

Александър Димчев

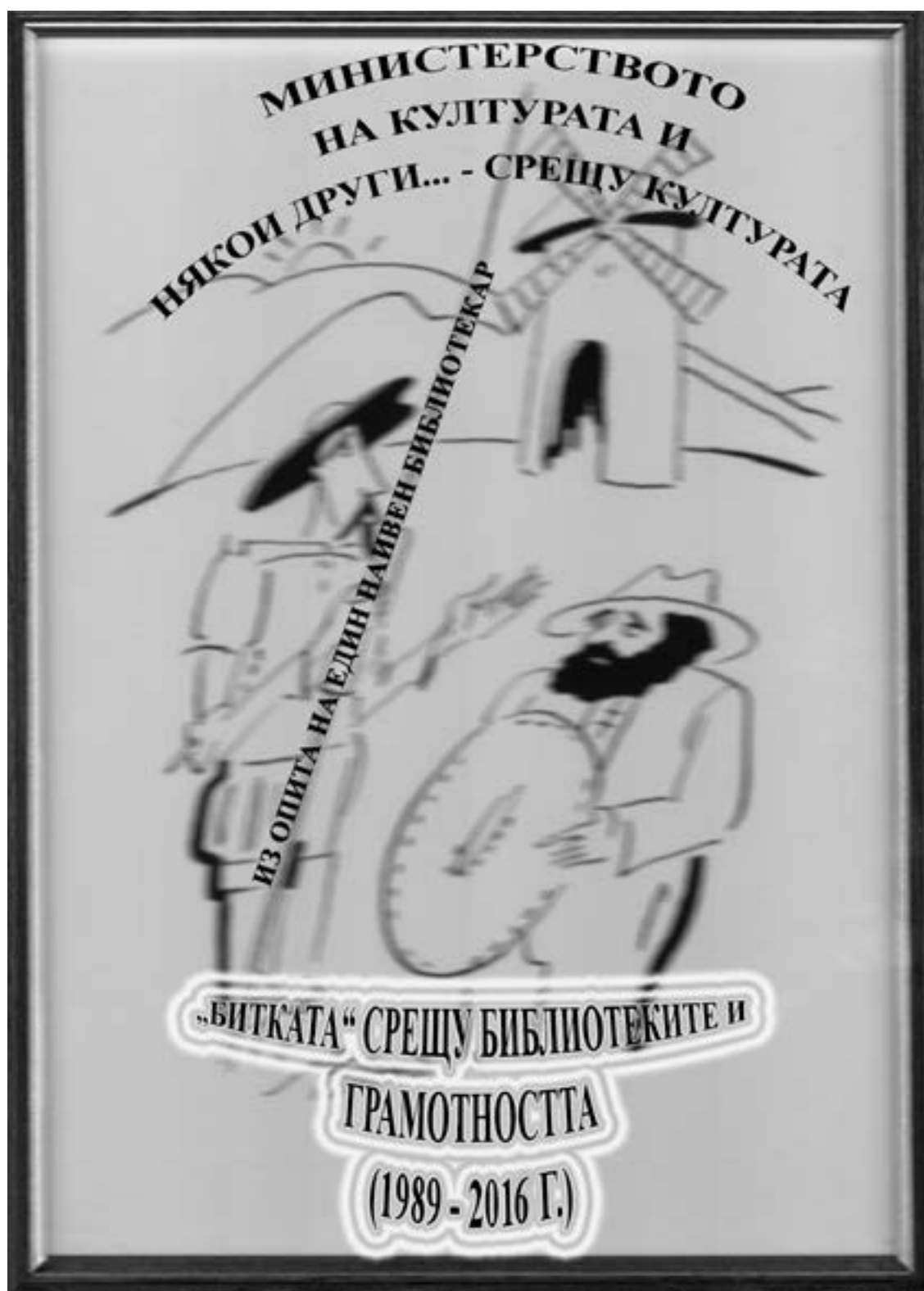
**Министерството
на
културата и някои други... –
срещу културата**

**„Битката“ срещу библиотеките
и грамотността
(1989–2016 г.)**

Из опыта на един наивен библиотекар

Александър Димчев

Университетско издателство „Св. Климент Охридски“
София • 2016

- © 2016 Александър Димчев
- © 2016 Кристина Бойчева, корица
- © 2016 Университетско издателство „Св. Климент Охридски“

ISBN 978-954-07-4187-1

На моите любими библиотекари!!!

Истински възрожденци и будители!!!

За да я има нашата страна – райското кътче – БЪЛГАРИЯ!!!

Посвеждавам настоящата книга

на героите, описани в нея и на моите опоненти...

„Един народ, който има съзнание, култура, писменост, наука, непременно ще има светла и трайна бъднина!“

Васил Друмев

По време на Втората световна война казали на Чърчил, че ще трябва да се съкратят средствата за културата с цел да има за военни цели за защитата на държавата. Той отвърнал гневно „Тогава какво ще защитаваме???“

...Ние, работещите в областта на културата и опазването на културното богатство на Република България, приемаме като лична подигравка предложенията за бюджет, който ясно отразява държавните приоритети, а именно все по-голяма полицейщина, явно за гарантирането на усилията за окончателно унищожаване на българската култура...“.

*От декларацията на протестиращите от сектор „Култура“,
ноември 2015 г.*

...Искам да отправя едно послание към един от достойните българи, които вече не са между живите: Отче Паисие, ние отдавна вече не се срамя да се наречем българи, но се срамя да наречем българи тези, които ни оставиха в забвение. Помогни ни, отче Паисие, да се съхраним духовни и със скромния си труд ние да помогнем на народа български да не потъне в безпросветен мрак!

*Илза Тодорова – Из текст, който тя написа по повод празника
на Националната библиотека на 10.12.2015.*

Попитали радио Ереван защо след като нямат море са създали Министерство на корабоплаването. Радиото отговорило: „То и в България политиците са унищожили културата, но има Министерство на културата.“

Без култура, пише ирландският поет Йейтс, човек няма да може да загърби омразата, завистта, ревността, отмъстителността.

Не ме е страх от министъра на културата, а от културата на министъра.

Радой Ралин

С Ъ Д Ъ Р Ж А Н И Е

Уводни думи и размишления? / 15

Първа глава

Първи политически документи на професионалната колегия. Документи и изказвания на политици в подкрепа на библиотеките. Документи, насочвани към политици и институции без последствия и подкрепа за библиотеките. / 36

Втора глава

Честите промени в структурата на Министерството на културата – полезни ли са за библиотеките? / 72

Трета глава

Министерството на културата, други институции и лица, имащи отношение към проекта: „Изграждане и развитие на национална библиотечно-информационна мрежа (НАБИМ)“ – 1993 – 2000. Причини за Министерството на културата да не припознава проекта като част от своите задължения / 99

Четвърта глава

Как бе унищожена „Националната програма за опазване на библиотечните фондове“ на СБИР и фондация „Отворено общество“ от чиновниците в Министерството на културата през 1997 г. ...И още един рецидив – 2012 г... /123

Пета глава

Как се избира директор на Народната (Националната) ни библиотека? / 127

Шеста глава

Участие на зам.-министър на европейски форум в Дания. „Да бъдем, или да не бъдем“ част от голямото семейство? / 134

Седма глава

Как бе въведен „феодалният принцип“ при определяне статута на регионалните библиотеки и на институти в областта на културата? / 137

Осма глава

Изслушвания на комисиите по култура в Народното събрание на ББИА – имаше ли полза? Или как институциите лъжеха и подвеждаха народните избраници? /151

Девета глава

Постигане на ефективност на функциониране на българските библиотеки чрез законодателни промени. На примера на политики при нормативната уредба на обществените библиотеки в България / 158

Десета глава

Защо си стигна до оставката на Димчев от Националния съвет по библиотечно дело (НСБД) към Министерството на културата? / 179

Единадесета глава

Хората срещу мутренските игри. Една победа на гражданското общество – не е ли това пътя...? / 186

Дванадесета глава

Защо бе закрит през 2015 г. Центърът за продължаващо обучение на библиотекарите (ЦПОБ) към ББИА и катедра БИНКП при Философския факултет на Софийския университет „Св. Климент Охридски“ / 195

Тринадесета глава

Стандарт за библиотечно-информационно обслужване за обществените библиотеки. съществува ли нужда от него? Наредба..... / 199

Четиринадесета глава

Как бе направен опит да ми бъде „задушена съвестта“? / 212

Петнадесета глава

Стачката. Ден на недоволството – библиотеките на Република България протестират / 235

Наместо заключение – няколко „замислителни“ изречения / 329

За автора / 331

Приложения / 333

Приложения

1. Димчев, А. Държавата и нейната подкрепа за културата. Случва ли се нещо с нормативната уредба и произтичащите от нея политики за обществените библиотеки в България? // Год. СУ „Св. Климент Охридски“, Философски факултет, Кн. Библ.-инф. науки, 4, 2012, с. 5-45. <http://hdl.handle.net/10506/753> (статия). / **333**
2. Изслушване на библиотечната асоциация пред Комисията по културата, гражданското общество и медиите – 30.06.2010 г. / **357**
- 2.1. Комисия по културата, гражданското общество и медиите – изслушване на ББИА – 27.06.2012 г. – Среца с Българска библиотечно-информационна асоциация (ББИА) на тема: „Проблеми на библиотеките в България и предложения за тяхната модерна перспектива“. / **359**
- 2.2. Среца в Комисията за културата и медиите на 43-то Народно събрание – 28 юни 2016 г. / **372**
- 2.3. (Извадки) Протоколи от заседания на Академическия съвет (АС) на Софийския университет (СУ) „Св. Климент Охридски“, свързани с финансовата криза и реакция на представители на АС и на Димчев: Протокол № 11 от заседание на Академическия съвет (АС) на Софийския университет (СУ) „Св. Климент Охридски“, проведено на 14 май 2010; Протокол № 1 от 29 септ.2010; Протокол № 2 от 13 окт. 2010; Протокол № 3 от 30 окт. 2010; Протокол № 4 от 3 ноември 2010; Протокол № 5 от 10 ноември 2010; Протокол № 11 от 30 март 2011. / **373**
3. – 3.1. Питане от Слави Бинев, народен представител от „Патриотичен фронт“ до министър Вежди Рашидов относно Политика за устойчиво развитие на читалищната мрежа в РБ – 05.10.2015 г. / **390**
4. Протокол № 6 от заседание на Академическия съвет (АС) на Софийския университет (СУ) „Св. Климент Охридски“, проведено на 19 декември 2007 г. (визира В. Янкова) / **392**
5. Протокол № 15 от заседание на Академическия съвет (АС) на Софийския университет (СУ) „Св. Климент Охридски“, проведено на 29 юни 2011 г. (Текстът в протокола е редуциран и изменен) (за сградата на Шипка № 6). / **394**
6. Димчев, А. Стратегически план за Народната библиотека Кирил и 11 Методий” (НБКМ). // Библиотека, 2003, № 1–2, с. 5–14. (статия). / **398**
- 6.1. Дипчикова А. Народната библиотека. 1989-1999. // Култура, Бр 6, (2066), 12, февр.1999. <<http://www.kultura.bg/bg/article/view/2022>> (статия). / **405**
7. (Документи – Скици (на Министерството на културата (МК) – относно трансформиране на регионалните библиотеки (РБ) в регионални – нарушаващи законите в РБ 2000 г.; / **409**
- 7.1. Приложение № 5а – Предлагани финансови ресурси по източници на финансиране и по области и райони за периода 2000 – 2006 г. Д.В., бр 106, 1999. / **411**

8. – 8.2. Писма – относно предоставяне на площите в кампус „Изток“ – на Софийския университет (СУ) – Ректор и Председател на БАН до министър-председателя (2009; 11.07.2011); декан ФФ, (14.09.2014); / **412**
9. Писмо от министър-председателя до Ректора, кмета и областния управител на София – за подкрепа на предложението (11.08.2011). – относно предоставяне на площите в кампус „Изток“ – на СУ. / **420**
10. Димчев, А. Фондация „Отворено общество“ в подкрепа на българското библиотечно дело. // Библиотечни дискурси: Юбил. сб., посветен на 60-год. на Александра Дипчикова. – София, 2006, с. 111–133. (статия). / **421**
11. Димчев, А. НАБИМ (Национална автоматизирана библиотечно-информационна мрежа). Факти и история. Бюлетин на фондация „Отворено общество“ (ФОО), 7 септ. 1995 г. (статия). / **438**
12. Проектът НАБИМ. Среща с министъра на културата. Бюлетин на фондация „Отворено общество“ – 23 юли, 1993. / **439**
13. Подарък за българските библиотеки. За хората на улица НАБИМ. Проектът „Компактдиск“. Бюлетин на фондация „Отворено общество“, 7 дек. 1994. / **440**
14. Прохазки, Г. Четвъртата годишнина на фондацията, 7 април. 1994. / **441**
15. – 15.1. Савова, Б. Зелена светлина за НАБИМ (29 март 1994 г. в МК – приет проектът). Бюлетин на фондация „Отворено общество“, 7 април. 1994. / **442**
16. – 16.5. НАБИМ – Коментари и препоръки на екипа от чужди експерти, наблюдение по време на посещението в България (проф. Дейвид Рот – САЩ) – 1-6 юни 1992.; изготвен – 18 юни 1992 г. / **444**
17. Опровержение на Научния съвет на НБКМ от 20.12.1996 г., относно избор на директор на НБКМ. Демокрация, дек, 1996. / **450**
- 17.1. Серафимова, А. Културно мародерство след интелектуално прочистване. Демокрация, 22 дек, 1995. / **451**
18. Димчев, А. Шпиономания проваля културен проект за 1 милион долара. Континент, 14 юли 1997. (зам.-председател на Съюза на библиотечно-информационните работници – СБИР). (интервю). / **452**
- 19.–19.5 Политическата атака срещу НАБИМ, Български писател, 2-9 окт., 1995: Константинов, Г. НАБИМ. По-добре късно, отколкото по-късно.; Когато държавният служител е и експерт на „Отворено общество“.; НАБИМ – четиридесет месеца по-късно.; Сорос казал на Дипчикова: „Аз пък ще ви дам!“. / **453**
20. ЮБИЛЕЯТ. (Б.А. Сорос) В Народната библиотека. Бюлетин на фондация „Отворено общество“, май 1995. / **458**
21. Сорос в НБКМ – май, 1995 г.– Библиотекар, 1995, с. 37. / **459**
22. Писмо до министър-председателя г-н Иван Костов относно: Предложение за обсъждане и реализация на мегапроекта „Шанс за българските

- библиотеки за 21 век“, 2 март, 2000. (Дайнов, Е., Председател на Управителния съвет (УС) на ФОО. / **460**
23. Писмо до министър-председателя г-н Иван Костов относно: Предложение за обсъждане състоянието на библиотеките в страната. 10.02.2000. (А. Димчев, Председател УС на СБИР). / **464**
24. Благодарствено писмо до Димчев от УС на фондация „Отворено общество“ (ФОО). 22.03.2001 г. (Ст. Попов, Председател на УС на ФОО). / **465**
25. Писмо до г-жа Московска: относно скандал на г-жа Гинина: за неуважителното ѝ отношение пред Библиотечния съвет (БС) на министерството (1997 г.). (А. Димчев, зам.-председател на УС на СБИР). / **466**
26. Писмо до г-жа Емма Московска, министър на Министерството на културата: относно – незачитане на СБИР – юни, 1999. (А. Димчев, Председател на УС на СБИР). / **469**
27. (Избор на директор на НБКМ- 1999 г.– документи и писма.): До министъра на културата г-н Емил Табаков – отвод на Димчев – за участие в комисията за избор на директор на НБКМ. (А. Димчев, Председател УС на СБИР). / **471**
28. Днес е конкурсът за директор на националната ни библиотека. Демокрация, бр. 21, 14 януари, 1997. / **472**
29. Протокол на министъра на културата, относно: допускане на конкурса. / **473**
30. Заповед № РД 09-15 от 18.01.1997 на министъра на културата – Емил Табаков. / **474**
31. Заповед № РД 09-74 от 26.02.1997 на министъра на културата – Емил Табаков. / **475**
32. Заповед № РД16-41 от 14.05.2016 г. на министъра на културата Вежди Рашидов относно: комисия за провеждане на конкурс за директор на НБКМ. (А. Димчев, преподавател СУ). / **476**
33. РБ – писмо до г-жа Емма Московска, министър на Министерството на културата – от СБИР – относно статута на РБ. (А. Димчев, Председател УС на СБИР). / **478**
- 33.1. – 33.2. План за заседанията на Съвета по библиотечно дело към Министерството на културата (1997 г.); Заседание на Съвета по библиотечно дело – 16.09.1997 г.; / **485**
34. – 34.1. Писмо от доц. А. Димчев, декан на ФФ при СУ до: г-жа Надежда Захаријева, зам.-министър на Министерството на културата относно: искани статистически данни от А. Димчев – № 22 от 05.02.2007 г.; Отговор от г-жа Надежда Захаријева, зам.-министър на Министерството на културата относно: искани статистически данни от А. Димчев, декан на ФФ при СУ – 14.02.2007 г. / **487**
35. – 35.1. Закон за библиотеките – проект – вносител – Стоян Райчевски – №54.01.93 от 29.12.1996; Разпореждане на председателя на Народното събрание- акад. Бл. Сендов № 50-01-320 от 30.12.1997 г.; Закон за библиотеките – проект и мотиви– вносител – Райчевски. / **489**

36. Димчев, А. Модели за подпомагане на културния сектор. На примера на политики при нормативната уредба на обществените библиотеки в страната, ББИА-онлайн, № 1, 2012. / **502**
37. Вачева, М. Книги има! Четете! Не е вярно, че библиотеките на получават подкрепа. / **516**
38. (Кампания за библиотеките) – Отворено писмо до премиера г-н Б. Борисов и др., Изх. № 158 от 25.11. 2010 г. / **517**
39. СТАНДАРТ за библиотечно-информационно обслужване. Съществува ли нужда от него. Димчев, А. И В. Грашкина. Год. СУ „Св. Климент Охридски“, Филос. факултет, Кн. Библ.-инф. науки, 6, 2014, с. 33-49. <http://hdl.handle.net/10506/753>. (статия). / **522**
40. Общи бележки от А. Димчев относно: СТАНДАРТ за библиотечно-информационно обслужване – проект – 27.02.2015 г. (А. Димчев, преподавател СУ). / **538**
41. Цитатна справка за Димчев –УБ – 2015 г.-02.02.2015 г. /
42. – 51. Проект за създаване на Център за продължаващо обучение на библиотекари (ЦПОБ) – проект – 06.05.2000 г. – автор – А. Димчев (кратък вариант). (А. Димчев, Председател СБИР).; Център за продължаващо обучение на библиотекари. Бюлетин на „Отворено общество“, бр. 311, 26 април 2001.; Фондация „Отворено общество“ – София и Институт „Отворено общество“ – Будапеща, чрез своята Международна библиотечна програма предоставят 50950 щ.д. за ЦПОБ.; Започва работата Центърът за продължаващо обучение на библиотекари в Софийския университет. Бюлетин на „Отворено общество“, бр. 320, 16 окт. 2001. Договори със СБИР на фондация „Отворено общество – за целево безвъзмездно финансиране на проект № я768 от 12.12.200 г.– на стойност 50.950 щ.д.; Договори между СУ и СБИР (ББИА) – относно Центъра за продължаващо обучение на библиотекари- №12-01от 01.01 2000 г. и № 47 от 2012 г.; Кореспонденция между Димчев, декана на ФФ при СУ и представители на ББИА – срещу закриването на ЦПОБ в СУ. (А. Димчев, преподавател СУ).; Писмо –до ректора от 2015 г. от А. Димчев – до ректора и до декана – във връзка с прекратяване договора с ББИА за съвместна работа на ЦПОБ -2015 г.; Закриване на ЦПОБ – писмо от Ректора.; Закриване на ЦПОБ – писмо от ББИА – до Ректора. / **540**
52. – 52.1 Схема на Единната библиотечна система (ЕБС) – 1970.; ЕБС – библиотеки и структура – Органи за управление на ЕБС- съобразно ПМС № 2 от 1970 г. / **564**
53. Димчев, А. Съществува ли библиотечно-информационна политика в България – опит за поглед върху 25-годишен период. Реквием за библиотеките, или настроение за бъдещето? В: Сборник с доклади от XXV Национална конференция на ББИА, Стара Загора, 4 – 5 юни 2015 г. – София: ББИА., 2015. (статия). / **566**
- 53.1. – 53.8. Закон за обществените библиотеки – подготовка: Възлагателно писмо от 09.02.2007 г. от Британския съвет до А. Димчев за участие в написването на Закон за обществените библиотеки (ЗОБ). (А. Димчев, декан – ФФ – СУ); Правна регулация за библиотеките и библиотечно – информационните дейности в България – работни групи; Работната група – Гюлечица; Заключителен протокол-

дискусия, 15 декември 2006 г.; Покана за брифинг по повод приемането на ЗОБ – 22.06.2009 г. – Британски съвет; Възражение на Съвета на читалищата – 18.02.2013 г.; Грешна таблица КДФБ – Приложение № 2 (2014-2015 г.) – „Наредба № 3 от 18 ноември 2014 г. за съхраняването, ползването и разпореждането с документи от библиотечния фонд“. / **576**

54. – 54.1. Писмо за оставка от НСБД, от А. Димчев до министъра на културата, вх. № 94-00-878/05.06.2014 г. – г-н Петър Стоянович.; Национален съвет по библиотечно дело – състав и писмо за заседание -№92.00-108 от 11.03.2014 г. / **590**
55. Биографична справка на А. Димчев – 2015 г. (А. Димчев – преподавател СУ). / **593**
56. Открито писмо на А. Димчев до г-жа Б. Христова – Да запазим достойнството на България чрез Националната библиотека „Св. св. Кирил и Методий“ – февруари 2015 г. (А. Димчев – преподавател СУ). / **599**
57. – 58.11. Справка за оставките на А. Димчев – 2013–2015 г. (подавани в знак на несъгласие с определени политики – Софийски университет, Национален съвет по библиотечно дело, сп. Библиотека, катедра БИНКП): Оставка на А. Димчев – до декана, ФС и до ректора на СУ; Протокол от ФС на ФФ № 4 от 03.12.2013 г. на която е обсъждана оставката на А. Димчев (вх. № 86/02.12.2013 г.); Българският съд защити достойнството на Софийския университет „Св. Климент Охридски“ в лицето на негов преподавател (Файсбук страница на Александър Димчев);ПРОТОКОЛ ОТ ЗАСЕДАНИЕ НА ФАКУЛТЕТНИЯ СЪВЕТ, ПРОВЕДЕНО НА 3.12.2013 г. (ИЗВАДКА). (По точка първа беше поканен Ректора на СУ „Св.Климент Охридски“ – проф.д.и.н. Иван Илчев.); П Р О Т О К О Л № 4, Цитат от протокол от ФС на ФФ № 4 от 03.12.2013 г. на ректора на Софийския университет проф. дин Иван Илчев, негови заключителни думи; (Писма до директорката на НБКМ, проф. Б. Христова, и до сп. „Библиотека“ от А. Димчев за оставка от Редакционната колегия на сп. Библиотека“ – 04.07.2014; 17.07.2014 г.; 18.07.2014.); Писмо на проф. д-р Александър Димчев във връзка с нежеланието на професионалното списание „Библиотека“, да публикува отворено писмо до министър Стоянович, свързано с нерешаване на важни въпроси за българските библиотеки; ДО ПРОФ. ДФН Б. ХРИСТОВА ДИРЕКТОРКА НА НАЦИОНАЛНАТА БИБЛИОТЕКА „СВ. СВ. КИРИЛ И МЕТОДИЙ“ Копие: Редакцията на сп. „Библиотека“, София, 17.07.2014 г.: Уважаема проф. Христова, Благодаря за отговора, подготвен от колегата Асен Георгиев, доразвито копие на Вашето становище; Списание Библиотека – до членовете на Ред-колегията; ... Според проф. Б. Христова в този съвет (НСБД) трябва да участват директори и ръководни нива (в него съм попаднал по погрешка). (Писма от проф. А. Димчев до Председателя на Общото събрание на ФФ, ФС на ФФ, декана и ректора: Писмо от проф. А. Димчев до Председателя на Общото събрание на ФФ, проф. Пламен Макариев – за освобождаване от Факултетния съвет на ФФ – с цел на мястото му да бъде избран колега от БИН, поради дългосрочен отпуск на Димчев, което не му позволява да участва пълноценно в заседанията на ФС – 2014 г.; Писмо от проф. А. Димчев до ректора на СУ – проф. Иван Илчев – 27.10.2013 г. и прилож.: Писмо от проф. А. Димчев до ректора на СУ от 24 май 2010 г.– за освобождаване от длъжността декан на ФФ; Молба от проф. А. Димчев за оставка от преподавателска длъжност – № във ФФ – 86 от 2.12.2013 г. – с прилож.: мотиви

за оставка – 30.11.2013 г. Писмо от проф. А. Димчев до Г. Димчев – 26.10.2013 г.
Писмо до Милена (доц. М. Стефанова – зам.-ректор на СУ). / **601**

59. – 59.2. Кореспонденция на проф. А. Димчев с колеги от катедра БИНКП – за участие в заседанието на катедрата на 17.02.2015 г., и др. документи и писма – на А. Димчев. (**А. Димчев – преподавател СУ**); Кореспонденция на проф. А. Димчев с декана на ФФ и ръководителката на катедра БИНКП – за участие в заседанието на катедрата на 17.02.2015 г. – от 20.02.2015 г.; Кореспонденция на проф. А. Димчев с декана на ФФ – за участие в заседанието на катедрата на 25.03.2015 г., и др. документи и писма – на А. Димчев; Отворено писмо на А. Димчев – До колегията на хабилитираните преподаватели и до АС относно: предложение за пенсиониране на всички преподаватели, навършили 65 г. възраст, подавано два пъти – 2015 и 20.02.2016 г. / **614**
60. Становище на Димчев за акредитация във ВТУ – ВТ- 2014 г. (А. Димчев – член на комисия и зам.-председател на комисията в Националната агенция за оценка и акредитация (НАОА при Министерския съвет). / **624**
61. Писмо от проф. Милена Добрева от Университета на Малта – в защита на Димчев (до декана на ФФ). / **626**
62. Протокол № 4 – КС на БИНКП- 11.03.2015 г. (неразрешен отворен достъп) / **627**
63. – 63.3. Писма на Димчев до ФС на ФФ и до администрацията на ФФ – за отнемането и регулирането на академичните му часове – 2016 г. / **628**
64. Протокол № 5 от 30.03.2015 г.– КС на БИНКП (неразрешен отворен достъп) / **632**
65. Молба на Димчев – до ректора – за преместване в УБ.(24.03.2016). / **636**
66. Писмо до ректора, ФС и декана на ФФ от Димчев относно: представяне на отчет за „творческата ми отпускат“ за периода 1.10.2014 – 1.10.2015 г. .09.10.2015 г. / **640**
67. – 67.4. Писма на ББИА до **МК** и до **МФ**. / **644**

УВОДНИ ДУМИ И РАЗМИШЛЕНИЯ?

Скъпи читателю,

С основание можете да зададете въпроса – какво породи в мен идеята за подобна книга като тематика, жанр, начин на списване, дори и на странно графично оформление на отделни нейни елементи? Ще Ви отговоря веднага, може би с малко повече емоция, с каквото е натоварено и самото повествование.

Всички срещнахме с огромен ентузиазъм промените на 10 ноември 1989 г. Спомням си как се радвахме, прегръщахме и подскачахме възторжено. Защото осъзнавахме, че нещо ще се промени – към добро. Беше дошла свободата!?

Само, че много скоро трябваше да се сблъскаме с редица уродливи явления:

– Вместо да бъде впрегната нашата енергия в съзидателност, тя започна да изпуска пара в зародиш, в пространството – на халос.

– Вместо да се захванем здраво да работим, в България започнаха странни процеси на разбиване на икономиката, на селското ни стопанство и др. структуроопределящи отрасли и браншове.

– Особено силно пострадаха отрасли, които носеха или се очакваше да допринесат за развитието на страната. (Т. напр. електронната ни индустрия до промените разполагаше с обучени кадри – около 180 000 души. Поради разбиването на сектора много от тях напуснаха България, други се преориентираха към сфери, нямащи нищо общо с електрониката.)

– В подобен контекст се развиваха процесите и в други икономически субекти. Това породи огромна за мащабите на страната ни криза. Тя се изразява в сериозни загуби на позиции на България.

– Изключително неприятни процеси се наблюдават по отношение на човешкия фактор и демографската картина в страната. (Населението на България намаля за 25 г. от близо 9 млн. души на 7 млн., реално около 2.5 – 3 млн. души напуснаха страната или работят в чужбина; над 220 млрд. щ.д. са загубите на страната ни в резултат на тази тенденция.)

– Днес, всеки говори за национална сигурност. Това се превръща в най-модерното направление във висшите училища (държавната субсидия е около 7200 лв. на студент – за разлика от учителските направления с около 650 лв.). Фразеология!!! Държавата с най-високи показатели на убийства, неразкрити кражби, обезлюдени райони... Без нито един осъден политик. С ужасна и корумпирана съдебна (анти)система, подчинена на парите, мутрите, силните на деня... Давана за пример за неефективност в ежегодните доклади на ЕС... Страх ме е да продължавам... Но който каквото си няма и липсва компетентност – с това се занимава. „Параграф 22“.

– Геноцидът в българската култура е фактическо и перманентно състояние. Процесите могат бъдат проследени много осезателно в сборника „Българската култура – между държавата и пазара“. [1]

Оказа се, че свободата е въпрос не на свободия, като я разбира една част от нацията.

Не е въпрос на тотална либерализация от страна на държавата на различните обществени сектори и интереси. Тя е въпрос на политики и отговорност на институциите и на всеки един от нас. Май че се оказахме неподготвени за подобен тип обществени отношения, характерни за демокрации с вековно съществуване. Или да си го кажем ясно, дори да ни заболи. Въпросът е в менталитета, в качеството на „човешкия материал“, или потенциал!!!

Спомням си следния емблематичен случай, който се превърна за мен в ориентир за очакваните ни процеси, които се случват и стават в страната. На 6 декември 1989 г. се проведе последната, от традиционните срещи на студентите с член на Политбюро в Софийския университет (СУ). Няколко часа преди срещата залата беше препълнена с хора, дошли да проследят събитието. На нея от страна на Политбюро трябваше да присъства Андрей Луканов, един от „активните перестройчици“, извършили „преврата“ срещу Тодор Живков. В залата бяха събрани хора от различни прослойки. Атмосферата беше революционна. Оживлението беше необичайно. Имаше издигнати плакати от всякакъв характер, отразяващи бурните повейи в обществото. Срещаша си и такива със странни послания и искания. Направи ми впечатление следния текст „Всичко долО“. Попитах хората, които го държаха какво или кого имат предвид“. Отговорът, който ми беше даден без замисляне беше следният: „Нема значение, бе братче... Всичко доло....!!!“.

Връщайки се много често към този случай, все по-отчетливо започвам да осъзнавам следното. Как и къде се провеждат мисловните процеси и моториката на действията в нашенската действителност, в съзнанието и в действията на българския „хомосапиенс“. И защо все някой ни е виновен. Или по-точно всички...?! Защо нещата се развиват обратно на логиката, защо търсим символика, която представя образ на обърнатата ни действителност, която ни раздалечава и отдалечава от нормалните практики и процеси.

Нормално е да бъде зададен въпросът – как функционира тази „територия“, наречена държава, при това членка на ЕС?

Много труден отговор:

- На принципа на все още запазени морални норми в част от населението!!!
- На страхът на недоучения ни елит – да не бъдем наказвани със санкции.
- На надеждите, които нашия народ питае по отношение на младите хора и на част от българската диаспора в чужбина – възлизаща на около 3.5 млн. души откъснати от своята родина (нашите деца, приятели и родинни).
- На членството ни в ЕС.
- На „Втората България“, пред която непрекъснато се поставят бариери – от страх!!! Защото нискочелите ни политици – лицемери – искат едно. Да запазят статуквото – да управляват като „латифундисти“. Това са основно хора, които не се срамуват, че са разлистили по една-две книги в целия си съзнателен живот. Които въвеждат модела на безпросветния, бързо забогатяващ „гологлавец – четиринулец“ – символи и идоли на част от младата генерация. Хора, които налагат псевдо и ниски културни образци..., ако изобщо могат да се впишат в понятието „култура“. За които най-големият ужас е да попаднат сред интелигентни хора или на културно събитие. Да не деде Бог да попаднат сред хора в чуждоезикова среда. Хващат са за „пищова“, или се започват чупките на кръст, на ръце... Срамни явления, които

търпим! Още по-лошото е, че трябва да ставаме съучастници – посредством логистична и др. помощ... (както за контраверсия ми беше казал един мъдър човек – Бай Наньо от Калофер: „на чираците – чирак не ставам“).

Една малка част от интелектуалния елит и експерти решиха да променят това статукво – на пожелателност, на ниски страсти, на лицемерни промени и на псевдодемокрация. Тези хора сякаш се сблъскаха с „бързия влак“. Част от тях бяха обявени за „донкихотовци“. Други бяха безкомпромисно отстранени, или изтласкани в небитието... както: младите хора и техните бунтове след 1989 г., 1997 г., „Ранобудните студенти“ и др.... От техните честни и искрени пориви се възползваха шепи карьеристи, партийните върхушки и умели кукловици, от средите на зловещата държавна сигурност (днес реабилитирана, чиито представители шестват от медия в медия и раздават „справедливост“.)

Важното обаче е да се бориш и да не се отказваш или отчайваш. Ако се подадеш е равносилно на „харакири“.

По подобен сценарий се развива нещата и за автора на настоящата книга. Въпреки многото отнесени удари, той не се отчайва, не търпи несправедливост. Опитва се да спазва принципи, ценности и норми на поведение, наследени от своите родители, предадени от превъзходните му учители, от научени уроци в живота. Да бъде креативен и заедно с различни хора с неговата аура и възгледи – да вървят напред. Защото (с риск да бъде обвинен в наличие на прекалено самочувствие), зад гърба си среща искреното уважение на значителна част от колегията и на институции, с които работи. Те му дават увереност и сили да продължава\т...

Това са част от мотивите – които намират място в книгата. Перипетии, през които преминават и се сблъскват хора като него. За да съхранят своето достойнство и това на околните!!! Защото това са категории, които са много важни за всеки един, за човеците, за обществените порядки. Независимо от времето и мястото където живеем, работим и творим.

Скъпи читателю,

Винаги съм възпитаван в дух на уважение към институциите. Те са олицетворение и израз на цивилизоваността и на стабилността на всяка държава. Представяват еманация на обществения договор между властите и хората в съответната страна и работят в защита на тези взаимоотношения. Създават се по волята на хората, за да им служат, да защитават техните интереси и да прокарат политики в тяхна полза.

Нека да надникнем към античността да си спомним за „бащата“ на държавата – Платон.

Институциите е желателно да поддържат добър баланс между държавността, волеизявлението и гражданите.

Разбирам тежестите на политическия елит и на ангажираните в институциите. Когато разполагаш с ограничен и ресурси е трудно да удовлетвориш многото обществени очаквания.

Подобно отношение се опитвам да внушавам и на моите високоуважавани студенти. Защото те са нашата надежда, те са хората, които ще бъдат част от българските институции и ще трябва да прокарат идеите и политиките, попадайки и работейки в тях. Те често питат – защо нещата в нашата страна не се развиват в по-нормален план и хармония. Защо институциите се затварят в себе си, изграждат стени между себе и хората, бюрократизират се, игнорират възложените им роли, не се интересуват от реалните проблеми, отчуждават се, държат се високомерно и демагогски към интересите на различни обществени слоеве и организации. Или разработват нескончаеми стратегии, оставащи на късчета хартия.

В университетите трябва да бъдем честни към младите хора и техните въпроси, защото, ако не го правим ние се оказваме неволни съучастници на статуквото, или лицемери. Моите студенти често задават и подобни въпроси, свързани с развитието на библиотечно-информационния сектор в нашата страна, за ролята на Министерството на културата и на администрацията в него, както на други организации и отговорни лица, които имат отношение към библиотеките. Те питат защо нещата в този значим сектор се оставят на заден план. Защото те биха желали да работят и да градят своя живот и кариера в нормална професионална среда, в добри библиотеки, които да дават възможности на хората да получават по-добро, ако не перфектно информационно обслужване.

В настоящото издание, ще се опитам да отговоря на част от въпросите, които вълнуват настоящите и бъдещите ни колеги. Ще направя опит да систематизирам моите интересни, над 30 годишни взаимоотношения с Министерството на културата и чиновническия апарат, работещ в него. Също така ще бъдат отбелязани събития и документи, свързани с т.нар. „някои други...“ В това събирателно понятие влизат други институции, лица и организации „допринасящи“ за просперитета и успехите на библиотечния сектор“. Част от фактите и свидетелствата могат да бъдат причислени в т.нар. жанр „жълтини“, който не харесвам. Няма как да се избегне от тях. Героите сами ги сътворяват. Идеята е да се опитам да представя документи, да предам безпристрастно случки и събития, които по мое мнение навредиха на библиотеките, на професията и за привличането на сериозни финансови ресурси в полза на библиотечния сектор в нашата страна. Те поставиха в отделни случаи в неблагоприятна светлина и името на нашата страна в международен план, или изиграха сполучливо „позорището“, присъщо на Алеко Константиновия герой.

Голяма част от представените данни и сведения се базират на документална основа. [1, 3, 4, 5, 6, 7, 8]

Други се основават на разговори, които имах през годините с част от представители на МК, които се намираха на ръководни позиции в него.

Трети са база на мои наблюдения, на срещи с посредствени администратори и др. подобни лица както, и на представени истории от колеги.

Стоя зад споделените думи с цялата отговорност на човек, посветен на професията и готов да отговарям пред съответни инстанции, ако нечий интереси, или име съм засегнал незаслужено.

Това, че на редица места се появява моето име, (или съм бил участник в определени събития), не бива да бъде тълкувано като опит за самоизтъкване. Водя се от виждането, за търсене на истината. Както вече посочих бил съм пряк свидетел, или съм вплетен, или попаднал във фокуса на случващото се.

Заставам зад идеята за силата и важността на работещите институции. За съжаление не мога да се отнасям с подобни сантименти към тези, които ще цитирам в настоящето изложение. Внушението ми е не да критикувам, а да се опитам да накарам четящите тези слова – да получат информация за извършените „крушения“, или за вероятно получени „благинки“ от определени хора. Да усетят начинът на поведение, модела на „държавническото мислене“ и „волеизлиянието“, на избраниците, ангажирани да работят „на полза роду“ в подобни високоотговорни структури.

Представените случки и събития не ангажират никого освен моята персона. Те са подредени в хронологичен порядък. Съзнавам, че е текстът е нехомогенен. Целта е да бъде правдив. Разбира се, че в него има известна пристрастеност, рожба на авторовата чувственост при отделни казуси. Също така са включени и лични архивни материали и записки. Документите, включени като приложения, реално отразяват събитията – те са оригинални свидетелства. (Вж. Приложения.). (Събирани са от автора в продължение на 35 години по различни канали: архиви, лични документи; информация от медии, интернет, социални мрежи, електронни съобщения и пощи; административни, образователни, научни и др. структури; асоциации, фондации; международни организации и други канали. Част от тях са уникални, запазени са като единствени копия от автора. Оригиналите документите са в личния архив на съставителя на изданието. Някои от заснетите материали не са с добро качество, поради остаряване, повреда на носителя, на който са експонирани, или поради човешка намеса. Приложените документи могат да послужат за нова интерпретация, на изложените тези, или като база за нови изследвания. Въпросът е на желание...?

Обикновено при подобни хроники и текстове могат да бъдат упрекнати пишещите в субективизъм. За да бъдат намалени, разсеяни, или избегнати аналогични съмнения, авторът се позовава на използваните документални записи, изворови източници, притежание на пишещия тези редове, на организации, на външни лица и на литературни свидетелства. (*Приложения №№ 1, 2, 2.1, 3, 39, 53, 59*) [1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 14, 16, 17] Подобен коректив е много съществен! Актуален пример в тази посока е следния. През месец юни 2015 г., след изнесен доклад от автора на Националната конференция на ББИА, в неформален разговор с него представител на Министерството на културата му заяви: „Пак ни критикуваш, няма ли да спреш...“ [4] Възможен отговор на подобна реплика е пълният стенографен запис на изслушването на представители на библиотечната ни асоциация в Народното събрание от 2012 г. В него се чувства отношението на народните представители от различните политически сили към министерството. Думи и становища, които пишещият тези редове ни им е вменил. Позициите ни сякаш не се различават? На сходна позиция застават и народни представители от настоящия състав на Народното събрание. Един от тях е Слави Бинев от управляващата коалиция. Не мога да бъда обвинен в съглашателство с него. Бях един от хората, които публично заставах срещу изборът му за председател на Комисията по култура и медии в Народното събрание (НС). (*Приложения №№ 3, 3.1.*) [1, 3, 4, 5]

Що се отнася до оформлението на текста на заглавието, той трябва да се прочете с „нормално, а не с криво огледало“. Такава е целта на повествованието!

Настоящото издание, осветлява процеси и политики в областта на културата. Хронологията в него започва преди всичко от предизвиканата от обективни обстоятелства промяна („привидяната – измислена революция“, последвана от т.нар. „български преход“, извършена от група „видни партийни функционери и реформатори“) на 10 ноември 1989

г. То цели да предложи поглед върху недалновидни политики, стъпки и действия (ако изобщо подлежат на подобна терминологична трактовка) на Министерството на културата (МК) през периода 1989 – 2016 г. (до месец юли). [1, 3, 4, 5]

Лично за пишещия тези редове случилото се през годините най-точно би могло да бъде формулирано като: „Министерството на културата – срещу културата“. Въпреки че на основание на засегнатите теми има и друг контекст, „държавата срещу културата“. Защото липсата на държавност е стряскаща! Воден съм от убеждението, че нашият народ не заслужава подобна участ, свързана с унищожаване на ценностната ни система като част от културата и традициите! [3, 5] (Бележка № 1)

Приоритетно текстовете са ориентирани към дейността, безотговорността, самозабравянето и нихилизма на Министерството на културата и на негови представители по отношение на българските библиотеки, за които институцията има вменена национална ответственост, съобразно нормативните документи. [1, 3, 4, 5]

Включени са в по-ограничен обем на факти и данни, които илюстрират отсъствието на сериозни подходи, както и за бездействието на други национални организации и на фигури, които носят отговорности за съдбата на библиотеките, в резултат, на което се стигна до днешната неблагоприятна картина за българското библиотечно дело. [1, 4, 5, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17]

В част от включените документи има пасаж с известни повторения. Въпреки желанието на екипа, работил за настоящето издание да бъдат избегнати, те са запазени, при разумен компромис. Целта е да бъде представена по-коректно картината и вложения смисъл, и да бъдат улеснени читателите.

В изданието се предлагат и материали с положителен знак за политици, показали своето уважение към българската библиотечна колегия. *(Вж. Първа глава)* Добрите жестове заслужават признание!

По отношение на жанровите особености на настоящето издание, колебанията бяха дали то да не бъде оприличено като „Бяла книга“ за библиотеките? Или е по-подходящо то да бъде поставено в графата „Червена книга“. Чрез него се бие камбаната за постепенното изчезване и игнориране на значението и влиянието на библиотеките в държавата ни, в резултат на отсъствието на последователни политики и стратегии за развитие на сектора от страна на отговорните институции. Реално библиотеките са оставяни сами да се справят с проблемите и да оцеляват. [1, 4, 5] Нерядко през годините институциите водеха тиха война и прилагаха подходи на финансов геноцид спрямо тях. Което неминуемо се отразява върху цялото общество. Проблем, който с годините се задълбочава. Загубени са цели генерации, по отношение интереса към четенето и възприемането на текста. Това е и причина за формулиране на подзаглавието „Битката“ срещу библиотеките и грамотността“. [1, 3, 4, 14, 15]

Скъпи читателю,

Искрено те подкрепям и разбирам, за евентуалните ти критични бележки. Има и моменти, при които напускам лоното на научния текст и повествование! Извини ме, че по-често, отколкото си представях и съм желал нахлувам в изложението със своето присъствие, с което да натрапвам моята персона, или мнение. Но!:

– Истината ми е по-скъпа!!!

– Събитията са преживени от мен, или са пречупени през съзнанието ми.

– Очевидец съм на цитираните процеси и срещи.

– Имах късмет и щастие да бъда участник в подготовката на документи и на важни проекти.

– Съдбата ми помогна да се срещна с интересни хора и събеседници и... с недотам...

– Вълнувал съм се при успехи, страдал съм и съм се чувствал подтиснат от неудачите, от изпуснатите благоприятни моменти и шансове за развитието на библиотечно-информационния сектор:

Защото е част от живота на хиляди хора и на мои колеги.

Той е част от моето призвание, от любовта ми към професията и към нашата колегиална общност.

Защото това е и частица от моята отговорност – към обществото.

За да мога да гледам хората и моите деца открито в очите. (Цената е без значение, тя е за моя сметка...).

Защото библиотеките и хората, които работят в тях са сред тези, които променят към добро, осмислят нашия живот – надявам се и твоя и на милионите потребители:

– Те не са шумни в своите очаквания и искания.

– Те творят.

– Те се отнасят с любов към своята, често пъти подценявана, но толкова важна за нашето човечество и за развитието ни професия – в днешния глобален мир, в който информацията и знанието имат определящи роли.

– Те са част от онези дълбокомислещи и отговорни хуманисти, които ни превеждат от един цивилизационен пласт в друг, от една епоха в друга, от една технологична революция и среда в нова – без да има сътресения за нашия духовен свят.

– Те са професионалистите, които владеят богатството, наречено знание и лостовите за неговото съхранение и управление.

– Те са сред институциите, които играят сериозна роля при формиране на мисленето, настроенията, политическата ориентация на хора и на държави. Колкото и странно да прозвучи следната теза за определен кръг читатели. (*Бележка № 2*)

– Те имат мисия. Предстои им да ни водят в бъдещето. Да преодоляват неизвестността, да нормализират, осъществяват и да екстраполират процесите в областта на: традиционни документи; видео и вербални трансмисии; мобилни комуникации; трансформации на образи и тестове; общуването на потребителите във виртуалния и реалния порядък. Да оценяват психологическите прагове при възприемане на информацията., Да преодоляват неочаквани обрати при обработването, съхранението, ползването на информацията, както и по отношение на нейни ескалиращи производни – глобални и локални киберпроявления. Да работят при адаптацията на новите „аргонавти“ – мигрантите, чието движение ни напомня за „великото преселение на народите“. Да се грижат за разбирането на обществени процеси и кризисни ситуации. Да са подвластни за напредъка на нашата цивилизация... [3]

– Те заслужават нашата подкрепа, именно заради това! Като техен верен привърженик се опитвам да им я дам! Или поне да бия камбаната – за неслучващото се в нашата страна. Убеден съм, че нещата постепенно ще се променят – към добро!

Неблагополучията в библиотечния сектор рефлектират и се отразяват пагубно върху процесите на развитие на българския народ и държава. [1, 3, 10, 13, 14, 15, 16, 17] Не бива да се смята това за реплика, чрез която се преувеличава или прекомерно извисява ролята на библиотеките. В последните години международни организация като ООН и др., вменяват на правителствата въпросите за важността на библиотечно-информационния сектор и за отговорността им към него. В техните документи се настоява и препоръчва разработване на националноотговорни програми за сектора, като неотменна част от развитието на икономиката и на обществените процеси. Тези изводи се налагат в условията на социум, функциониращ в икономика на знанието. В силно развитите държави библиотечно-информационния сектор се оценява и възприема като елемент от системата за националната сигурност и гаранция за просперитета за обществото, както и за активно влияние в международен план в културен, научен, политически и др. аспекти. *(Бележка № 2)* Особено активно вниманието, свързано с развитието на библиотеките се концентрира върху създаване на специализирани програми и стратегии, влагане на огромни ресурси, въвеждане най-активно на нови информационни и комуникационни технологии (ИКТ) – във водещите държави в Европейския съюз, в САЩ и др. [1, 3] Изследванията на PISA сочат драстично изоставане на нашите деца в различните международни класации за грамотност и по отношение на възприемане, и възпроизвеждане на материала и знанията. [1, 3, 13, 14, 15, 17]

Според специалистите, които се занимават с тази проблематика, част от причините се коренят и в липсата на подходящо библиотечно-информационно осигуряване на подрастващите. В подобен план стоят и въпроси, свързани с безработицата в България, особено сред младите хора. „Очевадно“ е, че negliжирането в развитието на библиотечно-информационния сектор има силно негативни последствия за България, нейното население и за социално-икономическото ѝ развитие. *(Бележка № 3)*

Пристрастността на автора да направи оценка да представи неблагоприятната картина за състоянието на българската библиотечна инфраструктура е мотивирана от неговото желание да покаже, да илюстрира определени факти за случилото се пред годините, с цел да се:

Оценят част от причините за неблагополучията и кризата в българското библиотечно дело.

Представи некадърността на представители на българския политически „елит“ да работят в полза на обществени идеи и да провеждат целенасочени политики.

Осмее незаинтересоваността на част от администрацията, основно в Министерството на културата (МК) за непълноценното и некадърното управление, и развитие на българските библиотеки.

Разсее (доколкото и възможно) битуващите и лесно манипулиращи общественото съзнание конспиративни теории и идеологии за международен заговор срещу българската култура (респ. държава) от страна на фондации, фондове и др.п.

Покаже как националноотговорни български институции и обществени фигури се стремят да унищожат „непослушни“ неправителствени организации и отделни специалисти и личности, които не са съгласни, или са дръзнали да нарушат статуквото

Илюстрира как се „подготвят“ нормативни документи (по подобие на Големанов – на големия български комедиограф Ст. Л. Костов.). Как се „спазват“ закони, изискващи в определени срокове да се разработят документи. Как се съхраняват нормативни документи и актове, и т.н.

Представи корупционни практики и примери за използване на привилегии от страна на най-висши представители на властта

Постави въпроси за безпардонността и пълната незаинтересованост при участие в международни форуми от страна на избраници, заемащи ключови властови позиции.

Предложи данни за изнудването и заплахи по отношение на колеги, които отстояват свое мнение и т.н.

Внуши становище да не се повтарят подобни грешки и негативни явления в работата на отговорните институции и лица и др. неблагоприятни феномени. *(Бележка № 4)*

Пишещият тези текстове е далеч от мисълта и не желае да се идентифицира, или да се включи в масовката от „критикари“ и изказващи се негативно по всички, въпроси, (навъдили се под път и над път) в „нашата татковина“. На фона на представените документални сведения и факти има и доста „жълтини“ и „иронични писания“. За някои читатели те могат да се сторят, неприсъщи за подобно издание. Водещият замисъл и крайната цел на автора е да бъде направен опит за „дисекция“ с конкретни примери за бюрократичното, чиновническо безразличие, безхаберие и позиция от страна на хора, които имат и носят отговорността, и тежестта на представители на държавни институции, от най-високите етажи на управлението. Също така да сподели категорично становище, че независимо от трудностите (финансови, организационни, политически, икономически и др., в резултат различни сътресения и кризисни моменти), ролята на държавните институции и на хората, които работят в тях е да съумяват да разработват и прилагат съответни лостове, стратегии и политики. Посредством тях, да се стремят да намаляват проблемите и тежестите на субектите, върху които имат права да упражняват свое пряко или индиректно въздействие. Често подобни линии на влияние се сблъскват с норми, които не позволяват по-голяма гъвкавост и могат да доведат до нарушаване на правила в министерствата. В случая авторът не провокира подобни мисли. Той счита, че бездействието и нежеланието на екипите в тези организации да работят в полза на обществото, липсата на достатъчно експертност, познания, опит, откъсване от реалните

проблеми, както и достигането до синдроми за „самодостатъчност“ и за „преклонение пред голямото началство“ са базови предпоставки за неудачите в Министерството на културата по отношение на българските библиотеки. Нежеланието, неумението да се работи в т.нар. „ситуативен режим“ при възникване на необичайни ситуации, или да се поеме известен риск са също сред присъщите за нашата администрация похвати. Тя боязливо гледа към насоките, определяни единствено и само от „Негово величество началника“, или се радва на липсата на подобни указания. Държавните ни чиновници са се превърнали в „магьосници на оцеляването“ – единствено за свой личен интерес, не в „полза роду“. Не на последно място трябва да се отбележат и корупционни практики на администрацията, които за жалост доведоха до отдръпване, до обругаване и обида на сериозни спомоществатели, които влагаха и желаеха да даряват средства, материални и нематериални активи и блага за подпомагане и развитието на процесите в българската култура. Тези явления се съпътстват и от „отмъстителния нрав“ на родната ни администрация – „да не забравя“. Подобни феномени се дължат и на невъзможността да бъдат изградени силни и независими граждански и неправителствени формирания и структури, които да отстояват интересите на представляващите ги, а не да влизат в комбинации и да се превръщат в „казионни послушници“. [1, 3, 4, 5]

Авторът е много далеч от изкушението да внушава, че всички в управлението са „мискини и маски“. В Министерството на културата имаше и чудесни управленци като министър Ивайло Знеполски, зам.министър Райна Гаврилова и др. (*Бележка № 5*)

С чувство на възхищение пишещият тези редове си спомня и за ролята на президентите и на част от вицепрезидентите: д-р Жельо Желев, Петър Стоянов, Георги Първанов и Росен Плевнелиев, Блага Димитрова, Маргарита Попова и др., които винаги са откликвали на молбите на представителите на библиотечната ни колегия за подкрепа. Също така с дълбоко уважение се отнася към Председателя на Народното събрание Георги Пирински, който многократно се е отзовавал и е подпомагал представители на библиотеките (винаги подготвен, прочел материалите и предоставените му документи, и поставяйки тезите си аргументирано). Особено уважение и признание за значимостта на библиотеките в последните четири години проявява вицепрезидента Маргарита Попова, която бе номинирана от ББИА като застъпник на библиотеките. Вниманието заслужават и жестове на наши евродепутати, които в последната година посещават и подкрепят български библиотеки (*Вж. Първа глава*) (*Бележка № 6*). За съжаление тези хора са единици. Повечето от тях нямат в атрибутите си лостове на изпълнителната власт. Видно е, че това са морални жестове, колкото и да са искрени в желанието си за подкрепа.

Авторът, стои зад мнението за полезността на настоящия труд, свързан с деликатните моменти, които изживяват родните ни библиотеки. Счита, че ако един ден книгата попадне в ръцете на хора, отдалечени от нашето време, може би на тях ще им бъдат непонятни и далечни събитията и вложения смисъл в словата. Или идеята е те да бъдат въведени в историческия контекст на действия, време, личности и проблеми. Да бъдат открити демаркационните линии и подпериоди в развитието на сектора в тези над 25 години (*Приложение № 1, 53*). [1, 3, 4, 5, 6, 7, 8 14, 15, 17]

1990 – 1999 – Докладът „Милениум“ (2000 г.) потвърждава сериозната изостаналост и пропаст на българските библиотеки в сравнение с тези от останалите държави в Европа. Те се нареждат на последно място по определени показатели.

Между 2000 -2006 г. се забелязват първи мерки за известна промяна към сектор

култура, респективно и към библиотечния. Те се дължат на постепенна стабилизация на икономиката на страната. Въпреки това продължава спадът в цифровите показатели.

2007 – досега. Влизането на България в Европейския съюз се явява силен стимул за стабилизирането на държавността и на институциите в нея. Появяват се и първите „лястовици на небосклона“.

Страната ни продължава да бъде най-бедната в ЕС. [13, 14,] На подобен постамент се оформят и се ранжират позициите и приоритетите по отношение на библиотечно-информационния сектор в нашата страна в сравнение с показателите в другите европейски държави. Липсата на сериозни реформи и подкрепа през годините за библиотеките са довели до изключително сериозна криза в тях. [1, 3, 4, 5, 6]

Независимо от трудностите библиотечната колегия полага сериозни усилия за постепенно доближаване към по-добрите образци. [1, 4, 5, 6, 7]

Всички предложени критични точки в текста са обосновани и илюстрирани с конкретни примери в резултат на многогодишния опит на автора, на негови премеждия, перипетии, разговори и сблъсъци с участници в различни ешелони на властта. Той е бил заместник директор и научен сътрудник в Университетската библиотека, заместник председател и председател на Съюза на библиотечните и информационните работници (СБИР), преподавател по библиотекознание в катедра Библиотекознание, научна информация и културна политика в Софийския университет „Св. Климент Охридски“ и ръководител на катедрата, заместник декан и декан на Философски факултет в Алма матер. Избран е и е участвал като експерт в редица национални съвети и комисии и във водещи международни организации. Не се страхува, че ще си навлече „опоненти“. През годините е имал възможността и щастието да разбере, че няма нищо по-ценно от съхранението на човешкото достойнство. Да имаш смелостта и доблестта да казваш директно нелицеприятните неща на облечените и обкичени с еполетите на властническите правомощия – е извоювана привилегия. Особено когато един човек е посветен на кауза, в случая българските библиотеки, в полза на общественото развитие в нашата страна. Разбира се, авторът дълбоко осъзнава и факта, че истината може да бъде и по-различна в очите на другия, особено когато става дума за отстояване на позиции и на морални императиви.

Днес надеждите на българските граждани се свързват с членството на нашата страна в Европейския съюз. Надеждите и очакванията са да бъде „превъзпитан и озаптен“ българският политически „елит“, той да възприеме част от европейската ценностна система в управлението. Трудна задача! Особено когато начело на държавата стоят гузни хора от прехода, такива със съмнително минало и когато съществува дирижирано задкулисие. Хора, прочели по една книга и такива, които смятат, че българската култура е място за упражнения както в гимнастическите салони и чалга клубовете. Светъл лъч за преодоляване на тези предразсъдъци, тежки наслагвания и драстични девиации се явява постепенното събуждане на обществото, изразяващо се в засилване на гражданската съвест, позиция, нетърпимост и контрол.

Надеждата умира последна! Основание за оптимизъм и надежда ми дават всеотдадените на библиотечното поприще колеги. Ярък пример в това отношение може да бъде илюстриран с отличената за „библиотекар на годината“ за 2010 г. Ирина Петрова – от Народно читалище „Съзнание 1912 г.“, село Михайлово, Врачанско. (*Бележка № 7*)[2] Една

българска „Майка Тереза“ за своите съселяни. Самата тя е с много сериозна диагноза на заболяване. Въпреки това всекидневно, освен книги и вестници, качена на своето колело разнася хляб и лекарства по къщите на нуждаещите се. Вестниците е абонира от своята „огромна“ пенсия – на библиотечен деец. Тя работи без заплащане в читалището, като доброволка, само и само, да не бъде закрыта тази културна светиня за хората.

Докато в нашия народ има този порив и влечение за общност, обединена около културата и традициите – във всяко село и всеки квартал на градовете ни, съм спокоен. Докато в библиотеките и читалищата активно четат и членуват по три, а някъде и четири поколения от една фамилия, съм спокоен. Ще ни бъде!!! Докато има подобни люде в нашата страна – ще има и живец и не се страхувам за културата и бъдещето на България. Поклон пред техните усилия и всеотдайност!!!

Само че е настъпило времето институциите да си влязат в ролята?!!!

Като контраверсия на споделени негативни краски дотук, ми се иска да припомня думите на „бащата“ на обединена Европа – Жан Моне, в „Постмодерните дилеми на културата“: „...Ако Европа трябва да се създаде отново не бих започнал с икономиката, а с културата, защото тя принадлежи на цялото човечество...“

Авторът на книгата е благодарен на всички, които представиха своите истории и документи и по този начин я обогатиха в съдържателен план!

Материалите в изданието се представят в хронологичен ред (с малки изключения).

Те са групирани в тематични направления. Стремешът е да бъдат запазени и представени в автентичен вид текстове, които са свързани с разговори със и за лица. В спомените за някои от срещите, разговорите и събитията позоваванията се основават на записки, изразени становища и на мнения на участници в тях.

Приложенията при отделните глави: Те са представени в общ порядък, в зависимост от първото позоваване на съответния документ. В редки случаи приложението присъства в съответната глава, в рамките на общия порядък – при документи с особена значимост. При документите, които влизат в съответната глава, принципът на представяне е следния. Те имат изражение в съответния раздел и се включват в рамките на текста (посочват се по следния начин, напр.: (Вж. Приложение № в текста, или в главата).

Литературата е цитирана в съответната глава. В цитирани текстове, е направена единствено техническа корекция, без да се наруши тяхната автентичност – подчертани са с болд пасажки, които имат по-съществено значение.

* * *

Но нека да влезем в кухнята на „Нейно Величество Властта“ – това е моята мисия и цел!!!

Е,... приятно четене и лутане във фактите и събитията – Скъпи читателю.

Текстът може да бъде разбран и като носещ емоционален заряд на лична изповед?...

Бележки

(Бележка № 1) Най-същественото е, че държавата е олицетворение на усилията на всеки един от нас. Обаче „жална ни майка“, ако тя поиска нещо от нас. Парадоксът е, когато търсим подкрепа от държавните органи, които ние всички твърдим, че уважаваме и се кълнем във вяра в тях. Въпросите възникват когато не сме съгласни с диктата на „неработещите норми“. Проблемът е, че хора, поставени и излъчени да управляват нашите съдбини и ежедневие често пъти забравят, че те са избрани за решаване на подобни въпроси. Започват да се вживяват в ролята на „управленски елит“. Спират да се интересуват от мнението на гражданите, потребителите, професионалистите, експертите... Държат се безпардонно, арогантно и безобразно към нас – техните избиратели, колеги и довчерашни съмишленици. Сякаш светът започва от тях и се движи около орбитата им.

(Бележка 2) По данни на ЮНЕСКО за средствата, които влагат отделни държави за засилване на своето културно, икономическо и политическо влияние, заделени през 80-те г. на 20 век, сочат приблизително следните величини – САЩ – 17 млрд. щ.д., Великобритания – 600 млн. паунда., Франция около 400 млн. щ.д. и т.н. Материалният им израз преди всичко е насочен към предоставяне на литература, учебници, пособия и др. под. материали, главно за библиотеките. Тези източници се генерират и се предлагат най-активно чрез фондации, библиотеки, организации с държавно участие (Британски съвет, Американски информационен център, Френски културен институт, Руски културно-информационен център, Център Конфуций, Гьоте институт, център Сервантес) и др. Те постъпват предимно под формата на дарения в библиотеките в университети, публични и училищни библиотеки и др. институции. (Страхът от свободното разпространение на информацията и на званието тласкаше преди 1989 г. политиците от бившия социалистически лагер да налагат ограничения при доставянето и ползването на информацията. В големите библиотеки съществуваха т.нар. „спецфондове“, с инкриминирана литература. В нашата страна също бяха формирани подобни цензуриращи и забранени за широката публика колекции в НБКМ, УБ, БАН и др.(до 1989-1990 г.).

Тезата за важността на подобна политика за налагане на определено културно и политическо въздействие ще бъде защитена от автора и с няколко примера от нашата действителност преди промените и след тях. Въпреки че тя е обект на специални анализи:

– Визитите на българина Попов – от САЩ в Софийския университет – преди 1989 г. и след това. Никога не съм обичал да се замесвам в т.нар. „шпионски и ченгеджийски истории и скандали“. За съжаление бях въвлечен без да знам. Всичко тава се случи в контекста на възможността за политическо влияние и навлизане в „забранени“ територии посредством библиотеките. През 1984 г. на посещение в СУ и УБ се появи г-н Попов. Той се легитимира като представител на български емигрантски общности в САЩ и като експерт в библиотечно дело. Пред нас изложи две тези. Първата, поне за нас утопична, за създаване на няколко огромни репозиториума в САЩ, в пещери, където да се съхрани книжовното богатство на света... Конкретно и българска литература. Второто беше свързано с идеята Алма матер да му предостави „Писмо-обръщение“ до емигрантите в САЩ да даряват за предстоящата 100-г. на Университета. Неговата молба бе той да получи права да представлява СУ сред българската диаспора в САЩ. „Честта“ да напиша писмото ми бе възложена на мен от ректора акад. Георги Близнаков. Текстът на писмото бе съгласуван с него и Международен отдел на СУ. Вечерта отидох на традиционна предновогодишна среща с мои колеги и приятели от моя випуск от Университета. В момент на повишено настроение към мен се доближи моят колега и както се оказа „истински приятел“ Николай Николаев. Човек на службите – на Шесто, което следеше българската интелигенция. Той ми заяви съвсем директно и служебно. „А бе, кой си ти, да контактуваш с шпиони, знаеш ли че сега ще те арестувам...“ Казах му, че явно греши нещо под въздействието на алкохола, който той ценеше много. Николай ми отвърна: „Ние заснехме твоето писмо в багажа на Попов“. На моя реплика, че съм зам.-директор на УБ и че писмото е съгласувано – последва група реплика: „... дай си трите имена..., ...ще видим дали повече ще си зам.-директор и дали ще работиш в

СУ“. Стана ми толкова „гадно“ и обидно, че си тръгнах веднага. Повече не исках да контактувам с Николай – никога. Каква беше моята изненада, години след промените, когато разбрах, че работи за службите в Президентството. Един ден наминал в СУ, когато бях декан на Философския факултет и „разпоредил“ на секретарките ни „кажете му на Димчев да ми се обади, за да не му се види тежка службата.“ Сагата с г-н Попов продължи в по-късен етап. През дните на първата студентска стачка видях на двора на университета познато лице – това на г-н Попов, този път обкичен с фотоапарати. Отидох да го поздравя и да го покана да дойде в библиотеката. Той ме погледна и ми каза на английски – „господине ние не се познаваме с вас.“ Това е в подкрепа на част от тезата за ролята на библиотеките в развитието на „някои процеси“.

– Разговорът с руското търговско аташе в Гюлежица; В първите години на прехода в страните от Централна и Източна Европа, за надмошци се бореха носталгията, статуквото и новите играчи на политическата сцена. През една от тези години в станцията на Университета в Гюлежица се провеждаше среща на директорите на библиотеките при висшите училища. Вечерта имах възможност на раздумка да поговоря с руското търговско аташе, който беше гост на форума. Разговорът ни се завъртя около бъдещите отношения между нашите две страни. Защиствах тезата, че ако Русия желае да запази добри отношения с България не трябва да се държи с нас като „бизнес партньор“. Тя трябва да прилага по-гъвкави механизми, да държи на доверчието си съюзници... Това конкретно в нашата област трябва да се изразява в сериозно намаление на цените на информационните източници, които закупуваме от Русия. В продължение на аргументацията си споменах, че в момента руската литература ни се продава дори на по-високи цени от скъпите западни издания. Каква беше моята изненада, когато събеседникът ми се изрази като търговец, не като политик (всеки един от нас знае ролята на търговския представител в едно посолство). Той заяви следното (цитирам по памет): „Ние не можем повече да правим отстъпки, пазарът си има своята логика и ние ще я следваме...“ Тогави му намекнах, че подобна позиция ще има негативни отношения в идващите години и че информацията е по-специфичен продукт.. Нашата генерация знае руски език, но младите се ориентират към други езикови зони. Така се развиха събитията, следвайки не руската бизнес логика, а интересите на хората и страната ни. Тези неща сме ги преживели няколко пъти (руско, франкофонско, немско, руско, англосаксонско... влияние) в кратката ни около 140 годишна нова история. За това свидетелстват натрупванията през периода във фондовете на българските библиотеки. [6]

– Срещата в Посолството на САЩ с посланик Хю Хенет Хил. Американците и политиците им обичат и уважават истински библиотеките и хората, работещи в тях. Те съзнават и оценяват значението на библиотечния сектор като изключително важен лост за просперитета на обществото, на отделните индивиди и за съхраняване на ценностите. (По тази причина в изведените приоритети за националната сигурност на страната е включен и сектора.). [3] Може би това беше и като предпоставка и повод да бъдат поканени директори на най-големите български библиотеки от посланика на САЩ в нашата страна след 1990. Срещата се проведе в старото посолство на САЩ – срещу Българската национална банка. При влизането в сградата се случи нещо, неприсъщо за нас (един подход, който за съжаление, поради съображения за сигурност вече се утвърди в норма на много публични места). Охраната в посолството помоли влизащите да вдигнат ръце, за да бъдат претърсвани. Не се съгласих с подобно искане, казах, че съм „гост на посланика и че гостите в нашата страна са добре дошли...“ Тръгнах си в посока към Народния театър „Иван Вазов“. След около 30-40 м. ме настигна един от бодигардовете и ме помоли да се върна. Направих го. Бях допуснат в посолството без проверка. В този момент по витата стълба в сградата в приемната слезе посланик Хю Хенет-Хил. Каква беше моята изненада, когато се насочи директно към мен и ми се извини за недоразумението, допуснато от тяхна страна. Замисляйки се след това върху случката, за мен беше пример за следното. Ръководителят трябва да си признава публично грешките. На следващо място за уважение към хората, към тяхното достойнство и културните особености. Урок, който ме впечатли и ме накара да преосмисля и свои поведенчески актове. Разговорът, за който бяхме поканени

се завъртя около търсене на становища от наша страна – от какво има нужда в настоящия момент България от помощ... Нещата се насочиха преди всичко в нашата сфера. От какъв вид и съдържание литература се нуждаят българските библиотеки и информационният бранш, за да спомогнат за излизането на страната ни от кризисните процеси. Среца на открито и партньорско ниво.

– Следвайки идеята за културно и политическо влияние държавите разкриват специализирани библиотеки или сбирки. [3, 6] Такъв е примерът и в България: Самостоятелни библиотеки в университети – Френска библиотека, Англистиката, Скандинавистика, Кореистика, Арабистика, Немска, Австрийска, Японистика, Китаистика (при създаването на четвъртия по значимост център Конфуций в СУ, във Велико Търново) и т.н. Особено се активизират в това отношение в последните години нововъзникнали държави от бившия Съветски съюз като Казахстан, Азербайджан, които правят щедри дарения. Формират се самостоятелни сбирки или библиотеки към чуждестранни културни центрове в различни градове на страната ни. Обособяват се специализирани чуждоезикови фондове в библиотеките.

– България също така и преди промените, и понастоящем се опитва да налага и да поддържа и да съхранява известни традиции за развитие на своето влияние в редица страни. За съжаление подобна и толкова важна дейност се развива с много ограничени финансови средства, които страната ни заделя.

– Преди 1989 г. това ставаше главно в т.нар. „лекторати“, около 50 на брой, поддържани в университети в около 35 държави по света, както и посредством създадените българистични културни и образователни центрове. Главно се изпращат книги, списания, учебна литература, видеоматериали, пособия, езикови курсове, рекламни материали и др., за поддържане на библотеки.

– На настоящия етап, част от тези структури и изповядваната политика за поддържане на библиотечните сбирки в тях са запазени. Новото са българските училища и читалища в държави където има по-компактни групи от български емигранти. Също така определена подкрепа за медии и за интернет ресурси, предназначени за диаспората ни с българско самосъзнание. В това отношение сме длъжници на българската диаспора зад границата ни (по неофициални данни, възлизаща на около 3.5 млн. души – напуснали страната след 1989 г.).

– Завършвайки с темата е интересно да припомним за една ключова среща на върха в Европейския съюз.[6] На нея първите министри на страните-членки дискутираха въпросите за заплахата от американизацията на Европа, в резултат на силната експанзия на културата на САЩ, особено в ерата на интернет. Решението, до което стигнаха участниците в срещата е следното. Ако искаш да запазиш националната идентичности да имаш влияние е необходимо да влагаш ресурси, да участваш много активно на пазара на информационни услуги и продукти.

(Бележка № 3) Целесъобразно е да бъдат цитирани следните факти: Българските ученици изостават и заемат непрестижните места в класациите на PISA (от 65 страни). [3, 10, 11, 13, 14, 15, 17] Резултати от международното изследване PISA (Програма за международно оценяване на учениците) (данни за България). Програмата оценява 15-годишните ученици, като основната ѝ цел е да определи доколко те в края на задължителното училищно образование са придобили познания и умения, които биха им позволили успешно да се конкурират на трудовия пазар и биха били основа за пълноценна лична и професионална реализация. Ключов елемент в PISA е разбирането, че компетенциите, които младите хора формират в училището, се отразяват върху способността им да продължат обучението си и да се интегрират успешно в обществото. България е на 47-та позиция от 65-те участници със среден резултат на българските ученици от 439 точки по математика. Средният резултат на учениците в държавите от ОИСР (Организацията за икономическо сътрудничество и развитие) – 494 точки. С най-висок среден резултат от 613 точки са учениците от Шанхай – Китай. На следващите три позиции

са съответно: Сингапур (573 точки), Хонконг – Китай (561 точки), Китайски Тайбей (560 точки), на осма позиция е първата неазиатска държава Лихтенщайн (535 точки), след нея Швейцария (531 точки). За сравнение по четене България е на 51-ва позиция със среден резултат на българските ученици от 436 точки. Среден резултат на учениците в държавите от ОИСР – 496 точки. На първите шест позиции са съответно: Шанхай – Китай (570), Хонконг – Китай (545 точки), Сингапур (542 точки), Япония (538 точки), Корея (536 точки) и Финландия (524 точки). По природни науки България е на 45-та позиция със среден резултат на българските ученици от 446 точки. Среден резултат на учениците в държавите от ОИСР – 501 точки. На първите шест позиции са съответно: Шанхай – Китай (580), Хонконг – Китай (555 точки), Сингапур (551 точки), Япония (547 точки), Финландия (545 точки) и Естония (541 точки). Според средния си резултат в PISA 2012 България попада в една група със Сърбия (449 точки), Турция (448 точки), Румъния (445 точки), Кипър (440 точки), Обединените арабски емирства (434 точки) и Казахстан (432). Анализ на Световната банка ни предупреждава: 39% от 15-годишните не разбират какво четат. След нас по грамотност остава само Колумбия. Няма как да е иначе, след като за 25 г. библиотеките в България образователния сектор е в непрекъснати, понякога самоцелни и незавършвани трансформации. Когато библиотеките са намалели с близо 60% – от около 10 000 на около 4000. Училищните библиотеки, доколкото ги има са със затихващи функции. Над 70% от обществените библиотеки не са имали средства да набавят нова литература, разчитат на дарения. ИКТ навлизат трудно. За какво бъдеще да говорим? Вместо да намаляват, напусналите училище деца се увеличават. Едва 1,8% от българите между 25 и 64 г. са се включили в образование, квалификационни курсове и пр. през 2014 г. Делът им е шест пъти по-малък от средния процент за останалите държави в ЕС. Това констатира правителството в приетия на 12 август 2015 доклад за изпълнението на националната стратегия за учене през целия живот. Изследване от 2014, показва, че 5% от българите не са прочели нито една книга през живота си. [15] Близо 32% от пълнолетното население на страната споделят, че през последната една година не са прочели нито една книга, а 27% са на мнение, че не е нужно да четат. „Всеки пети сред 15-годишните, както и много от възрастните граждани в Европа не умеят да четат. Държавите от ЕС си поставиха за цел до 2020 г. делът на гражданите, имащи затруднения с четенето, да бъде намален от 20 % на по-малко от 15 %. Липсата на основни умения за четене и писане излага на риск гражданите от социално изключване, затруднява ги при намирането на работа, понижава жизнения им стандарт.

Целта на правителството е през 2020 г. поне 5% от завършилите образование да продължават да се учат.[13, 14, 15] Въпреки правителствената програма се увеличават и децата, които отпадат преждевременно от училище, пише още в доклада на Министерския съвет. За 2014 г. делът на напусналите образователната система е достигнал до 12,9%, след като през 2012 г. е бил 12,5%. Целта е да спадне до 11 на сто през 2020 г.

– Непрекъснато намалява и делът на българите, които учат и завършват в приоритетните специалности като информатика, комуникации, техника, производство и преработка, архитектура, установява още правителственият документ. През учебната 2013/2014 г. процентът на завършилите тези специалности е 45 на сто от всички висшисти. Целта на кабинета е обаче поне 60% от дипломираните се на година висшисти да са в посочените приоритетни области. Делът на завършилите висше образование българи също е по-нисък от средния за ЕС. През 2014 г. този показател е достигнал 30,9%, което е увеличение с 4 на сто спрямо 2012 г. В ЕС обаче висшисти са 37,9%.

– Тревожното е, че трайно безработни са около 25% от населението, които не желаят да се включат в пазара на труда. Причините са: икономически, социални, липса на мотивация, на професионални умения, образование и навици, загуба на хоризонти за живот на тези хора, безразличие, апатия, незаинтересованост, бягство от социалните проблеми, нежелание да се трудят. Преобладаващата част от тази категория са неграмотни, не желаят, или не са посещавали образователни организации. По данни на УНИЦЕФ: Всеки 5-и млад в България нито учи, нито работи. 2 млрд. лв. губи икономиката от това – ежегодно. Според социалният министър

и вицепремиер Ивайло Калфин и според УНИЦЕФ основен фактор за разширяването на безработицата у нас е подценяването на мерките в образованието. Нужно е не само намаляване на дела на отпадащите ученици, а цялостна реформа, която да промени модела на училищно образование, да повиши мотивацията и квалификацията на учителите, да заинтригува самите деца.

– В това отношение трябва да бъде цитирано и откритото писмо, което група университетски професори изпратиха до президента, Министерския съвет и Народното събрание в началото на новата академична учебна година [2015]. [10] Ето какво се казва в писмото: В началото на академичната учебна година, ние – група дългогодишни университетски преподаватели – смятаме за свой дълг да насочим вашето и на обществото ни внимание към видимата за всички ни криза във висшето образование. При наблюдаваните през последните две десетилетия демографски процеси у нас налице е трайна тенденция за спадане броя на потенциалните кандидати за прием във висшите училища. Неконкурентността на образователната ни система мотивира най-добрите от зрелостниците да търсят възможности за получаване на образование зад граница. Публична тайна е, че средното ни образование е колабирало, като немалка част от завършващите го не притежават дори елементарни умения да четат и пишат с разбиране. Това негласно се потвърждава от факта, че някои университети – като ВТУ “Св. св. Кирил и Методий” например – вече въведоха задължителни ограмотителни курсове за всички новоприети студенти. В същото време около 95% от държавната субсидия продължават да се разпределят между висшите училища на принципа “брой обучавани студенти”. Ножицата между реалния демографски потенциал и броя на постъпващите във висшите училища младежи все повече се свива за сметка на качеството в базисното образование на кандидатите. Субсидирането “на глава” притиска академичните ръководства ежегодно да завишават план-приема и да смятат основните си цели за постигнати, ако попълнят отпуснатите им бройки. Оторизирани държавни органи като защитници на обществен интерес също виждат посочените проблеми. Нормативно тяхното решаване е предмет на приетата Стратегия за развитие на висшето образование в Република България за периода 2014 – 2020 г., но смятаме, че остават недооценени дълбочината на кризисните явления и неотложността на мерките, които следва да се предприемат за противодействието им. Висшето ни образование е в процес на неконтролируем упадък и трябва да се реагира в следващите месеци, а не години, за да се съхранят възможностите за ефективно възстановяване и развитие. Отправна точка за действие следва да бъде приетата от МС Национална квалификационна рамка на Р България (НКРРБ), която е конкретизация към българските условия на приетата няколко години по-рано от ЕС европейска квалификационна рамка за учене през целия живот. Създалите документа упълномощени държавни органи са длъжни да следят за спазването на заложените в него индикативни цели. При така стеклите се обстоятелства ние смятаме, че общите ни усилия следва да бъдат концентрирани към повишаване качеството на обучението и рационализиране структурата на образователната ни система, за да не се пилеят и без това оскъдните човешки и финансови ресурси...

(Бележка № 4) Тези събития, корупционни практики, неудачи и др. от изредените феномени ми напомни за сходна „благодарност“ и събития през 1997 г., когато напуснах Университетската библиотека, в която бях работил също 17 г. и преминах след спечелен конкурс на работа в катедра БИНКП. За периода 1991-1996 бях привлякъл около два млн. долара в УБ за автоматизация, въвеждане на нови технологии и информационни източници. При положение, че средната заплата в страната беше между 3-6 щ.д. през последните години на периода. С гордост го заявявам, осигурих средства за най-съвременната техника тогава от Digital, за модерния программен продукт ALPH 300, за най-важните източници за покритие с информация на българската наука – проекта СОМРАСТDISC и др. В знак на „уважение“ за стореното от мен на другия ден беше ликвидиран моят електронен адрес. След няколко години лицето, което беше дало подобно разпореждане си отиде заради сериозен корупционен скандал. [9] (Вж. Приложение № 4) Бях низвергнат (заедно с н.с. Мария Капитанова) от УБ, по една единствена причина – бяхме

неудобни за игрите, които се разиграваха.

(Бележка № 5) С проф. Ивайло Знеполски ни свързва приемането на Проекта за изграждане на Национална библиотечно-информационна мрежа (НАБИМ). За изразената от него позиция може да се проследи раздела за НАБИМ. (Приложения №№ 14, 15) Доц. Райна Гаврилова изигра много съществена роля за приемането на Закона за депозита, както и за развитието на международните контакти на българската библиотечна общност.

(Бележка № 6) В това отношение трябва да бъде посочен Емил Стоянов, който организира семинари за дигитализацията и запазване на културното ни наследство. Българската библиотечно-информационна асоциация отпрати покана към българските представители в Европейския парламент да се присъединят към инициативата и да планират посещение на обществена библиотека в България. Част от тях изразиха готовност да се запознаят с работата на обществените библиотеки. В края на м. октомври г-н Емил Радев посети Регионална библиотека „Пенчо Славейков“ – Варна, а в края на м. ноември г-н Момчил Неков и г-н Илхан Кючук посетиха съответно Регионална библиотека „Партений Павлович“ – Силистра и Регионална библиотека „Проф. Беню Цонев“ – Ловеч. На 13 декември гост на Регионална библиотека «Никола Фурнаджиев» – Пазарджик беше г-жа Искра Михайлова, председател на Комисията по регионално развитие в Европейския парламент. На 23 декември г-жа Ева Паунова бе гост на Националната библиотека „Св.св. Кирил и Методий“, а на 5 януари 2015 г. г-жа Мария Габриел посети Столична библиотека. Евродепутатът Светослав Малинов също беше гост на български библиотеки. На 20 март 2015 г. той посети Регионална библиотека „Пейо К. Яворов“ – Бургас. Визитата му бе в рамките на Програма „Обществени библиотеки 2020“, която се осъществява от Фондация „Четмо и писмо“ на Н.К.В. принцесата на Нидерландия Лаурентин „Member of European Parliament Library Champions“. Бургаският евродепутат се срещна с колектива на библиотеката. Целта му бе да изслуша проблемите на колегията и да събере конкретни предложения, които да представи при изготвянето на общия законопроект за развитие на библиотеките в Европа.

(Бележка № 7) Денков, Д. Книга за болните – лек против идиотизъм. Сега, 21 Май, 2011.

<<http://www.segabg.com/article.php?issueid=9227&sectionid=5&id=0000701//> 20.04.2015>

Номинираните в категория „Библиотекар на годината“ – Рени Велкова, Ирина Петрова, Веселина Спасова, Славка Шопова, наистина заслужават поклон за своите усилия.

Ако не можете да си представите и разберете една библиотекарка, която работи 43 години в селско читалище, в читалището „Съзнание 1912 г.“ на село Михайлово, Врачанско; която винаги е получавала заплата далеч под средната, но пък още от дете участва като доброволец в строежа и ремонтите на същото читалище; която се хваща за платен преброител в съответните кампани, та с парите от тая плата да абонира читалището за «Държавен вестник»; която събира с характерна краеведческа наивност и тиха налудност приказки, поговорки и истории за селото си и помага в съставянето и издаването на книги за него; която учи малкото останали деца, като преди това е научила родителите им на песни и обичаи, и им помага да си пишат домашните; която май пописва стихове, организира и участва с такива като нея в самодейни прегледи и рецитали, посветени на Ботев и възрожденската поезия; която тътри до Михайлово по автобуси и влакове дарени книги от Народната библиотека «Св. св. Кирил и Методий» за библиотеката в читалище „Съзнание 1912 г.“, тежащи повече от самата нея; която едва вдигнала се от легло и прескочила трапа, обикаля с колелото си болните баби и дядовци из селото и околните селца, за да им носи книги и да ги записва поредно за най-търсените, четени многократно и следователно хубави, а не само защото рядко някой купува или дарява „бестселъри“... Та ако не можете да си представите и да разберете всичко това, което съставлява живота на Ирина Петрова, болната, носеща книги на болните, съжалявам за откровеността, но сте идиоти. Или по-правилно – сме идиоти в първичното значение на думата,

в значението на странящи от човешката общност люде, за които хора като Ирина изглеждат несвоевременни, някак смешно-героично в наивните им усилия да подобряват общите дела. Разбира се, ако изобщо се виждат – и хората като нея, и общите дела.

До тая седмица не знаех за съществуването ѝ, макар да зная, че трябва да ги има, макар да познавам подобни на нея „общественици“ в най-хубавия смисъл на думата за граждани, в точната ѝ противоположност спрямо идиота като човек извън обществото – необходими за съвместния ни живот хора, работещи морално на поприще – незабележимо, неважно откъм личните ни проблеми и откъм истерията на все актуалното. Идиоти сме! Тия хора все по-рядко влизат и във вниманието ни, и в новините, претендиращи да представят българското общество, което трябвало да бъде, дърдорят, гражданско. Едно, защото са от село и вниманието се разсейва от безинтересно естествени неща към пряко интересувашите ни. Друго, защото самите новини са истерични точно с известяване на най-новото, предимно от центъра на София, при което, за да станат още по-идиотски нещата, то се оказва и най-познатото. Извън това, че е някак неприлично Ирина да се мотае със старото си колело в общество, постоянно присъстващо в тия познати новини и по улиците с тежките си джипове, естествено с охрана.

Такива бяха и новините тая седмица: дърдорец каквото му хрумне премиер, зализан и в приказките си президент, уволнявани и назначавани министри, старо-нови партии и ново-стари коалиции, патриоти-пиромани и душмани на исляма, политически търговци и купувачки на банки, еврокомисарки и комисионери, леки жени и тежки мъже с още по-тежки присъди в мечтите на читателите и зрителите, деца-убийци и убийци на деца и пр. В това невявяване на Ирина и хора като нея, разбира се, има известна справедливост: не за обществото, за тях ще е неприлично – ще изглеждат нелепо и смутено, както нелепо и смутено изглежда читалището „Съзнание 1912 г.“ в край, където хората са изпаднали от каруцата на Бога, както казваше Радичков. Или което е почти същото, живеят в най-изпадналия край на Европа, както пък сочат статистиките на Европейския съюз.

Та както заради идиотията, така и заради приличието Ирина не се появи в новините. Освен това тя беше само номинирана при годишните награди на Българската библиотечно-информационна асоциация за званието «Библиотекар на годината», както бяха номинирани и нейните посестрими Веселина Спасова от първото българско читалище „Еленка и Кирил Д. Аврамови – 1856“, Свищов, и Рени Велкова, библиотекарка в Националната професионална гимназия по прецизна техника и оптика „М. В. Ломоносов“, София. Но в тия новини не влезе, щеше да е неприлично да влезе, и Биляна Юрукова, заместник-директорката на Университетската библиотека «Св. Климент Охридски», нищо, че тя спечели наградата за „Млад библиотекар“. Не влезе дори и носителката на наградата Славка Шопова, главен библиотекар на Народната библиотека „Иван Вазов“, Пловдив. Даже и Цеца Цачева не бе спомената, макар и тя да присъстваше сред рехавата публика на връчването на тия награди в понеделник.

И не защото идната седмица е 24 май, когато някой би се сетил за тия труженици на книгата, а защото наистина идиотията ни е потиснала, един лесно изпълним съвет – вземете идния вторник книга, каквато и да е, преди да я прочетете, се опитайте да се вживеете за миг в живота на Ирина, спомнете си за работещите в библиотеките на местата, където все някога сте били – училището, читалището, казармата, затвора, института или университета. Никак не е актуално, не е и нещо особено, ала поне за няколко мига лекува от болестта на идиотията със спомена за хора, без които сигурно може, както може и без книгите. Но без които, както и без книгите, без читалището и без четенето всички ще пропаднем от каруцата на историята още по-дълбоко в дупките на идиотизма, дори и ако на магистралите случайно няма дупки.

Литература

1. Българската култура между държавата и пазара: [Докл. от нац. конф.], София, 13-14 юни, 2007. – София, 2007, 432 с.

2. Денков, Д. Книга за болните – лек против идиотизъм. Сега, 21 Май 2011. Top of Form<Bottom of Form <http://www.segabg.com/article.php?issueid=9227&sectionid=5&id=0000701> // 26.04.2015>

3. Димчев, А. Глобална информационна инфраструктура. Роля и мисия на библиотеките в променяния се свят. Университетска библиотека № 509 София 2014, УИ „Св. Климент Охридски“, 480 с.

4. Димчев, А. Съществува ли библиотечно-информационна политика в България – поглед върху 25 годишен период. Реквием за библиотеките, или настроение за бъдещето? // XXV юбилейна национална годишна конференция на ББИА, 4 и 5 юни 2015 г. в Стара Загора на тема: Визия за бъдещето на библиотеките в България, 38 с. <http://www.lib.bg/index.php?option=com_content&task=view&id=993&Itemid=112/ 16.06.2015>

5. Димчев, А., Тенденции в развитието на библиотечното законодателство и политика в Европа. Пример за българските библиотеки. // Българската култура между държавата и пазара: [Докл. от нац. конф.], София, 13-14 юни, 2007. – София, 2007, с. 399–408.

6. Димчев, А. Фондовете на библиотеките при висшите училища в периода 1888-1987. – София, Унив. изд. „Св. Климент Охридски“, 2010. – 73 с. : с табл.

7. Дончева, А., А. Димчев. Постигане на ефективност на функциониране на българските библиотеки чрез законодателни промени. // Българската култура между държавата и пазара : [Докл. от нац. конф.], София, 13–14 юни, 2007. – София, 2007, с. 138–145.

8. Евродепутати на посещение в български библиотеки <http://www.lib.bg/index.php?option=com_content&task=blogsection&id=1&Itemid=93/18.12.3014>

Същото В: Национална библиотечна седмица. \ ББИА онлайн 2014, № 3 с. 3-13

9. Протокол № 6 от заседание на Академическия съвет на Софийския университет „Св. Климент Охридски“, проведено на 19 декември 2007 г.

10. Професори: Студентите ни са неграмотни. \ 24 часа онлайн. <<http://www.24chasa.bg/Article.asp?ArticleId=5019025> \ 10.20.2015>

11. Резултати от международното изследване PISA 2012 // <http://www.minedu.government.bg/news-home/2013/13-12-03_PISA.html/ 20.02.2014>

12. След резултатите от PISA 2012 ще продължат експертните дискусии и анализи. Резултати от участието на България в PISA 2012. <<http://www.souee.bg/news/item/616-1.html>/10.01.2015>

13. Слово на вицепрезидента Маргарита Попова при откриване на Деветата национална библиотечна седмица. \ ББИА онлайн, 2014, №4, с. 3-5.

14. УНИЦЕФ: Всеки 5-и млад в България нито учи, нито работи. 2 млрд. лв. губи икономиката от това. 24 часа, 19.05.2015 <<http://www.24chasa.bg/Article.asp?ArticleId=4774448>>/20.05.2015.>

15. Център за контрол и оценка на качеството на училищното образование. PISA. България и PISA. <http://www.ckoko.bg/page.php?c=11&d=22&page=3/> 10.01.2015

16. Читателски практики в България. Изследователски проект. Ръководител Александър Къосев. (екип: А. Димчев, П. Кабакчиева, Е. Алексиева, М. Вакарелов и др.). Фонда „Научни изследвания – Софийски университет и Асоциация „Българска книга“. С. 2014. 50 с.

17. Dimchev, A. Library-information and Cultural Policy Models: The Model of Bulgaria. In: Information Policies in the Humanities. Concilio Nazionale delle Ricerche. Edited by Carla Basili. CRIS, Rome 2014, p. 53-82.

18. PISA 2012: България е в дъното на класацията по математика (допълнена)\\<http://www.capital.bg/politika_i_ikonomika/bulgaria/2013/12/03/2195279_pisa_2012_bulgariia_e_v_dunoto_na_klasaciata_po>/10.01.2015>

Първа глава

ПЪРВИ ПОЛИТИЧЕСКИ ДОКУМЕНТИ НА ПРОФЕСИОНАЛНАТА КОЛЕГИЯ ДОКУМЕНТИ И ИЗКАЗВАНИЯ НА ПОЛИТИЦИ В ПОДКРЕПА НА БИБЛИОТЕКИТЕ ДОКУМЕНТИ, НАСОЧВАНИ КЪМ ПОЛИТИЦИ И ИНСТИТУЦИИ БЕЗ ПОСЛЕДСТВИЯ И ПОДКРЕПА ЗА БИБЛИОТЕКИТЕ

Както бе отразено в увода на изданието, в него са включени и няколко материала с положителен знак за политици, показали своето уважение към българската библиотечна колегия. Добрите жестове заслужават признание!

За съжаление същото не може да бъде казано за редица отговорни фактори от различните ешелони на властта. По този причина са посочени и отрицателни примери, на база на изворови материали, без намеса на съставителя на книгата.

Авторът е запазил добри спомени за представители на най-високо ниво, така и за хора от местната власт, които болят за библиотеките на национално и на локално ниво. Особено за онези от тях, които осъзнават мисията на тази великолепно организация, превръщаща се в събирателен фокус и феномен за населението. Те знаят, че както фениксьт е единствената и незабравима птица, по същия начин, особено за по-малките градове и села: библиотеката в състава на читалището или извън него играе ролята на защитник на населеното място; на последна твърдина за съхранението, или за възраждането на селището; за запазване на живееца на образованието, бизнес начинанията, на културната памет и традициите в него. За да го има!

С годините съм се сблъсквал, или познавам примери (дори в най-сериозни научни, образователни и др. националноотговорни средища, министерства, организации и дори университети), където книгата и знанието не са на почит. Срамно, но факти от нашата действителност.

Опознах и т.нар. феномен на „крвопреливането“ – на дежурните думи „за пословична загриженост за болничното заведение в общината“, от кметове и др. представител на властта – когато става дума за подкрепа на библиотеката. (Не бих желал да коментирам имената.)

Опознах и редица представители на читалищни и библиотечни съюзи, настоятелства и библиотечни съвети, които дават мило и драго, и се борят за организациите, в които са се вrekli. Същото мога да кажа и за предани ръководители на университети, на изследователски структури, на училища и колежи.

С особено чувство на симпатия трябва да спомена и за общински съветници и кметове, които през тези години направиха или правят и невъзможното, за да осигурят нов или по-добър дом за книгите и за потребителите на библиотеките, или да ги подкрепят финансово. Като тези в някои от областните градове – Стара Загора, Варна, Плевен...

Народът е измислил сполучлив израз за подобни народотворци, спомагащи и милеещи за развитието на духовността – „сполайте за арното, оно ке ви се вракя тапкано на вас, деца и унуци!!!“

* * *

В раздела в хронологичен ред са представени разнообразни документи, хвърлящи светлина за определени действия на хора и институции от високите етажи на властта.

Като особено важни считам писмата от първата група, създадени в началото на съществуването на нашата професионална асоциация – Съюза на библиотечните и информационните работници (СБИР). Те са мерило за отговорност, непримиримост, за тревога за бъдещето на библиотечния сектор в нашата страна. Те са и пример за високия професионализъм и за заявената гражданска позиция на съставителите на документите, принцип, който се следва до ден днешен.

Дълбок поклон пред тези дейци и патриоти – на библиотеките и на българщината!!! (Част от тях се оттеглиха в заслужена почивка, или не са вече между нас. Но техните дела остават, те витаят и в споделеното в настоящата книга.). В това е силата на текста. Писаното слово остава!!!

1. ПЪРВИ ПОЛИТИЧЕСКИ ДОКУМЕНТИ НА ПРОФЕСИОНАЛНАТА КОЛЕГИЯ

ОБРЪЩЕНИЕ КЪМ ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА
НР БЪЛГАРИЯ Д-Р ЖЕЛЮ ЖЕЛЕВ

К О П И Е :

ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА
ВЕЛИКОТО НАРОДНО СЪБРАНИЕ
АКАДЕМИК НИКОЛАЙ ТОДОРОВ

ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА
МИНИСТЕРСКИЯ СЪВЕТ
АНДРЕЙ ЛУКАНОВ

МИНИСТЪРА НА КУЛТУРАТА
ДИМО ДИМОВ

РЕДАКЦИЯТА НА СП. „БИБЛИОТЕКАР»
Т У К

Уважаеми г-н Председател,

Обръщаме се към Вас от името на Съюза на библиотечните и информационните работници в България, водени от дълбока тревога за състоянието на нашите научни библиотеки. Без преувеличение можем да твърдим, че те са в дълбока криза, те загиват.

Сградите на Народната библиотека „Кирил и Методий“, на Университетската библиотека, на библиотеките към Българската академия на науките, към Селскостопанската академия и Медицинската академия са в окаяно състояние. Те отдавна вече не са в състояние да поемат новите книжовни постъпления, книгохранилищата им са претъпкани с многократно повече книги, отколкото е техният капацитет. Коридори, сутерени, тавани, стълбища са затрупани с книги. В много библиотеки отказват да обслужват С новата литература поради невъзможност да я обработят и подредят, читални се превръщат в складове. Затруднена е нормалната работа с посетителите, многобройни са отказите на читателските поръчки.

Много от библиотеките се видяха принудени да изнесат част от фондовете си за депозиторно съхранение. Тази идея, лансирана от модерното европейско библиотекознание, поради бездушието и грубото администриране в областта на културата у нас, се превърна в карикатура. Вместо депозиториуми нашата бюрокрация създаде гробници за книги. Университетската библиотека бе принудена да изнесе 300 000 тома ценна научна литература във влажни, нехигиенични помещения в различни краища на София и в околните села. От влага и наводнения са унищожени десетки хиляди заглавия. От Народната библиотека бяха изнесени хиляди книги в провинцията. Цялата колекция от дисертации, уникални за България, фактически стана недостъпна за читателите. Печалният рекорд държи библиотеката на Селскостопанската академия, която бе изхвърлена от сградата ѝ, на няколко пъти бе пренасяна от едно здание в друго в различни краища на столицата, а част от търсени и нужни на специалистите книги със заповед бяха пренесени във Враца, където и досега стоят в чували. Унищожени са книги за милиони, разбити са ценни книжни колекции, лишени са от нормално обслужване хиляди читатели. Така, г-н Председателю, се появиха не само интернирани хора, но и интернирани книги.

Доведени до отчаяние, колективите на много библиотеки се принудиха да прибегнат до крайни мерки като митинги и стачки, за да привлекат вниманието на обществото към проблемите на библиотеките.

Решенията на редица отговорни държавни инстанции за помощ на научните библиотеки не се изпълняват. С Постановление № 25 на МС от 18.05. 1985 г. сградата на Художествената галерия на ул. „Шипка“ 6, построена на заграбен от университета терен, се връща на университета. Спорът бе отнесен до Народното събрание, което отново го реши в полза на Университетската библиотека, но и до днес нищо не се е променило. Още по-учудваща със своята непоследователност бе политиката на правителството в спора между Народната библиотека и Музикалното училище за сградата на ул. „Оборище“ 17. В разстояние на няколко месеца МС на два пъти официално съобщи, че дава тази сграда за крещящите нужди на библиотеката, и на два пъти промени своето решение.

Огорчение и дълбоко разочарование е обхванало библиотекарите от научните библиотеки. Питаме се как можа бедна, боса и слабо развита България все пак да намери средства и през 1934 г. да построи сегашната сграда на Университетската библиотека в София, как в годините на дълбока икономическа криза по време и след Втората световна война гладна България издигна красивото здание на днешната Народна библиотека, а след четири десетилетия социализъм и непрекъснат „разцвет“ на науката и културата в страната ни системно се унищожават от нехайство и неразбиране книжовните богатства, натрупани от няколко поколения.

Финансирането на научните библиотеки е в „прединфарктно“ състояние. Отделяната валута за набавяне на Чужда периодика и книги от години не достига, тъй като цените им непрекъснато растат на световния книжен пазар. С цената на големи усилия, предани на професията си специалисти от научните библиотеки успяваха чрез строга координация

на комплектуването и чрез умело воден книгообмен да поддържат някак представителни сбирки от литература за основните клонове на знанието. Кризата в българската икономика през тази година нанесе съкрушителен удар върху комплектуването на научните библиотеки. Много от тях не успяха да си осигурят дори минимума от чуждестранна научна периодика. Перспективите за бъдещето са още по-мрачни. През идната година с валута ще се абонира дори за руския печат.

Изостава катастрофално автоматизацията на библиотечните и информационните процеси в научните библиотеки. Компютрите в тях са все още рядкост. Дори развиващите се страни ни изпреварват в тази област. Професионалните контакти на българските научни библиотеки с партньорите им от чужбина се затрудняват поради липса на елементарна техника – ксерокси, телекси, терминални устройства.

Да сравняваме ли политиката на развитите страни в тази област с нашата? Да сравняваме ли стотиците милиони долари, които те влагат в програми за развитие на библиотеките и техните информационни центрове като огромни фабрики за информация, с нашите скромни средства?

С горчивина трябва да признаем, че затворените врати на българските научни библиотеки пред новостите и съвременните информационни технологии изтласкаха тези наши институти от средното европейско равнище, което имаха.

Каква наука, какво съвременно образование, каква култура могат да съществуват днес без модерни библиотеки, без книги, от които да почерпим нови знания? Как ще осигурим на страната си прогрес и напредък, как ще влезем в общия европейски дом, пред чиято врата сме се изправили днес?

Уважаеми г-н Председателю, знаем, че днес нашата страна има да решава важни проблеми, че тя трябва да осигури преди всичко хляб на своите граждани. Но вярваме, че Вие като държавен глава, като учен и хуманист осъзнавате, че въпросите, свързани със спасяването на националното книжовно богатство и неговото ефективно използване за благото на нашето общество, също не търпят отлагане. Затова настояваме пред Вас да се създаде с помощта на всички заинтересувани държавни и творчески организации национална програма за спасяване на библиотеките в страната ни.

С ДЪЛБОКО УВАЖЕНИЕ:

ПРЕДСЕДАТЕЛ НА

УПРАВИТЕЛНИЯ СЪВЕТ НА СЪЮЗА НА БИБЛИОТЕЧНИТЕ И

ИНФОРМАЦИОННИТЕ РАБОТНИЦИ

В БЪЛГАРИЯ

11 октомври 1990 г.

Доц. к. ф. н. ТАТЯНА ЯНАКИЕВА

Библиотекар, 1990, № 9., с. 2-7

ОТКРИТО ПИСМО

ДО
ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА ВНС
Г-Н НИКОЛАЙ ТОДОРОВ

ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА
ЗАКОНОДАТЕЛНАТА КОМИСИЯ
ПРИ ВНС
Г-Н АЛЕКСАНДЪР ДЖЕРОВ

ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА КОМИСИЯТА
ПО КУЛТУРАТА И ДУХОВНИТЕ
ЦЕННОСТИ ПРИ ВНС
Г-Н КОЛЬО ГЕОРГИЕВ

ГЛАВНИЯ ДИРЕКТОР НА
НАРОДНАТА БИБЛИОТЕКА
„КИРИЛ И МЕТОДИЙ“
Г-Н АТАНАС НАТЕВ

РЕДАКЦИЯТА НА СП. „БИБЛИОТЕКАР“

Уважаеми господа,

Бихме искали да споделим някои мисли относно предлагания закон за българска национална библиотека, съобщение за който бе отпечатано във вестник „Дума“, бр. 176, 1990 год.

Будят недоумение както начинът, по който този закон се предлага, така и неговото съдържание.

Да започнем със съдържанието:

1. В момента в страната действат няколко постановления на МС и редица укази, разпореждания и решения, които регламентират изграждането и развитието на библиотечното дело и научно-информационната дейност в страната, респективно изграждането на единна библиотечна система и на национална система за научна и техническа информация.

Тези документи, приети през периода 1957—1973 г., трябва да бъдат изцяло преразгледани.

Заложените в тях постановки отговарят на един отминал период в развитието на тези дейности, не отразяват настъпилите у нас промени, изискванията на съвременното развитие на науката и културата по отношение на библиотечното и информационното им осигуряване.

Считаме, че трябва да бъдат изготвени и утвърдени Закон за библиотечното дело и Закон за информацията или в по-частния случай Закон за научно-информационната дей-

ност в страната. За последния имаме готовност да предложим текст, който ще обявим и представим за обсъждане от всички заинтересовани организации. Във връзка с това не са ясни подбудите за внасянето на **Закон за българска национална библиотека** преди да са приети Закон за библиотечното дело и Закон за информацията в страната.

Статутът, функциите и задачите на Народната (предлагана „Национална“) библиотека считаме, че трябва да са част от едно общо законодателство, в което да бъдат регламентирани функциите и задачите на всички видове (категории) библиотеки и организации, осъществяващи библиотечно и информационно обслужване, както и на координацията на тяхната дейност.

Не може да се подмине фактът, че проблемите, които иска да реши Народната библиотека само за себе си с внасянето на този законопроект, а именно – ограничени средства за комплектуване, ограничен сграден фонд, липса на автономност, почти символична автоматизация на процесите и др., са проблеми и на всички големи библиотеки в страната. Още по-необяснимо е внасянето на законопроект само за българска национална библиотека, ако се отчете фактът, че сега Народната библиотека „Кирил и Методий“ по силата на действащото Постановление № 2 от 1970 г. е „водещ национален библиотечен институт“, който осъществява методично ръководство и координация на библиотечната система в страната“, **претенция, от която вносителят на законопроекта не се е отказал по смисъла на чл. 9 от предлагания законопроект.**

Трябва ли да се разбира, че за всяка библиотека (имаме предвид големите универсални и централни научни библиотеки) ще се внася и предлага за утвърждаване отделен закон? Приемането на предлагания законопроект ще създаде прецедент за решаване на проблемите на отделните (макар и национални) институции „на парче“, което отново ни връща в нашето „близко и незабравимо минало“.

2. Преименуването на Народната библиотека в „Национална“ има своя смисъл по отношение на статута, който би имала тя както в страната, така и при осъществяването на международните си контакти, но от това ново наименование не следва, че Народната библиотека трябва да централизира в себе си цялата библиотечна и информационна дейност в страната, **претенция, заложена в неявен вид в целия законопроект и в мотивите към него и в съвсем явен вид в чл. 1, 5 и 6 и в раздел VII „Предходни разпоредби“.**

Странно звучи искането за централизация под егидата на Народната библиотека на цялата библиотечна и информационна дейност в страната на фона на нейното искане за автономност (по смисъла на чл. 3 от законопроекта) и на налагащата се децентрализация на всички стопански и нестопански структури, институции и дори общественно-политически дейности.

3. Претенцията на Народната библиотека да изпълнява и функциите на парламентарна библиотека, а отгук и задачата и да осигурява дейността на Народното събрание с необходимата научна информация и документация», е неизпълнима.

Може би вносителите на законопроекта не отчитат, че дейността на Парламента и неговите комисии трябва да бъде информационно осигурена с много голям спектър от информационни продукти (от копия на първоизточници до аналитично-обзорни продукти) и по тематика от всички сфери на човешката дейност. В голямата си част това са информационни продукти, които Народната библиотека не изготвя, няма подготовка да изготвя и са обект на дейност на голям брой организации, занимаващи се с информационно обслужване и на огромен щаб от висококвалифицирани специалисти, чиято подготовка не се извършва лесно и бързо. Нека не забравяме, че библиотечното обслужване се осъ-

существова на ниво сигнал за определен информационен източник и неговото предоставяне – това е основната задача на всяка библиотека.

Информационното обслужване се извършва на ниво разкриване и анализ на информацията от информационните източници и е задача на специализирани информационни институти, центрове и звена.

Не би било зле вносителят на законопроекта да отчита и факта, че в страната съществуват още 4 големи (централни) научни библиотеки, пълнотата на комплектуването на които в областта на техниката, промишлеността, медицината, селското стопанство, естествените и точните науки е много по-голяма, отколкото тази на Народната библиотека.

Не е зле също така да се знае, че съществуват няколко големи самостоятелни организации като ЦИНТИ, ИНФОРМА, Центъра за селскостопанска информация, Центъра за научна информация при БАН, Центъра за медицинска информация, които извършват анализ и обработка на документални източници и изготвят огромно количество и голям спектър от различни информационни продукти. Освен тях информационно обслужване по тясно специализирана тематика извършват още 540 информационни органа в страната.

Това са фактите, поради които считаме, че е **абсурдно Народната библиотека да осигурява Парламента** „с необходимата научна информация и документация“ по смисъла на чл. 5 от законопроекта.

Или Народната библиотека има претенции да централизира и „интегрира“ със себе си всички тези организации?

Не искаме да се ангажираме да квалифицираме подобни амбиции и претенции, но считаме, че досегашната практика ясно показва докъде се стига, когато се върви по пътя на централизацията.

Информационното осигуряване на Парламента изисква усилията на голям брой висококвалифицирани специалисти от различни сфери на дейност и с използването на всички децентрализирани фондове в страната. Не е необходима тяхната централизация, а едно звено, което да изпълнява функциите на координатор между потребителите на информация – Парламента, производителите на информация – големите информационни центрове и фондодържателите – големите библиотеки. **Такова звено съществува сега към Парламента – Информационен център с библиотека.** Необходимо е само да се активизират връзките между него, потребителите и производителите на информация.

5. Подкрепяме мнението, изразено в законопроекта, за необходимост от изграждане, развитие и поддържане на национална автоматизирана библиотечна система и осигуряването на взаимодействието и с автоматизираните информационни мрежи и системи в страната и чужбина. Въпросът може да бъде икономически много ефективно решен чрез минимални инвестиции, допълващи създадената със средства на ПРООН и българското правителство инфраструктура към ЦИНТИ – Автоматизиран информационен център. Този център би могъл да поеме функциите по изграждането на националната автоматизирана библиотечна система в страната, още повече като се отчете наличието на съществуващата техническа база, висококвалифицирани кадри, с опит по организация и изграждане на база данни, локални мрежи и осъществяване на телестъп до други информационни мрежи и системи в страната и чужбина.

Съществуват още редица конкретни текстове в този законопроект, основателността и коректността на които биха могли да бъдат оспорвани. Ние обаче ще спрем дотук, защото сме на мнение, че докато няма закон за библиотечното дело и инфор-

мацията в страната е безпредметно и в противоречие с елементарната логика да се коментира закон за българска национална библиотека.

По повод начина, по който този законопроект се предлага на вниманието на ВНС, искаме да отбележим, че освен държавните организации, занимаващи се с информационно обслужване (към които Народната библиотека е предявила определени претенции по смисъла на раздел VII „Преходни разпоредби») и библиотеки в страната, са учредени и два творчески съюза на информационните и библиотечните работници. В тях членуват висококвалифицирани специалисти именно в тази сфера на дейност – библиотечно и информационно обслужване. Поставяме си въпроса – защо тези специалисти трябва да научат от страниците на вестник „Дума“ за предлагания законопроект. Тяхното мнение не представлява ли интерес за вносителя? Счита ли той, че задачите и функциите на Народната (предлагана „Национална“) библиотека е тясно ведомствен проблем, особено когато със законопроекта се предлага разширяване на обхвата на дейността и съобразно съвременните изисквания към библиотечно-информационното дело“ – (чл. 1 от законопроекта).

За информация искаме да отбележим, че основната задача в програмата на Съюза на библиотечните и информационните работници, чието учредително събрание имахте любезността, но и честта да откриете, Вие г-н Натов, е разработването и предлагането на законопроект за библиотечното дело и информационната дейност, законопроект за разработването на който ще бъдат привлечени много специалисти и който ще бъде публикуван за широко обсъждане преди внасянето му във ВНС.

Заместник-ръководители в ЦИНТИ:
БИЯНКА ИЛИЕВА
ЯНКО ЯНЧЕВ

Библиотекар, 1990, № 9., с. 2-7

ДО
ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА
МИНИСТЕРСКИЯ СЪВЕТ
АНДРЕЙ ЛУКАНОВ

ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА
ВЕЛИКОТО НАРОДНО СЪБРАНИЕ
АКАД. НИКОЛАЙ ТОДОРОВ

МИНИСТЪРА НА КУЛТУРАТА
ПРОФ. ДИМО ДИМОВ

КОПИЕ:

ДИРЕКТОРА НА
НАРОДНАТА БИБЛИОТЕКА
„КИРИЛ И МЕТОДИЙ“
ПРОФ. АТАНАС НАТЕВ

РЕКТОРА НА
СУ „СВ. КЛ. ОХРИДСКИ“
АКАД. НИКОЛА ПОПОВ

ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА УС
НА СЪЮЗА НА БИБЛИОТЕЧНИТЕ И
ИНФОРМАЦИОННИТЕ РАБОТНИЦИ В БЪЛГАРИЯ
ДОЦ. ТАТЯНА ЯНАКИЕВА

ГОСПОДА,

В цяла поредица от писма, адресирани до мен или и до мен, с особена тревога се поставя въпросът за тежкото състояние на библиотечното дело у нас и особено на такива библиотечни институти с национално значение като Народната библиотека „Кирил и Методий“, Университетската библиотека, библиотеките към Българската академия на науките, Селскостопанската академия, Медицинската академия и други научни библиотеки. Тяхното състояние е действително окаяно и голямата тревога на библиотечните работници – съвсем основателна.

В катастрофално състояние са книгохранилищата. Те са претъпкани до краен предел и не са в състояние да поемат новите книжовни постъпления. По такъв начин се ограничава възможността на хилядите специалисти от всички области на живота да следят световната научна мисъл; интелектуалният потенциал на нацията остава все по-изолиран от тенденциите в световното развитие, което се превръща във фактор, задържащ собственото ни развитие. Окаяното състояние на книгохранилищата принуждава библиотечните работници да трупат купища книги по тавани, стълбища, коридори и сутерени – на

места, крайно неподходящи за тяхното съхраняване, поради което от влага, наводнения, прах и др. въздействия се стига до физическо унищожаване на ценно (а често и уникално) книжовно богатство – явление, действително срамно за една цивилизована страна. Наложено от обстоятелствата превръщане на читални в складови помещения силно затруднява работата с читателите. В ненормални условия се трудят и самите библиотечни работници.

По същия начин катастрофално изостава (дори в сравнение с развиващите се страни) техническото оборудване на библиотеките; липсва най-елементарна техника, да не говорим за автоматизация и компютъризация на библиотечната дейност.

Крайно незадоволително е финансирането. Управителният съвет на Съюза на библиотечните и информационните работници с основание го квалифицира като „прединфарктно“. Отпусканата валута, която от години е съвсем недостатъчна, а при непрекъснатия растеж на цените се превръща в символична, не достига дори за минимума от чуждестранна научна периодика, да не говорим за богат спектър от периодични издания или за книги. Реално застрашено е елементарното комплектуване на научните библиотеки с нови постъпления.

Остаряла, неефективна и дори спъваща (вместо стимулираща) е и нормативната уредба в областта на библиотечното дело. Това още повече утежнява пълноценното функциониране на библиотечната система като цяло.

Едва ли трябва да се убеждаваме, че това плачевно състояние е резултат от десетилетно нехайство към тази културна, научна и информационна институция, че то е само една брънка от тоталната дълбока криза, до която е доведена страната ни. Но именно разбирането за това ни задължава да сложим край на безотговорното отношение към библиотеките. Още повече, че през последните месеци то доведе до нежелателно изостряне на социалното напрежение. Кому е нужно да се противопоставят помежду си културни институции (Народната библиотека „Св. св. Кирил и Методий“ и Средното музикално училище „Л. Пипков“; СУ „Св. Климент Охридски“ и Съюза на българските художници и т. н.), когато те са еднакво потърпевши?

Господа,

Едва ли има някой у нас, който да не вижда огромните икономически, материално-технически и финансови затруднения, в които се намира страната ни. Но това никак не ни освобождава от задължението да решаваме нетърпящите отлагане или проява на безпринципност проблеми, свързани с културното развитие на нацията ни, включително и на библиотечното дело, за което става дума в случая.

Ето защо, без да навлизам в детайли и уповавайки се преди всичко на Вашите компетенции и компетентност, обръщам се към Вас със следното:

1. Подкрепяйки инициативата на Управителния съвет на Съюза на библиотечните и информационните работници в България, с помощта на всички заинтересувани държавни и творчески организации да се създаде добре премислена и реална национална програма за спасяване на библиотеките в страната.

2. Министерският съвет (респ. Министерството на културата) незабавно да реши практически острите и нетърпящи отлагане проблеми, свързани с конфликтите между Народната библиотека „Кирил и Методий“ и Средното музикално училище „Л. Пипков“ и между Софийския университет „Св. Климент Охридски“ и Съюза на българските ху-

дожници, като решително отстрани причините за тези конфликти. В случая е необходима принципност в отношенията и грижа за нормално протичане на културните процеси без ведомствени пристрастия и конюнктурни съображения.

ПРЕДСЕДАТЕЛ НА РЕПУБЛИКАТА: (п) Ж. Желев

Библиотека, № 10, 1990, с. 5-7.

P.S. Резултати и реакции на Министерството на културата и на институциите в полза на библиотеките: „няма“.

Продължават противодействията между представителите на отделните гилдии:

- Сградата на ул. „Оборище“ е предоставена на Средното музикално училище „Л. Пипков“.
- На националната библиотека е предоставена неизползваема сграда, която се нуждае от много сериозен ремонт и инвестиции. Дълги години не се решават въпросите за нейната собственост.
- През 2011 г. ректора на Университета проф. Иван Илчев в предварително съгласение (и постигната договореност) с министър председателя Бойко Борисов поставя на обсъждане в Академическия съвет въпроса за замяна на Галерията на ул. „Шипка“ № 6 срещу сградата на бившия Механотехникум на бул. „Стамболийски“. Дискусията е излишна и несериозна. Единствено мнения в защита интересите на Алма матер правят Анна Ангелова, директор на Университетската библиотека и декана на Философския факултет. *(Приложение № 5)* Деканът изразява смущението си от този акт и разказва за борбата на университетската колегия през годините:

Протестите на АС срещу отнемането на земята по времето на Тодор Живков, което е принудило властите да направят следния запис в решението на МС – „след построяване сграда на СБХ галерията остава в полза на СУ“;

Протестът на академичната колегия след 1989 г., оглавен от доц. Драгомир Драганов – ИФ, н.с. Александър Димчев -УБ, проф. Борис Яновски – ЮФ, проф. Диньо Канев – ГГФ, Ваня Янкова – УБ;

Протестите на студентите по време на двете национални стачки след 1990 г., когато младите хора бяха подлъгани от политиците в лицето на д-р Тренчев и др. да се откажат от подобни искания. Начело на студентите стояха Емил Кошлуков и Атанас Кирчев;

Изпуснатата възможност сградата да стане собственост на СУ в резултат на отказа от подкрепа в Народното събрание от страна на неговият последен комсомолски секретар Любен Дилов-Син.

(Протоколът с изказванията на АС беше променен. Това наложи декана на ФФ да поиска корекция в запис. Такава е направена, но не отговаря на изразеното оригинално становище).

По този начин Софийския университет се лиши от възможността да разшири своята библиотека и да я модернизира. Също така да усвои площи за нормалното протичане на учебния процес.

2. ДОКУМЕНТИ И ИЗКАЗВАНИЯ НА ПОЛИТИЦИ В ПОДКРЕПА НА БИБЛИОТЕКИТЕ

УЧАСТИЯ НА ПРЕДСТАВИТЕЛИ НА ПРЕЗИДЕНТСКАТА ИНСТИТУЦИЯ И НА НАРОДНОТО СЪБРАНИЕ НА ФОРУМИ НА БИБЛИОТЕЧНАТА КОЛЕГИЯ (примери в това отношение)

Президент на Република България: Петър Стоянов

Президентът Петър Стоянов прие предложението на СБИР и ще подпомага Народната библиотека „Св.св. Кирил и Методий“

На 1 ноември 1999 г. в Народната библиотека „Св. св. Кирил и Методий“ бе официалното честване на „Деня на будителите“ с почетното присъствие на Президента на Република България г-н Петър Стоянов и бе открита изложбата „Националната библиотека на България в навечерието на XXI век“. (Бележка № 1)

В своето слово по повод празника Президентът Стоянов обеща да подпомага Националната библиотека.

Жестът на г-н Стоянов има изключително значение и е показателен за уважението на държавния глава към националната книжовна съкровищница на България. Той е знак за политиците и администраторите да насочат вниманието си към проблемите на българската култура, която в последните години е забравена. (Бележка № 2)

(Ред. бел. Поместваме текста на обръщението на Председателя на СБИР доц. д-р Александър Димчев, към Президента на Република България, г-н Петър Стоянов и към политиците по време на тържественото честване на 120-годишнината на НБКМ – 10 декември 1999 г.)

Уважаеми господин Президент на Република България, уважаеми дами и господа,

Повод да направя това изказване са думите на Президента на Република България, г-н Петър Стоянов, казани тази вечер (Ред. бел. Поздравлението на Президента Стоянов за 120-г. на НБКМ).

Юбилеите са повод за равностетка и ориентир за бъдещето. Ето защо тази вечер се обръщам към всички онези, които сега са във властта и за които Народната библиотека изигра съществена роля за тяхното израстване.

Уважаеми дами и господа, Народната библиотека е един от символите на България. Тя ви помогна и подкрепи във вашия път. Тя бе за вас духовна „Алма матер“. Вие щедро черпихте от нейните знания, от натрупаното информационно богатство в нейните фондове, преминахте през читалните й зали. Сега тя има нужда от вашата помощ в тези трудни времена. Спомнете си какво бе тя за вас. Не я забравяйте. Помогнете й в името на бъдното.

Уважаеми господин Президент на Република България, обръщам се към Вас като „президент“ към президент, представлявам професионална общност от около 7 000 души. Също като Вас съм демократично избран. Роден съм 1952 г., също като Вас съм израснал със спорта, „Бийтълс“ и книгите.

Уважаеми господин Президент, предлагам Ви да станете патрон на „Инициативен комитет за обновление и възраждане на Националната библиотека“. Така направиха вашите колеги във Франция, президентите Жорж Помпиду, Валери Жискар Дестен и Франсоа Митеран. Те застанаха начело на най-значимите проекти за библиотеки и информационни центрове, един от които бе за Френската национална библиотека. С това те оставиха по-трайни следи.

Знам, че имате прекалено много ангажименти, но искрено се надявам да приемете предложението.

СБИР. // Бюлетин, 2000, № 1, с.11.

Бележки

(Бележка № 1) Поводите да се обърна по подобен начин към г-н П. Стоянов бяха два.

Първият е свързан с желанието ми да помогна и да се опитам да разсея опасенията на проф. Боряна Христова, която беше назначена наскоро за директор на НБКМ, че няма да има достатъчно хора от политическия елит на тържеството по повод празника на библиотеката. Съмненията ѝ се подхранваха от отсъствието на хора от властта по време на научната конференция, която се проведе сутринта. В неформален разговор с мен тя изрази тези свои настроения. Попитах я, „Боряна ще има ли коктейл след тържеството“, на което тя ми отвърна положително. Тогава ѝ казах полунашега. „Не се притеснявай довечера ще имаш много подобни гости – те имат дълги носове и надушват.“ Така и се оказа, присъстваха почти всички по-значими фигури, с изключение на министър председателя г-н Иван Костов.

На второ място почувствах закачка в думите на Президента. Той обичаше да говори за своето младежко минало, сякаш другите млади хора не сме живели с тези желания и копнежи. Също така заяви, че в Конгресната библиотека на САЩ, откъдето се беше завърнал наскоро „само с натискане на едно копче ти излиза цялата информация...“ Неца, за които и ние се борехме, само че липсата на сериозна държавна политика не ни даваше възможност да реализираме автоматизацията на българските библиотеки. Излизайки за своето изказване, бях решил да кажа тези неща. В хода на изказването прецених да приложя друг подход – да го помоля да стане съпричастен към подобна идея. Наблюдавах реакцията на г-н Стоянов. След първите ми думи той се стресна. Може би непремерена му изглеждаше моята фраза „обръщам се към Вас като „президент“ към „президент...“. Веднага се овладя. Той притежаваше рядкото качество да бъде много диалогичен, адаптивен, да се сближава с хората, да премахва бариерите. Дойде при мен и ми подаде своята ръка. След което каза пред всички, че докато е Президент си е обещал да не поема почетни длъжности. След завършването на официалната част попаднах в ръцете и прегръдките на моите любими библиотекарки, които „нанесоха огромни щети“ (според съпругата ми) върху моята риза и лице със своите целувки в знак на уважение към моята неспокойна персона, и за дързостта ми. В това време проф. Христова ме помоли да отидем към Президента, който поискал да разговаряме. Той каза „Ще си променя решението. Вие ме убедихте и ще се опитам да помагам на Народната библиотека“. Това беше изненада и изключителен жест!!! За нас беше ясно, че той няма изпълнителна власт, но той олицетворяваше държавата. За съжаление ръководството на НБКМ не разбра добре значението на този чудесна възможност, не се оказа на висота да използва лобистките лостове на Президента. Няколко пъти поставях въпроси към проф. Христова какво става и имат ли нужда от подкрепа за идеята. Винаги най-учтиво въпросите ми се отклоняваха в друга посока. Това ме накара за 125 г. на НБКМ отново да поставя въпросът за създаване на Стратегически план за развитие на НБКМ.

За това бях критикуван, че се бъркам в делата на библиотеката от г-жа К. Калайджиева и от ръководители в НБКМ. Те твърдяха, че такива доклади са задължение на директорката на НБКМ.

До днешен съм убеден, пишейки тези редове, че беше пропилян изключителен шанс! (Приложения № 6, 6.1.)

(Бележка № 2) По време на официалното честване на "Деня на будителите" бе отправена молба от проф. Херберт Ахлейтнер (Университет Емпория САЩ) и Александър Димчев към Президента на Република България г-н Петър Стоянов да открие през 2002 г. конференцията „София-2002 GLOBENET“. Президентът прие със задоволство поканата. Единственото нещо, което сподели, че го очакват избори и това може да му попречи, ако не бъде избран. Така и се случи.

Президент на Република България: Георги Първанов

Международна конференция GLOBENET: „Библиотеки, гражданско общество и социално развитие“ 14-16. 11.2002 г. хотел „Родина“

Слово на президента на Република България г-н Георги Първанов пред участниците в конференцията

**Уважаема професор Христова,
Уважаеми господин Ахлейтнер,
Уважаеми участници в конференцията,**

Особено ми е приятно да поздравя всички вас, както и съорганизаторите на Международната конференция „Библиотеки, гражданско общество и социално развитие“ – катедрата „Библиотекознание, научна информация и културна политика“ към Философския факултет на Софийския университет „Св. Климент Охридски“, Департамента по библиотечен и информационен мениджмънт при Държавния университет на Емпория, САЩ, Библиотеката на Университета в Канзас сити, САЩ, и Съюза на библиотечните и информационните работници в София.

За втори път България става домакин на този внушителен форум, в който над 120 участника от 26 страни се обединяват около благородната идея за разширяване функциите на библиотеките и превръщането им в опорни средища за предоставяне на информация, за обучение и работа с новите информационни технологии, за подпомагане развитието на бизнеса, за одобряване качеството на живот на хората и за преодоляване на социалните противоречия.

Не е случайно, че библиотекарството възниква във века на Просвещението, че носи идеите и ценностите на една висока духовност, която във времето се развива и обогатява. Знанията и информацията са достигали през вековете до читателите чрез различни носители – от глинените плочки и папируса, през пергамента и хартията до микрофилмите, компактдиските и електронната форма. Но целта винаги е била една и съща – да помогне, да научи, да облагороди и извиси човека.

Съвременното общество върви към глобална информатизация и в него ролята на библиотеките, които естествено еволюират в автоматизирани информационни системи, нараства неимоверно. Нараства и отговорността. Но аз не се съмнявам, че всички вие, които сте в центъра на тези събития, ще успеете да отговорите на предизвикателствата на новото време.

Тук е мястото да поздравя и добрата инициатива на организаторите за учредяване на Асоциация на директорите на националните библиотеки на страните от Балканите.

За всички ни е ясно колко голяма е ролята на националните библиотеки в културния живот на една страна. Ето защо е необходима ясна държавна политика в тази област, а именно – ефективно законодателство за националните библиотеки, развитието на мениджмънта им, осигуряване на финансирането им, изграждането на връзки с държавни и неправителствени организации.

Една бъдеща Асоциация ще играе голяма роля за сътрудничество в рамките на конкретни дейности – обмен на книги, периодични и електронни издания, осъществяване-

то на междубиблиотечно заемане, съгласно международните актове, сътрудничество в областта на опазването на културното наследство в региона – една особено важна тема, създаването на съвместни издания, научни изследвания.

В една подобна Асоциация аз виждам благородната амбиция на директорите да допринесат за утвърждаване на националните библиотеки от Балканския регион в европейските и световни културни и библиотечни организации. В едно можем да бъдем сигурни – предстои много работа. Но когато целта е ясна, а е налице висок професионализъм и желание за промени, успехът ще дойде.

На всички желая много лично щастие, здраве и сили за изпълнение на високохуманната мисия, на която сте се посветили.

На добър час!

**Председател на Народното събрание на
Република България: Георги Пирински**

**Международна конференция GLOBENET:
„Глобализация, дигитализация, достъп и опазване
на културното наследство“
София, 8-10 ноември 2006 г., хотел Родина**

**Приветствие на г-н Георги Пирински,
Председател на Народното събрание на Република България**

Уважаеми госпожи и господа!

Приемете искрената ми благодарност за възможността да бъда патрон на Международната конференция *„Глобализация, дигитализация, достъп и опазване на културното наследство“*.

Убеден съм, че българската столица ще бъде достоен домакин на мащабния и престижен форум, фокусиращ интересите на представители на близо 30 държави от цял свят. Приемам софийската среща като признание за усилията на българските библиотечни и информационни работници да участват в изработването на работещ език, на който световната библиотечарска общност да дискутира най-острите си професионални проблеми и стратегиите за тяхното решаване.

Позволете ми да изразя увереността си, че конференцията ще констатира възможно най-точния и пълен образ на всички онези въздействия, които глобализацията упражнява върху библиотечните институции и информационната инфраструктура на обществото. Само трезвата оценка на глобализационния процес може да осигури пълноценната трансформация на библиотеките, традиционно възприемани като консервативни средища на паметта и наследството, в гъвкави информационни центрове на бъдещето.

Днес си даваме още веднъж сметка, че библиотеките са не само важен фактор в конструирането на модерните нации – тяхното енергично отваряне към обществото е могъщ способ за демократизация на информацията и въобще за стабилността на човешкото развитие. Така съвременните библиотеки стават двигатели на социалното въображение за промяна. Без преувеличение можем да заявим, че процесите на българската евроинтеграция преминаха през способността на библиотеките у нас да структурират и съхраняват наличното човешко познание, защото в него е съсредоточена силата на държавата.

Интеграцията и глобализацията красноречиво показват, че библиотечните организми са жизнени само когато членуват в световните библиотечни мрежи. Ако една обществена база данни бъде въведена в интернет, на практика тя става употребима във всяка една географска точка от нашия – все по-обозрим благодарение и на библиотеките – свят.

Пред всички нас се изправя прагматичният въпрос как да активизираме, било с държавнически, било с теснопрофесионални действия, информационната функция на библиотеката, как да стабилизираме новата ѝ виртуална природа. Днес никоя библиотека не може да бъде привлекателен информационен център за своите най-млади читатели, ако тя не предлага най-модерни услуги. Някога комуникационният гуру Маршъл Маклуън твърдеше, че „съобщението е средство“, че това, което казваме, е на практика преди всичко медията, чрез която го казваме. Ако искаме читателите да се възползват адекватно от

научната и културната съкровищница на човечеството, то съдържанието на световните библиотеки трябва спешно да бъде преведено на дигиталния език на 16-годишните. Иначе достъпът на младите до културното наследство става все по-труден, а опазването му – повече от съмнително.

Затова вярвам, че конференцията ще осмисли тревогите, свързани с читателския контакт с информационните ресурси на библиотеките (както традиционни, така и електронни); ще детайлизира дискусията върху процесите на дигитализация на вече съществуващите фондове, но и върху създаването на напълно нови електронни бази данни. Всичко това обаче е невъзможно, ако библиотеката не прекрачи в утрешния ден и реално не осигурява читателския достъп до чуждите информационни ресурси чрез програмно-техническото осигуряване на библиотечната институция. Удвоеният достъп неизбежно ще стимулира обрат в традиционните представи за образование, което информационното общество превръща в пожизнен нескончаем процес.

Тази върховна задача изисква сериозен разговор по теми, чиято сложност конференцията, уверен съм, няма да избегне: интелектуалната собственост, изграждането на ефикасни национални и международни политики и проекти, сътрудничество и коопериране между библиотеките на различни равнища и, не на последно място – образованието по библиотечно-информационни науки, чийто престиж несъмнено трябва да бъде усилен.

Ходът на информационната революция, чиито свидетели сме всички ние, убедително ни демонстрира, че Книгата и Технологиата ни най-малко не са врагове. Напротив, техният съюз осигурява демократизация на информацията и стабилното развитие на обществата в рамките на глобализационния процес. Удивителната сплав между традиционната книга и дигиталната технология се случва преди всичко в обществените библиотеки, които програмата на вашата конференция ми позволява еднозначно да определя като **храмове на бъдещето.**

Позволете ми да пожелаая успех на участниците в деловата програма на Международната конференция *„Глобализация, дигитализация, достъп и опазване на културното наследство“* и всички свързани с нея инициативи!

София, 8 ноември 2006 г.

Георги Пирински

Международна конференция GLOBENET 2008:
„Глобализация и управление
на информационните ресурси“
София, 12-14 ноември 2008 г.

Приветствие на г-н Георги Пирински
Председател на Народното събрание на Република България

Уважаеми дами и господа,

Доброто управление на информационните ресурси в ерата на глобализацията е не просто желателно, а жизнено необходимо. Навярно малцина ще оспорят тази теза. Въпросът обаче е това разбиране на практика да стане основно начало в работата на основните структури на управление и сфери на обществения живот.

Дейността на парламента е една от областите, където особено ясно може да се види ключовото значение, което придобиват информационните масиви и тяхното добро оползотворяване. В днешния глобален свят гражданите живеят в медийната и информационна среда на световния интернет, формират мироглед и съзнание под влиянието на масивни потоци на съобщения и внушения.

В днешните реалности представителната демокрация се изправя пред непознато досега предизвикателство. Парламентарните институции са призвани да реализират очакванията на гражданите чрез отговорен и прозрачен законодателен процес и парламентарен контрол, като същевременно са подложени на ежеминутен критичен медиен интерес, често предпочитайщ битовите аспекти на парламентарната дейност.

В тези реалности парламенти и парламентаристи трудно защитават авторитета на законодателните институции, само частично успяват да представят на обществото същината на своята работа. Разбира се, като цяло незадоволителното функциониране на парламентите очевидно се дължи и на проявите на корупция, безотговорност и откъсване от избирателите.

Именно затова информационните ресурси придобиват такава жизненоважна роля не просто за парламентарните институции, а за цялостния живот на държавите и общества. Това значение се разкрива по няколко линии, като например:

Първо – изработването и приемането на добри закони днес изисква привличането на масивни информационни ресурси. На етапа на формиране на концепцията и проекта на закона е нужно да се отчетат както широк спектър валидни международни норми, значими прецеденти и сходен нормативен опит, така и достатъчно данни за реалната необходимост и очакваните параметри в обществото за нужната норма. Особено значение при това придобива привличането на неправителствения сектор за мнения, становища и за пряко участие в обсъжданията на проектозаконите. Освен това при приемането на дадения акт вече става наложително да е налице компетентна оценка за въздействието на закона – както финансовите последици, така и отражението му върху съответните сфери на живота;

Второ – наред със законодателството, днешните парламенти са призвани да издигнат на ново равнище функциите на контрол и мониторинг за прилагането на приетите закони и за функционирането на изпълнителната власт. Това изискване не само поставя по нов начин процедурата на парламентарния контрол чрез въпроси и отговори, но и

поражда необходимостта от множество нови форми на текущ мониторинг и отчетност за функционирането както на основните ресори на правителството, така и на нарастващия брой публични агенции и институции с регулиращи и управленски функции. В това направление неправителственият сектор също предявява своите очаквания и претенции достатъчно настоятелно;

Трето – поначало парламентарните институции обективно придобиват по-различно място и роля в цялостния живот на съвременните общества и държави. В реалностите на глобализацията те вече не могат да останат затворени в класическите си функции на приемане на закони и на парламентарен контрол. На практика те са призвани да се превърнат в държавно – обществени форуми, в които гражданите да чувстват прякото си участие в управлението на своята държава; да имат възможност осезаемо да влияят върху нормите, които регулират ежедневието им. Т.е., за добро качество на живота, за сплотено и жизнено общество са нужни парламентарни институции, които успешно съчетават две трудно съжителстващи начала – високия професионализъм и задълбочената специализирана работа в сферата на законодателството, на конституирането и контролирането на институции с прекия достъп на широки слоеве на обществото до парламентарната дейност, с изискванията за прозрачност и откритост.

За успешното решаване и на трите групи предизвикателства е необходимо не просто по-добро управление на информацията, а всъщност ново качество и ефективност на генерирането, систематизирането и оползотворяването на огромни по обхват информационни масиви и насочването им към многохилядни потребители и адресати.

Ето защо и за информационното предизвикателство пред днешните парламенти са от пряко и жизнено важно значение всички основни теми на международната конференция „София, 2008: Глобализация и управление на информационните ресурси”:

- организация, класификация и издирване в уеб пространството;
- информационна индустрия и управление на знанието;
- информационна грамотност и учене през целия живот;
- дигитални и виртуални библиотеки.

Затова от парламентарно гледище са достойни за висока оценка и подкрепа усилията на организаторите на конференцията: Департаментът по библиотечен и информационен мениджмънт към Държавния университет Емпория, САЩ, Катедрата по библиотекознание, научна информация и културна политика при Софийския университет „Св. Климент Охридски“, Народна библиотека „Св. св. Кирил и Методий“ и Съюзът на библиотечните и информационни работници. Радостно е също, че София се превръща в традиционно средище за ежегодни срещи по жизненоважната проблематика на информатиката и информационното общество за живота ни в глобалната ера.

**Вицепрезидент на Република България:
Маргарита Попова**

**Слово на вицепрезидента Маргарита Попова при откриването
на Деветата национална библиотечна седмица**

**Уважаема госпожо Янева,
Уважаема принцеса Лаурентин,
Уважаеми дами и господа,**

Скъпи деятели на огнищата за запазване и съхраняване на паметта на цивилизациите, на паметта на нациите, на паметта на духа на човечеството, библиотечни труженици, за които няма умора, няма почивен ден и няма униние, няма упадък на духа, за разлика от много други области, където това в последните години, да кажа, се забелязва доста чувствително и представлява основание за немалка тревога.

Днес заставам пред вас с много положителна емоция, за да кажа още в началото, че се присъединявам на драго сърце към чудесната инициатива нашите библиотеки да могат да участват в чудесната кампания за откриване на нови хоризонти. На коя друга институция най-много приляга, освен на библиотеките, да провеждаме такава кампания заедно за откриване на нови хоризонти? Това са библиотеките и затова браво на вас за ентусиазма и за умелото включване и умелото подемане на тази инициатива. Благодаря от сърце и на нашия специален гост принцеса Лаурентин за това, че тя ще бъде заедно с нас, за да направим това мероприятие видимо не само в нашите национални рамки, а то да излезе далеч извън рамките на нашата страна и да изпратим далечно духовно красиво послание в целия Европейски съюз, в стара Европа и защо не в целия свят.

Поздравявам принцесата и затова, че се е заела с две толкова важни теми в днешния тревожен ден – това е именно просветеността, знанието, грамотността в този забързан, глобален, тревожен свят, който се спъва, пада, става и отново поема. Но каквото и да решим да направим в която и да е сфера, без грамотност, без всеотдайна грамотност, просто не се случва. Отделно от инициативите и широко разгърнатата дейност в рамките на екологията, поздравявам ви за тези две дейности. Те между другото много си приличат, макар на някого да се струват разделени, две много отделни области.

Напротив, на мен ми се струват много близки екологията и знанието. Чистотата на духа и чистотата на природата – това са две теми, вечно свързани. Това е огънят, който събира хората – грамотните, можещите, знаещите, хората, които могат да дърпат цивилизацията напред. И без грижа за чистата природа, от която сме дошли и в която ще отидем за вечността, това нещо няма как да се случи. Поздравявам ги за тези две много духовни инициативи и се радвам, че ще можете да споделите Вашите идеи и Вашите мисли и това, което правите, с нас.

Убедена съм, че тук ще намерите много съмишленици за Вашите високодуховни дейности и мероприятия, хора, от които ще научите много, хора, които ще Ви заразяват с топлината, със знанията си, с възможностите и ще Ви обогатят и във Вашата дейност напред ще бъдете по-уверена и по-богата, защото прозренията на Югоизточна Европа и особено прозренията на нашата малка страна са изключително важни и без тях нито Европейският съюз, нито стара Европа могат да бъдат и ще бъдат такива, каквито всички

ние, включително Вие, искаме. Затова искам да поздравим принцеса Лаурентин и да се отдаде и тя на нас, разбира се, на тази кауза, която е нужна на нас общо – да съединим и да вървим напред.

Благодаря.

Сега искам да кажа, че моето присъствие тук е, освен със сърцето си да кажа присъединявам се към инициативата, да кажа и няколко думи за това, че харесвам кампанията, защото тя е многостранна, защото е многопластова, защото е насочена към всички, понеже всички имаме нужда непрекъснато от знания. Харесвам много кампанията, защото тя е насочена към децата, към учениците, към младите хора – да ги приобщим към духовните средища, да ги направим любопитни, да ги направим жадни за знания и заедно с това, което получават в дома, при нас, в семействата и в училище, да го продължат в нашите родолюбиви и духовни огнища – библиотеките и читалищата.

Много харесвам кампанията, защото тя е насочена и към хората в активна възраст. Знанията трябва да бъдат актуализирани, уменията също. В активна възраст човек има зад гърба си достатъчно житейски опит, който трябва да бъде осмислян мъдро. Не може без непрекъснато да се учим и непрекъснато да четем и нашите библиотеки, огнищата на духовност, са едно от местата, където това нещо може да се случи.

Харесвам тази кампания, защото тя е ориентирана и към хората възрастните и към хората, които ние наричаме хора в неравностойно положение, на които много дължим и искаме да ги приобщим в библиотеките също, в читалищата, в нашите духовни средища, но най-напред с най-простото и най-лесното, което им дължим – да направим така, че те да имат достъп до тези средища. Толкова време чуваме вече от тях не толкова много, а това: искаме да имаме достъп, материални възможности, социални възможности повече. От тях обществото очаква много. Те са част от нашия национален капитал и затова тази кампания, ориентирана към тях, ми харесва, защото ще бъдем и заедно с тях.

Бих искала да кажа и няколко думи за това, че аз и моят екип работим с удоволствие по темата знание, просветеност, духовност, национална идентичност, принадлежност към стара Европа с гордост, с памет, с история, с настояще и с бъдеще. И затова и приех високото отличие миналата година и станах един от първите застъпници на нашите библиотеки и тогава казах, че това ме задължава и ще използвам всяка възможност – и на този пост, и извън него, да бъда с вас, с библиотеките, за да работим заедно за духовно единение и за духовно извисяване. Това е пътят и спасението в бурния ХХІ век, за който казваме, че ще бъде век на науката, ще достигнем до неподозирани висоти – иновации, модерно развитие, ще бъде век за скок в развитието на индивида, на човека като индивидуалност. В същия момент за този 21 век казваме, че работните места, за които ще се изисква много висока квалификация, ще бъдат далеч над тези 29 %, с които ние сега в Европейския съюз се хвалим. Може би ще достигнат до 38 – 40 %. Е, готови ли сме тези работни места за много висока квалификация ние да ги запълним и да поставим там хора и кадри, които да могат да отговорят на много високите изисквания на ХХІ век? Ще се подготвим, ако все още не сме готови, но това преминава и през такива кампании, които поемаме днес заедно с библиотечната асоциация.

Искам да кажа със задоволство, че само в последните няколко седмици аз имах възможност чрез любезното съдействие на едно от нашите изтъкнати издателства за издаване на литература класика да даря книги на читалището в Клисурса във връзка с тържествата по случай Априлската епопея и 85 тома българска класика, хубави български книги на Сливенската библиотека. Много се радвам за това, което направих, и още по се радвам, защото видях радост в очите на тези, които получиха тези дарения. Радостта

беше взаимна и направихме още една крачка, за да попълним празнотите в достъпа и във възможностите за образование на всички, по всяко време и на децата ни, което е изключително важно.

Участвам, разбира се, и в други родолюбиви и полезни инициативи, като „Голямото четене“ през 2012, през 2013 г., винаги когато мога да се присъединя към инициативи, които са свързани с просветата и с духовното израстване на младото поколение, особено на дечицата от най-малка възраст, присъствам и съм много доволна. Просто сърцето и душата ми се изпълват, като ги гледам как с наша помощ, подали им ръка, децата поемат пътя. Много е важно да ги обгрижваме и да ги обичаме и да вървим близо до тях с книгата, да създадем у тях усещането за ценност, една от които е книгата, четивото, културата на четенето, на подбора на четмо, уважение към книгата, без значение как ще я поднесем – дали в нейния жив вариант или в електронен вариант, но това е много важно, за да ги спасим и от самотата, за да ги спасим и от посредствеността, за да ги спасим от нравствен упадък, който някак си в този наш ХХІ век може би няма да ни подмине. Но има лек за него и това е знанието, четеното и духовното извисяване.

Няма държава, няма национална култура не само в Европейския съюз, в цялата цивилизация, които да не измерват своята сила и своята значимост с духовната си мощ, с духовното си величие. Няма европейска културна политика, в която да не се казва и да не се подчертава дебело, че Европейският съюз разчита на многоликостта на културите в нашето семейство. Европейският съюз и Европа не са пространство на равеност и на еднаквост. Това е пространство на многоликост на култури, които се обичат, уважават, разбират и които работят заедно за духовно извисяване на света.

Искаше ми се да поднеса и няколко статистически данни за това какво се случва с най-малките, с младото поколение в областта на четенето, на математиката, на природните науки, но ще го спестя. Сухата статистика може би ще я сподели някой друг. Искам да кажа обаче, че загрижеността на Европейския съюз за образованието на децата ни в тези три базови области е силно и не е без основание. Нуждаем се от силен напредък и в областта на четенето, и в областта на математиката, и в областта на природните науки. И се нуждаем от тази кампания, като с нас бъдат най-малките в основното училище и в средното, защото, както всички европейски изследователи твърдят, изтървем ли тази възраст, изтървем ли това ниво, по-късно вече едва ли можем да наваксаме.

Успех на кампанията и нека заедно след една седмица да бъдем още по-духовно извисени и удовлетворени, първо, от това, че сме били заедно и второ, от това, че сме направили още една крачка като цивилизация напред към духовното ни усъвършенстване.

Благодаря много и на добър час!

София, май 2014 г.

Слово на вицепрезидента Маргарита Попова при откриване на Деветата национална библиотечна седмица. \ ББИА онлайн, 2014, № 4, с. 3-5

Президент на Република България: Росен Плевнелиев

Тържествено отбелязване на 1 ноември 2015 г. – Деня на народните будители

Националната Библиотека „Св. св. Кирил и Методий“ традиционно отбеляза 1 ноември – Денят народните будители с Ден на отворените врати от 13.00 до 15.00 ч. Посетителите имаха възможността да разгледат читалните зали и изложбите във фоайетата на библиотеката.

В празничния ден официален гост беше и президентът на България г-н Росен Плевнелиев. Той поздрави служителите и всички българи за празника: „Използвам това най-свещено място за българската духовност, за да поздравя нацията с този празник на българската идентичност, на просветители, революционери, будители, учители, книжовници, общественици, които допринесоха за нашето самочувствие като народ и ни помагат да минем през трудности и изпитания по достоен начин.“ В словото си г-н Плевнелиев отбеляза също така важността на институцията за съвременното културно и духовно развитие на обществото: „Националната библиотека е институция с изключително богата история, но и с най-богатия фонд на Балканите. Тук имаме мисия не само да съхраняваме паметта, но и да даваме.“

Заедно с тези думи той обяви, че държавният глава става патрон на Националната библиотека „Св. св. Кирил и Методий“. „Президентската институция ще организира мероприятия тук, ще презентира събития и проекти на Националната библиотека, така че да подобрим базата с помощта на новите технологии. Важно е тук да идват младите и да ги мотивираме да посещават Библиотеката. Ще бъда често с вас, ще направим така, че българската държавност да бъде по-близо до вас, имате нужда от разбиране и подкрепа за смислените проекти, по които работите.“

Г-н Плевнелиев връчи на директора проф. Боряна Христова Почетния знак Президента на Република България. Отличието се дава за значим принос за съхраняване на българската култура и традиции и по повод Деня на народните будители. „Много съм благодарна за почетния знак, той се дава само за големи годишнини и фактът, че нямаме, но ни е връчен, показва висока оценка за мястото, което заемаме в обществото“, заяви проф. Христова като прие наградата.

Експерти от различни отдели на Националната библиотека представиха на държавния глава експозиция от ценни книги и архивни материали, притежание на културната институция като личните тефтерчета на Васил Левски и Христо Ботев, Енинския апостол от средата на XI в., Нюрнбергската хроника от 1493 г., оригинал на Берат (диплом) с тугра на султан Абдул Азиз, „Развлечение на копнеещия да преброди страните“ от Абу Абдаллах Мохаммед ибн Мохаммед ал-Идриси от XII в. и др. Накрая заместник-директорът д-р Анета Дончева представи на президента Дигиталната библиотека, достъпна свободно от интернет сайта на Националната библиотека, която съдържа изцяло дигитализирани и обработени ценни документи от фондовете като ръкописи, старопечатни книги, непубликувани документи от Българския исторически архив и от Ориенталския отдел, портрети и снимки, графични и картографски издания, български вестници и списания от периода 1844-1944 г.

По стара традиция на този ден в Националната библиотека бяха връчени и годишните награди на Съюза на народните читалища „Следовник на народните будители“.

Литература

Тържествено отбелязване на 1 ноември 2015 г. – Деня на народните будители, 1 ноември 2015

<<http://www.nationallibrary.bg/cgi-bin/e-cms/vis/vis.pl?s=001&p=0016&n=416&g//18.11.2015>>

3. ДОКУМЕНТИ, НАСОЧВАНИ КЪМ ПОЛИТИЦИ И ИНСТИТУЦИИ БЕЗ ПОСЛЕДСТВИЯ И ПОДКРЕПА ЗА БИБЛИОТЕКИТЕ

На първо място и тук ще бъдат засегнати проблемите за осигуряване на необходимите сгради, финансиране и площи за нуждите на големите библиотеки.

Националната библиотека „Св. св. Кирил и Методий. *(Вж. Текстове в настоящата глава и Бележка 2)*

Университетската библиотека (УБ). За съжаление трябва да се отбележат и няколко печални факта от историята на една от най-богатите научни библиотеки в нашата страна. Не винаги тя се е радвала на благоразположението на ръководствата на Алма матер и на политическите, от които е зависила нейната съдба.

Един от най-заслужилите и дългогодишен директор на УБ, Никола Червенков, разказваше като христоматиен пример следната история. След встъпване в длъжност на тази позиция през 1955 г., една от първите му задачи е да осигури финансови средства за попълване на фонда на библиотеката. Това се случва в тежките следвоенни години. За целта отива при министъра на финансите с молба за отпускане на необходимото субсидиране. Въпросът, който му задава министърът е колко тома е притежанието на УБ. Червенков, горд от богатите колекции, натрупани за близо 70 –г. казва че УБ разполага с около 750 000 библ. единици. Министърът се замислил дълго и отсякъл следното. „Нима всичките са прочетени. Нека да ги прочетат по още веднъж“. Така завършил разговора с този „високо интелигентен“ отечественофронтовец...

Още с навлизането си в длъжност ст.н.с. Стефан Кънчев (директор на УБ 1975 - 1990) влиза в конфликт с ректор проф. Благовест Сендов. В резултат, на което е мъмрен пред академичната колегия на СУ. Причината е следната. Кънчев решава да прояви инициатива и да поиска разполагането на части от фонда във военен склад, в който се съхраняват по негови думи (той самият е офицер от запаса) излишни неща. До края на дните си той помнеше тази незаслужена обида. Въпреки, че акад. Сендов проявяваше интерес и полагаше усилия да помага на УБ – дори когато вече беше станал председател на БАН.

За Университетската библиотека, грижите за депозиториум – преди 1989 г., се изразяваха в следното. Бяха предлагани порутени, стари и неизползваеми сгради в: с. Голямо

Малово – склад за въглища; край гр. Брезник – изоставен овчарник; край с. Герман – остаряла сграда на Ефория „Зограф“ и др.

От т. нар. Яйце, специално оборудвано за книгохранилище на ЦУБ през 1984 г., бяха извадени по идея на проф. Христо Панайотов, зам.-ректор на СУ, и със заповед на ректора Акад. Георги Близнаков около 200 000 т. и поставени за съхранение в мазетата на Биологическия факултет, под лабораториите по Биотехнология. Акад. Близнаков заплаши тогава ръководителите на УБ, че ако в срок от един месец не изпълнят неговата заповед за преместване – ще понесат дисциплинарна отговорност, (въпреки сериозната съпротива от тяхна страна). Думите му бяха в следния дух „няма да позволя да саботирате социалната ми програма за 100-г. на Университета“.

Не бяха изпълнени и задействани идейните планове на архитектите за Централната университетска библиотека (ЦУБ) – Васильов и Цолов, както и на арх. Константинов (проектант на новите крила на СУ), да бъде изградена т.нар. „шийка“, която да свърже ЦУБ с изграждащия се блок VI. За целта трябваше да бъде отпусната сумата от около 1 млн. лв. за строителството и за изграждане на т.нар. „колектор“ – за отводняване. По ПМС 325 на МС от 1985 г. на СУ – бяха предоставени около 172 млн. лв., част които бяха изразходвани – меко казано – нецелесъобразно. *(Тогава единствено гл.ас. Искра Баева от Историческия факултет постави остро този въпрос в статия под заглавие „100 – г. отмина, измазахме фасадите. Оттук – нататък Университета – накъде? Тази крехка, но смела дама беше разкъсана от част от членовете АС на специално заседание, насрочено по нейния случай. То беше водено от ректора проф. Минчо Семов, (спуснат лично от Тодор Живков да замени акад. Г. Близнаков през 1985 г.). Основните аргументи на нейните опоненти на този унизителен „другарски съд“ са: как си е позволила подобна „волност“).*

Като резултат от тези „обгрижвания“ от ръководните етажи станаха няколко наводнения в УБ в: хранилищата на Биологическия факултет, ЦУБ, Блок 1 – кампус „Изток“. В резултат, на което бяха унищожени около 300 000 т. ценна литература. Черна страница за тази чудесна организация – Алма матер и за нейната библиотека!!!

Един от ръководителите в СУ, който проявяваше истинска загриженост за УБ през периода преди промените беше ресорният зам.-ректор, бивш декан на ФФ – проф. Кирил Нешев *(Бележка № 4)*. Чрез настоящия текст изразявам своята най-дълбока благодарност и искреното си възхищение към неговата личност и усилия, въпреки че вече не е между нас. През годините се прекланях пред неговата воля и готовност да помага и да сваля напрежението. Той беше и си остана за мен пример за истински ръководител – делови и коректен. Етик! Един човек, чийто поведение и пример се опитвах да следвам в своето амплуа на ръководител в УБ и ФФ.

Борбата на университетската колегия за сградата на Шипка 6 *(Приложение № 5)*. В основата на инициативата застана проф. Драгомир Драганов от Историческия факултет на СУ. Той сподели идеята и потърси сътрудничество с УБ. Отначало няколко човека започнаха протестите. След което в тях се включиха много хора от СУ, НБКМ, други културни институции от страната, възпитаници на Алма матер и граждани.

Протестите бяха израз на незаконното отнемане на парцела, на който бе изградена сградата. Най-активно в тях участваха още от самото начало проф. Яновски – ЮФ, проф. Диньо Канев – ГГФ. Тези хора бяха свидетели на събитията, които са се разгорели в СУ с отнемането на спортната площадка (за нуждите на художествената галерия). Те ни представиха своята версия: Апетитите към това място се изострили във връзка с идеите за създаване на специална сграда, в която българските творци да излагат своите творби.

Хубава идея, ако не е била свързана с посегателство върху имота на СУ. Тогавашният ректор на Университета, акад. Пантелей Зарев дава съгласие пред Тодор Живков да предостави мястото за издигането на сградата. Този негов акт е през главата на АС. В резултат, на което се създава силно напрежение в СУ, нещо, нечувано за онези времена. Членовете на АС реагират много остро на вестта. В резултат, на което акад. Зарев отива на повторен разговор с Живков. На срещата се измисля в ПМС да влезе и следната пожелателна фраза, с която да се тушира създадената конфликтна ситуация с Алма матер. (Цитирам по памет.) „След построяването на нова сграда на Съюза на българските художници (СБХ), сградата на Шипка 6 се дава в полза на СУ“.

Какви бяха основните ни аргументи по време на протестите:

Ние не заставаме срещу правото на СБХ да има места и галерии, където техните членове да експонират своите творби. В същото време ние искаме да се спази текста от ПМС, тъй като СБХ е получил новоизградени сгради.

Настояваме да се възстанови отнетата по недостоеен начин собственост на СУ.

Считаме, че е незаконно държавна собственост да се предава на частна организация без пари – за наем.

Сградата на галерията да бъде предоставена за нуждите на УБ и за учебни цели.

Протестите се разгоряха на два пъти. Първите бяха по времето на кабинета Луканов, вторите при Жан Виденов.

Още в самото начало на недоволството бе търсено посредничеството на държавните институции – Президента, Министър-председателя, Министерския съвет, Народното събрание. и др. *(Вж. Първа глава)*

Беше ангажирана и нововъзникналата професионална организация на библиотекарите – СБИР.

Проведоха се няколко срещи с представители на тези организации, течеше и дълга кореспонденция. Бяха направени експертни оценки на документите и на сградата. Бяхме решили да действаме цивилизовано, въпреки че срещу нас се използваша несъстоятелни тези.

Отначало проф. Драганов ни посъветва да вкараме част от фонда на УБ в сградата на художниците. По този начин той смяташе, че ще принудим художниците да преговарят при съвършено друга ситуация, тъй като ще се явим в ролята на стопани на част от сградата. Може би имаше право в момент, когато властта се търкаляше и движеше от улицата. След което решихме до покажем толерантност и уважение към другия и пример за академизъм. Наложих се да бъдат осъществени допълнителни разговори с представители на властта: с министър-председателя г-н Андрей Луканов, с представители на политическите сили в Народното събрание и др.

Лично Луканов предложи на СБХ няколко възможни сгради в замяна на тази на Шипка 6. Сред тях трябва да бъдат отбелязани тези на: Булгартабак, на ул. „Граф Игнатиев“, на МЕИ и др. Председателят на СБХ отхвърляше всички варианти. Той твърдеше категорично, че собствеността на сградата е на Съюза.

Особена помощ ни оказваше доц. Снежана Начева, от ЮФ, която беше ангажирана със случая по парламентарна линия. Нещата бяха наизрекли да бъде върната сградата на СУ. На една от последните срещи, проведена в „Огледалната зала“ на Народното събрание дори постигнахме предварително съгласие със УС на СБХ да бъдат отстъпени на СУ два етажa от галерията. Документът беше подготвен и стоеше на бюрото на Луканов. Един от хората, които застанаха срещу връщането на сградата беше Любен Дилов-син

(последният комсомолски секретар в СУ). На среща с отговорни институции – г-н Любен Дилов-син направи непремерено изказване, което спря процедурата. Той сподели, че студентите не ни подкрепят в нашите искания. Те не желаят да се противопоставят две общности. На въпросите, дали младите хора, които категорично искат подобряване на МТБ наистина мислят по този начин – той не отговори. Няколко дни след това правителството се оттегли от властта. Така завърши първият опит за връщане на галерията на художниците на Алма матер.

Към първата вълна на протестиращите се присъедини и ректора на Софийския университет, акад. Никола Попов. Това ни окрили! Изключително честен и всеотдаен на своята институция човек. С богата биография. Осъждан на смърт преди 9 септември 1944 г. Незаслужено поруган за една негова командировка в Италия. Уволнен от Университета по времето на т.нар. „бунт на професорите“ през 1988 г. Той даряваше своята заплата за поддържане на читалището в родното си село. Истински възрожденец и сериозен учен, който има смелостта да разкритикува грешния икономически модел на социализма в България, довел до сериозна криза и до неговият крах.

Следващият опит за възстановяване на справедливостта беше по времето на правителството на г-н Жан Виденов.

Вторият човек, който твърде много можеше да направи за вземането на тази сграда бе г-н Кирчев – председател на Студентския съвет, който през 1996-1997 г. ръководеше студентските протести срещу правителството на г-н Виденов.

В 65 аудитория се проведе среща, на която отидохме с г-жа Ваня Янкова – директор на Университетска библиотека. На нея водещите фигури бяха д-р К. Тренчев, председател на профсъюз „Подкрепа“ и Кирчев. Разговорите продължиха твърде дълго – до късно през нощта. Те бяха много оживени. Студентите искаха гаранции от своите ръководители, че последните няма да използват протеста за лични цели. Или както те се изразиха: „Да не бъдат употребени като трамплин за втората вълна на заминаващи за обучение в САЩ – ръководители на стачката“. В подготвената декларация към правителството младите хора имаха девет искания. Ние помолихме и настояхме да включат и десето: „Да се върне сградата на Шипка 6 на СУ“. Предложихме им да включат и единадесето искане – за осигуряване на по-добри условия за работа, за труд, за обучение. След дълги разговори с тях, те се опитваха да ни убеждават, че политическият момент не е много удачен. Обществото не би приело искания за техни цели. Щяло да прозвучи много меркантилно. Опитавме се да им внушим, че в това няма лошо. В основата на революцията на техните връстници във Франция и Западна Европа през 1968 г. стояха подобни искания, успоредно с тези за смяна на обществения договор. Съгласиха се да включат двата въпроса. На следващия ден десетото и единадесето искане бяха отпаднала от декларацията. Когато попитахме Кирчев защо? Той отново използва отговори от рода: защото хората ще си мислят, че ние искаме нещо за себе си да направим. Тогава им отвърнахме със същите аргументи, които използвахме предната вечер. „Как студентите във Франция, Германия спечелиха битката срещу статуквото?“

Така свърши и вторият опит да се върне галерията на Софийския университет с помощта и в полза на младите хора.

С годините, отново и отново бе поставян въпросът за връщането на сградата на СУ. За съжаление съдебните спорове се проточиха. Това работеше в полза на политиките. Въпреки ясните доводи за това, изразени в юридическите обосновки. На фона на разгорелите се дебати в общественото пространство, ставаше все по-ясно, че СБХ имаше интерес единствено към наемите, които получава. Т. напр. по неофициални сведения от култовото

заведение на „борците“ „Дали“ и от другите наематели се прибираха около 300 000 евро на година. Що се отнася до изложби на художниците, това се случва много рядко. Самите творци предпочитат да излагат своите творби в частни галерии.

Едва през 2011 г. българският съд взе решение за Шипка 6. Отново се стигна до сделка, която може би ще тежи на съвестта на членовете на АС. (*Приложение № 5*).

Това е накратко историята на борбата за възстановяване на сградата на Шипка 6 в полза на университета. Жалко, че това не се случи. И понастоящем помещенията продължават да се стопанисват от частна организация и да пустеят чудесните експозиционни площи!? По мое скромно убеждение заменихме „кон за кокошка“. Една готова сграда а центъра на София за друга, която се нуждае от милиони левове за ремонт. **Надявам се един ден този въпрос отново да бъде поставен в името на справедливата кауза на Алма матер!**

Нека да се върнем към библиотеките. Да си спомним за читалището в Лом – едно от първите в страната. След промените през 1989 г. бяха поголовно съкратени читалища и библиотеки, заедно с техните самоотвержени дейци, работещи в тях. Тази съдба се стовари и върху културната институция в Лом. За да я съхранят колегите се разбраха едното останало работно да се заема от 6-те души, които се трудеха в читалището – както и преди по цял ден, с цел да бъде в услуга на местното население. Само, че делейки „трохите на щастието“ – едното възнаграждение. Истински възрожденци, отдалечени от онова време, но мислейки единствено за хората и за населеното място!!! Дълбок поклон пред подобни Човеци!!!

Въпреки наличието на многобройни представителни сгради и партийни дворци, в големите и в по-малките градове, незначителна част от тях бяха предоставени в полза на читалищата и на библиотеките. (Основната част от тях бяха разпродадени на безценица, превърнати в административни сгради, магазини, молове, банки, казина, кръчми, бардаци, чалга клубове...) По този начин библиотеките не успяха да получат своето достойно място и бъдеще, на фона на продадените, раздадените и предоставяни щедро партийни палати за административни, бизнес, политически и комерчески цели. (Както е известно в България бяха разпродадени, или щедро подарени материални активи за около 35 млрд. лв. Като възвръщаемост в хазната постъпиха между 3-5 млрд. лв – от проведената приватизация – определена от народа ни като „пладнешки обир“. Това създаде сериозно разделение и дисбаланс сред населението. Около 8% от хората контролират и разполагат със сериозен финансови потоци. Останалите попадат под прага на социалния минимум – т.е. в категорията на бедните.). Неслучайно нашата страна беше сочена за паноптикум на съжителство на двете крайности – „сергиите на книгите и базарите на бельо...“ За съжаление тази мода стана заразителна и сред читалищата. Те се превърнаха в притегателни места, не за културни ценности, а в магазини на дрехи и кинкалория. За разлика от други страни, в които подобни сгради бяха превърнати и образователни, обществени и културни средища. (Какво да кажем, когато за жълти парици, ръководители на културни институти продадоха достойнството на своите организации, предоставяйки ги за съмнителни цели, отблъсквайки по този начин дори и най-верните си потребители и приятели. Емблематичен пример в това отношение е националната ни библиотека – с нейното култово заведение „Библиотеката“!!! Младите хора познават по-добре последното, отколкото да знаят нещичко за националната ни светиня и съкровищата, които тя притежава. До този момент нито един директор на НБКМ не е посмял да оспори, или да

направи постъпки – да откаже услугите на „търговците в храма“. Въпреки критиките и недоверието, които съпътстват отговорната институция, свързана с този нелицеприятен факт.) Къде е държавата в случая!? В противовес на тази негативна тенденция мога да посоча десетки примери на политици, които знаят да какво са избрани и как се защитават интересите на обикновените граждани. (*Бележка № 2*) Френските президенти, под чиято егида бяха създадени три важни културни центъра в тяхната страна – реално три мащабни библиотечно-информационни и културни средища; кметът на Москва, който отне 500 помещения за казина и ги превърна в читални зали; американските президенти, които след напускане на позицията, която заемат – правят библиотека. На фона на 300-те милиона щ.д., събрани за година от предпоследния президент на САЩ за построяването на библиотека, усилието на г-н Плевнелиев, да открие президентска библиотека със събраните около 60 000 лв., буди определено снизхождение. Все пак е важен жеста и посоката... Какво да кажем за кметове на градове в модерния свят, които поставят условия пред търговците – да откриват библиотеки в молове, търговски и увеселителни обекти. Които работят за разкриване на такива в метростанции, стари и изоставени гари, фабрики и др.п. Защото имат държавническо мислене. Защото се вслушват и работят за хората. Въпросът не е на повече пари, а на това как да се изразходват най-целесъобразно обществените фондове. Как да се управляват най-добре. Примери могат да бъдат приведени и на политики на редуциране на библиотеки в мощни страни. Само че,... – има едно условие!!! Хората не могат да бъдат лишавани от правото за библиотечно обслужване, от правото да бъдат информирани и да се информират. Това се случва на основата на координация, или прехвърляне на роли от централната власт към местните, или обратно...)

НБКМ, въпреки борбите, които водеха нейните служители (не и директори), не успя да се сдобие с площи нито в Партийния дом, нито в бившите жилища на ул. „Оборище“. Защо визирам нейни ръководители. Защото, с малки изключения тях не ги вълнуваше съдбата на съкровищницата на българщината. Тях ги сплотяваше по-скоро личното его – да бъдат директори – за историята. Примери: дал Господ. Наскоро след промените, заедно с Марлена Паскалева от НБКМ бяхме поканени на специализация в Германия. Там се намираше и Генералния директор на библиотеката – проф. А. Натев. На проведената среща с него не бяха засегнати теми, свързани с НБ. Разговорът, или философският монолог, се водеше единствено от него и само за новата му книга, която предстоеше да излезе в Германия. Един човек, който беше заявил (цитирам по памет), че има мечта да стане директор на НБ, или Папа. Първата му мечта се сбъдна – за нещастие на неговите подчинени.

В подобен план се развиха събитията и с преобладаващата част от **регионалните библиотеки (РБ) и др. големи библиотеки (с изключение на групата към университетите)**. Няколко от РБ имаха по-добра съдба, получавайки с годините части от сградите на бившите партийни домове. Малка част имат по-добра участ да бъдат преместени в специално построени, или приспособени за тях сгради в: Благоевград, Варна, Плевен, Смолян, Стара Загора, Столична библиотека и още няколко.

В този параграф трябва да се отбележат и няколко писма и опита посредством академичното слово на 24 май 2010 г. на декана на Философския факултет на Софийския университет да се възбуди обществено мнение. Става въпрос за предоставяне на площите в кампус „Изток“ за стопанисване от Алма матер. (*Бележка № 2*) Крайната цел бе да се оигурят по-добри условия за младите хора и за живущите в района, както и да се създаде сигурна среда. В основата на идеята стоеше и въпросът за изграждане на съвременен библиотечно-информационен комплекс, който да замени шестте факултетни библиотеки. За съжаление усилията на ръководството на СУ и на ФФ не бяха достатъчно упорити,

въпреки проявения интерес и предварително съгласие на министър–председателя и на кмета на София. (Приложения 8, 9)

Все пак стават и добри неща в нашия живот и общество. Респективно и в библиотечния сектор. Особено активно се развива МТБ в групата на библиотеките при висшите училища и университетите. В повечето от тях бяха създадени нови библиотеки, или реконструирани старите. В това отношение с гордост трябва да бъде открит и заявена позицията на ръководството на Софийския университет през мандатите на проф. Биолчев и проф. Илчев. Особена заслуга за това има сегашната директорка на УБ доц. Анна Ангелова. Беше извършена реконструкция на ЦУБ – хранилищата и на залите (2012-2014). Бяха изградени нови библиотеки към ФФ и ИФ (2007 и 2009 г), реконструирани са филиалните библиотеки към: филологическите факултети (2012-2014), ФМИ, ХФ и др. С нови и най-съвременни библиотеки могат да се похвалят: ТУ – Сф, МГУ, АУБ, НБУ, свободните университети във Варна и Бургас и др.

Предстоящо е строителството на новата сграда на РБ във Варна за внушителната сума от 35 млн. лв.

Разбира се, че в това отношение трябва да бъде посочена отново неизменната роля на ББИА – за българските библиотеки. (Бележка № 3)

Бележки

(Бележка № 1) Тогава беше времето на стачките, на декларациите, на завръщане на отнети имоти, на възстановяване на поругана чест, на търсене на справедливост. Време на химери и на надежди. На наивните и на търсещите изгоди, на меркантилните, които успяха зад справедливите искания на хората да придобият власт и сериозни финансови ресурси. За сметка на хората, излезли на улицата да търсят и отстояват правдата. Или на фона на ширещото се беззаконие и на създадените от партията „борчески и рекетъорски бригади – шпицкоманди. На легендарното раздаване на „куфарчетата“, на „опоскването“ на националното богатство, на унищожаването на индустрията и на гръбнака на икономиката – българското село. Когато започна формирането на упадъчните субкултури в нашата страна – „мутренската и фолкпеваческата“. Когато младите хора се учеха, че авторитетът са единствено и само в парите и хубавите коли, придобити по бандитски начин. Беше отнето правото на тийнейджърите да мечтаят. Те бяха превърнати в консуматори на дрога, алкохол и др.п. Потопени в грубата действителност на арогантност и агресия. Подхранвани модели от нашия „демократично прохождащ и продажен медиен пазар“... Етап на изкуствени банкрути, на фалити на банки, на цесии за привилегированите – за едни същи герои. На сенките на ДС, на мутри, мутреси, подставени лица и властимащи. Естествено!!! На наемни убийци, за които живота е компютърна игра, с много и много повторения. По анализи на специалисти, в нас се води истинска война – броят на загиналите се доближава до този на страни с военни конфликти – Ирак, Либия, и др. Всичко тава се случва в едно райско кътче, извоювано и защитавано от нашите предци и родители с цената на тяхната кръв и лишения. Чиито паметници, саможертви, мирни дела, и патриотизъм са в забвение, или се рушат.

Като гротеска звучат дежурно изричаните официозни думи, които споделят властимащите по време на честванията на нашата история и на фигури от патрионима от нашето минало. Никой не вярва в тяхната искреност. Защото те не излизат от сърцето, ума, душата, съзнанието. Самите политици не се чувстват уютно на тези места. Те го разбират и са самотни. Защото я няма в тях живителната нишка на честните, всеотдайните хора, на истинските родолюбци. В тяхното съзнание се е загнездила мисълта, как да оцеляват на политическата сцена, в месомелачката, която ги храни и им дава власт, която се осребрява... В името на народа и на електората. Без да задават въпроси – как живеят обикновените хора. Важното е да чертаем стратегиите за Патъомкинското село, за асфалта, за санираните панели,... за светлото бъдеще. Кое то някои части от народа го очакваха с надежди, както очакваха „ос-

вободителите“ и продължават да чакат, и да чакат... Други, недочакали и „пропуснали“ го, се пренесоха на другия свят. Където надеждата е, че нещата са реалност – за всеки един от нас. Независимо от позицията и обиталищата, които притежават, или не притежават... Днес същите тези хора, изплували в преходните години се опитват да пресъздават, или по-точно да възстановяват устоите на правовата държава.

Преди около 35 г., в началото на прехода в дискусия с мои приятели изрекох една еретична фраза, за която бях критикуван. Тя се състоеше в следното. „Не се притеснявайте тези „герои“ един ден ще се опитат да създават, не само да рушат. Защо? Защото те ще останат тук. Те не се чувстват комфортно в другия – модерния свят. Те ще трябва да живеят един ден по-спокойно в тяхната държава, с нейния олигархично-мафиотски модел, който са създали и за който мечтаеха. Приказките за евроатлантическо единство, за общ европейски дом са купешки фрази. На тях не вярват нашите партньори. Те съчувстват на българите.

И още един мит трябва да бъде развенчан – за конспиративните теории, спрямо нашата страна. Те са плод на развити фантазии на съветниците на прехода. На хора, чийто генезис е ДС. За които подозренията за враговете са: за всеки един от нас или дремят в нас. На представителите на политическото инженерство и др., които преди и сега имат позицията да определят съдбините на милионите българи и на нашата страна. Поставили на ветровити места – хора със съмнително минало и бъдеще. Новите „преторианци“. Индивиди, от които се срамуваме! Но днес пред камерите те определят нашия ритъм на живот, на екзистенц минимум, на здравеопазване, на образование, на това, което трябва да се пише в медиите и т.н. и т.н. На културата на българския народ. Нискокултурните и нискоцелевите индивиди..., прочели по една книга в своя живот, отприщила жаждата за власт и за надмошце...??? Познайте на кои герои от близкото минало приличат!?

Време на революционен патос, разделно време. Кое то разделя!!! Чертаейки нови и нови межди сред нас – българите. Много пъти преживяно от човечеството. Веднъж през нашия живот – от нашата генерация. Със същите уроци от времето на Константин Величков и на Алеко.

Най-важният извод за моята особа е следният – беше изпусната огромната енергия на народа да изгради нормално общество!!! Вече, повече от 35 г. на отлетяло и загубено време. Както отлетяха едни от най-креативните хора на България в чужбина. Загуба – неизмерима и невъзстановима!!! Според икономистите, възлизаща на около 250-300 млрд. щ.д., отишли за подготовката и образованието на този огромен за мащабите на нашата страна човешки ресурс, или по-точно капитал.

Всички това изстрадано от едната и възвеличавано от другата от двете диаметрално противоположни общности, населяващи територията, наречена България. Феномен от нашата действителност, който се отдава на една единствена дума и дефект за някои – „народопсихология“!!! С което не съм съгласен!!! Защо? На фона на тези нескончаеми битки вече повече от 35 г. една част от народа – не са предава!!! Тя се стреми да запази духовното, културните пластове и чистотата на човешките взаимоотношения. Това са дейците на културата. Най-жестоко засегнати и потърпевши от този експеримент, наречен с непреходното име „български преход“. Те са хората, които възраждат духа. В това отношение могат да бъдат посочени десетки примери на обикновени люде които не са експонират чрез телевизионните екрани. Не попадат, не са герои на нашата пожълтяла тотално журналистика. Защото те не предлагат „хляб и зрелища“. Не са носители на сензацийата, на страховитите, изпълнени с криминални хроники новини, покрай които не се допускат, или много рядко – с привкус, или от „немай къде“ вести за истински българи. Например, като Бай Георги от с. Черни Вит, който съхранява в своя дом знамето на априлци, наброяващо вече 140 г. от епопеята и което държавата заплашва да отнеме „со кротце и со благо“ от местното читалище и от локалната общност.

(Бележка № 2) Софийски университет „Св. Климент Охридски“ – тържествено честване по случай 24 май – Денят на славянската писменост, българската просвета и култура

2010 г. – Аула

Тържествено академично слово на доц. д-р Александър Димчев
декан на Философски факултет на тема
(със съкращение)
„Библиотеката – бъдеще в миналото, минало в бъдещето“

Уважаеми г-н Ректор,
Уважаеми членове на Академическия съвет,
Уважаеми г-н Президент на Република България,
Ваши превъзходителства, дами и господа,
Уважаеми гости, колеги и приятели на Софийския университет,

... В празничен ден като днешния, свързан с писмеността, културата, духовността, образованието и науката, е особено подходящо да се говори за библиотеката – тази уникална институция. Намирам, че мястото, където ще отекнат думи за библиотеката – тук, в Аулата на Алма матер, е много значимо и символично, защото сме в една от светините на България – Софийския университет.

В нея е вплетено още едно духовно средище – Университетската библиотека. Ще ми се да си припомним думите на първия ректор на Висшето училище проф. Александър – Теодоров Балан, който в своя първи рапорт до Министерството на просвещението настоява да се уреди „скоро библиотека, която да задоволи искането на един читател напълно по неговата избрана специалност или по известен въпрос“. С годините това става факт. Днес Университетската библиотека е най-богатата научна библиотека в страната. В своите колекции има притежания, на които биха ни завидели много, престижни европейски и световни университети...

...Поколения университетски учени и преподаватели полагат огромни усилия за събирането на това неоценимо богатство. Нито войни, нито драматични събития и кризи са секвали потока от документи, набавяни в нея. За съжаление, при сегашното оряждане на бюджета на Университета се налага да се мисли за редуциране на средствата за библиотеката. Тясно са свързали имената и делото си с Университетската библиотека именити университетски преподаватели: Александър Теодоров-Балан, Любомир Милетич, Михаил Драгоманов, Иван Шишманов, Боян Пенев и редица други...

...Нека да не забравяме никога, че университетите това са студентите, преподавателите и библиотеките!

...Да се говори за библиотеката – за нейното минало, настояще и бъдеще, за нейната мисия и значение за човечеството, е задължаващо...

...Това здание на нашата цивилизация се крепи на основите на библиотеките и знанието, което те съхраняват и разпространяват. В библиотеките е компресирана паметта и мъдростта на човечеството, достиженията и надеждите за по-добър свят, оповаващ се на интелекта...

...Когато разсъждавам за трансформациите и очакванията към библиотеката, ще си позволя да следвам логиката на един от видните специалисти в областта на мениджмънта – Питър Дракър. Той споделя „Бъдещето може да бъде предположено. То вече се е случило, тъй като е плод от събития и въздействия, които са станали, и които залагат сценарии за последващи проявления и модели“ ...

... Повече от 5000 години библиотеките съхраняват паметта на човечеството. Премисли през различни метаморфози – боготворени, унищожавани, възкръсвали от пепелта – те са в основата на цивилизацията и културата... Днес библиотеката е в основата на чудото Интернет.... В първите години на новото хилядолетие библиотеките са изправени пред предизвикателства, промени и сериозна конкуренция. Те са пресечна точка за много процеси и феномени, свързани с информационното общество и глобализацията се свят. В модерните

държави библиотеките са особено важни, защото осигуряват достъп на всички граждани до информацията и до знанието...

... Но да се върнем назад във времето, където спряхме. На изключително висок пиедестал били издигнати библиотеките в Асирия, Вавилон, Пергамското царство, Гърция, Елинистичния Египет и Рим. За тях са полагали грижи лично владетелите и императорите, строили се величествени сгради, в които се разполагали техните колекции, набавяни със страст и разточително от близки и далечни страни.

Това е добър урок, който е усвоен от далновидни политици на нашето съвремие. Президентите на Франция – Жорж Помпиду, Валери Жискар Дестен, Франсоа Митеран бяха инициатори и двигателите за построяването на едни от най-значимите библиотечно-информационни средища на своята страна – Центърът Бобур, Медиатека и Националната библиотека. Традиция е всеки един от президентите на САЩ след завършване на мандата да построи библиотека. След закриването на 500 игрални казина в руската столица Москва, нейният кмет Лужков предостави тези луксозни помещения за читални зали. Неговият пример бе заразителен за кмета на Санкт Петербург. Сега е модерно да се говори за молове, за т. нар. трето място за осмисляне на свободното време на хората, за подобряване качеството на живот. Кметството на датския град Хьоринг наскоро предостави земя на инвеститори за изграждане на мол, но при едно условие – новите собственици да включат в сградата на новия търговския център градската библиотека с площ от 5000 кв. м. Защото, както много сполучливо ни подсказва Мадс Линдхолм, «съвременните номади имат нуждата от оазиси». Интересен е подхода на администрацията на президента на САЩ Обама, свързана с кризата и подкрепата на библиотеките. При представянето на федералния бюджет за 2010 г. пред Конгреса той заявява „За да дадем на нашите деца добър начален тласък за преуспяване в глобалната икономика на информационната епоха, ние ще обзаведем хиляди училища... и университети с учебни помещения...и библиотеки, достойни за 21 век.“ Задавам си въпроса, така ли е и у нас...? Преди години, при честването на юбилейна годишнина на Народната библиотека „Св. св. Кирил и Методий“, в битността ми на председател на националната библиотечна асоциация, се обърнах с молба към тогавашния президент на страната за съдействие за нейното обновление. Предложението беше посрещнато с разбиране в момента, но след празника не последва нищо... На няколко пъти Софийският университет се обръща към правителствата в нашата страна, да му бъдат предоставени за стопанисване пустеещи пространства и стадиона зад хотел „Плиска“, където се намира част от Университета, и където учат около 8 000 студенти. Идеята е да се оформи образователен, културен и спортен център и да се създаде голяма библиотека за студентите и хората от района. Отговорът е един – има сериозни бизнес интереси. Явно младите хора и образованието не са приоритет за тази държава. На два пъти за една година в тази зона беше вадено оръжие срещу наши студенти. Да благодарим на Всевишният, че ги опази. Затова младите и знаещите ще продължат да напускат нашата хубава, но изстрадала страна. Явно дневният ред е друг – „чалга и силикон култура“, „мутренски барок“ и „сделки под рафта“. Така ще има верноподаници и гласоподаватели, но не и гражданско общество и надежда за България. Ще трябва да погледна и в по-различен план. Защото винаги е имало българи, които не чакат да мине кризата и немотийката, не се оповават на обещания от политици от рода- „ще помогнем...“, ама друг път“..., не чакат благодеяния... ..Хвала на такива люде! Защото винаги и през всички времена е имало водачи, които са знаели, че силни са народите, които свързват бъдещето си със знанието. Стремят са се към този по-добър свят, който да направи хората мислещи, да виждат през текстовете и да станат общества ни по-хуманни.. ...Защото другият пример го имаме – според доклад на Европейската комисия около 50% от учениците ни в 8 клас са полуграмотни, друг анализ сочи, че процентът на напълно неграмотните хора в нашата страна се движи към 15%. Днес задавам въпроса – такова бъдеще и нация ли искаме?... ..Наскоро наш министър заяви в интервю по Българската национална телевизия (цитирам по памет) – „при акредитацията на висшите училища и университетите не е важно да се вземат предвид броят на книгите в техните библиотеки“. Наскоро наши студенти бяха поканени на посещение в Йелския университет в САЩ. В изцяло реконструираната и модернизирана библиотека на Йелския университет на видно място стои следният надслов от сър Уилям Ослър – „Библиотеката е сърцето на уни-

верситета“. Христоматийна сред научните среди е фразата „Покажете ми библиотеката, за да ви кажа какъв е вашият университет“.

Моето кредо е, че когато говорим за миналото и бъдещето, или изобищо когато ни дават думата, е добре да се оповаваме на далновидните и интелигентните хора и на традициите... ..Да се разсъждава за бъдещето на библиотеките е деликатна материя. Информационното общество на фона на добрите постижения носи и своите гримаси, противоречия, колебания, неясноти и асиметрии. Все повече ще навлизаме в свят, в който общуването ще става чрез познанието, постиженията на човешката цивилизация ще стават по-видими и бързо обменящи се. Където бъдещето на обикновения човек е обречено на знаяция. Затова ще спра дотук с убеждението, че това, което ще оставим на идващите след нас, трябва да им помогне да реализират своите мечти. Защото бъдещето е част от миналото. То стъпва на натрупания човешки опит и знание, които изграждат мост към другия бряг – бъдещето на нашата цивилизация...

P.S. След края на тържеството бях поздравен от Президента Първанов, който ме помоли да му дам своя доклад. Отказах!!! Отказах и на молбата на моя приятел и ректор – проф. Илчев – да предам копие от словото на г-н Първанов.

Бях помолил да няма политици в залата. (Това беше по време на протеста на Алма матер срещу правителството на Бойко Борисов, редуцирало с 30% бюджета за висше образование.).

Някои ми казаха, че се е получил конфуз. (И днес бих го направил, без значение към кой политически спектър принадлежи! С годините разбрах нещо много важно – човек трябва да отстоява своите идеи докрай. Може и да греши, но така съм научен? По същия начин съм убеден, че биха реагирали и моите родители.). Гафът беше „измит“ от прекрасната секретарка на ректора – Данчето, която винаги беше готова за всякакви изненади и ситуации. Само и само да защити като орлица ректорите и институцията. Тя притежавала копие от моето академично слово. То е било предадено на шофьора на Президента, който му беше дал нареждане да стои в Ректората докато не получи словото.

По-сериозен гаф през този ден, който допуснах и осъзнавам беше следния. При връщането на шествието от паметника на братята през НБКМ, на пътя ни беше застанала г-жа Цеца Цачева, Председател на Народното събрание. Тя се ръкуваше с колегите, участници в академичното шествие. Подавайки ми ръка я отминах. Г-жа Цачева и мои колеги ме изгледаха учудено. Тя за мен беше политик, възприела и съучастничка при налагането на това непопулярно предложение и решение. Сериозната ми грешка бе, че отминах дамата, а не политика. Постъпих по този начин, тъй като политическия елит, който беше яхнал дългащата са държаеше прадизвикателно и по гаменски със своите учени хора. Това бяха интересни птици, събрани или избрани по демократичен път по бензиностанции, улицата, случаен признак от чужбина, физиктурници и техни помагачи, т.нар. „калинки“ – с фалшифицирани дипломи, „натискачи“ на пултове в Парламента. Изобищо – „елитни управници“. Които считаха, че са богопомазани и ще управляват вечно. Позволяваха си да обиждат, да раздават правосъдие, да рушат, да ерозират дастижения и традиции, морални норми... „Вандали и антисистемни играчи“ в управлението – наподобяващи други хора от друго време – вече живяно от нашите родители. Когато е унищожавана родната ни интелигенция. Това надигна остри реакции в средите на част от университетите, Българската академия на науките (БАН) и по-специално в Алма матер. (Приложение № 2.3.– 2.35)

(Бележка № 3) На 28 юни 2016 г. представители на ББИА се срещнаха с г-н Славчо Атанасов – председател на Комисията по културата и медиите в 43-то Народно събрание. В срещата участваха председателят на ББИА Снежана Янева и членовете на УС на ББИА Ваня Грашкина и Димитър Минев. (Приложение № 2.2.)

(Бележка № 4) Чудесен спомен за неговото уважение и защита към нас, студентите може да бъде даден със следния пример. През времето на нашето следване имаше монопол на „Пар-

тията – майка“ да се изучават идеологически дисциплини. Да бъде обвързан учебния процес с „правата линия на БКП“. Т.напр. в математиката, която не се подава като наука на подобни постулати, беше наистина трудно на колегите да намерят точната вакса. Като спасение за тях бяха задачите с думи, в които се сочеха примери от рода на „колко прави две пионерчета и две чавдарчета?“... Във Философския факултет възможности бяха необятни за идеолозите – да експериментират. Обикновено по-активни бяха по-посредствените ни преподаватели, които се криеха зад клишетата. Така например в моята специалност се изучаваха „Теория и методика на комсомолската и пионерската работа“ – една абсолютна скучна материя, която ни отблъскваше. По тази причина лекциите се посещаваха слабо. За сметка на това преподавателите държаха студентите да са редовни. Ако имаш повече от 2-3 отсъствия – не се даваше подпис, което носеше сериозни рискове за бъдещето ти на студент. Нашият преподавател се заяде с нас и отказа да даде подпис на колегите от курса. Свикахме събрание на курса. Бях излъчен да преговарям с декана. Тогава беше Кирил Нешев (доцент). По време на разговорите изтъкнах пред доц. Нешев и преподавателя следната причина за нашето непосещаване на лекциите: „скучна материя, неприсъща за една академична институция“... Като резултат почувствах обидата на нашия преподавател. Той заяви, че в никакъв случай няма да ни даде подписи... След един час бях извикан от доц. Нешев, който ми каза следното. Драги колега, симпатизирам Ви, въпреки, че като декан трябва да Ви накажа...- ще получите подписи“ Предполагам, ме не му е било никак лесно да убеди един ортодоксален преподавател, зад който стоеше и машината на „Партията-държава“.

Литература

1. (Ред. бел. Помествахме текста на обръщението на Председателя на СБИР доц. д-р Александър Димчев, към Президента на Република България, г-н Петър Стоянов и към политиците по време на тържественото честване на 120-годишнината на НБКМ – 10 декември 1998 г.). СБИР. // Бюлетин, 2000, № 1, с.11.
2. Димчев, А. Стратегически план за Народната библиотека „Св. св. Кирил и Методий“. Доклад пред Юбилейната научна конференция за 120 год. на НБКМ „Националната библиотека на България в навечерието на XXI век“. София, 8–10 декември 1998 г. [Непубликуван].
3. Димчев, А. Стратегически план за Народната библиотека „Св. св. Кирил и Методий“. // Библиотека, 2003, № 1–2, с. 5–14.

Втора глава

ЧЕСТИТЕ ПРОМЕНИ В СТРУКТУРАТА НА МИНИСТЕРСТВОТО НА КУЛТУРАТА – ПОЛЕЗНИ ЛИ СА ЗА БИБЛИОТЕКИТЕ?

(Бележка № 1)

Един от интересните феномени в нашето общество е стремежът да бъдат отхвърляни, отричани съществуващи структури, институции и т.н., без сериозен анализ и оценка за досегашната им дейност.

Много често с избора или с назначаването на нови ръководители започват реформите в организациите. Явно сме много чувствителни или болни на тема „реформи“. По този начин в нашата страна лесно се създават нови агенции, министерства, административни структури. Някой от тях не изкарват до края на мандатите на ръководните нива, други се закриват веднага с идването на власт на новите избраници. Трети остават да съществуват, успоредно с новосъздадени образувания. Има и други варианти...

Далеч съм от мисълта за незачитане правата на определени ръководни нива да подобряват качеството на дейностите, да променят мисията, задачите, структури в организациите, за които отговарят. Не съм обаче привърженик на системата – „от мен започва летоброенето...“

Проблемът е, че в годините на преход неимоверно много нараснаха и се появяват разнообразни структури. Наблюдава се сериозно увеличаване на администрацията – на фона на намаляващото ни население.

Особено активно и мащабно се развива новото „административно строителство“ след влизането на България в Европейския съюз. Създават се структури, които сляпо копират европейската администрация, без да се прави сметка, че съществуват подобни еквиваленти.

Всички тези упражнения водят до едно – сериозно перо за финансовата издръжка, за сметка на данъкоплатците и на бизнеса (140 000 души работят в администрацията, от тях около 45 000 са наети по Закона за държавния служител)!

Не по-различен е моделът, който през годините се следва в Министерството на културата (МК). Разликата е, че се държи на благоприличие по отношение на броя на числения състав на администрацията. Иначе въпросът за постоянни трансформации и промени в ръководните органи и дирекциите, както и на техните функции и задачи е постоянно явление, при почти всеки нов министър и ръководен екип.

Така стои въпросът и при структурирането на ръководните нива на дирекциите, отговорни за библиотеките и читалищата. През годините тези две най-широко разпространени организации у нас попадат в различни структурни единици, което води до сериозни размивания в начина на тяхното управление, политики и реални действия. Формират се странни отдели с много и разнопосочни дейности и функции, което води до невъзможност да се реализират. Нагнетява се и излишно напрежение между административните нива в министерството, както и между читалищни и библиотечни дейци.

Понякога има и обединителни моменти, когато библиотеките и читалищата попадат в една структура (Библиотеки, Регионална политика и др. под. модели. При сегашния екип дирекцията е с наименование „Нематериално културно наследство“. Тя подпомага ми-

нистъра при „провеждане на държавната културна политика в сферата на читалищното дело, библиотеките и българската книжнина.“).

Още „по-интересно“ е, когато в управлението на библиотеките и читалищата се намесват и други административни субекти поради неизяснени връзки и възлагането им на дублиращи дейности.

През годините на дирекции се възлагат функции и задачи, които са неизпълними от тях поради липса на капацитет, кадри, познания и потенциал. В това отношение ще посоча примери с дейности, които се вписват по инерция в правилниците на министерството, или са плод на модерни тенденции, без се вникне в тях, или без отчитане капацитета и обема на дейностите, които ще трябва да се покриват и осъществяват:

- оказва методическа и експертна помощ на музеите, галериите и библиотеките;
- прави предложения и подготвя становища относно дигитализация на културното наследство, съхранявано в библиотеките;
- поддържа регистър на обществените библиотеки и Единна база данни за тяхната дейност;
- подпомага библиотеките при внедряване на нови информационни и комуникационни технологии в териториалните библиотечни мрежи и др.

Сериозен проблем, свързан с изпълнението на дейностите в различните институции, респективно и в Министерството на културата е и този с отсъствието на „необходимите общи компетенции“ у чиновниците за заеманите от тях длъжности. Болшинството от тях не отговарят на изискванията на европейския модул EPSO за подбор на кадри в държавната администрация.

Проблемите се зародиха в първите години на прехода. Поради политически чистки и причини, финансови или бизнес-интереси, една голяма част от добрите кадри напускат организациите. Не е тайна, че в тях остават да работят главно хора, които нямат професионален хоризонт, неактивни, немотивирани, примирили се с ниските възнаграждения, но търсещи сигурност и известни облаги покрай някой проект, или възможности за влияние при личен проблем и др.

В последните години има раздвижване и положителна промяна в скалата на интереси при избора дали да работиш в държавната администрация. Повече можещи и знаещи професионалисти се ориентират и избират подобно поприще за своето кариерно развитие.

Връщайки се конкретно към дирекциите в МК, имащи отношение към библиотеките трябва да се отбележи, че основно липсват професионалисти в посочената област. Това е сред причините за недобрата и неефективна дейност на дирекциите с библиотеките, поради неразбиране на техните базови и специфични проблеми.

Възниква ключовият въпрос – как да се формират и развиват политики, при отсъствието на компетентни лица и експерти! Този е сред основополагащите проблеми, довели и водещи до неудачи в библиотечно-информационния сектор.

Опитът в страни с традиции сочат, че подобни чести промени са изключение, което създава стабилитет на организациите, грамотно и ефективно управление на подчинените им структури.

Най-често съществуват служби или фондове, с приоритет само за библиотеките (обществени, университетски, училищни, специални и др.) към съответните министерства, агенции, парламенти и др. към водещи национални институции. Подобни модели на отговорна политика към библиотечно-информационния сектор се наблюдават в държави с грамотно управление като Великобритания, Франция, САЩ, Чехия, Русия, скандинавските страни и др.

Примери за постоянни трансформации и изменения, което говори за „модел на неустановеност и несигурност“ могат да се видят и в правилниците на министерството при последните три екипа, които го ръководят. (*Приложения №№ 1, 2, 3 – в настоящата глава*)

Защото едно е да искаш, друго е да запишеш, но по-важното е да имаш капацитет, експертиза и да можеш! (*Бележка № 2*)

Приложения

Приложение № 1

Постановление № 61 от 11 март 2011 г. за изменение и допълнение на Устройствения правилник на Министерството на културата, приет с Постановление № 239 на Министерския съвет от 2009 г.

ПОСТАНОВЛЕНИЕ № 61 ОТ 11 МАРТ 2011 Г.

за изменение и допълнение на Устройствения правилник на Министерството на културата, приет с Постановление № 239 на Министерския съвет от 2009 г. (обн., ДВ, бр. 80 от 2009 г.; изм., бр. 46 от 2010 г.)

МИНИСТЕРСКИЯТ СЪВЕТ

ПОСТАНОВИ:

§ 1. В чл. 5, ал. 1 т. 4 се изменя така:

...

„(1) Главна дирекция „Инспекторат за опазване на културното наследство“:

1. контролира изпълнението на изискванията на Закона за културното наследство от физическите и юридическите лица при условията и по реда на действащото законодателство;

2. осъществява предварителен, текущ и последващ контрол за спазване изискванията на Закона за културното наследство и на издадените въз основа на него актове, свързани със:

- а) извършване на теренни и подводни археологически проучвания;
 - б) прилагането и изпълнението на изискванията и мерките по териториално-устройствена защита на недвижимите културни ценности;
 - в) опазване на движимите и недвижимите културни ценности в музеите;
 - г) извършване на консервация и реставрация на движимите и недвижимите културни ценности;
 - д) изпълнение на сключените концесионни договори;
 - е) опазване на книжовни и литературни културни ценности, съхранявани в библиотечните колекции – български, славянски, ориенталски и други чуждоезикови ръкописи, архивни документи, редки, ценни и старопечатни издания;
 - ж) извършване на възмездни прехвърлителни сделки с движими културни ценности, износ и временен износ на движими културни ценности;
 - з) възпроизвеждане и разпространение на културни ценности;
3. организира процедури по съгласуване и издаване на разрешения, за които компетентен орган е министърът на културата;
4. води следните регистри по Закона за културното наследство и организира процедурите по издаване на необходимите разрешения и удостоверения:

а) регистър на специалните технически средства за извършване на теренни проучвания;

б) регистър на нумизматичните дружества, които могат да извършват идентификация и регистрация на монети и монетовидни предмети;

в) регистър на разрешенията за износ и временен износ на движими културни ценности от митническата територия на Общността и на сертификатите за износ по чл. 128, ал. 3 от Закона за културното наследство от територията на Република България към други държави – членки на Европейския съюз, и на отказите за издаването им;

г) регистър на лицата, извършващи търговска дейност с културни ценности по чл. 115 от Закона за културното наследство;

5. координира, организира и контролира дейността по връщането на незаконно изнесени културни ценности – национално богатство;

6. контролира спазването на нормативните актове по комплектуването, съхраняването, отчетността, консервацията, реставрацията и представянето на движимото културно наследство;

7. извършва проверки на място или по документи и прилага предвидените в Закона за културното наследство принудителни административни мерки;

8. съставя актове за установяване на извършени административни нарушения;

9. участва в разработването на нормативни актове, свързани с опазването и представянето на културните ценности, библиотечното дело, музейното дело и изобразителните изкуства;

10. участва със свой представител в Съвета за теренни проучвания;

11. дава указания за укрепителни, консервационно-реставрационни и ремонтни работи при наличие на обстоятелства, застрашаващи недвижима културна ценност от увреждане или разрушаване;

12. участва в комисиите по чл. 73 от Закона за културното наследство;

13. участва в комисиите за приемане на обекти по чл. 83 от Закона за културното наследство, държавните приемателни комисии по Закона за устройство на територията и приемателни комисии, когато възложител е министърът на културата;

14. организира дейността по издаване на разрешения на музеите – второстепенни разпоредители с бюджетни кредити към министъра на културата, при извършване на правни сделки с културни ценности от обменния им фонд;

15. подпомага министъра на културата при издаване на разрешения за извършване на дейности по консервация и реставрация на движими културни ценности – национално богатство;

16. подготвя становища и организира процедурите по съгласуване при бракуване на движими културни ценности от фондовете на националните, регионалните и общинските музеи и участва със свой представител в комисиите по ликвидация;

17. уведомява министъра в случаите, когато държавата има право да придобие като първи купувач чрез възмездни прехвърлителни сделки движими културни ценности, идентифицирани и регистрирани съгласно Закона за културното наследство.“

2. В ал. 2 думите „е на пряко подчинение на министъра и“ се заличават.

3. В ал. 4 след думите „ал. 3“ се поставя запетая и се добавя „а по разпореждане на главния директор на главната дирекция – и в други райони“.

§ 13. Член 22 се изменя така:

„Чл. 22. Дирекция „Културно наследство“:

1. подпомага министъра при определянето на стратегията, приоритетите и механизмите за провеждане на държавната културна политика в сферата на културните ценности, музеите, изобразителните изкуства, библиотеките и българската книжнина;

2. подпомага министъра при осъществяване на предвидените в Закона за културното наследство и в други нормативни актове ръководни и регистрационни функции;

3. подпомага министъра при осъществяване на предвидените в Закона за културното наследство и в други нормативни актове разрешителни и съгласувателни функции за опазване на движимите културни ценности и музейното дело;

4. води следните регистри по Закона за културното наследство и организира процедурите по издаване на необходимите разрешения и удостоверения:

а) регистър на музеите;

б) регистър на лицата по чл. 96, ал. 3 от Закона за културното наследство, които могат да участват в комисия за идентификация на културни ценности;

в) регистър на движимите културни ценности и база данни за тях;

г) публичен регистър на лицата, които имат право да извършват дейности по консервация и реставрация на културни ценности;

д) публичен регистър на обществените библиотеки;

5. събира, анализира, обобщава и предоставя информация, свързана с опазването на културните ценности, музейното дело, изобразителните изкуства, библиотечната дейност, книгоиздаването и книгоразпространението;

6. участва в разработването на нормативни актове, свързани с опазването и представянето на културните ценности, библиотечното дело, музейното дело и изобразителните изкуства;

7. анализира нормативната уредба в областта на културното наследство и прави мотивирани предложения за актуализирането ѝ или за приемането на нови актове;

8. оказва методическа и експертна помощ на музеите, галериите и библиотеките;

9. организира национални представителни изложби в страната и в чужбина с движими културни ценности от фондовете на музеите;

10. подпомага и координира изложбената дейност на българските музеи и галерии в чужбина и на чуждестранните музеи и галерии у нас;

11. предлага тематиката и организира подготовката на сесии на експертните комисии за държавно финансиране на творчески проекти в областта на музейното дело, изобразителните изкуства, книгоиздаването и библиотечното дело;

12. координира и съдейства за провеждане на национални и международни научни и културни прояви по проблемите на движимото културно наследство, музеите и изобразителните изкуства;

13. подпомага международното сътрудничество в областта на опазването и представянето на културното наследство, музейното дело, изобразителните изкуства и българската книга;

14. подпомага повишаването на професионалната квалификация на специалистите в областта на музейното дело, консервацията и реставрацията на културното наследство;

15. подготвя становища и организира процедурите по съгласуване на тематико-експозиционните документи и проектите за художествено-пространствено оформление на му-

зеите и участва със свой представител в комисиите по приемането на тяхната реализация;

16. подготвя становища по проекти за нови и адаптирани музейни сгради и участва със свой представител в комисиите по приемането на реализацията им;

17. дава становища за: създаване, преобразуване и закриване на музеите и галериите; придобиване и отнемане статут на държавен културен институт с национално значение на музеи; предоставяне на статут „регионален“ на общински музеи; размера на допълнителните средства, осигурявани целево за регионалните музеи от републиканския бюджет; проектобюджетите на музеите и галериите в системата на министерството; правилници на музеите и галериите по смисъла на Закона за културното наследство; предоставянето за ползване на движими културни ценности – държавна собственост;

18. участва със свой представител в Съвета за теренни проучвания и координира дейността по издаване от министъра на разрешения за теренни археологически проучвания;

19. участва със свой представител в комисиите за избор на директор на музеите и галериите;

20. подпомага дирекция „Човешки ресурси и административно обслужване“ при провеждането на конкурси за заемане на длъжности в дирекция „Културно наследство“ и „директор“ на музеи, галерии и библиотеки, които са второстепенни разпоредители с бюджетни кредити към министъра;

21. предлага стандарти за издръжка и проекти на бюджет на делегираните от държавата дейности, финансирани чрез общинските бюджети, за музеи, галерии и библиотеки;

22. организира и координира работата на Специализирания експертен съвет към министъра във връзка с предоставянето на статут на национално богатство на движими културни ценности;

23. организира и отговаря за дейностите по издаването на паспортите за културни ценности, които са национално богатство;

24. поддържа Национална музейна информационно-комуникационна система;

25. подпомага дейността по регистриране и опазване на културните ценности, които са от значение за Българската православна църква и другите регистрирани вероизповедания, в съответствие с разпоредбите на Закона за културното наследство;

26. подпомага министъра при координирането и организацията по опазването на културното наследство, свързано с българската история и култура, извън територията на Република България;

27. дава становища за издаване на разрешения за изработване на копия и реплики на културни ценности – национално богатство и с национално и световно значение;

28. координира и подпомага дейността по деклариране, предоставяне на статут и определяне на режими за опазване на недвижимите културни ценности по Закона за културното наследство;

29. организира и координира работата на Специализирания експертен съвет по опазване на недвижимите културни ценности;

30. съдейства при провеждане на процедурите по възлагането и приемането на задания и планове за опазване и управление на недвижими културни ценности в случаите, когато се възлагат от министъра;

31. подготвя становищата, свързани с концесии за търсене, проучване и добив на подземни богатства;

32. прави предложения и подготвя становища относно дигитализация на културното наследство, съхранявано в библиотеките;

33. организира и координира дейността на Националния съвет по библиотечно дело;
34. поддържа регистър на обществените библиотеки и Единна база данни за тяхната дейност;

35. обработва постъпилите декларации по чл. 7, ал. 3 от Закона за задължителното депозирание на печатни и други произведения и предоставя информацията от тях за публикуване на интернет страницата на министерството;

36. организира и подкрепя прояви за популяризиране на българската книга и четенето чрез кръгли маси, дискусии, международни книжни изложения и др.;

37. организира процедурата по отпускане на целева подкрепа и участва в подготовката на конкурсите за държавно подпомагане на проекти в областта на музейното дело, изобразителните изкуства, българската книжовна култура и библиотечното дело;

38. участва в разпределянето на държавната субсидия за целева финансова подкрепа за обекти и дейности в областта на проучването и опазването на недвижимите културни ценности;

39. предлага специализираната част към договорите за финансиране на проектите по т. 11, 37 и 38;

40. прави предложения за участието на министерството в международни прояви в сферата на книгата, библиотеките и културното наследство;

41. осъществява системно наблюдение, периодични проучвания и анализ на текущия литературен и книжовен живот, като събира и обработва необходимата информация;

42. координира дейността по изпълнение на национални и международни проекти за модернизиране дейността на библиотеките и включването им в глобалната информационна мрежа;

43. подпомага библиотеките при внедряване на нови информационни и комуникационни технологии в териториалните библиотечни мрежи;

44. подпомага по компетенции подготовката на техническата документация за концесиониране на обекти – недвижими културни ценности – държавна собственост.“

...

§ 16. Член 25 се изменя така:

„Чл. 25. Дирекция „Културна политика“:

„1. организира и координира международната дейност на министерството в областта на културата, свързана с международни конвенции и двустранни договори, осъществява организацията и контрола за тяхното изпълнение; изготвя проекти на международни договори в областта на културата и прави предложения за сключване, присъединяване, ратифициране или изменение на международни договори в областта на културата;

2. координира цялостната дейност на министерството по: въпросите на Европейския съюз във връзка с прилагането на европейското законодателство; участието на Република България в процеса на приемане на решения в Европейския съюз; изготвя националните позиции по въпросите на културата и участието в работните органи на Съвета на Европейския съюз и Европейската комисия; изготвя докладите до Европейската комисия съгласно изискванията на европейското законодателство; прилага процедурите относно допуснати нарушения в транспонирането и прилагането на законодателството на Европейския съюз;

3. осъществява оперативен контакт с чужди посолства в Република България и с правителствени институции в чужбина и организира международни срещи;

4. изготвя становища за сътрудничеството между Република България и Европейския

съюз, Съвета на Европа, ЮНЕСКО, Агенцията за франкофония, Съвета на министрите на културата от Югоизточна Европа и други правителствени и неправителствени организации в областта на културата;

5. организира работата на междуетовомствената работна група „Политика в областта на културата и аудиовизията“ в рамките на координационния механизъм по европейските въпроси;

6. координира дейността на българските културни институти в чужбина;

7. организира провеждането на преговори за осигуряване на средства от чуждестранни правителствени и неправителствени организации за проекти в областта на културата;

8. координира и провежда изпълнението на политиката на министерството в областта на аудиовизията и медиите;

9. организира участието на министерството в национални семинари и срещи в областта на културата, провеждани от Европейския съюз, Съвета на Европа, ЮНЕСКО, Агенцията за франкофония и други правителствени и неправителствени организации в областта на културата;

10. подпомага участието на български творци и културни организации в програмите на Европейския съюз, Съвета на Европа, ЮНЕСКО и други международни организации в областта на културата;

11. организира културни инициативи и проекти в чужбина съвместно със специализираните дирекции на министерството в съответните области на културата;

12. участва в изготвянето на проекти на нормативни актове; събира и предоставя информация за европейския и световния опит в областта на управлението на културата и за международни и регионални културни дейности;

13. разработва приоритети и програми, свързани с дейности на читалищата, с любителското творчество, с културната интеграция на етническите общности и с децентрализацията на регионалната културна политика;

14. координира изпълнението на политиката на министерството по отношение на читалищата, любителското творчество и културната интеграция на етническите общности;

15. оказва методическа помощ при прилагането на нормативните актове на министерството: в организациите от системата на културата, свързани с регионалната политика, читалищата, любителското творчество; на специализираните звена в областните и общинските администрации по проблемите на регионалната културна политика;

16. разработва стандарти за издръжка и проекти на бюджет на делегираните от държавата културни дейности, финансирани чрез общинските бюджети;

17. осъществява връзка с национални и международни институции и организации по проблеми на читалищата, любителското творчество и културната интеграция;

18. поддържа и води регистъра по Закона за народните читалища;

19. осъществява процедура и поддържа системата „Живи човешки съкровища – България“ на регионално и национално ниво;

20. организира и координира провеждането на национални и регионални прояви в областта на нематериалното културно наследство – събори, прегледи и фестивали на любителското творчество;

21. координира и участва в работата на Регионалния център за опазване на нематериалното културно наследство в Югоизточна Европа под егидата на ЮНЕСКО;

22. координира и подпомага дейността на Националния съвет по читалищно

дело и на Националния съвет за нематериално културно наследство.“

...

§ 19. Приложението към чл. 10, ал. 3 се изменя така:

„Приложение към чл. 10, ал. 3

Численост на персонала в организационните структури и административните звена в
Министерството на културата – 155 щатни бройки

Политически кабинет	6
Инспекторат	3
Звено за вътрешен одит	4
Служител по сигурността на информацията	1
Главен секретар	1
Обща администрация	47
в т.ч.:	
дирекция „Човешки ресурси и административно обслужване“	21
дирекция „Връзки с обществеността и протокол“	5
дирекция „Бюджет и финансово- счетоводни дейности“	15
дирекция „Управление на собствеността“	6
Специализирана администрация	93
Главна дирекция „Инспекторат за опазване на културното наследство“	21
в т.ч.:	
Централно управление	11
Регионални инспекторати	10
дирекция „Културно наследство“	13
дирекция „Правно-нормативна дейност и обществени поръчки“	11
дирекция „Координация на програми и проекти“	8
дирекция „Културна политика“	15
дирекция „Сценични изкуства и творческо поколение“	12
дирекция „Авторско право и сродните му права“	13

УСТРОЙСТВЕН ПРАВИЛНИК НА МИНИСТЕРСТВОТО НА КУЛТУРАТА

Приет с ПМС № 239 от 02.10.2009 г.

Обн. ДВ. бр.80 от 9 Октомври 2009г., изм. ДВ. бр.46 от 18 Юни 2010г., изм. ДВ. бр.22 от 18 Март 2011г., изм. ДВ. бр.77 от 4 Октомври 2011г., изм. ДВ. бр.22 от 16 Март 2012г., изм. ДВ. бр.57 от 27 Юли 2012г.

Глава първа. ОБЩИ РАЗПОРЕДБИ

Чл. 1. С правилника се определят структурата, организацията на дейността, функциите и числеността на персонала в административните звена на Министерството на културата, наричано по-нататък „министерството“.

...

Глава трета. СТРУКТУРА, ФУНКЦИИ И ОРГАНИЗАЦИЯ НА РАБОТАТА НА МИНИСТЕРСТВОТО

Раздел I. Общи положения

Чл. 10. (1) (Изм. – ДВ, бр. 22 от 2011 г., в сила от 18.03.2011 г.) Министерството е структурирано в една главна дирекция, 10 дирекции, инспекторат, звено за вътрешен одит и служител по сигурността на информацията.

(2) Общата численост на персонала в организационните структури и административните звена на министерството е 155 щатни бройки.

...

Раздел VII.

Специализирана администрация

Чл. 20. Специализираната администрация е организирана в главна дирекция и 6 дирекции:

- 1. Главна дирекция „Инспекторат за опазване на културното наследство“;**
- 2. дирекция „Културно наследство“;**
- 3. дирекция „Правно-нормативна дейност и обществени поръчки“;**
- 4. дирекция „Координация на програми и проекти“;**
- 5. дирекция „Културна политика“;**
- 6. (изм. – ДВ, бр. 22 от 2011 г., в сила от 18.03.2011 г.) сценични изкуства и творческо поколение;**
- 7. дирекция „Авторско право и сродните му права“.**

Чл. 21. (1) (Изм. – ДВ, бр. 22 от 2011 г., в сила от 18.03.2011 г.) Главна дирекция „Инспекторат за опазване на културното наследство“:

- 1. контролира изпълнението на изискванията на Закона за културното наследство от физическите и юридическите лица при условията и по реда на действащото законодателство;**

2. осъществява предварителен, текущ и последващ контрол за спазване изискванията на Закона за културното наследство и на издадените въз основа на него актове, свързани със:

- а) извършване на теренни и подводни археологически проучвания;
- б) прилагането и изпълнението на изискванията и мерките по териториално-устройствена защита на недвижимите културни ценности;
- в) опазване на движимите и недвижимите културни ценности в музеите;
- г) извършване на консервация и реставрация на движимите и недвижимите културни ценности;
- д) изпълнение на сключените концесионни договори;
- е) **опазване на книжовни и литературни културни ценности, съхранявани в библиотечните колекции – български, славянски, ориенталски и други чуждоезикови ръкописи, архивни документи, редки, ценни и старопечатни издания;**
- ж) извършване на възмездни прехвърлителни сделки с движими културни ценности, износ и временен износ на движими културни ценности;
- з) възпроизвеждане и разпространение на културни ценности;

3. организира процедури по съгласуване и издаване на разрешения, за които компетентен орган е министърът на културата;

4. води следните регистри по Закона за културното наследство и организира процедурите по издаване на необходимите разрешения и удостоверения:

- а) регистър на специалните технически средства за извършване на теренни проучвания;
- б) регистър на нумизматичните дружества, които могат да извършват идентификация и регистрация на монети и монетовидни предмети;
- в) регистър на разрешенията за износ и временен износ на движими културни ценности от митническата територия на Общността и на сертификатите за износ по чл. 128, ал. 3 от Закона за културното наследство от територията на Република България към други държави – членки на Европейския съюз, и на отказите за издаването им;
- г) регистър на лицата, извършващи търговска дейност с културни ценности по чл. 115 от Закона за културното наследство;

5. координира, организира и контролира дейността по връщането на незаконно изнесени културни ценности – национално богатство;

6. контролира спазването на нормативните актове по комплектуването, съхраняването, отчетността, консервацията, реставрацията и представянето на движимото културно наследство;

7. извършва проверки на място или по документи и прилага предвидените в Закона за културното наследство принудителни административни мерки;

8. съставя актове за установяване на извършени административни нарушения;

9. участва в разработването на нормативни актове, свързани с опазването и представянето на културните ценности, библиотечното дело, музейното дело и изобразителните изкуства;

10. участва със свой представител в Съвета за теренни проучвания;

11. дава указания за укрепителни, консервационно-реставрационни и ремонтни работи при наличие на обстоятелства, застрашаващи недвижима културна ценност от увреждане или разрушаване;

12. участва в комисиите по чл. 73 от Закона за културното наследство;

13. участва в комисиите за приемане на обекти по чл. 83 от Закона за културното наследство, държавните приемателни комисии по Закона за устройство на територията и приемателни комисии, когато възложител е министърът на културата;

14. организира дейността по издаване на разрешения на музеите – второстепенни разпоредители с бюджетни кредити към министъра на културата, при извършване на правни сделки с културни ценности от обменния им фонд;

15. подпомага министъра на културата при издаване на разрешения за извършване на дейности по консервация и реставрация на движими културни ценности – национално богатство;

16. подготвя становища и организира процедурите по съгласуване при бракуване на движими културни ценности от фондовете на националните, регионалните и общинските музеи и участва със свой представител в комисиите по ликвидация;

17. уведомява министъра в случаите, когато държавата има право да придобие като първи купувач чрез възмездни прехвърлителни сделки движими културни ценности, идентифицирани и регистрирани съгласно Закона за културното наследство.

(2) (Изм. – ДВ, бр. 22 от 2011 г., в сила от 18.03.2011 г.) Главна дирекция „Инспекторат за опазване на културното наследство“ е структурирана в централно управление и в регионални инспекторати по опазване на културното наследство.

(3) Регионалните инспекторати се създават във всеки от районите за планиране по смисъла на Закона за регионалното развитие.

(4) (Доп. – ДВ, бр. 22 от 2011 г., в сила от 18.03.2011 г.) Правомощията на инспекторите в регионалните звена се осъществяват в района за планиране по ал. 3, а по разпореждане на главния директор на главната дирекция – и в други райони.

Чл. 22. (Изм. – ДВ, бр. 22 от 2011 г., в сила от 18.03.2011 г.) Дирекция „Културно наследство“:

1. подпомага министъра при определянето на стратегията, приоритетите и механизмите за провеждане на държавната културна политика в сферата на културните ценности, музеите, изобразителните изкуства, библиотеките и българската книжнина;

2. подпомага министъра при осъществяване на предвидените в Закона за културното наследство и в други нормативни актове ръководни и регистрационни функции;

3. подпомага министъра при осъществяване на предвидените в Закона за културното наследство и в други нормативни актове разрешителни и съгласувателни функции за опазване на движимите културни ценности и музейното дело;

4. води следните регистри по Закона за културното наследство и организира процедурите по издаване на необходимите разрешения и удостоверения:

а) регистър на музеите;

б) регистър на лицата по чл. 96, ал. 3 от Закона за културното наследство, които могат да участват в комисия за идентификация на културни ценности;

в) регистър на движимите културни ценности и база данни за тях;

г) публичен регистър на лицата, които имат право да извършват дейности по консервация и реставрация на културни ценности;

д) публичен регистър на обществените библиотеки;

5. събира, анализира, обобщава и предоставя информация, свързана с опазване-

то на културните ценности, музейното дело, изобразителните изкуства, библиотечната дейност, книгоиздаването и книгоразпространението;

6. участва в разработването на нормативни актове, свързани с опазването и представянето на културните ценности, библиотечното дело, музейното дело и изобразителните изкуства;

7. анализира нормативната уредба в областта на културното наследство и прави мотивирани предложения за актуализирането ѝ или за приемането на нови актове;

8. оказва методическа и експертна помощ на музеите, галериите и библиотеки-те;

9. организира национални представителни изложби в страната и в чужбина с движими културни ценности от фондовете на музеите;

10. подпомага и координира изложбената дейност на българските музеи и галерии в чужбина и на чуждестранните музеи и галерии у нас;

11. предлага тематиката и организира подготовката на сесии на експертните комисии за държавно финансиране на творчески проекти в областта на музейното дело, изобразителните изкуства, книгоиздаването и библиотечното дело;

12. координира и съдейства за провеждане на национални и международни научни и културни прояви по проблемите на движимото културно наследство, музеите и изобразителните изкуства;

13. подпомага международното сътрудничество в областта на опазването и представянето на културното наследство, музейното дело, изобразителните изкуства и българската книга;

14. подпомага повишаването на професионалната квалификация на специалистите в областта на музейното дело, консервацията и реставрацията на културното наследство;

15. подготвя становища и организира процедурите по съгласуване на тематико-експозиционните документи и проектите за художествено-пространствено оформление на музеите и участва със свой представител в комисиите по приемането на тяхната реализация;

16. подготвя становища по проекти за нови и адаптирани музейни сгради и участва със свой представител в комисиите по приемането на реализацията им;

17. дава становища за: създаване, преобразуване и закриване на музеите и галериите; придобиване и отнемане статут на държавен културен институт с национално значение на музеи; предоставяне на статут „регионален“ на общински музеи; размера на допълнителните средства, осигурявани целево за регионалните музеи от републиканския бюджет; проектобюджетите на музеите и галериите в системата на министерството; правилници на музеите и галериите по смисъла на Закона за културното наследство; предоставянето за ползване на движими културни ценности – държавна собственост;

18. участва със свой представител в Съвета за теренни проучвания и координира дейността по издаване от министъра на разрешения за теренни археологически проучвания;

19. участва със свой представител в комисиите за избор на директор на музеите и галериите;

20. подпомага дирекция „Човешки ресурси и административно обслужване“ при провеждането на конкурси за заемане на длъжности в дирекция „Културно наследство“ и „директор“ на музеи, галерии и библиотеки, които са второстепенни разпоредители с бюджетни кредити към министъра;

21. предлага стандарти за издръжка и проекти на бюджет на делегираните от държа-

вата дейности, финансирани чрез общинските бюджети, за музеи, галерии и библиотеки;

22. организира и координира работата на Специализирания експертен съвет към министъра във връзка с предоставянето на статут на национално богатство на движими културни ценности;

23. организира и отговаря за дейностите по издаването на паспортите за културни ценности, които са национално богатство;

24. поддържа Национална музейна информационно-комуникационна система;

25. подпомага дейността по регистриране и опазване на културните ценности, които са от значение за Българската православна църква и другите регистрирани вероизповедания, в съответствие с разпоредбите на Закона за културното наследство;

26. подпомага министъра при координирането и организацията по опазването на културното наследство, свързано с българската история и култура, извън територията на Република България;

27. дава становища за издаване на разрешения за изработване на копия и реплики на културни ценности – национално богатство и с национално и световно значение;

28. координира и подпомага дейността по деклариране, предоставяне на статут и определяне на режими за опазване на недвижимите културни ценности по Закона за културното наследство;

29. организира и координира работата на Специализирания експертен съвет по опазване на недвижимите културни ценности;

30. съдейства при провеждане на процедурите по възлагането и приемането на задания и планове за опазване и управление на недвижими културни ценности в случаите, когато се възлагат от министъра;

31. подготвя становищата, свързани с концесии за търсене, проучване и добив на подземни богатства;

32. прави предложения и подготвя становища относно дигитализация на културното наследство, съхранявано в библиотеките;

33. организира и координира дейността на Националния съвет по библиотечно дело;

34. поддържа регистър на обществените библиотеки и Единна база данни за тяхната дейност;

35. обработва постъпилите декларации по чл. 7, ал. 3 от Закона за задължителното депозирание на печатни и други произведения и предоставя информацията от тях за публикуване на интернет страницата на министерството;

36. организира и подкрепя прояви за популяризиране на българската книга и четенето чрез кръгли маси, дискусии, международни книжни изложения и др.;

37. организира процедурата по отпускане на целева подкрепа и участва в подготовката на конкурсите за държавно подпомагане на проекти в областта на музейното дело, изобразителните изкуства, българската книжовна култура и библиотечното дело;

38. участва в разпределянето на държавната субсидия за целева финансова подкрепа за обекти и дейности в областта на проучването и опазването на недвижимите културни ценности;

39. предлага специализираната част към договорите за финансиране на проектите по т. 11, 37 и 38;

40. прави предложения за участието на министерството в международни прояви

в сферата на книгата, библиотеките и културното наследство;

41. осъществява системно наблюдение, периодични проучвания и анализ на текущия литературен и книжовен живот, като събира и обработва необходимата информация;

42. координира дейността по изпълнение на национални и международни проекти за модернизиране дейността на библиотеките и включването им в глобалната информационна мрежа;

43. подпомага библиотеките при внедряване на нови информационни и комуникационни технологии в териториалните библиотечни мрежи;

44. подпомага по компетенции подготовката на техническата документация за концесиониране на обекти – недвижими културни ценности – държавна собственост.

...

Чл. 25. (Изм. – ДВ, бр. 22 от 2011 г., в сила от 18.03.2011 г.) Дирекция „Културна политика“:

1. организира и координира международната дейност на министерството в областта на културата, свързана с международни конвенции и двустранни договори, осъществява организацията и контрола за тяхното изпълнение; изготвя проекти на международни договори в областта на културата и прави предложения за сключване, присъединяване, ратифициране или изменение на международни договори в областта на културата;

2. координира цялостната дейност на министерството по: въпросите на Европейския съюз във връзка с прилагането на европейското законодателство; участието на Република България в процеса на приемане на решения в Европейския съюз; изготвя националните позиции по въпросите на културата и участието в работните органи на Съвета на Европейския съюз и Европейската комисия; изготвя докладите до Европейската комисия съгласно изискванията на европейското законодателство; прилага процедурите относно допуснати нарушения в транспонирането и прилагането на законодателството на Европейския съюз;

3. осъществява оперативен контакт с чужди посолства в Република България и с правителствени институции в чужбина и организира международни срещи;

4. изготвя становища за сътрудничеството между Република България и Европейския съюз, Съвета на Европа, ЮНЕСКО, Агенцията за франкофония, Съвета на министрите на културата от Югоизточна Европа и други правителствени и неправителствени организации в областта на културата;

5. организира работата на междуетовомствената работна група „Политика в областта на културата и аудиовизията“ в рамките на координационния механизъм по европейските въпроси;

6. координира дейността на българските културни институти в чужбина;

7. организира провеждането на преговори за осигуряване на средства от чуждестранни правителствени и неправителствени организации за проекти в областта на културата;

8. координира и провежда изпълнението на политиката на министерството в областта на аудиовизията и медиите;

9. организира участието на министерството в национални семинари и срещи в областта на културата, провеждани от Европейския съюз, Съвета на Европа, ЮНЕСКО, Агенцията за франкофония и други правителствени и неправителствени организации в областта на културата;

10. подпомага участието на български творци и културни организации в програмите

на Европейския съюз, Съвета на Европа, ЮНЕСКО и други международни организации в областта на културата;

11. организира културни инициативи и проекти в чужбина съвместно със специализираните дирекции на министерството в съответните области на културата;

12. участва в изготвянето на проекти на нормативни актове; събира и предоставя информация за европейския и световния опит в областта на управлението на културата и за международни и регионални културни дейности;

13. разработва приоритети и програми, свързани с дейности на читалищата, с любителското творчество, с културната интеграция на етническите общности и с децентрализацията на регионалната културна политика;

14. координира изпълнението на политиката на министерството по отношение на читалищата, любителското творчество и културната интеграция на етническите общности;

15. оказва методическа помощ при прилагането на нормативните актове на министерството: в организациите от системата на културата, свързани с регионалната политика, читалищата, любителското творчество; на специализираните звена в областните и общинските администрации по проблемите на регионалната културна политика;

16. разработва стандарти за издръжка и проекти на бюджет на делегираните от държавата културни дейности, финансирани чрез общинските бюджети;

17. осъществява връзка с национални и международни институции и организации по проблеми на читалищата, любителското творчество и културната интеграция;

18. поддържа и води регистъра по Закона за народните читалища;

19. осъществява процедура и поддържа системата „Живи човешки съкровища – България“ на регионално и национално ниво;

20. организира и координира провеждането на национални и регионални прояви в областта на нематериалното културно наследство – събори, прегледи и фестивали на любителското творчество;

21. координира и участва в работата на Регионалния център за опазване на нематериалното културно наследство в Югоизточна Европа под егидата на ЮНЕСКО;

22. координира и подпомага дейността на Националния съвет по читалищно дело и на Националния съвет за нематериално културно наследство.

....

Параграф единствен. Правилникът се приема на основание чл. 42, ал. 4 от Закона за администрацията.

Заклучителни разпоредби

КЪМ ПОСТАНОВЛЕНИЕ № 116 ОТ 10 ЮНИ 2010 Г. ЗА ИЗМЕНЕНИЕ НА
УСТРОЙСТВЕНИЯ ПРАВИЛНИК НА МИНИСТЕРСТВОТО НА КУЛТУРАТА
(ОБН. – ДВ, БР. 46 ОТ 2010 Г., В СИЛА ОТ 18.06.2010 Г.)

§ 3. Постановлението влиза в сила от деня на обнародването му в «Държавен вестник».

Заключителни разпоредби
КЪМ ПОСТАНОВЛЕНИЕ № 61 ОТ 11 МАРТ 2011 Г. ЗА ИЗМЕНЕНИЕ И
ДОПЪЛНЕНИЕ НА УСТРОЙСТВЕНИЯ ПРАВИЛНИК НА МИНИСТЕРСТВОТО
НА КУЛТУРАТА, ПРИЕТ С ПОСТАНОВЛЕНИЕ № 239 НА МИНИСТЕРСКИЯ
СЪВЕТ ОТ 2009 Г.

(ОБН. – ДВ, БР. 22 ОТ 2011 Г., В СИЛА ОТ 18.03.2011 Г.)

§ 20. Постановлението влиза в сила от деня на обнародването му в Държавен вестник.

Заключителни разпоредби
КЪМ ПОСТАНОВЛЕНИЕ № 267 ОТ 26 СЕПТЕМВРИ 2011 Г. ЗА ИЗМЕНЕНИЕ НА
УСТРОЙСТВЕНИЯ ПРАВИЛНИК НА МИНИСТЕРСТВОТО НА КУЛТУРАТА, ПРИЕТ
С ПОСТАНОВЛЕНИЕ № 239 НА МИНИСТЕРСКИЯ СЪВЕТ ОТ 2009 Г.

(ОБН. – ДВ, БР. 77 ОТ 2011 Г., В СИЛА ОТ 04.10.2011 Г.)

§ 2. Постановлението влиза в сила от деня на обнародването му в «Държавен вестник».

Заключителни разпоредби
КЪМ ПОСТАНОВЛЕНИЕ № 155 ОТ 20 ЮЛИ 2012 Г. ЗА ИЗМЕНЕНИЕ НА УСТРОЙ-
СТВЕНИЯ ПРАВИЛНИК НА МИНИСТЕРСТВОТО НА КУЛТУРАТА

(ОБН. – ДВ, БР. 57 ОТ 2012 Г., В СИЛА ОТ 27.07.2012 Г.)

§ 5. Постановлението влиза в сила от деня на обнародването му в Държавен вестник.

...

Приложение към чл. 10, ал. 3

(Изм. – ДВ, бр. 46 от 2010 г., в сила от 18.06.2010 г., изм. – ДВ, бр. 22 от 2011 г., в сила от 18.03.2011 г., изм. – ДВ, бр. 77 от 2011 г., в сила от 04.10.2011 г., изм. – ДВ, бр. 57 от 2012 г., в сила от 27.07.2012 г.)

Численост на персонала в организационните структури и административните звена в Министерството на културата – 155 щатни бройки

Политически кабинет	7
Инспекторат	3
Звено за вътрешен одит	4
Служител по сигурността на информацията	1
Главен секретар	1
Обща администрация	46
в т. ч.:	
дирекция „Човешки ресурси и административно обслужване“	19
дирекция „Връзки с обществеността и протокол“	5
дирекция „Бюджет и финансово-счетоводни дейности“	15
дирекция „Управление на собствеността“	7

Специализирана администрация	93
Главна дирекция „Инспекторат за опазване на културното наследство“	21
в т. ч.:	
Централно управление	11
регионални инспекторати	10
дирекция „Културно наследство“	13
дирекция „Правно-нормативна дейност и обществени поръчки“	11
дирекция „Координация на програми и проекти“	11
дирекция „Културна политика“	13
дирекция „Сценични изкуства и творческо поколение“	11
дирекция „Авторско право и сродните му права“	13

ПОСТАНОВЛЕНИЕ № 176 ОТ 16 АВГУСТ 2013 Г.

за приемане на Устройствен правилник на Министерството на културата
МИНИСТЕРСКИЯТ СЪВЕТ

ПОСТАНОВИ:

Член единствен. Приема Устройствен правилник на Министерството на културата.

Заключителни разпоредби

§ 1. Отменя се Устройственият правилник на Министерството на културата, приет с Постановление № 239 на Министерския съвет от 2009 г. (обн., ДВ, бр. 80 от 2009 г.; изм. и доп., бр. 46 от 2010 г., бр. 22 и 77 от 2011 г. и бр. 22 и 57 от 2012 г.).

§ 2. Постановлението влиза в сила от деня на обнародването му в „Държавен вестник“.

УСТРОЙСТВЕН ПРАВИЛНИК
на Министерството на културата

Глава първа

ОБЩИ РАЗПОРЕДБИ

Чл. 1. С правилника се определят структурата, организацията на дейността, функциите и числеността на персонала в административните звена на Министерството на културата, наричано по-нататък „министерството“.

Чл. 2. (1) Министерството на културата е юридическо лице на бюджетна издръжка със седалище София, бул. Александър Стамболийски 17.

(2) Министерството на културата е администрация, която подпомага министъра на културата при осъществяване на правомощията му, осигурява технически дейността му и извършва дейности по административното обслужване на гражданите и юридическите лица.

...

Глава трета

СТРУКТУРА, ФУНКЦИИ И ОРГАНИЗАЦИЯ НА РАБОТАТА НА МИНИСТЕРСТВОТО

Раздел I

Общи положения

Чл. 10. (1) Министерството е структурирано в една главна дирекция, 11 дирекции, инспекторат, звено за вътрешен одит, служител по сигурността на информацията и финансов контролор.

(2) Общата численост на персонала в организационните структури и административните звена на министерството е 147 щатни бройки.

...

Раздел VIII

Специализирана администрация

Чл. 23. Специализираната администрация е организирана в една главна дирекция и 6 дирекции:

1. Главна дирекция „Инспекторат за опазване на културното наследство“;
2. дирекция „Нематериално културно наследство“;
3. дирекция „Търговски дружества, нормативно регулиране на системата на културата и обществени поръчки“;
4. дирекция „Международна дейност, европейски програми и проекти“;
5. дирекция „Културно наследство, музеи и изобразителни изкуства“;
6. дирекция „Съвременно изкуство и художествено образование“;
7. дирекция „Авторско право и сродните му права“.

...

Чл. 24. (1) Главна дирекция „Инспекторат за опазване на културното наследство“:

1. контролира спазването на изискванията на Закона за културното наследство от физическите и юридическите лица при условията и по реда на действащото законодателство;

2. осъществява предварителен, текущ и последващ контрол за спазване изискванията на Закона за културното наследство и на издадените въз основа на него актове, свързани със:

- а) извършване на теренни и подводни археологически проучвания;
 - б) прилагане и изпълнение на изискванията и мерките по териториално-устройствена защита на недвижимите културни ценности;
 - в) опазване на движимите и недвижимите културни ценности в музеите;
 - г) извършване на консервация и реставрация на движимите и недвижимите културни ценности;
 - д) изпълнение на сключените концесионни договори;
 - е) опазване на книжовни и литературни културни ценности, съхранявани в библиотечните колекции – български, славянски, ориенталски и други чуждоезикови ръкописи, архивни документи, редки, ценни и старопечатни издания;
 - ж) извършване на възмездни прехвърлителни сделки с движими културни ценности, износ и временен износ на движими културни ценности;
 - з) възпроизвеждане и разпространение на културни ценности;
3. организира процедури по съгласуване и издаване на разрешения, за които компетентен орган е министърът на културата;
4. води следните регистри по Закона за културното наследство и организира процедурите по издаване на необходимите разрешения и удостоверения:
- а) регистър на специалните технически средства за извършване на теренни проучвания;

б) регистър на нумизматичните дружества, които могат да извършват идентификация и регистрация на монети и монетовидни предмети;

в) регистър на разрешенията за износ и временен износ на движими културни ценности от митническата територия на Общността и на сертификатите за износ по чл. 128, ал. 3 от Закона за културното наследство от територията на Република България към други държави – членки на Европейския съюз, и на отказите за издаването им;

г) регистър на лицата, извършващи търговска дейност с културни ценности по чл. 115 от Закона за културното наследство;

5. координира, организира и контролира дейността по връщането на незаконно изнесени културни ценности – национално богатство;

6. контролира спазването на нормативните актове по комплектуването, съхраняването, отчетността, консервацията, реставрацията и представянето на движимото културно наследство;

7. извършва проверки на място или по документи и прилага предвидените в Закона за културното наследство принудителни административни мерки;

8. съставя актове за установяване на извършени административни нарушения;

9. участва в разработването на нормативни актове, свързани с опазването и представянето на културните ценности, музейното дело и изобразителните изкуства;

10. участва със свой представител в Съвета за теренни проучвания;

11. дава указания за укрепителни, консервационно-реставрационни и ремонтни работи при наличие на обстоятелства, застрашаващи недвижима културна ценност от увреждане или разрушаване;

12. участва в комисиите по чл. 73 от Закона за културното наследство;

13. участва в комисиите за приемане на обекти по чл. 83 от Закона за културното наследство, държавните приемателни комисии по Закона за устройство на територията и приемателни комисии, когато възложител е министърът на културата;

14. организира дейността по издаване на разрешения на музеите – второстепенни разпоредители с бюджетни кредити към министъра на културата, при извършване на правни сделки с културни ценности от обменния им фонд;

15. подпомага министъра на културата при издаване на разрешения за извършване на дейности по консервация и реставрация на движими културни ценности – национално богатство;

16. подготвя становища и организира процедурите по съгласуване при бракуване на движими културни ценности от фондовете на националните, регионалните и общинските музеи и участва със свой представител в комисиите по ликвидация;

17. уведомява министъра в случаите, когато държавата има право да придобие като първи купувач чрез възмездни прехвърлителни сделки движими културни ценности, идентифицирани и регистрирани съгласно Закона за културното наследство.

(2) Главна дирекция „Инспекторат за опазване на културното наследство“ е структурирана в централно управление и в регионални инспекторати по опазване на културното наследство.

(3) Регионалните инспекторати се създават във всеки от районите за планиране по смисъла на Закона за регионалното развитие.

(4) Правомощията на инспекторите в регионалните звена се осъществяват в района за планиране по ал. 3.

(5) Материалните и организационно-техническите условия за дейността на инспекторите по ал. 3 се осигуряват от областните управители на територията на района по ал. 3.

Чл. 25. (1) Дирекция „Нематериално културно наследство“:

1. подпомага министъра при определянето на стратегията, приоритетите и механизмите за провеждане на държавната културна политика в сферата на читалищното дело, **библиотеките и българската книжнина;**

2. води и поддържа:

а) публичен регистър на обществените библиотеки;

б) регистър на обществените библиотеки и Единна база данни за тяхната дейност;

в) регистъра по Закона за народните читалища;

3. събира, анализира, обобщава и предоставя информация, свързана с библиотечната дейност, книгоиздаването и книгоразпространението;

4. участва в разработването на нормативни актове, свързани с читалищата, библиотеките и нематериалното наследство;

5. оказва методическа и експертна помощ на библиотеките;

6. предлага тематиката и организира подготовката на сесии на експертните комисии за държавно финансиране на творчески проекти в областта на книгоиздаването и библиотечното дело;

7. подпомага дирекция „Човешки ресурси“ при провеждането на конкурси за заемане на длъжности в дирекцията и на длъжността „директор“ на библиотеки, които са второ-степенни разпоредители с бюджетни кредити към министъра;

8. предлага стандарти за издръжка и проекти на бюджет на делегираните от държавата дейности, финансирани чрез общинските бюджети, за библиотеки и читалища;

9. прави предложения и подготвя становища относно дигитализация на културното наследство, съхранявано в библиотеките;

10. организира и координира дейността на Националния съвет по библиотечно дело;

11. обработва постъпилите декларации по чл. 7, ал. 3 от Закона за задължителното депозирание на печатни и други произведения и предоставя информацията от тях за публикуване на интернет страницата на министерството;

12. организира и подкрепя прояви за популяризиране на българската книга и четенето чрез кръгли маси, дискусии, международни книжни изложения и др.;

13. организира процедурата по отпускане на целева подкрепа и участва в подготовката на конкурсите за държавно подпомагане на проекти в областта на българската книжовна култура и библиотечното дело;

14. предлага специализираната част към договорите за финансиране на проектите по т. 6;

15. прави предложения за участието на министерството в международни прояви в сферата на книгата, библиотеките и нематериалното наследство;

16. осъществява системно наблюдение, периодични проучвания и анализ на текущия литературен и книжовен живот, като събира и обработва необходимата информация;

17. координира дейността по изпълнение на национални и международни проекти за модернизиране дейността на библиотеките и включването им в глобалната информационна мрежа;

18. подпомага библиотеките при внедряване на нови информационни и комуникационни технологии в териториалните библиотечни мрежи;

19. разработва приоритети и програми, свързани с дейности на читалищата, с любителското творчество, с културната интеграция на етническите общности и с децентрализацията на регионалната културна политика;

20. координира изпълнението на политиката на министерството по отношение на читалищата, любителското творчество и културната интеграция на етническите общности;

21. оказва методическа помощ при прилагането на нормативните актове: в организациите от системата на културата, свързани с регионалната политика, читалищата, любителското творчество; на специализираните звена в областните и общинските администрации по проблемите на регионалната културна политика;

22. осъществява процедура и поддържа системата „Живи човешки съкровища – България“ на регионално и национално ниво;

23. организира и координира провеждането на национални и регионални прояви в областта на нематериалното културно наследство – събори, прегледи и фестивали на любителското творчество;

24. координира и подпомага дейността на Националния съвет по читалищно дело и на Националния съвет за нематериално културно наследство.

(2) Свързаните с международни прояви дейности на дирекцията задължително се съгласуват с министъра.

...

Чл. 28. (1) Дирекция „Културно наследство, музеи и изобразителни изкуства“:

1. подпомага министъра при определянето на стратегията, приоритетите и механизмите за провеждане на държавната културна политика в сферата на културното наследство, музеите и изобразителните изкуства;

2. подпомага министъра при осъществяване на предвидените в Закона за културното наследство и в други нормативни актове ръководни, регистрационни, разрешителни и съгласувателни функции;

3. предлага приоритетите за дигитализация на движимото и недвижимото културно наследство;

4. води следните регистри по Закона за културното наследство и организира процедурите по издаване на необходимите разрешения и удостоверения:

а) регистър на музеите;

б) регистър на лицата по чл. 96, ал. 3 от Закона за културното наследство, които могат да участват в комисия за идентификация на културни ценности;

в) регистър на движимите културни ценности и база данни за тях;

г) публичен регистър на лицата, които имат право да извършват дейности по консервация и реставрация на културни ценности;

д) регистър на разрешенията за теренни археологически проучвания;

5. събира, анализира, обобщава и предоставя информация, свързана с опазването на културното наследство, музейното дело и изобразителните изкуства;

6. участва в разработването на нормативни актове, свързани с опазването на културното наследство и представянето на културните ценности, с музейното дело и изобразителните изкуства;

7. анализира нормативната уредба в областта на културното наследство и прави мотивирани предложения за актуализирането ѝ или за приемането на нови актове;
8. оказва методическа и експертна помощ на музеите и галериите, общините, на физически и юридически лица;
9. организира национални представителни изложби в страната и в чужбина с движими културни ценности от фондовете на музеите;
10. подпомага и координира изложбената дейност на българските музеи и галерии в чужбина и на чуждестранните музеи и галерии у нас;
11. предлага тематиката и организира подготовката на сесии на експертните комисии за държавно финансиране на творчески проекти в областта на музейното дело и изобразителните изкуства и подготвя специализираната част на договорите;
12. координира и съдейства за провеждане на национални и международни научни и културни прояви по проблемите на движимото и недвижимото културно наследство, музеите и изобразителните изкуства;
13. подпомага международното сътрудничество в областта на опазването и представянето на културното наследство, музейното дело и изобразителните изкуства;
14. подпомага повишаването на професионалната квалификация на специалистите в областта на музейното дело, консервацията и реставрацията на културното наследство;
15. подготвя становища за съгласуване на заданията за музейни сгради, тематико-експозиционните документи и проектите за художествено-пространствено оформление на музеите;
16. дава становища за: създаване, преобразуване и закриване на музеите и галериите; придобиване и отнемане статут на държавен културен институт с национално значение на музей; предоставяне на статут „регионален“ на общински музеи; размера на допълнителните средства, осигурявани целево за регионалните музеи от републиканския бюджет; проектобюджетите на музеите и галериите в системата на министерството; правилници на музеите и галериите по смисъла на Закона за културното наследство; предоставянето за ползване на движими културни ценности – държавна собственост;
17. организира и координира работата на Съвета за визуални изкуства;
18. участва със свой представител в Съвета за теренни проучвания и координира дейността по издаване от министъра на разрешения за теренни археологически проучвания;
19. организира и координира работата на Музейния съвет и изготвя становищата, произтичащи от решенията на съвета;
20. организира и координира провеждането на националните срещи с музеите;
21. осъществява координация с Националния институт за недвижимо културно наследство и с Центъра за подводна археология;
22. подпомага дирекция „Човешки ресурси“ при провеждането на конкурси за заемане на длъжности в дирекцията и на длъжност „директор“ на музеи и галерии, които са второстепенни разпоредители с бюджетни кредити към министъра, и участва със свой представител в комисиите за избор на директор на музеите и галериите;
23. организира процедурата по отпускане на целева подкрепа и участва в подготовката на конкурсите за държавно подпомагане на проекти в областта на музейното дело и изобразителните изкуства, предлага стандарти за издръжка и проекти на бюджет на делегираните от държавата дейности, финансирани чрез общинските бюджети, за музеи и галерии;

24. организира и координира работата на Специализирания експертен съвет към министъра във връзка с предоставянето на статут на национално богатство на движими културни ценности и отговаря за дейностите по издаването на паспортите за тези културни ценности;

25. подпомага дейността по регистриране и опазване на културните ценности, които са от значение за Българската православна църква и другите регистрирани вероизповедания, в съответствие с разпоредбите на Закона за културното наследство;

26. дава становище и изготвя актовете на министъра при съгласуване на правила за управляваните от Светия синод на Българската православна църква и другите регистрирани вероизповедания културни ценности в съответствие с режимите за тяхното опазване;

27. подпомага министъра при координирането и организацията по опазването на културното наследство, свързано с българската история и култура, извън територията на Република България;

28. дава становища и участва в съгласуването на проекти за споразумения и програми в областта на културното наследство;

29. организира и координира работата на Специализирания експертен съвет за издаване на разрешения за изработване на копия и реплики на културни ценности с категории световно и национално значение или национално богатство и дава становища за издаване или отказ на разрешения за изработване на копия и реплики на културни ценности – национално богатство или с национално и световно значение;

30. координира и подпомага дейността и подготвя актовете на министъра при деклариране, предоставяне на статут и определяне на режими за опазване на недвижимите културни ценности, както и процедурата за включване на недвижими културни ценности в Индикативната листа на Република България и за вписване на недвижими културни ценности в Списъка на световното културно и природно наследство;

31. организира и координира работата на Специализирания експертен съвет по опазване на недвижимите културни ценности;

32. уведомява общинските администрации и съответния регионален инспекторат по опазване на културното наследство и по компетентност – Центъра за подводна археология, за издадените актове на министъра във връзка с деклариране и предоставяне на статут или отписване от регистъра на недвижимите културни ценности;

33. съдейства при провеждане на процедурите по възлагането и приемането на задания и планове за опазване и управление на недвижими културни ценности в случаите, когато се възлагат от министъра;

34. координира дейностите и организира назначаването на междуведомствени комитети за изготвяне на предложения на режими за опазването на недвижимите културни ценности;

35. организира и координира работата на Специализирания експертен съвет за изобразителни изкуства и изготвя становищата за изграждане, поставяне, преместване и премахване на паметници и монументално-декоративни елементи, когато не са разположени в защитени територии за опазване на културното наследство;

36. подготвя становищата, свързани с концесии за търсене, проучване и добив на подземни богатства;

37. организира, координира и участва в анализа, определянето на критериите, предложенията и подготовката на годишните и средносрочните бюджетни прогнози за теренни археологически проучвания, набирането на заявки и подбора на обектите при разпре-

делението на годишната субсидия за извършване на теренни археологически проучвания, осигурени чрез бюджета на Министерството на културата;

38. проверява наличието на необходимите документи и координира процедурата по издаване от министъра на разрешения за извършване на теренни археологически проучвания;

39. администрира от страна на Министерството на културата Автоматизираната информационна система „Археологическа карта на България“;

40. организира процедурата по отпускане на целева подкрепа в областта на музейното дело и изобразителните изкуства;

41. организира, координира и участва в разпределянето на държавната субсидия за целева финансова подкрепа за обекти, за извършване на специализирани консервационно-реставрационни дейности и за други дейности в областта на проучването и опазването на недвижимите културни ценности, финансирани от бюджета на Министерството на културата;

42. предлага специализираната част към договорите за финансиране на проектите по т. 40 и 41;

43. подпомага по компетенции подготовката на техническата документация за концесиониране на обекти – недвижими културни ценности – държавна собственост;

44. дава становища и при необходимост определя условията при създаването, разпространението и използването на изображение на културна ценност или на елементи от нея във фотографско, компютърно, видео- и друго изображение.

(2) Свързаните с международни прояви дейности на дирекцията задължително се съгласуват с министъра.

...

ЗАКЛЮЧИТЕЛНА РАЗПОРЕДБА

Параграф единствен. Правилникът се приема на основание чл. 42, ал. 4 от Закона за администрацията.

Приложение към чл. 10, ал. 3

Численост на персонала в организационните структури и звена на Министерството на културата – 147 щатни бройки

Политически кабинет	7
Инспекторат	3
Звено за вътрешен одит	4
Служител по сигурността на информацията	1
Финансови контрольори	1
Главен секретар	1
Обща администрация	41
в т. ч.:	
Дирекция „Административно обслужване и стопански дейности“	17
Дирекция „Връзки с обществеността и комуникации“	4
Дирекция „Бюджет и финансово-счетоводни дейности“	11
Дирекция „Управление на собствеността“	5

Дирекция „Човешки ресурси“	4
Специализирана администрация:	89
Главна дирекция „Инспекторат за опазване на културното наследство“	18
в т. ч.:	
Централно управление	8
Регионални инспекторати	10
Дирекция „Нематериално културно наследство“	11
Дирекция „Търговски дружества, нормативно регулиране на системата на културата и обществени поръчки“	13
Дирекция „Международна дейност, европейски програми и проекти“	13
Дирекция „Културно наследство, музеи и изобразителни изкуства“	11
Дирекция „Съвременно изкуство и художествено образование“	11
Дирекция „Авторско право и сродните му права“	12

Бележки

(Бележка № 1) Текстове, в правилниците на Министерството на културата, които имат по-значима степен на валидност за библиотеките или са предмет на коментари, са подчернени в bold.

(Бележка № 2) Във връзка със записаното в текста на правилниците на МК: През 2007 г. беше направен опит от страна на катедра БИНКП към Алма матер да бъде поискана информация за целите на научно изследване. Данните трябваше да бъдат използвани за разработването на нормативни документи, инициране на политики за развитието на библиотечния сектор, както и в помощ на образователния процес. Каква беше изненадата на хората, които работеха по проекта, получавайки писмо от МК с подписа на зам.-министър г-жа Надежда Захариева. От поисканите данни за около 60 позиции в писмото се даваше непълна и неточна информация за шест факта. Следва учтиво извинение за невъзможността да ни бъдат предоставени необходимите ни данни. (Приложения № 34, 34.1.)

(Бележка № 3) Убеден съм, че част от задачите, могат, а и на настоящия етап се изпълняват от други държавни структури, или от отговорни представители и експертни нива от неправителствени организации. (Примери ББИА и Читалищния съвет. Може също така да се използва научния потенциал на Националната библиотека...).

Трета глава

МИНИСТЕРСТВОТО НА КУЛТУРАТА, ДРУГИ ИНСТИТУЦИИ И ЛИЦА, ИМАЩИ ОТНОШЕНИЕ КЪМ ПРОЕКТА:

„Изграждане и развитие на национална библиотечно- информационна мрежа (НАБИМ)“ – 1993 – 2000“.

Причини за Министерството на културата да не припознава проекта като част от своите задължения

Още със създаването на фондация „Отворено общество“ започнаха атаките срещу нея. Най-ярошни опоненти бяха част от представителите на политическия елит, най-вече от страна на БСП, на апаратчици, на висшите етажи на администрацията, на казионни организации и др. структури и фигури, които почувстваха сериозна заплаха за своите интереси. Те се опасяваха и с основание, че фондацията ще разбие досегашния модел на управление, който водеше до сериозни зависимости от тях.

Разбираха много добре, че се отиваше към създаване на независим граждански сектор, който постепенно се освобождава от досегашната финансова и други зависимости и опека от тях. Най-много се опасяваха, че няма да бъдат в състояние да слагат ръка върху сериозни финансови потоци и ресурси, с които да контролират бъдещите процеси. Нямаше да могат да крадат и да корумпират хората с изплъзващите им се финансови средства. Фондацията въведе ясни и открити процедури за публични отчети.

Много пъти като представител на фондацията в нейните експертни съвети съм се сблъсквал, особено в първите години, с подобни феномени и озлобеност от страна на администратори и др. подобни люде, които ненавиждаха фондацията поради това, че не бъркаха в меда, не командваха парада. [10, 13, 14] (*Приложения № № 10, 11*) Когато обаче ставаше въпрос за спонсориране на техни проекти или пътувания в чужбина – ставаха лицемерни и най-големите „подлоги“... . От приличие ще си спестя подобни унизяващи човешкото достойнство разказчета.

Това е част от моето усещане, дълбоката ми убеденост и разбирането ми за неприемането на проектите и програмите на фондация „Отворено общество“, както и на други спомоществователи през годините, с които съм имал възможност да контактувам и да работя. (Като илюстрация бих посочил един, на пръв поглед, факт. Поради страх от страна на главния редактор на вестник „АзБуки“ беше отказано да бъде публикувана статията „Ще прескочат ли българските библиотеки прага на информационното общество“ (1996 г.), визираща автоматизацията на сектора и ролята на фондацията и на Министерството на културата, свързана с липсата на политика от страна на последното, въпреки предварително заявения интерес и материал от изданието.)

На въпроси за намеса или за провеждане на чужди интереси в България от страна на Джордж Сорос, винаги съм заставал на позиция, че в нашата страна има служби, които да се грижат за сигурността на страната. Другото са инсинуации и лъжи.

За съжаление същите настроения владееха и хора, които управляваха процесите и политиките в Министерството на културата. Често пъти те се изразяваха в необясними решения и крайности. От това страдаха културните организации и хората, които

очаквах необходимите продукти и услуги от тях. По подобен недалновиден начин тези „властелини на статуквото“ процедираха в различни етапи от развитието на проекта за НАБИМ. Един проект, върху който бяха заложени надеждите на библиотеките в България в най-трудните години на прехода в нашата страна. (Приложения №№ 10, 12)

Фактите?

Наскоро получих следното послание от моя уважаван колега от ЦБ на БАН Кольо Казански: Драги Сашо! Извинявай, че се обръщам толкова неформално към теб, но те чувствам наистина много близък по кауза... Ще ти изпратя статията в Library Trends веднага щом излезе, но просто не мога да не изкажа отново възхищението си от това, как ти и твоят екип сте поставили темелите на нашето библиотечно дело в най-трудните години след промените „the roaring 1990s“ Имам страхотни документи от 2-жа Боряна Савова, които показват, че е трябвало само съвсем малко – а ти ми каза днес, че и то е станало дори, НО, НО, НО..... Каза ми да не проклинам.... Но все пак те заклевам в името на нашата първа среща в Асеновград (и в манастира „Св. Кирик и Юлита“) САМО за едно единствено нещо – опиши за Бога НАЙ-ПОДРОБНО какво и как и пр. ...

Преди дни завърши поредният стаж на твои студенти при нас. Стажовете ги води все моя милост и съм доста вдъхновен от тяхното ниво. Искам, ако даде бог да водя още стажове, да покажа твоите свидетелства за едно „време разделно“, но и основополагащо.... Кодовото име е НАБИМ (още от 1992!)... дано не съм ти додеал с моето среднощно излияние. Но „EverNet“ ще изтърпи и това...

Твой Кольо Казански

P.S. Това е причината за моето последващо многословие. Реших да споделя малко повече неща за НАБИМ и неговата история. Някои от тях бях решил за запазя само за себе си, особено текстовете за хора, които вече не са между нас. Надявам се да ми простят един ден, тъй като човешките страсти понякога вземат връх.

НАБИМ беше най-значимият проект на библиотечната ни колегия и на фондация „Отворено общество“ след промените в нашата страна през 1989 г. Неговото изработване беше от ключово значение за българските библиотеки, за тяхната промяна и приобщаването им към съвременните образци. Проектът имаше и стратегическо значение за българското общество – като цяло. (Приложения №№ 10, 12)[1, 2, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 15]

Идеята за технологичното обновление на библиотеките в нашата страна датира от края на 60-те години на 20 век. За съжаление мечтите на цяло едно поколение български библиотечни специалисти не можах да се сбъднат. Много малко бе направено в това отношение. С изключение на поддържаните в ЦИНТИ (днешен НАЦИД) АИС, изградените в отделни библиотеки и звена за научно-техническа информация АИС са с ограничен обхват. Не съществуваха технологични и интеграционни връзки между тях. Българските библиотеки изостанаха драстично от тези в развитите страни. Те се откъснаха сериозно от международния обмен на информация.

Често пъти със съмишленици сме си задавали въпроса: Защо нашата страна закъсня фатално по отношение въвеждането на нови технологии в библиотечно-информационния сектор? Къде трябва и могат да се търсят причините:

Политически (затворена обществена система, страх от свободно и широко разпространение на информация, документи и материали).

Липса на финансиране и навлизане на страната ни в спиралата на кризи (втората половина на 70-те и 80-те години).

Строги валутни ограничения.

Подценяване на сектора.

Липса на нужните технологии и ограничения от страна на западните държави за износ на високотехнологични изделия – КОКОМ и др.

Недостатъчна далновидност от страна на ръководните ни нива за значението на информацията.

Липса на достатъчно готови специалисти в сектора.

Това са част от причините и последствията на политическо, финансово и организационно ниво. Съществува и друг пласт от условия, които ще представя. Те се отнасят до неподготвеността на библиотечната ни система и колегия за внедряване на нови автоматизирани технологии. За това определена вина носят ръководителите, които стояха начело на Единната библиотечна система (ЕБС).

Конкретно: На няколко високопоставени форума след 70-те години на 20 век започнаха да се поставят въпроси за драстичното технологично изоставане на българските библиотеки в сравнение с тези в западните страни. Подобен дебат се оформи през 1984 г. на националното съвещание, на което се дискутираха въпроси за технологичното състояние на Единната библиотечна система. [2]

Определено трябва да се отчита, че в последните около две десетилетия (1970-1990 г) в тогавашния социалистическия лагер постепенно започнаха да се развиват процеси на осъзнаване и преосмисляне на значението на информационния сектор. Това водеше след себе си до идеи и до разработване на стратегии за неговото усъвършенстване и развитие, до формиране на национални системи за библиотеките и информационните центрове. Възприемаха се стратегиите и проектите на ЮНЕСКО за: Универсален достъп до публикации; Универсален библиографски контрол; изграждане на национални системи за научно-техническа информация и др. Нашата страна също следваше тези тенденции. Въпреки това библиотеките ни изостанаха сериозно.

На Седмия разширен пленум на Комитета за култура „За повишаване социалната роля на библиотеките“ (1986 г.) Георги Йорданов негов председател, дава следната оценка на ЕБС: „... тя действа мудро и неефективно“, както и за библиотеките „... постоянно да се превъоръжават със съвременни средства и технологии за обработка и пренасяне на знанията“. Само че тези послания звучаха декларативно и лозунджийски. Истината е, че в българските библиотеки не се влагаха средства и ресурси за тяхната автоматизация. Анализите сочат следното за състоянието на автоматизацията до 1989 г. – само в 6-7 библиотеки са правени опити за въвеждане на автоматизирани технологии. Народната ни библиотека е тотално назад в това отношение.

Тревожните констатации за изоставането на българските библиотеки се подхранват и от още един фундаментален за автора проблем. Липсата на готовност и на кадри, които да реализират процесите на технологичното обновление в сектора. Този феномен проличава на заседанието за автоматизация, проведено в Националния дворец на културата, след Пленума. На срещата бе обявена готовността на Комитета за култура да прехвърли Изчислителния си център (ИЦ) на Народната библиотека с цел стартиране на автоматизация. На него присъстваха лица, които имаха отношение към процесите: Димитър Шиш-

ков – ръководител на Информационния център на Комитета за култура; Таня Войникова – ИЦ на КК; ст.н.с. Христо Хаджихристов – зам.-директор на НБКМ; ст.н.с. Владимир Попов – зам.-директор на НБКМ; ст.н.с. Кремена Зотова – ръководител на центъра за Национална библиография и зам.-директор на НБКМ; ст.н.с. Свободозаря Габровска – ръководител на Центъра за научна информация на БАН; проф. Елена Савова – директор на Централната библиотека на БАН; директори и ръководители на големи библиотеки, от ЦИНТИ и др. В дискусиата стана ясно, че хората, на които е вменена високата отговорност за технологичната промяна, не желаеха или саботираха идеята за електронизация на НБКМ. Владимир Попов, който носеше персонална отговорност за автоматизацията в НБКМ, демонстрира чудесни пируети в негов стил, с които искаше да покаже своята начетеност, но всъщност всячески бягаше от идеята да започне реална автоматизацията в библиотеката. По подобен начин и Христо Хаджихристов се страхуваше да поеме отговорност, изтъквайки всякакви други доводи. Единствено ст.н.с. Зотова, като компетентен човек и професионалист, настояваше да започнат да решават въпросите. След няколко часа в безплодни полемики и нападки между представителите на НБКМ, присъстващите се увериха в следното – срещу нас имаме теоретици, които не разбират от автоматизация. Хора, добрили се до високи властови позиции, които не са компетентни и се страхуват да поемат отговорност с цел да продължат да управляват – напук на желанието за промени. Тази теза бе изречена от ст.н.с. Св. Габровска, обръщайки се към представителите на НБКМ, на които бе възложена организацията на срещата, както и идеята автоматизацията на ЕБС да започне от НБКМ (цитирам по памет): „Първо се уточнете вътрешно. Разберете се искате или не искате да се автоматизирате. На вас чака и разчита цялата система... Разбираме, че не сте подготвени... Хората ви дават цял ИЦ, какво повече желаете...“

Липсата на готовност и на специалисти беше предизвестена още в началото на 70-те и 80-те години, когато в НБ поради недостатъчно оценяване на ситуацията не задържаха като специалист г-н Кавалджиев. Последният, знаейки своята цена, поиска да бъде назначен на позиция зам.-директор на НБКМ и по-високо възнаграждение. Надигна се остра реакция от страна на ръководството на НБКМ срещу него. Той напусна библиотеката през 1981 г., в резултат на което с години се забавиха процесите.

След време, когато започнахме да проектираме НАБИМ, се уверихме, че ние започваме „на гола поляна“. (*Приложение № 10*)

Нашите предшественици ни бяха завещали само „теоретични постулати“ и подхвърлени идеи. Реално, много малко неща! Трябваше да стартираме процесите и подготовката отначало.

Уверихме се и в тогавашното ни прозрение от срещата – по-добре нищо не прави, говори...

Само че ние бяхме от друго тесто...! Трябваше да се докажем и да работим „на полза роду“.

Защото светът беше друг, той се променяше, колкото и наивно или шаблонно да звучи днес! [1, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9]

След 1989 г., в резултат на настъпилата икономическа криза, бе трудно да се мисли за отпускане на финансов ресурс от държавата за библиотечния сектор с цел неговата модернизация. Това обричаше библиотеките на още по-драстично изоставане. Негативните тенденции се задълбочаваха с липсата на каквато и да е политика от страна държавните институции към библиотеките, което се изрази в закриването на

над 3500 библиотеки за няколко години, намаляване на персонала, „замразяване“ на колекциите поради липса на финансиране, разкъсване на връзките между библиотеките, отсъствието на опит и на специалисти по библиотечна автоматизация и др. Въпреки трудностите, част от библиотечната колегия правеше опити да започне постепенно въвеждане на нови информационни технологии. (*Приложения №№ 10, 12, 13*) [1, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 15] Това ставаше много трудно през годините, преди всичко с помощта на спонсори. При създамата се ситуация в страната, респективно в библиотечния сектор, съществуваше опасност отделните библиотеки да тръгнат по собствен път при внедряването на автоматизирани системи с използване на различни стандарти, техника, решения, софтуер и пр. Това щеше да доведе до „хвърляне“ на много средства, без да се постигнат добри резултати, също така съществуваше риск отделните автоматизирани системи да останат изолирани една от друга, което противоречеше на изискванията на този етап.

Тези и други съображения от подобно естество накараха група съмишленици от големите научни библиотеки – членове на Експертния съвет на фондация „Отворено общество“, да лансират в края на 1992 г. идеята за разработване на проект, който да предложи модел за автоматизация на отделните библиотеки в страната и свързването им в национална автоматизирана библиотечно-информационна мрежа. (*Приложения №№ 10, 12*) [1, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 15]

Беше предложено сътрудничество на Министерството на културата.

Идеята бе подкрепена от фондация „Отворено общество“, Министерството на културата и библиотечната общност. (*Приложения №№ 10, 11, 12, 14, 15*) [1, 3, 4, 5, 6, 7]

Така се роди проектът НАБИМ. Той бе съобразен със съвременните тенденции в библиотечната практика на този етап и с традициите в нашето библиотечно дело. При неговата подготовка бе направено цялостно проучване на състоянието на 120 български библиотеки и на чуждестранните подходи в автоматизацията на библиотеките. Консултации бяха потърсени от представители на Алианса на университети за демокрация – проф. Еванс Рот, проф. Керин Драбендстот и проф. Кен Лукар от САЩ. Предварително проектът бе подложен на експертна оценка от български специалисти. Становища за него бяха представени от водещи чуждестранни експерти. (*Приложение № 16*)

Проектът бе разработен в продължение на повече от година от екип в състав **(1993):** н.с. Александър Димчев (ръководител на проекта) – УБ, н.с. Александра Дипчикова – НБКМ, н.с. Таня Войникова – НБКМ, н.с. Анета Дончева – НБКМ, н.с. Мария Капитанова – УБ, н.с. Славянка Скопцова – НБКМ, ст.н.с. Мария Аргирова – ЦБ БАН, н.с. Милен Ангелов – ЦИНТИ, Румен Чернаев – РС-ТМ. (*Приложения № 10, 12, 14*) [4, 12]

В етапа на разработката на проекта в нашата страна беше поканен екип на „International Book Development Limited“ (IBDL), който да анализира състоянието на образователната система и на библиотеките. На база на направените анализи България очакваше да получи заем от 90 млн. долара. Част от екипа, ръководен от Айвор Кемп от Великобритания, трябваше да направи препоръки за: бъдещата дейност на библиотечната мрежа; подобряване на нейната ефективност; трансформиране на сектора и внедряване на нови технологии. По желание на представителите от IBDL беше осъществена среща на двата екипа. На срещата присъстваха представители на Министерството на културата и фондация „Отворено общество“. (Важно е да посоча, че нашата идея за НАБИМ все още не беше институционализирана от държавните органи в ранг на политика.) По предложение на Кемп постигнахме съгласие – при завършването на проектите двете групи да представят данни от изследванията. За нас беше интересно да видим един завършен доклад на подобна сериозна организация.

От позиция на времето, откровено си признавам, че поради липсата на опит имаме неувереност в крайния ни резултат!

Преди да ми бъде възложен проектът бях помолен от г-жа Боряна Савова (нашето превъзходно лоби през годините, по патриот на тема библиотеки от наши колеги, наследила любовта към тях от своята майка – библиотекарка) да се срещнем с г-н Жорж Прохаски – И.Д. на фондацията. (Той беше един превъзходен управленец, който имаше усет към новото и подкрепяше добрите идеи.) След време за него проектът се превърна в № 1 на фондацията. *(Приложения № 12, 13, 14, 15)* **По примера на нашата програма бяха създадени и библиотечните програми в други страни, където оперираше фондацията на Сорос.** (Голяма заслуга за това имаше Жорж със своя прагматизъм и умение да убеждава!) Веднага ми зададе въпросът – съгласен ли съм да оглавя екип, който да работи за стратегия за автоматизация на библиотеките. Той ще застане изцяло зад нас. В началото се смутих да поема подобна отговорна задача. Помолих да ми даде няколко дни да си помисля. Връщайки се къщи, потънах в мълчание. След това звъннах на мои колеги, споделих идеята с тях. Те бяха също скептично настроени в нашия успех? Всички бяхме объркани от предстоящата неизвестност. На втория ден се обадих на Боряна и ѝ казах, че поемаме ангажимента. Няхаме право да отказваме, да изпуснем подобен шанс в това безвремие, когато библиотеките загиваха, а обществото имаше нужда и очакваше подкрепа от тях!!! Решихме да приемем предизвикателството и да рискуваме. Оттук нататък започнаха нашите колебания, терзания, непрекъснати срещи и трупането на опит успоредно с проектирането. Големият ни пропуск, който бе отчетен при приемането на проекта, беше липсата на въвеждаща част, отчитаща социалната картина и евентуалното ѝ въздействие върху процесите на бъдещото развитие на библиотеките.

Особено активна и искрена логистична помощ в разработването ни оказа групата на проф. Еванс Рот от САЩ. И най-важното – те ни вдъхнаха надежда, че сме на прав път. Това ни окрили... да продължим!!! *(Приложение № 16)*

Случиха се обаче и странни неща:

На първо място, един от експертите на „International Book Development Limited“ дойде на посещение в Университетската библиотека на Софийския университет. Срещата се състоя в кабинета на директора – проф. Желязко Стоянов. В проведения разговор господинът се държа изключително нагло, демонстрирайки пълно непознаване на библиотечните практики, стратегии и дейности. Непрекъснато политизираше нещата. Доколкото си спомням той се представи, че работи в Нюйоркската публична библиотека. На мои въпроси, свързани с нейните функции и дали познава определени хора, с които имаме контакти, ми бяха дадени нелогични и смехотворни отговори. Веднага си пролича профилът на „експерта“. След което се опита да иронизира и да обижда. Не издържах и го помолих да напусне кабинета. Чувствайки, че е прекалил с нашето гостоприемство и търпение, той се опита да ни представи нещата като игра, заявявайки, че така е „извадил птичката от клетката“. Отговорът ни беше категоричен, че трябва да прави тези свои „вербални фокуси“ на друго място. „Тук е Софийският университет и хората имат достойнство“. По-късно той беше отзован от екипа. Научихме също така, че се е държал нахално и с персонала в хотелите, в които е настаняван (сменяйки ги непрекъснато), капризничейки, без да отчита трудностите, които изживяваха хората в страната ни през този период. Само че разноските и хонорарите на подобни „висококвалифицирани експерти“ и за техните прищевки влизаха в сумата, която България плати след време, въпреки че не взе заема. По сведения, които достигнаха до нас, екипът е получил около 750 000 долара за подготвяния от него доклад – с общи констатации [16]. Съгласието за заплащането е наредено

след командировка в Англия по покана от IBDL на наши „отговорни и самодоволни“ чиновници. Техните разноски също са калкулирани в „масрафа“.

На следващо място, екипът на International Book Development Limited се опита да изиска непочтено да ползва нашите анализи и проучвания за състоянието на библиотеките в страната. Това стана по „колониален подход“, в съчетание с „българска следа“ – в лицето на Владимир Попов от НБКМ, тъй като изтичаше срокът за представителите на IBDL за финалното завършване и представянето на доклада, а те не бяха направили необходимите проучвания. Липсваха им и данни за достигане на крайните резултати. Тогава бях потърсен от Вл. Попов с молба за среща. (Той изпълняваше ролята на координатор в екипа от страна на министерството.). Последната се състоя в хотел „София“ (днешен „Радисън“). Бях помолен да отида сам. На нея присъстваха г-н Кемп, Попов и моя милост. Към мен и екипа, който ръководих за НАБИМ, изненадващо бяха предявени по един изключително некоректен и неприличен начин претенции от страна на Кемп – да им дам същия ден данните, тъй като на следващия летят за Лондон. Отказах! Тогава този добронамерен човек, който ни упояваше с „тамян“, че обича нашата страна и е готов да помага, изпадна в делириум. Не можах да го позная! По своята природа – с червендалесто лице, беше станал морав. Господин Кемп се нахвърли върху нас, от екипа за НАБИМ. Той ни обвини, че не желаем да му предоставим сведенията, така както сме говорили на срещата в министерството. Последва отговор от моя страна. Заявих, че ние сме конкурентни екипи; обещах да дадем част от данните след приключване на изследването ни; имаме забавяне в сроковете, тъй като колегите са по цял ден на работа, а това се прави извънредно и т.н. В разговора се включи по „дипломатичен“ начин и Вл. Попов, който се опита йезуитски да ме убеждава да предоставя данните, че заради нас, едва ли не, държавата ни губи... Най-грозното беше – намеците за облаги. Отново им отговорих категорично, че с моя екип очакваме да видим техните резултати и тогава ще им дадем крайните ни анализи, така както се бяхме договорили. В знак на добра воля ги поканих в Асеновград на следващия ден, където щяхме официално да представим предварителни данни. Превъплъщението се случи. Г-н Кемп си отмени полета и на другия ден внимателно със своя екип си записваше данните, след което... пихме по едно Станимашко... Оказа се, че можем да бъдем равнопоставени, дори полезни един на друг – когато защитиш своето, на колегите и на страната достойнство. Принцип, който следвам през годините. [16]

P.S. По отношение на слухове и легендите за хонорарите на членовете от нашия екип. Истината е тази – ние предварително се бяхме разбрали: „никой от нас да не получи и стотинка“. Работихме за идеята за развитието на българските библиотеки, въпреки че времето беше трудно и всеки един от нас имаше нужда от допълнителни средства. Работата беше много... До ден днешен съхранявам като реликви от тези моменти най-ценното – таблиците – около 300 бр., с данни за над 120 библиотеки, грижливо попълнени на ръка, пресметнати на „Елка“, а ръкописите бяха над 10 000 страници... Но за тези неща – друг път...

Може би най-скъпият спомен, който ме удовлетворява напълно и ми навява съкровени спомени за онези чудесни, изпълнени с тревоги, неспокойствие и мечти времена, е благодарственото писмо от 2000 г., подписано от г-н Стефан Попов – Председател на УС на фондацията. (Приложение № 24) Разбира се и спомените за чудесните хора, с които имах възможността да се срещам и да работя. Да мечтая и да постигам мечтите си. За колегите, с които работих, от които се учих и получих ценни идеи за цял живот. За Нашата Боряна Савова, която беше толкова всеотдадена на библиотеките и на нашия екип. Дори от позиция на годините за мен тя се явява като институция.

Проектът бе приет на 29 март 1994 г. на заседание на Министерството на културата, ръководено от тогавашния министър проф. д-р Ивайло Знеполски (*Бележка № 1*), в присъствието на зам.-министри от Министерството на образованието и науката – доц. Ламбо Кючуков, доц. Жулиета Савова, директори на най-големите български библиотеки, преподаватели по библиотечно-информационни науки, ректори на университети, експерти и др. (*Приложения №№ 10, 11, 14, 15*)

Беше решено:

– Изграждането на НАБИМ да се институционализира в ранг на държавна политика в областта на науката, културата и образованието;

– Министерството на културата да координира дейността по неговото изграждане и развитие;

– Да се формира фонд НАБИМ, в който да се набират средства за финансиране на приоритетните задачи;

– Министерството на културата да финансира разработването и адаптацията на основните липсващи стандарти за НАБИМ;

– Народната библиотека „Св. св. Кирил и Методий“, при автоматизацията на своите библиотечни процеси, да даде предимство на подготовката и изграждането на базите данни на националната библиография, които да са в помощ на всички библиотеки в страната при изграждането на техните електронни каталози и да послужат за международен обмен;

– В Народната библиотека да се създаде базовият автоматизиран център, който да поддържа националните автоматизирани сводни каталози. [4, 12]

НАБИМ трябва да се оценява като част от библиотечната инфраструктура на страната. Нейното изграждане е възможно чрез обединяване усилията на отделните библиотеки.

Кооперирането на библиотеките и спазването на строго определени нормативи и стандарти при формирането на НАБИМ е задължителна необходимост.

Главната цел на проекта е да предложи стратегия за автоматизация на националната библиотечна мрежа. Той съдържа решения за механизмите за коопериране и координация и определя приоритети при автоматизацията на различните видове библиотеки и информационни ресурси в страната.

Чрез реализацията на проекта се търси решението на следните въпроси:

– Подобряване дейността на библиотеките в България и въвеждане на нови информационни технологии в тях;

– Усъвършенстване на библиотечно-информационното обслужване;

– Осигуряване на възможност за международен обмен и достъп до информация.

– НАБИМ се изгражда като мрежа, съставена от локални системи, които като възли в националната мрежа създават и поддържат информация за своите библиотечни фондове.

Базовият център на НАБИМ поддържа националната библиография и националните сводни каталози. Този център, според съществуващите в страната традиции, е Националната библиотека, която е изпълнявала тези функции с традиционни средства.

Проектът визира отделните локални системи да могат да се свързват помежду си с преки комуникационни връзки. Всяка една от тях трябва да работи с наличните си технически, технологични и програмни ресурси.

НАБИМ е отворена система в състояние да поддържа неограничен брой възли и да дава възможност за локален и глобален достъп до информацията.

Участието в НАБИМ е доброволно и е основано на взаимен интерес. Основните участници в мрежата в началния етап са големите научни библиотеки – НБКМ, централните научни библиотеки – 6, университетските библиотеки – 29, регионалните библиотеки – 27, и библиотеката на Народното събрание.

Основните функции на НАБИМ са насочени към:

- Еднократна обработка на данните на библиографските описания за българската печатна продукция, извършвана в Центъра за библиографска информация на НБКМ, и нейното разпространение в електронен вид в библиотеките в България за изграждане и поддържане на техните машиночетими каталози;
- Изграждане и поддържане на националните сводни каталози на чуждестранни издания, притежание на българските библиотеки, и тяхното разпространение в електронен и традиционен вид;
- Изграждане и поддържане на контролните набори с имената на българските автори, предметните рубрики и др.

Реализацията на посочените функции включва:

– Изграждане на базов Център за НАБИМ в Националната библиотека, където:

Да се автоматизират дейностите в Центъра за национална библиография и отделите в библиотеката, които носят отговорност за изграждане и поддържане на националните сводни каталози и контролните набори данни в техния традиционен вид;

Да се извърши ретроконверсия на традиционните каталози на цялата българска печатна продукция и на сводните каталози на чуждестранната литература, налична във възлите на НАБИМ, в електронен вид;

Да се разработят и внедрят технологии за разпространение на тази информация в електронен вид за библиотеките в страната и за организации в чужбина, с които българските библиотеки поддържат контакти.

Изграждане на възли на НАБИМ в големите научни, университетските и регионалните библиотеки, където:

- Да се автоматизират библиотечните процеси чрез внедряване на интегрирани библиотечно-информационни системи, които да обхващат изцяло пътя на библиотечните документи и които да обменят и предоставят информация за тях;
- Да се изградят и поддържат електронни каталози, които да се ползват от потребителите в самите библиотеки и в дистанционен режим;
- Да се извърши ретроконверсия на каталозите на тези библиотеки.

Изграждане на телекомуникационни връзки с цел:

- Обмен на библиографска информация в електронен вид, който да е съобразен с действащите в страната стандарти. За българската издателска продукция движението на тази информация да бъде в посока от центъра към периферията на мрежата, а по отношение на националните сводни каталози – от възлите на мрежата към базовия център;
- Осигуряване на отдалечен достъп до електронните каталози на възлите на НАБИМ за останалите библиотеки в страната.

Актуализиране на действащите стандарти и изработване на нови, свързани с обмена на библиографската информация:

- Съставяне на български вариант на международния формат за обмен на библиографски данни MARC;

– Актуализиране на Универсалната десетична класификация.

Центърът на НАБИМ беше проектиран да се развива в НБКМ. Това изискваше и налагаше няколко основни предпоставки и условия:

Наличие на финансиране и на най-съвременна електронноизчислителна техника (за обработка и обмен на данни), както и на добре обучени кадри, които да поддържат системата (хардуера, комуникациите и софтуера)

Определено трябва да се каже, че НБКМ получаваше с приоритет средства за нуждите на базовия център. Това създаваше определено напрежение сред други библиотеки, които бяха много активни и искаха да започнат да се автоматизират. Още повече, че във всички формати на Експертния съвет на програма „Библиотеки“ на фондацията (1992-2000) участваха ст.н.с. Александра Дипчикова и Таня Войникова – като представители на НБКМ. Те бяха водещи специалисти в своите области. Опитвахме се, доколкото успяхме да спазваме природосъобразния принцип (навязъл в теорията за управлението на системи и в биониката) – за „майката“ – да има за нея, за да може един ден тя да захранва децата“, въпреки че това нарушаваше „пъзела“, който бяхме заложили първоначално. Бяхме благосклонни дори и към най-малката библиотека, заразени от ентузиазма и мотивацията на колегите да се модернизират, за да бъдат пример в своето населено място. Друга сериозна причина да заделим средства от предназначенията за основните възли беше позицията на някои от големите играчи в НАБИМ, особено на ръководствата на НБКМ и ЦБ на БАН

Техническите въпроси за развитие на Центъра (както и за други участници в НАБИМ) се решаваха много успешно в резултат на компетентната подкрепа на няколко сериозни фирми, които имаха дистрибутори в България. Особено добре и безкористна подкрепа ни оказваше Никола Бажлеков и неговият екип. Имаше и фирми, които гледаха на фондацията като на „място за обогатяване“, или като на „хранилка“. Спомням си фрапиращо грозен пример, който се разигра пред Б. Савова и мен при доставката на техника за проекта „Компактдиск“ като част от НАБИМ. На въпрос колко струва „чейнджърът за дисковете“, той не се посвени да каже „те имат пари, ще ги ударя...“ Такива хора ни накараха ние, експертите, да започнем да се интересуваме от параметрите на техниката, от цените, също така от търговските отстъпки и „трикове“. На шега – бяхме станали добри познавачи?

Едва ли ще направя откритие, ако повторя, че липсваха кадри в първите години, които да притежават опит в автоматизацията. Библиотеките започнаха да подготвят свои кадри, колкото и трудно да се осъществяваше този процес. Много често те прибегваха до външни специалисти – на граждански договор. Активна помощ за преодоляването на проблема оказаха катедрите по БИН, които подготвяха подобен тип библиотекари, и др.

– Съвременен софтуер (да обслужва НАБИМ и процесите и дейностите в НБКМ)

Това беше един от най-деликатните въпроси. В началния етап на проектирането в нашата страна съществуваша два силни екипа, които разработваха и адаптираха библиотечен софтуер. Те работеха за НБКМ и за Народното събрание (по-късно за УБ на СУ). Това бяха на колегите: Таня Войникова; Румен Чернаев и Светлозар Мечков, работещи съответно на платформи: CDS/ISIS и Dbase. Първата беше разпространявана от ЮНЕСКО. Това беше времето, когато информатиците у нас не виждаха перспектива в библиотеките

поради ниското възнаграждение в тях, липсата на средства, неосъзнаване значението и мястото на библиотеките. С няколко думи – липсата на пазар и интерес към тях. Два-та екипа разработваха за времето си програмни средства за всички класове библиотеки. Днес и двете фирми са утвърдени, с по 250-500 инсталации.

За колегите, които разработвахме проекта, беше важно да набележим възможни програмни продукти с цел унификация на практиката, по-малко средства и усилия при въвеждането на АИС. Проучвахме редица пакети. Особен интерес представляваше намерението да бъде закупен мощен софтуер и адаптиран за Центъра на НАБИМ и за големите възли. (*Бележка № 6 и Вж. Увод – Бележка № 4*) Беше много важно да бъде наложен един друг продукт в НБКМ, който да управлява националните задачи и потоци от информация, и да даде тласък за вътрешната автоматизация в библиотеката. Въпреки многократните ни срещи и настоявания от 1995 до 2000 г. това да стане, нещата не се случиха. Ръководството на фондацията изпрати редица писма до НБКМ, състояха се и срещи с директорите, но не успяхме. Беше предложен като възможен вариант „Алеф“ – продукт, който беше закупен от Университетската библиотека на Софийския университет (също така от най-големите библиотеки в Германия с национална отговорност). Представителите на фирмата предлагаха възможно най-ниските цени – за българския пазар и логистична помощ. Особено ако бяха закупени няколко инсталации, с които щяхме да съградим гръбнака на НАБИМ. Финансирането щеше да бъде осигурено от библиотечната програма в Будапеща.

Причини за отказите, без да натрапвам своето мнение. На първо място, липсата на познания, компетенции и експертен потенциал в ръководството на НБКМ. Страх от въвеждане на нов продукт. Няколко пъти директорката на НБКМ обещавахе, че ще разгледат въпроса... до следващото обещание и заплаха от страна на фондацията да спре финансовите инжекции за библиотеката. И така до закриването на дейността на програма „Библиотеки“ през 2000 г. На следващо място, съпротивата, която оказваше през годините екипът за автоматизация. Тя може да бъде обяснена с лични интереси... спирам до тук...

P.S. Проект „Виртуална библиотека – България“. (Изграждане на Единна национална библиотечно-информационна система (ЕНБИС). В края на 2006 г. Националната библиотека „Св. св. Кирил и Методий“ подписа „Споразумение за включване на библиотеките от България в безплатна обмяна на библиографски записи в мрежата COBISS.Net“. От страна на Националната ни библиотека бяха поети ангажименти за внедряването на програмния продукт COBIS. На 26.10.2010 г. Националната библиотека и Института за информационни науки – Словения, подписаха Договор за прилагане на системата COBISS в България. На 06.10.2010 г. библиотеката потвърди пред IZUM конверсията на библиографските записи във формат COMARC. На 13.10.2010 г. платформата COBISS3 е инсталирана в реална среда. От 18.10.2010 г. Националната библиотека, каталогизира документите, постъпили във фонда ѝ, с новия софтуер COBISS3. В Националната библиотека и IZUM до момента, във формати COMARC/B, COMARC/A и COMARC/H, успешно са прехвърлени и тествани над 900 000 библиографски записа на български монографии и монографии на чужда кирилица и латиница, периодични издания, статии от български вестници, списания и сборници, част от дисертациите, както и контролните файлове на имената и предметните рубрики. За съжаление, въпреки амбициозната идея за изграждане на ЕНБИС, НБКМ остана изолирана. Към нея има аташирана само една регионална библиотека.

– **Визия на ръководството на НБКМ за развитието на автоматизацията**

С риск да засегна някои хора ще споделя истината за тези процеси, които сериозно попречиха за конструирането и забавиха развитието на мрежата.

Случаят НБКМ? Негативните процеси в нашата национална книгохранителница, която имаше отредена роля на център в НАБИМ, започнаха най-активно да се развиват след политическото отстраняване на Дипчикова от директорския пост в НБКМ. (*Приложения №№ 17, 18, 19, 19.1.-19.3.*)

На 25 август 1995 г. в емисията „По света и у нас“ некоректно са критикувани от журналистката Диана Димитрова проектът за автоматизацията на българските библиотеки и ролята на Фондация „Отворено общество“ в този процес. Обвиненията са отправени по отношение квалификацията на библиотечните специалисти, начините на въвеждане на автоматизацията, експертите на фондацията и др. Фондацията е обвинена също така, че предоставя стара техника на библиотеките, въпреки че беше правило за фондацията винаги да купува най-нова техника от водещи фирми. В отделни издания, като вестниците „Дума“, „Български писател“ и др., се тиражираше шпиономанска и смехотворна информация, че чрез проекта НАБИМ се обсебва „... информацията и библиотечното дело...“ от Фондацията... Част от тези обвинения към авторите на проекта „... г-жа Дипчикова, Александър Димчев и компания“ се използват за „професионално алиби за несъмнено политическо уволнение...“ на директорката на Народната библиотека г-жа Александра Дипчикова. (*Приложения №№ 17, 18, 19, 19.1.-19.3.*) [10, 14]

Хората, които заемат позицията след нея, нямат професионални компетенции да ръководят подобна сложна структура и дейности. Особено в етап на трансформация, когато се изисква сериозно познание за протичащите процеси не само на локално, но и на глобално ниво. Към това трябва да се добавят и различни характерологични особености на заемащите с годините тази позиция – любов към властта, невслушване в становищата на експертите или неумение да извличат и прилагат ефективно споделяните становища и експертизи, мнителност и нежелание за корпоративност, незаинтересованост към случващото се, грандоманщина и т.н. Това доведе до няколко сериозни конфликтни точки между фондацията и НБКМ. Най-остър беше конфликтът за софтуера в библиотеката.

Срещата на Джордж Сорос с представители на министерството и на библиотечната колегия. (*Приложения №№ 20, 21*) **Или как бяха убити надеждите за по-сериозна подкрепа за българските библиотеки.** Атаките срещу фондацията се засилиха през втората половина на 1995 г., въпреки че през м. май Джордж Сорос посети България и се срещна с представители на политическите сили. (*Приложения №№ 20, 21*) Те засвидетелстваха своето позитивно отношение към фондацията и се разбраха да работят съвместно. Едно от знаковите посещения се състоя на 8 май 1995 г. в Народната библиотека „Св. св. Кирил и Методий“, където Сорос се срещна с част от екипа на НАБИМ. (Целта на посещението беше да се поискат допълнително средства за НАБИМ. Разговори бяха вече водени и се очакваше да бъде обявена подкрепата за развитието на проекта.) Знакова ще остане и пледоарията на Джордж Сорос към г-н Георги Константинов – зам.-министър на културата. По време на срещата г-н Константинов се интересуваше предимно какви плакати – на кои партии са поставени в библиотеката. Той не вземаше отношение в разговора. Виждайки нелепата ситуация и липсата на интерес от страна на министерството, Сорос стана и каза на г-н Константинов: (цитирам по памет) „Господине, разбирам, че България е много богата държава и няма нужда от подкрепа. Бедните по света са много.

Явно ще трябва да преосмисля политиката на фондацията и да насоча средствата там, където са необходими“, след което напусна кабинета на Дипчикова под претекст, че има и други важни срещи. Бяхме разочаровани! Не от позицията на патрона на фондацията, а от отсъствието на елементарна заинтересованост и желание за поощрение от страна на държавните органи в лицето на зам.-министъра на този толкова съществен за българските библиотеки и за страната ни проект. В тези толкова трудни времена!

Наскоро след това беше отстранена Дипчикова и започнаха неприятните атаки срещу фондацията. [10, 14] *(Сред причините за уволнението на Дипчикова е и заетата от нея принципна позиция: да не позволи да бъде отстранен г-н Александър Казанджиев – зам.-директор на НБКМ, въпреки настойчивите искания от страна на Министерството на културата. Казанджиев беше активен участник в протестите в „Градът на истината“, довели до свалянето на правителството на левицата.)*

Имах чувството, че сме се върнали 45-50 г. назад, когато страхът сред хората е бил панически, да не попаднат, да не бъдат въдворени на „заслуженото място“. В пресата и по телевизията клакьори заклеяваха експертите на фондацията, нейния спомоществовател и самата фондация. Сред апологетите на този тип говорене трябва да бъде нареден и г-н Георги Константинов. *(Приложения №№ 11, 17, 18, 19, 19.1.–19.3.)* На пръсти се брояха хората, които имаха гражданско чувство на солидарност и излизаха в защита тази институция. *(Приложения № № 11, 17, 18)* Бяха инсинуирани всевъзможни варианти, на болни и развинтени мозъци, които непрекъснато повтаряха, че чрез НАБИМ се продава национален капитал (текущата ни национална библиография) на „капиталистите от Америка...“ Без да си направят елементарен труд и да прочетат, че дори и по времето на т. нар. Студена война – през 1956 г. българското правителство сключва договор, по силата на който на САЩ да бъдат изпращани копия от всички български издания в Конгресната библиотека. Смешна шпиономания в един нов свят, към който и нашата страна – България се беше устремила!!! *(Приложения №№ 17, 18)* [10]

– Другият значим възел в НАБИМ – ЦБ на БАН, също изостана сериозно.

Независимо че неговият директор беше привлечен за експерт във фондацията като човек, завършил математически профил и разбиращ от автоматизация. С едно изречение, позицията, която той изповядваше, беше следната: „Ние не бързаме, нека да съберат колегите. Ние ще се учим от грешките“. Изказ, който слушах и от дългогодишни колеги, стожери в УБ, НБКМ и от други библиотеки. Тази стратегия се оказа непечеливша с времето. Докато колегите грешаха, те натрупваха опит, за сметка на изчакващите, които изостанаха много сериозно с годините. Дотам, че някои от сторонниците на идеята почувстваха бързо, че изостават непростимо от процесите и напуснаха. (Чест прави на директора на ЦБ на БАН, моят колега и приятел – Динчо Кръстев (за жалост, напуснал ни през 2015 г.), който след години коригира грешката си и оглави проекта НАБИС – еквивалент на НАБИМ.).

P.S. *Национална академична библиотечно-информационна система (НАБИС) е организирана около проект, подкрепен от Фондация „Америка за България“. Главната цел на проекта НАБИС е създаването на единен своден онлайн каталог на академичните библиотеки в България, който да дава възможност за: интегрирано търсене чрез интернет в каталозите на тези библиотеки; онлайн достъп до библиографската информация за техните книжни и електронни ресурси и до предоставяните от тях услуги през общ онлайн портал. Към началото на 2016 г. в НАБИС участват 39 библиотеки в България, въведени са над 3.3 млн. заглавия.*

До 2000-та година, докато действаше програмата „Библиотеки“ към фондация „Отворено общество“, проектът за НАБИМ се развиваше съвместно с библиотеки от различни организации. Фондацията предостави безвъзмездно няколко милиона щ.д. за техника и софтуер за библиотеките за развитието на проекта.

Само за първите години от стартирането на проекта за автоматизация на българските библиотеки – 1992-1994 г., фондацията е отделила 723 338 щ.д. Най-значими финансови средства в този период получават централните научни библиотеки – 357 111 щ.д., регионалните библиотеки – 220 479 щ.д., библиотеките при висшите училища – 123 962 щ.д.

Средства бяха осигурявани и от други спомоществатели (ЮНЕСКО, DIGITAL, PHARE, TEMPUS, Регионалната библиотечна програма в Будапеща и др.).

За съжаление, Министерството на културата се дистанцира от проекта и не спази поетите ангажименти!? Това създаде сериозни проблеми за неговата по-нататъшната реализация и финансова осигуреност. В същото време МК вадеше проекта при отчети като свой. По този начин с двойната игра на присвояване и на отричане на проекта ясно се очертаваше липсата на отговорна и последователна държавна политика. *(Приложения №№ 22, 23) (Бележка № 4)*

За периода 1994-2000 г. експертната група към програма „Библиотеки“ на фондацията подготви три аналитични доклада за състоянието на НАБИМ с цел контрол на средствата и актуализиране политиката по развитие на проекта. На основата на анализите бяха предлагани стъпки за бъдещото изграждане на НАБИМ, съобразени с бързо променящите се изисквания на информационната, технологичната и комуникационната среда. [1, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 12, 13, 15]

Резултатите от изследването през 2000 г. за постигнатото по НАБИМ сочат следното. В 76% от възлите на НАБИМ има изградени локални мрежи с маркова електронноизчислителна техника с общо над 800 компютърни работни места. Изграден бе Базовият център на НАБИМ в НБКМ. Постигнатото ниво на техническа осигуреност позволява на 46 от 63-те библиотеки възли на НАБИМ да осъществяват достъп до Интернет. Част от тях предоставят достъп до своите електронни ресурси чрез Интернет, а две чрез Телнет. Библиографските описания на текущата национална библиография след 1991 г. в Народната библиотека „Св.св. Кирил и Методий“ са налични в електронен вид. Библиографските описания на българските книги, издадени през периода 1878-1944, 1944-1969 и 1969-1991 г., са налични в машиночетим формат. Текущо се поддържат националните сводни каталози на чуждестранните книги и периодика в големите български библиотеки в страната. Общият обем на създадената библиографска информация в електронен вид само за книгите за периода 1878-1944, 1944-1969 и 1969-1991 надхвърля над 208 000 машиночетими записа. За нуждите на по-големи библиотеки бяха осигурени средства от фондацията и от Регионалната библиотечна програма в Будапеща за закупуване на специализиран софтуер – ALEPH, Q-Series, за техника и др.

В рамките на проекта НАБИМ бяха експериментирани интересни решения за формиране на обединения на библиотеки с цел създаване на общи ресурси и мрежи. Пример в това отношение е проектът на 20 училищни библиотеки от Благоевград съвместно с Регионалната библиотека за създаване на своден каталог, с помощта на който да се усъвършенства обслужването с информация и литература на учениците и преподавателите от града.

На подобен коопериран принцип бе проектът от 1998 г. „Локални мрежи. Връзка с базовия център на НАБИМ. Връзки между библиотеките“ на 12 библиотеки. Участни-

ците в него са Народната библиотека, 10 регионални библиотеки и Централната селскостопанска библиотека. Той бе подкрепен от Международната библиотечна програма в Будапеща.

Като неотменна част от идеята за НАБИМ беше търсенето на решения по отношение на стандартизацията. На български език бе преведено Ръководството за UNIMARC и представено в уебсайта на СБИР. Основното предназначение на UNIMARC е да улесни международния обмен на библиографски данни в машиночетима форма между националните библиографски агенции.

Приносът на фондация „Отворено общество“ за създаването и подкрепата на НАБИМ е изключително съществен. [13, 15] Времето ще покаже дали съм на права посока, или греша? Само един факт ми се струва много актуален – любовта и ентузиазма на колегите, които поставиха темелите. Безрезервната отдаденост на „строителите на съвременното библиотечно дело“.

Дори да сме допускали грешки, те бяха от незнание на определени неща, в резултат на наша неопитност. Винаги сме дебатирали помежду си всеки детайл. Така се учихме по „взаимоучителната система“.

В същото време няхахме право на грешки – при ограничените ресурси, тежестите, които бяхме приели, както и огромния натиск и очаквания от колегите и потребителите на информация.

Проектът изигра революционна роля за започване на реформи и за преминаване на българските библиотеки към нова технологична платформа. Категорично трябва да се подчертае, че без него библиотеките щяха да изостанат драстично при внедряването на новите информационни технологии. Това бе един структуроопределящ проект на фондацията, чрез който тя способства за обединяване усилията на библиотечната колегия за решаването на стратегическа за библиотеките задача. Бе използван комплексен подход, който оцени и подкрепи възможно най-пълно всички компоненти, свързани с въвеждането на автоматизацията в библиотеките – техника, технологии, стандарти, потоци на информацията, комуникационни технологии, софтуерни решения, информационни ресурси, квалификация на персонала и др. Това мнение се споделя и от редица чуждестранни експерти, които определят проекта НАБИМ като ефективен модел за национална стратегия в библиотечно-информационния сектор.

През годините проектът за НАБИМ не бе приеман еднозначно. В етапа на реформи тази промяна остана незабелязана и недооценена от институциите в страната, отговорни за библиотечното дело.

Проектът се осъществи успешно в рамките на възможното. Това се дължи главно на Фондация „Отворено общество“, която инициира и финансира идеята. НАБИМ се яви и единственият проект с национално значение от подобен порядък, подготвен и осъществяван в страните от Централна и Източна Европа.

P.S. Накрая няколко изречения – на база случилото се през годините:

- Първо, кой не бих подкрепил, ако днес прохождаше фондацията. Колеги, които спекулираха, че вършат дейност, които си внушават, че някой им е длъжен, които се опират на монополно положение, а не на сериозни усилия и визия ...
- Второ, моля да бъде извинен, ако някой счита, че не съм обърнал сериозно вни-

мание на негов проект. Не е сторено нарочно, не е и нищо лично. Явно обстоятелства са ме карали да търся други решения.

Беше истинско удоволствие да работиш, освободен и да мечтаеш за бъдещето! И най-важното да усещаш, че сбъдваш мечти! Такъв беше духът, който беше обсебил и „омагьосал“ т. нар. „соросоиди“ – в библиотечната програма.

Дано да има повече подобни идеи, и места, които да свързват хората, да ги правят истински патриоти на своите организации, да подхранват техния професионализъм и дух!!!

Това са нещата драги Кольо, които мога и счетох, че трябва да разкажа за НАБИМ, позовавайки се на твоето любопитство и на моята памет. Другото си остава като лични спомени и преживявания, част от които може би не бива да изплуват в пространството. Струва ми се, че и така може да се придобие представа за проекта НАБИМ, за хората и за институциите, които носеха отговорностите за него. Благодаря ти искрено, че ме върна към доброто, към спомените, към истински ценности и приятели!!! Към нашия професионален живот, който ми се струва, че не е минавал хаотично или напусто?

С уважение и приятелски излъчвания, Твой, Сашо Димчев

Бележки

(Бележка № 1) Проф. Ивайло Знеполски, по мнението на хора, които имат отношение към управлението на културни политики, е най-добрият министър на културата в нашата страна след промените от 1989 г. Това становище се подкрепя от колегите, разработили проекта за НАБИМ, и от автора на настоящия текст. Мотивите за подобна оценка са следните. Те се свързват както с обсъждането на проекта за НАБИМ, така и с последващи стъпки и дейности на проф. Знеполски, плод на нашите взаимоотношения като колеги и ръководители във Философския факултет на Софийския университет. Заслужава си да спомена малко по-обширно за някои негови управленски решения и подходи, които го правиха истински управленец с годините в моите очи и съзнание:

По време на обсъждането на проекта проф. Знеполски зае отговорна държавническа позиция, оценявайки значението на проекта за НАБИМ. Пое отговорност НАБИМ да бъде институционализиран като част от държавната политика на Министерството на културата. Успя да наложи решението центърът на НАБИМ да бъде създаден в Народната библиотека „Св. св. Кирил и Методий“. Деликатен момент, който сблъскваше разработчиците на проекта и няколко организации, които се стремяха към поемане на тази функция.

Държа да отбележа, че с проф. Знеполски влязохме в задочен спор като член на експертния съвет на фондация „Отворено общество“. С решение на Колегиума на МК беше взето решение библиотеката на министерството да бъде прехвърлена безвъзмездно към катедра „Културология“ на Алма матер и да стане филиал на Университетската библиотека. Той кандидатстваше за средства по програма „Библиотеки“ във фондацията за обзавеждането ѝ. Ние с н.с. Мария Капитанова възразихме. Позицията ни бе свързана с приетата концепция да се спре роенето на подобни малки и неефективни библиотеки в състава на УБ. Членовете на ЕС приеха нашата позиция, въпреки че влязохме в неприятна орбита на взаимоотношения с един министър. Проф. Знеполски не се опита да повлияе на нашите намерения, въпреки разочарованието, което разбрахме, че е изпитал.

През 2003 г. в горещ августовски и отпускарски ден ми звъннаха вкъщи проф. Знеполски и проф. Стилян Йотов с молба, ако е възможно да се видим (в ролята ми на зам.-декан на Философския факултет). Познавайки деликатността на двамата професори и от друга страна тяхното желание да правят полезни неща отговорих, че съм готов да споделя с тях „40 градусовата жегата“. Срещата се проведе около 14 ч в деканския кабинет на ФФ. Проф. Знеполски и проф. Йотов се появиха с немски професор от университета Виадрина от Берлин. Този „изпад-

нал“ германец (в най-добрия смисъл и със съчувствие към ситуацията, в която е поставен), имал неблагодарството да повярва на университетската администрация и по-специално на ръководството на Факултета по журналистика, че ще бъде приет. Целта на неговото посещение бе да сключи договор с ФЖ за сътрудничество. Зад тази инициатива стоеше високоотговорна политическа инициатива от немска страна. Като условие се поставяше въпросът в СУ да бъде изграден „Медиен център“ на стойност над два млн. евро с цел обмен на учебни програми и студенти. Всички средства – до стотинка, се осигуряват от немска страна. След като очаквал невъзможното и се лутал в продължение на 2-3 дни в лабиринта на обещанията за среща, по една случайност – няколко часа преди обратния му полет, се срещнал с професор Йотов. Разбирайки за тежненятия му, колегите организираха срещата между нас. За броени минути се договорихме подобен център да бъде изграден във ФФ. В интерес на истината двете страни бяха щастливи, особено нашият уважаван германски професор и вече приятел. Той „изплю камъчето“, че връщайки се в Германия без резултат, би го очаквало уволнение. Само два часа след отпътуването на госта получихме факс със сключен договор. Много скоро проф. Знеполски реализира и доразви идеята. В рамките на бл. 1 на ФФ беше изграден един превъзходен образователен комплекс, обзаведен с най-съвременни технологии. Бе създадена съвместна магистърска програма с университети в Германия и Франция.

Запомнящи за нашия научен и духовен живот ще останат форумите, организирани от проф. Знеполски, на които бяха канени едни от най-високо ерудирани хуманисти и интелектуалци на нашето съвремие като Дерида, Пол Рикъор, Хабермас, Умберто Еко и др. Беше много вълнуващо и приятно да се докоснеш до идеите на тези хора и до самите тях.

Проф. Знеполски ще остане в анализите на СУ и на ФФ и като много заинтересован, отговорен, изключително взискателен и много упорит ръководител на катедра „Културология“. Той бе събрал „букет“ от елитни учени и преподаватели като проф. Николай Генчев, проф. Александър Фол и много други по-млади колеги, които дават облик на катедрата. Също така проф. Знеполски инициира и проект за докторантско училище, което днес е възприето като модел в нормативни документи на национално ниво.

Жалко е, че и той бе последван от българската поговорка „всяко добро се наказва“. Последната ни среща с него и неговите колеги беше свързана с проекти във ФФ. Той беше обвинен абсолютно незаслужено, че е налагал свои виждания за докторантското училище. Реагирахме остро на подобни обвинения с проф. Денков, който тогава беше зам.-декан и отговаряше за проектната дейност. Почувствахме огорчението на този достоен учен и човек, превъзходен администратор, излъчващ аристократизъм, истински интелектуалец по своята същност, с който може да се гордее всеки един престижен световен университет. За съжаление това е често срещано явление в академичните ни среди... и не само в тях!

(Бележка № 2)

МИНИСТЪР-ПРЕДСЕДАТЕЛЯТ Е ПОДВЕДЕН В ОТЧЕТА СИ ЗА БИБЛИОТЕКИТЕ

доц. д-р Александър Димчев*

В Отчета на правителството на Република България за изпълнението на Програма „България 2001, май 1997 – декември 1999 г.“ пред Народното събрание е включен следният текст, който се отнася до политиката на държавата по отношение на българските библиотеки – Раздел XI Българската култура: „Започна реструктуриране на библиотечната система, технологичното ѝ обновление и създаването на автоматизирана мрежа. Националната библиотечна система работи по две дългосрочни програми – Програма за българските библиотеки „Информационно общество за всички 2000–2006“ и **Национална автоматизирана библиотечно-информационна мрежа (НАБИМ)**. Във връзка със специалната резолюция на Европейския

парламент и препоръките на ЮНЕСКО за извеждане на библиотеките като важен елемент от националната стратегия за култура **бяха преосмислени и осъвременени функциите на библиотеките** като полифункционални структури с повишена ефективност на взаимодействие както помежду им, така и с обществото“.

Предполагам, че информацията е подадена от Министерството на културата.

Жалко е, че в случая министър-председателят е поставен неволно в ситуация да представи невярна картина за държавната политика по проекта НАБИМ и по преосмислянето и осъвременяването функциите на библиотеките. Явно това е опит от страна на Министерството на културата да си препише активи, каквито няма. Категорично трябва да заявя, че ясно изразена политика към библиотеките от страна на министерството не съществува.

1. Каква е истината за Националната автоматизирана библиотечно-информационна мрежа (НАБИМ)? Проектът за нея е инициран от фондация „Отворено общество“ през 1993 г. с идея да бъде реализиран съвместно с Министерството на културата. Официално той бе обсъден и приет от министерството през мандата на проф. Ивайло Знеполски. Постигнатите резултати досега са плод на финансовата подкрепа на фондация „Отворено общество“, отделни институции и ентусиазма и усилията на библиотечните специалисти. Министерството на културата се дистанцира от проекта, въпреки че от него не се търсеха сериозни финансови ангажименти. От страна на библиотечната общност са правени многократно опити да се иска министерството да застане начело на проекта, да поеме своите задължения и да посочи политиката си по отношение технологичното обновление на библиотеките. В повечето случаи през годините се среща неразбиране, пренебрегване, дори с определени действия и непрофесионализъм, правени са опити да се спре проектът, а това води до забавяне на неговата реализация. Това се отнася и за екипите на министерството в последните две години. В случая ще посоча пример за позиция на Министерството на културата за НАБИМ, изразена в становище относно разработения от Съюза на библиотечните и информационните работници проект на Закон за библиотеките (писмо на Министерството на културата 62-00-73/31.07.1998 г. до СБИР) „... Създава се НАБИМ със собствен статут и правила за ползване. Практиката отдавна отрича такъв подход, при който се изграждат самоцелни нови структури и не се отчита в достатъчна степен основното изискване – най-бързо, при най-малки разходи да се стига до търсената информация.“ Вложеният замисъл в проектозакона е друг – не да се създават структури, а да се формира консорциум и библиотеките свободно да могат да се сдружават. Такива са тенденциите в съвременното библиотечно дело.

2. По отношение преосмисляне и осъвременяване функциите на библиотеките. Ако съществуват някакви цялостни програми и идеи за развитието на библиотеките в страната, те са на Съюза на библиотечните и информационните работници (СБИР) и на фондация „Отворено общество“. Такива програми са „Библиотечно законодателство“ (1998 г.), „Национална програма за опазване на библиотечните фондове“ (1997 г.), „Свободен и равен достъп до информация“ (1999 г.) и др. **Програмите бяха отречени или оставени без последствия от Министерството на културата, въпреки прокламираните декларации за работа с неправителствените организации и професионалистите.** Подобна позиция и липсата на професионализъм създаде отрицателно отношение на библиотечната колегия към тази държавна институция, която се е капсулирала. Основната цел на посочените програми е да промени модела на развитие на библиотечното дело съобразно съвременните изисквания, запазването на българското културно наследство и приобщаването на нашите библиотеки до партньорите им от Европейския съюз. (От няколко години чрез редица проекти нашата библиотечна колегия е въвлечена в програми на Европейския съюз благодарение усилията на СБИР и фондация „Отворено общество“).

Много жалко и недалновидно е, когато се върви към подобна отчетност и показност, без дял и конкретни действия. Позитивното в случая е, че най-после Министерството на културата институционализира в официален държавен документ факта, че съществува програма за НАБИМ и че за българските библиотеки трябва да се положат усилия за тяхното обновиление и реструктуриране. Защото картината за информационното осигуряване на нашето общество е повече от тревожна. Бих посочил няколко факта в това отношение:

- За 10 г. в страната са закрити над 2 000 библиотеки, стотици други се водят, че съществуват, но на практика не функционират. От закритите библиотеки 400 са училищни, сред съществуващите училищни библиотеки 21% (около 600) са без дейност.
- На библиотеките в страната се предоставят незначителни финансови средства. По този показател сме на последно място сред страните от Централна и Източна Европа. В тях се заделят около 0,14% от БВП (в еко), а у нас по-малко от 0,04%.
- Информационните ресурси и фондове на библиотеките драстично намаляват и остаряват. Масово библиотеки не могат да набавят изобищо литература. Новопостъпилите български книги в библиотеките са намалели с 2/3 от 1989 г. насам, а чуждестранната литература, доколкото я има, постъпва от дарения. При научните библиотеки набавянето на литература в сравнение с 1991 г. като цяло е намаляло 2 пъти, покупката на книги – 10 пъти, а на периодиката – 2,2 пъти. Ако статуквото през следващите години не се промени, библиотеките ще се превърнат в хранилища на остарели книги, които с времето ще загубят всякакво значение.
- Изключително бавно в библиотеките навлизат новите информационни технологии. Причините отново са в липсата на средства, официална политика и преференции от страна на държавата. Само в около 100 библиотеки се създават автоматизирани мрежи или отделни работни места, единици са библиотеките, които поддържат телекомуникационни връзки с информационни центрове и ИНТЕРНЕТ.

Всичко това изисква сериозно осмисляне на проблемите за българските библиотеки, официална държавна политика и зачитане мнението на професионалната общност в търсенето на пътища за преодоляване на трудностите и осигуряване на информация за обществото. За съжаление това не се прави от екипите на Министерството на културата в последните две години.

В случая не целя противопоставяне и търсене на дивиденди кой какво е сторил. Започват преговори с Европейския съюз и една от темите е култура. Хубаво е още сега да бъдем реалисти, да си кажем проблемите и да потърсим решения в настоящата, макар и трудна, ситуация за тяхното постепенно решаване. Нужна е ясна стратегия, а не самозаблуждаване. В противен случай уроците и разочарованието при преговорите няма да закъснеят.

*** В материала, предаден за публикуване във вестник „Труд“, авторът споделя своята позиция и не ангажира институциите, към които принадлежи.**

София, 14.02.2000 г.

*** Авторът е:**

- Председател на Съюза на библиотечните и информационните работници;
- Ръководител на Катедра „Библиотекознание, научна информация и културна политика“ при Философски факултет на Софийския университет „Св. Климент Охридски“;
- Ръководител на екипа, разработил през 1993 г. идейния проект „Национална автоматизирана библиотечно-информационна мрежа (НАБИМ)“ към Фондация „Отворено общество“ – София

(Бележка № 3) С решение на УС на СБИР беше изпратено писмо до г-н Костов за среща с него за обсъждане на въпросите. (Приложения №№ 22, 23)

В отговор на нашето писмо последва учтив отговор, цитирам по памет: „Предстои подобна среща с НПО, на която ще бъдат разгледани поставените сериозни въпроси.“

Среща, така и не се състоя – очевидно, колко вълнуващи са били проблемите.

(Бележка № 4) „Чл. 24.(1) В Република България се създава Национална автоматизирана библиотечно-информационна мрежа (НАБИМ), която действа на основа на собствен статут и правила за ползване“.

(2) Библиотеките създават автоматизирани библиотечно-информационни мрежи като част от Националната автоматизирана библиотечно-информационна мрежа“.

Отчет на правителството на Република България за изпълнението на Програма „България 2001“, май 1997 – декември 1999 г. пред Народното събрание на 11.02.2000 г.

Раздел XI Българската култура:

„Започна реструктуриране на библиотечната система, технологичното ѝ обновление и създаването на автоматизирана мрежа. Националната библиотечна система работи по две дългосрочни програми – Програма за българските библиотеки „Информационно общество за всички 2000 – 2006“ и **Национална автоматизирана библиотечно-информационна мрежа (НАБИМ)**. Във връзка със специалната резолюция на Европейския парламент и препоръките на ЮНЕСКО за извеждане на библиотеките като важен елемент от националната стратегия за култура **бяха преосмислени и осъвременени функциите на библиотеките** като полифункционални структури с повишена ефективност на взаимодействие както помежду им, така и с обществото“.

(Бележка № 5) Писмо на Министерството на културата 62-00-73 31.07.1998 г. до СБИР: „...Създава се НАБИМ със собствен статут и правила за ползване. Практиката отдавна отрича такъв подход, при който се изграждат самоцелни нови структури и не се отчита в достатъчна степен основното изискване – най-бързо, при най-малки разходи да се стига до търсената информация.“

(Бележка № 6) **Закупуването на софтуера „Алеф“ и на техниката в Университетската библиотека на Софийския университет „Св. Климент Охридски“**. Алма матер и хората, които управляват и работят в тази национална научна и образователна организация, винаги са осъзнавали значението на библиотеката, знанието, информацията и въвеждането на новостите. Дори в най-трудните години от нейното съществуване те са полагали изключителни усилия и влагали средства за нейното нормално функциониране. Така се развиха и събитията с процесите на автоматизацията, свързани със закупуването на техниката и на програмния продукт „Алеф“. Въпрос на чест бе Софийският университет дори в тези тежки години да бъде образец и модел за останалите висши училища и за техните библиотеки в страната, както и за останалите участници в библиотечния ни сектор.

УБ започна своята автоматизация и внедряването на автоматизирани информационни системи сред първите библиотеки в страната. Първоначално бяха открити две терминални станции за достъп до БД на МИСОН и ИНИОН, след това и до най-добрите информационни системи в областта на природните и точните науки: BIOSIS, INSPEC, до БД на ЦИНТИ и др. (1983 и 1984 г.).

След 1986 г. бе поставено началото и на автоматизацията на библиотечните процеси. Нещата не се развиваха равномерно. **Най-сериозният проблем беше отсъствието на подходящи професионалисти, които да познават добре процесите и технологиите.** Постепенно зала-

гахме на симбиоза между собствени кадри, които се развиваха в ход, и на външни програмисти и специалисти в областта на разработването и адаптирането на софтуера и внедряването на техниката и комуникациите. Накрая, с течение на времето успяхме да формираме с много усилия собствени специалисти.

Интересно е как бяха набавени средства и как бяха закупени техническите устройства за нуждите на УБ. Всичко сякаш стана случайно..., но носи и собствена логика... Ако трябва да дам отговор днес как бяха привлечени толкова много средства, какви стъпки извървахме, как получихме отстъпки и електронноизчислителната техника – на стойност около 1,5-2 млн. щ.д. в онези години, ще изредя следното: приятелство; лобирание; доверие; лишаване от лично време; много, много работа и четене; доза наивност и вяра в успеха и поетата мисия; поет риск; достойнство и уважение към всеки един, който подпомага каузата; любов към институцията и към работата!

Техниката: Закупихме я благодарение на фирмата „Digital“. Случи се във времето, когато се вдигаха забраните за износ на ембаргова техника за страните от бившия социалистически блок. Западните мениджъри осъзнаваха какъв огромен потенциал и пазари се откриват пред тях. Те започнаха да предлагат на по-ниски цени свои върхови постижения, особено в университетите – спазвайки традициите. В тях са бъдещите им потребители и „фенове“. Такъв беше и случаят с техниката, предложена на УБ само срещу 50 000 щ.д., с реална стойност над 500 000 щ.д. Условието беше СУ да изпрати факс до 24.12.1993 г., до 12.00 ч, че е готов да преведе сумата. На 24 декември ми звънна „на пожар“ Ваня. Янкова – зам.-директор на УБ, към 6,30 сутринта с молба да говоря с ресорния зам.-ректор проф. Боян Биолчев – мой приятел. От мен се изискваше да помоля Боян да подпише факса. Предната вечер бях защитил своята дисертация и имах приятен повод да почерпя мои приятели, които се разотидоха в късни доби. Обадох се веднага на проф. Биолчев, който ми каза „Саше, тръгвай веднага. Снощи имах гости, Виктор Пасков и др., затова вкъщи е разхвърляно, но няма да гледаш. Важно е да видим как да свършим работа“. Към 8 ч бях в тях на бул. „Витоша“. Посрещна ме и сподели „гениална“ идея, която се хареса на двамата ни след приятните ни вечери, но не дотам приятна сутрин – „да пийнем по една студена биричка“. Отидохме до едно открито кафене близо до НДК, където при минус 7-10 градуса си взехме по едно много охладено питие. Дадох му листа да подпише. Спомням си като сега неговите думи „не знам дали имам право да подписвам за такива суми, но нали е за доброто на университета и на нашата библиотечка“. Изтичах към УБ. В 9,30 ч бях при директора проф. Стоянов. При него заварих и Ваня Янкова, докладвах им, че задачата е изпълнена. След известно време неочаквано влезе ректорът проф. Николай Генчев (за който Ваня ми беше казала, че е в отпуск), както и други колеги, които идваха да поздравят колектива на УБ с настъпващите коледни и новогодишни празници. Информирахме го за факса, който вече бе изпратен. Той се усмихна и с неговото прословуто снизхождение при решаването на заплетени казуси и на финансови въпроси санкционира великодушно „нарушението“ на проф. Биолчев с думите „наздраве за успеха, да сте живи и да пребъдете!!!“ След 10 минути влезе секретарката, която каза, че има потвърждение от фирмата, че е получен факсът. Часът беше 11,45 – успяхме – предпразнично!! (Като на филм?)

Софтуерът „Алеф“: Когато стартирахме автоматизацията, първоначално беше решено да се започне адаптирането и разработването на собствен програмен продукт, който да стъпи на платформата Dbase. Мислихме и живеехме с чувството, че сме изобретили едва ли не най-съвършения софтуер. За съжаление бяхме наивни и без достатъчно опит. Въпреки това продължавахме да развиваме програмния пакет. С времето се осъзна, че за подобна по структура и обем работа на библиотека е необходимо внедряването на мощен продукт. Така се стигна до идеята за проучване на подходящ софтуер. С Ваня Янкова – зам.-директор на УБ, посетихме изложение за компютърни технологии в Прага. При оскъдните средства, с които разполагахме, потърсихме мои приятели от футбола, които на този етап работиха в Българския културен

център – доц. Величко Тодоров и Богомил. Те ни осигуриха безплатно пребиваване в посолския комплекс (дори пиене на бира в прословутите кръчми „У Флеку“ и „Швейк“...). По време на посещението на изложението особено радушно към нас се отнесе представителят на фирмата VTLS, въпреки че беше разбрал, че водим преговори с „Алеф“ и DobisLibis. Няколко месеца след нашето завръщане в България получихме факс с молба от него да го придружим до Варна на бизнес среща. Писмото бе насочено към зам.-директорката. Тя заяви, че такива услуги по време на отпуската си не прави. Думите ѝ бяха следните: „Само, ако ти си нямаш работа – отивай“. Стана ми болно за човека. В Прага Янкова ме беше помолила да ѝ превода думите: обещание да бъде неин гост, ако дойде в нашата страна. Срецах се с г-на (доколкото не ме лъже паметта фамилното му име бе Джонсън), заведох го до Варна. Една мрачна февруарска сутрин на следващата година спешно бях потърсен от секретарката на библиотеката – Долорес Ботева с думите: „някакъв мъжки глас ви търси, не разбирам английски, непрекъснато повтаря вашето име“. Отидох в нейния кабинет. Обаждаше се г-н Джонсън, звучеше много приглушено. Няма да забравя неговите думи: „Честито Александър, вашата библиотека спечели 300 000 щ.д. да закупите „Алеф“ – версия 300! От два месеца съм директор на библиотечната програма в Будапеща. Много харесвам вашата страна и хората в нея...“ Бях „луднал“ от радост, хвърлих слушалката! Изтичах веднага в кабинета на Ваня Янкова да ѝ съобща новината. Тя ми нормализира душевното състояние с думите (цитирам по памет): „Само, защо той те търси теб, а не мен...“. Всякакви коментари са излишни. След няколко месеца сключихме договор с „Алеф“. Така постигнахме нашата цел – имаме най-съвременната техника и модерен програмен пакет.

Споменах в изброените качества „известна наивност“ – особено ако ти личи. Защо? Тъй като няма безплатен обяд. За тези неща с годините получихме добри уроци както от „Алеф“, така от „Digital“. Въпросът опира до „зарибяването“. Важното е да се отърсиш навреме от илюзиите и да разбереш законите на пазара. Да заложиш на печелившия „кон“. Благодарен съм на г-н Мораг и на г-н Арад от израелската фирма „Алеф“ и на техни колеги, които още в началото ми дадоха уроци на тема „цена“. Двете фирми излязоха изключително коректни и не ни подведоха! В резултат на усилията на колегията в УБ и на тяхната подкрепа успяхме да стигнем до „обетованата земя“ с по-малко жертви. Днес библиотеката на СУ с основание се гордее, че е сред пионерите в автоматизацията и има много сериозни постижения. Успехите не дойдоха наготово, а с много усилия, желание, рискове, настойчивост и с малко късмет. Заслугите се дължат на всички директори на библиотеката – от ст.н.с. Стефан Кънчев до сега, както и на колегите от УБ, участвали във внедряването и развитието на автоматизацията през годините. Въпреки че имаше и сериозни проблеми и морални дилеми. (Вж. Приложение № 4 и Увод: Бележка № 4. Ваня Янкова – корупционен скандал 2007 г. – АС).

P.S. Наскоро след това, в УБ и още няколко големи библиотеки беше реализирана още една (моя) наша мечта – проектът Компактиск, на стойност около 450 000 щ.д., финансиран изцяло от фондацията – като част от НАБИМ. [11] (До ден днешен в моето съзнание е останал случая с проф. Чин Чен от Тайван (тя беше с американско гражданство), лицето, което въвежда в практиката идеите за използване на компактните дискове за целите за записване на текстове и музика върху тях (около 1986–1988 г.). С това тя допринесе изключително много и за записване върху дисковете на научна информация. Революционна технология за времето, която се явяваше особено ценна за страни, в които разполагаха с ограничени изчислителните мощности и компютри. В началния етап технологиите на този вид носители не е познаваха добре и нямаха активно използване в практиката. Нашата страна се явяваше като от лидерите в света по производството на тази вид носители. Проф. Чен беше номинирана за един от най-добрите информатици в света. По време на участието ми на един от първите форуми на Алианса на университетите за демокрация, благодарение на подкрепата и доброто отношение към библиотекарите от страна на проф. (по-късно, академик) Панайот Бончев, зам.ректор на СУ, имам удоволствието и възможността да се запозная с проф. Чен. Една очарователна дама,

за която никога не разбрах на колко години е. Тя излъчваше изключителна енергия и добронамереност, характерни за източните народи. Още в първия момент бяха свалени бариерите в нашия разговор. Намекнах и за нашия проект „Компактдиск“. Събрах кураж и я поканих да посети нашата страна. Очаквах любезно извинение, както разбрах от колеги от други страни, под претекст за много ангажирани. Бях много приятно изненадан от нейния отговор – „Кога мога да дойда. Най-добре е това да стане веднага след конференцията на Алианса“. Така и стана. Нашата Боряна Савова веднага задейства нещата с посещението ѝ. Срещата с проф. Чен Чен беше обявена за 18 ч. в зала 1 на Алма матер. Интересът беше много голям. За съжаление на организаторите, тя закъсна поради закъснение на влакът, идващ от Букурещ (около два часа). Влизайки в залата – тя вдигна над главата си един компактдиск и каза – „искам да Ви покажа – това е компактдиск“. Като резултат залата се разишумя. Няколко студенти напуснаха демонстративно залата. Стана един студент, който на чудесен английски език каза на всеослушание – „госпожо, тук не Ви е селско читалище. След това той хлопна вратата. Проф. Чен се смути. Това си пролича от липсата на усмивката, която притежаваше тази дама. След, което започна своята лекция, която продължи при голям интерес до 22 ч.. След завършване на разговора в залата, проф. Чен попита „някакъв политически гаф да не би да съм сътворила, че така бях посрещната“. Нашият успокоителен отговор беше – „Не. Само, че не познавате любопитството и знанията на младите хора у нас..“. Това беше добър урок за хора, които нямаха представа за образователното ниво на българските студенти, за ситуацията в страната, както и за общата култура на хората у нас. Проф. Чен осъзна своята грешка. Причината, която тя изтъкна за своето незнание, я отдаде на лошата информация, която е получила от службите в САЩ, както и заради закъснението на влака. Поради, което не е успяла поговори с отделни специалисти в България, за да се запознае с конкретната действителност. След това ни помоли да бъде извинена от нас пред младите хора и присъствалите в залата.).

Литература

1. Годишни отчети на фондация „Отворено общество“ – София – 1991, 1992, 1993, 1994, 1995, 1996, 1997, 1998, 1999, 2000.
2. Димчев, А. Мнение на Университетската библиотека за развитие на Единната библиотечна система.) // Библиотекар, 1984, № 2, с. 37–38.
3. Димчев, А. НАБИМ. Факти и история.– Бюлетин на фондация „Отворено общество“, 1995, 7 септ., стр. 1, 3.
4. Изграждане и развитие на Национална автоматизирана библиотечно-информационна мрежа (НАБИМ). Проект. София, Фондация „Отворено общество“, 1993, 170 с., с табл.
5. Национална автоматизирана библиотечно-информационна мрежа (НАБИМ) – три години по-късно. Анализ на състоянието и тенденции в развитието. София, Фондация „Отворено общество“, 1995, 45 с., с табл.
6. Национална автоматизирана библиотечно-информационна мрежа (НАБИМ) –шест години по-късно. Анализ на състоянието и тенденции в развитието. София, Фондация „Отворено общество“, 1998, 25 с., с табл.
7. Национална автоматизирана библиотечно-информационна мрежа (Проект НАБИМ). Анализ на състоянието. Постигнати резултати. София, Фондация „Отворено общество“, 2000, 19 с., с табл.
8. Национална конференция на библиотечната общност за обсъждане на състоянието и развитието на проекта за НАБИМ, София, 23 март, 1999 г.

9. Национална програма за опазване на библиотечните фондове. Проект. София, СБИР, 1997, 71 с., с табл.
10. Попов, Й. Отворено или затворено общество.– Бюлетин на фондация „Отворено общество“, 1995, 7 септ., стр. 6.
11. Проектът Компактдиск. София, Фондация „Отворено общество“, 1994. 8 с.
12. Работна среща на библиотечната общност за обсъждане и приемане на проекта за НАБИМ, София, 29 март 1994 г.
13. Савова, Б. Фондация „Отворено общество“ – София и развитието на българските библиотеки.– In: Libraries in the Age of Internet: Papers from the International Conference held in Sofia, Bulgaria, 8-10 November, 2000. Sofia, 2001, 227-235.
14. Серафимова, А. Културно мародерство след интелектуалното прочистване.– Демокрация, 22 декември, 1995, бр. 7.
15. Шанс за българските библиотеки за 21 век. Проект. София, Фондация „Отворено общество“, 1999, 129 с., табл.
16. IBD Report. Bulgarian Book Sector Study. Draft Summary Report. March 1992.

Четвърта глава

КАК БЕ УНИЩОЖЕНА

„Националната програма за опазване на библиотечните фондове“ на СБИР и фондация „Отворено общество“ от чиновниците в Министерството на културата през 1997 г.

... И още един рецидив – 2012 г. ...

Идеята за проекта

– Проект за „Национална програма за опазване на националния библиотечен фонд“ – 1997 г. [1, 2] Успешната дейност и консолидирането на усилията на представители от библиотечната общност по осъществяването на проекта НАБИМ насърчи Съюза на библиотечните и информационните работници да организира разработването на „Национална програма за опазване и развитие на библиотечните фондове“.

Целта бе да се разработи на експертно ниво програма за национални действия по реставрация, консервация, опазване и достъп до колекциите, която да подтикне отделните библиотеки да разработват местни планове и проекти, да стимулира кооперирани начинания по отношение на особено ценни от национална гледна точка библиотечни документи. НПОБФ бе разработена в контекста на проектите и програмите на ЮНЕСКО за опазване и достъп – „Паметта на света“ на ИФЛА – „Опазване и консервация“, на Европейската комисия за опазване и достъп (ЕСПА) и на Комисията за опазване и достъп (СПА – САЩ) и др. Готовата програма беше изпратена за оценка и обсъждане от чуждестранни организации и представители на най-високо професионално ниво. [1, 2]

Състав на екипа, участвал в разработката: ръководител на колектива – проф. д-р Ани Гергова, Софийски университет „Св. Климент Охридски“ – КБНИКП; ст.н.с. д-р Ал. Дипчикова – Народна библиотека „Св. св. Кирил и Методий“; н.с. д-р Р. Марчева – НБКМ; н.с. Ал. Казанджиев – НБКМ; В. Людсканова – НБКМ; н.с. М. Капитанова – СУ – УБ; доц. д-р Ал. Димчев – СУ – КБНИКП [1, 2]

За съжаление и при този проект пролича недалновидността и незаинтересоваността на Министерството на културата, което се отказа от НПОБФ въпреки декларираната подкрепа към идеята и екипа. (Приложения № 25, 26, 33.2., 33.3.)

В резултат на недоволството към арогантното и некоректно отношение на г-жа Гинина към екипа и програмата беше изпратено писмо до министър Москов. (Приложение № 25) Като реакция не последва нищо. Според наше вътрешно проучване, писмото не е достигнало до г-жа Москов. То е било взето от деловодството от г-жа Гинина.

По този начин една чудесна инициатива и проект с национално значение бе отречена и обречена на забвение от един чиновник на отговорна позиция. В писмото до министър Москов не беше отразен неприличният начин на поведение и тонът на г-жа Гинина. Реално тя хвърли демонстративно страниците с проекта пред участниците в заседанието с думите: „Кой ви е възлагал да създавате подобен документ?...“

Иначе нашата страна бе сочена като пример по отношение разработването на проекта (преведен и издаден и на английски език). Българските експерти, които участваха в разработването на програмата бяха оценени високо от: ИФЛА, в лицето на Греъм Корниш – програмен директор и президент; Брайли Шафнър – завеждащ Славянските отдели на университетите в Канзас и Харвард; Виленка Якич-Бижак – генерален директор на Националната и университетската библиотека на Словения, Йон Стойка – генерален директор на Университетската библиотека в Букурещ, Румъния, президент на библиотечната асоциация и др.

Експертите ни бяха поканени да подпомогнат разработването на подобни проекти в други страни. Както много често се случва, те бяха изолирани и непризнати в собствената си родина.

Елементарно чувство на уважение от страна на г-жа Гинина беше да си спомни как бе възстановена на работа в МК, след като бе отстранена от предния екип на министерството. В резултат на разговори от страна на представители на Фондация „Отворено общество“ – Георги Генчев и др., и на СБИР – доц. Татяна Янакиева, доц. А. Димчев, н.с. Мария Капитанова, проф. Ани Гергова, които се застъпиха за нейното връщане на позицията, която заемаше преди. В случая не намеждам, че става въпрос за благодарност или за отстъпване на позиции, или за отказ от политики от нейна страна. Проблемът е, че с отричането на този важен национален проект загуби обществото и българските библиотеки. Спонсорите също така отказаха при подобно „държавническо“ отношение на отговорните органи своята предварително дефинирана подкрепа за реализация на готовия проект за Национална програма за опазване на националния библиотечен фонд. *(Бележка № 1)*

По подобен начин не беше номиниран член на СБИР и за участие в Националния съвет за книгата, като плод на недолюбоването на СБИР, въпреки препоръките на експертите. *(Приложение № 26)*

След 15 години случаят се повтори с друг подобен проект, от други „далновидни“ ръководители и специалисти в Министерството на културата: „Национална стратегия и програма за опазване на книжовното културно наследство в българските библиотеки и осигуряване достъп до него“ (2012). [3]

Проектът беше разработен в периода 2011-2012 г. от екип на ББИА. Той стъпва на изводите от проучването през 2011 г., в което взеха участие 81 библиотеки, притежаващи колекции с книжовно наследство. Работната група бе в състав: Ваня Грашкина – ББИА, НАЦИД, Анета Дончева – НБКМ, Сабина Анева – Фондация НАБИС, Цветанка Панчева – НБКМ, и Анна Попова – ББИА, и със съдействието на проф. Боряна Христова като консултант. [3]

Шест стратегически цели обхващат всички аспекти на опазването и популяризирането на наследството в библиотеките:

- Съхраняване на националната памет;
- Осигуряване на условия за устойчиво развитие на опазването, съхраняването и достъпа чрез добра законодателна база и система за контрол и мониторинг;
- Дигитализиране на съдържанието на книжовното наследство;
- Изграждане на електронна инфраструктура;
- Библиотеките – активни участници в образователния процес, културния туризъм и информационния пазар;
- Човешкият капитал – гарант за изпълнение на програмата.

Проектът бе финансиран от фондация „Америка за България“.

Програмата беше широко обсъдена и дискутирана от български и чуждестранни експерти. Всички дадоха положителна оценка на разработката.

Проектът бе представен на МК за държавна институционализация. Този път отново се почука на неподходящата врата. На представянето на проекта в Гьоте институт на 15 май 2012 г. присъстваха български библиотекари и специалисти в областта на дигитализацията и съхранението на културното наследство от нашата страна и от Германия. *(Бележки №№ 2 и 3)* Беше зададен въпросът (от моя милост) към представителите на министерството за становището на институцията. Отговорът беше пряк и както се очакваше без всякакъв свян, с известно раздражение – никакъв (от г-жа Луизина Савкова): „Ние, г-н Димчев, нямаме позиция по въпроса“. Колегите от чужбина останаха като „гръмнати“. За нас, българските участници, това не беше никаква изненада, или както се казваше в един познат нам израз, „отново се изложихме пред чужденците“. Наскоро след този случай въпросът бе поставен по време на изслушванията на ББИА в Народното събрание – юни и юли 2012 г. Тук се наслушахме само... и само на голословни обещания от представителите на министерството. *(Вж. Осма глава)* Въпреки че в Устройствения правилник на министерството е записан изричен текст: „прави предложения и подготвя становища относно дигитализация на културното наследство, съхранявано в библиотеките“ *(Вж. Трета глава)*. [4] На кого да вярваш?

До този момент, вече пета година – нищо конкретно!!!

Бележки

(Бележка № 1) Г-жа Гинина владееше много добре административните хватки, характерни за част от висшата администрация. Умееше да разделя хората. Да внимава с новите ѝ началници, да „влиза под кожата им“, като се правеше на лакей, след което говореше и настройваше колеги срещу същите тези ръководители. Пример в това отношение може да бъде даден с доц. Райна Гаврилова, която стана зам.-министър, след изпълняване от нея на ръководна функция в тъй омразната за Гинина фондация „Отворено общество“. Започнаха такива хвалебствия по неин адрес, държане на палтото, издигане в култ, че доц. Гаврилова не издържа и един ден попита възмутена от раболепниченето: „Дали да не я уволня тази персона?“ Отново се застъпихме за нея – в името на човецината, която се оказа, че тя не притежава.

(Бележка № 2) Наричателно ще остане изказването на проф. Стефан Данаилов за администрацията в министерството (големият театрален педагог, артист – любимец на поколения българи), когато беше министър на културата. Цитирам по памет: „Трябва да се уча на театрално майсторство от чиновниците в администрацията в МК. Те са пример за истински артисти – магьосници по отношение начините да правят комплименти, за да ми се харесат. Трябва да си призная, че ми импонират техните усилия. Започва да ми допада да съм началник, обграден от подобни „доброжелатели“...“.

(Бележка № 3) Всяка година по време на националната библиотечна седмица гостуват експерти от чужбина, които стават съпричастни към нашата кауза, споделяйки своя опит и научени уроци. На 15 май 2012 г., благодарение на инициативата на г-жа Бианка Рекенбайл и финансовата подкрепа на Гьоте институт, имаме шанса да чуем д-р Маркус Брантл от Баварската библиотека, ръководител на Мюнхенския дигитален център. Той ни демонстрира 15-годишния опит на библиотеката в т.нар. масова дигитализация на всички библиотечни материали, освободени от авторски права. Д-р Брантл представи: всички етапи от работния процес на дигитализацията: сканиране със суперскенер, който позволява книгата да се сканира разтворена на 120 градуса, за да не се поврежда; екипната работа със специалисти реставратори, които подготвят книгите за сканиране; подготовката на метаданни на сканираните

обекти, представянето им по два начина – прикачени с пълния текст към библиографските записи в онлайн каталога на библиотеката, от една страна, а от друга – в самостоятелна дигитална колекция. Лекторът представи поредица от проекти, благодарение на които досега са дигитализирани близо 791 000 книги. Публично-частното партньорство на Баварската библиотека с Гугъл значително ускорява процеса, като поема дигитализацията на 1 милион заглавия за периода 17 – 19 век. Впечатляващ е начинът, по който осигуряват дългосрочното съхранение на дигиталните документи в партньорство с т.нар. Суперкомпютърен център Лайбниц на Баварската академия на природните и хуманитарните науки. Центърът поддържа архив на всички дигитализирани колекции, включително и на оригинално електронно съдържание в два формата – на сървър и архив, записан на магнитни ленти. След лекцията се проведе кръгла маса, на която се разискваха въпроси на организацията, управлението на дигитализационните процеси в немските библиотеки, както и специфични технически подробности, важни за българските библиотеки, които дигитализират ценните си колекции.

На 14 май 2012 г. ББИА представи в Националната библиотека проекта си за Национална стратегия и програма за опазване на книжовното културно наследство и осигуряване на достъп до него. Участниците в дискусиата бяха единодушни, че е нужен оптимизъм за намиране на средства; че независимо от липсата на финансиране, библиотечната гилдия винаги трябва да има визия за развитието и цели, подплатени с конкретни дейности за изпълнението им. Моментът е по-благоприятен от 1997 г., когато ББИА изработи първия си проект за национална програма за опазване на библиотечните фондове. Европейският съюз насърчава популяризирането на културното наследство, а България не е изолиран остров. Крайно време е държавата да предприеме мерки за спасяването на застрашеното си писмено наследство, още повече, че тя трябва да изпълнява препоръките на Европейската комисия относно дигитализацията на културното наследство. Работната група призова присъстващите да се запознаят внимателно с проекта и да изпратят своите коментари и препоръки до 30 май 2012 г., за да може на националната конференция на ББИА на 7 – 8 юни да се представи завършен проект.

Литература

1. *Национална програма за опазване на библиотечните фондове*. Проект. Ръков. А. Гергова. Подкрепен от фондация „Отворено общество“ – София. Фондация „Отворено общество и Министерство на културата. 1997. 75 с. [В съавторство].
2. *National Program for the Rrezervation of Library Collections*. Draft. Sofia, Ministry of Culture and Open Society Fund. 1997. 55 p.
3. *Национална стратегия и програма за опазване на книжовното културно наследство в българските библиотеки и осигуряване достъп до него*. Проект. С. ББИА, 2013. 36 с.
4. Споделено за НБС 2012. <http://www.lib.bg/index.php?option=com_content&task=view&id=737&Itemid=198// 20.09.2015>

Пета глава

КАК СЕ ИЗБИРА ДИРЕКТОР НА НАРОДНАТА (НАЦИОНАЛНАТА) НИ БИБЛИОТЕКА?

През периода на своето съществуване нашата национална книгохранителница не винаги се радва на успешни попадения за директор.

Много често нейните ръководители са назначавани по конюнктурни, политически или други странни критерии и съображения. За съжаление този пост се е смятал обикновено като тих пристан за кандидатите и назначаваните – писатели, поети, политически лица, учени, „наши хора“ и т.н. В книгата, озаглавена „Българската Национална библиотека и нейните директори 1878–2009 (2009)“, на Ружа Симеонова се потвърждават думите на доц. Елена Кирова в нейната „История на библиотеките“ (1971).„В нейната вече 130 – годишна история тя е имала общо 31 директори. Не всички от тях са успели да направят нещо съществено за нея, още повече, че някои от тях са заемали поста за около година време, но всички от тях са били открояващи се по един или друг начин личности с активно участие в културния живот на страната, хора с амбиции и желание за изява... ..Някои от тях – като Константин Иречек, Пенчо Славейков, Стилян Чирилгиров, Тодор Боров и др., са безспорно сред известните имена на българската духовност. Почти нищо не се знае за онова, което са направили като директори на националната ни книгохранителница. А за повечето от тях широката ни общественост не знае нищо, за някой от тях дори нарочно споменът е бил замътен, имената им не се споменавани никъде, заслугите им са премълчавани, на други пък заслугите са били премълчавани по конюнктурни причини...“

Истинските професионалисти, оставили своето име като символ на успешно ръководство, се броят на пръстите.

По подобен начин се случват нещата както преди, така и след промените от 1989 г. В основата на подобна политика стои Министерството на културата. [1]

За този период е важно да бъдат отбелязани две имена, трайно и за цял живот, свързани с НБ.

Това на ст.н.с. **Костадинка Калайджиева** – един истински стожер и сторонник на библиотечното дело в нашата страна, оставила изключително ярка следа в него. Истински професионалист, който и до ден днешен живее с болката и надеждите за развитието на тази организация.

Другата фигура е на ст.н.с. **Александра Дипчикова**, която имаше нелеката задача да прокара НБ в едно много трудно време към по-успешни практики в съзвучие с новите реалности.

За съжаление и двете бяха заменени по политически причини и при странни решения – вместо да получат заслужено признание. [1] Заявявам последното с цялата си отговорност на човек, познаващ отблизо и двете. Също така и като служител на НБ, принуден да напусне библиотеката поради породен конфликт между К. Калайджиева и мен вследствие на некоректна процедура от страна на изпитната комисия. По-близко съм бил до Дипчикова, с която ни свърза дългогодишно колегиално приятелство, прераснало в истинско, наричано от нея и от мен – „приятелке“. Сашето, е за мен еквивалент за честност, почтеност и отговорност. Човек, който ни е приземявал, поради скепсисът заложен в нея. Това пък от своя страна ме е карало да мечтая. Не бива да забравяме нейният

съпруг – невероятния събеседник, неподвластен на канони – Васил Атанасов. Всичко това навява в мен следните „еретични“ мисли за нея, без да желая да разбия нейния житейска философия. Живяла в семейство на лекарка и на военен, който се е опитал да я възпитава като момче, получила класическо образование – тя е олицетворение на моделът на отговорния човек, който рядко се среща вече. Свободомислеща и дълбокомислеща!!! Човек, който само на пръв поглед може да те накара да се смутиш – нетърпяща празни приказки. В същото време дистанцирана от себе си, но внимателна към околните. Неподвластна на финансовите средства, сякаш те не съществуват, но внимателна към парите на библиотеката. Боец за другите, не за себе си. Спомням си когато беше извадена от директор на НБКМ. Тя прие спокойно нещата. Сякаш не си била никога на тази длъжност. Втурна се да помага на новото ръководство. Както и на следващото... и на следващото... Вечно информирана и четяща. Истински стожер на духа и на професията. Кога Саше, минаха годините – превърнали ни в посребрени хора? По детски мечтаещи все още. Както когато притичваше в заемната с плитките. Важно е, че си остана истински професионалист, невероятен човек и „приятелка“!!!

През последните години някак неусетно съдбата ме сближи и с г-жа Калайджиева. Оpozнах я по-отблизо. Тя е човек, надмогнала болката от неприязънта на бившата директорка – проф. Боряна Христова. Последната не обичаше да говори за Калайджиева. Причините доколкото са ми известни се коренят в политическата конюнктура.

Няма да забравя как г-жа Калайджиева ме потърси разтревожена и с вестта, че е събрала хиляди документи за историята на НБКМ, които възнамерява да обобщи и да издаде. Неща – минали през ръцете ѝ и нейното съзнание. Документи, които е създавала тя, или хора от нейното обкръжение, от институции – всички те имащи отношение към библиотечното дело в страната... Това беше болка на човек, отдал себе си на библиотеки-те. Която знаеше, че има мисия. Да съхрани създаденото и да го предаде на поколенията – за добро, или за лошо. Тя беше много самокритична в този момент. Дълбоко в себе си оценяваше състоянието, до което я бяха докарали нейните „другари“ (без да изрече една дума срещу тях) и дългът и да остави историята на бъдните поколения. Разговорът опря да финансиране на това ценно бъдещо издание. Помоли ме за скромна подкрепа – за текстообработка. Договорихме се и за следното: да направя шест копия от книгата – две за депозит в НБКМ, едно в Пловдивската библиотека, едно копие за нашите студенти в катедрата, едно за СБИР и едно за нея и нейните внуци. Може би на някой тези спомени и дребни сметки ще му се видят „габровски“. Само, че годината беше 1997. Когато нямаше хартия, ксерокси и тонери. Когато един тонер струваше 45 щ.д. само, че нашите заплати възлизаха на 3–5 щ.д. на месец. Договорих това с моята колежка Мария Капитанова – председател на СБИР. Един човек, знаещ стойността на подобни безценни издания и ценящ достойнството на хората, особено на онези от тях, които имат изключителен принос за развитието на професията.

Книгата „Материали за историята на Народната библиотека 1944– 1978“ се появи в нормален вид през 2003 г., – цели 660 стр., далеч от споменатите трудности. Въпреки обструкциите на проф. Б. Христова, книгата бе представена пред кръг от колеги в НБКМ. Скромно, но съкровено тържество, както е отредено от „силните на деня...“ Запомнящо се!!! Писаното слово остава. То говори за автора и за неговите качества. Времето отнася, или по-точно заличава палитрата на моментни човешки взаимоотношения... В историята не влизат жълтини, влизат достойните и силните!!!

До ден днешен ми остава споменът с нейния автограф, написан със зелено мастило, поизбеляло от времето „Първия екземпляр поднасям на доц. Ал. Димчев – надежден и конструктивен представител на новата библиотечна генерация в епохата на Интернет“,

подпис К. Калайджиева – юни 2003г. Не е забравила и моите скромни усилия в „Благодарностите“: „Чувствам се особено задължена за колегиалната подкрепа и проява на добри чувства от страна на доц. Александър Димчев, който лично разпечата от дискетите първия екземпляр, върху който се прави редакция.“ Думи, които от позиция на годините, не могат да не поласкаят. Чувствам се като на атестация – пред строгия ръководител, песелив на думи. Така ще бъде запомнена от мен г-жа Калайджиева. Точна в оценките за хората. И с още нещо – с любовта към България и професията, на която е всеотдала себе си. „Вярвам в бъдещето на България...“ ...“Вярвам, че в нашата богата на умни и талантливи хора родина, ще се намерят способни, инициативни и родолюбиви библиотекари, за да изградят една обновена национална библиотека...”

Убеден съм, че животът на тези две достолепни дами е свързан завинаги с библиотеката. Те са го доказали и го доказват с едно нещо, което е свято за мен – висок морал, професионализъм, принципност и честност.

Дълбок поклон пред техните усилия в полза на библиотечното поприще!!!

Така се случиха нещата, че след чисто политическото и със смехотворни, по-точно абсолютно недостойни „ченгесарски“ мотиви уволнение на Дипчикова, на нейно място беше поставена за определен срок г-жа Вера Ганчева (*Приложения № 28. – 31.*). Като нов човек в НБ тя се опита да променя нещата. Да внесе мениджърски подход. За съжаление отсъствието на професионално виждане, както и публично изказани обидни фрази по отношение на колеги в НБ (между които и към проф. Боряна Христова) ѝ изиграха лоша шега в нейната дейност и в последвалия конкурс.

Как бе проведен той, защо го давам за пример за лоши управленски практики от страна на министерството?

В етапа на безвремие в нашата страна, един ден, връщайки се от работа, ме посрещна моят малък син, който тогава беше на 11 г., и ми каза по детски: „Татко, търсиха те отнякъде, не разбрах откъде... Абе... нещо ще избират някой за началник. Та да отидеш...“ На мой въпрос дали е оставен телефон за контакт, получих отрицателен отговор. Свързах се с няколко институции и с мои колеги да попитам дали те не знаят нещо. След 10-15 прозвънявания разбрах, че съм бил потърсен от Личен състав в Министерството на културата във връзка с провеждащ се по спешност конкурс. На моята забележка за безотговорно отношение, как може да се доверят на едно дете за подобна отговорна задача, не получих ответ. На следващия ми въпрос, свързан с конкурса, реакцията беше подобна. Това ме накара да напиша писмо до министъра на културата, визирайки безотговорното отношение на министерството по отношение на начина на провеждане на конкурса. (*Приложение № 27.*) Като резултат беше издадена нова заповед и променена датата на конкурса (*Приложения №№ 29., 30., 31.*).

Много „културно“ преди и по време на самия конкурс се лобираше в полза на г-жа Вера Ганчева. (*Приложение № 28.*) До мен седна поетът Георги Константинов – зам.-министър на културата, председател на Съюза на писателите. Един човек, който уважавах заради неговата поезия, но не и за политическата и административната му позиция, свързана с политическото отстраняване от поста директор на НБ на Ал. Дипчикова, както и за неговата негативна позиция за НАБИМ, финансирана от фондация „Отворено общество“. Знаейки дистанцираността ни един към друг, той се опита да „стопа ледовете“ – нещо, което бих приветствал, ако не преследваше друга цел. Беше ми предложено в амплото ми на зам.-председател на СБИР да бъдат предоставени книги на български

автори за библиотеките. В замяна на това много обиграно ми бе направена податка кой е „нашият кандидат“ – Вера Ганчева.

Всеки един от кандидатите в конкурса беше достоен учен, с добри научни и административни качества и постижения. Те представиха своите концепции за развитие на НБ. Връщайки се назад, най-професионално беше разработена концепцията на проф. Кирил Топалов. С голямо самочувствие, сякаш на предизвестен победител, беше представянето на досегашната директорка – В. Ганчева. Тя дори не направи опит за представяне на цялостната си визия за НБ.

Тъй като се оказа, че съм поканен за участие в комисията като експерт, не познавах и не се интересувах от други критерии, освен от професионалните, за разлика от други участници в комисията, чийто състав бе променен на два пъти от министъра по обясними съображения. (*Приложения №№ 27.-31.*) Преди финалното гласуване осъзнах „вниманието“ към мен. Гласовете на двете сили бяха разделени поравно. Явно от моя глас зависеше крайният резултат. В една от паузите към мен се приближи проф. Елка Бакалова. Тя ми пхна едно фишче в джоба на самото. Неговото послание беше вече излишно. Бях решил да гласувам за по-доброто и по-професионалното виждане. Вече се бяхме уверили в потенциала на останалите участници. Както вече споменах, те бяха хора с опит и знания. За съжаление мястото беше едно.

Проф. Топалов, скоро след неговото назначаване, напусна библиотеката. Той остави за свой наследник проф. Боряна Христова, която се оказва, че е най-дългогодишният директор в историята на НБ. Дали е сред успешните ръководители е въпрос на бъдещи оценки. Вече не съм убеден.

P.S. От края на месец май, 2016 г. в Националната библиотека има нов директор – г-жа Красимира Александров. (Приложение № 32.) (Бележки №№ 1, 2, 3)

Доц. д-р Кр. Александрова е новият директор на Националната библиотека „Св. св. Кирил и Методий“

26.05.2016

От днес, 26 май, доц. д-р Красимира Александрова встъпи официално в длъжността „Директор“ на Националната библиотека „Св. св. Кирил и Методий“, след проведен конкурс.

На кратка церемония в най-голямата библиотека в страната и най-стария културен институт в следосвобожденска България доц. д-р Александрова прие поста от досегашния дългогодишен директор – проф. д-р Боряна Христова. Проф. Христова предаде символично на доц. Александрова бюрото, на което е работел и един от най-изявените директори на институцията (1909-1911) – големият български поет, естет и изтъкнат интелектуалец Пенчо Славейков.

Доц. д-р Красимира Александрова е с повече от 25 години стаж като библиотекар. В периода 1980-1998 г. е била главен библиотекар на библиотеката на Шуменския университет „Епископ Константин Преславски“, а от 2004 до 2013 г. е директор на Регионалната библиотека „Стилиян Чилингиров“ в Шумен. Красимира Александрова е и университетски преподавател, ръководител на Лаборатория по библиотечни технологии, комуникации и информиране – LibLab. Научните ѝ интереси са в областта на библиотекознанието и съхраняване на книжовното наследство. Има изследвания в сферата на националната и чуждестранна библиография, както и в дигитализацията на библиотечните колекции.

Бележки

(Бележка № 1) Радостна изповед, или по-точно на надеждата???

Малко признание – може би в момент на радост и на известно удовлетворение.

Драги колеги, повече от три години не съм влизал в сградата на нашата национална съкровищница – Националната библиотека „Св. Св. Кирил и Методий“. Сега ще влизам спокойно с гордо вдигната глава, така както започнах работа в нея през далечната 1973 г. Причината беше една единствена – досегашното ръководство на НБКМ.

Надявам се скоро да влизам с достойнство и в други места, където бях низвергнат в последните години. Там, където съм градил и съм се опитвал да следвам нашите предци и традициите.

Бих желал да благодаря с цялата си душа и съзнание на доц. д-р Анна Ангелова, директорка на Университетската библиотека, че открих един оазис, забравен за мен, или по-точно – отхвърлен за него (от тогавашното му ръководство).

P.S.. Не търся реванш, винаги съм бягал от подобни неща. За мен е важно да има справедливост, тя да бъде водещ мотив, когато ръководим, или когато се оттегляме. Надявам се на по-младите да променят света...

(Бележка № 2) Доц. д-р Красимира Александрова е новият директор на НБКМ

Приветстваме доц. д-р Александрова и ѝ пожелаваме да работи всеотдайно за утвърждаване водещата роля на Националната библиотека, да търси опора в изградените традиции и смело да прилага най-новото от световния библиотечен опит!

На добър час!

ББИА

(Бележка № 3) РЕЗУЛТАТ ОТ ПРОВЕДЕНИЯ НА 17.05.2016 Г. КОНКУРС ЗА ДЛЪЖНОСТТА „ДИРЕКТОР“ НА НАЦИОНАЛНА БИБЛИОТЕКА „СВ. СВ. КИРИЛ И МЕТОДИЙ“ (18.05 – 18.07 2016)

Позицията на официалните институции:

– В сайта на Министерството на културата: КЛАСИРАН КАНДИДАТ ЗА ДЛЪЖНОСТТА „ДИРЕКТОР“ НА НАЦИОНАЛНА БИБЛИОТЕКА „СВ. СВ. КИРИЛ И МЕТОДИЙ“ – КРАСИМИРА СТОЙЧЕВА АЛЕКСАНДРОВА. (съобщение в сайта на Министерството на културата. Дотук – няма „честито“, може би ще очакват жалба. КАНДИДАТЪТ Е ЕДИН.

– Националната библиотека си мълчи. Сякаш няма избор. Може би смятат, че конкурсът ще бъде отменен. Тази институция би трябвало да публикува първа резултата и биографията на новата директорка – доц. д-р Красимира Александрова Стойчева. Лично аз мен това е недобронамерен акт. Защо продължаваме да се държим като балканци – след нас и потоп. Защо не уважаваме собствени решения и документи, особено когато спират да се отнасят до нас.

– ББИА – също има представители в комисията. ТЯ Е ВИСОКООТГОВОРНА И НЕЗАВИСИМА организация. И тя мълчи.

За мен като университетски човек – това са недопустими прецеденти. Нито сме Ватикана, за да обявяваме избора с пушек. Нито това е тайна. Колегите, които имаха право да участват в конкурса направиха своя избор. Реално това беше единствената кандидатура. Добра, или неподходяща, това е право на собствено мнение. Това е изборът на уважаемата комисия. Лицето, което се е явило на конкурса е положило усилия, които трябва да бъдат уважени. Добри или лоши – това е въпрос на тълкуване. Не бяха малко и неприятните психологически атаки ...

Защо пиша тези неща, за някои излишни, за друг предизвикателни. Пиша ги като член на комисията по избора.

Докога ще си играем на непознати.

Докога ще се крием зад параграфи.

Докога няма да ценим волята на хората, дръзнали да чертаят нов път за себе си и за другите.

Докога ще стоим в завистлива поза, в изчакване да видим дали ще се провали някой. Ако пък успее – да се наредим под неговите знамена да го венцехвалим.

Да бъде честит изборът на новия директор на Националната ни библиотека!!! (Ако нещата зависиха мен – тя трябваше да празнува своя първи 24май – като директор след два дни. Другото е демагогия и незачитане на колективна воля.).

Дано, Националната ни съкровищница да има по-добър път на развитие. Омръзна ми, обидно е да твърдя пред нашите студенти, че ни дават най-ниската оценка сред страните в Европа – по отношение на показателите на националната ни библиотека.. Кой млад човек желае да работи в непривлекателна организация. Как ще ги мотивираме.

Може би нещата се крият освен в липсата на сериозна държавна политика и в управлението на самата библиотека.

Или е време за промяна. Но по нормалните стандарти.

И все пак: ЧЕСТИТ 24 МАЙ – СКЪПИ КОЛЕГИ!!!

Ваши, Сашо Димчев

(Бележка № 4) (Приложение № 32.) **ДРАГИ КОЛЕГИ И ПРИЯТЕЛИ ОТ НАЦИОНАЛНАТА БИБЛИОТЕКА, ОБРЪЩАМ СЕ КЪМ ВАС ПО АБСОЛЮТНО СВОЕ УБЕЖДЕНИЕ И ЖЕЛАНИЕ.**

ПОВОДЪТ Е НОВИЯТ ДИРЕКТОР НА НБКМ – Г-ЖА КРАСИМИРА АЛЕКСАНДРОВА

Преди около месец мина конкурса за директор на НБКМ. Както Ви е добре известно кандидатите бяха пресети съгласно сегашната нормативна уредба. По нейните разпоредби, основно възприети в Закона за обществените библиотеки, съществуват текстове, които наложиха сериозни ограничения пред редица от желаещите да се явят на конкурса. Ако трябва да се търси обяснение за подобно недоразумение, то не трябва да бъде отчитана вина само в Министерството на културата (което спази закона). В случая трябва да бъде попитано и старото ръководство на НБ – защо не инициира законодателна промяна (т.е. да бъдат сезирани съответните институции). Лично за мен (въпреки, че не обичам да вадя нож на умряло куче), причината е известна... Тогава се учудих на позицията на Научния съвет на НБ. Може би колегите са били „посъветвани“ от все още действащото ръководство на НБ да реагират по подобен начин. Това е част от историята. Конкурсът беше проведен по всички изисквания и правила. Особено приятно впечатление направи зам.-министър, г-н Банов, който много коректно и с добър подход в случая водеше конкурсната процедура. (Същият предложи разговор и дебат по въпросите на библиотеките. Мина повече от месец, библиотечната ни колегия е в дълг към този човек...?)
) Комисията избра единодушно за директор на НБ, г-жа Кр. Александрова, която коментира своята концепция. Чест прави на МК, че в комисията бяха привлечени безспорни лидери от НБ – г-жите Калайджиева и Дипчикова, които не си затварят очите пред несъответствия и грешки.

По същество:

1. На всеки ръководител трябва да бъдат дадени поне 100 дни толеранс.
2. Необходимо е да се даде подкрепа за реформите.
3. Дори да има известни залитания, е необходимо да се потърси възможност да се проведе разговор с него. Много лош стил е да започне да се коментират решения и позиции, особено публично или в сайтове..
4. Да се обединят мнения и хора, в търсене на новите хоризонти, да се променят нещата, за които са мечтали при бившето ръководство. Така просперират институциите. Неприятно е да бъде оставен новият ръководител без подкрепа. Ако такава е целта, лесно е да бъде изолиран, или провален.

5. Няма място за сърдене, или за дребни отмъщения. Това са недостойни неща. За тях не е виновен новият човек, който е дошъл да работи в полза на колегите и на организацията.

6. Аристократизмът е интересен феномен, само, че не бива да се забравя, че всички ние служим на институцията си, на хората... Другото може да доведе до колапс...

Защо Ви пиша тези неща колеги и приятели от НБКМ?

1. Защото съзирам определени простъпки от описаната поредица. Днес за първи път след 3 годишно невлизане от моя страна в НБКМ (след недоразумения с проф. Христова) – посетих с огромна радост и въодушевление НБ. Една институция, която има изключително значение за моето развитие. В която срещнах и мои незаменими приятели. За съжаление, настроението ми беше развалено от няколко факта, свързани с изредените по-горе 6 точки. (Не бих желал да ги коментирам).

2. Не крия, че имах и среща с новата директорка. Каква е моята позиция. Готов съм да я подкрепям и ще го правя!!! Виждам, че има много голямо желание да работи в полза на НБ. Да я промени към по-добро.

Времето май много бързо лекува. Нека да си спомним каква беше ситуацията в НБ преди известно време. Когато управлението беше на фазата на обещания, на мнителност и на раболепничене. Сега имате шанс за нов дух. Възползвайте се. Не може и без известни жертви и разбиране.

Отново ще посоча, че написах този текст – без никакво внушение, воден единствено от логиката на случили се събития преди години с моята персона. Когато прохождах като ръководител в Университетската библиотека, след това в СБИР и катедрата и накрая като декан на Философския факултет. Винаги съм срещал подкрепата на интелигентните хора. За което съм им благодарен!!!

Надявам се на Вашата прозорливост!!!

Литература

Димчев, А. Министерството на културата и някои други... срещу културата. С. 2016, УИ., 660 с. (Под печат).

Кирова, Е. История на библиотеките. С., 1971. 223 с.

Серафимова, А. Културно мародерство след интелектуалното прочистване. Демокрация, 22 дек., 1995.

Симеонова, Р. Българската Национална библиотека и нейните директори 1878-2009. С., 2009. 180 с.

Шеста глава

УЧАСТИЕ НА ЗАМ.-МИНИСТЪР НА ЕВРОПЕЙСКИ ФОРУМ В ДАНИЯ. „ДА БЪДЕМ, ИЛИ ДА НЕ БЪДЕМ“ ЧАСТ ОТ ГОЛЯМОТО СЕМЕЙСТВО?

Бегъл поглед за отношението и за реакциите на Министерството на културата към библиотеките може да бъде направен по-надолу. Той илюстрира с два примера, отдалечени в различен времеви порядък – „загрижеността“ на тази организация и нейния „интерес“ към библиотечните политики. На фона на декларираните намерения в текстовете на приетите документи за министерството.

Участие на зам.-министър на културата на европейски форум в Дания [1]

На 14 и 15 октомври 1999 г. в Копенхаген, Дания, се проведе конференция „Публичните библиотеки и информационното общество“. В нея участваха отговорни политици, представители на висшата администрация и представители на библиотечни асоциации от Европа. Бяха изнесени доклади за ключовата роля, която много европейски обществени библиотеки са играли при насърчаването на идентичността на общностите, икономическото развитие, продължаващото обучение и културното разнообразие. Бе подчертано, че публичните библиотеки имат изключително значение и стратегически потенциал да подобрят качеството на живота и да разширят възможностите за демократична изява на гражданите на информационните общества, като предоставят равен и свободен достъп до висококачествена информация. Акцентува се върху формиране на общоевропейска информационна политика, в която да бъде отделено специално място на този вид библиотеки. В декларацията на конференцията се призовават всички национални правителства да разработят национална информационна политика за развитието и координацията на всички релевантни ресурси с обществен интерес. Тази политическа рамка трябва да бъде признание за жизненоважната и уникална роля на обществените библиотеки като място за достъп до информация за мнозинството от гражданите и трябва да бъде подкрепена от подходящо библиотечно законодателство. В заключителния документ се набляга също така: да се приведат в изпълнение програми за развитие на публичните библиотеки, които да осигуряват на всеки гражданин стандартен минимум на достъп, включващ подходяща информация и съобщителна технология и необходимото финансиране за осъществяване на тези стандарти; обществената библиотека да осигури максимален достъп до новите информационни източници за всички граждани, независимо от техните финансови, физически и образователни възможности, и да се обезпечат библиотеките с необходимите средства, за да поддържат трайно обслужване. (Пълният текст на Копенхагенската декларация е поместен в бр. 6 на сп. „Библиотека“ от 1999 г.) [2]

В работата на конференцията от нашата страна бяха поканени да участват н.с. Ваня Грашкина – национален координатор на програма PUBLICA, и председателят на СБИР. По препоръка на СБИР в конференцията бе поканена за участие г-жа Мария Русинова,

заместник-министър на Министерството на културата. Разходите на участниците от българска страна бяха осигурени от Европейския съюз и фондация „Отворено общество“.

Допълнителна информация за конференцията може да бъде получена в СБИР. [1,2]
Бюлетин СБИР, 2001, № 1, с. 31-32.

Много странни поводи за размишления остави пътуването и представянето на зам.-министър г-жа М. Русинова.

– Още преди отпътуването се обади висш чиновник от Министерството на културата (който дълго време не комуникираше с представители на СБИР, тъй като беше предизвикал поредица от скандали с асоциацията) със следната странна и срамна молба. „Да съдействам да трансферирам сумата за хотел, която ни предоставят спонсорите, лично на г-жа Русинова, тъй като зам.-министърката ще бъде настанена в българското посолство в Копенхаген. Затворих възмутен телефона.

– Участието й във висшия форум беше белязано с няколко гафа. Първият е свързан с личната регистрация. Всички министри бяха навреме, само госпожата закъсня с 3-4 ч., гордо заявявайки ни, „че е ходила на пазар“.

– По време на заключителното заседание – по един представител от министерствата от всяка една страна трябваше да направи кратко изявление, свързано с взетите решения от форума. Помолихме г-жа Русинова да представи българската позиция. Отново бяхме „приятно“ сюрпризирани. Тя ни отговори по следния неформален начин (цитирам по памет): „Ние ги знаем тези, г-н Димчев. Пари няма, не можем да им играем по гайдата. За какви общи идеи и проекти става въпрос.“ На наша реплика, че за да участваме, не са необходими средства, а желание, че целта на приеманите документи е именно да ни бъдат предоставени възможности...“ Отговорът беше лаконичен „отивам на пазар, ще се видим довечера на коктейла“.

– Малко след напускането на залата от г-жа Русинова ни помолиха да се явим в Пресцентъра, където ни бе зададен въпрос: „защо сме сложили нови рекламни материали на официалните стендове, след като от нас е изискано да ги изпратим един месец преди срещата.“ Когато погледнахме новите материали бяхме възмутени и изненадани от стореното. Пред нас стояха диплянки на новосъздадената алтернативна „казионна“ организация на Регионалните библиотеки, с помощта и волята на Министерството на културата, с цел да се противопоставя на СБИР. Познайте кой беше взел рекламните материали на СБИР и оставил другите.

– Разбира се и на вечерята бяхме „приятно, по Ганьовски“, изненадани от г-жа Русинова. Тя пристигна с антураж – шофьора и преводача на посолството. Седнаха на масата на испанските ни колеги. При пристигането на тяхната група от 5 души се получи сериозен конфуз. Хубаво е, че „иберийците“ са весели и дребнички на ръст хора, те приеха да ги приютим на нашата маса – за трима души. Получи се чудесна атмосфера. Явно гафове са полезно нещо...?

С една дума, форум, изпълнен с емоции, тънки сметки, подливане на вода и разточителство. За чужда сметка? Малко оставаше „да се изложим и пред чужденците“, и то в чужбина. Да бъдем, или да не бъдем част от европейското семейство? Въпрос по „хамлетовски – в неговата родина“.

Или да се сепарираме по „балкански“!?

Може би, както се е произнесъл големият писател и познавач на нравите на народите в региона – Иво Андрич (Б.А. – непроверен цитат): „Ние, балканците, не сме лошо племе, само дека у главите сме си шашави“.

**„Силни библиотеки – силно общество.
Въздействието на библиотеките върху общественото развитие“
Първа президентска среща на г-жа Синика Сипила**

Ваня Грашкина

Първата президентска инициатива на г-жа Синика Сипила се проведе в периода 21-23 май т. г. в Хелзинки [2014 г. Б.А.]. [3] Срещата бе посветена на ключовата роля на библиотеките в развитието на обществото на знанието, Докладът на ИФЛА бе за основните насоки на развитие и как очертаните тенденции ще променят библиотеките. Над 160 библиотечни специалисти от всички континенти участваха в дискусиите. Силно присъствие имаха представителите на скандинавските и прибалтийските страни, които имат дългогодишни традиции в сътрудничеството помежду си.

Президентската среща бе предшествана от предварителна конференция с участието на представители на политическите среди, централните и местните власти, отговорни за развитието на библиотеките от държавите от Прибалтийския и Черноморския регион.

Въпреки осигурените средства за пребиваване от страна на организаторите и огромните усилия на ББИА да склони за участие някои от членовете на политическия кабинет и експерти от Министерството на културата, български представител нямаше.

Но от Латвия, Литва, Полша, Румъния, Русия и много други страни политици и администратори бяха дошли, което направи дискусиата за бъдещето на библиотеките жива и интересна, защото срещна мненията на професионалистите с тези на управляващите.

P.S. Повече коментари и изводи са излишни!!!

Литература

1. *Бюлетин СБИР*, 2001, № 1, с. 31-32.
2. *Грашкина, В.* Силни библиотеки – силно общество. Въздействието на библиотеките върху общественото развитие“. Първа президентска среща на г-жа Синика Сипила. // ББИА Онлайн, бр.4, 2014.
3. *Копенхагенска декларация* “Публичните библиотеки и информационното общество”// Библиотека, 1999, № 6

Седма глава

КАК БЕ ВЪВЕДЕН „ФЕОДАЛНИЯТ ПРИНЦИП“ ПРИ ОПРЕДЕЛЯНЕ СТАТУТА НА РЕГИОНАЛНИТЕ БИБЛИОТЕКИ И НА ИНСТИТУТИ В ОБЛАСТТА НА КУЛТУРАТА?

Много изненадващо и бързо през 2000 г. беше взето решение в Министерството на културата за даване на „нов статут“ – чрез „преобразуване“ на регионалните културни организации.

Изненадата дойде от логиката при тяхното номиниране. Тя е подчинена и почива на политически основания, примесени с вкус на „тертипи“ от феодализма, от 19 век и от други обществени порядки с тънки сметки: „да не обидим хората – електората“.

Зад „финансовите съображения“ на управляващите беше извършен опит да се направят следните по-смешно-драматични „реформи“:

- Даване на статут на регионален културен институт по следния начин: Един „регионален музей“ в регион „Х“ – една „регионална библиотека“ в регион „С“, един регионален ... в регион „У...“. Без да има отчитане на традиции, функции, население, задачи, потенциал, мисия и др. Както в онзи виц, да разделим „по равно или по братски“?
- Нарушаване на законите на страната. Какво значение има – „правото е на феодала?“ Пример в това отношение е сериозното разминаване на взетите решения със законовата база за териториалното деление на България. (*Приложения №№ 7., 7.1., 33.*) [7,8]
- Измислени политически доводи при определяне на регионалните библиотеки (РБ):
 - о Случаят „Видин“ – „ще бъде изграден мост на река Дунав...“, независимо че има по-добри РБ в региона Враца и Монтана.
 - о Случаят „Сливен“ – неизказани близки симпатии и взаимоотношения между ръководствата на МК и РБ. Защо, тъй като те „слушкат... ще папкат“. По този нашенски начин бе създадена и подкрепена казионна асоциация на РБ. Начело на организацията застана директорката на РБ в Сливен г-жа Росица Петрова. Целта, която се преследваше, бе да намалят влиянието на непослушната СБИР. По подобен начин бе формирана и Асоциацията на университетските библиотеки (АУБ) с ръководител Ваня Янкова – директорка на УБ. Много познат модел от прехода – „да направим алтернативен „синаод“? И т.н. ..., (*Бележка № 1*)
 - о Въпреки че има резон в създаването на повече конкурентни субекти и на по-разнострани съсловни организации. Това дава много повече свобода за лична изява и за избор. Такива са практиките и в други страни, които имат силни асоциации. В тях колегите с гордост носят символите на различни професионални неправителствени организации (НПО). Приятно е да се наблюдава подобно „оперение“ по време на форумите, в изложбените експозиции, на специализираните конференции, срещи и др.п. Винаги съм заставал и съм

подкрепял подобни идеи. Само че когато няма корист, лични и вождски амбиции... Библиотечната ни колегия не се подаде на подобни внушения, въпреки оказвания натиск и заплахи върху ръководства на библиотеки и върху отделни колеги. *(Вж. Шеста Глава) (Бележка №1)*

(Б.а. Направени са препечатки на документи, подготвени като реакция на СБИР срещу несправедливите предложения за „реформи“) [4, 5, 6]

Становище на СБИР относно приемане на ПМС за регионалните библиотеки – РБ – 2000 г. (Приложение № 33.) [4]

Александър Димчев, Анета Дончева, Александра Дипчикова

Във връзка с предстоящи промени на статута на регионалните библиотеки в изпълнение на чл. 9, ал. 2. от Закона за закрила и развитие на културата Съюзът на библиотечните и информационните работници постави остро въпроса за бъдещето на тези библиотеки пред Министерството на културата за тяхната закрила и търсене на оптимален вариант за бъдещото развитие на тези структуроопределящи библиотеки на териториално ниво. В настоящия брой е представена позицията на СБИР и на директорите на регионалните библиотеки на базата на подготвените материали и проведените дискусии. (Поместените материали са изработени от доц. д-р Александър Димчев – председател на СБИР, н.с. Анета Дончева – член на УС на СБИР, и ст.н.с. д-р Александра Дипчикова – Научен секретар на Народна библиотека „Св.св. Кирил и Методий“. Те са изпратени в Министерството на културата, Народното събрание, Националното сдружение на общините в Република България и др. институции.).

МНЕНИЕ НА СБИР ОТНОСНО СТАТУТА НА РЕГИОНАЛНИТЕ БИБЛИОТЕКИ (Приложение № 33)

1. Преглед на състоянието на регионалните библиотеки

1.1. Възникване, изпълнявани задачи и функции

Създаването на регионалните библиотеки в нашата страна започва в началото на 50-те години. Целта е да бъдат формирани библиотеки, които да изпълняват държавната политика по отношение на библиотечното дело на териториално ниво. Те се обособяват в окръжните градове (сегашните областни административни центрове) съобразно териториалното делене на страната, общият им брой е 27. Създаването на библиотеките е на основата на големи читалищни или градски библиотеки в окръжните градове или чрез формиране на нови библиотеки. В окръжните центрове, където се конституират нови окръжни библиотеки при наличието на силна читалищна библиотека, се появяват условия за конфликти на интереси – процес, който и сега се откроява и очаква решение. През годините окръжните библиотеки променят своето наименование – универсални научни библиотеки (УНБ), регионални библиотеки (РБ). **Те поддържат и изпълняват държавната политика и принципи в областта на библиотечното дело.**

Съобразно **задачите**, които изпълняват РБ, те са основни библиотеки за обслужване на населението с информация на територията, на която са обособени, подпомагат другите библиотеки в региона с методическа и експертна помощ, осъществяват други спомагателни дейности за тях (централизирано комплектуване, междубиблиотечно заемане, координация и др.), изпълняват ролята на архив за краеведческата информация за региона, явяват се възли на Националната автоматизирана библиотечно-информационна мрежа. **Част от РБ са депозитни библиотеки (с пълен или частичен депозит).** През годините РБ получаваха сериозни финансови постъпления, имат добра МТБ. В последните години част от тях запазват нивото си на развитие, като някои се развиват доста интензивно. **Регионалните библиотеки се утвърдиха като опорни точки и гръбнак на териториалната библиотечна инфраструктура.**

Системата на РБ не е български феномен. Аналог на тези библиотеки – като функции, задачи и дейност, съществува във всички развити страни. Те се явяват базови институции за развитие и функциониране на регионалните системи и за достъп на населението до информацията. На тези библиотеки в Европейския съюз се възлагат задачи да провеждат държавната политика и да бъдат сред основните субекти за развитието на информационното общество. Това се постига чрез библиотечните закони, нормативни актове, национални програми, ясно определен статут и целево финансиране на библиотеките.

Регионалните библиотеки имат следните функции:

- социална;
- информационна;
- образователна;
- архивна;
- културна;
- рекреативна;
- на обществен защитник.

При сегашната икономическа криза в страната РБ **изпитват сериозни финансови затруднения**, което води до много проблеми, свързани с набавянето на литература, поддържането на колекциите и технологичното модернизиране. [1, 2, 3, 4, 5, 6, 9]

Общините рязко съкращават своята подкрепа в областта на културата и образованието. Закриват се и намалява до минимум дейността на културни институции – театри, кина, музеи и др. **В тази ситуация определено трябва да се знае, че в редица градове РБ остават единствените живи културни и информационни институции, които посрещат потребностите на населението. Те поемат и част от тежестите на обществото,** свързани с неговите информационни потребности, образователни, културни интереси, преквалификация, непрекъснато обучение, преодоляване на безработицата, развитие на бизнеса и икономиката, определени пороци, рекреативни функции – поради обедняване на населението и невъзможността на значителна част от хората да купуват литература, да имат достъп до информация, образование и др. **Статистическите данни сочат, че читателите на тези библиотеки се увеличават – най-вече младите хора – 64% са ученици и студенти.**

2. Сравнителен анализ на някои основни показатели за регионалните библиотеки (1997 спрямо 1991 г.)

1. Финансиране на регионалните библиотеки

1.1. Общи разходи:

Общо за заплати и издръжка на РБ през 1997 г. са били похарчени над 90% от средствата, а за набавяне на библиотечни материали – около 9%.

За преодоляване на последиците от драстичното намаляване на средствата, изразходвани за библиотеките през последните години, са необходими сериозни финансови вложения, които да се насочат предимно към набавяне на информационни източници и внедряване на нови информационни технологии. В противен случай библиотеките няма да бъдат в състояние в следващите години да отговарят на социалната поръчка и информационните потребности на населението. [4, 5, 6, 9]

2. Набавяне на литература

При РБ покупката на книги в сравнение с 1991 г. е намаляла 4 пъти. Основни начини на набавянето са депозитът и даренията, което показва, че РБ разчитат при българската литература най-вече на депозитния екземпляр, а при чуждестранната – на даренията. Относителният дял на периодиката в общия обем на постъпленията е много слаб поради невъзможността РБ да поддържат подобаващ абонамент в последните години. Присъствието на чуждестранни документи в РБ е крайно недостатъчно, за да защити техните задачи. Те не могат да отговорят на засиления интерес към света, към нарасналото ползване на чужди езици, особено от младото поколение. Очертаният спад на комплектуването е тревожно явление, което става вече закономерност през последните години. Недостатъчното и нестабилно финансиране оставя трайни следи върху изграждането на библиотечните фондове и върху потенциалните им възможности.

3. Читатели

Данните за РБ потвърждават състава на читателите, типичен за обществените библиотеки. Само 21% от читателите са с висше образование, а възрастните без висше образование са 20%. Най-висок процент от читателите на всички РБ са учениците (44%), следвани от студентите (20%), специалисти с висше образование – 16%, други – 15%, научно-преподавателски кадри – 5%.

4. Посещения

Посещенията в РБ като цяло бележат тенденция към покачване, която е била забелязана още през 1991 г. През последните шест години те са се увеличили с 16%. През 1997 г. най-много посещения са имали Столичната библиотека и РБ в Пловдив, Шумен, Варна, Русе и Габрово (над 100 000). Останалите РБ посочват различен брой посещения, като най-нисък е този показател при библиотеките в Монтана, Смолян и Видин (между 30 и 40 хил.). Това е свързано и с по-малкия брой на жителите в тези градове.

5. Заети библиотечни материали

Броят на зетите материали в РБ е увеличен с 19% в сравнение с абсолютните величини, посочени през 1991 г. Тези данни се потвърждават от увеличението на посещенията в тези библиотеки с 16% при относително запазване броя на регистрираните читатели (намаляние с около 8%). Тези съотношения показват нарастващата необходимост у читателите на библиотеките да се ползват все повече от техните услуги.

В РБ процентът на заетите книги е значително по-висок от заетите периодични издания (съотв. 88% и 12%). Почти всички РБ отбелязват заемане на графични, нотни и нетрадиционни материали (между 2% и 6% от общия брой).

6. Междубиблиотечно заемане (МЗС) – в страната

Много от РБ не изпращат материали чрез системата за междубиблиотечно заемане (Столична библиотека и библиотеките в Разград, Пазарджик, Смолян, Габрово, Ямбол, Стара Загора, Видин, Кюстендил, Силистра, Кърджали – над 1/3 от всички РБ). Всички обаче получават материали с изключение на Столичната библиотека и РБ в Кърджали. Особено активни са библиотеките в Русе, Пловдив, Варна и Бургас. Прави впечатление широкото използване на междубиблиотечното заемане от РБ в Русе. Повече от 1/3 от изпратените и над 1/2 от получените материали от всички РБ се падат на нея. Най-активни партньори на регионалните библиотеки са били НБКМ, НБИВ, РБ – Русе, Шумен и някои от големите научни библиотеки.

В следващите години МЗС трябва да търпи сериозно развитие. Проблемът за ниското ниво на тази дейност се крие във: липса на сводни каталози за ресурсите на българските библиотеки в интернет; скъпите пощенски услуги; лоши комуникации; характера на читателската публика на РБ и др.

7. Автоматизация на библиотеките и внедряване на нови информационни технологии

24 от всичките 27 РБ се автоматизират. Процесите на автоматизация в някои от тях се развиват сравнително добре както в техническо, така и по отношение на изградени те информационни ресурси в електронен вид. Сериозен проблем е, че машиночетимите записи са недостатъчно достъпни за читателите в режим on-line, незначителна част от тях са в Интернет. **Появява се опасна тенденция**, която би могла да забави процесите на автоматизация или още по-лошо – да ги върне назад поради моралното остаряване на техниката и липсата на средства от страна на РБ за нейното осъвременяване.

Регионалните библиотеки са длъжни да **играят ключова роля в мрежите**, изградени на териториален тип. Трябва да бъдат подкрепяни проекти, които да осигуряват връзки между РБ и останалите библиотеки в региона. РБ трябва да изградят Web сървъри, чрез които освен библиотечно-библиографска информация да предлагат информация и за обществения, културния, стопанския, спортния живот на територията, на която се намират.

По груби изчисления за нуждите на РБ са необходими минимум около 400 000 щ.д. за техника, годишен абонамент за Интернет и софтуер за тяхната модернизация.

8. Промяна на РБ, рискови фактори, възможни решения, финансиране, правно регулиране и др.

Ако дейността на някои културни институции, които се съкращават в областните градове, може да бъде компенсирана в определена степен от пътуващи театри, оркестри и пр., при библиотеките това не е възможно. Те са консервативни институции, създават се и се утвърждават за продължителен период. Всяка една промяна с тях изисква сериозен анализ. Тези библиотеки създават и поддържат библиотечните системи в регионите от десетилетия.

Извършването на сериозни промени изисква осигуряване на добра технологич-

на въоръженост, автоматизирани системи, комуникации, връзки с Интернет, наличие на достъп до автоматизирани каталози от страна на тези библиотеки, добро и системно финансиране по различни канали. Анализите сочат, че отнемането на функции, недостатъчното финансиране, липсата на адекватна нормативна уредба и допускане на волунтаризъм по отношение на библиотечната система в регионите води до нейното унищожаване и загуба на връзките.

Намаляването на субсидиите от страна на местните власти за РБ библиотеки поставя остро въпроса за тяхното развитие и функциониране. Възможен изход от ситуацията е защита от страна на държавата на тези жизненоважни регионални институции. Тя трябва да се осъществява чрез лостовете на държавната политика, за която е отговорно Министерството на културата в съчетание с подкрепата на местните власти и общности. [7,8]

Всяко прибързано, недобре обмислено и финансово необвързано решение крие опасност от разрушаване на все още сравнително добре (съобразно сегашните условия) функциониращата библиотечна инфраструктура на териториален принцип и би се отразило фатално на националната библиотечно-информационна система.

Съществуват няколко възможни варианта за подкрепа и развитие на РБ. При всеки един от тях това трябва да става на принципа на **смесеното финансиране** – общински бюджет, целево държавно финансиране, субсидиране чрез проекти. Общините трябва да поемат и изпълняват своите финансови отговорности към РБ. Държавата, в лицето на Министерството на културата, да предоставя целево средства само за дейности и програми, свързани с реализация на националната политика. Този вид подкрепа да бъде осигурявана на базата на **СТАТУТ** за регионалните библиотеки. В него да бъдат отразени техните функции, задачи, дейности, връзки и задължения, свързани с осъществяването на държавната културна и информационна политика в региона, за който са оторизирани и за което да получават целеви субсидии. **Целевото финансиране и субсидирането по проекти за регионални библиотеки да става само за дейности, свързани с провеждането на държавна политика** (средства от фондове на Министерството на културата – съгласно Закона за закрила и развитие на културата; Националния план за регионално развитие – 2000 – 2006 г., планирани за Министерството на културата; председинителни фондове от Европейския съюз, програми на ЕС и др.) (Приложения №№ 7., 33.) [7,8]

Предимствата на целевото финансиране и финансирането по проекти са следните:

– Съобразяване с принципите за държавната културна политика, залегнали в Закона за закрила и развитие на културата.

– Съобразяване с постановките на държавната стратегия, заложиени в Националния план за регионално развитие – 2000 – 2006 г. (Приложение № 33.) [7,8]

– Съобразяване с линията за отпускане на средства от Европейския съюз – на базата на проекти.

– Съобразяване с най-новите тенденции в културния мениджмънт в областта на финансирането (Това е доказан опит и за българските библиотеки в последните години).

– Съобразяване с протичащите процеси на конвергенция на библиотеки, музеи и други културни институции с цел постигане на икономически ефект и създаване на нова информационна и културна среда за населението.

– Съобразяване с постановките в подготвените от Съюза на библиотечните и инфор-

мационните работници и Фондация „Отворено общество“ проекти и разработки:

– Проект за изграждане и развитие на Национална автоматизирана библиотечно информационна мрежа (НАБИМ)

– Законопроект за библиотеките, Законопроект за депозита

– Национална програма за опазване на библиотечните фондове

– Мегaproект „Шанс за българските библиотеки“

(Това са разработки, които предлагат система за развитие на българските библиотеки в новите пазарни условия.)

– Конкурентност

– Прозрачност

– Възможност за промяна на държавните приоритети и задачи и включване на нови РБ в проектите

– Възможност за създаване на координирани надрегионални проекти с други РБ и институции

– Създаване заинтересованост за участие на местните власти и за влягане на повече средства от тяхна страна (напр. при участие с по-голяма квота от тях по съответен проект държавата да предоставя на РБ съответно завишена сума по определени коефициенти)

– Преодоляване на проблема на т. нар. лениви бюджети, наливане на пари, изключване възможността да се разчита на „стара слава“.

Осъществяването на промени в статута и задачите на регионалните библиотеки трябва да бъде съпътствано и обвързвано със създаване на нова и промяна на съществуващата нормативна база като:

– Закон за библиотеките;

– Закон за читалищата;

– Закон за депозита и др.

Необходимо е създаване на **концепция за публичните библиотеки** (в съответствие с препоръките в Европейския съюз), в която РБ да играят основополагаща роля за поддържане на териториалната библиотечна мрежа. [1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8]

С Т А Н О В И Щ Е
НА ПРОФЕСИОНАЛНАТА КОЛЕГИЯ ПО ПРОБЛЕМИТЕ
НА РЕГИОНАЛНИТЕ БИБЛИОТЕКИ НА
РАБОТНАТА СРЕЩА, ОРГАНИЗИРАНА ОТ УПРАВИТЕЛНИЯ СЪВЕТ НА
СЪЮЗА НА БИБЛИОТЕЧНИТЕ И ИНФОРМАЦИОННИТЕ РАБОТНИЦИ
(СБИР), ПРОВЕДЕНА НА 17 МАЙ 2000 Г. В ГР. СОФИЯ

[1, 4, 7, 8] (Приложение № 33.)

В резултат на настоящата молба на СБИР Министерството на културата да огласи своята позиция в изпълнение на чл. 9, ал. 2. от Закона за закрила и развитие на културата за определяне на част от регионалните библиотеки (РБ) като регионални културни институции, на 30 март 2000 г. бе проведена среща в Министерството на културата.

На срещата Министерството на културата представи вариант за определяне броя на РБ на основание докладна записка на г-жа Мария Русинова – зам.-министър, до министъра на културата г-жа Емма Москова. Представителите на Съюза, участвали в срещата, съгласуваха изразеното становище от страна на министерството с УС на СБИР. УС стигна до следните изводи:

1. Представените материали имат фрагментарен и общ характер. Изведени са само основни статистически данни и други общи сведения за дейността на РБ. Липсват каквито и да са анализи и изводи.

2. Не са изяснени критериите за определяне статута на бъдещите РБ, което е основа за вземане на формални управленски решения.

3. На срещата не бе посочен механизмът за финансиране. Това буди сериозна тревога, тъй като всяка една подобна промяна трябва да бъде ресурсно обезпечена. Още повече, че на тези библиотеки ще бъдат възлагани допълнителни функции с цел провеждане на държавната политика.

4. Не се познават основни нормативни документи, които третират проблеми за регионалното развитие и структури. Това е довело до субективно определяне на част от библиотечните региони – Сливен и Русе. Те са изведени в разрез с Националния план за регионалното развитие за периода 2000-2006 г. (*Приложения №№ 7., 7.1., 33.*) [7,8]

5. Идеята не се обвързва с бъдещи законодателни рамки в областта на библиотечното дело.

6. Решенията, които се предлагат, трябва да бъдат обсъдени много прецизно предвид липсата на концепция в страната за развитието на териториалната библиотечна система (съобразно насоките и препоръките за публичните библиотеки в Европейския съюз). Ако това не бъде направено задълбочено, съществува сериозен риск да се създаде излишно напрежение и да се стигне до разрушаване на съществуващата библиотечна система на териториален принцип.

В резултат от липсата на яснота по тези изключително важни проблемни кръгове не само за тези библиотеки, но и за цялата териториална библиотечна система, както и за достъпа на информацията до обществото, УС на СБИР организира Национална работна среща на директорите на регионалните библиотеки. Срещата се проведе на 17 май 2000 г. в София. На нея присъстваха г-н Стоян Райчевски – председател на Комисията по култура и медии на Народното събрание, представители на Министерството на културата в лицето на г-жа Антоанета Гинина – ръководител на дирекция „Регионална културна политика“, г-жа Цанка Бечева и г-н Асен Георгиев, на Националното сдружение на общините в Република България и др.

Присъстващите библиотечни специалисти се обединиха около следните становища:

1. Регионалните библиотеки са основни библиотечни институции, изградени на териториален принцип, и изпълняват държавната политика за обслужване на населението с информация и поддържане на териториалната библиотечна система. За последните 50 г. те са изградили богати фондове, повечето от тях притежават добра материално-техническа база и въвеждат нови информационни технологии. Голяма част от тях са запазили нивото си на развитие, част от тях се развиват много интензивно в последните години.

2. РБ и сега изпълняват следните основни задачи в обществото:

– основни книгохранилища на територията на областта (региона), архив на краеведската литература и местен печат;

- център за обслужване на населението и местното самоуправление;
- оказване на експертна и консултантска помощ на останалите библиотеки в областта. [1, 2, 4, 5, 6, 7, 8, 9]

3. Развитието на РБ трябва да бъде в съответствие с принципите за балансирана политика в развитието на регионите съгласно Закона за регионалното развитие и Националния план за регионалното развитие за периода 2000-2006 г. Това предполага нов модел за по-ефективно развитие на този вид библиотеки, като се държи категорично сметка за тяхната социална роля в обществото и за приноса им развитието на културата, образованието, бизнеса, непрекъснатата професионална квалификация, поемане на част от тежестите на населението при сериозната финансова криза и др. в регионите. [7,8]

4. Съществуването и развитието на тези библиотеки трябва да бъде системно подкрепяно от държавата и общините като възлови информационни институции.

5. Необходимо е определянето на ясни позиции, задачи и отговорности за тези библиотеки с оглед държавната политика и подкрепа на библиотечното дело.

На основата на общото становище, обменените мнения и дискусията се оформиха следните области, в които трябва да бъдат направени конкретни предложения:

1. Да се изведат ясни критерии, на основата на които ще се определят РБ. Тези критерии не могат да бъдат свързани само със съдържанието на работа на конкретната библиотека. Необходимо е да се вземат предвид редица исторически, географски, икономически, демографски, социални фактори. Предлагаме да се определят групи от критерии, свързани със [7,8]:

1.1. Исторически и географски фактори:

- историческо развитие на библиотеката;
- специфично географско положение и характеристика на региона, в който функционира библиотеката.

1.2. Икономически и демографски фактори:

- промени в териториалните структури;
- развитие на частния сектор;
- чуждестранни инвестиции в региона;
- промени в отрасловата икономическа структура;
- демографски критерии (прираст на населението, плътност, миграция, равнище на образование).

Поради спецификата на библиотечната дейност трудно бяха посочени еднозначни критерии, валидни за всички библиотеки, затова е необходимо съобразяване с основните показатели за сравнимост в рамките на международната библиотечна статистика и стандартизация.

А. Количествени показатели за библиотечна дейност

- библиотека и други места за обслужване;
- библиотечен фонд;
- постъпления;
- отчисления;
- библиотечно обслужване;
- разходи (общо и по дейности);
- библиотечен персонал.

Б. Сравнителни показатели за библиотечна дейност

- процент на обслужваното население;
- процент на използваемост на фонда;
- брой на автоматизираните работни места в библиотеката;
- процент на средствата от бюджета за алтернативни източници;
- работно време на библиотеката за читатели и др., които дават основа за съпоставимост и анализ.

В материала, подготвен от Министерството на културата, са отразени само част от тези показатели. Те не са представени системно, което прави картината за отделните библиотеки непълна с цел вземане на управленски решения.

Подборът и комбинацията на показателите трябва да бъде разработен и официално приет от администрацията. В противен случай всяко съпоставяне е субективно и лесно-оборимо. Такива показатели са приети за библиотеките в Европейския съюз и могат да бъдат адаптирани при определяне на регионалните библиотеки в страната.

2. Дискусионни моменти в предложението на Министерството на културата:

2.1. По определянето на предложените библиотечни региони. Най-сериозни възражения има за следните обособени региони (Приложения №№ 7., 7.1., 33.) [7,8]:

– **На РБ Сливен** – предложено е библиотеката в Сливен да бъде регионална за областите с административни центрове Ст. Загора, Ямбол и Сливен, при наличието на силна регионална библиотека в Стара Загора (утвърден икономически, университетски център, с нови инвестиции). Съгласно Националния план за регионалното развитие за периода 2000-2006 г. Ст. Загора е в границите на друг регион, за който са заложили и съответните финансови разчети. Необосновано е създаването на библиотечни региони в противовес с определените в нормативната база.

– **На РБ Русе** – предлага се тази библиотека да бъде център на библиотечен регион Русе, Разград и Силистра, което също нарушава нормативните документи, създадени традиции и връзки на библиотеките.

– **На РБ Видин** – определянето на библиотеката във Видин за регионална измежду библиотеките на Монтана и Враца, като се има предвид относително еднаквото развитие на библиотеките в Монтана и Враца и по-ниското ниво на развитие на библиотеката във Видин. Също трябва да се отчете и местонахождението на Видин в периферията на региона.

3. Предложения за усъвършенстване модела и задачите на регионалните библиотеки, които да залегнат в статут за РБ.

Мнението на участниците в работното съвещание е, че промените трябва да бъдат осъществени в следните позиции:

3.1. Да бъдат признати за регионални културни институции 27-те библиотеки като функциониращи в системата на две нива.

– **Първо ниво** – регионални библиотеки, които получават смесено финансиране – целево държавно и от общините.

– Второ ниво – регионални библиотеки, които получават субсидии от общините.

3.2. Задачи на регионалните библиотеки от Първо ниво (които да бъдат финансирани целево от държавата):

– автоматизация (базови центрове на НАБИМ) и електронен достъп до информацията;

– координиране на информационните ресурси;

– център за непрекъсната квалификация;

– координация на библиотечни проекти и програми;

– експертна помощ;

– център за междубиблиотечно заемане;

– централно книгохранилище за региона;

– обслужване на читатели със специални нужди;

– освен като регионална библиотека от първо ниво функционира и като общинска библиотека.

Министерството на културата определя условията и видовете библиотечни услуги, извършвани от регионалните библиотеки, включително и заплащането за някои от тях.

3.2.1. Задачи на регионалните библиотеки на Второ ниво:

– основно фондохранилище на територията на областта;

– краеведска дейност;

– методическа помощ и координация за библиотеките от областта;

– център за обслужване на населението от областта с информация;

– освен като регионална библиотека от второ ниво функционира и като общинска библиотека.

3.3. Да бъде създаден Консултативен съвет за всяка една регионална библиотека. В неговия състав да се включат:

– по един представител от областната управа на библиотеките от библиотечния регион;

– директорите на Регионалните библиотеки от Първо и Второ ниво в библиотечния регион.

Разходите, свързани с дейността на комитета, се поемат от регионалната библиотека.

Министърът на културата определя условията за дейността на комитета.

4. Предложение за финансиране на РБ.

– **Първо ниво РБ – смесено финансиране** – от Министерството на културата, Националния план за регионално развитие – за онази част от библиотечното обслужване, която е свързана с функциите им на регионални библиотеки, както и от общините, от проекти, от набиране на собствени средства.

– **Второ ниво РБ** – финансиране от общините, договори с общините в областта, от проекти, от набиране на собствени средства.

5. Предложение от страна на съвещанието за участници в работна група, която да подпомогне Министерството на културата при изготвяне на Статут за РБ:

– ст.н.с. Радка Колева – директор на Народна библиотека „Ив. Вазов“, Пловдив;

- Емилия Милкова – директор на РБ, Варна;
- Ани Михова – директор на РБ, Плевен;
- Марияна Бойрикова – директор на РБ, Пазарджик;
- Димитър Бечев – директор на РБ, Ямбол, член УС на СБИР;
- н.с. Анета Дончева – член УС на СБИР.

ПМС № 153 от 28 юли 2000 г. „За преобразуване на културни институти в регионални библиотеки и музеи“, беше ревизирано с последващо ПМС 80 от 7 април 2006 и др. поради допуснатата недалновидност и сериозно недомислие при регулиране на обществените отношения, свързани с библиотеките и др. организации.

Бележки

(Бележка № 1) При това напрегнато и изпълнено с конфликтни ситуации време председатели на СБИР бяха Мария Капитанова (1994-1998 – председател) и Александър Димчев (1994-1998 – зам.-председател, и 1998-2000 – председател). Именно тогава тръгнаха по-активно атаките срещу СБИР. Част от причините според пишещия тези редове са следните:

- Нежелание да се подаде асоциацията на политически натиск и пристрастия.
- Подкрепата и влиянието, които си беше извоювал СБИР сред общността, фондации, НПО, международни организации, посолства, чуждестранни представителства и др.
- Добрата съвместна дейност на СБИР с фондация „Отворено общество“.
- Високият експертен потенциал и капацитет, който беше наличен и привлечен, което будеше завист. Вместо да бъде използван пълноценно от различни организации.
- Наложеният дух в СБИР на толерантност, солидарност и в търсене на взаимен интерес.
- Организирането на интересни инициативи на национално и на местно ниво.
- Даване на свобода на избор и за отстояване на позиции.
- Креативността на хората, обединени в общи цели и каузи.
- Грижата на СБИР за квалификацията на кадрите.
- Отстояване на позиции в защита на: потребителите; библиотеките и професионалната ни колегия.
- Извоюваната независимост на СБИР!
- Активната позиция на СБИР по отношение на националните проекти, които той подкрепяше, инициираше и в които участваше активно – НАБИМ, КОМПАКТДИСК, НПОБФ, Библиотечно законодателство, ЦПОБ, „Шанс на българските библиотеки за 21 век“ и др. (На по-голямата част от тези структуроопределящи проекти ръководител се явяваше Димчев). Срещаха се колеги, които не бяха съгласни с идеи и постановки, залагани в проектните решения. Една малка част от тях тръгваха обикновено не по пътя на дебата, а по линията конфронтацията – „да попречим“. Тези хора намираха подкрепа от администрацията в МК – царица на хватките „разделяй и владей“. Най-често те се превръщаха в аутсайдери в общността. След време те бяха забравяни, или по-точно подритнати от „силните на деня“. Никой не обича предателите и лакеите.

Примери в това отношение ще посоча с програмата „Библиотечно законодателство“.

Първият случай, с който ще илюстрирам подобен феномен, е следният. Работната група, която работеше по Закона за депозита, включваше утвърдени специалисти в тази област, сред които и Христо Вълчев от НБКМ. В един момент тезите на разработчиците се оказаха противоположни по отношение на бройката на депозитните екземпляри. Александра Дипчикова, Ани Тотоманова и Татяна Янакиева застанаха зад модерната, европейска линия, за редуциране на тяхната бройка. Доводите им почиваха на логиката, че депозитът не е вече средство за комплектуване на фондовете на библиотеките. Ако държавата настоява да бъде запазена подобна политика, да бъде така добра – вместо да рекетира издателите, да използва лостовете на платения депозит. По изчисления на експертите това възлиза ежегодно на около 450 000 лв. Вторият аргументиран довод беше свързан с използването на новите ИКТ, посредством които ще отпаднат проблемите с предаването на данни, сканирането и дигитализацията на документите. Въпреки европейските препоръки за максимум 3-5 копия, работната група се спря на по-големи квоти, надвишаващи препоръките. Вълчев настояваше да се запази статуквото – за 20 бр. при тираж над 300 копия, което представляваше популизъм и рекет. При внасянето на документа от народния представител и председател на Комисията по култура Стоян Райчевски за предварително обсъждане в комисииите на Народното събрание, Вълчев се опита да внесе алтернативен вариант на текст. Това стана зад гърба на групата от експерти, създадена от СБИР. За целта той използва неформални канали за представяне на текста от народната представителка – г-жа Ева Жечева от гр. Сливен. Това възбуди остро недоволство. В края на тази сага беше приет вариантът на СБИР. В това отношение важна роля изигра зам.-министърът доц. Райна Гаврилова. Тя, заедно с г-н Райчевски, се застъпиха категорично и застанаха зад изразените идеи в законопроекта, подготвен от нашата професионална организация.

С гордост трябва да се отбележи, че това е първият закон, внесен и приет от НС от НПО.

Вторият – „Закон за библиотеките“, беше отхвърлен с лека ръка от МК. В СБИР се получи информативно писмо, подписано от министър Емма Москова. В него само ни съобщаваха за решението на МК за отказа да внесе за разглеждане текста на проектозакона. Един сериозен документ, който бе обсъден по всички правила на парламентарната практика. Подложен на сериозна дискусия от професионалната колегия, предложен за мониторинг на национално съвещание в Баня. Внесен по законов ред в институцията, отговорна за неговото придвижване и съгласуване. Документ, зад който стояха сериозните интереси на колегията в страната. Той бе подкрепен финансово при разработването от Американския информационен център. До ден днешен си спомням думите на неговия директор, когато споделихме с М. Капитанова пред него намерението си да започнем подобна законодателна инициатива. В началото ние смятахме да преведем и да подготвим материали и текстове за законодателството в чужбина и в България. Да направим активна кампания в Народното събрание сред депутатите, те да разработят проектозакон за библиотеките. Г-н Питър Айзенхауер ни каза следното. Ще ви подкрепим, но защо не подготвите вие текстовете. Спогледахме се с Мария. Това ни се струваше непосилна задача съобразно нашето образование, опит и квалификация. След няколко разочарователни фрази (но прями) и няколко окуражителни думи от страна на господин Айзенхауер, че ще финансират проекта, когато видят конкретен резултат. Такъв едва ли ще се получи, ако се разчита изцяло на народните ни избраници. Досега опитът им сочи за подобен развой. Ето защо той ни посъветва ние сами да се захванем и в рамките на една година да разработим текстовете на два законопроекта – за депозита и за библиотеките. Сумата, която поискахме, възлизаше на 5 000 щ.д. за: ксерокопирна техника, персонален компютър, принтер, тел. с факс, телевизор, издания (два сборника с материали за законодателството и един за националната ни конференция, посветена на темата). Това беше огромно предизвикателство. При положение, че имахме всичко на всичко една пишеща машина в нашия офис, взета назаем от Столична библиотека. Отново се спогледахме с Мария и взехме решението – да рискуваме! Направихме го! Защото си имахме доверие. Бяхме работили почти 15 г. в една стая в УБ – бюро срещу бюро. Знаехме, че

ще постигнем целта, каквито и усилия да ни коства този неочакван и непосилен труд, който ни предстоеше. Макар и с много колебания, знаехме, че ще трябва да успеем, защото зад нас стоеше колегията. Щяхме да търсим съмишленици и в Университета. Имахме известен опит в тази насока от участие на наши колеги в подготовката на подобен документ в МК – в първите години на прехода.

– Проектозаконът за библиотеките беше подготвен в срок. Отзивите за него бяха положителни. Една от причините за неговото непридвижване (в неформален план) е неразбирателство между г-н Райчевски и г-жа Москова (въпреки че и двамата бяха представители на една политическа сила – СДС).

– Жалко за изгубените надежди сред колегията. Неуспехът и работата обаче ни сплотиха. Направиха ни още по-задружна и солидарна общност. Колегите усетиха нечестната игра на МК. Разочароваха се от неговите чиновнически представители... От политиците...

Много пъти съм споделял и сега ще го кажа. За мен беше и си остава до ден днешен огромно удоволствие да работя за каузата на библиотеките и за моите сърцати и любими колеги в тях.

Литература

1. БЮЛЕТИН – Съюз на библиотечните и информационните работници. – № 1, 2000 / Състав. А. Димчев, Ред. кол. А. Димчев и др. – София : СБИР, 2000.
2. Библиотеките през новото хилядолетие – свободен и равен достъп до информация : Докл. от IX нац. конф. на СБИР с междунар. участие, София 1–3 юни 1999 / Състав. А. Димчев, М. Ангелова. – София : СБИР, 1999, 166 с.
3. Библиотечното дело в чужбина : Сб. от нормат. док. / Състав. А. Дончева и др; Ред. кол. А. Димчев и др. – София : СБИР, 1998. – 95 с.
4. Димчев, А., А. Дипчикова. Състояние и проблеми на библиотечната система в страната. // Библиотеките през новото хилядолетие – свободен и равен достъп до информация : Докл. от IX нац. конф. на СБИР с междунар. участие, София 1–3 юни 1999. – София, 1999, с. 10–17.
5. Димчев, А., А. Дончева и А. Дипчикова]. Регионалните библиотеки в България. // Библиотека, 2000, № 5, с. 22–32.
6. Димчев, А. Развитие на българските библиотеки. // Дни на науката на Република България и Република Македония. София, 27–29 май, 1999 : Науч. докл. – София; Битоля, Македония, 1999, с. 219–233.
7. Закон за регионалното развитие (обн., ДВ, бр. 26 от 23.03.1999 г.).
8. Национален план за регионалното развитие за периода 2000-2006 г. (обн., ДВ, бр.106 от 03.12.1999 г.).
9. Янакиева, Т., М. Капитанова и А. Димчев. Десет години Съюз на библиотечните и информационните работници. // Бюлетин на СБИР, № 1, 2000, с. 5–11

Осма глава

ИЗСЛУШВАНИЯ НА КОМИСИИТЕ ПО КУЛТУРА В НАРОДНОТО СЪБРАНИЕ НА ББИА – ИМАШЕ ЛИ ПОЛЗА? ИЛИ КАК ИНСТИТУЦИИТЕ ЛЪЖЕХА И ПОДВЕЖДАХА НАРОДНИТЕ ИЗБРАНИЦИ

(Б.а.) В патоса за демократизиране на институциите в България и въвеждане на добри практики чрез поддържане на по-добри връзки с гражданския сектор могат да бъдат вменени и срещите на представители на Народното събрание и на ББИА. Похвална инициатива!!! Срещите започнаха в последните години. На тях се поставят и важни за библиотеките въпроси. (Приложения № 2., 2.1., 2.2.)

Важното е какви са резултатите?!

Като участник в няколко подобни срещи категорично с тревога и разочарование мога да заявя – **почти никакви**. Изпускане на „парата“. Поредни обещания от страна на изпълнителната власт. Лицемерни думи от ръководители на национални институции, с опасения да не би да подразнят „лъва“. В отделни случаи – присъствие на „модно ревю“ или на „панаир на суетата“. Или да преценим „нивото на алцхаймер“ на опозицията, която не си спомня, че е имала властта в предния парламент. Също така да си наостри шпаките срещу настоящите властимащи. Оправдания за несвършена работа, най-вече поради липса на експертен капацитет от страна на Министерството на културата (МК).

Пример в това отношение е Законът за обществените библиотеки и неотменните и съпътстващи го документи – Наредбата за библиотечните фондове и Стандарта за библиотечно-информационно обслужване – забавени съответно пет и шест години. И разбира се липса на капчица срам или свян за обществените очаквания...

Неслучайно е толкова нисък рейтингът на народните ни представители и на [без] отговорните държавни институции.

Често пъти си задавам въпроса – каква република сме: парламентарна, министерска, чиновническа, мутренско-мафиотска, на миските, на щрапащите човечета, на чалгаджии?

Явно всички сме „омешани“ в мелницата на безвремието. На липсата на отговорност и на контрол. Въпреки наличието на всевъзможни служби, агенции, службаши, „чантаджии“ и агенти.

Кухи структури, надвишаващи порядъчните нормативи, стандарти и практики в ЕС. (Пълни с „наши и ваши“ хора, с „калинки“, други „насекоми и инсектициди“ и др. възможни и измислени представители на „флората и фауната“.). Имаме ги, но за жалост – бездействени, противопоставящи се една на друга, но най-вече на гражданите, на които са длъжни да бъдат в услуга. Един жесток хомот за обществените разходи!?

Или по-точно в държавата на безпардонната и безграничната безотговорност! Доближаваща се до: модела на Оруел; героите на Вазов от „Елате ни вижте“ – „...Човекът словесни паднал е до скота....“; тези на Смирненски за безперспективността пред градските чеда „...Ти целият скован от злоба си, о шумен и разблуден град...; симпатичните ни, но обречени герои на Стайнбек от „За хората и мишките“...?

До следващите срещи с нашите набъбнали „изб[раници]“, с представители на „електората“. Или още по-вярно на: „верноподаниците“... от намаляващия български народ и на увеличаващото се напрежение в отделните обществени сектори.

В една държава, която за жалост все повече заприличва на „ошмулена и обрулена“ територия. Сякаш преживяла тежки катаклизми, цунами, военни действия, бедствия...

Една от най-старите в Европа!!!

Райско кътче, за което мечтаят милиони хора по света. Дадено ни може би с условията на Господ Бог!!!

Налазено от алчни, безскрупулни и безотговорни и безидейни политици и администратори, приличащи на „озъбени скакалци“...

Разделено общество, вместо обединено! На две – властници срещу народ! Вместо да му служат, или по-точно да му „служуват“, каквато е ролята на тази прослойка в цивилизования свят?

Което не вещае добри дни за нашата култура, образованост и наука.

Изобщо за участие в състезанието ни с другите цивилизовани народи?

Да проследим демагогията на управляващия ни „елит“ в лицето на МК по отношение на библиотечния сектор на фона на отдадените на каузата колеги от библиотечната колегия – едни истински възрожденци и будители:

Изслушване на библиотечната асоциация пред Комисията по културата, гражданското общество и медиите

Материалът е публикуван на сайта на ББИА. <http://www.lib.bg/15.07.2010>

На 30 юни 2010 г. се състоя изслушването на представители на библиотечната общност пред Комисията по културата, гражданското общество и медиите, предложено по време на срещата на ББИА с народните представители от комисията в рамките на Националната библиотечна седмица.

На събитието бяха поканени и представители на Министерството на културата в лицето на г-н Игор Чипев – началник на сектор „Литературно наследство“, както и г-н Боян Нушев – парламентарен секретар на МК. Сдружението беше представлявано от Ваня Грашкина – председател на ББИА, проф. Боряна Христова – директор на Националната библиотека, Анета Дончева – зам.-директор на Националната библиотека, доц. Александър Димчев – декан на Философския факултет на Софийския университет, Емилия Милкова – директор на Регионална библиотека „Пенчо Славейков“ – гр. Варна, Спаска Тарандова – зам.-директор на Столична библиотека, Слава Драганова – директор на Библиотека „Родина“ – гр. Стара Загора, и Ели Попова – директор на Изпълнителното бюро на ББИА. Народните представители – членове на комисията, получиха материалите за изслушването няколко дни предварително, за да имат възможност да се запознаят обстойно с изложените в тях факти, проблеми и предложения.

Изслушването се ръководеше от председателя на комисията г-жа Даниела Петрова. (Приложение № 2.1.)

Внесени от ББИА материали за изслушването:

Основни проблеми на библиотеките в България и предложения за тяхното модернизиране и развитие с Приложения:

1. Предложения на Националната библиотека „Св. св. Кирил и Методий“ за изпъл-

нение на Закона за обществените библиотеки и Закона за задължителното депониране на екземпляри от печатни и други произведения.

2. Предложения на ББИА към Проектозакон за училищното образование (.doc) Материалът е публикуван на сайта на ББИА. <http://www.lib.bg/>

Изслушване на представители на ББИА в Комисията по културата, гражданското общество и медиите/ <http://www.lib.bg/06.07.2012>

На 27 юни 2012 г. се състоя изслушване на ББИА в Комисията по културата, гражданското общество и медиите в изпълнение на предложението на г-жа Даниела Петрова, дадено на срещата с представители на асоциацията по време на Националната библиотечна седмица. В съответствие с процедурата по изслушванията **УС на ББИА подготви материала „ПРОБЛЕМИ НА БИБЛИОТЕКИТЕ В БЪЛГАРИЯ И ПРЕДЛОЖЕНИЯ ЗА ТЯХНАТА МОДЕРНА ПЕРСПЕКТИВА“**, който беше изпратен до народните представители за предварително запознаване. (Бележка № 1) (*Приложение № 2.1*)

В срещата участваха председателят на Комисията по културата, гражданското общество и медиите г-жа Петрова и десет народни представители – членове на комисията. Министерството на културата бе представено от ресорния зам.-министър арх. Георги Стоев и началника на отдел „Литературно наследство“ г-н Игор Чипев. ББИА беше представена от: Снежана Янева – председател на УС на ББИА; проф. Боряна Христова – директор на Националната библиотека „Св. св. Кирил и Методий“; проф. Александър Димчев от Катедрата по библиотечно-информационни науки и културна политика към Софийския университет, Емилия Милкова – зам.-председател на УС на ББИА, Ваня Грашкина и Спаска Тарандова – членове на УС на ББИА, Ели Попова – директор на Изпълнителното бюро на ББИА.

Председателят на асоциацията благодари за предоставената възможност и представи основните позиции и неотложните проблеми, изложени в материала. В своето изказване г-жа Янева спомена за усилията на ББИА като професионална организация да бъде максимално полезна за постигането на по-високо съвременно равнище на библиотеките в България, сподели като положителен знак срещата ѝ с министъра на културата. В изказването беше изразена тревога от дългогодишното пренебрежително отношение към библиотеките от страна на държавата и от изключително ниското заплащане на библиотечния персонал. Беше посочено сериозното изоставане както от световните стандарти, така и от изискванията на обществото и нуждите на българските граждани. Мотивирана бе необходимостта от промени в Закона за културното наследство, Закона за счетоводството и Правилника за приложение на Закона за митниците, които да отразят спецификата на библиотечните институции. Г-жа Янева акцентира върху направените в представения от ББИА материал предложения за подобряване на състоянието на библиотеките и осъвременяване на предоставяните от тях услуги.

Думата беше предоставена на зам.-министъра на културата за отговор по поставените въпроси. Арх. Стоев поясни, че министерството много добре познава проблемите и прави усилия да търси решения и изтъкна, че нееднократно са внасяни предложения в Министерството на финансите за увеличаване на стандартите за издръжка на делеги-

раните дейности. Той покани г-н Чипев да обясни ситуацията около забавянето на **Стандарта за библиотечно-информационно обслужване – поднормативен документ към Закона за обществените библиотеки.**

Господин Чипев информира за случилото се през изминалата година с преработката на стандарта, за исканата финансова обосновка от Министерството на финансите и необходимостта при изготвянето на разчетите те да бъдат съобразени със ситуацията в страната. Според господин Чипев Законът за обществените библиотеки работи и може да работи и без стандарта. Беше обяснено, че в адаптирания вариант на документа е внесена различна философия за стъпаловидно движение в достигането на европейските стандарти, така че в рамките на следващите 10 години те да бъдат достигнати. Г-н Чипев поясни, че визията за библиотеките на МК и на ББИА е една и съща. Относно ДДС върху книгата отбеляза, че е налице механизъм средствата от него да се връщат в библиотеката чрез програмата „Българските библиотеки – съвременни центрове за четене и информираност“. Коментарите по законите, засегнати в изложението и споменати в материала, също са известни; необходими са поправки, а по Закона за културното наследство се работи.

Ваня Грашкина се спря на проблемите в изпълнението на разпоредбите на Закона за обществените библиотеки, като **изрази несъгласие с тезата на г-н Чипев.** Тя внесе яснота по отношение на стандарта, за който толкова активно настояват библиотечните специалисти. От позицията си на експерт, работил по създаването на поредица от варианти на този документ, тя уточни, че стандартът няма само финансови измерения. Целта е чрез въвеждането му да се осигури един минимум от основни библиотечни услуги за гражданите във всяко населено място на страната. Законът не може да бъде приложен от общините без стандарта. Тя подчерта, че това е важен поднормативен документ към Закона за обществените библиотеки, който регламентира изцяло показателите и индикаторите за библиотечно-информационното обслужване, изискванията към професионалната подготовка на библиотечните специалисти и т.н. **До м. март миналата година са изработени 6 различни варианта на стандарта, съобразени с указанията на Министерството на културата. За момента няма яснота какво се случва с последния седми вариант, изработен само от експерти на министерството, и на какъв етап е неговото придвижване към утвърждаването му. Законът не се изпълнява и по отношение на Националния съвет по библиотечно дело, който е заседавал само веднъж за последните три години след приемането на Закона за обществените библиотеки и не изпълнява вменените му функции. Не е изготвена нова Наредба за библиотечните фондове, съобразена със Закона за счетоводството и спецификата на библиотеките.** Беше изтъкнат нееднократно поставяният от ББИА въпрос относно малкия, крайно недостатъчен кадрови капацитет на МК и неговата невъзможност да покрие целия обем от дейности. МК не открива целеви програми за финансиране на приоритетни библиотечни дейности – например дигитализацията на културното наследство е много важен проблем, който се нуждае от целево финансиране чрез специална програма. България е представила едва 14% от очакваното количество в Европеана.

Според Емил Василев – член на комисията, проблемите с несъответствието в споменатите закони могат да се решат с диалог между министрите от ресорните министерства. Несъобразените клаузи за инвентаризацията в Закона за счетоводството със спецификата

на библиотеките и огромните фондове на част от тях се оцени като абсурдна ситуация. Беше подчертано, че ежегодните актове от страна на Министерството на финансите не е решение.

Г-жа Емел Етем благодари за предоставената информация и подчерта категорично, **че в по-голямата си част това са нерешени управленски проблеми и Народното събрание не може да покрива дейностите на Министерството на културата.** Действително не е по силите на двама специалисти да отговарят за всички библиотечни дейности, но проблемите са в управлението, не в парламента е пречката за приемането на нормативните документи за библиотеките. Относно завишаването на бюджета за 2013 то може да се дискутира в подходящото време – през есента. Отправени бяха препоръки да се приемат спешно поднормативните документи и да се обърне внимание на Министерството на културата за по-голяма експедитивност в изпълнението на задачите.

Проф. Ал. Димчев се включи в диалога с ясно зададен въпрос към представителите на министерството: могат ли да посочат конкретни срокове за изпълнение и решение на поставените неотложни проблеми. Настоятелно помоли за ясни ангажменти по направеното от ББИА изложение и формулирани предложения.

P.S. (Б.а.) (Изказването ми бе в следния дух: Уважаеми членове на комисията, по Култура и медии,

Миналият път на изслушването бях доста афектиран от несвършеното от страна на Министерството на културата. Сега ще се опитам да запазя спокойствие. Трябва да кажа отговорно, че нищо от включеното в документа от изслушването от 30 юни 2010 г. в същата комисия не е изпълнено. Кое то говори за неуважение и за несвършена работа. За симулиране на активност.

Проблемите стоят и се задълбочават!

По тази причина се обръщам към вас и към МК да се набележат конкретни срокове за изпълнение на задачите, представени в документа на ББИА, който е пред вас. Съзнаваме, че в държавата има трудности с финансирането. Това не е причина да не се изпълняват законите и важните задачи.

Предлагам МК да даде ясен отговор кога и какво е сред приоритетите и да се започне работа. Това да стане до 10 септември, явно през лятото нищо няма да се случи. Иначе отново ще си говорим, но така няма да има бъдеще за библиотеките и за обществото, което очаква от тях.)

Проф. Б. Христова подчерта, че има диалог между министерството и Националната библиотека, постига се разбиране в общата работа по проекти и съвместни дейности. Беше отправена молба да се включат повече библиотечни експерти при подготовката на промените в Закона за културното наследство.

Народният представител Любомила Станиславова отправи сериозна бележка към Министерството на културата и изказа очаквания и пожелания за бързи и оперативни действия за отстраняване на пречките и изпълнение на ангажиментите към библиотечния сектор.

Г-жа Янева благодари за дискусиата и отбеляза, че за акцент в писмото на Министер-

ството на финансите до Министерството на културата във връзка със **Стандарта трябва да се приеме не толкова тежката финансова ситуация в страната, а мотивираността на предложенията и необходимостта да се защитят интересите на гражданите.**

Г-жа Петрова направи заключение, че срещата е била много полезна. Налагат се изводите, че е необходима по-добра комуникация, по-бързо движение на задачите от страна на министерството, което има ресурс за вземане на решения.

Материалът е публикуван на сайта на ББИА. <http://www.lib.bg/>

Среща в Комисията за културата и медиите на 43-то народно събрание – 28 юни 2016 г.

На 28 юни 2016 г. представители на ББИА се срещнаха с г-н Славчо Атанасов – председател на Комисията по културата и медиите в 43-то Народно събрание. В срещата участваха председателят на ББИА Снежана Янева и членовете на УС на ББИА Ваня Грашкина и Димитър Минев. *(Приложение № 2.2.)*

Материалът е публикуван на сайта на ББИА. <http://www.lib.bg/>

Бележки

(Бележка № 1) Предното изслушване бе насрочено за м. май 2012 г. в Огледалната зала на НС. То не се проведе поради липсата на кворум от страна на депутатите. На него присъстваха от Българска библиотечно-информационна асоциация: Снежана Янева – председател, проф. Александър Димчев, проф. Боряна Христова, Спаска Таранова, Емилия Милкова, Елица Лозанова, Ваня Грашкина и Ели Попова. Интересен беше „Панаирът на суетата“ от страна на народните представители. Влизайки в залата един по един, се стигна до много интересни разговори между тях, неприсъщи за пред непознати хора, поканени в българския Парламент. Имах чувството, че се намирам на светско парти, където дамите говореха единствено за новите си фризури и за тоалети. Маски и разговори, присъщи на миски...

При започването на заседанието се оказа, че няма кворум. Основно в залата присъстваха народни представители (около 7) от ГЕРБ. За другите ми се струва, че проблемите на българските библиотеки нямат значение, което е обидно. След изказването на председателката на комисията, г-жа Даниела Петрова, помолих да ми бъде предоставена думата и заявих следното с приповдигнат тон (цитирам по памет):

„Дами и господа народни представители, днес се чувствам огорчен от случващото се в българското Народно събрание. Винаги съм уважавал институциите. Това се опитвам да вменявам и в съзнанието на моите студенти и на моите деца. За съжаление, вие ни разочаровате! Не случайно рейтингът на парламента е отчайващо нисък. Вие си го правите. За мен и за моите колеги е срамно и недостойно случващото се днес, в дните на 24 май. Това говори за неуважението към хората, които работят в библиотеките, и към техните потребители. Към тези хора, които са се посветили на духовното, с нищожни възнаграждения, които работят с желание при трудни условия. Които очакват от вас подкрепа, не за себе си, а за напредъка на обществото, на родната ни култура и образование! Разбирам, че имате по-важни неща от вашите задължения. Явно не сме попаднали на мястото, където трябва да се решават въпроси на т. нар. от вас „електорат или народ!!!...“

И така до нови и нови срещи с институциите...

Ние нямаме какво да губим! Затова ще питаме, ще задаваме въпроси, настояваме и отстояваме идеите и болките на нашата библиотечна колегия!

Ще търсим решения. Ще искаме политики!

Ще разобличаваме и сочим лицемерието!

Ще оказваме обществен натиск.

Това е пътят...!!!

Вече минаха над 35 г. на подобни битки... Нека да повярваме в библейската притча за 40-годишно лутане през пустинята. През това време натрупахме опит. Имаме и своите водачи. И най-важното – повярвахме си, обединихме се – затова сме силни и ставаме все по-силни!!! Политиците и службогонците се стряскат вече от нас.

Трябва да продължим...!

На правия друм сме вече – или така се надявам!!!

Девета глава

ПОСТИГАНЕ НА ЕФЕКТИВНОСТ НА ФУНКЦИОНИРАНЕ НА БЪЛГАРСКИТЕ БИБЛИОТЕКИ ЧРЕЗ ЗАКОНОДАТЕЛНИ ПРОМЕНИ [5]

На примера на политики при нормативната уредба на обществените библиотеки в България

доц. д-р Александър Димчев
декан на Философски факултет,
преподавател в катедра „Библиотекознание, научна информация и
културна политика“
Софийски университет „Св. Климент Охридски“

н.с. Анета Дончева
зам.-директор
Народна библиотека „Св.св. Кирил и Методий“

Българските библиотеки са между институциите, които най-сериозно пострадаха в периода на „прехода“. Това се отрази на цялото общество предвид тяхното стратегическо значение за развитието на културата, науката, образованието, технологиите, икономиката, бизнеса, демократизацията и информатизацията, както и за социалната интеграция и кохезия на населението. За съжаление, тази тяхна значима роля и мисия не се осъзнава от политическия елит и отговорните институции. Библиотеките са сред организациите, които се нуждаят от протекция и развитие от държавата. Последиците от срина на българското библиотечно дело ще продължават да се проявяват върху цялото общество. Въпреки трудностите, при които се развива библиотечния сектор, фактор за неговото частично оцеляване и жизненост се явяват главно усилията на представителите на библиотечната колегия и нейната професионална организация Българската библиотечно-информационна асоциация (ББИА), правопреемник на Съюза на библиотечните и информационните работници (СБИР), спомоществателски организации и отделни ръководни нива, които осъзнават значението на библиотеките и ги подкрепят. През годините на преход тези субекти се опитват да създават политики и стратегии за развитието на библиотеките в съзвучие с международните тенденции чрез търсене на икономически изгодни и ефективни модели за действие и реструктуриране, и технологизиране на библиотечната инфраструктура. [1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12] Те винаги са били ориентирани в контекста на политиките в Европейския съюз (ЕС) и съвременните практики. Поредните подобни инициативи, чрез която беше потърсено нормализиране на библиотечно-информационния сектор и постигане на ефективност в неговата работа в полза на обществото бяха насочваните усилия за правна регулация за библиотеките и библиотечно-информационните дейности в България. [1, 8, 9, 12]

ИСТОРИЧЕСКО РАЗВИТИЕ НА ЗАКОНОДАТЕЛНИТЕ ИНИЦИАТИВИ – КРАТКИ СВЕДЕНИЯ

Законовите и нормативните документи за библиотеките в България от Освобождението до края на XX век имат частичен характер и регламентират дейността на отделни видове библиотеки или отделни библиотечни дейности: Закон за депозиране на печатни произведения (1897), законите за народното просвещение (1909, 1921, 1924), Закон за учредяване на достъпните народни библиотеки (1920), законите за народните читалища (1927, 1941, 1996), правилници и инструкции за работата на големите български библиотеки в София и Пловдив. След Втората световна война издаваните нормативни документи на Министерския съвет и на други държавни органи целят да наложат централизирана и йерархизирана организация, при която не се зачитат в дължимата степен исторически обусловените и определените от съвременното развитие специфични функции на отделните библиотеки, ограничена е тяхната автономност и възможност за самостоятелно развитие. (*Приложения №№ 52., 52.1., 53. – 53.6.*)

В периода на трансформация към пазарна икономика нашата държава не изработи национална стратегия, релевантна на общите европейски документи, които утвърждават ролята на библиотеките в обществото. Затова сега е налице изоставане в промените на нормативната уредба за библиотеките от темпа на реформиране на законодателната система в държавата. **България бе единствената европейска страна без специално библиотечно законодателство – до 2009 г.** [1, 8, 9, 12] Библиотеките не присъстваха в правното пространство като субект. В периода след 1992 година професионалната общност, подпомогната от различни програми, предложи три проекта за библиотечен закон, два от които по различни причини не бяха приети. В част от новоприети нормативни документи се споменаваха откъслечно библиотеките или техни основни дейности. Те за съжаление не третираха статута и финансирането на библиотеките и не създаваха необходимите предпоставки за пълноценното им функциониране.

От страна на СБИР са подготвени значими проекти, документи и инициативи, една част от тях съвместно с Министерството на културата:

– 1992 – 1993 г. – първият опит – Проект за Закон за библиотеките – 1993 г. Проектът на закона бе разработен съвместно от Съюза на библиотечните и информационните работници (СБИР) и Министерството на културата (МК). (То е отговорно за провеждането на основната държавна политика по отношение на библиотеките. В неговата структура съществува специализирано звено, което има отговорности за библиотеките.) Подготвеният проект не бе придвижен до отговорните институции – поради смяна на правителството и липсата на последователна политика в МК.

– 1996 – ПМС № 19 на МС от 31 януари 1996 – отменено след 6 месеца от същото правителство. Причините основно са следните: ПМС реално не отговаряше на новите обществени условия, залагани в документите; противоречеше на принципите в конституцията при регулирането на обществени отношения; повтаряше почти буквално текстове от ПМС № 2 т 1970 г., налагаше и др. п. Несъответствия. То беше подготвено от администрацията в МК и не беше съгласувано с представители на библиотечната колегия.

– 1996 – *внесен текст за Закон за библиотеките от г-н Стоян Райчевски.* (*Приложения № 35., 35.1., 36.*) Текстът е внесен на 29.12.1996 г., парафиран е от председателя на Народното събрание – акад. Благовест Сендов. Породи настъпилата политическа криза и прекратяване дейността на Народното събрание документът остава без последствие.

– 1997 – проект на СБИР (подкрепен от Американския информационен център) – Закон за депозита и Закон за библиотеките (1977-2000):

– **1997-2000 г. – Законът за депозита** беше приет от Народното събрание през 2000 г. и влезе в сила от 2001 г. (ЗАКОН за задължителното депозирание на печатни и други произведения, обн., ДВ, бр. 108 от 29.12.2000 г., в сила от 01.01.2001 г. Загл. изм. – ДВ, бр. 42 от 2009 г., в сила от 06.07.2009 г.) След това бяха направени определени поправки в него. Най-съществените са свързани с т. нар. динамични документи. Съществуваше остро несъгласие от страна на експертите от МК, най-вече на г-н Саракинов, който твърдеше, че такава формулировка не съществува. Представителите на СБИР допуснаха компромис, изключвайки този вид документи от проекта за закон. Те бяха с ясното съзнание, че практиката ще посочи, че те са на прав път и че корекция ще бъде направена. Това се случи през 2009 г. с приемането на Закона за обществените библиотеки.

– **1997 – 2000 г. – Закон за библиотеките (проект)** – (последен вариант – предаден на г-н Райчевски, 20.06.98 г., 25.03.99 г.) Въпреки първоначално декларираната подкрепа за Закона от страна на министерството, след това се отказа да подкрепи текста – с неизвестни мотиви.

– **ПМС № 153 от 28 юли 2000 г.** „За преобразуване на културни институти в регионални библиотеки и музеи“, ревизирано с последващо **ПМС 80 от 7 април 2006** и др. подобни неиздържани актове, списвани и предлагани от министерството.

– **2006 г. – Проектът „Правна регулация за библиотеките и библиотечно-информационните дейности в България – (2006-2009) (подкрепен от Британския съвет – България).** Беше разработен и приет от Народното събрание Закон за обществените библиотеки (В сила от 06.07.2009 г. Обн., ДВ, бр. 42 от 5 юни 2009 г., в сила от 1 януари **2014**) и бе направена актуализация на Закона за депозита (2007-2009), обн., ДВ, бр. 42 от 5 юни 2009 г. (*Приложение № 53 – 53.б.*)

ТЕНДЕНЦИИ В РАЗВИТИЕТО НА БИБЛИОТЕЧНОТО ЗАКОНОДАТЕЛСТВО И ПОЛИТИКА В ЕВРОПА

В европейските и много други страни традиционно действа система от библиотечно законодателство. [4] Глобалните промени през последните години наложиха разработката и утвърждаването през 2000 г. на „Препоръки за европейско библиотечно законодателство и политика на Съвета на Европа“ и ЕБЛИДА (Европейското бюро на библиотечните, информационните и документационните асоциации). В съответствие с тези препоръки в много от страните в Европа библиотечното законодателство бе осъвременено и актуализирано.

ПЪРВИЯТ ОПИТ – ПРОЕКТ ЗА ЗАКОН ЗА БИБЛИОТЕКИТЕ – 1992-1993 Г. (Министерство на културата и СБИР)

Първият опит за основна промяна на нормативната база за библиотеките чрез закон при новата общественно-икономическа ситуация в страната се прави през 1992 г. Към Министерството на културата е формирана работна група, на която със Заповед РД 1920 от 22.01.1992 г. се възлага да разработи Закон за библиотеките. Работната група включва представители от различни библиотеки (Народна библиотека „Св. св. Кирил и Методий“, Народна библиотека „Иван Вазов“ – Пловдив, Университетска библиотека, Централна библиотека на БАН), от Катедрата по библиотекознание, научна информация при Софийския университет „Св. Климент Охридски“ и от Министерството на култура-

та. В нейния състав са привлечени: Анка Гергова, Татяна Янакиева, Мария Капитанова, Мария Аргирова, Александър Казанджиев, Цветанка Панчева, Анета Дончева, Антоанета Гинина, Жулиета Шаранкова.

Активна роля в институционален план в този процес има СБИР и неговите представители, включени в работния колектив.

Подготвеният вариант на проектозакон е обсъден на заседанието от 22.05.1992 г. на Експертния съвет по библиотечно дело към Министерството на културата (назначен със заповед РД 1981 от 22.02.1992 г.). В обсъждането участват Анка Гергова, Антоанета Гинина, Александра Дипчикова, Божидар Райков, Татяна Янакиева, Динчо Кръстев, Александър Димчев, Александър Казанджиев, Донка Цолова, Радка Колева, Таня Войникова, Боряна Христова, Ганчо Алексиев, Мария Капитанова, Славянка Скопцова, Мария Аргирова, Цветанка Панчева. Допълнително за подготовката на нова редакция на документа към работната група са привлечени Владимир Попов и Михаил Вълчев.

Изработването на Проектозакона се явява тест за експертите и професионалната колегия. Процесът е съпътстван от дискусии дали не е по-целесъобразно преди появата на подобен документ да не бъде подготвена концепция за библиотечното дело. Тезата се съдържа в програмните документи на СБИР. Тя се споделя на форуми на професионалната колегия и в специализирания библиотечен печат. Решението да се подготви нормативен акт е продиктувано от сложната ситуация, в която изпадат библиотеките след 1989 г. Най-сериозният аргумент е липсата на адекватни нормативни документи за регулиране на дейността на библиотеките при рязко променените социални условия. Според А. Казанджиев и А. Дончева подобна дискусия не е необходима. Те защитават следната позиция „считаме, че е напълно измислен спорът кое трябва да бъде първо – проектозакон или концепция за библиотечното дело. В своята същност те се покриват и всяко разминаване в тях води до абсурд... По въпроса нужен ли е закон няма защо да се разисква, по точно трябва да се разисква какъв закон ни е нужен.“ (11, 13, 14, 15, 16, 17)

Амбицията, която ръководи членовете на работната група, е да създадат качествено нов нормативен документ, който да промени съществуващото статукво и да ориентира библиотеките към различен от предишния модел на организация, управление, финансиране, функциониране и развитие на библиотечното дело в страната. В този смисъл ръководните принципи, около които се осмисля да стъпи новата регулаторна рамка за библиотеките, са следните:

– Да бъде адекватна на промените в обществения сектор, на измененията в административно-териториалната система, законодателството, финансовия сектор и финансирането на институциите;

– Да бъде гъвкава и да следва идеята за развитието на библиотеките като независими организации. Те да се подвластни на обществената оценка за тяхната дейност и на гражданското общество.

Дискусионни се явяват и въпросите за философията (целите и мотивите) на новия закон. Налагат се идеите:

– Да бъде подчинен на принципите за развитие на обществото – демокрация, плюрализъм, гражданско общество и пазарна икономика.

– Да се обвърже сполучливо в структурата и нормите на действащото законодателство.

– Да следва традициите за развитието на библиотеките, библиотечното дело и законодателство в страната.

– Да следва утвърдените международни принципи за развитие и функциониране на библиотеките на ЮНЕСКО, ИФЛА и др.

– За равнопоставеност и свободен достъп на гражданите до информацията чрез гарантиране развитието на отделната библиотека, изграждането на Национален библиотечен фонд и взаимодействието между библиотеките.

– Да се създадат условия за функционирането на библиотеките като автономни организации.

– Да се въведат възможности за доброволно и на взаимен интерес сътрудничество на библиотеките на хоризонтално и вертикално ниво. Подобно взаимодействие и коопериране да е в състояние да се прилага с други културни информационни, методически, изследователски, граждански или бизнес институции.

– Да се предпоставят възможности за координиране на библиотеките при създаването и използването на колекциите и информационните ресурси.

– Да се установи кръгът от библиотеки, чиито фондове са ключови за поддържането на национален библиотечен фонд, като се съпи на утвърдените – национална, специални научни, университетски и регионални библиотеки.

– Да се променят начините и политиката на финансиране на библиотеките. Освен от обществени фондове да получават средства от фондации, данъци, такси. Да имат право да ползват финанси от извършвани услуги, наеми и др. Да се децентрализира финансирането на библиотеките. Да има гарантирана централизирана субсидия и такава от местната власт или от институцията, към която е библиотеката. Финансирането да бъде съобразено с потенциала на библиотеките, качеството и количеството на дейностите и услугите, а не да следва правилото да се дава на глава от населението. Поставя се идеята да не бъдат отнемани дотации, предназначени за библиотеките.

– Да се въведат принципи за допълнително стимулиране и финансиране на библиотеките чрез проекти, конкурси, общи инициативи – автоматизация, сводни каталози и др. Да се потърсят възможности за освобождаване на библиотеките от пощенски такси, определени данъци, отстъпки при покупки на издания и др.

– Да се предвидят средства за развитие на библиотеките – строителство, ремонти дейности, доставка на технологии и оборудване.

– Управлението на библиотеките да става посредством централни органи, които да провеждат библиотечната политика съобразно законовите разпоредби. В основата стои Министерството на културата. Да се създаде Библиотечен съвет, който да бъде съвещателен и експертен орган към министерството.

Тезите, около които се обединяват авторите по отношение философията и целите на Проектозакона, отразяват в правилна посока актуалните тенденции в библиотечното дело от този период. За целта те правят анализ на едни от най-популярните и утвърдени чуждестранни изследвания, препоръки, принципи и нормативни документи, дело на международни организации и на водещи експерти. Анка Гергова, която участва в колектива за подготовката на българския проектозакон, в статията си „Подстъпи към библиотечното законодателство“ (1994) представя част от изворовия материал: Декларацията на ЮНЕСКО за публичните библиотеки (1949); Семинарът на ЮНЕСКО за обществените библиотеки в Нигерия (1953); Меморандумът на секция „Обществени библиотеки“ на ИФЛА (1955); Семинарът на ЮНЕСКО в Индия, посветен на библиотечното законодателство (1955); Наръчникът на Ф. Гарднър за библиотечното законодателство, по поръчка на ЮНЕСКО (1972); изследването на Европейската комисия – Една нова карта за Европа на книгата (1988); основни програми на ИФЛА; Сборникът с нормативно-правни актове за библиотеките от социалистическите страни (1990) и др. (11)

При определяне на рамката на Проектозакона за библиотеките неговите създатели се сблъскват със сериозни проблеми и неизяснени въпроси. Те са в резултат на редица фактори повлияни от етапа, в който се разработва документа. Част от тях са свързани с неустановеността и динамиката на законодателството, в липсата на нормативна регулация за сектори и обществени отношения, с които трябва да кореспондира новият документ за библиотеките. Други са повлияни от: липсата на адекватна терминология; спорове относно прилагането на част от идеите, споделяни в изложената по-горе философия; изоставане в практиката; традиционно наложили се схващания и утвърдени структури; нежелание за промени, робуване на стереотипния начин на мислене и на поведенчески практики; стремеж към централизиране, особено при финансирането; опити за продължаване на монополизма; отсъствие на ресурси, най-вече финансови за залагане на нови политики за трансформации в библиотечния сектор и др. Трети са обект на бъдещо формулиране и изясняване. Въпреки че според А. Гергова в готовия текст на документа те „не са отразени“, такива са въпросите за: целесъобразността от обединяването на всички библиотеки в рамките на един закон; взаимоотношенията на библиотеките с органите за научна информация, както и ролята на библиотеките като информационни центрове; субектите, които да участват във формирането на националния библиотечен фонд, принципите на неговото изграждане и ресурсно поддържане, ефективното му ползване от потребителите; структурирането, ролята и финансирането на библиотеките на териториален принцип при отсъствието на адекватно законодателство за териториално и селищното устройство и административно деление; типологията на библиотеките; мястото на централните научни библиотеки в библиотечната мрежа и подвеждането им в класификацията на библиотеките; определяне на юридическия статут на библиотеките; предоставянето на по-голяма степен на децентрализация на библиотеките; правомощията и изискванията към местната власт в управлението и финансирането на библиотеките (обществените); включването в закона на разпоредби за професионални сдружения, за образованието на библиотекарите, за санкции при нарушения от потребители на библиотеките и от библиотечни сътрудници и др. Бих посочил още нещо много съществено, което отбелязват А. Казанджиев и А. Дончева по повод идеологията на разработването на нормативния акт. „Трябва да се отбележи, че наличието на силно централизирани връзки в икономиката и в обществото като цяло повлияха изключително много върху последните законодателни документи в областта на библиотечното дело (напр. Пост. №2 на МС от 1970 год.). На основата на тези документи вече има изградени реални структури, връзки, взаимоотношения и би било нелепо те да бъдат пренебрегвани. Въпросът е да се проследи положителната традиция, която може да задейства в новите икономически и социални условия.“

Изработеният Проектозакон определя основните функции на различните видове библиотеки и съществуващата структура на библиотечната мрежа в страната. Като инфраструктура обаче се запазва разделението на библиотеките в духа на Постановление № 2. Независимо от посочените колебания, негативи и „някои бели петна“, документът обединяваше идеите на значителна част от библиотечната колегия на етапа на неговата подготовка. Той имаше много важно значение за СБИР за неговото утвърждаване на професионалната сцена и за превръщането му в партньор на държавните организации при провеждането на националната библиотечна политика. (1, 11, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19)

За съжаление, поради нестабилност в политическата система и липсата на приемственост в институциите, подготвеният проект не бе придвижен от отговорните субекти (визира се Министерството на културата) за неговото съгласуване, разглеждане и утвърждаване.

Това бе една от причините библиотеките да изпаднат в спиралата на много сериозна криза поради липсата на политика от страна на държавата и неработеща – остаряла нормативна база.

НОВ ПРОЕКТ НА СБИР:

ЗАКОН ЗА ДЕПОЗИТА И ЗАКОН ЗА БИБЛИОТЕКИТЕ (1977-2000):

(подкрепен от Американския информационен център – Посолство на САЩ)

– 1997-2000 г. – Законът за депозита беше приет от Народното събрание през 2000 г. и влезе в сила от 2001 г. (ЗАКОН за задължителното депозиране на печатни и други произведения. След известно време той претърпя корекции, най-вече в текстовете за т.нар. динамични документи.

– 1997 – 2000 г. – **Закон за библиотеките (проект)** – (последен вариант – предаден на г-н Райчевски, 25.03.99 г.) Въпреки първоначално декларираната подкрепа за Закона от страна на министерството, след това се отказа да подкрепи текста: с неизвестни мотиви.

Идеята за разработването на двата закона произлезе от СБИР и беше съгласувана с МК. В началото срещнахме подкрепа от негова страна.

Групата, която работеше по Закона за депозита, включваше утвърдени специалисти в тази област, сред които и Христо Вълчев от НБКМ. В един момент тезите на разработчиците се оказаха противоположни по отношение на бройката на депозитните екземпляри. Александра Дипчикова, Ани Тотоманова и Татяна Янакиева застанаха зад модерната, европейска линия, за редуциране на тяхната бройка. Доводите им почиваха на логиката, че депозитът не е вече средство за комплектуване на фондовете на библиотеките. Ако държавата настоява да бъде запазена подобна политика, да бъде така добра – вместо да рекетира издателите, да използва лостовите на платения депозит. По изчисления на експертите това възлиза ежегодно на около 450 000 лв. Вторият аргументиран довод беше свързан с използването на новите ИКТ, посредством които ще отпаднат проблемите с предаването на данни, сканирането и дигитализацията на документите. Въпреки европейските препоръки за максимум 3-5 копия, работната група се спря на по-големи квоти, надвишаващи препоръките. Вълчев настояваше да се запази статуквото – за 20 бр. при тираж над 300 копия, което представляваше популизъм и рекет. При внасянето на документа от народния представител и председател на Комисията по култура Стоян Райчевски за предварително обсъждане в комисиите на Народното събрание, Вълчев се опита да внесе алтернативен вариант на текст. Това стана зад гърба на групата от експерти, създадена от СБИР. За целта той използва неформални канали за представяне на текста от народната представителка – г-жа Ева Жечева от гр. Сливен. Това възбуди остро недоволство. В края на тази сага беше приет вариантът на СБИР. В това отношение важна роля изигра зам.-министъра доц. Райна Гаврилова. Тя, заедно с г-н Райчевски, се застъпиха категорично и застанаха зад изразените идеи в законопроекта, подготвен от нашата професионална организация.

С гордост трябва да се отбележи, че това е първият закон, внесен и приет от НС от НПО.

Вторият – „Закон за библиотеките“, беше отхвърлен с лека ръка от МК. В СБИР се получи информативно писмо, подписано от министър Емма Москова. В него само ни съобщаваха за решението на МК за отказа да внесе за разглеждане текста на проектозакона. Един сериозен документ, който бе обсъден по всички правила на парламентарната практика. Подложен на сериозна дискусия от професионалната колегия, предложен за мониторинг на национално съвещание в Банкя. Внесен по законов ред в институцията,

отговорна за неговото придвижване и съгласуване. Документ, зад който стояха сериозните интереси на колегията в страната. Той бе подкрепен финансово при разработването от Американския информационен център, към Посолството на САЩ. До ден днешен си спомням думите на неговия директор, когато споделихме с М. Капитанова пред него намерението си да започнем подобна законодателна инициатива. В началото ние смятахме да преведем и да подготвим материали и текстове за законодателството в чужбина и в България. Да направим активна кампания в Народното събрание сред депутатите, те да разработят проектозакон за библиотеките. Г-н Питър Айзенхауер ни каза следното. Ще ви подкрепим, но защо не подготвите вие текстовете. Спогледахме се с Мария. Това ни се струваше непосилна задача съобразно нашето образование, опит и квалификация. След няколко разочарователни фрази (но прями) и няколко окуражителни думи от страна на господин Айзенхауер, че ще финансират проекта, когато видят конкретен резултат. Такъв едва ли ще се получи, ако се разчита изцяло на народните ни избраници. Досега опитът им сочи за подобен развой. Ето защо той ни посъветва ние сами да се захванем и в рамките на една година да разработим текстовете на два законопроекта – за депозита и за библиотеките. Сумата, която поискахме, възлизаше на 5 000 щ.д. за: ксерокопирна техника, персонален компютър, принтер, тел. с факс, телевизор, издания (два сборника с материали за законодателството и един за националната ни конференция, посветена на темата). Това беше огромно предизвикателство. При положение, че имахме всичко на всичко една пишеща машина в нашия офис, взета назаем от Столична библиотека. Отново се спогледахме с Мария и взехме решението – да рискуваме! Направихме го! Защото си имахме доверие. Бяхме работили почти 15 г. в една стая в УБ – бюро срещу бюро. Знаехме, че ще постигнем целта, каквито и усилия да ни коства този неочакван и непосилен труд, който ни предстоеше. Макар и с много колебания, знаехме, че ще трябва да успеем, защото зад нас стоеше колегията. Щяхме да търсим съмишленици и в Университета. Имахме известен опит в тази насока от участие на наши колеги в подготовката на подобен документ в МК – в първите години на прехода.

Проектозаконът за библиотеките беше подготвен в срок. Отзивите за него бяха положителни. Една от причините за неговото неприяждане (в неформален план) е неразбиранство между г-н Райчевски и г-жа Москова (въпреки че и двамата бяха представители на една политическа сила – СДС).

Жалко за изгубените надежди сред колегията. Неуспехът и работата обаче ни сплотиха. Направиха ни още по-задружна и солидарна общност. Колегите усетиха нечестната игра на МК. Разочароваха се от неговите чиновнически представители... От политиците...

Много пъти съм споделял и сега ще го кажа. За мен беше и си остава до ден днешен огромно удоволствие да работя за каузата на библиотеките и за моите сърцати и любими колеги в тях.

**ПРЕДЛОЖЕНИЯ ЗА НОРМАТИВНА УРЕДБА НА БЪЛГАРСКИТЕ
БИБЛИОТЕКИ ЧРЕЗ ПРОЕКТЪТ „ПРАВНА РЕГУЛАЦИЯ ЗА БИБЛИОТЕКИТЕ
И БИБЛИОТЕЧНО-ИНФОРМАЦИОННИТЕ ДЕЙНОСТИ В БЪЛГАРИЯ“
(2006-2009) (Приложение № – 53. – 53.7.)**

Проектът „Правна регулация за библиотеките и библиотечно-информационните дейности в България“ бе съвместна инициатива на Министерството на културата

(МК), Британски съвет – България (БСБ) и Съюза на библиотечните и информационните работници (СБИР). Той стартира през 2006 г. и даде възможност да се реализират идеите да разработване на пакет от нормативни документи за библиотеките в страната.

Реализацията му стана възможна благодарение на сключения договор между МК и Британския съвет – София. Бих желал да напомня думи на ректора на Софийския университет, проф. Иван Илчев: „... около 80 % от нашите дела се решават от вън – от великите сили...“ (*Бележка № 1*) В случая мога да приветствам тази инициатива, реализирана съвместно. Защо? Както и в предходния ни опит при разработването на закони за библиотечния сектор, когато бяхме подкрепени от страна на Информационния център при посолството на САЩ се сблъскахме със:

- Неразбиране и подценяване от страна на политическия елит в България на значението на библиотеките за обществото като цяло.

- Липсата на виждания и на стратегии за развитието на библиотеките.

- Вътрешно противоборство между институциите при реализирането на подобни инициативи и проекти.

- Незачитането от страна на МК и др. организации на поети отговорности и срокове. (*Бележки №№ 2, 3*) Въпреки поетите договорености от страна на министерството в лицето на министър Стефан Данаилов, поради непрекъснатите му пътувания за снимки в Италия и др. причини, много трудно се осъществяваше комуникация с него. Това доведе до сериозно забавяне на обсъждането и приемането на закона. Реално проекта на документа бе подготвен от работната група в един ускорен срок още през 2007 г. От стартирането на проекта за ЗОБ до неговото утвърждаване от Народното събрание минаха почти 4 години. (*Приложение № – 53 (img 105) (Приложения №№ – 53.1, 53.2, 53.3, 54.4, 53.5, 53.6)*)

През това време в Британския съвет се смениха трима ръководители – на мандатен принцип. В един момент може би трябваше да се крия от тези коректни хора, които ни подадоха ръка. Но дори и те, имайки зад гърба си протекцията на своята силна държава, вложили авторитет и ресурси зад проекта не успяха да накарат нашите чиновници и министерството (с ориенталско-мексиканските си нрави) да си изпълняват регулярно и в договорираните срокове своите отговорности. Много пъти те чувах думичката „маняна – утре“ за очаквани срещи и резултати – до следващата „маняна...“

Всичко това създаваше определена несигурност за постигане на целите на проекта. През тези години в Англия бяха извършени реформи, свързани с обществените библиотеки. В резултат, на което беше сменен президента на институцията, работеща за тях – г-н Долън, водещият експерт на проекта. Така, че той не успя да усети сладостта на вложените усилия и резултата от своята изключително коректна и всеотдайна помощ и подкрепа (признание – по думите на целия екип, работил за реализацията на проекта.). Много тягостни чувства изпитах на два пъти („без вина – виновен!“), по време на прощалните обеди, давани от напускащите своите позиции, представители на Британския съвет, давани в чест на нашия екип. Хората гледаха с надежда и упование към нас, да бъде завършен успешно проекта. Като дипломати те употребявах много внимателно всяка една дума. Чувствахме, че става въпрос за държавните институции с техните неотказващи, но неопределени във времето отговори. Отново ще повторя, чувствахме се гузни, потъващи „вдън земя от срам“, да отговаряме за неща, които не бяха наша компетентност, а на министъра и на неговите чиновници. Не бих желал и да съм на мястото на Цветанка Панова, координатор на проекта от страна на Британския съвет. Изключително коректна и всеотдайна. Която доколкото знам загуби определена позиция, поради недобронамереното и некоректно отношение на визираните лица по отношение на проекта. Това изигра

и лоша шега за бъдещи действия на Британския съвет, свързани с подкрепа за родните ни библиотеки. Реално беше спряна програмата за библиотеки.

Категорично трябва да се спомене, че от страна на екипа бяха спазени всички законови изисквания при подготовката на подобен документ (предварителни срещи, обсъждания, запознаване с водещия опит и експерти, превод на подобни закони, предоставяне за обсъждане и корекция на текстовете на различни институции и лица, съставяне на документ за рисковете и последствията от приемането и въздействието на ЗОБ и т.н.).

Неговата подработка бе извършена с много внимание, активна предварителна подготовка и ентузиазъм. Реалната работа по писане на текста стана за около 10 дни. Екипът си свърши работата коректно и без сериозни сътресения, които са присъщи при подготовката на подобни сложни документи. *(Бележки №№ 3, 4)* Трябва да отбележа общата воля, единомислието и ентузиазма на всички колеги от екипа!!! Всеки един от работещите по проекта осъзнаваше отговорностите, поети пред колегията и важността на задачата. Тъй като винаги съм смятал, че трябва да има откритост при финансовата рамка и изразение, мога да отбележа следното (доколкото си спомням). По думите на юристи при написването на закони от работни групи хонорарите варират от 100 000 до 500 000 лв. В случая с нас средствата, които получихме директно или индиректно, бяха в следния порядък. Бяхме подкрепени една част от групата да посетим Англия, за около 5 дни, за да се запознаем с опита на тази държава (Анета Дончева, Игор Чипев, Ваня Грашкина и Александър Димчев). При разработването на проекта не сме получавали средства. За нас беше огромна чест да успеем и да доведем нещата до завършен край.

През времето на написването на ЗОБ и лобирането за неговото вкарване в Народно-то събрание, много категорично срещу неговото приемане застана Читалищният съвет. *(Приложение № 53.6. (img 105)* Основните мотиви на представителите на Съюза бяха следните: Има закон за читалищата, двата текста ще се „бият“; Библиотеките ще подчинят читалищната институция; Те (библиотеките) ще се намесват и влияят в работата на читалищата; Ще се създадат два центъра на властта; Отнема се автономността на една вековна организация... Тези и други подобни алогични аргументи бяха коментирани и отстоявани пред властите – преди още да бяха видели текста на проектозакона.

Нашите аргументи бяха коренно противоположни. В тях ние внасяме правата, нормите и принципите за ролята на държавата; отстояваме правата на потребителите на информация и за библиотечни услуги, а не частни интереси; задълженията и правата на библиотекарите; заставаме зад позицията да има държавна политика по отношение на библиотечния сектор, с ясно разписани правила и стандарти за: дейности, услуги, финансиране, МТБ, разполагаеми технологии, откриване и закриване, принадлежност и стопанисване на активите, фондовете и т.н. Настояваме да бъдат въведени т.нар. „стратегически планове“ с цел преодоляването на драстичното изоставане на нашите библиотеки. *(Бележка № 4)* Да има дефинирани правила за работещите в тях – образователен ценз, нещо изключително важно за съвременното развитие и функциониране на библиотеките (по този начин да се спрат безлични хора да работят в тях, да се спре с мисленето, че библиотеката е място за социална политика или за „шуробаджанащина“ при назначаване на кадри, че всеки един може да работи в нея.). *(Бележка № 4)*

Нашата цел беше не противопоставяне, а засилване ролята на читалищата – посредством ясни правила и допълване на възможности, както и за разширяване на отговорностите на читалищната организация (чрез функциониране на мрежа на библиотеките, въвеждане на правомощия за координиране и коопериране и др.

лостове и принципи). Това се доказва с годините. Настроенията за вмешателство постепенно намаляват, което доказва правотата на тезите, заложили в ЗОБ. Особено с приемането на Стандарта за библиотечно-информационното обслужване (и неговото изпълнение) се очаква регулиране на дейностите и на финансирането на сектора от обществени библиотеки в нашата страна (във или извън състава на читалището). Важно е те да работят по правилата, валидни за библиотеките в развитите страни.

Когато правихме нашите проекти за библиотечни закони, задължително условие беше да се познават много добре традициите в тази област в България. [1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10] Успоредно с това да се знае много добре международният опит. Така например през 1997 г. излезе сборник с преводи на нормативни актове на редица държави. [2] През 2006 г. бяха преведени наличните закони на 25 държави в Европа и др. страни. [1, 8, 11]

Основната цел на проекта бе създаването на система от нормативни документи за библиотеките и библиотечно-информационните дейности, хармонизирани с европейските директиви и създаващи предпоставки за пълноценното реализиране на основната мисия на библиотеките като образователни, информационни, културни и социални институции.

Защо беше необходим такъв проект?

- Библиотеките са важен компонент на образованието, науката и културата и играят съществена роля в изграждането на гражданското и информационното общество; в развитието на икономика, основана на знанието;
- Българското законодателство е в процес на обновяване и хармонизиране със законовата рамка на ЕС. На фона на интензивното приемане на нови закони в различните сфери на дейност, обновяването на нормативната база за библиотеките изостава;
- Библиотеките не присъстваха в правното пространство като субект. България бе единствената страна в Европа без специално библиотечно законодателство;
- Редица новоприети закони, които се отнасят за библиотеките и техните основни дейности, не третираха статута и финансирането им;
- Действащи закони в сферата на културата, науката и образованието частично засягат някои видове библиотеки, но не създаваха предпоставки за пълноценното им функциониране (Закон за закрила и развитие на културата (1999); Закон за народните читалища (1996), Закон за народната просвета (1991), Закон за висшето образование (1995), Закон за задължителното депозирание на екземпляри от печатни произведения и други материали (2000));
- Националната политика към библиотечния сектор не е ясно формулирана, на политическо равнище не се идентифицира потенциала, който имат библиотеките като най-демократични институции, гарантиращи свободен и равен достъп до информация за всички граждани;
- В приетите национални стратегии за информационно общество, електронно правителство, за развитие на училищното образование, за висшето образование библиотеките не се разглеждаха като активни участници и партньори, които могат да допринесат значително за осъществяване на поставените цели;
- Създаването на съвременна нормативна база е основна предпоставка за модернизиранието на отделните библиотеки и библиотечната мрежа като цяло, адекватно на потребностите на информационното общество.

ОСНОВНИ ДЕЙНОСТИ ПО ПРОЕКТА

ПЪРВИ ЕТАП: Проучен бе британският опит в правното регулиране на библиотеките и библиотечно-информационните дейности, директивите и препоръките на Европейския съюз, Съвета на Европа и опитът на отделни европейски страни. Беше направен анализ на състоянието на действащата нормативна база в страната. Направена бе експертна оценка на нормативната база и политиките за библиотечния сектор в страната от водещ специалист от Великобритания – Джон Долън, директор библиотечна политика в Агенцията за музеи, библиотеки и архиви на Англия;

Оценката бе съставена на основата на многобройни срещи с представители на различни организации. (**Приложение № – списък и разговорите**)

Изработен беше модел на библиотечното законодателство в два варианта от работна група в състав: Александър Димчев, декан на Философски факултет, Софийски университет „Св. Кл. Охридски“; Анета Дончева, зам.-директор на Националната библиотека „Св. св. Кирил и Методий“; Ваня Грашкина, председател на СБИР; Луизина Савкова, гл. експерт в Министерството на културата; Стефка Добрева, началник отдел „Библиотека“ в Народното събрание; Цанка Бенчева, гл. експерт в Министерството на културата – 2007 г.

ВАРИАНТ „А“

I. Система от законови документи:

Закон за обществените библиотеки, който включва Националната, регионалните, общинските и читалищните библиотеки.

Текст в Закона за висшето образование за университетските библиотеки.

Текст към чл. 16 от Закона за народната просвета за училищните библиотеки.

Текст в Закона за БАН за специалните библиотеки.

II. Наредби, стандарти и други.

ВАРИАНТ „Б“

I. Система от законови документи:

Закон за обществените библиотеки, който включва регионалните, общинските и читалищните библиотеки.

Закон за Националната библиотека.

Текст в Закона за висшето образование за университетските библиотеки.

Текст към чл. 16 от Закона за народната просвета за училищните библиотеки.

Текст в Закона за БАН за специалните библиотеки.

II. Наредби, стандарти и други

В края на първия етап, на 15 декември 2006 г. се проведе заключителният форум – дискусия, в който взеха участие: заместник-министър Надежда Захариева и експерти от Министерството на културата; Йън Стюарт, директор и Уейн Харпър, зам.-директор на Британския съвет; Джон Долън, директор библиотечна политика в Агенцията за музеи, библиотеки и архиви на Англия; г-н Фикрет Шабанов – зам.-председател на Комисията по култура към 40-то народно събрание, Управителният съвет на СБИР и библиотечни

експерти, както и представители от следните институции и организации: Министерството на финансите, Министерството на образованието и науката, Министерството на регионалното развитие и благоустройството, Министерството на държавната администрация и административната реформа, Министерството на труда и социалната политика, Министерството на околната среда и водите, Министерството на земеделието и горите, Министерството на вътрешните работи, Министерството на отбраната, Държавната агенция за информационни технологии и съобщения, Националната агенция за оценяване и акредитация, Асоциация „Българска книга“, Съюзът на народните читалища, Асоциацията на университетските библиотеки, Специализираното висше училище по библиотекознание и информационни технологии (УНИБИТ).

Участниците се обединиха около становището, че библиотеките са важен фактор, който може и трябва да играе съществена роля при постигането на основните цели в икономическите, социални и културни, образователни, научни и технологични приоритети на страната; в процесите на изграждане на информационно общество и икономика, основана на знанието; че настоящият проект за създаване на правна рамка за българските библиотеки, хармонизирана с европейските директиви и стандарти, е изключително необходим и актуален. Съвременната нормативна база е важна предпоставка и условие за ускореното развитие на библиотечния сектор. Разработването на правната рамка е неразривно свързано с прилагането на нови принципи на държавна политика към библиотеките и разработката на национална стратегия за тяхното развитие. **Подкрепа получи вариант „А“ на модел на библиотечното законодателство .**

ВТОРИ ЕТАП (2007 г.): Бяха създадени работни групи по отделните нормативни документи за подготовка на проекто-текстове; обсъдени бяха текстовете на експертно равнище и в по-широк кръг с представители на заинтересованите страни; извършиха се процедурите на съгласуване; проектите за документи са представени на Министъра на културата.

ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ПРОЕКТА

1. Изработен бе „Проект за закон за обществените библиотеки“ от работна група – месец март 2007 г.: Александър Димчев, декан на Философски факултет, Софийски университет „Св. Кл. Охридски“; Анета Дончева, зам. директор, Национална библиотека „Кирил и Методий“; Ваня Грашкина, председател, СБИР; Емилия Милкова – директор, Регионална библиотека „П. Славейков“-гр. Варна; Луизина Савкова, гл. експерт, Министерство на културата; Нели Стоилова – директор, Регионална библиотека „П. Павлович“-гр. Силистра; Цанка Бенчева, гл. експерт, Министерство на културата. **(Бележка № 2)**

Мотивите в полза на необходимостта от Закон за обществените библиотеки са:

- В съвременните условия на глобализация и информатизация, българските обществени библиотеки значително изостават в своето развитие от европейските (международните) стандарти и не отговарят на очакванията на обществото да бъдат модерни информационни, образователни, културни и социални центрове, предлагащи информация във всичките ѝ разновидности: печатна и електронна.

- Обществените библиотеки са най-многобройните библиотеки в страната (над 3300) и са гръбнакът на териториалното библиотечно обслужване. Продължителната икономическа криза и нерешеният правен статут на библиотеките, водят до факта, че част от тях съществуват фиктивно и не изпълняват основните си функции. Значителна част от бъл-

гарските граждани са лишени от библиотечно обслужване, нарушено е конституционно-то им право за достъп до информация.

- Общественият библиотеки функционират самостоятелно, независимо една от друга, без регламентирана координация, което води до неефективност на работата им и нерационално изразходване на бюджетни и други финансови средства.

- Статутът, финансирането и формите на взаимодействие на читалищните библиотеки, които са най-многобройните обществени библиотеки, не са определени в Закона за народните читалища.

- Не са регламентирани съвременните функции и задачи на Народната библиотека „Св. св. Кирил и Методий“ – националната библиотека на страната е най-голямата обществена библиотека.

При изготвянето на законопроекта са взети предвид насоките и препоръките на Съвета на Европа, направени са анализи и съпоставки на законодателните актове на над 25 държави, използван е досегашният български опит и традиции. Той е съобразен с действащото в страната законодателство.

Законопроектът предлага:

- Съвременен **определение на основните функции** на видовете обществени библиотеки като културни, образователни и информационни институти, които предоставят широк спектър библиотечно-информационни услуги, като събират, съхраняват, обработват, систематизират и предоставят за обществено ползване печатни и други документи и информация. Акцентиращ се на равноправния и безплатен достъп за гражданите до основните услуги.
- Изграждането на нов тип взаимоотношения между различните видове обществени библиотеки чрез **създаването на Национална мрежа на обществените библиотеки.**
- **Регламентиране на условията**, на които трябва да отговаря една библиотека, начините за откриване и закриване на библиотеки, тяхното финансиране, управление и взаимодействие в Националната мрежа на обществените библиотеки.
- **Характеристика на видовете обществени библиотеки и тяхната роля в Националната мрежа на обществените библиотеки.** Подробно са записани функциите и задачите на Народната библиотека „Св. св. Кирил и Методий“ като национална библиотека на страната. Въведен е терминът «централна общинска библиотека», характеризиращ основните обществени библиотеки на територията на общината. Законопроектът отчита и съблюдава спецификата на читалищните библиотеки като неразделна част от народното читалище.
- **Определение на видовете библиотечни услуги**, които се предоставят на гражданите, като ги разграничава на основни и специализирани.
- **Стройна система за управление на Националната мрежа на обществените библиотеки**, както и критерии за оценка на дейността на библиотеките.
- Характеристика на видовете имущество на библиотеките и механизмите за опазването и развитието му.
- **Съвременен модел за финансиране** на различните видове обществени библиотеки, чрез въвеждането на допълнителни финансови инструменти, които да осигурят изпълнението на стратегическите цели за развитието на Националната мрежа на обществените библиотеки.

- Система от **изисквания към професионалната квалификация на персонала в обществените библиотеки**. (*Бележка № 4*) Тя е в духът на водещите тенденции в европейския регион. Нейната цел е да доведе до развитие на библиотеките като съвременни центрове за обществени услуги и да стабилизира професията и статута на библиотечно-информационните специалисти чрез по-високи образователни нива и компетенции на кадрите, които работят в библиотеките.
- Въвеждането на нов тип нормативен документ **„Стандарт за библиотечно-информационно обслужване“**, широко прилаган в развитите държави. Целта е чрез стандарта да се зададат необходимите количествени и качествени критерии за финансиране и оценка на обществените библиотеки.
- Модерен подход за преодоляване на драстичното изоставане на българските библиотеки чрез приемането на **седемгодишни стратегически планове за развитието на Националната мрежа на обществените библиотеки**. (*Бележка № 4*)

2. Подготвен е пакет от нормативни документи

- Предложения за промени в Закона за задължително депозиране на екземпляри от печатни и други произведения (2000 г.)
- Стандарт за университетските библиотеки
- Стандарт за специалните библиотеки
- Стандарт за училищните библиотеки
- Наредба за библиотечно-информационно обслужване в системата на народната просвета

ПРИЕМАНЕ НА ЗАКОНА И НА ПАКЕТА ОТ ДОКУМЕНТИ

Своевременното съгласуване и приемането на повечето от документите (до края на 2009 г.) от съответните институции бе жизнено важно за по-скорошното нормализиране и реструктуриране на библиотеките в нашата страна и трансформирането им в модерни средища за поемане и обслужване на библиотечно-информационните потребности на обществото.

За съжаление, се получи много сериозно забавяне в приемането на документите, което се отразява изключително негативно за развитието на библиотечния сектор в България.

Дори след приемането със закъснение от шест години на важни документи, които трябваше да бъдат утвърдени най-късно до края на 2009 г., те не бяха обвързани с необходимото финансиране.

Струва ми се, че вина за това изцяло носи МК – поради липсата на политика и на сериозно желание, а не на „декларативно“ за подобряване дейността и финансирането на публичните библиотеки. (*Вж. Втора глава*). Частична вина имат и определени клякьори, представители на големи библиотеки от страната, които не смееха да поставят по-сериозно пред различните ръководни нива на въпросите за кризата в библиотечния сектор.

Много важна роля и заслуга за приемането на ЗОБ трябва да бъде отдадено на няколко души:

- Председателят на Народното събрание – г-н Георги Пирински;
- Министърът на културата – г-жа Нина Чилова (заменила г-н Стефан Данаилов в следващия кабинет);

– Председателят на ББИА – Ваня Грашкина (за нейните усилия, непримиримост и лобистка политика.).

Законът беше приет (инфарктно) на последното заседание на Народното събрание през 2009 г. (при падащ кворум). В случая отново трябва да бъде отчетена ролята на г-н Пирински, който бе поел ангажимент пред ББИА.

Надеждите на нашата колегия бяха, че след влизането на Закона за обществените библиотеки ще започне процес на трайна регулация на библиотечния сектор. Ще се дадат възможности за развитие на по-целенасочени и адекватни политики по отношение на библиотеките. Ще бъдат приети заложените поднормативни документи, чрез които да се нормализират функциите, ролята, задачите и финансирането на библиотеките. Очакванията бяха за по-активна намеса на държавните и местните власти в подпомагането, регулирането и развитието на библиотечния сектор. За съжаление, през изминалия период от приемането на документа нещата не се случват в подобен план. Основна вина за това носи Министерството на културата. Въпреки подадената ръка от страна на професионалната ни колегия в лицето на ББИА, то реално не изпълнява вменените му задължения по закон.

Професионалната колегия прави опити за нормализация на нещата. Продължават обещанията, но реални действия няма. Именно затова ББИА съвместно с други професионални, граждански сдружения и органи инициира *Националната кампания за възраждане на българските библиотеки* като протестен акт срещу неизпълнените ангажменти на министерството.

Ето фактите:

По изпълнение на разпоредбите на Закона за обществените библиотеки не са подготвени, реализирани записаните в законодателния текст ред поети задължения:

– До 2015 г. не бе приет „Стандарт за библиотечно-информационно обслужване“. Съгласно нормативния акт той трябваше да бъде утвърден от министъра на културата в тримесечен срок след влизането на закона в сила. В проекта за Меморандум, подготвен в началото на месец ноември 2011 г. от Министерството на културата, ББИА и други неправителствени организации, отново бе поет ангажимент от министерството документът да бъде утвърден до края на 2011 година. Парадоксално е, че държавата не си изпълнява законовите разпоредби. Бяха разработени няколко варианта, направен бе финансов анализ за приложението на стандарта. ***(Вж. Глава – Стачката)***

– Наредбата за съхраняването, ползването и разпореждането с библиотечния фонд – чл. 55, ал. 2. би приета в края на 2014 г. Поради допуснати грешки тя бе актуализирана през 2015 г. За съжаление все още има непоправени пропуски в приложенията. ***(Приложение № 53.7.)***

– До 2015 г. не бе създаден публичен регистър на обществените библиотеки към Министерството. (Заповед за публичен регистър на обществените библиотеки към министерството. от 2 март 2016 г.)

– Не са определени централните обществени библиотеки (ЦОБ) в общините (чл. 33 и чл. 44). Това не дава възможност за реализация на една от най-важните цели и задачи, залегнали в нормативния акт, а именно библиотеките в нашата страна да функционират като мрежа, съобразно модерните практики и препоръките в „Манифеста на ИФЛА/ЮНЕСКО за обществените библиотеки“. Съгласно чл. 41 в Глава трета от *Закона за обществените библиотеки* „Национална мрежа на обществените библиотеки“ се изисква

обществените библиотеки да си взаимодействат и функционират в национална мрежа

Основните задължения за т. нар. „опорни точки“ са дефинирани в чл. 33. (1), в който общинските библиотеки се определят като централни обществени библиотеки на територията на съответната община и изпълняват определени функции .

Както е очертано, ролята на тези общински центрове е да бъдат „звезди“ в рамките на общината, да реализират държавни задачи и да бъдат опора за останалите библиотеки на територията. Те изпълняват координационни функции в мрежата. Тезата е доразвита в чл. 44. Определянето на т. нар. *централни обществени библиотеки* на територията на съответната община трябваше да бъде иницирано и проведено от Министерството на културата. В *Глава първа. Общи положения, чл. 6* е записано: „Министърът на културата осъществява държавната политика по отношение на обществените библиотеки, като създава условия за тяхното развитие.“ В случая тази задача може да бъде координирана с Националното сдружение на общините.

Изчакването и неизпълнението на идеите в Закона продължават да водят до липсата на отговорни политики, неефективно развитие на сектора, натрупване на сериозно финансово напрежение, невъзможност от осигуряване на добро библиотечно-информационно обслужване на населението и др. неблагоприятни ефекти. Много съществен е и моментът за регулацията и допълнителното финансиране на ЦОБ посредством Стандарта за библиотечно-информационно обслужване. Въпросите остават открити.

– Не е изяснен механизмът, чрез който министърът на културата ще упражнява координация, контрол и методическо ръководство върху Националната мрежа на обществените библиотеки – чл. 46.

– Националният съвет по библиотечно дело не действа ефективно – чл. 47, ал. 1 (свикан е няколко пъти, въпреки острите проблеми в библиотечния сектор, отговорната и експертната роля, която е вменена на Съвета).

– Към редица общински съвети не са конституирани общински комисии за развитие на библиотечно-информационното обслужване на гражданите – чл. 49, ал. 1, 2 и 3.

– Не са предоставени финансови средства за регионалните библиотеки, свързани с изпълнение на задълженията им за извършване на регионални дейности и функции – чл. 27.

По финансиране на библиотеките след приемане на Закона:

– През няколко от годините бе замразена програмата на МК „Българските библиотеки – съвременни центрове за четене и информираност“. През последната година от нейното съществуване бяха осигурени 200 000 лв. Съгласно препоръките е стандартите на ИФЛА са необходими минимум около 20 млн. годишно за попълване на колекциите на публичните библиотеки в нашата страна.

– За 2011 г. са намалени с 30% средствата за делегираните държавни дейности за библиотеките – в сравнение с 2009 г.

– За периода 2007-2009 г. 18% от библиотеките не са закупили по нито една книга, а през 2009 -2015 г. около 90% от библиотеките не са закупили нови издания.

– Националната библиотека, съгласно данните в отчета за 2010 г., е изразходвала за покупка на документи за своите фондове 49.5 хил. лв. от предоставения ѝ бюджет. Това е нищожна сума за подобна институция с национално и международно значение. Със средствата са набавени „29 т. български и чужди книги... Абонирани са 22 продължаващи издания... Абонирани са 155 български продължаващи издания за международен книгоо-

бмен и 48 загл. за читалните на библиотеката.“ През следващите години не се наблюдават съществени разлики в показателите.

По финансови причини националната ни съкровищница не е в състояние да осъществява пълноценно и международните си контакти по линия на книгообмена, свързани с изпращането на български издания на партньорите си в чужбина. Това води до маргинализиране на българската култура и наука. Те стават невидими в свят, в който на мода е отвореността и глобализацията на информационните потоци.

Освен обществените библиотеки, поради липсата на нормативна уредба в много сериозен колапс са изпаднали училищните и други видови библиотеки. Макар че те са подчинени организационно на други институции представляват различна видова група, при тях също отсъства регулация. От обществен интерес е важно да бъдат отбелязани последствията за училищните библиотеки в резултат на нормативния вакуум. Съобразно направени анализи от ББИА и по последни данни на Националния статистически институт в страната ни съществуват 1465 училищни библиотеки (2005 г.) при 2569 училища (2010/2011 г.). Тревожно е, че училищните библиотеки продължават да намаляват – 25% от номинално съществуващите са без дейност, т.е. тяхното присъствие не е ефективно. През последните години три пъти е намаляло набавянето на нови книги и на други документи в училищните библиотеки. В значителна част от тях не постъпват периодични издания и необходимата учебно-помощна литература. В по-голямата част от библиотеките липсват компютри и достъп до интернет. Средният брой на заети материали на един читател е много нисък – 8 библиотечни единици. Не е регламентиран статутът на училищния библиотекар. Той е приравнен към помощния персонал. Отсъствието на нормативни документи и стандарти доведоха в последните години до масово закриване на училищни библиотеки или до тяхното формално съществуване. Неглижирането на значението и мястото на училищната библиотека в българското училище води до изключително сериозни последствия за подрастващите по отношение на тяхната грамотност, образование и възможности за развитие. Също така до маргинализация на цели групи от населението, особено при малцинствените групи. Годици наред библиотечната асоциация прави опити училищните библиотеки да намерят своето място в *Закона за народното образование* и други нормативни документи. ББИА е разработила проекти за *Стандарт* и *Наредба за училищната библиотека*. Надеждите са в новите нормативни актове за училищното образование това да се случи. За целта ББИА работи на експертно ниво с представители на МОМН. Крайно време е и българските училищни библиотеки, следвайки добрите европейски практики, да бъдат трансформирани в „медийни центрове“.

Надеждите на нашата колегия бяха, че след влизането на Закона за обществените библиотеки ще започне процес на трайна регулация на библиотечния сектор. Ще се дадат възможности за развитие на по-целенасочени и адекватни политики по отношение на библиотеките. Ще бъдат приети заложените поднормативни документи, чрез които да се нормализират функциите, ролята, задачите и финансирането на библиотеките. Очакванията бяха за по-активна намеса на държавните и местните власти в подпомагането, регулирането и развитието на библиотечния сектор.

За съжаление, през изминалия период от приемането на документа нещата не се случват в подобен план. Основна вина за това носи Министерството на културата. Въпреки подадената ръка от страна на професионалната ни колегия в лицето на ББИА, то реално не изпълнява вменените му задължения по закон. (Вж. *Осма глава*)

В подобен контекст се развива политиката по отношение на законодателството в библиотечно-информационния сектор в периода 1989-2015 г. На приливи и отливи... Без много сериозни усилия от страна на министерството.

Реално инициативите се подемаат от библиотечната колегия, МК има повече стопиращи функции, отколкото инициращи. Не случайно понякога стои в основата и на провала на сериозни идеи и проекти.

Бележки

(Бележка № 1) Колкото и да не го желаем и да е непопулярно, явно влиянието и въздействието от страна на външни фактори (особено ако е от „Великите сили“) се цени много високо у нас. Въпреки наличието на добър експертен потенциал. Спомням си и следния случай. Бяхме поканени в Народното събрание на среща с представители на Австралия по въпросите на библиотечното законодателство. Оказа се, че това са млади хора, сред тях имаше и студенти. Те бяха посрещнати на най-високо ниво. Когато се разговорихме се оказа, че те не познават добре законите на Австралия. Хубаво е, че не ги „цаниха“ за експерти, каквито бяха първоначалните намерения на домакините на срещата.

(Бележка № 2) Единственият проблем, който възникна при създаването на текста на закона бе свързан с частта за Националната библиотека. Реално в проекта беше включен готов текст, който колегите от НБКМ ни представиха – почти ултимативно. (Цитирам по памет.) „Или той ще влезе, тъй като е обсъждан и приет от органите в НБКМ, или ще се откажем от общия закон. Ще търсим вариант да бъде внесен отделен закон за НБКМ“ – една стародавна идея на НБКМ. Тя датира от времето на проф. Ат. Натев, последвана след това през годините от други директори, в други варианти. Текстът беше несъразмерен с останалия. В него има неща, които могат да бъдат изведени в поднормативни документи. Прозират и задачи, които не могат да бъдат обхванати от НБКМ. Вторият деликатен момент, с който бяхме сюрпризирани, беше свързан с частта за назначаване и заемане на длъжността „директор на НБКМ“. Въпреки залаганите принципи и изразените мнения за конкурсно начало, правилата бяха съставени така, че само липсваха инициалите на лицето, което на този етап можеше да заеме тази длъжност (Б.Х.). След време самите хора в НБКМ се вкараха в този капан, оспорвайки правилата за обявяване на конкурса за директор в НБКМ през 2016 г., създадени по поръчка на (подбудителя) на оспорващия текст.

Днес от позицията на съавтор на ЗОБ, без да търся оправдание, мога да заявя с чиста съвест. Допуснахме тези текстове с ясното съзнание, че правим определен компромис в името на значимата цел – да бъде придвижен и приет законът, познавайки характерологичните особености на някои хора, които стояха зад подадените ни текстове. Както и на индивиди, които, априори, не бяха зад проекта, само защото не бяха включени в екипа. Не желаехме да отворим втори фронт – след необоснованите атаки от страна на Читалищния съвет, който беше категорично против приемането на подобен закон. (Приложение № – 53.6 (img 105) Както и от нежеланието му да бъде признат?

(Бележка № 3) Съгласно становище на зам.-министърката на Министерството на културата, г-жа Надежда Захариева, (изразено по време на дискусията на Кръгла маса „Българската литература: творби, книги, читатели“, организирана от Министерство на културата, Община Пловдив и Народна библиотека „Иван Вазов“ – Пловдив, Пловдив, 12-13 юни, 2008) (цитат по памет) „Александър Димчев е завел и заключил в станцията на Алма матер в Гюлежица експертите и хората от МК и им казал какво да пишат като текстове в Закона за обществените библиотеки....). Явно някои „доброжелатели“ са я настроили срещу екипа. Независимо от изразената нелепост, г-жа Захариева е сред малкото зам.-министри от МК, която се опитваше искрено да работи и да подпомага българските библиотеки и читалища. Не се големееше. След време тя защитава постигнатото в областта на законодателството. С нея винаги човек можеше да седне и да поговори откровенно. Така и направихме...

(Бележка № 4) За резултата и за качеството на свършената работа може да се съди и от следния факт. След завършването на текста на ЗОБ от работната група, той бе даден за юридическа обосновка и редакция на проф. Тенчо Колев. Последният беше декан на Юридическия факултет на СУ и отговаряше за законодателната политика в Министерския съвет. До ден

днешен пазя текста с корекциите, които той беше нанесъл. Няколко дребни корекции и бележки. Това говори за добри познания в областта на правната материя на колегите, участвали в списването на документа. По време на обсъждането на проекта от народните представители промените, които бяха направени не се отнасяха до юридическата компетенция на съставителите на текста. По принцип бяха променени изискванията за „стратегически планове“ и за квалификацията на персонала. Беше отхвърлена идеята за подготовка на „стратегически планове“ и бе направена промяна в рамката по отношение на квалификацията. След няколко години се обсъжда отново първоначалната идея за изискванията по отношение на образователния ценз да бъде въведена, като по-издържана в текста на закона.

Литература

1. Библиотеките и интелектуалната свобода. Заявление, подготвено от ИФЛА и одобрено от нейния Изпълнителен съвет на 25 март 1999 г., Хага, Холандия-Бюлетин на СБИР, 1999, № 1, с.1.
2. Библиотечното дело в България. Сборник от нормативни документи. 1878 – 1998 г. / Състав. А. Дончева; Ред. А. Димчев и др. – София : СБИР, 1998. – 185 с. <http://elearn.uni-sofia.bg/pluginfile.php/24017/mod_page/content/6/Publications/Alexander_Dimchev/AD_bibliotechno_delo.pdf ; 17.02.2012>.
3. Библиотечното дело в чужбина : Сб. от нормат. док. / Състав. А. Дончева и др; Ред. кол. А. Димчев и др. – София : СБИР, 1998. – 95 с.
4. Библиотечно законодателство : Докл. от VIII нац. конф. на СБИР, София, 10 юни 1998 / Състав. А. Димчев. – София : СБИР, 1998, 78 с.
5. Българската култура между държавата и пазара : Нац. конф. / Състав. [и предг.] В. Проданов, А. Димчев, П. Джуров, А. Янакиев, Х. Тодоров. – София : ИК ИФИ-БАН. – 432 с.
6. БЮЛЕТИН – Съюз на библиотечните и информационните работници. – № 2, 1997 / Състав. А. Димчев, Ред. кол. А. Димчев и др. – София : СБИР, 1997.
7. БЮЛЕТИН – Съюз на библиотечните и информационните работници. – № 1, 1998 / Състав. А. Димчев, Ред. кол. А. Димчев и др. – София : СБИР, 1998.
8. БЮЛЕТИН – Съюз на библиотечните и информационните работници. – № 2, 1998 / Състав. А. Димчев, Ред. кол. А. Димчев и др. – София : СБИР, 1998.
9. Българска книга. Енциклопедия. Съставител А. Гергова. С., PENSOFT, 2004. 506 с.
10. (Бяла книга за българското образование и наука. С., УИ „Св. Климент Охридски“. 1992. 350 с.)
11. Гергова, А. Държавна политика и библиотечна стратегия. – Книга, четене библиотека. Сборник доклади от три кръгли маси, посветени на проблемите на книжния сектор и библиотечното дело в България, организирани от Министерство на културата. С., НБКМ, 2008, 71-77.
12. Димчев, А. Съществува ли библиотечно-информационна политика в България – опит за поглед върху 25-годишен период. Реквием за библиотеките, или настроение за бъдещето? // Визия за бъдещето на библиотеките в България: Сборник с доклади от XXV Национална конференция на ББИА, Стара Загора, 4 – 5 юни 2015 г. – София: ББИА., 2015, с. 5-23. ISBN 978-954-9837-29-2

- Същото в: Научноизследователски портал Софийски университет „Св. Климент Охридски“. <https://research.uni-sofia.bg/handle/123456789/1285>
13. Дончева, А., И. Янкова. “За” и “против” в Проектозакон за библиотеките. (Опит от работата по последния вариант на Проектозакон за библиотеките). Доклад от VIII Национална конференция Библиотечно законодателство на СБИР, София, 10 юни 1998. СБИР, 8-13
 14. Законът за обществените библиотеки. // Правна регулация на библиотеките и библиотечно-информационните дейности в България. Проект. [Материали по проекта] / Състав. А. Димчев. – София, БИН, 2010. <http://elearn.uni-sofia.bg/pluginfile.php/24017/mod_page/content/6/Publications/Alexander_Dimchev/AD_Zakon_z_a_obshch_b-ki-proekt-2006-2009.pdf; 17.02.2012>
 15. Информационна политика в България – Формиране и развитие в съвременните условия : Докл. от VII нац. конф. на СБИР, 5 – 6 юни 1997 / Състав. М. Капитанова, А. Димчев, К. Петков. – София : СБИР, 1998. – 128 с.
 16. Казанджиев, А., А. Дончева. ... в новото библиотечно законодателство.– ББК, 1994, № 5, 21-20.
 17. Калайджиева, К. Материали от историята на Народната библиотека „ Кирил и Методий” 1944-1978. София., НБКМ, 2003. 660 с.
 18. Читалищната библиотека – традиция и бъдеще : Докл. от юбил. конф., 20 ноем., Елин Пелин / Състав. А. Димчев. – София : СБИР, 1996. – 30 с. [ксерокопие].
 19. Globalization, and the Management of Information Resources : Papers from the Intern. Conf. held in Sofia, Bulgaria, 12–14 Nov., 2008. / Ed. by Achleitner, H. and A. Dimchev. – Sofia, 2010, 512 p. [CD ROM].
- Също и на: <http://hdl.handle.net/10506/455>; 9.02.2011.

Десета глава

ЗАЩО СЕ СТИГНА ДО ОСТАВКАТА НА ДИМЧЕВ ОТ НАЦИОНАЛНИЯ СЪВЕТ ПО БИБЛИОТЕЧНО ДЕЛО (НСБД) КЪМ МИНИСТЕРСТВОТО НА КУЛТУРАТА?

В настоящата глава ще оставя да говорят фактите, които са в писмата и кореспонденцията на участниците в събитията.

Само ще посоча следния факт с цел изясняване на причината за оставката. Той е свързан главно с невъзможността на министерството да подготви и координира създаването на два документа (Стандарт и Наредба), чиято поява се забави цели 6 години след приемането на Закона за обществените библиотеки, въпреки зададените срокове от законодателния орган – 3 месеца.

Приложени са:

1. Писма, разменяни между участниците, ангажирани с изработването на документите (Стандарт и Наредба), както и за актуализация на Закона за обществените библиотеки.
2. Открито писмо на Александър Димчев до министър Петър Стоянович и др. материали, свързани с писмото.
3. Документи и материали, свързани с дейността на Министерството на културата и негови ангажименти към библиотечния сектор.

Приложения:

Писма, между участниците, ангажирани с изработването на документите (Стандарт и Наредба), както и за актуализация на Закона за обществените библиотеки.

04.03.2015 *Уважаеми колеги, Честита Баба Марта! Съгласно решението от заседанието на работната група от 25.02.14 г. прилагам на вашето внимание последните разработени варианти на наредбата, стандарта и законопроекта за изменение и допълнение на ЗОБ. (Приложения №№ 53.– 53.7.) Поздрави, Л. Савкова*

19.03.2015 *Уважаеми колеги, Във връзка с утрешното заседание на работната група Ви уведомяваме, че към момента са постъпили конкретни предложения и допълнителни бележки по предложените вече материали единствено от г-жа Росица Петрова и г-жа Цанка Бенчева. Моля, ако някой има други предложения, то същите спешно да бъдат изпратени за обобщение от г-жа Л. Савкова.*

18.03.2015 *Уважаеми колеги, Заседанието на работната група по Закона за обществените библиотеки ще се проведе на 21 март /петък/ от 10.00 часа в зала „Сцена 17“, 7-ми етаж на Министерството на културата. Поздрави, Л. Савкова*

24.03.2015 *Драги колеги Велев и Савкова, Готов съм да предоставя безплатно 20-25 копия от Сборник нормативни документи „Библиотечното дело в България. 1878-2012 г.“ Съставители А. Дончева и А. Димчев. Издание на Университетското и-во „Св. Климент Охридски.“ Библиотечното дело в България. Сборник от нормативни документи. 1878 – 2012 г. / Състав. А. Димчев. – София : УИ „Св. Климент Охридски“, 2012. – 246 с. [Актуализация 1999-2012]. <<http://elearn.uni-sofia.bg/course/category.php?id=3/>; 03.09.2012>*

Идеята е копия да бъдат раздадени на колегите от НБД и на експертната група, работеща по ЗОБ и др. документи.

Ще очаквам от Вас мнение. При положително становище, ще помоля да бъде уведомен. Също така представител на МК да получи книгите от бл. 1, зад хотел Плиска, 4 етаж, катедра БИН.

Хубав ден!!! С уважение, проф. д-р Александър Димчев

11.04.2015 Уважаеми членове на работната група, Съгласно взетото решение от заседанието от 21.03.14 г. прилагам на вашето внимание таблица с предложенията за изменение и допълнение на Закона за обществените библиотеки. До момента предложения са постъпили само от г-жа Бенчева, които са нанесени в таблицата, ако имате други предложения, моля да попълните в съответната колона. Очакваме вашите предложения, за да насрочим следващо заседание на работната група. Поздрави, Л. Савкова

11.04.2015 Драга Луизина, Предлагам с червено някои корекции и един въпрос. Тревожа се, че не спазваме сроковете, които ни постави министърът. Какво ще правим и с останалите документи? С уважение, проф. д-р Александър Димчев

31.05.2015 Уважаеми дами и господа от Министерството на културата (*Приложение № 54*), Обръщам се към Вас в битността ми на член на НСБД и на експертната група с молба за отговор на следния въпрос. Какво става с документите, за които имаше воля от страна на министъра на културата да бъдат подготвени до края на м. април от нас и внесени за разглеждане в Народното събрание (ЗОБ) и Министерския съвет (Наредбата за...)? Надявам се да получа отговор. В мои предишни писма до някои от Вас не получих никакви известия. С уважение, проф. д-р Александър Димчев

09.06.2015 Уважаеми членове на работната група, Прилагам на вашето внимание таблицата с предложенията за изменение и допълнение на Закона за обществените библиотеки. До момента предложения са дали ББИА и г-жа Бенчева. Моля, в случай, че сте пропуснали да дадете своите предложения или имате да добавите нещо, да го направите до 13.06.14 г. Поздрави, Л. Савкова

Приложения:

**Открито писмо на Александър Димчев до министър Петър Стоянович и др.
материали, свързани с писмото. (Приложение № 54)**

**(Писмо за оставка от НСБД, от А. Димчев до министъра на културата,
вх. № 94-00-878/05.06.2014 г.)**

**ДО
Г-Н МИНИСТЪРА
НА МИНИСТЕРСТВОТО НА КУЛТУРАТА
Д-Р ПЕТЪР СТОЯНОВИЧ**

**ОТКРИТО ПИСМО
ОТ ПРОФ. Д-Р АЛЕКСАНДЪР ДИМЧЕВ,
ЧЛЕН НА НАЦИОНАЛНИЯ СЪВЕТ ПО БИБЛИОТЕЧНО ДЕЛО**

Г-Н МИНИСТЪР,

Пиша Ви по повод на това, което се случва с нормативните документи за библиотеките. Или по-точно за това, че нищо не се случва с тях в повереното Ви министерство.

С Ваша заповед № РД 09-105/25.02.2014 г. съм определен за член на Националния съвет за библиотечно дело (НСБД). С писмо изх. № 92-00-108/11.03.2014 г., подписано от г-н Венцислав Велев – директор на дирекция, бях поканен да присъствам на 20 март 2014 г. на първото заседание на НСБД в Министерството на културата. *(Вж. Пълният текст на писмото – Приложение № 54)*

София, 05.06.2014 г.

P.S. Отговор от МК НЕ ПОСЛЕДВА!!! Въпреки ясно разписаните разпоредби в Правилника на МК и съгласно нормативни документи в нашата страна. [Б.а. Смешното е, че името на Александър Димчев фигурираше като член на НСБД до месец март 2015 г. в „актуалния“ сайт на министерството, въпреки направения отвод. С писмо беше помолен г-н Велев от дирекция „Нематериално културно наследство“ да изясни случая.]

До: Dimchev <dimchev@scig.uni-sofia.bg>; Отговорихте на 8.6.2014 г. 23:11.

Здравейте, проф. Димчев,

Аз съм Весела Ангелова от РБ „Пенчо Славейков“ – Варна, бивша Ваша студентка. Присъствах на конференцията на ББИА, на която прочетохте отвореното писмо, но впоследствие нещата се развиха така, че не можах да говоря с Вас. Молбата ми е да ми изпратите писмото, за да мога да го публикувам в блога си, ако нямате възражения. Подкрепям Ви изцяло и не мога да опиша колко много ме боли от безропотното търпение на колегите ми. Не се наемам да разисквам причините за това, но наистина се радвам, че има поне един човек, който няма желание да седи и да гледа безучастно.

Поздрави от Варна!

Весела Ангелова

Vesi Angelova <vesi.angelova@gmail.com>

вт 10.6.2014 г. 20:05

До: dimchev@sclg.uni-sofia.bg;

Здравейте, професор Димчев,

Отвореното Ви писмо е публикувано на този адрес: <http://prilivi.eu/2014/06/kultmin/>

Мога да кажа, че се радва на голям успех сред колегията – за два дни е прочетено от над хиляда души. :)

Поздравявам Ви за позицията и Ви желая успех!

Весела

Александър Георгиев Димчев

от името на

dimchev@sclg.uni-sofia.bg

нед 8.6.2014 г. 23:11

Драга Весела,

Благодаря ви за добрите думи и гражданската Ви позиция. Не бих желал да коментирам колеги. Част от това отношение се дължи на страх, да не би да загубят благоволенieto на властимащите, както и на това, което политиките постигнаха у нас- да убият мотивацията у хората... Ако напиша обещаната книга ще видите много нелицеприятни факти в подобен контекст. Бъдете все така отговорна и не се страхувайте, нашата сила е в знанието. Никой не може да ни го отнеме.

Vesi Angelova <vesi.angelova@gmail.com>

нед 8.6.2014 г. 20:12

Позицията на учителите и библиотекарката в „Аламогордо“ за забраната на „Никога, никъде, никой“

2 comments to Отворено писмо на проф. Александър Димчев до д-р Петър Стоянович, министър на културата на Република България

- Антоанета Славова

09.06.2014 at 9:28 · Отговор

Достойно поведение! Поздравления, проф.Димчев! Библиотечната гилдия се нуждае да чуе Вашето отношение, разбиране и уважение! Професията с годините измени облика си, а държавната „машина“ нехае. Всички сме изморени и омерзени от статуквото, но нямаме алтернатива – професията за нас е състояние на живот, призвание! Благодаря Ви за всичко, което Сте направили и правите за библиотечната професия! С уважение – Антоанета Славова – училищен библиотекар.

- Ivan Evtimov

10.06.2014 at 5:46 · Отговор

Поздравления за гражданската позиция на проф. Димчев!

Подател:	Емил Гиргинов <emo2475@abv.bg>	добави в адреси
До:	Александър Димчев <dimchev_uni@abv.bg>	
Относно:	Поздрави	
Дата:	Вторник, 2014, Юни 10 09:35:13 EEST	

Уважаеми проф. д-р Димчев,

Специално Ви пиша за да изразя подкрепата на всички колеги от регионалната библиотека в Стара Загора за Вашата самоотвержена и високопрофесионална дейност в подкрепа интересите на обществените библиотеки.

Вчера (09.06.2014 г.) се запознах със съдържанието на писмото, което сте прочел при откриването на XXIV конференция на ББИА.

Честно казано, аз съм безкрайно възмутен от начина, по който от години negliжират проблемите на обществените библиотеки и усилията на цялата гилдия за промяна на незавидното статукво!

Позволих си, докато все още бях в афект да отправя едно гневно писмо до д-р Кирил Добрев, който е член на ПККМ към Народното събрание и който беше обещал да работи в защита на нашите интереси. Добавих и Вашето писмо за нагледна илюстрация!

Прилагам неговият отговор към днешна дата:

„Здравейте! Писмото ще го внесе още в сряда в комисия на парламентарен контрол. Отговора ще Ви предам. Не забравяйте, че Вашата позиция за финансиране на библиотечната дейност представих в пленарна зала при обсъждане на бюджета за 2014 г. Това, че нищо не се промени е изцяло заслуга на управляващата коалиция и изпълнителната власт. Те negliжират и най-разумните предложения на опозицията. С уважение: Д-р Кирил Добрев. „Поздрави! Емил Ст. Гиргинов – методист при РБ „Захарий Княжески“ – Стара Загора бул. „Руски“ 44, ет. 4, каб. 420; тел. 042/622615; 0884/477147/служ./ **0879/160234**/служ./; skype: emil.girginov

Проф. Димчев: Въпросът за бъдещето на библиотеките се negliжира години наред БНР, публикувано на 16.06.14 в 14:57

По време на последната конференция на Българската библиотечно-информационна асоциация, вместо предварително обявената презентация, **проф. Александър Димчев** прочете едно отворено писмо до министъра на културата Петър Стоянович. В отвореното писмо проф. Димчев пише по повод на това, че нищо не се случва с нормативните документи за библиотеките. След като прочете писмото проф. Димчев си подаде оставката. В предаването „12+3“ той обясни:

Това, което години наред се negliжира, е въпросът за бъдещето на библиотеките, за развитието на тази институция. В България има около 4000 публични, обществени библиотеки. Това са най-многобройните културни институции в нашата страна. За съжаление, в последните 10-15 години държавата е майка-егоистка, доста егоистично разсъждава за тях. Аз вече 25 години се опитвам да се боря с една администрация, която negliжира тези важни институции. Също така с нашия политически елит – за него е по-важно корупцията, в библиотеките няма какво да се краде. Нашият „поли-

тически елит“ няма отношение към тези вековни институти, към тези институти, които имат своето бъдеще.

Цялото интервю с проф. Димчев чуйте в звуковия файл.

Министерството на културата се е откъснало от реалността, г-н Стоянович

Открито писмо от проф. д-р Александър Димчев, член на Националния съвет по библиотечно дело, до министъра на културата д-р Петър Стоянович, прочетено по време на XXIV конференция на Българската библиотечно-информационна асоциация

Г-Н МИНИСТЪР, Пиша Ви по повод на това, което се случва с нормативните документи за библиотеките. Или по-точно за това, че нищо не се случва... [...]

Tue, Jun 10, 2014. Via: *Аз чета*<http://literaturatadnes.com/blogs>

Министерство на културата – срещу културата

Как и защо Министерството на културата не работи за културата, а министърът не успява да организира и контролира поверената му институция, обяснява проф. Александър Димчев в открито писмо до Петър Стоянович. Философът го прочете по време на конференция на Българската библиотечно-информационна асоциация.

<http://ovarna.bg/culture/ministerstvo-na-kulturata-sreshtu-kulturata/>

10 юни, 2014, Вл. Янев

Приложения:

Документи и материали, свързани с дейността на Министерството на културата и неговите ангажименти към библиотечния сектор. (копия от изслушвания в Комисията по култура в Народното събрание, свързани с: бюджет; ЗОБ и документите, произтичащи от него и др.)

Разискванията по Бюджет 2014 и библиотеките

На 7 ноември 2013 г. Комисията по културата и медиите проведе разисквания по Бюджет 2014. В изказването си г-жа Снежана Янева, председател на ББИА, подкрепи първоначалното искане на Министерство на културата за 10% увеличение на размера на субсидирана бройка и 5 млн. лева за програма „Българските библиотеки – съвременни центрове за четене и информираност“ като подчерта, че това не е достатъчно за развитието на обществените библиотеки, но е реално при тежката финансова ситуация в страната. За съжаление Министерство на културата не е успяло да защити това предложение и то не е прието в проектобюджета за 2014. Г-жа Янева се обърна към министър Стоянович с въпрос защо не е свикал Обществения съвет, за да получи широка обществена подкрепа за предложението на Министерство на културата. Г-жа Янева напомни, че преди години, когато проф. Данаилов е бил министър на културата, библиотеките са получили своя Ренесанс и с малко подкрепа са доказали, че могат да бъдат центрове за информация и знания.

В заключение г-жа Янева призова народните представители да подкрепят обществените библиотеки, защото те гарантират правото на достъп до информация и грамотността на нашите деца. Тя цитира част от лекцията на Нейл Геймън за връзката между планирането на затвори и грамотността на децата и завърши с думите: „Ако сега вие, дами и господа народни представители, не подкрепите българските библиотеки, утре други народни представители ще трябва да гласуват пари за затвори за нашите деца“.

С 8 гласа „за“, 8 „против“ и два гласа „въздържал се“ парламентарната Комисия по културата и медиите отхвърли на първо четене проектобюджета за 2014 г. Ние оставаме с надеждата, че в пленарна зала народните представители ще подкрепят един по-добър бюджет за културата, включително за библиотеките.

Материалът е публикуван на сайта на ББИА.

http://www.lib.bg/index.php?option=com_content&task=view&id=860&Itemid=93/12.01.2012

From: Luizina Savkova

Sent: Monday, June 09, 2014 4:26 PM

To: Ventzi Veleв; ,dimin@abv.bg‘; ,director@libruse.bg‘; ,ale2009@abv.bg‘; ,tzbencheva50@abv.bg‘; ,rpetrova@iradeum.com‘; ,e.petkova@minfin.bg‘; ,dimchev_uni@abv.bg‘; ,Snejanka Ianeva‘; ,aneta_doncheva@abv.bg‘; ,grashkina@nacid.bg‘; Igor Chipev; Donka Neykova; Denislava Yurukova; ,agerdjikov@yahoo.com‘; ,emilia@libvar.bg‘

Subject:

Уважаеми членове на работната група,

Прилагам на вашето внимание таблицата с предложенията за изменение и допълнение на Закона за обществените библиотеки. До момента предложения са дали ББИА и г-жа Бенчева. Моля, в случай, че сте пропуснали да дадете своите предложения или имате да добавите нещо, да го направите **до 13.06.14 г.**

Поздрави, Л. Савкова

Стандартът и Наредбата бяха приети една година по-късно – 2015 г. Или на седмата година след излизането на Закона за обществените библиотеки – 2009 г.

Похвален темп за едно министерство!!!

Само, че сагата с тях продължава...? (Вж. Глава – Стачката)

Единадесета глава

ХОРАТА СРЕЩУ МУТРЕНСКИТЕ ИГРИ. ЕДНА ПОБЕДА НА ГРАЖДАНСКОТО ОБЩЕСТВО – НЕ Е ЛИ ТОВА ПЪТЯТ...?

Изборът на г-н Славчо Бинев за председател на Комисията по култура и медии предизвика в средите на културните дейци шок, подобен на този при избора на г-н Делян Пеевски за председател на ДАНС. Това беше дъното, до което можеше да опре българската култура.

**Чест прави на една значителна част от колегията, че надигна глава срещу уни-
зителната сделка в политическите ни кръгове.** За съжаление, отново имаше приведе-
ни главички, отново имаше страх и нежелание част от дейците на културата и на научни-
те среди да се опълчат срещу несправедливостта – да имат за ръководител един човек със
съмнителна репутация. Въпреки опитите да бъдат заглушени протестите по най-различ-
ни начини, включително и с контрапротести, управляващите се договориха и макар със
скърцане на зъби размениха фигурите на шахматната дъска. **Това беше знакова победа
на интелектуалния елит в България.**

Без да храня надежди, че управляващите са се променили или са се предали под
силния и остър обществен натиск, спечелената битка ми дава основание и надежда да
вярвам, че разбиването на статуквото е в ръцете на всеки един от нас. Особено когато се
обединим за общи и справедливи каузи!!!

Другото е изпитано, но срамно – да попържваме под юргана, сврени, в безопасност
до стопанката на дома! С чувство на неудовлетворение трябва да кажа, че има прекалено
много „свидетели“ в българското общество, заели престижни позиции, но обръгнали по
отношение на участието им в защитата на достойнството на българските граждани и на
институциите в нашата страна.

В случая авторът е направил опит за снимка на процесите, свързани с тази бинар-
ност – робска психика – свободно волеизявление. *(Вж. по-надолу: Открито писмо от
А. Димчев до ректора на СУ)*

Документите, материалите и изказванията, свързани със случая „Славчо Бинев“ са
представени без авторска намеса. Направен е опит да бъдат събрани на едно място виж-
дания за случилото се. На някой може да се стори, че има определен субективизъм при
подбора на материалите. Не е търсен акцент в защита на поставената теза от пишещия
тези редове. Единствено и само една цел е преследвана. Да се дадат разнообразни гледни
точки, довели до оставката на председателя на Комисията по култура и медии при Народ-
ното Събрание.

АБВ. Общество 1 декември 2014

Депутатът от Патриотичния фронт Слави Бинев оглави парламентарната Комисия по културата и медиите

- Днес в Народното събрание бяха избрани ръководствата на 12 парламентарни
комисии. От избраните до момента комисии ГЕРБ оглави 5 комисии, Реформатор-
ският блок – 3, ДПС, Патриотичният фронт и БДЦ – по една комисия.
- ...Комисия по културата и медиите – председател Слави Бинев (ПФ), зам.-пред-

седатели Красимира Анастасова (ГЕРБ), Борислав Миланов (РБ), Петър Кадиев (АБВ)...

- ...Комисия по европейските въпроси и контрол на европейските фондове – председател Светлин Танчев (БДЦ), зам.-председатели Силвия Хубенова (ГЕРБ), Иван Иванов (БСП), Слави Бинев (ПФ).
- Таекуондистът и архонт Бинев имаше желание да оглави и комисия по европейските въпроси и контрол на еврофондовете, но се задоволи и с поста на зам.-председател. *Славчо Пенчев Бинев е вицепрезидент на Българската федерация по олимпийско таекуондо и европейски шампион от „Словения ,92“. Бизнесът му преди влизането му в политиката като евродепутат от „Атака“ през 2007 г. е свързан с основаването на чалга-клуба БИАД и спортен клуб „Дескрим“. По-късно скъсва с издигналата го партия „Атака“ и през 2012 г. учредява Консервативна партия „Движение на Успеха“, която става част от ГОРД. Сега Бинев е член на НФСБ, с която ГОРД се сля, като на изборите за европейски парламент през май 2014 е втори в листата им, но не е избран за евродепутат.*

Морфов: С Бинев унищожават интелигенцията

„Не ме скандализира личността на господин Бинев. Скандализира ме отношението на политическата класа към културата“, коментира актьорът Валентин Танев.

Според режисьора Александър Морфов с **избора на Слави Бинев** за шеф на парламентарната комисия по култура управляващите целят да унищожат интелигенцията. „Борисов трябва да унищожи своите опоненти“, каза режисьорът в пряка телефонна връзка в „Здравей, България“ на **Нова ТВ**.

„Сега съм сигурен, че ще започнат маневри, ще има хора от Народното събрание, които да яхнат народното недоволство. Но **когато излезе решението за Слави Бинев, никой в парламента не протестира**, това е истината. Няма демократичен път, по който да излезем от тази ситуация. Българинът не е достатъчно образован да решава сам“, каза

той. „Всички управляващи са в негласно обединение за унищожаване, геноцид върху собствената си държава. Те нямат нужда от култура и смятат, че тя е противопоказна за българите. Бедният и нещастен човек се манипулира по-лесно. Управляващата политическа класа иска да доведе българина до любимия им елемент за гласуване – да е достатъчно с кебапчета и чалга да се гласува и избира. Те извършват тенденциозно унищожаване на българската култура, образованието и самочувствието и достойнството на българина“, допълни режисьорът. „Проблемът не е в Слави Бинев, а в цялата тази организация. Като знаем кой стои на върха – премиерът Бойко Борисов, за когото американското посолство каза, че е мутра, набъркан е в контрабанда с цигари, в производство на амфетамини, всичко е от един порядък“, допълни режисьорът.

„Назначаването на Бинев в Комисията за култура не е проблем, защото култура в България вече няма. В Комисията са и Хюсеин Хафъзов, Михаил Миков, Лъчезар Иванов, така че Слави Бинев да ѝ е шеф не е единственият проблем. В културната комисия има 5 доктори, и това е намек, че културата има нужда от лекуване. **Единственият човек, който има нещо общо с културата в тази комисия, е Стефан Данаилов**“, коментира Венци Мицов.

„Много неща зависят от тази комисия – бюджетът за култура, например“, отвърна актьорът Валентин Танев в отговор на коментарите на Радан Кънев и Валери Симеонов, че почти нищо не зависи от Комисията по култура. **„Не ме скандализира личността на господин Бинев**. Скандализира ме отношението на политическата класа към културата. Да назначиш Слави Бинев за шеф на културната комисия е все едно мен да ме сложиш начело на Комисия по енергетика. Да negliжираш културата така показва дълбоко неразбиране на процесите в държавата“, допълни той.

„Нито една политическа партия не поставя като приоритет образованието и културата. Не може в парламента да има само юристи, доктори и инженери. Партиите не са мислили за култура и образование, когато са редили листите си“, категоричен бе Мицов.

Българските православни: Не познаваме личността Слави Бинев в църковния ни живот

Новини 10 януари 2007

На 22 януари Светият синод най-вероятно ще разгледа проблема с въздигането на бизнесмена Слави Бинев (SlaviBinev.com) в сан „архонт“ на Българската православна църква (БПЦ), което стана преди няколко дни в Рим, заяви за БГНЕС русенският митрополит Неофит.

Тогава на церемония в катедралата „Санта Мария Маджоре“ крупният предприемач, собственик на нощни заведения и бивш шампион по таекуондо, получи наследствената титла, която се дава за особени заслуги към църквата и човечеството.

Най-вероятно тогава ще стане въпрос за случая, каза митрополит Неофит. Той допълни, че не му е известно Светият синод да е вземал решение Слави Бинев да бъде удостоен с тази титла.

Според духовника е най-добре самият Старозагорски митрополит Галактион да даде разяснения, тъй като ритуалът е бил воден от него в присъствието на американския кардинал Бърнард Лоу, отстранен от длъжност във Ватикана заради сексуално посегателство на деца.

Архимандрит Наум също не знаеше за подобно решение на Светия синод. Той потвърди, че при тях е пристигнало писмо от митрополит Йосиф до патриарх Максим.

В него се казвало, че клирът и миряните на Българската източноправославна епархия в САЩ, Канада и Австралия не приемат тази „офикия“ (*от гръцки сан, ранг, отличие – бел.ред.*) и не признават тази награда от името на майката БПЦ.

Дядо Йосиф настоява Светият синод да каже ясно кога е взел решението за даването на титула, а ако няма такова решение, владиците да оповестят официално каква е позицията им по въпроса.

Според митрополита присъденото на Слави Бинев отличие не е традиционно за българските църковни среди, а бизнесменът е „личност, която не познаваме в църковния ни живот“.

По думите му ритуалът е „извършен на място, което не е осветено по българския каноничен ред“. Архимандрит Наум предполага, че писмото вече е предадено на патриарх Максим, за да се запознае с него.

„Въздигането“ в сан „архонт“ бе съпроводено с обяснения в медиите, че е струвало на бизнесмена 300 хил. лв., вложени в благочестиви дела.

Един от най-известните бизнесмени в ресторантьорския бизнес у нас се прочу с делото, което води няколко години срещу шефа на „ВАИ холдинг“ Георги Илиев. През 2000 г. Бинев бе пребит в заведението си БИАД от бодигардовете на лидера на бившата силова групировка ВИС-2, който беше застрелян преди две години.

Името му нахуля още през 90-те покрай шумни скандали в неговите заведения, където си даваха срещи представители на подземния свят, както и покрай връзките му с противоречиви фигури на прехода и със сегашни политици и издатели.

Според информацията от личната интернет страница на Слави Бинев той е собственик на „Ер систем холдинг“ със 72 дружества в него. Той е един от акционерите в популярната „М.И.Г. груп“, която държи верига от столични заведения – Cool House.

Приходите му в размер на милиони се формират в голяма степен и от неговите доходи от БИАД, един от най-прочутите и посещавани поп-фолк клубове в столицата. Притежава и някои от най-големите стриптийз барове в България.

Защо Слави Бинев ще ми стане симпатичен? :)

Проф. Александър Димчев, 8.12.2015 г.

Фейсбук – страницата

Скъпи студенти, Честит 8 декември!!!

Вие сте тези, които уплашихте „Слави-Биневците“. Знаете, че той се яви жертвата. Неговата оставка успокои страстите. В противен случай ще трябва да си отидат много хора от различни тефтерчета, тайни и потайни. Надявам се и това време да дойде?

Проблемът е със съглашателите и страхливците. Или за тези, които нямат гражданска позиция. Също така и за някои, които се кланят доземи на подобни лакеи, поставени на властови позиции, само и само да запазят властта си. Те не се борят за институциите и хората. Иначе се крият зад удобната фраза „снишавайте се в името на нашата организация“.

Истината е друга. Те нямат доблест и малко кураж да се изправят срещу несправедливостта. Защото знаят, че униформата на властта ги пази и им осигурява личните облаги.

Еполетите им дават възможности да манипулират хората, за които са отговорни.

Това отново става зад познати символни фрази, „ако си мълчим и слушкаме, ще пап-каме“. Или се превръщат в богове на мълчанието.

През тези дни Вие ги усетихте!!! Задавам въпроси – къде са:

– Ректорът на Алма матер – при подобни събития? (Какво да коментирам за подобен сложен въпрос, когато дори един поздрав нямаше качен на официалния сайт на Университета за 8 декември. Какво да очакваме друго?)

– Къде е директорката на Националната библиотека, да излезе със становище за ползата от „меценатската дейност“ на г-н С. Б. Да сподели защо в очите на младите хора тази национална съкровищница бе по-известна с клуб-ресторант „Библиотеката“. В същото време няма място за книгите, които гинат в неподходящи хранилища.

– Къде бяха представители на НПО в областта на културата, освен няколкото достойно протестиращи сдружения. Може би те очакваха „леш“, за да продължат своята дейност – да гравитират около културата, най-вече за нейна сметка? (По неофициални сведения в България има около 5500 НПО в различни области, част от тях имат като предмет на своята дейност и културната област).

Слави Бинев единствен се бореше мъжки (на инат) :)

София, 8 декември, 2014 г.

P.S. Споделеното е лична позиция.

**Открито писмо до проф. дин Иван Илчев,
Ректор на Софийския университет „Св. Климент Охридски“,
от негов приятел, съмишленик и колега през годините: „Лудият“ от Петьофи
Проф. Александър Димчев, 05.12.2015 г.**

Драги Иване,

Отново съм разочарован! След надеждата, че този път Алма матер ще реагира подобаващо на случващото се в нашето общество, че ще се изправи, ще застане като националноотговорна институция, която винаги е била в съзнанието на хората коректив на процесите в България.

Явно ни е обхванала апатия, описана в стихотворението на големия български класик, цитирам „...На също гноище лежи скот и стопан, духовно сближени...“. Или ни е обхванал съвременния „Стокхолмски синдром“ – да се сближим, да вегетираме „жертви и насилници“. Може би да, като имам предвид това, което ми беше представено в твоето кратко и обнадеждаващо писмо, в което ти изразяваш и своето мнение за Слави Бинев, използвал сложната дума „**оксиморон**“. Ще следвам и аз тази логика, след като тя впечатлява:

Обществото очакваше и очаква от Софийския университет този път да заяви ясната си позиция. Знам, че отново ние ще бъдем на „топа“. Ще има остри реакции срещу нас. Знам, че другите се снишават в името на определени облаги и страх. Но ние имаме традициите, правото и силата да се опълчваме в подобни трудни за страната ни моменти. Все още гледат на нас с уважение. Това няма обаче да е за дълго! Направихме компромиси с учителската стачка, с БАН, с...

Кога ще бъдем честни и отговорни към хората?

Сега – отново ли ще правим компромиси с тези „избори и назначения“?

Или и ние ще играем ритуалните танци на щрауса?

Мисията на нашата Алма матер не ни позволява повече компромиси!

Определено считам, че в такива решаващи моменти ние проспиваме бъдещето на България. Превръщаме се в съучастници в мълчанието и в моралната разруха на ценностната система в нашата страна.

Решимостта е много важна в тези трудни времена! На отговорни институции и на хора, които не търсят облаги и привилегии!!!

Отговорността в този момент се пада на преподавателите, учените, студентите, културните дейци, учителите и на всички, които разбират, че бъдещето на страната ни е поставено на карта. Защото ние сме част от хората, които имаме знания и опит и трябва да помогнем при решаването на подобни драматични обрати и кризисни моменти. Защото ние сме част от БЪЛГАРСКАТА ИНТЕЛИГЕНЦИЯ – хората на културните достойния, на знанието и на образоваността. Обществото ни е болно!!! То се нуждае не от мисии, измислени авторитети, самовлюбени и арогантни „държавници“... То има нужда от разум, от смислени стъпки, от интелигентни хора, които да решават неговите съдбини!!!

Нима пак ще изоставим нашите студенти, нашите деца да сърбат кашата, за която ние имаме вина и определено трябва се чувстваме гузни. Единственият начин да останем честни към тях и нашата съвест е да подкрепим реално протестите!!! Другото е „оксиморон“.

С уважение и очакване на позицията, Сашо

София, 5 декември 2015 г.

подател: Александър Димчев <dimchev_uni@abv.bg>

 Новини
Въпроси

ianevasy@state.gov, om link@iris-bg.org, grashkina@abv.bg,
petiakab2001@yahoo.com, perka7@gmail.com,
До: m_grekesa@yahoo.com, v_zankov@abv.bg,
algarizanova@phls-om-sofia.bg, sv_terziev@hotmail
amc

Относно: Списание Бакен

Дата: Понеделник, 2014. Декември 1 21:02:12 EET

Драги колеги, ректор СУ, директор НБКМ, председател БННА, ФФ...

Участвам се отново на „дискретна приемка“ на Софийския университет.
Националната библиотека, БННА и др. институции по отношение на назначаването на
една „особа“ на прехода за ръководител на Комисията по култура

Признавам, че отново се опитвам да поставям въпроси, които са важни за нашето
общество. Хората все още вярват, че има живи националностолюбиви организации,
които да защитят техните интереси. За съжаление, може би те са загинали или по-
точно не смеат да реагират подобаващо?

Въпросът е на достойнство и на съхранение на българската култура! Не е на запазване
на позиции или на пресметливост – колко „грошна“ ще получим

От своя страна полагам някакви нескромни, издирани, малки усилия

<http://bnl.bg/horizont-pesu/100492217?prof=aleksandar-dimchev-maznachavameto-na-slavi-binev-e-vaznojno-zashitoto-kulturata-e-iztikana-v-agala>

С уважение, проф. д-р Александър Димчев
Катедра по библиотечно-информационни науки и културна политика
Философски факултет
Софийски университет „Св. Климент Охридски“

Новини

Ако се направи една дисекция на нашето общество, със съжаление ще се види, че
културата е изтикана в ъгъла. Това не е отсега, това от години наред е целта на на-
шия политически елит.

Проф. Александър Димчев: Назначаването на Слави Бинев е възможно, защото културата е изтикана в ъгъла

<http://bnr.bg/horizont/post/100492217/prof-aleksandar-dimchev-naznachavaneto-na-slavi-binev-e-vazmojno-zashtoto-kulturata-e-iztikana-v-agal>

публикувано на 01.12.14 в 13:04

Проф. Александър Димчев

Снимка: nationallibrary.bg

Разговор на Даниела Якова с проф.Александър Димчев

Назначаването на Слави Бинев за председател на парламентарната комисия по култура и медии е възможно, тъй като културата у нас е изтикана в ъгъла, заяви в предаването „12+3“ преподавателят от Софийския университет **проф. Александър Димчев**:

Знаете ли, ако се направи една дисекция на нашето общество, ще се види, може би, че това назначение е напълно нормално. Защо? Защото културата я няма в тази държава, тя е унищожена до голяма степен. Ако се направи една дисекция на нашето общество, със съжаление ще се види, че културата е изтикана в ъгъла. Това не е отсега, това от години наред е целта на нашия политически елит. Това са едни хора, които нямат елементарна представа от културни процеси. От тук нататък какво следва? Следва, че ни назначават и ни налагат хора, които нямат никакви интереси, никаква обща култура. Следва това, че смятат да се подиграват с българската интелигенция, защото тя е поставена също на колене. За съжаление, в нашата държава културата я няма, тя отсъства и нищо чудно, че такива хора идват на власт. Също така, ако погледнем Слави Бинев, кой е Слави Бинев? Това е един човек, който е грешка на прехода, един човек, който изплува от прехода със своята тъмна история. Такива хора се налагат, това е жалкото за българската култура.

В нашата страна се говореше от години наред да се разработи стратегия за развитие на културата. Само се говори, за съжаление нищо не се прави, така че ако погледнем и нашия министър-председател, той също е еманация на всичко онова, което се случва в държавата. Така че не бива да се учудваме кои хора стоят начело на културата, кои хора стоят начело на държавата. Това е много тревожно и аз не виждам в скоро време положителни резултати, някаква надежда за по-младите хора в държавата.

Програма „Хоризонт“ Общество 12+3 Слави Бинев комисия

Споделяне:

Блага Атанасова Слушах го днес в предаването по радио София и му се възхищавах на смелостта и точността при определяне на отношението на политическия ни елит и управляващите към култура в България. Познавам го от години. Достойна личност с неизменна гражданска и професионална позиция! От такива хора като него има нужда българската култура!!!

Дванадесета глава

ЗАЩО БЕ ЗАКРИТ ПРЕЗ 2015 Г. ЦЕНТЪРЪТ ЗА ПРОДЪЛЖАВАЩО ОБУЧЕНИЕ НА БИБЛИОТЕКАРИТЕ (ЦПОБ) КЪМ ББИА И КАТЕДРА БИНКП ПРИ ФИЛОСОФСКИЯ ФАКУЛТЕТ НА СОФИЙСКИЯ УНИВЕРСИТЕТ „СВ. КЛИМЕНТ ОХРИДСКИ“

Центърът за продължаващо обучение на библиотекарите (ЦПОБ) бе създаден в трудни моменти от нашия преход. Когато недостигаха средствата – в резултат на жестоката икономическа криза, в която бе въввлечена България. (*Приложения №№ 42.– 51.*)

Наред с изпитвания финансов недоимък, българските библиотеки се нуждаеха от сериозна промяна по отношение на менталитета, уменията и познанията на хората, които се трудеха със себеотдаване в тях, както и от необходимостта от въвеждането на качествено нови подходи, методи и технологии на дейността в тях. Това можеше да стане чрез целенасочено и системно обучение на техния състав за новостите в света на библиотечната практика, информацията и съвременните информационни и комуникационни технологии (ИКТ).

Идеята за т.нар. продължаващо обучение се роди в професионалната организация (СБИР) и сред нейните многобройни членове. Като краен вариант бе създаването на ЦПОБ, подкрепен от Фондация „Отворено общество“. Пътят не бе лек. Имаше много съмнения за начина на реализация и организация на проекта. Появиха се и негови опоненти и открити противници. Дори в катедра БИНКП при обсъждането през 1999 г. имаше остри реплики, напускане на заседанието, обидени, недоверие и т.н. В резултат на много дебати и най-вече на неотстъпчивата воля и вяра в правотата на замислите от страна на колеги от катедра БИНКП и от СБИР, през 2000 г. започна осъществяването на проектните решения. ЦПОБ отвори тържествено и официално своите врати на 1 октомври 2001 г. (след одобрение от ФС на Философския факултет и след подписване на договор между СУ и СБИР), в присъствие на зам.-министъра на Министерството на културата – доц. Райна Гаврилова, декани на ФФ и на др. факултети, ръководители на катедри, директори на библиотеки, колеги от чужбина и от страната. (*Приложения №№ 42.– 51.*)

В рамките на доброто сътрудничество между катедра БИНКП и библиотечната асоциация за период от 15 г. в центъра са обучени около 2000 библиотечно-информационни специалисти – на различни умения и компетенции, в над 60 различни тематични направления. Проведени са общо 177 квалификационни сесии в различни кътчета на страната ни на основата на изнесено обучение. (*Бележка № 1*) Всичко това става без участниците в курсовете да заплащат разноски – пътни, дневни, квартирни, такса правоучастие и др. Разходите се покриват от професионалната асоциация. Предимства, които отчитат мизерното заплащане на тези истински апостоли на духа – българските библиотекари, тяхната жажда да знаят, за да променят библиотеките си така, че те да стават все по-търсени и предпочитани места за хилядите потребители. На фона на засилващата се конкуренция в глобализиращия се свят.

Примерът на българския национален образователен център бе последван от подобни организации в над 30 страни от Централна и Източна Европа.

За съжаление, вместо да градим, да продължаваме традициите, често ние унищожаваме постигнати добри достижения. Понякога на инат, да засвидетелстваме „активност“ и „дела“, или от неудовлетворение, че началото не тръгва от нас – типични нашенски безцелни феномени, които ни обричат на грешки, недоверие и безперспективност, вместо да правим опити да преосмисляме нещата, да ги подлагаме на обсъждане, ако се наложи – и на трансформация, след нужните анализи и експертни оценки.

Лош пример в това отношение е идеята на ръководството на катедра БИНКП да преустанови дейността на ЦПОБ, отказвайки се да продължи да си сътрудничи с ББИА по отношение непрекъснатата квалификация на библиотекарите. (Приложения №№ 42.-51.)

С две последователни писма от страна на ректора на Софийския университет „Св. Климент Охридски“ (с изх. № 15-00-3 от 30.04.2015 г. и № 15-00-5 от 15.06.2015 за прекратяване на Договор № 47 от 2012 година на СУ „Св. Климент Охридски“ с Българската библиотечно-информационна асоциация) бе обявено от страна на Университета прекратяването на договорните взаимоотношения с ББИА, свързани със съвместната дейност на ЦПОБ. (Приложения №№ 42.-51.)

Мотивите – неясни, по-скоро липсват. Или по-скоро се вмения вина на ББИА!

Прекъснато е сътрудничество от 2000 г. досега. Писмата са на база доклад на декана на ФФ, проф. Д. Денков. На мой въпрос от 26.06.2015 г. към проф. Денков защо се прекратяват договореностите, отговорът е, че е „трябвало да се предоговорят условията...“ Той не знае за прекратяване на договора от 2012 г. Къде е истината? На моя молба да ми бъдат изпратени за информация писмата на декана до проф. Илчев, се обещава. Но дали се изпълнява? (Приложения №№ 42.– 51.)

Това наложи да напиша писмо до ректора, с копие до декана на ФФ в битността ми на автор на проекта за ЦПОБ, на човек, който е ръководил процеси около дейността на ФФ и на библиотечната ни колегия, на човек, който го боли за случващото се, защото то ще има силно негативни последствия и отклик – най-вече за катедра БИНКП, за нейния авторитет, място и бъдеще!!! Писмото е в знак на подкрепа на изпратеното писмо от г-жа Снежана Янева от името на УС на ББИА до ректора на Алма матер. (Приложения №№ 42. – 51.)

Същевременно разговаряхме с доц. Татяна Янакиева, председател на СБИР два мандата – 1990-1994, н.с. Мария Капитанова – председател на СБИР – 1994-1998, Ваня Грашкина – председател на СБИР-ББИА – 2002-2011. Помолих да бъде уведомена и проф. Анка Гергова, председател на СБИР- 2000-2002 г., точно по времето на създаването на ЦПОБ. Те се съгласиха с текста на писмото, който бе съгласуван с тях.

(Не бива да се забравя фактът, че сред инициаторите и създателите на СБИР – от 2008 г. ББИА, бяха членове на катедрата. Особена роля през годините за развитието на професионалната ни асоциация изиграха доц. Т. Янакиева (първият председател), н.с. М. Капитанова, проф. А. Димчев, проф. А. Гергова).

Идеята за закриване на центъра бе подхвърлена от ръководителката на катедра БИНКП (проф. Оля Харизанова, която не е библиотечен човек) по време на заседание на катедрата на 17.02.2015 г. Възразих! Считаю, че добрата симбиоза и връзка между катедрата и професионалната асоциация са от изключителна полза и за двете организации, особено за катедрата. Предимствата са посочени в проекта за ЦПОБ и в писмото ми до ректора. (Приложения №№ 42.– 51.)

Лично за себе си си правя възможни изводи за мотивите за прекъсване на договора от страна на ръководството на катедрата:

- Пълно непознаване на проблемите на библиотечната гилдия и нейните нужди от квалификация.
- Откъсване от колегията и страдане от синдроми на самодостатъчност и на самомнително превъзходство.
- Лични финансови интереси (не бива да се отминава фактът, че проф. Харизанова е лицето, което е водило може би най-много курсове в рамките на ЦПОБ). Прозира стремеж да бъде прехвърлена дейността изцяло под ръководството на проф. Харизанова в СУ.
- Лична обида на проф. Харизанова след нейното некоректно поведение по време на конгреса на ББИА на 1 април 2015 г., когато се опита да иронизира професионалната асоциация и нейния УС. Също така от нейна страна бе направен неудачен опит за предложение за избор на председател на ББИА, в резултат на което се създаде негативно настроение срещу катедрата. Скоро след непрегълтната от нея „обида“ тя изисква нейното име да бъде заличено от списъка на водещите курсове в ЦПОБ, както и отказ да членува в ББИА. Учудващо и смущаващо е как един ръководител на катедра, която носи отговорности за обучение на библиотечни специалисти, не желае да членува в професионалната организация?
- Безотговорно отношение на ръководителя на катедра БИНКП за последствията от нарушаване на съществуващите досега отлични взаимоотношения между катедра БИНКП и ББИА.

Нека да оставим документите сами да говорят за една недалновидна и обречена политика на хора, намерили пристан в чужда за тях среда, в която се чувстват некомфортно. Като възможен изход и реакция на подобен тип „професионалисти“ е много често затварянето в „техния свят или взривяване на другия – непознатия...“ И още нещо: „Не дай си, Боже, сяпало да прогледне“ – особено, ако му дадеш и власт.

Лошото е и когато послушанието се превърне в норма в една академична среда и отсъстват опоненти. Иначе всички се възмущаваме на ставащото се, но на други места – не там, където можем, или имаме право и позиция да повлияем? Въпросът е на достойнство! Само ще помоля един ден мълчаливите съучастници в събитията да не заявяват на всеослушание „и аз мислех така“. За разлика от други живи същества не бива да забравяме, че ние принадлежим към „хомосапиенс“ – защото сме вербални. Защото с нашето стихнало „несъгласие“ се явяваме в ролята на съгласенци или на предатели. Никой не уважава подобно поведение. Особено в меката на свободното волеизявление – Алма матер.

Съобразно нормативните документи, срокът за отговор на писмата е 15 дни. До 1 юли 2016 г. все още няма отговор от страна на катедрата и СУ. Или както казва народът „да чакаш писмо от умрял...“

Бележки

(Бележка № 1) Създаване на Национален център за продължаващо обучение на библиотекари (ЦПОБ) – 1999 г. – към Съюза на библиотечните и информационните работници (СБИР), преименуван на Българска библиотечно-информационна асоциация (ББИА) и катедра „Библиотекознание, научна информация и културна политика“ – Софийски университет „Св. Климент Охридски“. Той стартира през 2000 г. благодарение на спомоществателството на фондация „Отворено общество“ – София, и Регионалната библиотечна програма – Будапеща (50 950 щ.д.). ЦПОБ е част от мрежата от подобни образователни структури, разкрити в страните от Централна и Източна Европа, свързани с Регионалната библиотечна програма в Будапеща, с които той трябва да осъществява обмен на учебни програми, преподаватели и курсисти.

Заставайки в ролята на защитник на своите членове, ББИА съвместно с Центъра за професионално обучение към Асоциация „Съвременни читалища“ започна обучение на кадри със средно образование, които съставляват голямата част от персонала главно на читалищните библиотеки, да придобият III степен на професионална квалификация по професията „Библиотекар“.

За годините на своето съществуване ЦБОБ доказва своето място. В периода на действие на първия договор – от 2000 до 2011 г., са проведени 87 курса и са обучени 943 библиотекари. Поради промяна на условията от страна на Софийския университет, в края на 2011 година бе подписан нов договор между двете страни. От 2011 г. до сега са обучени 1019 библиотекари в 90 курса. Ръстът в квалификационните курсове се дължи на средствата, осигурени от ББИА по проекта „Напредък и устойчиво развитие на библиотечния сектор в България“. В различните курсове са преминали близо 2000 библиотекари от страната.

В началото на юни 2015 г. ръководството на катедра БИНКП предприе непопулярна, или по-точно недалновидна мярка, решавайки да се откаже от договора за сътрудничество с ББИА. Стъпка, която отдалечава и отблъсква катедрата от професионалната колегия. Задавам си въпрос – кои са групите от интерес за катедра БИНКП?

Тринадесета глава

СТАНДАРТ ЗА БИБЛИОТЕЧНО-ИНФОРМАЦИОННО ОБСЛУЖВАНЕ ЗА ОБЩЕСТВЕНИТЕ БИБЛИОТЕКИ. СЪЩЕСТВУВА ЛИ НУЖДА ОТ НЕГО? НАРЕДБА.....

(Бележка № 1)(Приложения №№ 39., 40., 54.)

АЛЕКСАНДЪР ДИМЧЕВ, ВАНЯ ГРАШКИНА

УВОДНИ БЕЛЕЖКИ

Отколешна традиция е в нашата страна да не се вярва на експертите. Тази норма неотклонно се спазва и в библиотечно-информационния сектор. Ефектът е очевиден за обществото – сериозен спад в нивото на образование, въвеждане на „мутренски“ субкултури, разрушаване на ценностната система, проблеми с развитието на човешкия фактор, срив в икономиката... Не ни се иска да продължаваме повече с примерите.

Живеейки си в лоното на своя илюзорен и самодостатъчен свят, никой от политиците или от висшите администратори не споменава лоша дума за библиотеките. По-добре е да се каже, че не смеят! Иначе обичат да се представят чрез книгата и библиотеките. Въпреки, че някои от тях са пределно откровени и заявяват с гордост „аз не чета“ (за разлика от класическата ни поезия, в която присъства патоса за образование и грамотност: „чети, чети, овчарче“). Или се появяват срамно-неграмотни изявления като тези на един министър на образованието, който в прав текст твърдеше „какво отношение има състоянието на библиотечните колекции към образованието?“. Други, посетили по протокол библиотеки в силно развити държави се мъчат да ни учат на библиотекачество, без да се интересуват, че нашата колегия е много добре образована и десетилетия наред е двигател на развитието в сектора, че за успеха на нашите усилия се нуждаем от държавна подкрепа, а не от меси и дилетанти. Свикнали са да обещават и бързо да ги хваща амнезията (винаги съзнателно). До следващата среща, когато стават още по-мили и още повече ласкателни.

Подобни сюжети се развихриха и продължават да се разиграват и със Закона за обществените библиотеки и произтичащите от него подзаконови документи. Законът бе приет през май 2009 г. на последната сесия на 40-то Народно събрание. Процесът по неговото изработване, съгласуване и обсъждане отне малко повече от три години. А вече четири години (Б.А. – започна и шестата) след приемането му все още не са утвърдени от министъра на културата всички поднормативни документи към него. Единият от тях, който има най-голямо значение за реалното прилагане на Закона и е очакван с нетърпение от колегията е Стандартът за библиотечно-информационно обслужване. Още през есента на 2009 г. министърът на културата назначи работна група за изготвянето на проекта за Стандарт с участието на експерти от Министерството на културата, Националната библиотека „Св. св. Кирил и Методий“ и Българската библиотечно-информационна асоциация. До края на февруари 2012 г. са изготвени и преработени седем различни варианта на Стандарта, като бяха отчетени препоръките на членовете на Националния съвет по библиотечно дело, дадени на състоялото се единствено обсъждане на 15 юли 2010 г., както и

на колегията. От тогава до сега движение по въпроса за Стандарта няма. (Б.А. – до 2014 г., с приемането му през 2015 г.) (Приложение № 40)

Официално изтъкваната причина от Министерството на културата е, че страната е в криза, а стандартът ще трябва да бъде обезпечен с голям фонд от средства, поради което финансовата му обосновка не е одобрена от Министерството на финансите. Тук ще им помогнем малко в техните народоотговорни политики и доводи с чудомировата сентенция „кога ще излезем от кризата, за да си влезем в сиромашийката“. Друг довод, който настойчиво се шепне и внушава „под сурдинка“ е, че този стандарт ще доведе до закриване на читалищните библиотеки, които не отговарят на посочените в него изисквания. И двете твърдения са опит да се отклони вниманието от смисъла на Стандарта и да се създаде впечатлението, че това е ненужно усилие на настоящия етап. И всичко това се случва след като проблемът със забавянето е поставян от представители на ББИА на три поредни изслушвания в Комисията по култура, гражданско общество и медии към 41-то Народно събрание, където не прозвуча нито едно мнение срещу Стандарта, но очевидно няма никакъв резултат¹*. (Бележка № 2)

След тези няколко отклоняващи се от темата редове, граничещи с думи, достойни за фейлетон и написани под порива на дългогодишните взаимоотношения на авторите с политици и администратори, е време да се върнем към днешния ни разговор с колегите ни от настоящата високоотговорна аудитория. Колегия, която не се бори за своите интереси, а за интересите на ползвателите на нашите библиотеки. За да имат те по-добро бъдеще в света на знанието.

Целта на настоящата статия е да защити необходимостта от този поднормативен документ, както и да отговори на „споделяните“ и споменавани с недомлъвки тревоги на администрацията и други заинтересовани страни по отношение на Стандарта.

¹ *За съжаление историята с „експертността и готовността“ на институциите за подкрепа придобива „траен и хроничен характер“. Констатацията беше затвърдена и по време на Националната кръгла маса „Българската дигитална библиотека: модели и подходи“, която се проведе на 17 октомври 2013 г. в София. Поредният национален форум на ББИА, посветен на дигитализацията на книжовното културно наследство и подкрепен от Фондация „Америка за България“. Вече трета година асоциацията работи за изграждане на национална стратегия, която да координира усилията на държавата, институциите и експертите в тази област. Започна се с национално проучване през 2011 г. за състоянието на книжовното наследство и степента на неговото представяне в дигитален формат. През 2012 г. експертна група на ББИА разработи проект на Национална стратегия и Програма за опазване и съхранение на книжовното културно наследство в библиотеките. Едно от най-важните предложения в документа е свързано със създаването на Национална дигитална библиотека, каквито вече има в повечето европейски страни. Продължавайки да работи в тази насока, ББИА организира Националната кръгла маса „Българската дигитална библиотека: модели и подходи“. На нея бе представена пред български и чуждестранни експерти и поставена за обсъждане идеята в проекта. Според г-жа Снежана Янева, председател на Библиотечната асоциация, „Проектът на ББИА вече е факт, но за да се направят реални стъпки за неговото осъществяване, е необходимо да продължим да настояваме държавата да се ангажира с осъществяването на проекта, да се информираме за новостите в международен мащаб, да обсъждаме текущите процеси на дигитализацията в България“.

На въпрос на проф. А. Димчев за готовността на Министерството на културата за подкрепа и реализация политики за подкрепа на проекта, от страна на представителката на последното бе заявено, че тя не може да отговори на подобен въпрос и не знае какво ще следва. (Отново се представихме бляскаво пред нашите партньори от чужбина). Този и други факти наложиха подготвянето на меморандум до правителството за необходимостта да се вземат конкретни мерки за изпълнение на проекта за национална стратегия и да се осигурява систематична финансова подкрепа за опазване и съхранение на книжовното наследство.

КАКВО ПРЕДСТАВЛЯВА ПРОЕКТЪТ ЗА СТАНДАРТ ЗА БИБЛИОТЕЧНО-ИНФОРМАЦИОННО ОБСЛУЖВАНЕ

Идеята за въвеждането на подобен поднормативен документ не е оригинална и не принадлежи на работната група по създаването на Законопроекта за обществените библиотеки. Тя е заимствана от опита на развитите страни, в които прилагането му дава високи резултати. Най-ярките положителни примери затова са Великобритания, Словения, САЩ, Австралия. Във Великобритания първите стандарти за обществените библиотеки са приети през 2001 г. През 2004 г., а след това и през 2006 г. са преработени и усъвършенствани с цел задаване на по-високи показатели и индикатори, тъй като поставените в първия и втория вариант цели са постигнати, а и технологичното развитие открива нови възможности за развитие на библиотечното обслужване. Както се отбелязва в преамбюла на документа: *„Целта на стандартите бе да подпомогнат създаването на ясно и широко прието определение на законоустановеното задължение на властите, отговарящи за библиотеките, да предоставят „обхватни и ефективни“ услуги и за първи път да се създаде рамка за мониторинг на работата на обществените библиотеки“*².

Пак там се казва: *„Стандартите помогнаха да се постигне значително увеличаване на часовете, в които библиотеките работят, подобряване на фонда от книги и информационните и комуникационните технологии, както и повишаване на удовлетворението на ползвателите и честотата на ползване на библиотеките“*. В Словения Наредба за основните библиотечни услуги (от 2003 г.) е поднормативен документ, който регламентира работното време, номенклатурата от библиотечно-информационни услуги, които трябва да осигурява всяка обществена библиотека, както и тези от тях, които са безплатни, свободния достъп на читателите до библиотечно обслужване и др.п.

При изработването на проекта за Стандарт за библиотечно-информационно обслужване са отчетени спецификите и особеностите на развитието на българските обществени библиотеки в годините на прехода. Той съдържа показатели и индикатори, които регламентират условията, свързани с характеристиките на определянето, функционирането, ползването и оценката на библиотечно-информационното обслужване в обществените библиотеки. Заложените показатели имат характер на целеви стойности, които трябва да се достигнат от всички обществени библиотеки, за да се гарантира равният достъп на всички граждани до качествено библиотечно-информационно обслужване. Този документ засяга пряко както работата на всяка една обществена библиотека, така и ангажиментите на читалищните настоятелства, местните власти и Министерството на културата, които трябва да предприемат необходимите мерки за тяхното постигане.

При неговото разработване са взети предвид международни документи и препоръки, както и действащите национални и международни стандарти, като: БДС ISO 2789:2012 Международна библиотечна статистика; ISO 11 620:2008 International standard. Information and documentation. Library performance indicators; проектът за актуализация на същия стандарт, който вече е приет³; Насоките на ИФЛА за обществената библиотека⁴ и др. Използвана е също така наличната статистическа информация, изследвания и анализи за състоянието на библиотеките в страната, както и информация за прилагането

² Стандарти за обслужване в обществените библиотеки. В: **Грашкина-Минчева В., Дончева А., Димчев А.** *Насоки за развитие на обществената библиотека*. Ръководство за библиотечни мениджъри. София, Унив. изд. Св. Климент Охридски, 2009, с. 116.

³ БДС ISO 11620:2013. Информация и документация. Индикатори за резултатност в библиотеките.

⁴ Насоки на ИФЛА за обществената библиотека. Ред. К. Кунц, Б. Губин. 2 прераб.изд. София, ББИА, 2011. 140 с. ISBN 978-954-9837-19-3

на библиотечни стандарти и приети основни показатели за библиотечно-информационно обслужване в обществените библиотеки в други страни.

Стандартът е структуриран в две части: *Показатели и индикатори за регионалните, общинските и читалищните библиотеки* и *Показатели и индикатори за Националната библиотека*. В уводната част са формулирани неговите цели. Най-синтезирано те могат да бъдат представени по следния начин:

- осигуряване на гражданите на равнопоставен и свободен достъп до библиотечно-информационно обслужване;
- измерване и оценката на количеството и качеството на библиотечно-информационното обслужване;
- постигане на съпоставимост на резултатите на българските библиотеки в международен аспект.

Включените в Стандарта показатели и индикатори за измерване на количеството и качеството на библиотечно-информационното обслужване произтичат от основната мисия на обществената библиотека. Те не обхващат цялото многообразие от дейности на библиотеките, а само основните библиотечно-информационни услуги, които трябва да предоставя всяка една обществена библиотека за местната общност. Поради това в неговия обхват не попада издателската дейност например, както и други дейности, които не са свързани пряко с изпълнението на мисията на обществената библиотека.

В Стандарта са заложили контролни функции от страна на Министерството на културата по отношение на негова реализация. Предвижда се осъществяването на мониторинг на изпълнението му, като идеята е изпълнението на показателите и индикаторите да се наблюдава първоначално за период от три години и да служи за оценка и сравнителни анализи за ефективността на библиотечната дейност. Предвижда се също така да се изготви доклад за тригодишния период на базата на обобщената информация за изпълнението му и съобразно потребностите и изискванията на гражданите към библиотечно-информационното обслужване. Докладът ще се представи на Националния съвет по библиотечно дело за даване на оценка в съответствие с разпоредбите на чл. 48, т. 6 от Закона за обществените библиотеки.

КАК ЩЕ СЕ ПОСТИГНАТ ЦЕЛИТЕ НА СТАНДАРТА

Както вече посочихме по-горе, първата цел на Стандарта е да способства за осигуряването на равнопоставен достъп за гражданите до еднакви по вид и качество библиотечни услуги във всички региони на страната.

Основната специфична характеристика на обществените библиотеки е, че осъществяват обслужването на всички слоеве от населението на териториален принцип⁵. Обществената библиотека е центърът за информация по места, който предоставя всякакъв вид знания и информация на своите ползватели. Неслучайно в Стандартите за обслужване на обществените библиотеки в Обединеното кралство от 2001 г. и ревизираният вариант от 2004 г. на първо място се определя териториалното разположение на библиотеките, което да бъде в оптимална близост до гражданите по местоживее. Според първия стандарт между 95% и 100% от населението в градските райони трябва да има достъп до библиотека на разстояние от една миля от домовете си. За селското население – между 72% и 85% от селското население трябва да живее на разстояние от 2 мили от сграда на библиотека. Естествено е тези стандарти да са съобразени с традициите и спецификата във Великобритания⁶.

⁵ ISO 5127:2001(E). Библиотечна терминология.

⁶ Стандарти за обслужване ..., с. 116.

	Брой библиотеки	Процент
Областни центрове	245	10,4
Други градове и големи села – над 5000 души	159	6,8
Малки градове и села – между 2000 и 5000 души	285	12,1
Градове и села между 1000 и 2000 души	502	21,4
Градове и села между 500 и 1000 души	564	24,0
Градове и села с по-малко от 500 души	596	25,4
Общо	2351	100,0

Табл.1. Разпределение на библиотеките по тип селище

Едно от най-тежките последствия от прехода към пазарна икономика в библиотечния сектор е неравномерното териториално разпределение на обществените библиотеки в различните региони, което се определяше основно от стихийно действащи фактори. Липсата на национална политика по отношение на библиотечното обслужване, която да отчита икономическите, демографските, социалните и други важни фактори, доведе до редица аномалии. Така например около 50% от обществените библиотеки се намират в селища с до и 1000 души, в които живее 17,4% от населението, а останалите 50% са разположени в селища, в които живее 82,6% от населението. (Табл.1)

Налице е диспропорция в териториалното разположение на обществените библиотеки и недостиг на точки за достъп до библиотечни услуги в най-гъсто населените градове, както и в отдалечените, граничните и рядко населените райони. Уникална българска традиция е библиотечното обслужване на населението да се осигурява основно от читалищните библиотеки, които са около 98% от обществените библиотеки в страната. Приетият през 1996 г. Закон за народните читалища даде възможност за автономно развитие на читалищата, включително за самостоятелно определяне на политиката по отношение на развитието на библиотеките като част от структурата им. Същевременно всяко читалище решава да поддържа или не библиотека, без да се съобразява с професионалните норми и изисквания към обществените библиотеки. Състоянието на библиотечното обслужване по места пряко зависи от решението на читалищното настоятелство да развива или не библиотеката, какъв да е размерът на финансирането ѝ, кадровото ѝ осигуряване, пространственото ѝ разположение и други важни въпроси.

Неравномерното разпределение на обществените библиотеки на територията на страната е очевидно, ако се анализира съотношението население – брой библиотеки по области. В Табл. 2 са представени данни за населението и броя на обществените библиотеки по области, обхванати от изследването в подготвителната фаза на програмата „Глобални библиотеки – България“ през 2008 г.⁷ Поради факта, че от 2005 г. насам не се събира официална държавна статистика за библиотеките, приемаме, че данните от изследването са най-близки до реалните, тъй като то бе осъществено с непосредствената помощ на експертите от регионалните библиотеки, които най-добре познават състоянието в регионите. В области като Варна и Пловдив на една библиотека се падат почти 5 400 души, а в София-град – над 12 000 души. В областите Благоевград и Бургас на една библиотека се падат над 4000 души, като средната стойност за страната е 3 132,5 души. Същевременно в други области, като Враца и Силистра на една библиотека се падат 821 души и дори по-малко. Междинно положение заемат области като Търговище, Ловеч и Видин, където на една библиотека се падат между 1100 и 1500 жители.

⁷ Заключителен доклад за работата на ключовите експерти по проект „Българските библиотеки – място за достъп до информация и комуникация за всеки“ (Подготвителен етап). Изследване на Глобални библиотека – България, 2008, с. 28.

Област	Бр. библ.	Население	Бр. ж. на библ.	Област	Бр. библ.	Население	Бр. ж. на библ.
Благоевград	80	323 552	4044,4	Плевен	128	269 752	2 107,4
Бургас	102	415 817	4076,6	Пловдив	124	683 027	5508
Варна	88	475 074	5398,6	Разград	62	51 095	824
В. Търново	124	258 494	2084,6	Русе	86	235 252	2 735,4
Видин	54	63 257	1171,4	Силистра	83	51 386	624,5
Враца	90	73 894	821	Сливен	80	197 473	2 468,4
Габрово	47	122 702	2610	Смолян	52	121 752	2 341,3
Добрич	101	189 677	1878	София-град	107	1 291 591	12 071,0
Кърджали	55	152 808	2788	София-област	97	247 489	2 551,4
Кюстендил	60	136 686	2278,1	Ст. Загора	102	333 265	3 267,3
Ловеч	102	141 422	1386,5	Търговище	85	120 818	1 421,3
Монтана	73	148 098	2028,7	Хасково	66	246 238	3 730,8
Пазарджик	74	114 817	1551,5	Шумен	105	180 528	1 719,3
Перник	45	133 530	2967,3	Ямбол	79	131 447	1 664,2
				Общо	2351	7 364 570	3 132,5

Табл.2. Разпределение на обществените библиотеки по области. Данните за населението са от последното национално преброяване през 2011 г.

Очевиден е фактът, че в някои области, респективно общини, е необходимо да се предприемат мерки за оптимизиране на библиотечното обслужване чрез създаването на филиали, подвижни форми или нови библиотеки. Стандартът ще даде нормативното основание да бъдат откривани съответно филиали, подвижни форми на обслужване или нови библиотеки в случаите, когато голяма група от населението няма в близост непосредствен достъп до библиотечни услуги. Това е и една от задачите на визираната в чл. 49, ал.1, 2 и 3 на Закона за обществените библиотеки общинска комисия по библиотечно обслужване към общинския съвет, която на базата на анализ на състоянието на териториалното библиотечно обслужване би трябвало да предложи програма за неговото развитие. Подобни анализи ще идентифицират и другия съществуващ проблем, освен неравномерното разположение на библиотеките в рамките на една община, а именно – различната степен на развитието им. Стандартът дава изходната база за решаването на тези въпроси, като основният показател, заложен в него за откриването на нова библиотека е броя жители на една библиотека, съответно на филиал или за използването на подвижни форми.

Важно е да се отбележи, че проектът за Стандарт не предвижда закриване на библиотеки в селищата с малък брой население при условие, че тези библиотеки съответстват на изискванията на чл. 8 от Закона за обществените библиотеки. Съществуват възможности за избор на добри от икономическа гледна точка модели, които да намалят разходите за издръжка на отделните читалищни библиотеки в малките населени места, където не е налице необходимият кадрови и технологичен капацитет. Технологичните процеси, свързани с набавянето и обработката на библиотечните документи могат да се извършват от централната общинска библиотека за всички библиотеки в общината, за което тя да поеме съответния финансов ангажимент. По такъв начин ще се гарантира от една страна достатъчно работно време за обслужване на гражданите и професионалното изпълнение на технологичните процеси – от друга.

Пряко свързан с тази цел е първият показател в Стандарта, определящ демографските условия за откриване и функциониране на библиотеки, филиали към тях или подвижни форми на обслужване. Предвижда се нова библиотека да се открива в населени места с не по-малко от 1000 души население. В големите градове филиал е възможно да се открива на 10 000 жители при условие, че на територията на общината не функционират

други библиотеки, отговарящи на изискванията на Закона за обществените библиотеки. Подвижни форми на обслужване се предвиждат за труднодостъпни места с население до 500 души, в които не функционират библиотеки.

Важно условие за предоставянето на качествени библиотечно-информационни услуги е осигуряването на квалифициран персонал. Това е сериозен проблем за нашите обществени библиотеки. Изследването за състоянието на обществените библиотеки, осъществено в подготвителната фаза на програмата „Глобални библиотеки – България“ сочи, че 52% от работещите нямат библиотечна квалификация⁸. Логично следващият показател в Стандарта е свързан с определянето на необходимата щатна осигуреност с квалифициран библиотечен персонал на базата на броя на обслужваното население. За библиотеки, обслужващи до 1000 души, се предвижда минимум 0,5 щатна бройка, а над 1000 души – минимум 1 щатна бройка на пълно работно време на всеки 2500 души. Предвидени са по 2 допълнителни щатни бройки за регионалните библиотеки и по 1 щатна бройка за общинските библиотеки във връзка с изпълнението на функциите им, регламентирани в чл. 27, ал. 1, т. 6, 9 и 10 и чл. 33, ал. 1, т. 5 и 8. Също така се предвижда, когато са налице специфични фактори, като разположение на библиотеката в повече от една сграда, по-голям брой помещения и липса на функционални връзки между тях, числеността на персонала да се определя като се вземат предвид и конкретните условия и показателите за ефективност.

Достъпът до библиотечни услуги зависи до голяма степен от работното време на библиотеките за ползвателите. Този показател в Стандарта е диференциран за различните видове обществени библиотеки. Така например за регионални библиотеки – не по-малко от 50 часа седмично; за общинските библиотеки – не по-малко от 44 часа седмично. За читалищните библиотеки е направено следното разграничение: за населени места с население до 1 000 души не по-малко от 20 часа седмично, а за такива с население над 1000 души – не по-малко от 40 часа седмично. Филиалите трябва да работят с работното време на библиотеката, към която функционират.

Показателите за библиотечния фонд имат ключово значение за развитието на библиотечното обслужване. В Насоките на ИФЛА за обществената библиотека броят на закупените библиотечни материали се определя в зависимост от броя на жителите. В проекта за Стандарт принципът е спазен, но показателите са *значително занижени*, тъй като са съобразени с възможностите на държавата. Предвижда се комплектуването на нови библиотечни документи да се извършва ритмично през цялата година, като броят на новите издания, които трябва да се комплектуват годишно да нараства от 0,1 до 0,20 неперидични издания на жител за година през десетгодишен период след влизане в сила на стандарта. Това е в пъти по-нисък показател в сравнение с международните препоръки. Налице е и противоречие между общите постановки, в които показателите ще се наблюдават в период от три години и визираното нарастване на този показател за 10 години – с какви точно темпове трябва да се случва това през първите три години? Оказва се, че ние ще постигнем сегашните международни стандарти, определени през 2010 г. едва след 10 години. За сравнение ще посочим, че според Стандартите в Обединеното кралство всяка библиотека трябва да купува годишно по 216 нови заглавия на 1000 души население. По отношение на неперидичните издания отстояваме позицията, че отправна точка за определянето на показателите трябва да бъдат препоръките на ИФЛА, според които: под 25 000 жители – 0,20 неперидични издания на жител за година; от 25 000 – 50 000 жители – 0,18 неперидични издания на жител за година; над 50 000 жители – 0,15 неперидични издания на жител за година⁹.

⁸ Пак там, с. 31.

⁹ Насоки на ИФЛА за обществената библиотека. Ред. К. Кунц, Б. Губин. 2. прераб. изд. София, ББИА,

В проекта за Стандарт се отделя специално внимание на набавянето на актуална периодика и нови справочни издания. Всяка библиотека трябва да осигурява годишен абонамент за продължаващи издания както следва: в населено място с население до 1000 души – не по-малко от 3 заглавия; с население до 10 000 души – не по-малко от 10 заглавия; с население над 10 000 души – не по-малко от 10 заглавия на всеки 10 000 души. Справочните издания трябва да съставляват не по-малко от 10% от новонабавените библиотечни документи. С цел разширяване достъпа на гражданите до библиотечните колекции е предвидено фондът, предоставен на свободен достъп да бъде не по-малко от 60% от общия библиотечен фонд.

Последният показател е свързан с материалната и техническата осигуреност – важна предпоставка на съвременните библиотечно-информационни услуги, базирани на новите технологии, както и на оптимални условия за самостоятелна работа с библиотечните документи за ползвателите. Този показател определя броя на компютърните работни места (ккм) за ползвателите и за персонала. Броят им за ползватели се изчислява в зависимост от броя на жителите на населеното място или библиотечния район, като при население до 1000 жители – 1 ккм; от 1000 до 5000 жители – минимум 3 ккм; от 5000 до 10 000 жители – минимум 5 ккм; от 10 000 до 30 000 жители – минимум 8 ккм и над 30 000 жители – по 0,3 ккм на 1000 души. Площта за едно компютърно работно място трябва да е минимум 3 кв. м. Стандартът не регламентира броя на ккм с достъп до интернет, това зависи от възможностите на всяка една обществена библиотека.

Местата за ползвателите (читателските работни места) също се определят в зависимост от населението: за населени места до 1000 души – не по-малко от 5 места; за населени места от 1000 до 10 000 души – не по-малко от 20 места; за населени места с население над 10 000 души – не по-малко от 30 места. Площта на едно място за ползвател трябва да е поне 4 кв. м.

Определен е и минимумът на компютъризираните работни места за библиотечния персонал, като за читалищните библиотеки е 1 ккм за всяка щатна бройка на пълно работно време; за общински библиотеки – 1 ккм за всяка щатна бройка на пълно работно време; а за регионални библиотеки – 1 ккм за всеки две щатни бройки на пълно работно време. Този показател ще осигури нужното оборудване за нормалното функциониране на автоматизираните библиотечни системи.

Съвкупността от показателите в Стандарта за регионалните, общинските и читалищните библиотеки гарантират създаването на необходимите предпоставки за осигуряването на основните библиотечни услуги във всяка обществена библиотека.

Втората основна цел на Стандарта е измерването на ефективността на библиотечното обслужване. Начало на научнообоснованите оценки по отношение на измерването на ефективността на дейността на библиотеките се поставя през 70-те години на миналия век. Тогава в библиотечния сектор постепенно започват да навлизат практиките от бизнеса. С течение на времето все повече се налага въвеждането на показатели и индикатори, посредством които да бъдат измервани резултатите от библиотечно-информационната дейност. Това не означава, че преди нововъведенията библиотеките са били пасивни в това направление. Разликата е, че постепенно оценките се превръщат в норма за доброто управление на библиотеките, в измерител за резултатите им по отношение качеството на тяхната дейност в полза за обществото. Показателите за ефективността от дейността на библиотеките вече са основно изискване, обвързвано с тяхното субсидиране с парите на данъкоплатците. Или библиотеките и тяхната дейност са поставени директно във фокуса

на вниманието на хората. Последните търсят и изискват адекватно обслужване за сметка на средствата, които се влагат в библиотечно-информационния сектор. Това е напълно разбираемо като се има предвид сериозната конкуренция на информационния пазар, с постоянно увеличаващ се брой субекти и канали за разпространение на информационни услуги и продукти. Смисълът е по един прозрачен начин, на основата на резултатите, библиотеките да защитават публично своето място, мисия и дейност в днешно време.

Много активна роля по отношение на разработването и внедряването на индикатори за измерване ефективността и качеството на библиотечната дейност играят професионалните асоциации, водещи изследователи, различни държавни и неправителствени организации. Особено активна дейност в тази насока развива ИФЛА. През годините тя и други организации разработват и предлагат на библиотеките разнообразни методи, стандарти и подходи, свързани с оценка на ефективността и качеството на библиотечната работа. Основополагаща роля в тази насока има ISO TC 46 SC 8 „Качество – статистика и оценка на ефективността“ и ISO 9000(2005), в които се дава определение на качеството като *„устойчивото съответствие на продукт или услуга на даден комплект от стандарти или очаквания“*; цитираният по-горе БДС ISO 11620:2013 определя индикатора за ефективност на библиотеката като *„цифрово, символно или устно изразение, извлечено от библиотечни статистики и използвано за характеризирание ефективността на библиотеката“*. Издаването на ИФЛА за измерване на качеството в библиотеките и оценяване на ефективността¹⁰ широко се използва като наръчник и се прилага в практиката на библиотеките. Според авторите на книгата измерването на качеството и оценката на ефективността на практика означава *„...събирането на статистически и други данни, които описват дейността на библиотеката и анализирането им, за да бъде тя оценена. Или с други думи: сравняването на онова, което прави библиотеката (ефективността) с онова, което трябва да прави (нейната мисия) и това, което иска да постигне (нейните цели)...“*¹¹.

У нас през последните 20 години проблемът за ефективността на библиотечно-информационното обслужване не е бил обект на проучване или изследване от страна на академичната общност. Но не само това, националната библиотечна политика не се базира на реалното проследяване на каквито и да било индикатори, характеризиращи ефективността на работата на библиотеките. Не са правени дори опити финансирането на библиотеките да се обвърже с резултатите от работата, или с измерената ефективност. При планирането не са определяни целеви стойности на индикатори, които библиотеките трябва да постигнат.

В проекта за Стандарт е включен набор от девет индикатора за измерване на качеството и ефективността на библиотечното обслужване в регионалните, общинските и читалищните библиотеки:

1. Обхванатост на населението за читатели на библиотека.
2. Посещаемост – посещения в библиотеката на жител, вкл. без да са абонати на библиотеката, посещения на културни изяви и др.; виртуални и физически посещения.
3. Книгозаемания на жител/обръщаемост.
5. Процент удовлетворени читателски търсения и процент откази.
6. Брой културни и други мероприятия за година.
7. Брой участия на персонала в квалификационни мероприятия за година.

¹⁰ Розвита, Пол, Бьокхорст Петер те. *Измерване на качеството в библиотеките. Оценяване на ефективността*. 2 доп. изд. София, ББИА, 2011. 268 с. ISBN 978-954-9837-20-9

¹¹ Пак там, с. 19.

8. Участие в регионални, национални и международни проекти за година.

9. Брой ползватели на щатен библиотекар.

Важно е да отбележим, че това е набор от основни индикатори, характеризиращи работата на всяка една обществена библиотека. Те са свързани с измерването на ресурсите, инфраструктурата и ползването на библиотечните ресурси. Целенасочено не са включени целеви стойности за всеки от индикаторите, каквато е практиката в другите страни. Трудните условия, в които нашите обществени библиотеки буквално оцеляваха през последните 20 години; сътресенията и аномалиите, свързани с постоянното намаляване на персонала; отнемането на сгради и преместването в неподходящи помещения; драстичните ограничения в набавянето на нови библиотечни материали, технологичното изоставане – всичко това доведе до значително „свиване“ на библиотечното обслужване и невъзможност библиотеките да отговорят на променените потребности на обществото от информация. Липсата на нови библиотечни материали пряко повлия върху обхванатостта, посещаемостта и книгозаемането. Залагането на целеви стойности е реалистично едва след прилагането на стандарта в планирания период от три години, през които като се стремят към покриването на показателите, библиотеките постепенно ще създадат необходимите предпоставки за повишаване на ефективността на библиотечно-информационното обслужване. След прилагането на Стандарта за първия тригодишен период и анализа на постигнатите резултати, ще бъде възможно в по-късните му актуализации да се заложат адекватни на състоянието целеви стойности за всеки от индикаторите. Възможно е и добавянето на нови индикатори, които още по-детайлно ще характеризират ефективността, а защо не и ефикасността на работата на обществените библиотеки, както и потенциала им за развитие.

Последният раздел в проекта за Стандарт е „Показатели и индикатори за Националната библиотека „Св св. Кирил и Методий“. Без да се спираме подробно на този раздел е важно да се отбележи припокриването в пълна степен на заложените показатели и индикатори в международния стандарт и тези в нашия проект за Стандарт. Включени са редица специфични показатели и индикатори, които отразяват уникалните функции на националната ни библиотека, като например тези, свързани с дигитализацията на книжовните паметници, научната дейност, опазването на библиотечните колекции, издателската дейност и потенциала за развитие. По такъв начин националната ни библиотека ще е напълно съпоставима с националните библиотеки на другите държави.

Най-накрая през 2014 г. беше утвърден съставът на Националния съвет по библиотечно дело (НСБД) и бе свикан от Министерството на културата (<http://bibliobg.com/>) Бяха спуснати следните задачи от зам.-министър Васил Василев:

- да се разработи стандартът;
- да бъде разработена Наредбата за съхранение и опазване на фондовете;
- да се разработи идеята за регистър на библиотеките.

Трите задачи бяха свързани със значителното закъснение спрямо утвърждаването от страна на министъра на посочените документи (съгласно Закона за обществените библиотеки.). Беше формиран състав на работна група, която да доведе до край задачите. Срокът беше до края на месец май 2014 г.

Поради несъгласие с мудните темпове на работа, или по-точно заради „нищонеправенето“ от страна на министерството, Александър Димчев си подаде оставката от НСБД. Оставката под формата на отворено писмо бе оповестена от Димчев по време на Националната конференция на ББИА и депозирана в МК. (*Приложение № 54*)

В края на 2015 г. беше приета и утвърдена **НАРЕДБА № 3 от 18 ноември 2014 г. за съхраняването, ползването и разпореждането с документи от библиотечния фонд**, брой: 98, от дата 28.11.2014 г. За съжаление, изпълнена с фактически грешки, което наложи нейната корекция в началото на 2015 г. Лошото е и че при втория вариант не са изчистени всички пропуски. (Вж. http://dv.parliament.bg/VPics/2014/98_14/98_pril_3). Авторът на настоящия текст обърна внимание на този факт по време на конгреса на ББИА на 1 април 2015 г. (Приложение № 53., 53.7.) (До днес, 29 юли 2016 г. няма реакция.) Или официален документ с подписа на министъра на културата е невалиден. Още по-неприятното е, че това е документ с финансово-статистически характеристики.

Стандартът за библиотечно-информационно обслужване бе утвърден със Заповед № РД 09-345 от 05 юни 2015 г. на министъра на културата.

Третият документ, свързан с регистъра на библиотеките е утвърден през м. януари 2016 г. със заповед на министъра. Той е съгласно: Чл. 10. (1) Министерството на културата създава и поддържа **публичен регистър на обществените библиотеки**. (2) За вписване в регистъра по ал. 1 се подава заявление, придружено с документи, удостоверяващи изискванията на чл. 8, ал. 1. Воденето на регистъра се извършва на базата на утвърдени от министъра на културата „Правила за водене на регистъра на обществените библиотеки“, въз основа на подадено писмено Заявление – по образец и Информационна карта – по образец /registar.library@mc.government.bg/, чрез информационния сайт за обществените библиотеки – www.bibliobg. (Бележка № 3)

Кое ще рече, че Законът за обществените библиотеки ще може вече – след 7-8 г. (след неговото приемане), да заработи на по-пълни обороти?

Да, ама не – особено във финансовата част на стандарта. Оказва се, че бюджетната рамка не е съгласувана с него. Това е сериозен пропуск на държавните органи, отговорни за бюджетирането и развитието на сектор библиотеки. При минимални разчети се оказва, че не достигат около 20 млн. лв. – само за перо закупуване на литература. Което навява отново на неприятното заключение, че държавата не уважава и не спазва собствените си нормативни актове!!! (Приложение № 40. **Вж и глава Стачката.**). Тази констатация се съдържа в Отвореното писмо: „До: Бойко Борисов, Министър-председател на Република България; Вежди Рашидов, Министър на културата; Медиите – от Веселин Тодоров, Председател на УС на Асоциация „Българска книга“: Във връзка с писмото на министър Вежди Рашидов до БНТ от 4 юли 2016 г., касаещо лоялността на обществените медии.“

ВМЕСТО ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Проектът за „Стандарт за библиотечно-информационно обслужване“ на ББИА е напълно съобразен с международните изисквания за оценка на ефективността и на качеството на работата в обществените библиотеки. Стандартът ще бъде полезен инструмент за извършване на обществена оценка и контрол за дейността на библиотеките. Неговото прилагане ще доближи нашите библиотеки до съвременните форми за управление и развитие, за ефективно използване и подобряване на техните ресурси и възможности.

За пръв път в поднормативен документ за обществените библиотеки са включени показатели и индикатори, определени в международните стандарти, което осигурява постигането на съпоставимост на резултатите на българските библиотеки в международна перспектива.

Стандартът ще допринесе за оптимизирането на националната библиотечната мрежа, като по този начин ще се гарантира библиотечно-информационното обслужване и

задоволяване на потребностите и интересите на гражданите във всяко населено място на страната. Постепенно ще се постигне равнопоставеност при обслужването на хората, независимо от населеното място, в което живеят. По този начин ще бъде демократизиран достъпа до информацията, ще се превъзмогват парадоксите на информационната и дигиталната изолираност на хората в по-малките, отдалечените и с по-слаби финансови ресурси населени места.

Измерването на ползването на ресурсите ще даде възможност за разработването на политики за гарантиране достъпа на гражданите до документи и услуги чрез утвърждаване ролята на библиотеките в информационното общество, възплетени в реалистични стратегически документи за развитието на Националната мрежа на обществените библиотеки.

Може би най-накрая ще трябва да се опитаме да отговорим и на въпроса, поставен в началото на настоящата статия „Къде се „изгуби“ нашият Стандарт?“ На 17 май 2013 г. с почетното звание „Доктор хонорис кауза“ на Алма Матер бе удостоен световноизвестният писател и носител на Нобелова награда за литература Марио Варгас Лъоса. Наскоро той дари 30 000 т. за библиотеката на родния си град в Перу. В своята публична реч в Аулата на Университета, посветена на четенето, книгите и литературата, той каза: „Гражданите, пропити от литература, много по-трудно могат да бъдат манипулирани и излъгани“. Той изтъкна и важната роля на книгите и четенето за развитието на обществото. „Благодарение на литературата сме излезли от пещерите и сме стигнали до звездите“, отбеляза именитият писател¹².

Явно политическият псевдоелит в нашата страна е на другото мнение – да има верноподаници, послушни, немислещи, неграмотни и немечтаещи хора. Ние, библиотекарите, заставаме зад интелекта, зад мислещите и зад мечтателите. Ние знаем, че достигането до новите планети става чрез знанието и чрез знаещите. (*Приложение № 39., 40., 53.*)

Спечелването на една малка битка към този свят е и тази, свързана с въвеждането на Стандарта! За да дадем шанс на хората в нашата страна за по-добър живот, поставен на пиедестала на ценностите на културата! Важното е обаче – да се спазват нормативите, въведени в него и да бъде осъществяван добър мониторинг.

Бележки

(Бележка № 1) Статията е написана и публикувана съответно две и три години преди приемането на Наредбата и на Стандарта. Само в редки случаи има авторска намеса в стария текст.

(Бележка № 2) Уважаеми членове на Националния съвет по библиотечно дело, Приложено, изпращам Ви проекта на дългоочаквания Стандарт за библиотечно – информационно обслужване. Текстът е изработен и съгласуван между членовете на работна група и в него са отразени многобройните бележки и коментари дадени до момента. Съгласно изискванията, същия следва да бъде публикуван на интернет страницата на министерството, като по този начин ще бъде достъпен и за коментари от страна на заинтересовани лица. Моля в двуседмичен срок от получаване на настоящия мейл да потвърдите по електронната поща своето съгласие с така

¹² Марио Варгас Лъоса: „Нека не позволяваме книгите да живеят само в библиотеките, университетите, кабинетите на писателите. Те са се родили, за да стигнат до всички“. В: Софийски университет „Св. Климент Охридски“ [онлайн]. Последно редактиран 17.05.2013 9:05 PM [Прегледан на 08.01.2014] Достъпно на http://www.uni-sofia.bg/index.php/novini/novini_i_s_bitiya/mario_vargas_l_osa_neka_ne_pozvolavame_knigite_da_zhiveyat_samo_v_bibliotekite_universitetite_kabinetite_na_pisatelite_te_sa_se_rodili_za_da_stignat_do_vsichki

изработения и представен Ви текст, след което да можем да го предоставим на министъра на културата за утвърждаване и публикуване. Разбира се, ако имате и допълнителни коментари посочете и тях. Вашите мейли ще послужат като основа да предложим текста на документа пред министъра на културата, което е и в съответствие с изискванията посочени в чл. 8, ал. 2 от Закона за обществените библиотеки.

Използвам случая да Ви поздравя и по повод предстоящия национален празник на Р. България!

С уважение,

В. Велев

(Бележка № 3)

Стандарт от ЗОБ

от: Александър Димчев (dimchev_uni@abv.bg)
Add

дата: 04.03.2015
10:59

#NUM# прикачени файла

Драги колеги,

Приложено, Ви изпращам моето мнение и кратки бележки за Стандарта, също така и моето писмо до г-н Велев от МК. Струва ми се, че без контролни и мотивационни механизми ще си „измием ръцете“ и няма да имаме реално действащ документ. Ако не харесвате тези, които съм предложил, дайте други. Лично за мен това е по-важен документ и от самия ЗОБ (в редица позиции- конкретиката и финансирането на б-ките от оторизираните органи). Сигурно си спомняте, че когато създавахме ЗОБ – това беше нашият „капан“, след като беше отхвърлен т.нар. „Стратегически план за б-ките“.

Затова ще Ви помоля да излезем от пожелателните индикатори, а като членове на НСБД – ДА СЕ БОРИТЕ ЗА РЕАЛНИТЕ.

Както Ви е известно, подадох оставка.

Въпреки това, от желание да помогна на б-ките Ви изпращам своето становище. Разбира се не като член на НСБД, а като един от авторите на ЗОБ, за чието изпълнение са борих с колегите в продължение на 5 г. ... Ваше право е дали тези мои бележи ще бъдат взети предвид. Просто се чувствах задължен да довършим с част от моите колеги започнатото. (Приложение № 39., 40.)

Желая ви успешна работа!

Четиринадесета глава

КАК БЕ НАПРАВЕН ОПИТ ДА МИ БЪДЕ „ЗАДУШЕНА СЪВЕСТИТА“?*

„Можеш да лъжеш целия народ за известно време. Можеш да лъжеш част от народа през цялото време. Но не можеш да лъжеш целия народ през цялото време“

Ейбрахам Линкълн

„...Ако си прав и го знаеш, кажи каквото мислиш. Дори да си малцинство от един човек. Истината си е винаги истина.“

Махатма Ганди

Скъпи читателю, това беше последната глава от книгата, която написах. (Съвсем неочаквано избухна стачката на библиотечните специалисти, което наложи да бъде включена и още една глава). Ако си стигнал до нея, навярно съм успял да те направя съпричастен към заложените идеи в текстовете.

Това е причината да си позволя да те потопя в събития, които имат личен оттенък. Иначе не бих желал, по-точно не бих дръзнал да изваждам на яве неща, които са от нашето академично семейство. Поради уважението ми към Алма матер и към традициите в нея.

Навярно ще бъде разбран защо те въведох в кухнята, когато прочетеш и последните страници. В тях ще се сблъскаш с някои негативни и уродливи явления, които се случиха в една доскоро прекрасна катедра. Неща, които ни отвращават и ни карат да се бунтуваме срещу подобни явления и феномени (*Приложение № 56*). Иначе не си заслужава да живеем смислено, по човешки. Другата алтернатива е да се оставим и да се подчиним на подобен тип отношения. Да позволим да ни бъде отнето правото на свободата на изразяването, да се превърнем във верноподаници, да бъдем мачкани с апаратни хватки (*Бележки № 1, 2*). Моето усещане е, че именно по сходен начин се случиха събитията, отразени по-надолу.

Или как могат да ни направят послушници? В случая, посредством използване на груби и недостойни методи и прийоми, прилагани в едно недалечно минало – от хора, определящи себе си за носители на академичен морал:

- Обсъждане на извънинституционален въпрос на заседание на катедрата, наподобяващо „другарски съд“ (*Приложения № 57.– 64.*).
- Стремение за налагане на **цензура** върху общественозначими теми.
- **Отнемане на правото** да четеш лекции на студентите – без да бъде уведомен (*При-*

* В настоящата глава са коментирани и включени повече документи в бележките и приложенията, поради желание за постигане на по-добра автентичност на повествованието.

ложения № 57. – 64.).

- **Отнемане на докторанти** – без да бъде уведомен (Приложения № 57. – 64.). .
- Опити за налагане на **цензура** върху публикационната дейност и активност на преподавател (Димчев) (Бележки № 3, 4).
- Стремение да бъде доведена обществена фигура до ниво на **интелектуална безгласност**, може би и до **интелектуална кончина** (Бележка № 4).
- **Прикриване на решения и протоколи на катедрата** (Бележка № 5) (Приложения № 62., 63.).
- **Внушения и опит преподавател да бъде отстранен** от катедрата и от Софийския университет (Бележка № 5) (Приложения № 62., 64. – „не е в режим на открит достъп“ – според запис във файла).
- **Следене на кореспонденцията и профили** в социалната мрежа Facebook на колеги от Националната библиотека, отправяне на заплахи и търсене на отговорност на тези, подкрепящи Димчев.
- **Използване на различни лостове, включително и финансови**, за унижаване достойнството на преподавателя (Бележка № 4).
- Опит за **груби и безсрамни инсинуации** пред ръководството на Алма матер за здравословното състояние на проф. А. Димчев (Вж. В същата глава). (Бележка № 10) (Приложение № 64).

Което поставя въпроса за липсата на всякакви задръжки, на елементарни човешки и морални норми на ръководителката на катедра „Библиотечно-информационни науки и културна политика“ – проф. Оля Харизанова, и на проф. Боряна Христова – директорка на Националната библиотека „Св. св. Кирил и Методий“ и преподавателка в катедрата, само да постигнат целите си – да ме накарат да се примира с техните порядки.

ОТВОРЕНО ПИСМО ОТ ПРОФ. Д-Р АЛЕКСАНДЪР ДИМЧЕВ

(от 25.04.2015 г.)

ПО ПОВОД:

**НЕВПИСВАНЕ В ПРИМИРЕНЧЕСКАТА И СЪГЛАШАТЕЛСКАТА
ПОЛИТИКА НА ЧЛЕНОВЕ НА КАТЕДРА БИНКП ПРИ ОТСТОЯВАНЕ НА
ОБЩЕСТВЕНОЗНАЧИМИ ВЪПРОСИ
И ВЪВ ВРЪЗКА С ОТКАЗ НА ПРОФ. ХАРИЗАНОВА – РЪКОВОДИТЕЛ НА
КАТЕДРАТА, ДА ПОСТАВИ НА ОБСЪЖДАНЕ ОТ НЕЙНИТЕ ЧЛЕНОВЕ
ПИСМО ОТ ПРОФ. ДИМЧЕВ. АКТ, КОЙТО Е В ЯВНО ПРОТИВОРЕЧИЕ С
ВСЯКАКВИ РАЗПОРЕДБИ НА НОРМАТИВНИТЕ ДОКУМЕНТИ В СТРАНАТА,
РЕСПЕКТИВНО В СОФИЙСКИЯ УНИВЕРСИТЕТ
„СВ. КЛИМЕНТ ОХРИДСКИ“,
КАКТО И С НЕЖЕЛАНИЕ ДА БЪДАТ ПРЕДОСТАВЕНИ ПРОТОКОЛИ ОТ
ЗАСЕДАНИЯ НА КАТЕДРАТА.**

Входящият номер на писмото в Деканата на ФФ е № 18 от 02.04.2015 г.

[с незначителна актуализация- след 24.04.2015 г.]

Колеги от катедра БИНКП,

Струва ми се, че ще трябва да си говорим. Когато някой каже „а“ – да има сме-

лост и доблест да продължи. Не да се скрива зад фрази, които са изфабрикувани и подхвърлени лесно в пространството.

Разбирам, че и на 30.03.2015 г. [на насрочено специално заседание на катедрата за казуса „Димчев“, – по изричното настояване на декана на ФФ] не е отговорено на молба ми. Претекстът е моето отсъствие. То беше ясно заявено поради причини, посочени в писмото ми до Вас. Именно това е повод да отправя настоящото „отворено писмо“ до членовете на катедрата. Още повече, че произтекоха определени събития и действия от колеги, за което се споменава в писмото.

Надявам се да бъде оневинено името ми и да бъде запазено достойнството на катедрата!

На 21 април 2015 г. поисках за п-ти път протоколите от заседанията на катедрения съвет на БИНКП, свързани с моя казус. За съжаление, въпреки ясните правила в Софийския университет „Св. Климент Охридски“ – член 65(1), от моята катедра не пожелаха да ми изпратят извадка на копие от протоколите. Претекстът е, че не е имало заседание на катедрата на 17.02.2015 г. (Цитирам: „Протоколите са два, тъй като на 17.02.2015 г. не е имало заседание на катедрата, а работна среща на някои членове на Академичната общност“) – (Приложение № 62.). Или обезличаване на всички хабилитирани преподаватели в катедрата – прикрити зад липсата на лица („на някои членове“) – обидно!!! „Нещо“, което не намира регламент при обсъждане на сериозни проблеми на катедрите, в което участват всички хабилитирани членове от нея (с изключение на 2-3 асистенти), (по тълкуване на правилата – катедрен съвет). Заседание на катедрата, за което на няколко пъти споменавам в своята кореспонденция с ръководителя на катедрата, за което не съм „коригиран“. Или, ако не желаят да го признаят с академичен термин, то отиваме към истинската му същност – „другарски съд“, или „трибунал“! Въпреки че и в двата случая се поддържат протоколи – за историята?

По този начин не бяха спазени и изискванията на декана на Философския факултет да ми бъде предоставен протокол от 17.02.2015 г. (от 22.04.2015 г) (Приложения № 62 и 64 – „не е за ползване в режим на отворен достъп“).

Това е причината да изляза от рамките на катедра БИНКП в Софийския университет и да напиша настоящото „отворено писмо“.

Явно мотото като това, изказано от Калин Донков, е подходящо в случая: „Бездарникът задължително е и подлец“ от „Сезон на задължителната подлост“.

Колеги, от една катедра със славно и доказано минало...

Представям Ви допълнена картина за нещата, на които бяхте свидетели, а някои и съучастници, на заседанието на катедра „Библиотечно-информационни науки и културна политика“ (БИНКП) на 17.02.2015 г.

Ще повдигна завесата за факти, които не желаех да стават публично достояние, за да запазя реномето и доверието към определени хора. Също така няхах право да бъда съдник. В интерес на истината днес съм длъжен да споделя част от тях. Винаги съм се стараел да не нарушавам личното пространство на моите близки, колеги и познати. Тъй като този принцип не беше спазен, съм длъжен да реагирам – Не първосигнално и грубо (както беше процедирано спрямо мен), а с конкретни факти и доводи.

Причината за нагнетената и показна омраза срещу мен беше отвореното писмо, публикувано в моя профил на Facebook, срещу драстичните уволнения в съкровищ-

ницата на българската памет – Националната библиотека „Св. св. Кирил и Методий“ (НБКМ) (*Приложение № 56*). Срещу безличната позиция, по-скоро отсъствието на официално заявена такава, на нейното ръководство в лицето на проф. Боряна Христова, както и за неудачите в управлението на институцията, нареждащи я на незавидно последно място в Европа (съобразно международни анализи). Вие знаете, че през годините никога не съм премълчавал сериозни въпроси, които вълнуват нашата общественост. Част от колегите, които насочиха стрелите си срещу мен, са се „възползвали“ от тази моя непримиримост към неправди, търсили са моя подкрепа и защита при подобни казуси и неудачи. На всеки един от тях съм се опитвал да помагам. Не бих желал да продължавам, за да не бъда обвинен в ролята на спасител. Всичко, което съм правил, е било продиктувано от моята гражданска съвест и позиция в защита на справедливи каузи.

Може и да греша?!

Винаги обаче съм заставал с името си и с аргументи срещу опонентите. Схватките са ми носили повече печал и разочарования. Най-вече от предателствата. Радвам се обаче, когато съм успявал в тях и когато срещу мен е имало достойни противници. Когато съм защитавал мои колеги, професията и обществени интереси! (*Бележки №№ 1, 2, 3, 4*)

За съжаление, рецидивите се повтарят и днес. Нищо ново! След ясно заявената ми позиция, свързана със случващото се в НБКМ и в моята катедра (Библиотечно-информационни науки и културна политика (БИНКП), беше организиран „**другарски съд**“ срещу автора на писмото, с всичките конспиративни подходи (*Приложения №№ 62 и извадка от протокол № 64* – „не е в режим на ползване в открит достъп“), само и само той да не разбере защо е помолен да се „яви“ на заседанието на катедрата по време на творческия си отпуск (*Вж. текстовете на част от кореспонденцията – Приложение № 59*). Въпреки многото точки в дневния ред на заседанието, на което по принцип бяха поканени само хабилизирани лица, акцентът беше поставен върху „климата“ в катедрата. Проф. Христова беше достатъчно нетърпелива, нахъсана и готова да нарече всичко написано „гнусно“ и „лъжи“, вземайки думата.

– Тя не се посвени да направи портрет на „безпомощния А. Димчев“, на който тя е помагала да стане доцент... (Не знам, конкретно къде във веригата на моето израстване ми е помогнала. Ще я помоля да прегледа моите публикации за конкурса и да направи сравнение с тези на близкото ѝ обкръжение).

– Как подаването на оставки от негова страна няма, това са лъжи (*Приложения №№ 57., 58.*).

– Сега той получава пари от СУ за своя творчески отпуск – незаслужено (*Приложения №№ 59., 60, 65.*)

– Как по погрешка е попаднал в списъка на Националния съвет по библиотечно дело към Министерството на културата (*Вж. Девета глава – Приложение № 57.*). Може би под нейно давление и с нейната подкрепа се е развивала и моята професионална кариера? (*Приложение № 55.*)

– Как тя (проф. Христова) не е отговорна за сп. „Библиотека“ ... (*Приложения №№ 57.5, – 57.8.*)

Куп изречени лъжи (неформални доноси и клюки), с които направи опит да манипулира колегите! (Неслучайно мои колеги ме съветват да заведа дело срещу въпросните индивиди. Досега съм спечелил две дела за подобни лъжи. Не го правя по една единствена причина. Моята морална позиция – по отношение на неща, които ме свързват с катедрата.).

Изключвам и нейните доводи за съвременното състояние и за исторически факти за НБКМ, с които тя не е съгласна. Това е нейно право. Въпросът е на дебат, но първо трябва да бъде споделено официално, надявам се с аргументи, не политически угодни (на днешното време)? Основавал съм се на изворови материали и документи по случая.

Дори един добронамерен жест от моя страна беше коментиран с ирония и злъч. Както и друг факт – поради подписана от мен декларация за спазване на правила, включени в Етичен кодекс на НАОА. (*Вж. Същата глава текста за ВТУ – ВТ и Приложение № 66*)

Към нея по време на „другарския съд“, към съдийската колегия, се аташираха доц. Цветанка Панчева и доц. Илко Пенелов. Доц. Панчева изрази тревога, че според нейни колеги от Националната библиотека, тълкували писмото, тя и проф. Христова не са добре приети в катедрата и че Димчев си проправя път към директорското място в НБКМ. Доц. Пенелов се опита да изрази позиция за „болката и травмите“ на колегите от катедрата от позицията на „ментор“, която „Александър Димчев“ е заемал. Примери в това отношение са: позицията ми към проф. Недков; към по-младите колеги и т.н. (*Бележки №№ 7, 8*) Според него „А. Димчев“ е навредил много на проф. Б. Христова, предоставяйки своето мнение, изпълнено с „гнусни лъжи... и неверни факти ...“ на вестник „Култура“ и в блогове. (*Приложение № 56*) От позицията на човек, дълбоко възмутен от автора, за него повече „Александър Димчев не съществува“ (така бях отправен в небитието, дори ми бе „отнета“ академичната длъжност и звание). Само че има една малка подробност, и тя се казва „конфликт на интереси“, свързана със сериозна близост между доц. Пенелов и проф. Б. Христова.

Бих желал да Ви напомня нещо много съществено. Случаят е извънституционален, но бе разгледан на заседанието, което не прави чест на ръководството на катедрата. Това ни върна към времената на доносите и на „престараващите се отрядници пред началството...“ Неща, които не са се случвали, поне в нашия факултет, дори и във времената, за които един мой колега е „чел много...“.

Много странно, всякакви спомени и сенки, стаявани и изплували в съзнанието, складирани с години и натоварени с негативен заряд от проф. Христова, бяха концентрирани и впрегнати в моето очерняне. Всичко това е сторено явно, за да бъде направено силно впечатление на аудиторията. Да изглеждам грешник, а може би тя – мъченица. Демагогски техники. Явно експлоатирани в други места и условия. Неща, отдалечени от мисленето в Алма Матер.

Позицията на поставения на непредизвестената „съдебна скамейка“ беше следната:

1) Не приемам формата на режисирания „другарски съд“ – рожба на други времена. Поканени сме да обсъждаме проблеми за развитието на катедрата (*Приложение № 59*)

2) Въпросите за моите оставки не подлежат на коментар – те са факт! (*Приложения № 57, 57.1, 57.2, 57.3, 57.4, 58*)

3) Подобен разговор, който е свързан с проблеми на НБКМ и касае лични отношения, не трябва да бъде предмет на разглеждане в катедрата, а трябва да се води в директорския кабинет на НБКМ (*Приложение № 56*)

4.) Не съм мислил да се кандидатирам за директор на НБКМ (въпреки че са ми били отправяни предложения през годините, дори при конкурса през 2016 г. бях помолен от колеги да се кандидатирам за позицията).

За заседанието на катедрата на 17.02.2015 г. бях подготвил известни предложения, които се отнасят до бъдещото развитие на катедрата – на база на разпратените въпроси за очаквана дискусия (*Бележка № 9*) Въпреки обявеното условие, че материали няма да

има, там ще се поставят въпросите. Явно това беше „залъгалката“ за моето присъствие. Независимо от тона на обсъждането, проф. Харизанова постави въпроса за разговор и за дискутиране на част от направените предложения. Потвърди се следното заключение в мен. Колко наивен съм да поставям такива „несериозни“ въпроси. Част от колегията се интересува по-скоро да ми бъде натрит носът, от дребни отмъщения и страсти и нежелание да се развиваме напред, да поемем лична отговорност... Стигна се и до идея да се създаде алтернатива на библиотечната ни асоциация – ББИА... Достижение, постигнато през годините с цената на много борби и солидарност от страна на колегията – днес намира своите всезнаещи съдници и вездесъщи „терминатори“ (хора, които са овластявани да ръководят вече изградени структури, без опит в създаването на контакти, без познания за психологията и настроеността на различни общности...) Организация, която се радва на заслужено уважение и авторитет сред библиотечните среди и в обществото. През 2015 г. тя чества своя 25-годишен юбилей.

След като не успяха да прокарат гениалната идея и останаха изолирани по време на конгреса на ББИА (1 април 2015 г.), ръководството на катедрата си „отмъсти“, отказвайки се от съвместна дейност в Центъра за професионална квалификация на библиотекари (ЦПОБ), без да спомене нито един смислен мотив (*Приложения №№ 50, 51- Писма до ректора на СУ от ББИА и Димчев – на които с пренебрежение не е отговорено до ден днешен*). ЦПОБ бе съвместна рожба на катедрата и ББИА в продължение на 15 г. и бяха обучени близо 2000 колеги от цялата страна. (По-подробна информация по темата е отразена в Дванадесета глава за ЦПОБ, посветена на проблема: „Защо бе закрит през 2015 г. Центъра за продължаващо обучение на библиотекарите (ЦПОБ) към ББИА и катедра БИНКП, при Философския факултет на Софийския университет „Св. Климент Охридски“.).

По този начин катедрата се откъсна от библиотечната колегия. Грешна и недалновидна стъпка, която тепърва ще жъне своите последици. Смешни и тъжни факти в търсене и пазене със „зъби и нокти“ на позиции за наши хора, както и страх от истината, от реалностите. Тревожното е, че това са университетски хора, които трябва да имат напредничаво мислене и поведение. Да уважават традициите и хората, постигнали нещо на своето поприще. Отново ще посоча – може и да греша..., ще очаквам сигнали..., които да ме оборят...?

Най-важният извод за мен обаче е следният. Изключвам своите терзания за бъдещето на катедрата. Бе направен целенасочен опит да се пренесе „духът на страх, мнителност и на манипулации“ от други организации в Софийския университет и в част от неговия Философски факултет. Нещо, което никога не са допускали нашите предци и предшественици! (Приложение № 59.2) Също и моята особа в амплото ми на ръководител на катедра, зам.-декан и декан в рамките на около 15 г. (както и на ръководна и научна длъжност в УБ в продължение на 17 г.). А именно – да се пресече опитът за изразяване на критично мнение по повод на регулация на остри социални проблеми. Да бъде запушена съвестта на колеги. **Факт, срамен за академичния живот и за ценностите в Алма матер!!! (Приложение – № 61 – писмо от проф. Милена Добрева) Не бива да се забравя, че повечето от нас са обществени фигури, които трябва да имат своя гражданска позиция. Хората очакват от нас да бъдем коректив на процесите. **Ако някой не е разбрал тази мисия – няма място в академичния живот.****

Ще си позволя за първи път да изтъкна нещо лично, което мислех да спестя, да го запазя за себе си. Но тъй като съм предизвикан по един некоректен начин, съм длъжен да защита своето име. През годините на пребиваването ми в Университета, както и извън него, „моето незачитане, неуважение“ към по-младите се изразяваше и в даване на част

от доходите ми за различни каузи, но винаги свързани с млади хора – стипендии, пътувания и подкрепа за участия във форуми, социални придобивки, за „зелени“ програми и др. Реакцията ми беше продиктувана от сребролюбие и себелюбие на бивш мой ръководител, който не се посвени да разкритикува, че някои хора (декани, зам.-декани, ръководители на катедри и др.) получават надбавки за изпълнение на допълнителни функции, които преди това той също е получавал – по законен начин, гласувани от АС.

Списъкът за моята „арогантност и менторско отношение“ може да бъде продължен. Винаги съм гледал да разбирам колегите си, да им помагам и да прощавам. Не, обаче, за неща, свързани с мястото и престижа на катедра БИНКП!

Не съжалявам, щастлив съм за времето, отделено за моята работа, за посвещението ми в професията, за дейността ми в катедрата, Философския факултет, Софийския университет, (Съюза на библиотечните и информационните работници) Българската библиотечно-информационна асоциация и другаде! За моята „лудост“ да реагирам на човешката болка и да бъда солидарен! Пак ще повторя, не търся дивиденти. Онова, което съм направил, е в моите книжки и в българските библиотеки. Най-важното е, че където и да отида – виждам искреното, и неподправеното отношение на моите колеги от гилдията, на която съм се посветил. Това не може да ми бъде отнето с административни актове, с непремерени думи и жестове. (Бележка № 5) Или с поставяни ми диагнози от „видни колеги, превърнали се в лечители и терапевти на човешката душевност, здраве и менталност“ в своето битие, а може би и в професията си (Бележка № 10). Достигайки до подобно ниско и грозно махленско ниво! Подло, унизително и примитивно! Ще напомня още един път – нищо от миналото не е забравено от подобен тип хорица, ръководителки на национални звена – НБКМ и катедра в СУ. „Свестните ги считат за луди“ (перефразирам). **Хора с такъв манталитет имат наглостта и самочувствието да ни управляват!!! Никога не съм допускал, че до подобна подлост, низост, лицемерие и унижение могат да достигнат уж академични люде, за да окалят зад гърба свои колеги. Срамно!!!**

Само едно не мога да приема – неблагодарността и желанието за мъст (от герои, наподобяващи на тези, описани от Анри Троя в „Гладът на лъвчетата“; в произведения на класици на българската литература, във филма „Амадеус“ или героите на „Културната революция“ в Китай). От хора, на които си подавал ръка и хляб...?

Накрая ще повторя отново – не искам и не търся признание, нито снизхождение. След като катедрата реши, че не съм й нужен, си тръгвам горд! Дори не и с доза горчивина, въпреки че ще наруша традицията! Излизам от катедрата с чувство на изпълнен дълг и мисия. Един древен философ беше казал „колкото по-отвисоко падаш, ще те боли повече“. През годините доста пъти падах и претръпнах към болката и неблагодарността!

След поредния „трибунал на конвента“ (свикан по спешност след заседанието на ФС) на 08.03.2016 г – без да бъде поканен осъденият и на който наш колега е размахвал вербални шпаги, за да се харесва – Димчев напуска катедрата. Това не е лесно решение!!! В мотивите си до ФС на ФФ той изразява болката си от безпринципните решения, които се прокарват в нея. (Приложение № 63, 63.1, 63.2 63.3), (Бележка № 9) Много е лесно да се обърне към съответните институции, които да променят поведението на самозабравили се колеги. (Не го направи, за да не внесе допълнително напрежение).

На Общото събрание на ББИА (24.03.2016 г.) Димчев е помолен да изрази становище за ликвидирането на ЦПОБ от катедрата. Той заявява следното: „В продължение на над 17 г. работих в катедра БИНКП, създател съм на ЦБОБ. В нея си vadex хляба. Нямам право да коря публично за случващото се в нея. Знаете, че не обичам да търпя

нередности. Това е причината за моята реакция. Вчера напуснах катедрата! Надявам се нещата да се нормализират. Затова гледам с надежда вляво в залата – където стоят мои млади колеги!!! Бих желал да вярвам те да върнат доброто й име и доверието в нея.“

Живеем в географски ареал, натоварен със странен чип, заложен в нашия генотип и в народопсихологията, които ни „помагат“ да приемаме всяка кривица извън рационалното за по-добро. Така звучат и нашите поговорки. За да не се помисли, че искам да избягам или се срамувам от родния стереотип, ще цитирам една известна нам поговорка: „Няма ненаказано добро“. На своите опоненти, които ще оспорят стореното от мен, бих желал ги върна при корените – народът е по-мъдър и не греши!!!

Най-накрая – думи на благодарност (тъй като не възнамерявам да ангажирам повече никого от катедрата с моите неща, но съм длъжен да си спомня за много хора – знайни и непознати):

- Благодаря най-вече на нашите прекрасни студенти, които ме подкрепят и ми вярват!! Дълбок поклон пред тях, надявам се искрено да имат бъдеще, което заслужават, и добри водачи (*Бележка № 12*).
- Благодарност на всички мои колеги от чужбина, от международната ни организация – ИФЛА (която инициира и декларация по случая с моята позиция за студентите), които ми предлагаха своята подкрепа, пожелаха да ми изпратят средства, предлагаха ми високоплатени позиции в техните страни и университети (не приех, защото вярвах и вярвам в моя Университет).
- Най-сърдечна благодарност на проф. Милена Добрева, от Университета на Малта, която изпрати писмо за подкрепа до декана на ФФ – проф. Д. Денков. В него тя написа (личното си становище) – чудесни думи за качествата, международното признание и завоюваните позиции на А. Димчев. (*Приложение № 61*.)
- Благодарности и на стотиците непознати хора от България в подкрепа на моите ясно заявени позиции (по различни обществени казуси).
- На моите приятели и колеги от чудесния Философски факултет на Алма матер, които не ме предадоха и ми се обаждат, за да изразят своите чувства, съпричастност и емоции!!!
- На колегите от ФС на ФФ – за изразената им благодарност на заседанието от 05.04.2016 – за стореното от мен за Философския факултет (при напускането ми на Философския факултет). (*Приложения № 63, 63.3*) От заседанието е отсъствала ръководителката на катедрата. (Явно не е в състояние да преглътне подобен хап).
- На колегите – „нашите чудесни момичета“ от деканата на ФФ (Нина, Нели, Ирена и Ваня).
- На декана проф. д-р Димитър Денков – за подкрепата и за приятелските чувства, които се съхраниха в нас, напук на напрегнатото ежедневие и на опити да бъде вклинено разделение между нас .
- Моите сърдечни благодарности на ректорското ръководство и на ректора проф. Иван Илчев за неговото приятелство и за преодоляната болка.
- Специална благодарност на зам.-ректора доц. Милена Стефанова – за нашето дългогодишно приятелство и за всичко, което тя стори за мен през последните две години – въпреки трудните моменти и решения, пред които бе изправена!

Не мога да се отнеса по същия начин към моите настоящи (или очертаващи се като бивши?) колеги от катедра БИНКП за следното:

- Липсата на елементарна съпричастност... Нито един от тях не посмя да изрази позиция... Бих желал да го отдам на правото на различна гледна точка... (Разбира се, изключение правят моите прекрасни – вече пенсионирани колеги, доц. Татяна Янакиева, гл. ас. Мария Капитанова и доц. Александра Дипчикова, които бяха загърбвани от нашите двама последни катедрени ръководители, но които имат силно развито гражданско чувство и уважават академичните традиции. Благодарен съм им от сърце!!!).
- Не мога да се отнеса с благодарност към колеги, които ми отнеха, без да съгласуват дори от „кумова срама“, мои докторанти с полуготови тези.
- Които отклоняваха и не позволяваха под претекст, че съм в отпуск, ръководството ми на дипломанти, които искаха да бъдат техен научен ръководител (въпреки изявеното желание от моя страна да откликвам винаги на младите хора) (*Приложение № 63*).
- Или появата на неприятен феномен, неприсъщ за научните дирения в СУ – отказ за даване на право за развитие на теми, които не са ни „удобни“. Под претекст, че проблемната област е „сложна и трудна“ за младите хора. Кое то може да бъде определено като проявление на родилни петна на цензура.
- Не позволих на водещ американски експерт да напише и защити дисертация в нашата катедра под миловидния повод, че няма кой да го ръководи (въпреки финансовите загуби за СУ). Познайте защо?
- Наскоро написах до сп. „Библиотека“, респективно до директорката на Националната библиотека, текст във връзка с опит да бъде цензуриран – политика, която сега пробива път и в нашата катедра – в случая с мен. (*Приложения №№ 57.5, 57.6, 57.7*).
- Губят се международни контакти поради високомерие и леност.
- Не мога да уважавам „колеги“, които нямаха търпение да премахнат моето име от лекционни курсове, на които съм титуляр. (Благодаря на доц. Милена Миланова за уважението, че не си позволи подобен срамен акт, и на гл. ас. Силвия Станчева за проявената колегиалност от страна на двете по време на Общото събрание на ФФ през 2015 г.!).
- Не съм в състояние да имам респект и към ръководството на катедра БИНКП, което се опитва чрез апаратни хватки да скрие своята грешка – в случая с мен, като не желаят да ми предоставят протоколите от обсъжданията по казуса. За мен причината е страх от истината и липсата на достойнство! (*Приложение № 63*)

Тази неблагодарност я оставям да витае около тяхната съвест?

Благодаря на нашите учители от Софийския университет за това, че ни научиха да бъдем преди всичко свободни хора с гражданско чувство, да сме правдиви и след това да са стремим към облагите!!! Затова, че ни направиха мислещи и борбени хора, уважаващи другото мнение и отстоявайки позиции!!!

P.S. Накрая, все пак е добре да се опитам да завърша случващото се и описаното до тук с нещо по-оптимистично. Нищо, че нещата са сходни с изказа на Швейк „положението вместо да става все по-лошо, ставаше все по-критично“.

Преди три години, по повод мой юбилей, получих от няколко места подаръци с еднаква символика – „Дон Кихот“. Може би така изглеждам в очите и в съзнанието на мои колеги и близки приятели. Не възразих (замислих се), за мен е важно да се борим и

да отстояваши каузи... Сигурно са поналучкали ваксата? Реших да обиколя по пътищата на моите епигони. Заедно с моята прекрасна Дулинея (тя наистина е прекрасна за всички, които я познават и са се докоснали до нейната душевност) тръгнахме за Испания. В Мадрид е паметникът на безсмъртните герои от цитираното произведение, в Толедо на техния „баща“. Забързан в ход „алюр“, куцукайки с моя крак, наподобяващ „Росинант“, стигнахме до заветната цел. За съжаление тук трябваше да изчакаме няколко часа пред скулптурната група огромните тълпи от туристи, за да остана поне секунди насаме с героите на Сервантес. Уверих се истински, че хората обичат „донкихотовците“, независимо че повечето не желаят да бъдат отъждествявани с тях.

Това ми дава основание да изразя известно уважение към колегите, които се опитват да изкарат моето настоящо писание, присъщо на героите от споменатото класическо произведение. Те ме накараха да разровя нишите на съзнанието си, да се поровя в документи, за да реинкарнирам „мисли и лоши дела“, които съм сторил, в съответствие с обвиненията на **трибунала**. „Неподправеното ми почитание“ към **последния** се свързва със следното. Книгата, която е вече факт, е с название „Министерството на културата – срещу културата“. В резултат на подадените ми „сламки“ за размисъл, каквато е и визираната тема, реших да разширя нейния обхват. В нея са включени и други институции и техни представители, повлияли за неудачите в българската култура. Като човек, посветил се на една чудесна, хилядолетна професия, ще кажа и нещо добре познато, на което са ни учили нас и ние учим младите хора: „Думите отлитат и се забравят. Писаното слово остава...“

Написах този текст не с чувство за мъст или за обида. Няма място за подобни изкази и внушения. Всеки греши. Допускал съм много грешки, ще допускам и в бъдеще (не е необходимо да отбелязвам – „вероятно“). Хора сме. Важното е да се учим от тях и да разберем, че независимо каква позиция заемаме в момента, животът е колело – днес сме по-нагоре, утре сме в друга позиция на планетарното притегляне. Необходимо е да се учим от нашите пропуски и неудачи. Не се сърдим на чуждото мнение. Да се опитваме да анализираме, да вникнем в нещата. Не бива да се мислим за незаменими. Тези от моите колеги и приятели, които ме познават, знаят, че винаги, когато сбъркам, се извинявам. Готов съм да го направя и в случая, ако бъде доказано, че съм сгрешил. Корективът и компромисът са начините на преосмисляне на нещата, за преодоляване на конфликтите, на проблемните точки, както и вслушването в сигналите, които получаваме от обкръжението около нас. В случая с Алма матер, която е територия на свободата на мисленето, е много, много важно да се уважава различното, аргументираното мнение. Иначе няма полет на мисълта, няма развитие (има достатъчно примери за „военизирани“ висши училища и преподавателски колегии в нашата страна.) В Софийския университет трябва да сваляме еполетите на властта, в която сме облечени. Да разберем, че сме равни!!! И да се връщаме към началото на идеите за университетите – свободата, демократизма, свободното човешко слово, и за тяхната автономия. За радост на истинските учители и на студентите – те са непреходни!!! Ние всички сме призвани да пазим тези важни символи, свещени категории за цивилизованост!!!

Завършвайки своето отворено писмо към Вас, колеги, бих желал да изясня един излишно зададен въпрос. В „учтивата“ покана [и] към мен за заседанието на 30.03.2015 г. (явно провеждащо се след своевременната и категорична реакция на Декана на ФФ – след мое писмо № 15/17.03.2015 г., за което му изказвам сърдечните си благодарности), изпъква удивлението на проф. Харизанова „защото е време да се изясни какво всъщност

желае проф. Димчев и от кого“ (Приложение № 62 и 64 – „не е за ползване в открит режим“).

На всеки един от вас, предполагам, че е ясна моята/те реакция/и. Защото това е част от моето житейско кредо. Поисках само спазването на няколко традиционни академични категории, за да има добри дни за нашата катедра и в бъдеще.

Като човек на края на своята кариера ще споделя следното. Заложих своя професионален свят във Вашите ръце, на Вашата зрялост на университетски преподаватели и на Вашата съвест. Надявам се колегите и нашите възпитаници да се гордеят с една катедра със славно и доказано минало и с добри перспективи...

Не Ви се сърдя, ако остана неразбран!!!

Желая ви най-сърдечно успехи!!!

Надявам се духът в нашата катедра да запази добрите традиции. Да бъдат преодолените онези нещича, които низвергват през годините на нейното съществуване достойни хора, като ...

Като съратници, поели в своето професионално амплуа високоотговорната роля на пазители на човешката памет, съм дълбоко убеден, че успехите и добрите дни ще дойдат, ако се уважават ценностите. Този път се надявам, че не греша?

[Писмото бе изпратено на членовете на катедрата 29.03.2015 г., преди нейното заседание на 30.03.2015 г., на което отново е намерен повод да не бъде обсъдено, въпреки присъствието на декана на ФФ.] (Приложение № 59.1)

След мое настоятелно искане и молба получих два, меко казано, смехотворни протокола, но не и този от заседанието на 17.02.2015 г., Оказва се, че не греша, не е имало заседание, а среща на „някои колеги от академичния състав“ – демек „другарски съд“.

Едно от най-развеселяващите и гротескни неща в протоколите, които ми бяха предоставени в режим „прочети и изгори“, бе анкетата над тях „...съдържа катедрена информация, за която няма режим за открит достъп“. Кое е в разрез със Закона за достъп до обществената информация (както и с последните документи на ЕК, свързани с тази материя). Нещо, което би било простено на хора от други сфери, но не и на „професионалистки“, които имат претенции да обучават студенти в областта на информационните науки.

И още нещо – немаловажно. Тъй като според проф. Харизанова в моите писма се съдържат „...странни мисли с различни послания...“, бих желал да фокусирам нещата само върху един факт. В цялата пледоария, описана в протокола от 30.03.2015 г., има нещо също много странно. Няма нито една дума за причините и за причинителите на моите писма – „участниците в трибунала“ срещу мен от 17.02.2015 г. За всичко съм „виновен“. Логика на гузни и страхливи хора, обединили се срещу „общия враг“, който е нарушил статуквото... (Приложения №№ 6.2., 64.) (Не са приложени протокол от 08.03.2016 г., и протоколи от КС на БИНКП, които не са ми предоставени.).

Всички тези писания и излишно противопоставяне между колеги нямаше да ги има, ако беше проявен разум от страна на проф. Боряна Христова и проф. Оля Харизанова. Вместо да „мобилизират“ хората зад себе си в името на една загубена кауза, можеше да преглътнат егото си на ръководители и да произнесат думи на извинение. Нещо, за което говорих още миналата година. Щях да приема с разбиране простъпките им. Дори и сега бих го направил, въпреки че нещата излязоха извън контрол.

След Факултетния съвет на ФФ, проведен на 01.03.2016 г., отново в катедра

БИНКП се провежда другарски съд (08.03.2016 г.). Този път не считат за необходимо да поканят и подсъдимия... Това е причината проф. Димчев да си подаде оставка и да поиска да премине на работа в Университетската библиотека (Приложение № 63.3)

Ще простя, ако почувствам, че имам достойни и искрени хора и опоненти срещу себе си. Лично бих постъпил по този начин, ако сгреша! Правил съм го – неведнъж.

Вместо да ми предлагат да се преместя в „... друга катедра, факултет, университет – където отношенията са съобразно неговите [б.а. – на Димчев] разбирания – по-колегиални...“, е по-добре да се бяха замислили? Това се прави от една част от колеги – номади в прескачането от една научна област в друга, от място на място – където е „келипирът“. От хора, които благодарение на непредвидени случайни обстоятелства са получили шанс да управляват процеси и отговорни институции. Индивиди, далеч от академичното мислене, които желаят да няма хора с гражданска позиция, да не им пречат.

Само че те забравят, че това е нашият и моят университет, нашият и моят превъзходен факултет – Философският, нашата и моята катедра и библиотека – в професионалното поприще, на които съм посветил себе си. Нашите и моите незабравими учители от Алма матер!!! Хора и институции, които ми дадоха всичко, за което един човек може да мечтае – кариера, любов към професията, чудесните ни студенти, много приятели, неизброими срещи с хора (от научното, образователното и спортното поприще) у нас и в чужбина.

Софийският университет ми даде това, на което изключително много държа – моето семейство!!! Именно заради всичко това съм длъжен да работя, да бъда посветен в каузата и мисията на Алма матер. Заради моите родители, които си отидоха щастливи от този свят, знаейки, че съм завършил и отдавам частица от себе си на Университета. Заради членовете на моето семейство, всеки един от които е получил шанс от Софийския университет.

В очите на моите опоненти може да изглеждам наивен, Дон Кихот, или на нещо подобно. Но наивниците не са предатели!!!

P.S. Използвах писма от електронни пощи, разменени помежду ни без да искам разрешение от декана – проф. Димитър Денков, г-жа Нина Иванова и от др. колеги. Надявам се на тяхното разбиране. Единствената цел в случая е, насочена към правдивото отразяване на фактите и събитията

Бележки

(Бележка №1) Ставащото понастоящем ми напомни за подобна „благодарност“, или по-точно „безпардонност“, от страна на посредствени хора през 1997 г., когато напуснах Университетската библиотека, в която бях работил също 17 г. и преминах след спечелен конкурс на работа в катедра БИНКП. За периода 1991-1996 г. бях привлякъл над два милиона щ.д. в УБ за автоматизация, въвеждане на нови технологии и информационни източници (отделно финансиране и подкрепа и за други български библиотеки), при положение, че средната заплата в страната беше между 3-6 щ.д. през последните години на посочения период. С гордост го заявявам, осигурих външни средства за най-съвременната техника от фирмата „Digital“ за модерния програмен продукт „ALEPH 300“, за най-важните източници за покритие с информация на българската наука – проекта „Компактдиск“ и др. По този начин библиотеката на нашата

Алма матер се доближи до съвременните университетски библиотеки. В знак на „уважение“ за стореното, на другия ден след напускането ми на УБ беше ликвидиран моят електронен адрес и т.н. Моментът бе избран с хирургическа точност – по време на втората национална студентска стачка, когато България беше една „дискотека“ с непрекъснат режим в тока, липсата на комуникации и др., когато бяхме влезли в сериозни контакти с наши колеги от западни страни и започнахме разговори за организирането на големи проекти и конференции в „обрулената ни държава“, когато трябваше всеки ден в продължение на месец да се придвижвам пеша от кв. „Надежда“ до кампус „Изток“ и обратно, да бъда до моите чудесни студенти по 10-12 часа (по около 20 км дневно). Единственото възможно и надеждно място за достъп до интернет беше ЦУБ, в резултат на закупените UPS устройства чрез фирмата Digital. След няколко години лицето, което беше дало подобно разпореждане, си отиде заради сериозен корупционен скандал. (Цитат от АС: Проф. дин Иван Илчев – Ректор: ...Това, на което обаче се позоваваме, е действителният факт, документиран от съда, за конфликт и то много сериозен конфликт на интереси. Ректорският съвет днес си позволи да покани [Я] да си подаде оставката като директор на Университетска библиотека. Много е неприятен случаят, много съжалявам... Това, на което ние реагираме в случая, че в един определен случай, когато става дума за твърде крупна сума, давана от бюджета на Университета, има противоречие и конфликт на интереси, които не можем да допуснем, с оглед на доброто име на Университета... (Протокол № 6 от заседание на Академическия съвет, проведено на 19 декември 2007 г.) Или, бях „наказан“ от мои „колеги“ в УБ по следната причина – бях неудобен, тъй като пречех на „игрите“.

(Бележка № 2) Интригуващ и като христоматиен е следният пример, който е контраверсия на споделените усилия на цитираните с адмирации държавници – в увода. Той е от нашиенската, настоящата действителност. След отиването на учебната 2010/2011 година на Софийския университет „Св. Климент Охридски“, при мен дойдоха двама депутати. Вместо да ми честитят празника, те ми зададоха „приятелски“ въпроса „защо ни дразните“. Този „жест на внимание“ беше в момент, когато Университетът беше заявил своята позиция да стачкува срещу драстичното съкращаване на разходите и подценяването на науката и образованието в България. Вземайки повод от демонстрирания към мен „жест на учтивост“, дни по-късно на среща на Академическия съвет с Председателката на Народното събрание г-жа Цеца Цачева, в битността ми на декан ѝ зададох следния въпрос „Кой в кого се кълне – депутатите в името на народа, или народа в името на властта“, защото не разбирам в каква държава и строй живеем... или Конституцията е сменена“. Попитах я и за неща, свързани с намаленото финансиране на Алма матер. Получих отговор, че „гледам много песимистично“. Е..., може да не съм оптимист, но не мога да бъда „бодряк“ или наивник (да не използвам друга дума) при случващото се. Нека да не забравяме всички, които имаме отговорност за настоящето и бъдещето, че живеем във времето на Европа 2020 – където науката и образованието се поставят на пиедестал! Защо направих този паралел? Не за да Ви губя времето или да Ви напращам свои размисли. Сторих тази препратка, защото има места, където хората не са съгласни с норми в обществото, които кореспондират с последния посочен случай. Едно от тях е Софийският университет! Защото колегията на Алма матер, и в частност тази на Философския факултет, имат силни традиции, изострено гражданско съзнание и не желаят подобно статукво, каквото ни се предлага понастоящем. Те имат друга визия – за реалните стойности, за важността на знанието. И по-специално за нещата, които определят дневния ред на хората и са насочени към правилното развитие на обществените процеси в страната ни. Такива, които ще дадат по-добро бъдеще на младите хора, а това са образованието, науката и културата. Ценности и мисия, на които всеки един от нас би трябвало да е посветил жизненото си поприще и дейност. Ако те не отговарят на представите и на нормите за колегите с развито гражданско съзнание, нашите студенти реагират подобаващо.

(Бележка № 3) За периода на безпочвените опити за дискредитиране и изместване от научното, образователното поле и като обществена фигура – проф. Димчев има отчетени най-много публикации в катедрата и във Философския факултет. Цитатната му активност в отразяването на неговите трудове са също с най-висок индекс в катедрата.. Награден е с Почетен

знак на Софийския университет „Св. Климент Охридски“, Удостоен е с високото отличие за Почетен професор на Белградския университет (2014), с отличия на Ватиканската библиотека, Българската библиотечно-информационна асоциация, и др.

За съжаление проф. Димчев е лишен от възможността да преподава натрупаните знания и опит на студентите от катедрата – наложено му от нейното ръководство.

На 21.02.2016 г. той отправя въпрос чрез инспекторката на катедрата относно отнемането на неговите часове и предоставянето им на външни преподаватели. „Драга г-жо Богданова, Ще помоля да ми бъдат изпратени протоколите от заседания на КС на БИН относно отказ да ми бъдат дадени часовете, на които съм титуляр – през учебната 2015-2016 г. Които са възложени на външни, хонорувани лектори. Интересуват ме основанията за подобен отказ. Надявам се, че е са записани в протоколите след обсъждане в БИИНКП и изпратени до ФС. С уважение, проф. д-р Александър Димчев.

В подобен план продължава кореспонденцията на Димчев чрез инспекторката на катедрата: „Уважаеми проф. Димчев, През лятото на миналата година, на ФС – 2.06.2015 г. бяха приети екипите от преподаватели за тази учебна година. Д-р Анета Дончева бе определена за I курс – Р.О. и З.О. по Библиотекознание (по новия учебен план) За летния семестър на тази година тя ще преподава по ОУБ (Организация и управление на библиотеките – по стария учебен план)– III З.О. и IV Р.О.– ФС – м. януари 2016 г. С уважение: Мая“.

Справка в сайта на ФФ показва нещо по-различно. В предложенията на катедрата, утвърдени от ФС на ФФ, навсякъде е записано следното: „проф. А. Димчев „или“ други колеги (има изключение, при дисциплината „Потребители на библиотеката“ – доц. Е. Лозанова „или“ проф. А. Димчев. Това е също незачитане на титуляра.). Кое то автоматично означава, че занятията се водят от титуляра – Димчев. В случай, че той е възпрепятстван, е нормално да бъде питан. Такова съгласуване в случая не е правено. На 16.12.2015 г. от страна на катедрата е процедирано по същия неакадемичен начин. Направено е предложение часовете на Димчев да бъдат възложени на д-р А. Дончева (Библиотекознание и ОУБ). Струва ми се, че така е подведен ФС на ФФ.

„Драга г-жа Богданова, Благодаря Ви сърдечно за информацията. Пиша Ви на Вас, тъй като координирате дейността в катедрата. Намирам, че не е редно, финансово издържано или логично д-р Анета Дончева да води мои лекции. След като титулярът се завръща от 01.10.2015 г. (След това съм ползвал за известен период отпуск.). В случая си запазвам правото да се обърна към деканското ръководство и към ФС на ФФ. С уважение, А. Димчев“. (22.02.2016 15:28). Подобно възлагане противоречи на всички правила, възприети в СУ, както и на всякакви финансови правила и логика – при наличие на преподавател да бъдат привлечани външни хора. При това с по-нисък академичен статут.

До момента, в който Димчев водеше своите занятия – преподавателите бяха по-малко. Той четеше 6-8 дисциплини годишно с хорариум от 700-900 ч. Нямаше назначен асистент, след напускането на Красимира Ангелова. Той бе подпомаган от асистентите Милена Миланова и Илко Пенелов. На сегашния етап дисциплините са претърпели известни корекции. Те се водят от почти двойно повече преподаватели. Къде е икономическата ефективност? Не бива да се изпуска факта, че Димчев беше декан в определен момент и ръководител на катедра. Въпреки правото на редукция – това не беше правено от негова страна. Явно се търси възможност да бъде изтеглена и привлечена като титуляр зам.-директорката на Националната библиотека, за която се очаква да бъде обявен конкурс. Нали България и Софийският университет са богати. Такава констатация беше направил и Сорос – когото реши да откаже своя подкрепа за НАБИМ в резултат на „заинтересован“ за съдбините на държавността зам.-министър“?.

(Бележка № 4) (Предложението на ръководителя на катедрата за допълнително възнаграждение (на основание на писмо на декана на ФФ, на решение на ФС на ФФ от 13.11.2015 и на АС на СУ от 08.04.2015: по приемане на критерии за допълнително възнаграждение от средствата по ПМС 121 от 2012 и във връзка с ПМС 21 от 2015 г.) бе на Димчев да бъде дадена сумата от 1000+100 лв. с мотив: „Активно публикуване/публикации“. Това е най-ниската сума

в катедрата, при заложені следващ праг от 1400 лв. на двама асистенти. Крайната сума във фиша към заплатата на Димчев е редуцирана на 500 лв. – за сметка на вътрешни допълнителни преразпределения към други членове от катедрата. Унизителна игра!!! Димчев предостави сумата като дарение на наша, бивша студентка от Пазарджик – Мария Трифонова, която страда от тежко заболяване и се нуждае от хирургическа намеса:

(Драга Мария[Николчина – Б.а.], благодаря Ви, че ме информирате за нашата студентка Мария. Съжалявам за тази слънчева дама. Готов съм да помогна на нашата Мария. Тъй като съм преживял по същия начин травма, по същия начин съм бил опериран от д-р Димов в Полимед. Кажете къде и как мога да изпратя сума. Сумата, която ще предоставя е резултативна величина на такава, отпусната ми по един унизителен начин от моята катедра – за „приноси“. Тя възлиза на чиста сума от около 350 лв. (Съжалявам, че правя това откровение. Знаете, че съм човек с достойнство) Струва ми се, обаче, че тя ще има по-сериозно значение и ще бъде известна помощ за чудесната Мария. Призовавам всички колеги от нашата библиотечна гилдия да се опитат да помогнат – кой с каквото може на Мария. За да видим отново нейната заразителна усмивка!!!)

(Мария Трифонова Проф. Димчев, искрено Ви благодаря за финансовата подкрепа и милите думи, тъй като имам нужда и от морална подкрепа. Много съжалявам за унизителното отношение, което Ви засвидетелстват вашите колеги от катедрата по библиотекознание. Изпращам Ви лично координатите ми, на които можете да ми изпратите определената от Вас сума, а за мен тази сума е цяло богатство, тъй като ме изгониха от работа, поради дългосрочен отпуск по болест, макар че състоянието ми се дължи на непризната трудова злополука.) (23.02.2016 г.). Проф. Димчев получи сумата и от утре започвам ежедневно усилен рехабилитация под ръководството на рехабилитатор. Надявам се април месец да изненадам приятно д-р Димов и близките си. Искрено Ви благодаря за подадената ми от Вас ръка в този труден за мен период от живота ми (23.02.2016 г.).

(Бележка № 5) Крайната цел, заявена предпазливо, е Димчев да бъде изгонен от Алма матер, на която е отдал повече от 35 г. (Вж. извадка от протокол- (Приложение № 64.) Оригиналът е „под запрещение“ – на отговорно съхранение в катедрата.). Под миловидния претекст да се преместя в „...друга катедра, факултет, университет – където отношенията са съобразно неговите.“ [б.а. – на Димчев.]

(Бележка № 6) Ще си позволя да го цитирам. В деня на оставката на служебния кабинет на проф. Георги Близнашки, с който сме лични приятели и заедно защитавахме Ранобудните студенти, си позволих да му се обадя и да му „честитя свободата“ (11.2014 г.). Това беше първото ми обаждане след като той беше заел този пост. Не бях комуникирал с него през останалото време по една-единствена причина – да не си помисли, че искам някаква услуга от него, с цел да си осребря участието в протестите. Както някои хора го направиха. В нашия добронамерен и шеговит разговор, той ми каза следното. „Сашко, последното нещо, което подписах, е за около 120 000 лв. за заплащане дълга на НБКМ към „Топлофикация“, да им пуснат парното.“ Веднага след това звъннах на д-р Анета Дончева и на проф. Б. Христова да им кажа тази добра новина – поне за мен. Проф. Христова ми спомена следното: „Ние вече си получихме парите. Недей да смяташ, че ти имаш заслуга за това. Аз съм ходила в Министерския съвет.“ Учудих се за начина й на комуникация. Само исках да изразя радостта от този жест на министър-председателя. Дори споменах, „Боряна, не знаех за това, не си приписвам активи.“

(Бележка № 7) Много пъти съм изразявал публично (не зад гърба) на моите колеги неудачи, свързани с методите на управление на проф. Симеон Недков като ръководител на катедрата. (Доста пъти сме разговаряли неформално, или сме си писали с него, казвал съм му нещата в очите. Познаваме се от студенти и между нас има приятелски отношения. Той също е споделял и ме е съветвал за мои проблеми как да се решават). Примери в това отношение бих посочил с двете акредитации през последните години. Документите бяха подготвени немарливо, под всякаква критика. Проф. Недков замина за чужбина при своите деца. Наложих се няколко пъти да се намесвам сериозно като декан на ФФ и като зам.-председател на „Комисията по правни,

социални науки и национална сигурност“ към НАОА към МС. В случая не ставаше въпрос за оценка само на нашата специалност, а за научно направление в три факултета – ФФ, ИФ и ФЖ. (Признавам си, че никога в ролята си на ръководител не съм повишавал и не съм държал ръзък тон, за разлика от този случай, за да събудя нечия съвест. Разговорът беше проведен по телефона от кабинета на проф. Пламен Митев, декан на ИФ.) Иначе проф. Недков редовно ми изпращаше извинителни писма за своите грешки, накрая завършващи с благодарности..., или бяха изразявани в неформален план от него. Част от тях са с „лакейско навеждане“, на човек, загубил мяра за себеуважение?

(Бележка № 8) Моите „менторски“ насочености срещу визираните „по-млади колеги“ съм изразявал, когато не са изпълнявани задачи или има чиновническо отношение. Безкомпромисен съм, когато забележа плагиатство и неакадемично поведение. Примери за последните години. Моя докторантка си беше позволила да препише буквално два текста – около 140 страници, и да ми ги представи за свои. Тя беше помолена да напусне катедрата. (Тогава усетих негативно отношение към мен, понесох тези тежнения и настроения – без да споменавам и дума за причините за напускането на колежката.). Наскоро историята се повтори (този път в името на целостта на катедрата трябваше да се действа с „кадифени ръкавици“.) Преди две години, в присъствието на т. нар. по-млади колеги, беше уредено тяхно участие в международна конференция на ЕС на много високо ниво (в Малта). Абсолютно всички разноски бяха за сметка на приемащата страна. Те възприеха предложението радушно, дори заявиха директно пред организаторката на форума предварителни намерения за теми. Когато трябваше да се дадат докладите – те се скриха. Месеци след този неприятен случай получих съобщение от Белградския университет за покана за конференция. Поканата беше със стара дата (в PDF формат), сроковете за подаване на заявки за доклади в нея бяха минали. Виждайки това, в допълнителна договореност с партньорите в Сърбия за удължаване на сроковете пунах предложението до младите ни колеги, съгласувано с проф. Оля Харизанова, ръководител на катедрата. Разноските се поемаха изцяло от колегите в Белград. Отново бях простил в името на младостта. Като награда за нашите усилия (и прошка) да осигурим възможности за изяви на колегите в чужбина, получихме с проф. Харизанова пасквил с илюстрация на „машината на времето“. Независимо от случилото се, два месеца по-късно един от визираните колеги ме помоли да му ходатайствам пред колеги в чужбина да участва в интересна за него конференция. Преглъщайки негативите до този момент, го направих. За благодарност получих от колегите – организатори на форума, следното внушение. Цитирам по памет „не поемаме ангажмент да се грижим за всички членове на семейството на Вашия колега“. Който не е работил с рационални хора и не познава техните намеци и ирония, не би се смутил, както не се е смутил и нашият колега. Потънах „вдън земя“, поне да бях известен. Следващият пример е със ISSS – Международния студентски семинар, който се проведе в Китен – 2014 г. На него като гост-лектор бе поканена проф. Милена Добрева от Университета в Малта, българка, спонсорираше редица прояви на наши колеги. За жалост, не й бяха осигурени подобаващи условия. Тя пристигна на собствени разноски в България, но по-нататък ние бяхме некоректни.

Що се отнася до „желанието да налагам становища“, свързани с по-младите. Да, не крия, че се застъпвах и влизах в конфликти с ръководството на катедрата, особено по въпроси, свързани с тяхното академично развитие. Ако не са достатъчно паметливи (в което се съмнявам), нека да погледнат протокола от 16.12.2011 г. от Гюлечица (датата цитирам по памет) и от други заседания. Позицията, която съм застъпвал категорично, е да се даде възможност чрез творчески отпуски или чрез освобождаване на семестри на колеги (визирам конкретно и доц. И. Пенелов), за да имат възможност да подготвят своите хабилитации. В случая с доц. Пенелов на няколко пъти официално и в неформален план съм се застъпвал за него, вместо да бъде дадено право на проф. Даскалова да замине за САЩ за една година по линия на „Фулбрайт“, Отговорът, който получавах, е „по-добре тя да е далеч, за да има мир в катедрата“. Осъзнавам и своята „вина“, в случая с доц. Пенелов, наложи ми се да ми бъде направена операция, която отлагах в продължение на две години, тъй като бях декан в сложни времена. (За около 35 г. работа в СУ – за първи път излязох в отпуск по болест.* Като ръководител на катедрата, зам.-декан и декан в продължение на 15 г., само веднъж съм ползвал над 10 дни през лятото от полагаемия ми

се отпуск. През този сезон се извършват ремонтно-строителните дейности в СУ и др. важни неща, свързани с приема на студенти и подготовката за учебната година.).

**Травма (със сериозна операция), в резултат на друга моя „лудост и любов“ – футболът. Страст, на която отдадох почти целия си живот. От: Дразмахала – НБКМ – Софийския университет – моето семейство:*

– 1973-1981 г. в НБКМ. 1975 г. станахме републикански шампиони на културните, образователните и научните институти. При положение, че в НБКМ работиха около 50 мъже. На финала спечелихме срещу БАН – 27 000 служители.

– 1975-1979 г. – участвах в най-големия успех на отбора на Философския факултет – второ място в СУ. Играех и в отбора на СУ – под ръководството на Владо Кремеренко – Бате Владо.

– От 1981 до 2009 г. бях неотлъчно начело на спорта на преподавателите в СУ. 28 г. бях капитан и организатор на футболния отбор на СУ. Първите мачове между преподаватели – спортни журналисти – артисти на националния стадион „Васил Левски“ – с по над 20 000 зрители (1982-1986). Мачът за 100-г. юбилей на СУ, привлякъл над 35 000 зрители – 1988 г. (преди дни на 29.03.2015 г. – националният отбор на България в европейска квалификация с четирикратния първенец на планетата – Италия, събра едва около 3000 запалянковци). Първо място в срещи в Германия през 1988 г. на турнира на висшите училища, както и в др. страни. Достойно представяне срещу отбора на студентите на СУ – 2005, 2007, 2008. Отделно срещите в залите по 3-5 пъти седмично. „Ритнитопковците“, сред които са и по-голяма част от моите живи приятели, както и рано напуснали ни колеги: проф. Боян Биолчев, проф. Стефан Стоянов, проф. Димитър Денков, гл.ас. Веселин Радков, проф. Стайко Трифонов, проф. Александър Андонов, проф. Олег Георгиев, проф. Христо Матанов, проф. Драгомир Драганов, проф. Трифон Къндев, проф. Пламен Макариев, проф. Ласло Клайн, проф. Георги Петканов, доц. Величко Тодоров, проф. Александър Къосев, проф. Огнян Герджиков, проф. Николай Генчев, проф. Петър Ангелов, проф. Божидар Ангелов и много други... Футболното поле ме среща и с интересни хора- Георги Първанов, Стефан Софиянски, Бойко Борисов, Александър Томов, Крум Савов, д-р Минчо Мелничаров...

– P.S. Моята отдаденост към футбола може да си проличи от следния курioзен факт. Когато сключих граждански брак, поставих едно-единствено условие (наподобяващо нещо като брачен договор): да мога да играя по 3-4 пъти седмично футбол, като отсъствам по тази причина от къщи. То бе прието. Днес моята съпруга съвсем законно може да ми каже, че не изпълнявам своите съпругески договорености съгласно поетия ангажимент и да ми поиска развод. Мисля си, че основната причина за това е фактът, че повече няма да пере екипите на отбора. При тяхното зареждане в пералнята въздухът в квартала се насищаше с „бойни отровни вещества“. Радвам се, че моите синове ме последваха в спорта.

(Бележка № 9) Проблемът в БИНКП с по-сериозното натоварване на някои от колегите, освен от липсата на преподаватели, е в резултат от още един фактор. При обсъждането на промени в учебните планове на специалността се стигна до серия от грешки. На първо място, според мен се взеха неперспективни решения. Реално плановете не бяха приети в интерес на студентите и в налагане на съвременна визия в подготовката на обучаваните. Те бяха подготвени в съответствие с възможностите на преподавателите, без да бъде наложена идеята за изисквания за промяна от тяхна страна. Някои от дисциплините бяха изкуствено раздробени. Продължи уклонът към налагане на историко-културологичен профил, вместо да се засили преподаването на актуални дисциплини, съобразени със съвременните изисквания за компетенциите на завършващите БИН. Да се тръгне към постепенна промяна в профила на преподаваната материя от нас – преподавателите. През 2012 и 2013 г. бях натоварен от катедрата и на няколко пъти внасях конкретни предложения за учебни планове, съгласувани с водещи университети и специалисти от САЩ, Холандия, Германия, Полша и Англия. Публикувах тези идеи в сп. „Библиотека“, 2013, бр. 2-3 и на форуми в др. страни. Тъй като не се възползвах от качеството си на „ментор“ – подобни промени не се извършиха. Наред с другите негативи, това се отразя-

ва сериозно на престижа на специалността и върху нежеланието на студентите да избират, или от отказа им да се обучават при нас. Може би съм виновен и за липсата на воля за промени?

Може да се надникне в протоколите и да се проследи и моята „менторска“ позиция за финансовата подкрепа на по-младите и на администрацията. Застъпвам становището, че от сумите за допълнително стимулиране е по-добре да се отделят повече средства за тях. Ние, хабилитираните преподаватели, получаваме много повече средства и имаме възможности за допълнително финансиране. Разбира се, тази моя позиция не се приема еднозначно.

(Бележка № 10) На подобен унизителен акт на „споделяне и опит за внушение“ са били подложени ректорът и заместник-ректорът в неговия кабинет – в търсенето на вендата. Само че в този университет има разумни хора, които не са свикнали да раболенничат, извисени са над подобни „простотии“ и зачитават достойнството на своите колеги. Ръководители с вкоренен академизъм, неподвластни на конюнктури. Моето уважение към тях.

(Бележка № 11) Новата сага с протоколите от катедра БИНКП:

(Бележка № 11.1) 23.04.2015 г., Драга Мая,

Благодаря ви за отговора.

Моля да ми изпратите протоколите по електронната поща. Недейте да бюрократизирате нещата. Протоколите са три. Преди срещата на 17.02.2015, на 17.02 и на 30.03. Държа да получа и трите протокола – с изказванията на членовете на катедрата, съгласно правилника на СУ, чл. 65.

На 17.02.2015 г. съм поканен на заседание на катедрата, на която да бъдат обсъдени сериозни проблеми и на която трябва да има протокол. Как ще бъде наречена тази „среща“ е въпрос на тълкуване. Струва ми се, че така лесно не бива да има измъкване (след хулитите по мой адрес). В случая става въпрос за сериозни въпроси в БИНКП.

Така че, независимо от формата – трябва да има подробен протокол.

Ако не смятате да ми представите протоколите, ще отнеса случая до декана.

С уважение, проф. д-р Александър Димчев

(Бележка № 11.2) ————— Оригиналното писмо —————

От: Мария Борисова Богданова

Относно: Отг: за protikoli

До: Александър Димчев

Изпратено на: 23.04.2015 17:03

Уважаеми проф. Димчев, Благодаря за писмото!

Протоколите ще бъдат на ваше разположение в моя кабинет да се запознаете след завръщането Ви в София.

Протоколите са два, тъй като на 17.02.2015 г. не е заседание на катедрата, а работна среща на някои членове на Академичната общност.

С уважение: Мая

(Бележка № 11.3) — Оригиналното писмо —————

От: Мария Борисова Богданова

Относно: izvadka protokol_11032015

До: Александър Димчев

Изпратено на: 24.04.2015 16:40

Уважаеми проф. Димчев,

В прикачен файл Ви изпращам извадка от протокол от катедрено заседание от 11.03.2015

г.

Моля да имате предвид, че изпращаният материал съдържа катедрена информация, за която няма процедура за открит достъп. Отново Ви напомням, че на 17.02.2015 г. беше проведена среща само на хабилитирания състав, а не заседание на катедрата. Протокол на срещата не е воден.

С уважение: Мая Богданова

(Бележка № 11.4) Александър Димчев
(dimchev_uni@abv.bg)

дата: 24.04.2015 17:01

до:

Мария Борисова Богданова

копие:

Оля Борисова Харизанова

Димитър Ангелов Денков

1. За протоколите:

За съжаление, въпреки ясните правила в Софийския университет „Св. Климент Охридски“ – член 65(1), в моята катедра не е воден протокол. Претекстът е, че не е имало заседание на катедрата на 17.02.2015 г.,

(Цитирам писмото от катедрата на 23.04.2015 г. : “Протоколите са два, тъй като на 17.02.2015 г. не е заседание на катедрата, а работна среща на някои членове на Академичната общност”). Или обезличаване на всички хабилитирани преподаватели в катедрата – прикрити зад липсата на лица („на някои членове“).

„Нещо“, което не намира регламент при обсъждане на сериозни проблеми на катедрите, в което участват всички хабилитирани членове от катедрата (с изключение на 2-3 асистенти), (по тълкуване на правилата – катедрен съвет).

Заседание на катедрата, за което на няколко пъти споменавам в своята кореспонденция с ръководителя на катедрата, за което не съм „коригиран“. Или, ако не желаят да го признаят с академичен термин, то отиваме към истинската му същност – „другарски съд“, или „трибунал“! Въпреки че и в двата случая се поддържат протоколи – за историята?

В случая се прави следното – всеки един от изказалите си представя писмено своето изказване. След което в срок от три дни всяка страна се произнася за верността на написаното. Това е близо до чл. 65(2).

Ако желаете, можете да приемете моите бележки по изразеното от проф. Христова, доц. Пенелов и доц. Панчева. Това съм описал в писмото. Ако не, те да си повторят изказванията – от заседанието на катедрата, а не от измислената среща.

Ще очаквам протокол.

2. По отношение на „тайната“ на протоколите. Отново Ви съветвам да прочетете Закона за достъп до обществена информация. Иначе, ще ни се смеят!

С уважение, Александър Димчев

(Бележка № 11.5) Re: izvadka_protokol_11032015,

от: Александър Димчев

дата: 26.04.2015 19:16

до: Мария Борисова Богданова

копие: Оля Борисова Харизанова, Димитър Ангелов Денков

Колеги,

Представям Ви моята част от протокола от 17.02.2015 – нещата се цитират основно по записките на писмата.

Отново ще Ви помоля и ще напомня, колегите, направили изказванията срещу мен – да имат предвид чл. 65(2) от Правилника на СУ.

Надявам се скоро да получа известие за протокола, подготвен на основата на разпоредбите в чл. 65.

(P.S. Само един коментар за протокола от 30.03.2015 г. по повод на думи на проф. Харизанова: изпращаните писма от Димчев, в които се ползва инф. от заседания на ФС, АС... е ... „дисциплинарно нарушение“... Отново ще спомена, че ползвам обществена информация. Както добре се е изразил декана, който има претенции има институции, където те могат да се предявят.).

Позицията на поставения [А. Димчев] на непредизвестената „съдебна скамейка“ беше следната:

1) Не приемам формата на режисирания „другарски съд“ – рожба на други времена. Покачени сме да обсъждаме проблеми за развитието на катедрата.

2) Въпросите за моите оставки не подлежат на коментар!

3) Подобен разговор, който е свързан с проблеми на НБКМ и касае лични отношения, не трябва да бъде предмет на разглеждане в катедрата, а трябва да се води в директорския кабинет на НБКМ.

4.) Не съм мислил да се кандидатирам за директор на НБКМ (въпреки че са ми били отправяни предложения през годините).

Александър Димчев

(Бележка 11.7) Re: Препр: индивидуални планове

Александър Димчев (dimchev_uni@abv.bg)

дата: 09.10.2015 06:16

от:

до: Мария Борисова Богданова

Драга г-жа Богданова,

Нямам какво да отчитам???

Разбирам, че и при планирането е също??? Отнети са всичките часове.

Моля за отговор.

С уважение,

проф. д-р Александър Димчев

(Бележка 11.8) informatzia za Dimchev

от: Александър Димчев
до: denkov@phls.uni-sofia.bg ,
nina_pashova@abv.bg

дата: 24.02.2016 05:56

Драги проф. Денков и Нина,

Прилагам Ви за ваша информация, копия от моя кореспонденция с катедра БИНКП. Допълнително ще Ви запозная със случая.

Първото писмо е от днес, 24.02.2016 и очаквам отговор:

Уважаема г-жа Богданова,

Тъй като Софийският университет ми заплаща да работя, не да чакам пенсия, ще Ви помоля да ми изпратите копията (сканирани) на протоколите на КС на БИНКП, с които са определени и хонорувани преподавателите за учебната 2015-2016 г.

Считам, че са нарушени правата ми на преподавател, съгласно правилата в Алма матер.

Това ме кара да се обърна към деканското ръководство и към ФС на ФФ.

Това е причината да Ви моля за втори път за пълните протоколи. Считам, че като пълноправен член на катедрата имам подобно право.

С уважение,

проф. д-р Александър Димчев

(Бележка № 11.9) Чудо – първото уведомление – може би за „другарския съд“? Каква ли ще бъде реакцията, ако поискам протокола от заседанието на КС на 8 март? (Б.а.)

KS_BIN_mart

от: Мария Борисова Богданова (bogdanova@phls.uni-sofia.bg) дата: 17.03.2016
Add 14:10
до: Симеон Недков (nedkov53@abv.bg),
Александър Димчев (dimchev_uni@abv.bg),
Силвия Свиленова Станчева (ssstanchev@phls.uni-sofia.bg),
Ели Драганова Попова (e_popova@phls.uni-sofia.bg),
Петър Филипов Миладинов (miladinov@phls.uni-sofia.bg),
„mariaavramova@mail.bg“ (mariaavramova@mail.bg),
Весела Цокева (vcokeva@phls.uni-sofia.bg),

Уважаеми колеги,

Пиша напомнително писмо, че редовното заседание на Катедрения съвет ще се проведе на 23 март 2016 г., сряда от 15,30 часа. Аудиторията ще определим допълнително, защото в сряда в 423 има цял ден упражнения.

На това заседание са поканени да вземат участие и новозачислените 3 докторанти.

Желателно е да се приемат техните индивидуални планове.

Задочната докторантка Евдокия Кутева с научен ръководител доц. М. Миланова вече представи своя.

С уважение:

Мая Богданова

(Бележка № 12) Никога няма да забравя подкрепата на моите студенти!!! Честни, изключително отговорни и самокритични. Въпреки че два дни преди да отидат в подкрепа срещу моята оставка на заседанието на факултетния съвет на ФФ (на 03.12.2013 г.), около 95% от тях бяха получили слаби оценки от мен на курсови работи. Те ме защитиха без капка корист, въпреки че можеха да си затраят по отношение на „лошия“ преподавател, давайки пример за своята гражданска позиция, за академично поведение и за мъдрост!

Плакатът: Същите тези наши прекрасни деца бях залепили върху цялото ми бюро плакат с надпис: „Проф. Димчев, Студентите от специалност БИН стоят зад Вас и не желаят Вашата оставка!!!“ Какво повече може да очаква един учител от искрената благодарност на своите ученици. Този жест е достатъчен за мен, за цялата ми кариера!!! Дава ми надежда за обществото и за нашите млади хора. Дано да успеем да съхраним в тях чувството им за отговорност!!!

(Бележка № 13) Графиките в съобщението са блокирани с оглед на вашата безопасност.

molba

от: Александър Димчев (dimchev_uni@abv.bg) дата: 05.04.2016 08:45
Add
до: denkov@phls.uni-sofia.bg ,
nina_pashova@abv.bg

Мите,

Пиша ти във връзка с моя доклад – за преминаване в УБ.

Молбата ми е пред ФС на ФФ: да не се подлага на някакви излишна дискусия. Познавам моите уважавани колеги от ФС. Една част от тях ми се обадиха. Искат да ме зачитават???

Не е време или място за внасяне на излишно напрежение. Каквото има съм го казал на теб и в моя доклад. Нека да го гласуват така, както съм помолил. Направо!

Пожелавам от сърце, ама най-искрено, много здраве преди всичко, и много, много успехи на колегите от ФФ и на всички от ФС!!!

Пази факултетчето!!! Знаеш, че времената са сложни. Нека да има един бисер в Алма матер.

Надявам се да продължаваме заедно!!!

Напомням – на 11 май – в Деня на библиотекаря, в УБ, от 18 ч те каня да представите заедно с Б. Биолчев книгата за нашето „славно минало“ – футболът в СУ.

С уважение, твой колега и приятел, Сашо – (библиотекаря)
проф. д-р Александър Димчев
Катедра библиотечно-информационни науки и културна политика
Философски факултет
Софийски университет „Св. Климент Охридски“

(Бележка № 14) РЕШЕНИЯ: ПРОТОКОЛ № 7

ОТ ЗАСЕДАНИЕ НА ФАКУЛТЕТНИЯ СЪВЕТ на ФФ, ПРОВЕДЕНО НА 05.04.2016 г.

ПРИСЪСТВАЩИ: проф. д-р Димитър Ангелов Денков, доц. д-р Георги Александров Вълчев, проф. д-р Хараламби Георгиев Паницидис, проф. д-р Райчо Вангелов Пожарлиев, доц. д-р Иван Георгиев Колев, проф. д.пс.н Пламен Петров Калчев, проф. д.ф.н. Величко Димитров Руменчев, проф.дфн Пламен Матеев Макариев, проф. д-р Александър Любенов Гънгов, доц. д-р Татяна Трифонова Томова, доц. д-р Людмила Маринова Андреева, доц. д-р Милена Христова Стефанова, доц. д.н. Цветелин Йорданов Степанов, проф. дпн Нели Ангелова Огнянова, доц.д-р Боян Ивайлов Знеполски, доц. д-р Румяна Петрова Коларова, доц. д.с.н. Таня Бойчева Чавдарова, доц. д-р Даниел Михайлов Смилов, доц. д-р Мария Димитрова Стойчева, доц. д-р Елица Иванова Лозанова – Белчева, гл.ас. д-р Стоян Иванов Асенов, гл. ас. д-р Деница Иванова Хинкова, Алия Мохамед Али Буазра – студентка (17.30), Лора Росенова Дулова. Присъства още: проф. дпн Соня Карабелъова – заместник-декан.

ОТСЪСТВАЩИ: проф. днк Иван Еленков Еленков, проф. д.ф.н. Оля Борисова Харизанова, доц. д-р Калоян Димитров Симеонов – в отпуск, доц. д.пс.н. Йоана Димитрова Янкулова – в отпуск, доц. д-р Петя Любомирова Кабакчиева – в командировка, доц. д-р Анна Николова Бешкова, проф. д-р Александър Динов Кьосев, гл. ас. д-р Петя Иванова Славова, гл. ас. д-р Вихра Георгиева Найденова, Боян Веселинов Василев – трансформиран в задочна докторантура, Лидия Боянова Кондова – докторантка.

По предложение на проф. д-р Димитър Денков Факултетният съвет реши с пълно мнозинство заседанието да протече при следния ДНЕВЕН РЕД:

... 5.3. Доклад от проф. Александър Димчев за преместването му в УБ...

...III. Доклад от проф. Александър Димчев за преместването му в УБ.

Факултетният съвет разгледа доклад от проф. д-р Александър Димчев относно предложението му да бъде прехвърлен с щатната бройка от катедра „Библиотекознание, научна информация и културна политика“ в Университетска библиотека. По предложението на проф. Ал. Димчев има съгласието на катедрения съвет на БНИКП (решение от 23.03.2016 г.) и на директора на УБ – доц. А. Ангелова.

ФАКУЛТЕТНИЯТ СЪВЕТ РЕШИ: да бъде прехвърлен с щатната си бройка от катедра „Библиотекознание, научна информация и културна политика“ в Университетска библиотека проф. д-р Александър Георгиев Димчев.

ПРОТОКОЛ № 7

ОТ ЗАСЕДАНИЕ НА АКАДЕМИЧНИЯ СЪВЕТ,

проведено на 27 април 2016 г.

ПРИСЪСТВАХА: проф. дфн АНАСТАС ГЕРДЖИКОВ – ректор, доц. д-р ТОДОР ПОПНЕДЕЛЕВ – декан на ИФ, проф. д-р ПЕТЪР ДЕЛЕВ – ИФ, доц. д-р БОЙКО ПЕНЧЕВ – декан на ФСлФ, проф. дфн АННА-МАРИЯ ТОТОМАНОВА – ФСлФ, проф. д-р МАДЛЕН ДАНОВА – декан на ФКНФ, проф. дфн АЛЕКСАНДЪР ФЕДОТОВ – ФКНФ, проф. д-р ДИМИТЪР ДЕНКОВ – декан на ФФ, доц. д-р МИЛЕНА СТЕФАНОВА – ФФ, доц. д-р БОНЧО ГОСПОДИНОВ – декан на ФП, проф. д-р САШО ПЕНОВ – декан на ЮФ, проф. д-р ДАНИЕЛ ВЪЛЧЕВ – ЮФ, проф. д-р БОЖИДАР АНГЕЛОВ – декан на ФНПП, доц. д-р АЛЕКСАНДЪР ОМАРЧЕВСКИ – декан на Бог.Ф., доц. д-р ПАВЕЛ ПАВЛОВ – Бог.Ф., доц. д-р ТЕОДОРА ПЕТРОВА – декан на ФЖМК, проф. д-р ВЕСЕЛИНА ВЪЛКАНОВА – ФЖМК, доц. д-р ТЕОДОР СЕДЛАРСКИ – декан на Ст.Ф., доц. д-р ТОДОР ПОПОВ – Ст.Ф., проф. дфзн АЛЕКСАНДЪР ДРАЙШУ – декан на ФзФ, проф. дфзн НИКОЛАЙ ВИТАНОВ – заместник-ректор, проф. дхн ТОНИ СПАСОВ – ФХФ, проф. д-р МАРИЕЛА ОДЖАКОВА – декан на БФ, проф. дбн РУМЕН ПАНКОВ – БФ, доц. д-р ФИЛИП МАЧЕВ – декан на ГГФ, проф. д-р ВАСИЛ МАРИНОВ – ГГФ, проф. д-р ЛЮБОМИР СПАСОВ – декан на МФ, проф. дбн ВЪРБАН ГАНЕВ – МФ, гл. ас. д-р АНИТА ТОШЕВА – БФ, гл.ас. д-р СНЕЖАНА ЙОРДАНОВА-ДЮЛГЕРОВА – ФзФ, ас. ПЕТЪР АРМЯНОВ – ФМИ, проф. д-р АНЖЕЛИНА ЯНЕВА – ДСпорт, ЛИЛИЯ ЕЛЕНКОВА – докторант от ФФ, МОНИКА ПЕШЕВСКА – студент от МФ, СИМЕОН ЦВЕТКОВ – студент от ФМИ, СИМЕОН ГЕОРГИЕВ – студент от ФХФ, СЛАВИ БОЯНОВ – студент от ФМИ, СТЕФАН РАДОВ – студент от ФФ, доц. д-р АННА АНГЕЛОВА – УБ.

ОТСЪСТВАХА: проф. дпн АЛБЕНА ЧАВДАРОВА – ФП, проф. д-р ДИМИТЪР ГЮРОВ – ФНПП, доц. д-р ЕВГЕНИЯ ВЕЛИКОВА – декан на ФМИ – в болнични, проф. дмн ГЕНО НИКОЛОВ – ФМИ, проф. дфзн ПЕТЪР КРАЛЧЕВСКИ – декан на ФХФ, БОГОМИЛ ЦВЕТКОВ – студент от ЮФ.

АС РЕШИ:

...1. Прехвърля заетата щатна бройка за длъжност „професор“ от катедра „Библиотечно-научна информация и културна политика“ на Философски факултет към Университетска библиотека и професор Александър Георгиев Димчев се преназначават.

Утвърждава ново щатно разписание на Философски факултет и на Университетска библиотека.

За – 36, против – няма, въздържали се – 3. Приема се.

Петнадесета глава

СТАЧКАТА ДЕН НА НЕДОВОЛСТВОТО – БИБЛИОТЕКИТЕ НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ ПРОТЕСТИРАТ

24 ноември 2015 г.

„Синдикат на библиотечните специалисти“, НСФ „Култура“, КНСБ и Синдикат „Музеи и галерии“, НФ „Култура“, КТ „Подкрепа“ организират протестни действия

Стачката се яви сякаш по поръчка, изневиделица?

Като един естествен завършък на негативните процеси, описани в книгата.

Тя сложи категоричен край на илюзиите, че Министерството на културата и „някои други...“ могат да се справят и мислят за развитието на културата и процесите, свързани с културната политика в България.

Оказа се, че „царят е настина гол“!!!

Стачката потвърди авторовите тези за сериозната криза, в която е изпаднала българската култура, респективно библиотечно-информационния сектор.

Не вярвам в случайните неща! Протестът на дейците от културата подсказват, че недоволството на колегите от различните гилдии е стигнало до своя краен предел. Или най-точно до дъното, както се изразяваха участниците в стачните действия.

Унижението и безперспективността накараха довчерашните кротки и понасящи негодите интелигентни хора да изскочат на улицата, за да защитят културната памет на България. Артефакти, с които наши политици се хвалят пред чужденците, разнасяме ги по света, предоставяме ги под наем, иначе нехаем за нея и за всеотдайните „жреци“ от храмовете, където се съхраняват. Да защитят своите потребители и институциите, в които се трудят. И не на последно място и своите права – за достойно заплащане на труда им. Защото тези висококвалифицирани специалисти са докарани до просешка тояга. Хора с

докторати, с по няколко магистратури и чужди езици, с висша квалификация са обречени да получават и да бъдат приравнявани по заплати с най-нискоквалифицирания персонал (чистачките) в техните организации.

Това е първата по рода си толкова значима протестна акция, организирана от дейците на културата някога в нашата страна.* В нея се включиха представителите на различни гилдии (библиотекари, музейни специалисти, читалищни дейци, галеристи, писатели, музиканти, представители на книжния бизнес и др.), обединени от общата идея да защитят националното културно наследство, да спрат властимащите да се подиграват и да унижават заетите в сектор „Култура“. Тя показва на всички, които не желаят да се съобразяват с интелигенцията в България, че търпението е изчерпано и настъпва „зимата на нашето недоволство“.

Протестът бе подкрепен от граждани, представители на различни синдикални и браншови организации.

За първи път той бе широко отразен в медийното пространство.

С протестиращите бяха принудени да се срещнат народни представители.

Крайно лошо и неприятно впечатление направи отсъствието на официална подкрепа за стачкуващите от страна на голяма част от ръководствата на националноотговорните културни институции. Днес те имат честта да разпределят постигнатото от протестиращите (10 млн. допълнителни средства), въпреки че всячески пречеа и спираха колегите си да излязат на законен протест. Тези, които стояха на вратите и „бройкаха“ кой стачкува, които изискваха или правеха списъци на недоволните колеги. Т. нар. от автора мишоци – бързи и повратливи, магьосници в оцеляването и в мимикрирането си. Като представители на този вид – „крадливци на благата“.

Стачката демонстрира страха на повечето от хората, които управляват културните организации. Да не загубят привилегиите, липсата на гражданска позиция, да защитят своите колеги и организациите, за които имат вменена отговорност. И най-същественото: отсъствие на чувственост, на солидарност да се борят в полза на нашите потребители, за културните достояния на страната ни. Индивиди, откъснати от проблемите на съсловието, от ежедневните въпроси, които вълнуват хората, скрити в черупката на собственото си оцеляване, себелюбие и его! Които може би повече нямат бъдеще в нашата система?

Особено интересен и поучителен бе финалът на стачката в Националната ни библиотека (10.12.2015 г). Той е „достоеен“ за учебник за „доброто управление“. Пред камери на телевизията директорката едва ли не си преписа всичките заслуги за повишаването на бюджета за заплащането на персонала.

Народът ни е много мъдър! Намерил е точна теглилка за подобни люде. Две от тях особено си „пасват“ идеално народопсихологически в случая: „Хем шуто, хем бодѐ“, или „Ни срам, ни очи“.

Положителен факт е, че недоволството намери свои привърженици в цялата страна.

Радостното е, че сред първите, които удариха камбаната, бяха библиотекарите!!!

На фона на протестите като ярък пример за отговорна политика на хора, ангажирани с каузата на нашата професия, трябва да бъде посочено ръководството на Университетската библиотека на Софийския университет „Св. Климент Охридски“, което излезе с ясна и категорична позиция в подкрепа на стачкуващите (качена на сайта на библиотеката).

В следващите страници се представят конкретните искания и доводи на колегите за 24 ноември 2015 г., обявен като „Ден на недоволството“ – библиотеките на Република България протестираха, както и развитието на събитията, свързани със символичната стачка в НБКМ – 10.12.2015 г.!“ Дните, в които се организираха протестни действия от „Синдикат на библиотечните специалисти“, НСФ „Култура“, КНСБ и Синдикат „Музеи и галерии“, НФ „Култура“, КТ „Подкрепа“.*

Тъй като е важно да се отразят и намерят място повече становища по случая, в повествованието присъстват предимно материали и цитати на организации и на хора, които имат или изразяват отношение към българската култура.

Тестовите са групирани в хронологичен порядък – с малки изключения. Те са автентични, без редакционна намеса.

Желанието е да бъде направена снимка на протеста. Ще бъде добре, ако тя не е размазан образ, а да отрази по-ярко светлосенките...

Авторът поздравява всички, които подкрепиха протестите, за тяхната гражданска позиция и доблест.

Всички, които пренебрегнаха страха и заканите на техните ръководители, че ще им бъде търсена административна отговорност.

Дълбок поклон пред всички, които в тези дни проявиха солидарност, въпреки че придобивките, за които се бориха, не се отнасят до тях и техните организации.

Пред всички онези от протестиращите, които изпитаха разочарование от некоректните действия на свои колеги и ръководители. На тях бих им казал следното:

- Да забравят болката, самотата и изолацията в дадени моменти. Ние, хората, сме устроени да бъдем различни.

* **Armand Basmadjian** Вие сте нашата смяна. Първата стачка, която си позволи дори да затвори вратите на Националната библиотека беше през 1990 г. (дано не греша). В нея се включиха и читатели, и журналисти. Но архивът на НБКМ отказа да прибере документацията. Аз мисля, че все още имам някои материали по този повод.

Alexander Dimchev Скъпи приятелю Арманд, ти ми напомни за нашата младост, за онези вечери и дни, през които мечтаехме за справедливост – едни измислени категории – дано младите да успеят да ги наложат. Когато се борихме – НБ за музикалното – децата от музикалното срещу НБ, УБ – срещу художниците – художниците срещу СУ...

Каква е разликата, уроците и поуците.

Тогава политиките бяха по-ловки – те ни разделяха. Спомни си какви фигури участваха в НС, в политическите дебати, в идеите за по-справедлив свят – великани на ума – Валери Петров, Радой Ралин, Блага Димитрова, Марко Ганчев, Добрин Спасов, Йордан Радичков, Светлин Русев...

Сега са много елементарни, те не се интересуват от култура. Посочи ми едно име, което да бъде приемано еднозначно в обществото? Само „Златният телец“ им е в главата и как да се облагодетелстваме за 20 поколения напред – „фараони“.

Поради това те ни обединиха като гилдии. Винаги ще подкрепям всеки един порив за справедливост – в името на децата в нашата страна. Затова не ги кори младите. Те ще променят света. Сега е техният ред и шанс.

Ние с теб ще трябва да пишем мемоари. Сега пиша нещо, което ме вдъхновява „МК и някои други... срещу културата“. Последният пирон, който ще „ковна“ в книгата, е за стачката. Искрено се надявам и вярвам на тези хора, които стоят начело, да я доведат до добър край. Все пак текстът, макар и с „научно-жълтеникав“ оттенък, ще трябва да завърши с добър край, нещо като хепиенд-}

Armand Basmadjian О, знаете ли колко много страници би трябвало да са. Може би, ако архивът на Националната библиотека пожелае, бих могъл да ги донеса в Библиотеката. Все пак това е част от нейната най-нова история. История по времето на т. нар. преход. Защото книгите на Велико Йорданов и Костадинка Калайджиева са в друга посока. А това ще е животът на Библиотеката така да се каже „извън закона“. Тогава всичко се филмираше, полицаите ни обграждаха, искаха „дневния ред“. Но не можах да се доберат до изписания на картон срамен девиз на стачката „На маймуни ни направихте“.

– Нека да прощаваме. И отново да се изправяме. Кризите ни учат и ни помагат!

Не мога да бъда снизходителен (въпреки че се задава един от най-прекрасните християнски празници – Коледа) към онези, които дърпаха задкулисно конците зад доблестните и честните хора в нашата страна. Да се харесат на своите началници. Да запазят началническото си властолюбие, местенце и „ръкавелите“, но които загубиха в дните на протеста своето достойнство и човешки качества – *т. нар. „мишоци“*. Въпреки лупингите, пълзенето, лицемерието, което излъчват и използват – се надявам справедливостта да надделее. В такива моменти си спомням рефрена от моите младежки години – на любимите ми „битници“ по повод на омразата – „правете любов, а не война“.

Оставам с чувства на най-дълбоко и искрено уважение, възхита и любов към:

– Моите чудесни колеги от библиотеките, които работят при трудни условия, посветени и отдадени на професията и на своите потребители.

– Към всички „протестъри“, с които си писахме или поддържахме връзка в тези неспокойни, но изпълнени с трепет и бойко настроение дни.

– Към всички познати и непознати граждани – истински човеци в нашата страна, които застанаха зад справедливата кауза – за бъдещето на българската култура, за бъдещето на България, за съхранението на нейното достойно място в световната културна палитра и съкровищница.

Дълбок поклон и пред онези хора и колеги, които проявиха своето дълбоко чувство на солидарност към институциите, които бяха номинирани да получат известни финансови дивиденди (а не техните, към които те принадлежат). Които застанаха начело на протестите, борейки се не за себе си, а за справедливата кауза на колегите.

Битката за справедливост ще продължава. Радостно е, че тя се поведе от представители на интелектуалните прослойки на България!

София, 12.10.2015 г.

Ваш, Сашо Димчев

I. ИСКАНИЯ НА РАБОТЕЩИТЕ В СЕКТОР „КУЛТУРА“

Библиотекарите – истинските рицари на книгата, протестират срещу унизителното си заплащане

Истинските рицари на книгата – библиотекарите от Националната библиотека „Св. св. Кирил и Методий“, разпространиха писмо, в което предупреждават властите, че са в стачна готовност. Те се чувстват унижени от мизерното заплащане и настояват средната работна заплата в библиотеката да се изравни с тази в страната, която е 812 лева. Основната заплата в Националната библиотека е 489 лева.

Ето и текста на писмото:

Уважаеми госпожи и господа,

На 1 ноември България чества Деня на народните будители – просветители и книжовници. Ние, работещите в Националната библиотека на Република България, сме горди да сме част от тях.

Днес, обаче, се чувстваме унижени!

Един пример: Дългогодишен експерт в Националната библиотека, с висше образование и задължително владеене на чужд език, получава точно... 479 лева основна заплата!!!

Крайно унизително и срамно е, че трудът на специалисти – в повечето случаи единствени в България с високия си професионализъм – е почти приравнен с минималното заплащане на неквалифицирания труд!

Ето защо настояваме средната основна заплата в Националната библиотека, която е 489 лева, да достигне нивото на средната работна заплата за България!

Настояваме за конкретни решения от Ваша страна: да се предвидят в бюджета за 2016 г. средства за увеличаване на трудовите ни възнаграждения.

Ще обявим предупредителни протестни действия на 10 декември 2015 г. – празника на Националната библиотека на Република България.

Текстът на писмото е приет единодушно от Общото събрание на Синдикалните организации към Федерация „Култура“ – КНСБ и КТ „Подкрепа“ в Националната библиотека, проведено на 27.10.2015 г.

Очакваме навременния Ви отговор.

27.10.2015 г.

С уважение,

Председател на СО на КНСБ: /Марияна Максимова/

Председател на СС на КТ „Подкрепа“: /Иван Добромиров/

От Националната библиотека „Св. св. Кирил и Методий“ излизат на протест

Лъчезар Цветков

[http://bnr.bg/horizont/post/100619796/slujitelite-v-nacionalnata-biblioteka-svsv-kiril-i-metodii-izlizat-na-protest#st_refDomain=www.facebook.com&st// 29.10.15 в 16:17](http://bnr.bg/horizont/post/100619796/slujitelite-v-nacionalnata-biblioteka-svsv-kiril-i-metodii-izlizat-na-protest#st_refDomain=www.facebook.com&st//29.10.15%20в%2016:17)

Заради унижително ниските заплати работещи в Националната библиотека „Св. св. Кирил и Методий“ се готвят за протест.

Средната заплата в библиотеката е 489 лева, като хората настояват в бюджета за 2016 да бъдат предвидени средства за увеличаване на възнагражденията.

Предупредителните протестни действия ще бъдат обявени на 10 декември, се казва още в писмо на служители в Националната библиотека.

Служителите на Националната библиотека излизат на протест

Директорът проф. Боряна Христова заяви, че подкрепя желанието за протест на колегите си.

<http://www.blitz.bg/news/article/371595//> 30 окт. 2015, 09:54 | Обновено: 30 окт. 2015, 09:54

Работещите в Националната библиотека „Св. св. Кирил и Методий“ разпространиха писмо, адресирано до властта. В него те пишат, че се чувстват унижени, защото трудът им е почти приравнен към минималното заплащане на неквалифицирания труд в България. Подписалите писмото заявяват, че са готови да обявят предупредителни протестни действия на 10-и декември, когато е празникът на Националната библиотека, ако положението не се промени.

„Намеренията са протестът да е символичен, в обедната почивка“, каза пред БНР Иван Добромиров от КТ „Подкрепа“.

„Ние чакаме някакъв отговор, какъвто и да е. Просто трябва да има диалог, градивен. Трябва да излезем от това положение./.../ Трябва да се говори за някаква промяна на заплащането. Според браншовото споразумение ние трябва да получаваме ваучери за храна и пари за дрехи. Трябва да имаме ежегодни медицински прегледи, но такова нещо няма. Аз съм от 10 години в Библиотеката, никога не е имало подобно нещо“, допълни Добромиров.

Директорът на библиотеката проф. Боряна Христова заяви, че подкрепя желанието за протест на колегите си: „Когато се повишават заплати на учители, което е много хубаво, и на други работещи в областта на образованието, не бива да се забравя, че библиотеката е и образователна институция. Без добри библиотеки, без добро информационно обслужване не може да има добро образование“.

Проф. Христова каза, че е получила уверение от Министерството на културата, че се правят опити да се увеличи бюджетът за библиотеките за 2016 година. /БЛИЦ

Г-ЖА ЦЕЦКА ЦАЧЕВА
ПРЕДСЕДАТЕЛ НА НС

Г-ЖА ПОЛИНА КАРАСТОЯНОВА
ПРЕДСЕДАТЕЛ НА КОМИСИЯ ПО КУЛТУРА И МЕДИИ НА НС

Г-ЖА МЕНДА СТОЯНОВА
ПРЕДСЕДАТЕЛ НА КОМИСИЯ ПО БЮДЖЕТ И ФИНАНСИ НА НС

КОПИЕ:

Г-Н БОЙКО БОРИСОВ
МИНИСТЪР-ПРЕДСЕДАТЕЛ

Г-Н ВЕЖДИ РАШИДОВ
МИНИСТЪР НА КУЛТУРАТА

Г-Н ВЛАДИСЛАВ ГОРАНОВ
МИНИСТЪР НА ФИНАНСИТЕ

КОПИЕ:

Г-Н ПЛАМЕН ДИМИТРОВ
ПРЕЗИДЕНТ НА КНСБ

Г-Н ДИМИТЪР МАНОЛОВ
ПРЕЗИДЕНТ НА КТ „ПОДКРЕПА“

Ние, специалистите от Националната, регионалните, общинските и читалищните библиотеки на България, сме изпълнени с тревога, безпокойство и силно недоумение по повод размера на средствата, заложили за опазване на движимото и недвижимото културно наследство.

Ние, работещите в областта на културата и опазването на културното наследство на Република България, приемаме като лична подигравка предложенията за новия бюджет, който ясно отразява държавните приоритети, а именно все по-голяма полицейщина, явно необходима за гарантирането на усилията за окончателно унищожаване на българската култура.

Очевидно е нежеланието на държавата да подкрепя съществуването на библиотеки, а същевременно е нагло изискването въпросните институции да се грижат за съхраняване и разпространение на българската култура у нас и по света, както и да бъдат съвременни

центрове, гарантиращи равен достъп до информация и знание за всички български граждани.

Тази задача лежи върху плещите на 1684 души от Националната, регионалните, общинските и читалищните библиотеки. В същото време предвидените средства от години изобщо не отговарят на реалните нужди на сектора, което доведе до обезличаване на библиотечната институция, погазване на международните стандарти и маргинализиране на библиотечната професия, като упражняващите я получават най-ниските трудови възнаграждения в страната.

От години слушаме напразни обещания как бюджетът за култура за следващата година щял да се погрижи за отстраняването на тази несправедливост. Съответно всяка следваща година ни се обяснява, че поради кризата това отново било невъзможно. Невъзможно единствено за работещите в културните институции, оказва се. Положението е такова, че специалисти с повече от едно висше образование; с магистърски степени в различни области и владеещи чужди езици; хората, от които се очаква да са лицето на културата и провеждането на културната политика на тази страна; тези, за които думата „култура“ не е изпразнено от смисъл понятие, се възнаграждават със срамни подаяния от около 450 лева.

От така предложения бюджет ние, работещите в областта на опазване на движимото и недвижимото културно наследство, които осигуряваме равен достъп до информация и знание за всички, можем да си направим следните изводи:

На управляващите в тази страна движимото и недвижимото културно наследство им е най-последната от последните грижи. Вместо това, по някаква необяснима причина, политиката за създаване и популяризиране на съвременно изкуство и достъпът до качествено художествено образование е почти десет пъти по-важна. Нямаме нищо против качественото художествено образование, съвременното изкуство и популяризирането му, но кой, как и защо реши, че тези неща са десет пъти по-важни от опазването на редките и ценни библиотечни сбирки например, от попълването на библиотечните колекции със съвременна научна и художествена литература, от осигуряването на достъп до различни наши и международни специализирани бази данни, да не говорим за заплащането на кадрите?

Настояваме за достойно възнаграждение за полагания от нас труд. Заплатите ни в момента са на такова ниво, че дори и да бъдат увеличени двойно, пак ще са под средните за страната. Искаме адекватно отношение към българските библиотеки. Българската култура не е само т. нар. „български Лувър“, нито пък може да се съизмери с разхождането на съкровища из чужбина и строежа на бутафории. Културата сме всички ние, които продължаваме делото на будителите, *въпреки* институционализираното унижително положение, в което сме поставени; *въпреки* оценката, която се дава за нашия труд от най-висше държавно ниво; *въпреки* снизходителното отношение към нас, *въпреки* всичко.

Заявяваме, че повече няма да търпим това. Настояваме за радикална ревизия на бюджета на Министерството на културата, като процентът, заделян за култура, най-сетне трябва да стане цяло число. Исканията ни са:

1. Увеличаване бюджета на политиката в областта на опазване на движимото и недвижимото културно наследство и равен достъп до информация и знание за всички, за да започне реалното изпълнение на заложените приоритети, свързани с културните ценности, каквито понастоящем отсъстват от програмата на правителството!

- 2. Най-малко двойно завишаване на стандарта за издръжка.**
- 3. Залагане на средства за въвеждане на допълващ стандарт за управляваните открити площи и брой сгради!**
- 4. Основната работна заплата в сектора да стане равна на две минимални работни заплати, за да достигне равнището поне на средната работна заплата в България!**
- 5. Адекватна държавна политика в областта на опазване на културното наследство и разпространението на информация и знание!**

Синдикатите на библиотечните служители към НСФ „Култура“ – КНСБ и Федерация „Култура“ към КТ „Подкрепа“ напомнят, че библиотеките имат и образователна функция, която не е обърната единствено само спрямо учащите се! Нашите цели са да възпитаваме ценности, които са необходими на цялото ни общество. Неглижирането ни в настоящето е предпоставка за пагубни последствия в бъдеще! Ето защо не ни остава нищо друго, освен да се противопоставим категорично на тази срамна тенденция, включително и като предприемем синдикални протестни и стачни действия.

Г-ЖА ЦЕЦКА ЦАЧЕВА
ПРЕДСЕДАТЕЛ НА НС

Г-ЖА ПОЛИНА КАРАСТОЯНОВА
ПРЕДСЕДАТЕЛ НА КОМИСИЯ ПО КУЛТУРА И МЕДИИ НА НС

Г-ЖА МЕНДА СТОЯНОВА
ПРЕДСЕДАТЕЛ НА КОМИСИЯ ПО БЮДЖЕТ И ФИНАНСИ НА НС

КОПИЕ:

Г-Н БОЙКО БОРИСОВ
МИНИСТЪР-ПРЕДСЕДАТЕЛ

Г-Н ВЕЖДИ РАШИДОВ
МИНИСТЪР НА КУЛТУРАТА

Г-Н ВЛАДИСЛАВ ГОРАНОВ
МИНИСТЪР НА ФИНАНСИТЕ

КОПИЕ:

Г-Н ПЛАМЕН ДИМИТРОВ
ПРЕЗИДЕНТ НА КНСБ

Г-Н ДИМИТЪР МАНОЛОВ
ПРЕЗИДЕНТ НА КТ „ПОДКРЕПА”

Ние, специалистите от Националната, регионалните, общинските и читалищните библиотеки на България, сме изпълнени с тревога, безпокойство и силно недоумение по повод размера на средствата, заложиени за опазване на движимото и недвижимо куктурно наследство.

Ние, работещите в областта на културата и опазването на културното наследство на Република България, приемаме като лична подигравка предложенията за новия бюджет, който ясно отразява държавните приоритети, а именно все по-голяма полицейщина, явно необходима за гарантирането на усилията за окончателно унищожаване на българската култура.

Очевидно е нежеланието на държавата да подкрепя съществуването на библиотеки, а същевременно е нагло изискването въпросните институции да се грижат за съхраняване и разпространение на българската култура у нас и по света, както и да бъдат съвременни центрове, гарантиращи равен достъп до информация и знание за всички български граждани.

Тази задача лежи върху плещите на 1684 души от Националната, регионалните, об-

щинските и читалищните библиотеки. В същото време предвидените средства от години изобщо не отговарят на реалните нужди на сектора, което доведе до обезличаване на библиотечната институция, погазване на международните стандарти и маргинализиране на библиотечната професия, като упражняващите я получават най-ниските трудови възнаграждения в страната.

От години слушаме напразни обещания как бюджетът за култура за следващата година щял да се погрижи за отстраняването на тази несправедливост. Съответно всяка следваща година ни се обяснява, че поради кризата това отново било невъзможно. Невъзможно единствено за работещите в културните институции, оказва се. Положението е такова, че специалисти с повече от едно висше образование; с магистърски степени в различни области и владеещи чужди езици; хората, от които се очаква да са лицето на културата и провеждането на културната политика на тази страна; тези, за които думата „култура“ не е изпразнено от смисъл понятие, се възнаграждават със срамни подаяния от около 450 лева.

От така предложения бюджет ние, работещите в областта на опазване на движимото и недвижимото културно наследство, които осигуряваме равен достъп до информация и знание за всички, можем да си направим следните изводи:

На управляващите в тази страна движимото и недвижимото културно наследство им е най-последната от последните грижи. Вместо това, по някаква необяснима причина, политиката за създаване и популяризиране на съвременно изкуство и достъпът до качествено художествено образование е почти десет пъти по-важна. Нямаме нищо против качественото художествено образование, съвременното изкуство и популяризирането му, но кой, как и защо реши, че тези неща са десет пъти по-важни от опазването на редките и ценни библиотечни сбирки например, от попълването на библиотечните колекции със съвременна научна и художествена литература, от осигуряването на достъп до различни наши и международни специализирани бази данни, да не говорим за заплащането на кадрите?

Настояваме за достойно възнаграждение за полагания от нас труд. Заплатите ни в момента са на такова ниво, че дори и да бъдат увеличени двойно, пак ще са под средните за страната. Искаме адекватно отношение към българските библиотеки. Българската култура не е само т. нар. „български Лувър“, нито пък може да се съизмери с разхождането на съкровища из чужбина и строежа на бутафории. Културата сме всички ние, които продължаваме делото на будителите *въпреки* институционализираното унижително положение, в което сме поставени; *въпреки* оценката, която се дава за нашия труд от най-висше държавно ниво; *въпреки* снизходителното отношение към нас, *въпреки* всичко.

Заявяваме, че повече няма да търпим това. Настояваме за радикална ревизия на бюджета на Министерството на културата, като процентът, заделен за култура, най-сетне трябва да стане цяло число. Исканията ни са:

1. Увеличаване бюджета на политиката в областта на опазване на движимото и недвижимото културно наследство и равен достъп до информация и знание за всички, за да започне реалното изпълнение на заложените приоритети, свързани с културните ценности, каквито понастоящем отсъстват от програмата на правителството!

2. Най-малко двойно завишаване на стандарта за издръжка.

3. Залагане на средства за въвеждане на допълващ стандарт за управляваните открити площи и брой сгради!

4. Основната работна заплата в сектора да стане равна на две минимални работни заплати, за да достигне равнището поне на средната работна заплата в България!

5. Адекватна държавна политика в областта на опазване на културното наследство и разпространението на информация и знание!

Синдикат на библиотечните специалисти“, НСФ „Култура“, КНСБ и Синдикат „Музеи и галерии“, НФ „Култура“, КТ „Подкрепа“.

„Нашите искания са:

1. Да бъде увеличен бюджетът за политиката в областта на опазване на движимото и недвижимото културно наследство, както и равният достъп до информация и знание, за да могат гражданите на република България пълноценно да се възползват от заложените в Закона за обществените библиотеки задължения на тези институции, които понастоящем не са приоритетни за управленската програма на правителството!

2. Да бъде увеличен единният разходен стандарт на 27-те библиотеки с регионален характер! работещите в тези институции са квалифицирани специалисти и експерти, принудени да работят за близки до минималните трудови възнаграждения! настояваме стандартът за субсидирана бройка да се увеличи на 14 000 лв., което означава допълнително 3 650 000 лв., които чрез МФ да се разпределят целево през общините!

3. Увеличаване на допълващия стандарт за управление на закритите площи при библиотеките с регионален характер, за което ще са необходими допълнително 2 млн. лв.

4. В рамките на тези средства да се увеличи работната заплата минимум с 50%, за да отговаря на отговорността, която носим!

Различни протестни действия ще има в библиотеки, музеи и галерии в цялата страна – плакати, подписки за подкрепа на исканията, протестни лентички, беседи от специалисти за емблематични паметници и др.

Обръщаме се към депутати, министри и цялата българска общественост да отделят време и да посетят някоя от тези културни институции и по този начин да подкрепят нашия протест! В този ден, вместо да затваряме за стачни действия, ние ще отворим широко вратите за всички, за които българската култура не е празно словосъчетание, а е наистина е приоритет!

****Факти за доходите на работещите в библиотеките у нас.***

– През 2014 г. в библиотеките в България са отбелязани около 11 500 000 посещения.

– Близко 1200 души работят в 27-те библиотеки с регионален характер България.

– Повечето от работещите са експерти с висше образование – библиотекари и информационни специалисти. Техните заплати са сред най-ниските от всички категории висшисти у нас.

– 420 лв. е началната заплата на библиотечен специалист, която от 2016 г. се изравнява с минималната!!!

– 450 до 550 лв. получават повечето библиотечни специалисти, които имат над 20 години трудов стаж.

Библиотечният специалист, който изпълнява функцията и на информационен брокер, трябва да има отлична компютърна грамотност и задължително трябва да владее поне един западен език, за да може да обслужи качествено и компетентно всеки посетител съобразно конкретните му търсения!

КНСБ и КТ „ПОДКРЕПА“:
„Синдикат на работещите в Синдикат „Музеи и галерии –
музеите и галериите – НСФ НФ „Култура“, КТ „Подкрепа“ „Култура“ – КНСБ

ПРОТЕСТ
НА РАБОТЕЩИТЕ В МУЗЕИТЕ И ГАЛЕРИИТЕ НА 24.11.2015 Г.

СТИГА МИЗЕРИЯ!
СТИГА ЛЪЖИ! ЗА ДОСТОЙНИ ДОХОДИ!
ЖИВОТЪТ НИ ТРЯБВА ДА СЕ ПРОМЕНИ!

Синдикалните структури на КНСБ и КТ „Подкрепа“, специалистите и всички работещи в музеите и галериите, организираме протестна акция на 24.11.2015г., под надслов: ДЕН НА НЕДОВОЛСТВОТО!

С проектобюджет 2016 вече достигнахме дъното. Висококвалифицирани специалисти работят със заплати между 420 и 500 лева месечно, а заплатите на млади колеги от 1 януари 2016-а година ще бъдат повишени от 400 на 420 лв., заради увеличението на Минималната работна заплата.

Призоваваме всички работещи в музеите и художествените галерии да кажем:
„НЕ“ на всичко това.

В нарочна декларация до министър-председателя г-н Бойко Борисов, до г-н Вежди Рашидов – министър на културата, и до министъра на финансите, структурите на КНСБ и КТ „Подкрепа“ изпратихме нашите искания: 1. Да бъде увеличен бюджетът на политиката в областта на опазване на движимото и недвижимото културно наследство, за да може да се осъществи реформата в музейния сектор и да започне реалното изпълнение на заложените приоритети, свързани с културните ценности в програмата на правителството!

2. Да бъде увеличен и уеднаквен Единният разходен стандарт на 103-те музея и галерии с регионален характер!

3. Да бъдат заложили средства за въвеждане на допълващ стандарт за управляваните открити площи и брой сгради!

4. Да бъде увеличена средната работна заплата в сектора, минимум с 50%, за да достигне равнището на средната работна заплата в България!

Няма да плащаме чуждите грешки с нашите заплати! Готови сме за синдикални и граждански действия, за да защитим човешките си права на достоен труд и достойни доходи.

ПИСМО НА БИБЛИОТЕЧНАТА ОБЩНОСТ

ДО

Г-Н БОЙКО БОРИСОВ
МИНИСТЪР-ПРЕДСЕДАТЕЛ

Г-Н ВЕЖДИ РАШИДОВ
МИНИСТЪР НА КУЛТУРАТА

Г-Н ВЛАДИСЛАВ ГОРАНОВ
МИНИСТЪР НА ФИНАНСИТЕ

КОПИЕ:

Г-Н ПЛАМЕН ДИМИТРОВ
ПРЕЗИДЕНТ НА КНСБ

Г-Н ДИМИТЪР МАНОЛОВ
ПРЕЗИДЕНТ НА КТ „ПОДКРЕПА“

Ние, специалистите от Националната, регионалните, общинските и читалищните библиотеки на България, сме изпълнени с тревога, безпокойство и силно недоумение по повод размера на средствата, заложи за опазване на движимото и недвижимото културно наследство.

Ние, работещите в областта на културата и опазването на културното наследство на Република България, приемаме като лична подигравка предложенията за новия бюджет, който ясно отразява държавните приоритети, а именно все по-голяма полицейщина, явно необходима за гарантирането на усилията за окончателно унищожаване на българската култура.

Очевидно е нежеланието на държавата да подкрепя съществуването на библиотеки, а същевременно е нагло изискването въпросните институции да се грижат за съхраняване и разпространение на българската култура у нас и по света, както и да бъдат съвременни центрове, гарантиращи равен достъп до информация и знание за всички български граждани.

Тази задача лежи върху плещите на 1684 души от Националната, регионалните, общинските и читалищните библиотеки. В същото време предвидените средства от години изобщо не отговарят на реалните нужди на сектора, което доведе до обезличаване на библиотечната институция, погаване на международните стандарти и маргинализиране на библиотечната професия, като упражняващите я получават най-ниските трудови възнаграждения в страната.

От години слушаме напразни обещания как бюджетът за култура за следващата година щял да се погрижи за отстраняването на тази несправедливост. Съответно всяка следваща година ни се обяснява, че поради кризата това отново било невъзможно. Невъзможно единствено за работещите в културните институции, оказва се. Положението е такова, че специалисти с повече от едно висше образование; с магистърски степени в различни области и владеещи чужди езици; хората, от които се очаква да са лицето на културата и провеждането на културната политика на тази страна; тези, за които думата „култура“ не е изпразнено от смисъл понятие, се възнаграждават със срамни подаяния от около 450 лева.

От така предложения бюджет ние, работещите в областта на опазване на движимото и недвижимото културно наследство, които осигуряваме равен достъп до информация и знание за всички, можем да си направим следните изводи:

На управляващите в тази страна движимото и недвижимото културно наследство им е най-последната от последните грижи. Вместо това, по някаква необяснима причина, политиката за създаване и популяризиране на съвременно изкуство и достъпът до качествено художествено образование е почти десет пъти по-важна. Нямаме нищо против качественото художествено образование, съвременното изкуство и популяризирането му, но кой, как и защо реши, че тези неща са десет пъти по-важни от опазването на редките и ценни библиотечни сбирки например, от попълването на библиотечните колекции със съвременна научна и художествена литература, от осигуряването на достъп до различни наши и международни специализирани бази данни, да не говорим за заплащането на кадрите?

Настояваме за достойно възнаграждение за полагания от нас труд. Заплатите ни в момента са на такова ниво, че дори и да бъдат увеличени двойно, пак ще са под средните за страната. Искаме адекватно отношение към българските библиотеки. Българската култура не е само т. нар. „български Лувър“, нито пък може да се съизмери с разхождането на съкровища из чужбина и строежа на бутафории.

Културата сме всички ние, които продължаваме делото на будителите въпреки институционализираното унижително положение, в което сме поставени; въпреки оценката, която се дава за нашия труд от най-висше държавно ниво; въпреки снизходителното отношение към нас, въпреки всичко.

Заявяваме, че повече няма да търпим това. Настояваме за радикална ревизия на бюджета на Министерството на културата, като процентът, заделен за култура, най-сетне трябва да стане цяло число. Исканията ни са:

1. Увеличаване бюджета на политиката в областта на опазване на движимото и недвижимото културно наследство и равен достъп до информация и знание за всички, за да започне реалното изпълнение на заложените приоритети, свързани с културните ценности, каквито понастоящем отсъстват от програмата на правителството!

2. Залагане на средства за въвеждане на допълващ стандарт за управляваните открити площи и брой сгради!

3. Основната работна заплата в сектора да стане равна на две минимални работни заплати, за да достигне равнището поне на средната работна заплата в България!

4. Адекватна държавна политика в областта на опазване на културното наследство и разпространението на информация и знание!

Синдикатите на библиотечните служители към НСФ „Култура“ – КНСБ и Федерация „Култура“ към КТ „Подкрепа“ напомнят, че библиотеките имат и образователна функция, която не е обърната единствено само спрямо учащите се! Нашите цели са да възпитаваме ценности, които са необходими на цялото ни общество.

Неглижирането ни в настоящето е предпоставка за пагубни последици в бъдеще! Ето защо не ни остава нищо друго, освен да се противопоставим категорично на тази срамна тенденция, включително и като предприемем синдикални протестни и стачни действия.

Марияна Максимова

9 ноември, 2015 г.

Колеги, ето писмото на библиотечната общност, вдъхновено от нашето протестно писмо. Ще бъде подписано от синдикатите на КНСБ от всяка една библиотека. Хубаво е да се солидаризираме с тях:

24 ноември в 07:29

ДО Г-Н ВЪЛЧО ЧОЛАКОВ

ОБЛАСТЕН УПРАВИТЕЛ НА ОБЛАСТ БУРГАС В РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

ДО

Г-ЖА ЦЕЦКА ЦАЧЕВА

ПРЕДСЕДАТЕЛ НА 43-ТО НАРОДНО СЪБРАНИЕ НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

Г-ЖА ПОЛИНА КАРАСТОЯНОВА

ПРЕДСЕДАТЕЛ НА КОМИСИЯТА ПО КУЛТУРА И МЕДИИ НА НС НА РБ

Г-ЖА МЕНДА СТОЯНОВА

ПРЕДСЕДАТЕЛ НА КОМИСИЯТА ПО БЮДЖЕТ И ФИНАНСИ НА НС НА РБ

Г-Н ХАСАН АДЕМОВ

ПРЕДСЕДАТЕЛ НА КОМИСИЯ ПО ТРУДА, СОЦИАЛНАТА И ДЕМОГРАФСКАТА
ПОЛИТИКА НА НС НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

Г-ЖА БОЙКА МАРИНСКА

ПРЕДСЕДАТЕЛ НА КОМИСИЯ ПО ВЗАИМОДЕЙСТВИЕТО С НЕПРАВИ-
ТЕЛ-СТВЕНИТЕ ОРГАНИЗАЦИИ И ЖАЛБИТЕ НА ГРАЖДАНИТЕ НА НС НА РБ
ПРЕДСЕДАТЕЛИТЕ НА ПАРЛАМЕНТАРНИ ГРУПИ В 43-ТО НАРОДНО СЪБРАНИЕ
НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

Г-Н РОСЕН ПЛЕВНЕЛИЕВ

ПРЕЗИДЕНТ НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

Г-ЖА МАРГАРИТА ПОПОВА

ВИЦЕПРЕЗИДЕНТ НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

Г-Н БОЙКО БОРИСОВ

МИНИСТЪР-ПРЕДСЕДАТЕЛ НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

Г-Н ВЕЖДИ РАШИДОВ

МИНИСТЪР НА КУЛТУРАТА В РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

Г-Н ВЛАДИСЛАВ ГОРАНОВ

МИНИСТЪР НА ФИНАНСИТЕ В РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

Г-Н ИВАЙЛО КАЛФИН

ЗАМЕСТНИК МИНИСТЪР-ПРЕДСЕДАТЕЛ И МИНИСТЪР НА ТРУДА И СОЦИ-
АЛНАТА ПОЛИТИКА В РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

ДО И ЧРЕЗ Г-Н ДИМИТЪР НИКОЛОВ

КМЕТ НА ОБЩИНА БУРГАС, ОБЛАСТ БУРГАС, РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

ДО Г-ЖА ГИНКА ЧАВДАРОВА

ИЗПЪЛНИТЕЛЕН ДИРЕКТОР НА НАЦИОНАЛНОТО СДРУЖЕНИЕ НА ОБЩИ-
НИТЕ В РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

ДО Г-Н НИКОЛАЙ ДОЙНОВ

ПРЕДСЕДАТЕЛ НА СЪЮЗА НА НАРОДНИТЕ ЧИТАЛИЩА В БЪЛГАРИЯ

УВАЖАЕМИ ГОСПОЖИ И ГОСПОДА,

Работещите в българските читалища на България сме изпълнени с гняв и недоумение по повод размера на средствата, заложи и гласувани на първо четене в пленарна зала на 43-то народно събрание на Република България, за Делегираните държавни дейности (ДДД). ДДД в областта на културата – обществените библиотеки, в. т. число регионални, общински и читалищни, регионалните музеи и народните читалища. Събирането, съхраняването и опазване на движимото и недвижимо културно наследство на Република България е възложено на гореизброените културни институти. Това произтича от Закона за народните читалища (ЧНЧ), Закона за обществените библиотеки (ЗОб), както и от Закона за културното наследство (ЗКН). Предвидените средства за дейността не отговарят на реалните нужди на сектора. Това довежда до обезличаване на културните организации. Работещите в тях получават най-ниските трудови възнаграждения в страната. От държавната субсидия не остават никакви средства за обновяване на фондовете, за развитие и опазване на културното и историческо наследство. Това води до окончателното унищожаване на българската култура. В малките населени места народните читалища са единствените културни и обществени организации, които се използват както за весели, така и за тъжни ритуали! Стандартът за една субсидирана бройка (СЕСБ), минималната работна заплата (МРЗ), както и минималният осигурителен доход (МОД) през последните 10 години са, както следва:

Год. СЕСБ МРЗ МОД

2007 5828 лв. 180 лв.

2008 5828 лв. 220 лв. 397 лв.

2009 7130 лв. 240 лв. 503 лв.

2010 5776 лв. 240 лв. 514 лв.

2011 5776 лв. 240 лв. 543 лв.

2012 5776 лв. 270 лв./290 лв. 567 лв.

2013 6271 лв. 310 лв. 567 лв.

2014 6400 лв. 340 лв. 567 лв.

2015 6940 лв. 360 лв./380 лв. 590 лв.

2016 7080 лв. 420 лв. 634 лв.

От справката става ясно: положението е катастрофално, а прогнозите за 2016 са потресаващи!

В писмата от Министерство на културата, получавани всяка година след приемането на Закона за държавния бюджет за съответната година, се казва: „Стандартът за една субсидирана бройка през 20... г. е в размер на /изброен по-горе/ лв. В него са разчетени средства за заплати, други възнаграждения и плащания на персонала, осигурителни вноски и издръжка, както и средства съгласно ЗЗБУТ (Закон за здравословни и безопасни условия на труд), а от 2015 г. В него са разчетени средства за дейност, както и за заплати,

други възнаграждения и плащания на персонала, осигурителни вноски и издръжка, както и средства съгласно ЗЗБУТ“.

Чл. 17а от ЗНЧ задължава ръководството на читалището да има длъжност „читалищен секретар“. В малките читалища, където има по половин или една субсидирана бройка, няма значение, че изпълнява библиотечна (и всякаква друга) работа, длъжността е „читалищен секретар“ и осигуровките са за тази длъжност! Следва разбор на „логиката на финансирането“:

При МРЗ, през 2015 г. в размер на 380 лв., МОД 590 лв. и СЕСБ 6940 лв., БЕЗ /КЛАС ПРОСЛУЖЕНО ВРЕМЕ/ ПРИДОБИТ ТРУДОВ СТАЖ И ПРОФЕСИОНАЛЕН ОПИТ, се получава следната картина:

1. Разходи за работодател 380. 00 лв. + 105.61 лв. осигуровки и др. = 485.61 лв.,
2. Лични вноски + ДОО = 106. 50 лв.
3. Чиста сума за получаване -273.50 лв.
4. Умножаваме 485.61 лв.по 12 = 5827.32 лв.

5. Вадим от 6940 лв.– 5827.32 лв. и получаваме 1112.68 лв., т. е през 2015 г. това е сумата, с която едно работещо читалище издържа дейността си – прави абонамент, закупува нова литература, извършва плащания за други възнаграждения на персонала, в т.ч. за придобит трудов стаж и професионален опит, за дрехи, консумативи, ел. енергия, вода, отопление, банкови такси, интернет, средства съгласно ЗЗБУТ,, за СОТ, ППО...

За предстоящата 2016 г.:

При М РЗ, за 2016 г. в размер на 420 лв., МОД 634 лв. и СЕСБ 7080 лв., БЕЗ /КЛАС...

1. Разходи за Работодател 420. 00 лв. + 114.02 лв. осигуровки и др. = 534.02 лв.,
2. Лични вноски + ДОО = 115. 95 лв.
3. Чиста сума за получаване -304.05 лв.
4. Умножаваме 534.02 лв.по 12 = 6408.25 лв.
5. Вадим от 7080 лв.– 6408.25 лв. и получаваме 671.75 лв.,

Т. е. през 2016 г. с тази сума ще се покрива издръжката за абонамент, ще се закупува нова литература, извършват плащания за други възнаграждения на персонала, в т.ч. за придобит трудов стаж и професионален опит, за дрехи, консумативи, ел. енергия, вода, отопление, банкови такси, интернет, средства съгласно ЗЗБУТ, за СОТ, ППО....

Т. е.: „УЖ“ се увеличава стандартът със 140 лв., а реално се увеличават данъците и осигуровките по ФРЗ с 440.93 лв. !!!

Всичко е повече от прозрачно?! Нескопосан Държавен бюджет за 2016г., в който липсва всякаква логика, далновидна политика и анализ на ситуацията!

Досега никой не посмя да унищожи българското читалище, но с Бюджет 2016 г.

Вие го правите! Сложете Край на това положение и се вслушайте в нашите искания!

Те не са СИНДИКАЛНИ, а СОЦИАЛНИ, ТЕ СА за ОЦЕЛЯВАНЕ и за СПАСЕНИЕ на УНИКАЛНОТО, БЪЛГАРСКО, ЧИТАЛИЩЕ!!!

II. РЕАКЦИИ НА БИЗНЕСА И НА ИНТЕЛЕКТУАЛЦИ

На първа място ще бъде цитирано изказването на г-н Стойо Вартоломеев, един от най-значимите бизнесмени в книжния сектор в нашата страна, собственик на ИК „Хермес“, пред вестник „Марица“:

Издателите, преводачите, писателите и художниците трябва да застанем твърдо зад протеста на библиотекарите и служителите в читалищните библиотеки

Вартоломеев, С. Издателите, преводачите, писателите и художниците трябва да застанем твърдо зад протеста на библиотекарите и служителите в читалищните библиотеки. Марица, сряда 25 ноември 2015, <http://www.marica.bg/>

Време е да организираме национална стачка пред парламента, защото исканията на хората от сектор „Култура“ са справедливи. Не знам откъде дойде през годините това отношение към образованието и културата, но става все по-лошо и нещата вървят все по-назад.

Точно в тези два сектора се правят настройките на българина, създава се националният вътрешен продукт. Неглижирането им доведе до това, че все повече хора са неграмотни – не могат да четат и пишат. Какви ще бъдат те, какво ще работят? Чистачи ли? Ами то вече има машини, които могат да вършат и тази работа. Как ще изглежда в бъдеще нашето общество, ако културата и образованието винаги остават с трохите на трапезата?

В библиотеките, читалищата, музеите и галериите работят квалифицирани хора и те трябва да получават достойни заплати. Всички интелектуалци трябва да се обединят, да ги подкрепят, за да се промени унизителната ситуация. Целият културен фронт трябва да постави исканията си. Само така ще се изправим срещу чалгизацията. Не трябва и не е нормално културата и образованието да стоят в ъгъла.

Освен социалната справедливост с достойни заплати, трябва да се вземат и спешни мерки за условията, в които хората работят. Има много изоставени културни институции, а това създава условия да се затриват български светини.

Бизнесът е готов да помага и го прави, но не може да реши дълбоките проблеми в сектора. Нужно е държавническо решение. Тъжното е, че от над 20 години насам България не е имала министър на културата, който да се бори за арт елита, да брани интересите му. Да тропне по масата на финансовия министър.

В този дух е отвореното писмо на г-жа Божана Апостолова, писател и собственик на издателство „Жанет 45“, до премиера Бойко Борисов. Нейният апел засяга липсата на държавна политика по отношение на проблемите на книжния сектор, образованието и културата и призовава към адекватна и своевременна реакция.

До

Г-н Бойко Борисов
Министър-председател
на

Република България

Копие: до всички медии

О Т В О Р Е Н О П И С М О

ОТНОСНО: Липсата на отношение на държавата към българската литература и
духовност

ЗАЯВЕНО ОТ: Божана Г. Апостолова – Пейкова, писател, собственик на Издател-
ство „Жанет 45“

Уважаеми господин Борисов,

От началото на управлението Ви до днес се налага един болезнен извод – държа-
вата отсъства от духовното израстване на българина.

По-точно:

1. Държавата е изцяло абдикирала от попълване на фондовете на библиотеките с книги. За цяла година например, както каза писателят Захари Карабашлиев в предаването „Библиотеката“ по БНТ 1, Велинградската библиотека е закупила една книга. Това е съд-бата всъщност на повечето читалищни (а и не само читалищни) библиотеки в страната, хората все по-малко четат, което води до морален срив в обществото, насилие, грабежи, убийства...

2. Липсата на държавническо отношение към превеждането на български книги и представянето им както в Европа, така и в света.

3. ДДС на книгата в България продължава да бъде 20% – за разлика примерно от фалиралата Гърция, където същият данък е 6%. Уверявам Ви, че в света няма държава с такъв убийствен данък.

Мисля, че е абсолютно наложително образованието и културата в България да бъдат разглеждани с приоритет от Вас и Вашето правителство. Издаването на българска литература в страните от Европа (а и защо само от Европа) е престиж за България, изграждане на нов образ на българина и е недопустимо правителството да се прави, че не забелязва този налагащ се факт. Необходимо е да предвиждате от 10 до 15 милиона лева годишно за закупуване на книги от читалищата и библиотеките. Ако не можете да си позволите това, то бъдете така добър да върнете 20-те процента ДДС, които прибирате от всяка издадена българска книга. И както каза колегата Карабашлиев, не виждаме смисъл да плащате милиони за заплати в Министерството на културата, а бедният български читател да не може да си купува книги, нито да ги чете, заемайки ги поне от библиотеките.

Надявам се, че ще ни отговорите не с думи, а с конкретни дела. Все още вярвам във Вас.

Поздрави,
Божана Апостолова

Блогът на Иво Райнов
Моята гледна точка за фактите и събитията

Луда надпревара за място край матурите
Когато духът протестира, нацията боледува

Иво Райнов

https://www.facebook.com/groups/186614018343408/197305630607580/?notif_t=group_activity, ноември 24, 2015 by ivo rainov

Протестът на библиотекарите и музейните работници ще мине тихо и почти умолително. Медиите ще го погледнат с крайчеца на окоото си като една рутинна новина. На пръв поглед в нея няма сензация. Само на пръв поглед. Защото аз не помня последния протест на тези духовни институции. Ако е имало такъв, трябва да е било доста отдавна. Протестирали интелегентни хора. Няма да излязат на улицата, няма да блокират кръстовища. Дето се вика не им достига и жива сила. Затова и протестът им ще доведе до частичен, но незадоволителен успех.

Погледнах исканията им. Настояват за повече средства за финансиране на дейността на културните институции, пари за фондохранилища и разбира се за заплати. Защото със сегашния диапазон от 400-550 лева тяхната квалификация и труд са оценени малко над минималната заплата! Не прочетох да защитават привилегии. Сигурно защото ги нямат.

Направих справка в бюджетите на Министерството на вътрешните работи и Министерството на културата. За сигурност са предвидени 9 пъти повече разходи, но при средствата за персонал разликата е 14 пъти! Е, приемам разходите за вътрешна сигурност за адекватни, но се питам дали служителите в културата заслужават няколко пъти по-ниско заплащане. Сигурността дава спокойствие, но културата дава памет, ориентири и бъдеще. От малък посещавам библиотеката. Изчел съм стотици книги от заемния фонд, прекарал съм часове зачетен в морето от периодични издания, предоставени от читалнята. Не пропускам музеите във всеки новопосетен град. Познавам възрожденския плам на тези хора, посветили живота си да пазят, съхраняват, показват и разказват с посланията на книгите и артефактите. Поддържането на библиотечен или музейен фонд изисква условия и средства. Войската не е опазила България от нашествия на силни империи и народи. Ако нацията е оцеляла, дължи го на книгите, паметта и духа.

По време на голямата учителска стачка разговарях с популярния местен актьор Стоян Георгиев. Той сподели, че театърът също страда от недостатъчно финансиране, но актьорите са твърде малко, за да накарат обществото да ги подкрепи сериозно. Подобна е участта на библиотекари, галеристи и музейни работници. Недостатъчно малко за да могат да затворят някое възлово кръстовище в София или областните центрове. Бих казал и твърде интелегентни, за да прибегнат до уличен натиск. Точно затова имат нужда от подкрепата на всички съсловия на духа. Едно от най-многобройните, духовно и професионално свързано с библиотеките и музеите е учителското съсловие. Няма нищо по-логично от това да застанем зад исканията на библиотеките, музеите и галериите. Нали те също са „класни стаи“ за много от нашите уроци!

Николай Дойнов: Изключително мизерно е заплащането във всички сфери на културата

<http://www.bgnes.com/bylgariia/obshchestvo/4388600/23.11.2015 19:30>

Всички хора, занимаващи се с изкуство, са загубили своята публика поради високата цена на художествения продукт. Присъединяваме се към исканията за повишаване на парите, въобще за културата. Изключително мизерно е заплащането и в читалищните библиотеки, и на музикалните състави. Това заяви за БГНЕС Николай Дойнов, председател на Съюза на народните читалища. „Парите за култура никога не стигат. Не е само в България, но тук е много крещящо, че не стигат поради няколко факта. В българската култура все още съществува йерархичният принцип. В крайна сметка винаги стигаме до министъра на културата, за да искаме пари, той отива при министъра на финансите. Министърът на финансите обикновено отказва да даде повече пари на министъра на културата“, посочи Дойнов. Според него, обаче този омагьосан кръг по някакъв начин следва да се разбие. „За това се говори отдавна за модела на децентрализацията, включително и на културата. Елате да видите за какво става дума в една малка симфония, читалище или театър. Заплащането е никакво“, заяви Дойнов. Той е на мнение, че всички хора, занимаващи се с изкуство са загубили своята публика поради високата цена на художествения продукт. „Една книга вече струва 25-35 лв. Това значи, че или цените на книгите са изключително високи и библиотеките не могат да си попълнят фондовете, или има някакъв друг процес, който трябва да бъде изследван. Ако книгите бяха между 5 и 8 лв. всички щяха да си купуват книги, но има нещо сбъркано в цялата система“, убеден е председателят на Съюза на народните читалища. Николай Дойнов коментира, че дори и сега да се намерят средства за увеличение на заплатите на библиотеки, читалища и музеи, догодина ще се стигне до същото положение. Трябва цялостна промяна на концепцията на правене на култура, убеден е още той.

Иво Сиромахов: Бардаците и пътищата са ценностната система на властта, а не културата

<http://www.bgnes.com/bylgariia/obshchestvo/4388741/24.11.2015>

Държавата ще се подиграва с културата дотогава, докато избираме такива хора в парламента и правителството, смята Сиромахов. Всичко е по-важно от културата – пътищата, дискотеките, кръчмите и бардаците. Всичко това е по-важно, защото това е ценностната система на властта. Това заяви пред БГНЕС писателят и сценарист Иво Сиромахов. Днес работещите в библиотеките, музеите и галериите обявяват протестен „Ден на гнева“, като по този начин ще изкажат и покажат негодуванието си от проектобюджета за 2016 г., който не предвижда нищо съществено откъм увеличение на трудовите им възнаграждения. Заетите в културните институции на страната са недоволни и от недостатъчния бюджет за сектор „Култура“. Държавата ще се подиграва с културата дотогава, докато избираме такива хора в парламента и правителството. От тези хора, които са в парламента и гласуват този бюджет никой от тях не е влизал в библиотека и музей. Вижте ги само как изглеждат, как говорят, какъв е езикът им, колко е образованието им, каква е общата им култура... Те не могат да разберат какъв е смисълът да има библиотеки в България, не могат да разберат какъв е смисълът да има книги, галерии, симфонични оркестри. Това е нещо много далечно от техния свят, заяви Иво Сиромахов. Според него винаги ще бъде така,

докато продължаваме да прашае в парламента необразовани, неграмотни и некадърни хора. Чудесно е, протестът на библиотекарите се случва, но едва ли ще има някакъв успех, защото библиотекарите не са полицаи, те не могат да затворят кръстовищата. Те не са важни за властта, защото не охраняват парламента, така че най-вероятно нищо няма да произтече от този протест, каза писателят. Готов съм да се обзаложа, че нищо няма да се промени, защото за българската държава книгите, библиотеките, музеите, галериите не са ценност. Те са нещо излишно, което по-добре да го няма. Те не носят пари, от тях не може да се краде. Техният протест няма да бъде чул и няма да доведе до нищо, защото държавата казва на тези хора – вие сте излишни. Казвала го е дълго време през годините и сега просто ще го каже за пореден път, смята Сиромахов. Според него проблемът се корени в липсата на култура и образование в самите народни представители. Това са едни изключително просто хора. Министър-председателят е прочел само една книга – „Винету“. Как може да очакваме, че той ще разбива важността на това да има библиотеки. Там е проблемът..., продължи Сиромахов. Вижте как се отнася държавата и към образованието и българските учители – като към някакъв неприятен разход. Образованието не е приоритет в България, а някаква досадна подробност, каза още носителят на наградата „Цветето на Хеликон“ за 2015 г. Подкрепям протеста на работещите в библиотеките, в музеите и в галериите от цялото си сърце. Желая им да имат кураж и да продължават да вършат работата си, така както досега, заяви още Иво Сиромахов. Ако ме питат мен, бих искал данъците ми да отиват за такива хора, а не за нови депутатски „Мерцедес“-и или за увеличаване на администрацията, каза още той и продължи: Но, в България данъкоплатецът не го пита никой. При тази политическа система е така, ако се смени системата – може да стане по-различно, заключи той.

Мартин Пантелеев: За държавата културата е ненужна

Площад СЛАВЕЙКОВ // <http://www.ploshtadslaveikov.com/martin-panteleev-zad-arzhavata-kulturata-e-nenuzhna/> 27.11.2015

Ние, хората на изкуството, сме изоставени от властта, принудени сме да правим чудеса, казва главният диригент на Софийската филхармония.

„В днешно време думата „будител“ стана пародийна, едва ли не подигравателна. В тази „културна анархия“ е много трудно да има будители“, казва диригентът Мартин Пантелеев.

Българската култура е далеч от световната, твърди главният диригент на Софийска филхармония Мартин Пантелеев. Причината според него е държавата, която е изоставила творците и те са справят с мизерията по някакво чудо.

III. СТАНОВИЩА НА СПЕЦИАЛИСТИ, РАБОТЕЩИ В СЕКТОР „КУЛТУРА“

ОТВОРЕНО ПИСМО ДО ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА СЪЮЗА НА НАРОДНИТЕ ЧИТАЛИЩА Г-Н НИКОЛАЙ ДОЙНОВ

Г-н Дойнов,

Свалих доверието си от Вас още в края на 2013 година, когато разбрах, че Председателят на Съюза не знае колко е стандартът за една субсидирана читалищна бройка, когато четях Вашите интервюта и в тях изказванията Ви силно се разминаваха с действията Ви. Чета и сега Вашите интервюта, а те никак не са малко, и всичко се повтаря!

Винаги съм задавала въпросите в директен разговор, а не чрез медия, но Вие не ми оставихте никаква възможност – не отговорихте на писмо с въпроси изпратено от мен още през м. януари 2015, не си вдигате телефона, не дойдохте в Пловдив, въпреки нашите многобройни покани. Преди дни излезе Решение на МС № 859 от 3.11.2015 г. за приемане на стандарти за делегираните от държавата дейности с натурални и стойностни показатели за 2016 г. За една субсидирана бройка в читалище е определен стандарт от 7080 лв. Това се очакваше, защото такова беше предложението на МС още през м. април 2015 г. – увеличение средно с 2%.

„Където и да отида, никой не ми отказва разговор, коментар или помощ“ – това казвате Вие, г-н Дойнов, в интервю от 18 ноември 2015 г.

КЪДЕ отидохте и какво направихте за да промените тези 2% увеличение?

Имахте близо 7 месеца за срещи и разговори !!!

Всяка година в Държавния бюджет има субсидия за Съюза на народните читалища. С тези пари Съюзът трябва да изпълнява своите цели и задачи залегнали в Устава му, но не самоцелни и абсолютно безрезултатни, а в подпомагане дейността за читалищата.

Бюджетът на Съюза за 2015 г. е 105 500 лв. – 86 000 лв. от държавния бюджет и 19 500 лв. от членски внос от читалищата. Ако разделим 19 500 лв. на 12 лв., колкото е годишният членски внос за всяко читалище излиза, че в Съюза членуват малко над 1600 читалища. КЪДЕ са останалите 2000 читалища, г-н Дойнов ?

„На територията на България има 3500 читалища. Не го казвам за първи път, но го казвам с гордост, защото оцеляваме в изключително трудни условия.“ – цитат от Ваше интервю от 18 ноември 2015 г.

Ние, читалищата, оцеляваме трудно. Но дайте да видим Вие как „оцелявате“, г-н Дойнов ?

СЪЮЗ НА НАРОДНИТЕ ЧИТАЛИЩА – БЮДЖЕТ 2015

Приходна част:

1. Държавна субсидия 86 000 лв.
2. Членски внос 19 500 лв.

Общо: 105 500 лв.

Разходна част:

1. Присъщи разходи – 62 000 лв. Включва – наеми, режийни разходи, възнаграждения, осигуровки, интернет, телефони, поддръжка сървър, сайтове, вътрешни командировки, офис консумативи. /72% от общата държавна субсидия/
2. Самоучастие в проект ЮНЕСКО – 7 000 лв.
3. Международна дейност – 13 000 лв. Включва – членски внос международни организации, командировки в Испания, Белгия, Румъния, Франция.
4. Семинари, конференции, работни срещи, заседания – 9 000 лв.
5. Честване годишнини – 14 000 лв. Включва – Честване 25 годишнината от възстановяване на Съюза и т.н.

ОБЩО: 105 500 лв.

Ще оставя цифрите без коментар! Нямам ни най-малко съмнение, че счетоводните документи са изрядни, но къде е моралът, г-н Дойнов !

Във всяко интервю Вие неизменно казвате: “Новата българска държава е създадена в читалище от инициативен комитет в състав баба Тонка, Никола Обретенов, Захари Стоянов, Ангел Кънчев, които спазват завета на Апостола.”

Тук също ще замълча !!!

Имам много въпроси към Вас, г-н Дойнов, но все се надявам, че ще намерите време и средства за една командировка до Пловдив. Ще поканим зам.-кмета по културата, пловдивските медии, ще изясним какви са правомощията на Съюза, кой все пак е работодател на читалищата и много други.

Елена Апостолова

Секретар на Народно читалище „Младост-1983 г.

11.11.2015г., Пловдив

Колеги, никога до сега не съм писала във Фейсбук, но въпреки това от началото на лятото е блокиран профилът ми в страницата на Фейсбук на СНЧ. Може би, някой от вас ще събере смелост и ще качи отвореното ми писмо във Фейсбук страницата на Съюза.“

Maria Staneva Интересно ми е да узная критерия, по който Министерство на културата одобрява библиотеки, които да финансира за закупуване на нови книги... Нали според новия Стандарт за обществените библиотеки щяха да се отпускат средства за попълване на фондовете на всички библиотеки?! И колко са 216 библиотеки на фона 3500 библиотеки в цялата страна?! Браво! Направо ми иде да ръкопляскам!...

Milka Jonkova И не е само това. При положение, че субсидиите на читалищата са много, много малко, да не говорим какво остава за читалищните библиотеки. А какво става в районите, където училищата са закрити, децата ходят на километри на училище,

а не могат да си набавят и необходимата литература, защото в читалищната библиотека няма, или не са достатъчно книгите. Това е подигравка с всички, защото библиотеките са много, а одобрените нямат и 10% от общия брой.

Milica Dimitrova Поредният фарс. Първо времето за пускането на проекта беше избрано в много „подходящ“ момент. Времето на предизборната кампания, когато от сутрин до вечер бяхме в салоните да чистим, посрещаме и изпращаме избиратели и кандидати. Значи – я го видим, я не. След това тръгнахме да събираме документи... На нашето читалище участието в този проект струваше над 50 лв. И защо? На тото ли ги избираха? Как стана? По някакви заслуги ли?

Snejana Staikova сподели публикация на Elena Apostolova. Споделям това писмо тук, защото читалищните библиотеки сме под две шапки МК и Читалищно настоятелство! Моите поздравления за Ели Апостолова, но никога на срещите с МК и Читалищния. съюз не са канени библиотекари, които да кажат за проблемите в библиотеките.

Дамянка Банева. За 38 г. стаж като библиотекар получавам 168.63 лв. пенсия. Подкрепям Ви колеги! Отстоявайте исканията си до край!

Румяна Христова. Не знам, аз израснах в Библиотеката, друго не знам! И досега. Обичам думата БИБЛИОТЕКА. Ама след 35 години основна 400 лв.? Какво? Обичам професията си – Това е!!! Ама „мишоците“ ги няма – Дали ще има- КЪМ БЪДЕЩЕТО?

Galina Yakimova. Говорим за библиотекарите, а не сме заедно от всички видове библиотеки – научни, читалищни, университетски, регионални и др. Как мислите, че ще променим нещата? И защо ли синдикатите не са в ролята на обединители...

Alexander Dimchev. Драга Галина, моля Ви недейте да разделяте библиотеките. Важни са хората!!! Сега узряваме всички, в името на общността, наречена културен сектор. Много е важно да се чувстваме заедно, да правим нещата взаимно. Тогава ще сме силни. ДНЕС БЕШЕ ПЪРВИЯТ УСПЕШЕН ОПИТ!!! Не бива да се разделяме... Повярвайте ми.

Galina Yakimova Това имах предвид – да сме заедно. Може би не съм се изразила достатъчно ясно.

Ваня Пиринчева-Тотева Много ми се иска да зная отношението на ББИА към проблема, но... не намирам отговори...

Становище на Българската библиотечно-информационна асоциация

Относно: Проектобюджет 2016 и националния протест на библиотечните специалисти

<http://www.lib.bg/index.php//28/11/2015>

Като професионална организация, която защитава правата на българските граждани за достъп до информация, култура и образование чрез библиотеките и отстоява статута на библиотечната професия, изразяваме своето принципно несъгласие с водената финансовата политика по отношение на библиотечния сектор. Годици наред той е неглижиран и страда от хронично недофинансиране, което накърнява правата на българските граждани за ползване на съвременни библиотечни услуги. Библиотеките днес изпълняват и важни функции, свързани с опазването, достъпа и популяризирането на културното наследство, насърчаването на четенето и ученето през целия живот, дигиталното и социално включване. Системното недофинансиране не позволява пълноценното изпълнение на тези функции. Икономическите и финансовите фактори се отразиха негативно на състоянието на библиотеките и доведоха до:

– *Хроничен недостатък на средства за набавяне на нови източници на информация.* Поради остарелия библиотечен фонд потреблението на библиотеките у нас е сред най-ниските в ЕС – около 10% от населението на страната ползва обществени библиотеки при над 60% в развитите европейски страни. За единствената програма „Българските библиотеки – място за четене и информираност за всеки“ през тази година са заделени само около 140 000 лв., или средно по 2 стотинки на човек от населението!

– *Сериозно технологично изоставане* – в болшинството от библиотеките се използва остарял софтуер и технологично оборудване, който не позволява внедряването на интегрирани библиотечни системи и предлагането на качествени библиотечни услуги.

– *Остарял сграден фонд и материално-техническа база,* която не съответства на изискванията на съвременния потребител на информация. Над 70% от обществените библиотеки са разположени в помещения с площ до 100 кв.м.

– *Невъзможност за изпълнение на нормативните изисквания за опазване и съхраняване на книжовното културно наследство и изоставане в процесите на дигитализацията му.* Според национално проучване на ББИА само 5% от книжовното наследство в библиотеките е дигитализирано. Това рефлектира негативно и върху представянето на страната ни в Европеана.

– *Съкращаване на квалифициран библиотечен персонал* и изключително ниско ниво на заплащане на труда, което не позволява привличането и задържането на необходимите за съвременната библиотека висококвалифицирани специалисти. За годините на прехода библиотечният персонал е намалял над 2 пъти.

Започналата реформа в мрежата на обществените библиотеки не се осъществява последователно. Шест години след приемането на Закона за обществените библиотеки (2009) бе утвърден Стандарт за библиотечно-информационно обслужване, който обаче не е взет предвид при изготвянето на проектобюджет 2016.

Като подкрепяме изцяло исканията на синдикалните организации по отношение на заплащането на труда на библиотечните специалисти и финансирането на библиотеките през 2016 г., ние апелираме за:

- преосмисляне на ролята и функциите на библиотеките като съвременни информационни, образователни и културни центрове и формиране на последователна национална политика към библиотечния сектор;
- въвеждане на Стандарта за библиотечно-информационно обслужване като инструмент за финансово обезпечаване на основните библиотечни дейности за 2016 г.;
- приемане на нов начин на финансиране на Националната библиотека „Кирил и Методий“ в рамките на предложението за финансиране със стандарти на 13-те държавни културни института в системата на МК с цел отстраняване на неравностойното положение на изпълняващата национални и държавни задачи библиотека спрямо останалите културни институции. За преминаването към новия и по-ефективен модел за финансиране – делегиран бюджет, по предварителни изчисления са необходими 1,156 млн. лв.;
- увеличение на единния разходен стандарт за субсидирана бройка в библиотеките с регионален характер на 14,000 лв., което ще даде възможност за увеличаване на работните заплати на библиотекарите;
- осигуряване на възможности за обновяване на материално-техническата база на библиотеките и технологичното им развитие;
- целево финансиране на дейностите по опазването и съхраняването на книжовното културно наследство чрез национална програма;
- засилване на административния капацитет на Министерство на културата и обособяване на структура за развитие на библиотечните политики.

IV. КАК СЕ РАЗВИ СТАЧКАТА – КРАТКА ХРОНОЛОГИЯ

Поместените документи и материали са взимани от сайтове на: „Форум на синдикалистите от Националната библиотека“, от пресата, електронни медии, Фейсбук профили на колеги и на Александър Димчев.

Отразени са събития и становища, които имат по-специфичен – обобщаващ характер, или са повлияли по-решително върху развоя на събитията. Поради ограничения няма как да бъдат включени всички материали. По този начин не се цели да бъдат пренебрегнати дадени гилдии, колеги и др., които също вземат дейно участие в протеста. Тези документи могат да бъдат видяни основно на сайта на т.нар. Форум на синдикалистите от Националната библиотека.

ДЕН НА НЕДОВОЛСТВОТО – БИБЛИОТЕКИТЕ НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ ПРОТЕСТИРАТ

24 ноември 2015 г.

ДЕН НА НЕДОВОЛСТВОТО БИБЛИОТЕКИТЕ НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ ПРОТЕСТИРАТ!

„Синдикат на библиотечните специалисти“, НСФ „Култура“, КНСБ и Синдикат „Музеи и галерии“, НФ „Култура“, КТ „Подкрепа“ организират протестни действия.

Весела Генова. Аз пък съм горда и не ми се иска да се забравя, че именно в Националната библиотека се запали искрата, която раздвижи въздуха и породила първата протестна вълна в задрямалата и забравена територия на културата. Това никъде не се споменава. Когато питат колегите от музеите и галериите защо точно сега се разбунтувахте, драги, те изговарят някакви неясни обяснения, но никой от тях не си дава сметка, че в Националната ни библиотека още в края на октом-

ври имаше едно профсъюзно събрание и един наш колега – Ганчо Ганчев (Благодарим ти, Ганчо), каза, че се чувства унижен и предложи да напише текста на първото протестно писмо. И това писмо, зад което – Ганчо Ганчев (Благодарим ти, Ганчо!), каза, че се чувства унижен и предложи да напише текста на първото протестно писмо. И това писмо, зад което застанаха синдикалните организации в библиотеката, наруши за първи път от незапомнени времена спокойствието на управляващите по отношение на културата. После дойде протестното писмо на музеите и галериите, централната синдикална подкрепа, ние и един буден и решителен наш колега – Ганчо Ганчев (Благодарим ти, Ганчо), каза, че се чувства унижен и предложи да напише текста на първото протестно писмо. И това писмо, зад което застанаха синдикалните организации в библиотеката наруши за първи път от незапомнени времена спокойствието на управляващите по отношение на културата. После дойде протестното писмо на музеите и галериите, централната синдикална подкрепа, интервютата в медиите и така се стигна до Деня на общото ни справедливо недоволство – музеи, галерии, библиотеки, артисти, певци, музиканти – силен с правотата си глас.

Хората няма как да знаят тези подробности, ако ние не им ги кажем. Имаме основание да сме и сме в първите редици на протеста! И още по-решителни, и пак заедно на 10 декември! първи път от незапомнени времена спокойствието на управляващите по отношение на културата. После дойде протестното писмо на работещите в музеите и галериите, централната синдикална подкрепа, интервютата в медиите и така се стигна до Деня на нашето справедливо недоволство – музеи, галерии, до Деня на общото ни справедливо недоволство – музеи, галерии, библиотеки, артисти, певци, музиканти – силен с правотата си глас. Хората няма как да знаят тези подробности, ако ние не им ги кажем. Имаме основание да сме и сме в първите редици на протеста! И още по-решителни, и пак заедно на 10 декември! библиотеки, артисти, музиканти – хора със силен с правотата си глас. Хората няма как да знаят тези неща, ако не им ги кажем. Имаме основание и да сме в първите редици на протеста! И още по-решителни, и пак заедно на 10 декември!

Vesela Genova Мили колеги, това, което направи Ганчо, беше точно в целта, точно навреме и ни даде силен импулс за действие. Мариана и Иван поеха щафетата и свършиха много работа. Вече имаме резултат. За библиотеката се говори в централните медии, в социалните мрежи. Довечера в новините на БТВ в 19 ч. гледайте интервю с Боряна Табакова (Боби), нашата прекрасна смела колежка, която отговори достойно пред камерата на въпросите за унижителните заплати и как се живее с тях. От всеки от нас зависи да не оставим енергията на протеста да затихне и да продължим да се сплотяваме. Сега сме 17 в тази група. Довчера група нямаше. Не унивай народе!

Марияна Максимова. Колегите от библиотеките и музеите/галериите в България, които излязоха на протест на 24 ноември, са истинските будители на съвестта и духовността на нацията! Умирайки си, големият ум на 21 век – Стив Джобс, бащата на APPLE, казва: „Бъдете гладни и безразсъдни!“. А ние добавяме: „Гладни за новаторство и висок дух, за истинско творчество, което е мисията на пазителите на книжовността и българската култура в библиотеките и музеите“ и „Безразсъдни – за да не бъдем безотговорни.“

Марияна Максимова БЛАГОДАРЯ НА САШО ДИМЧЕВ! Повярвахме в себе си – това е началото...

Стефка Рангелова Дааа, Веси, точно така е! Интелигентно, но последователно и категорично ще отстояваме справедливата си кауза!!! И наистина трябва да благодарим на нашия колега /библиотекар-експерт и писател/ за креативността!

Vesela Genova Историята на този протест е силна с прозрачността на своето начало и мотиви. Всичко стана пред очите ни и с нашето участие. Няма скрити играчи и нечисти интереси. Кристална морална позиция на дълго подценяваните служители на българската култура.

Maia Hristova Danailova Няма никога да забравим Началото, Невероятно беше.

Borislava Dimitrova началото е ясно, да видим края;-))))

Armand Basmadjian Вие сте нашата смяна. Първата стачка, която си позволи дори да затвори вратите на Националната библиотека беше през 1990 г. (дано не греша). В нея се включиха и читатели и журналисти. Но архивът на НБКМ отказа да прибере документацията. Аз мисля, че все още имам някои материали по този повод.

Vesela Genova Ако решиш, сканирай ги и ги публикувай. Ще е много интересно.

Alexander Dimchev Скъпи приятелю Арманд, ти ми напомни за нашата младост, за онези вечери и дни, през които мечтаехме за справедливост – едни измислени категории – дано младите да успеят да ги наложат. Когато се борехме – НБ за музикалното – децата от музикалното срещу НБ, УБ – срещу художниците – художниците срещу СУ.... Каква е разликата и поуците, и уроците. Тогава политиките бяха по-ловки – те ни разделяха.

Спомни си какви фигури участваха в НС, в политическите дебати, в търсенето, отстояването и налагането на идеи за повече справедливост в нашия свят – великани на ума – Валери Петров, Радой Ралин, Блага Димитрова, Марко Ганчев, Добрин Спасов, Йордан Радичков, Светлин Русев....

Сега са много елементарни, те не се интересуват от култура. Посочи ми едно име – което да бъде приемано еднозначно в обществото.. Само „Златния телец“ им е в главата и как да се облагодетелстваме за 20 поколения напред – фараони. Поради това те ни обединиха като гилдии. Винаги ще подкрепям всеки един порив за справедливост – в името на децата в нашата татковина. Затова не ги кори младите. Те ще променят света. Сега е техния ред и шанс. Ние с теб ще трябва да пишем мемоари. Сега пиша нещо, което ме вдъхновява „МК и някои други... срещу културата“. Последният пирон, който ще „ковна“ в нея е за стачката. Искрено се надявам и вярвам на тези хора, които стоят начело да я доведат до добър край. Все пак книгата, макар и с «научно-жълтеникав» оттенък ще трябва да завърши с добър край, нещо като хепиенд-}

Armand Basmadjian Време беше най-после да излезе на бял свят истината за трагедиите в българските библиотеки. И това да не зависи от чиновничките пред бюрата в Министерството. Макар и «библотечен» пенсионер, подкрепям думите ви.

Харесвам · Отговор · 5 · 9 ноември в 21:24

Maia Hristova Danailova Това е много добре да се обединят културните институции и да се чуе най-после тяхното недоволство.

Iskra Tsvetanska Марианче, въпреки че от 2 месеца вече не работя в НБКМ, ви подкрепям, за ставам зад вас и ви моля да не се отказвате, да не се страхувате от нищо, да отстоявате исканията си докрай, за да останат добрите професионалисти в НБКМ, а не да бъдат оценявани от други институции и да работят там, заради по високото заплащане и оценяване на техния професионализъм, извън пределите на библиотеката. Подкрепям всички колеги, борете се до край и съм сигурна, че ще получите това, което ви се полага като професионалисти.

Стефка Рангелова Многоооо дълго чакахме, колеги, евентуално някой да се сети за мисията на Националната библиотека и за унизителното заплащане на тези, които ежедневно ѝ служат с добро образование и креативност! Сега трябва да отстояваме докрай справедливата си кауза! От нас се иска да сме единни и последователни!!!

Vesela Genova Какво става с парното? Защо никой от ръководителите не ни информира официално? Или да ни се извини поне за причиненото неудобство. Все пак би било проява на човешко отношение. Нормално ли е да работим на 14-15 градуса дни наред? Въпроси, въпроси...

Боряна Табакова Ако не е ДА, тогава ще преминем на намалено работно време и ротационен принцип на организация по отделите. Това е решение на Комитета по условия на труда към НБКМ.

27 октомври. Тази група има за цел да улесни общуването между синдикалните членове в Националната библиотека «Кирил и Методий», да поражда конструктивни дискусии, да генерира идеи и да организира събития, целящи подобряване на условията и заплащането на труда на синдикалистите в библиотеката.

28 октомври. Марияна Максимова Благодаря ти, Веси, за бързо съставената група! Успех на нас!

Vesela Genova Ние нямаме нищо за губене освен ниските си заплати, но можем да спечелим достойнство! А вие, господа управляващи...??? Всяко същество има праг на търпение, дори и библиотечният служител!

Севдалина Малинова Професор Димчев, познавам Вашата искрена ангажираност със съдбата на Националната библиотека и се възхищавам на статиите, които публикувате по този проблем. Убедена съм обаче, че само и единствено смяна на сегашното ръководство на НБКМ може да помогне на нейните служители и да спаси самата Библиотека като национална културна институция. За целта обаче обществото и колегите в цялата страна трябва да бъдат информирани за истината относно управленческите методи, практиките в обслужването на читателите, разпределението на парите, отпускани от министерството и прочее. А това просто няма да се случи поради ред причини, които нямат нищо общо с развитието на библиотечното дело в България, уви...

Alexander Dimchev Драга Севда, тъй като познавам много добре ситуацията в НБКМ искам да помогна на колегите.

Библиотекари в София и Пловдив излизат на протест с книга в ръка

Милена Златарова, 23/11/2015, В: Аз чета, Новини, Библиотеките

Библиотекарите от двете най-големи публични библиотеки в София и Пловдив излизат на протест с книга в ръка във вторник, **24 ноември**. Повод за тяхното възмущение са крайно недостатъчните средства, заложи в държавния бюджет за култура за 2016 година. В обедната си почивка служителите в Столична библиотека и РБ „Иван Вазов“ – Пловдив, ще настояват за по-добро възнаграждение за труда им, повече средства за закупуване на книги, компютри, скенери и друга необходима за дейността им техника; стриктно прилагане на Закона за обществените библиотеки и финансиране на изпълнението на „Стандарта за библиотечно-информационното обслужване“.

Служителите на Столична библиотека обявиха своя протест като „Ден на гнева“. Точно в 12 часа на стълбите на сградата ще започне голямо литературно четене с участието на проф. Михаил Неделчев, Георги Константинов, Захари Карабашлиев, Калин Терзийски, Петър Чухов, Деян Енев, Йордан Ефтимов, Иван Христов, Августин Господинов,

Теодора Тотева, Юлия Спиридонова, Юлия Момчилова, Петя Александрова и др.

Поканени са всички граждани и общественици, които подкрепят исканията на библиотекарите.

В Пловдив служителите на РБ „Иван Вазов“ ще излязат символично с книга в ръка по време на обедната си почивка. Те са инициирали подписка в тяхна подкрепа, която ще бъде огласена по време на протеста.

Протестните действия са предшествани от официално писмо на библиотекарите от цялата страна до ключовите институции и представители на властта. Своето възмущение от предвидения бюджет за култура изрази и Божана Апостолова – поетеса и издател (Жанет45) в остро обръщение към министър-председателя Бойко Борисов, а служителите на Националната библиотека „Св. св. Кирил и Методий“ обявиха готовност за протест след 10 декември тази година.

Бел. ред. Библиотекарите от варненската регионална библиотека „Пенчо Славейков“ също изразиха публично с отворено писмо искането си за инвестиране на повече средства в сектора и подкрепа на протестните действия на колегите си от страната.

Не, библиотекарите не са като полиците

Около 300 души излязоха на протест край парламента, при това – въоръжени само с културата си

Преслав ГАНЕВ 24.11.2015. <http://www.ploshtadslaveikov.com/ne-bibliotekarite-ne-sa-kato-politsaite/#comment-2377943630>. (Отзивите са от същия сайт, по повод на същата статия. Публикуват се без редакционна намеса.).

Уви, и у самите недоволни господстваше скептицизмът, че някой ще им обърне внимание.

Мирно, без блокади на пътища и с единствено оръжие – културата. Така протече протестът на служителите в българските културни институти с призив да се сложи край на мизерията в заплащането и отношението на властта към тях. Уви, и у самите недоволни господстваше скептицизмът – че никой няма да им обърне внимание. Все пак, не са полицаи и никого не могат да уплашат, та да бъдат исканията им удовлетворени.

Представители от водещите културни институти у нас се събраха и гласно изказаха недоволството си при служебния вход на Народното събрание – от задната му страна, срещу храм-паметника „Св. Александър Невски“.

Макар точно в 12 часа протестът да бе твърде рехав, минути след това се зададе внушително шествие от няколко десетки души с плакати на Народната библиотека. Скоро към тях се присъединиха и работещи в Националната галерия, в редица музеи в София, в Столична библиотека, от ансамбъл „Филип Кутев“ и много други. До спиране на автомобилното движение, макар да се събраха около 300 души в кулминационния момент, така и не се стигна.

Националната библиотека солидно подкрепи протеста.

„Духът на един творец трябва да бъде свободен. Не можеш да твориш, ако живееш в постоянна мизерия – каза пред „Площад Славейков“ оркестрантът от „Филип Кутев“ Нора Бобева. – Цялата цивилизация съществува единствено и само чрез културните ценности. Но в България властта абдикира от културата.“

Сред постерите, донесени от недоволните, се разчетоха цитати от Радой Ралин – „Докога в страната ми ще вилнее тая страшна простащина“, названия на културни институти с апели „Стига мизерия“, „Ден за протест“, „Не на унищожението“, а една от куратор-

ките в Националната галерия дори бе уголемила и разпечатала документ на унижението – платежния си фиш, който удостоверява, че получава едва 480 лева основна заплата – „Документ на унижението“.

Напълно очаквано, представители на опозиционни партии, някои само допреди година във властта, се появиха за кратко сред хората с обещания, че ще се борят със зъби и нокти за изпълнението на исканията им. Валери Симеонов, чиято НФСБ подкрепя правителството на Бойко Борисов, пък сега подкрепи и недоволните, като заяви, че не е запознат с това, което Министерството на културата е поискало, но ще направи проверка.

Сам никой от управляващите обаче не посмя да се появи сред културните дейци – въпреки че те бяха въоръжени единствено с думи. „Ясно беше, че никой от властта няма да се появи – каза Георги Царев от Етнографския музей. – Аз съм на години и предварително знаех, че никой няма да дойде. Това са хора, които нямат нищо общо с културата.“ Царев бе категоричен и че държавата няма да обърне внимание на протеста. „Лично аз се надявам, че обществото ще ни чуе, не управляващите – обясни той, а на въпрос как би се обърнал с няколко думи към обществото, отвърна: – Да помисли кой съхранява паметта на нацията и ако иска, да застане на наша страна. Ако не иска, може да продължава да слуша чалга. Нашата професия е призвание“, каза Георги Царев. „Нашата професия е призвание. Ако сред нас не идват хора с призвание да са такива, последствията ще са ужасяващи. Те вече се виждат, но след 20 години ще бъде страшно...“ „Скептични сме, нямаме никакво основание да сме оптимисти – каза той на въпрос какво все пак очаква да се случи. – Кое може да ни даде основание да сме?“. Неговата по-млада колежка, Ваня Ангелова, съвсем отскоро започнала работа в културен институт, пък определи като подигравателно да се работи за подобни нищожни заплати. „Занапред млади хора надали ще могат да издържат да работят на подобни места и ще търсят друга алтернатива за развитие – коментира тя. – Не мисля, че е редно да взимаме пари, колкото чистачките, а да вършим много по-отговорна работа.“

Протестът бе не само край Народното събрание, а, каквато бе и заявката – в множество различни точки из страната, пред държавни институции и в самите институти. Едно от местата се оказа Националният исторически музей, където символично бе „арестуван“ от служителите си директорът Божидар Димитров.

Коментари в блога:

Ira Antonova Споделям един пост от Андрея Илиев:

„Година-две след 9 септември 1944 година. Вдигат заплатите в армията и новосъздадената милиция. На едно от често организираните тогава събрания, участничка попитала министър-председателя Кимон Георгиев защо отново вдигат заплатите на тези с пагоните, а не на учителите. Кимон Георгиев се подсмихнал и отговорил прямо: „Другарко, досега 3 преврата съм правил, но винаги с армията и полицията. Никога с учители!“ Та така: господа и госпожи музейни работници, библиотекари и прочие, не се надявайте на милост!“

АНТОНИЯ Казва се библиотекари. Не „библиотекаджии“. Освен ако не искаш да обидиш работещите тази работа. За музеите и галериите мога да кажа как стоят нещата в чужбина- за България не съм запозната. Но съм работила в българска библиотека. Три години. Не коя да е библиотека. А голяма библиотека в голям град. Няма да кажа коя и къде. Нито кога. Но ще кажа други неща. Първо, „библиотекаджиите“ са хора с много сериозно образование. Само човек, който никога в живота си не е чувал за науката библиография и си въобразява, че тази наука има «нещо общо» с Библията – само такъв човек може да каже, че тази работа е „дремуване“ и „сладки приказки на кафенце“. Работих в тази

библиотека по няколко причини. Първо, защото ми беше любопитно дали ще се справя. Не финансово – нямах нужда от жълтите стотинки, които се плащат за този сериозен интелектуален труд. Беше ми любопитно дали ще успея да «практикувам» библиографията, която учих с желание, обич и страст. Второ, исках да «видя» как изглежда библиотеката от другата страна на гишето за «даване на книжки срещу подпис». И трето – за човек, който имаше намерение да бъде преводач и редактор библиотеката е повече от подходящо работно място за известно време. И така, моите три години в една голяма и сериозна библиотека наистина ме научиха на много неща. Които нямаше как да науча другаде. Горещо съветвам тези елементарни субекти, принизяващи работата в библиотеките, да опитат да пореботят това. За един месец. Дали ще успеят с купищата ТЕЖКИ книги, които се подреждат в хранилищата и постоянно се вадят от там. Заради читателите. Дали ще се справят с подробната и бавна работа по каталогизирането на всяко заглавие поотделно. Дали ще имат сили за купищата читатели, питащи едно, второ и трето. Често – откровено неграмотни читатели, които просто не знаят нито какво искат, нито какво им е нужно. Или пък любимата ми група читатели – все по-рядко срещани в България. Хора, толкова интелигентни и толкова чели, че да намериш информация за тях, да направиш добре исканата справка – това е малка професионална победа за всеки библиотекар. И още, и още, и още. Няма смисъл да продължавам. И без това вече виждам купищата ехидни коментари на думите си. Професионалният ми живот нямаше да е същият, който е днес и аз нямаше да съм професионалистът, който съм днес без не един и двама много, много образовани, много знаещи и много обичащи работата си библиотекари. Две изключително ерудирани дами от читалня История на Столичната библиотека. Ира, Люси и Мария от отдел Изкуство на същата Столична библиотека. И последно за „разбирачите“. Само в България се плащат унизителни заплати за умствен труд. И това не е случайно. Това е умишлено. На умните трябва да плащаме малко. Защото са умни. Ако вземат и да живеят нормално и достойно, току – виж забележат какви безпросветни говеда определят живота им. Затова ще плащаме много на тролейбусни водачи и водопроводчици, а не на учители, лекари, библиотекари, музиканти... Затова България винаги ще бъде страната на „пролетариата“ и никога – светилник на духа. Нищо, че въпреки всичко, в България все още има не малко хора със светли умове. Е, разбира се, бързо намиращи друга държава за тези умове. Държава с правила и справедливост. Във всеки смисъл на думите правила и справедливост.

Кака Лара АНТОНИЯ Кое, точно му е толкова умственото, на този труд, е тема с доста относително заключение. Някога, в библиотекарския :), се набутваха неуспелите да се закачат за някоя филология, ако щете и българска! Та, тези библиотекаджии, бяха нещо като т.нар. културно – масовици по предприятията, или по младежките домове. Разбира се, че става въпрос, за тези които не успяваха, да намерят местенце в по-престижната институция, наречена библиотека, било то окръжна, селска или квартална. Тихичко, и кротичко минава едно такова съществуване, около партийния секретар, профпредседателя, и организирането на някое задължително мрънкане под нос, със зорлем събрана аудитория, колкото да се отчете някое „мероприятие“ – зер, заплатата някак трябва да се заработи, и да се оправдае присъствието на въпросния щат. То, както се вижда, и сега май нещо такова се случва. Хм, със сигурност, дългогодишното натискане по меките столове създава навици, но о ужас !! Те щели да напуснат, защото недоволни били ! Ами напуснете, и обявете квалификацията и професията си в бюрото по труда, да видим какъв ще бъде интереса, към вашето присъствие там, а за вашите места ще се намери кой да кандидатства !

АНТОНИЯ Кака Лара Опасявам се, че не разбирам за какво говорите, госпожо. Или госпожице. Нямам идея от партийни секретари, «профпредседател» и прочее! И да не забравя- подозирам, искала сте да кажете «относително ИЗключение». А не «ЗАключение». Завършила съм библиография в чужбина, не в България. В учебно заведение, където имаше 15 места за курса по обучение. А кандидатите бяха десет пъти повече. И спечелиха най- добрите от най- добрите. Така че нямам идея и от българското образование по библиография. Реших да поработя в българска библиотека по причини, които вече посочих. Кое точно е умственото на този труд няма как да Ви обясня – няма да ме разберете. Няма с какво да ме разберете. И нямам предвид умственият Ви капацитет. А фактът, че Вие сте като повечето българи – дори наистина умните сред сънародниците са дълбоко убедени, че хора, които не садят домати и не къртят в мина просто не работят. Нищо. А това не е така. Нямам и намерение да Ви обяснявам. Научила съм се да не хабя време и капацитет. Когато знам, че няма смисъл. Ако съдя по количеството удивителни в коментара Ви – доста сте ядосана. На «библиотекаджиите». По причини, известни само на Вас. Да, те могат да напуснат. И да обявят квалификацията си в бюрото по труда. А за техните места ще се намери кой да кандидатства, да. Пълчища посредствени създания, дълбоко убедени, че да си «библиотекаджия» е супер лесно и елементарно. Нямате никаква идея от работата, която така ожесточено плюете, Лара. Но вината не е само Ваша. В крайна сметка, Вие сте продукт на общество, което реже от корен всичко, различно от посредственост и средни възможности. И така – от 9-ти септември насам. Всичко и всички, които изправят глава, плащат за това. С главата. Та, по тази причина хора като Вас са убедени, че «библиотекаджиите» са неработеща папач. Само че светът върви напред заради хора, които четат. А не заради хора, които садят домати. Защото някой все някак е измислил неща като тока, телефона, трактора. Как ли? С четене. Много четене. И много интелект. Старателно, дълго, последователно отглеждан интелект. Аз мога да отгледам домати, правила съм го. От инат. За да докажа, че мога. Но ужасно дълбоко се съмнявам, че някой, който цял живот сади домати и работи « истинска» работа може да преведе един ръкопис от арамейски. За времето, за което доматиите дават реколта. Всяка работа е важна. И на този, който копае въглища, и на този, който строи катедрали. И на този, който пече тухли, и на този, който зографисва икони. Но важно е и друго. А именно – уважението към ВСЯКА работа. А в България хората, работещи НЕ физически труд са подложени на систематично презрение. Кое не ме засяга, защото не работя в България. Но не мога да си представя, че е нормално в едно общество в 21-ви век такова отношение. Просто не мога да си го представя. Но Вие и това няма да разберете, Лара. Защото не искате. Не защото не можете. И защото държите само на своята правота. И само на своето мнение. Кое не е единственото на света. Нито пък единственото правилно. Приятна вечер.

Пилат Абе хора, я да видим, каква точно работа се върши, по тези галерии от персонала им, по колко бройка са, там разни уредници и организатори, и с какво толкова се преумориха, че ще искат допълнително още заплащане. Я да видим и един поне отчет за свършена кадърно работа, или ведомствените им интриги са най основното в тези уж професии, какви толкова професионалисти са, освен че са усвоили да съвършенство безсмысленото дърдорене, с чаша вино в ръка, и пъченето по фото сесии!?

Кака Лара Да прощават библиотекарите, но след като искат по-високо заплащане, да станат тролейбусни шофьори, или кондуктори, да започнат да стават сутрин в 03 часа, и малко да се поотъркат в пролетариата. Да се раздават книжки срещу подпис, и дремуването на сладки приказки с кафенце , не е добре заплатена работа. Че те, още като са се набутали със зор да завършат библиотекарския, нали това са искали, сиреч – да си

чучунизят цял един живот до пенсия, и да разтягат философски локуми по кафенетата !
Де гиди, лопата с низгладена дръжка, и с гумените ботуши у калта, че да видиш , как е
сладко парчето хляб със сланинка, и как бързо се заспива вечер !

Рада Четенето е вредно. Ако човек иска да стане министър-председател, не трябва да
чете нищо освен «Винету».

Варненските библиотекарите утре на протест

23 ноември 2015, 11:42 | Varnautre.bg

Библиотекарите настояват да бъдат увеличени заплатите им, както и парите за култура

Работещите в Регионална библиотека „Пенчо Славейков“ – Варна, излизат на протест срещу размера на средствата, заложили за култура в държавния бюджет за 2016 г. „Години наред трудовите ни възнаграждения не са актуализирани и не отговарят на нарасналите потребности на работещите. В нашата институция се трудят квалифицирани специалисти, чието трудово възнаграждение е сред най-ниските измежду всички категории висшисти у нас. Липсата на средства за финансиране на библиотеките доведе до трайна демотивация на работещите в тези институции, а невъзможността за системно обновяване на библиотечния фонд и за абонамент за различни бази данни възпрепятства българските граждани от равен достъп до информация и знание“, коментира Весела Ангелова председател на синдикалната организация на КНСБ в регионалната библиотека.

Затова сме принудени на 24.11.2015 г. (вторник) да предприемем протестни действия, с които искаме да насочим вниманието на цялата общественост към нашите проблеми, посочиха от синдиката. Библиотекарите настояват:

– Да бъде увеличен бюджетът на политиката в областта на опазване на движимото и недвижимото културно наследство и равен достъп до информация и знание до всички, за да започне реалното изпълнение на заложените приоритети, свързани с културните ценности в програмата на правителството.

– Да бъдат осигурени финансови средства за минималното покриване на показателите в рамките на Стандарта за библиотечно-информационно обслужване, утвърден от Министъра на културата през месец юни 2015 г.

– Да бъде увеличена средната работна заплата в сектор „Култура“ минимум с 50%, за да достигне равнището на средната работна заплата в България.

Регионална библиотека „Пенчо Славейков“ – Варна

Angelova сподели бележка на Регионална библиотека „Пенчо Славейков“ – Варна.

24 ноември 2015 г. – ДЕН НА НЕДОВОЛСТВОТО

БИБЛИОТЕКИТЕ НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ ПРОТЕСТИРАТ!

Обществените библиотеки са най-демократичните институции, даващи достъп до знание без оглед на пол, възраст, религия. Образователната функция на библиотеките е една от най-важните и традиционни техни характеристики. Библиотеките трябва да разполагат с необходимите ресурси, за да осигуряват равен достъп до информация и знание за всички.

Нека книгата да влезе в своя естествен дом – библиотеката!

Нека четенето стане достъпно за всеки гражданин на България!

Библиотеките са храм на свободния дух, в който свободните хора мечтаят!

Децата, които четат, порастват като възрастни, които мислят!

Ние настояваме за:

- **Увеличаване на държавния бюджет в частта му за финансиране на културата!**
- **Увеличаване на финансирането за дейности на библиотеките!**
- **Повече средства за обновяване и опазване на библиотечния фонд!**
- **Повече пари за информационни бази данни!**
- **Достойно заплащане на интелектуалния труд!**

Призоваваме българската общественост да ни подкрепи в исканията ни за опазване и развитие на културата в България, за достоен труд и достойни възнаграждения!

Служителите от Регионална библиотека „Пенчо Славейков“ – Варна

Работещи в сферата на културата и изкуството излизат на протест

<http://www.infoz.bg/region/stara-zagora/1253-raboteshti-sfera-kultura-izkustva-protest>

Държавна опера Стара Загора се присъединява към протеста на своите колеги от библиотеките и музеите, който ще се проведе на 24 ноември от 12 часа на площадката пред входа на Регионална библиотека „Захарий Княжески“.

Служителите в Държавна опера Стара Загора ще подкрепят колегите си, защото искания на работещите в сферата на културата са едни и същи.

„Ние искаме не просто по-високи възнаграждения. Искаме зачитане, уважение и извеждане на културата и образованието като приоритети на тази държавата, която в условията на вече 26 години демокрация не може да определи своя път и приоритети. Няма оцеляване и спасение без образован, културен, знаещ и мислещ народ – деца, млади хора и възрастни. Нещо, което политическата ни класа е очевидно, че желае – за да няма насреща си съдник, да няма критичен дух. Да продължат младите и мислещите и недоволните от настоящето статукво хора да се преселват в чужбина и там да търсят образование, работа и реализация. Да продължи агонията с финансирането на културните институти от едно Министерство, което води рестриктивна, а не подкрепяща политика срещу собствените си хора – артистите на тази страна, музейните и библиотечни работници, работещите в галерии и читалища.

На Федеративния съвет на КТ „Подкрепа“, Национална федерация „Култура“, проведен на 11 ноември 2015 г., беше взето решение за организиране на протест на работещите в музеите и галериите, читалищата и библиотеките, музикално-сценичните изкуства, театрите, българска национална филмотека, под надслов: Стига мизерия! Стига лъжи! За достойни доходи! Животът ни трябва да се промени! Нашият Ден на недоволството е и заради това, че работещите в областта на културата отново са забравени в Проектобюджет 2016 г. Това няма да е последното ни действие – на 10 декември ще подкрепим протеста на нашите колеги от Народна библиотека „Кирил и Методий“, а от януари ще имаме готовност да влезем в процедура на преговори и ефективни стачни действия“ – се казва в декларацията.

Културни дейци излизат на протест

24.11.2015 <http://bnt.bg/news/obshtestvo/kulturni-dejtsi-izlizat-na-protest>

Музейни работници, служители на художествени галерии и библиотекари от цялата страна излизат днес на протест.

Причината – ниското заплащане на труда им и недостига на средства за опазване на културното наследство на България. Днес в музеите в цялата страна не спират да работят, а напротив отварят широко вратите си и канят всички граждани, които искат да ги подкрепят. Сред протестиращите са и служителите на Националния исторически музей.

Бургас близо 150 представители на всички читалища, музеи, библиотеки и галерии в областта излязоха на протест. Шествието премина през централните бургаски улици, а представители на митинга връчиха протестните писма на областния управител Вълчо Чолаков и на кмета на града Димитър Николов.

Те представиха своите искания заплатите им да бъдат повишени поне с 50%. „Квалифицирания ни труд се принизява като този на общите работници. За това, което изискват да знаем и да можем, това не е достойно заплащане“, казаха протестиращите.

Донка Китанова – секретар на читалище „Светлина 1939“ – Поморие: Онова, което е направено с годините, сега ще бъде съсипано, защото сме в невъзможност да продължим да работим дейността, за която сме там и не заради заплатите, а защото я носим в сърцата си. Ние наистина сме будители в съвременно време.

Чавдар Христов – зам.-председател КНСБ: Надявам се нашата преса, натиск към парламента и към ония, които решават бюджета за следващата година, да има успех.

С книга в ръка излязоха на тих протест служителите на Регионалната народна библиотека „Иван Вазов“ в Пловдив. Обедната почивка на втората по големина библиотека у нас е посветена на публичното напомняне на исканията, съобщени миналата седмица в протестно писмо, подписано от синдикалните организации на КНСБ и КТ „Подкрепа“ в институцията. За музеите под тепетата днес също е ден на символичен протест.

И в Благоевград музейните работници настояха за по-добри условия на работа и по-високо заплащане. Служителите поискаха да бъдат осигурени и средства за поддръжката на експонатите и залите в музеите на региона. Протестиращите настояха да бъдат отделени средства и за проучвателна и изследователска дейност в Югозападна България.

Пазителите на културата протестират пред НС

Калина Александрова | агенция Стандарт Общество

<http://ads.standartnews.com/www/delivery/>

Десетки служители на музеите, галериите и библиотеките у нас се включиха в националния протест с искане за незабавно увеличаване на трудовите възнаграждения.

По-рано днес исканията им бяха предоставени на пресконференция в КНСБ, където председателите на КНСБ и „Подкрепа“ Пламен Димитров и Димитър Манолов обявиха, че около 25-26 милиона лева са необходими за увеличаването на заплатите в сферата, която е с едни от най-ниските възнаграждения в страната, съобщава БНР.

В момента 400 лева е началната заплата на млад музеен специалист с магистърска степен. От 1-ви януари трябва да бъде увеличено с 20 лв., за да се изравни с минималната заплата за страната. От 400 до 450 лева получават болшинството от уредниците и реставраторите в музеите и галериите, които имат над 20 години трудов стаж. В библиотеките 420 лева е началната заплата на библиотечен специалист, която от 2016 г. се изравнява

с минималната. От 450 до 550 лева получават повечето библиотечни специалисти, които имат над 20 години трудов стаж.

В момента работещите в музеите в София протестират пред сградата на Народното събрание. В 13 часа те ще изнесат протестна декларация до председателя на Народното събрание Цецка Цачева.

Служителите на Националния исторически музей (НИМ) също се включват в общонационалния протест на работещите в музеите и галериите. Един от начините им на протест е символичен протест на директора на музея Божидар Димитров в кабинета му.

В протестния ден НИМ се оглася от патриотични песни и маршове, а служителите са с протестни ленти на реверите си и издигат лозунги и плакати със своите искания. Те настояват да бъде увеличен бюджета, свързан с опазването на движимото и недвижимото културно наследство и припомнят, че в момента държавните музеи и Националната библиотека „Св. св. Кирил и Методий“ и 55 общински музеи не са на делегирани бюджети и това ги поставя в неравностойно положение. На място са и синдикалните лидери на КНСБ и «Подкрепа» – Димитър Манолов и Пламен Димитров, които изразяват своята подкрепа.

Бунтът на книгите: няма пари – няма култура

<http://www.burgasnews.com/novini-burgas/94666-buntat-na-knigite-nyama-pari-nyama-kulturap> 24 Ноември 2015

Над 50 библиотекари, читалищни и музейните работници излязоха на протест днес в Бургас. Те се събраха на площад „Тройката“ и след това се отправиха с мирно шествие към сградите на Община Бургас и Областна управа. Исканията им са свързани 50% увеличение на заплатите си и с анекс към Колективния трудов договор още 20% нарастване на доходите всяка година.

„Протестираме за първи път, защото години наред сме лъгани, че субсидиите ни ще бъдат увеличени. Сега с тях не можем да покрием дори сметките за ток, вода, интернет, абонамент на периодични издания и купуване на нови книги“, коментира Кольо Николов, председател на Областен читалище съвет – Бургас. Той допълни, че протестиращите настояват за двойно увеличение на субсидията и адекватна политика в сферата на културата.

„Искаме да не се прилага минималният осигурителен праг за читалищните работници. Нашите желания не са синдикални, а социални. Не трябва просто да оцеляваме, а да развиваме културата в България. Крайно време е да се чуят нашите искания. Постоянно биваме обвинявани, че сме морални остарели, но хората трябва да знаят, че не сме нормално финансирани“, каза още Николов.

Протестиращите подготвиха и писмо, което ще бъде връчено на Вълчо Чолаков, областен управител на Бургас. То трябва да бъде представено до комисиите в Народното събрание, президентството, министерски съвет и други. Чрез кметът на Бургас Димитър Николов писмото ще бъде представено и на Националното сдружение на общините.

„Сега служителите са на минимални заплати. Колежката ми от читалището в Горица подаде документи за пенсиониране. Тя има 41 години трудов стаж, а ще взима пенсия от 200 лева.

Имаме и проблем с назначаване на млади кадри в библиотеките. С тези заплати мла-

ди хора няма да работят при нас.

Очакваме да срещнем разбираме в управляващите. Ако трябва ще отидем пред и вътре в парламента. Разбираме, че държавата няма пари, но всяка година има актуализации на бюджета и единствено в сферата на културата това не се прави“, коментира още председателят на Областен читалище съвет.

Много активно в протестните действия участваха и представители на различните професионални гилдии от следните градове и населени места на страната: Видин, Перник, Кюстендил, Русе, Велико Търново, Добрич, Плевен, Войсил, Труд, Маноле, Царацово, Бенковски, Калояново, Костиево, Николаево, Кубрат, Исперих и др.

V. РЕАКЦИЯТА НА ПОЛИТИЦИТЕ

Библиотекарите протестират срещу ниските заплати

BiTelevision ноември 18, 2015 Културно

Библиотекарите в страната ще стачкуват на 21 ноември. Те ще изразят недоволството си от планираните средства в Бюджет 2016 за опазване на културното наследство. Застъпниците на духа искат преразглеждане и на унизителното, според тях, заплащане, което е малко повече от минималната заплата в страната.

„Ние работещите в областта на културата и опазването на културното богатство на Република България, приемаме като лична подигравка предложенията за бюджет, който ясно отразява държавните приоритети, а именно все по-голяма полицейщина, явно за гарантирането на усилията за окончателно унищожаване на българската култура“.

Изказвания на депутати:

Ирена Соколова, зам.-председател на парламентарната комисия по култура и медии: Аз бих казала, че това е най-важният сектор за развитието на българската държава като такава, но няма как да имаме приоритет във всяка една от областите... Българската културна политика е не просто приоритет. Тя наистина е осъзната от нас като най-важната. Тя държи всъщност, в основата си и идентичността ни като българи и претенцията ни да продължаваме напред...

Полина Карастоянова, председател на парламентарната комисия по култура и медии: Хората на изкуството, хората на книгата, на духовността, имат съвсем различно измерение и даже не влизат, ...някак не им пасва тази рамка на минимална работна заплата, на начална работна заплата, която по някакви критерии мери всички с еднакъв режим... (Б.А. Парламентарната комисия подкрепи бюджета за 2016 г.) Аз се надявам истински, че позицията, която изградихме в рамките на заседанието, като цяло към МК и към МФ е, че нашият знак на подкрепа към този бюджет е жест, който ние очакваме да ни бъде върнат. Не на нас, не на комисията, а на хората от културата, които го заслужават...

(Бюджетът за култура в Р България за годините от 2009 до 2015 г. е 0.5% (от БВП), с изключение на 2009 г., когато възлиза на 06%. За 2016 г. не се очакват промени.)

От културното министерство заявиха, че непрекъснато настояват за повече пари в сектора. От там ни насочиха обратно към депутатите в парламента, които гласуват Закона за държавния бюджет.

Отговорността за оценката на библиотекарите се прехвърля за следващата година... За пореден път!?...

Менда Стоянова: Може да вдигнем заплатите на библиотекарите

http://offnews.bg/news/r_1/n_596835.html, 24 ноември 2015 в 14:59

„Ще обсъдим възможностите как бихме могли да отделим допълнителни средства за заплати на служителите в централните културни институции“.

Това заяви председателят на комисията по бюджет и финанси към парламента Менда Стоянова от ГЕРБ. Тя заяви, че се е срещнала с протестиращите.

Тя обясни, че това може да се случи между първо и второ четене на бюджета за до година.

„Срещнахме се със синдикатите на музейните работници и приехме тяхната декларация. Смятам, че техните искания са справедливи“, каза Стоянова.

Според нея този сектор е „хронично недофинансиран“, особено тази част от него, която е на подчинение на Министерство на културата.

„Става дума за хора, които са с висше образование, а получават минимална работна заплата“, призна тя, но добави, че има много други сфери, които са с подобни заплати.

„Без да искам да противопоставям едни сфери на други, трябва да кажа, че социалните работници също са с доста ниски заплати“, каза Стоянова.

Стоянова: Ще обсъдим допълнителните средства за култура

Калина Александрова | агенция Стандарт Политика

http://www.standartnews.com/balgariya-politika/stoyanova_shte_obsadim_dopolnitelnite_sredstva_za_kultura-311465.html

Ще обсъдим възможностите как бихме могли да отделим допълнителни средства за националните културни институти, обеща председателят на Парламентарната комисия по бюджет и финанси и народен представител от ПГ на ГЕРБ Менда Стоянова след срещата си с представители на синдикатите на музейните работници.

„Срещнахме се със синдикатите на музейните работници. Приехме тяхната декларация. Смятам, че техните искания са справедливи. Това е един сектор, особено в частта му, който е подчинен на Министерство на културата, а не на общините, е хронично недофинансиран. Те ни запознаха и с нивата на заплатите на хората работещи там“, каза тя. По думите ѝ, става въпрос за хора, които са с висше образование, а получават минимална работна заплата. „Между първо и второ четене ще обсъдим възможностите какво бихме могли да отделим допълнително за тези национални институти. Има много други сфери, които са с подобни заплати, пише „Фокус“.

Без да искам да противопоставям едни сфери на други, трябва да кажа, че социалните работници също са с доста ниски заплати. При тази бюджетна процедура бяха отделени известни средства за заплати. Между първо и второ четене ще се проведе разговор с Министерство на финансите какви са възможностите да се отделят малко пари именно и единствено само за заплати на централните институти», каза тя.

Копирано от standartnews.com

Марияна Максимова Менда Стоянова май разбра за какво идеше реч при нашата среща днес в 13 ч. в Народното събрание. ГОРДИ СМЕ, ЧЕ ЗАЩИТИХМЕ КАУЗАТА НА НАЦИОНАЛНИТЕ КУЛТУРНИ ИНСТИТУЦИИ!

Maia Hristova Danailova Добро начало Марианче, Сега вече знаят, че ни има.

VI. СОЛИДАРНОСТ С ПРОТЕСТА НА СЛУЖИТЕЛИТЕ В КУЛТУРНО-ОБРАЗОВАТЕЛНИТЕ ИНСТИТУЦИИ В БЪЛГАРИЯ

Иван Илич, Deschooling Society, Списание dВЕРСИЯ

В ерата на мрежите, в демократична Европа, в люлката на идеята за „ученето през целия живот“, правителството на Р България, чрез проекта на закон за държавния бюджет за 2016 на практика заяви, че няма никаква мисъл нито за мрежи, нито за демокрацията. Може би просто за тях тя, демокрацията, свършва някъде на изхода на избирателната секция...

Но това правителство не прави нищо специално – то... просто продължава една вече твърде стара линия на унищожение на културата и образованието чрез финансови санкции. Унищожение, обаче, не съзнателно, а по-лошо – породено именно от липсата на идея, на ценност, на грижа за онези пространства, дейности и хора, правещи възможното, за да не се превърне окончателно знанието в стока, от която само малцина да се ползват.

Няма други средища, които да разполагат с такъв потенциал да предоставят равен достъп до знание и обмен за всички, колкото библиотеките (а до голяма степен това важи и за музеите, галериите и други такива институции). Виждаме, че на училището или му е вградено да генерира и затвърдява неравенствата, или в нашето съвремие политиките ефективно насърчават такива процеси. Висшите учебни заведения пък (макар по своя произход да не са мислени за всички), бидейки под постоянния натиск на икономическата рационалност, от една страна, и на движенията на студенти и преподаватели, от друга, все още сякаш не могат да заемат позиция „за кого са те всъщност“, и това се вижда в честите дебати около финансирането, таксите и пр.

А „Ученето през целия живот“ за всеки живот ли се отнася? Думите на властта казват „Да!“, но политиките са категорични – „Не!“

Единствено библиотеките, музеите и други мрежови центрове на образованието все още разполагат с действителния капацитет и култура да бъдат за всички.

Списание dВЕРСИЯ бе създадено и функционира с убеждението, че всяко начинание, насочено към знанието и обмена между хората, трябва да се стреми към възможно най-високата си степен на равен за всички достъп. В този смисъл колективът на dВЕРСИЯ изразява своята

СОЛИДАРНОСТ С ПРОТЕСТА НА СЛУЖИТЕЛИТЕ В КУЛТУРНО-ОБРАЗОВАТЕЛНИТЕ ИНСТИТУЦИИ В БЪЛГАРИЯ

Ако властта не желае да поддържа и развива демократичния дух на образованието и културата, то народът може и трябва да им напомни за него. По демократичен начин.

„Една добра образователна система трябва да се стреми към три неща: да осигурява достъп на тези, които искат да учат, до ресурси по всяко време в техния живот; да овластява тези, които искат да споделят своето знание с тези, които искат да учат от тях; и накрая, да осигурява на всички, които искат да поставят публично даден проблем, възможност тяхната покана да бъде чута.“

Италия отговаря на Ислямска държава с култура за €1 млрд.

Никога няма да променим начина си на живот, идентичността си и да се предадем, заяви Матео Ренци

<http://www.ploshtadslaveikov.com/italiya-otgovarya-na-islyamska-darzhava-s-kultura-za-1-mlrd/27.11.2015>

Те искат терор, ние отговаряме с култура, тя е по-силна от невежеството, каза министър-председателят на Италия Матео Ренци.

Докато в България работещите в библиотеки и музеи получават почти колкото чистачка, а властта не обръща внимание на протестите им, Италия, на фона на атентатите в Париж от 13-и ноември, обяви, че отпуска допълнителни пари за култура като част от борбата срещу Ислямска държава – и то в размер на 1 милиард евро, колкото е бюджетът за сигурност на страната.

Министър-председателят Матео Ренци заяви, че половината от тези средства ще бъдат насочени към действия в полза на западащите предградия на големите градове, предава британското издание „Индипендънт“.

Освен това всички 18-годишни италианци ще получат „културна карта“ на стойност 500 евро, които могат да разходват в театри, музеи и на археологически обекти.

„Те искат терор, ние отговаряме с култура, тя е по-силна от невежеството – заяви пред журналисти Ренци. – Никога няма да променим начина си на живот, идентичността си и да се предадем. Италианският начин и да похарчим по едно евро за култура за всяко евро, дадено за сигурност.“

По-рано външният министър на страната Паоло Джентилони заяви, че участието на Италия във въздушните удари срещу Ислямска държава „не е вариант“.

Тихият протест на културата

http://www.dnevnik.bg/analizi/2015/12/03/2662292_tihiiat_protest_na_kulturata/
03 дек 2015

„Дневник“ препечатва текста от портала „Култура“

Има протести и протести, както се убедихме напоследък. Едно е да правиш протести от позиция на силата, както когато полицаите блокират кръстовища в градовете – някои от тях дори в униформи, че и със служебните си оръжия. Съвсем друг бе мълчаливият „Ден на недоволството“, когато на 24 ноември хората, работещи в музеите, галериите и библиотеките, излязоха на протест срещу новия бюджет, с който културата „удря дъното“. Протест, който изобщо не се чу.

Ясно е, че един такъв протест няма как да получи масовост във време, в което всички искат от бюджета: хем да е по-социален, хем да гарантира сигурността на страната; хем да има буфери и да гарантира стрес теста на банките догодина, хем да няма прекомерен дефицит.

С други думи, хем всичко, хем нищо. Или почти нищо.

Някога един френски политик и писател – Едуар Ерио, беше казал, че културата е онова, което остава след като изчезне всичко друго. Ако държавата, икономиката, армията и администрацията са в криза, остава какво? Само един тънък културен слой, пласт цивилизованост, по силата на който хората, знаейки и помнейки кои са, могат да намерят сили да реагират в тежка ситуация. Изчезне ли и този тънък слой култура, всяко обще-

ство губи основанията си да просъществува, обрича се на разпад.

Години наред сме свидетели на подобна ерозия, като пред очите ни този слой все повече и повече изтънява и никой не знае кога ще настъпи критичният минимум.

Не ми се иска това, което казвам, да звучи катастрофично, а реалистично.

Защото това е основополагащият аргумент за правото ни на култура, който добре съзнавам, че не всички приемат. За някои той звучи като общ набор от думи и патетично говорене.

Затова ще премина към втория, по-прагматичен аргумент, формулиран от хората от галериите, музеите и библиотеките, излезли на символичен протест на 24 ноември. Те са съвсем малко – има-няма 3000 души. Част от широката публика навярно и не подозира за тяхното съществуване, защото не всички се замислят какво се крие зад понятия като уредник, куратор, реставратор, консерватор, библиотечен специалист. Тези хора са „невидими“, макар техните институции – големите национални и регионални музеи в страната, основните библиотеки и галерии да се посещават от милиони хора.

В ръцете на тази шепа хора – със заплати в границите между 400-500 лв. – е поверено национално историческото наследство на страната. Именно под техните грижи е онова, с което всяка власт държи да се фука у нас и зад граница – тракийските съкровища, иконните и монетни сбирки, картинните галерии, редките ръкописи, сбирките от Възраждането и новото време. Както и един от най-ценните османски архиви в света – в Националната библиотека „Св. св. Кирил и Методий“ се съхраняват например уникални документи на арабски за походите на Наполеон Бонапарт до Египет и Сирия (1798-1799 г.). Реставрацията и дигитализацията на всички тези документи е национален и европейски приоритет, защото те са част от световното културно наследство. В същото време механичните бюджетни съкращения, които Министерството на културата спусна на НБКМ, засегнаха тъкмо това културно наследство, а редица от музеите в страната остават с по един уредник или почти без охрана.

За да стане ясен проблемът, ще се опитам да го формулирам така:

1. Ние много се гордеем с нашето културно наследство, с онова, което е в нашите музеи, галерии и архивни сбирки. Нали така? В същото време изобщо не ни пука в какво състояние е това наследство, как то се съхранява, колко и кои са хората, които полагат грижи за него. Някак се приема, че щом е оцеляло дотук, значи е „вечно“ и се опазва „само“. Възможно ли е това?

2. Никой не се вълнува, че преобладаващата част от хората, посветили живота си на опазването и изучаването на това наследство, са в предпензионна възраст. А млади специалисти – срещу 400-500 лв. – трудно ще се намерят. Да не говорим, че добрите експерти в тази сфера са кът по целия свят. Един добър реставратор или музеен специалист се създава поне за десетилетие.

3. Много често се повтаря, че ние залагаме на нашето културно наследство в опит да привлечем голям туристически поток, различен от алкохолния и друг туризъм, за който най-добре да не споменаваме.

А как е изложено то? Представено ли е по-начин, съответен на съвременното музейно дело – с аудио-гидове на различни езици, богати сайтове и мобилно достъпна информация, със съответните многоезични албуми, сувенири и т.н.? Не. Всеки, посетил който и да е голям европейски музей, не може да не констатира огромната разлика. А кой да свър-

ши цялата тази работа? Шепата хора със заплащане – пак повтарям и няма да спра да го повтарям – от по 400-500 лв., колкото на хигиенистка в учреждение? Как си представяме това да се случи?

Аз не си го представям? А вие?

4. Огромни туристически потоци – напук на всякакви терористични заплахи – се стичат всяка година по големите музеи в Европа, където се организират и мащабни тематични изложби. България рядко присъства в тези проекти. Изключение преди години беше изложбата „Меланхолията и нейните цветове“, за която бе поискана една картина от Франц фон Щук (днес в Квадрат „500“), надлежно реставрирана за експозицията от френски експерти.

Причината? Не на последно място – липсата на дигитализация на българските музейни каталози, малкото информация за онова, което се крие в сбирките ни. Така България отсъства от всякакви тематични изложби за възникването на европейския сецесион, за изкуството между двете световни войни и т.н., а автори като Иван Милев, Владимир Димитров-Майстора, Бенчо Обрешков и други нямат отчетливо присъствие в европейски контекст.

5. Днес изглежда почти утопична идеята, че български куратор би могъл да защити пред Министерството на културата мащабен европейски проект, да намери съответните партньори в лицето на чуждестранни галерии и финансиране от няколко големи световни банки, така че една международна изложба да привлече в София или в страната няколко милиона посетители за година, пък сетне да поеме на турне из Стария континент. А защо да не е възможно?

Задавам този въпрос и се сещам как преди време няколко млади уредници в Националната галерия напуснаха работа, защото при липсата на отопление зимно време в стария Царски дворец все се поболяваха, а не можеха да си платят антибиотиците със заплата от 300 лв. Днес картинната сбирка се премести в новия «Квадрат 500», но Етнографският музей си остана на същото място – с рушащи се тавани и минусови температури. Ходили ли сте скоро в Етнографския музей? Замисляли ли сте се как се съхраняват чипровските ни килими, народните носии, накратко багрите на България, оцелели през вековете и от бомбардировките на Втората световна война? Ако не сте, по-добре не се замисляйте, защото ще ви стане болно и срамно от гледна точка на националната ни идентичност.

Ето такива неща искаха да кажат хората, събрали се на 24 ноември пред някои емблематични за културата ни места.

Въпросът опира не само до заплатите им, макар тяхното заплащане да е срамно ниско, а сумата – пренебрежимо малка спрямо бюджета на страната.

Проблемът е в грижата за всички онези неща, които историята ни е поверила и които според друга известна формула за културата просто не ни принадлежат.

Защото културата е «дух и перушина», но и «самар със злато», както заявява писателят Деян Енев в пролога на «Гризли» (най-новата му книга с разкази), един текст, който той прочете на протеста пред Столичната библиотека.

Ако не сте го чели, чуите го. Струва ми се, че в него се крие много истина за този тих протест, изтикан в ъгъла на общественото внимание.

VII. ТЕКСТОВЕ И КОМЕНТАРИ НА АВТОРА И НА КОЛЕГИ

Alexander Dimchev. 30 октомври

В ДЕНЯ НА БУДИТЕЛИТЕ?!

За овчар – 900 -1800 лв. (Всеки ден, 30.10.2015).

За библиотекар – около 400 лв.

Нищо ново за управляващата класа

Навремето цанили П. Славеиков в едно село за даскал. Кметът попитал голобрадото момче какви пари ще иска. На отговора на даскалчето, че ще помоли за 50 гроша, кметът го натирил със следния „аргумент“. „Ние на чобанина даваме 50 гроша да ни пасе добитъка. Ти много искаш да ни пасеш дечурлигата.“ Само че тогава лесно се намирали чобани, трудно – просветени хора. Сега е много трудно да намериш и двете категории. Особено отдадени на мисията – библиотекарите!!!

Една невероятно отговорна, често подценявана и пренебрегвана професия (особено в последния четвърт век в България. Не по света!). Професия на хората, които мислят и творят. На отговорността да запази натрупаните хилядолетни богатства на човешката цивилизация, на знанието, на уменията, на образоваността на хомосапиенс. Нека да се замислим за онзи катаклизъм, който би настъпил, ако ги няма тези почти невидими хора, които без да шумят си гледат задълженията – подбират, обработват, систематизират и ни правят достояние онези несметни богатства, които пораждат и движат прогреса – информацията и знанията. Днес библиотечната колегията работи върху задачата да дигитализира натрупванията през вековете, за да може всеки един от нас, независимо къде се намира, да ги ползва чрез своето мобилно устройство 24 ч в денонощието.

За подобни отговорни дейности българските библиотекар са наказани с възможно най-ниското възнаграждение, което се получава в държавните организации!!! Срамно за труда и за високите изисквания към професията!!!

Унизително е да си затваряме очите за професионалистите в една от съкровищницата на България – Националната ни библиотека. В началото на 2015 г. бе решено до бъде намален нейният числен състав с 15%. Причината – липса на средства и оптимизиране на персонала. (Въпрос- защо след като населението в страната ни намаля с близо 35-40% – не се намали броят на депутатите – пропорционално??). Работещите в библиотеката не се водят дори държавни служители. Подобна е ситуацията в другите библиотеки в страната. Около 90% от библиотечните специалисти са хора в края на своята кариера. Млади хора много трудно се съгласяват да работят при условията, които им се предлагат. Не бих желал за зачеквам темата за материалните условия или за финансовите възможности за набавяне на нови източници за информация и др.

Дотук с въпросите и коментарите.

ПРЕДЛАГАМ:

1. Ние, българските граждани, да застанем зад обединителната идея – да защитим работещите в Националната библиотека, докарани до унизителна ситуация. Да бъде поискана смяна на статута на работещите в НБКМ. Те да бъдат изведени в категория на държавни служители.

2. Да бъде увеличено възнаграждението на библиотечните сътрудници в страната със средно 40-50%. По този начин тяхното възнаграждение ще се доближи до сегашното на учителския състав.

3. Колегите от НБКМ до предприемат ефективни протестни действия. Не както сега заявяват скромно техни представители.

4. Да поискат гаранции от ръководството на НБКМ, че твърдо застава зад идеята на колектива. В противен случай може да се повтори сценарият от м. декември 2014 г., когато в навечерието на празниците бе обещаван Ренесанс за работещите в библиотеката. След Нова годна се задейства гилотината на съкращенията.

5. Колегите от НБКМ да организират подписката. Колегите им от страната се надяват на солидарност.

P.S. Авторът на писмото заявява, че няма абсолютно никакви претенции за работа в НБКМ.

Все пак – да ни е ЧЕСТИТ ПРАЗНИКЪТ скъпи колеги!!! Тази засвидетелствана Ви от народа чест никой не може да Ви отнеме – дори с пари!!!

Alexander Dimchev. 8 ноември в 21:56

Скъпи колеги от светинята на България – Националната библиотека,

Обръщам се към Вас със следния призив: „Бъдете смели, излезте от вашите колебания, няма какво да губите!!! Нека заедно с вас да излязат на протест и вашите ръководители. Другото е демагогия.“ Чрез вашия протест ще защитите и колегите от страната – библиотекарите, музейни работници, читалищни дейци...

Прави са ваши колеги, които се питат (вж. по-надолу-приложенията -1 и 2) – от какво се страхувате, не подкрепяте идеи....

Не страдам, ако... „Наистина ли на никого не се харесва написаното или се притесняваме от нещо (някого). Знам, че се страхувате от определени хора.“ Знам и защо... Сега не е време за подобни разговори. Всички трябва да се обедините/м около протеста.

Направете го. Повярвайте ми. Досега съм правил много подобни неща в защита на справедливи каузи. Понякога не съм успявал. Това е ставало, когато е имало колебания в институцията – относно правотата на каузата. Този път ТЯ е безспорна.

Не се колебайте!!!

Затворете вратите на този духовен храм, отворете ги, когато почувствате, че има нужда от светлина.

За тази светлина на знанието ще трябва да обедините усилия със знаещите и можещите в обществото. Убеден съм, че ще намерите подкрепа и от международната общност.

ОТ ВАС ЗАВИСИ!!! Нищо не губите.

Приложения:

1. Alexander Dimchev до: „Библиотеките – паметта на нацията“ или „Библиотеките забравени от нацията“: 31 октомври в 08:28. В ДЕНЯ НА БУДИТЕЛИТЕ?! За овчар – 900 -1800 лв.(Всеки ден,30.10.2015). За библиотекар –около 400 лв. Нищо ново за управляващата класа. Навремето цанили П. Славей...

2. Харесвам Коментари: ... Наистина ли на никого не се харесва написаното или се притесняваме от нещо (някого). Упражнение по реторика. И все пак, ако ни е страх да дадем по един лайк, как ще доведем започнатото до край, как ще излезем на протест. Надявам се двете да нямат връзка. Дали??? ...Весе, има много коментари на изявлението на професор Александър Димчев в сайта „Библиотеките – паметта на нацията“, почти всички са положителни и имаме голяма подкрепа от колеги в университетските библио-

теки и регионалните библиотеки, май ще има и други, които ще се присъединят към нас. Не знам защо музеите и галериите още спят!

Ivanova. 9 ноември в 12:15 Колеги, да се обединим и подкрепим писмото на А. Димчев или някой да се ангажира да напише по остро конкретно. Да направим подписки във всички регионални библиотеки, които да изпратим в ББИА с апел да се внесат в министерски съвет и парламента. Копия до синдикатите, до министерство на културата. Може ли да се примирим труда ни се заплаща като нискоквалифициран. Ние имаме ли достойнство и чест! Да оставим библиотеките без библиотекари за ден, два. Ако тук, труда ни не означава много, Европа може да забележи този парадокс – квалифицирани индивиди на прага на мизерията! Министерство на КУЛТУРАТА като не съумява да се грижи за нас, да апелираме към министерство на ОБРАЗОВАНИЕТО да ни приеме! Ще ми се да ни припознаят като нещо, без което не може образоваността на нацията!

Любен Ставрев до: **Alexander Dimchev** 12 ноември в 13:14 ЗДРАВЕЙТЕ Г-н ДИМЧЕВ-Основателно призовавам вашите колеги да се приобщат към протеста така можем да създадем една наистина единна нация, че всеки неин ръководител да я слуша а не обратно-те да си разиграват кончето и се чувстват безнаказани. Ние от групата «ТРАКИЙСКА БЪЛГАРСКА МУЗИКА ВИ ПОДКРЕПЯМЕ- Ако желаете можете да пуснете и един призив в нашата група

Alexander Dimchev Благодаря Ви г-н Ставрев!!! Само единни ще можем да съживяваме българската култура!!! Нека да обединим усилия – всички, които милеем за доброто на нашите деца, родители и предци. Защото Вие музикантите, читалищните дейци, библиотекарите, културните дейци са хората, които дават надежда, независимо от ниския статус, който ви отрежда обществото. Но ще трябва да извисите глас (каквото притежавате), да излезете от пасивността и да поискате не много – едно уважение. Това уважение трябва да бъде съизмерено с финансов еквивалент. Иначе ще се оставим на чалгаджийницата и на нейните господари да водят обществото към разруха. Убеден съм, че истински родолюбци като Вас не ще се предадат. Пожелавам успех в предстоящите борби!!!

Alexander Dimchev Вижте сами каква МЕРЗОСТ – САМО 216 обществени библиотеки през 2015 г. получават средства ПО ПРОЕКТ НА МИНИСТЕРСТВОТО НА КУЛТУРАТА за попълване на библиотечните им фондове – ОТ ОБЩО ОКОЛО 3500 читалищни и обществени библиотеки в България.

СРЕДСТВАТА СА В ОБЩ РАЗМЕР НА 139 897 лв. – УМОПОМРАЧИТЕЛНО, СМЕШНО, ГРОТЕСЧНО, АКО НЕ Е ТРАГИЧНО!!!). Средно по 30-40 книжки в библиотеката.

И НА ФОНА НА ТАЗИ ОСКЪДИЦА – 142 426 000 лв. държавна субсидия за политическите партии??? БЛИЗО 120 ПЪТИ ПОВЕЧЕ. Явно продължаваме да живеем в Държавата Урария (по Боян Биолчев). Или по романа „Трохите на щастието“...

ДА ПОВТОРИМ ОЩЕ ВЕДНЪЖ: Срещу мизерните левчета за култура и заплати!!!

Teds Kostadinova Професор Димчев, ако обявим стачка по време на изпитните сесии, ще стане не протест, а революция.

Alexander Dimchev Драга колежке, Стачката е протест срещу определени негативни ситуации. Тя е противодействие срещу известна несправедливост. Защо се страхувате да обявите протест по време на сесия? Един пример. Летците и стюардесите да не би да стачкуват, когато няма хора с полетите. Ако сте забелязали, протестирали точно по време на големи събития – световни форуми, футболни първенства... Тъй като ние си мислим все за другите, затова сме на този хал. Обявете протеста най-добре на Коледа-} Общеч-

ството трябва да ни чуе!!! Да почувства, че сме сила, която има жизнено значение за хората!!! Защото властите знаят, че ние сме „единаци“, тъй като обикновено има по един б-р в една организация, който не е в състояние да направи нещо по-силно като реакция. Сега, ако сте решили да се борите за доброто на б-ките, музеите и читалищата, е необходимо да направите именно така – както летците и стюардесите. Така мисля, така съм процедирал, когато се е налагало да защитавам интересите на моите колеги или организация. Ще Ви изпратя протокол от мое изказване, свързано с обявяване на стачка на СУ, когато бях декан. Ваше право е да решавате.

Alexander Dimchev Ето Ви моето изказване пред АС на СУ:

Доц. д-р Александър Димчев – декан ФФ:

Уважаеми колеги, напълно подкрепям това, което сподели Ректорът, проф. Биолчев. И ми се струва, че ние трябва да застанем заедно и да няма никакво разцепление в рамките на Университета. Аз тази сутрин говорих с моите колеги от факултета, с всички ръководители на катедри. Те са категорични, че Университетът трябва да защити достойнството на България, достойнството на българското образование и най-вече достойнството на духа в тази страна. Да не съм по-многословен. Няколко конкретни неща: Предлагам все пак да се осъществи една среща с министър-председателя. Да се поиска такава среща, в която да бъде изложена официалната позиция на Университета, която може би сега ще бъде приета. Ако това не стане и не ни изслушат, конкретни предложения: наред с оставката, Софийският университет да не участва в официалните тържества по повод 24 май. Да отиде Ректорът сам да връчи и да се поклони пред паметника на двамата светли братя пред Националната библиотека. Академическият съвет да отиде да извърши този акт на уважение, да оставим един студент и един преподавател на онова място, където трябва да бъде Академическият съвет, за да види цялата държава защо Софийският университет не е на това достойно място, защо не е на мястото, където трябва да бъде. Да не бъдат канени изобщо на тържествата за 24 май министърът на културата и министърът на образованието. Да не участваме в шествието до Националната библиотека, да затворим вратите, може би. Разбира се, ние сме задължени в този тежък момент да работим и за антикризисни мерки и ще го правим това нещо, защото осъзнаваме ситуацията, в която е страната – и финансовата, и тежестта върху правителството, която е свързана с бюджета, тежестта в баланса на този бюджет. Ние не сме се отказали и никога не сме казали, че сме против структурните реформи и тук проф. Илчев заяви преди малко, че има група, която работи. Това е една от многото групи, които тепърва ще трябва да работят в рамките на този Университет. Това са моите предложения.

Alexander Dimchev. 16 ноември в 08:21

ЗАЩО НЯМА ДА УСПЕЯТ ПРОТЕСТИТЕ НА КУЛТУРНИТЕ ДЕЙЦИ?

Защо се стигна до протестите?

Ще се постарая да бъда откровен, може би и груб, дори назидателен. Защото ме боли за хилядите хора в българското общество, посветили себе си на книгите, музиката, артефактите, картините, на шедьоврите на изкуството и на българската култура. Защото тревогата и болката е за истинските ценители на културните достижения и продукти. Те са хиляди и хиляди – от най-малкото населено място до големите градове – до неколкото милиона български граждани, икономически мигранти, извън пределите на нашата страна. Всички те се нуждаят от образците на културата, образованието и науката. Ако се

направи разрез, за да се види какви са тези хора, какъв е техният социален статус, защо се нуждаят от библиотеки, музеи, читалища, галерии, дигитални архиви и др.п. места за памет, ще стане ясно за нашите недовидящи и полуглухи политици следното. Това са най-будните, най-креативните прослойки в обществото. Това са хората, върху които се крепи българската държава, ценностна система и държавност. Това са нашите мостове към глобалния свят, нашето лоби в развития свят. Това е интелигенцията на България, недолюбвана, унищожавана регулярно при големи исторически превратности, оставяна да живее на санитарен минимум. За да завижда и да проявява некоректно отношение към колегите си. Да бъде принудена да лакейства, да се превръща в слугинаж на властимащите, само и само да оцелява....

Всички анализи на наши и чуждестранни учени сочат следното. Тези публикации са най-значимите потребители и най-честите ползватели на културните организации и на техните продукти, тъй като разполагат с ограничен финансов ресурс. Ролята на съвременната държава е именно да подпомага тези съзидателни групи от хора.

Днес, в европейска България тези феномени отново се повтарят! Може би няма цивилизована страна, в която поне от „кумова срама“ министри да посмеят да се нахвърлят върху носителите на духа – така явно, алчно, грубо и цинично, както това се прави в нашата „татковина“. Повечето от днешните ни „властелини“, които се упражняват в управленски умения на гърба на народа ни, не са прочели повече от няколко книги. Това се сочи в техните анали с подчертана гордост. За тях е скучно и „недостойно“, по-точно необичайно да отидат в културна институция, защото знаят, че не могат да възприемат добрите образци, чувстват се отчуждени от изкуството, литературата, музиката (не от чалгата – разбира се). Защото културата и нейните представители не търпят, и там не е място за дебелашки хумор, задявки и пощипвания, присъщи на кварталните „пичове“. Защото, както казва директорката на Националната ни библиотека, библиотеките си избират хората, които да попаднат в тях – да работят и да ги посещават, а не обратното.

Понякога съм се срамувал от безпомощността на преобладаващата част от нашия, наричан с гръмкото название „политически елит“, попадайки в кръгове на интелектуалци, учители, учени..., посещавайки по принуда културни институции. В такива моменти съм си давал сметка защо тези хора след това са толкова „нахъсани“ срещу представителите на духовния живот. Защото нямат аурата, защото са бедни в ценностен план. Защото губят ум и дума, когато се изправят пред знаещия, интелекта и знанието. Бедният в духовно отношение обикновено мрази, той хвърля злъч и отмъщава. Достатъчно добре и примитивно съумява да използва подсъзнателните си нагони да постави на колене мислещия.

Затова нашего брата – интелигентният ЧОВЕК – библиотекарят, читалищният деец, музейният специалист и др. колеги от системата на културата, са поставени в унизителната ситуация на аутсайдери в обществото в резултат на „уважителното отношение“ и ниското възнаграждение за техния труд. Защото той, независимо от статуса, който им е отреден в обществото, е горд. Тази негова черта не може да бъде отнета с „наказанията“ и експериментите, на които много често е подлаган.

Може и да греша, но намирам, че това е част от логическия пъзел, който се реди и няма да може да се нареди, докато не бъдат образовани нашите държавници – за да ги уважават и да ги припознават институциите и най-вече хората на България. За целта те трябва да минат тестове за интелигентност. Трябва да прелистят и да осъзнаят прочетеното в десетки хиляди страници, създадени и съхранени от интелигентни хора, които работят и са работили за човечеството, за идните поколения, за нашите деца. За бъдното!

Тогава може би нашите „доморасли“ на сегашния етап политици ще схванат желязно-

то разбиране и дълбочината на мисленето на заслужили фигури, намерили място в музея на славата като Чърчил в неговата битка за културата и за величието на страната, която представлява. Ще подкрепя доводите с цитат за мъдрия и далновиден държавник. По време на Втората световна война казали на Чърчил, че ще трябва да се съкратят средствата за културата с цел да има за военни цели за защитата на държавата. Той отвърнал гневно. Тогава какво ще защитаваме???

Моят въпрос към хората, които участват в управлението на процесите в нашата страна е – кога ще отредим подобаващо място на българската култура, на нейните творци и на хората, които имат отговорността да съхраняват и да представят тези безценни късчета от нашия живот?

Кога ще бъде отдаден дан на тези прослойки в нашето общество. Тези хора не искат много, те не искат за себе си, а за всеки един в тази страна, за да може да станат достояние нашите и световните образци.

Иначе като страна сме обречени на глобални цивилизационни промени. Ако не осъзнаваме навреме накъде духат ветровете, ще се превърнем в пустиня на интелекта. Трябва да се заложи на изпитаната логика – да защитаваме образоваността и културата в нашия свят!!!

Да помислят за хората, които всекидневно стоят в своите неотоплени и не до-там добре изглеждащи библиотеки, музеи и галерии, читалищни сгради. Които като истински магьосници се опитват да помогнат на всеки един прекрачил прага на културната институция с ограничените ресурси, с които са принудени да работят. Които ни доставят радост в трудни моменти от нашето битие чрез своите интерпретации, песни, превъплъщения, хубаво четиво... Всичко това от сърце... Срещу мизерните левчета за култура и заплати!!!

Вижте сами каква МЕРЗОСТ – САМО 216 обществени библиотеки през 2015 г. получават средства ПО ПРОЕКТ НА МИНИСТЕРСТВОТО НА КУЛТУРАТА за попълване на библиотечните им фондове – ОТ ОБЩО ОКОЛО 3500 читалищни и обществени библиотеки в България.

СРЕДСТВАТА СА В ОБЩ РАЗМЕР НА 139 897 лв. – УМОПОМРАЧИТЕЛНО, СМЕШНО, ГРОТЕСКНО, АКО НЕ Е ТРАГИЧНО!!!). Средно по 30-40 книжки в библиотека. Или най-точно: по почти 2 стотинки на човек от населението в страната?! (Не случайно 56.6% от хората от селата и 30.3% малките градове не са се докоснали до книги)...

И НА ФОНА НА ТАЗИ ОСКЪДИЦА – 142 426 000 лв. държавна субсидия за политическите партии??? БЛИЗО 120 ПЪТИ ПОВЕЧЕ. Явно продължаваме да живеем в „Държавата Урария“. (по Боян Биолчев). Или по романа „Трохите на щастieto“... На 02.12.2015 г. нашите „народни представители“ демонстрираха отново свят „гьотсуратлък“ и не намалиха субсидията на 6 лв. Нито си гласуваха замразяване на заплатите. Всичко тава „в името на народа – не на популизма!!!“.

ДА ПОВТОРИМ ОЩЕ ВЕДНЪЖ: Срещу мизерните левчета за култура и заплати!!! Срещу 2 СТОТИНКИ на верноподаник – за библиотеките????!!!

Защо съм скептик в успеха на сегашните протести?

– Все още сме много разделени – библиотекари – читалищни, музейни дейци, галеристи (представителите на различните гилдии в сектор култура) – общество

– Липсва добра подкрепа от профсъюзните централи.

– Няма ясно заявена позиция от ръководствата на големите и националните културни

институции.* Без поддръжка от тяхна страна протестите бързо ще отшумят. Колегите, които ще участват в протеста, рискуват да има негативни последици за тях.

– Отсъстват предупредителни послания в сайтовете на големите организации. Това говори за отсъствието на подкрепа от ръководствата им, както и за самодееен и ограничен характер на протестите.

– Не е добър избраният подход на протеста – символичен.

– Не е подходящо и времето на протеста – 10 декември. Струва ми се, че трябва да има ефективни стачни действия за културните организации в страната. Подходящо време са сесиите на студентите (да се поговори с техните представители, да се потърси съдействие от тях).

Какво трябва да се направи – мнение по въпроса?

Без да ми се сърдят част от колегите, сега обявените протести имат емоционална окраска и приличат от рода на нещо като „куче с кренвирш да плашим“

P.S. От опит мога да споделя следното:

– Ако не се обединим.

– Ако ръководството на протестиращите институции не застане начело на своите хора.

– Ако не се изведе и представи ясно в очите на обществото справедливостта на каузата – още от сега заявявам, че протестите няма да трогнат никого? Напротив, те могат да имат обратен ефект за гилдията.

Не бих желал по никакъв начин моите внушения да се сбъдват.

Скъпи колеги, Пожелавам успех!!!

Anna Saint-Garmaine Ще положим всички усилия да сме заедно на протестите, г-н Димчев. Може би видяхте протестното писмо на библиотеките и на музеите. То е от всички – националната, регионалните, общинските, читалищните. Писмото на музеите също е от всички. И протестът ни ще бъде общ – музеи, галерии, библиотеки. Синдикалните организации са тези, които написаха писма, ще организират протеста. Ще се нуждаем от всяка подкрепа!

Antoaneta Slavova Мъдър човек! И този път нещата са казани 1 към 1 и са правдиви до болка!

Donka Kitanova Харесвам статията, както разбирам и желанието ви «за обединеност и заедност»....За съжаление, в гилдията липсва лидер, който в 3 изречения да отсече: „Не е символичен, а изстрадан, мотивиран и организиран протест, за вземане на безкомпромисен...“

Anna Saint-Garmaine Лидерът е нищо, нула без хора след себе си. Когато хората са готови, тогава ще се появи и лидерът.

Donka Kitanova А има ли съмнения, че липсват хора?!? Ето, за това иде реч! Къде сте хорааааааааааа???

Alexander Dimchev Това е мерзост!!! Колко са паричките за култура??? За книги в библиотеките, за заплати, за бедните, за църквата???

Georgi Armianov С толкова пари можеха да се построят училища, читалища, библиотеки... Но управляващите нямат нужда от умни и учени. Те имат нужда от матрЯл.

Alexander Dimchev, 23.11.2015.

Скъпи приятели,

От все сърце и с ясно съзнание Ви благодаря за поздравленията, за добрите думи, чудесните картички и пожеланията!!!

Дано утре, в деня на първите протести на библиотекарите, музейните специалисти, читалищните дейци и всички, които споделят нашата справедлива кауза, се поздравим с успех!!!

Нека над Вас да бди Св. Александър Невски – защитник на онеправданите!!!

За съжаление отново се скриха нашите ръководители???

Да загърбим техните частни интереси и да се борим за нашите институции, за нашите чудесни потребители, които очакват от нас.

Пожелавам успех!!!

Ваш Сашо Димчев

Alexander Dimchev, 23.11.2015

ЗАЩО „МИШОЦИТЕ“ МЪЛЧАТ?!

Не бих желал да коментирам повече, когато хората на културата в нашата страна излизат да се борят – не за себе си, а за бъдещето на България. Вижте и си помислете кой ни управлява:

- Сайтът на Министерството на културата – има ли една думичка за недоволството на хората в сектор култура – НЕ!!!
- Народното събрание – въпреки многословността на няколко народни „трибуни“ – че библиотеките са приоритет НОМЕР ЕДНО – НИЩИЧКО. Как не ги е срам да изричат подобни слова – АБСОЛЮТЕН КОНФОРМИЗЪМ И ДЕМАГОГИЯ!!!
- Националната библиотека, към която колегите от страната гледат все още с надежда – разбира се, винаги след събитията – ние събираме документи: в исторически контекст – ЩЕ СЪБЕРЕМ СВИДЕТЕЛСТВАТА за стачката.
- Други ръководства на значими организации от сектор култура – са заспали в латаргичен сън, пооглеждайки се какво се случва, за да се включат на СТРАНАТА НА ПОБЕДИТЕЛИТЕ.

Накъде с такива „УПРАВЛЕНЦИ???”

Индивиди, които живеят в илюзорен свят.

Откъснати от действителността.

Как ли пък не – защото те са във властта за облаги!!!

Защото те не знаят как колеги живеят и едвам свързват двата края.

Защото не знаят какво е да се усмихваш – когато мислиш за елементарни битови проблеми.

Защото ни управляват „ОБРЪГНАТИ, САМОДОСТАТЪЧНИ хорица“.

Индивиди, за повечето от които чувството за солидарност се състои в това да следиш какво се случва в твоята организация с подходи, които подхождат на други – силови ведомства.

На подобни люде ще им цитирам следната философска мисъл: не забравяйте, че колкото от по-високо падаш – ТОЛКОВА ПОВЕЧЕ БОЛИ.

СКЪПИ КОЛЕГИ,

Пожелавам Ви от цялата си душа да направите така, че **ПОНЕ** тези хора да се замислят – **ПОНЕ!!!** Да пораздвижите блатото!!! Да стреснете „мишоците“!!!

Нека над Вас да бди Св. Александър Невски – защитник на онеправданите!!!

За съжаление отново се скриха нашите ръководители???

Да загърбим техните частни интереси и да се борим за нашите институции, за нашите чудесни потребители, които очакват от нас.

Пожелавам успех!!!

Veneta Ganeva Така е Мери, **СТРАХ**, а не достойнство. За съжаление повечето от назначаваните в библиотеките хора са послушни, защото са длъжници на директора, т.нар. «Свои хора», така най-сигурно се крепи властта. За още по-голямо съжаление е това, че те не са и специалисти.

Veneta Ganeva Поздравления за Александър Димчев! Всичко написано е вярно!

Павел Василев: Е дойде и ново поколение, а и не се търпи това принизяване.

Alexander Dimchev, 24 ноември в 17:46

СКЪПИ ДЕЙЦИ НА КУЛТУРАТА,

Благодаря ви най-сърдечно за всичко, което **НАПРАВИХТЕ ОБЕДИНЕНИ ДНЕС** и правите за хората в нашата прекрасна, но за съжаление съсипана страна – от недобри управници.

СКЪПИ КОЛЕГИ, без вашия дух, жизненост, **ВЯРА** в бъдещето – нашият народ е обезверен. Вие сте истински будители, възрожденци!!!

Тъй като съм по-близо до библиотечната професия ще допълня следното:

По-голямата част от вас са дами, които правите и невъзможното да изглеждате в очите на нашите потребители като весталки на знанието, на човешината. В очите на по-малките ни посетители – принцеси и продавачи на чудеса. В съзнанието на най-малките човечета – техни учители и приятели, които им сочат пътищата за социализация и за това как да растат като добри и интелигентни хора....

Всичко това става на фона на мизерното финансиране. Представям си как, освободени от ежедневните ви мисли за оцеляване, ще подобрите още повече грижите си и желанието да правите добрини за нашите потребители. Не знам дали не греша, защото знам, че бедните (финансово), но духовно богати хора са по-добри, по-солидарни, **ПО-ЧОВЕЧНИ???**

В този случай си спомням за една българска «Майка Тереза», която за мен е олицетворение на повечето от Вас. Тя беше избрана за библиотекар на 2010 г.

Подобни хора заслужават нашата подкрепа, именно заради това!

Като техен верен привърженик се опитвам да им я дам! Или поне да бия камбаната – за неслучващото се в нашата страна. Убеден съм, че нещата постепенно ще се променят

към добро! Защото неблагополучията в библиотечния сектор рефлектират и се отразяват пагубно върху процесите на развитие на българския народ и държава.

Надеждата умира последна!

Основание за оптимизъм и надежда ми дават ВСИЧКИ, които са трудите честно на полето на културата.

Особено близки са ми всеотдадените на библиотечното поприще колеги. Ярък пример в това отношение може да бъде илюстриран с отличената за „библиотекар на годината“ за 2010 г. Ирина Петрова – от Народно читалище „Съзнание 1912 г.», село Михайлово, Врачанско. Една българска „Майка Тереза“ за своите съселяни. Самата тя е с много сериозна диагноза на заболяване. Въпреки това всекидневно, освен книги и вестници, качена на своето колело разнася хляб и лекарства по къщите на нуждаещите се. Вестниците е абонира от своята „огромна“ пенсия – на библиотечен деец. Тя работи без заплащане в читалището, като доброволка, само и само да не бъде закрыта тази културна светиня за хората.

Докато в нашия народ има този порив и влечение за общност, обединена около културата и традициите – във всяко село и всеки квартал на градовете ни, съм спокоен.

Докато в библиотеките и читалищата активно четат и членуват по три, а някъде и четири поколения от една фамилия, съм спокоен. Ще ни бъде!!!

Докато в нашите културни институции се трудят такива всеотдайни хора като ВАС, днешните – музейни специалисти, галеристи, музиканти, художници, артисти, изкуствоведи, библиотекари..., можем да бъдем спокойни. Които милеете за съхранението, развитието, обогатяването и представянето на културното ни наследство – можем да бъдем горди с ВАС!!!

Докато има подобни люде в нашата страна – ще има и живец и не се страхувам за културата и бъдещето на България. Поклон пред ВАШИТЕ усилия и всеотдайност!!!

Само че е настъпило времето институциите да си влязат в ролята?!!! НЕ С ОБЕЩАНИЯ, А РЕАЛНО.

Днес Вие докажете, че сте СИЛА!!! Надявам се и „мишоците“ да са оценили вашия порив – КЪМ БЪДЕЩЕТО?!

Днес Вие излязохте от мълчанието и проявихте Вашата ГРАЖДАНСКА ПОЗИЦИЯ!!! По един достоен начин – без крясъци, зурли, вувузели, натиск, нахалство и сблъсъци. Вие изразихте чувствата на гилдиите по начин, който показва истинското лице на протеста – ЧОВЕШКОТО!!!

Позиция, с която вече ще трябва ДА СЕ СЪОБРАЗЯВАТ ВСИЧКИ, които взимат управленски решения в областта на културата.

Iskra Markova Уважаеми колеги, радвам се, че се събудихме (започнахме да удряме)! НО, за да правим нещата заедно трябва да имаме СИНДИКАТ, който да ни обединява или ББИА да се събуди и да изпълни чл.5 (1) Да работи за издигането на СОЦИАЛНИЯ СТАТУС на професиите в библиотечно-информационния сектор и да оказва професионална защита на своите членове.

Milena Velikova Съмнявам се, че «мишоците», както много точно ги определихте, ще успеят да оценят макар и малка част от казаното и показаното. Но все пак, НАДЕЖДАТА УМИРА ПОСЛЕДНА!!! Засега ще се надяваме, но бъдете сигурни, че няма да си останем само с едната НАДЕЖДА..., ние, хората работещи на културния фронт!!!

Angela Petrova Поклон пред вас за прекрасните думи!

Alexander Dimchev. 25 ноември в 00:38

Браво на ръководството и на колегите от библиотеката на Софийския университет, чийто патронен празник е на 25 ноември – за изразената ясна позиция!!! Хора на дълга и на професията. Не на „мишкуването“.

Ето защо българите имат доверие на Алма матер – където няма място за тънки „сметчици“, а за България!

„Важно! Във връзка с националния протест на музейните и библиотечни служители „Ден на недоволството!“, който ще се проведе на 24 ноември 2015 г., библиотекарите от Университетската библиотека изразяват своята подкрепа за справедливите искания на колегите от страната.“

Марияна Максимова Възхитена съм от зам.-директорката на Унив. библиотека г-жа Яврукова по повод изразеното ѝ мнение за протеста на библиотекарите.

Alexander Dimchev, 28.11.2015, 7.30

Ден на гнева в културата

Стотици музейни работници, музиканти и библиотекари от цялата страна излязоха на улицата (цитирам – „...над 3000 служители...“)

<http://btvnovinite.bg/video/videos/news/den-na-gneva-v-kulturata.html/24.11.2015>

Поздравления за Вашата борбеност и гражданска позиция, скъпи колеги!!!

Трябва да се борим – докрай!

Не бива да се отказваме ДОКАТО не успеем!

Не бива да се отказваме – ДОКАТО не успеем!

Ние сме като спускащ се камък – ще набираме скорост – докато ни чуят и започнат да решават проблемите на хилядите и милионите ни потребители и на хората, посветили себе и своя живот си на тях, обричайки себе си и близките си на мизерно съществуване.

В името на идеали, които е трудно и невъзможно да бъдат оценени в едно мутренско-чалга, бездуховно и разпадащо се общество. За съжаление, добре демонстрирано в нашата татковина, с което се промиват мозъците на младото поколение за лесни печалби, за лек и охолол живот. Всичко това, постигано без усилия и сериозен труд, а благодарение на натрупана мускулна маса, агресивно поведение..., и на други външни атрибути???

Този балон гърми на фона на добрите ни деца, които, за съжаление, изтичат, на фона на добрите ни лекари, интелектуалци..., които с мъка напускат страната ни.

Два свята – кой ще победи?

От нас зависи много да направим балансите и да пренаредим пъзела. Затова не бива да се предаваме!!!

Трябва да бъдем единни, така както са ни завещали предците!!!

ЗА ДА Я ИМА БЪЛГАРИЯ – ДА НИ ИМА И НАС – ОБИКНОВЕНИТЕ ХОРА, ВЛЮБЕНИ В СВОЯТА ПРОФЕСИЯ!!!

Ако ли не успеем и не се борим за каузата, ще цитирам колега от русенската опера: „Най-накрая в тази страна ще остане министерството без култура – това е истината!“

Нима ще допуснем това да се случи??? Трябва да сме „античовеци“. Вярвам в здравия разум на българите!!!

Нека на 10 декември да подкрепим всички – отново заедно на протеста на нашите колеги, (които запалиха искрата на недоволството ни) на една от СВЕТИНИТЕ НА БЪЛГАРИЯ – НАЦИОНАЛНАТА БИБЛИОТЕКА „СВ.СВ. КИРИЛ И МЕТОДИЙ“!!!

Марияна Максимова: Светът принадлежи на оптимистите, песимистите са само зрители.

Франсоа Гизо

Александър Димчев

**ДА БЛАГОДАРИМ НА ВЛАСТНИЦИТЕ ЗА „ЩЕДРАТА ПОДКРЕПА“
КЪМ ТЕХНИТЕ ВЕРНОПОДАНИЦИ И ГЛАСОПОДАВАТЕЛИ (материал с
продължение)**

Вижте сами каква МЕРЗОСТ – САМО 216 обществени библиотеки през 2015 г. получават средства ПО ПРОЕКТ НА МИНИСТЕРСТВОТО НА КУЛТУРАТА за попълване на библиотечните им фондове – ОТ ОБЩО ОКОЛО 3500 читалищни и обществени библиотеки в България.

СРЕДСТВАТА СА В ОБЩ РАЗМЕР НА 139 897 лв. – УМОПОМРАЧИТЕЛНО, СМЕШНО, ГРОТЕСКО, АКО НЕ Е ТРАГИЧНО!!!). Средно по 30-40 книжки в библиотека. Или най-точно: по почти 2 стотинки на човек от населението в страната?! (По данни на ББИА). (Не случайно 56.6% – от хората от селата и 30.3% в малките градове не са се докоснали до книги)...

И НА ФОНА НА ТАЗИ ОСКЪДИЦА – 142 426 000 лв. държавна субсидия за политическите партии??? БЛИЗО 120 ПЪТИ ПОВЕЧЕ. Явно продължаваме да живеем в „Държавата Урария“ (по Боян Биолчев). Или по романа „Трохите на щастието“...

На 02.12.2015 г. нашите „народни представители“ демонстрираха отново свят „гьотсуратлък“ и не намалиха субсидията на 6 лв. Нито си гласуваха замразяване на заплатите. Всичко тава „в името на народа – не на популизма!!!“.

ДА ПОВТОРИМ ОЩЕ ВЕДНЪЖ: Сресу мизерните левчета за култура и заплати!!! Сресу 2 СТОТИНКИ на „верноподаник“ – за библиотеките????!!!

Иначе по-щедри подаръци – за „грамотните им поддръжници“ – кебапчета, кокошка, по някой лев... И това гарнирано с любимите фолк певачици на властта. Радвай се народе – до новите избори... Може и някоя мечка от Белица да доведат?

ТАКЪВ „НАУЧЕН“ И „ВЕРЕН НАРОД“ Е НУЖЕН.

Останалите, по признанието на един вицепремиер – напускат Българийката – ЗА ЖАЛОСТ!!! Само през настоящата година около 45 000 души. Колкото е почти годишната раждаемост. Главно това са от най-можещите и знаещите ни сънародници.

Разговор за сериозни неща не е необходим-}. Нали получихме 10 млн. лв. Много да не говорим, че и тях ще ни ги „експроприират“ – най-вероятно за „несигурност“.

Нищо, че само библиотеките ни се нуждаят – за изпълнение на Стандарта, приет след 6 г. от Държавата от около 26 млн. лв.– ДОПЪЛНИТЕЛНО. (Ежегодно – по занижени критерии.)

Къде са парите за музеите, музикалните дейци и за другите гилдии, които протестираха???

Така е по-лесно – отново да ни противопоставят.

Успяват – първите лястовици и симптоми се появяват – читалищни библиотеки – срещу национални – регионални срещу –... , ... срещу.

Скъпи колеги,

Трябва да бъдем единни на 10 декември, КОГАТО Е ПРОТЕСТЪТ НА КОЛЕГИТЕ ОТ НАЦИОНАЛНАТА НИ БИБЛИОТЕКА!

Да задаваме въпросите на хората, които ни управляват.

Да питаме къде бяха „мишоците“ по време на протестите. Защото, колкото и оскъдни да са средствата, те ще влязат в ролята на бенефициенти на бюджета. Може би по-справедливо е някой от тях да се оттеглят.

Да питаме – ще има ли реформи в нашия сектор.

Да задаваме въпроси – кога най-сетне ще има държавна политика и изпълнима стратегия в нашата страна – за родната култура.

Убеден съм, че въпросите за реформите НЕ опират само до сериозно допълнително финансиране, а до подредба на културното ни пространство!!! До приоритети. До ясни позиции, до коректни и важни националноотговорни решения.

Поне така стоят нещата в библиотечния сектор.

НАЙ-ВАЖНОТО Е ДА ПОЛУЧИМ ТОЧНИ И ЯСНИ ОТГОВОРИ!!!

С КОНКРЕТНИ СРОКОВЕ И ОТГОВОРНИЦИ.

За целта нека да обединим усилията си!!!

Всякакво отлагане ще ни тласне отново в спиралата на успокояването.

В това отношение са магьосници нашите управляващи.

VIII. СЛЕД ПРОТЕСТИТЕ НА КОЛЕГИТЕ НА 24 НОЕМВРИ – РЕЗУЛТАТИТЕ

РЕАКЦИЯ НА ПОЛИТИЦИТЕ

Депутати от РБ внесоха предложение за 14 милиона лева повече за капиталови разходи на общините и близо 8 милиона лева за музеи, галерии и библиотеки

<http://reformatorskiblok.bg> -14/петък, 27 ноември 2015г.

Общо около 7,9 млн. лева за музеи, галерии и библиотеки и близо 14 милиона лева повече за капиталови разходи на общините поискаха с изменения на Закона за държавния бюджет депутати от Реформаторския блок.

Като вносител на предложението Найден Зеленогорски – съпредседател на парламентарната група на Реформаторите, заяви, че става дума за увеличение със 6,7 милиона лева за политика в областта на опазването на движимото и недвижимото културно наследство и още 1,2 млн. лева за политика по създаване и популяризиране на съвременното изкуство в България и чужбина и достъп до качествено художествено образование.

Това са средства в помощ на реформата в музейния сектор и изпълнението на заложените приоритети, уточни Зеленогорски, като каза, че досега държавните музеи не са на делегирани бюджети и това ги прави неравностойно третирани. Същото важи и за Националната библиотека „Св. св. Кирил и Методий“, подчерта Зеленогорски, като добави, че с тези средства ще се пристъпи към нов модел на финансиране, според който делегирани бюджети ще има и за 11 държавни музея и Националната библиотека.

В рамките на тези пари ще се увеличат и работните заплати на специалистите в тези сектори, които засега са най-ниски при хората с висше образование, като разчетите ни сочат, че вдигането на заплатите им ще бъде между 40% и 50%, добави Зеленогорски.

Заместник-председателят на „Движение България на гражданите“ и съпредседател на Парламентарната група на РБ обърна внимание също, че РБ настоява за увеличаване на стойностните показатели на общините за делегираните от държавата дейности за 2016 г. с около 17 млн. лева, поради предлаганото увеличение за разходите за култура, които се правят от галерии, музеи и библиотеки на общинска издръжка. Общо 55 общински музея в цялата страна не са на делегирани общински бюджети и моделът трябва да се приложи и спрямо тях, категоричен бе Зеленогорски.

Той подчерта, че трябва да се увеличи и единният разходен стандарт на 103 музея и галерии с регионален характер. Настояваме в предложението си за увеличаване на единния разходен стандарт на библиотеките на 14 хиляди лева, с което ще се осигурят по-високи на работни заплати с около 40%-50%, както и за дейност. Общо се предвижда 3,650 млн. лева за тези разходи, обясни Зеленогорски и добави, че така всички ще минат на делегирани бюджети и ще се увеличават възнагражденията на експертите там.

Другото предвидено в предложението на РБ е увеличаване на капиталовите разходи на общините с 14 млн. лева – от 142 на 156 млн. лева. Това са разходи за ново строителство и основни ремонти на общинска собственост, като РБ предлага предвидената капиталова субсидия да се увеличи с 10% във всяка българска община, обясни Зеленогорски.

Осигуряването на ресурсите за култура и за общините ще стане през увеличаване на приходната част на бюджета и увеличаване събираемостта, посочи той.

Вносителите на промените в Закона за държавния бюджет за култура и общини са народни представители от всички партии в РБ, сред които Найден Зеленогорски, Димитър

Делчев, доц. Димитър Шишков, Настимир Ананиев, д-р Валентин Павлов, доц. Борислав Великов, Борислав Миланов и Никола Хаджийски. Предложението беше внесено снощи в деловодството на парламента.

Вдигат заплатите в библиотеките и музеите с 22%

http://offnews.bg/news/Kultura_33/Vdigat-zaplatite-v-bibliotekite-i-muzeite-s-22_601236.html

Държавата ще даде 10 милиона за заплати на работещите в националните библиотеки, музеи и галерии, което значи, че от 1 януари 2016 г. заплатите в сектора ще се вдигнат с 22%.

Това заяви Ирена Соколова, зам.-председател на Комисията по култура и медии към парламента пред БНТ. Тя подчерта, че парите са взети от капиталовите разходи на МС от общия държавен бюджет, а няма да се ощетява МК.

Според нея 13-те държавни и национални институции не са вдигали заплатите на служителите си в последните 10 години, а на всичкото отгоре на 1 януари ще бъде направена и промяна в модела на финансирането им.

Новината идва след като на 24 ноември в София се проведе протест на библиотекари, реставратори и служители на музеи и галерии именно заради ниските възнаграждения в сферата.

Според синдикатите обаче необходимите допълнителни пари за музеите, галериите и библиотеките в страната са 26 млн. лева, а не 10 милиона.

IX РЕАКЦИЯ НА КОЛЕГИЯТА И НА АВТОРА

Анета Лечева: Протестите ще продължат, защото трябва 20 млн. лева за музеи, галерии и библиотеки

Мария РУСЕВА

<http://images.focus-news.net/c1d830d36557627594abb59ec9319820.jpg>

Бургас. Не сме доволни от увеличението на разходите за персонал в сферата на културата в размер на 10 млн. лв. Протестите ще продължат, защото трябва 20 млн. лева за музеи, галерии и библиотеки. Това каза за **Радио „Фокус“ – Бургас** Анета Лечева, председател на бранш „Култура“ за Община Бургас и председател на синдикалната организация на библиотеките. „Това е минимумът. Ако трябва да се покрие европейският стандарт, който е утвърден от министъра на културата, за библиотеките специално, тези 20 млн. лева въобще не биха стигнали. Не ни удовлетворяват тези 10 млн. лева, защото това е 10% увеличение. Освен това в тях не са включени и исканията ни за допълнително финансиране за самите сгради, което значи, че сградите отново пак ще си ги финансираме от субсидията за щатната бройка. Ние искаме 600 лева минимална основна заплата в сектора. Това мисля, че е абсолютно постижимо и ни е дължимо. Последното ни увеличение на заплатите беше по времето на управление на министър Стефан Данаилов. Ще протестираме, докато разберат, че ние нямаме друг път. 10% на 450 лева основна заплата са 45 лева. Това не е никаква стъпка. Освен това увеличението ще бъде изядено то данъците съответно. Ние сме граждани, които си плащат всичко“, каза Лечева.

По думите ѝ „със сигурност протест ще има на 10 декември, когато е празникът на Националната библиотека. След като така се стичат обстоятелствата, ще има и други протести. Това е много неприятно за цялата гилдия. Няма да спрем!“, категорична е Лечева.

Anna Saint-Garmaine Последното предложение на „нашата“ комисия по култура е за 10 мил. увеличение в сектора. Няма да се откажем от исканията си! Всички ще сме още по-сплотени, защото видяхме, че можем!

Tanja Angelova Не съм и очаквала друго решение, прах в очите, колкото да се каже, че нещо е дадено за културата! Не трябва да се отказваме, но 10 декември, мисля, че ще е вече късно.

Anna Saint-Garmaine Да, късно е! Засега нямам друга информация, освен че разговорите и в понеделник ще продължат

Валентина Георгиева ПОДКРЕПИЯМ! И аз съм библиотекар, на 27 години съм, в момента съм и студентка в УниБИТ и виждайки, какво е положението и че всяка година става по-зле... Срам ме е от ниската заплата и потъпкването на културата! Обичам си професията и искам да имам стимул да изпълнявам дълга си!

Елка Пенкова от федерация „Култура“ Здравейте, колеги, Току що се прибирам от заседанието на Бюджетната комисия в НС. Новината е, че се дават допълнителни 10 млн. за музеи, галерии и библиотеки. За съжаление не се одобриха исканите от нас 25 млн, но те са внесени от парламентарните групи на АБВ, БСП, ДПС, Реформаторския блок в лицето на Найден Зеленогорски и още няколко човека и ВМРО. Все пак благодарение на нашите усилия, страхотния протест, който направихме заедно с помощта на РС-тата и лично на вицепрезидента Вальо Никифоров, успяхме да се заговори и за нас и да се отпуснат някакви, макар и минимални средства. И не на последно място – 10 млн. се дължат и на огромните лични усилия на президента на КНСб Пламен Димитров, който в почивните дни е провеждал ред срещи. Надявам се, че това е само началото и ще продължим в същия дух!

Марияна Максимова Благодаря на Елка Пенкова и от Ваше име, уважаеми колеги,

за огромните ѝ усилия! Елка работи от февруари т.г. досега за синдикалните интереси и на Нац. библиотека!

Vesela Genova Огромни усилия, благодарности, но какъв е конкретният резултат?

Марияна Максимова Мариана Бояджиева, БСП лява България: Предлагаме увеличение на средствата на Министерство на културата с 34 млн. лева 2 Декември 2015 София. Министерство на културата с 34 млн. лева. Това каза от парламентарната трибуна народн... Вижте още

Марияна Максимова Веси, първият резултат ще е налице като приключи гласуването в Парламента днес.

Цецка Янакиева Гласуването приключи, всички предложения и допълнения по параграф 17 от Бюджет 2016 г. са отхвърлени!

Боряна Табакова Параграф 22!

Vesela Genova 30.11.2015 Остават 10 дни до протеста на 10 декември. Избрахме и посочихме тази дата в нашето протестното писмо до правителството и парламента от края на октомври тази година. Това е датата, на която през 1878 година е решено да се създаде българска национална библиотека и която сме приели за свой рожден ден. Очакваме подкрепата на колегите от музеите, галериите и библиотеките и широката културна общественост. Успех на общото ни справедливо дело!

Библиотекарите може би имат значение? Вдигат им заплатите... леко

Един протест им извоюва 10 млн. лв. към бюджета. А искаха 26 млн. лв.

Площад СЛАВЕЙКОВ 04.12.2015

<http://www.ploshtadslaveikov.com/bibliotekarite-mozhe-bi-imat-znachenie-vdigat-im-zaplatite-leko/>

489 лв. е основната заплата в Народната библиотека. С протеста преди 20-ина дни бе извоювано 20-процентно увеличение.

Библиотекарите у нас, всеизвестно е, не са по-важни от полицаите. Въоръжението им на протеста пред Народното събрание преди 20-ина дни бе имагинерно – затова е почти невероятно, че и то размекна нечие сърце във властта. Дотам, че да задвижи държавната машина да развърже кесията. Библиотекарите и музейните специалисти ще получат 10 млн. лв. над заплатите си през 2016-а.

Правителството ще увеличи най-ниско заплатения квалифициран труд в държавата – специалистите в националните библиотеки, музеи и галерии, съобщи пред БНТ Ирена Соколова, зам.-председател на комисията по култура и медии в парламента. От 1 януари 2016 г. възнагражденията в сектора ще се вдигнат с 22%. Депутатката обясни, че парите няма да са от бюджета на Министерство на културата – както често става, отнемат от едни творци и дават на други – а ще бъдат взети от капиталовите разходи на Министерския съвет от общия държавен бюджет. Соколова призна, че в музеите и библиотеките не са вдигани заплатите на служителите в последните 10 години, а догодина ще бъде направена и промяна в модела на финансирането им.

Десет милиона лева след 10 години чакане, ето това е търпение! Нищожен триумф на фона на грандиозния успех на органите на реда. Полицаите просто запазиха социалните си придобивки – 20 заплати закуп при пенсиониране. Стига им тази награда, защото средната заплата на един полицай е 1100 лв. На библиотекарите пък е между 450 и 550 лв. Началната заплата на млад музейен специалист с магистърска степен е 400 лева – от 1

януари той ще получава 20 лв. повече заради вдигането на минималната работна заплата в страната. Сега, като прибавим и увеличението – догодина той ще се „шири“ с 512, 40 лв.

Според синдикатите необходимите допълнителни пари за музеите, галериите и библиотеките в страната са 26 млн. лева, а не 10 милиона. Така че може би предстои нова среща между културата и властта – от дистанция, разбира се: едните долу, в подножието на парламента, другите – горе, зад прикритието на завесите.

Битката, доколкото разбираме, е на живот и смърт. Познавайки нрава на библиотекарите обаче, те може и да не излязат втори път на битка срещу мизерията, унесени в мъдрости като тази:

„Ако чакаш достатъчно дълго на брега на реката, ще видиш трупове на враговете си, да се носят по течението покрай теб.“

Ако това е стратегията им в общуването с властта, скоро реката може да отнесе техните трупове.

Румяна Петрова Г-н Димчев, планират пълното ни заличаване като народ до 10-15 години. Неук и непознаващ своята история народ, се манипулира лесно. Бедният човек си мисли, ами ако загубя и този къшей хляб, как ще се оцелява. Преклонени главици, остра сабя не сече ги. Скотско мислене, дотам е докаран този талантлив и способен народ на траки и българи.

От години не съм купувала книги за училищната библиотека, но с цялото си безсрамие не забравят да искат отчет за дейност. Още не могат да повярват, че съществуваме, без държавата да влага стотинка за учениците. На работа си нося своя лаптоп, флашка с моя интернет, нося и свои книги.

Дълго време бях представила на таблото статия-интервю с Илко Семерджиев-беше си закупил от книжарница за свои лични нужди книги за 5000 лв. – ето това е нормалното, а в случая при нас е изключение – за една календарна година се отнася.

Александър Димчев Драга Румяна, благодаря Ви за откровените слова!!! Идеята на протестите е да се излезе от тази патова ситуация. Не съм голям оптимист, може би знаете моето прозвище – Дон Кихот. Но вярвам във Вас и в усилията на колегите. Не бива да се отказваме. Ние сме като Соломон и 20 г. през пустинята. Вярвам, че ще успеем. Може и след години, но съм убеден!!!

Vesela Genova Чуват се абсурдни и напълно необосновани слухове, които даже няма да повтарям, във връзка с нашия исторически протест на 10-ти декември. Протестът е синдикален, за него сме взели решение на събранието на 24-ти ноември с пълно мнозинство. Ще излезем в обедната си почивка да покажем, че вече не сме невидими, че не сме безгласни. Ще направим тази малка, но задължителна крачка. Ние настояваме за достойно място в обществото. Доказваме правото си на това място с всеотдайната си работа всеки ден. Ние сме не само пазители на паметта на нацията, учени, експерти, изследователи. Ние сме и информационни работници във века на свръхтехнологизирано информационно общество. Това поставя пред нас големи предизвикателства и ние ги посрещаме успешно. Огромни обеми информация трябва да бъде организирана и предоставена в достъпен за използване вид на потребители с най-разнообразни потребности. В електронния каталог влизат (не сами) десетки хиляди нови записи всяка година. Служителите на библиотеката се квалифицират постоянно, получават сертификат след сертификат за нови компетентности, за да са на нивото на международните стандарти и изисквания. Ние имаме право на достойно място в обществото и това е дългосрочен проект. Недоволството ни е трупано с години и сега вече не можем и не искаме да спрем насред път и да се върнем в отреденото ни скромно къшенице. Затова излизаме на 10-ти декември!

Maia Hristova Danailova Да излизаме, заради всичко това! И дългосрочно нищо няма да ни Спре!

Боряна Табакова Точно така! Да покажем нашата култура и интелигентност като се появим на открито, а не да се сгушваме в ъгъла!

Ика Dancheva Подкрепям ви безрезервно, колеги и ще съм заедно с вас, не само духом, на 10 декември!

Стефка Рангелова Най-малко в този момент трябва да обръщаме внимание на хора, които искат да ни разединят! От нас се иска само да бъдем последователни!

Александър Димчев – ВЪЗВАНИЕ 8.12.2015

СКЪПИ КОЛЕГИ, Не бива по никакъв начин и на никаква цена да се отказвате от протеста на 10 декември.

Ако не желаете да си навлечете недоверието на колегите от сектор култура в страната.

Предполагам, че емисари са тръгнали да ви съветват. Предполагам, че има и доза страх, която се инспирира от страна на моите любими „м-и“ Защото те много бързо мърдат и се ориентират, и усещат бъдещи опасности... Защото някои от тях предвкусват и надушват, че ще бъдат питани – „защо мълчахте?“.

Цяла България Вази гледа!!!

Променете мнението за смирениите, за „кротушките“, за немошните дейци на културата. Защото вече показахте, че сте силни – неимоверно силни. Необходимо е нашето общество да усети, че има все още защитни сили – във Ваше лице. Защото повечето от Вас са майки и жени, които даряват живот, които се борите мъжки за оцеляването на нашата култура, на вашите семейни огнища, за съдбата и престижа на България!!!

Скъпи колеги, хората в тази страна разчитат на Вас, да запалвате светлилки, за да има повечко надежда. Защото културата е животът на всеки един народ.

Колкото и низвергнати да бъдат хората, работещи в библиотеки, музеи, галерии, музикални или танцови формации, в читалищни институции – те са горди със своите компетенции, умения и знания.

Покажете на 10 декември потенциала си. Превърнете протеста във феерия на изкуството, в сцена на различните умения... Да покажете какво могат творците в нашата страна. На фона на мизерията, в която са поставени истинските създатели и носители на блага в нашата страна.

ДВЕ МНЕНИЯ НЕ БИВА ДА ИМА ПО ВЪПРОСА!!! Надявам се да се отзоват повече колеги на ПРОТЕСТА.

ДА ПОДКРЕПИМ КОЛЕГИТЕ ОТ НБКМ И РОДНАТА КУЛТУРА – 10.12.2015 Г. – ПРЕД БИБЛИОТЕКАТА!!!

Snejana Staikova КАКТО ВЕЧЕ ПИСАХ, НЕЩАТА В ПЛОВДИВ СЕ РАЗСЪХНАХА....

Румяна Петрова Говорих със синдиката на учителите, към който членуват и училищните библиотекари. Отговорът им беше – стачка няма да има, защото е постигнато увеличение на заплатите!!! Същевременно от министерството ни организират плътно мероприятия, инициативи, отчет за дейност, участие в проект за обзавеждане на библиотеки. Неща, които не са ми се случвали за целия дългогодишен стаж.

Стефка Рангелова Няма как обаче да бъдем благодарни?! Подигравателно отноше-

ние към Националната библиотека и нейните служители с образование и ценз! Заплатите ще се повишат с 90-100 лв., за да достигнат догодина по същото време пак новата минимална – тогава вече от 460 лв. Колеги, нека да сме категорични и последователни в исканията си!

Цеца Янакиева Часът и мястото остават непроменени – 12 ч

Александър Димчев, 9.12.2015 г.

Обращение към обществеността – „Мотивите и стимулите движат хората и институциите“. Във връзка с предстоящите протести на 10.12.2015 на представителите на Националната ни библиотека и на културните дейци.

Може би записани в нашето напрегнато ежедневие и в битови проблеми, в края на годината няма да усетим недоволството на една гилдия, на културните дейци. Хората, които се грижат за съхранението, създаването и разпространението на цивилизационните достижения, от чиито ценности и изкуство се ползваме и ще се възползваме всички ние и по време на празничните дни, когато ще искаме да бъдем по-щастливи, да се докоснем до аурата и излъчването на нашите любими изпълнители, до книгите, до многобройните предавания на медиите... Където главни герои са обикновените и необикновените мечтатели, творци и хора на културата.

Както винаги поради тяхната скромност те са избрали (лично за мен) неподходящ момент за протести – когато мислим за всичко друго, но не и за стачки. Защото идват спокойните празнични дни – Коледа и Нова година. Може би обаче да са прави – защото тогава ставаме по-щедри и по-радушни, по-човечни към проблемите, към болката и трудностите на другия.

В последно време, поради многобройни проблеми, нерешавани адекватно, или поради наслагвания с години в обществото, много активно започнаха да излизат на протести различни слоеве от населението в нашата страна. Къде заслужено, къде поради идеи за запазване на статукво, или от прекомерно завишени изисквания, които не могат да бъдат удовлетворени от нашата държава. Право на хората е да изразяват своята позиция!

Протестите на хората на културата се открояват с нещо много съществено и уникално, което прави разликата. То може да бъде вметено в понятието „обществена солидарност“. В него е вплътена идеята за развитието на институциите не само чрез повишаване заплащането на хората, участници и творци в културния живот, а чрез битка за повишаване на разходите – за подобряване на ресурсите на организациите, в които се трудят.

Или с едно изречение. БОРБАТА СЕ ВОДИ ЗА НЕГОВО ВЕЛИЧЕСТВО ПОЛЗВАТЕЛЯ на достиженията на културата във: библиотеките, читалищата, музеите, галериите, музикалните и сценичните подиуми и пр.

Поради това си позволявам (с моята скромна особа) да отправя апел към обществото. Подкрепете дейците на културата в България!!!

По този начин Вие защитавате правото на всеки един гражданин да има възможността да се възползва от традициите, от новаторството на работилниците за интелект в нашата страна.

Вие защитавате бъдещето на Вас, на Вашите деца и потомство. За да бъдем горди, да не се срамуваме един ден от постепенното изчезване или претопяване на добрите

образци и културни традиции. За да имаме достъп до чудесните образци на световното културно наследство и изкуство. За да бъдем свободни хора!!!

Нека на 10 декември 2015 г. да подкрепим коректните искания на библиотекарите!!! За по-справедливо заплащане на техния труд и за повече средства за библиотеките!!!

Защото мотивите и стимулите движат хората и институциите. Те са гаранция за обществения просперитет.

Вярвам в подкрепата на хората!!!

Anna Saint-Garmaine Националната библиотека с 22 % по-малък протест на 10 декември

1. Какъв е проблемът? – Минимална работна заплата от януари 2016 г. в България = 420 лв. Средна работна заплата в НБКМ 2015 г. = 490 лв.

2. Какво искаме? – Средна работна заплата в България = 800 лв.

3. Какво стана? – От поисканите от Синдикалните централи 25 млн. лв. увеличение на средствата за култура в бюджет 2016 г. Парламентът отпусна 10 млн. лв. – по-малко от 50 %.

4. Какво ни обещават? – 22 % увеличение на средната работна заплата в НБКМ.

5. Какво ще направим? – Исканията ни са изпълнени наполовина.

Настояваме до 1.11.2016 г. – Деня на народните будители, да бъдат предвидени средства в бюджета за 2017 г. за средна работна заплата в НБКМ, равна на средната заплата в България, и значително увеличение на бюджета в сектор КУЛТУРА.

Оценявайки постигнатото досега и в знак на готовност за бъдещи действия, 22% от плакатите на нашия протест ще бъдат обърнати обратно.

Оставаме в протестна готовност!

Синдикални организации на КНСБ и на КТ „Подкрепа“ – Национална библиотека „Св. св. Кирил и Методий“

Колеги, читалищата не са включени в това увеличение! Това е срам и не трябва да си мислите, че това е нещото, към което сме се стремели! Няма да спрем да се борим, вие сте едни от нас и така ще бъде!

Анета Лечева: 10-те млн. лв., които са отпуснати за култура в новия бюджет, са много малко

Виолета ТАСЕВА <http://www.focus-radio.net/?action=news&id=889661/9.12.2015>

Бургас. 10-те милиона лева, които са отпуснати за култура в новия бюджет са много малко. Това каза за **Радио „Фокус“ – Бургас** Анета Лечева, председател на бранш „Култура“ за Община Бургас и председател на синдикалната организация на библиотеките. По нейните думи, от тях 3,5 милиона лева са разпределени за националните институти под шапката на Министерство на културата. В тях са включени всички национални музеи, Народната библиотека и национални галерии. Останалите 6,5 милиона лева са за останалите регионални музеи, галерии и библиотеки. Това означава, че с 22% ще се увеличат работните заплата, допълни Лечева.

От това разпределение на бюджета, за читалищата не е предвидено нищо, уточни Лечева. Според нея няма никаква политика спрямо читалищата и в частност спрямо читалищните библиотеки. „Те са абсолютно забравени с години наред“, каза тя. По нейните думи, читалищата са нещо много идентично за България. „Няма по целия свят такова

нещо като читалище, освен в България. Ние трябва много внимателно да се отнасяме към тази дейност, да я ценим и да я подпомагаме по всякакъв начин“, обясни Лечева.

Първоначалните искания на служителите в сферата на културата бе увеличение с 20 милиона лева за всички, включително и за читалищните библиотеки. „Когато Министерство на културата имаше проект за книги, този проект се защитава, което значи, че не всички библиотеки, дори не всички регионални, не всички общински, не всички читалищни библиотеки получават пари за книги“, коментира Лечева. Тя обясни, че читалищните библиотеки получават по 600 лв. за книги. Регионалните библиотеки получават 2000 лв. за книги като 80 % от тях са от Министерство на културата, а останалите 20 % е съфинансиране, т.е. от бюджета на дадената организация. „Нямаме с какво да работим, буквално. Нямаме книги, софтуер, най-елементарните неща. Това за нас са оръдията ни на труда“, каза тя.

Лечева направи разчет на месечните разходи за една библиотека, какво недостига и какво е необходимо. Средната работна заплата в Регионална библиотека „Пейо Яворов“ – Бургас е 450 лв. Предвидени са 10 000 лв., като от тях 720 лв. са на щатна бройка. Това са пари, с които се покриват разходи за заплати, осигуровки и всички други плащания за сградата като ток, вода и други. От тази сума трябва да останат пари и за книги. „От 10 000 лв, 4 500 лв. отиват само за основните заплати. Още около 1000 лв. и нещо отиват за покриване на осигуровки, това е параграф 5. Грубо около 6000 лв. дотук. След това идва да се плати тока. Имаме четири сгради, които са паметници на културата. Едната е в ужасно състояние, два пъти падна тавана. От тези пари трябва да останат и за книги, което е абсолютно невъзможно“, обясни Лечева. Тя допълни, че за читалищата положението е още по-лошо, тъй като тяхната субсидия покрива само минималните работни заплати на служителите. Лечева даде пример с програмата на Бил Гейтс, благодарение на която много от читалищата в България имат компютри, софтуери и интернет. Покриването и на тези разходи за поддръжката им обаче също са затруднение за културните институции.

10 декември: Бургас ще бъде протест

Станимир Димитров

<http://m.dariknews.bg/burgas/10-dekemvri-burgas-shte-byde-protest-1535183/09.12.2015>

Точно в 12.00 часа започва и протестът на библиотекарите в морския, които ще излязат пред сградите на Регионалната библиотека. Те ще подкрепят колегите си от националното книгохранилище „Св. св. Кирил и Методий“. Библиотекарите настояват от 1 ноември 2016 г. да бъдат предвидени средства в бюджета за 2017 г. за средна работна заплата в Националната библиотека равна на средната в страната и значително увеличение на бюджета в сектор „Култура“.

Александър Димчев, 10.12.2015 г.

**ДНЕС Е ВАЖЕН ДЕН ЗА МИНИСТЕРСТВОТО НА КУЛТУРАТА И ЗА
РЪКОВОДИТЕЛИТЕ НА ОРГАНИЗАЦИИТЕ В ОБЛАСТТА НА КУЛТУРАТА**

НЕКА ДА ЗАБРАВИМ ДЕМАГОГИЯТА И „АМНЕЗИОННИТЕ“ ПОЛИТИКИ

СКЪПИ КОЛЕГИ,

Винаги съм възпитаван в дух на уважение към институциите. Те са олицетворение и израз на цивилизоваността и на стабилността на всяка държава. Представяват еманация на обществения договор между властите и хората в съответната страна и работят в защита на тези взаимоотношения. Създават се по волята на хората, за да им служат, да защитават техните интереси и да прокарват политики в тяхна полза.

Нека да надникнем към Античността, да си спомним за „бащата“ на държавата – Платон.

Институциите е желателно да поддържат добър баланс между държавността, волеизявлението и гражданите.

Разбирам тежестите на политическия елит и на ангажираните в институциите. Когато разполагаш с ограничени ресурси, е трудно да удовлетвориш многото обществени очаквания.

Подобно отношение се опитвам да внушавам и на моите високоуважавани студенти. Защото те са нашата надежда, те са хората, които ще бъдат част от българските институции и ще трябва да прокарват идеите и политиките, попадайки и работейки в тях. Те често питат – защо нещата в нашата страна не се развиват в по-нормален план и хармония. Защо институциите се затварят в себе си, изграждат стени между себе и хората, бюрократизират се, игнорират възложените им роли, не се интересуват от реалните проблеми, отчуждават се, държат се високомерно и демагогски към интересите на различни обществени слоеве и организации. Или разработват нескончаеми стратегии, оставащи на късчета хартия.

В университетите трябва да бъдем честни към младите хора и техните въпроси, защото ако не го правим ние, се оказваме неволни съучастници на статуквото, или лицемери. Моите студенти често задават и подобни въпроси, свързани с развитието на библиотечно-информационния сектор в нашата страна, за ролята на Министерството на културата и на администрацията в него, както на други организации и отговорни лица, които имат отношение към библиотеките. Те питат защо нещата в този значим сектор се оставят на заден план. Защото те биха желали да работят и да градят своя живот и кариера в нормална професионална среда, в добри библиотеки, които да дават възможности на хората да получават по-добро, ако не перфектно информационно обслужване. Ето и част от отговора...

От нас зависи много, днес трябва да се доказваме...

ДНЕС, В ДЕНЯ НА ПРАЗНИКА И НА ПРОТЕСТА НА ЕДНА ОТ НАЦИОНАЛНИТЕ СВЕТИНИ НА БЪЛГАРИЯ, СЕ ОБРЪЩАМ КЪМ РЪКОВОДСТВОТО НА МИНИСТЕРСТВОТО НА КУЛТУРАТА И КЪМ УВАЖАВАНИТЕ ОТ МЕН КОЛЕГИ – РЪКОВОДИТЕЛИ НА КУЛТУРНИ ИНСТИТУЦИИ В СТРАНАТА.

ДРАГИ РЪКОВОДИТЕЛИ,

БЪДЕТЕ ЗАЕДНО С ХОРАТА ПО ВРЕМЕ НА ПРОТЕСТА!!!

ОГЛАВЕТЕ ПРОТЕСТИТЕ!!!

ТОВА Е ЧЕСТНАТА И ДОСТОЙНАТА ПОЗИЦИЯ НА ВСЕКИ ЕДИН РЪКОВОДИТЕЛ.

Лично за мен протестите успеха, благодарение на усилията на редовите участници в

тях, макар и не постигайки всички цели.

Те раздвижиха блатото.

Те показаха силата и солидарността на различните гилдии, обединени в общи цели.

Те стреснаха политиците, благодарение на справедливите искания и коректния начин на поднасяне и отстояване на каузата.

Те дават глътка въздух на дейците на културата.

Те им дават надежди и доказват силата на интелекта и на общите усилия да бъде защитена културата в нашата страна.

СЕГА Е ВАШ РЕД, ДРАГИ РЪКОВОДИТЕЛИ!!!

Днес, в деня на протеста ТРЯБВА – НЕ ДА СЕ ЧАКА до следващата финансова година, а да се поиска от Министерството на културата ясно и точно ДА СЕ ПРЕРАЗПРЕДЕЛИ БЮДЖЕТЪТ ЗА КУЛТУРА.

БЮДЖЕТЪТ да допълни държавната субсидия (делегираните средства) за ЗАПЛАТИ на колегите И ЗА РАЗВИТИЕ НА библиотеките, читалищата и др. културни организации с ограничено финансиране.

Това е напълно възможно, ако има държавническо мислене и поставяне на ясни приоритети.

Тук ми се иска да припомня думите на директорката на Националната библиотека, изречени преди протестите. Цитирам: „Директорът на библиотеката проф. Боряна Христова заяви, че подкрепя желанието за протест на колегите си: „Когато се повишават заплати на учители, което е много хубаво, и на други работещи в областта на образованието, не бива да се забравя, че библиотеката е и образователна институция. Без добри библиотеки, без добро информационно обслужване не може да има добро образование“. Проф. Христова каза, че е получила уверение от Министерството на културата, че се правят опити да се увеличи бюджетът за библиотеките за 2016 година.“ (БЛИЦ)

Време е думите да бъдат изпълнени със съдържание, драги ръководители.

От вас, от вашата воля, гражданската Ви съвест и достойнство да оглавите протестите зависи бъдещото развитие на процесите в страната, свързани с културата.

От вас и настоящите ви действия зависи по-справедливото преразпределение на бюджетната рамка за 2016 г.

ЧЕСТИТ ПРАЗНИК, СЪПИ КОЛЕГИ, ОТ НАЦИОНАЛНАТА БИБЛИОТЕКА „СВ. СВ. КИРИЛ И МЕТОДИЙ“!!!

Малко са институциите в съвременна България, които могат да се похвалят с толкова дългогодишна история в служба на държавата и хората.

Пожелавам ви успех във всички начинания!!!

**P.S. Авторът е задължен на НБКМ и на хората в библиотеката, които му дадоха шанс за неговото професионално развитие. Това е единствената причина чрез своите текстове да върне една малка частица от даденото и стореното за него – в знак на благодарност.*

Vesela Genova Много силна подкрепа от Ваша страна, Г-н Професоре. Благодаря!

Марияна Максимова Уважаеми г-н Димчев, когато бях приета по документи да работя и в Народната, и в Университетската библиотека реших да бъда в по-голямата от тях, а и беше по-престижно. Сега, преди пенсионирането ми, мечтая на моето място да дойде един от най-добрите и талантиливи Ваши студенти. Вече съм сигурна, че освен талант и

любов – за библиотечно-библиографската професия се изисква и ХАРАКТЕР. Оставам с надежда.

Biser Stoyanov Така написано няма да бъде разбрано от тези, от които зависят нещата – твърде са необразовани горките. Поредната причина да се протестира!

Lyuba Zacharieva Извинете! В нашето «Министерство на културата», липсва КУЛТУРА! Явно можем и без тази институция, защото хората извън нея, създаващи и учещи ни на култура, са по-компетентни!

Библиотекарка: Загинали сме, ако трябва да разчитаме само на заплатата

Мануела Янева

<http://www.gramofona.com/burgas-obshtestvo/bibliotekarka-zaginali-sme-ako-tryabva-da-razchitame-samo-na-zaplatata#.Vmlilfj1yQg.facebook/10.12.2015>

Ваня Данева работи в регионалната библиотека „Пейо Яворов“ в Бургас. Завършила три висши учебни заведения, зад гърба си има 30-годишен стаж, а в момента получава заплатата от 445 лева.

„Трудно разчитам само на месечното си възнаграждение. Със заплатата трудно бих прекарала предстоящите коледни празници. Добре че имам допълнителни доходи, иначе сме загинали ако трябва да разчитаме на тези заплати“, коментира пред Gramofona.com Ваня. Тя се включи към националния протест на колегите от София с настояване за увеличение на заплатите в сектора.

„В момента те се принизяват до минималната работна заплата, а всички колеги сме с ценз. Много е жалко. Ние сме хора на културата, протестите са ни мирни и тихи, но това не означава, че не трябва властимащите да ни обърнат внимание“, допълни Ваня. Тя очаква правителството да преразгледа бюджет 2016 и да вдигне заплатите на културните дейци с поне 50 %.

„Трябва да са малко по-прилични, а не да са мизерни и обидни“, обясни още библиотекарят. Според Ваня протестът е последният начин всички да бъдат чути. Тя искрено се надява демонстрациите на улицата да имат отзвук.

„Ние не сме Спешен център да умират хора и веднага да затворим библиотеката. Малко по-малко обаче културата в българина умира, ако библиотеките затворят“, завърши Ваня.

Павлина Русева Ами аз разчитам само на тая заплата, още дишам, но не си купувам нищо ново, нито книги, нито дрехи, не ходя на никакво културно събитие, нито на концерт, ограничение до оскотяване, добре, че са книгите да чета поне.....буквално оскотяване, нямате си на представа за какво става дума....

Румяна Георгиева Точно така е, но на кой му пука, дано някой ни чуе и да направи нещо по въпроса, но се съмнявам!!!

Таня Кирова така е, срамно е да се пенсионираш след почти 40 години в услуга на читателите с пенсия от 179.77 лв.!

Празник на НБ

<http://bnt.bg/10.12.2015>

На днешния ден през 1878 година е избрана временна библиотечна комисия, която да

уреди и отвори публична библиотека нужна за развитието на София в културно и образователно отношение.

137 години след разрушаването и изграждането на Националната библиотека се отбелязва датата, притихнала между празника и проблемите. **Директорът на библиотеката проф. Боряна Христова каза, че на празника може да се поздравим с радостната новина за увеличението на бюджета и на възнаграждението за колегите.**

Alexander Dimchev Народът би казал „НИ СРАМ, НИ ОЧИ“???

**Александър Димчев, 10.12.2015 г.
„ЗАЩО РУЧАХМЕ ЖАБЕТАТА???”**

(Вместо фейлетон)

Скъпи колеги, протестиращи и подкрепящи каузата „култура“,

Защо трябваше да излизате (на улиците), да влизате (в Народното събрание), да пишете (в блогове, вестници...), да давате интервюта (в медиите), да съставяте текстове (на плакати), да се страхувате (да не бъдете уволнявани), да се (...), да се (се...), да се (се...)...

Защо постъпихте толкова наивно?

Защо някои арестуваха своя директор?

Защо се ядосвахте, че са ви ниски възнагражденията.

Защо се чувствахте омерзени и унижени?

Защо искахте повече парички – за две-три висши образования, за защитени докторати, за владее на по 3-5 чужди езици???

Защо?

Защо?

Защо?

Днес, в деня на празника на Националната ни библиотека стана ясно. Защото е имало „секретен сценарий“, който трябваше да бъде споделен за 137-годишнина на библиотеката. За да възцарува спокойствие и да греят щастливо очите.

От КОЙ да бъде споделен – не от министъра на културата.

От КОЙ, не от председателя на Народното събрание.

От КОЙ, не от финансовия министър.

От КОЙ, не от профсъюзите (те пък най-малко имат заслуги).

От КОЙ, не от читателите, приятелите на библиотеката...

От КОЙ – от ДИРЕКТОРКАТА на Националната библиотека.

Доколкото се разбра от нейните слова – цяла година хората са работили, за да се събдне увеличението на заплатите. Шега няма, това са сериозни неща.

Днес бяха отправени благодарностите към всички, замесени в този чудесен и изненадващо щедър план. Може би само бе забравен Светият синод? Може би по невнимание.

Има време грешката да бъде оправена. При другото повишение – както беше обещано, като следваща стъпка.

Дотогава ще трябва да слушкаме, да не „праим“ протести. Да не излизаме на улицата и пред стълбите – да не настинем, да не се подхлъзнем и паднем, или да не ни изстинат столовете.

Да чакаме да ни разпределят новите сумички, за нас по-малко, за „секретчиците“ – повечко. Че той народа си го е казал – не по равно, а по братски.

Най-вече за положените усилия всичко да бъде кротко и мирно.

Унижението и омерзението от ниското възнаграждение на библиотекарите да минат като хвалебствени тирамби.

Демек, да не ядосваме началниците.

Нищо, че сме го докарали да пишем на сайта похвални слова и благодарности на страни, на които доскоро гледахме с усмивка (с това не правя отрицателен намек към тези държави).

Иначе на сайта ни за протестите – „табула раз“.

Пред телевизионната аудитория – подкрепяме всяко едно несправедливо недоволство. Е няма как, нали сме демократи.

Всъщност няма да влизаме в терминологични спорове за разликата и границата на „демократично“, „демагогия“ и „лицемерие“. Просто е излишно.

Или за оставки??? „Това пък що е?“ Кога се подават?

Вие само си хабихте усилията.

Друг път питайте – ЕЙ!!!

Луиза Савчева Коментарът е излишен!

Марияна Максимова Право в целта! Великият Гео Милев е казал: „Има едно последно насилие и това е насилието на истината!“

Илза Тодорова – текст, който тя написа по повод празника на Националната библиотека на 10.12.2015:

През 1878 г., 8 месеца след официално обявеното Освобождение на България от Османско владичество България е имала необходимостта да създаде преди всички други културни институции своята Национална библиотека. Затова днес, 10 декември е рожденият ден на Националната библиотека на РБ. Библиотеката стана на 137 години – възраст, достойна за възхищение.

Често говорим за уникалните функции на Националната библиотека, но се оказва, че много малко от вас знаят за тях. Затова ще се опитам накратко да ви ги представя.

Поради приетия скоро след учредяването на библиотеката и съществуващ до днес закон, в Националната библиотека постъпват определени бройки от всички печатни и други произведения, издадени в България. Първият екземпляр от тях остава в неприкосновения архив на Българската книжнина и се съхранява завинаги за поколенията на България. Останалите екземпляри се разпределят както за Националната, така и за още 7 големи регионални библиотеки в България и за 3 софийски. Издателската дейност на Националната библиотека има дългогодишни традиции. Само тук се създават информационни указатели с пълни библиографски данни на всички постъпващи в библиотеката документи, издадени в България. Само тук се съставя и библиографският указател, съ-

държащ документи, в които се публикува всичко, написано от чужденци за България, както и всички издания на българите на чужди езици и на български език в чужбина.

Фондът на Националната библиотека притежава 7 милиона документи, от тях 1700 славяноезични и чуждоезични средновековни и късни ръкописи и около 19 хиляди тома старопечатни, редки и ценни издания. В Националната библиотека съществува единственият по рода си Ориенталски отдел, който работи с османотурски, арабски и персийски документи, представени общо от около 500 хиляди архивни единици. Справочните сборки на Националната библиотека съдържат едни от най-ранните издания на общи енциклопедии на страни в Европа, както и най-старите езикови речници на основните европейски езици. В настоящия момент електронният каталог на библиотеката съдържа около 900 хиляди записа. В библиотеката се пази сбирка и от снимки, водещи началото си от 1879 г. Повечето от материалите, запазени в нея, представляват оригинални фотографии с автографи. Читателите на Националната библиотека имат възможността едновременно с текстовите материали да използват по достъпен начин и нагледните документационни материали.

Националната библиотека е част от световната мрежа депозитни библиотеки на ООН, а така също и на други Европейски организации с международна дейност. Малко са националните библиотеки, които могат да се похвалят с такива документационни центрове. Тук е и най-пълната сбирка от специализирана литература в областта на библиотечно-информационните технологии, което дава много възможности, включително и за практическа дейност на обучаващите се в тази област на знанието студенти. Музикалният отдел на Националната библиотека притежава най-богатата колекция от книги, нотни и музикални издания, подбрани повече от 65 години от най-известните български музиканти измежду най-доброто, издавано в света в областта на музиката във всичките ѝ жанрове.

Единствено в Националната библиотека се съдържа най-пълната сбирка от запазени и добре съхранени щампи и плакати, често използвани по различни поводи от други културни институции. В библиотеката могат да се намерят оригинални издания на световноизвестни картографи и почти всички печатни портрети, издавани у нас.

Националната библиотека има най-добре развитата дейност по междубиблиотечно книгозаемане поради голямото съдържание на документи във фонда на библиотеката и тази дейност отговаря на всички изисквания на международната библиотечна асоциация.

Само в Националната библиотека е седалището за България на международните агенции, които имат отговорността да дават международните стандартни номера на книги, периодични и музикални издания, така наречените ISBN, ISSN и ISMN агенции.

Националната библиотека притежава и най-голямата лаборатория, в която се реставрират обекти на хартия.

И накрая искам да отправя едно послание към един от достойните българи, които вече не са между живите: Отче Паисие, ние отдавна вече не се срамя да се наречем българи, но се срамя да наречем българи тези, които ни оставиха в забвение. Помогни ни, отче Паисие да се съхраним духовни и със скромния си труд ние да помогнем на народа български да не потъне в безпросветен мрак!

Държавата осигурява допълнително 10 милиона лева за библиотеки, музеи и галерии

<http://mc.government.bg/newsn.php?n=5284&i=1>

(10.12.2015)

Със Закона за държавния бюджет за 2016 година се осигуряват допълнително 10 милиона лева за държавните и общинските библиотеки, музеи и галерии.

Тези средства ще бъдат разпределени по бюджетите на Министерството на културата за националните музеи, Националната библиотека и Националната галерия, както и по бюджетите на общините за общинските библиотеки, музеи и галерии с постановлението за определяне на натуралните показатели и стандартите за делегираните дейности. С това ще се създаде възможност за промяна на така наречените стандарти за финансиране и увеличаване на заплатите и разходите за дейност в библиотеките, музеите и галериите.

Antoaneta Dimitrova Честита Коледа и Нова година на всички работещи в Народните Читалища на Република България. Държавен вестник бр. 96 /9.12.2015год. Закон за държавния бюджет. **Субсидия за една числена бойка 7079лв.** Минимална работна заплата – 420.00лв., общо осигуровки – 1107.00лв., банкови разходи за теглене на заплата и прочие...255.00лв. Общо разходи – 7581.00лв. **Да ни е честита новата 2016 год. скъпи колеги. Без разлика на пол, специалност, образование, квалификации, титли, успехи, награди..... и много други**

Мария Гарева Да живеят Партията и правителството за подхвърлените трохи. Благодарности на всички!

Марияна Максимова ДЪРЖАВАТА ОСИГУРЯВА ДОПЪЛНИТЕЛНО 10 МИЛИОНА ЛЕВА ЗА БИБЛИОТЕКИ, МУЗЕИ И ГАЛЕРИИ

обратно (10.12.2015)

Със Закона за държавния бюджет за 2016 година се осигуряват допълнително 10 милиона лева за държавните и общинските библиотеки, музеи и галерии.

Тези средства ще бъдат разпределени по бюджетите на Министерството на културата за националните музеи, Националната библиотека и Националната галерия, както и по бюджетите на общините за общинските библиотеки, музеи и галерии с постановлението за определяне на натуралните показатели и стандартите за делегираните дейности. С това ще се създаде възможност за промяна на така наречените стандарти за финансиране и увеличаване на заплатите и разходите за дейност в библиотеките, музеите и галериите.

Тодорка Стойкова: Болно ни е, че се negliжира работата в библиотеките

Мануела Янева

<http://www.gramofona.com/burgas-obshtestvo/todorka-stoykova-bolno-ni-e-che-se-negliji-ra-rabotata-v-bibliotekite?=12.2015>

„Болно ни е, че се negliжира работата на библиотеките в библиотеките. Тъжно е, че една голяма част от квалифицирания библиотечен персонал е пред пенсионна възраст и ние няма как да привлечем млади кадри, защото по Закона за обществените библиотеки, те трябва да са вече със специално образование“, коментира пред Gramofona.com Тодорка Стойкова, секретар на читалище „Любен Каравелов“ в Бургас.

По нейните думи за догодина за читалищата е предвидена стандартна издръжка от 7 080 лева.

„Разделете на 12 месеца. За тази сума от около 500 лева трябва да се платят заплати, осигуровки, да се закупят книги, да се поддържа библиотечен софтуер, да се правят ремонти.

Къде на шега, къде на истина си казваме, че читалищата започват да се връщат към първообразите си и в библиотеките ще работят свободни домакини – такива, които нямат други ангажменти“, обясни Стойкова. Тя описа работата в културните среди като смешна, тъжна и жалка.

„Държавата издава едни нормативни документи, които след това не подкрепя по никакъв начин.

Има нови стандарти за библиотечна дейност и нови изисквания към работата на библиотекарите, но ние не можем да се справим“, допълва Стойкова. Тя отново благодари на добрите дарители, които само за тази година са оставили 800 книги.

„Двойно повече е от това, което ние успяваме да си закупим и сме изключително благодарни към дарителите ни“, каза още секретарят на „Любен Каравелов“.

Марияна Максимова:

Благодарим на всички колеги и съмишленици от галерии, музеи, читалища и всички други културни институции, които ни подкрепиха на празника на Националната библиотека „Кирил и Методий“ – 10 декември – за справедливите ни и отговорни пред нацията искания за повече средства за култура!

Vesela Genova Чакат ни преговори за нов колективен трудов договор.

Alexander Dimchev Скъпи колеги, Пожелавам Ви да доведете нещата до успешен край!!! Да продължите напред в справедливите Ви искания!!!

Честити празници на вас, на вашите семейства и близки и дано да имате повече поводи за усмивки и радост!!!

14.12.2015 г.

С любов, Ваш, Сашо Димчев

2016 г.

НИЕ БИБЛИОТЕКАРИТЕ СМЕ ПАМЕТЛИВИ ХОРА!!!

(пускам отново текстове от написаното през дните на протеста – 10.12.2015 г.; запис от БНТ- Празник на НБ

<http://bnt.bg/10.12.2015>

Нека да си припомним думите на директорката на Националната библиотека – от 10 декември 2015 г. В тях тя изразява своята най-сърдечна благодарност към... В същото време не забравя да се включи в лагера на онези, които «допринесоха за повишаването на заплатите». Около година са работили по «сметките».

НО ДНЕС – 2016 г. СЕ ОКАЗВА, ЧЕ ТЕ НЕ ИЗЛИЗАТ!?

Alexander Dimchev Народът би казал „НИ СРАМ, НИ ОЧИ“???

Александър Димчев, 10.12.2015 г.

„ЗАЩО РУЧАХМЕ ЖАБЕТАТА???”

(Вместо фейлетон)

(Актуално – за спомен)

Скъпи колеги, протестиращи и подкрепящи каузата „култура“,

Защо трябваше да излизате (на улиците), да влизате (в Народното събрание), да пишете (в блогове, вестници...), да давате интервюта (в медиите), да съставяте текстове (на плакати), да се страхувате (да не бъдете уволнявани), да се (...), да се (се...), да се (се...)...

Защо постъпихте толкова наивно?

Защо някои арестуваха своя директор?

Защо се ядосвахте, че са ви ниски възнагражденията.

Защо се чувствахте омерзени и унижени?

Защо искахте повече парички – за две-три висши образования, за защитени докторати, за владеење на по 3-5 чужди езици???

Защо?

Защо?

Защо?

Днес, в деня на празника на Националната ни библиотека стана ясно.

Защото е имало „секретен сценарий“, който трябваше да бъде споделен за 137 –г. на библиотеката. За да възцарува спокойствие и да греят щастливо очите.

От КОЙ, да бъде споделен – не от министъра на културата.

От КОЙ, не от председателя на Народното събрание.

От КОЙ, не от финансовия министър.

От КОЙ, не от профсъюзите (те пък най-малко имат заслуги).

От КОЙ, не от читателите, приятелите на библиотеката...

От КОЙ – от ДИРЕКТОРКАТА на Националната библиотека.

Доколкото се разбра от нейните слова – цяла година хората са работили, за да се сбъдне увеличението на заплатите. Шега няма, това са сериозни неща.

Днес бяха отправени благодарностите към всички, замесени в този чудесен и изненадващо щедър план. Може би само бе забравен Светия синод? Може би по невнимание. Има време грешката да бъде оправена. При другото повишение – както беше обещано, като следваща стъпка.

Дотогава ще трябва да слушкаме, да не „праим“ протести. Да не излизаме на улицата и пред стълбите – да не настинем, да не се подхлъзнем и паднем, или да не ни изстинат столовете.

Да чакаме да ни разпределят новите сумички, за нас по-малко, за „секретчиците“ – повечко. Че той народа си го е казал – не по равно, а по братски.

Най-вече за положените усилия всичко да бъде кротко и мирно.

Унижението и омерзението от ниското възнаграждение на библиотекарите да минат като хвалебствени тирамби.

Демек, да не ядосваме началниците.

Нищо, че сме го докарали да пишем на сайта похвални слова и благодарности на страни, на които доскоро гледахме с усмивка (с това не правя отрицателен намек към тези държави).

Иначе на сайта ни за протестите – „табула раза“.

Пред телевизионната аудитория – подкрепяме всяко едно несправедливо недоволство. Е няма как, нали сме демократи.

Всъщност няма да влизаме в терминологични спорове за разликата и границата на „демократично“, „демагогия“ и „лицемерие“. Просто е излишно.

Или за оставки??? „Това пък що е?“ Кога се подават?

Вие само си хабихте усилията.

Друг път питайте – ЕЙ!!!

31.03.2016 г.

Alexander Dimchev 31 март в 20:49 ·

Драги колеги,

Отново сте подведени. Когато започнах работа в Университетската библиотека на Софийския университет, гл. счетоводител беше един интересен човек, не само с името си: Никола Пиянчин. Той ми каза няколко азбучни истини, които помня до ден днешен. Едната от тях беше: „не се радвай, ако решат да ти увеличат заплатата“. Причините са инфлация, некоректност на работодателя, или това, което се случва понастоящем в Народната библиотека – обещали, но не разбрали... Затова, ако ръководството на НБКМ държи малко на честта, е добре да си подаде оставка. Още повече, че пътя им е трасиран към....

В края на месец май 2016 г. беше направена смяна на ръководството на Националната библиотека „Св.св. „Кирил и Методий“.

Справедливостта възтържествува!

БИТКАТА С ЛЪЖИТЕ И ЛИПСАТА НА ПОЛИТИКИ НА МИНИСТЕРСТВОТО НА КУЛТУРАТА ПРОДЪЛЖАВА... И ПРЕЗ 2016 Г.!!!

ББИА все още очаква отговор от Министерство на културата

В съобщение на Министерство на културата от 4.7.2016 г., озаглавено „Министерство на културата: търсят се възможности и продължават усилията да бъдат осигурени допълнителни средства за попълване на библиотечните фондове“ четем: „За съжаление се оказва, че към момента на разработване на финалните параметри на бюджета, тази сума **отпадна**.“

Уважаваме усилията на Министерство на културата, описани подробно в това съобщение, но остават няколко въпроса:

- Защо се търсят „допълнителни“ средства? Къде са планираните?
- Как и къде „отпадна“ предвидената в бюджетната рамка сума за попълване на фондовете на библиотеките в страната с нови информационни източници?
- Защо Министерство на културата не уведоми своевременно за тази промяна?
- Кой ще поеме отговорност?

Проблемът за ритмичното осигуряване на достатъчно средства по програмата „Българските библиотеки – съвременни центрове за четене и информираност“ се превръща в хроничен през последните няколко години. ББИА полага системни усилия за неговото решаване.

На 7 октомври 2015 г. УС на ББИА изпрати писмо до Министерство на културата и Министерство на финансите, в което изрази тревогата си, че все още няма яснота кога обществените библиотеки ще получат предвидените в бюджет 2015 г. средства по програмата на Министерство на културата „Българските библиотеки – съвременни центрове за четене и информираност“. ББИА предложи свикването на спешна среща, на която представители на двете министерства и на неправителствени организации да обсъдят възможностите за удовлетворяване нуждите на гражданите от информация чрез обществените библиотеки и обезпечаването на средства за въвеждане на приетия с 6 години закъснение Стандарт за библиотечно-информационно обслужване.

В отговора на Министерство на финансите от 13 октомври 2015 г., се пояснява, че „Съгласно чл. 77 от Закона за държавния бюджет на Република България за 2015 г., разчитаните до 2014 г. целеви средства по централния бюджет са включени по бюджета на Министерство на културата за 2015 г. В тази връзка, средства за попълване на фондовете на библиотеките в страната с нови информационни източници по програма „Българските библиотеки – съвременни центрове за четене и информираност“ е необходимо да се осигурят в рамките на бюджета на Министерство на културата за 2015 г.“

В отговора на Министерство на културата от 4.11.2015 г. се казва: „...министърът на културата се разпореди да бъде направен щателен анализ на финансовите възможности на министерството. В резултат на това се осигуриха средства в размер на 140 000 лева, което даде възможност да се обяви сесия за попълване на библиотечните фондове... „И нещо обещаващо – „Министерството на културата е отправило предложение, отбелязано в Тригодишната бюджетна прогноза за периода 2016 – 2018 г., за планиране и завишаване на средствата предназначени за българските библиотеки... За програмата „Българските библиотеки – съвременни центрове за четене и информираност“ предлагаме да се осигуряват по 3 000 х. лв. всяка година от периода.“

За своевременното изясняване на неяснотите относно размера на средствата по про-

грамата за 2016 г. и начина на отпускането им, ББИА изпрати поредното запитване до Министерство на културата и Министерство на финансите на 9.02.2016 г. В отговора на Министерство на финансите от 18.02.2016 г. се казва: „Министерството на финансите поддържа изразеното вече становище в писмо 15-00-126 от 13.10.2015 г.... Предвид гореизложеното, преценката за размера на средствата за финансиране на програмата „Българските библиотеки – съвременни центрове за четене и информираност“ е в правомощията на министъра на културата, който осъществява държавната политика в областта на културата, в рамките на утвърдения бюджет на Министерство на културата за 2016 г.“

За съжаление и до днес няма яснота какви средства са предвидени в бюджета за 2016 г. за тази програма и, ако има такива, кога ще бъдат предоставени.

Приложения : оригиналните текстове на писмата (67-67.4.):

- Писмо на УС на ББИА от 7 октомври 2015 г. до Министерство на културата и Министерство на финансите
- Отговор на Министерство на финансите от 13 октомври 2015 г.
- Отговор на Министерство на културата от 4.11.2015 г.
- Запитване на ББИА до Министерство на културата и Министерство на финансите на 9.02.2016 г.
- Отговор на Министерство на финансите от 18.02.2016 г.

Съобщение на Министерство на културата от 4.7.2016 г., озаглавено:

МИНИСТЕРСТВОТО НА КУЛТУРАТА: ТЪРСЯТ СЕ ВЪЗМОЖНОСТИ И ПРОДЪЛЖАВАТ УСИЛИЯТА ДА БЪДАТ ОСИГУРЕНИ ДОПЪЛНИТЕЛНИ СРЕДСТВА ЗА ПОПЪЛВАНЕ НА БИБЛИОТЕЧНИТЕ ФОНДОВЕ

<http://mc.government.bg/newsn.php?n=5606&i=1>

(14.07.2016)

Във връзка със запитвания на журналисти относно възможностите за осигуряване на допълнителни средства за попълване на библиотечните фондове на обществените библиотеки, Министерството на културата /МК/ предоставя следната информация:

В обсега на Закона за обществените библиотеки попадат общо около 2 800 библиотеки в страната. Това са – Националната библиотека, 27 регионални библиотеки, 16 общински библиотеки и 2 732 читалищни библиотеки /по данни за 2015 г./.

С приетия през миналата година Стандарт за библиотечно-информационно обслужване се определят условията за дейност на обществените библиотеки, които включват: показатели за регионалните, общинските и читалищните библиотеки; индикатори за измерване ефективността на библиотечната дейност в регионалните, общинските и читалищните библиотеки; показатели и индикатори за Националната библиотека “Св. Св. Кирил и Методий”. Стандартът въвежда изискванията към характеристиките на определянето, функционирането, ползването и оценката на библиотечно-информационното обслужване в обществените библиотеки в страната. Осигурява се и възможност на гражданите да имат равнопоставен и свободен достъп до библиотечно-информационно обслужване. Освен това се гарантират минимум ресурси за библиотеките, за да могат те да изпълняват функциите, определени в Закона за обществените библиотеки. Стандартът дава възможност за измерване и оценка на количеството и качеството на библиотечно-информационното обслужване и за съпоставимост на резултатите на българските библиотеки в международен аспект.

Набавянето на нови информационни източници, в това число и книги, разбира се, е

важен елемент. За съжаление в последните години се констатира сериозен недостиг на средства. От своя страна МК и лично министърът на културата непрекъснато търсят възможности този въпрос да намери своето най-благоприятно разрешение и да се постигне ритмичност при набавянето на нови книги в библиотеките. Тук трябва да се има предвид и обстоятелството, че това не е самоцелен процес, който следва да се реши единствено и само от една институция – било това министерство, библиотека, библиотечни сдружения или такива на издателите. Това е процес, който обединява усилията на всички, които имат отношение по този ключов въпрос. Тук важно място и имат и местните власти, като се има предвид, че това са и културни институции по места, които задоволяват нуждата от информация на жителите на тези общини.

При подготовката на бюджета за 2016 г. Министерството на културата бе поискало целево да се предвидят средства в размер на 3 млн. лв., които да бъдат предназначени именно за даване възможност обществените библиотеки да попълнят своите фондове. Сумата е съобразена и с направения анализ от предходни години при провеждането на подобни конкурсни сесии, както и с макрорамката на бюджета. За съжаление се оказа, че към момента на разработване на финалните параметри на бюджета, тази сума отпадна. Не отпадат ангажиментът и усилията обаче на Министерството на културата тя да бъде потърсена в течение на текущата годината. От страна на министъра на културата и неговия екип са водени поредица от разговори в Министерство на финансите, които и към момента продължават. Търсят се и възможности при реструктуриране на бюджета тези средства да бъдат осигурени. Това е въпрос, за решаването на който Министерството на културата настоява изрично.

По отношение на осигурените и за националната и регионалните библиотеки в края на миналата година средства е важно да се уточни, че тези 10 млн. лв., гласувани между първо и второ четене при приемането на държавния бюджет за 2016 г., са средства, осигурени от други източници, а не за сметка на предварително исканите от Министерството на културата 3 млн. лв. Тези 10 млн. лв. са предназначени за веществената издръжка на държавните и регионалните музеи, художествени галерии, националната и регионалните библиотеки. Сумите са в бюджетите на съответните културни институции и се използват съобразно предназначението им.

Средства в размер на половин милион, които са от ограничения бюджет на Министерство на културата, се предоставят на конкурсен принцип и са предвидени за подпомагане на прояви в сферата на представяне и популяризиране на книгата, литературното наследство; за подпомагане на прояви в регионите на страната, свързани с библиотечното дело; подпомагане провеждането и на литературни конкурси, награди и др.

Усилията на Министерството на културата са насочени и към популяризиране на българската книга и автори и извън страната. От години се работи по съвместен проект с Русия за превод на български автори и издаването им на руски език; подкрепят се участия в международни панаири на книгата; подпомагат се и библиотеките на българските културно-информационни центрове и на българските общности извън страната и др.

Усилията са насочени и към технологичното преоборудване на обществените библиотеки, ремонт на помещенията, повишаване квалификацията на библиотечните работници и пр.

Мнение и становища на Александър Димчев във връзка с некоректните игри на Министерството на културата, както и в подкрепа на искания на други организации.

Александър Димчев – 25.07.2016 г. – 17.00 ч.

**ДА ДОЧАКАШ ОТ УМРЯЛ ПИСМО – ОСТАВКА ЗА РАШИДОВ
ДА СЕ ОБЕДИНИМ ВСИЧКИ – КОИТО ОБИЧАТ КНИГАТА, КОИТО МИЛЕЯТ
ЗА СВОИТЕ ДЕЦА И ЗА БЪДЕЩЕТО НА БЪЛГАРИЯ!!!**

Днес, скъпи приятели, посетих Националната библиотека на Албания, една страна с трудности. Само че и те ни минават. Защото техният министър НЕ ЛЪЖЕ безсрамно. ВИЖТЕ СЪОБЩЕНИЕТО НА АСОЦИАЦИЯТА НА БЪЛГАРСКИТЕ БИБЛИОТЕЧНО-ИНФОРМАЦИОННИ СПЕЦИАЛИСТИ:

ББИА все още очаква отговор от Министерство на културата

В съобщение на Министерство на културата от 4.7.2016 г., озаглавено „Министерство на културата: търсят се възможности и продължават усилията да бъдат осигурени допълнителни средства за попълване на библиотечните фондове“, четем: „За съжаление се оказва, че към момента на разработване на финалните параметри на бюджета, тази сума отпадна.“...

За своевременното изясняване на неяснотите относно размера на средствата по програмата за 2016 г. и начина на отпускането им, ББИА изпрати поредното запитване до Министерството на културата и Министерството на финансите на 9.02.2016 г. В отговора на Министерство на финансите от 18.02.2016 г. се казва: „Министерството на финансите поддържа изразеното вече становище в писмо 15-00-126 от 13.10.2015 г.... Предвид гореизложеното, преценката за размера на средствата за финансиране на програмата „Българските библиотеки – съвременни центрове за четене и информираност“ е в правомощията на министъра на културата, който осъществява държавната политика в областта на културата, в рамките на утвърдения бюджет на Министерство на културата за 2016 г.“

За съжаление, и до днес няма яснота какви средства са предвидени в бюджета за 2016 г. за тази програма и, ако има такива, кога ще бъдат предоставени.

Александър Димчев – 25.07.2016 г. – 19.00 ч.

Alexander Dimchev до: Българска библиотечно-информационна асоциация

...Скъпи приятели, сравнете кой лъже – вж. датите -2 юли в 08:15 –

Къде е главният прокурор да се самосезира?

... СТИГА със заблудите – господа политици- срещу вас все още имате и мислещи хора. И такива, които са длъжни да мислят за съхранението на паметта на нацията.

„Къде се „изгубиха парите за КНИГИ за нашия Стандарт?“

(Стандартът за библиотечно-информационно обслужване бе утвърден със Заповед № РД 09-345 от 05 юни 2015 г. на министъра на културата. Което ще рече, че Законът за обществените библиотеки ще може вече – след 7-8 г. (след неговото приемане), да заработи на по-пълни обороти? (Б.А- ЗАКОНЪТ Е ПРИЕТ през 2009 г.)

Да, ама не – особено във финансовата част на стандарта. Оказва се, че бюджетната рамка не е съгласувана с него. Това е сериозен пропуск на държавните органи, отговорни за бюджетирането и развитието на сектор библиотеки. При минимални разчети се оказва, че не достигат около 20 млн. лв. – само за перо закупуване на литература. Което навява отново на неприятното заключение, че държавата не уважава и не спазва собствените си нормативни актове!!!

Тази констатация се съдържа в Отвореното писмо: „До: Бойко Борисов, Минис-

тър-председател на Република България; Вежди Рашидов, Министър на културата; Медиите – от Веселин Тодоров, Председател на УС на Асоциация „Българска книга“: Във връзка с писмото на министър Вежди Рашидов до БНТ от 4 юли 2016 г., касаещо лоялността на обществените медии.“ ИДЕЯТА ЗА „Стандарт за библиотечно-информационно обслужване“ на ББИА е напълно съобразен с международните изисквания за оценка на ефективността и на качеството на работата в обществените библиотеки.

Стандартът е полезен инструмент за извършване на обществена оценка и контрол за дейността на библиотеките. Неговото прилагане ще доближи нашите библиотеки до съвременните форми за управление и развитие, за ефективно използване и подобряване на техните ресурси и възможности. За пръв път в поднормативен документ за обществените библиотеки са включени показатели и индикатори, определени в международните стандарти, което осигурява постигането на съпоставимост на резултатите на българските библиотеки в международна перспектива. Стандартът ще допринесе за оптимизирането на националната библиотечната мрежа, като по този начин ще се гарантира библиотечно-информационното обслужване и задоволяване на потребностите и интересите на гражданите във всяко населено място на страната. Постепенно ще се постигне равнопоставеност при обслужването на хората, независимо от населеното място, в което живеят. По този начин ще бъде демократизиран достъпа до информацията, ще се превъзмогват парадоксите на информационната и дигиталната изолираност на хората в по-малките, отдалечените и с по-слаби финансови ресурси населени места. Измерването на ползването на ресурсите ще даде възможност за разработването на политики за гарантиране достъпа на гражданите до документи и услуги чрез утвърждаване ролята на библиотеките в информационното общество, изпълнени в реалистични стратегически документи за развитието на Националната мрежа на обществените библиотеки.

Може би най-накрая ще трябва да се опитаме да отговорим и на въпроса, поставен в началото на настоящата статия „Къде се „изгуби“ нашия Стандарт?“

На 17 май 2013 г. с почетното звание „Доктор хонорис кауза“ на Алма Матер бе удостоен световноизвестният писател и носител на Нобелова награда за литература Марио Варгас Льюса. Наскоро той дари 30 000 т. за библиотеката на родния си град в Перу. В своята публична реч в Аулата на Университета, посветена на четенето, книгите и литературата, той каза: „Гражданите, пропити от литература, много по-трудно могат да бъдат манипулирани и излъгани“. Той изтъкна и важната роля на книгите и четенето за развитието на обществото. „Благодарение на литературата сме излезли от пещерите и сме стигнали до звездите“, отбеляза именитият писател. Явно политическият «псевдоелит» в нашата страна е на другото мнение – да има верноподаници, послушни, немислещи, неграмотни и немечтаещи хора.

Ние, библиотекарите, заставаме зад интелекта, зад мислещите и зад мечтателите. Ние знаем, че достигането до новите планети става чрез знанието и чрез знаещите. Спечелването на една малка битка към този свят е и тази, свързана с въвеждането и изпълнението на финансовата рамка на Стандарта!

За да дадем шанс на хората в нашата страна за по-добър живот, поставен на пиедестала на ценностите на културата! Важното е обаче – да се спазват нормативите, въведени в него и да бъде осъществяван добър мониторинг.

(Б.А.) Много странни политики имат в МК. Винаги когато са под натиск – се правят съобщения на сайта, или по други канали, че започва да се търси решение. До отминаване на бурята. Обикновено виновник е после Министерството на финансите, или някой друг.

Въпреки, че държавническото отношение изискваше да бъдат планирани средствата още през 2015 г. – за бюджет 2016 г. През 2015 г. бе приет Стандарта.

Тогава отново се даваха обещания... И какво от това?

Стари и изтъркани трикове – не нам, сменете репертоара и персонажите.

Не вярваме вече!!!

Вж. Поредн. дата 11-07-2016 г.: МИНИСТЕРСТВОТО НА КУЛТУРАТА ОСИГУРЯВА НАД ПОЛОВИН МИЛИОН ЛЕВА ЗА ПОДПОМАГАНЕ НА КНИГАТА (11.07.2016) Министерството на културата подкрепя изцяло усилията на библиотечната общност и издателите за попълване на библиотечните колекции с нова литература. Над половин милион лева са заделени в ограничения бюджет на Министерството на културата за подпомагане на книгата, за опазване и популяризиране на литературното наследство и за проявите в сферата на библиотеките и литературата. Във връзка с отвореното писмо на Асоциация „Българска книга“ Министерството на културата заявява, че подкрепя усилията на библиотечната общност и издателите в търсенето на възможности за попълване на библиотечните фондове с нова литература.

СТИГА С КЪОРФИШЕЦИТЕ!!!

Може би м-р Горанов стои като в бакалница и очаква някой закъсал министър да се отбие при него и да каже «аферим – машала», за да получи грошове.

Много подценявате М-вото на финансите господата от МК! С него не е да направим «алъш-вериш»? Това е сериозна институция, на която се крепи държавата!!!

Много подценявате и хората, които имат памет!!!

Р.С. В знак на несъгласие с „нищонеслучването“ в МК (със Стандарта и др. п. документи) – авторът подаде оставка от Националния съвет по библиотечно дело – при друг министър. (Престои излизането на книгата „Министерството на културата и... някои други срещу културата“. В нея е отразен въпросът за хаотични ходове на МК и на негови клакьори-)

P.S. Може би ще ни бъде размахан пръст, сега не е време за глупости – като четене – „Родината е в опасност!!!“

Александър Димчев

Alexander Dimchev, 14 юли в 08:57 ·

Поводът да се заема с този въпрос е неустановеността в изказванията на доц. В. Велев, ръководител на дирекция „Регионална политика“ от Министерството на културата (МК), в разговора му в БНТ в предаването „Денят започва с култура“ от 13.7.2016 г. Не-разбрани истини и от други колеги???

Г-н Велев,

Научете си задълженията – недейте да си опитвате да говорите неистини, за да защитите Министерството. По-точно министъра. Ако желаете да останете професионалист. (Кратък коментар на отделни неистини и опити за инсинуации) – Г-н Велев се опита да заблуди зрителите – споменавайки на два пъти за 272 читалищни библиотеки. Те възлизат минимално – 2782 читалищни библиотеки – регистрирани до момента. (след корекция на представителката на АБК – г-жа В. Ванчева, той се поправи.). – МК – изпълнява „методически функции“ – Това е специфична дейност – тя се върши от регионалните библиотеки. Според мен в Правилника на МК е записана подобна норма – по инерция. МК не разполага с необходимия капацитет от кадри. – 10 млн. лв. – заплати – те бяха извоювани

от самите библиотекари. Недейте да смесвате нещата. Тук г-н Рашидов няма пръст. Благодарение на г-жа М. Стоянова!!! – 0.5 млн. лв. – за подпомагане на наградни функции. Това са пари за тази цел, така че г-н министъра опровергава официалното съобщение в сайта а МК (от негово име) – Когато дойдат парите – ние имаме механизми да изпълним тази дейност, свързана с набавянето на литературата в библиотеките. (Последното не може да се отрече.) Само, че във всеки учебник за създаване и поддържане на фондовете на която и да е библиотека има т.нар. принципи и правила за политики на комплектуването. Съгласно най-елементарните изисквания процесът е планов, извършва се равномерно през цялата година, като се следи пазара на информационните източници... Това се знае от всеки един библиотекар!!! Ние не сме магазин- да получаваме стоката – когато реши собственика. Не бива да се забравя, че парите се дават на конкурсни начала. – Предстоят анализи за определяне на финансирането (по пера)??? Стандартът беше приет не през 2009 г. – каквато беше нормата в ЗОБ. За причина се сочеха подобни оправдания. Колко ли години още ще трябва да минат за хората в МК – за да разберат, че числата са динамични. Има и константни, като общ брой на населението и др... Как в други страни където имат въведени стандарти – нещата вървят идеално. Може би това е причина да бъде спрян Стандарта, да бъде обсъждан – до безкрайност, поради некадърност на чиновниците??? Правя следното предложение: Ежегодните мониторинги за състоянието на обществените библиотеки и за финансовата рамка на Стандарта да се правят от експертите от научната група в Националната библиотека. Последната също така има методични и др. функции спрямо тях. – Има още редица спорни и неизяснени реплики в изказването на г-н Велев. (Съчувствам му...). Няма обаче как да се оправдае липсата на планиран бюджет в съзвучие със Стандарта. Отново ще подчертая, че една държава след като не си изпълнява законите е страшно. Един министър след като не си познава бюджетната рамка и не се е преборил навреме за най-големия сектор в своето министерство е желателно да се оттегли. Тук нито главен прокурор може да помогне, нито Астор... Другото се излагат пред хората и принуда на отговорни хора да се излагат, за да защитават – каузи пердута. Разбира се въпросът е на достойнство!!!

Александър Димчев

Alexander Dimchev, 14 юли в 13:05 ·

ДО

ГЛАВНИЯ ПРОКУРОР

НА

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ

Г-Н СОТИР ЦАЦАРОВ

УВАЖАЕМИ Г-Н ЦАЦАРОВ,

Обръщам се към Вас с цялото ми уважение по отношение на институцията, която представлявате!

Същевременно ще Ви помоля да не си мерим „работите“ с г-н Вежди Рашидов. Тъй като съм убеден, че има и по-машабни работи от неговите: „10%“. (по цитат)

Също така ще Ви помоля да не считате, че хората, които искат оставка на дадена публична личност са манияци на тема „оставки“. (цитат: «Аз внимателно проверих имената на хората, които искат оставката на Рашидов. Това са хора, които се занимават само с искане на оставки, хора, които не са направили и една десета от това, което Рашидов е на-

правил, и хора, близки на министър, който седи в същата зала, в която седи и Рашидов»).

Защо твърдя тези неща?

На първо място, за разлика от Вас, не съм си поставил за задача да следя кой се подписва. Преди да Ви напиша това писъмце – хвърлих един поглед. Знам, че е трудно или почти невъзможно да се прави сравнение между трудът на хора, поставени в различна професионална среда и позиция. Вие ме предизвикахте да направя определен опит (може и да е несполосан, но ще се опитам)

Знам, че в списъка има две мои колеги, които не са били министри, но съм готов да се обзаложа, че имат изключителни заслуги за развитието на Алма матер. Едната от тях е Ваша колега – юристка. Другата е социоложка. Може би вече се досещате за кого става въпрос? Защо се спирам на тях. Защото ги познавам служебно – в амплото ми на зам.-декан и два мандата декан на Философския факултет на Софийския университет „Св. Климент Охридски“. Двете са подпомогнали обучението на по няколко хиляди млади хора. Изградили са си авторитет на личности, които имат собствено мнение (за разлика от много хора на високи позиции), с развито гражданско чувство. Били са избирани за ръководители на катедри, на високоотговорни организации. Две дами, които са заслужили в резултат на своите сериозни усилия уважението не само на българските професионални колегии, но и на чуждестранни... Колеги, за чиято дейност и успехи на техните институции, в резултат на полаганите от тях усилия може да се говори много...

Наред с тях в списъка има и хора, които са утвърдени творци, с които се гордее не едно поколение българи.

Има и много млади хора, които се стремят да се утвърдят в нашата страна, вместо да отидат и да заживеят по-лесно на запад, в резултат на талантите, които притежават.

Има и хора, които са избрали да отидат и да се трудят в по-добрия свят, но живеят с носталгията за България и не им е безразлично какво се случва в тяхната родина

С Вашите думи, Вие обиждате всички тези хора.

Но има и нещо по-неприятно и стряскащо. Вие сте институция. Една подобна Ваша реплика може да се изтълкува и като опит за репресия. Защото Вие сте Главния прокурор на държавата!!! Един човек, от който всички имат респект. Затова ще Ви помоля да правите подобни изявления в качеството си на обикновен гражданин. Не – когото сте облечен с еполетите на властта.

Щом поставяте въпросите за това, кой колко работи и за резултатите от дейността на хората в списъка, може би ще бъде честно да Ви задам и на Вас следния въпрос. Защо във всички доклади на ЕС за нашата страна има толкова много негативни оценки за правораздавателната ни система. За мен ще бъде срамно в моята институция да влязат на одит прокурори от чужбина. Защото вашата институция не си върши работата!!!

Ще Ви задам и един личен въпрос. Колко време е необходимо на българския съд да наложи присъда за обида – дотук повече от 2 години продължава делото, при доказана вина. Най-парадоксалното в случая е, че тази най-скъпо платена власт в продължение на месеци не успява да връчи призовката на подсъдимото лице, след като се знае нейния адрес и месторабота.

Това са една малка част от причините хората да искат оставки. (И ще продължава да искат – колкото на властимащите да ви се иска да живеете безоблачно. Да вършат каквото си поискат – без да има обществен контрол за действията им.) Много добре знаете, че в други страни – не Ви подканят да осъществите подобен акт. Въпросът е на достойнство, на държавническо мислене. По-точно на възпитание и култура.*

Ето защо Ви моля, накрая да се позовете на Вашия цитат: «Човек може да си изпусне нервите, но човек може да се извини за това» и да се извините на хората от списъка.

•Що се отнася до Ваш въпрос, свързан с оставките (на хора в списъка) авторът на писмото, за последните три години е подал оставки поради несъгласие с провежданите политики от:
– Софийския университет;

– Редакционната колегия на сп. „Библиотека“

– Националният съвет по библиотечно дело-Министерство на културата.

– Също така се е отказал доброволно от номинации за член на Академическия и Факултетните съвети. Направил е официално предложение до академичната общност да се откажат хората над 65 г. от продължение до 68 г. – за пенсия. В името на младите и достойни хора.

В очакване на извинението,

С уважение, Александър Димчев

Къде са милионите за библиотеки, за които говори Рашидов?

Отворено писмо на Асоциация „Българска книга“ до премиера Бойко Борисов

8:35 11 юли 2016

<http://www.mediapool.bg/kade-sa-milionite-za-biblioteki-za-koito-govori-rashidov-news251483.html>

Къде са милионите за библиотеки, за които говори Вежди Рашидов, пита председателят на Асоциация «Българска книга» (АБК) Веселин Тодоров в отворено писмо, адресирано до премиера Бойко Борисов, до министъра на културата и до медиите.

„Като представител на правителството, заклело се да служи на българския народ, всеки един министър, включително министър Рашидов, е длъжен да се вслушва във всяка изява на критическо мислене и считаме за недопустими намеците за финансова зависимост на обществените медии от същото това правителство, както и саморазправата с изразителите на обществените нагласи, журналистите“, пишат издателите.

Писмото им е реакция на скандалите от миналата седмица, когато министърът на културата се разгневи на критици към промени в Закона за културното наследство, отправени от гостите в предаването «Денят започва с култура» по БНТ. В право на отговор, излъчено в ефир, Вежди Рашидов заплаши водещия Георги Ангелов да внимава как се държи, защото заплатата му е на «държавна ясла». Както се разбра впоследствие, един от гостите в студиото, реставраторът Владо Руменов, е бил незабавно уволнен от Националната художествена галерия (НХГ). Последва граждански протест и отворено писмо до премиера за оставката на Рашидов, който междувременно помоли публично шефката на НХГ да върне Руменов на работа. Критикът на министър получи такава покана, независимо от уверенията на шефката на НХГ Слава Иванова, както и на Вежди Рашидов, че телевизионното участие на Руменов нямало нищо общо със случая.

Както стана правило с протестните акции срещу министър Рашидов, и този път се появи „контрапротест“ – в случая подписка в негова защита от частния театър „Мелпомена“, в чиято трупа влизат Димитър Рачков, Любомир Нейков и други известни лица от телевизионния екран.

Скандалът обаче не отшумява, а по всичко личи, се задълбочава.

Издателите от «Българска книга» заявяват, че категорично не приемат «говоренето „ангро“ от страна на овластени политици, което води обществото до заблуж-

дения“ и визират твърдението на министъра, че *«само през 2016 г. парите за музеи, галерии и библиотеки са увеличени с 10 млн. лева.»*

АБК посочва решението на Министерството на културата да поиска от бюджета 3 милиона за попълване фондовете на библиотеките и отбелязва, че «дори тези три милиона «изчезнаха» от бюджета между първо и второ четене на Закона в Народното събрание. Досега ресорното на министър Рашидов министерство не е дало официален отговор къде са били пренасочени тези пари.»

Ето пълния текст на отвореното писмо от Веселин Тодоров, председател на УС на Асоциация «Българска книга»:

Във връзка с писмото на министър Вежди Рашидов до БНТ от 4 юли 2016 г., касаещо лоялността на обществените медии, Асоциация „Българска книга“ би желала да изрази своето становище:

1. Като независима и единствена организация на българските книгоиздатели, книготърговци и литературни агенти, чиито членове дават на България близо 95% от нейната книжна продукция, ние заявяваме твърдата си и непоколебима подкрепа в полза на свободата на словото в обществените медии. Обсъждането, дебатът, несъгласието и критиката към закони, респективно проектозакони, както и към действия и решения на политиките и правителството, са част от естествения процес на консултация с обществото и следва да се приемат като такъв и с подобаващ респект от целия политически елит. Като представител на правителството, заклело се да служи на българския народ, всеки един министър, включително министър Рашидов, е длъжен да се вслушва във всяка изява на критическо мислене и считаме за недопустими намеците за финансова зависимост на обществените медии от същото това правителство, както и саморазправата с изразителите на обществените нагласи, журналистите.

2. Категорично не приемаме говоренето „ангро“ от страна на овластени политици, което води обществото до заблуждения. В отговора на министър Рашидов четем следното: „А колкото до това, че се налага едно мнение, че държавата е абдикирала от сферата на българската култура, то аз ще напомня на водещия, че по време на моето управление парите за театрите са станали от 48 на 70 милиона лева, че средствата за българското кино по време на тежка криза са вече близо 15 милиона лева, че сесиите за книги, за музика, за независим театър са повече от преди, че само през 2016 г. парите за музеи, галерии и библиотеки са увеличени с 10 млн. лева.“

Като представители на издателския бранш, не считаме, че сме компетентни и че е в нашите правомощия да вземаме отношение по въпроси на финансирането на останалите сфери на културата. Но относно книжовността и библиотеките, най-масовата културна институция и гръбнакът на културата във всяка една страна, институция, призвана от ЮНЕСКО да бъде центъра за равен и свободен достъп до знание и информация по места за всички граждани на държавата – от деца до пенсионери – истината е съвсем друга. Няма да обсъждаме средствата за комплектуване на библиотеките, по-точно липсата на такива, през изминалите години и ще се спрем само на настоящата 2016 г., която обсъжда министър Рашидов.

Ще си позволим да опишем случая по-подробно, защото той поставя доста генерални въпроси за прозрачността на извършените действия.

През 2015 г. – с шест години закъснение – бе приет Стандартът за библиотечно-информационно обслужване към Закона за обществените библиотеки. По силата на този стандарт в българските библиотеки трябва да влизат книги на стойност 8 222 000 лв. (по ок. 1.13 лв. на човек от населението) и периодични издания на стойност 2 756 000

лв. (Искаме да отбележим в скоби, че за първата година приетият брой книги на глава от населението, формиращ тези стойности, е 2.25 пъти по-нисък от минималния, даден от ЮНЕСКО).

Министерството на културата реши (по неясни и досега критерии) да поиска от бюджета сумата 3 милиона. Но дори тези три милиона «изчезнаха» от бюджета между първо и второ четене на Закона в Народното събрание. Досега ресорното на министър Рашидов министерство не е дало официален отговор къде са били пренасочени тези пари.

И така, пари за книги и периодични издания за библиотеките за 2016-а няма – нито в бюджета на Министерството на културата, нито в централния бюджет. Не знаем какво е имал предвид министър Рашидов, споменавайки «пари за библиотеките» – дали е визуирал мизерното увеличение на заплатите на библиотекарите, извоювано в съвместна битка с други служители на Министерството, или е дал израз на своето желание да поправи «грешката». Ако е второто, ще го призовем да го направи по-скоро с оглед на технологичното време, необходимо на библиотеките да изготвят своите проекти. А отговор на въпроса къде са били пренасочени парите за библиотеките Министерството на културата и неговият титуляр дължат на цялото ни общество, защото оцетените са всички негови членове.“

Неразумните политики, или по-скоро отсъствието на такива продължава!?

Този път в основата е Министерството на образованието и науката (МОН). Поводът е прекратяването на достъп до БД с научна информация от националния абонамент (поради незаплащане за БД от страна на министерството). С това свое бездействие самото то нанася тежък удар върху научните изследвания и върху развитието на академичния състав в България.

[Elsevier България]

От днес, 15 август, българската научна общност остава без достъп до световните бази данни ScienceDirect и SCOPUS. Причината е, че Министерството на образованието и науката (МОН) не е подновило абонамента към издателство Elsevier, което публикува голяма част от

научните журнали посвета и поддържа научни информационни системи за търсене на данни. „Вече осми месец „Елсевиер“ осигурява достъп до базите данни ScienceDirect и Scopus за българската научна общност без валиден договор. Поради това, издателят спира достъпа до тях, считано от 15 август 2016 г.“ – гласи съобщението на издателството, публикувано на страницата му във „Фейсбук“.

„Дневник“ получи сигнали за това и от университетски преподаватели и се обърна към МОН с въпроси каква е причината за спрения договор и осигурена ли е алтернатива за българските учени.

Водят се преговори

От пресцентъра на ведомството отговориха експедитивно, като обясниха, че към момента министерството „извършва проучвания и търси най-добрите условия за встъпване в преговори за осигуряване на абонаменти и за 2016 г.“ и „е предприело действия по водене на преговори с издателство Elsevier за продължаване на достъпа на научните организации до базите данни.“ Неотдавна е имало и среща между представители на издателството и на министерството.

В справката от ведомството се посочва, че на 2 август то е получило предизвестие от офиса на Elsevier за прекратяване на достъпа, с аргумента, че липсва нормативно право издателството да продължи да осигурява неоторизиран достъп до базите данни и се налага да предприеме тези мерки, за да избегне „риска от създаване на дискриминационни условия на пазара, когато една държава получава безплатен достъп, докато други държави са таксувани за идентични права“.

Министерството е започнало изготвянето на анализ, който да послужи за вземането на решение да се продължи ли абонаментът, съобщават още от там. Ще се вземе предвид колко се използват тези информационни източници от българските учени като основа за продължаващите преговори с издателството.

Проблемът е дефицит в бюджета на МОН от 5.6 млн. лева

„Годишният абонамент за достъп до пълнотекстовите научни публикации в ScienceDirect и реферативната база данни SCOPUS, поддържани от издателство Elsevier, възлиза на около **7.9 млн. лева с ДДС за 59 научни организации и висши училища**. За сравнение целият бюджет на МОН за наука е около 24 млн. лв, от които през 2016 г. 15 млн. лв. е бюджетът на Фонда за научни изследвания“, посочват от министерството в отговор на въпросите ни.

„Въпреки изтеклия срок на договора с МОН през декември 2015 г. достъпът до базите на издателството не е прекратен поради продължаващи преговори с него и търсене на възможности за покриване на **бюджетния дефицит на МОН в размер на 5 600 000 лв.** за поемане на финансовите задължения към издателството за абонамента за 2016 г. Очаква се и решение на въпроса дали е възможно разсрочване на задължението и остойностяване на единична стойност на пакета услуги, предоставен от издателство Elsevier, поясняват от пресцентъра на МОН.

„Недостигът за финансиране на издателствата, предоставящи научни бази данни, датира още от 2014 г., когато парите за наука бяха силно намалени. През 2014 г. МОН успява да финансира достъпа поради реализирани бюджетни икономии и предплащане на част от сумата през 2013 г. През 2015 г. финансирането на абонамента беше осигурено за сметка на бюджета на Фонд „Научни изследвания“, който не успя да обяви конкурси“, казват още от ведомството.

Уверение за решение

На въпроса осигурена ли е алтернатива за научната общност в България от ведомството отговарят, че вече е факт **договор за 2016 г. с издателство „Томсън Ройтерс“** и е отправена покана за преговори и с издателство „Шпрингер“ до края на август.

„Националната политика за осигуряване на достъп на научната общност в България до електронни научни публикации е регламентирана в Закона за насърчаване на научните изследвания. От друга страна, циркулацията на научни знания е един от водещите приоритети на Европейското научно-изследователско пространство и държавите членки следва да укрепват и развиват тази политика в национален план за постепенното постигане на отворен достъп до научните резултати и научни данни“, посочват от министерството. Уверяват, че търсят решение на проблема, съзнавайки „огромната роля на актуалната научна информация в процеса на извършване на научни и иновационни дейности“.

Според автора – Димчев (15 август в 21:46):

Връщаме се 35 г. назад. Тогава БД имаше в ЦИНТИ, БАН и Софийския университет. Това е все едно да оставиш новородено без кърма.

Примерът, който давам е поучителен. Защото българската система за наука остава без сериозна информация в областта на науката – в свят на знанието. Какво означава това за властовите ешелони. НИЩО!!! Няма тревога всичко ще се нареди един ден (някога, а може и друг път...)?

Същото е и с парите за книги за обществените библиотеки.

Ако много се говори по двата въпроса – ще извикаме отново някой като г-н Главния прокурор – да ни надникне в нашите дала, за да ни сплаши. Я не сме си платили сметката за парното до 15 август (както пишещия тези редове възнамерява на 16-ти). Така, че да ни го спрат – посред лято, я нещо друго да ни стреснат да си мълчим...

Дотук някой може да помисли, че пишещият тези редове го е ударил на уволнение, или го е праснала августовската жега.

Без да желая да сплашвам някой – това е нарушение, свързано със сериозни последствия. На практика подобен акт е директно нарушаване на НАЦИОНАЛНАТА СИГУРНОСТ на страната. Само, че това се разбира от хора, които спазват законите и стратегиите. В нас, знаете, че за наука, образование и култура – са остатъчните величини. Ако нещо остане ще им дадем. Нека това да се случи в Англия, Германия, САЩ, Словения, Гърция, Чехия, Турция, Сърбия. Нарочно поставих различни държави, които са водещи, или изпитват трудности, или са в криза. Търсят се всякакви възможности – за да се осигурят живителни сили на учените – научна информация.

Така например, две наши съседки, които не са добронамерени една към друга – Гърция и Турция, осъзнавайки финансовите трудности, пред които са изправени, заравят „томахавките на войната“ и влизат да участват в т.нар. „Средиземноморски консорциум“ за БД. Защото техните управляващи вероятно си спомнят, или им напомнят за крилатата фраза, изречена преди повече от 70 г. т бащата на кибернетиката Норбърт Винер, „Този, който владее информацията – той ще владее света“. Думи, които важат за всеки един представител в днешния свят.

Номерата на чиновниците в министерствата са ни известни. (За справка може да попитате един изключително съзнателен и активен български евродепутат, който преди да се отдаде на политиката беше дистрибутор на БД.) Само, че за това са министрите, об-

ществени съвети. Първите да сочат политиките и да контролират. Вторите да бият тревога за неслучващото се. Явно има по-важни неща.

Това, че българската наука е сираче, тя не се подкрепя сериозно е факт от десетилетия. Отделни учени и школи правят пробиви, в резултат на неимоверните си усилия да бъдат роботохолици, да се отдават истински на науката. Само, че както времето на енциклопедистите изтече преди няколко века, днес изтича безусловно времето на подобни гении. Защото днес светът е наука!!! Защото да превърнеш уменията, знанието, технологиите в продукт се изисква не само отдаденост, а да познаваш във всеки един момент върховите постижения. А това се случва, ако разполагаш в момента с изпреварваща информация. Не с информация, която ти обещава да ти доставят „един ден“. Тогава ти за музея на научното знание. Явно такива музейни експонати са по-полезни у нас. Те са по-безопасни.

Явно идеята е да превърнем българските учени в исторически „динозаври“. Да доунищожим кълновете, които притежаваме.

Това е причина за сериозното изоставане, за нароилите се „псевдо висши училища, псевдо професори и доценти...“ Явно това статукво устройва и управляващи и „тариакати“ в научните среди.

Каква е разликата в заплащането например в Софийския университет, който е с най-висока цитируемост и където учените използват най-активно БД от националния абонамент с други „тителувани университети“. Тя е в негатив за СУ.

Нека да не са сърдим на никого, че младите хора, с качества на учени заминават на запад.

Защото я няма живителната течност, за подхранване на българската наука – наречена НАУЧНА ИНФОРМАЦИЯ.

Да говоря, че някой министър трябва да си отиде – е излишно???

Тръгват си кадрите – през терминали № 1,2,3,...!!!

P.S. Колкото и болезнена да е темата за нас. Трябва да си го кажем. Децата ни отидоха на запад. Не, че са безкрайно щастливи там (ние така си мислим – защото си обичаме страната.). Те обаче са щастливи. имат работа, създават семейства... (Те също страдат за България!!!). Независимо от всичко – ги боли.

Ще си позволя нещо съвсем откровено, свързано с темата. Така например един от нашите синове излезе на 20 г. от страната. Учи в България, Италия, САЩ, Германия, Австралия... глобален човек. На 23 г. беше обявен за един от петте най-добри млади учени в света в областта на молекулярната биология – от „Нейчър“. Защото имаше опит с присаждане на мозъчна кора в Далас.

Върна се в България и се подиграваха с него – фирми на мутри. Предложиха му работа да седи и да пази градина с мушмули. Да стане дистрибутор на... Няма срамен труд – има срамно отношение към хора с познания. Момчето искаше да си изкарва хляб.

След една седмица на база на телефонно интервю беше поканен да стане докторант в Манчестър. На 26 г. защити. Горди отидохме цялото семейство на промоцията. Въпреки, че закъсняхме със заявките – когато разбраха, че съм преподавател в СУ ни дадоха безплатни пропуски в ложата. (Направих заявката зад гърба на нашия син – без той да разбере. Не са възползвах и от дадената ми привилегия. Седнах при останалите около 5000 родители). ВЪПРОСЪТ Е НА УВАЖЕНИЕ.

Простете ми, но още малко.

Преди няколко дни – младоженецът Георги – нашият син, вместо да се стои до прекрасната си съпруга (тръгнал по пътя на татко си, обичащ футбола – ябълка под круша,

не пада) играл мач и си скъсал ахилеса. Познайте от веднъж кой е бил анестезиолог- по време на операцията??? Едно друго БЪЛГАРЧЕ!!! Защото нямат условия да работят в нашата страна. ДОТОГАВА ЩЕ СЕ ОБЕЗЛЮДЯВАМЕ – ДОКАТО НЕ ПОМИСЛЯТ – ИСТИНСКИ ЗА ИНТЕЛИГЕНЦИЯТА В НАШАТА СТРАНА!!!

Стига сме градили безсмислени мрежи, защитни валове, линията „Мажино“.

Когато гоним добрите и кадрните – идват по-дивите.

Природата не търпи празни пространства.

Само, че и пришълците ни използват като транзитен път. Е дано пък и да поостанат една част от тях.

Надявам се, че аналогията е логична – има връзка между БД и живота, и бъдещето.

Една добра новина – малко оптимизъм – накрая на книгата!!!

**Възстановен е достъпът на българските учени
до световни електронни бази данни**

25 август 2016

В резултат на интензивни преговори между Министерството на образованието и науката и научното издателство „Елзевиер“ достъпът на българските научни организации и висши училища до научните платформи ScienceDirect и SCOPUS е възстановен, съобщиха от министерството в четвъртък.

Достъпът беше спрян преди десетина дни заради неподновен от МОН абонамент към издателството, което публикува голяма част от научните журналы по света и поддържа научни информационни системи за търсене на данни.

Междувременно в МОН се подготвя решение, основано на задълбочен анализ, за обхвата на абонамента за електронни научни публикации за оставащите месеци на 2016 г.

НАМЕСТО ЗАКЛЮЧЕНИЕ – НЯКОЛКО „ЗАМИСЛИТЕЛНИ“ ИЗРЕЧЕНИЯ

Скъпи читателю, надявам се, че това е най-краткото заключение – на фона на многобройните случки, описани и приравнени към паноптикума на човешкия разрушителен нагон, допуснати глупости, и несъмнени грешки. И всичко това в една висока сфера на човешкия разум – културата.

Заключението е насочено единствено към когото трябва.

Дано да се запомни от този, който се почувства герой или засегнат от заложените текстове в книгата.

Защото глупостта не е най-добрата реклама и гордост. За съжаление тя се повтаря и намира все нови и нови изразения, трансформации и хоризонти. Понякога е като свинския грип, застрашителна и вещае лоши перспективи за държавите и хората.

Искрено се надявам, вярвам, че това е и желание, или мечта и на теб, скъпи читателю: да ги няма или да намалееят героите като тези, обект на настоящото издание.

За да не се повтарят, да не се случват повече, да няма подобни недоразумения и феномени, гротескни образи.

И низ от глупости!!

(Или) Поне НЕ: в областта на културата!!!*

** (В заключение – и нещо много лично, белязано и с емоции:*

От детските приказки знам, че дори когато на човек му е много трудно, винаги трябва да бъде позитивен, оптимист и да вдъхва надежди, така че да възтържествува справедливостта... Изправен пред подобна дилема, сякаш съдбата бе благосклонна към автора и към читателите на настоящите, не много оптимистични истории. Най-вече към моите любими библиотеки и към хората, които се трудят в тях.

Какво всъщност се случи?

Повече от две години описвам тези истории, загнездили се в моето съзнание и в трепетно очакващите ме архивни извори, трупани повече от 35 години.

Отначало, започвайки книгата, нещата тръгнаха чудесно. Дори миналата година по време на лятната почивка с наши приятели в Резово взех текста, за да го прегледам преди да го предам на рецензенти. Бях убеден, че ще му трябват няколко дни за окончателна редакция и доизкусуряване.

Да, ама –не!

И така до ден днешен, дописвайки – поне за мен последните редове – в друг забранен доскоро към – Албания.

Две почивки – за автора?

Но не и за моите близки и приятели, с които „летувам“.

Вечно съм под угрозата да бъда порицаван като самотник, който разваля почивката на близките си; егоист, който мисли само за своите проблеми и работи; човек, обиден на компанията, или... правещ се на важен...; „малко мръднал“ – неоченьвайки природните красоти, безбрежната морска шир, дори красивите нежни създания по плажа и спортните състезания – доскоро мои привлекателни и изкусителни гледки. Щения, които навяхаха негативни мисли в съзнанието на същите мои приятели, когато ги канех да се разхождаме – безцелно...

Вечно под угрозата да бъда виновен за всичко, което имаше или нямаше отношение към нашето семейство и чудесно разбирателство (преди да седна пред белия лист). Да бъдат повишени трелите на пианисимо и форте от моята прекрасна и търпелива половинка – Кристина...

Днес, 29 юли, лето 2016-то – сложих „конец“ на изданието!!!

ИМА и още нещо радостно. То се случи вчера и ми се струва, ще има положителни последици за

бъдещето на нашите библиотеки, и не само за българските...

Бях на посещение при моята дългогодишна колежка – д-р Етлева Доми в Националната библиотека в Тирана. Не се бяхме срещали с нея от 2008 г. на последната конференция в София – GLOBENET. Разговорът ни се завъртя около спомени за наши колеги, за приятни мигове по време на съвместната ни работа. На тръгване си обещахме да се видим отново. В този момент се сетих, че проф. Александра Вранеш (с която ни свързва също дългогодишно приятелство – почти 20 г.), декан на Филологическия факултет на Белградския университет, ме бе поканила отново на ежегодната ѝ конференция с доц. д-р Анна Ангелова, директор на Университетската библиотека. Попитах Етлева дали ще участва. Отговори ми, че не е получила покана. Написах писмо на Александра Вранеш със следната молба: да покани д-р Етлева Доми и новата директорка на нашата Национална библиотека – доц. д-р Красимира Александрова. Отговорът бе положителен. Какво ме кара да се позовавам на този на пръв поглед тривиален факт. Надеждата е, че:

- Отново ще бъдат оживени контактите на високо ниво между представители на библиотечната колегия от различни точки на нашия регион, както и с представители на други страни, евентуално САЩ, Италия, Англия, Германия и др.
- Ще може да се помисли за възстановяване на конференциите: София – GLOBENET.
- България отново е длъжна да заеме своето място на интегратор и на спояващ остров за библиотечно-информационните специалисти – на каквато слава се радваше до към 2012 г.
- Да се възвърне постепенно доверието в нашите образователни организации, най-вече чрез сериозни и адекватни промени в учебните планове.
- Да се укрепи взаимодействието между библиотеките в страната, в резултат на опознаването и на взаимните действия на ръководителите на най-значимите информационни центрове в страната.
- Да се подпомогне издаването на нови и актуални източници – чрез обмен на авторски материали и формиране на международни колегии за тях.

Въпросът е на добра воля. Надявам се след това да дойдат и плодовете на нашите усилия?

А за автора – също нещо много съществено:

- Време е да се върна отново при приятелите в реалните измерения!!!
- Този труд се явява моята „Лебедова песен“.
- Посвещавам го на всички, които са съпричастни с нашата кауза, най-вече на моите търпеливи съпруга и приятели!!!
- Надявам се други (донкихотовци) да продължат „моята битка“ за хората, за книгите и за библиотеките – за част от по-доброто бъдеще на тази страна...

Ваш Саио.

Дурас, Албания,

29 юли, 23.42 ч., 2016 г.)

ЗА АВТОРА

Проф. д-р Александър Димчев е преподавател и изследовател в областта на библиотечно-информационните науки в Софийския университет „Св. Климент Охридски“ – при Университетската библиотека.

Работил е в Университетската библиотека като заместник-директор и научен сътрудник (1981-1997). Специализирал е във Франция, Германия, Израел и Белгия. Автор на 30 монографични издания и студии и на повече от 350 статии и доклади в български и чуждестранни източници (Полша, Унгария, Германия, САЩ, Русия, Чехия, Словения, Словакия, Сърбия, Македония, Румъния, Великобритания, Италия, Малта и др.)

Привличан е като гост лектор в САЩ, Холандия, Полша, Германия и др. страни. Удостоен е със званието почетен гост-професор на Белградския университет.

Ръководил е и съавтор на редица национални проекти. Привличан е като експерт във: Министерството на културата; Министерството на науката и образованието; ЮНЕСКО; Фондация «Отворено общество»; Световната банка; Британския съвет – България; Програма „Глобални библиотеки“ – Фондация „Бил и Мелинда Гейтс“. Ръководител е на международни програми и научни форуми. Съпредседател е на Организационния комитет на „GLOBENET“.

Избиран е за: председател (1999-2000) и заместник-председател на Съюза на библиотечните и информационните работници (СБИР)– 1994 – 1998 г.

Ръководител на Катедра „Библиотекознание, научна информация и културна политика“ при Софийския университет „Св. Климент Охридски“ – Философски факултет 1999 – 2003 г.

Заместник-декан на Философския факултет (2000-2003) и два мандата декан – 2003 – 2011.

Излъчван е за представител в международни организации: Alliance of Universities for Democasy; Европейската асоциация по библиотечно-информационни науки и изследвания (EUCALID); Секцията по образование на Международната федерация на библиотечните асоциации и институции (IFLA) и др. Избиран е в Националния съвет по библиотечно дело (Министерство на културата), Библиотечния съвет на Университетската библиотека и Управителния съвет на Университетското издателство (Софийски университет „Св. Климент Охридски“, Постоянната комисия по социални и правни науки, ваенно дело и национална сигурност към (НАОА – към Министерски съвет).

Избиран е за Председател е на секция „Футбол“ към Спортния клуб на преподавателите и служителите в Софийския университет „Св. Климент Охридски“ от нейното начало. Дългогодишен участник във футболния отбор на Алма матер.

Награден е с Почетния знак със синя лента на СУ, с отличия на ББИА, НБКМ и департамента по Спорт.

Автор е на 350 статии и документа, 35 монографии и студии. Привличан е в редколегии на български и чуждестранни периодични издания, сред които: Библиотека, издания на ББИА, Open Access journal – Open Information Science, History of Education and Children`s Literature. Избиран в секция „Образование и квалификация“ на Международната федерация на библиотечните асоциации (IFLA) като кореспондент. В Редакционната колегия на Явне библиотеки. Часопис за теорију и праксу библиотекарства. (Public Libraries). Magazine for the Theory and Practice in Librarianship., Belgrade, ISSN 1452-1253. Член на Open Access Funding Board of Journal Open Information Science, launched by De Gruyter Open.

От 2016 г. проф. д-р Александър Димчев работи като изследвател в УБ.

*...за да не се повтарят подобни неща
в
културния живот
на
България!*

ГОДИШНИК НА СОФИЙСКИЯ УНИВЕРСИТЕТ „СВ. КЛИМЕНТ ОХРИДСКИ“
ФИЛОСОФСКИ ФАКУЛТЕТ
КНИГА БИБЛИОТЕЧНО-ИНФОРМАЦИОННИ НАУКИ
Том 4, 2012

ANNUAIRE DE L'UNIVERSITE DE SOFIA „ST. KLIMENT OHRIDSKI“
FACULTE DE PHILOSOPHIE
LIVRE DES SCIENCES DE L'INFORMATION ET DES BIBLIOTHEQUES
Tome 4, 2012

**ДЪРЖАВАТА И НЕЙНАТА ПОДКРЕПА ЗА КУЛТУРАТА И БИБЛИОТЕЧНО-
ИНФОРМАЦИОННИЯ СЕКТОР.
СЛУЧВА ЛИ СЕ НЕЩО С НОРМАТИВНАТА УРЕДБА И ПРОИЗТИЧАЩИТЕ ОТ НЕЯ
ПОЛИТИКИ ЗА ОБЩЕСТВЕНИТЕ БИБЛИОТЕКИ В БЪЛГАРИЯ? ***

**В сатията са направени известни корекции, от първоначалният ѝ вариант, с цел актуализация.*

Александър Димчев

1. Модели за регулация и управление на библиотечно-информационния сектор

Политическите промени, осъществени след 1989 г. доведоха до трансформация на социалния модел в нашата страна. Действащата до този момент нормативна база бе създадена при други обществено-икономически условия и бе вече неадекватна на обществените процеси. Наложителни бяха радикални реформи в този сектор. Преди всичко бе необходимо да се промени самата философия на нормативната база. От съществено значение бе и хармонизирането на българското законодателство с правната система на Европейския съюз.

Процесът на трансформация протичаше трудно, с много сътресения поради мащабите на дейностите, които трябваше да се извършат, за да „заработят“ новите обществени отношения и поради остропротивопоставяне между политическите сили, отговорни за извършването на промените и за приемането на новите нормативни документи и стратегии.[4, 5]. Честата промяна в концепциите и идеите, отразявани в документите, водеше до дефекти при тяхното изработване и прилагане, липсваше достатъчно опит както в институциите, така и в кадровия им потенциал за работа в динамично изменящата се среда. Един от възловите недостатъци бе несъобразяването и незачитането на експертното мнение от страна на овластените лица за провеждане на публичните политики. Всичко това се случваше в условията на икономика, изпаднала в тежка криза, което доведе до драстични проблеми в различните обществени сектори, дейности, институции и населението като цяло.

Сред най-сериозно засегнатите сектори бяха културата, образованието и науката[13, 14]. В доклада си пред националната конференция „Българската култура между държавата и пазара“ Биляна Томова[25], специалист в областта на икономика на културата подчертава, че кризата отдалечи хората от възможностите да се възползват от културните ценности, доведе до рестрикция на правата им за равен достъп до потреблението на културни продукти и услуги. В изследване, проведено от колектив от Университета за национално и световно стопанство през 1999 г. и повторено през 2005 г., се установява, че 60.8% от анкетираните въобще не са посетили каквато и да е културна проява през анализираниите години[26].

През годините на прехода една от най-засегнатите институции в тези структуроопределящи области бяха библиотеките[1, 8, 24]. Без преувеличение може да се каже, че при библиотеките липсваше адекватна държавна политика. Последствията бяха много тежки. Икономическата криза подложи този сектор на нов вид цензура – „финансова“, изразяваща се в оскъдно субсидиране за поддържане и развитие на библиотечно-информационните ресурси, отсъствие на подкрепа

за осигуряване на нужното библиотечно-информационно обслужване и услуги на населението. Повече от 5000 библиотеки бяха закрити[9]. Намален бе рязко техният информационен потенциал и ресурси, доверието към тях рефлектира върху обществената им значимост и полезност. Проявилите се неблагоприятни тенденции в тези сектори нарушиха определени конституционни права на хората, което беше в остър дисонанс с идеите на демократичното общество и изобщо не биваше да се допуска.

Убеден съм, че един от фундаменталните фактори и причини за подобно неблагоприятно развитие на процесите в библиотечния сектор е липсата на стратегии и политики на държавата в краткосрочен и в дългосрочен план. Анализът на цялостната политика (или липсата на такава) и нейната оценка са необходими, за да се видят грешките и пропуските в редица решения на ръководните институции и на основата на водещите насоки в развитието на теорията и практиката в света да се изградят основи за една бъдеща стратегическа визия в този сектор.

Подстъпът към такъв тип изследване изисква да се проследи чуждестранния опит за регулация на нормативната база в епохата на глобализация. Широкото разпространение на новите информационни технологии (НИТ), които правят институциите подвластни на трансформации, изискват гъвкава адаптация спрямо промените и очакванията от страна на обществото, икономиката, образованието, науката и културата. Библиотеките като част от публичните агенции също се променят. Измененията и предизвикателствата в света на информацията, интернет средата и „икономиката на знанието“ налагат адаптирането им към нови роли и модели на развитие и действие. Полагат се сериозни усилия за съобразяване с новите реалности и потребности, за утвърждаване на библиотеките като опорни центрове за информиране на населението. Добрите международни образци сочат, че държавата не абдикира от своята роля за влияние и въздействие в областта на културата и в частност в библиотечния сектор, особено в глобалния свят, в който от ключово значение е информацията и достъпът до нея, запазването на националната идентичност.

Намесата на държавата има различни форми на проявление – нормативна, финансова, протекционистична, проектна и др. В теоретичната литература се разглеждат различни модели на регулация. Така например Васил Проданов[22], стъпвайки на моделите на Чартхънд и Маркофи, представя четири възможни подхода за регулация от страна на държавата по отношение на процесите, свързани с културата:

– **Модел на етатизираната култура („Инженер“)** – характерен за страните от бившия социалистически лагер. В тях „на културата и културната хегемония се отделя ключово място в легитимацията на обществено-политическата система и формирането на индивидите. Държавата е директен собственик на културните организации и на художествените средства за производство, налагащ съответни идеологически, морални, възпитателни стандарти на културата. Нейното финансиране е силно зависимо от политиката. Функцията „инженер“ не изчезва с разпадането на държавния социализъм, но е силно маргинализирана и почти незабележима в либералното общество, демократизира се и приема нови форми.“

– **Френско-италианско-германски модел („Архитект“)** с дълготрайни исторически наслоения в тези страни – характерен с това, че финансирането в културата е „във висока степен свързано с ролята на държавата и нейния протекционизъм“. „Държавата подкрепя определени равнища на художествена дейност и на изящни изкуства. Това става важен белег за силната социална държава. Има Министерство на културата, което утвърждава определена културна политика на подкрепа на националната култура и нейното разпространение по света.“ Подобен принцип е възприет в значителна част от страните в Европейския регион. Той е характерен в една или друга степен и за нашата страна след 1878 г. „Държавата изгражда значителна част от материално-техническата база на културата, определя щата на персонала и пр. на културните организации. Изборът обаче какво произведение да се създаде е право на културните творци, а не на държавата.“

– **Британски модел („Патрон“)** – държавата подпомага финансово културата, но не се меси в нейното съдържание. В страните, възприели подобна политика, „няма министър на културата, който да се сменя с правителствата и всяка партия да предлага специфична културна политика

чрез държавната машина. Това, което се определя от държавата, е само общото ниво на финансова подкрепа, но не коя точно организация да получи тази подкрепа. Посредник между нея и културата са независими от държавата „съвети по изкуствата“, извършващи оценката“. В тях участват представители от различните творчески гилдии.

– **Модел на САЩ („Катализатор“)** – „развитието на културата се стимулира чрез гражданското общество“. Базисен момент в тази политика е наложилата се американска традиция да „катализира“ и поощрява този процес „чрез данъчни отстъпки, правени законово от страна на индивидите и корпорациите, организациите с идеална цел, т. е. дарения, които се приспадат от данъците“. Американското общество намира „трети път между държавата и пазара, опирайки се в много висока степен на едно разнородно и конкурентоспособно гражданско общество“, посредством което осъществяват финансирането и развитието на културата. „Така избягват потребността от Министерство на културата. По този начин те също субсидират културата и показват, че тя не е само пазарен продукт, но това не става чрез директно въздействие на държавата“.

Представените модели имат сходна степен на валидност и при библиотечно-информационния сектор. В зависимост от възприетия подход се формират политиките по отношение на библиотечното законодателство, финансирането, управлението и на други сегменти, свързани с неговото функциониране. Един от водещите учени в областта на библиотечното дело и на информационната политика в САЩ Ричард Рубин[32] споделя, че е важно да има ясни правила и стратегии, по които ще се развива библиотечно-информационният сектор в една страна. Политиката може да се заключава в полето на нормативната база в регламенти или в практики (написани или възприети), които да допринасят и влияят върху създаването, формирането, организирането и разпространението на информацията. Нейното проявление се търси също така в степента на въвеждане на съвременните технологии и на финансирането, нивото на образованието и подготовката на необходимите кадри и др. Най-често информационната политика се дискутира по отношение на държавното законодателство. В САЩ то обикновено се фокусира в сфери като: авторско право; интелектуална собственост; информационни технологии за образователни и индустриални нужди; телекомуникации; държавни информационни системи и др. Дискусията за информационната политика и нейното регулиране се осъзнава като изключително важна материя. Счита се, че тя има жизнено важно значение за развитие на демокрацията, за защита правата на хората, за достъпа до информация, както и за намаляване на напрежението в противовес на стремежа към приватизиране на информационния сектор, значим доходоносен източник и инструмент за напредък. „Демократичните традиции налагат идеята за свободния поток от идеи като основа за просперитета на обществото, което не означава, че капитализмът и демокрацията са несъвместими. Напротив, това е внушение и символ, че информационната политика в демократичното общество изисква балансиране на социалните, икономическите и политическите интереси“. Отново според Рубин[33] по посочените причини политиките осъзнават, че информацията е структуроопределяща за вземане на решения, за действие и развитие на обществото. Държавните и местните власти са задължени да реализират тези идеи чрез създаването на условия за събиране, организиране, оценка и разпространение на информацията[2].

Друга класификация, която откроявам, предлага три модела, характеризиращи информационната политика с акценти върху законодателни мерки, субсидиране и подкрепа на библиотечния и информационния сектор[6]. Първият модел е характерен за държавите-членки на Европейския съюз. Той корелира с активно държавно участие и регулация. Вторият е присъщ на САЩ и някои други страни и може да бъде характеризирани като либерален, с по-слабо проявяващо се или „невидимо“ държавно регулиране[2]. Третият може да бъде определен като модел на „хаоса“. При него липсват заявени политики и действия от страна на държавата, които пораждат неустановеност, неадекватност и слабост на сектора, поради което той не може да отговори на социалната поръчка.

Ще посоча няколко примера. В различни страни от ЕС и в някои държави, които не са членки на ЕС на този етап, за реализация на стратегията, възприета в изпълнение на доклада на Бангеман след 1995 г., са приети национални информационни стратегии[6, 20]. Най-често те са оформени като актове на правителствено равнище:

- Дания – „Информационното общество през 2000 година“;
- Финландия – „Стратегия в информационната област“;
- Германия – „Цели на федералното правителство“;
- Холандия – „Визия за акселерация“ (работен план);
- Португалия – „Национална инициатива за информационно общество“;
- Испания – „Национална програма за развитие на телематични услуги“;
- Швеция – „Комуникации без граници“;
- Великобритания – „Информационното общество: план за действие“;
- Ирландия – „Информационно общество, Стратегия за действие“;
- Румъния – „Национална стратегия за информатизация и ускорено навлизане в информационното общество“;
- България – „Стратегия за развитие на информационното общество в Република България“ и други.

Като стъпки за последователна политика в информационния сектор на ЕС в последните години могат да бъдат посочени усилията на Европейската комисия да инициира и приема важни програмни документи[6, 7, 9, 20, 21, 24, 25, 31, 35].

Особен интерес в това отношение представлява приетата през месец май 2010 г. „Програма за цифровите технологии за Европа“ („*Digital Agenda for Europe – DAE*“)[24]. Програмата е част от стратегията „Европа2020“ и съдържа ангажименти по 101 специфични политики за действие, структурирани в т.нар. „седем пилон“. Те са предназначени да планират преодоляване на бариерите, които биха попречили на тази ценна и значима идея да постигне ефект. „Седемте пилон“ са:

- Създаване на динамичен цифров единен пазар на онлайн съдържание и услуги (в това число на неограничени и сигурни европейски мрежови услуги и пазари на цифрово съдържание);
- Оперативна съвместимост и стандарти;
- Доверие и сигурност;
- Високоскоростен и свръхвисокоскоростен достъп до интернет;
- Научни изследвания и иновации;
- Повишаване на грамотността относно цифровите технологии, на уменията за тяхното използване и на приобщаването към цифровото общество;
- Ползи от ИКТ за обществото в ЕС.

Програмата се стреми да стимулира инвестирането за използване на технологиите и да осигурява активна подкрепа за цифровизацията на богатото културно наследство на Европа, и за оформянето на глобалното управление на интернет.

Програмата за цифровите технологии за Европа (*Digital Agenda for Europe*) бе последвана от друга инициатива „Дигитален план – повече открит достъп (ОД) до научната информация (НИ)“ (*Digital Agenda: more open access to scientific information*)[30]. Този план, приет на 15 юли 2011 г., представлява по думите на създателите му Нейли Крус и Меър Геогеган-Куин „публична консултация“ с европейските изследователи, инженери и предприемачи как да се осигури повече открит достъп до научната информация в дигитална форма. Целта е да се избегнат предизвикателствата и трудностите поради високия растеж на цените на научните публикации, поради нарастващия обем на научните данни и нуждата от селекция, оценка и съхранение на изследователските резултати. Откритият достъп, дефиниран като свободен достъп до научната продукция посредством интернет, може да помогне в това отношение. Учените, изследователите, финансиращите организации, университетите и др. заинтересовани групи се поканват да изпратят техните становища за това как да се подобри достъпа до научната информация в срок до 09.09.2011 г., след което трябва да последват препоръки и решения. Очаква се, че „Дигитален план – повече открит достъп до научната информация“ ще подпомогне достъпа до информация и многократното използване на знанието, които са ключови цели на *Дигиталния план за Европа (Digital Agenda for Europe)* и на *Иновационния съюз (Innovation Union)*.

Поредна инициатива на ЕС е „Препоръка на Комисията относно цифровизацията и предоставянето чрез Интернет на материали в областта на културата“ (27 окт. 2011 г.) [21]. Тази препоръка засяга и съхранението на материали в цифров вид. Посредством препоръките в документа се цели оптимизиране на ползите от информационните технологии за икономическия растеж, създаването на работни места и качеството на живот на европейските граждани като част от стратегията „Европа 2020“. Цифровизацията и запазването на европейското културно наследство, което включва печатните издания (книги, списания, вестници), снимки, музейни експонати, архивни документи, звукови и аудиовизуални материали, паметници и археологически обекти (наричани по-долу „материали в областта на културата“), е една от ключовите области, към които е насочена *Програмата* в областта на цифровите технологии. Европейските действия в тази област, включително разработването на „Европеана“, европейската цифрова библиотека, архив и музей, бяха подкрепени от Европейския парламент и от Съвета многократно.

В края на 2011 г. Европейската комисия лансира още една важна инициатива „Стратегия за свободен достъп до данни“ (*Open Data Strategy*), от изпълнението на която се очакват 40 милиарда евро всяка година за икономиката на ЕС [32]. При представянето на идеята на 12.12.2011 г. Нейли Крус, вицепрезидентка на Европейската комисия и отговаряща за Дигиталния план, заявява следното: „Огромната информация, събирана от редица публични служби и администрации, представлява златна мина, чийто икономически потенциал все още не е разработен. Държави-членки като Великобритания и Франция вече осъзнават това богатство. Стратегията за увеличаване на резултатите в целия ЕС е триизмерна. Първо, Комисията ще даде пример като предостави свободен достъп до своите данни чрез нов портал. Второ, в ЕС ще се създадат хармонизирани условия на конкуренция за данните на свободен достъп. Накрая, тези нови мерки ще бъдат подкрепени със 100 милиона евро за 2011–2013 г., предназначени за финансиране на изследванията при технологиите за обработка на данни. Тези действия ще превърнат Европейския съюз в световен лидер в повторното използване на информацията, с която публичният сектор разполага. Те ще стимулират процъфтяващата дейност на превръщане на суровите данни в материал, необходим за стотици милиони ползватели на информационните и комуникационните технологии, независимо дали става въпрос за приложения на смартфоните като географски карти, актуална информация за пътното движение и метеорологичната обстановка, пособия за ценови съпоставки или друго. Значителни ползватели на тази информация са и журналистите и университетските кадри.“ [32]. Според Н. Крус: „Днес изпращаме ясен сигнал към публичния сектор. Информацията, с която разполагате, ще има по-голяма стойност, ако я предоставите на други, така че в тази връзка започнете да използвате настоящата рамка, за да се присъедините към прозорливите лидери, които вече получават плодове от подхода си за свободен достъп. Данъкоплатците вече са платили за нея, така че най-малкото, което можем да направим, е да я предоставим обратно на тези, които желаят да я използват по нов начин за благото на хората и за създаване на работни места и богатство.“ Стратегията ще позволи на всеки еднократно или многократно да ползва, както и да разпространява свободно съвсем безплатно или на минимална цена данните на свободен достъп, които са обща информация.

В разработените в държавите-членки на ЕС документи съществено място се отрежда и на библиотеките [6, 7, 25, 35]. Тази активна политика продължава да се развива и да намира през годините израз в нови стратегии и програми. Специално за библиотеките се създават документи, в които се дефинира тяхната роля и място в обществото. Те спомагат сериозно за развитието на библиотечния сектор и са катализатор за оформяне на новата визия и мисия на библиотеките. При европейския модел, независимо от различията в развитието на библиотечните инфраструктури, правната регулация и лостовете за развитие на библиотеките през годините, постепенно се наблюдава припокриване на стратегиите за въздействие на държавата върху библиотечния сектор в резултат на евроинтеграционните процеси и в търсенето на общи политики (т.нар. междусекторно сътрудничество). Подобно сближаване се постига и чрез инициране на проекти и общи препоръки за регулация. Очертава се тенденция да отпаднат чисто специализираните библиотечни програми. Подкрепата за сектора е включена в контекста на генералните политики и програмни платформи на Европейския съюз, а идеите за библиотеките са отразени в целите на „Европа

2020“ – за „дигитално общество“, „образование“, „конкуренция“; в програмата „Хоризонт“ и др. начинания в европейския регион.

С оглед на темата, която разглеждаме, най-значима е инициативата за „Библиотека Еуропеана“. Целта на Еуропеана е да обедини в общ портал електронни документи, артефакти и др. дигитализирани материали на редки и уникални документи, изображения, филмови материали, мултикултурни и многоезични колекции, които се съхраняват в библиотеки, музеи, архиви, културни и др. институции. Библиотеката предлага информация на 21 езика. При официалното откриване на „Еуропеана“ Вивиан Рединг [25], комисар по въпросите на информационното общество и медиите, заявява: „Това е началото на едно невероятно приключение, което ще позволи да се достигне до всички културни съкровища, изгубени в европейски библиотеки, музеи и архивни центрове.“ Тя кумулира около 10 млн. електронни документа. Проектът се оценява като важен и от политическа гледна точка като източник за влияние. Според Жозе Мануел Барозу, председател на европейската комисия, „Еуропеана“ е повече от библиотека“. Планират се нови версии в развитието на библиотеката и нови функции с цел разширяване на нейния потенциал, обхват и услуги. За целта се предлага целево финансиране от европейски фондове и от страните-членки. Вивиан Рединг обосновава тезата, че Европейската комисия ще създаде „мрежа от много дигитални библиотеки – в различни институции из Европа. Тези библиотеки „ще дадат на гражданите онлайн достъп до книги, до местни исторически записи, до архивирани филми и музейни обекти и ще осигурят такива услуги, чрез които те да могат да ги ползват. Ако ви харесва, създаваме виртуален храм, в който библиотеките са опорните стълбове, и Европа подкрепя структурата, която ги държи заедно. С други думи, нашата допълнителна стойност е в промотирането и споделянето на визия и в подпомагането на нейното осъществяване. Това значи коопериране, за да се избегне дублирането, коопериране в създаването на контакти и стандарти, коопериране в развиването на общи и по-изгодни решения. В същото време ще окуражавам държавите членки да развиват, укрепват и увеличават собствените си опорни стълбове“[25].

Осъзнаването на необходимостта от тези дигитални библиотеки на европейско ниво означава работа по три основни проблема:

- **дигитализация** – с презумпцията да се предоставят документите от миналото онлайн, дигиталните библиотеки на бъдещето да притежават дигитални материали в нарастващ обхват от формати – например аудио, неподвижни и подвижни образи, 3D графични динамични уебсайтове;
- **мрежови достъп** до ресурсите – потребителите очакват, че книгите и статиите ще им бъдат доставяни по мрежата и *че няма да им се налага физически да посетят библиотеката*, за да се консултират с електронна публикация;
- **опазване и архивиране на дигиталните ресурси**. Дигиталните материали се нуждаят от поддръжка, за да се опазят живи, в противен случай може да бъдат загубени заради бързите промени в хардуера и софтуера или защото физическите им носители (напр. CD-ROM) се повреждат. Това е шок за повечето граждани, особено тези с дигитални камери, но библиотекарският свят възприе проблема преди години и търси начини да се справи с него.

Продължават идеите за усъвършенстване на дейността на „Библиотека Еуропеана“, както и за нейното координиране и сътрудничество с други проекти, сред които и с „Глобалната световна библиотека“[36].

Очаква се много сериозно влияние за бъдещото развитието на „Еуропеана“ да изиграе вече цитираната „Препоръка на Комисията от относно цифровизацията и предоставянето чрез Интернет на материали в областта на културата“(27 окт. 2011 г.)[20]. В нея е отредено съществено място и на отговорните действия, които страните-членки трябва да решат по отношение на електронната библиотека. По-нататъшното развитие на платформата „Еуропеана“ ще зависи до голяма степен от начина, по който държавите-членки и културните им институции я захранват със съдържание и насочват вниманието на гражданите към нея. Мерките за постигане на тази цел следва да бъдат насърчавани. Към края на 2011 г. „Еуропеана“ осигурява пряк достъп до над 19 милиона цифровизирани обекта. Само 2 % от тези обекти са звукови или аудиовизуални мате-

риали. Увеличаването на достъпното чрез „Еуропеана“ съдържание, включително видовете материали, които понастоящем са по-слабо представени, ще направи платформата по-интересна за потребителите. Общата цел е броят на обектите да достигне 30 милиона до 2015 г. в съответствие със стратегическия план за „Еуропеана“ и представлява важен етап в процеса на цифровизация на цялото европейско културно наследство до 2025 г. Осигуряването на достъп чрез „Еуропеана“ до всички шедеври, представляващи публично достояние (основните културни или исторически материали и обекти, определени и подбрани от държавите-членки), ще обогати съдържанието на платформата в съответствие с очакванията на ползвателите. Издаването на разпоредби в държавите-членки, гарантиращи достъп чрез „Еуропеана“ до всички съществени материали, цифровизирани с обществени средства, ще ускори развитието на библиотеката и ще създаде ясна рамка за участието на културни институции със съдържание, поради което въвеждането на такива разпоредби следва да бъде насърчавано. За реализацията на политиките, свързани с развитието на „Еуропеана“ държавите трябва да поемат задължения посредством:

- насърчаване на културни институции, издатели и други носители на права да предоставят достъп до свои цифровизирани материали чрез „Еуропеана“, подпомагайки по този начин осигуряването на достъп чрез платформата до 30 милиона цифровизирани обекта до 2015 г., включително два милиона звукови или аудиовизуални обекта;
- налагане на достъпността на цифровите материали чрез „Еуропеана“ като условие за всички видове публично финансиране за бъдещи проекти за цифровизация;
- осигуряване не по-късно от 2015 г. на достъп чрез „Еуропеана“ до всички техни шедеври, които представляват обществено достояние;
- създаване или укрепване на национални „агрегатори“, подаващи съдържание от различни области в „Еуропеана“, и участие в трансгранични агрегатори в конкретни области или по определени теми, което може да доведе до икономии от мащаба;
- осигуряване на прилагането на общи стандарти за цифровизация, определени от „Еуропеана“ в сътрудничество с културните институции, с цел постигане на оперативна съвместимост на цифровизирания материал на европейско равнище, както и системно използване на постоянни идентификатори;
- осигуряване на широк и неограничен достъп до съществуващите метаданни (описания на цифрови обекти), получени от културни институции, с цел повторно използване посредством услуги от типа на „Еуропеана“, както и за нови приложения;
- изготвяне на план за информационна кампания с цел повишаване на осведомеността за „Еуропеана“ сред широката общественост, и по-специално в училищата, в сътрудничество с културните институции, предоставящи съдържание.

Така например, в индикативните цели за минималния принос, който се поставя за държавите-членки, България трябва да осигури цифровизация и достъп до 267 000 обекта през 2015 г. Към 2011 г. в страната ни са дигитализирани 38 263 документа за целите на европейската библиотека.

Ключов елемент за успешното развитие на библиотеките, на библиотечните мрежи и услуги е съществуващото библиотечно законодателство в съответната страна. В Европейския съюз се осъзнава значението на подходящото и адекватно библиотечно законодателство. По тази причина бяха разработени и утвърдени през 2000 г. „Препоръки за европейско библиотечно законодателство и политика на Съвета на Европа/Европейското бюро на библиотечните, информационните и документационните асоциации (ЕБЛИДА)“ [6]. Те са приети от Комитета по култура и Съвета за културно сътрудничество на Съвета на Европа. Насоките са утвърдени също така и от Международната федерация на библиотечните асоциации (ИФЛА). Подготвени са на базата на задълбочено проучване и анализ на опита в различни страни в Европа. Обобщават добрите практики, водещите норми и области на регулиране. Препоръките нямат задължителен характер и не ангажират правителствата с тяхното изпълнение. Те целят да послужат като отправна точка на законодатели, политици и професионалисти, ангажирани със създаването на правни инструменти и правителствени политики и стратегии, засягащи библиотеките и другите информационни институции.

Извън общите политики, държавите в ЕС, в зависимост от своето разбиране за значимостта на библиотеките и информацията, от традициите и отношението към библиотечния сектор, про-

веждат собствена политика към последния и неговата правна и финансова рамка. Като много отговорни в това отношение могат да бъдат определени усилията на страни като Великобритания, Германия, Франция, Дания, Финландия и др.

Информационната политика на САЩ, определяна като либерална, с „невидимо“ държавно регулиране, е формулирана от Жан-Ноел Жаннений[30] в неговия труд „Когато Google провокира Европа. Предоарии за един импулс“ по следния начин: „Европа (както и бедните страни) знае много добре, че САЩ, когато им е изгодно, умеят много добре да не се съобразяват с принципа „всичко за пазара“... Интернет не се е зародил в различните сфери на капитализма, а в отговор на належащите потребности на военните и мечта на академичната общност. После, на нашия континент, благодарение на усилията на CERN – Европейския център за университетски изследвания, след един силен импулс, даден от британеца Тим Бернерс-Лий, в началото на 90-те се стигна до изработването и пускане в действие на Word Wide Web (световната паяжина). Самият Google, който претендира да представлява цялата търговска мрежа, се е „родил“ през 1998 в Станфордския Университет в Калифорния, където Сергей Брин и Лери Пейдж са изучавали информатика, подпомогнати от специални федерални фондове, събрани преди всичко от National Science Foundation. Обаче много рядко се споменава, че само след като предприятието стана рентабилно, чак тогава почнаха да се влагат средства от доходите и рисковия капитал“.

В продължение на представената позиция е необходимо да се подчертае, че изключителна роля за развитието на различните сфери от обществото, в това число и за библиотечно-информационния сектор, и за осъществяване на революционни трансформации в него, изигра проектът за създаването на Национална информационна инфраструктура (НИИ). Инициативата бе предприета през 1993 г. от администрацията на президентската двойка Клинтън – Гор. Тя има революционно значение за развитието на технологиите, комуникациите, бизнеса и достъпа до информацията. По своя замисъл НИИ трябва да позволи на САЩ и на фирмите да се конкурират и да спечелят в глобалната икономика, като генерират конкурентни работни места за американците и се способства за икономическия растеж на страната. Посредством НИИ се цели също да се променят качествено условията на живот на американския народ (смекчаване на ограниченията, свързани с географско положение, увреждания, повишаване на икономически статус, осигуряване възможности на всички американци за развитие и др.). За реализацията на инициативата президентската администрация предложи законодателни и административни реформи. Проектът изигра изключителна роля за промяна на подхода на развитие на библиотеките и на техните услуги.

Важен феномен за успеха на библиотечното дело в САЩ е наличието на либерално законодателство[2, 33]. То позволява създаването на различни конфигурации на библиотечни обединения, кооперирани инициативи, консорциуми, координационни планове, мрежи и др. Специално за библиотеките към Конгреса е формиран Институт за музеите и библиотечните услуги (Museum and Library Services Act of 1996). Той има за задача да подкрепя със средства библиотеки и музеи, които изпълняват програми от национално значение. За целта ежегодно се предоставят около 150–180 млн. долара за реализация на библиотечни програми. На ниво щат са въведени нормативни актове, които регулират работата на библиотеките. Законодателството е специфично за всеки един щат, посредством него те провеждат собствена политика в библиотечната сфера. На следващо ниво са документите, които са в правомощията на местните власти, които се отнасят главно до публични, академични и училищни библиотеки[2]. Те могат да приемат определени документи, които противоречат на щатския библиотечен закон – например в областта на отговорностите на настоятелствата, или по отношение неприкосновеността на информацията за библиотечните документи и услуги, предоставяни на потребителите и др. В повечето нормативни документи специално се извежда и подкрепя идеята за коопериране и координация и създаване на мрежи между различните библиотеки. Всичко това е довело до изграждането на ефективна свободно координирана библиотечно-информационна система.

Необходимо е да бъде посочен още един сериозен проект, зад който стои правителството – „Световната дигитална библиотека“ (World Digital Library)[37]. Идеята е на Конгресната библиотека на САЩ. При стартирането си Световната библиотека работи на седем езика – английски, руски, френски, испански, португалски, китайски и арабски, но включва документи на повече от 40 езика. Целта на начинанието е да се постигне свободен достъп чрез интернет технологията до

библиотечните единици на световните библиотечни центрове. Проектът се развива съвместно с ЮНЕСКО и 32 партньори от различни страни.

В подкрепа на изложеното за сериозното инвестиране в библиотечния сектор в САЩ ще приведа становището на Фрида Вийзе, изпълнителен директор на Библиотеката по здравни науки и социални служби, Университет на Мериленд, Балтимор. В своята статия „Да бъдеш там: библиотеката като място“ тя ни припомня следните факти: „Както Марк Твен веднъж споделя – съобщенията за моята смърт са силно преувеличени, така и данните сочат други тенденции. Библиотеките продължават да бъдат изграждани и реконструирани с добро темпо“. В данни от авторката, цитирани в списание „Американски библиотеки“, се съобщава, че общо разходите за строителство и ремонт на обществени библиотеки са между 500 и 700 милиона щатски долара годишно за последните шест години. Източниците на финансиране са се променили, обаче, от държавни и федерални (5%) до голяма степен към местни (87%), благотворителното финансиране идва на второ място (8%). На академичната сцена има 146 нови библиотеки и 148 ремонтирани и реконструирани между 1995 и 2002.“²

Интерес представлява подходът на администрацията на президента на САЩ Барак Обама, свързан с кризата и подкрепата на библиотеките. При представянето на федералния бюджет за 2010 г. пред Конгреса той заявява: „За да дадем на нашите деца добър начален тласък за преуспяване в глобалната икономика на информационната епоха, ние ще обзаведем хиляди училища... и университети с учебни помещения... и библиотеки, достойни за 21 век.“[34, 35].

При анализа на различните модели, свързани с регулация на библиотечния сектор, трябва да се има предвид и ролята на международните организации. Сериозно въздействие и катализатор за нормативното регулиране, развитие, унифициране и трансформация на библиотечния сектор и мрежи в отделните страни играят и програмите на ИФЛА и ЮНЕСКО[12, 27]. От особено значение в това отношение са препоръките на ЮНЕСКО от Световния конгрес за информационното общество от 2005 г. в Тунис, отразени в документа „От информационно общество към общество на знанието“[12]. В тях се дефинира значението на библиотеките за развитието на обществото и за преминаването към икономика на знанието. Библиотеките се определят като базови центрове за съхранение, генериране и разпространение на информация, за приложение на новите информационни технологии. На тях се възлагат важни социални задачи – да работят за преодоляване на информационната неграмотност, технологичното изоставане и дигиталната изолираност, за разширяване и демократизиране на достъпа до информация и др. Те са длъжни да бъдат неотменни субекти в образователната и научната политика. Мястото им е да бъдат сред генераторите и инициаторите за промяната на комуникационните канали в информационната сфера. Библиотеките имат и огромната отговорност за запазване и дигитализация на документалното наследство, съхранило цивилизационните достижения на човечеството. В документа на ЮНЕСКО се посочва, че за реализацията на тези значими задължения, е необходимо правителствата и институциите в отделните страни да провеждат отговорна политика за развитието на библиотечния сектор както в национален мащаб, така и за участието на библиотечно-информационните организации и мрежи в глобалния обмен на информация.

2. Политики и нормативна регулация на библиотечния сектор в България

Въз основа на представените тенденции в международен план можем да направим сравнение с българския опит в библиотечния сектор и неговото място в правното пространство. Сравнението налага следните заключения.

В годините на прехода се сблъскваме с феномен на неустановеност (или по-точно липса) на модел, политики и отговорно отношение към нормативната регулация на библиотеките, на тяхната дейност за изпълнение на социалната им мисия. Това явление е характерно най-вече за първите 10–12 години след промените. В подкрепа на изложеното ще използвам цитат на Биляна Томова[26] от конференцията „Българската култура между държавата и пазара“ (2007 г.): „Реформата – развитие на българска култура, започна да придобива чертите на установена публична политика едва в края на 90-те години... А дотогава – едно пропуснато десетилетие, една по-скоро случайна, и в много малка степен рационална и планирана политика... Изградеността на пазарна

икономика в България бе призната през 2002 г. от Европейския съюз. Но десет години по-рано, без съществуването на специфични пазарни и законодателни инструменти в сектора на културата, българската държава се отказа от протекционизъм над културните индустрии. По този начин стремежът към либерализация на сектора доведе до рязко и механично отдръпване на държавната поддръжка... Това създаде криза в сектора.“ Мнения по този въпрос на същия форум изразяват Ивайло Знеполски и Ивайло Дичев.[3, 11] Първият застава зад тезата: „Противно на очакванията, след рухването на комунизма, премахването на цензурата и отварянето към световните културни потоци, в страните от бившата Източна Европа не се забелязва очакваният културен подем. Точно обратното, до голяма степен надделява констатацията за стагнация и дори продължителна криза... „

По отношение на библиотечния сектор нещата не звучат по-оптимистично.

Съществуващата нормативна уредба не можеше да регулира обществените отношения за библиотеките при качествено изменената ситуация след 1989 г. Документите, създадени през 70-те и 80-те г. на 20 век, бяха остарели по съдържание, голямата част от тях са нищожни по степен на валидност, не се вписват в новата правна инфраструктура. Институциите, отговорни за библиотеките, не обръщат и продължават да не обръщат сериозно внимание върху създаването на нормативни документи, които да променят съществуващото статукво. На фона на интензивното приемане на нови закони в различни области на обществената практика съществува драстично изоставане в обновяването и създаването на нормативната база за библиотеките и библиотечно-информационните дейности. Библиотеките не присъстват дълго време в българското правно пространство като субект. По тази причина се стигна до сериозни проблеми и криза в библиотечно-информационния сектор. В подкрепа на изложеното бих посочил становището на Анка Гергова: „в българските условия, както е ясно, държавната политика след резкия социален поврат е динамична и лъкатушно криволичеца, провежда се в съответствие с политическите програми на бързо сменящи се правителства, променящи своите приоритети, между които библиотеките остават в края на опашката или просто се negliжират.“[1].

Липсата на позиция, която да намери отражение и в нормативна уредба, бе причина за: необосновано закриване на добри библиотеки; отсъствие на декларирана държавна политика и стратегии към библиотеките; драстичен спад по отношение тяхното финансиране и развитие; бавно навлизане на новите информационни и комуникационни технологии; неясноти по отношение на статута, отговорностите и задачите на библиотеките; нарушаване възможността на последните да си сътрудничат и да функционират като мрежа; липса на изисквания за образователното равнище и квалификацията на работещите в библиотеките и пр.[4, 8. 9]. Друг сериозен недостатък е фактът, че редица от новоприетите закони, които имат допирни точки с библиотеките и с техни основни дейности, не защитават статута и финансирането им, или съществуват недоразвити норми в тях. Като примери бих посочил *Закона за читалищата*, *Закона за народната просвета*, *Закона за висшето образование* и др. Пречки създават текстове в *Закона за счетоводството*, както и в някои поднормативни документи. *Законът за задължителното депозиране на печатни и други материали* също показва редица несъвършенства (поради незачитане мненията на професионалистите при неговото обсъждане и приемане), което наложи неговото осъвременяване в съответствие с актуалните тенденции и реалности, свързани преди всичко с навлизането на новите информационни технологии, носители и документи, както и с международни препоръки за депозиране на изданията.

През изминалите 22 години библиотечната колегия в лицето на професионалната асоциация – Съюзът на библиотечните и информационните работници (СБИР) (от 2008 г. Българска библиотечно-информационна асоциация-ББИА), многократно прави сериозни опити да обърне внимание на отговорните институции за промяна на това незавидно положение. СБИР на три пъти инициира проекти за създаването на закони за библиотеките – 1993 г., 1997 и 2006 г.[4, 9, 29].

Последната стъпка на професионалната колегия за разработване на нормативна база за библиотеките бе проектът *„Правна регулация за библиотеките и библиотечната и информационната дейност в България“*, стартирал през 2006 г.[4,5]. Той бе съвместна инициатива на Българската библиотечно-информационна асоциация, Министерството на културата и Британския съвет в

България. Основната цел на проекта е създаването на пакет от нормативни документи за библиотеки, хармонизирани с европейските директиви и формиращи предпоставки за пълноценно реализиране на основната мисия на библиотеките като образователни, културни, информационни и социални институции. В резултат през 2007 г. бе изработен „Проект за Закон за обществените библиотеки“. Подготвен бе и пакет от следните документи: *Предложения за промени в Закона за задължително депозиране на екземпляри от печатни и други произведения* (утвърден през 2000 г.); проекти за *Стандарт за университетските библиотеки*, за *Стандарт за специалните библиотеки* и за *Стандарт за училищните библиотеки*; проект за *Наредба за библиотечно-информационно обслужване в системата на народната просвета*. Стандартите имат препоръчителен характер.

Особено важен за постигане на регулация по отношение на националната библиотечно-информационна политика се явява *Законът за обществените библиотеки*, приет след съответните процедури за обсъждане от Народното събрание на Република България през 2009 г.[10].

Обществените библиотеки са най-многобройните в страната (около 4000). Те са гръбнакът на териториалното библиотечно обслужване. Продължителната икономическа криза и нерешеният правен статут на този вид библиотеки доведоха неблагоприятната ситуация, при която много от тях съществуват номинално, но не изпълняват основните си функции и ангажменти. Значителна част от българските граждани са лишени от библиотечно-информационно обслужване, нарушено е конституционното им право на достъп до информация. При неговото разработване, както и при създаването на другите документи, са взети предвид насоките и препоръките на Съвета на Европа. Въведени са основополагащи идеи, възприети от IFLA и от библиотечни асоциации във водещи страни[17]. Особено внимание е отделено на въпросите за демократизацията и свободата на достъпа до информацията, защитата на правата на гражданите в това отношение. Документът стъпва на международно утвърдени документи като *Всеобщата декларация за правата на човека* на Организацията на обединените нации, програмни документи на ЮНЕСКО и ИФЛА. Съгласуван е с основните конституционни норми в това поле, както и с наличната нормативна практика в страната. Направени са анализи и съпоставки на законодателни актове и стандарти за библиотеките в над 25 страни. Използвани са досегашният български опит и традиции. Законът предлага политики за:

- Съвременно определение за основните функции на видовете обществени библиотеки като културни, образователни, информационни и социални институти, които предоставят широк спектър библиотечно-информационни услуги, като събират, съхраняват, обработват, систематизират и предоставят за обществено ползване печатни и други документи и информация. Акцентираща се върху равноправния и безплатен достъп за гражданите до основните услуги.
- Изграждането на нов тип взаимоотношения между различните видове обществени библиотеки чрез създаването на Национална мрежа на обществените библиотеки.
- Регламентиране на условията, на които трябва да отговаря една библиотека, начините за откриване и закриване на библиотеки, тяхното финансиране, управление и взаимодействие в Националната мрежа на обществените библиотеки.
- Дефиниране на характеристиките на видовете обществени библиотеки и тяхната роля в Националната мрежа на обществените библиотеки. Подробно са определени функциите и задачите на Народната библиотека „Св. св. Кирил и Методий“ като национална библиотека на страната. Законът отчита и съблюдава спецификата на читалищните библиотеки като неразделна част от народното читалище.
- Определяне на видовете библиотечни услуги, които се предоставят на гражданите, като ги разграничава на основни и специализирани.
- Осигуряване на условия за реализацията на програми за опазване на националното книжовно наследство.
- Актуализация на нормативните изисквания за депозита на документи в съзвучие с водещите международни принципи и практики.

- Въвеждане на система за управление на Националната мрежа на обществените библиотеки, както и критерии за оценка на дейността на библиотеките.
- Налагане на съвременен модел за финансиране на различните видове обществени библиотеки чрез въвеждането на допълнителни финансови инструменти, които да осигурят изпълнението на стратегическите цели за развитието на Националната мрежа на обществените библиотеки.
- Система от изисквания към професионалната квалификация на персонала в обществените библиотеки в духа на водещите тенденции в европейския регион. Нейната цел е развитие на библиотеките като съвременни центрове за обществени услуги, стабилизация на професията и на статута на библиотечно-информационните специалисти чрез по-високи образователни нива и компетенции на кадрите, които работят в библиотеките.
- Прилагането на нов тип нормативен документ – „*Стандарт за библиотечно-информационно обслужване*“, широко използван в развитите държави. Целта е чрез стандарта да се зададат необходимите количествени и качествени критерии за финансиране и оценка на обществените библиотеки и за обществен контрол над тях.

Крайната цел, която се преследва чрез *Закона за обществените библиотеки* е:

- да се постигне стабилитет на библиотечния сектор;
- да се заработи в съответствие със съвременните тенденции и модели;
- да се отговори адекватно на обществените информационни потребности и на интересите на гражданите;
- да се разшири и демократизира достъпът до информацията;
- българската култура и библиотеки да се включат активно в международния обмен на информация, в проекти за дигитални библиотеки и коопериране в областта на информацията, съхранението, опазването и представянето на културното наследство.
- да се конституира мрежата на обществените библиотеки по определени правила и тя да заработи реално.

Основните видове библиотеки, които се третират от закона, са Националната библиотека „Св. св. Кирил и Методий“, регионалните библиотеки (27 на брой – по една в областен град), читалищните библиотеки – около 3 900, и общинските библиотеки.

Надеждите на нашата колегия бяха, че след влизането на *Закона за обществените библиотеки* ще започне процес на трайна регулация на библиотечния сектор. Ще се дадат възможности за развитие на по-целенасочени и адекватни политики по отношение на библиотеките. Ще бъдат приети заложените поднормативни документи, чрез които да се нормализират функциите, ролята, задачите и финансирането на библиотеките. Очакванията бяха за по-активна намеса на държавните и местните власти в подпомагането, регулирането и развитието на библиотечния сектор. За съжаление, през изминалия период от приемането на документа нещата не се случват в подобен план. Основна вина за това носи Министерството на културата. Въпреки подадената ръка от страна на професионалната ни колегия в лицето на ББИА, то реално не изпълнява вменените му задължения по закон.

Професионалната колегия прави опити за нормализация на нещата.^{3,4,5,6} Продължават обещанията, но реални действия няма. Именно затова ББИА съвместно с други професионални, граждански сдружения и органи инициира *Националната кампания за възраждане на българските библиотеки* като протестен акт срещу неизпълнените ангажменти на Министерството.

Ето фактите:

1. По изпълнение на разпоредбите на *Закона за обществените библиотеки* не са подготвени, реализирани записаните в законодателния текст ред поети задължения. (*Цитираните по-долу документи са утвърдени чак през 2015 г.*):

- Не е приет „Стандарт за библиотечно-информационно обслужване“. Съгласно нормативния акт той трябваше да бъде утвърден от министъра на културата в тримесечен срок след влизането на закона в сила. В проекта за Меморандум, подготвен в началото на месец ноември 2011 г. от Министерството на културата, ББИА и други неправителствени органи-

зации, отново е поет ангажимент от министерството документът да бъде утвърден до края на 2011 година. Парадоксално е, че държавата не си изпълнява законовите разпоредби. До сега са разработени няколко варианта, предстои да бъде направен финансов анализ за приложението на стандарта.

- Не е приета Наредба за съхраняването, ползването и разпореждането с библиотечния фонд – чл. 55, ал. 2.
- Не е създаден публичен регистър на обществените библиотеки към Министерството.
- Не са определени централните обществени библиотеки (ЦОБ) в общините (чл. 33 и чл. 44).[16] Това не дава възможност за реализация на една от най-важните цели и задачи, залегнали в нормативния акт, а именно библиотеките в нашата страна да функционират като мрежа, съобразно модерните практики и препоръките в „Манифеста на ИФЛА/ЮНЕСКО за обществените библиотеки.“ Съгласно чл. 41 в глава трета от *Закона за обществените библиотеки* „Национална мрежа на обществените библиотеки“, се изисква обществените библиотеки да си взаимодействат и функционират в национална мрежа. Авторите на нормативния документ са заложили такова решение, защото то осигурява:
- ефективно функциониране на библиотеките в страната;
- възможности за изграждане на йерархични нива в мрежата с цел осигуряване на пълноценно обслужване на потребителите, независимо от тяхното местоживее, с различни продукти и услуги и за развитие на нови технологични проекти;
- по-ефективно използване на финансовите средства чрез коопериране за набавяне на информационни източници, на ИКТ, споделено използване на ресурсите от участващите библиотеки;
- създаване на опорни точки за библиотечно-информационно осигуряване на потребностите в общините;
- формиране на обединени ресурси, сводни каталози, предоставяне на услуги чрез мобилно и междубиблиотечно обслужване и др.
- осигуряване на експертна и методическата дейност за по-малките библиотеки и за квалификация на библиотекарите;
- предоставяне на възможности на обучение на потребителите по информационна грамотност и др.
- участие в международни проекти и обмен на информация и др.

Основните задължения за т.нар. „опорни точки“ са дефинирани в чл. 33. (1), в който общинските библиотеки се определят като централни обществени библиотеки на територията на съответната община и изпълняват следните функции:

1. Събират, съхраняват, обработват, организират и предоставят за ползване библиотечен фонд;
2. Извършват библиотечно-информационно обслужване, включително междубиблиотечно заемане;
3. Извършват краеведска дейност;
4. Участват в регионалните автоматизирани библиотечни мрежи;
5. Подпомагат читалищните библиотеки на територията на съответната община и си взаимодействат с други библиотеки и организации за изграждане на филиали или подвижни форми за библиотечно обслужване;
6. Участват в програми и проекти;
7. Организират и провеждат културно-образователни инициативи;
8. Оказват съдействие на общинската администрация при реализиране на културната политика в областта на библиотечното дело.“

Както е видно, ролята на тези общински центрове е да бъдат „звезди“ в рамките на общината, да реализират държавни задачи и да бъдат опора за останалите библиотеки на територията. Те изпълняват координационни функции в мрежата.

За да се осъществи заложената идея едно от първите неща е да бъдат определени т.нар. “-

централни обществени библиотеки“ в общините. (Съгласно териториалното делене на страната съществуват 264 общини.) Тезата е доразвита в чл. 44.:

„(1) Общинските библиотеки, включени в националната мрежа, са общински центрове при изпълнение на функциите по чл. 33, ал. 1, т. 2–6 и 8.

(2) Когато на територията на съответната община няма функционираща общинска библиотека, нейните функции се изпълняват от читалищната библиотека съгласувано с кмета на общината.

(3) В случаите по ал. 2, когато на територията на една община има повече от една читалищна библиотека, библиотеката по ал. 2 се определя въз основа на Стандарта за библиотечно-информационно обслужване по чл. 8, ал. 2.“

Определянето на т.нар. *централни обществени библиотеки* на територията на съответната община трябваше да бъде иницирано и проведено от Министерството на културата. В *Глава първа. Общи положения, чл. 6* е записано: „Министърът на културата осъществява държавната политика по отношение на обществените библиотеки, като създава условия за тяхното развитие.“ В случая тази задача може да бъде координирана с Националното сдружение на общините.

Изчакването и неизпълнението на идеите в Закона продължават да водят до липсата на отговорни политики, неефективно развитие на сектора, натрупване на сериозно финансово напрежение, невъзможност от осигуряване на добро библиотечно-информационно обслужване на населението и др. неблагоприятни ефекти. Много съществен е и моментът за регулацията и допълнителното финансиране на ЦОБ посредством Стандарта за библиотечно-информационно обслужване. Въпросите остават открити.^{6,7}

- Не е изяснен механизмът, чрез който министърът на културата ще упражнява координация, контрол и методическо ръководство върху Националната мрежа на обществените библиотеки – чл. 46.
- Националният съвет по библиотечно дело не действа ефективно – чл. 47, ал. 1. (свикван е два пъти – въпреки острите проблеми в библиотечния сектор, отговорната и експертната роля, която е вменена на Съвета)
- Към редица общински съвети не са конституирани общински комисии за развитие на библиотечно-информационното обслужване на гражданите – чл. 49, ал. 1, 2. и 3.
- Не са предоставени финансови средства за регионалните библиотеки, свързани с изпълнение на задълженията им за извършване на регионални дейности и функции – чл. 27.

2. По финансиране на библиотеките след приемане на Закона:

- През 2009 и 2010 г. бе замразена програмата на МК „Българските библиотеки – съвременни центрове за четене и информираност“. През последната година от нейното съществуване бяха осигурени около 3 млн. лв. Към края на 2011 г. (може би в резултат на натиска и протестите) МК предоставя около 500 000 лв. за закупуване на книги и около 611 580 лв. за подобна цел за 938 читалища (общо около 1.3 млн. лв.). Съгласно препоръките е стандартите на ИФЛА са необходими минимум около 20 млн. годишно за попълване на колекциите на публичните библиотеки в нашата страна.
- За 2011 г. са намалени с 30% средствата за делегираните държавни дейности за библиотеките – в сравнение с 2009 г.
- За периода 2007 и 2008 г. 18% от библиотеките не са закупили по нито една книга, а през 2009 и 2010 г. около 90% от библиотеките не са закупили нови издания.
- Националната библиотека, съгласно данните в отчета за 2010 г., е изразходвала за покупка на документи за своите фондове 49.5 хил. лв. от предоставения ѝ бюджет.[19] Това е нищожна сума за подобна институция с национално и международно значение. Със средствата са набавени „29 т. български и чужди книги... Абонирани са 22 продължаващи издания... Абонирани са 155 български продължаващи издания за международен книгообмен и 48 загл. за читалните на библиотеката“. По финансови причини националната ни съкровищница не е в състояние да осъществява пълноценно и международните си контакти по линия на книгообмена, свързани с изпращането на български издания на

партньорите си в чужбина. Това води до маргинализиране на българската култура и наука. Те стават невидими в свят, в който на мода е отвореността и глобализацията на информационните потоци.

Освен обществените библиотеки, поради липсата на нормативна уредба в много сериозен колапс са изпаднали училищните и други видови библиотеки.^{4,5,8} Макар че те са подчинени организационно на други институции представляват различна видова група, при тях също отсъства регулация. От обществен интерес е важно да бъдат отбелязани последствията за училищните библиотеки в резултат на нормативния вакуум. Съобразно направени анализи от ББИА и по последни данни на Националния статистически институт в страната ни съществуват 1465 училищни библиотеки (2005 г.) при 2569 училища (2010/2011 г.). Тревожно е, че училищните библиотеки продължават да намаляват – 25% от номинално съществуващите са без дейност, т.е. тяхното присъствие не е ефективно. През последните години три пъти е намаляло набавянето на нови книги и на други документи в училищните библиотеки. В значителна част от тях не постъпват периодични издания и необходимата учебно-помощна литература. В по-голямата част от библиотеките липсват компютри и достъп до интернет. Средният брой на заети материали на един читател е много нисък – 8 библиотечни единици. Не е регламентиран статутът на училищния библиотекар. Той е приравнен към помощния персонал. Отсъствието на нормативни документи и стандарти доведоха в последните години до масово закриване на училищни библиотеки или до тяхното формално съществуване. Неглижирането на значението и мястото на училищната библиотека в българското училище води до изключително сериозни последствия за подрастващите по отношение на тяхната грамотност, образованост и възможности за развитие. Също така до маргинализация на цели групи от населението, особено при малцинствените групи. Годици наред библиотечната асоциация прави опити училищните библиотеки да намерят своето място в *Закона за народното образование* и други нормативни документи. ББИА е разработила проекти за *Стандарт* и *Наредба за училищната библиотека*. Надеждите са в новите нормативни актове за училищното образование това да се случи. За целта ББИА работи на експертно ниво с представители на МОМН. Крайно време е и българските училищни библиотеки, следвайки добрите европейски практики, да бъдат трансформирани в „медийни центрове.

В заключение е необходимо да се подчертае – липсва адекватна политика на отговорните държавни институции в нашата страна по отношение разработването, приемането на нормативни документи за библиотеките, както и при тяхното прилагане.

Част от причините се коренят в отсъствието на достатъчен експертен капацитет в институциите. Това важи не само за сектора на обществените библиотеки. (*Бележка № 9 – за ЕС*)

От всичко, което бе казано дотук, става ясно, че е трудно да се причисли българският модел към представените в началото на статията модели поради неговата разхвърляност, хаотичност и непостоянство. Правят се плахи опити за налагане на стратегии от страна на Министерството на културата и за реализиране на отделни проекти с валидност върху националната библиотечна инфраструктура. В повечето случаи процесите се развиват под въздействието на натиск от страна на библиотечната колегия, неправителствени организации и експерти, както и в резултат на добронамерени партньорски усилия и финансова подкрепа от чуждестранни институции и фондации.

Трябва ясно да се заяви, че държавата няма отношение към изграждането на стратегия и дългосрочна визия за българските библиотеки и то в един съвременен свят, белязан с термина „информационен“ и подчинен на знанието. Не се осъзнава значението на силен и ефективен библиотечно-информационен сектор за развитието и демократизацията на обществото. Няма нагласи, нито разбиране относно поемането от него на редица социални роли в защита интересите на различните слоеве на населението – най-вече в кризисни моменти.

Връщането на доверието изисква държавните институции бързо да предприемат стъпки за приемане на необходимите нормативни и поднормативни документи и стандарти за библиотеките. Да се преосмисли сериозно финансовата подкрепа за сектора с цел модерни-

зиране на библиотеките, нарастване на техните информационни ресурси и потенциал. Да се разработят документи за бъдещите стратегии, които ще се подкрепят приоритетно. В това отношение библиотечната колегия, в лицето на професионалната ни организация, винаги е участвала активно, инициирала е разработването и реализацията на важни и структуроопределящи проекти. Пътят е един – добрите намерения, партньорството, с цел да се намерят ефективни решения при ограничен ресурс в полза на хората в нашата страна.

Б е л е ж к и

¹ Повод за написването на настоящата статия са случаите се в последните няколко години силно негативни тенденции в библиотечния сектор в България в резултат на недостатъчното внимание и подкрепа от страна на държавата към него. Процесите се задълбочават поради неизпълнение на законови актове от отговорни институции, най-вече в лицето на Министерството на културата (МК). Това с основание предизвиква тревога в обществото, сред различни професионални организации (свързани с книгата, информацията, културата образованието, науката) и библиотечно-информационните специалисти за нарушени конституционни и демократични права на гражданите по отношение достъпа до информация.

Особено активна в това отношение е позицията на Българската библиотечно-информационна асоциация (ББИА). Тя бе в основата на иницирирането и провеждането на „Националната кампания за възраждане на българските библиотеки“ [23]. Посредством кампанията бе поставена цел – да се наложи траен дебат в обществото за съдбата на книгите, информацията и библиотеките в нашата страна и да се търсят прагматични решения. В рамките на инициативата категорично бе заявена нуждата от съвременни и модерни библиотеки, които да предлагат свободен достъп до разнообразни информационни източници, библиотечно-информационни услуги, технологии и продукти, необходими за покриване на потребностите на хората в нашата страна, независимо от тяхното местоживее. Сегашната ситуация налага сериозни бариери по отношение развитието на образованието, грамотността, културата и науката. Отсъствието на отговорна политика към библиотечно-информационния сектор обрича хората на липса на информация във век на знанието, когато Европейският съюз е приел програмата „Европа2020“. Всички, които подкрепят „Националната кампания за възраждане на българските библиотеки“ задават категорично въпроса „къде е държавата?“ и търсят отговор защо тя не се намесва активно в решаването на проблемите на българските библиотеки. Защото въпросите за добрата и ефективно работещата библиотечно-информационна мрежа корелират с тези за: образоваността и грамотността на хората; участието ни в глобалния информационен обмен; развитие на културата, науката и икономиката в нашата страна. Те изискват стратегическа визия и програми, тъй като от тях зависят настоящето и бъдещето на страната. Без да вменияваме излишни задължения и тежести на държавата (оценявайки трудностите пред нея), ние очакваме тя да изпълнява заедно с професионалистите онези от тях, които са ѝ присъщи. Предлаганият текст служи да напомни за някои от тях...

P.S. Не мога да отмина един неприятен, унизителен и възмутителен факт по време на кампанията за възраждане на българските библиотеки. Беше направен опит за сплашване на част от участниците в пресконференцията на 8 ноември, 2011 г., за да не вземат участие в нея. Тази позиция на представители от Министерството на културата напомня за отминали времена, които явно имат своите последователи и днес, когато говорим, че страната ни е възприела белезите на демократичните общества. Бе търсена саморазправа по определено циничен начин с представителите на гражданското общество и с техните професионални организации. През годините на съществуването на ББИА не веднъж са правени подобни опити. Хората, които я управляват, не се огънаха. Историята показва, че онези, които се опитват да въвеждат полицейщина и цензура остават извън арената на политическите процеси.

В пресконференцията на 8 ноември 2011 г в БТА участваха: Ели Попова от ББИА, Спаска Тарандова от Столична библиотека; проф. Михаил Неделчев; проф. Александър Димчев; доц. Александър Кьосев; Сабина Павлова и Рада Шарланджиева, Съюз на преводачите; Ваня Пенева,

„Мис България“ – студентка в Софийския университет (посветила част от своята кауза на книгите, библиотеките и четенето); писателите Георги Господинов и Калин Терзийски.

² Докладът на Американската библиотечна асоциация „Тенденции в академичните библиотеки за периода 1998–2008 г.“ предлага информация както за политики към библиотеките в университетите, така и за повишената необходимост от тях. Необходимостта от библиотечни услуги в американските университети и колежи се е увеличила. Акценти в изследването ни показват следното:

- Общият брой на академичните библиотеки е нараснал с 6,9% – за периода.
 - Общо библиотечният персонал отбелязва лек спад (–1.6 процента). В някои категории има значителни промени:
 - Библиотекарите са се увеличили с 10,1%;
 - Броят на други категории професионални сътрудници се е увеличил с 57,7%;
 - Непрофесионалният персонал намалява с 5,8%;
 - Студентите-асистенти са намалели с 11,9%;
 - Общо разходите за академичните библиотеки са увеличени с 48.5%. Заплатите са нараснали с 30,6%. Средствата за информационни ресурси бележат значителен ръст от 134,9%. Въпреки това заплатите като процент от всички разходи са намалели с 5,9% – за периода от 10 години;
 - Раздаването на книги е намаляло с 20,9% – за периода 1998–2008 г., а заемането от фонда на учебни материали е нараснало с 2,7%;
 - МЗС бележи ръст на увеличение с 54%;
 - Има увеличение на часовете, през които са отворени библиотеките за потребителите.
- Като цяло библиотечните колекции за периода 1998–2008 г. растат както следва:
- 20,2% е увеличението на книги, подвързана периодика и други документи на хартиени носители;
 - 898,3% е увеличението на електронни книги;
 - 9–2% е увеличението на микрокопия;
 - 244,6% е увеличението за текущ абонамент (в т.ч. електронен);
 - 19,6% е увеличението на аудио-визуални материали;
 - 92,6% е увеличението на електронни справочници и агрегирани БД.

Докладът затвърждава повишената необходимост от присъствието на библиотеките в университетите.

³ На 30 юни 2010 г. в Народното събрание бе проведено изслушване на представители на библиотечната общност пред Комисията по културата, гражданското общество и медиите, предложено по време на срещата на ББИА с депутати от Комисията в рамките на Националната библиотечна седмица. Присъстваха представители на Министерството на културата: Игор Чипев – началник на сектор „Литературно наследство“, Боян Нушев – парламентарен секретар на МК. ББИА беше представлявана от Ваня Грашкина – председател на ББИА, проф. Боряна Христова – директор на Националната библиотека, Анета Дончева – зам.-директор на Националната библиотека, доц. Александър Димчев – декан на Философския факултет на Софийския университет, Емилия Милкова – директор на Регионална библиотека „Пенчо Славейков“ – гр. Варна, Спаска Тарандова – зам.-директор на Столична библиотека, Слава Драганова – директор на Библиотека „Родина“ – гр. Стара Загора и Ели Попова – директор на Изпълнителното бюро на ББИА. Грашкина постави основни проблеми за състоянието на библиотечния сектор в България: липсата на национална стратегия за развитието на библиотеките; спешна необходимост от мерки за ускоряването на изпълнението на Закона за обществените библиотеки и актуализация на Закона за депозита; предложения към Закона за училищното образование – за училищните библиотеки; неотложната нужда от технологично обновяване на библиотеките и възможностите на законодателната и изпълнителната власт да съдействат

активно на този процес и др. Проблемите на библиотеките на национално ниво бяха представени от проф. Боряна Христова: отговорностите на Националната библиотека и нуждата от подкрепата на държавата; внесените и невзети под внимание предложения за изменения в Закона за културното наследство; изработването и финансирането на национална стратегия за дигитализация и др. Представителите на МК увериха депутатите, че в крайна фаза на одобрение се намират документите, свързани с прилагането на Закона за обществените библиотеки, сред които и Стандарта за библиотечно-информационно обслужване.

През 2012 г. отново се състоя среща в Народното събрание, на която бяха изслушани представителите на ББИА – за съжаление отново безрезултатна. (Вж. Приложения №№ 2, 2.1. – Увод)

⁴ В „Отворено писмо“ от 25.11.2010 г. на ръководителите на десет от най-влиятелните неправителствени професионални организации в областта на културата, вкл. и ББИА до министър-председателя – г-н Бойко Борисов, министъра на културата г-н Вежди Рашидов и министъра на образованието, науката и младежта г-н Сергей Игнатов се съдържа редица тревожни констатации. Настоява се бъде обърнато необходимото внимание за решаване на част от сериозните проблеми, стоящи пред българските библиотеки. Поместваме оригиналният текст на писмото.

„Уважаеми господин Министър-председател,

Свободният достъп до знания, информация и комуникации чрез библиотеките все по-ясно се налага като приоритет в съвременното информационно общество. Те са неотменна част от стратегическите цели и държавната политика на европейските страни, имат значимо присъствие в ежедневието на гражданите на всички етапи от развитието и успешната реализация на личността.

Сред приоритетите на Програмата на правителството на европейското развитие на България са посочени:

- Връщането на културата в дневния ред на обществото и фокусирането на културната политика върху личността.
- Осигуряването на демократичен достъп на гражданите до националните, европейските и световните културни ценности; напредък на научните изследвания; мерки за продължаване на активната възраст на гражданите и развитието на човешкия потенциал чрез програми за учене през целия живот.
- Разработването на Национална квалификационна рамка, съотнесима с европейската квалификационна рамка за учене през целия живот.
- Постигането на качествено образование и конкурентноспособност на младите хора и участието на България в програмата „Образование и обучение 2020“ на ЕС.
- Осигуряването на широка интернет свързаност и електронни услуги за гражданите.
- Развитието на икономика, базирана на знанието и иновационните дейности.
- Приемането на Национална стратегия за културното наследство.

В европейските страни ефективно реализиране на изброените стратегически цели се осъществява с активното участие на библиотечния сектор, който включва научните, училищните, специалните и обществените библиотеки.

С чувство на дълбока болка и разочарование констатираме, че библиотеките и книгата не се разглеждат като важен компонент на културната, образователната и информационна политика на правителството. Конкретни факти свидетелстват за тиха и безмълвна дискриминация и унищожаване на крехките начини на положително развитие до 2009 г.

Библиотеките са засегнати най-сериозно от финансовата криза и са напълно лишени от адекватно финансиране за изпълнение на основните си дейности. Единствено средствата за библиотеките в бюджета на МК са 100% редуцирани. Въпреки дадените обещания, и през тази година не бе възстановена програмата на

Министерството на културата „Българските библиотеки – съвременни центрове за чете-

не и информираност“, финансираща проекти за покупката на нови издания за библиотечните фондове. Не се изпълняват разпоредбите на чл. 61, т.2 от Закона за обществените библиотеки и не се отпускат средства за регионални дейности на регионалните библиотеки. В нарушение на сроковете, определени в същия закон, не са приети предвидените поднормативни документи по §3. ал.1 от Преходните и Заключителни разпоредби. Стандартът за финансиране на делегираните държавни дейности за библиотеките тази година е намален с 20%.

Не може да не буди сериозно безпокойство фактът, че за 2007г. и 2008 г. 18 % от библиотеките не са купили нито една нова книга, а през 2009 г. и 2010 г. почти 90%) от библиотеките не са купували нови издания. Тези цифри доказват, че библиотечните показатели са далеч под критичния минимум и водят до още едно силно негативно последствие: само 17% от българските граждани ползват библиотеки, а само 10% – ползват обществените / читалищни, общински и регионални/ библиотеки. Тази тревожна статистика съвсем не означава, че хората в България не четат, не желаят да ползват библиотеките или че нямат нужда от тях. В другите европейски държави библиотечният сектор се отличава с висока ефективност, доказваща нарастващата роля на библиотеките като демократични общодостъпни институции в условията на глобална дигитална среда: над 60% от жителите на Великобритания, над 70% от жителите на Дания, Швеция, Норвегия и над 90% от тези на Финландия ползват обществените библиотеки.

Голяма част от българските граждани, изрядни данъкоплатци, просто са лишени от достъп до нови книги и информация в библиотеките, от модерни библиотечни услуги, а последствията са дълготрайни и видими за обществото.

Същевременно Министерството на културата през м. октомври обяви проектна сесия за допълваща субсидия за читалищата в размер на 4 млн. лева. Тези средства могат да бъдат разходвани за ремонти, оборудване и други дейности, но не и за обновяване на фондовете на читалищните библиотеки – най-многобройните обществени библиотеки в страната.

Настоятелно молим за предприемането на минимум конкретни мерки, които ще са от съществена полза за българските граждани и ще спасят от гибел библиотеките и книжния сектор:

- Да бъде възобновено ежегодното изпълнение на Програмата за обновяване на фондовете на библиотеките на Министерството на културата. Това ще съживи библиотеки, ще върне читателите и ще повлияе положително на книжния пазар като цяло, ще подкрепи българската книга в тези тежки за всички времена на криза и остър финансов дефицит.
- Да бъдат изпълнени финансовите ангажменти на Министерството на културата към регионалните библиотеки в изпълнение на разпоредбите на Закона за обществените библиотеки.
- Да бъде ускорено приемането на поднормативните документи, предвидени в Закона за обществените библиотеки.
- В проектозакона за училищното образование да бъдат включени текстовете за училищните библиотеки, предложени от Българската библиотечно-информационна асоциация и Асоциация „Българска книга“.

Нека по пътя на преодоляването на финансовата криза не задълбочаваме духовната криза, обричайки на гибел българската книга и библиотеките. Последствията са необратими и непоправими!“

Подписали за: Българска библиотечно-информационна асоциация, Директор на Изпълнителното бюро, Ели Попова; Асоциация Българска книга, Председател, Веселин Тодоров; Съюз на архитектите в България, Председател, Арх. Георги Бакалов; Съюз на филмовите дейци, Председател, Георги Стоянов; Съюз на българските художници, Председател, Проф. Ивайло Мирчев; Съюз на българските журналисти, Председател, Милен Вълков; Съюз на артистите в България, Председател, Христо Мутафчиев; Съюз на българските писатели, Председател,

Николай Петев; Съюз на преводачите в България, Председател, Проф. Емилия Стайчева; Съюз на ландшафтните архитекти, Председател, Доц. д-р Емил Галев.

3⁵ На 5 октомври 2011 г. в Червената къща бе организирана дискусия, която събра интелектуалци, експерти, библиотечни специалисти, издатели, млади хора и ги обедини в подкрепа на библиотеките, книгите и четенето. В полемиката участваха преподаватели от Софийския университет – проф. Александър Димчев, доц. Александър Кьосев и Кристина Димитрова; Биляна Курташева, преподавател в Нов български университет, проф. Николай Аретов от Института по литература на БАН, г-жа Раиел Леви, преподавател по български език и литература в 18 СОУ. Сред участващите бяха представители от УНИБИТ, издатели, библиотечни специалисти от различни видове библиотеки – училищни, университетски, регионални, общински, читалищни, специални; студенти, ученици, представители на неправителствени организации, като Асоциация „Родители“ и др. Присъстваха и г-н Игор Чипев, началник отдел „Литературно наследство“ и г-жа Силва Налбантян-Хачерян, началник отдел „Регионални дейности“ в Министерството на културата. Основните акценти в дебата очертаха необходимостта от адекватна държавна политика по отношение на библиотеките, която да осигури и регламентира условията за тяхното съвременно развитие и ефективно функциониране: системно финансиране за редовно попълване на фондовете и колекциите с нови книги (печатни и електронни), с нови електронни документи, финансиране на абонамент за достъп до електронни ресурси, бази данни и информационни платформи; осигуряване на Интернет достъп за ползвателите във всяка библиотека, назначаване на хора с библиотечно образование за постигане на професионализъм в работата на библиотеките. Бяха потвърдени настоятелните искания, отразени в Отвореното писмо, относно negliжирането на библиотеките от страна на институциите, както и за въвеждането на „Стандарт за библиотечно-информационно обслужване“ – като поднормативен документ към Закона за обществените библиотеки, който трета година „отлежава“ в МК. Колегията настоя и за включването на училищните библиотеки в подготвяния Закон за предучилищно и училищно образование, за регламентиране на мястото, мисията и функциите на училищната библиотека в образователния процес.

6 В навечерието на пресконференцията на ББИА на 8 ноември 2011 г., посветена на „Националната кампания за възраждане на българските библиотеки“ бе подготвен **проект за „Меморандум“** от Министерството на културата, Съюза на българските писатели, Сдружението на българските писатели, Асоциацията на писателите в България, Съюза на преводачите в България, Българската библиотечно-информационна асоциация и Асоциация „Българска книга“. [15] Той има отношение към предприемането на конкретни мерки в отговор на Националната кампания за възраждане на българските библиотеки и исканията, формулирани в Отвореното писмо до министър-председателя, министъра на финансите, министъра на културата и министъра на образованието, младежта и науката. Оригиналният текст гласи следното:

„Като имаме предвид нарастващото значение на книгите, библиотеките и информацията в условията на гражданското и информационното общество и в контекста на стратегията „Европа 2020“, както и европейските документи за ключовите компетентности на 21 век и водени от желанието за осигуряване на качествено библиотечно обслужване за всички граждани чрез интензивно развитие на библиотечния сектор в България, за достигане на международните норми и стандарти, постигнахме съгласие по следните въпроси:

1. Министърът на културата да утвърди Стандарт за библиотечно-информационно обслужване в изпълнение чл.8 ал.2 и §3 ал. 1, т. 1 от ПЗР на Закона за обществените библиотеки до края на 2011 година, съобразен с международните норми и практики.

2. Министерството на културата се ангажира с осигуряването на финансиране по програмата „Българските библиотеки – съвременни центрове за четене и информираност“ през 2012 година в размер, съобразен с нуждите на библиотеките и със Стандарта за библиотечно-информационно обслужване.

3. Министерството на културата да изпълни задължението си за целево финансиране

на регионалните библиотеки за изпълняваните от тях регионални дейности в съответствие с разпоредбите на чл.61 т.2 от Закона за обществените библиотеки.

4. При разпределяне на допълващата субсидия за читалищата да се определи фиксиран процент на средствата, предназначени за обновяване на фондовете на читалищните библиотеки, които да се разпределят по правила, утвърдени от министъра на културата.

5. Неправителствените професионални организации в сферата на книжния сектор и библиотечното дело да бъдат представени в националните съвети към министъра и да участват в обсъждания и други форуми, касаещи съвременното развитие на библиотеките, дигитализацията на писменото културно наследство, развитието на читалищата, участието в европейски програми и проекти в областта на културната и информационната политика и достъпа на гражданите до информация и знание.“

На този етап документа остава само като проект, без да е подписан от отговорните институции. Може би поредното добро намерение?

⁷ Налага се необходимостта да бъдат разработени и утвърдени от страна на Министерството на културата на тълкувателни и други съпътстващи документи, свързани с прилагането на Закона за обществените библиотеки. Издаденият „Наръчник за местни власти по прилагането на Закона за народните читалища и Закона за обществените библиотеки“ е стъпка в тази посока [16]. Както обаче се отбелязва в него „... същностният недостатък на цялата система се свързва с трудността да бъде идентифициран проблема – дали неизпълнението на закона се дължи на неговото непознаване, или на липсата на разработен инструментариум за неговото прилагане. За да може да се направи извода, че липсват достатъчно механизми за постигане на добро правоприлагане, първият елемент на проблема – непознаването на закона, трябва да бъде окончателно отстранен, т.е. – преодоляването на проблема с правоприлагането задължително преминава през обучаването на неговите адресати, относно съдържанието и изискванията му. Чак когато на нива достатъчно познаване отново се установят пречки за доброто му прилагане следва да се търси тяхното премахване чрез разработването на указания, насоки, стандарти или препоръки за прилагане“. В Наръчника ясно се дефинира ролята на държавата и нейните ангажменти по отношение за закона. „Законово предписаната роля на държавата във връзка с механизмите, обезпечаващи изпълнението и прилагането на Закона за обществените библиотеки се изразява в следните няколко насоки:

- приемането на Стандарт за библиотечно-информационно обслужване, който се утвърждава от министъра на културата по предложение на Националния съвет по библиотечно дело;
- приемането на Наредба за реда и условията за съхраняването, ползването и разпореждането с документи от библиотечния фонд от министъра на културата“.

„... най-обхватният като субектен кръг адресати и приложно поле е стандартът, който въпреки, че по своята законово определена призваност не е с потенциала да играе ролята на насоки за изпълнението на закона би допринесъл за постигане на по-голяма приложимост на ЗОБ, предписвайки конкретни показатели, критерии и индикатори, на които библиотечно-информационното обслужване на национално и местно ниво би трябвало да отговаря.“

⁸ В своето изказване по време на дебата в Червената къща на 5 октомври 2011 г. Динчо Кръстев, директор на ЦБ на БАН, сподели, че през 2010 г. Библиотека на БАН не е закупила нито една книга.

9. В Софийския университет „Св. Климент Охридски“ се проведе публична дискусия на тема: „Настигат ли страните от Централна и Източна Европа останалите държави от ЕС? Мястото на България“, организирана от катедра „Политология“ на Философския факултет на СУ и Институт „Отворено общество“ – София (2015 г.). [18]

Събитието имаше за цел да бъде обсъден процесът на настигане на страните от ЦИЕ на

по-старите страни-членки на ЕС, постиженията и предизвикателствата от различни гледни точки с фокус върху България.

В дискусиата участваха Меглена Кунева, заместник министър-председател по координация на европейските политики и институционалните въпроси, и доц. Румяна Коларова, ръководител на катедра „Политология“, директор на магистърска програма „Европейска интеграция“ и секретар по връзки с гражданското общество на Президента на Република България, студенти, преподаватели и гости.

Марин Лесенски, програмен директор на Програма „Европейски политики“ на ИОО-София, представи Индекса на настигане за 2014 г., който измерва и класира постиженията на 35 страни в Европа – страни-членки и кандидат-членки, по 47 индикатора, разделени в 4 категории – икономика, демокрация, качество на живот и управление.

В цялостната класация за 2014 г. България заема 29 място от 35 страни, като слиза една позиция по-долу в сравнение с индекса за 2011 г. и 2013 г. и е на нивото от 2012 г. По отделните категории, сравнително най-добре страната се представя в категория икономика, където заема 28 позиция, следвана от демокрация на 28 място и добро управление на 29 позиция, но с по-малко точки. Страната ни се представя най-слабо в категорията качество на живот, където заема едно от последните места – 30 от 35, при измерване на индикатори по образование, здравеопазване, потребление. При отделните индикатори България се представя най-добре при ниво на държавен дълг, където е втора в класацията след Естония. Сред най-лошите индикатори на страната са енергийна ефективност- последно 35 място, корупция – 34 място, върховенство на закона – 31 място, свобода на медиите – 30 място.

Основният извод, който се налага от „Индекс 2014“, е положителен- настигането работи и дава резултати, но някои страни се възползват по-добре, а други – по-слабо от членството си в ЕС. Няколко страни от ЦИЕ се справят много добре като настигат референтната група от „западни държави“, стари страни-членки.

Най-динамично и успешно настигащата страна е Естония, която е на 13 място от 35 страни, като се изкачва с по три места спрямо 2011 и 2012 г. Полша и другите две балтийски държави – Литва и Латвия, също показват положителни тенденции на развитие. Това показва, че навременните и решителни реформи се отплащат и водят до успешно настигане на по-развитите европейски държави. Но има и обратни примери, когато страни с високи стартови позиции като Унгария или Словения влошават положението си.

България и Румъния остават на последните места и в четирите издания на индекса. За утешение на изоставащите страни се вижда, че все пак страните-членки на ЕС се справят по-добре от страните, които са още извън ЕС и членството има много голямо значение.

Използвана литература

1. Гергова, А. Държавна политика и библиотечна стратегия. // Книга, четене библиотека : Сб. доклади от три кръгли маси, посветени на проблемите на книжния сектор и библиотечното дело в България, организирани от Министерство на културата. – София, 2008, с. 71–77.
2. Болт, Н. Законодателна подкрепа и насоки за библиотеките в САЩ. // Библиотечно законодателство : Докл. от VII нац. конф. на Съюза на библ. и информ. работници, 10 юли, 1998, София. – София, с. 50–57.
3. Дичев, И. Три понятия за култура, три насоки за културна политика. // Българската култура между държавата и пазара. – София, 2007, с. 38–43.
4. Димчев, А. и др. Проектът „Правна регулация за библиотеките и библиотечно-информационните дейности в България“ – модел за трансформация на библиотеките / Съавт. А. Дончева и В. Грашкина. // Кирилицата в духовността на европейската информационна цивилизация : Пета нац. науч. конф. с международ. участие, София, 1 ноем. 2007. – София, 2008, с. 424–433.

5. **Димчев, А.** Закон за обществените библиотеки – основни положения. // Доклади от XVII национална конференция на СБИР. София, 7–8 юни, 2007. <http://www.lib.bg/konferencii/nk2007/programa.htm/1.11.2007>>.
6. **Димчев, А.** Тенденции в развитието на библиотечното законодателство и политика в Европа : Пример за българските библиотеки. // Българската култура между държавата и пазара. – София, 2007, с. 399–408.
7. **Доклад** относно „Зелената книга за ролята на библиотеките в съвременния свят. Комитет за културата, младежта, образованието и медиите“. Докладчик Мира Рийянен, 25 юни 1998. // *Бюлетин СБИР*, 1998, № 2, с. 13–29.
8. **Дончева, А., А. Димчев.** Постигане на ефективност на функциониране на българските библиотеки чрез законодателни промени. // Българската култура между държавата и пазара. – София, 2007, с. 138–145.
9. **Грашкина-Минчева, В., А. Дончева, А. Димчев.** Насоки за развитие на обществената библиотека : Ръководство за библиотечни мениджъри. – София : Унив. изд. „Св. Климент Охридски“, 2009. – 126 с.
10. **Закон** за обществените библиотеки. // *Държавен вестник*, №. 42, 26 май 2009.
11. **Знеполски, И.** Глобализацията: културна и социална идентичност в периферните култури. // Българската култура между държавата и пазара. – София, 2007, с. 44–53.
12. **К общества** знания : Всемирный доклад ЮНЕСКО. – Париж : ЮНЕСКО, 2005. – 231 с.
13. **Кингам, Д.** България : един книжен сектор в затруднение. – София, 1998. – 75 с.
14. **Ландри, Ч.** Културната политика в България. Доклад на Европейски експертен съвет. – София : Съвет на Европа. Съвет за културно сътрудничество. Европейска програма за преглед на нац. културни политики, 1997. – 176 с.
15. **Меморандум** на Министерството на културата и Съюза на българските писатели, Сдружението на българските писатели, Асоциацията на писателите в България, Съюза на преводачите в България, Българската библиотечно-информационна асоциация и Асоциация „Българска книга“. Проект. – 2011. – 3 с.
16. **Наръчник** за местни власти по прилагането на Закона за народните читалища и Закона за обществените библиотеки“. – София : Национален фонд „Култура“, 2010. – 136 с.
17. **Насоки** на ИФЛА за обществените библиотеки. – София : ББИА, 2011. – 140 с.
18. **Настигат ли** страните от Централна и Източна Европа останалите държави от ЕС? Мястото на България, Дискусия, организирана от катедра „Политология“ на Философския факултет на СУ и Институт „Отворено общество“ – София, 13 януари, 2015.
19. **Национална библиотека „Св.св. Кирил и Методий“** : Годишен отчет 2010. – София : НБКМ, 2011. – 126 с.
20. **Огнянова, Н.** Стратегия и национална програма за развитието на информационното общество в Република България. <<http://archive.bild.net/infosoc/report.htm/11.09.2009>>.
21. **2011/711/ЕС**: Препоръка на Комисията от 27 октомври 2011 година относно цифровизацията и предоставянето чрез Интернет на материали в областта на културата, както и за съхранението на материали в цифров вид. // *Официален вестник, L*, № 283, 29 окт. 2011, с. 39–45.
22. **Проданов, В.** Глобализираната културна ситуация и променящите се баланси между държава и пазар. // Българската култура между държавата и пазара. – София, 2007, с. 29–37.
23. **Приключи ли** Националната кампания за възраждане на библиотеките? <http://www.lib.bg/index.php?option=com_content&task=view&id=688&Itemid=1/13.11.2011>.
24. **Програма** за цифровите технологии за Европа (Digital Agenda for Europe – DAE“). // [http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:52010DC0245\(01\):BG:NOT/21.11.2010](http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:52010DC0245(01):BG:NOT/21.11.2010)>.
25. **Рединг, В.** Ролята на библиотеките в информационното общество. // Конференция на националните библиотеки. Люксембург, 29 септември 2005 г. [Превод].
26. **Томова, Б.** След държавата и пазарът, или примирението. // Българската култура между държавата и пазара. – София, 2007, с. 29–37.
- 267 **Abid, A.** UNESCO, library development and the World Summit on the Information Society. World Library and Information Congress: 69th IFLA General Conference and Council. 1–9 August 2003, Berlin.

28. **Bulgaria** Book Sector Study : Draft Summary Report. March 1992. International Book Development. – London : IBD, 1992. – 78 p.
29. **Graskiana, V.**, A. Dimhcev and A. Donceva. The Law for Public Libraries in the Republic of Bulgaria: A model of transformation of the library sector and a prerequisite for the extended access to information. // Globalization and the Management of Information Resources : Intern. Scientific Conf., held in Sofia, Bulgaria, 12–14 November, 2008. – Sofia, 2010, p. 191–196.
30. **Digital Agenda**: more open access to scientific information – Commission seeks views. 15/07/2011. <<http://europa.eu/rapid/pressReleasesAction.do?reference=IP/11/890/03.02.2011>>.
31. **Jeanneney, J.** Quand Geoogole défié L`Europe : Plaidoyer pour un sursaut [Broché]. – Bucuresti : BN, 2009. – 484 p.
32. **Kroes, Neelie.** Data is the new gold : Opening remarks : Press Conference on Open Data Strategy Brussels, 12th December, 2011. // <<http://www.europe.bg/htmls/home.php/13.12.2012>>
33. **Rubin, R.** Foundations of Library and Information Science. – New York : Neal-Shuman Publishers, 2004. – 581 p.
34. **Stimulate** your library: Local use of federal funds. // *American Libraries*, May 2009, p. 26.
35. **Survey** reveals a decline in public library state funding// *American Libraries*, April 2009, p.10.
36. **Telematics** for libraries [CD ROM]. – Brussels : European commission. 1998
37. **World Digital Library.** <http://www.wdl.org/en/25.07.2009>

Изслушване на библиотечната асоциация пред Комисията по културата, гражданското общество и медиите

а 30 юни 2010 г. се състоя изслушването на представители на библиотечната общност пред Комисията по културата, гражданското общество и медиите, предложено по време на срещата на ББИА с народните представители от Комисията в рамките на Националната библиотечна седмица.

На събитието бяха поканени и представители на Министерството на културата в лицето на г-н Игор Чипев – началник на сектор „Литературно наследство”, както и г-н Боян Нушев – парламентарен секретар на МК. Сдружението беше представявано от Ваня Грашкина – председател на ББИА, проф. Боряна Христова – директор на Националната библиотека, Анета Дончева – зам.-директор на Националната библиотека, доц. Александър Димчев – декан на Философския факултет на Софийския университет, Емилия Милкова – директор на Регионална библиотека „Пенчо Славейков” – гр. Варна, Спаска Тарандова – зам.-директор на Столична библиотека, Слава Драганова – директор на Библиотека „Родина” – гр. Стара Загора и Ели Попова – директор на Изпълнителното бюро на ББИА. Народните представители – членове на Комисията, получиха материалите за изслушването няколко дни предварително, за да имат възможност да се запознаят обстойно с изложените в тях факти, проблеми и предложения.

Изслушването се ръководеше от Председателя на Комисията г-жа Даниела Петрова. Срещата премина в дух на добронамереност и обща загриженост за съдбата и бъдещото развитие на библиотеките в България.

Г-жа Ваня Грашкина направи изложение по предоставените на депутатите материали, очертавайки основни проблеми в състоянието на библиотечния сектор в България: **липсата на национална стратегия за развитието на библиотеките; спешна необходимост от мерки за ускоряването на изпълнението на Закона за обществените библиотеки; неотложната нужда от технологично обновяване на библиотеките и възможностите на законодателната и изпълнителната власт да съдействат активно на този процес; пропуските и наболелите проблеми в професионалната квалификация на библиотекарите и тяхното кариерно развитие; необходимостта от създаване на целеви фондове за капиталови разходи като възможно решение на проблемите на материалната база на библиотеките.** Особено внимание беше обърнато и на адекватното отразяване на училищните и университетските библиотеки в законодателните документи, както и на това, че ББИА е внесла в указания срок предложения към Закона за училищното образование, касаещи мястото и ролята на училищните библиотеки в образователните и възпитателните процеси.

Представянето на проблемите на библиотеките на национално ниво бяха допълнени с приоритети в отговорностите на Националната библиотека и нуждата от подкрепата на държавата, представени от **проф. Боряна Христова**: **внесените и невзети под внимание предложения за изменения в Закона за културното наследство, изработването и финансирането на национална стратегия за дигитализация, създаването от Националната библиотека на национален регистър на инкунабули, редки и ценни издания.**

Г-н Чипев отрази поставените проблеми чрез дейността на МК, като подчерта, че очакванията за финансиране на проектите за обновяване на фондовете на библиотеките по програмата „Българските библиотеки – съвременни центрове на четене и информираност” са насочени към Министерството на финансите, където тези средства са заделени в перото за култура. Участниците в срещата бяха информирани и за това, че по ЗОБ има създаден Национален съвет по библиотечно дело и е готов Правилникът за неговата дейност. **В крайна фаза на одобрение се намират и други документи, изключително важни за прилагането на ЗОБ, а именно Стандартите за библиотечно-информационно обслужване.** Относно финансирането на библиотеките, г-н

Чипев подчерта водещата отговорност на местните власти, а за технологичното обновяване на библиотеките очерта частично решение чрез проекта „Глобални библиотеки – България”.

В дискусиата взе участие **г-н Лютви Местан, който подчерта необходимостта от запълване на липсата на съвременна визия за читалището и библиотеката**, която да запази една добра традиция и да вгради „съвременна функционалност” в тези институции. Изрази мнение, че засегнатият проблем с ДДС върху книгите и библиотечните услуги „не е панацея” и едва ли ще има дълготраен ефект. Очерта ролята на библиотеките и информацията като библиотечна услуга в контекста на постановките на Лисабонската стратегия и програмата на ЕС „Европа 2020”. Г-н Местан фокусира вниманието върху една огромна ниша в България – продължаващото образование или ученето през целия живот, като едно поле на дейност, в което „библиотеките нямат конкуренция”.

Проф. Стефан Данаилов сподели своите очаквания за ускоряване на процесите по приважането на ЗОБ в действие, отбелязвайки, че вече е изминала една година от приемането му. Бившият министър на културата **апелира към възстановяване на програмата за обновяването на библиотечните фондове, както и за активна подкрепа на технологичното обновяване на библиотеките.** В тази връзка той прояви интерес докъде е стигнало развитието на проекта „Глобални библиотеки – България”. Г-н Данаилов подкрепи предложението за увеличаване на административния капацитет на МК за по-оперативна дейност по отношение на проблемите на библиотеките.

Председателят на Комисията изрази желание за регулярни срещи по проблемите на библиотечния сектор, „за да се придвижва решаването на поставените проблеми и въпроси”.

Внесени от ББИА материали за изслушването:

Основни проблеми на библиотеките в България и предложения за тяхното модернизиране и развитие (.doc) с Приложения:

1. Предложения на Националната библиотека „Св. Св. Кирил и Методий” за изпълнение на Закона за обществените библиотеки и Закона за задължителното депозиране на екземпляри от печатни и други произведения (.doc)

2. Предложения на ББИА към Проектозакона за училищното образование (.doc)

Материалът е публикуван на сайта на ББИА. <http://www.lib.bg/>

Приложение 2.1.

Начало> 41-во Народно събрание > Парламентарни комисии

Парламентарни комисии

Състав / Заседания / Новини / Информация / Документи / Законопроекти / Доклади / Стенограми

27/06/2012

Среща с Българска библиотечно-информационна асоциация на тема:

**„Проблеми на библиотеките в България и предложения
за тяхната модерна перспектива”**

На 27 юни 2012 г. се проведе заседание на Комисията по културата, гражданското общество и медиите при

Д н е в е н р е д:

1. Среща с Българска библиотечно-информационна асоциация на тема: „Проблеми на библиотеките в България и предложения за тяхната модерна перспектива”.

Заседанието бе открито в 14,35 ч. и ръководено от госпожа Даниела Петрова – председател на комисията.

* * *

ПРЕДС. ДАНИЕЛА ПЕТРОВА: Уважаеми колеги, налице е кворум, откривам заседанието на Комисията по културата, гражданското общество и медиите, което ще се проведе при следния дневен ред:

Среща с Българската библиотечно-информационна асоциация на тема „Проблеми на библиотеките в България и предложения за тяхната модерна перспектива”.

Това е втората по ред среща, ние имаме една предварителна среща, на която те ни запознаха с някои от основните проблеми. Надявам се днес в по-широк формат да ни представят проблемите.

Тъй като заседанието ще бъде като изслушване, ще гласуваме само приемането на дневния ред.

Който е „за”, моля да гласува.

За – 10, против и въздържаха се – няма.

Приема се.

На нашата среща присъстват представители на Министерството на културата: заместник-министър Георги Стоев и Игор Чипев, началник сектор „Литературно наследство”; от Българска библиотечно-информационна асоциация: Снежана Янева – председател, проф. Александър Димчев, проф. Боряна Христова, Спаска Таранова, Емилия Милкова, Елица Лозанова, Ваня Грашкина и Ели Попова.

Давам думата, колеги, на госпожа Янева да маркира проблемните въпроси от материала, който предварително ни беше раздаден.

Заповядайте, госпожо Янева.

СНЕЖАНА ЯНЕВА: Преди всичко искам да благодаря на Комисията за нейната готовност да ни събере всички тук, за да можем да седнем и да обсъдим заедно проблемите, които стоят пред българските библиотеки. Правим го с пълното съзнание, че когато говорим за библиотеки, ние не

говорим просто за библиотекари, а говорим за българските граждани. За нас, хората, които сме най-близо до гражданите, това е особено важно.

В продължение на 20 години Българската библиотечно-информационна асоциация е работила по изграждането на капацитет и ръководни кадри в българската библиотечна общност. И за съжаление, колкото повече нашите хора искат и могат, толкова по-малко са възможностите, които те могат да използват. Ние, разбира се, не сме спрели да работим, но има неща, които сами не можем да направим.

Преди да продължа с проблемите искам да подчертая, че министър Рашидов ме прие миналата седмица, разговаряхме с него и затова в материала има искания да подкрепим тяхното предложение за увеличаване на заплатите за библиотеките в сферата на културата. Също така имаме една уговорка да продължим в спешен порядък да работим по стандартите. Но за нас е много важно ние да огледаме всички други проблеми и това, което зависи от членовете на парламента, от вас като комисия, да ни помогнете да може нещата да вървят в срок и в ред. За съжаление, не можем да дадем статистика, така се полага според това, което ние сме учили, но държавната статистика не събира информация за по-малките библиотеки, събира информация само за библиотеки с над три хиляди тома. В нашия случай това не ни върши работа за целия обем обществени библиотеки.

Един от големите проблеми, които имаме при нас, е, че след приемането на Закона за обществените библиотеки подзаконовите актове – стандарт и наредба, някак си се бавят и бавенето е повече от две години и осем месеца след срока за приемане. Това според мен е тревожно явление. Или има неразбиране на философията на закона и на тези подзаконови актове, или има друг проблем, който не е споделен с никогом от нас. Но е факт. И това ни пречи да продължим да работим по-нататък, даже да започнем и пилотно да въвеждаме този закон, тъй като отвсякъде библиотеките казват: Няма стандарт, не можем да се позовем на каквото и да е.

Друг проблем, който има в момента, е недостатъчно и неритмично финансиране за обновяване на библиотечните фондове. В днешно време на все нови и нови източници на информация библиотеките не могат даже да направят абонамент за периодика или да закупят книги. Единствената програма, която работи, и тази година вече излезе новият конкурс за 1 млн. лева за всички обществени библиотеки – за регионалните, общинските и читалищните, е изключително недостатъчно за големия обем библиотеки, които в продължение на години не са попълвали своите фондове. Да не говорим, че тези средства едва ли ще стигнат за нови видове информация, като дигитални източници. Това е много важно и трябва да се има предвид.

Говорим за дигитализация на културното наследство, но също така говорим за това, че малко библиотеки имат възможност да го правят. А книжовното културно наследство всъщност са библиотеките. И все някак си в тази дигитализация се обръща много внимание на други институции, които се появяват, но не се подкрепят библиотеките със специални средства за хардуер и софтуер, който да ги подпомогне да получат тази дигитализация. Както можем да очакваме, липсата на дигитализация в библиотеките пречат изграждането на интегрирани библиотечни системи и мрежи. Това за специалистите е много важно, защото означава, че ако имаме мрежи, ресурсите ще бъдат споделени, трудът ще бъде по-малко и средствата след това ще бъдат по-малко. Но засега нещата стоят така.

Какво да говорим за персонала? Там нещата са още по-сериозни. Ние вече имаме млади хора, които завършва библиотечните институти, но те не отиват в библиотеките, защото заплащането е страшно ниско. Ние в нашата група тук имаме две колежки, които са от регионални библиотеки и те се притесняват, че минималната работна заплата, ако стане 300 лева в началото на януари, тя ще се доближи до заплатата на хората, които работят в библиотеките, хора, които са с висше образование. А това е много тревожно. Ако оставим там само хора със средно образование, няма да можем да изпълним никоя от задачите, които обществото иска да постави на библиотеките. Ние не можем да привлечем специалисти, не можем да запазим специалистите. Вярно, има възрастни библиотекари, които ще си останат там, докато се пенсионира, защото това е тяхна кауза, цел на живота и идея в живота, но ние трябва да работим с младите кадри. Това е изключително важен момент, написала съм го и в предложението, подкрепяме министъра на културата в неговото ис-

кане, ако можете и вие да го подкрепите, за увеличаване поне минимално, с 10-20% заплатите. Това ще е един добър знак за отношението на държавата към библиотеките. Говорим за държавна политика, не говорим за нещо друго.

Колегите от провинцията също се опасяват, че поради това, че има едно пренебрежително отношение от централната власт към библиотеките, общините също спират да ги подпомагат, те не ги считат вече за важни звена. Ние тук, по-възрастните, които работим отдавна, си спомняме, че когато дойдоха едни плакети с подписа на Хилъри Клинтън като директор на програмата „Библиотеки-посестрими” и ги раздавахме на библиотеките и на кметовете, кметовете казаха: А, това значи е важно! Дойдоха американски кметове, в делегацията имаше библиотекар, защото за общината това е много важно. И успяхме да стигнем донякъде. За съжаление, това много бързо върви надолу и ако продължава това пренебрежително отношение, което проличава, може би не е вътрешно, сигурно има някакви причини, но нещата са много сериозни. А ако нямаме подкрепата и на общините, просто в един момент – не знам! Библиотеките малко или много са социални институции, те работят за всички нас, особено за тези, които нямат друга възможност. Ние тук всички работим вероятно с най-малко два-три компютъра до себе си, но има хора, които нямат достъп до информация. Да не говорим за отдалечените села и градове, където единствено библиотеката, в която има малко книги, и за тези 960, които фондация „Бил и Мелинда Гейтс” подкрепи, може би и с компютър, и това е всичко.

Има някои неща, които, разбира се, не касаят вас, като сградния фонд. Не знаем как, но може би в Министерството на регионалното развитие и благоустройството да се помисли с някои от фондовете да могат да се подкрепят библиотеките за ремонт на сградите, да станат те по-уютни. Да не говорим за това, че искаме да имаме „зелени библиотеки”, те да бъдат пример за екологично отношение, децата да се обучават, там да има курс по екологично отношение към света. Казвам ви, колкото повече четем и знаем за света, толкова по-зле ни изглеждат нещата тук.

Имаме и една молба. Ако има възможност, да ни посъветвате как да предложим промени в Правилника на Закона за митниците, според който библиотеки също трябва да плащат митнически сборове и такси за книгите, които получават. Аз виждам напоследък как се подписват споразумения в Министерството на културата с Катар, Армения, Грузия за сътрудничество в библиотечното дело. Попитах какво е и стана ясно, че това е за обмен на книги. Да, но нали разбирате как тези книги на нас започват да ни струват много скъпо.

За Данък добавена стойност, който се плаща върху книгите, не мога нищо да кажа, защото това е държавна политика – данъкът да е единен. Но това, което се получава, е, че библиотеките дават все повече средства за неща, които не са пряко свързани с това, което правят.

Също така бихме искали да ни помогнете в Закона за културното наследство да бъдат включени текстове за библиотеките като субект на книжовното културно наследство. Професор Христова после ще каже нещо по въпроса, тя е по-запозната с това.

Имаме желание, ако има възможност, да се направят финансови инструменти към Министерството на образованието, младежта и науката и Министерството на културата за приоритетно финансиране на проекти за дигитализация на културното наследство.

Да има някаква възможност библиотеките да получат съфинансиране в европейски проекти. Тъй като каквото и да се случи, общината гледа най-напред другите социални проекти, за библиотеките няма много място. А това е лошо. Когато започне да се съфинансира, да се търсят само проекти, които са изцяло финансирани, а такива почти няма и може би ще има все по-малко.

Постарали сме се да отбележим тези неща, които мислим, че са в сферата, в която вие бихте могли да вземете някакво участие и да подкрепите.

Разбира се, аз с удоволствие ще чуя и Министерството на културата какво ще ни каже по въпросите, може да имат и друго мнение, въпреки че си мисля, че те като хора, които работят с библиотеките, би трябвало да имат същото мнение като нашето. Надявам се обаче нещата да вървят малко по-бързо и оперативно, защото губим инерцията, която сме набрали и в един момент има опасност просто да стигнем до закриване. А това е много страшно.

И още нещо. По Закона за счетоводството трябва да се прави инвентаризация в библиотеките всяка година. Това просто е безумен труд за фондове от стотици хиляди заглавия. Ако има някак-

ва възможност, поне за библиотеките с по-големи фондове това задължение да не е всяка година. Да, ако всичко беше автоматизирано, ако всички книги имаха баркодове, ако беше въпросът един да мине по рафта, така както го гледаме в чужбина, е лесно. Но докато това стане, честно ви казвам, такава ежегодна инвентаризация просто е невъзможна. Те винаги ще бъдат извън закона или пък трябва половината година да правят инвентаризация. На Народната библиотека ѝ трябва седем години за инвентаризация – казва колежката тук.

ПРЕДС. ДАНИЕЛА ПЕТРОВА: Благодаря Ви.

Нека да дадем думата на Министерството на културата. Заповядайте, господин заместник-министър.

ЗАМЕСТИК-МИНИСТЪР ГЕОРГИ СТОЕВ: Само няколко думи от мен. Благодаря. Аз се запознах с материала, който сте предоставили на Комисията. Трябва да кажа, че министерството много добре познава проблемите на библиотеките и нееднократно са правени предложения за увеличаване на Единния държавен стандарт за делегираните дейности. За съжаление това вече за трета година не може да се случи, защото все пак това е политика на доходите и нещата опират до бюджета и до Министерството на финансите.

По отношение на други проблеми, които се изтъкнаха в този материал и от госпожа Янева, аз смятам, че Министерството на културата прави много сериозни усилия да решава проблемите на библиотечната гилдия и въобще на библиотеките в България. Не бих искал да изпадам в технически подробности, но по въпросите за стандарта и наредбата към Закона за библиотеките бих помолил господин Чипев да каже няколко думи, защото това действително тревожи гилдията – защо не се случва този стандарт и тази наредба.

Господин Чипев, ако обичате, да дадете информация по този въпрос.

ИГОР ЧИПЕВ: Госпожо председател, уважаеми народни представители! Не искам да ви отнемам от ценното време, но въпросът със стандарта е започнат със заповед на министъра на културата през 2009 г., назначена е работна група в състав предимно от експерти, не служители на Министерството на културата, част от тях присъстват в залата в момента от тази страна на масата. Изработен е проект за стандарт, който в последния си вариант е датиран 22 март 2011 г. Изпратен е въпросният проект за стандарт в Министерството на финансите. С писмо от 22 юли 2011 г. заместник-министърът на финансите господин Горанов отговаря, че „приемането на стандарт, с който се регламентират показатели, свързани с финансовото обезпечаване на дейности, изисква сериозна финансова обосновка, която да отговаря на нуждите на библиотечната мрежа и да бъде съобразена с финансово-икономическата обстановка в страната”. Ключовата част от фразата е накрая – финансово-икономическата обстановка в страната. На всички ни се иска стандартите за библиотечно обслужване на българските граждани да бъдат максимално близки до европейските. Постигането на такива стандарти е свързано с осигуряването на европейски размер на средства за това.

Към момента един адаптиран вариант на стандартите за библиотечно обслужване е във фазата работи се върху финансовата му обосновка. В него е заложена малко по-различна философия, а именно, да, постигане на европейски стандарт, само че постигането му с определено стъпаловидно движение във времето, да кажем, с 10% на година за десет години или с 15% на година за по-малък брой години, така че да може да се изпълни втората част в писмото на заместник-министъра на финансите и най-вече да се случи нещо, което е изпълнимо.

Това е по отношение на най-болния въпрос – със стандартите. На срещата, която е имала госпожа Янева с министър Рашидов, предполагам този въпрос е бил разискван. В най-скоро време очаквам с госпожа Янева и нейните експерти да оформим една работна група, която да излезе от тази ситуация, така че да не спъваме изпълнението на закона, въпреки че аз не съм съгласен с една формулировка – че законът не може да бъде изпълняван, защото няма стандарти. Законът, слава богу, се изпълнява, но развитието на библиотеките се забавя заради липсата на стандарт, защото стандартът е един от инструментите, благодарение на които библиотеките биха получили полагащото им се достойно място в малката общност.

Госпожа Янева е абсолютно права, че Министерството на културата и Асоциацията на библиотечните работници имат много общи позиции, общи гледни точки. Има някои неща, които, разбира се, не бихме приели едно към едно, произнесени от типа на „пренебрежително отношение от страна на централната власт към библиотеките“. Аз не мога да нарека пренебрежително отношение изпълнението на програмата „Глобални библиотеки“, в която Министерството на културата е основен партньор. Присъстващият тук заместник-министър на културата лично е подписал в два екземпляра 950 споразумения с кметове от 240 от общините на България, с които се случва онова, което е написано и в изложението на Българската библиотечно-информационна асоциация към вас. 950 български библиотеки, 75% от които намиращи се в населени места под две хиляди души, да разполагат със съвременна техника. И не само това, три хиляди библиотекари се обучават по тази програма „Глобални библиотеки“, вече над 20 хиляди граждани са обучени и продължават да се обучават. Тоест във визията си за развитието на българската библиотека ние сме единни. Ние смятаме, че библиотеката трябва да бъде поставена в центъра на развитието на малката общност, особено когато става въпрос за културно развитие, и работим не само в националната стратегия за културата, във всичките ни документи винаги сме твърдели, че библиотеката трябва да бъде на дневен ред, знаейки, разбира се, че не откриваме велосипеда, това е европейска политика, това е позиция на Стратегията „Европа 2020“.

Бих могъл да изложа още много неща, в които сме близки с Българската библиотечно-информационна асоциация, но не искам да ви отнемам времето.

Болен въпрос е ДДС-то върху книгата. ДДС не може да бъде намален към момента, но средствата от него могат да бъдат връщани в сектора, която е логиката, по която се случи програмата „Българските библиотеки – съвременни центрове за информираност и знания“. В първите години на програмата това бяха 2,5 милиона на година за нови книги, след което дойде кризата и две години бяха нулеви. Миналата година 1,5 млн. лв. за книги, тази година 1 милион по едната програма и още поне 800 хиляди по програмата „Допълваща субсидия за читалищата“. Тоест средствата, които към момента Министерството на културата се опитва – не, а успява – да осигури за българските библиотеки са недостатъчни, но съвсем не са нищо.

За митниците – вече не знам. България пак благодарение на Министерството на културата е страна по Флорентинското споразумение. Флорентинското споразумение категорично определя безмитния трансфер на културни стойности през границите. Кой е допуснал такава корекция в Правилника за митниците, благодарение на която книгите, още повече книгите, получавани от една библиотека, да се облагат с мито! Това е административно недоглеждане според мен.

В Закона за културното наследство се работи как да влезе това нещо в поредното изменение на този закон, който, както знаете, не само в тази му част се налага да бъде адаптиран.

Бих могъл да кажа още много неща, но не искам да отнемам повече времето на нашите колеги и най-вече, вашето време.

Благодаря.

ПРЕДС. ДАНИЕЛА ПЕТРОВА: Благодаря Ви и аз.

Колеги, имате думата за становища, въпроси.

Заповядайте, колега Василев.

ЕМИЛ ВАСИЛЕВ: Едно уточнение. Ако действително този текст съществува в правилника и той противоречи на международно-правен акт, той вярно че е недействителен и не може да се прилага. Само че какъв е проблемът вашият министър да изпрати едно писмо до министъра на финансите, който е принципал там, и просто да му се каже, че това противоречи на международно-правен акт и да се тръгне в една процедура по изменение на правилника в Министерския съвет. Мисля, че можете сами да се справите. Защото действително ако е така, курioзно е!

СНЕЖАНА ЯНЕВА: Аз искам да се поправа тук, действително грешката е моя – става въпрос по-скоро за ДДС върху вноса на книгите за библиотеките, компютри и оборудване.

ИГОР ЧИПЕВ: А за Закона за счетоводството, да, всички знаете, че прилагането му е абсурдно по отношение на големите библиотеки, но законодателят е оставил възможност всяка година министърът на финансите има право да разреши изключения в конкретен случай. Тоест законодателно даже този детайл е уреден. Разбира се, по-добре би било това да не се случва ежегодно със специален акт на министъра на финансите. Но тук отново важи правилото за унификацията. В момента, в който започнете да правите изключение някой да не бъде подлаган на общите правила на Закона за счетоводството, това отваря вратички.

ПРЕДС. ДАНИЕЛА ПЕТРОВА: Благодаря.

Други въпроси или изказвания?

Заповядайте, госпожо Грашкина.

ВАНЯ ГРАШКИНА, член на Управителния съвет: Тъй като в доста от дейностите съм участвала, взимам повод от изказването на господин Чипев и ще си позволя да му опонирам за някои негови твърдения.

Първото твърдение е, че законът може да работи и без стандарта и че работи в момента. Ще дам един ярък пример. Законът определя наличието на съвещателен орган към министъра – Национален съвет по библиотечно дело, който да изгражда държавната политика по отношение на библиотеките, която да провежда министърът. За три години Националният съвет по библиотечно дело е заседавал веднъж. И не се е занимавал с нито един от въпросите, които му вменява законът да обсъжда, да взема решения и да прави предложения на министъра.

По отношение на прилагането на закона в общините от общинските власти, без стандарти е невъзможно неговото прилагане. Аз съм участвала в работната група по правенето на стандарт и искам да подчертая, че членовете на асоциацията работят безвъзмездно по покана на министерството по всички проблеми, по които то поиска от нас експертна помощ. В рамките на година и два-три месеца ние направихме шест различни варианта на стандарта по посоката, по която министерството ни даваше указания.

Първоначалната идея, която ние развихме, беше, че стандартът няма да бъде правен така, че да води до закриване на библиотеки, напротив, стандартът ще стимулира развитието на библиотеките, ще изравни тяхното развитие, така че и в малките селища, и в големия град гражданите да имат равен достъп до книги, до компютри, до информация, а не както сега големите градове са привилегирани в сравнение с малките селища. И точно тази философия бяхме заложили. Разбира се, показателите търпят корекции, но ако проследим хронологията, за която каза господин Чипев, от юни миналата година има писмо, ние бяхме готови да участваме и да помогнем с финансовата обосновка, след една година ние имаме последен вариант, който не знаем кога и как ще се обсъжда.

Искам да подчертая, стандартът в никакъв случай не е насочен само към финансово обезпечаване. В никакъв случай! Той задава качествени критерии за работа на библиотеките - на какви условия трябва да отговаря библиотекарят, читателските места, фондът и всичко наоколо, а не само да се дадат повече пари. Така че той има и други измерения.

Другият нормативен документ, който пак не е приет в съответствие със закона, това е Наредбата за библиотечните фондове. Този поднормативен акт има пряко отношение и към решаване на проблема, свързан със Закона за счетоводството. Друг е въпросът, че Министерството на културата, съгласувайки Закона за счетоводството, не се е сетило да реши този проблем на библиотеките, когато е вървяла съгласувателната процедура, а сега ние трябва да търсим начин как това да се промени. Ние имаме глобени колеги, например директорът на Националната библиотека на БАН, че не е направил 100% инвентаризация на милионните си фондове за една година. Всяка календарна година трябва да прави това. И това естествено е nonsens и трябва да се реши. Мисля, че чрез Наредбата за библиотечните фондове, която не знам кога се планира въобще да бъде утвърдена, този проблем може да се реши.

И накрая бих казала, ние сме поставяли нееднократно и на министъра на културата, че много малък е капацитетът на министерството. От една дирекция, която се занимаваше с библиотеките,

сега имаме колегата Чипев и един главен експерт. Невъзможно е да се справят и да покрият целия обем дейности. Определено е необходимо подсилване на капацитета – и кадрово, и обезпечаване с целеви средства за програми за библиотеките, за да може в определени отношения ние наистина да покажем какво имаме, особено във връзка с дигитализацията и представянето на България в „Европеана“. На предходната среща ние ви показахме първия вариант на нашата стратегия за дигитализация и опазване на културното наследство, който сме депозирали в Министерството на културата. България засега е представена само с 14% от това, което се очаква да имаме като дял. А количествата нарастват, до 2015 г. ние трябва да увеличим обема неимоверно, което не е по силите на библиотеките с този ресурс, който имат.

Ако Министерството на културата реши да се съобрази с този документ, който сме подготвили, това е стратегия, която е придружена с програма, и реши да вземе предвид нашите предложения, ще бъде много удачно целевото финансиране на подобна стратегия, за да можем наистина да се представим достойно в Европейската дигитална библиотека.

ПРЕДС. ДАНИЕЛА ПЕТРОВА: Благодаря Ви.

Колеги, въпроси, изказвания?

Заповядайте, госпожо Етем.

ЕМЕЛ ЕТЕМ: Благодаря Ви.

Уважаема госпожо председател, аз искам първо да благодаря на нашите гости от асоциацията, че ни запознават с проблема, който имат, и второ, да се обърна с въпрос към Вас. Не знам дали сте се запознали с материала, не Ви ли се струва, че ние в момента покриваме дейността на Министерството на културата? Защото във всички тези точки, които тук са изброени, аз виждам чисто управленски проблеми. И те са свързани с изпълнителната власт. Единствено в две от точките виждам това, което касае дейността на Народното събрание – промяна в три закона. Но и те минават през Министерството на културата. Защото ако те имат един нормален диалог с тази институция, която отговаря за библиотечното дело, няма да се стигне дотам днес да поставят на нашето внимание редица въпроси, като увеличаване на заплатите, разговори с Министерството на финансите за придвижване било на стратегия, било на някакъв друг документ или предложение за заплати, да не говоря за ремонтните дейности, за сградния фонд и всички други теми, които не искам сега да изброявам.

За мен проблемът е в Министерството на културата. С двама човека – познайте какво отношение има Министерството на културата към библиотечното дело. А това е едно от нещата, с които България е известна в Европа. Аз съм шокирана от факта, че дирекцията е разтурена и само двама човека са оторизирани да се занимават с библиотечното дело.

Три години да не може да се приложи законът! За три години да не могат да се приемат три документа, това просто е обидно! И днес да ни обясняват как министърът ги е приел миналата седмица и как е обещал всичко това да се направи, ама търси съдействие от парламента - че аз не съм го виждала тук министър някой ден да дойде и да ни занимава с тази проблематика, за да се окаже, че парламентът е пречката.

ЕМИЛ ВАСИЛЕВ: Аз лично въобще не съм го виждал министъра.

ЕМЕЛ ЕТЕМ: Значи не съм само аз.

Така че, що се касае до предложения, които Министерството на културата ще има – точка четвърта от вашите предложения: да подкрепим предложение на Министерството на културата за завишаване на бюджет 2013, има още шест месеца. Заповядайте отново през септември-октомври да говорим по тази тема, но всичко друго за мен е от порядъка на ангажменти на изпълнителната власт.

Ако трябва да направят някакъв извод от днешната среща, е, че ръководството на Министерството на културата не е на висотата си, за да изпълнява своите ангажменти и задължения. Това

просто е престъпление. Най-малкото, което може да се направи и не е свързано със средства, е изпълнението на закона в частта стратегии, наредби и този род съпътстващи документи, с които да се облекчи дейността. А да не говоря, че трябва да се търсят и средства за това. Защото, извинявайте, господин Чипев, но големият подвиг, за който разбрах от цялото Ви изложение за това, което сте свършили, е нещо като с чужда пита помен да правите. Вие изтъкнахте финансиране и отношение към дейността със средства, които са дошли от фондация „Гейтс“. Приветствам Ви, дай боже, да работите и с други такива, при положение че няма национален ресурс, да търсите възможност за външно финансиране по различни други линии – били те европейски или някакви други. Но това не решава проблема и с това не може да се опитвате да запушите устата на тези хора отсреща, които като едни воини защитават библиотечното дело.

ЕМИЛ ВАСИЛЕВ: Те са възрожденци.

ЕМЕЛ ЕТЕМ: Абсолютно! Защото в малките населени места хората нямат друг допир нито до култура, нито до компютри, както преди малко основателно госпожа Янева спомена. В предишния мандат аз помня лично заместник-министър Захариева, която постоянно обикаляше, правеше някакви опити със срещите си с кметовете персонално да помага на всяка една библиотека, защото наистина министерството не можеше да осигури всички тези средства. Но имаше дейност и тези хора имаха човек, с когото да общуват, на когото да поставят въпросите си и те да стигат до министъра. И министърът да ги поставя било на министъра на финансите. Защото не веднъж министър Данаилов е занимавал министър Орешарски с тези проблеми и Министерския съвет включително. Но аз не помня да сме отнасяли въпроса до парламентарната комисия за култура, която трябва днес тук да дръпне ушите ви. Друг начин няма.

Това излиза от цялата днешна среща. Защото темите, които ние днес разглеждаме, са свързани точно с дейността на изпълнителната власт. Затова моля, приключвайки, госпожо председател, да обърнете много сериозно внимание на министъра и ако трябва, да дойде тук министърът и да ни даде отговор на всички тези въпроси, а не да четем по разни сайтове как не може да си въздържи устата и какво обръщение има към служителите в министерството. Изключително сериозен е въпросът с библиотечното дело и с това, което констатираме – да не могат работни групи да се направят, стратегия да се приеме. От юни месец 2011 г. ще седи в Министерството на финансите! Една година стана как седи там! Нима двамата министри не се виждат всяка сряда! Абсолютно права е госпожата, че тук не говорим за едни средства, говорим за стратегия, в която предимно се очертава начинът на функциониране на тази система. Да ме прощава заместник-министър Горанов, но не е негова работа да обяснява икономическата и не знам каква ситуация и кой с какво трябва да се съобрази. Този документ трябва да се приеме, както и наредбата, разбира се, и след това да се продължи.

Така че, отправят бележка чрез Вас към министъра конкретно и Министерството на културата за несвършената от тях работа. Ние имаме достатъчно ангажименти. Ако министерството направи предложение за тези три закона, за които вие говорите, че според вас има нужда да бъдат коригирани, аз ще подкрепя такова едно предложение, ако Министерството на културата си свърши работата и си ги напише. Защото ние ще ги разгледаме в тази комисия и ще ги защитим в зала.

Благодаря ви.

ПРЕДС. ДАНИЕЛА ПЕТРОВА: Благодаря Ви.

Други изказвания? Заповядайте.

ЕМИЛ ВАСИЛЕВ: Само да допълня колежката Емел Етем.

Госпожо председател, понеже аз съм член на Комисията от две години, но не се познавам с министъра на културата, не знам защо. В допълнение на казаното от колежката Етем, една молба – да ни запознаете с министъра. Да разчитаме ли на Вашето посредничество да ни запознаете с министъра?

ПРЕДС. ДАНИЕЛА ПЕТРОВА: Колеги, аз бих искала да кажа, че в последната година и нещо Министерството на културата винаги са се отзовавали да присъстват на нашите заседания, но действително министър Рашидов не е успявал и е изпращал представители от дирекции или ресорния заместник-министър, който движи конкретната материя, която е предмет на обсъждане. Няма повод аз да предавам на министъра, стенограмите са публични, тук е заместник-министърът, министърът на културата в момента е в Комисията по труда и социалната политика, след като там отказаха да разглеждат въпрос, който касае като водеща комисия персонална пенсия, тъй като министърът отсъстваше от страната с оглед ангажиментите му и изпълнявайки функциите си. Надявам се, че ако те свършат скоро, може да минат и през нашата комисия.

ЕМЕЛ ЕТЕМ: Тук като основна комисия той не се появява, но колегите от Комисията по труда и социалната политика явно повече държат на това.

ПРЕДС. ДАНИЕЛА ПЕТРОВА: Не е така! Не може и министърът, и заместник-министърът да са тук, след като има ресорен заместник-министър, колега Етем.

Освен това не смятам, че тази среща, която днес провеждаме, не е полезна. Напротив, тази среща е много полезна, защото никой от нас нямаше да бъде запознат в детайли с проблема. Когато човек познава проблема, в дискусиата може да търси решението и пътя за решаването на този проблем.

Да, всички отчитаме, че наистина има забавяне в ресора, който касае библиотеките, въпреки усилията, които полага министерството. Аз смятам, че след тази среща това, което е свършено, е въпрос на малко по-добра комуникация и на по-експедитивно движение на процесите. Друг е въпросът, че сега идват летните отпуски и отново имаме два-три загубени месеца, но сега ще дойде септември и смятам, че през месец септември трябва наистина да се огледат нещата и по законопроекта. Работната група може да бъде сформирана. Министерството на културата има ресурса за вземане на решение, друг е въпросът, че с оглед на ниския бюджет, знаете, че нашето министерство е с най-ниския в общи линии бюджет и това явно може би е ограничило хората, които работят в настоящия сектор. Считам, че двама човека също са безкрайно недостатъчни, но лесно е да се коментира, друго е, като се разполага човек в рамките на един бюджет.

Ще разговарям с министър Рашидов, ще му предадат и заместник-министър Стоев, и господин Чипев, но нека да продължим по темата и действително да не гледаме на библиотеките като на проблем, а да гледаме на тях като необходимост за бъдещето. Защото без писаното слово няма да има нито съхранено минало, нито настоящи автори, които да се купуват, пък опазването и развитието на библиотеките е наша отговорност, не само на Министерството на културата, а и на Народното събрание. Мисля, че и на всички български граждани и най-вече на отговорните институции.

Ако имате въпроси или нещо, което искате да допълните – обръщам се и към библиотеките, и към колегите от министерството.

Заповядайте, проф. Христова.

БОРЯНА ХРИСТОВА, Национална библиотека: Много Ви благодаря, госпожо Петрова.

Благодарна съм и на колегите от Библиотечната асоциация, които ме поканиха да дойда, за да се срещнем с Комисията, и на всички вас, които ни обръщате внимание.

Като единствената библиотека, пряко свързана с Министерството на културата, се чувства длъжна да кажа, че между Националната библиотека и министерството диалогът протича и ние срещаме разбиране. Досега отказ не сме получили от министерството, освен в случаите, в които самите те не разполагат със средствата да го направят и да ни обърнат внимание, защото нямат ресурса за да го сторят. Смятам, че имаме някои постижения заедно в областта на библиотеките, някои проекти, които ще дадат плод след време, защото общо взето в библиотеките когато се влага, не може да се получи веднага резултат. Но ако се планира добре дългосрочно, резултатите ще бъдат несъмнено много добри, включително и финансово. Защото когато инвестираш в образование, получаващ финанси.

Онова, което обаче искаме с ваша помощ да направим, е преди всичко да променим Закона за културното наследство, който има много недостатъци и който фактически не позволява адекватна грижа за писменото ни културно наследство, което е в библиотеките. Това означава ръкописи от десети век, архиви на най-известните ни писатели, това означава визуални архиви, военни архиви, родови архиви – онова, от което мормоните правят даже милиарди, те имат единствената библиотека за родови архиви, каквато искаме и ние да направим, човек по цялото земно кълбо да може да си проследи рода и така се получава световна картина.

Това са изключително важни задачи, в които библиотеките, особено Националната библиотека, позволявам си да изтъкна, трябва да играят много голяма роля. Защото от това ще има полза държавата преди всичко и всеки български гражданин. Затова моята молба е, когато се стигне до преправянето на този закон, да се използват експертите от Националната библиотека и да ни поканите (нескромно казано, да ме поканите и мен като експерт по писмено наследство), за да направим тази част на закона наистина както се следва и да може държавата да направи политика да се грижи за това наследство, да се разберам с църквата. Всичко това е въпрос на законодателя, защото в момента имаме ръкописи, които ако ви покажа, хората ще ни разобличат като най-нецивилизованата държава, ръкописи, които се разпадат и умират.

Така че, аз мисля, че това е във вашия ресор и ви моля за подкрепа в това отношение. Това са ръкописи на всички езици и за всички държави, за които можете да се сетите. Националната ни библиотека, а и другите ни библиотеки са толкова богати, че са на световно ниво като фондове и на най-ниското ниво в целия Европейски съюз като заплати и като пари за издръжка. Следователно и законодателят би следвало да е ангажиран с това, че не може да работят качествени хора в библиотеките, по-точно не искат, защото няма пари и моите колеги не могат да живеят със заплатата от 469 лева (не знам дали можете да си го представите), а да им искаме качествена работа и да приемат всичко като своя кауза. Но ако искаме да имаме реставрирано културно наследство, трябва да се вложат милиарди. Да започнем с милиони. Защото само тогава ние ще го покажем както трябва и от него ще печелим, разбира се. Ще бъде реставрирано, дигитализирано, продаваемо. Уверявам ви, че има все още неоткрити неща, все още се правят открития и това предизвиква световен интерес.

Моята молба е да направим този закон по европейски. Ние имаме Правилник за Националната библиотека, за това получихме съдействието на Министерството на културата, за нея има цяла глава в закона и се съобразяваме абсолютно с него. Но да получат колегите всички тези наредби, според мен е въпрос на приемане на работата, която досега експертите са свършили, а не всеки път да започваме отначало с работни групи. Това е моята молба.

Благодаря ви.

ПРЕДС. ДАНИЕЛА ПЕТРОВА: Благодаря Ви.

Колеги, други изказвания? Заповядайте.

АЛЕКСАНДЪР ДИМЧЕВ, Софийски университет: Уважаема госпожо председател, уважаеми народни представители! Миналия път, когато беше изслушването в Комисията, аз доста афектирано казах някои неща. Сега няма да се афектирам, но ще споделя онова, което исках тогава да бъде изложено пред цялата комисия.*

На 30 юни 2010 г. се състоя изслушване в Комисията, пред която се поставиха същите тези въпроси. До ден-дневен аз не знам да е решен един от тези въпроси, които ние сме поставили. Молбата ми е, без да диктувам дневния ред, това е абсолютно право на вашата комисия, нека колегите от Министерството на културата по всички тези точки до октомври да представят един конкретен план за това по какво се работи, за кое има възможности държавата. Всички знаем за трудностите в тази страна – финансови и други, които всички изпитваме на гърба си, но това са основополагащи точки, по които ние трябва да имаме някаква яснота. Къде ще работим, къде ще спрем и какво ще правим – без това няма да имаме бъдеще.

Благодаря ви.

ПРЕДС. ДАНИЕЛА ПЕТРОВА: Благодаря Ви.

Да се обърнем сега към колегите от министерството да кажат дали това е възможно и в какъв срок. Или може би да ви уведомят за приоритетите.

Заповядайте, заместник-министър Стоев.

ЗАМЕСТИК-МИНИСТЪР ГЕОРГИ СТОЕВ: Благодаря.

Вижте, аз съм много доволен от тази среща и смятам, че ще има много голяма полза от нея, като лично се ангажирам да направя необходимото да се ускорят поне нещата, които зависят от Министерството на културата. Конкретно по отношение на наредбата и стандарта ви уверявам, че ще изисквам веднага да се започне работа.

По отношение на това, което тук се спомена, че сградите на библиотеките са в трагично състояние, трябва да ви кажа, че това не е от компетенциите и не е в задълженията на Министерството на културата да осигурява средства за ремонти на тези сгради, тези сгради са предимно общински. Единствените ангажименти на Министерството на културата са към Националната библиотека „Кирил и Методий“. А общините имат възможност да кандидатстват по оперативни програми и да получават средства за ремонт на тези сгради и за подобряване на условията на работа в библиотеките.

Още веднъж благодаря за тази покана да участваме в това изслушване и ви давам уверение, че ще направя всичко възможно нещата да бъдат решени в най-кратки срокове. Дотолкова доколкото нещата зависят от Министерството на културата. Знаете, ние сме най-ниско ресурсното министерство, но много високопрофилно министерство и погледите на обществото доста често са отправени към нас. Но без ресурси знаете, че много малко може да се постигне. Административният капацитет на министерството е 150 човека. Националният исторически музей има по-голям щат, също и Националната библиотека „Кирил и Методий“. С тези хора виждате, че правим максималното, което можем да направим. Навсякъде имаме недостиг на административен капацитет.

Благодаря още веднъж. Ще докладвам на министъра за тази среща и смятам, че ползата ще бъде голяма от това наше днешно заседание.

ПРЕДС. ДАНИЕЛА ПЕТРОВА: И аз благодаря.

Заповядайте, госпожо Янева.

СНЕЖАНА ЯНЕВА: Бих искала да кажа само две думи на благодарност за вашето време, което отделихте.

Аз се радвам, ще ни приемате като възрожденци, ние се приемаме повече като бойци. Тази асоциация работи двадесет години на доброволен принцип. Имайте предвид, че всичко, с което сме помогнали, е направено в нашето извънработно време. И ние продължаваме да работим, защото, както казах, от това зависят българските граждани. Ние така сме учили, така са ни възпитавали и така работят всички наши колеги в страната. Може би заради това един лозунг, който Американската библиотечна асоциация има – „Библиотеките съществуват, защото ние сме там!“, много добре приляга.

Аз напълно разбирам, че има дълги години, в които нищо не се е случвало, и отново искам да благодаря и на заместник-министър Стоев, и на министър Рашидов, че ме прие и започнахме един разговор. Ще се радваме, ако това продължи. Но искам да кажа, че в това писмо на заместник-министъра на финансите аз не намирам, че ключовата фраза е, че сме в криза. Ключовата фраза е, че предложенията трябва да бъдат мотивирани и ключовата фраза е, че те трябва да отговарят на нуждите на населението. Съжалявам много, въпросът с кризата и въпросът с доходите, които не се увеличават в страната, не е точно така.

Разбира се, сградите не са ваш въпрос, ние ще обсъждаме с министерството, но може би има други законови възможности, моята молба е действително, ако имате някаква възможност, при разглеждането на бюджета да се дадат някакви допълнителни средства на това министерство, да има между тях цели, тоест да нямаме точно този проблем с парите, за да можем да разберем

въпрос на пари ли е, въпрос на хора ли е, въпрос на отношение ли е. Надявам се да е въпрос на пари. Защото ние всички тук сме събрани, за да работим за гражданите. А пък въпросът с парите е както се подредят приоритетите.

Аз съм завършила писмото си до вас с това, че библиотеките са по-необходими в бъдещето, отколкото са били в миналото и че този ден ще бъде един знаменателен ден за бъдещето, а не за миналото. В този смисъл се надявам всички ние тук да сме заедно в бъдещето и хората да могат да ни благодарят, че сме направили нещо за тях.

Благодаря.

ПРЕДС. ДАНИЕЛА ПЕТРОВА: И аз Ви благодаря.

Други изказвания?

За съжаление дебатът с министър Рашидов в Комисията по труда и социалната политика още не е приключил, но имат желание да дойдат. Ако искате, ще ги изчакаме, за да видят колегите лично министър Рашидов.

Заповядайте, колега Василев.

ЕМИЛ ВАСИЛЕВ: Предлагам да се самопоканим в Националната библиотека, да направим едно изнесено заседание там, за да ни покажете фондовете, които имате.

ПРЕДС. ДАНИЕЛА ПЕТРОВА: Ние можем да отидем в една от почивките между заседанията на парламента, може и да не е изнесено заседание.

БОРЯНА ХРИСТОВА: Може ли да отправя една покана? Искам да ви покана официално, на 3 юли в 11 ч. в централното фоайе на библиотеката, където ще се открие изложбата „Левски, революцията и свободата”, посветена на 175-годишнината от рождението на Васил Левски. Тържествата са под патронажа на госпожа Цеца Цачева и на българския парламент. Госпожа Цачева ще открие официално изложбата. Ще бъде представен в оригинал целият фонд на Васил Левски, ние го притежаваме, над хиляда документа. Най-ценното от нашия фонд на Левски, който обикновено държим в банката в „Архивни документи”, ще бъде представено на тази изложба, защото искаме да ѝ придадем официален вид. Така че сте добре дошли и който желае да разгледа и нещо допълнително, аз съм готова да покажа и допълнителни материали. За всяка изложба обикновено ви изпращам покани, госпожа Петрова идва винаги, уважава всяка наша изява, което е много приятно. Взимам си бележка и в бъдеще ще изпращам на всички членове на Комисията по културата покани, когато излагаме оригинали. Но тези оригинали, които сега ще изложим, скоро няма да бъдат излагани, защото избледняват. Заповядайте, ако имате възможност. Още повече, че парламентът е свързан с честването на годишнината на Левски.

ПРЕДС. ДАНИЕЛА ПЕТРОВА: Благодаря за поканата. Колеги, на 3 юли преди извънредното заседание на парламента, който желае, ще отиде на тази изложба.

Заповядайте, колега Станиславова.

ЛЮБОМИЛА СТАНИСЛАВОВА: Аз няма да съм многословна, тъй като наистина това за някои от нас е втора среща с представители на Българската библиотечно-информационна асоциация.

Бих искала също да отправя една критична бележка на представителите на Министерството на културата и се надявам думите „в най-кратък срок” на заместник-министър Стоев да не означават две години. Защото наистина за тези две години само си приказваме и нищо от това, което трябваше да се изпълни от министерството, не е изпълнено.

Аз лично не приемам тези оправдания, че човешкият ресурс е много малък, че хората, които ангажимент към библиотечното дело в България, не могат да се съберат и да утвърдят два документа. Съжалявам, не приемам тези доводи и това да е причина да не може да се утвърди стандартът и да се утвърди наредбата. И не мисля, че едно писмо на за-

местник-министър Горанов може да спре работата по утвърждаване на стандарта. Просто наистина е смешно!

Така че, надяваме се в най-скоро време да представите тези два документа, те са от полза на работата на всички тези хора, които работят в библиотеките в България.

А относно сградите, няма да се спирам подробно на този въпрос, но искам да дам един конкретен пример. Кметовете често са поставени в една дилема. Трябваше да се избира в един град в моя район дали да се възстанови сградата на библиотеката, която беше една от най-старите, или да се направи един водопровод по регионалната програма. Просто така бяха направени условията – по тази програма да се избере един проект. Кметовете наистина понякога имат ангажменти и правят проекти, търсят възможности, но се казва: съжаляваме, изберете само един.

Така че и нас ангажмент е да мислим как може да се помогне на местната власт, на кметовете, които имат такава инициатива, как да помогне държавата и да не ги поставя вечно на ръба да избират.

Надявам се следващата ни среща да е по-ползотворна и по-позитивна и да имаме вече нужните резултати.

Благодаря.

ПРЕДС. ДАНИЕЛА ПЕТРОВА: Благодаря ви.

Колеги, да си пожелаем приятна почивка! И следващия път да се срещнем с добри новини. Надявам се, че това, което изговорихме, ще бъде полезно за всички.

Благодаря ви.

(Закрито в 15,40 ч.)

ПРЕДСЕДАТЕЛ:

Даниела Петрова

Приложение № 2.2.

На 28 юни 2016 г. представители на ББИА се срещнаха с г-н Славчо Атанасов – председател на Комисията по културата и медиите в 43-то Народно събрание. В срещата участваха председателят на ББИА Снежана Янева и членовете на УС на ББИА Ваня Грашкина и Димитър Минев.

Председателят на асоциацията благодари за предоставената възможност и подчерта усилията на ББИА като професионална организация да бъде максимално полезна за постигането на по-високо съвременно равнище на библиотеките в България. В изказването беше изразена тревога от липсата на държавна стратегия за развитието на библиотеките и от сериозното им изоставане както от световните стандарти, така и от изискванията на обществото и нуждите на българските граждани.

Представителите на ББИА връчиха предложенията на асоциацията за изменение на Закона за обществените библиотеки, Закона за народните читалища, Закона за културното наследство и Закона за авторското право и сродните му права и поискаха подкрепа от г-н Атанасов за тяхното разглеждане в Комисията по културата и медиите. Председателят на ББИА посочи нуждата за осигуряване в Бюджет 2017 на необходимите средства за въвеждане на Стандарта за библиотечно-библиографско обслужване.

<http://www.lib.bg/index.php?option=com_content&task=view&id=1137&Itemid=1/01.07.2016>

СОФИЙСКИ УНИВЕРСИТЕТ „СВ. КЛИМЕНТ ОХРИДСКИ“

ПРОТОКОЛ №11

**ОТ ЗАСЕДАНИЕ НА АКАДЕМИЧЕСКИЯ СЪВЕТ,
проведено на 14 май 2010 г.**

... Проф. дин Иван Илчев – Ректор: Уважаеми колеги, много са неприятни и двата повода, по които свиквам Академическия съвет.

Първият е свързан с реакцията, която идва преди всичко от Министерство на образованието на напълно законното право на Софийския университет да изрази становище, различно от това, което изразява господин министъра на образованието...

Вторият въпрос е свързан с решението на правителството за Ботаническата градина.

Проф. Иван Илчев – Ректор: ...В тази връзка искам да кажа тук пред вас, че Вежди Рашидов лъже. Лъже гнусно и необосновано, както лъже малко дете, хванато, че не си е изяло сандвича. Никога нито за секунда не съм получавал покана от Министерството на културата за подписване на съглашение... ... „Поканих ректора на университета на един разговор, за да направим договор между нас за съвместно ползване на Двореца – Балчик, но те хитруват, срокът изтича...” (цитат от стенограмата на Министерски съвет). Просто ме е срам. Срам е, че имаме такъв министър...

Проф. д-р Боян Биолчев – ФСлФ: Започвам от последната фраза. Не можем да искаме извинение от човек, който, благодарение на това, че му искаме извинение, го извисяваме до ръста на Софийския университет. Това, което е направено, не може да бъде компенсирано с извинение.

...Ще бъдем разбрани криво и затова аз апелирам да спасим достойнството на Университета в един тежък момент и да спасим Университета в рамките на образователната система, където се готвят да го унищожат и това е видимо за всички ни. Такъв министър не може да има България. Софийският университет е с моралното си, историческо право да поиска оставката на министъра.

...Тука става дума за интелектуална недостатъчност, а не за нещо друго. Става въпрос за злъчен комплекс на човек, който не се е реализирал в Софийския университет...

...В момента Университетът трябва да стои като гранитен стълб зад своя Ректор. Няма миг в историята на Университета, когато е по-необходимо да бъдем заедно, защото ние отстояваме не само Софийския университет. Това е посегателство върху българския интелект. Искат да ни накарат да говорим просташки. Искат да ни накарат да ни поучават хора, които има Берлинска стена между нас и тях и тя е изградена от книгите, които те не са прочели и никога няма да прочетат, и което е наше ежедневно занимание...

... За Вежди Рашидов – приятел ми е. За съжаление въпрос на равнище на мислене. И това не е само той. В България има много хора, които сбъркаха своя имидж, получен от симпатичното полу хулиганско, закачливо, шеговито, понякога пиперливо говорене и го пренасят, без да се съобразят, че отиват да говорят от друга трибуна и говорят на различна аудитория. Така че мисля, че тук реакцията е очевидна и тя трябва да бъде също с юридически аргументи. Ние може да поискаме от държавата обяснение – кой е този, който не уважава последната инстанция на българския съд...

...В България се налага в момента авторитарен говор и аз мисля, че ние имаме просто историческата задача да махнем този начин на говорене поне от образованието, където Софийския университет има крайната дума. Ние отговаряме и за българския език и за съдбата на българското говорене и за съдбата на българското мислене.

Доц. д-р Александър Димчев – декан ФФ: Уважаеми колеги, напълно подкрепям това, което сподели Ректорът, проф. Биолчев. И ми се струва, че ние трябва да застанем заедно и да няма никакво разцепление в рамките на Университета. Аз тази сутрин говорих с моите колеги от факул-

тета, с всички ръководители на катедри. Те са категорични, че Университетът трябва да защити достойнството на България, достойнството на българското образование и най-вече достойнството на духа в тази страна. Да не съм по-многословен. Няколко конкретни неща: Предлагам все пак да се осъществи една среща с министър-председателя. Да се поиска такава среща, в която да бъде изложена официалната позиция на Университета, която може би сега ще бъде приета. Ако това не стане и не ни изслушат, конкретни предложения: наред с оставката, Софийският университет да не участва в официалните тържества по повод 24 май. Да отиде Ректорът сам да връчи и да се поклони пред паметника на двамата светли братя пред Националната библиотека. Академическият съвет да отиде да извърши този акт на уважение, да оставим един студент и един преподавател на онова място, където трябва да бъде Академическият съвет, за да види цялата държава защо Софийският университет не е на това достойно място, защо не е на мястото, където трябва да бъде. Да не бъдат канени изобщо на тържествата за 24 май министъра на културата и министъра на образованието. Да не участваме в шествието до Националната библиотека, да затворим вратите може би. Разбира се ние сме задължени в този тежък момент да работим и за антикризисни мерки и ще го правим това нещо, защото осъзнаваме ситуацията, в която е страната – и финансовата, и тежестта върху правителството, която е свързана с бюджета, тежестта в баланса на този бюджет. Ние не сме се отказали и никога не сме казали, че сме против структурните реформи и тук проф. Илчев заяви преди малко, че има група, която работи. Това е една от многото групи, които тепърва ще трябва да работят в рамките на този Университет. Това са моите предложения.

Проф. дин Иван Илчев – Ректор: ...Сега въпросът за 24 май. Тук беше предложението на доц. Димчев. Ние го обсъждахме сутринта на Ректорския съвет – каква трябва да бъде нашата позиция и решихме да го оставим за Академическия съвет действително. Въпросите са няколко, които той постави и между другото ги обсъждахме и ние – да поканим ли министъра на образованието и министъра на културата?

Проф. дин Иван Илчев – Ректор: С това сте съгласни. Второто, което предложи доц. Димчев ми се струва интересно: да не се присъединяваме към процесията, да поднесем нашия венец, нашите цветя и да оставим действително един преподавател и един студент на мястото на Софийския университет. Но няма да си проличи. Аз ви казвам от организационна гледна точка – те така ще се наблъскат и въобще няма да си проличи, че има празно място. Освен това да ви кажа честно, колеги: за мен това е най-светлият празник. И някак си не ми се иска да го разваляме. Нямаме много поводи за радост, а това е един повод за радост.

Доц. д-р Петя Янева: Ние всъщност се присъединяваме към българското общество, което чества братята Кирил и Методий, а не към политиците.

Проф. дин Иван Илчев – Ректор: Точно така и аз съм на това становище. Но в тази ситуация мисля, че не можем да поканим нито министъра на образованието, нито министъра на културата. Добре, който е съгласен с така направените предложения, моля да гласува.

ПО ПЪРВА ТОЧКА

По доклад на проф. дин Иван Илчев – Ректор, относно изявлението на Министъра на образованието, младежта и науката доц. д-р Сергей Игнатов по повод акцията на Софийския университет „Св. Климент Охридски“, проведена на 11 май 2010 г. и решението на Правителството на Република България за прехвърляне на имот, стопанисван от Софийския университет в гр. Балчик на Държавния културен институт, културен център „Балчик“

АС РЕШИ:

I. От името на Академическия съвет да бъде изпратено отворено писмо до Министерския съвет, в което основните акценти да се поставят върху:

- 1.** Категоричното несъгласие на Академическия съвет с острата негативна реакция на министъра на образованието, младежта и науката по повод акцията на Софийския университет „Св. Климент Охридски“, проведена на 11 май 2010 г., като едно законно право на изразяване на различно становище.

2. Несъгласие на Академическия съвет с водената от Министерство на образованието, младежта и науката политика за настройването на групи от българската интелигенция едни срещу други.
3. Липсата на адекватни механизми на Министерство на образованието, младежта и науката за решаване проблемите в образованието и науката през следващите години.
4. Несъгласие с позицията на министъра на образованието, младежта и науката при обсъждане на националните цели във връзка със стратегията „Европа 2020“, по отношение на средствата, които предстои да се осигурят за развитието на науката до 2020 г.

II. На тържественото академично тържество на Софийския университет по повод честването на празника 24 май 2010 г. – Ден на славянската писменост, българската просвета и култура като официален гост да се покани министър-председателя на Република България, г-н Бойко Борисов. Да не се отправя покана към министъра на образованието, младежта и науката и министъра на културата, в знак на несъгласие с политиката им.

За – 31, против – няма, въздържали се – 1. Приема се.

III. Упълномощава Ректора на Софийския университет да предприеме всички законови действия във връзка с обжалване на решението на Правителството на Република България за прехвърляне на имот, стопанисван от Софийския университет в гр. Балчик на Държавния културен институт, културен център „Балчик“.

За – 32, против – няма, въздържали се – 1. Приема се.

(Приложение № 2.3.1.)

СОФИЙСКИ УНИВЕРСИТЕТ „СВ. КЛИМЕНТ ОХРИДСКИ“

ПРОТОКОЛ №1

ОТ ЗАСЕДАНИЕ НА АКАДЕМИЧЕСКИЯ СЪВЕТ,

проведено на 29 септември 2010 г.

...

Проф. дин Иван Илчев – Ректор: С това исках само да ви въведа в проблематиката на днешния ден. Това е писано от Константин Величков, който е бил министър на просвещението. Единственото, което си позволих е там, където говори за образование и училище, аз добавих думичката „висше“. Друго не съм си позволявал да променям. Уважаеми колеги, вече сериозно, макар че за съжаление това, което четох е много сериозно...

...Уважаеми колеги, ще помоля да ме извинят колегите декани, част от които чува в доста по-разширен вид това, което ще кажа сега сравнително по-кратко за Академическия съвет. Ясно е за всички, че от месеци насам сме във финансова криза. През последните десетина дни се развиха известни събития, за които считам за нужно да ви информирам...

...Принудихме се пак, за мое огромно съжаление, защото не е редно да се действа по този начин, да прибегнем към помощта на Министър-председателя, който преди заминаването си за Брюксел от летището нареди въпросът да бъде уреден...

...Тоест ние срещу нашия бизнес получаваме определени пари срещу които удовлетворяваме другия бизнес. Оказва се обаче, че това уравнение въобще е нерешимо. От една страна има цени, които той обеща, че ще пораснат, от друга страна нашите образователни услуги на практика падат с близо 40% през последната година...

...Големият въпрос беше разговорът с господин Дянков и министър Игнатов. За мое удивление разговорът продължи два часа. Аз мислех, че за половин час ще свършим. Обикновено това е форматът на всички служебни срещи. Разговорът продължи два часа. За съжаление, но това не ме

учудва ни най-малко, след срещата излезе едно доста двусмислено комюнике от Министерство на образованието и науката, но както казах, тези неща не ме учудват. Не искам да ви занимавам подробно с разговора. Разговорът беше много труден. Явно е, че в тази ситуация нито Министерство на образованието, нито Министерство на финансите всъщност не са готови със схема на финансиране на университетите. Схема, която да отчита качеството на работа в университетите...

...До момента няма разработена система за подобно финансиране, макар че министър Игнатов се ангажира, че през следващата година тя ще бъде приложена. Ще се радвам да не съм прав, но ми се струва, че просто при най-добро желание, те нямат физическо време да го направят. Много трудно се правят всякакви законодателни промени....

...Поне две, три неща бяха направени или поне бяха поети ангажменти от двамата министри. Първото е за прословутата поправка в Закона за платено висше образование където елегантно – плюс това, че самата поправка беше така направена, че всички университети се отказаха от платеното, но елегантно беше направена една препратка към друг член в Закона за таксите за платените магистри, която удря директно Софийския университет.

... В крайна сметка въпросът опря някъде до около 6 милиона лева, за да можем да посрещнем следващата финансова година. Пак повтарям: ние сме в тази ситуация, тъй като законопроектът за орязването на бюджетната субсидия беше публикуван на 27 юли, когато бяха изтекли 7 месеца от годината, тоест големите проблеми ще бъдат в последните месеци... ..Разговорите са много трудни. Очевидно е, че правителството не разполага със свободен финансов ресурс. Очевидно е, че е натискано отвсякъде. Очевидно е, че не знае какво да прави в сферата на висшето образование и науката. Когато говорихме за реформи в Софийския университет с министър Дянков, аз казах, че ние правим каквото можем – не казвам, че правим всичко, което трябва да направим, съвсем не правим за съжаление това, което трябва да направим – но една основна пречка пред нас е липсата на дългосрочна държавна политика, декларирана в областта на висшето образование и науката. Всъщност Законът за висше образование за това и пропадна..

...Не казвам, че е най-тежката криза в историята на Университета, но е една от най-тежките.

Доц. д-р Александър Димчев – декан ФФ: Имам един въпрос, проф. Илчев. Ще продължим ли с реакцията на това, което се случва, както обсъждахме на Съвета на деканите и как ще реагира Софийския университет на създалата се ситуация?

Проф. дин Иван Илчев – Ректор: Това разбира се е право на Софийския университет. Ще си позволя да го кажа това, което казах на Съвета на деканите. Още преди 3 седмици не много официално си бях позволил да поискам разрешение от Софийската община и получих такова разрешение да открием учебната година пред Министерството. Но не исках да го разберат журналистите. Все се надявах на някакво разбиране. Това разрешение го имаме. Но за мен важи това, което казах пред Съвета на деканите. Струва ми се, че не е редно в първия учебен ден, който е празник за младите хора, положили огромни усилия за да влязат в Софийския университет, който иска ли му се на някой или не му се иска, но все пак с всичките си вътрешни проблеми, които ние си ги имаме и които за съжаление не можем да решим докрай, все пак сме на първо място в България. Значи тези млади хора ми се струва, че не е редно да бъдат лишавани от техния празник. Не е редно да бъдат лишавани от празника техните родители. На съвета на деканите, доц. Димчев, знаете много добре беше издигнато едно алтернативно предложение, което на мен ми се струва разумно, особено с оглед на вчерашния разговор, с оглед на това, че все пак за първи път се прави някакво усилие, за да се реши кризата от другата страна на уравнението – евентуално да помислим за активна реакция на 1 ноември. Да доц. Димчев.

...**Доц. д-р Александър Димчев – декан ФФ:** Искам да изразя личната си позиция, част от колегията от факултета ме подкрепя. Ние закъсняваме с някои наши реакции. Предложих на 24 май Софийският университет да не се включва в шествието за празника. Ако тогава бяхме направили подобна реакция, нещата щяха да бъдат по-различни. На нас непрекъснато ни се обещава, а после се отлага. И тук искам да поздравя колегата Бойко Пенчев за една чудесна статия, която написа в “Дневник”, в която казва, че “мизерията ще продължава да се задълбочава”. Защото проф. Илчев, Вие знаете, че този бюджет, който преди малко казахте, че сме го похарчили, ние няма да имаме пълния бюджет, а ще имаме друг бюджет – бюджет на мизерията, с който се опитваме в

момента, като стискаме зъби, да платим заплатите на хората. Това означава, че отново ще лишим и младите хора от стипендии, отново ще имаме наплив за общежитията. Аз не вярвам лично вече на подобни обещания. Ние трябва да изразим реакция в защита на българското образование, на младите хора в тази страна. И Университетът е този, който би трябвало да го направи и то на 1 октомври, когато е откриването на учебната година. Моите конкретни предложения:

1. Ние не можем да се самореформираме, което се иска от нас, без да знаем каква е държавната политика в областта на образованието и науката. Учудваща е позицията на Министъра на образованието, който преди няколко дни заяви, връщайки се от Брюксел, като се срещнал с комисаря по образованието: “Сега разбрах, че трябва да концентрираме усилията на държавата и да концентрираме университети”. А това се говори от 20 години, смешна работа. Отново се отлага реформата, отново се отлага това, което той заявява навсякъде, че ще има сериозна реформа.

2. На колегите студенти трябва да им се кажат малко повече неща за всичко онова, което се случва, за натиска над Университета, от гледна точка на финансовата политика, защото те не знаят.

Моето предложение е ние да заемем твърда позиция и на 1 октомври да открием учебната година пред Министерския съвет.

Проф. д-р Красимира Средкова – ЮФ: Уважаеми господин Ректор, аз напълно се солидаризирам със становището на колегата Димчев. Ние тук многократно в Академическия съвет си говорим, възмущаваме се, обсъждаме какво ли не, след това започваме да смекчаваме и след това нищо не става. Аз нямам нищо против да дадем повече информация на студентите, само че аз не искам студентите да ни отсрамват или ние някак си зад гърба на студентите да оставаме. Моето конкретно предложение е: както си е предвидено тържеството в академичната зала, 10.40 часа химна на Св. Климент и „Многая лета” и цялата аула под шествие до Министерския съвет. Все пак трябва да ни чуят. Много от хората не знаят дали ние протестираме, дали ние се съпротивляваме, дали ние възразяваме. Непрекъснато се слуша: синдикатите срещу това възразяват, работодателите срещу онова възразяват, а за нашия Университет само се пишат врели-некипели, но не се отрази една действително наша обща реакция. Това е моето предложение.

Проф. дин Иван Илчев – Ректор: Само искам да ви кажа, че ние имаме и подготвено алтернативно разписание на празника в зависимост от реакцията на Академическия съвет. В него е предвидено 10.45 часа ректорите и Академическият съвет тръгват начело на шествието, 10.55 през БНБ, 11.00 часа пред главния вход на административната сграда на Народното събрание Ректорът произнася слово, връщаме се към Университета по бул. Цар Освободител”.

АС РЕШИ:

На извънредно заседание Академическият съвет да обсъди и приеме актуализиран бюджет на Софийския университет “Св. Климент Охридски”, тъй като приетия бюджет не може да бъде реализиран.

За – 19, против – 5, въздържали се – 12. Приема се.

Проф. дин Иван Илчев – Ректор: Вторият въпрос е за реакцията на Софийския университет. За това има две предложения: едното е на доц. Димчев – протестът да го направим на откриването на учебната година на 1 октомври. Второто предложение : да се тръгне към организация на протест, който условно да бъде на 1 ноември и да бъде в зависимост от събитията, които ще се случат до 15 – 20 октомври. Който е съгласен с предложението на доц. Димчев, моля да гласува. Очевидно пропада. Който е съгласен с второто предложение, което също предвижда протест, моля да гласува.

- Доц. д-р Александър Димчев – декан на ФФ предложи с оглед създалата се кризисна ситуация, Университета да излезе на протестно шествие на 1 октомври.

За – 5, против – 19, въздържали се – 12. Не се приема.

- По предложение на проф. дин Иван Илчев – ректор

АС РЕШИ:

Софийският университет “Св. Климент Охридски” да има готовност за протест за Деня на народните будители – 1 ноември. Обявяването на протеста ще зависи от изпълнението на поетите ангажменти от министър Дянков за отпускане на допълнителни средства до края на годината и промяна във финансовата ситуация на Университета през следващите две седмици.

За – 20, против – 3, въздържаха се – 8. Приема се.

(Приложение № 2.3.2.)

СОФИЙСКИ УНИВЕРСИТЕТ „СВ. КЛИМЕНТ ОХРИДСКИ“

ПРОТОКОЛ №2

ОТ ЗАСЕДАНИЕ НА АКАДЕМИЧЕСКИЯ СЪВЕТ, проведено на 13 октомври 2010 г.

...Проф. дин Иван Илчев – Ректор: ...Уважаеми колеги, този извънреден Академически съвет се свиква, за да видим каква би могла да бъде реакцията на Софийския университет „Св. Климент Охридски” спрямо предложения бюджет на Република България и мястото на образованието и науката в него. Искам да благодаря на тези от колегите, които в последните дни вземат участие в публичната дискусия в обществото, защитавайки позицията на Софийския университет. Благодаря колеги, надявам се, че ще бъдете още по-активни. На дискусия искам да подложа формата на нашата реакция спрямо бюджета и един въпрос, който малко така е страничен. Тази наша реакция безусловна ли ще бъде или ще зависи от евентуално разбиране, проявено от правителството за състоянието на Софийския университет, който, съгласно приетата схема на финансиране през 2011 г. на практика е недофинансиран в сравнение с много други висши училища...
...Имаме предвид, че ситуацията в държавата е изключително тежка и че нашите искания трябва да бъдат в рамките на разумните основания и разумните възможности, която би имала държавата в близките няколко месеци или години.

...

...Доц. д-р Александър Димчев – декан ФФ: Уважаеми колеги, аз ще ви представя становището на нашия факултет, което беше определено снощи и на заседание на Факултетния съвет. Но преди това ми позволете пак в рамките на 3 минути няколко думи, които са важни. Днес, движейки се из коридорите, си спомних нещо, което се случи преди около 23 години. Университетът е тъжен. Тогава изгониха университетските преподаватели. Преди 23 години той беше тъжен. Днес видях демотивацията в очите и поведението на хората. Струва ми се, че днес изпадаме в една подобна ситуация и някои хора трябва да разберат, че не бива да има шега с образованието и с младите хора в тази страна. Ще ви представя нашето становище след тези няколко думи. Колегията на ФС на ФФ е силно разтревожена от негативните процеси, които протичат в областта на висшето образование и науката, водещи до драстично понижаване качеството на образование на студентите, до признаци за разпад на системата за образование и наука в нашата страна, което ще има дългосрочен и невъзстановим ефект за бъдещето на страната. Също така колегията изрази своето недоволство от недостатъчното финансиране на Софийския университет. Колегията счита, че: В последните години липсва утвърдена национална стратегия, държавна политика и ясна платформа за реформиране на сектора висше образование и наука. Води се некоректна „битка” за деперсонализиране, нихилизъм и намаляване на влиянието и потенциала на водещите университети и научни центрове в страната; Политиците не изпълняват поети ангажменти от България

за финансиране, за провеждане на програмите и политиките в областта на висшето образование и науката. Продължават да се пилеят средства за разкриване на нови университети, както казаха и колегите. Създава се ситуация, в която повечето млади хора се принуждават да губят доверие в образователната система на страната и масово да търсят добро образование в чужбина. Правят се необосновани изказвания и постановки, с цел сплашване и погрешно информиране на общественото мнение и формиране на неверни представи – визираме Софийския университет. С неадекватната и обещаваща нормативна база се блокира и се създава хаос в развитието на академичния състав и желанието за реформи от страна на университетите. Не считаме, че проблемите трябва да се прехвърлят от болната върху здравата глава. Колегията предлага и ще подкрепи протестни действия на СУ заедно с други университети, предизвикани от: забавянето на реформата, недофинансирането на висшето образование и науката, което води до драстично снижаване на качеството на образование на младите хора. Настояваме за: Започването на сериозна реформа в областта на висшето образование, за подобряване на неговото качество и качеството на научните изследвания. За целта трябва да бъде разработена ускорено ясно дефинирана държавна политика. Тя трябва да формулира: Стратегическите цели, приоритети и направления на страната за години наред, които ще се подкрепят в областта на висшето образование, както и в съответствие с поетите ни ангажименти в ЕС; Ролите на отделните университети и висши училища при изпълнение на приоритетите и на други, поддържащи цели и задачи, важни за нашата страна; Да бъде изработена нова нормативна база за висшето образование и науката и развитието на академичния състав, която да даде възможности на по-активните субекти да се развиват и за по-голяма самостоятелност на факултетите и звената; Промяна на бюджетната рамка за 2011 г. – това, което и колегите казват. Предоставяне на допълнителни средства от правителството за нормалното протичане на учебния процес в Университета и други засегнати ВУ. Не бива да се допуска по никакъв начин разстройване на учебния процес и т.нар. „дървена ваканция”, с което ще се снижи качеството на обучение на младите хора. Колегията застава категорично на позицията за: Сериозни структурни и други промени в Софийския университет, в съответствие с изработената национална стратегия за висше образование и наука. Самоцелните реформи водят до мизерно съществуване, до унищожаване на постигнатите добри образци и наказване на добрите. Считаме, че в подобен труден момент от изключително значение е солидарността на цялата академична колегия – преподаватели, студенти и администрация.

Проф. дин Иван Илчев – Ректор: Благодаря ви. Доц. Тепавичаров.

доц. д-р Ивайло Тепавичаров – декан ФП: Уважаеми господин Ректор, уважаеми членове на Академическия съвет, вчера Факултетния съвет на Факултета по педагогика имаше извънредно открито заседание, на което освен членовете на Факултетния съвет присъстваха практически всички преподаватели от факултета, както и за моя голяма радост и доста внушителна група студенти. След една доста продължителна и емоционална дискусия факултетната общност се обедини около няколко основни пункта. На първо място ние считаме, че при създалата се ситуация, безусловно Софийския университет е длъжен да протестира. На второ място ние смятаме и това беше казано доста еднозначно, че основните ни искания, с които ние трябва да се обърнем към обществеността е искането да се създадат съответните не само финансови, но и законодателни и организационни предпоставки за високо качество на образованието...

...На трето място Факултетният съвет доста ясно формулира тезата си – това, което беше казано и от Философския факултет – че е необходимо паралелно с протестните ни действия да се започне и то с ускорени темпове работата по реформа в Университета по посока на първо място по оптимизиране на структурата, с оглед по-голяма икономическа ефективност и на второ място към реформа, насочена към една по-голяма автономия на отделните факултети с оглед въвеждането на диференцирано заплащане на преподавателите, съобразно техния труд. Благодаря за вниманието.

...проф. д-р Боян Биолчев – ФСлФ: Господин Ректор, уважаеми колеги, малко закъснях, но все пак изслушах някои мнения, които засягат вътрешна реконструкция на Университета като начин да се подобри държавата. Това не може да ме направи фокусник. В момента не говорим за Софийския университет. Тук прокрадва се, появява се, но не е в ползрението на всички философията за облика на българската държава, за облика на българския човек. В мига, в който почнем да се съобразяваме с малоумни властимащи, защото с това имаме сблъсък. Малоумни са,

не са безумни, защото ум някакъв имат, но не е достатъчен. Става въпрос за една открита, ясна и категорична война срещу Софийския университет. Нищо друго не се получава в държавата. Ние винаги не сме били удобни. Тези, които произнасят в крайна сметка по елегантен начин, но достатъчно категорично визията за това, което преживяваме или това, което ще настъпи, никога не са били симпатични на тези, които собствена визия, съобразена с техния хоризонт на виждане. Никога не е било толкова категорично и ясно, че Университетът пречи на интелектуалната визия за бъдещето на България. За това става на въпрос. И призовавам колегите: сега е мигът, в който не трябва да се съсредоточаваме върху колко часа имаме какво трябва да направим. Не е проблемът в Софийския университет. Не е проблемът в това дали ние имаме невзети часове, дали сме изхарчили 20 лева повече за едни какво си, проблемът е, че центърът на интелекта на България е неудобен. И ако ние отстъпим от това нещо, отстъпваме от възрожденската визия на българите, от създаването на българския университет и в крайна сметка от създаването на българската държава в един вид, в който тя е понятна за Европа. Ако Европа ни иска като слуги, няма да ни получи, ако Софийският университет запази своето име и своя начин на протест. Не протестираме за подробности. Протестираме за философия, за българския облик. И ако отстъпим от това точно в този момент, ние се явяваме предатели на националната кауза. Каузата е национална, тя не е на Софийския университет. Представят ни образованието като проблем на транспорта. По-бilo лесно да отидеш в Перник, отколкото до Софийския университет. Това ли е България? Мълчим ли? Аз – не.

...проф. дхн Борис Гълъбов – ХФ: Предвиденото намаляване на бюджета за образование от 4,2 на 3,3 в левове е над 700 милиона лева. Не е някаква дребна сума. На този фон искането на министъра за 110 милиона повече де факто е изключително малко. Де факто става въпрос за един стратегически завой в политиката на българските правителства, които досега са били по едни или други причини са били доста не щедри към образованието и особено към науката, но сега това е драстично понижение, което е абсолютно неприемливо за страна от Европейския съюз...

...проф. дфн Боян Биолчев – ФСЛФ: Просто не довърших едно нещо, извинявам се, че взимам пак думата. Аз мисля, че трябва да бъде проведена една среща със Студентския съвет, защото в момента наблюдаваме очевидни опити да бъдат противопоставени студентите срещу техните преподаватели... Аз се извинявам, дано да е завършила в някакъв положителен план, но опит за флирт е направен. Вторият опит е вътрешно противопоставяне в Университета. Господин Ректор, аз прочетох, че министърът на просветата е казал, че за финансовата криза е виновен не сегашният Ректор на Университета, а предишният. Той просто е закъснял с 3 години. Но опитът за противопоставяне трябва да бъде изчистен, преди да излезем навън. Много държа на това нещо.

...проф. дсн Майя Грекова – ФФ: Колеги, аз мисля, че тук всъщност има съгласие по това, че трябва да протестираме срещу бюджет 2011. Никой не каза нещо срещу това. И ако сме се събрали за това ..

...доц. дфзн Румен Ценов – ФзФ: 3 факултета казаха, че те не желаят да протестират – Математически, Богословски

...проф. дмн Иван Сосков – декан ФМИ: Не, казахме, че не искаме с общи приказки. Казахме, че искаме конкретни неща.

проф. дсн Майя Грекова – ФФ: Аз досега не чух някой да казва, че е съгласен с бюджет 2011. Ако това е така, да гласуваме протест срещу бюджет 2011. И след това, ако решим да протестираме, да обсъдим въпроса как и кога да го направим. Другите въпроси, те са изключително важни за нас – как ще оцеляваме до края на годината.

...И следващата, но ако се приеме искането ни за промяна в бюджета, ще си оцелеем. Ако искаме светлите къщи на проф. Колев – много искам светла къща и слънце. Но няма да ни се случи нито следващата, нито след 20 години. Нека да бъдем пък относителни реалисти. Няма да прекъснем обучението също – това, струва ми се също е ясно. А другите въпроси, че ние нищо не свършихме в Университета през тези 6 месеца, мисля да ги обсъдим следващия път и то категорично. Ако си спомняте последния Академически съвет през юли, аз попитах защо нямаме документ по най-важната точка от дневния ред за структурни промени. Господин Ректорът ми отговори, спомняте си какво: защото до последния момент преговарях и във всеки следващ момент се случ-

ваше нещо и това, до което бях достигнал, пропадеше. Чудесно – минаха юли, август, септември, октомври. Нищо не се мръдна в Университета. Все пак казахме си, че има проблеми, казахме си, че има резерви, но нищо не направихме. Това го казах и вчера и на Факултетния съвет. Този Университет има нужда от някаква реорганизация. И това не може да го направи нито Ректорът сам, нито пък и ние като Академически съвет. Има си специалисти експерти, които са консултанти и правят точно такива оценки. Да, после ние ще го приемем или отхвърлим, но така чрез преговори Ректор с всеки един от деканите и после обратно и после трети път, няма да стигнем доникъде. Така че конкретно предлагам: гласуваме протест, решаваме каква да бъде формата срещу бюджет 2011 с ясно повишаване на процента за образование и в частност за висше образование. След това всичко нататък.

Проф. дин Иван Илчев – Ректор: Благодаря ви. Доц. Спасов.

Доц. д-р Любомир Спасов – декан на МФ: Уважаеми проф. Илчев, един университет съществува заради студентите. Разбрахме, че сте имали среща със Студентския съвет. Не е ли редно да дадем дума – какво мислят те. Ние сами като преподаватели – 2000 човека ще излезем като преподаватели. Студентите ще стоят настрана и няма да чуем какво искат те. Какво е тяхното мнение?

Проф. дин Иван Илчев – Ректор: Доц. Спасов, първо аз мисля, че не всички от преподавателите ще излязат на протест. Това е пределно ясно в момента. Мисля, че още преди няколко месеца на заседание на Академическия съвет казах, че много ясно личи процесът на корозиране на корпоративното чувство в Университета. От няколко месеца насам, това го посочи и проф. Биолчев, се води война срещу Университета. Това също мисля, че е ясно. Ясно е, че Университетът не може да продължи в традицията, която той си е изградил, когато е бил едва ли не единствен университет в България. В момента той не е единственият университет в България. Има доста други университети, които гледат към Софийския университет и опитват да се наложат за негова сметка и това е нормална борба за съществуване. Ясно е. Ясно е, че тази кампания има определен успех. Не е случайна. Снощи си мислех, че най-висока степен на успех има сред Журналистическия факултет, където четат най-много вестници и гледат най-много телевизия. Но едно искам да кажа. Структурните промени, за които тук се спомена, са нещо изключително важно. Аз съм сигурен, че те трябва да се направят. Нашият проблем, че ние всички тук седим и говорим са важни, гласуваме колко са важни. Средно на ден ми се обаждат по четирима декани, които молят за тази или за онази промяна в полза на съответния факултет за неприлагане на тази или онази кризисна мярка, защото това е важно. И между другото в повечето случаи те са абсолютно прави, но ако действаме по този начин, нищо в Университета няма да се промени. На думи всички искат промяна. На дело – почти никой не е готов да я направи. Нека да бъдем откровени. Проф. Спасов.

проф. дхн Тони Спасов – декан на ХФ: Благодаря, г-н Ректор. Колеги, аз смятам, че трябва ясно да разграничим няколко неща. Първо: наистина днес вземаме решение за протест – форма и съдържание на нашите искания. След това ще обсъждаме приоритетите при управление на нашите финанси – къде сме сбъркали. Очевидно сме сбъркали. Ще обсъждаме мерките, преразпределение и прочее, но наистина нека да не смесваме двете неща. Говорим за протест. Протестът, още веднъж ще подчертая, може да бъде, както казаха колегите, за намаления бюджет, корекция на намаления бюджет с тези 2%, които ни отличават от средния процент за страните членки на Европейския съюз. Означава милиарди, колеги. Става дума за огромно число, за много пари, които биха подобрили образованието. Знаем, че държавата няма пари, но преразпределение

проф. дфн Боян Биолчев – ФСлФ: Откъде знаем? Престанете с това клише. Аз пък знам, че има. Извинявам се за хулиганския рефлекс, но престанете. Държавата има пари. Винаги е имала пари, разхищавала е и винаги е ощетявала образованието. Извинявам се, професоре.

Цвета Георгиева – Председател на Студентския съвет: Уважаеми проф. Илчев, уважаеми членове на Академическия съвет, говоря от страна на Студентски съвет, тъй като от името на всички студенти в никакъв случай не мога да говоря, защото винаги има разногласия сред студентите. Дори и сега спорим с една група дали трябва да се протестира, дали не трябва да се протестира. Но ние май месец безусловно подкрепихме Академическия съвет, че трябва да се протестира и за съжаление обрахме само негативизъм и в медиите, и в обществото, и сред собствените си

колеги. Съжалявам, че ще го кажа, но за мен, ако няма точна и ясна форма на протест и точни и ясни искания, точна и ясна визия какво да правим след този протест, ако не ни одобряват исканията, няма смисъл да се дигаме, да отиваме и пак да ставаме за сеир, защото точно – съжалявам се за думата, която употребявам – точно това се случи май месец. Благодаря ви.

АС РЕШИ:

1. Софийският университет „Св. Климент Охридски” протестира срещу предложения бюджет за 2011 г. и ниския процент, заложен в него за образование и наука.

За – 36, против – няма, въздържали се – 3. Приема се.

(Приложение № 2.3.3.)

СОФИЙСКИ УНИВЕРСИТЕТ „СВ. КЛИМЕНТ ОХРИДСКИ“

ПРОТОКОЛ №3 ОТ ЗАСЕДАНИЕ НА АКАДЕМИЧЕСКИЯ СЪВЕТ, проведено на 30 октомври 2010 г.

Проф. дин Иван Илчев – Ректор: ...Ще си позволя да започна с една малка предистория. Декември месец миналата година Академическият съвет на Софийския университет в две последователни заседания разгледа предложенията, предложени от Министерството за Закон за развитие на академическия състав. Прие остра декларация срещу него. Тогава, ако си спомняте се искаше и оставката на министър Игнатов. Резултатът от това беше, че министър Игнатов публично обвини колегията на Софийския университет, че не дава стипендии на студентите, а си раздава парите за заплати. От януари месец 2010 г. вървеше процесът по обсъждането на Закона за висшето образование в България. Този процес тръгна много бавно с много настоявания от наша страна. Резултатът беше, че ние май месец взехме решение да изразим един интелигентен протест. Не защото ние нямаме пари, а срещу липсата на политика, дългосрочна стратегия в подкрепа на висшето образование и науката. Два дни след този протест, както знаете, тук при нас дойде Министър-председателят и министърът на образованието (Б.А. – 27 май 2010 г.). Тогава беше издигнато едно предложение, с което аз не бях съгласен – вие знаете много добре – за платено висше образование. Така или иначе веднага след срещата, два дни след срещата в Народното събрание беше организирана атака срещу Софийския университет, в която Софийският университет беше обвинен в лош мениджмънт. Веднага искам да кажа, че ние знаем – повече от половината декани са тук, че не сме най-блестящите мениджъри.

Доц. д-р Александър Димчев – декан ФФ: Харвард също фалира миналата година, благодарение на добри икономисти.

Проф. дин Иван Илчев – Ректор: Предложението за платено висше образование, което беше подготвено от нашите юристи, беше така префасонирано, че на практика всички висши училища се отказаха от него, в полза на частните университети, нека говорим откровено. Същевременно не беше прието нашето предложение, което беше съвсем скромно, но мисля, че беше по-разумно, нашето предложение да се даде право на държавните университети да приемат платено хора, които вече веднъж са изчерпали правото си на държавна поръчка, тоест тези хора да не бъдат принуждавани, ако искат да положат второ бакалавърско образование, да ходят в частните университети, а да имат право на свободен избор.

Не бива да забравяме, че министърът на финансите е вицепремиерът, който отговаря за образованието. Започнаха атаките срещу Софийския университет. Бяха ни дадени за пример няколко университета. Беше обяснено, че единствено Софийският университет има проблеми с финанси-

рането, никой друг университет няма и ни беше даден пример за УНСС. Ние опитахме все пак да обясняваме, че има огромна разлика между Софийския университет и другите университети, които като правило работят и развиват само няколко професионални направления, а пък особено УНСС...

...Срещнах се с Дянков и със Сергей Игнатов и както ви уведомих, Дянков каза, че има известни резерви, с които евентуално ще се помогне на Софийския университет. Срещата завърши в 5 часа след обяд, на другия ден сутринта Сергей Игнатов внесе прокурорска проверка в Софийския университет...

...Софийският университет обяви, че ще изрази своята тревога за липсата на стратегическо мислене в областта на висшето образование и науката. Ще обяви на 1 ноември. Това го обяхме около 10 октомври. Веднага след това в Софийския университет пристигна комисия, назначена от Министерство на образованието от 9 души – толкова голяма комисия до момента не сме имали нито от Сметната палата, нито от където и да било другаде – която трябва да провери цялостната дейност на Софийския университет. Те искат очевидно да свършат до 1 ноември, но не са успели, не могат да го направят. Аз очаквах, че ще свършат преди 1 ноември, за да ни ударят преди 1 ноември. Не са успели да свършат. Междувременно още преди 10 дни е обявено, че на 4 ноември ще бъдат обявени резултатите от рейтингите на професионалните направления в българските университети...

...И миналата седмица изведнъж се появи тази инициатива на вестник „Стандарт“. Малко странно звучи вестникът да почне да обявява такава дискусия, без най-малкото предварително да се е консултирал със Софийския университет. Най-малкото, както изисква учтивостта, да каже: „Ние смятаме, че тук има проблеми и бихме искали да ги поставим на обществено обсъждане, и бихте ли искали да участвате в тях.“ В интерес на истината искам да кажа, че вестник „Стандарт“ е един от два, трите вестника в България, които опитват да се отнасят относително по-обективно към това, което става във висшето образование и науката у нас, като изключим един случай, свързан с откриването на нашия Харвард център, когато публикуваха много грозен материал. Аз гневно реагирах срещу това. И надявам се, че проф. Чобанов е доволен, тъй като те публикуваха почти на цяла страница описание на Харвард центъра и нещата, които правим, което между другото за един вестник – те не са свикнали въобще да си признават, че са направили грешка – за един вестник това беше много. Когато пристигна тази покана, ние се колебаехме какво да правим. Първата ни реакция беше все пак да отидем. Още повече, че в съгласие с договореностите, които бях постигнал с образователния министър и с министъра на финансите, на 4 октомври в 10.00 часа сутринта в Министерство на финансите официално беше заведен нашият отговор на въпросите, които обсъждахме на срещата. Министърът на образованието и министърът на финансите си позволиха няколко пъти през следващата седмица да кажат, че ръководството на Софийския университет проявява необяснима инертност и не дава отговор на въпросите. Нещо, което ни принуди да публикуваме факсимилето на документа. Оттогава досега, струва ми се, че 5 пъти секретарката на Ректора е звъняла на секретарката на министър Дянков с въпрос кога ще се срещнем в крайна сметка. До този момент не само среща няма, но няма и дори извинение от страна на министър Дянков, че да кажем, че е прекалено зает с работа, с разговор със синдикатите и т.н. Тоест няма абсолютно никаква реакция, което е проява на липса на възпитание и липса на култура, за мен поне. Междувременно министър Дянков обаче намери на два пъти време да се срещне със студентите. Значи намери време да се срещне със студентите и ние като възрастни хора ни е ясно за какво става въпрос на подобни срещи. И да се стигне накрая до безпрецедентното бих казал изявление на Дянков преди два дни, в което посъветва студентите на УНСС да не търсят студентската мобилност в Софийския университет, при положение, че същия ден сутринта Сергей Игнатов беше принуден да каже, че от рейтингите излиза, че най-доброто висше училище в България е Софийският университет. Да ви кажа честно Дянков просто не мога да го разбера. Не мога да разбера това, което прави българското общество в последните месеци и година. Това е една необяснима за мен автофагия, едно самоизяждане. ... Просто трябва да изберем възможно най-рационалния начин на поведение

...Доц. д-р Александър Димчев – декан ФФ: Драги колеги, аз не съм се готвил, но всичко това, което се сподели тук, ние го изживяваме през тези години и е много неприятно, че това се

натрупва върху институцията, която, както каза господин Ректорът, винаги се е стремяла да бъде коректив в това общество и ние не бива да позволим по никакъв начин да ни смачкат. Много е лесно в една държава да го направи това с всичките си ресурси. Отивам към утрешната среща. Всички съзнаваме, че тук има нещо нередно в цялата тази история да ни помирят. Но какво да ни помирят, когато ние сме институции, които трябва да си говорим непрекъснато, да има диалог. Но такъв диалог няма. Явно вестникът – това е негово право, политика – намира една ниша, която може да извади като ползотворно за своето развитие, за своята тиражна политика и т.н. Но ние не бива да позволим утре одитът да бъде изваден. Колегите, които знаят защо това не бива да става, е не от гледна точка, че ние нямаме проблеми, нямаме никакви конфликтни точки, нямаме никакви нарушения. Както знаем това се случва. Аз също го правя и го казвам, че рискувам и работя на гърба на риска в някои отношения само и само заради младите хора и правя компромис. Не бива да се допуска този одит да се извади от гледна точка на нормативната база. Ще трябва първо институцията да се запознае и тогава да се отговаря, иначе утре има една опасност ние да се изправим като пред съд – пред телевизията, пред камерите и да ни поставят пред една такава ситуация, когато голяма част от нас не познаваме нещата. На второ място разговорът трябва да бъде концентриран, както е тук – държавната политика. На трето място: в контекста на тази държавна политика ние трябва да излъчваме позитивни сигнали. Не, че Университетът е против законите, които са за реформиране. Ние винаги сме искали да се реформираме и реформите са тръгвали винаги от Софийския университет. Ние не сме против закона за академично развитие – може да се извадят протоколите на Академическия съвет – ние сме срещу някои недомислия, които искахме да бъдат коригирани. Не сме тръгнали на битка с държавата или с определени личности да нарушаваме тяхното его, а ние искахме нормален закон. И сега ще искаме нормален закон. Нека да седнем двете страни и да се договорим по кои линии може да се постигне нещо, което е в интерес на държавата. На следващо място – Законът за висшето образование. Ние искаме да има реформа във висшето образование и това трябва да бъде позитивният сигнал, но не можем да се съгласим с някаква псевдореформа, в която всички да ни изравняват и във финансово отношение, и в какво ли не. На четвърто място: ако се вади одит, нека да се извади и рейтингът. Аз имам сведение и някои колеги тук имат сведения – рейтингът не се вади нарочно по съображение на капана, за който говорихме. Утре ще се стремят да направят следното нещо, което се случи с Академията и аз много съжалявам, че ние тогава не подкрепихме Академията, защото може би си спомняте, че някои изразиха една реплика. Утре ще се опитват и нас да ни наказват. Трябва да сме единни. С това затварям думата за Академията. Капанът е следният: от друг ден да се извадят нелицеприятни сведения – знаете, това е политика на вестника и тяхно право да си вдигат тиража и да се омаловажи протеста на Софийския университет и да ни поставят на тясно, да ни поставят именно в една ситуация ние да се оправдаваме. Това не бива да го допускаме. Нека, ако се вади одитът, да се извади и рейтингът. Нека тогава да го коментираме, защото знаете какво ще се случи. Аз се учудвам на министър Дянков. Ще помоля моите психолози да му направят един психопортрет. Имаме добри специалисти, но да е жив и здрав човекът, вживява се в ролята си. Аз се учудвам на следното нещо: как може един държавник да се опитва да тръгне срещу златна кокошка, която снася златни яйца. Аз уважавам институциите, колеги. Той е поставен в момента там, той отговаря, друг е въпросът какъв е капацитетът на този човек. Но институциите трябва да се уважават. Но не може един държавник по този начин да говори и с това затварям и тази скоба. Той трябва да се извини, пред всички да се извини на институцията. В противен случай аз смятам, че може да станем и да си тръгнем. И ще сме в правото, за да защитим достойнството на тази институция.

Проф. дин Иван Илчев – Ректор: Благодаря на доц. Димчев, но въпросът е, че не зная дали ще говорим с министър Дянков.

Доц. д-р Александър Димчев – декан ФФ: Още няколко думи, проф. Илчев. Финансовата политика на правителството: не може да бъдем мачкани по този начин и непрекъснато да се излъчват различни неща: ще има реформа, няма да има реформа. На кой да се вярва за тази реформа. Аз си приготвих едно православно календарче – тук благодаря на колегите от Богословския факултет, които ми го подариха за Нова година. По него аз се ориентирам за празниците и за финансово състояние на държавата. На Димитров ден ще се оправи, на Петков ден ще се развали, на Гергьовден ще има 3,6 растеж на държавата. Съжалявам, ама това е малко парадоксално,

което се случва и ние как да планираме тези средства. Много ясно беше изявено и в позицията – напълно кротка, тиха, нормална, иронична и чудесна позиция, която вчера беше изразена на сайта на Софийския университет. Аз имах една дисциплина „Астрология“, която се опитаха да я атакуват, но аз ще ги върна тези колеги астролозите, защото те преподаваха науката за астрология не като астролози, а позитивите и негативите на това явление, на този феномен астрология. Ще ги възстановя тези хора, за да гадаем какво ще се случи. Финансовата политика: аз преди малко, извинявайте проф. Илчев, че ви прекъснах така, не обичам. Харвард – знаете беше чудесен университет, на първо място. Но те избрах миналата година една госпожа, уважаван професор, която се довери на икономистите. Харвард загуби 30% от активите, в резултат все пак на едни превъзходни икономисти, това е криза. Нека да не ни обвиняват, че ние сме изпаднали в такава ситуация. Ние получаваме пари да обучаваме на база на държавна поръчка при 25 000 човека. На нас да ни е намалена тази държавна поръчка? На нас да ни е казано: „Обучавайте с по-ниско качество, обучавайте с по-малко преподаватели.“ Ние изпълняваме държавната поръчка – това също трябва да се разбере. Ако има политики – тук сме си говорили много пъти с колегите от природните направления, които безкрайно уважавам. Не може с 1 700 лева да искате обучение. Студентите по практика в Биологическия факултет, в който аз имам син и съм им страшно благодарен за това, че му дадох старта в живота – ами лятото калинки ли да ходят да събират на практика, вместо да работят в лаборатории. Той отиде в Далас в лаборатория, в която на следващия ден му дадох микроскоп за 4 милиона долара. Как да се обучават нашите студенти? В Биологическия факултет имаше един микроскоп – извинявайте, това е интересен факт – до игрището, на което играехме ние футбол. Проф. Ташев, бог да го прости, излизаше човекът като дядо Боже на един балкон отгоре и казваше: „Моля ви се не ритайте в стената. Микроскопът трепти, ще го развалите“. Той показваше, че е електронен микроскоп. Доколкото знам този микроскоп сега не действа. Спомнете си за коя година говорим. Е, не става така. Ако тази държава има сериозна политика и иска да не бягат нашите хора навън, трябва да даде достатъчно средства. Ако ни каже: няма нужда от философи, от библиотекари, от физици, ние разбира се ще редуцираме. Това е държавната политика. Протестът: аз ще помоля, все пак има нещо, което ние по някой път не дооценяваме. Софийският университет не сме само тези хора и нашите студенти. Софийският университет са и възпитаниците му. И когато отправяме тези апели, на мен са ми се обаждали: „Искаме да дойдем да ви подкрепим“. Ние имаме право да извикаме нашите възпитаници, да апелираме към тях. В България знаете колко хора са възпитани в този Университет и са получили шанс за образованието си. Общо становище: аз смятам, че това, което каза господин Ректорът е хубаво – общото становище да бъде от господин Ректора. Ако имат въпроси към ресорните колеги в областта на учебната, икономическата дейност и т.н., право е на господин Ректора да възложи на някои колеги, ако пожелаят по-активно да работят върху утрешните отговори. Аз смятам, че всеки един от нас има какво да каже. Не бива да отказваме тази дискусия. Мисля, че вестник „Стандарт“ е бил коректен към Софийския университет. Там работи едно превъзходна журналистка Стела Стоянова. Студентите: аз се тревожа за студентите. Съжалявам, колеги, но не може студентите на Софийския университет да се държат към преподавателите си – това, което се случва в Китай. В Китай, мила колежке, студентите тръгват срещу преподавателите си. Това е случаят за хунвейбинщината. И още една дума. Студентите не олицетворяват целия Университет. Вие имате много тънък пласт. Защо не извадите анкетите и да покажете колко хора искат да стачкуват в полза на Софийския университет.

СОФИЙСКИ УНИВЕРСИТЕТ „СВ. КЛИМЕНТ ОХРИДСКИ“

ПРОТОКОЛ № 4
ОТ ЗАСЕДАНИЕ НА АКАДЕМИЧЕСКИЯ СЪВЕТ,
проведено на 3 ноември 2010 г.

Проф. дфн Боян Биолчев – ФСлФ: Уважаеми колеги, уважаеми г-н Ректор, прочитайки дневния ред не мога да нямам усещането, че съм извън България в момента. Днес имаше протест на Българската академия на науките с много ясни послания, те са преносими и за нашите схващания, за нашата представа, аз мисля, че ни беше отнето авторството. Ние поискахме оставката на Министъра на образованието преди четири месеца, това някак си потъна. Днеска БАН поиска оставката на двамата министри. Аз съм категорично убеден, че ние трябва да вземем отношение по декларацията на БАН. Аз мога да си отида и утре, казвам го много ясно и отчетливо, но никога през съзнателния си живот не съм живял на “сървайвър”. Искам моя Университет да вземе отношение към обидата на българския интелект. Срещу това протестираха нашите колеги и аз не виждам защо днеска ние ще връчваме награди и планове. Извинявам се, но това съм аз.

Проф. дин Иван Илчев – Ректор: Уважаеми проф. Биолчев, в ръката ми са два документа, които исках да предложа за мнението и одобрението на Академическия съвет, но ми се струваше, че е удачно да ги предложа след точка 4 или по-скоро преди да въведа в точка 4 за актуализирания бюджет на Софийския университет. Напълно съм съгласен с проф. Биолчев. Наш дълг е, ние всъщност не сме си мълчали, ние започнахме тази серия от протести, наш дълг е да я продължим. Но просто предлагам, ако нямате нищо против това, което съм приготвил да мине преди точката за актуализирания бюджет. Други предложения? Няма. Който е съгласен с така предложения дневен ред, моля да гласува! Благодаря ви!

ПО ТОЧКА ВТОРА

Проф. дин Иван Илчев – Ректор: Преди да започнем обсъждането, уважаеми колеги, тъй като не всички бяха на неделната среща в “Стандарт”, т.е. в НДК, ще си позволя да ви прочета извадка от протокола.

... Щом като е стигнало до там, че един министър на финансите да определя каква трябва да бъде науката и образованието в една държава, много жалко. Ние искаме от държавата, да не си насочваме такива лични претенции.

...**Доц. д-р Александър Димчев – декан на ФФ:** Колеги, искам да поставя въпроса за това, което казах, че ние закъсняхме. Нас се опитват да ни бламират, нас се опитват да ни приспиват. Заставам зад позицията на проф. Биолчев, че сега е историческата отговорност на този Университет. Това, което искам да допълня, ние сме деканите на тези факултети и ние сме представителите на тези факултети. Не е ректорът говорителят на Софийския университет, всеки от нас, връщайки се в своя факултет ще събере колегията и ще дискутират и дебатира. Със студентите също трябва да се говори, защото те не получават достатъчно информация от нас, не от ректора. Всеки един от факултетите би трябвало да се събере и да говори със студентите, за да се организира една подобна инициатива. Който желае да дойде, който желае да ни подкрепи, моментът е ключов. Това е, за което искам да помоля.

АС РЕШИ:

1. Софийският университет продължава своите протести, като следващият протест ще се проведе на 17 ноември 2010 г.

2. Упълномощава Ректора на Софийския университет да назначи инициативна група, която да се заеме с организирането на протеста.

За – 31, против – няма, въздържали се – няма. Приема се.

СОФИЙСКИ УНИВЕРСИТЕТ „СВ. КЛИМЕНТ ОХРИДСКИ“

ПРОТОКОЛ №5
ОТ ЗАСЕДАНИЕ НА АКАДЕМИЧЕСКИЯ СЪВЕТ,
проведено на 10 ноември 2010 г.

...**Доц. д-р Александър Димчев – декан ФФ:** Колеги, аз малко повече ще говоря този път, защото вчера имахме Факултетен съвет, на който нашата общност е възмутена от тези обещания, които непрекъснато се сипят и играем на моркова и на тоягата. Когато ще имаме Академически съвет ни канят на разговор, когато ще има някакъв протест, ни канят на разговор, а на другия ден нищо конкретно. Тук ме подразни следната фраза, дано да греша или вие така го казахте: „В подкрепа на правителствени институции“. Кого да подкрепяме? Това започва да ми прилича на някаква манифестация в подкрепа, която се прави от инициативни комитети. Кого да подкрепяме, когато тези хора правят геноцид в науката и в образованието. Отново обещания срещаме. Затова, за мен и за моите колеги трябва да бъдат по-остри тези протести, ясно да се знае към кого са насочени. Тук бяха изразени становища за какви да бъдат надсловите на плакатите, които ще носим, но ние трябва да говорим за спасяването на науката и образованието. Днес имахме тук един разговор, много сериозен – става въпрос за финансовите възможности на Софийския университет до края на годината и за следващата година. Ние изпадаме в абсолютен колапс. 50% ще имаме средства по-малко следващата година. „Спасяване на науката и образованието“ – няма защо да щадим хора, които нямат разум и далновидност по отношение на това, което ние искаме. На второ ние искаме качествено образование и наука за младите хора в тази държава. Те започнаха да бягат не от сега. Бягат всяка година по 16 000. Само този месец 4 асистенти от нашия факултет напуснаха и отидоха да работят за западни държави. Такава е ситуацията и в други факултети, доколкото имам някаква представа. Геноцид има и на науката и на образованието. Няма защо да се срамуваме и извиняваме, че го повтарям това нещо. Трябва да искаме в конкретни цифри какво ще се случи до края на 2010 г., а не какво се случи на Илинден по нов или по стар стил. Миналия път ви извадих църковното календарче, ако трябва пак ще го извадя. След 8 месеца е Илинден от януари като броим, но не се знае по нов или по стар стил. Стига вече са ни лъгали, стига са ни заблуждавали. Конкретно, точно и ясно: до края на годината 6 милиона лева, догодина – 30% увеличаване на базата на рейтинговата система. Какво се случи с рейтинговата система? Веднага изместиха рейтинговата система – Американският университет на първо място. Това е абсолютен нихилизъм. Така ли е? Това е манипулация, мъгла абсолютна. Аз бях на представяне на рейтинговата система. Какво се случи? Няма да влизам в детайли. Случи се следното: в първия момент се обеща, както и на нашия разговор, който имахме на кръглата маса, ни се обеща, че тази рейтинговата система ще бъде валидна от следващата година. Вземете протокола, той беше четен и миналия път от Ректора. Кога е следващата година? Нека да ми кажат. Аз не съм запознат, колеги, ако бъркам, но знам, че следващата година е 2011 г. и тези разчети 25%, ако не 50, както се договорихме и благодаря тук на студентите, че изразиха тази позиция, трябва да бъдат включени в бюджета за следващата година. Това трябва да се каже. Стига са ни лъгали. Има ли държава срещу нас, с която да преговаряме нямаме? Ако не – крайната позиция, която взе нашият факултет, е да затворим Софийския университет. Нека и студентите да разберат, че ние искаме да работим за тях, да разберат, че искаме да има добро образование. Ние искаме те да бъдат убедени, че ще получат това образование и да не се страхуват, че ще затворим Университета, защото не сме виновни за това нещо. Благодаря ви.

Доц. д-р Александър Димчев – декан ФФ: Извинявайте, само още две думи: и с кого искаме среща. Това също ме помолиха днес да определим, ако е възможно и какво правим след този протест?

....**Доц. д-р Александър Димчев – декан ФФ:** Драги колеги, ние трябва да поканим всички, които са съпричастни към тази идея. Нека да не се делим. Това е голямата слабост. Нека да сме

отворени, което каза и проф. Спасов. Дали ще ни подкрепят, е друг въпрос, но все пак Университетът е една достойна институция и е достойна с поведението си, когато покани всички под знамената да сме заедно там. Който желае да дойде.

...Проф. д-р Боян Биолчев – **ФСЛФ**: Уважаеми колеги, частична бременност няма. Има една свенливост. Затова мисля и тук в потвърждение на думите на доц. Димчев, категорично аз предлагам мотото да бъде: „Образованието и науката единствената магистрала към бъдещето”. И нека да престанем един път за винаги царят лъган от неговите боляри. Унижаваме се като хора, които познават историята знаят много добре нещата. Отговорността и тук е обща, а там е още по-обща.

Доц. д-р Александър Димчев – декан ФФ: Нека да се даде тази възможност този прозорец между 10 и 13 хората, които желаят да подкрепят, да заповядат.

ПО ПЕТА ТОЧКА

По доклад на проф. д-р Тони Спасов – декан на ХФ, относно обсъждане сценария и датата на предстоящия протест на Софийския университет против липсата на адекватна политика от страна на държавните институции по отношение на образованието и науката в България.

- Проф. д-р Тони Спасов – декан на ХФ и член на инициативната група за организиране на протеста на Софийския университет информира членовете на Академическия съвет за свършената работа от страна на инициативната група.
- Поради визитата на гръцкия президент в Република България на 17.11.2010 г., инициативната група предлага датата на протеста да се премести от 17.11.2010 г. на 16.11.2010 г.

АС РЕШИ:

Приема протестът на Софийския университет да се проведе на 16.11.2010 г. (вторник).

За – 21, против – 5, въздържаха се – 6. Приема се.

(Приложение № 2.3.6.)

СОФИЙСКИ УНИВЕРСИТЕТ „СВ. КЛИМЕНТ ОХРИДСКИ“

ПРОТОКОЛ №11

ОТ ЗАСЕДАНИЕ НА АКАДЕМИЧЕСКИЯ СЪВЕТ, проведено на 30 март 2011 г.

ПО ТОЧКА ПЪРВА

Проф. д-р Иван Илчев – Ректор: Уважаеми колеги, преди да дам думата по първа точка на доц. Владимирев съм длъжен да ви уведомя, че преди седмица в България се случи историческо събитие и аз го казвам като историк, тук има още един историк, двама, за първи път от 1888 г. насам, българско правителство, след дълга процедура отнема от Националния университет една от неговите най-важни структури, създадена по поръчение на Правителството преди 55 години. От тогава досега винаги разработвана, допълвана, експлоатирана и финансирана от Софийския университет – това е Ботаническата градина в Балчик. С прискърбие трябва да ви кажа, че след 35 дела, които са завършвали в полза на Софийския университет, включително и в Тричленката на ВАС, миналата седмица Петчленката на ВАС реши, че дотолкова, доколкото УБГ в Балчик е публична държавна собственост, Правителството има право да се разпорежда с нея. Аз лично предложих тогава на Министъра на образованието, сградата на Ректората за сграда на Пернишкия университет, тъй като тя също е публична държавна собственост. Такъв скандал мисля, че не се е случвал. Жал ми е за юристите, които са подписали това становище в Петорката на ВАС, но като гледаме какво се върти около ВАС, през последните месеци ми се струва, че това не е за

учудване. От четвъртък, откакто разбрах за това, първо се обадох на Министъра на образованието – Сергей Игнатов, който курира все пак СУ в рамките на висшето образование, и го предупредих, че ние ще реагираме абсолютно енергично против това

Доц. д-р Александър Димчев – декан на ФФ: Г-н Ректоре, аз искам да кажа, ако ми дадете думата, че не може Университетът да остане безразличен към това което се случва...

Проф. дин Иван Илчев – Ректор: Абсолютно не може.

Доц. д-р Александър Димчев – декан на ФФ: Ако трябва цялото внимание тази вечер ще насочим, към този въпрос, след това ще разсъждаваме за другите въпроси. Това е обида, поредната обида. Пета, шеста обида, отнемане на площи на СУ, на незачитане на правата на Университета, намаляване на бюджета, още много неща могат да се навържат в тази верига. Вече излиза извън всякакъв контрол. Университетът трябва да бъде категоричен. Това е моето становище.

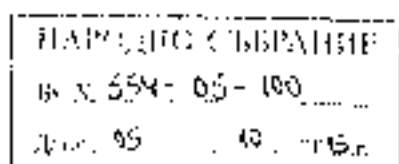
АС РЕШИ:

1. Комисия в състав: проф. дин Иван Илчев – Ректор, проф. д-р Боян Биолчев – ФСФ, проф. д-р Красимира Средкова – ЮФ, доц. д-р Кристиан Таков – ЮФ и д-р Красимир Косев – директор на УБГ да изготвят текст на декларация с искане на предстоящото заседание на Министерски съвет да бъде отменено решението за УБГ – гр. Балчик.

2. Софийският университет да затвори врати от 4 април за неопределено време.

3. На 1 април т.г. от 11.00 ч. да се проведе пресконференция.

За – 33, против – няма, въздържали се – няма. Приема се.

№
5547

ЧРЕЗ
ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА
НАРОДНОТО СЪБРАНИЕ
Г-ЖА ЦЕЦКА ЦАЧЕВА
ДО
Г-Н ВЕЖДИ РАПИДОВ
МИНИСТЪР НА КУЛТУРАТА

ПИТАНЕ

от Слави Пенчев Билев
народен представител от ЦГ на „Патриотичен фронт“

На основание чл. 90, ал. 1 от Конституцията на Република България и чл. 94 от Правилника за организацията и дейността на Народното събрание, изяснявам питане

ОТНОСНО: Политика на устойчиво развитие на читалищната мрежа в Република България

Уважаеми г-н Рапидов,

Обръщам се към Вас във връзка с политиката, която Министерството на културата провежда за гарантиране на устойчиво развитие на читалищната мрежа в страната. Читалищата представляват един от най-важните културни центрове в България, институции, които от край време съхраняват и развиват нашите традиционните ценности. Въпреки това, през последните години читалищата изглеждат тотално забравени от българската държава. Наблюдава се недостиг на финансови средства, както и липса на ясна стратегия за тяхното развитие. Голяма част от тях са в разруха или са застрашени от закриване и не могат да изпълняват своите културни функции. При повечето читалища е налице несъответствие между наличния ресурс и капацитета, което довежда и до свиване на обхвата на дейностите, които те развиват. Пример може да се даде с читалищата, които единствено се занимават с поддържане на своя библиотечен фонд. Освен това, има все повече липси на управленски капацитет и човешки умения, което се явява сериозна пречка за справяне с новата икономическа ситуация. Вече това е недвусмислено и само доказва твърдението, че българската култура продължава да бъде в окаяно състояние. Смятам, че са налице достатъчно инструменти за иницииране и финансиране на проекти, които да доведат до подобряване на състоянието на тези важни за държавата културни институции.

Във връзка с това моля за представите наближаваните от Министерството на културата мерки за гарантиране на устойчиво развитие на читалищната мрежа в Република България.

София, 22.10.2015г.

Народен представител
Слави Билев

**Открито писмо до проф. Д.И.Н. Иван Илчев,
Ректор на Софийския университет „Св. Климент Охридски“
От негов приятел, съмишленик и колега през годините: „Лудият“ от Петьофи**

Драги Иване,

Отново съм разочарован! След надеждата, че този път Алма Матер ще реагира подобаващо на случващото се в нашето общество, че ще се изправи, ще застане като националноотговорна институция, която винаги е била в съзнанието на хората коректив на процесите в България.

Явно ни е обхванала апатия, описана в стихотворението на големия български класик, цитирам „...На също гноище лежи скот и стопан, духовно сближени...“. Или ни е обхванал съвременния „Стокхолмски синдром“ – да се сближим, да вегетираме „жертви и насилници“. Може би да, като имам предвид това, което ми беше представено в твоето кратко и обнадеждаващо писмо, в което ти изразяваш и своето мнение за Слави Бинев, използвал сложната дума „оксиморон“. Ще следвам и аз тази логика, след като тя впечатлява:

Обществото очакваше и очаква от Софийския университет този път да заяви ясната си позиция. Знам, че отново ние ще бъдем на „топа“. Ще има остри реакции срещу нас. Знам, че другите се снишават, в името на определени облаги и страх. Но ние имаме традициите, правото и силата да се опълчваме в подобни трудни за страната ни моменти. Все още гледат на нас с уважение. Това няма обаче да е за дълго! Направихме компромиси с учителската стачка, с БАН, с...

Кога ще бъдем честни и отговорни към хората?

Сега – отново ли ще правим компромиси с тези „избори и назначения“?

Или и ние ще играем ритуалните танци на щрауса?

Мисията на нашата Алма Матер не ни позволява повече компромиси!

Определено считам, че в такива решаващи моменти ние проспиваме бъдещето на България. Превръщаме се в съучастници в мълчанието и в моралната разруха на ценностната система в нашата страна.

Решимостта е много важна в тези трудни времена! На отговорни институции и на хора, които не търсят облаги и привилегии!!!

Отговорността в този момент се пада на преподавателите, учените, студентите, културните дейци, учителите и на всички, които разбират, че бъдещето на страната ни е поставено на карта. Защото, ние сме част от хората, които имаме знания и опит и трябва да помогнем при решаването на подобни драматични обрати и кризисни моменти. Защото, ние сме част от БЪЛГАРСКАТА ИНТЕЛИГЕНЦИЯ – хората на културните достояния, на знанието и на образоваността. Обществото ни е болно!!! То се нуждае не от мисии, измислени авторитети, самовлюбени и арогантни „държавници“... То има нужда от разум, от смислени стъпки, от интелигентни хора, които да решават неговите съдбини!!!

Нима пак ще изоставим нашите студенти, нашите деца да сърбат кашата, за която ние имаме вина и определено трябва се чувстваме гузни. Единственият начин да останем честни към тях и нашата съвест е да подкрепим реално протестите!!! Другото е „оксиморон“.

С уважение и очакване на позицията,

Сашо

**Протокол № 6 от заседание на Академическия съвет на Софийския университет
„Св. Климент Охридски“, проведено на 19 декември 2007 г.**

Проф. дин Иван Илчев – Ректор: Третият случай: На 11.12.2007 г. агенция „Пулсар“ е изпратила до Ректора на Софийския университет оплакване във връзка с провеждане на открита процедура за възлагане на обществена поръчка за услуга с предмет: абонамент и доставка на американски и западноевропейски научни периодични издания и електронна база данни, руско езични периодични издания, български вестници и списания за 2008 г. с дата на изпращане обявлението на възложителя – да не ги чета тези неща, това са подробности. „Уважаеми г-н Ректор, настоящият документ е официално заявление от страна на агенция „Пулсар“ – пак повтарят за какво става въпрос – че е налице конфликт на интереси, във връзка с което се нарушава принципът на Закона за обществените поръчки за лоялна и честна конкуренция. Декларацията по чл. 47, ал. 5 от ЗОП, подписана от управителя на „Бикам“ ЕООД, София, представлява документ с невярно съдържание. Лицето Цветелина Стефанова Димитрова е съдружник на служител на възложителя, а именно на г-жа Иванка Янкова – директор на Университетска библиотека във фирмата им „АЦИД Консултинг“ ООД, съответно с участие от 20 и 10 процента. В същата фирма съдружник с 40% участие е г-н Ангел Сашев Попов, бивш зам.-ректор и настоящ съпредседател на НИС. На лице е силно изразен и очевиден конфликт на интереси, доколкото г-жа Янкова управлява структура на възложителя, която е бенефициент на тази обществена поръчка.“ В тази връзка аз, разбира се не си позволих да направя нищо, преди да изискам съответните документи от съда. За огромно мое съжаление документите, които получихме от съда, потвърждават в общи линии протеста на фирма „Пулсар“. Госпожа Иванка Янкова е била в тази фирма от 30.11.2005 г. до 21.06.2007 г. Пред този период, когато официално е била там, е извършен един конкурс, един абонамент на стойност 299 880 евро. Искам да ви посоча, че съгласно данните, представени от нашия Стопански отдел и Юридически отдел от 2001 до 2006 г. една и съща фирма е печелила винаги този конкурс. Общата сума - тръжната сума - е грубо казано около 1 100 000 евро. Тук искам да бъде пределно ясен. Тук разполагаме с личната декларация на г-жа Иванка Янкова, подписана от нея, в която в точка 2 пише, че не съм свързано лице по смисъла на търговския закон, с кандидат или участник в процедурата или с посочените от него подизпълнители, или с членовете на техните управителни или контролни органи. Декларацията завършва с думите: „Известно ми е, че за неверни данни, нося наказателна отговорност по чл. 313 от Наказателния кодекс. В допълнителните разпоредби на Държавен вестник, в който се обяснява смисълът на термина „свързани лица“, се посочва в точка 4: „свързано лице са съдружниците“. В никакъв случай не искам да кажа, че г-жа Янкова е сложила тези пари в джоба си. В никакъв случай. Нека да бъде пределно ясен. Дори бих искал да кажа, че тя вероятно е смятала, че е действала в най-добрите интереси на Университета и университетската общност. Вероятно. Човек никога нищо не знае. Това, на което обаче се позоваваме, е действителният факт, документиран от съда, за конфликт и то много сериозен конфликт на интереси. Ректорският съвет днес си позволи да покани доц. Янкова да си подаде оставката като директор на Университетска библиотека. Много е неприятен случая, много съжалявам. Пак повтарям: ние не сме институцията, която ще решава конкретните обвинения на Агенция „Пулсар“ или другите участници в тръжните процедури. Това, на което ние реагираме в случая, че в един определен случай,

когато става дума за твърде крупна сума, давана от бюджета на Университета, има противоречие и конфликт на интереси, които не можем да допуснем, с оглед на доброто име на Университета.

Проф. д-р Красимира Средкова – ЮФ: Ние ли сме възложител по тези конкурси?

Проф. дин Иван Илчев – Ректор: Да, а тя е член на комисията. Това е. Просто ви запознавам с решението на Ректорския съвет. Говорихме, че ще опитаме да имаме максимално прозрачно и отворено управление на Университета. Моля, проф. Средкова. Не искам да коментирам правните аспекти. Много ви моля, проф. Средкова.

Проф. д-р Красимира Средкова – ЮФ: Смущава ме различния подход към колегата от Геолого-географски факултет и колегата от Университетска библиотека. Уронване на доброто име на работодателя е налице и в двата случая. В единия случай – налагане на предупреждение за уволнение – аз лично смятам, че е на лице достатъчно основание за дисциплинарно уволнение, но не възразявам. В другия случай не налагаме никакво дисциплинарно наказание. Това ме смущава.

Проф. дин Иван Илчев – Ректор: Нека да обясня. В случая изхождаме от презумпцията на доброто намерение. Докато в единия случай с ГГФ определено може да се говори, че има стремеж към лична изгода, в този случай подобен документиран стремеж ние нямаме. Пак повтарям: има си съдебни процедури, те ще решават какво е. Позволявам си да предложа това нещо, не искаме, честно казано не ми се иска началото на това ректорско ръководство да започва с уволнения и размахване на голямата брадва. Това, което действително искаме, е да дадем знак за политиката на ректорското ръководство. Други съображения? Благодаря ви. Сега вече, след като със страшно неудоволствие минах през тези неприятни неща, да мина към по-приятните неща, ако ми разрешите...

ПРОТОКОЛ № 15, ОТ ЗАСЕДАНИЕ НА АКАДЕМИЧЕСКИЯ СЪВЕТ, проведено на 29 юни 2011 г. (Текстът в протокола е редуциран и изменен)

ПО СЕДЕМНАДЕСЕТА ТОЧКА

Проф. дин Иван Илчев – ректор: Уважаеми колеги, от няколко заседания на Академическия съвет насам се придържаме към практиката предварително да даваме документите за обсъждане. Но този път аз имах сериозни основания да не предлагам предварително материалите за това, което ще ви кажа в момента. Преди около две седмици Софийският университет спечели във Върховния съд делото за пропуснати ползи по отношение на сградата на ул. Шипка 6. С всички лихви, които ни се полагат би трябвало Съюзът на художниците да ни заплати някъде около 900 хиляди лева. Отделно около 30 хиляди лева са съдебните разноски. Това не означава, че ще получим сградата. Съюзът на художниците подобни пари няма, няма как да ги плати. Този спор се води вече години наред, за да стигнем до този изход, който е положителен за нас. Бих казал, че заслугата е на всички предишни ректорски ръководства от проф. Генчев насам, който се захвана с тази тема и след това премина през проф. Лалов, проф. Биолчев, сегашното ректорско ръководство. Струва ми се обаче, че ситуацията в страната е такава, че ние трудно можем да се надяваме, че ще получим самата сграда. Парите по никакъв начин, те просто ги нямат. Позволих си, понякога Ректорът на Софийския университет трябва да действа самостоятелно без оторизацията на Академическия съвет, да проведе преговори със Съюза на художниците първо, след това с Министър-председателя г-н Борисов, Областния управител на София, който беше оторизиран. Всъщност предложението ни беше държавата да се ангажира с осигуряване на сграда в подходящо добро състояние, която да отговаря на образователните нужди на Университета, да има приблизително същата разгърната площ, каквато е площта на галерията на Съюза на художниците и при тези условия аз казах, че ще опитам да убедя Академическия съвет да приеме евентуална размяна и да се откаже от тези пари. В разговорите, които проведохме ми бяха направени няколко предложения. Ако смятате, че лесно се е стигнало до тези разговори горчиво се лъжете. Като първо предложение бяха 400 декара в Баня с резиденцията на Тодор Живков. Територия, която по мое мнение става идеално за построяване на Високотехнологичен център. Само че моят въпрос беше колко висящи дела има от бивши собственици. Скромният отговор беше 126. Така, че мисля въпросът изобщо не съществува. Втората възможност беше сградата на Военно издателство на ул. Иван Вазов. Ние изпратихме специалисти строителни инженери да я огледат и тяхното становище беше, че сградата не става за нашите нужди. Третото предложение, което беше направено и вчера там ходиха проф. Петков, инж. Стануков и инж. Юркова – земя на 4 км. в бившите военни поделения. Там ни предлагаха някъде около 70 декара. Проблемът е, че на тези декари първо има само стари, паянтови, не ремонтирани от 40 години постройки, складове и т.н. Друг проблем, че вътре в тази земя има реституирани имоти. По мнението на комисията, която изпратихме не ни върши работа в момента. И всъщност реалното предложение, което беше от самото начало, е да ни бъде дадено зданието на бившия Механотехникум, който опира до ЦИЕК. Това е четириетажна сграда с над 7 000 кв. м. разгърната площ, с огромен двор. Тя е само на една спирка с метрото от Университета. Това беше между другото стара мечта на колегията да я получат тази сграда. Изпратих инж. Юркова да я огледа. В момента на първия етаж се помещават служби на Министерството на културата, на втория и третия етаж на Министерството на икономиката. Те са ремонтирали голяма част от нещата. Предложението на Премиера, подкрепено от двата министри е да ни бъде дадена тази сграда и 2 милиона лева за ремонт в следващия бюджет допълнително, при условие че ние се откажем от финансовите претенции към Съюза на художниците, с изключение на съдебните разноски, които те, между другото, утре трябва да внесат в касата на Университета. Това е предложението, колеги. Това би ни дало възможност при добро желание да настаним там цял факултет. Да, доц. Янева.

Доц. дфн Петя Янева – декан на ФКНФ: Колеги, ако това вземем като решение, на следващия Академически съвет аз ще черпя, защото това е мечтата ми от първия ден, в който станах

декан на нашия факултет. Сградата може да не е от най-красивите на външен вид в момента, но сградата е изключително удобна като локация. Опира в нашия Център за източни езици и култури и има общ двор с него. Опитът ми показва, че не е невъзможно тази сграда да се реновира. Разбира се няма да стане за един ден, но за осем години ние от една сграда, която беше парче от тази сграда направихме кукла. Значи, възможно е да стане много хубава сграда. Предназначена е за обучение. Има достатъчно широки зали, има възможност да се развие хубава библиотека. Сградата си струва.

Проф. дин Иван Илчев – ректор: Колеги, имайте предвид, че за такава сграда аз се боря вече четвърта година. Даниел Вълчев ми отказа няколко пъти. Поставял съм този въпрос и пред Станишев, но без резултат. Да, доц. Ценов.

Доц. дфзн Румен Ценов – ФЗФ: Искам да попитам какво означава дава ни се.

Проф. дин Иван Илчев – ректор: Заповядайте.

Д-р Анна Ангелова – директор на УБ: Проф. Илчев, аз мисля, че голяма част от членовете на Академическия съвет си спомнят, че за тази сграда на Шипка 6 се водиха дълги години всякакви преговори. Колегите юристи може би знаят по-добре, аз мисля, че излезе едно Постановление на Министерския съвет, не помня вече коя година, с което сградата се предоставяше за създаване на Библиотечно-информационен център на Софийския университет.

Проф. дин Иван Илчев – ректор: Да, но при условие, че държавата построи изложбена галерия за Съюза на художниците.

Д-р Анна Ангелова – директор на УБ: Не искам да оборвам радостта на доц. Янева, но моят въпрос е възможно ли е тази сграда на Шипка 6 да се ползва съвместно.

Проф. дин Иван Илчев – ректор: Не, няма как да стане. Струва ми се, че в този момент, поне за мен, ще чуем мнението на членовете на Академическия съвет, но това е добър вариант. Да, проф. Димчев.

Проф. д-р Александър Димчев – декан на ФФ: Драги колеги, понеже тук има няколко човека, които започнаха протести преди години за „Шипка” 6. Протестите бяха свързани с незаконното отнемане на тази сграда. Аз си спомням 1991 г. проф. Яновски, проф. Диньо Канев и други, които участваха в тях. Един от хората, които застанаха срещу връщането на сградата беше Любен Дилов младши. Вторият човек, който твърде много можеше да направи за вземането на тази сграда е г-н Кирчев - председател на Студентския съвет, който 1996 г. ръководеше студентските протести срещу правителството. В 65 аудитория се проведе една среща, на която ние с г-жа Ваня Янкова – директор на Университетска библиотека участвахме, д-р Тренчев също заедно с наши студенти. Студентите имаха девет искания и ние помолихме да включат десето искане - да се върне сградата на Шипка 6, както и да включат и единадесето искане - да имате добри условия за работа, за труд, за обучение. Студентите ни казаха, че политическият момент не е много удачен. Съгласиха се да включат исканията за „Шипка” 6, но на следващия ден десето и единадесето искане отпаднаха. Когато питахме Кирчев защо, той отговори, защото ще помислят хората, че ние искаме нещо за себе си да направим. Тогава им отговорихме, а как студентите във Франция, Германия спечелиха битката срещу статуквото? Така свърши и втората възможност да се вземе тази галерия в полза на Софийския университет. Връщайки се към тези събития, моят въпрос е следният - ще имаме ли един сериозен документ, с който ние да имаме права над тази сграда? На мен ми се струва, че всичко това трябва да бъде много добре юридически изпитано. Ще има ли една гаранция, че ние ще имаме тази сграда в един дългосрочен период?

Проф. дин Иван Илчев – ректор: Очевидно това може да стане единствено с Постановление на Министерския съвет. И очевидно е, че нашето решение, ако вземем такова решение, трябва да бъде, че сме съгласни на замяна срещу получаването на тази сграда като корпус на Софийския университет и включването в бюджета за следващата година на допълнителна сума от 2 милиона лева за ремонт на тази сграда. Да, проф. Средкова.

Проф. д-р Красимира Средкова – ЮФ: Уважаеми г-н Ректор, извинявайте много, ама ние тук с проф. Русчев нещо не сме много наясно от това, което Вие казвате. Първо, Вие казахте, правилно ли сме разбрали, че има влязло в сила решение на Върховния касационен съд, с което ни се присъжда обезщетение за пропуснати ползи в размер на 900 хиляди лева. Така ли е? Отделяме

спорното от безспорното. Имаме право на обезщетение по силата на влязло в сила решение. От това следва, че щом ни е присъдено обезщетение за пропуснати ползи, Върховният касационен съд е признал нашата собственост върху сградата на Шипка 6. Защото не мога да бъда обезщетявана за нещо, което е ползвано от друг вместо мен като собственик. Трето, Съюзът на българските художници, ако Вие знаете, ако някой друг знае, държавна организация ли е, защото, доколкото аз имам информация е юридическо лице с нестопанска цел. И държавата по никакъв начин не може да поема дълг от името и в полза на едно сдружение с нестопанска цел. Ако Съюзът на българските художници не е държавна организация питам на какво основание Министерският съвет ще поеме техен дълг и има ли гаранция, че един следващ Министерски съвет няма да поиска също от Върховния касационен съд да обяви за нищожен поради противоречие със Закона един такъв акт на плащане? Следващ въпрос – това, че имаме право на обезщетение означава, че ни е призната собственост. Министерският съвет, който вероятно е собственик и на тази сграда, както и на онази сграда, която ни предоставя за ползване, може да заменя сградите, ама само за сградите. Затова, че сме собственици не може да ни въведе във владение и ни дава друга сграда. Какво общо има обезщетението за пропуснати ползи? По този начин ние даваме два пъти, за да получим евентуално веднъж и няма гаранция. Това е много сериозен въпрос. Това, което Вие сте предприел е много разумно. Що се отнася до онази сграда аз я знам много добре и тя е много подходяща. Тя има много подходящи за семинарни зали учебни зали и прочие. Но въпреки, че ни се сърдите ние не сме саботьори, ние сме жълта светлина. Нека да оставим за следващия път и да обсъдим като на какво правно основание може всичко това да стане. Защото, както ни учеше нашия преподавател по облигационно право и аз и друг път съм го казвала – публичното обещание за награда не е никаква правна сделка и не поражда никакви правни последици. И освен това, ако ние се отказваме от претенциите за обезщетение то се облагодетелства Съюзът на художниците. По никакъв начин отказът не се облагодетелства държавата. И много ми се иска да попитам защо държавата не вземе да опрости и наши задължения, които ние не можем да си поемем. Казвам си го честно и откровено – има нещо юридически гнило. Моля Ви, да се възложи не на Юридическия отдел, а да се възложи на специалисти:

1. По гражданско изпълнително производство
2. По вещно право
3. По облигационно право
4. По административно право

и да имаме юридическа обосновка. Ние с проф. Русчев не сме много юридически убедени как това може да стане.

Проф. дин Иван Илчев – ректор: Само да отговоря на въпросите, които зададе проф. Средкова, отговорите са – да, да, да. Заповядайте, проф. Биолчев.

Проф. д-р Боян Биолчев – ФСЛФ: Казусът не е юридически, а управленски. Сградата е държавна, държавата иска от нас да се откажем от тази сграда, а какво ще прави държавата с художниците си е нейна работа. Обезщетението няма да бъде обезщетение, а ще бъде предвидено в бюджета целево, тъй като те не могат да ни изплатят обезщетение, но могат в рамките на прехвърлянето Министър-председателят да подпише, че към сградата се дават и 2 милиона лева за ремонт. Имаме един избор между това да получим сграда или да наследим и да продължим с изпепеляваща страст един скандал, който е очевидно не решим, тъй като никога няма да се появи тази политическа воля, която да изхвърли една организация като Съюзът на художниците. Незаконно е. Те го държат незаконно, те са регистрирани по Закона за лицата и семействата и фактически нямат правото да са там. И това е така, но всичките дела, които съм водил завършваха с едно изречение, на което свалям шапка и сега – казваше се: Университетът няма правен интерес към тази сграда. Естествено има носталгия, има хора, които са воювали за тази сграда, но пък ако не използваме този момент, без всякакво отлагане, утре ще скръцне нещо и малко разместване в политическата конюнктура и ще се окаже, че тази сграда, която ни са предлага сега в замяна, се харесва на други. Имайте предвид това. Поздравявам проф. Илчев, че е успял да доведе нещата до този разговор. Не съм пораженец, но ми се ще Университетът да получи вместо мечти и надежди реална собственост.

Проф. дин Иван Илчев – ректор: Благодаря на проф. Биолчев и на проф. Димчев. Съгласен съм с това, което каза проф. Средкова. Предложението ми е действително в максимална степен да се съобрази Ректора с това, което направи проф. Средкова за една точна консултация и за пълна гаранция за това, че решението на Министерския съвет е безвъзвратно. Съгласни ли сте така. Да формулирам предложението – Софийският университет „Св. Климент Охридски” би се съгласил да се откаже от законните си претенции към сградата на Шипка 6 и обезщетението, което ни се дължи съгласно решението на Върховния касационен съд, при решение на Правителството за предоставяне на сградата на бившия Механотехникум като учебен корпус на Софийския университет и включване в бюджета за 2012 г. целево, извън бюджета на Софийския университет, на 2 милиона лева за ремонт на сградата.

Проф. д-р Красимира Средкова – ЮФ: Едно уточнение, г-н Ректор. Ние не можем предварително да се откажем съгласно Закона за задълженията и договорите „Предварителен отказ от права е недействителен”. Предлагам формулировката да бъде – Академичният съвет на Софийския университет „Св. Климент Охридски” е съгласен на замяна на притежаваната от него сграда, находяща се на ул. Шипка 6 и парични средства на стойност 900 хиляди лева обезщетение срещу сградата, находяща се на бул. „Ал. Стамболийски” 82, бившия Механотехникум.

Проф. д-р Панайот Карагьозов – декан на ФСЛФ: С допълнението без земята, върху която са построени сградите.

Проф. д-р Красимира Средкова – ЮФ: Тя земята си е наша, тя не е на държавата.

Проф. дин Иван Илчев – ректор: Да, земята е държавна. Който е съгласен с предложението и формулировката на проф. Средкова, моля да гласува. Благодаря ви. Против? Няма. Въздържали се? Няма. Приема се.

АС РЕШИ:

1. Дава съгласие за замяна на предоставената му сграда на ул. “Шипка” №6 срещу предоставяне правото на управление върху сградата на бившия Механотехникум, бул. “Александър Стамболийски” № 82, плюс допълнителна целева парична субсидия в размер на 2 млн. лева в бюджета на Софийския университет за 2012 г. за извършване на необходимия ремонт на горепосочения имот.

За – 31, против – няма, въздържали се – няма. [Ангелова и Димчев гласуваха против- това не е отразено в протокола]. Приема се.

2. Дава съгласие обезщетението в размер на 650 235,85 лева (присъдено му със съдебно решение №6/01.06.2011 г. на ВКС – Четвърто гражданско отделение), представляващо обезщетение за неоснователно ползване на имота от страна на СБХ, дължимо от СБХ да бъде разсрочено, отсрочено или опростено в случай на пълно осъществяване на т. 1.

За – 31, против – няма, въздържали се – няма [Ангелова и Димчев гласуваха против - това не е отразено в протокола]. Приема се.

**СТРАТЕГИЧЕСКИ ПЛАН ЗА НАРОДНАТА БИБЛИОТЕКА
„СВ.СВ. КИРИЛ И МЕТОДИЙ“**

доц. д-р Александър Димчев

Софийски университет „Св. Климент Охридски“

Катедра библиотекознание, научна информация и културна политика

През 2003 година се навършват 125 години от основаването на Националната библиотека на България. Настоящият доклад няма за задача да прави подробен анализ за нейното състояние. Той преследва единствено целта да постави остро въпроса за нейното бъдеще. **Убеден съм, че този проблем може да бъде решен само чрез ясно формулиран и финансово обвързан стратегически план. В него трябва да бъдат въвлечени всички отговорни властови институции и да бъде изведен като един от националните приоритети в идеите и проектите за развитието на информационното общество. Изработването на насоките за бъдещото развитие на Народната библиотека обаче трябва да бъде задача на нейния колектив.**

При излагането на материала бих желал да направя предварителни уточнения:

1. Този доклад в основната си част бе изнесен по време на Юбилейната конференция за 120-годишнината от основаването на Народната библиотека, но не бе публикуван. Сега той е актуализиран. Считам, че поставените тогава и понастоящем въпроси в него имат своята актуалност.

2. Мотивите, които ме подтикнаха да насоча отново своето внимание към този проблем са следните:

– Юбилеят на Националната библиотека;

– В веб-пространството започна полемика между отделни колеги за проблемите на Националната библиотека, което е нормално и трябва да се приветства. Струва ми се, че начинът, по който те се поставят и дискутират не биха довели до намиране на техния генезис и до тяхното решаване. Те по-скоро биха противопоставили колегията. И двете страни говорят с болка за нашата национална светиня. По мое скромно мнение проблемите са много сериозни и опират до национална политика и имат силно изразен обществен характер.

– Докладът – „Виждане за състоянието и перспективите на Народната библиотека на основата на анализ на годишните отчети за периода 1986 – 1996 г.“, който група сътрудници от Народната библиотека „Св.Св. Кирил и Методий“ представиха за предварително обсъждане в нейния Научен съвет през 1998 г., бе добра основа, върху която може да продължи да се работи. По своя замисъл анализът не претендира за изчерпателност, но откроява тенденции и проблемни области, които сочат драстично изоставане на библиотеката и криза в нейната идентичност при новите социални условия. В него се аргументира идеята за сериозно осмисляне на мисията и дейността на Националната библиотека. Измина доста време от разглеждането на доклада. Към него тогава се подходи от различни позиции – една част от сътрудниците в НБКМ съзряха в идеята опит за загуба и отстъпление на позиции, други я възприеха като много позитивна. Считам, че колегите, които подготвиха доклада подходоха отговорно и поставиха началото на публична дискусия. Те имаха смелостта да кажат откровено – Народната библиотека е в сериозна криза, тя се нуждае от промяна. Обществото трябва да застане зад своята национална духовна светиня, за да бъде тя адекватна на потребностите и на предизвикателствата. Без това тя ще се люшка от опити на отделни държавни институции и лица да я моделират по свои субективни, често пъти и непрофесионални подходи. Ще продължат поредните 10% редуцирания. Ще продължат определени ненужни „престрелки“ в библиотечната общност и опити да търсим решения, без да са сериозно ресурсно и нормативно регулирани. Ясно трябва да се осъзнае – с паметта на нацията

компромиси не бива да се правят. Това е въпрос, който кореспондира с националната сигурност и идентичността на нашия народ и култура. НБКМ се намира пред сложни промени, характерни за развитието на националните библиотеки и на информационния сектор като цяло. Ако иска да бъде интегрална част в новия информационен ред тя трябва да следва образците като се съобразява с традициите и съвременните тенденции. В продължение на тази теза ще цитирам думите на директорката на Народната библиотека проф. Боряна Христова, изразени в публичните отчети на библиотеката за 2000 г. и за 2001 г. „В новото хилядолетие националната библиотека прекраща прага с богатите си фондове и с един отлично подготвен професионален екип, който може да посрещне предизвикателствата на времето, в което живеем. Онова, което ѝ липсва, е достоен за мястото ѝ в културния ни и научен живот бюджет. Крайно време е обществото и отговорните фактори в държавата да осъзнаят, че ако искаме да бъдем една истинска европейска държава, трябва да отделим нужните средства за националната библиотека, която е нашето духовно лице пред света“. „Напомняме нашите проблеми за сетен път с надеждата, че има кой да ги чуе и разбере. Надяваме се, че Народната библиотека „Св.Св. Кирил и Методий няма да бъде оставена, да гасне и да бъде negliжирана. Разчитаме на подкрепа от държавата, и от обществото, на което тя е необходима.“

3. Обосноваването на тезата за изготвянето на стратегически план за бъдещото развитие на НБКМ налага съвсем накратко да очертаем идеята за националната библиотека в исторически план, както и характерни направления в нейната съвременната интерпретация.

Началото на националните библиотеки се поставя с формирането на буржоазната държава. Първоначално функциите и облика на националните библиотеки в отделните страни са доста различни, водеща задача, която ги сближава е съхраняването на книжовната продукция на съответната страна. С времето националните библиотеки започват все по-ясно да открояват и обогатяват своите цели и задачи, да формират характерната си специфика и белези. Тези от тях, които не успяват да се приобщат към общността на целите и не отчитат повеите на тенденциите изостават. **В основата на развитието на националната библиотека в отделните страни стои държавата.** Там където тя застава категорично зад своята национална библиотека с позицията за нейното формиране като модерна институция, библиотеката има своите успехи и престиж в обществото.

Хронологично националните библиотеки изминават няколко основни етапа в своята еволюция.

До края на 19 век задачите, които се поставят пред националната библиотека са:

- да комплектува и да съхранява националната книжовна продукция;
- да обслужва своите читатели чрез фондовете си;
- да подпомага научните изследвания в областта на хуманитарните науки;
- да отразява наличната литература в библиографски издания.

От началото на 20 век до Втората световна война тези библиотеки развиват допълнителни функции и задачи, сред които се открояват общонационалните библиотечни инициативи:

- изготвяне на сводни каталози;
- осъществяване на вътрешен и международен книгообмен
- организиране на вътрешно и международно книгозаемане и др.

През този етап, част от националните библиотеки не осъзнават новите потребности на обществото и допускат сериозно изоставане, което се проявява най-вече в сферата на библиотечно-информационното обслужване и в комплектуването на фондовете. Като следствие някои от тях губят позиции, а определено техни функции се поемат от нововъзникващите информационни и документационни центрове.

Сериозни промени в задачите на националните библиотеки и подходите на действие настъпват след Втората световна война, с което се поставя началото на динамично им развитие. В този етап наред с наличието на допирни точки съществуват и редица различия между националните библиотеки в отделните страни. Факторите, които водят до подобно разнообразие

зие са: развитието на обществото, науката, образованието и културата; нивото на развитие на библиотеките; традиции; съществуването на други големи библиотеки в отделни страни; ниво на финансиране; поставената социална поръчка; различия в нормативната база за националните библиотеки; състояние на материално-техническата база и др. Начело в усилията за дефиниране мисията и задълженията на националните библиотеки застават ЮНЕСКО и ИФЛА. **Първият сериозен опит за дефиниране ролята и задачите на националните библиотеки датира от 1958 г., на съвещанието на директорите на този вид библиотеки във Виена.** Посочват се следните по-характерни позиции и препоръки за изпълнение в 4 области:

1. Комплектуване.

- Отговорност за набавяне и съхраняване на националната печатна продукция;
- Набавяне на печатни материали, отнасящи се до страната, без значение къде са публикувани;
- Отговорност за координиране усилията за набавяне на чуждестранна литература, необходима за страната;
- Получаване на депозит.

2. Библиографска дейност.

- Отговорност за националната библиографска служба и за изготвянето на националната библиография.
- Кордонира библиографската дейност, създава стандарти, предлага методи за обучение и др.

3. Каталогизация.

- Подпомага въвеждането на общи стандарти за каталожната дейност.

4. Опазване и консервация на фондовете.

- Отговорност за разпространяване на практически умения и знания за други библиотеки относно технически възможности и методи за физическата консервация на книгите.

Конференцията набелязва и препоръки, свързани с библиотечните сгради, персонала, финансирането, нови методи и изисквания за информационна дейност, фотокопиране, поддържане на статистика, международното междубиблиотечно заемане и книгообмен.

Нови идеи, принципи и трансформации (наред с утвърдените вече) за задачите на националната библиотека са възприемат през 1964 г. на конференция на ЮНЕСКО в Манила. По-важни от тях са следните:

1. Да играе роля на водеща библиотека в страната.
2. Да служи като архив на всички публикации, издадени в страната.
3. Да осигурява библиографско обслужване.
4. Да служи като координационен център за коопериране в различни дейности.
5. Да предлага услуги на правителството.

В началото на 80-те години Морис Лайн, Генерален директор на Британската библиотека внася нова ценностна скала за ролята на националната библиотека, доста различна от възприетата до този момент. Задачите са в три направления:

1. Основни и задължителни функции:

- Архив на националната издателска продукция, формиран на основата на депозита или по друг път, включващ и дубликати за целите на МЗС или фотокопиране. Ръкописи от важно национално значение също се включват;
- Поддържа жизнена колекция от чуждестранна литература;
- Планира и координира междубиблиотечното заемане;
- Изготвя и публикува националната библиография- текуща и ретроспективна;
- Национален библиографски център, планира и координира достъпа до базите данни и използването на националните информационни ресурси;
- Център за книгообмен– вътрешен и международен.

2. Желателни функции:

- Публикуване на каталози;
- Подготовка на изложби;
- Изследване на библиотечни методи;
- Професионално обучение на персонала;
- Оценка на библиотечни методи.

3. Други възможни функции:

- Поддържа дублетни фондове
- Набавя книги за слепи
- Формира колекции от ръкописи, извън тези с национална значимост.

Понастоящем, при сериозните изменения в обществото, библиотечния и информационния сектор, където ключовата дума е глобализация, наред с традиционно присъщите отговорности, националната библиотека е изправена пред нови предизвикателства и задължения. Тя трябва да се стреми:

- Да актуализира своята мисия;
- Да засилва международната си дейност и контакти;
- Да не бъде пасивно хранилище на информация, да предоставя своя потенциал широко в страната и чужбина;
- Да въвежда нови информационни и комуникационни технологии за демократизиране и облекчаване достъпа до информацията в обществото;
- Да направи своята информация глобално достъпна чрез мрежите и Интернет;
- Да включва новите електронни ресурси от мрежите в обсега на своите, вече съществуващи и да стане част от една по-голяма мрежа;
- Да се включва в политическата система и живот чрез оказване поддръжка на обществото при решаване на проблемите посредством предоставяне на информация;
- Да се превръща в по-динамична институция и да се отказва от отделни монополни области;
- Да съхранява фондовете си чрез дигитализация и да предоставя информацията на свободен достъп в машиночетим вид;
- Да участва в създаването на Европейски архив на хилядолетието, в който се включват дигитализираните национални културни сбирки;
- Да участва в национални програми за опазване на фондовете;
- Да издирва и запазва уебсайтовете, които имат отношение към националната културна съкровищница;
- Да участва в кооперирани и координирани дейности и проекти;
- Да активизира междубиблиотечното си заемане с цел преодоляване недостига на средства за комплектуване и ефективно използване на съществуващите ресурси;
- Да се включва в международни обединения и проекти.

Като примери по отношение участието на националните библиотеки в глобализиращото се информационно пространство могат да се посочат следните проекти:

- CoBRA, с участието на националните библиотеки на 8 страни от Европейския съюз;
- на национални библиотеки от т.н група G7 за обмен на библиографска информация;
- за националните библиотеки в Европа – GABRIEL;
- разпространение на библиографска информация на CD ROM от 7 страни от ЕС и др.

Това са накратко основните тенденции в развитието на идеята за националната библиотека. **Каква е проекцията на българската национална библиотека и нейната съизмеримост в международен контекст?**

Народната библиотека възниква в първата година от Освобождението на страната – 1878 г. Тя е плод на усилията на първостроителите на съвременна България да създадат нейните институции. Историята и формирането на Народната библиотека са неотменно свързани с обществено-икономическото развитие на страната, нейната култура, наука и образование. През годините тя се насочва към следване на образците, присъщи на националните библиотеки, но това не ѝ се отдава отдава лесно. Определено трябва да се каже, че през този период Народната библиотека не се радва на особена почит, добро финансиране и привилегии от страна на властоимащите. От своето основаване до Втората световна война тя изпитва изключителни трудности. В своята книга „История на Софийската народна библиотека“, издадена през 1930 г. по повод 50-та годишнина на библиотеката, Велико Йорданов отбелязва „Тя е събрала с голяма мъка, но с усърдие частите и остатъците от нашето разбито духовно минало, както и творбите и съзиданията на новото време в областта на книжнината и творчеството и успя да събере и запази по-голямата част от тях в своите хранилища...“ В навечерието на 1944 г. библиотеката притежава около 280 000 т. Според доц. Елена Кирова „Въпреки трудните условия на работа, недостатъчни средства за покупката на чужди издания, малоброен персонал, неподходящи помещения Народната библиотека в София придобива облика на истинска национална библиотека с присъщите ѝ функции: да бъде архив на националната литература, център за изработване на националната българска библиография, институция за научни изследвания посредством формираните към нея ценни сбирки от български и славянски ръкописи, старопечатни книги, ценни и редки издания, архив на Българското възраждане и сбирка от ориенталски ръкописи и книги. През същия период към нея са създадени и специализирани фондове от музикални издания, от карти, портрети, графични произведения“.

Периодът след Втората световна война определя новия облик на националната ни библиотека. В основата на идеята и усилията за формиране на съвременна библиотечна институция е вплетено името на проф. Тодор Боров. Държавата отделя внимание за формирането на Народната библиотека. През 60-те години е разработена цялостна концепция за развитието и задачите на библиотеката, в съзвучие с модерните тенденции. Тя следва най-характерните черти на водещите национални библиотеки. В резултат на промените нивото на Народната библиотека достига до това на националните библиотеки в най-развитите в културно отношение страни. Принос за тези постижения има ст.н.с. Костадинка Калайджиева и екипа от висококвалифицирани специалисти, работещи в библиотеката. **През 70-те и 80-те години се появяват сериозни проблеми, които водят до отстъпление на постигнатото.** Те са свързани с:

- Сериозни проблеми по отношение материално-техническата база;
- Криза във финансирането;
- Отсъствието на механизация и автоматизация;
- Проблемите между Единната библиотечна система и Националната система за научна и техническа информация;
- Невъзможност да се постигне добра координация между големите научни библиотеки;
- Недостатъчното разбиране и подкрепа от страна на държавните институции и др.

Кризата на Народната библиотека се задълбочава изключително след промените през 1989 г. С годините е намален драстично бюджета, редуцира се сериозно персонала, свиват се определени функции и дейности, в резултат на което тя не може да изпълнява нормално присъщите ѝ задължения. Липсва държавна политика за Националната библиотека, като се изключи ПМС N 128 от 11 юли 1994 г. „За определяне статута и финансирането на държавни културни институции с национална значение“ и „Закона за закрила и развитие на културата“, приет 1999 г., които са с пожелателен характер и с нищо не променят ситуацията. На този фон библиотеката започва да въвежда новите информационни технологии. Внедряването на автоматизацията също не е резултат на държавна политика и не среща нужната подкрепа. То е плод на усилията и ентусиазма на отделни сътрудници. Естествено е това да се отрази сериозно върху протичащите процеси.

Анализите и съпоставките за финансирането на нашата национална библиотека в сравнение с тези от Европейския съюз и от страните от Централна и Източна Европа (ЦИЕ)

са отчайващи. Така например средната величина на изразходваните през 1993 г. средства от националните библиотеки в 10 страни от ЦИЕ (в еку) е 2.85 млн., а за България е 307 хил. – 9 пъти по-малко от всичките 10 страни, включени в изследването. Това е 2 пъти по-малко от Латвия (2.7 млн. население), 36 пъти по-малко от Полша, 20 пъти по-малко от Унгария (11 млн. население), 12 пъти по-малко от Чехия (10,5 млн. население). Докато спадът при набавянето на периодика за националните библиотеки в страните от ЦИЕ е 25%, то за НБКМ той възлиза над 75%. Цифрите от последните години, сравнени с показателите от статистиката на Libecon (за библиотеките в европейските страни) не сочат положителни изменения и потвърждават изключително сериозната криза, в която е поставена библиотеката. **Тя се нарежда твърдо на последно място по средностатистически величини сред всички страни от Централна и Източна Европа, които подават данни за БД на Libecon по отношение на** – финансиране, набавяне на различни видове документи (книги периодика, нови носители на информация), средства за персонала, нововъведения и др. Тази неблагоприятна картина се потвърждава от Годишния отчет на Народната библиотека. Т.напр. за комплектуване на документи са предоставени само 112 816.05 лв. От новопостъпилите книги само 2,2% са закупени. За същата година са абонирани 22 заглавия чуждестранна периодика. Останалите заглавия се набавят чрез дарения и книгообмен. Това означава, че библиотеката трябва да разчита на депозит, книгообмен и дарения, което не ѝ позволява да следва целенасочена политика на комплектуване.

На фона на финансирането на библиотечната система в нашата страна показателите за НБКМ не бива да ни учудват. Т.н., през 1993 г. у нас, средствата, изразходвани общо за библиотеките от БВП са 0.04%, докато при страните от ЦИЕ средната величина е 0.14% и кореспондира със страните от Европейския съюз – 0.16% от техния БВП. Докладът „LibEcon2000 Millenium Study – Library economics in Europe“ сочи намаляването и на този нищожен процент към 0.3. **По този показател нашата страна изрично е посочена в документа че е на последно място сред 29-те страни в Европа, които участват в сатистическата БД.** В същото време за последните 10 години предоставянето на средства за библиотеките общо в европейските страни бележи ръст на увеличение със 70%.

Категорично трябва да се подчертае, че държавата се е отдръпнала тотално от своята национална библиотека. При подобна поддръжка и липса на определена политика за нейното развитие, тя не може да решава възложените ѝ от обществото задачи и отговорности. Немислимо е да се стреми да следва изброените по-горе международни тенденции. Това обрича нашата национална библиотека на вегитиране. В тази ситуация е съвсем естествено да ѝ липсва ясно дефинирана мисия. **Необходима е основна промяна в отношението и подкрепата към Народната библиотека. За това е необходима нова концепция за нейното развитие и бъдеще. Като база за това трябва да послужи един добре изготвен, обоснован и финансово подкрепен стратегически план.**

Стратегическото планиране може да се приложи в следните два случая:

– За усъвършенстване дейността на проспериращи организации, които са заинтересовани да успеят и да намерят по-точна проекция за своето бъдеще;

– При кризисни ситуации, за намиране на вярно решение с цел постигане на баланс между краткосрочните и дългосрочните цели, както и за адекватно реагиране на натиска на промените и на неустойчивото развитие на обществото.

Сведенията сочат, че национални библиотеки в редица страни използват стратегическото планиране като основен инструментариум – Англия, Германия, Франция, Русия и др.

Стратегическото планиране при библиотеките е процес на: отчитане на всички външни, вътрешни фактори и условия; състояние, предимства и слабости на институцията; традиции, постигнато равнище, налични информационни, кадрови, технологични и финансови ресурси; място в библиотечно-информационната инфраструктура на страната и в международния обмен на информация и др.

Ключови процедури на стратегическото планиране са:

– **определяне мисията на библиотеката** (нейното обществено предназначение в конкретните етапи от развитието ѝ, насоките и критериите за дейността ѝ)

- **определяне целите на институцията** (приоритетите, които ще позволят на библиотеката да достигне до желаното състояние)
- **определяне стратегиите за постигане на целите** (посочване на общите подходи и действия за постигане на целта)
- **уточняване на финансовата рамка.**

Стратегическото планиране може да се представи в следната образна форма „къде се намира библиотеката, къде иска да бъде и как да се добере до желаното“. Чрез него библиотеките постигат единство и непрекъснатост на действие.

Считам за целесъобразно един стратегически план за Народната библиотека „Св.Св. Кирил и Методий“ да се състои от две части:

Част първа: Обществото и Народната библиотека.

Част втора: Основни цели, задачи и насоки за развитие на НБКМ със следните раздели:

- Структура и персонал;
- Профил, формиране, управление и обмен на информационните ресурси;
- Информационна дейност;
- Информатизация на библиотеката и нови информационни и комуникационни технологии;
- Координиране, коопериране и роля в общонационални проекти и дейности;
- Опазване на фондовете и дигитализация на документи;
- Изследователска дейност;
- Място в международния обмен на информация.

Създаването на подобен план изисква широка обществена дискусия и оценка, активно лобиране, сериозна законодателна и финансова подкрепа. Зад него трябва да застане държавата и той да бъде изведен като важен приоритет.

Литература

- Вюст. Р. От национальных библиотек к глобальной библиотеке: сети открывают новые возможности перед традиционными учреждениями. – Библиотекознание и библиография за рубежом, 1994, вып. 137, 3-10.
- Годишен отчет на Народна библиотека „Св.Св. Кирил и Методий“ за 2000 г. С., НБКМ, 55 с.
- Годишен отчет на Народна библиотека „Св.Св. Кирил и Методий“ за 2001 г. 62 с.
- Калайджиева, К. С чист патриотизъм и висок професионализъм-. Библиотекар, 1988, N 12, 18-21.
- Караангов, П. Народната библиотека и нейната 110-годишнина. – Библиотекар, 1988, N 12, 3-9.
- Кирова, Е. История на библиотеките. С., Наука и изкуство. 1975. 237 с.
- Леман, К. Националните библиотеки на Източна Европа през преходния период. – Библиотека, 1994, N 4, 6-13.
- Стюарт, Р. Национальные библиотеки: международная деятельность и возможности сотрудничества. – Библиотекознание и библиография за рубежом, 1994, вып. 135-136, 199-215.
- Brophy, P. The Library in the Twenty-first Century. Library Assoc. Publishing. London. 2002. 226.
- LibEcon2000 Millenium Study – Library economics in Europe. www.libecon.org/default.asp
- Co-operation in Action. Collaborative Initiatives in the World of information. Facet Publishing. London. 2002. 175.
- Rogers, R. The Library in Society. Libraries Unlimited, Inc. Littleton, Colorado. 1984. 284 p.
- www.LIBECON2000.org

31.1. Дипчикова, А. Народната библиотека. 1989-1999.

**Народната библиотека 1989–1999 Юбилейна научна конференция на тема
„Националната библиотека на България в навечерието на XXI век“ се
състоя през декември м. г. в София.
Тя бе посветена на 120-годишнината на Народната библиотека „Св. св.
Кирил и Методий**

Повечето от задачите на Народната библиотека „Кирил и Методий“ (НБКМ), надхвърлящи рамките на традиционната библиотечна работа, имат значение както за просвещението, образованието и културата на нацията, така и за представянето на страната в международен план.

Оценяването на дейността на НБКМ в толкова сложна координатна система ще бъде улеснено от проведените досега наблюдения, които до известна степен са сравними с подобни изследвания в други страни. За основа се използват обективните статистически данни от отчетите на библиотеката за изминалите години и публикуваните официални данни за дейността на националните библиотеки в другите европейски страни. Възможност за такова сравнение дават извършеното през миналата година изследване на развитието на НБКМ по дейности, което беше предоставено на вниманието на нейния научен съвет* и публикуваното през същата година сравнително статистическо изследване на икономиката на библиотечното дело в десетте страни, асоциирани към Европейския съюз**, обхващащо част от същия период от време. Предназначено да очертае перспективата на развитието на библиотечното дело в страните от Централна и Източна Европа, предвид бъдещото им присъединяване към Съюза, това изследване дава възможност да се сравняват показателите на националните библиотеки на България, Естония, Латвия, Литва, Полша, Румъния, Словакия, Словения, Унгария и Чехия. При обобщението на данните, които са посочени в относителни величини, страните са подредени от първо до десето място според величината на показателите. Като имаме предвид, че националните библиотеки, обхванати от изследването, са сравними както по отношение на големината, така и по отношение на условията за развитие на библиотечната дейност в миналото и сега, можем да проследим в европейска перспектива състоянието и развитието на нашата национална библиотека през същия период.

Икономическата разруха, която страната наследи след рухването на комунизма и съпътстващите я стъпки на промяна на цялостния модел на устройството и функционирането на обществото и държавата, не отминаха и библиотеката.

На първо място и най-бързо бяха усетени последиците от тежкото икономическо състояние – държавната субсидия беше ограничена. Изследването на Европейския съюз, което отразява абсолютната стойност на бюджетите на националните библиотеки (НБ) в десетте асоциирани към него страни в еко, дава ясна представа за финансирането на библиотеката. Независимо че за периода 1988-1995 г. абсолютната стойност на библиотечния бюджет се увеличава ежегодно, от сравнителните таблици личи, че той е бил най-нисък от бюджетите на всички наблюдавани НБ. По този показател България се нарежда твърдо на последното, десето място, въпреки че по брой на населението и по големина на фонда на НБ е съответно на четвърто и пето. Непрекъснатата инфлация, закъснението при приемането на държавния бюджет и като следствие от това закъснението при определянето на държавната субсидия за библиотеката, нередовността на привеждането на средствата и съкращаването им поради общото неизпълнение на бюджета се отразяваха катастрофално на библиотечните дейности.

Едновременно с това промените в законодателството дадоха възможност на библиотеката да използва средствата от такси и възнаграждения за услуги и да привлича повече средства от дарения. Статистическите данни показват увеличение на получените и прибавените по този път към бюджета средства през целия период.

Промяната на общия климат даде възможност усилията на НБКМ да компенсират недостига от държавната субсидия да се насочат към източници извън държавния бюджет. Така например

през 1993 г. средният показател за относителния дял на държавната субсидия в бюджетите на НБ на асоциираните към ЕС страни е 85,1%, а за набавените от други източници средства е 11,1%. За същата година НБКМ е набавила от неправителствени източници 16,5% от годишния си бюджет.

Общата политическа нестабилност през по-голямата част от периода, психологическите и практическите трудности на прехода и необходимостта от структурни промени в библиотеката се отразиха в неколнократните смени на нейното ръководство, които започнаха още в средата на 80-те и особено зачестиха през последните години.

Подобни процеси на промени безспорно бяха характерни не само за нашата страна и за нашата национална библиотека. Изследването на ЕС обобщава данни по 20 показателя, съвпадащи в най-общи линии с показателите на националната статистика. По повечето от тях нашата страна се нарежда след 7-то място, т. е. между последните три, а по някои показатели остава твърдо на последно място (общи разходи като абсолютно число, разходи за комплектуване + разходи за издръжка на учреждението без работните заплати, разходи за заплати на персонала, общи разходи и разходи за комплектуване на 1000 души от населението на страната). При сравняването на числата това последно място се характеризира с много по-ниски показатели от предхождащите го. Така през 1993 г., за която има изчерпателни данни, средната сума изразходвани за отделните НБ средства е 2,865 млн. еку. За България тя е 307 хил. еку – над 9 пъти по-малко и най-малко от всичките 10 страни (2 пъти по-малко от Латвия, 36 пъти по-малко от Полша, 20 пъти по-малко от Унгария, 12 пъти по-малко от Чехия).

Интересно е да се отбележат онези показатели, по които НБКМ се нарежда на по-предно място. Единственото първо и второ място се пада на критерия „процент от бюджета, предоставен от неправителствени организации“, а второ и трето място, и то само за началните години (1988-1990) на критерия „съотношение между квалифициран и неквалифициран персонал“. Промяната на последния критерий през следващите години и попадането на библиотеката във втората част на таблицата и в това отношение показва, че с намаляването на броя на персонала се е загубило и преимущество на квалифицираните служители. Впрочем, от изследването се установява, че НБ са единственият вид библиотеки, при които през периода 1988 – 1995 броят на персонала се е увеличил (средно с около 7%). През същото време в НБКМ той прогресивно намалява (от 1990 до 1997 г. с 35%). Средното число на заетите в НБ на десетте страни служители е 590 души, т. е. толкова, колкото в НБКМ никога не са работили, и въпреки че по големина на библиотечния фонд в томове тя е на пето място между тях, по брой на персонала през 1995 г. (преди последното съкращение) остава на предпоследно.

Посочените дотук данни показват незавидното място, което заема националната ни библиотека и тенденциите за упадък, които се задълбочават.

Подобни заключения могат да се направят и от извършеното от самата библиотека изследване на данните от годишните отчети. Намаляването на персонала, което е ставало основно по финансови причини, е съпроводено с ограничаване на притока на квалифицирани специалисти в библиотеката. Една от последиците съкращенията са проведените частични структурни реформи, които предизвикват сътресения в традиционния ход на библиотечните дейности, но поради нормативно неуреденото положение на библиотеката в новите условия са извършвани неколкратно, без цялостно виждане за дългосрочните резултати от тях.

В същото време показателите за основни измерения на състоянието на библиотечните фондове и обслужването се изменят значително. Набавянето на нови информационни носители понася основния удар от общото намаление на бюджета. За десет години (1986 – 1996) относителният дял на средствата, изразходвани за комплектуване като част от общия бюджет на библиотеката намалява с около 33%. През 1989 г. са били закупени 1154 заглавия чуждестранни книги и по обмен са били получени 7148, а през 1996 г. тези числа са били съответно 274 и 3189 заглавия, или намаление със 76% и 55%. Между първата и последната година на изследването е установено намаление на броя на получаваните периодични заглавия със 75%. Въпреки че намалението на броя на абонираните периодични издания е общо явление за всички национални библиотеки от страните в Централна и Източна Европа (средно с около 50% за същия период), не може да не направи впечатление сериозната разлика в процентите.

Общият годишен брой на регистрираните читатели е относително стабилен и се движи меж-

ду 24 и 27 хиляди. При големите промени в обществения живот, данните показват намаляване на броя на посещенията, особено за първите години след 1989 г., но след това се наблюдава постепенно увеличение, като през 1996 г. посещенията се увеличават с 24% в сравнение с 1990. Намалява се значително и броят на заетите материали и тази тенденция на спад е спряла чак през 1996 г. (за 1995 г. е отчетено 52% намаление в сравнение с периода 1986 – 1989 г.). Променя се и съставът на читателската публика. Съотношението между категориите научни работници и специалисти с висше образование, студенти и други ползватели през 1986 г. е било 70%:21%:9%. За десет години специалистите са намалели с 26%, а студентите се увеличават, като за 1995 и 1996 г. за първи път надхвърлят броя на специалистите с няколко процента. Въпреки запазването на организационните механизми за междубиблиотечно заемане на материали тази дейност намалява по обем. През 1996 г. изпратените за други библиотеки в страната материали са около 12 пъти по-малко отколкото през 1986 г. За същия период в чужбина са изпратени 4 пъти и са получени оттам 18 пъти по-малко библиотечни материали. С осигуряването на финансова подкрепа от страна на Фондация „Отворено общество“ и въвеждането на международна ваучерна схема, която облекчи високите разноски при международното междубиблиотечно заемане, през последните две години (1997, 1998) се наблюдава отново ръст в показателите на МЗС, но тази тенденция не е осигурена за периода след края на осъществявания проект.

Ограничен е броят на издаваните информационни бюлетени; справочно-библиографската и информационна дейност вече основно се изразява в писмени и устни библиографски справки, които, общо взето, са се запазили като брой при голямото намаляване на персонала, който ги изработва.

Голямо количествено намаление се наблюдава и при броя на научния персонал на библиотеката – общо с 50% и в обема и на издателската продукция на институцията.

Важно е да се подчертае, че през последните години, водени от стремежа си за развитие и обновление чрез прилагането на нови технологии и по-пълноценното използване на информационния ѝ капацитет, сътрудниците на НБКМ осъществиха изпълнението на редица нови дейности и задачи. Най-съществените от тях: автоматизиране на процесите на обработката на книгите и периодичните издания; начало на ретроконверсията на каталозите; текущо и ретроспективно изграждане на контролни файлове на имената на авторите; изграждане на информационна база данни – тезаурус на предметните рубрики, използвани за каталога на библиотеката; издаване на периодичното издание „Новини от агенциите ISBN и ISSN“, съдържащо сведения за книгите под печат, новите издателства и новите периодични издания и ежегодно издаване на справочник на издателствата в България; разпространяване на библиографската информация от сериите на националната библиография на дискети; внедряване на автоматизираната информационна система „Библиотека“ в редица библиотеки в страната; издаване на професионално списание (1992 г. – Българска книга, 1993 – Библиотека).

Всичко това беше започнато в условията на:

- недостиг на средства за изпълняване на основни задачи, възложени на библиотеката по нормативни документи като текущото отпечатване на изданията на националната библиография, картичките от централната каталогизация и др.;

- невъзможност от бюджета да бъдат заделени каквито и да било средства за осигуряване на основни направления в развитието на съвременната библиотека – въвеждането на нови технологии при обработването на библиографската информация, осъществяването на библиотечните процеси и опазването и консервацията на фондовете. И т.н.

Без да изпадаме в излишна юбилейна емоционалност, би трябвало да си дадем сметка за резултатите. Ясно е, че последните десет години са били свързани с изключително напрежение за библиотеката. При тези условия всички структурни и технологични нововъведения ставаха възможни благодарение на интензификацията на труда на служителите, промени в организацията и най-вече на финансовата поддръжка на български и международни неправителствени организации. В стремежа си да запази изгражданото повече от столетие ниво на професионално развитие и в същото време да не изостане от съвременния технологичен напредък, разпъната на кръста на ограничените финансови възможности, НБКМ не престана да се бори, за да привлече допълнителна финансова поддръжка от източници извън държавната субсидия, която покриваше само

издръжката на персонала, функционирането на сградата и минимално, а в някои години и съвсем никакво набавяне на библиотечни материали.

В кои области тези усилия дадоха резултати?

– НБКМ успя да запази изпълнението на основните си функции, придържайки се към международните стандартни изисквания и българските традиции за ролята на националната библиотека в обществения живот;

– НБКМ успя за положи началото на смяна на технологиите и да започне натрупването на изчерпателна библиографска информация в машинночетим вид за българската печатна продукция и чуждестранните книги и периодични издания, които получава;

– НБКМ успя да продължи научноизследователската си дейност, да подготви и издаде престижни научни издания;

– НБКМ успя да продължи издаването и разпространяването на някои от най-важните си периодични издания и с усилия да поддържа професионалното списание.

Въпреки усилията си обаче,

– НБКМ не успя да спечели подкрепа за настояването си нормативно да бъдат регламентирани традиционните ѝ функции и задачи при новите условия;

– НБКМ не успя да спечели признанието, да бъде третирана като част от административната система на страната поради специфичната си мисия, функции и задачи;

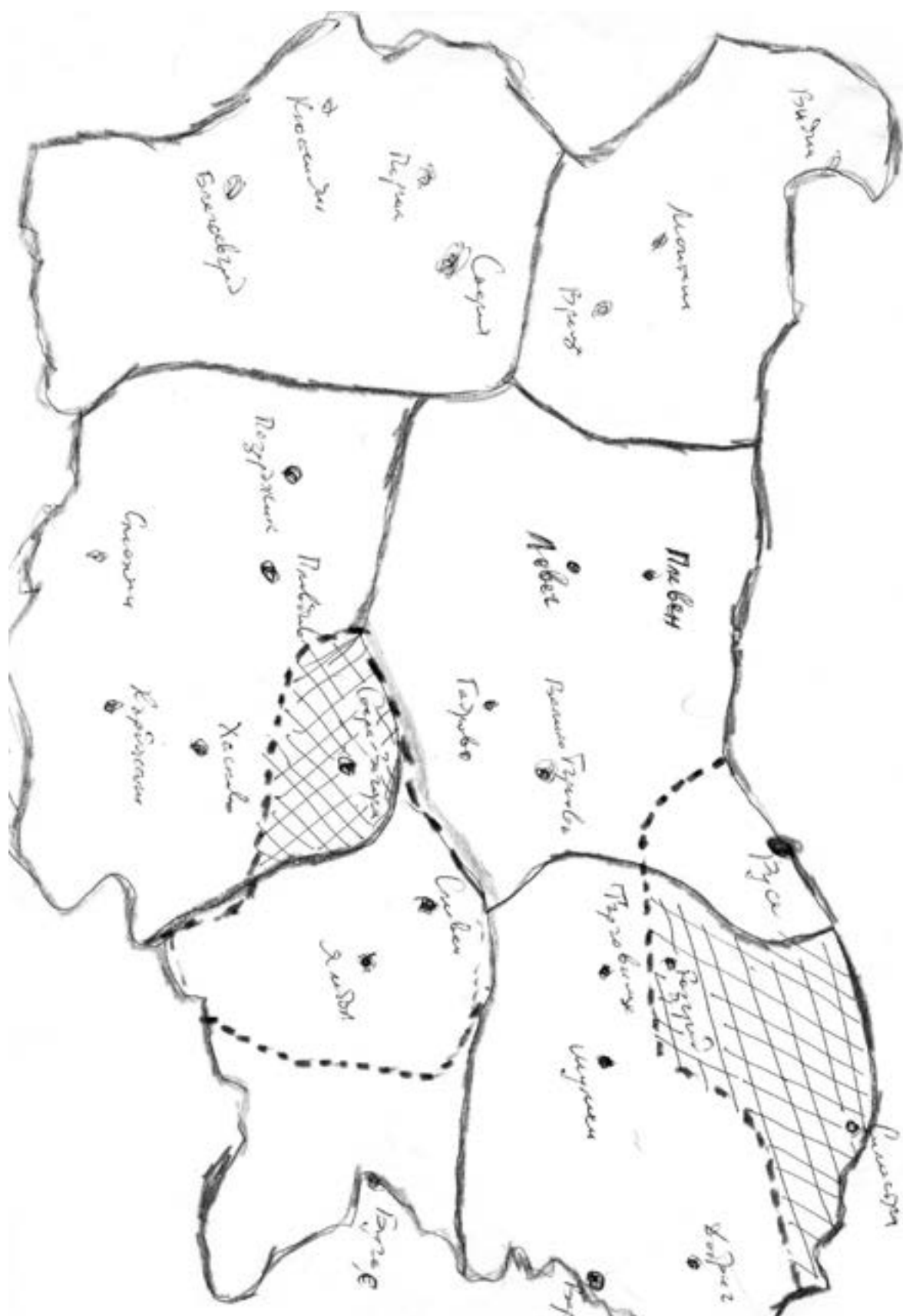
– Без рамките и принципите регламентиращи документи, НБКМ не успя да извърши промените в организацията на отделни свои дейности, които биха ги рационализирани и приближили до ползвателите;

– НБКМ не успя да извоюва трайна подкрепа за планомерното въвеждане на нови технологии в библиотечно-библиографските и информационните дейности и поддържането на този процес от държавния бюджет;

– библиотеката не успя да осигури широк обществен интерес и постоянно, планомерно финансиране на дейностите по опазването на фондовете от национално значение, които тя съхранява.

Тези важни задачи остават пред нея на прага на следващото хилядолетие.

Александра Дипчикова

(Документи – Приложение № 5а – Предлагани финансови ресурси по източници на финансиране и по области и райони за периода 2000 – 2006 г. Д.В., бр 106, 1999. . (img 011)).

[illegible]

10. 1. 1977

ДО
Г-Н БОЙКО БОРИСОВ
МИНИСТЪР ПРЕДСЕДАТЕЛ
НА Р БЪЛГАРИЯ

Уважаеми г-н Борисов,

Обръщам се към Вас с молба за съдействие за решаването на един значим проблем, който от години наред смущава нормалния учебен процес и научната дейност в част от факултетите на Софийски университет „Свети Климент Охридски“ и БАН и основателно събужда негодуванието на преподавателите, учените и студентите.

Става дума за разположените в т.нар. от нас Кампус „Изток“ факултети на Софийския университет „Св. Климент Охридски“ – Философски, Стопански, Класически и нови филологии, Педагогика, Начална и предучилищна педагогика, в които се обучават над 6 000 студенти. Тук се намират и редица лаборатории и изследователски единици на СУ. Те обитават част от сградния фонд на обозначения по градоустройствен план на Столична община „Институтски комплекс на БАН“, находящ се на територията на р-н Слатина, Столична община. Имотите, предоставени за ползване на СУ „Св. Климент Охридски“ на бул. „Цариградско шосе“ № 125, в блокове 1, 2, 3 и 4, съответно по документи за собственост АПДС № 06929/20.12.2008, АПДС № 06930/20.12.2008, АДС № 6656/23.12.1969 (подлежи на актуализация) и АПДС № 03582/18.03.2004 г., включват само сграден фонд, без земя. В посочените имоти СУ „Свети Климент Охридски“ е ползвател съвместно както следва: в блок № 1 с МЗ (съотношение 60:40 в полза на МЗ), в блок № 2 съвместно с БАН (съотношение 60:40 в полза на СУ), и 100% от сградния фонд в блок № 3 и блок № 4.

Останалите сгради от Комплекса на БАН се управляват от Академията на науките. Земята с малки изключения в посочената територия е предадена на БАН (???)

Обстоятелството на съвместно ползване на сграден фонд с други институции силно затруднява стопанисването и реновирането на сградите. През последните години

ръководствата на Софийския университет „Св. Климент Охридски“ и на Философски и Стопански факултети полагат системни грижи за реновирането на сградния фонд, неговото съхраняване и превръщане в модерна учебна база, отговаряща на съвременните потребности на учебния процес. Резултатите от тези усилия лесно могат да бъдат забелязани от сегашното състояние на блок № 3 и блок № 4 на бул. „Цариградско шосе“ № 125. Не така стоят нещата с поддръжката на блок № 1 и блок № 2, в управлението на които СУ „Свети Климент Охридски“ споделя отговорността с други институции.

Освен това липсата на задължения и права по управлението и стопанисването на околните пространства от страна на Столична община и съответно стопанисващите сградния фонд институции през последните двадесет години доведе до превръщането на околното пространство в твърде нелицеприятна гледка – занемарени зелени площи, липса на осветление, невъзможност да се поддържа чистота и в крайна сметка тези площи се превърнаха в свърталище на наркомани, бездомни кучета и лесни за укриване на престъпници места.

Всичко това е добре познато на кмета на район Слатина, на ръководството на Първо РПУ в София, на Главния архитект на Столична община, но всички институции са безпомощни при взимането на решителни мерки за предотвратяване на сегашното състояние, доколкото Столична община не може да инвестира средства за поддръжката на околните пространства, които не са нейна собственост, включително не може да осигури нормално улично осветление, а органите на реда добре познават нравите на дребните престъпници, които разбиват автомобили и нападат хора с цел кражби в района. Има драстични нападения над студенти, преподаватели и служители, особено вечер. Студентите отказват да посещават занятия в тези часове. На 9 април н.г. неизвестно лице заплаши с оръжие наши студенти, които доброволно почистваха пространствата около блоковете на СУ. Това доведе до силно недоволство, студентите искаха да стачкуват и настояват остро пред ръководството на СУ да бъдат защитени.

На територията на комплекса на БАН се намират и стадион Академик и плувен басейн, които са в занемарено състояние. При недостатъчната спортна база за масов спорт в столицата това обстоятелство е недопустимо. Едновременно с това Софийският университет не разполага със собствена спортна база и е принуден ежегодно да плаща около 150 000 лв. наеми за ползване на спортни площадки и съоръжения за осигуряване на заниманията по спорт на студентите.

Въпросът за превръщането на посочения район в кампус, както и за предоставяне на стадион Академик, басейна и прилежащите площи около него на Софийския университет бе поставен от Ректора на СУ пред предишния Министър председателя г-н Станишев в навечерието на 120-годишнината на Алма Матер. То бе отхвърлено с мотива, че за посочения район има сериозни бизнес интереси. Считаме, че няма по важен приоритет от младите хора и решаване на техните проблеми. Вярваме, че споделяте това разбиране.

Уважаеми г-н премиер,

Ръководствата на СУ „Свети Климент Охридски“ и Българска академия на науките са готови да споделят отговорността за стопанисването и управлението на Комплекса на БАН, находящ се на територията на район Слатина, Столична община, заключен в границите между бул. „Цариградско шосе“, бул. „Шипченски проход“, ул. „Академик Георги Бончев“ и ул. „Христо Чернопеев“

При проведените разговори между Ректора на СУ и Председателя на БАН, акад. Саботинов постигнахме принципино съгласие за създаването на консорциум между двете институции за съвместно стопанисване и управление на един бъдещ учебен, научен, спортен и културен комплекс. Възнамеряваме да изградим съвременен кампус по подобие на този в кв. Лозенец където са разположени Математическия, Химическия и Физическия факултети. Той ще се превърне не само в привлекателно и нормално място за работа на преподавателите, студентите и на учените от БАН, но и място за спорт, отдих и развлечение за жителите на квартала, района и Столицата.

По този начин ще се даде възможност да се създаде:

- **Учебен център и научен** с нормални условия на работа. Ще бъдат провеждани вътрешни и международни конференции. Сега не можем да правим това поради грозната картина на разруха и немара, която витае около блоковете. Срамно е да бъдат канени наши колеги в тези сгради. Поради тази причина СУ планча много средства за провеждането на тези инициативи в хотели и зали под наем. Ако бъде култивиран района ще имаме възможност дори да отдаваме под наем за подобни прояви наши зали. Още повече, че в този район подобни няма и има интерес. Пространствата ще бъдат заградени и защитени. Ще има пропускателен режим и видеонаблюдение за влизащите в района. Тревните площи и пространствата ще бъдат култивирани и

поддържани. В алеите и пространствата ще има достъп за хората от квартала за отдих. В щата на СУ се предвижда създаването на специализирана група за поддържане на пространството.

Културен център. В този район се обучават около 5 000 студенти.

Тук се изучават специалности като Културология, Музика, Хорово пеене, Танци, Театър и др. Има създадени музикални, танцови, театрални формации. Младите хора имат нужда от места за инициране и провеждане на културни прояви. Предвиждаме създаването на пространство за младежки изяви в бл. 4. Също така ще бъде потърсена възможност за оформяне на външна сцена за студентски театър, музикални прояви, фестивали и др. Тези инициативи на нашите студенти ще могат да се посещават от жителите на региона. Ще можем да предоставяме съоръженията за провеждане на празници на квартала. По този начин ще се съчетаят интересите на нашите институции и тези на общината.

Спортен център. Софийският университет и БАН нямат спортна база. Даването на стадион „Академик“, басейна и пространството около него на СУ ще позволи на неговото ръководство, съвместно с това на БАН да превърне зоната в спортен комплекс за двете институции и за живущите в региона. Предвиждаме да възстановим стадиона и пространствата около него. Да ги превърнем в спортни площадки, каквито бяха преди много години. Мястото е подходящо спортните съоръжения да бъдат осветени и да работят до по-късно вечер. Чрез спортния комплекс ще се опитаме да „съживим“ спорта сред младите хора и академичната колегия, да ги върнем към него. Ще спомогнем за връщането и на хората от квартала и особено на младите към спорта. Целта е да се организират:

- часовете по физкултура на студентите
- спортни прояви по различни дисциплини
- състезания за студенти, преподаватели и учени
- спортни празници за квартала
- градски, национални и международни турнири на учените, преподавателите и служителите
- вътрешно институтски състезания

Искрено се надяваме да проявите Вашето държавническо отношение при решаването на този въпрос в интерес на две от най-значимите български институции и на младите хора.

Необходимо е да се извършат съответните действия и да се прехвърли за управление и стопанисване на СУ и БАН не само сградния фонд, но и земите, заедно със съществуващите стадион и басейн.

Предлагаме Ви при благоприятно решаване на въпроса от Правителството, и което не се съмняваме, този акт на добронамереност да бъде оповестен публично от Вас на 1 октомври – когото се открива тържествено учебната година в Софийския университет

Ректор на СУ

Проф. ДИН Иван Илчев

Председател на БАН

Акад. Никола Съботинов

СОФИЙСКИ УНИВЕРСИТЕТ
"Св. Кл. Охридски"
1504, София
бул. "Цар Освободител" № 15
тел: 93 08 200
факс: 946 02 55

SOFIA UNIVERSITY
"ST. KLIMENT OHRIDSKI"
Sofia, Bulgaria
blvd. "Tsar Osvoboditel" 15
Tel. +359 2 846 71 38; +359 2 93 08 364
Fax: +359 2 946 02 55

*подготвил
председателя
Н. Фандъков*

СОФИЙСКИ УНИВЕРСИТЕТ "Св. Кл. Охридски" - Ректорат	
Изм. № 03-00-12	01.07.2001

03.00-64
04.04.11
ДО
Г-Н БОЙКО БОРИСОВ
МИНИСТЪР-ПРЕДСЕДАТЕЛ НА
РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
КОПИЕ ДО
Г-ЖА ЙОРДАНКА ФАНДЪКОВА
КМЕТ НА СТОЛИЧНА ОБЩИНА
КОПИЕ ДО
Г-Н ДАНАИЛ КИРИЛОВ
ОБЛАСТЕН УПРАВИТЕЛ НА
ОБЛАСТ СОФИЯ-ГРАД

**УВАЖАЕМИ ГОСПОДИН БОРИСОВ,
УВАЖАЕМА ГОСПОЖО ФАНДЪКОВА,
УВАЖАЕМИ ГОСПОДИН КИРИЛОВ,**

Бих искал като Ректор на Софийски университет "Свети Климент Охридски"

изключително силно да подкрепя идеята на студентите от Философски факултет на Университета да бъде прехвърлена територията на градинката пред кампус "Изток" за ползване на Софийски университет "Свети Климент Охридски" и БАН. Искам да Ви напомня, че нееднократно Университета е апелирал и се е опитвал със силите, които има да превърне София в една наистина европейска столица. С инициативата на студентите, която всички ние в академичната колегия подкрепяме, искаме със собствени сили да направим едно кътче, което да бъде мястото, което да показва на всички какво можем да постигнем с общи усилия.

**УВАЖАЕМИ ГОСПОДИН БОРИСОВ,
УВАЖАЕМА ГОСПОЖО ФАНДЪКОВА,**

В разговорите ни нееднократно съм изтъквал, че винаги сме искали да поддържаме територията пред сградите, разположени в кампус "Изток", но различни юридически спънки винаги са налагали проблем пред това. Надявам се,

този път да успеем и да не убием ентусиазма на студентите и преподавателите от Философски факултет и да направим заедно София една наистина стойностна Европейска столица на културата.

Благодаря Ви предварително!

РЕКТОР:
проф. д-н Иван

ДО
РЕКТОРА
НА
СОФИЙСКИЯ УНИВЕРСИТЕТ
„СВ. КЛИМЕНТ ОХРИДСКИ“
ПРОФ. ДИН ИВАН ИЛЧЕВ

КОПИЕ:

ДЕКАНА
НА
ФИЛОСОФСКИЯ ФАКУЛТЕТ
ПРОФ. Д-Р ДИМИТЪР ДЕНКОВ

УВАЖАЕМИ ПРОФ. ИЛЧЕВ И ПРОФ. ДЕНКОВ,

Обръщам се към вас по следния повод – да бъдат направени отново постъпки за прехвърляне на собствеността в карето на кампус „Изток“ на СУ „Св. Климент Охридски“.

Идеята е да се оформи образователен, научен, спортен и културен комплекс на СУ и за живущите в квартала. От друга страна ще кампуса ще бъде поддържан с много по-малко средства и ще осигурява сигурност за студентите, и допълнителни доходи в полза на Университета.

Считам, че ситуацията в момента е много подходяща за възстановяване на идеята. Софийският университет има министър-председател и министър на образованието, хора чиито стартови позиции са тръгнали от нашата институция.

Както си спомняте, през 2011 г. (в края на мандатите на ректора и на деканите), тогавашният мин.-председател на България – г-н Бойко Борисов, се съгласи и подкрепи идеята на преподавателите и студентите на Софийския университет за прехвърляне на собствеността на кампуса. В негова резолюция до кмета на София г-жа Й. Фъндъкова и

областния управител Г-н Кирилов се предлагаше решаването на въпроса (копията от писмата са в СУ, ако необходимо мога да представя лични копия). Предната година (2010) с Вас, г-н Ректоре, бяхме на посещение през м. август при председателя на БАН – акад. Съботинов, и поставихме и тази идея.

Ситуацията в момента е много подходяща поради изложените съображения. Още повече, че може да се очаква политическа партия ГЕРБ да е мандатоносител.

Предлагам да бъдат направени съответните постъпки пред Министерския съвет. Дори на 1 октомври 2014 г., при откриването на учебната година някои от официалните гости (Президент или Министър-председател) могат да обявят очакваната придобивка.

Нека нашият политически елит бъде на висота. Не както много пъти до сега представители на СУ във властта се крият зад формулировката, че те са независими и не могат да бъдат съпричастни към проблемите на Алма Матер.

Вие като историк на СУ, знаете много по-добре, че е имало и достойни представители във властовите ешелони, които въпреки обвиненията, че наклонят везните към Университета, са направили изключително много за тази светиня. Ще Ви дам един пример от моята област със Закона за депозита. През едно отдалечено време, по настояване на тогавашния министър-председател, професор от Алма Матер, въпреки сериозните прения от страна на неговите съпартийци и от опозицията е гласуван задължителен екземпляр да се получава в Университетската библиотека.

Надявам се да прокарате тази идея и да успеете да види бял свят във Вашите мандати!!!

София, 14.09.2014 г.

С уважение,

Проф. Александър Димчев

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
КАБИНЕТ НА
МИНИСТЪР-ПРЕДСЕДАТЕЛЯ

№ 09.00-64.....

.....11.01..... 2011 г.

ДО
Г-ЖА ЙОРДАНКА ФАНДЪКОВА
КМЕТ НА СТОЛИЧНА ОБЩИНА

ДО
Г-Н ДАНАИЛ КИРИЛОВ
ОБЛАСТЕН УПРАВИТЕЛ НА
ОБЛАСТ СОФИЯ

КОПИЕ ДО
ПРОФ. ДИН ИВАН ИЛЧЕВ
РЕКТОР
НА СУ „СВ.КЛ.ОХРИДСКИ“

УВАЖАЕМА ГОСПОЖО ФАНДЪКОВА,
УВАЖАЕМИ ГОСПОДИН КИРИЛОВ,

Приложено Ви изпращам по компетентност копие на писмо от проф. дин Иван
Илчев с **резолюция** на министър-председателя.

Прилагането е съгласно текстът

НАЧАЛНИК НА КАБИНЕТА
НА МИНИСТЪР-ПРЕДСЕДАТЕЛЯ :

РУМЯНА БЪЧВАРОВА

ФОНДАЦИЯ „ОТВОРЕНО ОБЩЕСТВО“ В ПОДКРЕПА НА БЪЛГАРСКОТО БИБЛИОТЕЧНО ДЕЛО“

Доц. д-р Александър Димчев

Софийски университет „Св. Климент Охридски“

Философски факултет

Катедра „Библиотекознание, научна информация и културна политика“

Фондация „Отворено общество“ в нашата страна е създадена и регистрирана през 1990 г. Тя следва философията на финансиста и радателя за отвореното общество Джордж Сорос. От своето възникване фондацията играе много значима роля за каузата на демократичното гражданско общество в България. През изминалите години нейната дейност намира проявление в различни области - образование, култура, наука, неправителствен сектор и др.

Още в в първите години на своето съществуване един от основните приоритети на фондация „Отворено общество – София, се явяват библиотеките. През 1991 г. към фондацията се създава програма „Библиотеки и специализирана литература“. Формирана в началото от група ентусиасти, нейната основна цел е да работи за развитието на българските библиотеки, библиотечното дело, библиотечната общност и за разширяване достъпа на информацията в обществото.* Определено трябва да се посочи, че тя се явява първата подобна програма, свързана с библиотечния сектор в мрежата от фондации на Джордж Сорос в страните от бившия социалистически лагер. С годините политиката на програмата и нейното наименование се променят, изменят се целите, приоритетите и задачите ѝ. Фондация „Отворено общество“ е единствената по рода си неправителствена организация в страната, която за период от около 10 години бе включила в своята дейност специализирана програма, свързана с библиотеките.

Приоритетите, които се преследват през годините от библиотечната програма са:

- Въвеждане на нови информационни технологии и нови технически средства за развитието на библиотеките и обслужването на потребителите.
- Попълване на библиотечните фондове със специализирана научна, справочна литература и нови носители на информация.
- Подпомагане организирането и провеждането на семинари и форуми за библиотечни специалисти, както и подкрепа за тяхно участие в международни професионални прояви – конференции, конгреси, семинари, специализации и др.
- Инициране на национални и технологични проекти в различни области от библиотечно-информационната сфера.
- Подкрепа и финансиране на образователни програми.
- Съдействие за укрепването на Съюза на библиотечните и информационните работници.
- Спомоществователство на нестандартни библиотечни проекти.
- Подготовка на проекти за междусекторно сътрудничество и др.

Появата на програма „Библиотеки“ бе в един много тежък и драматичен момент за българското библиотечно дело. В годините на прехода след 1989 г. държавата загърби библиотечния сектор. Липсата на отговорна политика към библиотеките доведе до сериозни сътресения с негативни последици за години напред. Бяха закрити над 3500 библиотеки, драстично намаляха възможностите на библиотеките да попълват своите библиотечни колекции с нови документи. Финансирането на библиотечния сектор бе доведено до критична фаза – неговото оцеляване. Принципно изостанали в своето технологично обновление в сравнение с библиотеките в развитите държави, при създалата се ситуация библиотеките в нашата страна не можеха да си позволят въвеждането на нови технически средства и технологии.

Още от самото начало Експертният съвет към програмата набеляза няколко фундаментални

задачи, чрез които се целеше да се формират политики и приоритетни направления, които да доведат до промяна в библиотечно-информационния сектор и да го предпазят от категоричен срив. Наложиха се няколко базови съображения:

- Да се концентрират финансовите ресурси върху дейности и проекти, които способстват за сериозна промяна и модернизация на технологичната среда в библиотеките.
- Да се подпомогне библиотечната инфраструктура в страната.
- Да се формират модели за развитие и управление на различни направления в библиотеките – автоматизация, фондове и информационни ресурси, опазване на колекциите, обучение на персонала, коопериране и координация, нови технологии и носители на информация, подпомагане на библиотечната асоциация, разширяване на международните контакти и участие в международни проекти др.

Разработваната през годините стратегия се основаваше на идеята за търсене на общи и ефективни решения, които да имат степен на валидност не само върху отделните библиотеки, но и върху цялата библиотечна инфраструктура в страната. По-късно ориентацията се насочи активно и към междусекторно коопериране. Освен това екипът, който подготвяше политиките и подходите, винаги изхождаше от позицията, че фондацията не е „държава в държавата”. Всички отговорни решения трябва да бъдат съгласувани с отговорните институции в лицето на Министерството на културата, Министерството на образованието и науката, местните власти и различните ведомства, които имат отношение към библиотеките.

Подготовката и реализацията на отделните проекти бе на принципа на конкурсното начало, с отчитане приноса, интересите и спецификата на кандидатстващите организации и лица. В психологически и управленски план това спомогна за развиване инициативата и мотивацията на част от библиотечната общност. Промени менталитета, нагласите и разбиранията на много от работещите в библиотеките. Даваше самочувствие, вдъхваше и подкрепяше чувството за гражданско съзнание сред тях.

През годините на своето съществуване до 2000 г. библиотечната програма работи по следните по-значими проекти и направления:

I. Образование – чрез организиране и провеждане на семинари и обучителни курсове в страната; участие на български библиотечни специалисти в международни форуми, специализации и конгреси на библиотечни асоциации; издаване на учебни пособия и материали; предоставяне на компютърна техника и софтуер на образователни институции по библиотечно-информационни науки; създаване на Център за продължаващо обучение на библиотекари и др.

В основата на това направление стои идеята за добрата квалификация и необходимостта от непрекъснато професионално развитие на библиотекарите. Във връзка с това бяха финансирани, организирани и проведени десетки образователни семинари и конференции в София и други населени места в страната с участието на български и чуждестранни лектори. Проявите бяха фокусирани върху съвременните проблеми на развитието на библиотеките – автоматизация на процесите, нови информационни технологии, управление на колекциите, мениджмънт на библиотеките и на ресурсите, опазване и съхранение на документите, обслужване на лицата със специални нужди, промените в библиотечно-информационната професия и общодостъпните библиотеки, тенденциите и подходите при дарителството и набирането на средства, измененията в стандартизация и др.

Активно се подкрепяше участието на български библиотекари в международни инициативи, образователни програми и специализации с цел обмен на информация, разширяване на международното сътрудничество и получаване на нови компетентности. Много български специалисти посетиха престижни информационни институции и образователни центрове като Конгресната библиотека – САЩ, Френската национална библиотека, Британската библиотека, Международния библиотечен център към Университета в Илинойс – САЩ, Лятната школа на Централноевропейския университет в Будапеща и др. Представители на Съюза на библиотечните и информационните работници (СБИР) получаваха подкрепа за участие в конференциите на Междуна-

родната федерация на библиотечните асоциации (IFLA), Американската библиотечна асоциация (ALA), Европейското бюро за библиотечни, информационни и документационни асоциации (EBLIDA), конференциите в Крим – Русия, на Алианса на университети за демокрация (AUDEM) и др. Оценявайки изключително важната роля на СБИР за българското библиотечно дело и материалните затруднения, които тя срещаше многократно, фондацията подкрепи финансово нейни инициативи и проекти. С цел по-активното отваряне и участие на родната ни библиотечна асоциация в международния живот се спонсорираше заплащането на нейния членски внос в IFLA и EBLIDA.

В контекста на образователните инициативи бе финансирано издаването на две книги, които имат отношение към въвеждането на новите информационни технологии и модернизацията на библиотеките: „Виртуалната библиотека” на Карла Базили и Корадо Петенати и „Интернет ключ към безграничната информация” с автор Красимир Петков. Програма „Библиотеки” неколккратно предостави като дарение компютърна техника за нуждите на образователния процес на катедра „Библиотечно-информационни науки и културна политика” в Софийския университет „Св. Климент Охридски” и компютърен клас в Колежа по библиотечно дело. Това бе осъществено в труден за двете образователни институции период, свързан с навлизането на новите учебни дисциплини по информационни технологии и липсата на финансов ресурс за закупуването на техника.

Част от инициативите в образователната програма се осъществиха съвместно и с финансовата подкрепа на Международната библиотечна програма към Институт „Отворено общество” – Будапеща, и други партньори.

Особено значим проект, свързан с инициативите, предприети за развитие на професионалната подготовка на библиотекарите, бе този за създаването на Национален център за продължаващо образование на библиотекари (ЦПОБ). В основата на идеята за неговото формиране стои концепцията за нуждата от непрекъсната квалификация на персонала в библиотечно-информационните организации, както и стремежът да се укрепи ролята и мястото на СБИР като активен субект в подпомагане развитието на библиотечната гилдия, по подобие на библиотечни асоциации в други страни.

Центърът за продължаващо обучение на библиотекари (ЦПОБ) към Съюза на библиотечните и информационните работници и катедра “Библиотекознание, научна информация и културна политика” – Софийски университет “Св. Кл. Охридски”, бе създаден през 2000 г. благодарение на спомоществателството на фондация “Отворено общество” – София, и Регионалната библиотечна програма – Будапеща. Той се явява част от мрежата от подобни образователни структури, разкрити в страните от Централна и Източна Европа, свързани с Регионалната библиотечна програма в Будапеща, с които той трябва да осъществява обмен на учебни програми, преподаватели и курсисти. Финансовата подкрепа за неговото изграждане и функциониране е в размер на 110 000 лв. Тя е предназначена за техническото обзавеждане, за финансиране процеса на обучение и заплащане разходите на курсистите за обучението.

Основните задачи, които преследва ЦПОБ, са да бъде базов за страната, предлагащ възможности за непрекъсната квалификация на библиотечно-информационните специалисти в областта на: новите информационни технологии и тяхното приложение; управлението на библиотеките, информационните ресурси, услугите и персонала.

ЦПОБ предлага продължаваща квалификация за:

- библиотекари с различна образователна степен;
- управленски кадри с висше образование;
- други специалисти с висше образование – информационни, книгоиздатели, книготърговци, читалищни дейци, журналисти, архивисти, музейни работници, учители, възпитатели.

Обучението се извършва чрез краткосрочни курсове (тридневни, едноседмични) и чрез други форми, използвани и утвърдени в Софийския университет “Св. Кл. Охридски”. Образователният процес е гъвкав и финансово ефективен. Провежда се в Университета и извън него.

Учебните планове и програми са съобразени със съвременните тенденции и стандарти. Повечето от тях имат изпреварващ характер с цел да се формира нова организация и управление на

библиотеките, да се провокира промяна в работата на специалистите в условията на информатизиращото се общество. Отделните учебни програми са групирани в рамките на модули по основни направления. Програмите са отворени, гъвкави и търпят корекции в зависимост от нивото и интересите на курсистите и библиотеките.

В образователния процес се използват разнообразни методи и форми на обучение: лекции, практически занятия, дистанционно обучение, тестове, дискусии, проектиране, моделиране и др. Акцентът е насочен към натрупване на приложни умения и знания от курсистите. Лекторите се подбират на конкурсен принцип. Канят се и гост-лектори от чужбина.

ЦПОБ разполага с най-съвременна компютърна, комуникационна и размножителна техника; връзка с Интернет; бази данни на най-реномирани информационни центрове и дистрибутори на информация в света.

ЦПОБ издава на успешно завършилите курсисти Удостоверение от Софийския университет "Св. Кл. Охридски", съгласно изискванията на чл. 5 и чл. 6 от Постановление на Министерския съвет N 151/1997 г.

За годините на своето съществуване ЦПОБ доказва своето място. В различните курсове са преминали над 1 000 библиотекари от страната. Ежегодно СБИР провежда анкетни проучвания за нивото и ползата от обучението.

II. Информация – политиката в тази насока бе ориентирана към обогатяване на информационните ресурси на библиотеките и разширяване достъпа до информация чрез набавяне на нови книги, абонамент на периодични издания, въвеждане на нови носители на информация и на комуникационни канали за достъп до знанието.

Действията в тази насока на първо място се реализираха в привличането на дарения за библиотеките от чуждестранни субекти – фондации, издателства и др. Сред най-многобройните дарения от англоезична литература в различни области на знанието трябва да се отбележат получените от фондация "Sabre", "Project Hope", "Free Bulgarian Center", "Know How Fund" и др. През годините на съществуване на библиотечната програма само чрез фондация "Sabre" са получени повече от 600 000 т. книги на стойност над 31 000 000 щ.д. Подкрепени са неколкостотин проекта за различни библиотеки в страната за закупуване на специализирана научна и енциклопедична литература на български, английски, френски, немски, руски езици, подбрана от специалисти. Значима инициатива в рамките на библиотечната програма бе проектът „Енциклопедии и справочници”. По тази линия се предоставяха ценни издания на библиотеки в страната, които те не бяха в състояние да си набавят поради ограничените финанси, с които разполагаха. Основна политика, която се наложи при подбора на документите, е да се отчита интересът на библиотеките, като изборът им се осъществяваше от самите библиотекари и от членовете на експертния съвет към програма „Библиотеки”. Тази линия се подкрепяше неотклонно и при даренията от чужбина.

Важна роля за разширяване достъпа до информация изигра проектът "IFLA Voucher Scheme". Той бе насочен към активизиране на международното междубиблиотечно заемане, дейност, която, поради липса на средства от страна на големите български библиотеки, бе в застой. На Народната библиотека „Св. св. Кирил и Методий” (НБКМ), Централната библиотека на БАН, Университетската библиотека на Софийския университет, Централната медицинска библиотека, Централната селскостопанска библиотека и Централната техническа библиотека бяха предоставени 3 750 ваучера на обща стойност 30 000 щ.д. в продължение на две години за заявки на литература от най-престижните световни библиотеки и информационни центрове за подпомагане на учените.

Библиотеките получиха подкрепа и чрез проектите "Journal Donation Project" и Мегaproекта „Пушкинска библиотека”. Посредством първия се даде възможност библиотеките да се абонират за специализирана научна периодика в хуманитарните, икономическите, медицинските и обществените направления с 50% отстъпка за две години. По втория проект над 40 библиотеки от страната получиха възможността при много ниски цени да се сдобият с около 1000 заглавия на известни автори и научни колективи от цял свят в различни области на знанието, преведени на руски език. Нестандартен бе проектът „Музикално дарение на плочи, ноти, музикални компактдискове и аудиокасети от Великобритания”, осъществен с помощта на Международната

асоциация на музикалните библиотеки, архиви и документационни центрове и нейния филиал в Обединеното кралство. Повече от 5 000 ценни грамофонни плочи, над 1 000 компактдиска и аудиокасети постъпиха в отделите „Изкуство” на редица общодостъпни библиотеки в страната и в библиотеките на музикалните академии.

Особено внимание в дейността по развитието на информационните ресурси, въвеждането на нови носители на информация и разширяване достъпа до информацията заслужават проектите „Компактдиск” и „Електронна информация за библиотеките”. Те наложиха траен отпечатък върху промяната на технологията на работа, обслужването на потребителите от библиотеките и преминаването им към модерни подходи на действие.

Проектът „Компактдиск” стартира през 1994 г. По своята същност той е пилотен проект, част от идеята за „Изграждане и развитие на Национална автоматизирана библиотечно-информационна мрежа (НАБИМ)”. Проектът „Компактдиск” се реализира в осем големи научни библиотеки: Народна библиотека „Св.св. Кирил и Методий”, Университетската библиотека, Централната медицинска библиотека, Централната техническа библиотека, Централната селскостопанска библиотека, Централната библиотека при висшите технически училища и библиотеките към Висшия химико-технологически институт, Университета за национално и световно стопанство. Свързан е с въвеждането на нови перспективни носители на информация (компактдискове), обогатяване на информационните ресурси на библиотеките, прилагане на икономически изгодно решение за библиотеките, базирано на кординация между тях, подобряване информационното обслужване на потребителите и тяхното обучение за работа с новите носители на информация. В съответствие със замисъла, фондация „Отворено общество” финансира закупуването на 16 бази данни (БД) на CD ROM от реномирани световни информационни центрове с реферативна и библиографска информация по основни научни направления, каквато липсва в нашата страна или е крайно оскъдна. Набавените БД са: CD MARC – Bibliographic; Social Science Citation Index with Abstracts; Econlit; Arts and Humanities Citation Index; ERIC-CD Plus; JUSTIS CELEX; Science Citation Index With Abstracts; Biological Abstracts; Applied Science and Technology Index; DAL – Design Automation Library; Computerized Clinical Information Systems- CCIS; CITIS; Institute of Management International Databases; Enviro Energyline Abstracts PLUS; Chem Bank; FSTA – Food Science and Technological Abstracts. Селекцията на БД е направена от Координационната комисия по комплектуване и Координационната комисия по справочно-информационна дейност към големите научни библиотеки. Изборът на БД е съгласуван и с учени от отделни научни направления. Подобен подход следва съвременните политики при координиране на информационните ресурси в библиотечно-информационния сектор.

Общата стойност на проекта възлиза на около 400 000 щ.д. Част от сумата бе предназначена за изграждането на „Зала за нови информационни технологии” в Университетската библиотека на Софийския университет „Св. Кл. Охридски”, оборудвана с инфосървър.

Анализът на ползването на БД на CD ROM сочат следното:

Съгласно статистическите данни за периода януари 1995 – март 1996 г. от БД е предоставена информация по 2 173 теми. Най-търсени и най-предпочитани са БД:

- Science Citation Index With Abstracts
- CD MARC – Bibliographic
- Biological Abstracts
- Applied Science and Technology Index
- Computerized Clinical Information Systems- CCIS
- Enviro Energyline Abstracts PLUS
- Chem Bank

По-слабо използвани са:

- Arts and Humanities Citation Index
- ERIC-CD Plus
- JUSTIS CELEX
- FSTA – Food Science and Technological Abstracts

– Social Science Citation Index with Abstracts

По-ниските показатели за ползване на отделни БД са в резултат на: липсата на традиции и опит при приложението на тези носители; отсъствието на натрупани информационни масиви за по-дълъг период от време; известно закъсняване на доставката на отделни БД. По-слабото ползване на информацията в областта на хуманитаристиката е процес, който е характерен в това направление в анализирания период.

Изследването за използването на БД сочи следното:

- 42% от потребителите на библиотеките са външни. Те са представители на висши училища от цялата страна, учени от БАН и други научни институти, специалисти от фирми, колективни потребители-болнични заведения, институти.

- Около 30% от потребителите са студенти.

- CD ROM се използват за обучение на потребителите на библиотеките за работа с новите носители на информация. В отделни университети – Софийския, Химикотехнологичния, Архитектура, геодезия и строителство и др. обучението за работа със специализираните БД се включва в учебните планове на студентите по отделни дисциплини. Около 150 студенти от катедра „Библиотекознание, научна информация и културна политика” на Софийския университет са преминали упражнения по стратегия на информационно търсене в БД на CD ROM в Университетската библиотека.

- CD ROM се използват активно за провеждане на квалификационни курсове за обучение на библиотечно-информационни специалисти.

Проектът имаше много съществено значение за българската наука и образование. Той спомогна за внедряването и възприемането на нови информационни технологии и продукти. За съжаление, поради липса на средства от участващите библиотеки не бе продължен в неговия първоначален замисъл.

Проектът „Електронна информация за библиотеките – eIFL” изигра съществена роля за преориентиране на част от българските библиотеки към съвременните тенденции, базирани на създаване на нов тип библиотечни обединения – консорциуми, с цел преодоляване на сериозните финансови затруднения, разширяване и лицензиране на обмена и достъпа до научна информация. Посредством него библиотеките, които имат изградени комуникации за Интернет, получиха в самото начало възможност да ползват около 3 500 научни периодични издания в електронен вариант чрез компанията EBSCO Publishing” в различни научни области. Освен в on-line режим информацията се предоставя на CD ROM и DVD носители. Инициативата получи подкрепата на Института „Отворено общество” – Будапеща. Целта на създателите на проекта е да се създаде мегаконсорциум с участието на около 2 000 библиотечно-информационни центрове от 39 страни. В началото на 2000 г. в него се включват 71 библиотеки от нашата страна, на следващата техният брой е 41.

Като много важен акцент по отношение демократизиране и разширяване достъпа до информацията бе и подкрепата на фонд „Библиотеки” (в първите години на неговото учредяване) за осигуряването на ксерокопирни апарати за библиотеките. По тази линия бяха дарени над 100 ксерокса на различни по вид библиотеки. Не бива да се забравя, че до 1989 г. репродуциращата техника се контролираше стриктно и много малко библиотеки разполагаха с ксерокси. Като пилотен проект бе подкрепена идеята на Университетската библиотека на Софийския университет за формиране на център за междубиблиотечно заемане по електронен път. Фондацията в София съвместно с Регионалната библиотечна програма осигуриха финансирането за закупуването на подходящ скенер на стойност около 12 000 щ.д. Това бе сериозна крачка за отваряне ресурсите на библиотеката за по-лесното им ползване, както и за подобряване ефекта при обслужването на научната общност с информация от чуждестранни библиотеки.

III. Структуроопределящи проекти – стратегиите на библиотечната програма през годините се насочваха към разработването на значими проекти, които да променят подходите на функциониране на библиотеките и да ги превърнат в съвременни информационни и обществени центрове, да доведат до модернизация на библиотечния сектор чрез внедряване на съвременни

информационни и комуникационни технологии и софтуер, да бъдат в съзвучие с важни международни програми, да включат страната ни в международния обмен на информация, да променят механизмите на финансиране и управление на библиотеките и на информационния сектор и пазар, както и да насочат библиотечната общност към координиране и коопериране на усилия, средства, информационни ресурси и технологии.

В годините на съществуването на фонд „Библиотеки” със средства на фондацията бяха разработени три основополагащи проекта:

- „Изграждане и развитие на Национална автоматизирана библиотечно-информационна мрежа (НАБИМ)” (1993 г.)
- „Национална програма за опазване и развитие на библиотечните фондове (НПОБФ)” (1997 г.)
- „Шанс за българските библиотеки за 21 век” (1999)

Проектите бяха създадени от експертни екипи на фонд „Библиотеки” на фондация „Отворено общество, СБИР, специалисти от различни библиотеки, информационни центрове, държавни институции, неправителствени организации и от чуждестранни експерти и др.

Проект за „Изграждане и развитие на Национална автоматизирана библиотечно-информационна мрежа (НАБИМ)”

Това бе най-значимият проект на фондацията. Неговото изработване беше от ключово значение за българските библиотеки, за тяхната промяна и приобщаването им към съвременните образци. Идеята за технологичното обновление на библиотеките в нашата страна датира от 70-те години на 20 век. За съжаление мечтите на цяло едно поколение български библиотечни специалисти не можах да се сбъднат. Много малко бе направено в това отношение. Българските библиотеки изостанаха драстично от тези в развитите страни. Те се откъснаха сериозно от международния обмен на информация. След 1989 г. в резултат на настъпилата икономическа криза бе трудно да се мисли за отпускане на финансов ресурс от държавата за библиотечния сектор с цел неговата модернизация. Това обричаше библиотеките на още по-драстично изоставане. Тези негативни тенденции се задълбочаваха с липсата на каквато и да е политика от страна държавните институции към библиотеките, което се изрази в закриването на над 3500 библиотеки за няколко години, намаляване на персонала, „замразяването” на колекциите поради липса на финансиране, разкъсване на връзките между библиотеките, отсъствието на опит и на специалисти по библиотечна автоматизация и др. Въпреки трудностите част от библиотечната колегия правеше опити да започне постепенно въвеждане на нови информационни технологии. Това ставаше много трудно през годините, преди всичко с помощта на спонсори. При създалата се ситуация в страната, респективно в библиотечния сектор съществуваше опасност отделните библиотеки да тръгнат по собствен път при внедряването на автоматизирани системи с използване на различни стандарти, техника, решения, софтуер и пр. Това щеше да доведе до „хвърляне” на много средства, без да се постигнат добри резултати, също така съществуваше риск отделните автоматизирани системи да останат изолирани една от друга, което противоречеше на изискванията на този етап. Тези и други съображения от подобно естество накараха група съмишленици от големите научни библиотеки, членове на Експертния съвет на фондация „Отворено общество” да лансират в края на 1992 г. идеята за разработване на проект, който да предложи модел за автоматизация на отделните библиотеки в страната и свързването им в национална автоматизирана библиотечно-информационна мрежа.** Идеята бе подкрепена от фондация „Отворено общество”, Министерството на културата и библиотечната общност. Така се роди проектът НАБИМ. Той бе съобразен със съвременните тенденции в библиотечната практика на този етап и с традициите в нашето библиотечно дело. При неговата подготовка бе направено цялостно проучване на състоянието на 120 български библиотеки и на чуждестранните подходи в автоматизацията на библиотеките. Консултации бяха потърсени от представители на Алианса на университети за демокрация – проф. Еванс Рот, проф. Карин Драбендстот и проф. Кен Лукар от САЩ. Предварително проектът бе подложен на експертна оценка от български специалисти. Становища за него бяха представени от

водещи чуждестранни експерти. Проектът бе приет през 1994 г. на заседание на Министерството на културата, ръководено от тогавашния министър проф. д-р Ивайло Знеполски, в присъствието на зам. министри от Министерството на образованието и науката – доц. Ламбо Кючуков, доц. Жулиета Савова, директори на най-големите български библиотеки, преподаватели по библиотечно-информационни науки, ректори на университети, експерти и др. Беше решено:

- Изграждането на НАБИМ да се институционализира в ранг на държавна политика в областта на науката, културата и образованието;
- Министерството на културата да координира дейността по неговото изграждане и развитие;
- Да се формира фонд НАБИМ, в който да се набират средства за финансиране на приоритетните задачи;
- Министерството на културата да финансира разработването и адаптацията на основните липсващи стандарти за НАБИМ;
- Народната библиотека „Св.св. Кирил и Методий”, при автоматизацията на своите библиотечни процеси, да даде предимство на подготовката и изграждането на базите данни на националната библиография, които да са в помощ на всички библиотеки в страната, при изграждането на техните електронни каталози и да послужат за международен обмен;
- В Народната библиотека да се създаде базовият автоматизиран център, който да поддържа националните автоматизирани сводни каталози.

НАБИМ трябва да се оценява като част от библиотечната инфраструктура на страната. Нейното изграждане е възможно чрез обединяване усилията на отделните библиотеки. Кооперирането на библиотеките и спазването на строго определени нормативи и стандарти при формирането на НАБИМ е задължителна необходимост. Главната цел на проекта е да предложи стратегия за автоматизация на националната библиотечна мрежа. Той съдържа решения за механизмите за коопериране и координация и определя приоритети при автоматизацията на различните видове библиотеки и информационни ресурси в страната. Чрез реализацията на проекта се търси решението на следните въпроси:

- Подобравяне дейността на библиотеките в България и въвеждане на нови информационни технологии в тях;
- Усъвършенстване на библиотечно-информационното обслужване;
- Осигуряване на възможност за международен обмен и достъп до информация.

НАБИМ се изгражда като мрежа, съставена от локални системи, които като възли в националната мрежа създават и поддържат информация за своите библиотечни фондове. Базовият център на НАБИМ поддържа националната библиография и националните сводни каталози. Този център, според съществуващите в страната традиции, е Националната библиотека, която е изпълнявала тези функции с традиционни средства. Проектът визира отделните локални системи да могат да се свързват помежду си с преки комуникационни връзки. Всяка една от тях трябва да работи с наличните си технически, технологични и програмни ресурси. НАБИМ е отворена система в състояние да поддържа неограничен брой възли и да дава възможност за локален и глобален достъп до информацията. Участието в НАБИМ е доброволно и е основано на взаимен интерес. Основните участници в мрежата в началния етап са големите научни библиотеки – НБКМ, централните научни библиотеки – 6, университетските библиотеки – 29, регионалните библиотеки – 27 и библиотеката на Народното събрание.

Основните функции на НАБИМ са насочени към:

- Еднократна обработка на данните на библиографските описания за българската печатна продукция, извършвана в Центъра за библиографска информация на НБКМ и нейното разпространение в електронен вид в библиотеките в България за изграждане и поддържане на техните машиночетими каталози;
- Изграждане и поддържане на националните сводни каталози на чуждестранни издания, притежание на българските библиотеки и тяхното разпространение в електронен и традиционен вид;

– Изграждане и поддържане на контролните набори с имената на българските автори, предметните рубрики и др.

Реализацията на посочените функции включва:

- Изграждане на базов Център за НАБИМ в Националната библиотека, където:
 - Да се автоматизират дейностите в Центъра за национална библиография и отделите в библиотеката, които носят отговорност за изграждане и поддържане на националните сводни каталози и контролните набори данни в техния традиционен вид;
 - Да се извърши ретроконверсия на традиционните каталози на цялата българска печатна продукция и на сводните каталози на чуждестранната литература, налична във възлите на НАБИМ в електронен вид;
 - Да се разработят и внедрят технологии за разпространение на тази информация в електронен вид за библиотеките в страната и за организации в чужбина, с които българските библиотеки поддържат контакти.
- Изграждане на възли на НАБИМ в големите научни, университетските и регионалните библиотеки, където:
 - Да се автоматизират библиотечните процеси чрез внедряване на интегрирани библиотечно-информационни системи, които да обхващат изцяло пътя на библиотечните документи и които да обменят и предоставят информация за тях;
 - Да се изградят и поддържат електронни каталози, които да се ползват от потребителите в самите библиотеки и в дистанционен режим;
 - Да се извърши ретроконверсия на каталозите на тези библиотеки.
- Изграждане на телекомуникационни връзки с цел:
 - Обмен на библиографска информация в електронен вид, който да е съобразен с действащите в страната стандарти За българската издателска продукция движението на тази информация да бъде в посока от центъра към периферията на мрежата, а по отношение на националните сводни каталози – от възлите на мрежата към базовия център;
 - Осигуряване на отдалечен достъп до електронните каталози на възлите на НАБИМ за останалите библиотеки в страната.
- Актуализиране на действащите стандарти и изработване на нови, свързани с обмена на библиографската информация:
 - Съставяне на български вариант на международния формат за обмен на библиографски данни MARC;
 - Актуализиране на Универсалната десетична класификация.

До 2000-та година, докато действаше програмата „Библиотеки” към фондация „Отворено общество”, проектът за НАБИМ се развиваше съвместно с библиотеки от различни организации. Фондацията предостави безвъзмездно над 2 000 000 щ.д. за техника и софтуер за библиотеките за развитието на проекта. Само за първите години от стартирането на проекта за автоматизация на българските библиотеки – 1992-1994 г. фондацията е отделила 723 338 щ.д. Най-значими финансови средства в този период получават централните научни библиотеки- 357 111 щ.д., регионалните библиотеки – 220 479 щ.д., библиотеките при висши училища – 123 962 щ.д. Средства бяха осигурявани и от други спомоществатели (ЮНЕСКО, DIGITAL, PHARE, TEMPUS, Регионалната библиотечна програма в Будапеща и др.) За съжаление, Министерството на културата се дистанцира от проекта и не спази поетите ангажименти. Това създаде сериозни проблеми за неговата по-нататъшната реализация и финансова осигуреност.

За периода 1994-2000 г. експертната група към програмата „Библиотеки” на фондацията подготви три аналитични доклада за състоянието на НАБИМ с цел контрол на средствата и актуализиране политиката по развитие на проекта. На основата на анализите бяха предлагани стъпки за бъдещото изграждане на НАБИМ, съобразени с бързо променящите се изисквания на информационната, технологичната и комуникационната среда. Резултатите от изследването през 2000 г. за постигнатото по НАБИМ сочат следното. В 76% от възлите на НАБИМ има изградени локални

мрежи с маркова електронно-изчислителна техника с общо над 800 компютърни работни места. Изграден бе Базовия център на НАБИМ в НБКМ. Постигнатото ниво на техническа осигуреност позволява на 46 от 63-те библиотеки възли на НАБИМ да осъществяват достъп до Интернет. Част от тях предоставят достъп до своите електронни ресурси чрез Интернет, а две чрез Телнет. Библиографските описания на текущата национална библиография след 1991 г. в Народната библиотека „Св.св. Кирил и Методий“ са налични в електронен вид. Библиографските описания на българските книги, издадени през периода 1878-1944, 1944-1969 и 1969-1991 г., са налични в машиночетим формат. Текущо се поддържат националните сводни каталози на чуждестранните книги и периодика в големите български библиотеки в страната. Общият обем на създадената библиографска информация в електронен вид само за книгите за периода 1878-1944, 1944-1969 и 1969-1991 надхвърля над 208 000 машиночетими записа. За нуждите на по-големи библиотеки бяха осигурени средства от фондацията и от Регионалната библиотечна програма в Будапеща за закупуване на специализиран софтуер – ALEPH, Q-Series, за техника и др.

В рамките на проекта НАБИМ бяха експериментирани интересни решения за формиране на обединения на библиотеки с цел създаване на общи ресурси и мрежи. Пример в това отношение е проектът на 20 училищни библиотеки от Благоевград съвместно с Регионалната библиотека за създаване на своден каталог, с помощта на който да се усъвършенства обслужването с информация и литература на учениците и преподавателите от града. На подобен коопериран принцип бе проектът от 1998 г. „Локални мрежи. Връзка с базовия център на НАБИМ. Връзки между библиотеките“ на 12 библиотеки. Участниците в него са Народната библиотека, 10 регионални библиотеки и Централната селскостопанска библиотека. Той бе подкрепен от Международната библиотечна програма в Будапеща.

Като неотменна част от идеята за НАБИМ беше търсенето на решения по отношение на стандартизацията. На български език бе преведено Ръководството за UNIMARC и представено в уебсайта на СБИР. Основното предназначение на UNIMARC е да улесни международния обмен на библиографски данни в машинночетима форма между националните библиографски агенции. Той може да се използва и като модел за разработване на нови формати за машинночетими библиографски записи. Преводът бе извършен от ст.н.с. Александра Дипчикова и Виолета Людканова по проект на СБИР, подкрепен от програма „Библиотеки“ на фондация „Отворено общество“.

Приносът на фондация „Отворено общество“ за създаването и подкрепата на НАБИМ е изключително съществен. Проектът изигра революционна роля за започване на реформи и за преминаване на българските библиотеки към нова технологична платформа. Категорично трябва да се подчертае, че без него библиотеките щяха да изостанат драстично при внедряването на новите информационни технологии. Това бе един структуроопределящ проект на фондацията, чрез който тя способства за обединяване на усилията на библиотечната колегия за решаването на стратегическа за библиотеките задача. Бе използван комплексен подход, който оцени и подкрепи възможно най-пълно всички компоненти, свързани с въвеждането на автоматизацията в библиотеките – техника, технологии, стандарти, потоци на информацията, комуникационни технологии, софтуерни решения, информационни ресурси, квалификация на персонала и др. Това мнение се споделя и от редица чуждестранни експерти, които определят проекта НАБИМ като ефективен модел за национална стратегия в библиотечно-информационния сектор. През годините проектът за НАБИМ не бе приеман еднозначно.*** В етапа на реформи тази промяна остана незабелязана и недооценена от институциите в страната, отговорни за библиотечното дело. Проектът се осъществи успешно в рамките на възможното. Това се дължи главно на Фондация „Отворено общество“, която инициира и финансира идеята. НАБИМ се яви и единственият проект с национално значение от подобен порядък, подготвен и осъществяван в страните от Централна и Източна Европа.

„Национална програма за опазване и развитие на библиотечните фондове (НПОБФ)“

Успешната дейност и консолидирането на усилията на представители от библиотечната общност по осъществяването на проекта НАБИМ насърчи Съюза на библиотечните и информационните работници да организира разработването на „Национална програма за опазване и развитие на библиотечните фондове“. Целта бе да се разработи на експертно ниво програма за национални действия по реставрация, консервация, опазване и достъп до колекциите, която да подтикне отделните библиотеки да разработват местни планове и проекти, да стимулира кооперирани начинания по отношение на особено ценни от национална гледна точка библиотечни документи, да посочи приоритети в тези дейности, които да улеснят отговорните държавни органи и потенциалните спонсори при насочването на средствата. НПОБФ бе разработена в контекста на проектите и програмите на ЮНЕСКО за опазване и достъп – „Паметта на света, на ИФЛА – „Опазване и консервация“, на Европейската комисия за опазване и достъп (ЕСПА) и на Комисията за опазване и достъп (СПА – САЩ) и др. Проектът бе финализиран в края на 1997 г. и бе подложен на широка дискусия сред библиотечната колегия в страната и в Министерството на културата, за да привлече вниманието на изпълнителната власт към необходимостта да се подкрепят усилията на професионалистите в тази област с цел запазване „паметта на нацията“. Той бе подложен на експертна оценка от водещи чуждестранни специалисти и получи много добри отзиви. Ролята на фондация „Отворено общество“ по отношение на НПОБФ се състоеше във финансова подкрепа за реализирането на изследователската част на проекта и за издаването на програмата на български и английски език. За съжаление и при този проект пролича недалновидността и незаинтересоваността на Министерството на културата, което се отказа от НПОБФ въпреки декларираната подкрепа към идеята и екипа.

„Шанс за българските библиотеки за 21 век“

Проектът бе поредната стъпка на фондация „Отворено общество“ да покрепи българските библиотеки чрез използване на оригинален подход, който да окаже положително влияние и върху други сектори в страната, свързани с информацията и книгите. Неговата разработка започна през 1998 г. и завърши през 1999 г. Идейният проект стъпи на анализ за състоянието на около 90 библиотеки и на книгоиздателския сектор в България.

Бе отчетено, че в условията на тежката икономическа криза в страната библиотеките могат и трябва да поемат определени отговорности пред обществото, да го подпомогнат при преодоляването на трудностите и в търсенето на пътища към бъдещото нормализиране на процесите на развитие. За това обаче се изисква съществуване на определени предпоставки и създаване на благоприятна среда, в която те да функционират. За да бъдат библиотеките адекватни на интересите на обществото, не е достатъчна само сериозна финансова подкрепа, която да осигури тяхното съществуване и развитие. Необходима е цялостна промяна в подхода на действие, насочена към интегрирането им с книжния сектор като неразделна негова част. Подобна среда и промяна изисква общо активизиране на субекти и участници в информационната сфера и пазар – библиотеки, издатели, книготърговци, производители на електронни продукти, автоматизатори, образователни институции и др. Зад всичко това стои и сериозният въпрос за финансиране.

Бе отчетено, че ролята на катализатор в това отношение, както и на мост към 21 век за българските библиотеки може да изиграе един мегапроект на стойност около 9 млн. долара, в който проблемите да бъдат решени комплексно и с нужните гаранции за успех. Проектът по своя характер е структурен и набелязва няколко основни цели:

- Да допринесе за развитие на културното и образователното равнище в обществото и утвърждаване на демократичното устройство чрез укрепване на библиотеките като институции с най-силно влияние върху четенето и информацията.
- Да спомогне за преодоляване на сериозното изоставане на българските библиотеки като обогати и обнови техните информационни и технологични ресурси;
- Да промени модела на функциониране на библиотеките, като постепенно ги подготви за активно и конкурентно участие в процеса на информатизация на обществото и ги превърне в

надеждни информационни и културни институции, ползващи се с най-широка подкрепа на населението и удовлетворяващи пълноценно неговите информационни потребности ;

- Да направи библиотеките активен субект и стимулиращ фактор на пазара за информация;
- Да създаде ефективна система за информация за издателската продукция в страната и да развие пазара за литература.

В проекта бе заложено целите да се решават комплексно в следните основни направления:

А. Информация на обществото. Акцентът в това направление трябва да се постави върху осигуряване чрез библиотеките на необходимата информация за техните потребители – реални и потенциални.

Предлага се да се финансират подбрани библиотеки от цялата страна, които имат ключово значение в библиотечната мрежа и които обслужват големи и значими групи от населението – около 520 (читалищни, общински, регионални, училищни и университетски). В тях трябва да се закупува масирано и системно литература с цел актуализиране, обогатяване и развитие на колекциите. Това трябва да бъдат стойностни издания (българска художествена литература, преводни издания, справочни издания, литература за деца, класическа литература, мултимедийни продукти – енциклопедии, игри, речници, справочници (български и чужди), аудиовизуални материали и др).

Предлага се да се осигурят средства за ускорено въвеждане в библиотеките на нови информационни технологии с цел разширяване гамата от услуги за потребителите и на каналите за информирането им- автоматизирани системи, БД, CD ROM, on-line връзки с ИНТЕРНЕТ и др. По този начин ще се активизира и междубиблиотечното взаимодействие.

Б. Информатизация на библиотеките. Преди всичко трябва да се подкрепи финансово и активизира изграждането на Националната автоматизирана библиотечно информационна мрежа (НАБИМ). Необходимо е усилията да се концентрират на първо място върху развитие и усъвършенстване на автоматизацията на библиотеките, които са опорни възли в НАБИМ – Националната библиотека, университетските библиотеки, специални научни библиотеки, регионалните библиотеки- около 60 библиотеки. Като следствие от това, те трябва да започнат активно да осъществяват връзки помежду си, да предоставят своите бази данни за широк достъп, както и да могат да ползват и предоставят информация чрез ИНТЕРНЕТ и други мрежи и канали за машиночетима информация. Осъществяването на замисъла е свързано със закупуване на техника за визираните библиотеки. За някои от тях е необходимо и набавянето на специализиран софтуер.

Предлага се по-малки библиотеки – общо около 450 училищни, читалищни и общински да се оборудват с компютърна техника (1-5 персонални компютри) за работа с мултимедийни продукти и БД, за on-line връзки (където е възможно и икономически издържано), за обучение на читателите и пр.

Чрез информатизацията на библиотеките потребителите ще могат да работят в съвременна информационна среда, библиотеките ще станат по-привлекателни и ефективни и ще защитят своето място, значение и роля в обществото.

В. Информация за информацията. В този пункт на проекта се предлага финансирането на две значими инициативи:

- издаване на Books in Print за българските книги.
- завършването на ретроконверсията на каталозите българските книги;

Особено внимание се отдава на предложението за създаването на Books in Print. Това ще бъде ценен указател за българското книгоиздаване и за наличната литература в книготърговската мрежа. Books in Print ще способства за доброто комплектуване на българските библиотеки и ще нормализира пазара на книги.

В резултат на появата на Books in Print се очаква да настъпят съществени промени в механизма на поръчването и организацията при доставката на документите за библиотеките.

Г. Инициране на издателите. В тази част в мегапроекта се предвижда индиректно да се подпомогне издателския сектор в България посредством библиотеките. Неговото съживяване е възможно, ако библиотеките (около 520), включени в мегапроекта бъдат подкрепени финансово.

По този начин издателите ще могат да имат определена сигурност за своите тиражи. Подобна гаранция ще доведе до жанрово, видово и съдържателно разнообразие в книгоиздателската сфера. Библиотеките да се превърнат в субект на влияние върху издателската продукция, както е във водещите страни. По този начин ще се появи по-ценна и качествена литература на пазара. Ще се предлагат специално подготвени, оформени и подвързани книги за библиотеките, които ще обезпечат по-дълготрайното им съхранение. Ще може да се постави начало на по-масирана поява на български издания на CD ROM – енциклопедии, мултимедии, речници и пр.

Д. Интензифициране на библиотечното образование и квалификацията на библиотекарите. Работният екип на проекта се ръководеше от максимата, че в основата на всяка успешна библиотечна система стои доброто библиотечно образование и непрекъснатата квалификация на персонала на библиотеките. Реализацията на предлагания мегапроект е неразривно свързана с модула образование и квалификация. В него се открояват няколко линии. Предлага се:

- Изпреварващо да бъдат издадени учебни пособия и материали в областта на използването и приложението на съвременните информационни технологии.

- Да се подготвят квалификационни курсове по новите информационни технологии за персонала от визираните в проекта библиотеки.

- Да бъдат осигурени с най-съвременна техника компютърните класове в образователните институции по библиотечно-информационни науки.

Схемата, която се предлага, както в целия проект, така и в този пункт почива на търсене на прагматично и икономически ефективно решение чрез пълноценно използване на съществуващия и възможния потенциал.

Тези квалификационни начинания ще способстват и за развиване на стандартизацията на библиотечните дейности и по-специално за възприемането на нови международни стандарти, свързани с представянето на информацията в машинночетима форма.

Проектът предвиждаше да включи в своя обхват общо 520 библиотеки от цялата страна – 289 публични (читалищни и общински), 28 регионални библиотеки, 27 университетски и 176 училищни. Счита се, че те обслужват значителен контингент от населението и могат да бъдат опорни точки в библиотечно-информационното обслужване на национално, регионално, общинско и институционално ниво. Те са средата за развитието на НАБИМ.

Определените библиотеки трябва бъдат подкрепени в различна степен, в зависимост от техните функции, мащаби, място в библиотечната инфраструктура, количествени показатели и от задачите, които изпълняват. За целта са определени критерии и библиотеките са категоризирани в групи.

Реализацията на проекта се предлагаше в рамките на 3-4 години с цел да се почувства ефектът, да се докаже целесъобразността и обективната полза за обществото и библиотеките от него, както и поради нестабилната икономическа ситуация в страната

Разчетът за финансирането на проекта бе определен на 9 млн. щ.д, които се очакваше да бъдат осигурени от Централата на Фондация „Отворено общество” в Ню Йорк:

- 5,8 млн. долара за набавяне на литература
- 3,0 млн. долара за технологично обновление на библиотеките
- 0,2 млн. долара за нуждите на библиотечното образование и квалификацията на библиотекарите.

Предвидено бе разпределението на средствата да стане по следния начин:

- първата година 20%
- втората година 30%
- третата година 30%
- четвъртата година 20%.

С цел поемане на определени гаранции за развитието на проекта се предлагат определени условия, които трябва да поемат финансираните структури (в частта за комплектуването на библиотеките с литература):

– Ръководствата на общините, читалищата, университетите и ведомствата да поемат гаранции за осигуряване на съпътстващо финансиране за набавяне на литература в библиотеките през времетраенето на проекта в размер 25-30% от отпусканата сума по проекта.

– Ръководствата на общините, читалищата, университетите и ведомствата да поемат гаранции, че след приключване на финансирането на проекта ще осигуряват минимум 30-40% от размера на отпусканата сума по проекта за литература, за библиотеките, които са финансирани чрез него.

– Библиотеките поемат отговорността да развият добра служба за междубиблиотечно заемане.

– Регионалните, общинските и читалищните библиотеки, поемат отговорността да предоставят на други библиотеки пакети с литература, закупена със средства по проекта (на договорна основа).

При изпълнението на проекта, дори при неговата подготовка се предвижда да се потърси съдействието на Министерството на културата, другите министерства, които имат отношение към проблемите на библиотеките или дори Министерския съвет. При подготовката на проекта ще се очаква взаимодействие с неправителствени организации като Асоциацията на общините в България, Съюза на библиотечните и информационните работници, Асоциацията на издателите, Съюзът на книготърговците и др.

Поради промяна на политиката на Фондация „Отворено общество“ проектът не стартира. Той остава рамка, от която и понастоящем могат да бъдат използвани част от заложените идеи и стратегии.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

– Дейността на програма „Библиотеки“ на фондация „Отворено общество“ се явява оригинален пример за успешно сътрудничество на неправителствения сектор с партньори от държавния – в случая библиотеките, при решаване на отговорни социални проблеми. Важно е да се отбележи, че това става в момент, когато в нашата страна все още липсва опит по отношение съвместна дейност с фондации и други подобни структури с идеална цел.

– Фондацията способства за координиране, обединяване и концентриране усилията на библиотечната общност за преодоляването на сериозни проблеми на библиотеките и за тяхната ориентация към модернизиране в изключително труден кризисен момент, при липсата на държавна политика в библиотечно-информационния сектор. Библиотечната програма се утвърждава като водещ фактор за подпомагане процесите на развитие и финансиране на значима група от библиотеки в страната. В отделни моменти от своето съществуване тя играе ролята на координиращ център за библиотечни политики и стратегии в страната при добро взаимодействие с библиотечната общност, различни институции и Съюза на библиотечните и информационните работници. Особено активни и ползотворни са добрите партньорски взаимоотношения със СБИР при инициране и подкрепа на проекти и идеи, свързани с националната библиотечна политика и подпомагане на библиотечната колегия.

– Иницират се и се реализират важни структуроопределящи проекти със степен на валидност върху цялостната библиотечна мрежа в страната. Чрез тях постепенно се дава старт за трансформация на библиотеките. Проектите не засягат отделни аспекти или фрагменти от библиотечната практика, те очертават рамки за комплексни и приоритетни стратегии и решения, свързани със: технологично обновление; подкрепа на библиотечното образование и квалификация; разширяване и обогатяване на информационните ресурси; навлизане на комуникационните технологии и Интернет; налагане на нови стандарти; отваряне на страната ни към международен обмен; съхранение на културните пластове, подкрепа на библиотечната асоциация, разширяване достъпа до информацията и др. Много характерна особеност в проектната дейност бе налагането на стил на толерантност, широка колегиална и експертна ангажираност и съпричастност при подготовката, приемането и реализацията на идеите.

– През годините политиката на програма „Библиотеки” търпи еволюция. Тя се адаптира съобразно нуждите на различните видове библиотеки, с отчитане на измененията в технологиите, традициите в библиотечния сектор и нуждите на потребителите на информация.

– Чрез своята дейност, спомоществователство и политика фондацията способства за сериозна промяна на менталитета на съществена част от библиотечните специалисти, за трансформация в подходите за действие при решаването на проблемите и управлението на процесите.

– За периода на съществуването на библиотечната програма дейността на експертните екипи към нея се основава на стремежа за търсенето на прагматични, нестандартни и професионални решения и модели, с цел постигането на ефективни резултати и при широко участие на професионалната общност.

– Данните от направения анализ сочат, че от 1991 до 2000 г. фонд „Библиотеки” на фондацията е подкрепил общо 643 проекта в различни области на библиотечното дело- автоматизация, техника, литература, нови информационни технологии и носители на информация библиотечни проекти, семинари, конференции, работни срещи, образование и квалификация. За участие в международни инициативи, програми и специализации финансиране са получили 106 библиотечни специалисти.

Година	Брой на подкрепените проекти	Брой на подкрепените библиотекарите за участие в международни форуми, програми и специализации
1991	20	10
1992	69	12
1993	120	4
1994	73	8
1995	58	16
1996	44	9
1997	67	14
1998	90	18
1999	62	10
2000	31	5

БЕЛЕЖКИ

*** Състав на експертните съвети към фонд „Библиотеки” на фондация „Отворено общество” – 1992 -2000 г.:**

– Първият съвет започна работа в състав: Румен Воденичаров, Председател н.с. Александър Димчев – УБ ст.н.с. Александра Дипчикова – НБКМ н.с. Таня Войникова – НБКМ н.с. Мария Капитанова – УБ н.с. Славянка Скопцова – НБКМ Ана Кръстева – НС

– От този състав през целия период на съществуването на програмата за библиотеките работеха Александра Дипчикова, Таня Войникова и Александър Димчев.

– Координатор и Главен експерт на програмата за библиотеките от самото възникване до нейното закриване бе Боряна Савова, която през цялото време влагаше много жар и ентузиазъм за нейното успешно развитие и функциониране в полза на българското библиотечно дело. Благодарение на нейната всеотдайност, любов и лична пристрастност към българските библиотеки бе сторено много.

– През следващите години за председатели на библиотечната програма бяха утвърждавани:

Жорж Прохаски
Ани Серафимова
Блага Димитрова
Ст.н.с. Александра Дипчикова
Светла Иванова
Кристин Разсолкова
Георги Генчев
Проф. Богдан Богданов

– Съставът на експертният съвет бе променен и допълван през годините с:

Ст.н.с. Динчо Кръстев – ЦБ БАН
Румяна Чакърова – РБ – Варна
Ст.н.с. Мария Аргирова – ЦБ БАН
д-р Евгения Бацелова – МУ – Пд
Маргарита Ангелова – НС

***P.S.** Работата във фондацията бе едно истинско удоволствие през тези трудни години за библиотеките и обществото. Тук се срещаха изключително интересни и достойни хора. Бих споменал само две имена – на Блага Димитрова и Йордан Радичков- от десетките други. Владееше дух на толерантност и уважение. Фондацията даде шанс на много хора да реализират свои мечти и професионални търсения, както и да бъдат поставени и чути идеите на цели общности. Тя събра много хора и съдби. Имаше и своите опоненти, но те не срещаха озлобление, характерно за това смутно време и при трудното ежедневие на хората. За повечето от онези, които имаха допирни точки с фондацията, особено в по-ранните години от нейното съществуване, тя бе едно притегателно място и една работилница на идеи.*

**** Състав на експертната група, разработила проекта за „Изграждане и развитие на Национална автоматизирана библиотечно-информационна мрежа (НАБИМ)” (1993):** н.с. Александър Димчев (Ръководител на проекта) – УБ, н.с. Александра Дипчикова – НБКМ, н.с. Таня Войникова – НБКМ, н.с. Анета Дончева – НБКМ, н.с. Мария Капитанова – УБ, н.с. Славянка Скопцова – НБКМ, ст.н.с. Мария Аргирова- ЦБ БАН, н.с. Милен Ангелов – ЦИНТИ, Румен Чернаев – РС ТМ.

Състав на работната група, разработила „Национална програма за опазване и развитие на библиотечните фондове (НПОБФ)” (1997): проф. д-р Ани Гергова – СУ (Ръководител на колектива), доц. Александар Димчев – СУ, ст.н.с. Александра Дипчикова – НБКМ, н.с. Александър Казанджиев – НБКМ, Виолета Людсканова – НБКМ, н.с. Мария Капитанова – УБ, н.с. Рени Марчева – НБКМ..

Състав на работния колектив, разработил проекта „Шанс за българските библиотеки за 21 век” (1999): доц. Александър Димчев (Ръководител на колектива) – СУ, ст.н.с. Александра Дипчикова – НБКМ, Боряна Савова – ФОО, Маргарита Ангелова – НС, Таня Войникова – Софт Либ, проф. Ани Гергова – СУ, н.с. Ани Тотоманова – НБКМ, Бианка Пашкова и Дарина Ванкова – ДДК, доц. Красимир Петков – СУ, н.с. Мария Капитанова – УБ, н.с. Славянка Скопцова – НБКМ, д-р Дамян Яков – АБК, Евгения Бацелова – МУ – Пд.

******* На 25 август 1995 г. в емисията „По света и у нас” некоректно са критикувани от жур-

налистката Диана Димитрова проектът за автоматизацията на българските библиотеки и ролята на Фондация „Отворено общество“ в този процес. Обвиненията са отправени по отношение квалификацията на библиотечните специалисти, начините на въвеждане на автоматизацията, експертите на фондацията и др. Фондацията е обвинена също така, че предоставя стара техника на библиотеките, въпреки че беше правило за фондацията винаги да купува най-нова техника от водещи фирми.

В отделни издания, като вестниците „Дума“ и „Български писател“ и др., се тиражираше шпиономанска и смехотворна информация, че чрез проекта НАБИМ се обсебва „...информацията и библиотечното дело...“ от Фондацията... Част от тези обвинения към авторите на проекта „...г-жа Дипчикова, Александър Димчев и компания“ се използват за „професионално алиби за несъмнено политическото уволнение...“ на директорката на Народната библиотека г-жа Александра Дипчикова.

ЦИТИРАНА ЛИТЕРАТУРА

- Годишни отчети на фондация „Отворено общество“ – София – 1991, 1992, 1993, 1994, 1995, 1996, 1997, 1998, 1999, 2000.
- Димчев, А. НАБИМ. Факти и история.– Бюлетин на фондация „Отворено общество“, 1995, 7 септ., стр. 1, 3.
- Изграждане и развитие на Национална автоматизирана библиотечно-информационна мрежа (НАБИМ). Проект. София, Фондация „Отворено общество“, 1993, 170 с., с табл.
- Национална автоматизирана библиотечно-информационна мрежа (НАБИМ) – три години по-късно. Анализ на състоянието и тенденции в развитието. София, Фондация „Отворено общество“, 1995, 45 с., с табл.
- Национална автоматизирана библиотечно-информационна мрежа (НАБИМ) -шест години по-късно. Анализ на състоянието и тенденции в развитието. София, Фондация „Отворено общество“, 1998, 25 с., с табл.
- Национална автоматизирана библиотечно-информационна мрежа (Проект НАБИМ). Анализ на състоянието. Постигнати резултати. София, Фондация „Отворено общество“, 2000, 19 с., с табл.
- Национална конференция на библиотечната общност за обсъждане на състоянието и развитието на проекта за НАБИМ, София, 23 март, 1999 г.
- Национална програма за опазване на библиотечните фондове. Проект. София, СБИР, 1997, 71 с., с табл.
- Повов, Й. Отворено или затворено общество.– Бюлетин на фондация „Отворено общество“, 1995, 7 септ., стр. 6.
- Проектът Компактдиск. София, Фондация „Отворено общество“, 1994. 8 с.
- Работна среща на библиотечната общност за обсъждане и приемане на проекта за НАБИМ, София, 29 март 1994 г.
- Савова, Б. Фондация „Отворено общество“ – София и развитието на българските библиотеки.– In: Libraries in the Age of Internet: Papers from the International Conference held in Sofia, Bulgaria, 8-10 November, 2000. Sofia, 2001, 227-235.
- Серафимова, А. Културно мародерство след интелектуалното прочистване.– Демокрация, 22 декември, 1995, бр. 7.
- Шанс за българските библиотеки за 21 век. Проект. София, Фондация „Отворено общество“, 1999, 129 с., табл.

Бюлетин на фондация ОТВОРЕНО ОБЩЕСТВО

7 септември 1995 г.
Година трета

НАБИМ ФАКТИ И ИСТОРИЯ

По повод репортажа на Диана Димитрова за проекта „Изграждане и развитие на национална автоматизирана библиотечно-информационна мрежа (НАБИМ)“ на Министерството на културата и Фондация „Отворено общество“, излъчен в информационната емисия „По света и у нас“ на БНТ на 25 август 1995 г., м.с. к.ф.к. Александър Георгиев Димчев от Софийския университет „Св. Кл. Охридски“ – Университетската библиотека, и изпратил писмо до генералния директор на БНТ Иван Гранински с което до зам.-министър на културата Георги Константинов и до директорката на Народната библиотека „Св. св. Кирил и Методий“ Александра Дюлчикова, в което изразява своето възмущение от некоректното и тенденциозно представяне и интерпретиране на данните за проекта НАБИМ от страна на авторката на репортажа.

Ето пълния текст на писмото.

Уважаеми господин Гранински,

Обръщам се към Вас в качеството си на ръководител на авторския колектив, разработил проекта за НАБИМ на Министерството на културата и Фондация „Отворено общество“, и като член на експертния съвет към фонд „Библиотеки“ на фондацията. Чудесно е, че БНТ в репортажа си в информационната емисия „По света и у нас“ от 25 август 1995 г. обвърна поглед към един от сериозните проблеми на българските библиотеки – тяхното автоматизиране и свързване в обща национална мрежа. Блока представени две гледни точки по този въпрос – на Министерството на културата и на директорката на Народната библиотека „Св. св. Кирил и Методий“. За съжаление излъченият материал не внесе нужната яснота поради некоректното поднесение на информацията от водещата репортажа.

Във връзка с това бих искал да изразя своето възмущение от начина на представяне и интерпретиране на данните от страна на авторката на материала за НАБИМ. Смятам, че това е опит от екрана на Българската национална телевизия тенденциозно да се заблуди нашата общественост и да се дискредитира пред нея благородната дейност на Фондация „Отворено общество“. Намирам това за недопустимо. Не може от екрана на БНТ една репортерка да си служи с такова, без да си е направила труда да проучи съвестно фактите. Оставям настрана нейните разсъждения

за проекта, за експертите на фондацията, за квалификацията на персонала на библиотеките и за начина на въвеждане на автоматизацията в тях. Не мога обаче да отмина спокойно върха на нейната некомпетентност, негативизъм и тенденциозност, че Фондация „Отворено общество“ раздава на библиотеките стара техника на парче. Ето защо бих искал накратко да Ви поднеса някои факти, свързани с разработката и развитието на проекта, и да помоля за публично опровержение и извинение от авторите на репортажа към Фондация „Отворено общество“ за поднесените от тях неверни данни.

Идеята за технологично обновление на българските библиотеки датира повече от две десетилетия. За съжаление мечтите на цяло едно поколение библиотекари не можаха да се сбъднат. Много малко бе направено в това отношение. Българските библиотеки изостанаха драстично от тези в развитите страни. Те се отказваха сериозно от международния обмен на информация. Едва в последните няколко години въпреки сериозната икономическа криза, в която се намира страната, започна постепенно въвеждане на нови информационни технологии. Това става с много усилия и главно с помощта на спонсори. Основен спомоществател в този процес се явява Фондация „Отворено общество“ чрез своята програма „Библиотеки и специализирана литература“. При създаването на ситуация в страната съществуваше опасност отделните библиотеки да тръгнат по свой път на внедряване на автоматизирани системи с използване на различни стандарти, техника, решения и пр. Това може да доведе до хвърляне на много средства, без да се достигне до добри решения, а също така отделните автоматизирани системи да останат изолирани една от друга, което противоречи на съвременните изисквания във времето на информатизацията на обществото. Тези, както и редица други съображения накараха група от симпатизанти, работещи в големи научни библиотеки – Народната библиотека, Университетската библиотека, Централната технологична библиотека, членове на експертния съвет към Фондация „Отворено общество“, да лансират в края на 1992 г. идеята за разработване на проект, който да предложи модел за автоматизация на отделните библиотеки в страната и свързането им в национална автоматизирана библиотечно-информационна мрежа. Идеята бе подкрепена от Фондация „Отворено общество“. Министерството на културата и библиотечната общественост. Така се роди проектът за НАБИМ. Той е съобразен със съвременните тенденции в библиотечната автоматизация и традициите в нашето библиотечно дело. Неговата разработка е изцяло финансирана от фондация „Отворено общество“. Той бе приет през 1994 г. на заседание на Министерството на културата, ръководено от бившия министър проф. д-р Ивайло Знеполски, в присъствието на зам.-министри от Министерството на образованието и науката, директори на най-големите български библиотеки, ректори на ВУЗ, експерти и др. Предварително проектът бе подложен на експертна оценка от български специалисти. Становища за него бяха представени и от водещи чуждестранни експерти.

Продължава на стр. 3

42 ОДОБРЕНИ ПРОЕКТИ НА БИЛИОТЕЧНАТА ПРОГРАМА

В края на м. юни т. г. се състоя поредното, трето за текущата година, заседание на постоянния експертен съвет към програмата "Библиотеки и специализирана литература".

Блико обсъдени 52 проекта, представени от различни библиотеки в страната. От тях одобрените са 42.

Проектите на подкрепените библиотеки в страната могат да бъдат разделени в няколко основни направления, а именно:

- проекти, свързани с автоматизиране на библиотечните и информационни процеси в библиотеките. В тази посока са подкрепени проекти на такива големи библиотеки като УНБ "Тодор Каравелов" в Русе, УНБ "П. Р. Славейков" във Велико Търново, УНБ в Добрич. По този начин фондация "Отворено общество" ще подпомогне на започналата автоматизация в русенските и добричките библиотеки и ще постави началото на този процес във Велико Търново. Експертният съвет на програмата "Библиотеки и специализирана литература" подкрепи отново последния етап на проекта за автоматизиране дейността на библиотеката на Икономическия институт във Варна. С тази подкрепа библиотеката ще може да завърши окончателно изграждането на локалната си мрежа.

- отново блях подкрепени 9 библиотеки с електронна мрежа

ка. Този път Радк Херол машини, различни модификации, получават 6 научни библиотеки от мрежата на институтите при БАН, както и три читални библиотеки в Банско, Гоце Делчев и Сливен.

- нови 7 училища в страната, тази път езиковите гимназии в Бургас, Пловдив и София, са подкрепени с цели и полезни енциклопедични справочни издания като *Encyclopaedia Britannica* в 19 тома, *La Littre* в 7 тома, *Brockschens* в 14 тома, *Conrouton's* в 26 тома, атласи *Universalis* по литература, история и география на човечеството.

Подкрепени са проектите на две специализирани логотипични училища в страната като това в София и в Шумен за закупуване на необходимо практическо пособие, предназначено за деца с общо речево недоразумение.

- 15 проекта на различни библиотеки в страната са подкрепени за специализирана литература. Това са проектите на библиотеките на Нов български Университет, библиотеката при Технически университет, Варна, библиотеките на няколко болници в страната.

Проектът на НКМ също е подкрепен за последното, тизологично издание на *Encyclopaedia Britannica*.

Бюлетинът
„Отворено общество“
се издава всяка седмица
от направление
„Информационна дейност“
на фондация
„Отворено общество“.

Адрес
София 1463, ПК 114,
пл. „България“ 1, етаж 11
Телефони за контакт:
800-437, 5159 (2534),
51501 (2534),
факс 658-276

Тираж 500 броя

ПРОЕКТЪТ НАБИМ

СРЕЩА С МИНИСТЪРА НА КУЛТУРАТА

На 21 юни т. г. се състоя среща на г-н Георги Пролевски, изпълнителен директор на фондация „Отворено общество“ - София, с проф. д-р Ниналдо Топалски, министър на културата.

Поводът за срещата бе завършеният идеен проект за изграждане на Национална автоматизирана библиотечно-информационна мрежа (НАБИМ). Г-н Пролевски представи на проф. Топалски окончателния вариант на проекта.

Разработката на проекта се финансира от фондация „Отворено общество“, но се осъществява с пълната подкрепа и съдействие от страна на Министерството на културата.

По време на срещата в Министерството на културата бе утвърдена по-нататъшната стратегия за утвърждаване на проекта, който се очаква от всички библиотеки и информационни специалисти с голям интерес. На срещата в Министерството на културата взеха участие и г-н Александър Димитров, разпоредител на групата, разработила проекта НАБИМ, г-жа Антонина Гилева, началник управление „Библиотечно-информационна“ при МК и г-жа Борна Савова, програмни координатор на програмата „Библиотеки и специализирана литература“ на фондация „Отворено общество“ - София.

В края на месеца проектът НАБИМ ще излезе от печат. В ускорен печатна подготовка е английският вариант на проекта.

Бюлетин на фондация ОТВОРЕНО ОБЩЕСТВО

7 декември 1994 г.
Година Второ

ПОДАРЪК ЗА БЪЛГАРСКИТЕ БИБЛИОТЕКИ

ЗА КНИГИТЕ И ХОРАТА НА УЛИЦА НАБ' ИМ Проектът „Компактдиск“

Коледна новина от
Владимир ТУДЕВ

Българските библиотеки биха отбеляжали да им се случват подобни неща. Мислите ли: пожар, кражба, вандализъм, а само за това - и това се случва първо, и това пожар изгоря книги, пощедени до последно от гладни книжни пазари. Но именно преди Коледа на обществена улица на книгите изгрява светлина. Научаваме (за непосветените) как се оказали в ситуация, аналогична с изданието на Гутенберг. Разбра се, че те преминават към принципна нова носеща на информацията - компактдиск (CD-ROM), бележи от които замества 250 000 печатни страници и разглежда читателите с необходимост от усилване. Проектът е изготвен разликата изборът на компютризирана към електронна технология, която пряко отбелязва библиотечното дело в България до „виртуалната библиотечна среда“ - последната дума на направилите свик в информационните технологии.

В 14 часа на 1 декември в Централната университетска библиотека в София бяха представени проектът „Компактдиск“ и заплата за нови информационни технологии - пореден етап в изграждането и развитието на Национална информатизирана библиотечна мрежа (НАБИМ) - съвместно дело на Министерството на културата и Фондация „Отворено общество“ - София. Амбицията е да се запълни сериозният информационен вакуум, в който често работят нашите специалисти на всяко научно ниво.

Проектът „Компактдиск“ стартира с 16 бази данни на CD-ROM в областите икономика, химия, биология, медицина, право, техника, история, филология, философия, социология и педагогика. Информацията се актуализира няколко пъти годишно. Тези бази се предлагат на разположение на осем библиотеки - Народната библиотека „Св. св. Кирил и Методий“, библиотеката на Софийския университет „Св. Климент Охридски“, Централната психологическа библиотека, Централната медицинска библиотека, Централната селскостопанска библиотека, Централната библиотека при висшите технически институти, библиотеката на Университета за национално и световно стопанство и библиотеката на Висшия химикотехнологически институт.

Оказа се, че следващите стъпки в автоматизирането на библиотечната мрежа са свързани близко бързо. В краткото си слово при официалното представяне на проекта „Компакт-

диск“ изпълнителният директор на Фондация „Отворено общество“ - София Георги Прохаски каза:

„Надявам се, че ще продължим заедно, докато осъществим целия проект НАБИМ. След свързването на нашите библиотеки в мрежа можем да имаме на следващото ниво - свързването им с международните бази данни.“

Сталка към всичко това ще бъде и учредяването на нашия фонд „Библиотеки“ още в началото на следващата година. Този фонд дългосрочно ще работи и ще поддържа библиотечната система в страната. Но дотам не е достатъчно само да осигуряваме на би-

блиотеките върхови технологии. Съветът на фонд „Библиотеки“ ще трябва да помисли как да се решават и останалите библиотечни проблеми. Ще трябва да ангажираме вниманието и на други организации, и на държавата. За да помогнем библиотеките да се върнат отново в центъра на обществото - като неизменен избор на светлина и просвета.

Техниката, която Фондация „Отворено общество“ - София предоставя за оборудването на залата за нови информационни технологии в Университетската библиотека, е произведена от известната компютърна фирма Digital. Информационната зала е оборудвана с три самостоятелни работни станции. Съветът ѝ - инфраструктурата, има седем компактдискони гнезда и дава възможност за работа с дисковете и в мрежов режим.

Общата стойност на проекта „Компактдиск“ и новата информационна зала в Централната университетска библиотека е над 65 000 000 лева. Ала цената му за хората, които пазират пътя на България към Европа и света с книги, не може да се измери с пари.

Проектът е финансиран от Фондация

на Стивена Дигал

Бюлетин „Отворено общество“

Стр. 11 / Брой 81

с. 4,5 - Звучев

Бюлетин на фондация ОТВОРЕНО ОБЩЕСТВО

7 април 1994 г.
Година втора

ЧЕТВЪРТАТА ГОДИШНИНА НА ФОНДАЦИЯТА

В навечерието на четвъртия рожден ден на Фондацията Управителният съвет се събра в пълен състав и, разглеждайки редица конкретни въпроси, направи оценка на дейността ни досега и потвърди приоритетите за тази и следващата година.

Фондацията започна с един екип, който в началото на 1990-та година свърза своя ентузиазъм за подкрепа на реформите с възможностите, които Джордж Сорос и българското правителство ни предоставиха. Радостно беше, че отначало се събраха всички, които презърнаха тези идеи преди четири години. Независимо от бурните промени, които преживя страната, тези хора останаха верни на ценностите на отвореното общество и на желанието си да работят в подкрепа на българското образование и култура, за осъществяването на стотиците проекти на гражданството в подкрепа на реформите.

Управителният съвет изслуша отчетта за финансовата дейност за 1993 г. и отчетта на Контролния съвет на Фондацията. Както винаги досега Контролният съвет не отбеляза пропуски във финансовата дисциплина, в начина, по който са вземани решения във Фондацията. От първия си ден тя прие принципа да бъде максимално открита и да спазва безкомпромисно правилата, които сама изработва и които се налагат от традицията и практиката на подобни организации в другите страни. Може би затова успяхме да преживеем през тези бурни периоди, без името "Отворено общество" да бъде сериозно накърнено от финансов скандал, от вътрешен конфликт или други сътресения, които разрушават не една добре замислена в началото организация.

През тази година Фондацията насочи усилията си отново в редица образователни програми, към културата и изкуството, към по-

активно присъствие в издателската и книжоразпространителската дейност, за разширяване на дейността на регионалните клубове "Отворено общество".

Основната ни насока се фокусира към няколко най-важни проблема, които стоят пред обществото ни днес. Досегашната ни дейност с извънредно широк обхват доведе до известно разпиляване на усилията, което отчитаме и се опитваме да коригираме с по-ясни и точни приоритети през тази и следващата година. Желанието ни е по-често да насочваме вниманието си към такива мащабни проекти като Националната автоматизирана библиотечно-информационна мрежа, която фактически стимулира цялостната модернизация на една важна културна дейност. Вихме искали да развием и други подобни големи проекти, които експертните съвети и Управителният съвет ще разглеждат в близко бъдеще.

Всичко зависи както от доверието и щедростта на дарителите, така и от инициативността и ежедневната работа на стотиците сътрудници, експерти и приятели.

Георги ПРОХАСКИ
изпълнителен директор на
фондация „Отворено общество“

СПЕЦИАЛЕН БРОЙ

**С КОЛЕГИ ОТ 50
СТРАНИ ЩЕ СЕ
СЪСТЕЗАВАТ
СТУДЕНТИ – ЮРИСТИ
ОТ СОФИЙСКИЯ
УНИВЕРСИТЕТ**

С 10 100 USD програма "Университети" финансира участието на седем студенти и един преподавател в състезанието "Philip C. Jessup" по международно право във Вашингтон Д.C. САЩ, организирано от The American Society of International Law.

На 30 март в учебната заседателна зала на Софийския университет бе проведен показен учебен международен съд, председателстван от проф. Александър Янков, с членове съдът от Република България Марио Бобатинков и

г-жа Ингер Тангборн от Комисията за бежанците към ООН. Поканено беха и представители на всички организации и институции - спонсори на българските участници. Десет български студенти-юристи ще се състезават с колеги от 50 страни.

Пожелаваме им успех!

ЗЕЛЕНА СВЕТЛИНА ЗА НАБИМ

На 29 март 1994 г. в Министерството на културата се състоя работна среща, на която бе представен за обсъждане мащабният проект за изграждане и развитие на Национална автоматизирана библиотечно-информационна мрежа (НАБИМ). Срещата бе организирана от Министерството на културата и фондация „Отворено общество“ – София.

Програмата „Библиотеки и специализирана литература“ на фондация „Отворено общество“ дава своя принос за преориентиране на българските библиотеки в съвременни информационни центрове – процес, чрез който библиотеката като духовно средище ще даде възможност на потребителите да осъществяват преки контакти с различни бази данни, разположени в библиотеки и информационни центрове в цял свят.

Фондация „Отворено общество“ – София със съдействието на Министерството на културата се зае с осъществяването на глобален проект за създаване и развитие на НАБИМ, като финансира разходите по неговото разработване. Автоматизацията на библиотечната и научно-информационната дейност е важен фактор за създаването на развито и отворено общество, за осъществяването на информационен прогрес. На фона на развитието и тенденциите на развитието на тази сфера в света е факт съществено 15-20-годишно изоставане у нас. Факт е едно важно противоречие: между неспирно нарастващата необходимост от бърза, актуална, оперативна информация и невъзможността на съществуващите системи, изградени предимно на традиционен принцип, да удовлетворят тези потребности. Незадоволителното равнище на автоматизацията на библиотечната система у нас се обуславя от отсъствие на последователна политика в изграждането на една библиотечно-информационна система в страната; системни дефицити на средства, липса на цялостна идейна платформа и стройна технологична концепция, на стандарт при изграждането на откритите системни недостатъци.

познаване възможностите на новите технологии и неэффективното им използване; липса на една система за подготовка на кадри, които ще ползват тези мрежи.

Проектът НАБИМ е вече факт и се конкретизира в следните задачи:

- подобряване дейността на библиотеките в страната;
- усъвършенстване на информационното обслужване;
- осигуряване на възможности за международен обмен на информация чрез действащите информационни мрежи в Европа и света.

Чрез статистически анализ на състоянието на библиотечно-информационната структура у нас за периода 1986-1991 г. и оценка на съществуващите интеграционни връзки на национално и международно равнище са очерчани перспективите за развитие на проекта въз основа на световните постижения, както и моделите за автоматизация на НАБИМ.

Обектът на изследване, както и проектът за стратегия обхващат Националната библиотека „Св. Кирил и Методий“, библиотеките на висшите учебни институти в страната, централните научни библиотеки, универсалните научни библиотеки, специализирана библиотека. Като отворена система НАБИМ ще позволява своевременно включване на всяка държава за това библиотека.

Работата по проекта НАБИМ започна в началото на 1992 г. и завърши през есента на миналата година с изграждането му на български и английски език.

Ръководител на работната група е Александър Димев, научен сътрудник в Университетската библиотека при Софийския университет „Св. Климент Охридски“. В състава ѝ бяха включени известни библиотечни специалисти: Мария Капитанова от Университетската библиотека, Александър Дитчинов, Татяна Войничкова, Анастасия Димитрова, Славенка Скопцова от Народната библиотека „Св. св. Кирил и Методий“, Мария Арзирова от Централната библиотека на БАН, Милан Ангелов от НАЦИД (Национален център за информация и документация), Румен Чернаев, преводач.

Колективът бе разделен на:

- група, която анализира състоянието на библиотеките въз основа на предварително изготвени анкети, представени от самите библиотеки;
- и група, която разработи стратегията за изграждане на автоматизирана национална библиотечно-информационна мрежа.

В периода на подготовката на проекта бяха поканени експерти от различни страни, между които беше работна група от Алианса на университетите за демокрация, която се оглавяваше от г-н Л. Еванс Рот, зам.-председател на Алианса. Групата от експерти включваше и специалисти по въпросите на библиотечната автоматизация от САЩ и Англия, които в момента работят по проект за автоматизирана мрежа между големите университетски библиотеки в страните от Централна и Източна Европа. Сред експертите бяха поканени и д-р Чан Чан Чен, главен експерт по програмата Нови информационни технологии на фондацията „Сорос“ в Ню Йорк и преподавател в Simmons College на библиотечно дело и информационни технологии в САЩ.

Членовете на работната група проучиха различни програмни приложения библиотечни продукти. Експертите посетиха из-

разисква фирмата Ек Либрис, където се запознава със специализирания сайт ALERFI, а в Белгия - с възможностите, които предлага продуктът Dobis Libris, произведен от много и различни библиотеки в Европа.

Проектът НАБИМ бе изпратен за мнение на всички ректори на държавни учебни институти и университети и на директорите на съответните библиотеки, както и на директорите на големите научни и регионални библиотеки в страната. Допълнително бе изпратен на експерти в Италия, Англия, Германия, Холандия и САЩ, които отговориха на конкретно поставените въпроси.

Проектът НАБИМ бе обсъждан на различни равнища. През есента на миналата година бе разглеждан от директорите на библиотеки на висшите учебни институти в страната, по-късно от директорите на големите научни библиотеки. Единодушно бе решено, че реализацията на проекта НАБИМ трябва да започне с изграждането на автоматизирана мрежа в Народната библиотека "Св. св. Кирил и Методий".

На работната среща, която бе ръководена от проф. д-р Ивайло Знеполски, министър на културата, бяха поканили представители на Министерството на културата, Министерството на образованието и науката, Президентството, парламентарните комитети по културата и науката и образованието и директорите на големите библиотеки в страната. Бяха поканили и регионални експерти от програмите TEMPUS, COST и PHARE, Европейската общност, Световната банка, Британския съвет, Know How Fund и Националната комисия за ЮНЕСКО, за

да може да бъде намерено най-доброто решение за изграждането на НАБИМ в България.

Г-н Георги Прохазки, изпълнителен директор на фондация "Отворено общество" - София, и г-жа Блага Димитрова, главен експерт на програмата "Библиотеки и специализирана литература" взеха активно участие в разискванията по проекта.

Александър Димев, представител в своето кратко въвеждане задачите, които работният екип си е поставил, и проблемите, съпътстващи процеса на подготовка.

Извънредно важно постижение на програмата е, че успя да обедини и насочи усилията на наши и чуждестранни специалисти и институции и ясно да изведе приоритета на НАБИМ като задача с общонационално значение.

В дискусиите взеха участие г-жа Александра Дилчикова, директор на Народната библиотека "Св. св. Кирил и Методий", г-н Йордан Хлебаров, директор на НАЦИД, г-н Ламбо Кочуков, зам.-министър на Министерството на образованието и науката, г-н Христо Георгиев, главен секретар на Комисията на ЮНЕСКО за България, г-жа Радка Колева, директор на Народната библиотека "Иван Вазов" в Пловдив, г-жа Румяна Чапърба, представител на Градска библиотека "Петко Славейков", Варна, г-жа Ваня Янкова, зам.-директор на Университетската библиотека в София, г-жа Тани Янкиева, председател на Съюза на библиотечните и информационните работници, г-жа Ани Герасева, председател на експертния съвет по библиотечно дело

към Министерството на културата, проф. д-р инж. Илан Паназев, ректор на Висшия институт по архитектура, строителство и геодезия.

Възприе се становището, че е крайно време Народната библиотека "Св. св. Кирил и Методий" да започне да автоматизира отделни библиотечни процеси с тенденция да се изгради локална автоматизирана система. Осъществяването на такъв проект ще се отрази изключително плодотворно върху дейността на цялата библиотечна система в страната.

В своето заключение проф. д-р Ивайло Знеполски предложи проектът НАБИМ да се разработи по етапи и да се представи в Министерския съвет за включване в държавния бюджет за близките няколко години. Необходимо е да се създаде междудомствена комисия за координиране изпълнението и развитието на проекта НАБИМ; в междудомствено програми и институции като TEMPUS, PHARE, Know How Fund и други, които имат отношение към задачите на науката, образованието и културата, да се изведе като приоритет програмата за автоматизация на библиотеките; от фондирите "Развитие" към Министерството на културата и Министерството на образованието и науката да се зарежат средства за осъществяване на три съпътстващи НАБИМ проекта, като проект за осъвременяване на УДК, проект за изработване на биотек и проект за предметизацията; да се осъвремени нормативната база, която е тясно свързана с проблемите и задачите на българските библиотеки.

Бориса Савова
координатор на проекта НАБИМ

ЦЕНТРАЛНОЕВРОПЕЙСКА ПРОГРАМА

ОТПЕЧАТАНА Е НА БЪЛГАРСКИ ЕЗИК „ИМПЕРИЯТА“ ОТ РИШАРД КАПУШЧИНСКИ

През тази седмица на книжния пазар се появява последният бестселър на Ришард Капушчински "Империята".

Полският Ришард Капушчински (роден 1932 г.) е един от най-издаваните публицисти на нашия време. За близо четири десетилетия той е посветил като репортер над сто държави и е бил пряк свидетел на 28 революции в Азия, Африка и Латинска Америка. Някои от неговите книги са преведени на над 30 езика. На български език са излезли "Императорът" (1978 г.), "Шахинаяхът" (1982 г.) и откъси от "Футболната война" (1978 г.). Под печат е преводът на "Лапидариум".

Последният бестселър на Капушчински "Империята" е посветен на събитията в бившия Съветски съюз и за по-малко от година е преведен и отпечатан на 13 езика. Сега към тях се прибави и българският превод, който беше направен от любезно предоставения машинописен авторски оригинал на книгата и отпечатан със съдействието на фондация "Отворено общество". Книгата не е история на Русия и бившия Съветски съюз, а живо и увлекателно разказано мнение и впечатления от пътуванията на Ришард Капушчински в тази част на света.

НАЦИОНАЛНА АВТОМАТИЗИРАНА БИБЛИОТЕЧНО - ИНФОРМАЦИОННА МРЕЖА НАБИМ

ПРЕПОРЪКИ И КОМЕНТАРИ НА ЕКИПА ОТ ЧУЖДИ ЕКСПЕРТИ
НАБЛЮДЕНИЯ ПО ВРЕМЕ НА ПОСЕЩЕНИЕТО В БЪЛГАРИЯ
1 - 6 ЮНИ 1992 Г.

ИЗГОТВЕН НА 18 ЮНИ 1992 Г.

СПОНСОРИРАН ОТ:

СЪЮЗ НА УНИВЕРСИТЕТИТЕ ЗА ДЕМОКРАЦИЯ

ФОНДАЦИЯ "ОТВОРЕНО ОБЩЕСТВО" - СОФИЯ

ИНСТИТУТ НА МИРА - САЩ

УНИВЕРСИТЕТА НА ТЕНЕСИ - САЩ

Увод

Когато екипът ни за първи път научи за проекта НАБИМ в България, бяхме впечатлени от добре избрания момент за неговото осъществяване и с радост приехме възможността да следим развитието му, като установим сътрудничество с работния колектив от българска страна. Очаквахме много от посещението си в България и не останахме разочаровани. България беше последната държава от четирикосмичната ни обиколка на страните от Източна и Централна Европа. Когато дойдохме тук, вече бяхме

посетили Чехословакия, Полша, Унгария и Румъния. Основната ни цел беше да придобием представа за състоянието и насоките за развитие на библиотечните и телекомуникационни системи в този район. Посещението ни целеше да обърнем вниманието на специалистите във всяка от страните към необходимостта националните проекти да бъдат съобразени с евентуалното създаване на регионална система на най-високо технологично ниво, която да обслужва не само тези държави, но и зараждащите се съседни демокрации. Третата ни цел беше да подчертаем изключителното значение на свободния достъп до информация в развиващите се демократични общества и правителства.

Екип от експерти

Екипът ни се състоеше от специалисти с опит в редица библиотечни и информационни системи и знания в областта на развитието им и работата с тях в Европа и Съединените щати.

1. Д-р Керън Марки Драбенстот - Катедра по информатика и библиотечно дело на Университета на Мичигън, Ан Арбър, Мичигън.

Д-р Драбенстот работи в университета от 1987 г. Поместоящем е доцент. Работила е в OCLC COMPUTER LIBRARY CENTER в Дъблин, Охайо, като старши научен сътрудник. Разполага с богат опит в проектирането на on-line каталози и в областта на теорията, практиката и възможностите за retrieval (обратно търсене) в подобни каталози.

2. Д-р Кенет Лукър - Заместник-директор на Отдел развитие и технологично обслужване на информационни системи в Библиотека Мариот на Университета на Юта, Солт Лейк Сити, Юта.

Д-р Лукър разполага с практически опит в развитието на главна университетска библиотека, предназначена за активен интерфейс между университетски трансфер на технологии и създаването на нови корпорации.

3. Д-р Еванс Рот - ръководител на екипа - Заместник-директор на Центъра за Източна Европа, професор по клетъчна биология в Университета на Тексас, член на управителния съвет на Съюза на университетите за демокрация.

оптимални възможности за образование на студенти и научни работници и би съдействало за цялостното икономическо развитие на страната. Подобна придобивка би осигурила водещото място на България в региона. Една такава мечта може би ще привлече вниманието на чуждите инвеститори, които са необходими за по-скорошното и реализиране.

Дискусийни въпроси

Заклучението на екипа ни е, че проектът НАБИМ е добре обмислен и се развива с бързи темпове. Освен това, считаме, че той е от значение за подсилване на инфраструктурата на България.

Набелязването на неотложните нужди е от решаващо значение. Въпреки че екипът ни смята за похвални усилията за автоматизиране на каталозите на българските библиотеки, също толкова неотложно според нас е осъвременяването на наличните фондове. При сериозно ограничените средства за окомплектоване понастоящем и в близко бъдеще, трябва да се помисли какви са начините за получаване на допълнителна информация. Използването на бази данни е един от възможните начини. Известно е, че посредством търсене on-line може да се получи огромен обем информация, но цените са невъзможно високи, а системата може да се използва само от един или ограничен брой потребители. CD-ROM базите данни, обаче, предлагат възможности за обслужване на голям брой студенти и научни работници със сравнително малки инвестиции. България е доста изостанала по отношение на въвеждането на CD-ROM бази данни в областта на медицината и инженерните науки в сравнение с някои държави в региона.

Работният колектив трябва сериозно да обмисли кои са приоритетните области. Например - дали е в интерес на България изразходването на значителни средства за закупуване на скъп софтуер за автоматизация и набавянето на по-голямо и по-скъпо хардуерно обезпечаване? Не е ли по-добре да се набавят допълнителни източници на информация, като например CD-ROM базите данни? Не е ли по-целесъобразно вместо да се улеснява достъпа до наличните фондове, средствата да бъдат насочени към набавяне на допълнителна информация? Не могат ли да се намерят технически средства периодичните издания да не бъдат само във формата на печатни копия? Технологиата на компактните дискове се развива много бързо. Пълнотекстовите бази данни стават все по-достъпни и предоставят алтернатива за закупуването на печатни копия на списания. На този формат вече се въвеждат и енциклопедии, а пълнотекстови копия на всички световни вестници

могат да бъдат получени само няколко седмици след издаването им. Освен това, на компакт дискове се качват и много книги, понякога стотици само върху един диск. Развитието на тази технология се финансира от американските правителствени институции и индустриални предприятия, тъй като е изключително компактна. Например, за печатно копие на документацията за поддръжката на самолет Боинг 757 първоначално са били необходими 40 паунда хартия, а сега тя е въведена само върху 1 компактен диск. При това, компакт-дисквите технологии позволяват търсене с ключова дума, което се извършва обикновено за по-малко от 1 минута, като по този начин улесняват потребителите. Екипът препоръчва да се обърне допълнително внимание на възможностите за въвеждане на този формат, тъй като мрежовото свързване би позволило разходите по окомплектуването да бъдат разделени между различните библиотеки. При поставяне на дисковете в сървър е възможен и едновременно достъп на многобройни потребители.

Относно обучението на кадри в областта на библиотечното дело и информатиката, имаме няколко препоръки. Високото технологично равнище на съвременните системи безспорно изисква квалификация. Не са необходими много средства за провеждане на срещи за обмяна на опит от професионалистите в областта. Разходите за пътуванията в чужбина могат да бъдат покрити с чуждестранна помощ. Особено важно в този момент е осъвременяването на учебната програма на библиотечарските институти, които да подготвят професионалисти на високо ниво. Това би повишило социалния престиж на професията и с общото подобряване на икономическото състояние на страната биха могли да се очакват по-добри заплати. Трябва да се наблегне на обучението в области като управление на библиотеки и проектиране на библиотечната база.

Аргументите ни относно значението на управлението и проектирането са следните. Бъдещите планове за развитие на библиотеки трябва да бъдат насочени към осигуряване на повече и по-големи площи за свободен достъп. Книгите и периодичните издания трябва да бъдат подредени в класифицирана последователност на лавици, което ще осигури най-лесен достъп. Трябва да се обърне особено внимание на факта, че основната функция на библиотекаря е не само съхраняването на библиотечните фондове, а обслужването и улесняването на читателите. В САЩ това се оказва важно не само за подобряване на възможностите за достъп до информацията, но и за намаляване на разходите за работна заплата. С увеличаване на заплащането на ниско-квалифицираните служители в САЩ вече е невъзможно поддържането на многоброен персонал, който да се занимава с изпълнението на заявки. Естествено, докато работната ръка е толкова евтина в

България, този въпрос не стои пред вас. Почасовото трудово възнаграждение, обаче, ще нараства, а това ще наложи необходимост от нов тип управление и икономически механизми в библиотечното дело. Пример за успешното въвеждане на свободния достъп е Националната библиотека "Иван Вазов" в Пловдив, където 7 читални предоставят на свободен достъп 12 000 тома. Друг такъв пример е библиотеката на Химическия факултет на Софийския университет. При наличие на толкова улеснен достъп до информация във факултетните библиотеки, заинтересоваността на преподавателите от развитие на централни библиотеки с ограничен достъп няма да бъде голям. Ето защо, проектирането на подобрени сгради за библиотеки трябва да се разглежда като дългосрочно вложение.

Трябва да се обърне внимание на още два въпроса. Първо - някои библиотечарски служители не са напълно наясно защо трябва да се въведе автоматизацията. Трябва да си зададете въпроса дали ползата от автоматизацията не е била достатъчно ясно разкрита или просто служителите се страхуват от въвеждането на нови технологии. При по-нататъчната работа по проекта и при неговото завършване трябва добре да изясните причините за автоматизиране на библиотеките и реалните възможности за обучение на кадри в областта на новите технологии. Второ - наблюденията ни показаха, че много библиотеки не са наясно точно какви групи потребители обслужват. Групите потребители трябва да бъдат идентифицирани по приоритет и брой, за да се уточни какви услуги ще се предлагат и на кой. Ограничаването на насоките на дейността по този начин ще позволи концентрация на усилията за по-добро обслужване на реалните потребители.

Бихме искали, освен това, да обърнем вниманието на работния колектив по проекта НАБИМ на факта, че усилията им трябва да бъдат насочени към изграждането на нещо повече от национална система, а именно - включването на България в многонационална информационна система. Само по този начин може да бъде осъществена пълната интеграция в световната информационна система, без която е невъзможно превръщането на България в конкурентен партньор в световната икономика. Именно поради факта, че крайната цел е изграждането на международна мрежа, настояваме за използването на MARC формата при автоматизацията на каталозите.

В заключение, нека отново отбележим, че демокрацията зависи от развитието на отделната личност, а развитието на отделната личност - от свободния достъп до информация. Тези принципи са пътя, по който ще тръгнат българските студенти и граждани, за да се превърнат в активни участници в процесите на демократизация на обществото и икономическото развитие на България.

С благодарност

Екипът ни би желал да изрази своята признателност за топлото гостоприемство и подкрепа, които ни бяха оказани по време на посещението ни в България. Бихме искали да благодарим на Фондация "Отворено общество" - София, за финансовата и административна помощ и, най-вече, за топлотата и вниманието, с което ни посрещна г-жа Боряна Сазова, и направи работата ни не само по-ефективна, но и по-приятна. Дългите и трудни работни часове на нашата преводачка, г-ца Мария Бединска - интелигентна, млада и енергична българка, способствуваха за осъществяване на нормалната ни дейност и станаха повод за създаване на едно дългосрочно приятелство.

Работният колектив по проекта НАБИМ ни оказа неизмеримо съдействие. Високо ценим тяхната откровеност, ентузиазъм и преданост към работата - качества, които са от национално значение. Сред хората, които направиха посещението ни в България особено ползотворно и приятно, трябва да споменем г-н Александър Димчев.

Бихме посрещнати с топло гостоприемство и от много служители на други библиотеки, например - Централната библиотека на Българската академия на науките и библиотеките на няколко института към БАН.

Особено сме признателни на някои служители и преподаватели от Софийския университет "Климент Охридски". Сред тях бихме искали да споменем професор Панайот Бончев, чиято дългогодишна подкрепа и усилия са неоценими за успеха на нашата работа. На този човек, който олицетворява постиженията на българската наука, култура и висше образование, посвещаваме настоящия доклад.

Ба на полски брисци в София

ИННОВ

галерия за
то е пока-
лекция от
Тариуа в
сбирка с
учи, изве-
книжовър на

ва полски
III век до
ни са около

20 автори на книжни знаци. Най-старите екслибриси в колекцията са на холандеца Ян Фридрих Миланс, работил в Полша от 1729 до 1750, и на Хероним Вашиут. През този период в екслибрисите се използват хералдически мотиви, библейски сцени, алегорични и символични знаци. От втората половина на XIX век са дават екслибриси, изработени от Игаци Лопенски, както и книжните знаци за родната библиотека на князете Сангушкови в Гумински.

От периода на art nouveau са представени творбите на Едвард Окуи и Антони Маденски.

късмет и успех. Заемат го, за да половят последните на омираня разкритие. Заемат го по измислен с началното доверие да довършат на място екскурското последствие: различаване на заварен пореди, изпробване следите на свеще променения, разправа с призрако-нистите му.

Как се съпоставят с някаква културна самоидентификация този из-цен рефлекс и това падане до биологичен разлог, че природата не търпяла празно място... С това тезисно обоснемме Александър Мисанов – тузак на мястото на Ким Стоянов в „13 века България“, Георги Краев – околно на мястото на Георги Цанков в „Князона борба“ Андриел Калудов – автоматично на мястото на Маргарит Минев в „Слъзи и сълзи“, Георги Георгиев – без утрисане на мястото на Невилко Йорданов с целокупния театър „Възраждане“, Едмунд си – оперативно на мястото на Рада Александрова в издателство „Иван Вазов“, Христова и играят – безотказно петимни за мястото на Нери Терзиева, Емилан Иванова, Лили Маринкова, Руслана Червенкова, Иво Герев, Петко Георгиев, Диана Йосифова, Георги Стоянов... Без колебание ще се намерят запущатели и за най-последния отстрел – по журналистите от „Хоризонт“, чийто имена телевизията с магичен синхрон спуска на това място от скромното ми писане: Лили Попова, Галина Спасова, Чавдар Стефанов, Асен Матева, Ясен Бонджиев, Александар Велев и Стател Карабашев.

Интелектуалното прочистване у нас набира размах не само от действията на брутални политически снайперисти, но и от ситуацията край тях солидарен със стрелбата антураж, чийто характерен признак би могъл да се запише към дефиницията от Тълкования речник: „3. Присвоител на облич от терена на интелектуалното бедствие“.

ДОКУМЕНТ

Опровержение

Научният съвет на Народната библиотека „Св. св. Кирил и Методий“ се събира на заседание на 20.XII.1995 и тогава му бе съобщено официално, че кандидатът на Министерството на културата за поста директор на националната ни библиотека е г-жа Вера Ганчева. Преди това обаче никой не се е допитвал до този съвет относно критериите за директор на Народната библиотека, нито пък е искал мнението му за конкретна личност. Ето защо буди недоумение фактът, че в броя си от 10.XII.1995 вестник „Дума“ заявява, че кандидатурата на г-жа Ганчева „си е оказала приемлива за Научния съвет на библиотеката“. Такова становище не сме изказвали.

Научен съвет на Народната библиотека
„Св. св. Кирил и Методий“

ни по случая Гюрова

ловни жур-
малитежа от
на Бялата
води и така
и Андрей
на факти, а
учен ника-
казва това

трябва да
биска, така

съмнение,
финансово
творности.

Вас биха
можеш ата-

тут изпрос,
меленен от
не под обес-
инов. Много
иет той не

познала. За мен една част от пещата биха абсолютно интелектуална, непознати за мен самия. По-сложно когато се разпелжват търпост та помощта, която осигури един бизнесмен, наречен Кристо-фанев. 10 милиона, мисли, че изхожи в „Дума“.

Г. К.: Какво се иска обаче?

В. Т.: За мен беше абсолютно учудващо, че става дума за човек, който има нечисто съдебно минало, нечисто съдебно досие. Цялата структура на „Орион“ – стъпка по стъпка това ще трябва да бъде изчистено. Това е нещо много лошо за нацията.

Г. К.: Своменяхте, че итаката срещу „Орион“ е атака срещу обвинението на Виденов. Какво общо има обвинението му със случая?

В. Т.: Защо? Гне се вслушва по авторитета на министър-председателя козвено.

Г. К.: Какви основания дава об-
кръжението на Виденов да бъде
аткувано чрез „Орион“?

В. Т.: Просто фактът, че се из-
веджат такива неща, говори за на-
какви връзки с „Орион“ до момента,
до който не беше известен въпросът
– поне да се знае има ли реално
връзки, или не.

Г. К.: Ами ето аз виждах три
пъти Красимир Райковски има ли
връзки и той ми скъса кабела на
микрофона... Това изчистване на
проблема ли е, или е доказване
тъжно на връзки с „Орион“?

В. Т.: Ако мълчи, това е доказ.
Това показва, че имат някакви
връзки.

Г. К.: Как се наричат обвиня-
ности между държавни чиновници
и групировки, когато се облагодетелстват групировките?

В. Т.: Това му виежите обикнове-
но „мафия“, но според мен мафия-
та е нещо различно. Много обичам

Жан Виденов и никой не би искал
той да бъде провалян от политичес-
ки неопитовани съветници.

Г. К.: По Виденов трябва да
предприемем някакви решителни
мерки. Какви според Вас?

В. Т.: А, това е негов въпрос.

Г. К.: Кажете какви, за да няма
по никаква начин, той може и да
случа „Свободна Европа“ – мисли
и да че съвета ви.

В. Т.: Принципиалният съвет е
много широката подборка на съвет-
ниците, което означава да прегледа
мажко състава на съветниците, кои-
то изпълнява, и второ – кога е из-
важдното, – що се отнася до политическите
анализи, те би трябвало да
бъдат подготвени или поне утвър-
ждавани от органи, които носят по-
литическа отговорност.

Изпратено специ-
но Радио „Свободна Европа“
в „Прсти вълнуване“

РОКАДИ

Културно мародерство след интелектуалното прочистване

АННА СЕРАФИМОВА

Маровер (фр.) 1. Обиран на убити и ранени по бойно поле. 2. Гробител в района на военни действия.

Български тълковен речник, С., 1973

Уволнението на директорката на Народната библиотека г-жа Александра Дилчакова на часа бе възприето от назначението на новата директорка г-жа Вера Ганчева. За професионално дилби на несъмнено политическото уволнение бе привлечен проектът НАБИМ. Пръд за компромата сигнализира в „Дума“, последван от зоркия „Български писател“. Сам министърът на културата се яви по телевизията да го осъди, но публиката, видимо прикована към скандала с музея „Яворов“, не успя може би да схване в желателния размер, че фондацията „Отворено общество“ е докопала да финансира и създаването на национална автоматизирана библиотечно-информационна мрежа, съкратено НАБИМ. Проектът, влязъл в изпълнение преди три години, методически оглашен и координиран от Народната библиотека (методичен и координативен център на всяко значимо библиотечно начинание в Р. България), предвидя чрез компютърно оборудване да се създадат локални мрежи в около 50 най-големи български библиотеки, след което те да се свържат в национална мрежа и накрая да се включат в световна мрежа – с базова цел обмен на библиографска информация. Като вкарва първите компютри в български библиотеки, НАБИМ преследва да автоматизира извършвани по дотогавашна технология връзки, които никогата и при тоталитарната власт не са били обект на засекретяване.

Министерството на културата обаче, без да е задало и лев за компютър в някоя българска библиотека, заподозира в „монополното“ компютризиране на библиотеките от „Отворено общество“ обсебване на „информацията в библиотечното дело“, която по думите на ресорния зам. министър била „държавен ресурс“. (Идеологически експерти на БСП – Иван Гранитски, отец Саръев – по-направо определят „Отворено общество“ като „дългата ръка на ЦРУ“, посещава върху националния културен капитал. Можем само да съмняваме, че по същото време КГБ проявява да инвестира милиони долари в стратегическия достъп до българската национална библиография!) Всуе г-жа Дилчакова, Александър Димчев и компанията се опитват да обяснят, че тази информация винаги и по принцип е в открит режим на ползване, че става дума само за автоматизация на традиционен междубиблиотечен обмен, че Конгресната библиотека на САЩ наравно с Библиотека имамини Ленина в Москва открий време без шпионското вмешателство на „Отворено общество“ разполага с основна библиография на български издания върху южени носители.

Културното ведомство не може да допусне решението за автоматизация на библиотеките да бъде решение на самите библиотеки. Не може да допусне възникването на информационна мрежа извън контрола и попечителството на държавата (т. е. на правителството в момента, пред което не важи одобрението на НАБИМ от представителите на две предишни правителства). Накратко, взема решителни мерки по контролиране на процеса и възстановяване на партийно-правителствения монопол – досущ в стила, по който дейността на всеки кодерско беше под наблюдение. „Отворено общество“ е отстранено (без техниката!), НАБИМ е иззета (национализирана?) и поставена под контрол в създаден за целта информационен център вътре в министерството, а мимоходом се овакантиа мястото на г-жа Дилчакова. Преведена, реорганизацията означава, че отхвърляйки парите на „Отворено общество“, културното министерство пари на библиотеки няма да дава и за-напред, но пък срещу допълнителни държавни пари ще съсредоточи във ведомството автоматизираната библиотечна информация. Този абсурд на посткомунистическата номенклатура не би могъл да бъде постигнат дори от Людмила Живкова и от Георги Йорданов.

При все това развит с НАБИМ може да мине за нормален, що се касае за високи началници, чисто задължение е да формират и осъществяват държавната политика по библиотечно дело, а не да знаят що за институт е библиотеката, какво представлява компютърната мрежа и за какво служи библиографската информация.

Ала как поставя назначението си в съгласие с горния абсурд една ерудирена дама, дългогодишна еманципирана издателка, култивирана от детство в лоното на дипломатическите ни мисии в Европа? Как интелектуалец, що-годе адекватен на информационен век, се съгласява да бъде маща на формирано мракобесие, което вади от нафталина ни повече, ни по-малко, борбата на диалогата с кибернетиката?

Тук обичайното клише „слуш и чревоугодници по политическа разцветка“ е слабо да отговори каква порода интелектуални наистина са тези, които световично заемат мястото на колега, безскрупулно осъществяват и унизен. Заемат го, за да ползват плодотворите на очевидна еске-журия. Заемат го по неминуем, с началството договор да довършат на

Шпиономания проваля културен проект за 1 милион долара

Обеднелият българин се върна в библиотеките, казва доц. Александър Дилчев

Александър Георгиев Дилчев е доцент в Катедра по библиотекостроителство, научна информация и културна политика в СУ „Св. Климент Охридски“. Заместник-председател е на Съюза на библиотечните и информационните работници в България. Ученика и експертния съвет на фондация „Отворено общество“ във фонд „Библиотеки“.

— Г-н Дилчев, каква ще е съдбата на българските библиотеки при валутен борс?

— Библиотеките са оставени на автопилот. Библиотеките като Националните „Св.св. Кирил и Методий“ и тази на СУ „Св. Климент Охридски“, са в тежко състояние, а регионалните, читалняните, училищните, са в колане. Винаги съм поддържал тезата, че каквото и да се случи в една държава, тя овладява благодарение на културата си.

В началото на миналата година се прие постановление, с което трябваше да бъдат регулирани определените лостовете в развитието на библиотечната инфраструктура.

Бившият министър на културата Иван Маралов обаче го отмени по-късно по неясни причини. Така че още работим по постановлението от 1970 г. Издаме уверение от парламентарната Комисия по култура и мелиорации, че новият ще приеме закон за библиотеките.

Не беше ли се върна,

че с един закон може да уредят всички проблеми, но този не реши основните — за финансирането на библиотеките и тяхното развитие.

Знаем, в последните 6 години от близо 8 000 библиотеките в страната са закрити около 1 500. Причината е липсата на средства, но на много места закриването е станало хаотично.

— Има ли в момента читатели в библиотеките?

— Според нашите данни хората рязко спират да четат, тъй като нямат пари за книги. Увеличиха се обаче четелните в библиотеките, там отиват най-бедните хора — интелектуалците.

Ако държавата влож

и в библиотеките хората ще компенсират вакуума от информация. Така с по-малко средства ще се получи много по-голям социален ефект.

Освен от държавата, библиотеките търсят средства чрез дарения от фондации и любители пари от спонсори. За съжаление обаче дебетовите карти все още не дават средства за култура.

— В какво състояние са библиотечните и технологични?

— Автоматизацията е голямата слабост на нашите библиотек. Внедряването на нови технологични започна от началото на 90-те години.

„Отворено общество“ инвестира около 1 милион и 200 хиляди долара в проект с културното министерство за развитие на национална автоматизирана библиотечно-информационна мрежа. В началото всичко тръгна добре.

Редица библиотек започнаха да усвояват най-нова техника. Започнахме да обучаваме хората. Между 1992 и 1994 г. се постави се основата на национално-комуникативна информационна мрежа.

— Защо спря проектът?

— През 1995 г. министерство на културата започна атака срещу него. Започна шебосе-

шонна атака и срещу мотивите за създаване на проекта. Зароди се шпиономания.

— Атаките имаха ли някакво основание?

— Това е смешно. Където и по света да отидете, в националните библиотеки можете да откриете библиографска информация за българската литература. От министерството обаче смятаха, че ние даваме информация на чужди разузнавания. Докато светът отива към информационно общество и Интернет продължава всички граници, ние се затваряме. Пази, Боже, от невежеството!

Фондацията никога не е искала да иземе държавните функции. Дори напротив. Хората, които работеха по проекта бяха обобили ошита и желанията на библиотечната общност. Някой не ни беше виждал да правим проекта, който бе дълготрайна идея на наши колеги.

— Каква е неговата съдба?

— За съжаление тези хора спреха инициативата на развитието му. „Отворено общество“ донесе по 3-4 хиляди долара на година за него. Въпреки всичко фондацията продължава да подпомага библиотеките. Тя обаче държи за

нами държавна позиция, за да дава пари.

— Какво беше постигнато чрез този проект?

— В момента има около 30 библиотеки, които са изградени локални комунически мрежи. Заслугата е основно на нашата фондация, но правно имат и ЮНЕСКО и ФАР. Най-добра световна има СУ, тя е еквивалент на западните. Националната библиография, която се обработва от Националната библиотека също е въведена в комуническата система.

Преди седмица български специалисти участваха в конференция на американските библиотечна асоциация в Сан Франциско. Обсъдени бяха възможностите за разширяване на контактите, както и за финансиране от чужда страна.

— Откъде ще дойдат пари за библиотеките?

— В богатите държави има най-различни пера в бюджета, от които се дават средства за библиотеките. Там всяка местна власт определя дали ще дава от акцизи от алкохол, дори от игрни такси.

У нас може да се използват например парите от незаконно придобити имоти.

Интервюто взе
Дилана ЦЕНОВА

влезен за респект. И ратнически с Русия, Сърбия, Македония, Гърция, Турция и откорова към Черно море, тази страна има смислен етнически състав: едно малцинство от 10 процента български турци, в по-голямата си част мюсюлмани, многобройно италианско население. Освен това съществуват и сложният въпрос за македонската национална идентичност, защото както общинна област от страната, така и съседна Македония.

Следва на стр. 6

Димитър Тодоров, „Дневник“, 1934 г.

Рецензираме
„ДНЕВНИК“
на
БОРИС
ДЕЛЧЕВ

На стр. 3

НАБЛЮДАТЕЛ БП

Безгрешни има само на небето

БОЖАНКА ДИМИТРОВА

Напоследък френология изглежда по вестника се цитат в авторитета на просветителя на министър акад. Иван Димитров. Обвиняват го, че все по-често му се налага да обяснява това, което не е казал. Или пък че се заплещил по мажоретки.

Небим намерение да адвокатам на цял академик, но ще се опитам да разсъждавам на глас защо се получава това.

Още със замането на носта си акад. Димитров заяви, че не иска обриване и издига професионализма на кадрите над всичко. Нека повече. Министърът изтъква стремежите си към изграждането на таква система, която няма да унижава интелигентността на България и да я поддържа да се нагладява към конкуренцията. Само за няколко месеца под негово ръководство МОНТ преработи учебните програми и създаде конспекти с ясно открити национални задачи.

Акад. Димитров отвори проекта на Световната банка за българското средно образование, тъй като то е едно от най-добрите в света. Дребните му корекции са работа на българите. Негова пресрещка бе убийството на българистата да са досетили, без политическо алиение и да съответстват на равнието на науката. Според Огоровото му общество получиха достоян отговор от министър: сътрудничество – да, но не изграждане на паралелни структури на българските ведомства от чужденци. Може би незначителен, но показателен е фактът, че в последните месеци официалните документи на министерството са без стилистични и граматични грешки.

Възниква логичен въпрос. Случаен ли е кампанията срещу министър Димитров? Шегичките изстъпва ли са френски или обущащи? Кою не е удобен работещият висш държавен чиновник? Не докога ще се търсят грешките на този, който работи, а изработеният ще минава за безгрешен? Мислите ли как намират отговорите.

НАБИМ - четиридесет месеца по-късно

Народната библиотека „Св. св. Кирил и Методий“ е утвърден културен институт за България. По силата на закон, гласуван от Народното събрание през 1917 година, всяко издана книга у нас се продава в определени брой екземпляри в нея. По-късно това се тръгна и за други библиотеки в страната – Пловдив, Търново, Шумен.

Така се създаде един голям център за библиографска информация, който фактически е националният център на България.

От 1992 година започна автоматизирането на народната библиотека. Обявяват се Народната библиотека „Св. св. Кирил и Методий“, библиотеките при Българската академия на науките и СУ „Св. Климент Охридски“ и още 45 големи библиотеки в страната. Внедрени са компютри и програмни продукти за десетки милиони левове.

Няколко правителства поред са предоставили дейността изцяло на фондация „Отворено общество“ и първия библиотечен работник – „експерт“ на фондацията. Първият по-сериозен анализ на проекта „НАБИМ“ е направен едва в последните месеци от новия екип на Министерството на културата. Басоринният доклад не бе предоставен на заинтересованите се от темата журналисти, но един е космично – технологичните приложения, заложени в проекта, са твърде съмнителни от гледна точка за днешното състояние на информатиката и електрониката. Държавата е изцяло измислила от управлението, което може да има много сериозни последици в националния досега – огромна финансов загуба, обезбедена на национален културен център от чужда телекомуникационна компания.

четиридесет месеца по-късно

СОРОС КАЗАЛ НА ДИПЧИКОВА: „АЗ ПЪК ЩЕ ВИ ДАМ!“

Г-жо Дипчикова, бихте ли представили с няколко думи съвместия на връщане на акционисткия проект на националната библиотечна мрежа?

Винаги националната страна библиотечна мрежа, която излиза извън границите, и тогава се използва паметта като един информационен източник. В Народната библиотека тази работа е организирана в 8 отделения и се справя от мислен и съвременен библиотечен, както и от традиционен източник.

Съвременните технологии изключват изключително висока базисна данни да се получат достъпно - т. е. какви ни да се включват откъм потребителите от библиотечни, частни лица. Това фактически ни дават съществено достъпна система на централна каталогизация (когато книгата, която може през нас, или в откъсване в каталогична картонка, която после разминаване в търсач (сървър) потребител).

Добре, това е за първоначална нечия, изобщо, какви. Но според проекта на „Отворено общество“ трябва да се направят още на културните институции, на ръководни, архивни материали?

Тези ръководни и архивни са публикувани, излизат са под формата на пет тома откъс, разпространени по целия свят. Така

Александра Дипчикова,
директор на Народната
библиотека „Св. св. Кирил и Методий“, пред
„Български писател“

ме няма вече, когато да предвидим каква-та тайна. Това е изключително абсурд - когато от нея по възможност. В библиотеките няма никаква тайна. Абсолютно никаква тайна! Тайна обаче, когато съществено споделяме функциите. От 1989 г. специалните фондове се отвориха и сега нас всички правото като граждански на страницата да доизпитат всички, което се мисли тук. Някой не може да не търси да използва това или онова.

Същият право вече има и всеки потребител на „Интернет“? Вие можете ли да дадете оценка на документите от Министерството на културата, които да разкриете това? По времето на кой министър била отворена специалните библиотечни фондове?

Разрешаване намяне, не съм изключил разкриване. Автоматизацията на библиотеките е процес, който е разположен на самата библиотека. На информация и Министерството на

култура. Аз лично съм убиско, че това, което е изключително за библиотеките, е в наш интерес, национален. И няма никаква корист. Единствено, което може да користи в състояние, но аз трябва съвместно няма, че като се включва националната на автоматизирана мрежа в системата мрежа, или ставаме един отворена система, една отворена страна. Но аз съм на „Отворено общество“ и да бъдем отворена страна - да получаваме чуждата информация и да даваме нашата. И да изключим всички източници данни. Но не изключаме информацията на Министерството на културата, която е в изключителна работата на фондация „Отворено общество“, не трябва да се търсят в тази посока. А може би по

посока в развитието на културата - посока, която не е вярната за нас. Но в това е трудно да се търсят, защото не е само същността в това - един свят е един, друг свят е друго. Цялата беда е в това, че имаме културна политика. Държавата на културна политика... И това не е политическа изключително, а друго се съхранява в Народната библиотека? Изключително не български архивни материали.

Налик изключително български издания в Народната библиотека има един голям сектор, който се нарича „Ръководни документи“. Той има откъс „Славянски ръководни“, откъс „Първостепенни и второстепенни“, откъс „Български исторически архив“ с оригинални документи и ръководни. От Втората световна война при нас държавен архив няма.

По сектор „Ръководни документи“?

Много документи, свързани с българската история, архив на писател и културни дейци са изключително при нас по света на материал, предимно аз от граждански или от изключително от самата Народната библиотека. Ето защо тук е тежкото на Дипчикова и още толкова специални документи за българите. Специалната между нас е изключително по-късно Държавен архив се разположил там, че при нас се отключват документи от българската история. По-късно, когато е по-късно дата, се събира в Държавен архив.

Проектът на „Отворено общество“ не изключва мисълта, която ръководите. Въпреки това проектът не е на „Отворено общество“.

ния се мисли в Министерството на културата. Проектът изключително се изключително, превърнат в изключително от „Отворено общество“. И откъде изключително трябва да се търси изключително на национална мрежа. Минимална година, при министър Дипчикова, се организира обединяване на проекта. Ние предлагаме, но кой вариант не се търси, с изключително на Министерството на културата.

Всичко, което е изключително достъпно в Народната библиотека, а и в другите библиотеки, е с помощта на фондация. Държавата не е дала нищо един път за този проект?

Като изключително това?

Затова изключително след 1989 година. Тези страници реновирани изключително в архивите... Автоматизацията на Народната библиотека.

Снимка: Дипчикова в Народната библиотека

Александра Дипчикова — в Народната библиотека

ната библиотечна мрежа през 1992 година.

На каква етап е работата да този момент?

Автоматизиране е националната библиотечна мрежа с библиотечна мрежа.

културна техника, на как - ни? Не мислите ли, че това, което се нарича „Отворено общество“, би трябвало да е функция на държавата?

Абсолютно не държавата!

Кто означава, че държавата не си е свършила работата и някой друг е взел нейната функция?

Държавата не си е свършила работата поради своята изключителност в момента да отиде напред. Така че през нас като професионалисти се поставяме задачата да изключим изключително на ситуацията и да изключим изключително начин да е процесът. И ние, библиотеките, трябва да решим, че единственият път е да се правят проекти и да се търси финансиране откъс.

А какви откъси?

Изключително откъс откъс откъс. Тези, откъс ние имаме пътя от една автоматизирана мрежа от по-малко разред, която може да откъс около 500 милиона долара. Като няма кой да я плати, ние в по-малко път от „Отворено общество“. В изключително може средно реклами, през нас такива изключително няма. Нямаме пари! Шам изключително - „Отворено общество“ ни помага. С откъсването на изключително изключително изключително откъс изключително. И какво - ние сме бедни, не горим! Какви пари откъс откъс.

Какви изключително страна без изключително няма?

Изключително държавата на държавата изключително в изключително на културата - трябва да изключително?

Да! И не разбирам защо се смята, че в изключително на културата не трябва да има чужди инвестиции. Ще ни дават каква да правим със собствените си култура! Добре. На и изключително - няма, изключително в изключително. Ние не в изключително. Ние не в изключително.

Нали трябва да се приемат, че сме се срещнали, или не продължаваме да осъди в проекта. А ако някой ни помогне, той няма да го изключително, защото са ни черни откъс...

Ако говорим за изключително изключително култура, изключително на държавата се изключително с изключително по-късно, откъсването на мрежа е автоматизирана на библиотечната мрежа.

Какви дарения сме изключително достъпно?

Даренията се отключват от даренията, изключително са изключително с изключително пасивност. Изключително разположен.

„Отворено общество“ правят ли с дарения или не в изключително?

Да, но от друг вид. Фондацията има два проекта, единият се нарича „Коллекционист“ - библиографска база данни, изключително на колекционист, който може да се чете на колекционист, в състояние и данни в изключително на колекциониста наука, който изключително се продават страшно много скъпо. На нас мрежата информация не се изключително през 1989 година. Българските учени не могат да получат периодични издания, от които са много притеснени. Защо ли няма катастрофа в библиотеката? Ние сме имали 20 000 загуби.

Национална автоматизирана библиотечно-информационна мрежа

Г-н Константинин, повече от петдесет години Народната библиотека „Св. св. Кирил и Методий“ поставяте пред Министерството на културата проблема за въвеждане на компютерна система в нея - не само като технологична необходимост, но и като условие за равнопоставено партньорство с големите чуждестранни библиотеки. С течение на времето тази потребност ставаше все по-неотложна, но започналата и се оказва все така неизпълнима. Дакато се яви фондация „Отворено общество“ и ние решаваме на проблема в свои ръце. Редно ли е сега да организираме организация за оперира с националната културна наследственост?

Паралелът отива до колко много се генерира. Такава промяна в големите библиотеки е класична необходимост. Как върви към създаване на информационно общество в мисловността на всички информатични мрежи, включително и библиотечната, е актуална необходимост.

Снимка Димитрий СТЕПАНОВ

ром в Мадрид или в Лондон до целна подробен списък от художествени ценности на Британския музей.

Докато ми е известно, достига до Ватиканската библиотека е чест, с която се удостоиха някои избраници. Но не съм чула активността на „Отворено общество“ да се възбужда от това.

Една ли е целта да запазим отделни личности. Просто предизвикателство на Министерството на културата не е успяло да прегледа за какво става дума?

Георги Константинин, заместник-министър в Министерството на културата, пред „Български писател“

вилю място, да се играят експериментален център по информатика към Министерството на културата, да се създаде закон или най-малкото министерско постановление за дейността на НАБИМ, да се потърси възможности за разпробуване на едни изобретения, ефективни проект за НАБИМ. С този проект можем да се обвържем за конституални памет и към ЮНЕСКО.

Двамата НАБИМ е материално изградена от „Отворено общество“? Верно е, че фондацията е вложила средства в НАБИМ, но в общо от 48-те наши библиотечни, информатични мрежи, участък и немалко други спонсори, участък и държавни субвенции. Освен това хвърляте библиотеките в страницата (включително и тези 48) са на държавно издръжка, която означава, че информатиката в библиотечното дело е

По-добре късно, отколкото още по-късно

димо. Тук е мястото да споменем, че някои библиотеки - като НБ „Св. св. Кирил и Методий“ например - са правили опити за компютризиране още през 80-те години. Но за национална автоматизирана библиотечно-информационна мрежа (НАБИМ) можем да говорим от тринадесет години насам.

През 1993 г. Министерството на културата и фондация „Отворено общество“ публикуват проект за организиране и развитие на НАБИМ, а в началото на 1994 г. този проект е пратен на специално заседание. В него участват министърът на културата Николай Зисковски, изпълнителен директор на фондация „Отворено общество“ Георги Прохазка, представители на други министерства и комисии в Народното събрание, ректори и заместник-ректори на висши учебни заведения. Проектът се приема като модел за развитие на НАБИМ.

Предложени ли е бил и друг проект, алтернативен, ако трябва да употребим предимствата днешната форма на „Отворено общество“. Не е ли било конкурс?

Не. Създаване на такава

ни операционни системи и мрежа.

Необходимо е едно макар и закъсняло обсъждане на технологичните принципи, започнали в проекта, и това могат да направят само специализираните. Но днес не възникват и проблеми не само от технологичен характер. Много сериозен и изпробван е участието на държавата в управлението на НАБИМ.

А в досегашния проект каква участие й е отредено?

Ще стигнем и дотам. В същия проект не е взимана правната основа на НАБИМ. Даване на пари, че тази информатична мрежа ще се развива под попечителството на държавно обединение с класирана цел, ръководена от управителен съвет, заслужава критичен поглед. Още повече че в този управителен съвет днес практически не участва представител на Министерството на културата. Това означава, че държавата изобщо не участва в контрола и управлението на изгражданата се НАБИМ. Нито в проекта, нито каквато другаде са поставени проблемите за мисията и мисията на достъпност за информацията в библиотеката.

Александра Дачева: „Този проект не е на „Отворено общество“.“

Товава наивно ли е било?
- Не е предположило и е оставило тази автоматизирана информатична мрежа да се развива

както може в някои документи, държавен ресурс“. Затова не бива да бъде оставена в зависимост от „Българизацонизмента“, на отделни фондации и лица. Освен това една национална автоматична мрежа означава не само полезна връзка с ИНТЕРНЕТ, но и връзка между множеството библиотеки вътре в страницата. Все пак става дума за българските библиотечно дело, за българските книги, за нашата културна идентичност. Става дума за нашата културна памет.

И все пак изключвам, 2-и заместник-министър, дава и как един решение от анкета националноисторическа отговорност се е изляло по такъв декларативен начин. Това например, когато се субвенционират книги от същото това министерство, се правят комисии, обсъждания и пр. Организиран се изключително за един конкурс фактор. При това конкурсът е съвещателен, ням и не е единствен път към издаването на днешна книга. А когато се отнася за цялото книжовно богатство на държавата, дори конкурс не се прави.

те на НАБНИМ.

Предлаган ли е бил и друг проект, авторизативен, или трябва да използваме авторизативната съществена форма на „Отворено общество“? Не е ли това конкурс?

1. Същото разсъждение на авторизативна институция е декларативно. След приключването на проекта се връщаме активно към авторизативността, към изследване на тенденциите в библиотечната дейност.

• „Отворено общество“ ли е основният съществителен и конвенционален термин?

• Значителна част от финансовата поддръжка е на фондация „Отворено общество“. Даването в практическо отношение са много сложни, за да се разбере до какво ниво е стигнала автоматизацията на тези библиотеки. Достатъчно е да се каже, че са внедрени компютри и програмни продукти за достъпна информация.

• Какви по-точно са взаимните ангажименти между „Отворено общество“ и българските библиотеки?

• Специалистите трябва да се кажат думата - диколо в техническо отношение - досега проектът е осъществен по най-добрия начин. Някои анализи, което са направени в извесно заключение, показват пропуски още в самия проект. Счита се, че в него няма логически и финансови диаграми на отделните структури, че слабо е разработено финансовото осигуряване на проекта, че нямаме ясно представя колко ще ни струва всъщност цялата реализация на НАБНИМ, а в една от анализите се забелязва, че се пренебрегват за използване на особено модер-

ни технологии, които са необходими за извършването на изследвания и управлението на изграждането на НАБНИМ. Някоя в проекта, което накарва другите да поставят проблемите за цялостта и цялата на достъпност на информацията в библиотечното дело. Истината е, че в огромните фондове на големите български библиотеки има изключително книжовни ценности, някои от които носят и историческа, и икономическа, и разбира се, културна информация. Не става дума за изясняване мислителност, а за това, че само държавата би могла да определи по-широки или по-тесен достъп до културните ни ценности. Вече съм давал този пример - не така лесно можем да се доби-

Александър Димитров: „Това проект не е на „Отворено общество“.

• Толкова важно ли е било то?

• Не е преследвало и е останало тази автоматизирана информация мисля да се поддържа само според изискванията на една международна фондация. Един човек юридически поглед показва, че това е в противоречие с държавните интереси, както и с основните законови актове и главно със Закона за цялата и семействата. Някой не иска да умаловажа направеното досега в някои наши библиотечни - компютризираната с напреднала много. За какъв важен въпрос е: дакато не е ставало въпрос за поставянето всичко на неговото при-

за един конкурс фактора. При този конкурсът е съгласен, пак и не е единствен път към изграждането на дигитална книга. А когато се отнася до цялата книжовна богатство на държавата, дори конкурс не се прави. Дори и формален, от културна гледна точка.

• Вече това се е извършвало в класа, когато отделили хора са се изграждали към ситуацията и не само липсата на пари ги е карала да вземат подобни решения. Вече е сега да решим този проблем с необходимото национално сътрудничество, с действителна грижа за нашата духовна наследственост.

• Благослави ви, г-н Константин. По-добре късно, отколкото никога.

Когато държавният служител е и експерт на „Отворено общество“

Няма ми какво да се прави на разположение, те дори и да са безплатно издани, защото отделили са средства да бъдат държавни служители (без да се отнасят от държавата издани) и когато са те отделили на по-голямото и по-дълготрайно мислене - „дискрет“ на фондация „Отворено общество“. В качеството си на такъв - държавен служител с функциите на експерт към „Отворено общество“, се върна в Александър Димитров в библиотеката на фондацията от 7 септември 1995 година - по Националната телените информацията за НАБНИМ била познато „дискретно“ - било „мислене“ се забърда нашата обществена и да се дискретизира пред нея безплатно, нито един не фондация „Отворено

общество“, защото както си служи „дискрет“ без да си е направил труда да получи диктатно „дискретно“. Тук дори има диктатно изследване и изследване от авторите на репортажа!

Следват още г-н, който сам си се простоял като „дискретно“ на авторизативна колекция, разработил проекта за НАБНИМ - „мислене“ на експертна съвет към фонд „Библиотечна“ на фондацията, изследва изследване в същността на проблема така: „При създаването се извършва и извършва съществено изследване - изследване библиотечна: да изследва не само във изследване на авторизативна система с изследване на различни стандарти, изследване, решаване и др., които претърпяват на

ЮБИЛЕЯТ

Франсис Абулсайд, нашата колежка, заемаща връзки с обществеността в Института „Отворено общество“, Ню Йорк

В Народната библиотека

В Народната библиотека „Св. св. Кирил и Методий“ г-н Сорос се запозна с проекта за изграждане и развитие на Националната автоматизирана библиотечно-информационна мрежа (НАБИМ). На госта бе представено всичко, което

фондацията е направила за този проект, и в частност подкрепата, оказана на Народната библиотека за изграждането на автоматизираната система на Центъра за национална библиография. Тази подкрепа рефлектира положително върху дейността на всички библиотеки в страната, започнали изграждането и вече изградени автоматизирани библиотечни системи. Г-н Джордж Сорос бе посрещнат от г-жа Александра Димиткова, директор на Народната библиотека и един от авторите на проекта НАБИМ, и г-н Александър Димчев, ръководител на работната група, разработила проекта. В срещата взеха участие и г-н Георги Константинов, зам.-министър на културата, както и проф. Богдан Богданов и г-н Георги Прохоски.

Последни делови срещи

Последният ден от посещението на Джордж Сорос в България – 8 май 1995 г. – бе зает с делови срещи. В Софийския университет той обсъди с ректора проф. Иван Лалов редица финансови пробле-

ми, които биха могли да се разрешат със съдействието на фондацията.

В Народното събрание Сорос изрази пред Благоевст Сендов разочарованието си, че правителството е решило да не се ангажира с досегашното си съвместно участие в бюджета на фондацията. „Ние няма да намаляем финансирането на фондацията, но тя несъмнено ще трябва да преразгледа или съкрати някои от програмите си, за да компенсира 42-та милиона лева“ – беше логичният отговор. Последваха срещи с Анастасия Мозер и Стефан Савов от Народния съюз и с Красимир Премиянов и Петър Димитров от БСП. Дж. Сорос настоя и Красимир Премиянов обеща да съдейства обществеността да бъде още по-широко осведомявана за дейността на Фондация „Отворено общество“ чрез изслушвания в Комисията по културата на НС.

В последните часове преди отпътуването си за Скопие Джордж Сорос прие в хотел „Шератон“ председателя на ДАР Ал. Томов и посети ЦИД, където даде интервю за „Панорама“ на БНТ.

Среща на балканските фондации „Сорос“

На 5 май във Фондация „Отворено общество“ – София се състоя среща на изпълнителните директори и членове на управителните съвети на балканските фондации „Сорос“. Присъстваха представители от Македония, Албания, Югославия и Словения.

Целта на срещата бе да се обсъди и приеме механизъм за действително сътрудничество между балканските фондации „Сорос“ в области като развитието на третия сектор, балканистичните изследвания, медиите и обмена на информация, културата и изкуствата.

Гостите разказваха за проблеми, свързани с политическите и културните взаимоотношения в своите страни, за проблемите на Балканите, които създават понякога затруднения в реализирането на съвместни проекти.

Единодушно беше мнението, че фондациите трябва да работят заедно за преодоляване на предизвикания, породени от историческото и културното развитие на страните от региона. Само взаимното сътрудничество между отворени и демократични общества ще възпрепятства бъдещи конфликти и напрежения.

Ролята на фондациите „Сорос“ би могла да бъде в този случай от съществено значение. От една страна, тяхната гъвкавост, оперативност и непосредствената им връзка с широк кръг обществени организации и интелектуалци, от друга – колкото им е все още всички балкански страни от бившият източен блок, дават възможност за плодотворна работа.

Меморандум, предложен от Фондация „Отворено общество“ – София, ще бъде обсъден от управителните съвети на фондациите. Всеки ще определи координатор, който ще работи по програмата за балканско сътрудничество. И досега са били финансирани проекти, в които са участвали съвместно отделни страни. „Не започваме от нула“ – подчерта г-н Владимир Милчин, изпълнителен директор на Македонската фондация. Изключително важно обаче е да има непрекъснат обмен на информация, да се търсят и подкрепят нови инициативи. Поставен беше въпросът за всеобщ билетен на балканските фондации, който да съдържа актуална и полезна за всички политическа и културна информация и да отразява проблемите и работата на фондациите и правителствените организации. За съжаление елект-

ронната връзка между страните не е надеждна. Г-н Георги Прохоски, изпълнителен директор на Фондация „Отворено общество“ – София предложи като начало ежесмесно към бюлетина на фондацията да се издава подобна притурка.

Г-жа Соня Ликт, директор на югославската фондация, изрази жалбата си на несъздадена независима информационна агенция в Белград да работи с колеги от балканските страни. Тя също подчерта, че директорът на института „Отворено общество“ във Вашингтон г-н Фокс е тогава да осъществи на фондациите и организациите с ардна цел в региона, като осигури партньорство със сродни институти в Северните щати, където третият сектор има дълготрайни традиции.

Фондация „Отворено общество“ – София предложи на участниците в срещата проект, разработен от Съюза на българските фондации заедно с Форум на албанските фондации, „Фондация за плурилизъм“ – Букурещ и антикорупционна фондация „Транспарънс“. Проектът ще се финансира от програмата „PHARE“, но са осигурени само 70% от необходимите средства. Българската фондация ще поеме част от останалите разходи. Идеята е и фондациите от другите две страни да допълнят недостигащите средства. Съществува възможност към проекта да се включат и други балкански страни. Точно участие би могло да се финансира в първия етап по програмата „Исток – Изток“.

Обсъдено бе и евентуалното участие на представители на Турция и Персия в съвместни проекти. По известни причини то е проблематично за някои от страните, като например Македония, но все пак могат да се намерят подходящи форми и инициативи и постепенно да се създаде мост на разбирателство и сътрудничество.

През следващия месец участниците в срещата ще обменят конкретна информация за своята дейност и ще отправят предложения за съвместна работа, които ще се обсъдят на среща в Букурещ на 20-21 юни, т.г.

Надееме се, че срещата на 5 май постави начало на действено сътрудничество между балканските фондации „Сорос“. То би било важен фактор в обединяването на хора и идеи за разрешаване на конфликтите на Балканите, за по-добро разбирателство и толерантност, за приобщаването на страните от региона към европейските ценности.

НАКРАТКО

КЪДЕ КАКВО Е СТАНАЛО,
КОЙ КАКВО Е СЪВЪРШИЛ ...

• София

При посещението си в България през първата половина на м. май 1995 г. във връзка с честванията по повод 5-тата годишнина от създаването на фондация „Отворено общество“ — София, г-н Джордж Сорос, основател на фондацията, посети Народната библиотека „Св. св. Кирил и Методий“. Целта на тази визита бе да бъде запознат на място г-н Сорос с направеното през последните три години по проекта за изграждане и развитие на Националната автоматизирана библиотечно-информационна мрежа (НАБИМ). Това бе повод да бъде представено всичко онова, което фондация „Отворено общество“ — София е направила за осъществяването на този проект за различни библиотеки от цялата страна и в частност, подкрепата оказана от Фондацията на Народната библиотека за изграждането на автоматизираната система на Центъра за национална библиография. Както вече нееднократно бе изтъквано, тази подкрепа рефлектира положително върху дейността на всички библиотеки в страната, които са започнали изграждането и вече функционират автоматизирани библиотечни системи.

Г-н Джордж Сорос бе посрещнат от г-жа Александра Дипчикова, директор на Народната библиотека и един от авторите на проекта НАБИМ и г-н Александър Димчев, ръководител на групата специалисти, разработили проекта. В срещата взеха участие и г-н Георги Константинов, зам.-министър на културата, както и проф. Богдан Богданов, председател на Управителния съвет и г-н Георги Прохаски, изпълнителен директор на фондация „Отворено общество“ — София.

• • •

По инициатива на фонд „Библиотеки“, съвместно с Регионалната библиотечна програма към Института „Отворено общество“ в Будапеща, в София бе проведен специализиран библиотечен семинар „Комплектуване на фондовете“.

Семинарът бе проведен от 2 до 4 май т.г. включително в Народната библиотека „Св. св. Кирил и Методий“.

Той бе ръководен от г-жа Шийла Ричи, библиотечен специалист с дългогодишен опит, член на Британската библиотечна асоциация, старши преподавател по поведенчески науки в Thames Valley University, Великобритания. Г-жа Ричи работи в библиотеки от 1965 г.; завършва библиотечни науки през 1971 г.; получава магистърска степен по библиография и методика на редактиране, както и диплом по управление. Тя има близо 20-годишен натрупан опит в обучението по библиотечно управление в обществения и частен сектор, както и в практическото управление на библиотеки. Специализира по методика за обучение по управление на промени и водене на преговори чрез симулационни игри.

Библиотека / 37

2 март 2000 г.
Вариант 1

ФОНДАЦИЯ “ОТВОРЕНО ОБЩЕСТВО”

**ДО
МИНИСТЕРСКИ СЪВЕТ
НА
РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
МИНИСТЪР-ПРЕДСЕДАТЕЛ
Г-Н ИВАН КОСТОВ**

Т У К

ПРЕДЛОЖЕНИЕ

относно: Обсъждане и реализация на мегапроекта “Шанс за българските библиотеки за 21 век”, разработен от фондация “Отворено общество” - София

Уважаеми господин Костов,

През 1998 и 1999 г. по инициатива на Фондация “Отворено общество” – София екпертен екип от водещи български специалисти разработи мегапроекта “Шанс за българските библиотеки 21 век”.

Идеята за проекта бе продиктувана от стремежа на фондацията и специалистите да бъде подпомогнато българското общество с информация чрез нова политика в развитието на националния книжния сектор – библиотеки, издателства, книгоразпространителски фирми. В

центърът на тази стратегия стоят библиотеките като основни центрове за информация на обществото. Чрез проекта се цели да бъде създаден нов модел на развитие на книжния сектор чрез концентрация на ресурсите в условията на сериозна финансова криза, създаване на опорни точки за информация в страната, демократизиране на достъпа на информация, активизиране и обвързване на книгоиздателския сектор със субектите на пазара, формиране на нови пазарни отношения, внедряването на нови информационни технологии, съхраняване, съживяване и модернизиране на библиотеките, осигуряване на информация за издателската продукция, развитие на библиотечно-информационното образование и др. По своята същност проекта е структурен. Търсен е комплексен и икономически изгоден подход на решаване на проблемите с отчитане затрудненията на страната по отношение осигуряването на средства за библиотеките. Акцентът е поставен към подпомагане на библиотеки, към които е ориентирано основно младото поколение.

Проектът бе обсъден през 1999 г. от наши и чуждестранни експерти. Той получи добра оценка. Срокът за финансиране е 4 години.

Предлаганият проект е на стойност 9 млн. щатски долара. Участващите институции и библиотеки в него осигуряват дял от средствата, не се разчита само на целево субсидиране. Средствата ще бъдат предоставяни на основата на търгове и конкурси. Заложена е идеята за създаване на механизъм за продължаване финансирането на проекта след неговото приключване от самите участници в него и за трайно налагане на пазарни механизми.

Поради промяна на политиката на финансиране на фондацията от нейния патрон г-н Джордж Сорос, тези средства не могат да бъдат осигурени от нея. От 1991 до 1999 г. една от най-сериозните програми на фондация

“Отворено общество” – София беше библиотечната. През този период за подпомагане на българските библиотеки бяха вложени над 5 млн. щ.д. за: автоматизация и модернизация на около 120 библиотеки; набавяне на литература; квалификация на библиотечни специалисти и семинари; разработване на национални програми; подкрепа на неправителствени организации и др.

Воден от желанието фондацията да бъде полезна на българското общество по отношение демократизиране и разширяване достъпа до информация, както и да се запазят и развият сериозните инвестиции, които са вложени досега в библиотеките от страна на фондация “Отворено общество” Ви предлагам проектът :

- Да бъде разгледан на експертно ниво в Министерски съвет;
- Да бъде включен като част от “Стратегията за развитие на информационното общество в Република България”;
- Да бъдат осигурени средства за неговото финансиране чрез: програмите на Европейския съюз, за които страната ще кандидатства и ще получава средства; създаване на Национален фонд от бюджетни средства, дарения, отчисления (акцизи, тотализатор, глоби и др.);
- Да бъде създаден орган, който при утвърждаване на проекта да поеме координиращи функции по реализацията на проекта (съгласно заложените схеми за управление на проекта).

Искрено се надявам, че усилията, които е вложила Фондация “Отворено общество” ще намерят продължение чрез реализацията на мегапроекта “Шанс за българските библиотеки за 21 век”.

Приложение: копие на мегапроекта

София, март 2000 г.

С уважение,

***Председател на УС:
(Евгени Дайнов)***

СЪЮЗ НА БИБЛИОТЕЧНИТЕ И ИНФОРМАЦИОННИТЕ
РАБОТНИЦИ (СБИР)
UNION OF LIBRARIANS AND INFORMATION SERVICES
OFFICERS (ULISO)

1000 София, пл. „Славейков“ № 4, стая 609, тел. 87-07-34, 86-41/264, факс 87-07-34
1000 Sofia, pl. Slaveikov N 4, tel. (3592) 87-07-34, fax (3592) 87-07-34

УЗ-01 557/10.02.2000

ДО
МИНИСТЕРСКИ СЪВЕТ
НА
РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
МИНИСТЪР ПРЕДСЕДАТЕЛ
Г-Н ИВАН КОСТОВ
Т У К

УВАЖАЕМИ ГОСПОДИН МИНИСТЪР ПРЕДСЕДАТЕЛ,

Обръщам се към Вас от името на професионално-творческия съюз на българските библиотекари с горещата молба да се срещнете с представители на нашата колегия. Тя обединява около 7 000 души и е най-многобройната общност в страната, която работи в областта на културата.

Молбата ми за подобна среща е продиктувана от изключително сериозните проблеми на българските библиотеки. Те са поставени в незавидна ситуация. Въпросите за библиотеките са свързани с съхраняване и развитие на българската култура, наука и образование. Те са част от сериозните проблеми за младото поколение и културния идентитет на страната. Това налага те да бъдат поставени на най-високо държавно равнище.

Искрено се надявам, че ще приемете предложението на Съюза на библиотечните и информационните работници.

Използвам случая да Ви благодаря най-сърдечно за добрите думи, които отправихте към нашата професионална общност и към мен във Вашето колегно и новогодишно поздравление.

Приложение:

1. Кратка информация за СБИР
2. Бюлетени на СБИР – 3 бр.
3. Сборници и програма на СБИР – 3 бр.

Телефони за контакт: 87-07-34; 864-264 – сряда и четвъртък
от 10.00 до 12.00 ч.; факс: 87-07-34

София, 10.02.2000

С уважение,

Председател УС на СБИР:
(доц. д-р Александър Димчев)

Изм. № 568 / 22.3.2001 г.

ДО
ГОСПОДИН АЛЕКСАНДЪР ДИМЧЕВ
ДЪЛГОГОДИШЕН ЕКСПЕРТ КЪМ
ПРОГРАМА "БИБЛИОТЕКИ"
КАТЕДРА ПО БИБЛИОТЕЧНИ НАУКИ И НАУЧНА ИНФОРМАЦИЯ
СОФИЙСКИ УНИВЕРСИТЕТ "СВ. КЛИМЕНТ ОХРИДСКИ"

УВАЖАЕМИ ГОСПОДИН ДИМЧЕВ,

Във връзка с преустановяване дейността на програма "Библиотеки" от началото на 2001 по решение на управителния съвет, бих желал от името на фондация "Отворено общество" и от свое име като председател на УС, да Ви благодаря за дългогодишната експертна помощ, оказана от Вас в дейността на програмата. Вие сте бил не само председател на съвета и експерт, но и съавтор на редица инициирани от нас проекти.

Вашето участие като ръководител на работната група, разработила един от най-значимите проекти на фондацията – инициирания от нас проект за изграждане и развитие на Националната автоматизирана библиотечно-информационна мрежа, бе пълноценно и безкрайно полезно за осъществяването на основните стъпки, както и за развитието на проекта НАБИМ като цяло.

Неоценима е работата Ви като член на групата, занимавала се с разработката на Националната програма за опазване на библиотечните фондове, която за която с малки изключения, не успяхме да осъществим.

И на края, бих желал да благодаря за участието Ви в разработката на още един значителен проект - "Шанс за българските библиотеки в 21 век" и Вашата ценна помощ за написването на идейната част.

Като Ви благодаря още веднъж за оказаното от Вас дългогодишно сътрудничество за каузата на гражданското общество в България, експертна помощ за качествената оценка на библиотечните проекти и творческата Ви съпричастност, приемаме дълбокото ми уважение,

Стефан Попов
Председател на Управителния съвет

ДО
МИНИСТЪРА
НА
МИНИСТЕРСТВОТО
НА КУЛТУРАТА
Г-ЖА Е. МОСКОВА

Копие: Г-ЖА А. ГИНИНА
РЪКОВОДИТЕЛ
НА
ДИРЕКЦИЯ "БИБЛИОТЕКИ"
ПРИ
МИНИСТЕРСТВОТО НА
КУЛТУРАТА

Т У К

С Т А Н О В И Щ Е

От: доц. Александър Димчев, заместник председател на Съюза на библиотечните и информационните работници (СБИР)

относно: неуважителното и скандално отношение на г-жа Антоанета Гинина към представители на фондация "Отворено общество" във връзка с обсъждането на проекта за "Национална програма за опазване на библиотечните фондове" на СБИР и фондация "Отворено общество", проведено на 27.11.97 г. в Министерството на културата

Уважаема госпожа Москова,

Обръщам се към Вас с тревога по повод на крайно неприятен прецедент, възникнал при обсъждането на проекта за "Национална програма за опазване на библиотечните фондове" на Съюза на библиотечните и информационните работници и фондация "Отворено общество", който може да доведе до негативни последици за библиотеките.

В началото на месец ноември на срещата при Вас с представители на СБИР и на фондация "Отворено общество", на която Ви представихме проекта, останахме с чудесни впечатления от резултатите и намеренията за бъдещо активно сътрудничество в полза на библиотеките. Както Ви е известно бе решено проекта да бъде обсъден от Съвета по библиотечно дело към Министерството на културата и от други отговорни нива, с цел след съответни корекции той да бъде утвърден като Национална програма, която да се развива под егидата на повереното Ви министерство. Бе споделено, че при обсъждането на проекта от Съвета по библиотечно дело ще бъдат поканени авторите на проекта и представителите на фондация "Отворено общество", спонсорирали неговата идейна разработка.

За съжаление при обсъждането на проекта в Съвета по библиотечно дело, което се проведе на 27.11.97 г. и чийто домакин беше Министерството на културата, официално не бяха поканени представителите на фондацията - г-жа Светла Иванова, Програмни директор и г-жа Боряна Савова, Главен координатор на фонд "Библиотеки", което считам за недопустимо и скандално. Предполагам, че това е акт на лично отношение на г-жа А. Гинина към представителите на фондацията, а не политика на Министерството на културата.

Въпреки усилията и желанието на проф. Ани Гергова, председател на Съвета по библиотечно дело и на н.с. Мария Капитанова, Председател на СБИР да се намесят с цел предотвратяване на скандала, той бе вече факт.

Като участник в експертния съвет на фонд "Библиотеки" на Фондация "Отворено общество" си спомням скорошни събития, когато срещу фондация "Отворено общество" и нейните сътрудници се водеше злостна кампания от страна на държавни институции и на медиите. Спомням си горчивината и болката на хората от фондацията за незаслужените обиди и хули по техен адрес, въпреки тяхната чудесна и безкористна дейност в помощ на българската култура, образование, наука и други сфери на нашето общество. Особено активно в този "хор" пригласяше бившето ръководство на Министерството на културата. По негова вина бе отблъсната и бе намалена помощта на фондацията по важни проекти за развитието и технологичното усъвършенстване на българските библиотеки.

Последният инцидент с представителите на Фондация "Отворено общество" показва, че някои хора не са си направили изводи от тези събития. Те не осъзнават, че с това може да бъде преосмислена политиката на фондацията по отношение на библиотеките.

Далеч съм от мисълта да давам оценки, съвети и да определям кого да канят домакините, но считам че в интерес на българското библиотечно дело е да се търсят общи решения, да се привличат различни институции и да се обединяват и координират усилията.

Използвам случая да изразя и своето учудване от отношението на г-жа А. Гинина към предложени за разглеждане проект от Съвета по библиотечно дело. Чудесно е когато един отговорен служител защитава държавните интереси. За съжаление аз и мои колеги от работния екип имахме чувството, че присъстваме на дискусията, с цел г-жа Гинина да ни се накара, да ни вмени стари грехове и да ни посъветва с началнически тон как се правят проекти. На фона на изразените становища от другите участници в Съвета това изказване предизвика учудване.

При подобна ситуация възможна реакция на СБИР беше оттеглянето на проекта, след като той не се възприема добре от представителя на министерството и след като бяха пренебрегнати и обидени нашите партньори от фондация "Отворено общество". Разбирането за отговорността на проекта не позволява да се предприеме подобна стъпка. Вярвам също така, че това няма да бъде позиция на Министерството на културата. Моята дълбока убеденост е продиктувана и от изключителното внимание, с което Вие приехте проекта и споделихте идеята за сътрудничество със СБИР и други заинтересовани институции за развитието и подпомагането на изпадналите в тежка криза български библиотеки.

В тази атмосфера считам за целесъобразно да се откажа от ангажимента си на експерт в работната група по библиотечно законодателство към Министерството на културата.

Обръщам се към Вас с молба след проверка на обстоятелствата около инцидента, г-жа А. Гинина да поднесе извинения към представителите от фондация "Отворено общество", които не са заслужили подобно отношение.

София, 01.12.1997 г.

С уважение:

**Отново пример за „уважение“ от страна на Министерството на културата
към професионалната ни организация (1999)?**

**ДО
Г- ЖА ЕММА МОСКОВА
МИНИСТЪР
НА
МИНИСТЕРСТВОТО НА КУЛТУРАТА**

**Копие: Г-ЖА МАРИЯ РУСИНОВА
ЗАМЕСТНИК МИНИСТЪР**

**Г-ЖА АНТОАНЕТА ГИНИНА
РЪКОВОДИТЕЛ
НА ДИРЕКЦИЯ „БИБЛИОТЕКИ И ЧИТАЛИЩА“
Т У К**

Уважаема госпожа Москова,

На семинара „Преглед на националната политика за книгата“, организиран от Министерството на културата на 20-21 юни 1999 г. в гр. Хисаря, г-жа Мария Русинова, зам. министър на културата запозна участниците с Вашата заповед за създаване на Национален съвет за книгата. Създаването на този съвет е чудесна идея тъй като в него ще могат да работят представители на различни институции (държавни и неправителствени), които са заинтересовани за бъдещето на книгата, книжния сектор и четенето. В текста за Декларация на семинара, сред участниците в Националния съвет на книгата бе посочен и представител на Съюза на библиотечните и информационните работници (СБИР). За съжаление във Вашата заповед липсва представител от Съюза, надявам се, че това е неволна грешка. Поставих въпроса пред г-жа Русинова и участниците в семинара. Госпожа Русинова ми отговори, че се очаква да бъде сформиран Съвет за библиотеките. Увери ме също така, че ще направи опит да бъде коригирана заповедта и да бъде включен представител от СБИР в Националния съвет за книгата.

Убеден съм, че участието на представител на СБИР в Националния съвет за книгата, съгласно целите, които се поставят пред него е абсолютно необходимо. Както Ви е известно библиотеките са едни от най-важните субекти на книжния пазар. Те работят за развитието на четенето, приобщаването към книгата и интеграционните процеси между издатели, книгоразпространители и библиотеки.

Управителният съвет на Съюза на библиотечните и информационните работници счита за неуважение изолирането на професионалната колегия от Националния съвет за книгата. Надяваме се, че това не е умишлено и представител на СБИР ще бъде включен в състава на съвета. Като такъв Ви предлагаме проф. д-р Ани Гергова, ръководител на Катедра библиотекознание, научна информация и културна политика при Софийския университет „Св. Климент Охридски“. Нейните професионални интереси са насочени към проблемите на книгата, книгознанието и библиотеките. Тя е високоценен и уважаван специалист и нейното участие в работата на Националния съвет за книгата ще бъде много полезно..

Искрено се надявам, че ще направите необходимото за преодоляването на възникналия

проблем и зачитането на библиотечната колегия. Ще използвам думите от заключителното слово на г-н Дейвид Кингъм от Европейския съюз – „издателите, книгоразпространителите и библиотеките в България трябва да работят по-тясно, това ще помогне за преодоляване на проблемите“.

С уважение и пожелание за бъдещо сътрудничество,

Председател на УС на СБИР:

(доц. д-р А. Димчев)

ДО
МИНИСТЕРСТВОТО НА КУЛТУРАТА
Г-Н ЕМИЛ ТАБАКОВ
МИНИСТЪР
ТУК

УВАЖАЕМИ ГОСПОДИН МИНИСТЪР,

Моля да приемете моя отвод за участие в комисията за избор на директор на Народна библиотека "Св.св. Кирил и Методий".
Причините за това са следните:

1. Дълбоко уважавам Народната библиотека "Св. св. Кирил и Методий" и считам, че начина, по който е сформирана комисията за избор на директор на една от националните ни светини е недостоен- в нелегалност и пазен в дълбока тайна. Обществото, както и хората, които работят в библиотеката трябва да знаят кои са тези, които имат правото да оценяват кандидатите и дали те имат качества да бъдат съдници. Тези мои думи не са насочени към нито един член от комисията. До този момент не зная нейния състав.

2. Не са ми известни критериите, по които съм избран за член на комисията и по каква линия участвам.

3. Официално не съм известен, че трябва да участвам в комисията. Освен ако за подобен акт се счита телефонен разговор от 11 февруари, в който представител на министерството е предал на моя 11- годишен син да се обади в поверената Ви институция. От своя страна проявих инициатива по морални съображения и поради важността на въпроса, се обадох в Министерството на културата.

4. Считам, че комисията би трябвало да се събере няколко дни предварително, за да се установят критериите за конкурса и да се видят в писмен вид концепциите на кандидатите. Проблемът е от изключителна важност.

Моля, най-искрено да бъда извинен от Вас, от членовете на комисията, както и от участниците в конкурса за моето решение. То не е плод на претенции, лични амбиции и бягство от отговорност, а на принципи. Не бих желал също така кандидатите за директор да бъдат поставени в незавидно положение при сегашната деликатна ситуация.

Готов съм в бъдеще да сътруднича, ако има нужда от моята помощ, но при ясни правила.

София, 13.02.1997 г.

С уважение:
доц. д-р Александър Димчев

Днес е конкурсът за директор на националната библиотека

СОФИЯ. Преди една година зам.-министърът на културата Георги Константинов не остана доволен от резултатите на двата обявени от самия него конкурси за директор на Народната библиотека и с административно решение назначи Вера Ганчева за директор. Обясни, че по нейно желание срокът на назначението е една година, за да може госпожата да прецени дали директорството ще ѝ хареса. Е, харесал. Но годината изтече и по правилата и за пред света беше обявен конкурс.

Сега обаче екзам.-министър Константинов дава съвети от страниците на в. „Труд“ конкурсът да не се състои и В. Ганчева да си остане директор

– нали сега главната задача е да се оставят колкото се може повече свои хора по трасето.

В. „Демокрация“ не се наема да дава акъл на Министерството на културата да анулира или не един законно обявен конкурс, каквито гласове се чуват. Но ще съобщи, че този конкурс е законно обявен и ще се проведе на 14.II.1997 като най-сериозния такъв досега. Красноречиво за това говори съставът на комисията и на участниците в конкурса. Наред с В. Ганчева за високия пост претендират трима наши учени, хабилитирани лица: проф. д-р Иван Божилов, историк; доц. Кирил Топалов, историк на българската възрожденска литература, писател и дра-

матург, член на Сдружението на българските писатели; доц. Христо Матанов, историк. Представителен е и съставът на комисията по конкурса: Ю. Балтова, ст. н. с., директор на Института за български език при БАН и секретар на общото събрание на БАН; Д. Леков, проф. д-р, номиниран за член-кор., член на Научния съвет на НБКМ; Е. Бакалова, проф. д-р, номинирана за член-кор.; А. Димчев, доц. катедра Библиотекознание в СУ; Р. Чолаков, зав. инф. отдел в Министерството на културата.

Да се надяваме, че МК ще може да утвърди най-сетне директор за националната ни библиотека, излъчен след представителен и отговорен конкурс. Д

П Р О Т О К О Л

Днес, 11.02.1997 г. в изпълнение на заповед N РД -09-523 от 28.12.1996 г. на министъра на културата се събра Комисия в състав:

Председател: Жанет Калчева

Членове: Ирена Борисова и Бонка Стамболова

със задача да извърши проверка и да прецени допусимостта на документите, подадени от кандидатите за длъжността за директор на ИБ "Св. Кирил и Методий".

До 17.30 часа на 10.02.1997 г. в служба Личен състав на МК постъпиха документи на следните четирима кандидати:

1. Проф. Иван Ангелов Божилов

2. Д-р Вера Лалева Ганчева

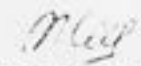
3. Доц. Христо Лука Матанов

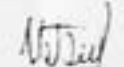
4. Д-р Кирил Ахъемиров Топалов

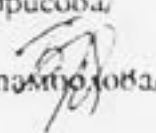
Комисията извърши проверка на подадените документи по реда на тяхното постъпване. Всички кандидати отговарят на поставените в обявата изисквания и са представили необходимите документи.

С оглед на сорсизложеното комисията счита, че четиримата кандидати могат да бъдат допуснати до участие в конкурс за длъжността директор на ИБ "Св. Кирил и Методий".

Съгласно чл.93 ал.3 от КТ комисията ще изпрати съобщения относно датата, часа и мястото на провеждане на конкурса.

Председател:
/Ж.Калчева/

Членове:
/И.Борисова/

/Б.Стамболова/

МИНИСТЕРСТВО НА КУЛТ

ЗАПОВЕД
№ РД 09-15/18-01-97

На основание чл. 94 от Кодекса на труда във връзка със
Заповед N РД 09-522/28.12.1996 г.

П А З Н А Ч А В А М

Комисия в състав:

Председател: проф. д-р **Дочо Леков** - член на Научния съвет
на Народната библиотека "Св. св. Кирил и Методий"

Членове: 1. ст.н.с **Юлия Балтова** - директор на Института
за български език към БАН

2. проф. д-р **Елка Бакалова** - Институт за
изкуствознание, член на ВАК

3. доц. **Александър Димчев** - зам.-директор на
Университетска библиотека

4. **Росен Чолаков** - началник на отдел
"Информационен" в Министерството на културата

със задачи: 1. Да проведе конкурс за заемане на длъжността "директор"
на Народната библиотека "Св. св. Кирил и Методий" по обявения начин,
като оцени професионалната подготовка и другите качества на
кандидатите, необходими за заемането на длъжността.

2. Да състави протокол и да класира само успешно
издържалите конкурса кандидати.

3. В срок от три дни от провеждането на конкурса да
съобщи резултатите на участващите лица.

На членовете на комисията, които не са в трудовоправни
отношения с министъра на културата да се изплати възнаграждение за
участие в заседанията по 1000 /хиляда/ лева на заседание.

Копие от заповедта да се връчи на членовете на комисията
за сведение и изпълнение.

МИНИСТЪР: *(м)*

/проф.д-р Иван Маразов/

МИНИСТЕРСТВО
НА КУЛТУРАТА

Д-р. А. Димитров

ЗАПОВЕД
№ РД 09-74 / 26.02 1997 *г.*

На основание чл. 21(1) от Правилника за устройство
и дейността на Министерството на културата

ИЗМЕНЯМ и ДОПЪЛВАМ

Заповед N РД 09-15/18.01.1997 г. като състава на
комисията по провеждане на конкурс за директор на
Народната библиотека "Св.св. Кирил и Методий" допълвам с

1. Чл. кор. СТРАШИМИР ДИМИТРОВ - Институт по
Балканистика
2. ГЕОРГИ КОНСТАНТИНОВ - Главен секретар на
Съюза на българските писатели
3. Росен Чолаков се заменя с ПОЛКА
АЛЕКСАНДРОВА - н-к отдел "Правен" в МК

О П Р Е Д Е Л Я М

дата за провеждане на конкурса 4 март 1997 г., 10.00 ч., в
зала "Колегиум" на Министерството на културата.

Настоящата заповед да се сведе до знанието на
заинтересованите лица за сведение и изпълнение.

МИНИСТЪР:

Росен Чолаков

МИНИСТЕРСТВО НА КУЛТУРАТА

ЗАПОВЕД

№ РД/16-41 / 14.05. 2016 г.

На основание чл. 94 и чл. 95 от Кодекса на труда, чл. 19, ал. 6 от Закона за обществените библиотеки, чл. 7, ал. 4 и ал. 5 от Закона за закрила и развитие на културата, чл. 8, ал. 1, ал. 2, т. 1, ал. 4, 5 и 6, чл. 10, ал. 1, чл. 11, ал. 1, 2, 3 и ал. 4, т. 7, чл. 13 и чл. 14 от Наредба № Н-4/14.06.2007 г. за провеждане на конкурсите за директори на държавните културни институти, заповед № РД 16-6/03.02.2016 г. за обявяване на конкурс за длъжността „директор“ на Национална библиотека „Св. Св. Кирил и Методий“ и Протокол на комисията по допускане на кандидатите до конкурс от 21.03.2016 г.

НАРЕЖДАМ:

1. Назначавам комисия за провеждане на конкурс за длъжността „директор“ на Национална библиотека „Св. Св. Кирил и Методий“.

Председател: Бонил Банов – заместник-министър на културата

Членове:

1. Татяна Цветанова – директор на дирекция ПООП
2. Маргарита Васева – и.д.директор на дирекция БФСД
3. Снежана Янева – председател на Българската библиотечно-информационна асоциация
4. Константинка Димитрова /Калайджиева/ – директор на НБКМ в периода 1965-1982 г.
5. Александра Дипчикова – директор на НБКМ в периода 1992-1995 г.
6. проф. Александър Димчев – преподавател в СУ „Св. Кл. Охридски“
7. Здравка Шейретова – представител на синдикатите от КТ – „Подкрепа“
8. Анета Лечева – представител на синдикатите от КНСБ
9. Луизина Савкова – главен експерт в отдел РД, дирекция МРД

Технически секретар – Наталия Ефтимова – главен специалист в дирекция АОЧР

със задача:

- да определи продължителността и да проведе конкурсната процедура с кандидатите, допуснати до конкурса, в съответствие с обявата на Министерство на културата;
- да разгледа представените от кандидатите документи и концепции за развитието на Национална библиотека „Св. Св. Кирил и Методий“;

- да проведе събеседване с кандидатите, допуснати до конкурса;
- да оцени професионалната подготовка и другите качества, необходими за заемане на длъжността на кандидатите допуснати до конкурса в съответствие с Приложение № 9 към чл. 11, ал. 4, т. 7 от Наредба № Н-4/14.06.2007 г. за провеждане на конкурсите за директори на държавните културни институти;
- да класира кандидатите по критерии, приети от комисията, като за успешно издържал конкурса се счита кандидат, който е събрал не по малко от 2/3 от максималния брой точки по оценъчните карти по чл. 11 ал. 4, т. 7 от Наредба № Н-4/14.06.2007 г.;
- да състави протокол за резултатите от конкурса.

2. На членовете на комисията, които не са в трудово или служебно правоотношение с МК, да се изплатят възнаграждения въз основа на сключени договори в размер на 100 лева.

3. Конкурсът да се проведе на 17.05.2016 г. от 14.30 часа в Министерството на културата, гр. София, бул. „Ал. Стамболийски“ № 17, залата на III етаж.

Контрол по изпълнение на заповедта възлагам на Боил Банов – заместник-министър.

Копие от заповедта да се връчи на членовете на комисията, на заместник-министър Боил Банов и на дирекция АОЧР за сведение и изпълнение.

МИНИСТЪР:

ВЕЖДИ РАШИДОВ

ДО
МИНИСТЕРСТВОТО НА КУЛТУРАТА
МИНИСТЪР
Г-ЖА ЕММА МОСКОВА
Т У К

Уважаема госпожа Москова,

На 30 март 2000 г. на среща в Министерството на културата, ръководена от г-жа Мария Русинава, Главен секретар на министерството представители на СБИР бяха запознати с идеята за предстоящи изменения по отношение на регионалните библиотеки съгласно чл. 9 ал. 2 от Закона за закрила и развитие на културата.

Позицията, която бе споделена по време на срещата и документите, които бяха представени се базират на частична информация за дейността на регионалните библиотеки. Предложението за определяне кои да бъдат регионални библиотеки не почива на никакви ясни аргументи за тяхната бъдещата дейност, функции, задачи и задължения. Липсва каквато и да е обосновка за това. Не е уточнен механизмът за финансиране, финансиращите институции, отсъства анализ на необходимите средства и за какво ще се отпускат. Екипът, който е работил по проблема не познава основни нормативни актове, свързани с правителствената политика за развитие на регионите. Поради това е допуснат субективизъм и груби грешки при очертаване картата на регионите, в които ще действат бъдещите РБ. Всичко това ще създаде излишно напрежение и ще доведе до разрушаване на съществуващата библиотечна система на териториален принцип.

На срещата представителите на СБИР изразиха мнението, че е необходима ясна позиция за бъдещето на тези библиотеки и че Съюзът е готов да съдейства на Министерството по отношение на една сериозна разработка за техния бъдещ статут.

Решаването на въпроса за статута на регионалните библиотеки трябва да стане на широко експертно ниво с участието на държавната администрация, директорите на РБ, представители на Националното сдружение на общините, представители на СБИР и АРБ. Необходима е цялостна концепция за териториалната библиотечна мрежа, която да бъде нормативно и финансово обвързана. Всяко прибързано решение в настоящия момент ще доведе до изключително сериозни последици за обществото.

Приложено Ви изпращам становището на Съюза на библиотечните и информационните работници относно планираните промени.

Председател на СБИР,
Доц. А. Димчев

СЪЮЗ НА БИБЛИОТЕЧНИТЕ И ИНФОРМАЦИОННИТЕ РАБОТНИЦИ

РЕГИОНАЛНИ БИБЛИОТЕКИ – НАЦИОНАЛНА ПОЛИТИКА

СТАТУТ, ФИНАНСИРАНЕ

УВОД

Създаването на регионалните библиотеки в нашата страна започва в началото на 50-те години. Целта е да бъдат формирани библиотеки, които да изпълняват държавната политика по отношение на библиотечното дело на териториално ниво. Те се обособяват в окръжните градове (сегашните областни административни центрове) съобразно териториалното делене на страната, общият им брой е 27. Създаването на библиотеките е на основата на големи читалищни или градски библиотеки в окръжните градове, или чрез формиране на нови библиотеки. В окръжните центрове където нови окръжни библиотеки се конституират при наличието на силна читалищна библиотека се появяват условия за конфликти на интереси, процес, който и сега се откроява и очаква решение. През годините окръжните библиотеки променят своето наименование – универсални научни библиотеки (УНБ), регионални библиотеки (РБ).

Съобразно задачите, които изпълняват РБ те са основни библиотеки за обслужване на населението с информация на територията, на която са обособени, подпомагат другите библиотеки в региона с методическа и експертна помощ, осъществяват други спомагателни дейности за тях (централизирано комплектуване, междубиблиотечно заемане, координация и др.), изпълняват ролята на архив за краеведческата информация за региона, явяват се възли на Националната автоматизирана библиотечно-информационна мрежа. Част от РБ са депозитни библиотеки (с пълен или частичен депозит). **Регионалните библиотеки се утвърдиха като опорни точки и гръбнак на териториалната библиотечната инфраструктура.**

Системата на РБ не е български феномен. Аналог на тези библиотеки – като функции, задачи и дейност съществува във всички развити страни. Те се явяват базови институции за развитие и функциониране на регионалните системи и за достъп на населението до информацията. На тези библиотеки се възлагат задачи да провеждат държавната политика. Това се постига чрез библиотечните закони, нормативни актове, национални програми, ясно определен статут и целево финансиране на библиотеките.

ФУНКЦИИ – да се развият????

- социална
- информационна
- образователна
- архивна
- културна
- конститутивна
- рекреативна
- защитна

ФИНАНСИРАНЕ

При сегашната икономическа криза в страната РБ изпитват сериозни финансови затруднения, което води до много проблеми, свързани с набавянето на литература, поддържането на колекциите и технологичното модернизиране.

Общините рязко съкращават своята подкрепа в областта на културата и образованието. Забиват се и намалява до минимум дейността на културни институции – театри, кина, музеи и др. В тази ситуация определено трябва да се знае, че в редица градове РБ остават единствените живи културни и информационни институции, които посрещат потребностите на населението. **Те поемат и част от тежестите на обществото**, свързани с неговите информационни потребности, образователни, културни интереси, преквалификация, непрекъснато обучение, преодоляване на безработицата, развитие на бизнеса и икономиката, определени пороци, рекреативни функции – поради обедняване на населението и невъзможността на значителна част от хората да купуват литература и др. **Статистическите данни сочат, че читателите на тези библиотеки се увеличават – най-вече младите хора. Ако дейността на някои културни институции, които се съкращават в областните градове може да бъде компенсирана в определена степен от пътуващи театри, оркестри и пр., при библиотеките това не може да стане.** Те са консервативни институции, създават се и се утвърждават за продължителен период. Всяка една промяна с тях изисква сериозен анализ. Тези библиотеки са създавали и поддържали библиотечната система в региона с десетилетия. **Извършването на сериозни промени изисква осигуряване на добра технологична въоръженост, автоматизирани системи, комуникации, връзки с Интернет, наличие на достъп до автоматизирани каталози от страна на тези библиотеки, добро и системно финансиране по различни канали. Анализите сочат, че отнемането на функции, недостатъчното финансиране, липсата на адекватна нормативна уредба и допускане на волунтаризъм по отношение на библиотечната система в регионите води до нейното унищожаване и загуба на връзките.**

Намаляването на субсидиите от страна на местните власти за РБ библиотеки поставя остро въпроса за тяхното съществуване. Възможен изход от ситуацията е защита от страна на държавата на тези жизнено важни регионални институции. Тя трябва да се осъществява чрез лостовете на държавната политика, за която е отговорно Министерството на културата в съчетание с подкрепата на местните власти и общности.

Всяко прибързано, или недобре обмислено решение крие опасност от разрушаване на все още сравнително добре (съобразно сегашните условия) функциониращата библиотечна инфраструктура на териториален принцип и би се отразило на националната библиотечно-информационна система.

Съществуват няколко възможни варианта за подкрепа и развитие на РБ. При всеки един от тях това трябва да става на принципа на смесеното финансиране – общински бюджет и целево държавно финансиране. Общините трябва да поемат и изпълняват своите финансови отговорности към РБ. Държавата, в лицето на Министерството на културата да предоставя целево средства само за дейности и програми, свързани с реализация на националната политика. Този вид подкрепа да бъде осигурявана на базата на **статут** за регионалните библиотеки. В него да бъдат отразени техните функции, задачи, дейности, връзки и задължения, свързани с осъществяването на държавната културна политика в региона, за който са оторизирани и за което те ще получават целеви субсидии.

ВАРИАНТИ ЗА ФИНАНСИРАНЕ

1. Целево финансиране на 6 РБ – по една библиотека в регионите съобразно Националния план за регионално развитие – 2000 – 2006 г.

А. Предимства.....

Б. Недостатъци.....

2. Целево финансиране на 11 библиотеки – по големи библиотеки с добри показатели и възможности.

А. Предимства.....

Б. Недостатъци.....

3. Финансиране на регионални библиотеки на основата на конкурс за определени проекти и дейности, свързани с държавната поръчка (средства от фондове на Министерството на културата, Националния план за регионално развитие – 2000 – 2006 г., планирани за Министерството на културата, председателствени фондове от Европейския съюз, програми на ЕС и др.)

А. Предимства

– Съобразяване с постановките на държавната стратегия, заложили в Националния план за регионално развитие – 2000 – 2006 г.

– Съобразяване с линията за отпускане на средства от Европейския съюз – на базата на проекти.

– Съобразяване с принципите за държавната културна политика, залегнали в Закона за закрила и развитие на културата.

– Съобразяване с най-новите тенденции в културния мениджънт в областта на финансирането (Това е доказан опит и за българските библиотеки в последните години).

– Съобразяване с протичащите процеси на конвергенция на библиотеки, музеи и други културни институции с цел постигане на икономически ефект и създаване на нова информационна и културна среда за населението.

– Съобразяване с постановките в подготовените от Съюза на библиотечните и информационните работници и Фондация “Отворено общество” проекти и разработки:

– Проект за изграждане и развитие на Национална автоматизирана библиотечно информационна мрежа (НАБИМ)

– Законопроект за библиотеките, Законопроект за депозита

– Национална програма за опазване на библиотечните фондове

– Мегапроект “Шанс за българските библиотеки”

(Това са разработки, които предлагат система за развитие на българските библиотеки в условията на новите пазарни условия.)

– Конкурентност

– Прозрачност

– Възможност за промяна на държавните приоритети и задачи и включване на нови РБ в проектите

– Възможност за създаване на координирани надрегионални проекти с други РБ и институции

– Създаване заинтересованост за участие на местните власти и за влягане на повече средства от тяхна страна (напр. при участие с по-голяма квота от тях по съответен проект държавата да предоставя на РБ съответно завишена сума по определени коефициенти)

– Преодоляване на проблема на т.н. “лениви бюджети”, “наливане на пари”, изключване възможността да се разчита на “стара слава”

– Създаване на нов тип ръководители на библиотеките и промяна на менталитета на персонала

– Наличие на технологично време за приемане на цялостна концепция и нормативна база за библиотеките.

УС на СБИР счита третият вариант за най-подходящ.

СТАТУТ НА РБ

Цели на промените

Заложени ресурси за 5 г.

РБ:

- функции
- дейности
- задачи
- поддържане на мрежата (насоки, дейности, задачи)

ФИНАНСИРАНЕ

- Принципи (да се адаптира модела на САЩ???)
- Дейности – поддържане на библиотечната мрежа, автоматизация, МЗ...
- Формула – за държавно и общинско финансиране (смесено)

УЧАСТИЕ В КОНКУРСИ

1. Ежегодно, до 30 март Министерството на културата обявява своите намерения за държавна стратегия и подкрепя по отношение на развитие на РБ за следващата година.
2. Към Министерството на културата се сформира Съвет по библиотечно дело с участието на представители на министерството, Министерството на финансите, Министерството на регионалното развитие и благоустройство, Министерството на образованието, други държавни институции, неправителствени организации, Националното сдружение на общините...
3. Съветът прави анализи за регионалната библиотечна система, подработва ежегодните приоритети, осъществява контрол, одобрява проектите. Съветът действа по одобрен правилник от Министъра на културата.
4. С приоритет се финансират проекти с финансово участие на общините и надрегионални проекти.

Нормативно уреждане на статута на регионалните библиотеки

Принципни положения:

Към решаването на въпроса трябва да се подходи от гледна точка на:

- изграждането на система от публични библиотеки в страната;
- предварително изясняване на общите принципи на изграждането на системата при отчитане на съществуващите остатъци от предишната система;
- възможностите за финансиране на институции и дейности на сегашния етап

Принципи на бъдещата система:

Задачи на системата:

Да се осигури равен достъп до печатните и електронните издания за всички граждани на страната;

Да се поощрява четенето и ползването на информация;

Да се използват най-ефективно наличните библиотечни фондове при намаляване на броя или

окупняване на библиотеките като се създадат условия за отдалечено ползване на информация за съдържанието им и отдалечен достъп до тях;

Да се осигури опазването на националните културни паметници, съхранявани в библиотеките.

Форми на изпълнение на задачите:

- Нормативно уреждане на статута на регионалните библиотеки, при което трябва да се решат следните основни въпроси:
- да се определи броят на регионалните библиотеки в страната при ясно очертаване на обслужваната от тях територия;
- да се изяснят принципите и механизмите на частичното централно финансиране (ЗК чл.9, ал.3, т.1);
- да се определят правата и задълженията на регионалните библиотеки, които получават допълнително финансиране;
- да се определят правата и задълженията на депозитните регионални библиотеки;
- да се определят отношенията между регионалните библиотеки и останалите публични библиотеки в региона;
- да се изяснят правните механизми и правомощията на длъжностните лица или органи, които ще могат да вземат решение за обединяване на библиотеки;
- Коопериране на дейности между сродни библиотеки и интегриране на библиотеките в системата на културните институти на определена територия. Тази форма може да се развива на доброволен принцип и да се ръководи от непосредствената полза за всяка една институция, но разработването и изпълнението на такива проекти трябва да се поощрява централно при спазването на принципите за изграждането на системата
- Съчетаване на начинанията по изграждането на системата с общата държавна политика за регионално развитие, за да се използва индиректно стимулирането на определени райони от страната в рамките на плана за регионално развитие

Принципи на финансиране:

Финансирането на регионалните библиотеки трябва да става в съответствие със Закона за културата, по реда предвиден в чл.9 за регионалните културни институции, Националния план за регионално развитие. При определянето на правилата за разпределяне на допълнителните средства от републиканския бюджет трябва да бъдат изяснени следните въпроси:

- ще се прилага ли конкурсният принцип за подпомагане на отделни проекти или ще се подпомагат конкретни институции
- ще се отчитат ли резултатите от текущото държавно финансово подпомагане и по какъв начин (механизъм за контрол)
- ще се прилага ли принцип на подпомагане на определени райони в страната или на определен вид читатели;
- ще се прилага ли принцип на подпомагане на новаторски решения или принцип на подпомагане на традиционни библиотечни дейности;
- ще се прилага ли принцип на подпомагане на дейности, типични само за този вид библиотеки (напр.: краезнание или методично ръководство)
- ще се прилага ли принцип за подпомагане на кооперирани проекти
- ще се насърчава ли взаимодействието и кооперирането в информационната дейност на библиотеките със сродни регионални институти, напр.: музеи
- ще се подпомага ли изпълнението на централизирани дейности (напр. Споделена каталогизация) в регионален или национален мащаб

Отношения на системата с:

- Министерството на културата
- Съюзът на библиотечните и информационните работници
- Народна библиотека “Св.св. Кирил и Методий”
- Съвета по библиотечно дело
- Органите за регионална политика и местна власт

МНЕНИЕ**НА СБИР ОТНОСНО СТАТУТА НА РЕГИОНАЛНИТЕ БИБЛИОТЕКИ**

1. Преглед на състоянието на регионалните библиотеки
 - изпълнявани досега задачи и функции на този вид библиотеки
 - характеристика на структурата от публични библиотеки в рамките на държавата и в рамките на отделните региони
 - вложени инвестиции в системата от публични библиотеки
 - проблеми на структурата на настоящия момент
2. Основни принципи на реструктурирането на системата
 - обосновка на необходимостта от реструктуриране
 - икономически, демографски, социални, нормативни и др. промени в страната
 - принципи на държавната политика и финансиране
 - възможни решения за нова структура и модели на финансиране

I вариант

II вариант

План **за заседанията на Съвета по библиотечно дело към** **Министерството на културата**

1. Обсъждане на проекта за "Национална програма по опазването на библиотечните фондове".

Срок: октомври 1997 г.

Отговорници: Работна група на Съюза на библиотечните и информационни работници: ръководител проф. А.Гергова, н.с. М.Капитанова, доц. А.Димчев, ст.н.с. А.Дитчикова, В.Люцканова, н.с. Р.Марчева

2. Изработване на концепция по проблемите на депозита

Срок: ноември 1997 г.

Отговорници: Център за национална библиография към НБКМ - доц. К. Топалов, н.с. А.Топоманова, доц. Т.Янакиева, *Пехливанова*

3. Приемане на "Наредба за статута, функциите и финансирането на библиотеки в България".

Срок: ноември - декември 1997 г.

Отговорници: Отдел "Библиотеки и читалища" при МК и работна група в състав: проф. А.Гергова, ст.н.с. I ст. Х.Мутафов, доц. А.Димчев, Д.Бечев, н.с. Кр. Папазова, доц. К.Петков, М. Пехливанова, Т.Калева

1997г.

ЗАСЕДАНИЕ
НА СЪВЕТА ПО БИБЛИОТЕЧНО ДЕЛО

16.IX.1997 г.

ДНЕВЕН РЕД:

- 16.05.97. 1. Приемане на Правилника за дейността на Съвета и
обсъждане на предложението за избор на почетен председател.
2. Приемане на план за работата на Съвета до края на
1997 г.
3. Обсъждане на проекто-постановление на МС за
статута, дейността и финансирането на библиотеките.
4. Разглеждане на процедурата за обсъждането и
вносянето в НС на готовия законопроект за библиотеките.

/СБ/asen2

СОФИЙСКИ УНИВЕРСИТЕТ
"СВ. КЛИМЕНТ ОХРИДСКИ"
ФИЛОСОФСКИ ФАКУЛТЕТ

България, София 1504
Бул. "ЦАР ОСВОБОДИТЕЛ" 15
Тел. 870-42-36, 971-1002/л. 417
Факс (+359-2) 943-44-47
e-mail: Dimchev@scfg.uni-sofia.bg

SOFIA UNIVERSITY
"ST. KLIMENT OHRIDSKI"
FACULTY OF PHILOSOPHY

Sofia 1504, Bulgaria
15 Tzar Osvoboditel Blvd.
Tel. (+359-2) 8 70-42-36
Fax (+359-2) 943-44-47
e-mail: Dimchev@scfg.uni-sofia.bg

МИНИСТЕРСТВО НА КУЛТУРАТА
Вх. № 28-00-12
Дата 05.01.07

Usx. № 22/5.02.2007г.

ДО
МИНИСТЕРСТВОТО НА КУЛТУРАТА

Г-ЖА НАДЕЖДА ЗАХАРИЕВА
ЗАМЕСТНИК-МИНИСТЪР

Уважаема г-жа Захариева,

Обръщам се към Вас със следната молба. В Катедра библиотечно-информационни науки и културна политика при Философски факултет на Софийския университет „Св. Кл. Охридски“ се работи по изследване за състоянието на българските библиотеки за периода 1990-2006 г. Ръководител на изследването е доц. Александър Димчев. Моля Вашето съгласие Дирекция „Книга и библиотечно дело“ да предостави статистическа информация за читалищните библиотеки за последните 3 години. Необходими са статистически данни за техните библиотечни фондове, персонал, финансиране и бюджет и налични информационни технологии.

Резултатите от изследването ще се ползват за нуждите на образователния процес.

Надявам се на Вашето разбиране.

С уважение,

доц. Александър Димчев,
декан на Философски факултет

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
МИНИСТЕРСТВО НА КУЛТУРАТА

София, бул. „Ал. Стойбалийски“ № 17; тел.: 02/9400900; факс: 02/9818145; дежурен тел.: 02/9879551; info@mc.government.bg; www.mc.government.bg

Изм. № 34-00-12/14-08-07г.

ДО
ДОЦ. АЛЕКСАНДЪР ДИМЧЕВ
ДЕКАН НА
ФИЛОСОФСКИ ФАКУЛТЕТ
СУ „СВ. КЛИМЕНТ ОХРИДСКИ“

Уважаем ~~и~~ господин Димчев,

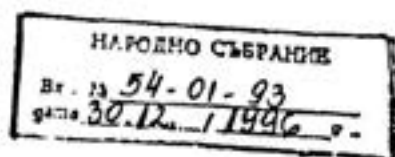
В отговор на Вашата молба за предоставяне на статистическа информация за библиотеките в страната, Ви уведомяваме, че базата с която разполага Министерство на културата за 2004 г. е експериментална, не е пълна и не би могла да даде реална представа за състоянието на библиотеките. За 2005 година исканите от Вас показатели са следните:

- общ брой библиотеки в т. ч. и регионални /подали информация/ - 2 187
- библиотечен фонд – 36 257 905 единици
- библиотечен персонал – 2 994 човека
- общо финансиране – 15 905 767 лева
- от бюджета – 14 685 899 лева
- налична компютърна техника – 1 155 броя компютърни конфигурации

За 2006 година анкетните формуляри са изпратени на библиотеките и предстои тяхното събиране и обработка.

НАДЕЖДА ЗАХАРИЕВА
ЗАМ.-МИНИСТЪР НА КУЛТУРАТА

1115 *[Signature]*

ДО
ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА
НАРОДНОТО СЪБРАНИЕ

УВАЖАЕМИ ГОСПОДИН ПРЕДСЕДАТЕЛ,

На основание чл. 87, ал. 1 от Конституцията на Република България и чл. 63 от Правилника за организацията и дейността на Народното събрание внасям Законопроект за библиотеките с мотиви към него.

Моля законопроектът да бъде представен за разглеждане и приемане, съобразно установения ред.

София, 29 декември 1996 г.

ВНОСИТЕЛ:

A handwritten signature in black ink, appearing to be "Stoyan Raychevski".

Стоян Райчевски

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ ТРИДЕСЕТ И СЕДМО НАРОДНО СЪБРАНИЕ

РАЗПОРЕЖДАНЕ НА ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА НАРОДНОТО СЪБРАНИЕ

№ 50-01-320/30.12.1996 г.

На основание чл. 8, ал. 1, точка 1 и чл. 64, ал. 1 от Правилника за организацията и дейността на Народното събрание

РАЗПОРЕЖДАМ :

Разпределям законопроект за библиотеките, N 54.01-93, внесен от **СТОЯН ЧИЛОВ РАЙЧЕВСКИ** на 30.12.96 г., на следните постоянни комисии:

Водеща комисия:

- Комисия по културата;

Комисии:

- Комисия по образованието и науката;

- Комисия по бюджет и финанси.

ПРЕДСЕДАТЕЛ НА БЪЛГАРСКОТО
НАРОДНО СЪБРАНИЕ

ЗАКОН ЗА БИБЛИОТЕКИТЕ

І. ОБЩИ ПОЛОЖЕНИЯ

Чл. 1. Този закон урежда организацията, основната дейност, финансирането, управлението и взаимодействието на регистрираните и финансирани от бюджета библиотеки в Република България.

Чл. 2. Библиотеките са културно-информационни институти, които събират, съхраняват, организират и предоставят за ползване библиотечен фонд, за да осъществяват образователни, научни, културни и социални цели.

Чл. 3. Ал. 1. Библиотеките осигуряват равнопоставен достъп до информацията и безплатно основно библиотечно обслужване на всички читатели.

Ал. 2. Библиотечно-информационните услуги, които изискват допълнителен интелектуален труд или материално-технически разходи се заплащат.

Чл. 4. В Република България библиотеките създават автоматизирана библиотечно-информационна мрежа.

ІІ. УЧРЕДЯВАНЕ И ПРЕКРАТЯВАНЕ

Чл. 5. Ал. 1. Библиотеките могат да се създават като самостоятелни юридически лица или от други юридически лица.

Ал. 2. Всяка библиотека трябва да отговаря на следните условия:

1. да притежава фонд от информационни източници с минимален обем 4000 регистрирани единици;
2. да разполага с подходящи помещения, обзавеждане и технически средства;
3. да има осигурени източници за финансиране;
4. да има квалифициран персонал.

Ал. 3. Библиотеки, които не отговарят на условията по ал. 2, се третираат като библиотечни сбирки.

Чл. 6. Ал. 1. Министерството на културата води държавен регистър на библиотеките в страната.

Ал. 2. Вписването в държавния регистър става след представяне на документите съгласно чл. 5, ал. 2.

Ал. 3. Всяко физическо или юридическо лице може да учреди библиотека и да я впише в държавния регистър.

Чл. 7. Ал. 1. Закриването на библиотека се извършва, като не са налице условията по чл. 5, ал. 2 по решение на юридическото лице, което я е създадо и със съгласие на Министерството на културата.

Ал. 2. След ликвидация на библиотеката библиотечният ѝ фонд преминава към друга библиотека, вписана в държавния регистър по разпореждане на органа, който я е финансирал.

Ал. 3. Закритата библиотека се отписва от държавния регистър, в който се отбелязва към коя библиотека е преминал фондът ѝ.

III. ВИДОВЕ БИБЛИОТЕКИ

Чл. 8. Библиотеките, които участват в националното библиотечно обслужване, са: Народна библиотека "Св.Св. Кирил и Методий"; централни научни библиотеки; библиотеките към висшите учебни заведения; зоналните библиотеки, регионалните библиотеки, читалищните, училищните и специалните библиотеки.

Чл. 9. Министерството на културата извършва библиотечно райониране на страната, което може да не следва административното деление, за да осигури целесъобразно разпределение и ефективно използване на националните библиотечни ресурси.

Чл. 10. Ал. 1. Националната библиотека на Република България е Народната библиотека "Св.Св. Кирил и Методий".

Ал. 2. Националната библиотека представя за ползване всички носители на информация, събрани и съхранявани от нея в оригинал или в копие и осъществява вътрешно и международно междубиблиотечно заемане.

Ал. 3. Библиотеката е архив на българската национална книжнина и център за библиографската регистрация

на българската книжовна и аудио-визуална продукция. Тя издава националната библиография на Република България и е агенция за международния стандартен номер на българските книги и периодични издания.

Ал. 4. Библиотеката получава безплатно всички български публикации, аудио-визуални, нотни и картографски материали, защитени дисертации и други видове информационни източници съгласно закона.

Ал. 5. Библиотеката е национален архив на ръкописно-документалното наследство на България от епохата на Средновековието, османското владичество и Възраждането. Събира и обработва и други архивни материали, чийто обект се определя чрез съгласуване с Главно управление на архивите.

Ал. 6. Националната библиотека е седище на Българската археологическа комисия, която работи по правилник, утвърден от министъра на културата.

Ал. 7. Библиотеката участва в създаването и поддържането на националната автоматизирана библиотечна мрежа.

Ал. 8. Извършва научноизследователска дейност в областта на библиотекознанието, библиографознанието, книгознанието и археографията.

Ал. 9. Националната библиотека е автономен културен институт на бюджетна издръжка, чиято структура и ръководство се регламентира в нейния правилник.

Чл. 11. Ал. 1. Централните научни библиотеки изграждат фондове в един или няколко области на знанието, осигуряват специализирано по профила си национално библиотечно-информационно обслужване и участват в изграждането на национална автоматизирана библиотечно-информационна мрежа.

Ал. 2. Те са автономни институции със статут на юридически лица и се финансират от ведомствата, които ги създават.

Чл. 12. Ал. 1. Библиотеките при висшите учебни заведения са научни библиотеки, които изграждат фондове от учебна, фундаментална и приложна научна литература и други информационни материали.

Ал. 2. Те участват в процеса на обучението и научноизследователската дейност и осигуряват библиотечно-информационно обслужване на студенти, преподаватели, научни работници, специалисти и други заинтересовани граждани.

Ал. 3. Библиотеките създават локални автоматизирани мрежи и са част от националната автоматизирана библиотечно-информационна мрежа.

Ал. 4. Те се финансират, поддържат и ръководят от съответното висше учебно заведение.

Чл. 13. Ал. 1. Народна библиотека "Ив. Вазов" - Пловдив, Народна библиотека "П.Р.Славейков" - Варна, Библиотека "Любен Каравелов" - Русе и Столичната библиотека са зонални библиотеки, които имат национално значение и регионални функции.

Ал. 2. Зоналните библиотеки са депозитни. Те осъществяват библиотечно-информационно обслужване на населението от съответната библиотечна зона чрез собствените си фондове и чрез междубиблиотечно и международно заемане.

Ал. 3. Зоналните библиотеки координират дейностите по поддържане архива на краеведската литература и местния печат; териториалното библиотечно обслужване; автоматизираната библиотечно-информационна дейност и осъществяват връзка с Министерството на културата.

Ал. 4. Те са юридически лица с основна бюджетна издръжка от съответните общински съвети. Получават и държавна дотация в размер не по-малък от 1/10 от всичките им разходи.

Чл. 14. Ал. 1. Създават се библиотечни региони и се определят регионални библиотеки като се вземат предвид големината на територията, която трябва да бъде обслужвана, информационните, кадровите и материално-технически възможности на библиотеките.

Ал. 2. Регионалните библиотеки осъществяват библиотечно-информационно обслужване, културна, популяризаторска и просветна дейност; поддържат архива на местния печат и краеведската литература; създават бази данни, с които участват в националната автоматизирана

библиотечно-информационна мрежа; методически подпомагат библиотеките от съответния регион.

Ал. 3. Зоналните библиотеки в Пловдив, Варна, Русе и София изпълняват и функции на регионални библиотеки в собствения си регион.

Ал. 4. Регионалните библиотеки са юридически лица, които основно се финансират от общините на чиято територия се намират.

Ал. 5. Те получават дотация от останалите общини, които обслужват, в размер не по-малък от 1/10 от общата им издръжка.

Чл. 15. Ал. 1. Читалищните библиотеки осигуряват масовото библиотечно обслужване на населението в Република България. Те извършват културна, просветна, популяризаторска и краеведска дейност.

Ал. 2. Читалищните библиотеки в общинските центрове с най-добрите информационни, кадрови и материално-технически възможности подпомагат по-малките читалищни и училищни библиотеки в района на общините по взаимно договаряне.

Ал. 3. Читалищните библиотеки осигуряват библиотечно обслужване в началните и средните училища, когато няма условия за изграждане на самостоятелни училищни библиотеки.

Ал. 4. Читалищните библиотеки се издържат от общините, чрез бюджета на читалищата, при нормативно определен минимум от министерството на културата.

Чл. 16. Ал. 1. Училищните библиотеки осигуряват библиотечно, справочно-библиографско и информационно обслужване на учениците и педагогическия персонал.

Ал. 2. При необходимост по-голяма училищна библиотека може да поеме комплектуването на всяка от по-малките библиотеки в района си, на основата на договори между училищата.

Ал. 3. Финансират се от бюджета на съответното училище при нормативно определен минимум от министъра на науката и образованието.

Чл. 17. Ал. 1. Специалните библиотеки обслужват институции и особени групи читатели.

Ал. 2. Те се създават към църкви, манастири, музеи, архиви, здравни и социални заведения, места за принудително изпълнение на наказания и други.

Ал. 3. Финансират се от институциите, които ги създават.

Чл. 18. Ал. 1. Библиотеките могат да се кооперират и интегрират на договорна основа за изпълнение на дейности с национално и регионално значение; автоматизираната библиотечно-информационна дейност; методическо подпомагане; комплектуване на фондовете; обслужване на читателите; издателска дейност.

Ал. 2. Те могат да създават филиали, да поддържат библиобуси и други подвижни форми на обслужване в градски квартали и жилищни комплекси, отдалечени населени места, болници, старчески домове, детски учреждения и др.

Ал. 3. Библиотеките използват и демонстрират нови информационни форми, създават медиатеки, изротеките и клубове, за да засилят интереса към източниците на информация.

IV. БИБЛИОТЕЧЕН ФОНД

Чл. 19. Ал. 1. Библиотечният фонд включва: всички видове печатни издания, ръкописи, звуко- и видеозаписи, микроформи, дискети, магнитни ленти, компактни дискове и други носители на информация.

Ал. 2. Библиотечният фонд се комплектува чрез покупка на материали от страната и чужбина, чрез вътрешен и международен обмен на публикации, чрез дарения или завещания от наши и чуждестранни физически или юридически лица, чрез безвъзмездно или възмездно предаване на екземпляри от публикации на българските издателства по ред и условия, определени със закон.

Ал. 3. Закупените от библиотеките материали, предназначени за комплектуване на библиотечните фондове, както и получаваните от чужбина и изпращаните в чужбина на основата на международен обмен, се освобождават от данъци и такси.

Чл. 20. Ал. 1. Библиотечният фонд на Република България се изключва от граждански оборот. Разпореждането с библиотечните материали може да стане след тяхното отчисление по реда на Наредбата за запазване на библиотечните фондове.

Ал. 2. Всички български библиотеки имат право да извършват международен обмен на публикации на основата на ратифицирани от нашата страна международни договори.

Ал. 3. Библиотеките нямат право да използват като обекти в международния си обмен ръкописни и старопечатни книги, както и други публикации, които са културна ценност.

Ал. 4. Ръкописи и публикации, извън случаите по предходната алинея, които са библиографска рядкост или имат особено историческо, художествено и краеведско значение, могат да бъдат използвани като обект на международния обмен по ред и условия, установени в наредба, издадена от министъра на културата.

Чл. 21. Опазването на библиотечния фонд е задължение на всички лица, които при и по повод на службата си имат достъп до него, както и на всички ползватели.

V. РЪКОВОДСТВО И КООРДИНАЦИЯ

Чл. 22 Ал. 1. Министерството на културата определя приоритетите на държавната политика за финансирането, поддържането и развитието на библиотеките.

Ал. 2. Към Министерството на културата се създава Национален библиотечен съвет като експертен консултативен орган, чийто състав и правилник за дейността се утвърждава от министъра на културата.

Ал. 3. Министерството на културата координира с другите министерства и ведомства и контролира изграждането на националната автоматизирана библиотечно-информационна мрежа.

Ал. 4. Управлението и контролът върху равноправния достъп до нея и правомерното използване на базите данни се осъществява от Национален съвет под ръководството на министъра на културата.

Ал. 5. От сумите, които постъпват във фонд "Развитие на културата" при Министерството на културата се заделя определен процент за целево подпомагане на библиотечни проекти и програми.

Чл. 23. Ал. 1. Министерствата и ведомствата в системата на които функционират библиотеки осигуряват условия за тяхната дейност и развитие.

Ал. 2. Към министерствата и ведомствата се създават помощни консултативни органи по проблемите на библиотечно-информационното осигуряване.

Чл. 24. Ал. 1. Общините създават условия за развитието, осъществяват контрол на териториалното библиотечно обслужване и извършват координация с Министерството на културата.

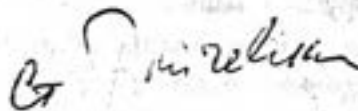
Ал. 2. Към общините се създават помощни консултативни органи, които ги подпомагат при определяне на приоритетите, насоките и задачите на териториалното библиотечно обслужване.

VI. ПРЕХОДНИ И ЗАКЛЮЧИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ

§ 1. Функциите на регионалните библиотеки след влизане на закона в сила изпълняват бивши окръжни библиотеки.

§ 2. В срок до един месец от влизане на закона в сила министърът на културата издава Наредба за опазване на библиотечните фондове и Наредба за международния обмен на информационните източници.

§ 3. Изпълнението на този закон се възлага на министъра на културата.

МОТИВИ

Първите закони и нормативни документи за библиотеките в България от края на миналия век и първите десетилетия на XX век имат частичен характер: Закон за депозиране на печатните произведения (1897), законите за народното просвещение (1909, 1921, 1924), Закон за учредяване на достъпните народни библиотеки (1920), законите за народните читалища (1927, 1941, 1996), правилници и инструкции за работата на големите български библиотеки в София и Пловдив. Те регламентират дейността на отделни видове библиотеки или определени библиотечни дейности.

В съответствие с ориентацията към изграждане на единна библиотечна система от 1957 г. се издават постановления и разпореждания на Министерския съвет, които са остарели. Действащото понастоящем Постановление N 2 от 1970 г. и съпровождащите го нормативни документи целят да наложат централизирана и йерархизирана организация, при която не се зачитат в дължимата степен исторически обусловените и определените от съвременността специфични функции на отделни библиотеки, стеснени са възможностите за тяхното хоризонтално взаимодействие, ограничават се автономността, а оттам - инициативността им. нормативната уредба в България пренебрегва някои международни правни принципи.

На своите форуми и със специални документи ЮНЕСКО и ИФЛА настояват, че единствено библиотечното законодателство позволява да се гарантират библиотечните услуги, неограничения достъп на гражданите до тях - без разлика на професия, религия, произход и раса. То трябва да осигурява съответстващи на предназначението на библиотеките административно-стопанска самостоятелност и финансова подкрепа, да насочва към взаимодействие помежду им и с други културно-информационни институции, да определя управлението им на държавно и на местно равнище.

Необходимостта от Закон за библиотеките в Република България се обуславя както от техните традиции, така и от

съвременната им отговорна културна мисия, от промяната в принципите и организацията, във функционирането и взаимодействието им, от натрупаните и възникващите понастоящем пречки за по-нататъшното съществуване и развитие. Библиотеките, най-многобройни и повсеместно изградени в страната културни институции, се нуждаят от законодателна подкрепа и защита.

При подготовка на предлагания законопроект са взети предвид идеите и препоръките на международни организации и форуми, направени са анализи и съпоставки със законодателните актове на други държави, използван е досегашният български опит. последователно е търсена възможност законът да бъде гъвкав, да бъде в състояние да отговори на промени в социалните условия, административната структура и данъчната система, да бъде пряко приложим.

Глава първа на законопроекта определя неговия обект - библиотеката като културно-информационно средище, което осигурява равнопоставен достъп до информацията и основно безплатно библиотечно обслужване. посочени са и взаимоотношенията, които се нуждаят от правно регламентиране - основната дейност, организацията, финансирането, управлението и взаимодействието между отделните библиотеки. Акцентирано е и върху изграждането на автоматизираната библиотечно-информационна мрежа.

Глава втора разглежда реда и условията за учредяване и прекратяване на библиотеки, въпросите за тяхната юридическа самостоятелност и създаването им от други юридически или физически лица. Предвидена е възможност за държавно регистриране на библиотеките с цел създаване на по-добри условия за тяхното функциониране и опазване на библиотечното имущество, след евентуално закриване.

Глава трета посочва библиотеките, които участват в общонационалното библиотечно обслужване и определя специфичните им функции. В съответствие с тяхното предназначение и в зависимост от статута им (пълна или частична самостоятелност), са посочени и начините на функциониране. Специално място е отделено на Народната библиотека "Св. Св. Кирил и Методий" и са регламентирани

основните дейности, които я характеризират като национална библиотека. За първи път е възприет принципът за библиотечно райониране на страната без оглед на административното деление. В основата на това се поставя пропорционалното разпределение и ефективно използване на библиотечните ресурси - книжовно богатство, кадрово осигуряване, професионални традиции. Регламентирани са и функциите на зоналните и регионални библиотеки като центрове на териториалното библиотечно-информационно обслужване. Разглеждането на централизираната система налага в чл. 18 да се предвидят възможности за взаимодействие и сътрудничество между библиотеките за осъществяване на дейности с национално и регионално значение.

Глава четвърта изяснява понятието библиотечен фонд, както и начините за неговото комплектуване, опазване и ползване. Предвидени са и защитни мерки с оглед съхраняването му като национална културна ценност.

Глава пета определя задачите на Министерството на културата като държавен орган за реализиране на държавната политика и осъществяване на координация с други държавни институции на национално и регионално равнище. В изпълнение на тези задачи министерството се подпомага от Експертен библиотечен съвет като консултативен орган - принцип, утвърден в международната практика. Протичащите процеси на децентрализация налагат помощни консултативни органи да се изграждат и към общините, които ги подпомагат при определяне на приоритетите, насоките и задачите в тази област. В тази глава основно се акцентува върху ролята на министерството в изграждането на националната автоматизирана библиотечно-информационна мрежа, чието пряко управление и контрол ще се осъществява от специализиран национален съвет.

И. Райков

Димчев, А. Модели за подпомагане на културния сектор и българската практика. Къде е държавата? – ББИА онлайн, 2011, № 2, 4-13.

Модели за подпомагане на културния сектор и българската практика. Къде е държавата?

На примера на политики при нормативната уредба на обществените библиотеки в
България

Проф. д-р Александър Георгиев Димчев
Софийски университет „Св. Климент Охридски“,
Философски факултет,
Катедра „Библиотекознание, научна информация и културна политика“

Повод за написването на настоящата статия са случващите се в последните няколко години силно негативни тенденции в библиотечния сектор в България в резултат на недостатъчното внимание и подкрепа от страна на държавата към него. Процесите се задълбочават поради неизпълнение на законови актове от отговорни институции, най-вече в лицето на Министерството на културата. Това с основание предизвиква тревога в обществото, сред различни професионални организации (свързани с книгата, информацията, културата, образованието, науката) и библиотечно-информационните специалисти за нарушени конституционни и демократични права на гражданите по отношение достъпа до информация. **Особено активна в това отношение е позицията на Българската библиотечно-информационна асоциация (ББИА).** Тя бе в основата на иниципирането и провеждането на „Националната кампания за възразждане на българските библиотеки“. Посредством кампанията бе поставена цел - да се наложи траен дебат в обществото за съдбата на книгите, информацията и библиотеките в нашата страна и да се търсят прагматични решения. В рамките на инициптивната категорично бе заявена нуждата от съвременни и модерни библиотеки, които да предлагат свободен достъп до разнообразни информационни източници, библиотечно-информационни услуги, технологии и продукти, необходими за покриване на потребностите на хората в нашата страна, независимо от тяхното местоживееене. Сегашната ситуация налага сериозни бариери по отношение развитието на образованието, грамотността, културата и науката. Отсъствието на отговорна политика към библиотечно-информационния сектор обрича хората на липса на информация във век на знанието, когато Европейският съюз е приел програмата Европа2020. Всички, които подкрепят „Националната кампания за възразждане на българските библиотеки“ задават категорично въпроса и търсят отговор: „**къде е държавата**“, защо тя загърбва и не се намесва активно в решаването на проблемите на българските библиотеки. Защото въпросите за добрата и ефективно работещата библиотечно-информационна мрежа корелират с тези за: образоваността и грамотността на хората; участието ни в глобалния информационен обмен; развитие на културата, науката и икономиката в нашата страна. Те изискват стратегическа визия и програми, тъй като от тях зависят настоящето и бъдещето на страната. **Без да вменяваме излишни задължения и тежести на държавата (оценявайки трудностите пред нея), ние очакваме тя да изпълнява заедно с професионалистите онези от тях, които са й присъщи. Предлаганият текст служи да напомни за някои от тях...**

P.S. Не мога да отмина един неприятен, унизителен и възмутителен факт по време на кампанията за възразждане на българските библиотеки. Беше направен опит за сплашване на част от участниците в пресконференцията на 8 ноември, 2011 г., за да не вземат участие в нея.

Тази позиция на представители от Министерството на културата напомня за отминали времена, които явно имат своите последователи и днес когато говорим, че страната ни е възприела белезите на демократичните общества. Бе търсена саморазправа по определено циничен начин с представителите на гражданското общество и с техните професионални организации. През годините на съществуването на ББИА не веднъж бяха правени подобни опити. Хората, които я управляваха не се огънаха. Историята показва, че онези, които се опитваха да въвеждат полицейщина и цензура остават извън арената на политическите процеси.

1. Модели за регулация и управление на библиотечно-информационния сектор

Политическите процеси и промени, извършени преди 22 години в нашата страна, доведоха до трансформация на модела за развитие на обществото. Новите предизвикателства наложиха качествени изменения на нормативната уредба във всички области. Съществуващата беше формирана при други социално-икономически условия. Тя бе неадекватна на променените обществени процеси. Това наложи радикална корекция на философията на нормативната база. Променящото се българското законодателство се намираше и в процес на хармонизиране със законодателната рамка на Европейския съюз. Дейността протичаше трудно и с много сътресения. Част от причините се кореняха в проблеми, свързани с необходимостта от цялостно обновяване на нормативната уредба в страната, за да „заработят“ новите обществени отношения. Проблемите произтичаха от липсата на достатъчно опит на институциите, политиките и специалистите за работа в изменената среда. Един от възловите недостатъци бе несъобразяването и незачитането на експертното мнение от страна на субектите, отговорни за осъществяването на публичните политики. Всичко това се случваше в условията на икономика, изпаднала в тежка криза, което доведе до драстични проблеми в различните обществени дейности, институции и населението като цяло. **Между най-сериозно засегнатите сектори се нареждат културата, образованието и науката. В контекста на тези структуроопределящи области от обществен интерес попадат и библиотеките (около 5 000 библиотеки бяха закрити).** Според Биляна Томова, специалист в областта на икономика на културата, кризата отдалечи хората от възможностите да се възползват от културните ценности, доведе до рестрикция на правата им за равен достъп до потреблението на културни стоки и услуги. Специално при библиотеките липсата на адекватна държавна политика намали рязко техния информационен потенциал и ресурси, доведе до загуба на доверие към тях, рефлектира върху обществената им значимост и полезност. По мое убеждение проявилите се неблагоприятни тенденции в тези сектори нарушиха определени конституционни права на гражданите - в случая визирам въпроса за достъпа до информация. През годините на прехода се стигна до нов вид цензура - „финансова“, продиктувана от крайно оскъдното субсидиране за поддържане и развитие на библиотечно-информационните ресурси и на липсата на подкрепа за необходимото библиотечно-информационно обслужване и услуги на населението. Подобен феномен в условията на промените не биваше да се допуска, тъй като той е в остър дисонанс с идеите на демократичното общество. **Категорично поддържам тезата, че сред фундаменталните фактори и причини за подобно неблагоприятно развитие на процесите в библиотечния сектор са липсата на стратегии и политики на държавата в краткосрочен и в дългосрочен план.**

Двадесет и първи век е век на глобализацията. Според специалистите глобалното общество и новите информационни технологии правят институциите много динамични. Те са подвластни на бързи промени, което създава и определена несигурност по отношение тяхното функциониране, развитие и съществуването на някои от тях. Те трябва да реагират активно и гъвкаво на промените и очакванията от страна на обществото, икономиката, образованието, науката и културата. Библиотеките като част от публичните агенции също се променят. Измененията и предизвикателствата в света на информацията, интернет средата и „икономиката на знанието“ налагат адаптиране към нови роли и модели на развитие и действие. Полагат се сериозни усилия за съобразяване с новите реалности и потребности и за утвърждаването на библиотеките в опорни центрове за

информирани на населението. Добрите международни образци сочат, че държавата не абдикира от своята роля за влияние в областта на културата и в частност в библиотечния сектор, особено в глобалния свят, в който ключовият въпрос е свързан с нарастване на значението на информацията, за разширяване на достъпа до нея и за запазване на националната идентичност. Тази намеса има различни форми на проявление - нормативна, финансова, протекционистична, проектна и др.

С цел да се оцени политиката на българската държава и институции в това отношение ще бъдат приведени определени оценки и доводи. Стъпвайки на моделите на Чартхънд и Маркофи, Васил Проданов представя четири възможни подхода за регулация от страна на държавата - на процесите, свързани с развитието на културата.

- **Моделът на етатизираната култура („Инженер“)** е характерен за страните от бившия социалистически лагер. В тях „на културата и културната хегемония се отделя ключово място в легитимацията на обществено-политическата система и формирането на индивидите. Държавата е директен собственик на културните организации и на художествените средства за производство, налагащ съответни идеологически, морални, възпитателни стандарти на културата. Нейното финансиране е силно зависимо от политиката. Функцията „инженер“ не изчезва с разпадането на държавния социализъм, но е силно маргинализиран и почти незабележим в либералното общество, демократизира се и приема нови форми.“

- **Френско-италианско-германски („Архитект“)** е характерен с това, че финансирането на културата „във висока степен е свързано с ролята на държавата и нейния протекционизъм“. Той има дълготрайни исторически наслоения в тези страни. „Държавата подкрепя определени равнища на художествена дейност и на изящни изкуства. Това става важен белег за силната социална държава. Има Министерство на културата, което утвърждава определена културна политика на подкрепа на националната култура и нейното разпространение по света.“ Подобен принцип е възприет в значителна част от страните в Европейския регион. Той е характерен в една или друга степен и за нашата страна след 1878 г. „Държавата изгражда значителна част от материално-техническата база на културата, определя щата на персонала и пр. на културните организации. Изборът обаче какво произведение да се създаде е право на културните творци, а не на държавата.“

- **Британският („Патрон“).** При него държавата подпомага финансово културата, но не се меси в нейното съдържание. В страните, възприели подобна политика, „няма министър на културата, който да се сменя с правителствата и всяка партия да предлага специфична културна политика чрез държавната машина. Това, което се определя от държавата, е само общото ниво на финансова подкрепа, но не коя точно организация да получи тази подкрепа. Посредник между нея и културата са независими от държавата „съвети по изкуствата“, извършващи оценката.“ В тях участват представители от различните творчески гилдии.

- **Четвъртият модел е основно присъщ на САЩ („Катализатор“).** В случая „развитието на културата се стимулира чрез гражданското общество“. Базисен момент в тази политика е наложилата се американска традиция да „катализира“ и поощрява този процес „чрез данъчни отстъпки, правени законово от страна на индивидите и корпорациите, организациите с идеална цел, т. е. дарения, които се приспадат от данъците“. По този начин американското общество намира „трети път между държавата и пазара, опирайки се в много висока степен на едно разнородно и конкурентоспособно гражданско общество“, посредством което осъществяват финансирането и развитието на културата. „Така избягват потребността от Министерство на културата. По този начин те също субсидират културата и показват, че тя не е само пазарен продукт, но това не става чрез директно въздействие на държавата“.

Представените модели имат сходна степен на валидност и при библиотечно-информационния сектор. В зависимост от възприетия подход се развиват и формират политиките по отношение на библиотечното законодателство, финансирането, управлението и на други сегменти, свързани с неговото развитие и функциониране. Един от водещите учени в областта на библиотечното дело и на информационната политика в САЩ - Ричард Рубин, споделя, че е важно да има ясни правила и стратегии, по които ще се развива библиотечно-информационният сектор в дадена страна. Политиката може да се заключава в полето на нормативната база в регламенти или в практики (написани или възприети), които да допринасят и влияят върху създаване-

то, формирането, организирането и разпространението на информацията. Нейното проявление се търси също така в степента на въвеждането на съвременните технологии и на финансирането, нивото на образованието и подготовката на необходимите кадри и др. **Най-често информационната политика се дискутира по отношение на държавното законодателство.** Област, която има жизнено важно значение за развитие на демокрацията, защита правата на хората, достъпа до информацията, както и за намаляването на напрежението в противовес на стремежа към приватизиране на информационния сектор - като много значим доходоносен източник и като инструмент за напредък. „Демократичните традиции налагат идеята за свободния поток от идеи като основа за просперитета на обществото, което не означава, че капитализмът и демокрацията са несъвместими. Напротив, това е внушение и символ, че информационната политика в демократичното общество изисква балансиране на социалните, икономическите и политическите интереси“. Пак според Рубин по посочените причини политиките осъзнават, че информацията е структуроопределяща за вземане на решения, за действие и развитие на обществото. Държавните и местните власти са задължени да реализират тези идеи чрез създаването на условия за събиране, организиране, оценка и разпространение на информацията.

Споделям тезата и за друга класификация, при която могат да бъдат открити три модела, характеризиращи информационната политика. Тя намира изражение в законодателни мерки, субсидиране и подкрепа на библиотечния и информационния сектор. **Първият модел е характерен за държавите - членки на Европейския съюз, вторият е присъщ на САЩ и някои други страни. Европейският се свързва с активно държавно участие и регулация. Американският може да бъде оприличен като либерален, с по-слабо проявяващо се или „невидимо“ държавно регулиране. Третият може да бъде определен като „модел на „хаоса“.** При него липсват заявени политики и действия от страна на държавата, които пораждат неустановеност, неадекватност и слабост на сектора, поради което той не може да отговори на социалната поръчка.

Така например за реализация на стратегията, възприета в изпълнение на доклада на Бангеман след 1995 г., в различни страни - членки на ЕС, са приети национални информационни стратегии, най-често оформени като актове на правителствено равнище. Подобни инициативи бяха предприети и в държави, които не са членки на ЕС. **В създадените в тях документи съществено място се отнежда и на библиотеките.** Тази проактивна политика продължава да се развива и да намира през годините израз в нови стратегии и програми. Специално за библиотеките се създават документи, в които се дефинира тяхната роля и място в обществото. Те спомагат сериозно за развитието на библиотечния сектор. Явяват се катализатор за оформяне на новата визия и мисия на библиотеките. При европейския модел, независимо от различията в развитието на библиотечните инфраструктури, правната регулация и лостовете за развитие на библиотеките, с годините постепенно се наблюдава припокриване на стратегиите и действията по отношение въздействието на държавата върху библиотечния сектор в резултат на евроинтеграционните процеси и в търсенето на общи политики в различните обществени сектори. Това сближаване се постига и чрез иницирането и предлагането на проекти и общи препоръки за регулация. С годините постепенно настъпва изместване на пластове, отпадат чисто специализираните библиотечни програми. Подкрепата за сектора е в контекста на генералните политики и програмни платформи на Европейския съюз. Идеите за библиотеките са и в контекста на водещи цели в Стратегията „Европа 2020“ - „дигитално общество“, „образование“, „конкуренция“ и други. Подобен значим проект в последните години е „Библиотека Еуропеана“.

Ключов елемент и сериозен фактор за успешното развитие на библиотеките, библиотечните мрежи и услуги е наличието на ефективно библиотечно законодателство в съответната страна. В Европейския съюз е осъзнато значението на подходящата и адекватна нормативна уредба за библиотечно-информационния сектор. В тази връзка са разработени и утвърдени през 2000 г. „Препоръки за европейско библиотечно законодателство и политика на Съвета на Европа/Европейското бюро на библиотечните, информационните и документационните асоциации (ЕБЛИДА)“. Те са приети от Комитета по култура и Съвета за културно сътрудничество на Съвета на Европа. Насоките са утвърдени също така и от Международната федерация на библиотечните асоциации (ИФЛА). Подготвени са на базата на задълбочено проучване и анализ на опита в различни страни в Европа. Обобщават добрите прак-

тики, водещите норми и области на регулиране. Препоръките нямат задължителен характер и не ангажират правителствата с тяхното изпълнение. Те целят да послужат като отправна точка на законодатели, политици и професионалисти, ангажирани със създаването на правни инструменти и правителствени политики и стратегии, засягащи библиотеките и другите информационни институции.

Извън общите политики, държавите в ЕС, в зависимост от своето разбиране за значимостта на библиотеките и информацията, от традициите и отношението към библиотечния сектор, провеждат национална политика към последния и неговата правна и финансова рамка. Като много отговорни в това отношение могат да бъдат определени усилията на страни като Великобритания, Германия, Франция, Дания, Финландия и др.

Когато се анализират различните модели, свързани с регулация на библиотечния сектор, трябва да се има предвид и още нещо, много съществено. Сериозно въздействие и катализатор за нормативното регулиране, развитието, унифициране и трансформация на библиотечния сектор и мрежи в отделните страни през годините играят и програмите на ИФЛА и ЮНЕСКО.

2. Политики и нормативна регулация на библиотечния сектор в България

На основата на представените тенденции в международен план и сравнявайки ги с българския опит в библиотечния сектор и неговото място в правното пространство, може да се отбележи следното. В годините на прехода се сблъскваме с феномен на неустановеност (или по-точно липса) на модел, политики и отговорно отношение към нормативната регулация на библиотеките, на тяхната дейност за изпълнение на социалната им мисия. Това явление бе характерно най-вече за първите 10-12 години след промените. В подкрепа на изложеното ще цитирам Биляна Томова: „Реформата - развитие на българска култура, започна да придобива чертите на установена публична политика едва в края на 90-те години... А дотогава - едно пропуснато десетилетие, една по-скоро случайна, и в много малка степен рационална и планирана политика... Изградеността на пазарна икономика в България бе призната през 2002 г. от Европейския съюз. Но десет години по-рано, без съществуването на специфични пазарни и законодателни инструменти в сектора на културата, българската държава се отказа от протекционизъм над културните индустрии. По този начин стремежът към либерализация на сектора доведе до рязко и механично отдръпване на държавната поддръжка... Това създаде криза в сектора.“ Интересно е мнението по този въпрос на Ивайло Знеполски, един от най-добрите изследователи на протичащите процеси в съвременната ни култура. Той споделя тезата: „Противно на очакванията, след рухването на комунизма, премахването на цензурата и отварянето към световните културни потоци, в страните от бившата Източна Европа не се забелязва очакваният културен подем. Точно обратното, до голяма степен надделява констатацията за стагнация и дори продължителна криза...“

По отношение на библиотечния сектор нещата не звучат по-оптимистично. Наличните нормативни документи не можеха да регулират обществените отношения за библиотеките при качествено изменената ситуация след 1989 г. Документите, създадени през 70-те и 80-те г. на 20 век, бяха остарели по съдържание, голямата част от тях са нищожни по степен на валидност, не се вписват в новата правна инфраструктура. Институциите, отговорни за библиотеките, не обърнаха и продължават да не обръщат сериозно внимание върху създаването на нормативни документи, които да променят съществуващото статукво. На фона на интензивното приемане на нови закони и поднормативни документи в различни области на обществената практика съществува драстично забавяне в обновяването и създаването на нормативната база за библиотеките и библиотечно-информационните дейности. Библиотеките не присъстваха дълго време като субект в българското правно пространство. По тази причина се стигна до сериозни проблеми и криза в библиотечно-информационния сектор. В подкрепа на изложеното бих посочил становището на Анка Гергова „в българските условия, както е ясно, държавната политика след резкия социален поврат е динамична и лъкатушно криволинейна, провежда се в съответствие с политическите програми на бързо сменящи се правителства, променящи своите приоритети, между които библиотеките остават в края на опашката или просто се negliжират.“ Липсата на позиция, която да намери

отражение и в нормативна уредба, бе причина за: необосновано закриване на добри библиотеки; отсъствие на декларирана държавна политика и стратегия към библиотеките; драстичен спад във финансирането и развитието на библиотеките; бавно навлизане на новите информационни и комуникационни технологии; неясноти по отношение на статута, отговорностите и задачите на библиотеките; нарушаване възможността на библиотеките да си сътрудничат и да функционират като мрежа; липса на изисквания за образователното равнище и квалификацията на работещите в библиотеките и пр. Друг сериозен недостатък е фактът, че редица от новоприетите закони, които имат допирни точки с библиотеките и с техни основни дейности, не защитават статута и финансирането им, или съществуват недоразвити норми за тях. Примери в това отношение могат да бъдат дадени със Закона за читалищата, Закона за народната просвета, Закона за висшето образование. Пречки създават текстове в Закона за счетоводството, както и някои поднормативни документи. Законът за задължителното депозиране на печатни и други материали също показва редица несъвършенства (поради незачитане мненията на професионалистите при неговото обсъждане и приемане), което наложи неговото осъвременяване в съответствие с актуалните тенденции и реалности, свързани преди всичко с навлизането на новите информационни технологии, носители и документи, както и с международни препоръки за депозиране на изданията.

През изминалите 22 години библиотечната колегия в лицето на своята професионалната асоциация - Съюзът на библиотечните и информационните работници (СБИР) (от 2008 г. Българска библиотечно-информационна асоциация - ББИА), многократно прави сериозни опити да обърне внимание на отговорните институции за промяна на това незавидно положение. СБИР на три пъти инициира проекти за създаването на закони за библиотеките - 1993 г., 1997 и 2006 г.

Особено важен за постигане на регулация по отношение на националната библиотечно-информационна политика се явява Законът за обществените библиотеки, работата по който датира от 2006 г. Авторите на закона се ръководиха от идеята, че обществените библиотеки са най-многобройните в страната (около 3 800) и са гръбнакът на териториалното и местното библиотечно обслужване. Продължителната икономическа криза и нерешеният правен статут на този вид библиотеки доведоха до неблагоприятната ситуация, при която много от тях съществуват номинално, но не изпълняват основните си функции и ангажменти. Значителна част от българските граждани са лишени от библиотечно-информационно обслужване, нарушено е конституционното им право на достъп до информация. **Както е известно, Законът за обществените библиотеки бе приет от Народното събрание на Република България през 2009 г. Документът съчетава в себе си водещи международни тенденции, както и спецификите на българските традиции и опит в библиотечния сектор.**

В публикации, свързани с нормативния акт, неговите автори са заявили своите тези за философията на закона. Той налага политики за:

- Съвременно определение на основните функции на видовете обществени библиотеки като културни, образователни, информационни и социални институти, които предоставят широк спектър библиотечно-информационни услуги, като събират, съхраняват, обработват, систематизират и предоставят за обществено ползване на печатни и на други носители документи и информация. Акцентираща се върху равноправния и безплатен достъп за гражданите до основните услуги.
- Изграждането на нов тип взаимоотношения между различните видове обществени библиотеки чрез създаването на Национална мрежа на обществените библиотеки.
- Регламентиране на условията, на които трябва да отговаря една библиотека, начините за откриване и закриване на библиотеки, тяхното финансиране, управление и взаимодействие в Националната мрежа на обществените библиотеки.
- Дефиниране на характеристиките на видовете обществени библиотеки и тяхната роля в Националната мрежа на обществените библиотеки. Подробно са определени функциите и задачите на Народната библиотека „Св. св. Кирил и Методий“ като национална библиотека на страната. Законът отчита и съблюдава спецификата на читалищните библиотеки като неразделна част от народното читалище.

- Определяне на видовете библиотечни услуги, които се предоставят на гражданите, като ги разграничава на основни и специализирани.
- Осигуряване на условия за реализацията на програми за опазване на националното книжовно наследство.
- Актуализация на нормативните изисквания за депозита на документи в съзвучие с водещите международни принципи и практики.
- Въвеждане на система за управление на Националната мрежа на обществените библиотеки, както и критерии за оценка на дейността на библиотеките.
- Налагане на съвременен модел за финансиране на различните видове обществени библиотеки чрез въвеждането на допълнителни финансови инструменти, които да осигурят изпълнението на стратегическите цели за развитието на Националната мрежа на обществените библиотеки.
- Система от изисквания към професионалната квалификация на персонала в обществените библиотеки. Тя е в духа на водещите тенденции в европейския регион. Нейната цел е да доведе до развитие на библиотеките като съвременни центрове за обществени услуги и да стабилизира професията и статута на библиотечно-информационните специалисти чрез по-високи образователни нива и компетенции на кадрите, които работят в библиотеките.
- Прилагането на нов тип нормативен документ - „Стандарт за библиотечно-информационно обслужване“, широко прилаган в развитите държави. Целта е чрез стандарта да се зададат необходимите количествени и качествени критерии за финансиране и оценка на обществените библиотеки.

Крайната цел, която се преследва чрез Закона за обществените библиотеки, е:

- да се постигне стабилитет на библиотечния сектор;
- да заработи в съответствие със съвременните тенденции и модели;
- да може да отговори адекватно на обществените информационни потребности и на интересите на гражданите;
- да се разшири и демократизира достъпът до информацията;
- българската култура и библиотеки да се включат в международния обмен на информация, в проекти за дигитални библиотеки и коопериране в областта на информацията, съхранението, опазването и представянето на културното наследство.

Надеждите на нашата колегия бяха, че след влизането на Закона за обществените библиотеки ще започне процес на трайна регулация на библиотечния сектор. Ще се дадат възможности за развитие на по-целенасочени и адекватни политики по отношение на библиотеките. Ще бъдат приети заложените поднормативни документи, чрез които да се нормализират функциите, ролята, задачите и финансирането на библиотеките. Очакванията бяха за по-активна намеса на държавните и местните власти в подпомагането, регулирането и развитието на библиотечния сектор. За съжаление, през изминалия период от приемането на документа нещата не се случват в подобен план. Основна вина за това носи Министерството на културата. Въпреки подадената ръка от страна на професионалната ни колегия в лицето на ББИА, то реално не изпълнява вменените му задължения по закон. Продължават обещанията, но реални действия няма.(1) Това е една от причините за недоволството, протестите и инициирането от ББИА, съвместно с други професионални, граждански сдружения и организации на Националната кампания за възраждане на българските библиотеки. **Фактите:**

1. По изпълнение на разпоредбите на Закона за обществените библиотеки не са подготвени, реализирани и не се решават записани в текстовете документи и поети задължения:

- **Не е приет „Стандарт за библиотечно-информационно обслужване“.** Съгласно нормативния акт той трябваше да бъде утвърден от министъра на културата в тримесечен срок след влизането на закона в сила. Парадоксално е, че държавата не си изпълнява законовите разпоредби. До сегашния етап са разработени няколко варианта, предстои да бъде направен финансов

анализ за приложението на стандарта. В проекта за Меморандум, подготвен в началото на месец ноември от Министерството на културата, ББИА и други неправителствени организации, отново е поет ангажимент от министерството документът да бъде утвърден до края на 2011 година.

- Не е приета Наредба за съхраняването, ползването и разпореждането с библиотечния фонд – чл. 55, ал. 2.

- Не е създаден публичен регистър към министерството за обществените библиотеки – чл. 10, ал. 1.

- Не са определени централните обществени библиотеки (ЦОБ) в общините – чл. 33 и чл. 44. Това не дава възможност за реализация на една от най-важните цели и задачи, залегнали в нормативния акт, а именно библиотеките в нашата страна да функционират като мрежа, съобразно модерните практики и препоръките в „Манифеста на ИФЛА/ЮНЕСКО за обществените библиотеки.” Съгласно чл. 41 в Глава трета от Закона за обществените библиотеки. „Национална мрежа на обществените библиотеки „Обществените библиотеки си взаимодействат и функционират в Национална мрежа.” По този начин авторите на нормативния документ са заложили решения и предимства за:

- ефективно функциониране на библиотеките в страната;
- възможности за създаване на йерархични нива в мрежата за осигуряване на пълноценно обслужване на потребителите с различни продукти и услуги и за развитие на нови технологични проекти – независимо от тяхното местоживеее;
- редуциране на финансовите средства за информационни източници, за информационни и комуникационни технологии в мрежата на основата на коопериране, координиране и споделено използване на ресурсите от участващите библиотеки;
- създаване на опорни точки за библиотечно-информационно осигуряване на потребностите в общините;
- формиране на обединени ресурси, сводни каталози, предоставяне на услуги чрез мобилно и междубиблиотечно обслужване и др.
- осигуряване на експертна и методическата дейност за по-малките библиотеки и за квалификация на библиотекарите;
- предоставяне на възможности на обучение на потребителите по информационна грамотност и др.
- участие в международни проекти и обмен на информация и др.

Основните задължения за т.нар. „опорни точки” са дефинирани в чл. 33. (1) „Общинските библиотеки са **централни обществени библиотеки** на територията на съответната община и изпълняват следните функции:

1. събират, съхраняват, обработват, организират и предоставят за ползване библиотечен фонд;
2. извършват библиотечно-информационно обслужване, включително междубиблиотечно заемане;
3. извършват краеведска дейност;
4. участват в регионалните автоматизирани библиотечни мрежи;
5. подпомагат читалищните библиотеки на територията на съответната община и си взаимодействат с други библиотеки и организации за изграждане на филиали или подвижни форми за библиотечно обслужване;
6. участват в програми и проекти;
7. организират и провеждат културно-образователни инициативи;
8. оказват съдействие на общинската администрация при реализиране на културната политика в областта на библиотечното дело.”

Както е видно, ролята на тези общински центрове е да бъдат „звезди“ в рамките на общината- опорни библиотеки за останалите и да реализират държавни задачи. Те изпълняват координационни функции в мрежата.

За да се осъществи заложената идея едно от първите неща е да бъдат определени т.нар.”-

централни обществени библиотеки” в общините. (Съгласно териториалното делене на страната съществуват 264 общини.) Тезата е доразвита в чл. 44.:

„(1) Общинските библиотеки, включени в националната мрежа, са общински центрове при изпълнение на функциите по чл. 33, ал. 1, т. 2 - 6 и 8.

(2) Когато на територията на съответната община няма функционираща общинска библиотека, нейните функции се изпълняват от читалищната библиотека съгласувано с кмета на общината.

(3) В случаите по ал. 2, когато на територията на една община има повече от една читалищна библиотека, библиотеката по ал. 2 се определя въз основа на Стандарта за библиотечно-информационно обслужване по чл. 8, ал. 2.”

Определянето на т.нар. **централни обществени библиотеки** на територията на съответната община трябваше да бъде иницирано и проведено от Министерството на културата. В Глава първа. Общи положения., чл. 6. е записано „Министърът на културата осъществява държавната политика по отношение на обществените библиотеки, като създава условия за тяхното развитие.” В случая тази задача може да бъде координирана с Националното сдружение на общините. Изчакването и неизпълнението на идеите в Закона продължават да водят до липсата на отговорни политики, неефективно развитие на сектора, натрупване на сериозно финансово напрежение, невъзможност от осигуряване на добро библиотечно-информационно обслужване на населението и др. неблагоприятни ефекти. Много съществен е и момента за регулацията и допълнителното финансиране на ЦОБ посредством Стандарта за библиотечно-информационно обслужване. Въпросът остава открит. (3)

- **Не е изяснен механизмът, чрез който министърът на културата ще упражнява координация, контрол и методическо ръководство върху Националната мрежа на обществените библиотеки – чл. 46.**

- **Националният съвет по библиотечно дело не действа ефективно– чл. 47, ал 1. (свикван е два пъти– въпреки острите проблеми в библиотечния сектор, отговорната и експертната роля, която е вменена на Съвета)**

- **Към редица общински съвети не са конституирани общински комисии за развитие на библиотечно-информационното обслужване на гражданите – чл.49, ал.1, 2. и 3.**

- **Не са предоставени финансови средства за регионалните библиотеки, свързани с изпълнение на задълженията им за извършване на регионални дейности и функции – чл. 27.**

2. По финансиране на библиотеките след приемане на Закона:

- През 2009 и 2010 г. бе замразена програмата на МК „Българските библиотеки – съвременни центрове за четене и информираност”. През последната година от нейното съществуване бяха осигурени около 3 млн. лв. Към края на 2011 г. (може би в резултат на натиска и протестите) МК предоставя около 500 000 лв. за закупуване на книги и около 611 580 лв. за подобна цел за 938 читалища (общо около 1.3 млн. лв.). Съгласно препоръките е стандартите на ИФЛА са необходими минимум около 20 млн. годишно за попълване на колекциите на публичните библиотеки в нашата страна.

- За 2011 г. са намелени с 30% средствата за делегираните държавни дейности за библиотеките – в сравнение с 2009 г.

- За периода 2007 и 2008 г. 18% от библиотеките не са закупили по нито една книга, а през 2009 и 2010 г. около 90% от библиотеките не са закупили нови издания.(2)

- Националната библиотека, съгласно данните в отчета за 2010 г., е изразходвала за покупка на документи за своите фондове 49.5 хил. лв. от предоставения ѝ бюджет. Това е нищожна сума за подобна институция с национално и международно значение. Със средствата са набавени „29 т. български и чужди книги... Абонирани са 22 продължаващи издания... Абонирани са 155 български продължаващи издания за международен книгообмен и 48 загл. за читалните на библиотеката”. По финансови причини националната ни съкровищница не е в състояние да осъществява пълноценно и международните си контакти по линия на книгообмена, свързани с изпращането на български издания на партньорите си в чужбина. Това води до маргинализиране на българската

култура и наука. Те стават невидими в свят, в който на мода е отвореността и глобализацията на информационните потоци.

Освен обществените библиотеки, поради липсата на нормативна уредба в много сериозен колапс са изпаднали и училищните библиотеки. *(Независимо че те попадат в различна видова група и са подчинени организационно на други институции, при тях също отсъства регулация. От обществен интерес е важно да бъдат отбелязани последствията за училищните библиотеки в резултат на нормативния вакуум).* Съобразно направени анализи от ББИА и по последни данни на Националния статистически институт в страната ни съществуват 1465 училищни библиотеки (2005 г.), при 2569 училища (2010/2011 г.). Библиотеките продължават да намаляват. 25% от номинално съществуващите са без дейност, т.е. тяхното присъствие не е ефективно. През последните години три пъти е намаляло набавянето на нови книги и на други документи в училищните библиотеки. В значителна част от тях не постъпват периодични издания и необходимата учебно-помощна литература. В по-голямата част от библиотеките липсват компютри и достъп до интернет. Средният брой на заети материали на един читател е много нисък - 8 библ. единици. Не е регламентиран статутът на училищния библиотекар, той е приравнен към помощния персонал. Отсъствието на нормативни документи и стандарти доведоха в последните години до масово закриване на училищни библиотеки или до тяхното формално съществуване. При добрите европейски практики училищните библиотеки са трансформирани в „медийни центрове. Неглижирането на значението и мястото на училищната библиотека в българското училище води до изключително сериозни последствия за подрастващите по отношение на тяхната грамотност, образованост и възможности за развитие. Също така до маргинализация на цели групи от населението, особено при малцинствените групи. От години наред библиотечната асоциация прави многократни опити училищните библиотеки да намерят своето място в Закона за народното образование и други нормативни документи. ББИА е разработила проекти за Стандарт и Наредба за училищната библиотека. Надеждите са в новите нормативни актове за училищното образование това да се случи. За целта ББИА работи на експертно ниво с представители на МОМН.

В заключение е необходимо да се подчертае – липсва адекватна политика на отговорните държавни институции в нашата страна по отношение разработването и приемането на нормативни документи за библиотеките, както и при тяхното прилагане. Част от причините се коренят в отсъствието на достатъчен експертен капацитет в тях. Това важи не само за сектора на обществените библиотеки. Трудно е да бъде оприличен и причислен българският модел към представените в началото на статията поради неговата разхвърляност, хаотичност и непостоянство. Правят се плахи опити за налагане на стратегии от страна на Министерството на културата и за реализиране на отделни проекти с валидност върху националната библиотечна инфраструктура. В повечето случаи процесите се развиват под въздействието на натиск от страна на библиотечната колегия, неправителствени организации и експерти, както и в резултат на добронамерени партньорски усилия и финансова подкрепа от чуждестранни институции и фондации. Реално трябва да се заяви отсъствието на държавата по отношение стратегии и дългосрочни визии. Особено в свят, белязан с термина „информационен“ и подчинен на знанието. Не се осъзнава значението за наличието на силен и ефективен библиотечно-информационен сектор за развитието и демократизацията на обществото. Няма нагласи и разбиране относно поемане от него на редица социални роли в защита интересите на различните слоеве на населението – най-вече в кризисни моменти. Връщането на доверието изисква държавните институции много скоро да предприемат стъпки за приемане на необходимите нормативни и поднормативни документи и стандарти за библиотеките. Да преосмислят сериозно финансовата подкрепа за сектора с цел модернизиране на библиотеките, нарастване на техните информационни ресурси и потенциал. Да се разработят стратегически документи за бъдещите линии, които ще се подкрепят приоритетно. Специалисти, които се занимават с проблемите на кризисните ситуации, предлагат като най-успешни решения за тяхното преодоляване приемането на стратегически планове. В това отношение библиотечната колегия, в лицето на профе-

сионалната ни организация, винаги е участвала активно, иницирала е разработването и реализацията на важни и структуроопределящи проекти Пътят е един, на добрите намерения и на партньорството, с цел намиране на ефективни решения при ограничен ресурс - в полза на хората в нашата страна.

Л и т е р а т у р а

1. Гергова, А. Държавна политика и библиотечна стратегия. - Книга, четене библиотека. Сборник доклади от три кръгли маси, посветени на проблемите на книжния сектор и библиотечното дело в България, организирани от Министерство на културата. С., НБКМ, 2008, 71-77.
2. Димчев, А., В. Грашкина и Дончева, А. Проектът „Правна регулация за библиотеките и библиотечно-информационните дейности в България - модел за трансформация на библиотеките. Доклад пред Петата национална научна конференция с международно участие „Кирилицата в духовността на европейската информационна цивилизация“, организирана от СВУБИТ, 1 ноември, 2007. С., „За буквите – О писменах“, 2008, 424-433.
3. Димчев, А., А. Дончева и В. Грашкина. Закон за обществените библиотеки – основни положения. Доклади от XVII национална конференция на СБИР. София, 7-8 юни, 2007. София, СБИР. <http://www.lib.bg/konferencii/nk2007/programa.htm/1.11.2007>
4. Димчев, А., В. Грашкина и Дончева, А. Проектът „Правна регулация за библиотеките и библиотечно-информационните дейности в България - модел за трансформация на библиотеките. Доклад пред петата национална научна конференция с международно участие „Кирилицата в духовността на европейската информационна цивилизация“, организирана от СВУБИТ, 1 ноември, 2007. С., „за буквите – О писменах“, 2008, 424-433.
5. Димчев, А. Тенденции в развитието на библиотечното законодателство и политика в Европа. Пример за българските библиотеки. Доклад от Национална конференция „Българската култура между държавата и пазара“ на Министерство на културата, Институт за философски изследвания – БАН, Софийски университет „Св. Климент Охридски“, Нов български университет, Институт по Изкуствознание – БАН, Национален дворец на културата. София, 13-14 юни, 2007. София ИК ИФИ-БАН. 2007, 399-408.
6. Доклад относно „Зелената книга за ролята на библиотеките в съвременния свят. Комитет за културата, младежта, образованието и медиите. Докладчик Мира Рийянен, 25 юни 1998. - Бюлетин СБИР, 1998, № 2, 13-29.
7. Дончева, А., А. Димчев. Постигане на ефективност на функциониране на българските библиотеки чрез законодателни промени. Доклад от Национална конференция „Българската култура между държавата и пазара“ на Министерство на културата, Институт за философски изследвания – БАН, Софийски университет „Св. Климент Охридски“, Нов български университет, Институт по Изкуствознание – БАН, Национален дворец на културата. София, 13-14 юни, 2007. София ИК ИФИ-БАН., 2007. 138-145.
8. Грашкина-Минчева, А. Дончева и А. Димчев. Насоки за развитие на обществената библиотека. Ръководство за библиотечни мениджъри. С., Университетско издателство „Св. Климент Охридски“. 2009. 126 с.
9. Закон за обществените библиотеки. ДВ, бр. 42, 26 май 2009.
10. Знеполски, И. Глобализацията: културна и социална идентичност в периферните култури. Доклад от Национална конференция „Българската култура между държавата и пазара“ на Министерство на културата, Институт за философски изследвания – БАН, Софийски университет „Св. Климент Охридски“, Нов български университет, Институт по Изкуствознание – БАН, Национален дворец на културата. София, 13-14 юни, 2007. София ИК ИФИ-БАН, 2007, 44-53.
11. Кингам, Д. България: един книжен сектор в затруднение. С., 1998, 75 с.
12. Ландри, Ч. Културната политика в България. Доклад на Европейски експертен съвет. С., МК, 1997, 176 с.

13. Меморандум на Министерството на културата и Съюза на българските писатели, Сдружение-то на българските писатели, Асоциацията на писателите в България, Съюза на преводачите в България, Българската библиотечно-информационна асоциация и Асоциация „Българска книга”. Проект. С., 2011, 3 стр.
14. Наръчник за местни власти по прилагането на Закона за народните читалища и Закона за обществените библиотеки”. С., Национален фонд „Култура”., 2010. 136 с.
15. Насоки на ИФЛА за обществените библиотеки. ББИА. С., 2011, 140 с.
16. Национална библиотека „Св.св. Кирил и Методий. Годишен отчет 2010 С., НБКМ, 2011, 126 с.
17. Огнянова, Н. Стратегия и национална програма за развитието на информационното общество в Република България.
<http://archive.bild.net/infosoc/report.htm/11.09.2009>.
18. Проданов, В. Глобализираната културна ситуация и променящите се баланси между държава и пазар. Доклад от Национална конференция „Българската култура между държавата и пазара” на Министерство на културата, Институт за философски изследвания – БАН, Софийски университет „Св. Климент Охридски”, Нов български университет, Институт по Изкуствознание – БАН, Национален дворец на културата. София, 13-14 юни, 2007, София ИК ИФИ-БАН, 2007, 29-37.
19. Приключи ли Националната кампания за възраждане на библиотеките? http://www.lib.bg/index.php?option=com_content&task=view&id=688&Itemid=1/13.11.2011.
20. Рединг, В. Ролята на библиотеките в информационното общество. В: доклад на Конференцията на националните библиотеки. Люксембург, 29 септември 2005 г.
21. Томова, Б. След държавата и пазарът, или примирението. Доклад от Национална конференция „Българската култура между държавата и пазара” на Министерство на културата, Институт за философски изследвания – БАН, Софийски университет „Св. Климент Охридски”, Нов български университет, Институт по Изкуствознание – БАН, Национален дворец на културата. София, 13-14 юни, 2007. София ИК ИФИ - БАН, 2007, 29-37.
22. Abid, A. UNESCO, library development and the World Summit on the Information Society. World Library and Information Congress: 69th IFLA General Conference and Council. 1-9 August 2003, Berlin.
23. Bulgaria Book Sector Study. Draft Summary Report. March 1992. International Book Development. London. IBD. 78 p.
24. Graskiana, V., A. Dimhcev and A. Donceva. The Law for Public Libraries in the Republic of Bulgaria: A model of transformation of the library sector and a prerequisite for the extended access to information. In: International Scientific Conference Globalization and the Management of Information Resources, held in Sofia, Bulgaria, 12-14 November, 2008. (Edited by Achleitner, H. and A. Dimchev), Sofia, 2010. p. 191-196. CD ROM.
25. Rubin, R. Foundations of Library and Information Science. New York., Neal-Shuman Publishers. 2004. 581 p.
26. Stimulate your Library: Local Use of federal Funds.- American Libraries, may 2009 p. 26.
27. Survey Reveals a Decline in Public Library State Funding.- American Libraries, April 2009. p.10.
28. Telematics for Libraries. European commission. Brussels 1998. CD ROM.

Б е л е ж к и

1. На 30 юни 2010 г. в Народното събрание бе проведено изслушване на представители на библиотечната общност пред Комисията по културата, гражданското общество и медиите, предложено по време на срещата на ББИА с депутати от Комисията в рамките на Националната библиотечна седмица. Присъстваха представители на Министерството на културата: Игор Чипев – началник на сектор „Литературно наследство”, Боян Нушев – парламентарен

секретар на МК. ББИА беше представлявана от Ваня Грашкина – председател на ББИА, проф. Боряна Христова – директор на Националната библиотека, Анета Дончева – зам.-директор на Националната библиотека, доц. Александър Димчев – декан на Философския факултет на Софийския университет, Емилия Милкова – директор на Регионална библиотека „Пенчо Славейков” – гр. Варна, Спаска Тарандова – зам.-директор на Столична библиотека, Слава Драганова – директор на Библиотека „Родина” – гр. Стара Загора и Ели Попова – директор на Изпълнителното бюро на ББИА. Грашкина постави основни проблеми за състоянието на библиотечния сектор в България: липсата на национална стратегия за развитието на библиотеките; спешна необходимост от мерки за ускоряването на изпълнението на Закона за обществените библиотеки и актуализация на Закона за депозита; предложения към Закона за училищното образование - за училищните библиотеки; неотложната нужда от технологично обновяване на библиотеките и възможностите на законодателната и изпълнителната власт да съдействат активно на този процес и др. Проблемите на библиотеките на национално ниво бяха представени от проф. Боряна Христова: отговорностите на Националната библиотека и нуждата от подкрепата на държавата; внесените и невзети под внимание предложения за изменения в Закона за културното наследство, изработването и финансирането на национална стратегия за дигитализация и др. Представителите на МК увериха депутатите, че в крайна фаза на одобрение се намират документите, свързани с прилагането на Закона за обществените библиотеки, сред които и Стандартът за библиотечно-информационно обслужване.

2. В „Отворено писмо” от 25.11.2010 г. на професионални организации, вкл. и ББИА до министър-председателя – г-н Бойко Борисов, министъра на културата г-н Вежди Рашидов и министъра на образованието, науката и младежта г-н Сергей Игнатов се съдържа следната тревожна констатация. „Тези цифри доказват, че библиотечните показатели са далеч под критичния минимум и водят до още едно силно негативно последствие – само 17% от българските граждани ползват библиотеки, а само 10% - ползват обществените (читалищни, общински и регионални) библиотеки. Тази тревожна статистика съвсем не означава, че хората в България не четат, не желаят да ползват библиотеките или че нямат нужда от тях. В другите европейски държави библиотечният сектор се отличава с висока ефективност, доказваща нарастващата роля на библиотеките като демократични общодостъпни институции в условията на глобална дигитална среда: над 60% от жителите на Великобритания, над 70% от жителите на Дания, Швеция, Норвегия и над 90% от тези на Финландия ползват обществените библиотеки. Голяма част от българските граждани, изрядни данъкоплатци, просто са лишени от достъп до нови книги и информация в библиотеките, от моделни библиотечни услуги, а последствията са дълготрайни и видими за обществото.”

3. Налага се необходимостта да бъдат разработени и утвърдени от страна на Министерството на културата на тълкувателни и други съпътстващи документи, свързани с прилагането на Закона за обществените библиотеки. Издаденият „Наръчник за местни власти по прилагането на Закона за народните читалища и Закона за обществените библиотеки” е стъпка в тази посока. Както обаче се отбелязва в него „... същностният недостатък на цялата система се свързва с трудността да бъде идентифициран проблема – дали неизпълнението на закона се дължи на неговото непознаване, или на липсата на разработен инструментариум за неговото прилагане. За да може да се направи извода, че липсват достатъчно механизми за постигане на добро правоприлагане, първият елемент на проблема – непознаването на закона, трябва да бъде окончателно отстранен, т.е. – преодоляването на проблема с правоприлагането задължително преминава през обучаването на неговите адресати, относно съдържанието и изискванията му. Чак когато на нива достатъчно познаване отново се установят пречки за доброто му прилагане следва да се търси тяхното премахване чрез разработването на указания, насоки, стандарти или препоръки за прилагане”. В Наръчника ясно се дефинира ролята на държавата и нейните ангажименти по отношение за закона. „Законово предписаната роля на държавата във връзка с механизмите, обезпечаващи изпълнението и прилагането на Закона за обществените библиотеки се изразява в следните няколко насоки:

- приемането на Стандарт за библиотечно-информационно обслужване, който се утвърждава от министъра на културата по предложение на Националния съвет по библиотечно дело;

- приемането на Наредба за реда и условията за съхраняването, ползването и разпореждането с документи от библиотечния фонд от министъра на културата” ...

„ ... най-обхватният като субектен кръг адресати и приложно поле е стандартът, който въпреки, че по своята законово определена призваност не е с потенциала да играе ролята на насоки за изпълнението на закона би допринесъл за постигане на по-голяма приложимост на ЗОБ, предписвайки конкретни показатели, критерии и индикатори, на които библиотечно-информационното обслужване на национално и местно ниво би трябвало да отговаря. “

сбора с 50-100 човека.

товарна провоза, тъй като

има да им освободи от

гатуния последици.

(Продължение от 11-а стр.)

Вече са осигурени суми за обновяване на фондовете на читалищните библиотеки (над 611 000 лв.), както и на други регионални и големи предски библиотеки. За тях са намерени по-големи милиони лева.

Колкото - толкова.

Министерството не може да каже - купувайте този или онзи автор, вземайте книги от това или онова издателство. Винаги е въпрос на търсене и предлагане. А в момента е известно, че няколко водещи наши издателства са се ориентирали изцяло към публикуване на творбите на български автори. Е, някои вървят добре, други - не.

Както е казал народът: "Помогни си сам, да ти помогне и Господ." Точно за това само преди дни, в навечерието на Деня на народните будители, "Медийна група България холдинг", издаваща националните всекидневници "Труд" и "24 часа",

дари нови книги за библиотеките на всички 3200 читалища в България.

Дарени бяха енциклопедии, българска и чуждестранна литература, а енциклопедията е под мотото "Юни за един милион". Документите за даренето бяха подписани в Народната библиотека "Св. св. Кирил и Методий" в присъствието на министър-председателя Бойко Борисов и министъра на културата Вежди Рашидов. Борисов и Рашидов са га-

Книги има!....

Неотдавна "Медийна група България холдинг" дари книги за над 1 млн. лева на 3200 читалища. Огнен Донеа, съсобственик на медийната група, която издава вестниците "24 часа" и "Труд", връчи дарението, на което премиерът Бойко Борисов стана гарант. Той пък от своя страна предаде гаранцията на министъра на културата Вежди Рашидов.

СНИМКА: ПАРСЕН СЪУРАРАЛИН

ранти на даренето. Издателите на всекидневниците "Труд" и "24 часа" пожелаха да даят свой принос към обогатяването на библиотечните фондове на най-старата културна институция в страната - народните читалища, и да подкрепят политиката си добрата и стойностна литература да е достъпна за всеки гражданин, като дарението е част от корпоративната социална отговорност на компанията им.

От Министерството на

културата припомнят, че то е партньор и продължава да работи изключително успешно и с програмата на ООН за развитие по проекта "Глобални библиотеки - България" (www.gbulgaria.bg), който финансира чрез субсидия в размер на 15 милиона долара фондация "Бил и Мелнда Гейтс" български библиотеки в цялата страна, като ги модернизират и превръща в място за достъп до информация за всеки.

По програма "Помощ за книгата" за издаване на нови книги, както и за подкрепа и популяризиране на българската книга, бяха разпределени и корабходвачи 191 250 лв. МК по-разноските за български издател на Панагера на книгата във Франфурт, минар и той да бе скромен. А дали читателите ще изберат Калин Терзийски, който бе обявен за най-търсеният автор за м.г., или Гришам? Въпрос на вкус.

КОНТРА

Книги има! Четете

Не е вярно, че библиотеките не получават подкрепа

МЕЛА ВАЛЧЕВА

не за какво да се жоди. Човек не може да ходи на едно място, където може да си купи само трите на Т. Желева, например. То да, които мога да чета нова българска или световна литература, няма да мога." И допълни по отношение на масовите: "Това е напълно вярно. Ние правим това не само и от него имаме. За добро."

Тези думи излязоха за първи път, а които да бъдат обявени фондирите на библиотеките и за възможност на старостта да гледа.

На е ясно дали някой от 50-иците участва в програмата четене

пред Министерския съвет скоро е излязъл в библиотека. Там има много картички, в които се вписват имената, за да се четат.

Преди 1 г. направихме проуча-

ние са най-търсените и четени автори

Нека не ни се обидят - списъкът се съставя от Пауло Коелю, Джон Грейшоу, Пей Чаленд, Дж.К. Роулинг, Даниел Стейн, Мери Хелинг Кларк, Ден Брун. В този списък са Валер, Кайтас, Ботва. Имам блясък, които не може да си позволят да купят книги и позова библиотеката. След дълга смянка, подкрепя и любезно отношение си в изключително правото да поставя "опционални реф" - там за приключаване читателите се запечатват нечетените заглавия. Поставяме какво казват там? Ами трите глави "Меланж". Някой не се направи труда да ги запали нещ от нашите класици на ХХІ в. Книгите, подарени от Българ-

ски автори, в много случаи са спонсирани или резултат от литературни конкурси, където бива награда "Вик". Издаването беше гарантирано.

Продажбата обаче винаги зависи от читателя

На практика библиотеките разполагат с немалък бюджет. Какво купуват с него зависи от набожданията на библиотеките. А те следат какво се търси и какво е обикновено. И правят тайни срещи на срещи. Няма за какво да ни се сърдим. И те са читателите.

Най-много пък Вежди Рашидов би могъл да бъде винен, че не обича книгите. Има сесии, през които се подготвят всички заглавия, които трябва да бъдат издани. На фона на общата неистина в прокуратурата на верността за доклада се продават близо 2 милиона лева в подкрепа на българската книга. (Продължава на 12-а стр.)

Многобройните български библиотеки днес наред с тях нямат нови книги, нямат как да по-скорошните четители да спестят на едно бестселър, но и многобройните романи и епоси бързи на джуките теори. А за да много, цяло ново поколение, което рискува да бъде прочетено. И купено.

Независно защо точно сега, когато за библиотеките се правят много - само "Медийна група България холдинг", издаваща националните всекидневници "Труд" и "24 часа",

дари над 200 000 книги - световна класика и енциклопедии, за 1 млн. лв.,

така настана спонтанно движение. Отплати го авторът на "Алкорик" и "Падост" Калин Терзийски, който няма защо да се оглежда от него на изначално. Днес бе обявен за европейска награда за литература. Г-н Терзийски, спонзор пред лицето си мисли на министър на културата Вежди Рашидов, обаче обича. Това, което най-много им вълнува, е, че от 2008 г. 50% от българските библиотеки не са получили нито една книга. На този място от 1 г. не-

БЪЛГАРСКА БИБЛИОТЕЧНО-ИНФОРМАЦИОННА АСОЦИАЦИЯ / БИАИ /

Д-р. И. И. АСЕНОВ

ДО
Г-Н БОЙКО БОРИСОВ
МИНИСТЪР-ПРЕДСЕДАТЕЛ

КОПИЕ

ДО
Г-Н ВЕЖДИ РАВИНДОВ
МИНИСТЪР НА
КУЛТУРАТА

ДО
Г-Н СЕРГЕЙ ПЕНАТОВ
МИНИСТЪР НА
ОБРАЗОВАНИЕТО, МЛАДЕЖТА
И НАЗКАРА

ОТВОРЕНО ПИСМО

УВАЖАЕМИ ГОСПОДИН МИНИСТЪР-ПРЕДСЕДАТЕЛ,

Глободният достъп до знания, информация и комуникации през библиотеките все по-често се възприема като приоритет в съвременното информационно общество. Това несъмнено е част от стратегическите цели и държавната политика на европейските страни, а също и нашето пришествие и ежедневие на гражданите на всички етапи от развитието и успешната реализация на държавата.

Сред приоритетите на Програмата за приобщаването на европейското пространство на България са изследвани:

- Приобщаването на културата и изкуството чрез обобществяване и фокусирането на културната политика върху потребностите
- Осигуряването на демократичен достъп на гражданите до националните, европейските и световните културни ценности, включително на най-уязвимите и нежелателни мерки за протекциране на акцизната политика на гражданите и развитието на човешкия потенциал чрез програми за учене през цялата живот
- Разработването на Национална квалификационна рамка, съвместима с Европейската квалификационна рамка и учене през цялата живот
- Подсилването на качествено управление и конкурентноспособност на малките уърк и уъркстото на България в програмата „Образование и обучение 2020“ на ЕС
- Осигуряването на пълноценен интернет свързаност и електронни услуги за гражданите
- Развитието на икономика, базирана на знания и инновационните технологии
- Приобщаването на Национална стратегия за културното наследство

В европейските страни ефективно реализиране на изчерпване стратегически цели се осъществява с активно участие на обществения сектор, който включва научните, ученичните, селскостопанските и обществени библиотеки

С чувство на дълбока болка и разочарование констатираме, че библиотеките и книгата не се разглеждат като важен компонент на културната, образователната и информативната политика на правителството. Конкретен факт е липсата на такава и безмислен дискриминация и униожаване на всички терени на всички нива развитие до 2009 г.

Библиотеките са изцяло най-сериозно от финансовата криза и са изцяло лишени от адекватно финансиране и изпълнение на установите си дейности. Единствено средствата на библиотеките и бюджета на МК са 100% реализирани. Въпреки дадените обещания, и през тази година не се изпълняват програмата на Министерството на културата „Българските библиотеки – съвременни центрове за четене и информативност“, финансираната проектите за закупуване на нови издания на библиотечните фондове. Не се изпълняват разпоредбите на чл. 61 и 2 от Закона на обществените библиотеки и не се отпускат средства за ретрофинанс дейности на ретрофинанс библиотеките. В нарушение на сроковете, определени в същия закон, не са приети представените годишните информационни документи по §3, ал. 1 от Преводните и заключителни разпоредби. Станцията за финансиране на дейностите държавни дейности, държавните и общинските е приложен с 20%.

Не може да не бъде сериозно обеспокоено фактът, че за 2009 г. и 2008 г. 18 % от библиотеките не са купили нито една нова книга, а през 2009 г. и 2010 г. почти 90% от библиотеките не са купували нови издания. Тези цифри доказват, че библиотечните показатели са далеч под критичния минимум и въвеждането още едно също негативно последицие, само 17% от българските граждани ползват библиотеките, а само 10% - по своя собственост: читалищни, общински и регионални библиотеки. Тези тревожни статистики обаче не означават, че хората в България не четат, не желаят да ползват библиотеките или че имат нужда от тях. В другите европейски държави библиотечният сектор се отличава с висока ефективност, доказващи парадоксална роля на библиотеките като демократични обществени институции в условията на дълбоки диманции сред над 60% от жителите на Великобритания, над 70% от жителите на Дания, Швеция, Норвегия и на 80% от тези на Финландия ползват обществените библиотеки.

Голяма част от българските граждани, презни ангажирани, проследяват списъци от нови и интересни книги и информация в библиотеките от матери библиотечни услуги, а по-сериозно са да подготвят и подготвят списъци.

Същевременно Министерството на културата през м. октомври обяви проект за дейност, която е съществена за читателите и разпространява. Тези средства могат да бъдат разходвани за ремонт, оборудване и други дейности, но не и за обновяване на фондовете на читателните библиотеки - най-многобройните обществени библиотеки в страната.

Настоятелно молим за предприемането на минимум конкретни мерки, които ще са от съществена полза за българските граждани и ще спомогнат за пробуд библиотечния и книжния сектор:

- Да бъде възобновено ежегодното изпълнение на Програмата за обновяване на фондовете на библиотеките на Министерството на културата. Това ще стимулира библиотеките, ще върне читателите и ще стимулира ползването на книжния пазар като цяло, ще подкрепят пареката книги и ще намалят в някои случаи времето на криза и остър финансов дефицит.
- Да бъдат изготвени финансовите ангажименти на Министерството на културата към регионалните библиотеки и изпълнение на разпоредбите на Закона за обществените библиотеки.
- Да бъде ускорено приемането на нормативните документи, предвидени в Закона за обществените библиотеки.
- В проектния закон за училничното образование да бъдат включени текстовете за училничните библиотеки, предложени от Българската библиотечно-информационна асоциация и Асоциация „Българска книга“.

Нека по пътя на преодоляването на финансовата криза не задълбочаваме духовната криза, обричайки на гибел българската книга и библиотеките. Последствията са необратими и непоправими!

БЪЛГАРСКА БИБЛИОТЕЧНО-ИНФОРМАЦИОННА АСОЦИАЦИЯ

ДИРЕКТОР НА ИЗПЪЛНИТЕЛНОТО БЮРО
ЕЛИ ПОПОВА

АСОЦИАЦИЯ БЪЛГАРСКА КНИГА

ПРЕДСЕДАТЕЛ
ВЕСЕЛИН ТОДОРОВ

СЪЮЗ НА АРХИТЕКТУРИТЕ В БЪЛГАРИЯ

ПРЕДСЕДАТЕЛ
АРХ. ГЕОРГИ БАКАЛОВ

СЪЮЗ НА БЪЛГАРСКИТЕ ФИЛМОВИ ДЕЙЦИ

ПРЕДСЕДАТЕЛ
ГЕОРГИ СТОЯНОВ

СЪЮЗ НА БЪЛГАРСКИТЕ ХУДОЖНИЦИ

ПРЕДСЕДАТЕЛ
ПРОФ. ИВАЙЛО МИРЧЕВ

СЪЮЗ НА БЪЛГАРСКИТЕ ЖУРНАЛИСТИ

ПРЕДСЕДАТЕЛ
МИЛЕН ВЪЛКОВ

СЪЮЗ НА АРТИСТИТЕ В БЪЛГАРИЯ

ПРЕДСЕДАТЕЛ
ХРИСТО МУТАФЧИЕВ

СЪЮЗ НА БЪЛГАРСКИТЕ ПИСАТЕЛИ

ПРЕДСЕДАТЕЛ
НИКОЛАЙ ПЕТЕВ

СЪЮЗ НА ПРЕВОДАЧИТЕ В БЪЛГАРИЯ

ПРЕДСЕДАТЕЛ
ПРОФ. ЕМИЛИЯ СТАЙЧЕВА

СЪЮЗ НА ЛАНДШАФТНИТЕ АРХИТЕКТИ

ПРЕДСЕДАТЕЛ
ДОЦ. Д-Р ЕМИЛ ГАЛЕВ

София 1606, бул. "Ген. Тотлебен" 28, ет. 4, тел./факс 359 2 4219886,
bbia@lib.bg

ГОДИШНИК НА СОФИЙСКИЯ УНИВЕРСИТЕТ „СВ. КЛИМЕНТ ОХРИДСКИ“

ФЕЛЕТОННО-НАУЧНО СЪБОРНО СЪБОРНО

ФЕЛЕТОННО-НАУЧНО СЪБОРНО СЪБОРНО

КНИГА ЗА БИБЛИОТЕЧНО-ИНФОРМАЦИОННИ НАУКИ

Том 6, 2011

ANNUAIRE DE L'UNIVERSITE DE SOFIA, ST. KLIMENT OHRIDSKI

FACULTE DE PHILOSOPHIE

LIVRE DES SCIENCES DE L'INFORMATION ET DES BIBLIOTHEQUES

Tom 6, 2011

СТАНДАРТ ЗА БИБЛИОТЕЧНО-ИНФОРМАЦИОННО ОБСЛУЖВАНЕ ЗА ОБЩЕСТВЕННИТЕ БИБЛИОТЕКИ. СЪЩЕСТВУВА ЛИ ПУЪЛДЪ ОТ НЕГО?

АЛЕКСАНДЪР ДИМИТРОВ БИВЪР ПАВЛИКОВ

Alexander Dimiterov, former assistant STANDARD FOR LIBRARY AND
INFORMATION SERVICES FOR PUBLIC LIBRARIES IS THERE A NEED FOR IT?

In the final provisions of the Public Libraries Act, adopted in 2009 by the National Assembly of the Republic of Bulgaria is grounded the development and adoption of several secondary documents. One of these documents is "Standard for library and information services". It contains indicators which regulate the conditions related to the characteristics of setting, operation, use and evaluation of library and information services in public libraries. The indicators are the targets, which have to be reached by all public libraries to ensure equal access of all citizens to quality library and information services.

The article also analyzes the reasons for the still not accepted by the Ministry of Culture standards for library and information services, despite entering the fifth year of operation of the Public Libraries Act.

УВОДНО РЕШЕНИЕ

Отколедна традиция е в нашата страна да не се вярва на експертите. Тази норма неотклонно се спазва и в библиотечно-информационния сектор. Ефектът е очевиден за обществото – сериозен спад в нивото на обслужването, изоставане на „музеевски“ субкултури, разграждане на

пенностната система, проблем е развитието на човешкия фактор, ерм в икономиката. Не ни се иска да продължаваме повече с примерите.

Живеейки си в лоното на своя илюзорен и самодостатъчен свят, никой от политиките или от висшите администратори не споменава думата за библиотеките. По-добре е да се каже, че не смеят! Иначе обичай да се представят пред кината и библиотеките. Въпреки, че някои от тях са предельно откровени и коияват е гордост „аз не чета“ (за разлика от класическата опитност, в която присъства патоса за обръщаност и грамотност „чета, чета, ариарче“). Чито се появяват ермвно петрамотни изяснения като тези на едно министер на образованието, който в прав текет изречение „както отношение има състоянието на библиотечните колекции към образованието“¹¹. Други, посетили по протокол библиотеки в ервно развити държави се мъчат да ни учат на библиотекарство, без да се интересуват, че нашата колегия е много добре образована и десетилетия наред е двигател на развитието в сектора, че за успеха на нашите усилия се нужаем от държавна подкрепа, а не от месни и дилетанти. Свикнали са да обвиняват и бюрократи хващана изменения (никои съвкупенно). До следващата ервна, когато станат още по-малки и още повече наскачени.

Подобни сюжети се развиваха и продължават да се развиват и със Закона за обществените библиотеки и пропитуваните от него политиканови документи. Законът бе приет през май 2009 г. на последната сесия на 40-то Народно събрание. Принесът по неговото изработване, съставяване и обсъждане отне малко повече от три години. А вече четири години (законна и неканна) след приемането му все още не са утвърдени от министъра на културата всички полнормативни документи към него. Единият от тях, който има най-голямо значение за реалното прилагане на Закона и е очакван с нетърпение от колегията е Стандарт за библиотечно-информационно обслужване. Още през есента на 2009 г. министърът на културата назначи работна група за изготвянето на проекта за Стандарт с участието на експерти от Министерството на културата, Националната библиотека „Св. св. Кирил и Методий“ и Българската библиотечно-информационна асоциация. До края на февруари 2012 г. са изготвени и преработени седем различни варианта на Стандарта, като бяха отчетени препоръките на членовете на Националния съвет по библиотечно дело, дадени на състояното се единствено обсъждане на 15 юни 2010 г., както и на колегията. От тогава до ерва движение по въпроса за Стандарта няма.

Официално изтъкваната причина от Министерството на културата е, че страната е в криза и стандартът не трябва да бъде обременен с голям фонд от средства, поради което финансовата му обосновка не е одобрена от Министерството на финансите. Тук ще ни помогнем малко

в техните икономически политики и довели с мултипликата ефектния „кога ще излезем от кризата, за да си влезем в еврозоната“? Друг довод, който настойчиво се шепне и внушава „под сурдинка“ е, че този стандарт ще доведе до закриване на читалнишните библиотеки, които не отговарят на посочените в него изисквания. И двете твърдения са ошнати да се откъсват извън контекста на Стандарта и да се създаде впечатление, че това е неужно усилване на настоящия скандал. И всичко това се случва след като проблемът със заданото е представен от представители на БННА на три поредни изслушвания в Комисията по култура, гражданско общество и медии към 41-то Народно събрание, където не прозвуча нито едно мнение срещу Стандарта, но очевидно няма никакъв резултат¹.

След тези няколко отклоняващи се от темата редове, граничещи с думи, достойни за фейлбетон и написани под перо на дългогодишните

¹ За съжаление историята е „декептерността и галопирането“ на институциите на погрешна прилика: стрясан и хроничен характер. Констатирано беше потвърдени и по време на Националния кръг за мисъл „Дигиталната дигитална политика: модели и подходи“, който се проведе на 17 октомври 2013 г. в София. Поредният национален форум на БННА, посветен на дигитализацията на книжовното културно наследство и подкрепен от Фондация „Америка за България“. Вече престава да е децизията на ръководи да и изграждане на национална стратегия, която да координира усилията на държавата, институтите и експертите и тази обществена значимост е повишена по време през 2011 г. за съдействието на книжовното наследство и степента на неговото представяне в дигитален формат. През 2012 г. експертна група на БННА разработи проект на Национална стратегия и Програма за опазване и съхранение на книжовното културно наследство и библиотеки. Едно от нейните приложения и документи е според списък с експертите на Национална дигитална библиотека, каквито вече има в повечето европейски страни. Препоръчително да работи в тази насока, БННА организира Национална кръгла маса „Българската дигитална библиотека: модели и подходи“. На нея бе представена предимно експертна и безпристрастна експертна и подкрепа за обсъждане идеята в проекта. Спирет е така Снежана Янева, председател на Библиотекалната асоциация. „Проектът на БННА вече е факт, но да се направят реални стъпки за неговото осъществяване, е абсолютно да продължим да изготвяме документите да се извържи с осъществяването на проекта, да се информират за користите и междувременно мислещ, да се обсъдят текущите процеси на дигитализацията в България“. На въпрос на проф. А. Димчев за готовността на Министерството на културата за подкрепа и реализацията доктината за подкрепа на проекта, от страна на представителката на последното бе казано, че тя не може да си отвори на подобен въпрос и не знае какво ще е отговор. Отново се представихме обективно предимно партията от нуждата. Това и други факти подкрепиха подготвянето на меморандум до правителството за необходимостта да се вземат конкретни мерки за изпълнение на проекта за национална стратегия и да се осигури систематична финансова подкрепа за опазване и съхранение на книжовното наследство.

взаимоотношения на авторите с политични и администратори, е време да се върнем към дневния ни разговор с колегите ни от настоящата високоотговорна аудитория. Колетия, която не се бори за своите интереси, а за интересите на ползвателите на нашите библиотеки. За да имат те по-добро бъдеще в света на знанието.

Целта на настоящата статия е да констатира необходимостта от такъв полнорамков документ, както и да отговори на „полезните“ и спомогателни с медоматички тревоги на административната и други контересни страни по отношение на Стандарта.

КАКВО ПРЕДСТАВЛЯВА ПРОЕКТА ЗА СТАНДАРТА ЗА ОБЩЕСТВЕННО-ИНФОРМАЦИОННО ОБСЛУЖВАНЕ

Идеята за въвеждането на подобен полнорамков документ не е оригинална и не принадлежи на ръководната група по съставянето на Законопроекта за обществените библиотеки. Тя е измислявана от опита на развитите страни, в които прилагането му дава високи резултати. Най-ярките положителни примери, явяващи се Великобритания, Словения, САЩ, Австралия. Във Великобритания първите стандарти за обществените библиотеки са приети през 2001 г. През 2004 г. а след това и през 2006 г. са преработени и усъвършенствани с цел въвеждане на по-високи показатели и индикатори, тъй като наставните в първия и втория вариант цели са постигнати, а и технологичното развитие открива нови възможности за развитие на библиотечното обслужване. Както се отбелязва в предмисъла на документа: „*Целта на стандартите бе да подполюват съзидателно на яство и широко приети определения на законоустановено то задължение на класните, отговарящи на библиотеките, да предоставят „богатства и ефективни“ услуги и за първи път да се създаде рамка за мониторинг на работата на обществените библиотеки*“¹.

Нактам се казва: „Стандартите помогнаха да се постигне значително увеличаване на часовете, в които библиотеките работят, подобряване на фонда от книги и информационните и комуникационните технологии, както и повишаване на удовлетворението на ползвателите и честотата на ползване на библиотеките“. В Словения Наредба за основните библиотечни услуги (от 2003 г.) е полнорамков документ, който регламентира работното време, наименованията от библиотечно-информационни услуги, които трябва да осигурява всяка обществена

¹ Стандарти за обслужване в обществените библиотеки. В: Граникина-Минчева В., Димчева А., Димчев А. *Пътища за развитие на обществените библиотеки*. Ръководство за библиотечни мениджъри. София, Унив. изд. „Св. Кирил Охридски“, 2009, с. 116.

библиотека, както и тези от 1980, които са безплатни, свободен достъп на читателите до библиотечно обслужване и др.п.

При изработването на проекта за Стандарт за библиотечно-информационно обслужване са отчетени спецификите и особеностите на развитието на българските обществени библиотеки в годините на прехода. Той съдържа показатели и индикатори, които регламентират условията, свързани с характеристиките на определено, функционално равнище, нивото и оценката на библиотечно-информационното обслужване в обществените библиотеки. Заболевните показатели имат характер на целеви стойности, които трябва да се достигнат от всички обществени библиотеки, за да се гарантира равният достъп на всички граждани до качествено библиотечно-информационно обслужване. Той документира пряко както работата на всяка една обществена библиотека, така и ангажментите на читателските настоятелства, местните власти и Министерството на културата, които трябва да предприемат необходимите мерки за тяхното постигане.

При неговото разработване са взети предвид международни документи и препоръки, както и действащите национални и международни стандарти, като: Б/Ю/ ISO 2789:2012 Международна библиотечна статистика, ISO 11620:2018 International standard Information and documentation Library performance indicators, проектът за актуализация на стария стандарт, който вече е приет². Пасожите на ИФЛА за обществената библиотека³ и др. Използвана е също така наличната статистическа информация, изследвания и анализи за състоянието на библиотеките в страната, както и информация за прилагането на библиотечни стандарти и приети основни показатели за библиотечно-информационно обслужване в обществените библиотеки в други страни.

Стандартът е структуриран в две части: *Показатели и индикатори за резултатност, ефективност и читателските библиотеки* и *Показатели и индикатори за Националната библиотека*. В уводната част са формулирани неговите цели. Най-синтезирано те могат да бъдат представени по следния начин:

осигуряване на гражданите на равниниранен и свободен достъп до библиотечно-информационно обслужване;

измерване и оценката на количеството и качеството на библиотечно-информационното обслужване

² Б/Ю/ ISO 11620:2018 Информация и документация Индикатори за резултатност и ефективност

³ Пасожи на ИФЛА за обществената библиотека. Ред. К. Кунц. Б. Губин. 2 издание. София, ИФЛА, 2011. 110 с. ISBN 978-954-98377-19-3

- постигане на съвместимост по резултатите на българските библиотеки в международен аспект.

Включените в Стандарта показатели и индикатори за измерване на количеството и качеството на библиотечно-информационното обслужване произтичат от основната мисия на обществената библиотека. Те не обхващат цялото многообразие от дейности на библиотеките, а само основните библиотечно-информационни услуги, които трябва да предоставя всяка една обществена библиотека за местната общност. Поради това в неговия обхват не попадат издателската дейност например, както и други дейности, които не са свързани пряко с изпълнението на мисията на обществената библиотека.

В Стандарта са заложени контролни функции от страна на Министерството на културата по отношение на неговия резултатив. Предвижда се осъществяването на мониторинг на изпълнението му, като идеята е изпълнението на показателите и индикаторите да се извършва периодично за период от три години и да служи за оценка и сравнителни анализи за ефективността на библиотечната дейност. Предвижда се също така да се изготви доклад за приключилния период на базата на обобщената информация за изпълнението му и съобразно потребностите и изискванията на гражданите към библиотечно-информационното обслужване. Докладът ще се представя на Националния съвет по библиотечно дело за даване на оценка в съответствие разпоредбите на чл. 48, т. 6 от Закона за обществените библиотеки.

КАКЩЕ СЕ ПОСТИГНАТ ЦЕЛИТЕ НА СТАНДАРТА

Както вече посочихме по-горе, първата цел на Стандарта е да способства за осигуряването на равнопоставен достъп за гражданите до еднакви по вид и качество библиотечни услуги във всички региони на страната.

Основната специфична характеристика на обществените библиотеки е, че осъществяват обслужването на всички слоеве от населението на териториален принцип¹. Обществената библиотека е център за информация на място, който предоставя всякакъв вид знания и информация на своите ползватели. Неслучайно в Стандартите за обслужване на обществените библиотеки в Обединеното кралство от 2001 г. и ревирираният вариант от 2004 г. на първо място се определя териториалното разположение на библиотеките, което да бъде в оптимална близост до гражданите по местоживение. Според първия стандарт между 95% и 100% от населението в градските райони трябва да има достъп

¹ ISO 5127:2001(с) 1. Използвателна терминология

до библиотека на разстояние от една миля от домовете си. За селското население – между 72% и 85% от селското население трябва да живее на разстояние от 2 мили от сграда на библиотека. Естествено е тези стандарти да са съобразени с традициите и спецификата във Великобритания⁵.

Едно от най-тежките последствия от прехода към пазарна икономика в библиотечния сектор е неравномерното териториално разпределение на обществените библиотеки в различните региони, което се определяше основно от стихийно действащи фактори. Липсата на национална политика по отношение на библиотечното обслужване, която да отчита икономическите, демографските, социалните и други важни фактори, доведе до редица аномалии. Така например около 50% от обществените библиотеки се намират в селища с до и 1000 души, в които живее 17,4% от населението, а останалите 50% са разположени в селища, в които живее 82,6% от населението. (Табл.1)

	Брой библиотеки	Процент
Областни центрове	245	10,4
Други градове и големи села – над 5000 души	159	6,8
Малки градове и села – между 2000 и 5000 души	285	12,1
Градове и села между 1000 и 2000 души	502	21,4
Градове и села между 500 и 1000 души	564	24,0
Градове и села с по-малко от 500 души	596	25,4
Общо	2351	100,0

Табл.1. Разпределение на библиотеките по тип селище

Налице е диспропорция в териториалното разположение на обществените библиотеки и недостиг на точки за достъп до библиотечни услуги в най-гъсто населените градове, както и в отдалечените, граничните и рядко населените райони. Уникална българска традиция е библиотечното обслужване на населението да се осигурява основно от читалищните библиотеки, които са около 98% от обществените библиотеки в страната. Приетият през 1996 г. Закон за народните читалища даде възможност за автономно развитие на читалищата, включително за самостоятелно определяне на политиката по отношение на развитието на библиотеките като част от структурата им. Същевременно всяко читалище решава да поддържа или не библиотека, без да се съобразява с професионалните норми и изисквания към обществените библиотеки. Състоянието на библиотечното обслужване по места пряко зависи от решението на читалищното настоятелство да развива или не библиоте-

⁵ Стандарти за обслужване ..., с. 116.

ката, какъв да е размерът на финансирането ѝ, кадровото ѝ осигуряване, пространственото ѝ разположение и други важни въпроси.

Неравномерното разпределение на обществените библиотеки на територията на страната е очевидно, ако се анализира съотношението население – брой библиотеки по области. В Табл. 2 са представени данни за населението и броя на обществените библиотеки по области, обхванати от изследването в подготвителната фаза на програмата „Глобални библиотеки – България“ през 2008 г.⁶ Поради факта, че от 2005 г. насам не се събира официална държавна статистика за библиотеките, приемаме, че данните от изследването са най-близки до реалните, тъй като то бе осъществено с непосредствената помощ на експертите от регионалните библиотеки, които най-добре познават състоянието в регионите. В области като Варна и Пловдив на една библиотека се падат почти 5 400 души, а в София-град – над 12 000 души. В областите Благоевград и Бургас на една библиотека се падат над 4000 души, като средната стойност за страната е 3 132,5 души. Същевременно в други области, като Враца и Силистра на една библиотека се падат 821 души и дори по-малко. Междинно положение заемат области като Търговище, Ловеч и Видин, където на една библиотека се падат между 1100 и 1500 жители.

Област	Бр. библиотек	Население	Бр. ж. на библиотек	Област	Бр. библиотек	Население	Бр. ж. на библиотек
Благоевград	80	323 552	4044,4	Плевен	128	269 752	2 107,4
Бургас	102	415 817	4076,6	Пловдив	124	683 027	5508
Варна	88	475 074	5398,6	Разград	62	51 095	824
В. Търново	124	258 494	2084,6	Русе	86	235 252	2 735,4
Видин	54	63 257	1171,4	Силистра	83	51 386	624,5
Враца	90	73 894	821	Сливен	80	197 473	2 468,4
Габрово	47	122 702	2610	Смолян	52	121 752	2 341,3
Добрич	101	189 677	1878	София-град	107	1 291 591	12 071,0
Кърджали	55	152 808	2788	София-област	97	247 489	2 551,4

⁶ Заключителен доклад за работата на ключовите експерти по проект „Българските библиотеки – място за достъп до информация и комуникация за всеки“ (Подготвителен етап). Изследване на Глобални библиотека – България, 2008, с. 28.

Кюстендил	60	136 686	2278,1	Ст. Загора	102	333 265	3 267,3
Ловеч	102	141 422	1386,5	Търговище	85	120 818	1 421,3
Мон-тава	73	148 098	2028,7	Хасково	66	246 238	3 730,8
Пазар-джик	74	114 817	1551,5	Шумен	105	180 528	1 719,3
Пер-ник	45	133 530	2967,3	Ямбол	79	131 447	1 664,2
				Общо	2351	7 364 570	3 132,5

Табл. 2. Разпределение на обществените библиотеки по области. Данните за населението са от последното национално преброяване през 2011 г.

Очевиден е фактът, че в някои области, респективно общини, е необходимо да се предприемат мерки за оптимизиране на библиотечното обслужване чрез създаването на филиали, подвижни форми или нови библиотеки. Стандартът ще даде нормативното основание да бъдат откривани съответно филиали, подвижни форми на обслужване или нови библиотеки в случаите, когато голяма група от населението няма в близост непосредствен достъп до библиотечни услуги. Това е и една от задачите на визираната в чл. 49, ал. 1, 2 и 3 на Закона за обществените библиотеки общинска комисия по библиотечно обслужване към общинския съвет, която на базата на анализ на състоянието на териториалното библиотечно обслужване би трябвало да предложи програма за неговото развитие. Подобни анализи ще идентифицират и другия съществуващ проблем, освен неравномерното разположение на библиотеките в рамките на една община, а именно - различната степен на развитието им. Стандартът дава изходната база за решаването на тези въпроси, като основният показател, заложен в него за откриването на нова библиотека е броя жители на една библиотека, съответно на филиал или за използването на подвижни форми.

Важно е да се отбележи, че проектът за Стандарт не предвижда закриване на библиотеки в селищата с малък брой население при условие, че тези библиотеки съответстват на изискванията на чл. 8 от Закона за обществените библиотеки. Съществуват възможности за избор на добри от икономическа гледна точка модели, които да намалят разходите за издръжка на отделните читалищни библиотеки в малките населени места, където не е налице необходимият кадрови и технологичен капацитет. Технологичните процеси, свързани с набавянето и обработката на библиотечните документи могат да се извършват от централната общинска библиотека за всички библиотеки в общината, за което тя да поеме съответния финансов ангажимент. По такъв начин ще се га-

рантира от една страна достатъчно работно време за обслужване на гражданите и професионалното изпълнение на технологичните процеси – от друга.

Пряко свързан с тази цел е първият показател в Стандарта, определящ демографските условия за откриване и функциониране на библиотеки, филмални кината или подобни форми на обслужване. Предвижда се по-малко библиотеки да се откриват в населени места с не по-малко от 1000 души население. В големите градове филмал е възможно да се открива на 1000 жители при условие, че на територията на общината не функционират други библиотеки, отговарящи на изискванията на Закона за обществените библиотеки. Подобни форми на обслужване се предвиждат за труднодостъпни места с население до 500 души, в които не функционират библиотеки.

Важно условие за предоставянето на качествени библиотечно-информационни услуги е осигуряването на квалифициран персонал. Това е сериозен проблем за нашите обществени библиотеки. Изследването за състоянието на обществените библиотеки, съществено в политическата фаза на програмата „Обществен библиотеки – България“ сочи, че 52% от работещите нямат библиотечна квалификация¹. Другият елементарен показател в Стандарта е свързан с определянето на необходимата патна осигуреност с квалифициран библиотечен персонал на базата на броя на обслужваното население. За библиотеки, обслужващи до 1 000 души, се предвижда минимум 0,5 патна бройка, а над 1 000 души – минимум 1 патна бройка на пълно работно време на всеки 2 500 души. Предвидени са по 2 допълнителни патни бройки за районските библиотеки и по 1 патна бройка за общинските библиотеки във връзка с изпълнението на функциите по регламентираните чл. 27, ал. 1, т. 6, 9 и 10 и чл. 33, ал. 1, т. 5 и 8. Също така се предвижда когато са налице специфични фактори, като разположение на библиотеката и повече от една страна, по-голям брой помещения и липса на функционални връзки между тях, числеността на персонала да се определя като се вземат предвид и конкретните условия и показатели за ефективност.

Достъпът до библиотечни услуги зависи до голяма степен от работното време на библиотеките за посетителите. Този показател в Стандарта е диференциран за различните видове обществени библиотеки. Така например за районските библиотеки – не по-малко от 50 часа седмично, за общинските библиотеки – не по-малко от 44 часа седмично. За читалнищните библиотеки е направено следното разграничение: за населени места с население до 1 000 души не по-малко от 20 часа седмично, а за такива с население над 1 000 души – не по-малко от

¹ Така съм с 91

40 часа седмично. Финансите трябва да работят с работното време на библиотеката, към която функционират.

Показателите на библиотечния фонд имат ключово значение за развитието на библиотечното обслужване. В Насоките на ИФЛА за обществената библиотека броят на закупените библиотечни материали се определя в зависимост от броя на жителите. В проекта на Стандарт принципът е свързан, но показателите са *изпитателни данности*, тъй като са свързани с възможностите на държавата. Предвижда се комплектирането на нови библиотечни документи да се извършва ритмично през всяка година, като броят на новите издания, които трябва да се комплектират годишно да нараства от 0,1 до 0,20 непериодични издания на жител за година през десетгодишен период след влизане в сила на стандарта. Това е и пътен показател в сравнение с международните препоръки. Наистина е и противоречие между общите постановки, в които показателите ще се наблюдават в период от три години и външното нарастване на този показател за 10 години – с какви точно темпове трябва да се случва това през първите три години? Оказва се, че ние не постигаме сегашните международни стандарти, определени през 2010 г. – едва след 10 години. За сравнение ще похочим, че според Стандартите в Обединеното кралство всяка библиотека трябва да купува годишно по 216 нови издания на 1 000 души население. По отношение на непериодичните издания отговаряме понятието, че отправка точка за определянето на показателите трябва да бъдат препоръките на ИФЛА, според които над 25 000 жители – 0,20 непериодични издания на жител за година, от 25 000 – 50 000 жители – 0,18 непериодични издания на жител за година, над 50 000 жители – 0,15 непериодични издания на жител за година⁹.

В проекта на Стандарт се отделя специално внимание на набавянето на актуална периодика и нови справочни издания. Всяка библиотека трябва да осигурява годишен абонамент за протегналите издания както следва: в населено място с население до 1 000 души – не по-малко от 3 издания; с население до 10 000 души – не по-малко от 10 издания; с население над 10 000 души – не по-малко от 10 издания на всеки 10 000 души. Справочните издания трябва да съставляват не по-малко от 10% от новонабавените библиотечни документи. С цел разширяване достъпа на гражданите до библиотечните колекции е предвидено фондът, представен на свободен достъп да бъде не по-малко от 60% от общия библиотечен фонд.

⁹ Насоки на ИФЛА за обществената библиотека. Ред. К. Куни. В: Губин, 2. прераб. изд. София, ИФЛА, 2011, с. 76.

Последният показател е свързан с материалната и техническата осигуреност – важна предпоставка на съвременните библиотечно-информационни услуги, базиращи на новите технологии, както и на оптимални условия за самостоятелна работа с библиотечните документи за ползвателите. Този показател определя броя на компютърните работни места (крм) за ползвателите и за персонала. Броят им за ползвателите се определя в зависимост от броя на жителите на населеното място или библиотечния район, като при население до 1 000 жители – 1 крм, от 1 001 до 5 000 жители – минимум 3 крм, от 5 001 до 10 000 жители – минимум 5 крм, от 10 001 до 30 000 жители – минимум 8 крм и над 30 000 жители – по 0,3 крм на 1 000 души. Площа за едно компютърно работно място трябва да е минимум 3 кв. м. Стандарта не регламентира броя на крм с достъп до интернет, това зависи от възможностите на всяка една обществена библиотека.

Местата за ползвателите (читателските работни места) също се определят в зависимост от населението, за населени места до 1 000 души – не по-малко от 5 места, за населени места от 1 001 до 10 000 души – не по-малко от 20 места, за населени места с население над 10 000 души – не по-малко от 30 места. Площа на едно място за ползвател трябва да е поне 4 кв. м.

Определен е и минимумът на компютъризираните работни места за библиотечния персонал, като за читателските библиотеки е 1 крм за всяка пълна бройка на пълно работно време, за общински библиотеки – 1 крм за всяка пълна бройка на пълно работно време, а за регионални библиотеки – 1 крм за всеки две пълни бройки на пълно работно време. Този показател ще осигури нужното оборудване за нормалното функциониране на автоматизираните библиотечни системи.

Съвкупността от показателите в Стандарта за регионалните, общинските и читателските библиотеки гарантира създаването на необходимите предпоставки за осигуряването на качествен библиотечни услуги във всяка обществена библиотека.

Втората основна цел на Стандарта е измерването на ефективността на библиотечното обслужване. Началото на научнооснованите оценки на отношението на измерването на ефективността на дейността на библиотеките се поставя през 70-те години на миналия век. Тогава в библиотечния сектор постепенно започват да навлизат практиките от бизнеса. С течение на времето все повече се налага въвеждането на показатели и индикатори посредством които да бъдат измервани резултатите от библиотечно-информационната дейност. Това не означава, че преди нововъвежданията библиотеките са били пасивни в това отношение. Разликата е, че постепенно оценките се превръщат в норма за добро управление на библиотеките, в измерител за резултатите им по

отношение качеството на тяхната дейност в полза на обществото. Показателите за ефективността от дейността на библиотеките вече са основно изискване, обвързвано е тяхното събесиждане с парите на данъкоплатците. И дн библиотеките и тяхната дейност са поставени директно във фокуса на вниманието на хората. Последните гирей и изискват ефективно обслужване за сметка на средствата, които се вливат в библиотечния информационния сектор. Това е напълно разбираемо като се има предвид сериозната конкуренция на информационния пазар, с постоянно увеличаван се брой субекти и канали за разпространение на информационни услуги и продукти. Съвкупно е по едно прозрачен начин, на основата на резултатите, библиотеките да изпитват публично своето място, мнение и дейност в днешно време.

Много активна роля по отношение на разработването и внедряването на индикатори за измерване ефективността и качеството на библиотечната дейност играят професионалните асоциации, волонти изследователи, различни държавни и неправителствени организации. Особено активна дейност в тази насока развива ИФЛА. През годините тя и други сградни организации разработват и предлагат на библиотеките разнообразни методи, статистики и подходи, свързани с оценка на ефективността и качеството на библиотечната дейност. Основната задача рече и тази насока има ISO TC 46 SC 8 „Качество – статистика и оценка на ефективността“ и ISO 9001:2015, в които се дава определение на качеството като „*достоверното съответствие на продукт или услуга на даден комплект от стандарти или очаквания*“, цитираният по-горе БДС ISO 11620:2013 определя индикатори за ефективност на библиотеката като „*цифрови, статистични или други показатели, извлечени от библиотечни статистики и използвани за характеризирание ефективността на библиотеката*“¹. Изданието на ИФЛА за измерване на качеството и библиотеките и оценяване на ефективността² първоначално се използва като ръководник и се прилага в практиката на библиотеките. Според авторите на книгата измерването на качеството и оценката на ефективността на практика означава „... *събирането на статистически и други данни, които отразяват дейността на библиотеката и анализването им, за да бъде тя оценена. Или с други думи: сравняването на това, което прави библиотеката (ефективността) с това, което трябва да прави (целевата мисия и това, което иска да постигне институцията)*...“³

¹ Ровица, Пол, Бюкхорст Петерте *Измерване на качеството в библиотеките: статистика на ефективността* 2 дон. изд. София: ИИИВ, 2011. 268 с. ISBN 978-954-9837-21-9.

² Тамтам с 19.

У нас през последните 20 години проблемът за ефективността на библиотечно-информационното обслужване не е бил обект на проучване или изследване от страна на академичната общност. Но не само това, националната библиотечна политика не се базира на реалното проследяване на каквито и да било индикатори, характеризирани ефективноста на работата на библиотеките. Не са правени дори смисли финансовото на библиотеките до се открива резултатите от работата, или е измерена ефективността. При планирането не са определени целеви стойности на индикатори, които библиотеките трябва да постигнат.

В проекта за Стандарт е включен набор от девет индикатора за измерване на качеството и ефективността на библиотечното обслужване в регионалните, общинските и читалнишните библиотеки:

1. Обхващаемост на населението за читатели на библиотека;
2. Посещаемост – посещения в библиотеката на жители, вкл. босла са добавят на библиотеката, посещения на културни изяви и др., виртуални и физически посещения;
3. Книготънемания на жители/обхващаемост;
5. Процент удовлетворени читатели/експресия и процент откази;
6. Брой културни и други мероприятия за година;
7. Брой участия на персонала в квалификационни мероприятия за година;
8. Участие в регионални, национални и международни проекти за година;
9. Брой ползватели на публичен библиотекар.

Важно е да отбележим, че това е набор от основни индикатори, характеризирани работата на всяка една обществена библиотека. Те са свързани с измерването на ресурсите, инфраструктурата и ползването на библиотечните ресурси. Целенасочено не са включени целеви стойности за всеки от индикаторите, каквато е практиката в другите страни. Трудните условия, в които нашите обществени библиотеки буквално стеляваха през последните 20 години, сътресенията и анимациите, свързани с постоянното намаляване на персонала, отнемането на сградни и преместването в неподходящи помещения, драстичните ограничения в набавянето на нови библиотечни материали, технологичното отстатъци – всичко това довежда до значително „деградиране“ на библиотечното обслужване и невъзможност библиотеките да отговарят на променените потребности на общественото от информация. Линиата на нови библиотечни материали пряко повлия върху обхващаемостта, посещаемостта и книготънемането. Затоваването на целеви стойности е реалистично едва след прилагането на стандарта в планирания период от три години, през които като се стремим към покриването на показателите, библиотеките постепенно ще създадат необходимите предпостав-

ки за повишаване на ефективността на библиотечно-информационно обслужване. След прилагането на Стандарта за първия тригодишен период и анализа на постигнатите резултати, ще бъде възможно в бъдещите му актуализации да се докажат адекватни на състоянието целеви стойности за всеки от индикаторите. Възможно е и добавянето на нови индикатори, които още по-детайлно ще характеризират ефективността, а също и ефективността на работата на обществените библиотеки, както и потенциални им за развитие.

Последният раздел в проекта за Стандарт е „Показатели и индикатори за Националната библиотека „Св. св. Кирил и Методий“. Бет да се спираме подробно на този раздел е важно да се отбележи припокриването в една и съща степен на зададените показатели и индикатори в международния стандарт и тези в нашия проект за Стандарт. Включени са редица специфични показатели и индикатори, които отразяват уникалните функции на националната ни библиотека, като например тези свързани с дигитализираната на книжовните паметници, научната дейност, опазването на библиотечните колекции, читалската дейност и потенциална за развитие. По такъв начин националната ни библиотека ще е напълно съвместима с националните библиотеки на другите държави.

ВЪВЕЖДО ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Проектът за „Стандарт за библиотечно-информационно обслужване“ на БИНА е напълно съобразен с международните изисквания за оценка на ефективността и на качеството на работата в обществените библиотеки. Стандартът ще бъде полезен инструмент за осигуряване на обществена оценка и контрол на дейността на библиотеките. Неговото прилагане ще доведе нашите библиотеки до съвременните форми за управление и развитие, да ефективно използване и подобряване на техните ресурси и възможности.

За първи път в нормативен документ за обществените библиотеки са включени показатели и индикатори, определени в международните стандарти, което осигурява постигането на съвместимост на резултатите на българските библиотеки в международна перспектива.

Стандартът ще допринесе за оптимизирането на националната библиотечната мрежа, като по този начин ще се гарантира библиотечно-информационното обслужване и задоволяване на потребностите и интересите на гражданите във всяко населено място на страната. Постепенно ще се постигне равнопоставеност при обслужването на хората, независимо от населеното място, в което живеят. По този начин ще бъде демократизиран достъпа до информацията, ще се превъзмогнат паралелките на информационната и дигиталната илюзия и хората

в по-малките, отдалечените и с по-слаби финансови ресурси населени места

Измерването на ползването на ресурсите ще даде възможност за разработването на политики за гарантиране достъпа на гражданите до документи и услуги чрез утвърждаване ролята на библиотеките в информационното общество, възлетици в развиещи се стратегически документи за развитието на Националната мрежа на обществените библиотеки

Може би най-накрая ще трябва да се опитаме да отговорим и на въпроса, поставен в началото на настоящата статия „Къде се „изпуби“ нашият Стандарт?“ На 17 май 2013 г. е почетното знание „Доктор хонорис кауза“ на Алма Матер бе удостоен световноизвестният писател и поетът на Победата наградата за литература Марио Варгас Льоса. Наскоро той даря 30 000 г. на библиотеката на родиния си град в Перу. В своята публична реч в Аудиторията на Университета, посветена на четенето, книгите и литературата, той каза: „Разказват, пропити от литература, много по-трудно могат да бъдат манипулирани и излъгани“. Той изтъква и важната роля на книгите и четенето за развитието на обществото: „Благодарение на литературата сме излезли от пещерите и сме стигнали до изгледите“, отбелязва именитият писател.¹¹

Явно политическият превесът в нашата страна е на другото мнение – да има верникоплатни, послушни, немислещи, неграмотни и немечаещи хора. Пие, библиотекарите, заставаме край интелекта, зад мислещите и край мечтателите. Пие знаем, че достъпването до новите пазнети става чрез знанията и чрез идеите. Спечелването на една малка бинка към този свят е и тази свързана с въвеждането на Стандарта¹². За да дадем пазне на хората в нашата страна да по-добър живот, поставен на пазне става на пазнеостите на културата¹³.

¹¹ Марио Варгас Льоса: „Нека не позволим на книгите да живеят само в библиотеки, университети, кабинетите на писателите. Те да се разпространят до всички“. В: Спиййски университет „Св. Климент Охридски“ [онлайн]. Последно редактирано: 17.05.2013 9:05 PM [Прегледано на 08.01.2014]. Достъпно на: <http://www.uni-sofia.bg/index.php?nav=110&nav=1&id=1&name=vargas+Losa>
neka ne pozvoljavame knighe da zhiveyat samo v bibliotekite universitetne kabine
cite na pisatelite te sa se rodili za da stigat do vsichki

Проект!

МК-27.02.2015 г.

Общи бележки от А.Димчев относно:

СТАНДАРТ
за библиотечно - информационно обслужване

- Не са включени показатели за нови дейности и услуги, базирани на ИКТ и мобилни комуникации. Особено неприсъщо е това при Националната библиотека.
- Не се отчита ролята и потенциала на т.нар. Централни общински библиотеки, техни функции (напр. при обслужването) се прехвърлят на РБ.
- Липсват мотивационни и контролни механизми – при неизпълнение на дейности, или при нежелание на ръководните органи (общински, читалищни и др) да финансират в рамките на залаганите показатели. Или мотивационни средства за органи, които преизпълняват финансовите и др. показатели. Без такива механизми Стандарта има пожелателни функции!!!
- Не се отчита ролята на общинските библиотечни органи, които съгласно ЗОБ се създават да регулират библиотечно-информационното обслужване на територията на общината.

ФИНАНСИРАНЕ???

Предложение за: Механизъм и контрол за изпълнението на Стандарта:

- Ежегодно до 31 март на съответната година общините представят в МК и МФ отчет за изпълнението на показателите в обществените библиотеки под тяхно разпореждане и финансиране.
- Отчетите се приемат на сесия на общинските съвети, подготвени от обществените библиотечни съвет и общинските комисии по култура (библиотечни)
- При положение, че не се изпълняват заложените показатели (между 10-50%-породи отказ на общината да финансира дейностите в тяхната цялост), МК уведомява МФ за намаляване на делегираните бюджети за съответната община със съответния процент. Намалението влиза в сила за бюджета за следващата бюджетна година.
- При положение, че показателите са преизпълнени, МК уведомява МФ да отпусне допълнителни средства в размера на преизпълнението на финансовите показатели. Увеличението влиза в сила от следващата бюджетна година.
- Намаляването, или увеличаването на средствата може да се регулира и чрез различните програми на МК- за книги, за подкрепа на РБ и на читалищата и т.н.)

СТАНДАРТ
за библиотечно – информационно обслужване

4. Министерството на културата:

г) въвежда на механизми за контрол и изпълнение на заложените показатели, индикатори и финансиране за постигане на заложените цели на Стандарта.

II. Показатели за регионални, общински и читалищни библиотеки

5. Демографски условия за откриване (и функциониране) на обществена библиотека.

5.2. Регионалните и общинските библиотеки при доказана необходимост могат да открива(т) филиали на всеки 10 000 жители, ако на територията, на която осъществяват дейност не функцио-

нира друга, покриваща условията на стандарта, обществена библиотека.

5.3. Труднодостъпни и населени места с по-малко от 500 жители, в които не функционира обществена библиотека, се обслужват чрез подвижни форми на библиотечно обслужване от съответната регионална библиотека. (или ЦОБ-ЧБ)

5.4. В областните градове функциите на общински библиотеки се изпълняват от съответните регионални библиотеки. (ЧБ???)

Дейност в регионалните, общинските и читалищните библиотеки

IV. Показатели и индикатори за Националната библиотека „Св. Св. Кирил и Методий“

12. Изграждане на колекциите.

12.1. Показатели:

в(БД???)

г)ел. документи от интернет

•

17.1. Показатели

в) брой информационни единици, в т. ч. и информационните услуги – *от 7000 до 8 000 информационни единици;*

АИО- дистанционно???

17.2. Индикатори.

-сайт??-информ в него

в) национални и международни ангажменти на библиотеката

-българи зад границата???

– основен ангажмент по смисъла на чл. 42, ал. 1-5 от Закона за обществените библиотеки, (електронно правителство)

ДОПЪЛНИТЕЛНА РАЗПОРЕДБА

УНИВЕРСИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА
„СВ. КЛИМЕНТ ОХРИДСКИ“
БЪЛГАРИЯ, 1043 СОФИЯ
БУЛ. ЦАР ОСВОБОДИТЕЛ 15
ТЕЛ. (359-2) 846 75 84; 9308 536
URL: <http://www.libsu.uni-sofia.bg>

UNIVERSITY LIBRARY
„ST.KLIMENT OHRIDSKI“
1043 SOFIA, BULGARIA
15 TZAR OSVOBODITEL BOUL.
TEL. (359-2) 846 75 84; 9308 536
URL: <http://www.libsu.uni-sofia.bg>

УВЕРЕНИЕ

Отдел “Библиотечно-информационно обслужване - БИО” на Университетска библиотека при Софийски Университет “Св. Климент Охридски” издава настоящия документ на:

проф. д-р Александър Георгиев Димчев

Философски факултет – Софийски университет «Св. Кл. Охридски»

в уверение на това, че са изготвени справки за публикационната и /или цитатна активност на автора. В справките не са включени автоцитати.

1. В БД “Web of Science Core Collection” за периода от 1985 до 2015 година чрез Cited Reference Search или Cited Author Dimchev A* са открити **7 броя библиографски цитирания** ;
2. В БД “Web of Science Core Collection” за периода от 1985 до 2015 година чрез Author Finder и отчета Citation Report са открити: **2 броя индексирани публикации и 1 библиографско цитиране на тези индексирани публикации с личен импакт фактор H-index=1**
3. В БД “Academic Search Complete” – EBSCOhost е открито **1 библиографско цитиране**;
4. В БД “Scholar – Google” са открити **49 броя библиографски цитирания на 20 публикации**, като не са включени автоцитатите.
5. В БД “ИНИОН – РАН - НАУКОВЕДЕНИЕ” са индексирани **31 броя публикации**.
6. В “Library of Congress Online Catalog” - са индексирани **13 броя публикации**.
7. В “British Library” - са индексирани **7 броя публикации**.
8. Във ВИНТИ са индексирани **23 броя публикации**.

20.02.2015 г.
гр. София

Изготвил справката: / п. /
/гл.ас. инж. Елена Койчева/

**ФОНДАЦИЯ „ОТВОРЕНО ОБЩЕСТВО“ – СОФИЯ
ФОНД „БИБЛИОТЕКИ“**

**СЪЮЗ НА БИБЛИОТЕЧНИТЕ И ИНФОРМАЦИОННИТЕ РАБОТНИЦИ
(СБИР)**

**КАТЕДРА ПО БИБЛИОТЕКОЗНАНИЕ, НАУЧНА ИНФОРМАЦИЯ И
КУЛТУРНА ПОЛИТИКА**

**П Р О Е К Т
ЗА СЪЗДАВАНЕ НА ОБРАЗОВАТЕЛЕН ЦЕНТЪР ЗА ПРОДЪЛЖАВАЩО
ОБРАЗОВАНИЕ ЗА БИБЛИОТЕКАРИ**

доц д-р Александър Димчев

*Ръководител на катедра „Библиотекознание, научна информация, културна политика“
Софийски университет „Св. Климент Охридски“,
Председател на СБИР*

**СОФИЯ
2000 Г.**

ОБОСНОВКА НА ПРОЕКТА

В основата на всяка успешна библиотечна система стои доброто библиотечно образование и непрекъснатата квалификация на персонала на библиотеките. **В резултат на измененията на информационната среда в съвременния свят библиотечното образование се динамизира.** Голямо значение придобиват формите на продължаващата квалификация, които чрез разпространението на нови знания и умения, целят да модернизират и усъвършенстват дейността на библиотеките и да отговорят на насоките, свързани с конвергенцията и глобализацията в информационния сектор.

Водещите тенденции, които изискват сериозна промяна в образователната политика и квалификацията на библиотечния персонал, са следните:

– **изменения в мисията, задачите, функциите, технологиите и управлението на библиотеките**

– **непрекъснатата квалификация на библиотечно-информационните специалисти през целия им трудов живот.**

В България комплексният характер на тези обективни промени е функция на възможностите, които новите информационни технологии предлагат на библиотеките, на промените в прин-

ципите на общественото устройство, на икономическите затруднения в страната през последните години. Резултатът от действието на тези фактори е значително закъснение в прилагането на нови информационни технологии в библиотеките в национален мащаб и неподготвеност на персонала за използването им както в организационен, така и в технологичен план. Новите идеи за развитие на библиотечните дейности и взаимодействието на библиотеките с културни, информационни институции и мрежи от цял свят са недостатъчно познати и използвани от голяма част от действащите библиотекарски и ръководители на библиотеките.

Необходимостта от бързи промени налага те да бъдат осъществени в основната си част от поколение библиотекари, което е получило професионалната си подготовка при различни от днешните условия и изисквания. Техните знания и умения могат да бъдат разширени и усъвършенствани като се осигурят условия за системна работа по допълнителната им квалификация. Това ще приобщи библиотечната общност към водещите тенденции и подходи на действие в библиотечно-информационния сектор.

СЪСТОЯНИЕ НА ПРОДЪЛЖАВАЩАТА ПРОФЕСИОНАЛНА КВАЛИФИКАЦИЯ (ППО) И ОБРАЗОВАНИЕТО НА БИБЛИОТЕЧНО-ИНФОРМАЦИОННИТЕ СПЕЦИАЛИСТИ В БЪЛГАРИЯ

Исторически преглед

Началните стъпки за професионално библиотечно образование у нас се правят в първите десетилетия на 20 век. Принос в тази област имат редица институции – Софийския университет, Народната библиотека и др. Но целенасочената държавна политика в областта на ППО у нас води началото си от 1973 г., когато с Постановление № 2 на Министерския съвет от 7.02.1973 г. бе поставено началото на следдипломната квалификация. Това постановление даваше възможност именно Софийският университет „Св. Климент Охридски“, като висше учебно заведение с най-стари традиции и най-квалифициран персонал, да организира форми на следдипломно обучение за широк спектър от специалности. От 1980 г. с Постановление № 42 на МС бе регламентирано създаването на Единна национална система за повишаване на квалификацията на кадрите. Тя разшири кръга на участниците в процеса на продължаващото професионално образование, като с различни форми в него се включиха и други институции като Народната библиотека „Св. св. Кирил и Методий“, Държавният библиотекарски институт и др.

Катедрата по библиотекознание и научна информация към Софийския университет стана главен организатор на преквалификацията на специалисти от различни области на знанието в библиотекари за научните библиотеки и в информационни специалисти за отрасловите информационни центрове. При всички несъвършенства на тази държавно регулирана и управлявана система, тя даде тласък за развитието на продължаващото професионално образование, а Катедрата натрупа ценен опит в ППО.

Съвременно състояние

През последните години в България се полагат усилия за усъвършенстване на библиотечното образование. В съответствие със Закона за висшето образование, в сила от януари 1996 г., библиотечно-информационните науки се изучават в университети (Софийския университет „Св. Климент Охридски“ и Великотърновския университет „Св. св. Кирил и Методий“) и Колежа по библиотечно дело. В класификатора на специалностите и в Единните държавни изисквания, утвърдени през 1997 и 1998 г., те намират своето място, регламентирани са „ядрата“ на учебните програми и процедурните изисквания към обучението на **специалисти** и **бакалаври**. Изработени са учебни програми за **магистри** (в СУ „Св. Климент Охридски“ и ВТУ, първите от тях завършиха семестриално през учебната 1997/1998 г.), а **докторантурата** продължава, макар и не в желан темп, да бъде основен резерв за попълване на научния състав

в специализираната област. Общо преценено, образованието – като принцип и подход, е в крак с изискванията на съвременността.

Съществуват обаче, много проблеми, които сериозно спъват обучението и снижават качеството на подготовка на бъдещите библиотекари. Крайно недостатъчни са учебниците и другите помагала по възловите дисциплини на библиотечно-информационните науки. Студентите разполагат с твърде ограничени възможности за изява и демонстриране на своите знания и творчески дарби. **Не отговаря на потребностите техническата база – нито по количество, нито по качество.** На практика почти липсват възможности за активен обмен с реномирани чуждестранни сродни учебни институции.

С много сериозни проблеми е обременена и **продължаващата квалификация** на библиотекарите. Предлаганите форми са оскъдни и по съдържание, и по възможности за обхващане на повече хора от различни видове библиотеки, а също и по отношение на актуалността на предлаганата материя в съответствие със социалната поръчка и изменения в библиотечно-информационния сектор. **Реално в нашата страна липсват образователни центрове, които да работят за непрекъснатата професионална квалификация на библиотечния персонал.** Липсва системност, необходимите информационни технологии, гъвкавост, разчита се на епизодични форми – семинари, работни срещи. В последните 8 – 10 години Съюзът на библиотечните и информационните работници и фондация „Отворено общество“ се явяват единствени субекти на по-целенасочена дейност в това отношение. Те организират и подпомагат провеждането на конференции, семинари, издават отделни материали в помощ на библиотечната квалификация. Отделни опити се правят и от някои библиотеки, които организират еднодневни и двудневни семинари, но те имат ограничени цели. Тези усилия не могат да компенсират нуждата от системна и целенасочена квалификация на библиотечния персонал. Това води до изоставане на библиотечните кадри от съвременните изисквания, което е една от причините за недоброто функциониране, управление и дейност на библиотеките и бавното навлизане на новите информационни технологии. **Все по-категорично се налага идеята за формиране на образователен център, който да поеме квалификацията на библиотекарите и информационните специалисти на едно съвременно ниво.** В България има около 7 000 библиотеки от различни видове, чиито персонал е сериозен потенциален ресурс за участие в образователния център.

ЦЕЛИ НА ПРОЕКТА

- Да се създаде в България за нуждите на непрекъснатата квалификация на библиотечно-информационните кадри от различните нива образователен център, който да бъде съобразен с водещите международни тенденции.
- Обучението да се извършва чрез съвременни технологии и методи.
- Да се създаде възможност за мобилност на персонала в библиотеките чрез придобиване на нови знания и умения.
- Да се издадат учебници и помагала, които да издигнат равнището на подготовка, да систематизират най-нови постановки и да станат основа за конкретни подобрения на информационния трансфер.
- Центърът да се утвърди и след време да премине към самофинансиране.
- Да се укрепи ролята и мястото на Съюза на библиотечно-информационните работници като център за непрекъсната квалификация по подобие на библиотечни асоциации в други страни.

СЪЩНОСТ НА ПРОЕКТА

I. СЪЗДАВАНЕ НА ОБРАЗОВАТЕЛЕН ЦЕНТЪР

Предлага се да бъде създаден **Център за продължаващо обучение** на библиотечно-информационни специалисти, който да отговаря на следните критерии:

1. Да дава сертификат за квалификация от лицензирана образователна институция – Софийския университет „Св. Кл. Охридски“
2. Да предлага качествена специализирана подготовка чрез:
 - участие на преподаватели с опит в образователния процес
 - участие на водещи специалисти от страната и чужбина
 - възползване от натрупания опит в организирането и провеждането на подобни курсове
3. Да разполага с необходимата материална база:
 - добре обзаведени и оборудвани помещения за занятия*
 - комуникации, софтуер, информационни ресурси**
 - компютърна и репрографска техника
4. Да осигури висока ефективност при използване на техниката
5. Да съдейства за утвърждаване ролята на неправителствените професионални организации
6. Да има добри възможности за набиране на курсисти
7. Да има работеща административна структура, свързана с продължаващото образование.

...

* *Центърът се нуждае от помещения с площ около 50 – 60 кв.м. Наемът за подобна площ е около 400\$ на месец, или около 4 800\$ годишно.*

** *Таксата за неограничен достъп до Интернет за 8 компютри за 12 месеца е 2 400\$. Таксата за наета телефонна линия е 1700\$. годишно. Разходите за закупуване на сървър са около 1 500\$.*

Институциите, които отговарят на тези, критерии или поне частично ги покриват са:

- Съюзът на библиотечните и информационните работници (СБИР)
- Катедрата по библиотекознание, научна информация и културна политика.

Др. 305, 1 януар 2001.

програма библиотеки

Проект „Свят от музика“

На 19 декември 2000 със специално подготвена програма областната библиотека „Никола Фурнаджиян“ в Пазарджик представи пред обществеността в града,

пред свои читатели и любители на музиката проекта си „Свят от музика“, който бе одобрен и финансиран от програмата „Библиотеки“ на фондация „Отворено общество“ – София, през есента на миналата година. Библиотеката получи 1200 лева за нуждите на отзела „Изкуство“, с която била закупени нови музикални записи и техника за лично прослушване.

Проектът „Свят от музика“ включва повече от 130 компактдиска с класическа, джаз и друга музика, избрани съобразно интересите

на посетителите на пазарджикската библиотека.

Благодарение на подкрепата на фондация „Отворено общество“ и успешната реализация на този проект библиотека „Никола Фурнаджиян“ обогати своя музикален фонд с нови информационни носители и редица предлаганите услуги, като започна да предоставя музикални компактдискове за прослушване вкъщи.

Особено заслуга има проф. Василка Спасова, художествен директор на фестивала „Земни музикални вечери“, която консултира библиотеката в избора ѝ и представи проекта пред събралата се аудитория.

Василка Спасова

Излезе от печат сборник с материалите от провеждания през октомври 2000 в Добрич Национален семинар на тема „Библиотечно обслужване на лицата в неблагоприятно положение“.

Със спомоществователството и подкрепата на фондация „Отворено общество“ и Британски съвет, домския и организатор на семинара бе добричката библиотека „Дора Габе“.

Сборникът съдържа основните доклади, представени в програмата на семинара, библиография на материалите и информация за сайтове в Интернет по темата за библиотечното обслужване на лицата в неблагоприятно положение.

Фондация „Отворено общество“ – София, и институт „Отворено общество“ – Будапеща, чрез своята Международна библиотечна програма предоставят:

• 50 000 щ. д. за изграждане на Център за продължително обучение на библиотекари. Създаването на центъра е съвместен проект на Съюза на библиотечните и информационни работници (СБНР), фондация „Отворено общество“ и Катедрата по библиотечно-информационни науки и културна политика към СУ „Св. Климент Охридски“. Задачата на проекта е в продължително на две години да бъде изградена система за организиране и провеждане на образователни курсове за библиотекари по теми, съобразени със съвременните световни тенденции в библиотечната професия. Курсовете, организиран и провеждан в центъра, са

предназначени за вече завършили образованието си библиотекари от цялата страна.

• 4000 щ. д. на Народно читалище „Пробуда“, с. Батиница, Русенска област, за осъществяване на проект „Библиотечно обслужване в малките селща и условията на децентрализация“.

Средствата се предоставят за организиране и провеждане на курсове по гражданско и здравно образование, курсове по компютърна грамотност и английски език за гражданството в община Дие мотани, Русенска област.

• 17 381 щ. д. за осъществяване на проект на тема „Публичната библиотека „Проф.

Бонн Пенев“ – Ранград, в помощ и услуга на своите потребители от града и региона. Задачата на проекта е да се подобри обслужването в библиотеката чрез въвеждането на нови информационни технологии за интегриране на наличните библиотеки в обществото. Библиотеката се ангажира да осигури ретропрочната сума, за да може тя да се превърне в модерен и съвременен информационен център, който да обслужва не само Ранград, но и жителите на цялата област.

• 8085 щ. д. на Народно читалище „Алеко Константинов“ – Пловдив, за проекта „Детски клубен център „Принцеса“.

брой 311 отворено общество

разпространява се безплатно
излиза в четвъртък

електронен вариант
www.osf.bg/osfpress

10 април 2001

Център за продължаващо обучение на библиотекари

Борис Савова
снимки Димитър Димитров

На 19 април 2001 с двудневен учебен семинар на тема „Компютрите в електронна среда“ започна своята работа Центърът за продължаващо обучение на библиотекари.

Проектът за изграждане на центъра бе одобрен през септември на 2000 и бе финансиран от фондация „Отворено общество“ – София, и Международната библиотечна програма на институт „Отворено общество“ – Букурещ. Партньори в тази инициатива на фондация „Отворено общество“ – София, са Съюзът на библиотечните и информационните работници и Катедра по библиотечно-информационна, научна информация и култур-

на политика към Философския факултет на Софийския университет „Св. Климент Охридски“.

Основан лектор на първия семинар, организиран от новия център, бе Димитър Ейдж, преподавател в библиотечен специалност от САЩ, взел участие в про-

ведената през ноември 2000 в София Международна конференция „Библиотеките в епохата на Интернет“.

Задължително за всички да бъдат обсъдени специфични проблеми на компютърната, включително за компютърна в Интернет среда и управлението на финансовите средства в библиотеките. Лекция изнесе и Гисела Хошланд, представител на немската компания SALR.

Подробности по конкретните теми, обсъдени по време на семинарните занятия, могат да бъдат намерени на Интернет адрес: www.library.osf.edu/geo/Le5000sofia.html

програма образование

Интернационализация на висшето образование

Европейската асоциация за международно образование (EAME) продължава да набира кандидатури за традиционните си специализирани курсове в областта на интернационализацията на висшето образование.

Курсовете са насочени към професионално даващите с интернационализация или международен обмен. В края на обучението всеки участник ще разполага с ясна рамка за управление на

международните отношения във висшето образование и с практически умения за прилагането й.

Все още се приемат кандидатури за участие в трети курс, обявен в брой 309 на вестника „Отворено общество“.

Интернационализация на учебните програми във висшето образование
16–21 юни 2001, Берлин
Такса: 1293,28 евро
(за членове на EAME – 1202,52 евро)

За допълнителна информация се обръщайте към:

EAME Secretariat, P.O. Box 11189
1001 GD Amsterdam, The Netherlands
tel. (0031 20) 525 49 99
fax: (0031 20) 525 49 98
e-mail: eale@eale.nl
www.eale.org

Фондация „Отворено общество“ не осигурява финансиране за участие в курсовете.

брой 320 отворено общество

разпространява се безплатно
излиза в четвъртък

електронен вариант
www.osf.bg/osfpress

18 окт. 2001

Започна работа Центърът за продължаващо обучение на библиотекари в Софийския университет

На 1 ноември 2001 е откриването на новата учебна палата в Софийския университет „Св. Кирил и Методий“ официално бе открит и Центърът за продължаващо обучение на библиотекари. Създаден със спонсороваността на фондация „Отворено общество“ – София, и на Международната библиотечна програма към институт „Отворено общество“ в Будапеща, центърът е съвместно дело на Съюза на библиотечните и информативни работници и на катедра „Библиотечнознание, научна информация и културна политика“ на Философския факултет в Софийския университет.

Във въвеждащите се думи ръководителят на центъра, д-р Александър Демчев, обяви задачите, които на обучение, условията за включване в курсовете, както и възможността за дипломиране на обучените за успешно завършване.

На две отделни оборудвани зали курсистите имат възможност не само да слушат лекции, но и да изпълняват практически задачи, представени в специален модул на учебната програма. Програмата е съвременна, с възможности за развитие в зависимост от новото и нуждите на курсистите, като осигурява квалификация на библиотечно-информационни специалисти в

областта на новите информационни технологии и техните приложения в управлението на библиотеките и на информационните ресурси и услуги. Акцентът е поставен върху изграждането на практически умения и знания, които да бъдат приложени в ежедневната професионална дейност.

Центърът за продължаващо обучение на библиотекари е базис за страната и е част от мрежа образователни центрове в държавите от Централна и Източна Европа, подкрепени от Международната библиотечна програма с цел да се насърчи обменът на учебни програми, преподаватели и курсисти.

Предоставени са 50 хиляди щатски долара за изграждане и оборудване на центъра и за финансово подкрепа за курсисти и преподаватели, като паралелно с това центърът трябва да работи също на самофинансиране.

На откриването присъстваха представители на библиотечната гилдия в София и в страната, както и спонсороваността и авторите на проекта. Той бе един от спонсирите обявени през 2000 година на институт „Отворено общество“ – Будапеща, и Международната библиотечна програма за изграждане на центрове за продължаващо обучение на библиотекари в страните от Централна и Източна Европа.

Специализираната на фондация „Отворено общество“ – София, и на Университета в Йейл, Али Попови, е лектор на първия от серията курсове на тема „Стратегии и политики на търсене в Интернет“, който завърши в началото на октомври. Паралелно се провежда и втори курс на тема „Класификация обработка“ с ръководител г-н, асистент д-р Олга Харизанова, преподавател в катедра „Библиотечнознание, научна информация и културна политика“.

Курсовете на Центъра за продължаващо обучение на библиотекари са достъпни за всички. Желещите могат да се записват за участие чрез Съюза на библиотечните и информативни работници на телефон (02) 987 07 34. Е-адреса на сайта, както и в Интернет на адрес: <http://lib.osf.net/bol/>

Бориса Соболева

Влиянието на обучението по обществено здравеопазване върху здравето на населението и здравната политика

Това беше темата на XXIII годишна конференция на Европейската асоциация на учениците по обществено здравеопазване (ASPHER), която се проведе в края на септември в Дюбровник, Хърватия.

Конференцията започна с общо събрание, на което бяха обсъдени кандидатите за членство в асоциацията. Учреденият в началото на лятото факултет по обществено здравеопазване към Медицинския университет във Варна бе уведожен като един от новите членове на асоциацията.

След присъединяване на общото събрание се проведе лекция и работни срещи. В представените доклади и в дискусиите бяха изпозвани теми като:

- Увеличаване на качеството на обучението по обществено здравеопазване
- Ръководство на обучението по обществено здравеопазване за намаляване на неравенствата в здравето състояние на населението
- Партньорство между институции
- Международна мрежа за обучение
- Предизвикателства пред страните от Европейския съюз и от Централна и Източна Европа от гледна точка на образованието

Участието на България в ASPHER оведрява за подобряване на качеството на университетските програми за обучение по обществено здравеопазване и изграждането им с европейските стандарти.

Дистанционно обучение по епидемиология

В Информационния център „Отворено общество“ в София е на разположение демонстрационен диск за дистанционно обучение по епидемиология. Програмата е разработена и предоставена от Лондонския институт по дигитална и промишлена медицина.

Емилка Томчева

пред отворено общество

На 19 и 20 октомври 2001 в хотел „Ривинка“ в София ще се провежда работния семинар на тема „Образователни и здравни проблеми на ромското население“. Семинарът се организира от програмата „Проблеми на жените“, програма „Ролята“ и програмата „Обществено здравеопазване“ на фондация „Отворено общество“ – София. Целта на срещата е да се идентифицират специфични проблеми и нужди на жените от ромския пренос в областта на образованието и здравеопазването. В срещата ще участват представители на неправителствени организации, граждански служения, държавни институции. Откриването е на 19 октомври от 9,00 часа.

брой 320

отворено общество
български

СОФИЙСКИ УНИВЕРСИТЕТ "СВ.КЛИМЕНТ ОХРИДСКИ"
СЕКТОР СЛЕДДИПЛОМНА КВАЛИФИКАЦИЯ

ДОГОВОР

за съвместна дейност

№ С-РМ/СЛ.СЛ

Днес, 10.01.2000 г. в гр.София между Софийския университет "Св.Климент Охридски", бул."Цар Освободител" № 15, ЮЛ съгласно ЗСВУС и чл.6 от ЗВО, БУЛСТАТ - Ю000670680, д.№ 1220022435, представляван от Ректора проф.д-р Боян Биомчев, наричан за краткост ИЗПЪЛНИТЕЛ от една страна и Съюз на библиотечните и информационни работници в България, адрес:София,пл."Славейков",№4, БУЛСТАТ ЛР.121514988 д.№ 122.0045451, представляван/а/ от проф.Ани Гергова, наричан за краткост ВЪЗЛОЖИТЕЛ от друга страна, се сключи настоящия договор за следното:

I. ПРЕДМЕТ НА ДОГОВОРА

1. Организиране и провеждане на краткосрочни квалификационни курсове за продължаващо обучение на библиотекари във Философски факултет-Център за продължаващо образование на библиотекари в Р България /ЦПОБ/.
2. Обемът и съдържанието на квалификационните курсове се уточняват в учебните програми, предлагани от Координационния съвет на Центъра и утвърдени от Декана на факултета.
3. Договорът се сключва за срок от 12 месеца, считано от датата на започване на занятията.

II. ПРАВА И ЗАДЪЖЕНИЯ НА ИЗПЪЛНИТЕЛЯ

4. Определя Философският факултет - ЦПОБ за пряк изпълнител на този договор.
5. Осигурява съвместно с Координационния съвет на Центъра екип от висококвалифицирани преподаватели за провеждане на обучението.
6. Изготвя и утвърждава съгласуваните с Координационния съвет на Центъра учебни програми за отделните курсове.
7. Подготвя необходимата документация, съгласно Правилника за СДК в СУ и издава съответните заповеди.
8. Издава на успешно завършилите квалификационни курсове документи, съгласно Наредбата за единните държавни изисквания към съдържанието на основните документи издавани от ВУ.
9. Осигурява материалната база за провеждане на учебния процес - помещения и ползване на УМК.

III. ПРАВА И ЗАДЪЖЕНИЯ НА ВЪЗЛОЖИТЕЛЯ

10. Организира рекламната кампания и набирането на курсисти за тези курсове.
11. Назначава координатор на ЦПОБ.
12. Осъществява контрол за присъствените занятия и спазване графика на обучение. Води учебната документация, която представя на СУ след завършване на всеки курс
13. Осигурява обзавеждането и техниката за обучението.

... да информира данъчните органи с цел проверка на данъчния статус на организацията и разходването на предоставените като дарения средства в съответствие с българското данъчно законодателство.

4. Да изисква възстановяване на предоставените средства, при условията, включени в настоящия договор, както и да заведе съдебен иск при неизпълнение на задълженията по договора от страна на СБДР.

Чл. 6. За всички неуредени в този договор въпроси се прилагат разпоредбите на Закона за задълженията и договорите и другите действащи нормативни актове на българското законодателство.

Чл. 7. Проектът за създаване на Център за продължаващо образование за библиотекари е неотменна част от настоящия договор.

Договорът се подписва и подписи в два еднакви екземпляра.

ПРЕДСТАВИТЕЛИТЕ НА ОРГАНИЗАЦИЯТА ТРЯБВА ДА СЕ ОТЧЕТАТ ДО 31.12.2002 г.

ЗА ФОНДАЦИЯТА :

ЗА ПОДДПОМАГАНАТА СТРАНА:

Фондация "Отворено общество" : София 1408, ул. "Балча" №1
Тел.: 91 932 781 Е-поща: 91 932 781 Факс: 951 63 48

Handwritten signatures and initials, including a large signature that appears to be 'H. Lukanov'.

ФОНДАЦИЯ "ОТВОРЕНО ОБЩЕСТВО" - СОФИЯ

ДОГОВОР

За целело безвъзмездно финансиране на проект на юридическо лице
№ 768 от 12.12.2000 г.

Днес, 12.12.2000 между ФОНДАЦИЯ "ОТВОРЕНО ОБЩЕСТВО" адрес и седалище София, ул. "Солунска" №66, ф.д.2098 Булевард 831524005 Дънънен No 2221022141 (наричана за краткост "Фондацията"), представявана от ГЕОРГИ ГЕЛЧЕВ - ИЗПЪЛНИТЕЛЕН ДИРЕКТОР чрез координатора от една страна и Съюз на библиотечните и инфо работници С Б И Р, със седалище и адрес София, площад "Славейков" № 4, стая 609, Столична библиотека, рег.ф.д. №2013/1990 с пререгистрация 23.03.99, Булевард 8121514888, Длъжнен номер 1220045451, наричан за краткост в договора "СЪЮЗ НА БИБЛИОТЕЧНИ И ИНФОРМАЦИОННИ РАБОТНИЦИ-СБИР" от друга страна, представявана от ПРОФ. АНКА ГЕРГОВА

На основание Решение на Експертния съвет по фонд Регионална библиотечна програма, Протокол № 3 от 31.05.2000 г. по формуляр за кандидатстване № 1/2000 утвърдено от УС Протокол 3/31.05.2000 се сключи настоящият договор за следното:

I. ПРЕДМЕТ НА ДОГОВОРА

Чл.1. В изпълнение на своите цели фондацията предоставя безвъзмездно на финансираната организация средства за осъществяване на тип проект Институционална подкрепа
тема: Изграждане на център за продължаващо образование за библиотекарите
място: София
срок: 31.12.2002
отпуснати средства за:

	Сума /Лев:/	Сума /Дол./	Тип Вал
1. Абонамент	0.00	12,000	
1.02 специализирани издания	0.00	12,000	USD
2. Административни разходи	0.00	6,000	USD
3. Възнаграждения	0.00	10,000	
3.03 лектори	0.00	10,000	USD
5. Техника	0.00	22,950	USD
Общо:	0.00	50,950	

ПРИ ОТЧИТАНЕТО Е НЕОБХОДИМО ДА СЕ ПРЕДСТАВЯТ ДОКУМЕНТИ ЗА:
оригинални финансови документи за направените разходи, като ксерокопия се палят в СБИР

II. ПРАВА И ЗАДЪЛЖЕНИЯ НА ФИНАНСИРАНАТА ОРГАНИЗАЦИЯ

Чл.2. Финансираната организация - Съюз на библиотечните и информационни работници, СБИР, се задължава да изпълни условията, поставени от Фондацията и Международната библиотечна програма към Институт "Отворено общество", Булевард, като предварително условие за отпускането на средствата-изграждане на Център за продължаващо образование за библиотекарите.

Чл.3. Финансираната организация - СБИР - се задължава:

1. Да положи всички усилия за осъществяването на проекта - "Изграждане на Център за продължаващо образование за библиотекарите", който е неотменима част на настоящия договор.
2. До 1 май 2001 да уведоми фондацията за възникването на обстоятелства, възпрепятстващи или отлагачи реализацията на проекта. При забавяне началната фаза в осъществяването на проекта над четири к. м. е необходимо препоръчване решението на фондацията за финансиране на проекта.
3. Да информира по подходящ начин обществеността за получената от фондация "Отворено общество" и Международната библиотечна програма финансиране. Във всички информационни материали, изработени във връзка с проекта, да присъства логото на фондацията, предоставено за тази цел от координатора на програма "Библиотеки" с поясняващ надпис за нейната финансираща роля.
4. Да използва предоставените средства единствено за целите на проекта "Център за продължаващо образование за библиотекарите", за покриване на разходите включени в одобрения от фондацията бюджет, при спазване условията на настоящия договор.
5. Да възстанови разходваните средства за цели извън упоменатите в настоящия договор, в левовата им равностойност заедно със

дотамните лихви от деня на предоставянето на средствата.

Да възстанови предоставените от фондацията и направените от нея във връзка с проекта разходи, в случай че изпълнението на проекта бъде прекратено по вина на финансираната организация – СБИР, както и в случай, че не предупреди своевременно фондацията за това.

7. Да не използва предоставените по този договор средства за политически цели, лобиране, обласгодетелство на членове на управителни органи, служители и свързани с тях лица.

8. Да възстанови в едномесечен срок от приключването на проекта или от повзата на пречки, възпрепятстващи неговата реализация, неизразходваните от СБИР средства, заобляването на възстановяването е основание за търсене от страна на фондацията на дължими лихви.

9. Да организира счетоводна отчетност за разходването на полученото от фондацията финансиране, включително и реализиране на доход-лихви и за трансформиране на валута, съгласно изискванията на българското законодателство, счетоводни стандарти и стандарт 13 "Финансиране".

10. СБИР се задължава да упомине в годишните си отчети предоставеното финансиране от страна на фондацията поне до закриване на проекта.

11. Да спазва всички изисквания на данъчното законодателство, свързани с полученото от фондацията финансиране, и съответно внесе за своя сметка дължимите данъци и такси.

12. Да представи във фондацията до 1 месец от преклещане на проекта цялостен финансов отчет за използването на средствата, придружен от оригиналните документи, както и да представи междинен отчет за развитието на проекта в края на първата година.

13. Да представи във фондацията отчет за реализирането на проекта, подкрепен с разработки, публикации и др. информационни материали; оценка на социалния ефект и препоръки към фондацията при финансиране на аналогични проекти.

14. Да изготви аналогичен отчет на английски език, който да бъде представен пред МБП към Институт "Отворено общество" – Будапешт.

15. Да осигури на фондацията достъп за проверки по ползването на предоставените средства, спазването на условията на договора, счетоводно отразяване.

16. В случай че, финансираната страна – СБИР – предостави част от средствата по този договор на други организации, в случай СУ*Свети Климент Охридски* както това е предвидено в проекта, неотменна част на този договор, тя се задължава да сключи договор за съвместна дейност с аналогични на вклучените в настоящия договор задължения.

17. СБИР се задължава в срок до 1 май 2001 да предостави копие от договора, съгласно т. 16 и Статут за дейността на Центъра.

18. Предоставя се правото на СБИР да сключва и други договори с физически и юридически лица за изпълнение целите и задачите на проекта.

19. В съответствие със замисъла на проекта СБИР да създава условия след изтичане обзгодения срок на проекта, дейността на Центъра за продължавашо образование за библиотекарите да бъде продължена.

III. ПРАВА И ЗАДЪЛЖЕНИЯ НА ФОНДАЦИЯТА

Чл. 4. Фондацията се задължава да преведе средствата по банковата сметка на СБИР, указана във формуляра в размери и срокове съгласно сключения договор при спазване на поставените условия. Преводи на прати организации-доставчик или изпълнител на определени услуги към финансираната организация, се упоменават в договора.

Чл. 5. Фондацията има право:

1. Да изисква отчет и достъп за проверка върху начина на използване на предоставеното от нея целево финансиране.

2. Да информира обществеността за предоставеното от нея финансиране, включително и чрез публикации на материали или части от тях, без да заплаща възнаграждение за използване на авторски права.

3. При неизпълнение на поетите от страна на финансираната организация, СБИР, задължения:

а. да преустанови предоставянето на средства;

б. да взема решение за в бъдеще да не приема за разглеждане проекти с участието на организацията;

в. да уведоми обществеността по своя преценка и по подходящ начин за неизпълнението на договора;

14. Командирова преподавателите когато занятията се провеждат извън територията на гр.София,съгласно Наредбата за командировките.
15. При започване на всеки квалификационен курс представя финансова план-сметка,подписана от двете страни.
16. Извършва счетоводните операции по преводите и разходите на обучение,съгласно финансовите план-сметки.
17. Определя начина за уреждане отношенията между възложителя и курсистите.
18. Изплаща възнагражденията на преподавателите веднага след приключване на лекциите на всеки курс.
19. Превежда на Софийския университет отчисления в размер на 10 % от разходите за хонорари от финансовата план-сметка по б.с-ка №3000174306,БИН7308010009,код 66196611,БНБ - София в срок до края на всеки курс от обучението..

IV. ОБЩИ И ДОПЪЛНИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ

20. Настоящият договор може да бъде променен и допълван по взаимно съгласие с двустранно подписани анекси.
21. Договорът се прекратява:
а/с изтичане на срока по т.3. Той се подновява автоматично за срок от 12 месеца,при липса на възражения от двете страни за промени;
б/ в случай на несъгласуване между двете страни на процедурите по организацията и провеждането на обучението.
22. Неуредените с този договор отношения се уреждат съгласно чл.258-269 от ЗЗД.
23. При неизпълнение и забавено изпълнение на задълженията неизправната страна дължи неустойка в размер на законната лихва по чл.86.Дължимите суми се събират по чл.237 от ГПК.
24. Възникналите спорове между страните се решават по взаимно споразумение,а при разногласие - в съда.
25. Договорът е съставен съгласно Правилника за структурата и дейността на СДК в СУ и Правилника за дейността на Центъра в два еднообразни екземпляра - по един за всяка една от страните.

ЗА СЪЮЗ НА БИБЛИОТЕЧНИТЕ РАБОТНИЦИ: ЗА СУ "СВ.КЛИМЕНТ ОХРИДСКИ":

ПРЕДСЕДАТЕЛ

проф.д-р Боян Биолчев/

СОФИЙСКИ УНИВЕРСИТЕТ "СВ.КЛИМЕНТ ОХРИДСКИ"
СЕКТОР СЛЕДДИПЛОМНА КВАЛИФИКАЦИЯ

ДОГОВОР

№...../.....2012 г.

Днес 23.12. 2011 г. в гр.София между Софийския университет "Св.Климент Охридски",бул."Цар Освободител" № 15, БУЛСТАТ – BG 000670680, представляван от Ректора проф.дин Иван Илчев и гл. счетоводител А. Маринчев, наричан за краткост ИЗПЪЛНИТЕЛ от една страна,

и

Българската библиотечно-информационна асоциация, с адрес: област София, община Столична, район Средец, гр София, пл Славейков № 4, ет 6, БУЛСТАТ 121514988, представлявана от Ваня Ангелова Грашкина –Минчева - Председател и гл. счетоводител Росица Сечкова, наричана за краткост ВЪЗЛОЖИТЕЛ, от друга страна

се сключи настоящия договор за следното:

I.ПРЕДМЕТ И СРОК НА ДОГОВОРА.

1. Възложителят поръчва, а изпълнителят приема организирането и провеждането на краткосрочни квалификационни курсове /3 до 5 дни/ за продължаващо образование на библиотекари по библиотечно-информационни науки.
2. Обемът и съдържанието на квалификацията за всеки курс са уточнени в учебния план, изготвен от катедра „Библиотекознание, научна информация и културна политика“ при Философския факултет на Софийския университет и утвърден от Декана на факултета, който е неразделна част от договора – Приложение 1.
3. Договорът се сключва за срок от една година, считано от датата на подписването му.

II. ПЛАЩАНИЯ

4. ВЪЗЛОЖИТЕЛЯТ заплаща на ИЗПЪЛНИТЕЛЯ обучението за професионална квалификация за всеки курсист в размер на 20 % от таксата за всеки курсист.
5. Сумата се превежда по банков път по IBAN BG52 BNBG 96613100174301, BIC BNBGBGSD, БНБ-София.

6. Заплащането на обучението е въз основа на поименна заповед за зачисляване на курсистите.

III. ПРАВА И ЗАДЪЛЖЕНИЯ НА ВЪЗЛОЖИТЕЛЯ

7. Организира рекламната кампания за набирането и подбора на курсисти и предлага на ИЗПЪЛНИТЕЛЯ оформянето на групите и зачисляването на курсистите.
8. Изготвя, съгласувано с ИЗПЪЛНИТЕЛЯ, графика за обучение.
9. Осъществява контрол за присъствените занятия и спазване графика на обучение.
10. Извършва разходи, пряко и косвено свързани с образователния процес
 - а) Осигурява дидактическите, техническите и софтуерните средства, както и работните материали и консумативи за обучението.
 - б) Изплаща възнагражденията за създаването на учебните програми.
 - в) Изплаща възнагражденията на преподавателите веднага след приключване на лекциите на всеки курс.
 - г) Организира и заплаща всички форми на изнесено обучение.

IV. ПРАВА И ЗАДЪЛЖЕНИЯ НА ИЗПЪЛНИТЕЛЯ

11. Изготвя учебния план и програма за обучението.
12. Формира, съгласувано с ВЪЗЛОЖИТЕЛЯ, преподавателските екипи за провеждането на обучението.
13. Осигурява административното обслужване на курсовете.
Издава на успешно завършилите курса документ, съгласно Наредбата за единните държавни изисквания към съдържанието на основните документи, издавани от висшите училища /Постановление № 215 на МС от 12.08.2004 г./
14. Издава фактури за получените по т. 4 от договора суми.

V. ОБЩИ И ЗАКЛЮЧИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ

15. При промяна на обема и съдържанието на учебния план по т.2 се съставя анекс, който да ги отразява и той става неразделна част от този договор.
16. Настоящия договор може да бъде променян и допълван по взаимно съгласие на страните с двустранно подписан анекс. Договорът се прекратява:
 - а/ с изтичане на срока по т.3. Той се подновява автоматично за срок от 12 месеца, при липса на възражения от двете страни за промени;
 - б/ в случай на несъгласуване между двете страни на процедурите по организацията и провеждането на обучението с едномесечно писмено предизвестие.
17. За неуредените с този договор въпроси се прилагат разпоредбите на чл.258-269 от ЗЗД.

18. При неизпълнение или забавено изпълнение на задълженията неизправната страна дължи неустойка в размер на законната лихва по чл.86 от ЗЗД.
19. Възникналите спорове между страните се решават чрез взаимни споразумения, а при разногласие – по съдебен ред.
20. Договорът е съставен на основание т. 7.2 от Правилника за структурата и дейността на сектора за СДК в Софийския университет в два еднообразни екземпляра – по един за всяка страна.

ЗА БЪЛГАРСКАТА БИБЛИОТЕЧНО-
ИНФОРМАЦИОННА АСОЦИАЦИЯ

ПРЕДСЕДАТЕЛ:

(Ваня Грашкова-Минчева)

Гл. счетоводител:

(Росица Сечкова)

ЗА СОФИЙСКИ
УНИВЕРСИТЕТ
"СВ. КЛИМЕНТ ОХРИДСКИ"

(проф. дин Иван Илчев)

Гл. счетоводител:

(А. Маринчев)

16.02.2012

СМ

15.02.2012

16.02.2012

3

СОФИЙСКИ УНИВЕРСИТЕТ
"СВ. КЛИМЕНТ ОХРИДСКИ"
БЪЛГАРИЯ, СОФИЯ 1504
БУЛ. "ЦАР ОСВОБОДИТЕЛ" 15
ТЕЛ.: +359 2 9308 207
ФАКС: +359 2 8466 171

SOFIA UNIVERSITY
"ST. KLIMENT OHRIDSKI"
1504 SOFIA, BULGARIA
15 TZAR OSVOBODITEL BLVD.
TEL.: +359 2 9308 207
FAX: +359 2 8466 171

Их. № 15-00-3
30.04.2015
/2015 г.

До Българската библиотечно –
информационна асоциация
пл. Славейков № 4 ет. 6
гр.София

С настоящото писмо на основание чл.16 б.,б., от договор № 47/2012 г. отправям едномесечно писмено предизвестие, считано от датата на получаване на същото за прекратяване на договор № 47/ 2012 г.

С изтичане на едномесечното предизвестие ще считаме договорните отношения с Българската библиотечно – информационна асоциация за прекратени.

РЕКТОР:

/ проф. д-р Иван Илчев /

СОФИЙСКИ УНИВЕРСИТЕТ
"СВ. КЛИМЕНТ ОХРИДСКИ"
БЪЛГАРИЯ, СОФИЯ 1000
БУЛ. "ЦАР ОСВОБОДИТЕЛ" 15
Тел. (+359 2) 9308 200;
Факс (+359 2) 946 0255

SOFIA UNIVERSITY
ST. KLIMENT OHRIDSKI
1000, SOFIA, BULGARIA
15 TZAR OSVOBODITEL BD.
Tel. (+359 2) 9308 200;
Fax (+359 2) 946 0255

СОФИЙСКИ УНИВЕРСИТЕТ „Св. Кл. Охридски“ - Ректорат

Изм. № 15.00-5/ 15.06.2015 ДО

Ваня Ангелова Грашкина-Минчева

Председател на
Българската библиотечно-информационна асоциация
гр. София, община Столична, район Средец
пл. Славейков № 4, ет. 6,

Уважаема г-жо Грашкина-Минчева,

На основание чл. 16, б. „б“ от договор № 47/2012 г., сключен между СУ „Св. Климент Охридски“ и Българската библиотечно-информационна асоциация и във връзка с доклад на проф. д-р Димитър Денков, Декан на Философски факултет, с изх. № 70.01-517/21.04.2015 г., и резолюция на Ректора на СУ „Св. Климент Охридски“, Ви уведомяваме, че **отправляме едномесечно предизвестие за прекратяване на действието на договор № 47/2012 г.** Смятаме, че е налице несъгласуване между двете страни на процедурите по организацията и провеждането на обучението.

Считано от датата на получаване на настоящето писмо, същото да се смята за предизвестие на основание чл. 16, б. „б“ от договор № 47/2012 г.

С уважение,
Ректор:
/проф.д.и.н. Иван Илчев/

08.06.2015

Иер.
Книжница Охридски
за Реслобогуиен. №15
из, 1040

Получател:

Ваня Ангелова Брашна - Мичева
Председател на Българската библиотека
информационна асоциация
пл. Славейков №4, ет. 6
гр. София, 1000

Последен вариант- 27-06-15- Т. Янакиева

ДО
проф. д.и.н. Иван Илчев
Ректор
Софийски университет
„Св. Климент Охридски“

Копие:

Проф. д-р Димитър Денков
Декан
На Философски факултет

Д О К Л А Д

от проф. д-р Александър Димчев

Във връзка с прекратяване на *Договор с ББИА за съвместна работа на ЦПОБ*, с Ваши писма с изх. № 15-00-3 от 30.04.2015 г. и № 15-00-5 от 15.06.2015 (Договор № 47 от 2012 г.).

Уважаеми проф. Илчев и проф. Денков,

Налага се да Ви пиша във връзка с прекратяване на *Договор за съвместна дейност между СУ и ББИА*, първоначално подписан преди 15 г., и актуализиран в края на 2011 г. и подписан от вас.

За колегите от ББИА и за мен и като автор на проекта и създател на Центъра за продължаващо обучение на библиотекарите (ЦПОБ), и дългогодишен участник в неговата работа, е непонятно защо се прави това. Във Вашите писма липсват аргументи, които да сочат нарушения на договореностите от страна на ББИА. Оставам с убеждението, че това е личен акт на ръководството на катедра БИНКП.

Въпреки своята деликатност, колегите от ББИА в писмо, отправено до Вас, също си задават въпроса каква е причината за заетата позиция от СУ. Цитирам част от писмото им: „Буди недоумение Вашето решение за прекратяване на договора, както и основанията за това. Експертно-координационният съвет, който бе отговорен за обученията, е съвместен орган между партньорските институции и се ръководи от ръководителя на Катедра БИНКП, а в състава му има още един представител на Катедрата. На проведените заседания не са повдигани въпроси, свързани с несъгласувани действия между двете страни от представителите на Катедра БИНКП. Етично би било, ако едната от страните счита, че има такива проблеми, те да се поставят първо на обсъждане между партньорите преди да се предприема такава крайна мярка. Неприемлив е и начинът, по който се преустановява едно дългосрочно и много добро сътрудничество без финансови тежести за Софийския университет, а само ползи, които имат освен финансово, значимо морално и професионално измерение“.

Струва ми се, че това действие от страна на Катедрата по библиотекознание, научна информация и културна политика уврежда авторитета на Алма матер в библиотечните среди. Като

човек, свързан с библиотеките и познавайки колегията, смея да твърдя, че то ще има неприятни последици за съществуването и развитието на самата катедра, чиято мисия и задача е както да обучава библиотечно-информационните специалисти в страната, така и да поддържа нивото на техните професионални компетентности в съвременното информационно общество. Необяснимо е защо във времена, когато конкуренцията за търсене на студенти е смазваща, СУ и Катедрата постъпват нелоялно към свой дългогодишен партньор за развитие на продължаващото образование на библиотечните специалисти в България, погават съществувалите добри партньорски отношения с ББИА, отказват се доброволно от конкуренцията с другите висши училища за привличане на студенти в създадения ЦПОБ. Резултатът от този изключително недалновиден акт е, че други университети (най-вече небезизвестният УниБИТ) удобно ще се наместят в освободената от СУ ниша в сектора на продължаващото образование, а библиотечно-информационните специалисти ще се лишат от гордостта, че са получили своята подготовка в най-стария и авторитетен университет в България с международно признание.

Позволете ми да Ви представя накратко историята на ЦПОБ и битката, която се водеше за неговото създаване и място на институционализиране. Ще видите, че може би не греша.

Идеята за създаване на звено, което да подпомага библиотекарите да бъдат обучавани в новостите, се появи в труден период – през 1994-1997 г. Тогава бях втори мандат зам.-председател на ББИА (СБИР - старото название). Тази идея вълнуваше изключително много колегите. Обърнахме се за подкрепа към различни институции, за съжаление ни бе отказвано финансиране. Тогава се обърнахме към Фондация „Отворено общество“ и нейната библиотечна програма. Беше ми възложено да разработя проект, който бе финансиран от фонд Сорос-Будапеща. Обещани ни бяха около 75 000 щ.д. (около 130 000 лв. – по днешен курс). От нас се искаше да решим къде ще бъде локализиран центърът. Като най-перспективна бе оценена идеята за създаването на съвместен Център за обучение между Катедрата, която вече имаше натрупан опит в следдипломната квалификация на информационни специалисти с ЦИНТИ, и СБИР. Самата фондация „Отворено общество“ поощряваше подобни кооперирани начинания.

При защитата на проекта във фондацията се оказа, че има лобиране срещу идеята. То бе от конкуренти на СУ в лицето на ст.н.с. Св. Габровска, ректор на ДБИ (днешен УниБИТ) и на проф. М. Ковачев от катедра БИН във ВТУ „Св. св. Кирил и Методий“. Двамата отправиха писма с много лъжи и негативни становища срещу нас. След много прения и отлагания на наша страна застанаха всички експерти от съвета. Особена роля в полза на СУ-СБИР изиграха чуждестранните експерти и г-жа Боряна Савова, координатор на програма Библиотеки. Така успяхме. В това отношение много помогна и документ, подготвен от проф. Ани Гергова, която по-късно бе избрана за председател на СБИР- 2000-2002 г.

Искам да изтъкна още един факт - ние бяхме горди като първопроходци! Идеята за създаване на центрове за продължаващо образование и квалификация бе прегърната и от други национални асоциации. След една година нашият проект послужи да бъдат създадени още около 35 подобни центрове в страните, в които оперираше Фондацията. Ежегодно се провеждаха работни срещи, на които се споделяше опита.

Защо искаме необосновано да се оттеглим от българския национален център – без да има обсъждане, без да се знаят причините? За всички председатели на СБИР, които създадоха и развиха асоциацията от създаването ѝ до 2002 г. с много ентузиазъм и усилия (доц. Т.Янакиева, н.с. М. Капитанова, проф. А.Гергова и моя милост) остава неясно защо се разтрогва едно толкова продължително и ползотворно сътрудничество и защо Катедрата се оттегля от участието си в ЦПОБ? Още повече като се има предвид, че големият печеливш от наличието на ЦПОБ на територията на катедра БИНКП, е последната. ЦПОБ ѝ носеше и носи редица дивиденди и финансови ползи:

- Издигане престижа на катедрата
- Възможност за набиране на студенти
- Издигане престижа на преподавателите
- Финансова подкрепа за участващите в курсовете
- Гостуване на водещи чуждестранни преподаватели в катедрата – без финансиране
- Оборудване на 3 зали със средства на ЦПОБ с мебели, учебни маси и столове, компютри,

ксерокс, консумативи и др. на стойност около 30 000 щ. д. Залите и оборудването се ползват вече 15 г. с приоритет от катедрата за обучението на нашите студенти от специалност БИН. (Цялото оборудване е закупено от СБИР и принадлежи на асоциацията. ББИА е в правото до си го вземе.). Задавам въпрос – дали СУ ще може да си позволи в близките два месеца да закупи необходимото обзавеждане?

Както Ви е известно, поради определени причини, не съм в добри отношения с ръководството на катедра БИНКП. Това е пореден опит да бъдат нарушени принципи и традиции в тази катедра. Поради тази причина се обръщам към вас с молба да бъде ревизирано решението за прекратяване на договора. Молбата ми е да бъде направена работна среща между страните за изясняване на проблемите.

Искрено се надявам след вашата намеса да бъде намерено взаимноприемливо решение за двете страни.

Приложение: проекта за ЦПОБ -1999 г.

P.S. Нямам финансови изгоди от ЦПОБ. Последният курс, който съм водил е някъде преди 10 г. (поради причина - да не бъде обвинен в подобни практики).

София, 27.06.2015 г.

С уважение,

Проф. А. Димчев

БЪЛГАРСКА БИБЛИОТЕЧНО-ИНФОРМАЦИОННА АСОЦИАЦИЯ (ББИА)

София 1000, пл. „Славейков“ 4, стая 609; bbia@lib.bg

ДО
проф. д.и.н. Иван Илчев
Ректор
Софийски университет „Св. Климент Охридски“
бул. „Цар Освободител“ 15
София

Уважаеми проф. Илчев,

Във връзка с Ваши писма с изх. № 15-00-3 от 30.04.2015 г. и № 15-00-5 от 15.06.2015 за прекратяване на Договор № 47 от 2012 година на СУ „Св. Климент Охридски“ с Българската библиотечно-информационна асоциация, от името на УС на ББИА бих искала да Ви запозная с нашето становище.

Сътрудничеството и договорните отношения между ББИА и Софийския университет за съвместно провеждане на краткосрочни квалификационни курсове датират от 2000 година, когато проектът на ББИА за създаване на Център за продължаващо образование на библиотекари бе подкрепен от Фондация Отворено общество. Първият договор за сътрудничество е подписан на 10.01.2000 година между проф. Б. Биолчев – тогава ректор на Софийския университет и проф. Анка Гергова – тогава председател на Съюза на библиотечните и информационните работници, чиито правопреемник е ББИА. Една от учебните зали на Катедра БИНКП бе обзаведена и оборудвана с техника (персонални компютри, лаптопи, шрайбпроектор и копирна машина) и обзаведане за целите на обученията със средства по проекта на стойност 37 352 лв. За периода на действие на първия договор са проведени 87 курса и са обучени 943 библиотекари.

Поради промяна на условията от страна на Софийския университет, в края на 2011 година бе подписан нов договор между двете страни. От 2011 г. до сега са обучени 1019 библиотекари в 90 курса. Ръстът в квалификационните курсове се дължи на средствата, осигурени от ББИА по проекта „Напредък и устойчиво развитие на библиотечния сектор в България“.

Единодушна е оценката на професионалната ни общност за високото качество на курсовете, по-голямата част от които се провеждат от преподаватели на Софийския университет. Ето защо буди недоумение Вашето решение за прекратяване на договора, както и основанията за това. Експертно-координационният съвет, който бе отговорен за обученията, е съвместен орган между партньорските институции и се ръководи от ръководителя на Катедра БИНКП, а в състава му има още един представител на Катедрата. На проведените заседания не са повдигани въпроси, свързани с несъгласувани действия между двете страни от представителите на Катедра БИНКП. Етично би било, ако едната от страните счита, че има такива проблеми, те да се поставят първо на обсъждане между партньорите преди да се предприема такава крайна мярка. Неприемлив е и начинът, по който се преустановява едно дългосрочно и много добро сътрудничество без финансови тежести за Софийския университет, а само ползи, които имат освен финансово, значимо морално и професионално измерение.

Искрено се надявам, че Софийският университет ще изпълни задълженията си по чл. 11-14 от договора, а именно – издаването на удостоверения на завършилите курсисти. Бих искала да отбележа, че към датата на първото писмо – 30.04.2015 г. – не са изготвени удостоверенията от

10 курса от 2014 г. (общо 110 удостоверения) и един курс за 2015 г., за които са платени всички такси. Към днешна дата броят на неполучените удостоверения остава голям – 72 за 2014 г. и 10 за 2015 г.

Начинът на прекратяване на Договора демонстрира липсата на интерес за продължаване на сътрудничеството на Софийския университет с ББИА в сферата на квалификацията на библиотечните специалисти.

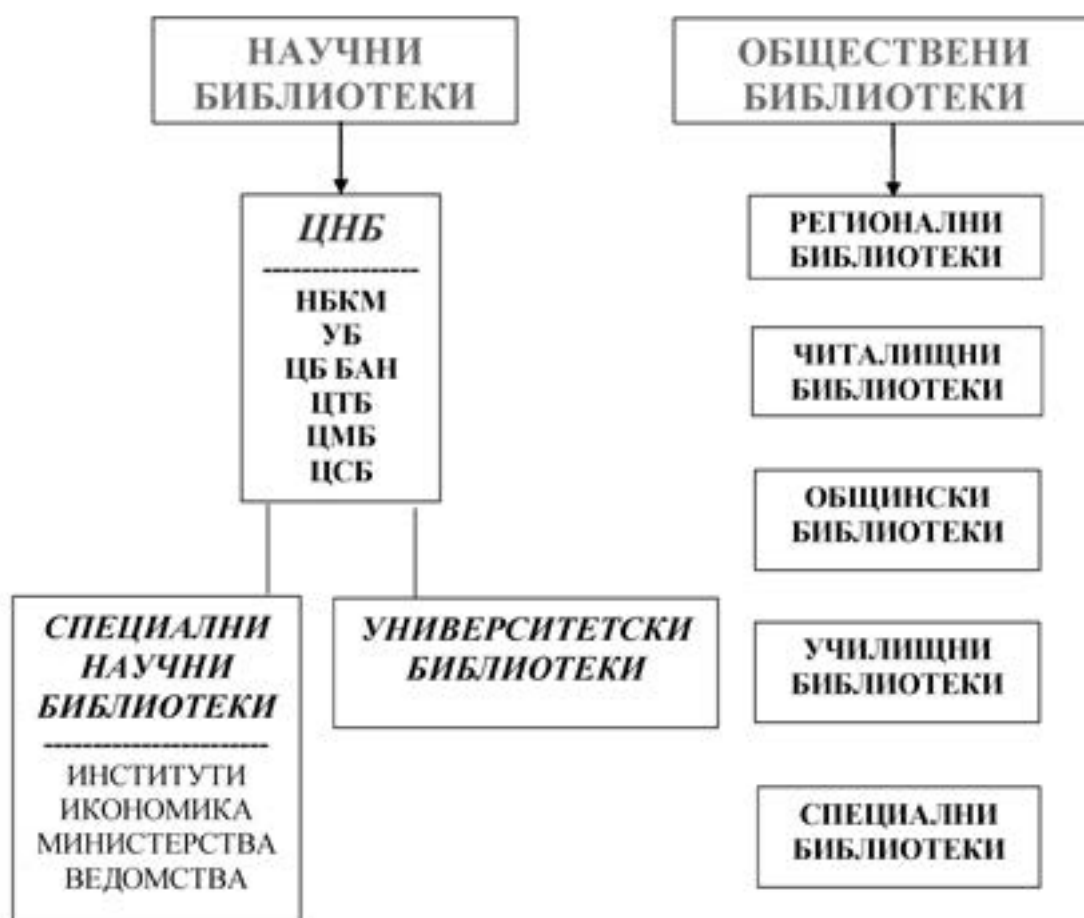
Изразявам нашата благодарност към преподавателите от Философски факултет за дългогодишното ни добро партньорство.

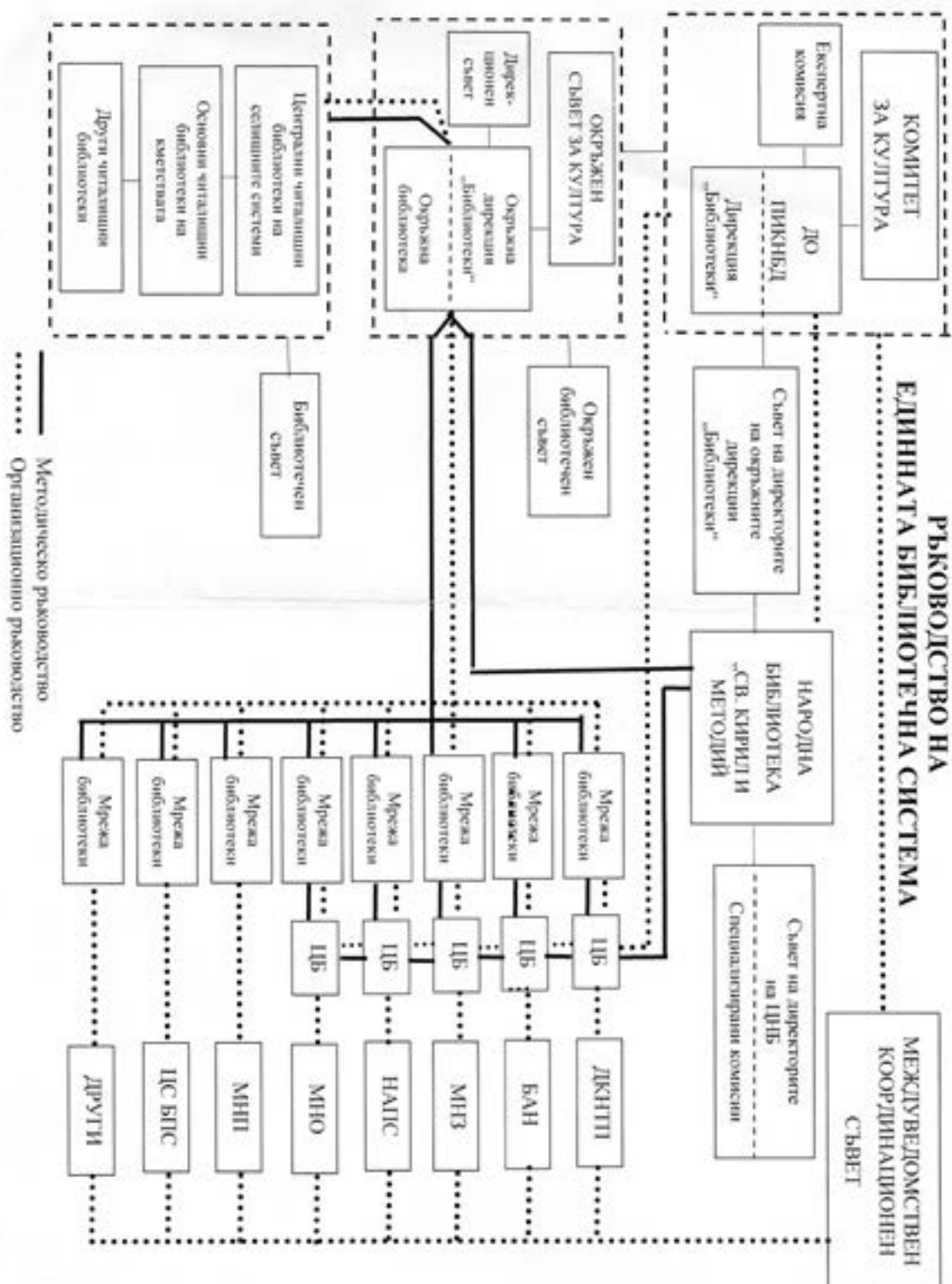
С уважение,

Снежана Янева

Председател на ББИА

ЕБС – БИБЛИОТЕКИ И СТРУКТУРА

Национална конференция на ББИА 2015 – тематични акценти

XXV национална годишна конференция на 4 и 5 юни 2015 г. в Стара Загора на тема:

ВИЗИЯ ЗА БЪДЕЩЕТО НА БИБЛИОТЕКИТЕ В БЪЛГАРИЯ

**Съществува ли библиотечно-информационна политика в България –
опит за поглед върху 25 годишен период.**

Реквием за библиотеките, или настроение за бъдещето?

Проф. д-р Александър Димчев

Софийски университет „Св. Климент Охридски“

Уводни думи – нещо като пред раздяла?

Когато един човек е накрая на своя професионална кариера той се опитва да направи ретроспекция на времето, в което е живял и творил. Това време (нашето и моето) беше много интересно, динамично и изпълнено с много вдъхновение, дела, разочарования, трудни дни, незабравими моменти и надежди – за нас участниците в събитията. Бихме желали да има с какво да се гордеем и да има нещо добро след нас. Защото това е логиката на човешкия живот – да оставиш следа. Определено мога да кажа, че съм удовлетворен в значителна степен за това, което с много труд и любов успяхме да направим за българските библиотеки, за техните потребители, за хората в нашата страна... Разбира се, оценката ще дойде след години.

Най-сърдечно благодаря за уважението, към моя милост да получа честта да говоря пред Вас, тази високопрофесионална аудитория. Във важен момент, когато отбелязваме четвърт век от началото на българската национална библиотечно-информационна организация.

Ще се опитам да представя пред Вас своята синтезирана „приказка“ за любимите ми библиотеки, за хората, които работят в тях

Скъпи колеги и приятели,

Колкото и да ми се иска да представя събитията през последните 25 г. в библиотечният ни сектор като успешен преход, ще ми бъде трудно!

Защото познавам вашите болки и достойни дела, да задържахме кораба над водата. Надеждата ми, че навигираме в правилна посока се крепи на духа към креативност на преобладаващата част от българските библиотекари.

Вие, библиотечните специалисти, които във времето на „българския нескончаем преход“ осъзнавате своята мисия, отговорности и важната социална поръчка, която изпълнявате, независимо от неблагоприятните условия, в които е поставена колегията.

Какво се случва в нашия библиотечен сектор през периода – 1989-2015 г.?

Какви са изводите и какво може да очакваме в следващите години – реквием за библиотеки, или настроение за бъдещето?

1. Социални предпоставки за развитие на сектора (1989-2015 г.)

За пишещия тези редове ставащото през годините най-точно би могло да бъде формулирано като диагноза: **институции срещу библиотеките. Защото липсата на държавност е стряскаща и деморализираща!**

Чрез настоящия доклад се бие тревога за постепенното намаляване и игнориране на значението и влиянието на библиотеките в държавата ни.

Констатацията е в резултат на отсъствието на последователни политики и стратегии за развитие на библиотечния сектор от страна на определени отговорни институции. Реално библиотеките са оставяни почти сами да се справят с проблемите и да оцеляват. Нерядко през годините институциите водеха тиха война и прилагаха подходи на финансов геноцид спрямо тях. Това е причина за формулиране и на втора теза като „битката“ срещу библиотеките и грамотността“.

А. Глобални и локални измерения, свързани с библиотечно-информационния сектор
Неблагополучията в библиотечния сектор рефлектират и се отразяват пагубно върху процесите на развитие на българската народност, дух и държава!!!

Не бива да се смята това като реплика, чрез която се преувеличава или прекомерно извисява ролята на библиотеките, информацията и знанието.

В последните години международни организация като ООН и др., вменияват на правителствата въпросите за важността на библиотечно-информационния сектор и за отговорността им към него.

В силно развитите държави библиотечно-информационния сектор се оценява и възприема като елемент от системата за националната сигурност и като гаранция за просперитет за обществото.

„Очевадно“ е, че negliжирането в развитието на библиотеките води да сериозни и негативни последствия за България, нейното население и за социално-икономическият ѝ просперитет.

Б. Социална цена на българския преход

Поради невъзможността на хората, извършили „революционните промени“ през 1989 г. да предложат нов, успешен модел на развитие на обществото през годините на т.нар. преход се стигна до сериозна разруха в различните сфери на обществения живот в нашата страна, до ограбване на националния капитал и до неговото концентриране в една малка група от хора, със съмнителен произход и намерения.

Беше формиран „мафиотско-олигархичен обществен модел“, който си изгради собствен илюзорен свят. **Най-стресиращото е обаче постепенната загуба на ценностната система на отделните индивиди и в цялото общество!!!**

Днес надеждите на българските граждани се свързват с членството на нашата страна в Европейския съюз. Трудна задача! Особено когато начело на държавата стоят гузни хора от прехода, такива със съмнително минало и когато съществува дирижирано задкулисие. Хора, прочели по една книга и такива, които смятат, че българската култура е място за упражнения както в гимнастическите салони и чалга клубовете.

Светъл лъч за преодоляване на тези предразсъдъци, тежки наслаждения и драстични девиации се явява постепенното събуждане на обществото, изразяващо се в засилване на гражданската съвест, позиция, нетърпимост и контрол. Надеждата умира последна!

В. Част от пътя в преходните години и мястото на библиотеките в протичащите процеси

Българската действителност в годините след 1989 може да бъде разположена в три периода.

1989-1997- период на сериозно разграждане на държавността и на рухването на българската икономка. **За българската култура, тези години са белязани с безконтролното унищожаване на огромна част от културните институции и организации. С пълен nihilизъм към творците на духовни ценности.**

Като малки оазиси в тази „обрулен ландшафт“ може да се посочи дейността на няколко сериозни донори, които осигуряваха „кислородни маски“ – за българската култура, респективно и за библиотеки.

1990 – 2000 – Докладът „Милениум“ (2000 г.) потвърждава сериозната изостаналост и пропаст на българските библиотеки в сравнение с тези от останалите държави в Европа. Те се нареждат на последно място по определени показатели.

Около 2000 – 2006 г. се забелязват първи мерки за известна промяна към сектор култура, респективно и към библиотечния. Те се дължат на постепенна стабилизация на икономиката на страната. Въпреки това продължава спадът в цифровите показатели.

2007 – досега. Влизането на България в Европейския съюз се явява силен стимул за стабилизирането на държавността и на институциите в нея. Надеждите и опованието на дейците от културната сфера се свързват с въвеждането на проектно финансиране, както и с убеждението нашия политически елит да осъзнае, или по-точно да бъде заставен („опитомен“) да работи за развитие на културата като част от процесите за приобщаване и сближаване към добрите европейски традиции, за развитие и нормализиране на процесите в нашата страна.

Страната ни продължава да бъде най-бедната в ЕС.

По подобен начин се ранжират и позициите по отношение на библиотечно-информационния сектор в нашата страна в сравнение с показателите в другите европейски държави. Липсата на сериозни реформи и подкрепа през годините за библиотеките са довели до изключително сериозна криза в тях.

Независимо от трудностите библиотечната колегия полага сериозни усилия за постепенно доближаване към по-добрите образци.

Г. Едно мнение за ролята и значението на професионалната организация на библиотечно-информационните специалисти (СБИР-ББИА)

В това отношение трябва да се отдаде категорично положителна оценка за ролята на нашата библиотечна асоциация през времето на прехода.

Тя предпоставя вярата на хората, които работят в библиотеките и на техните потребители.

Нашата професионална организация извървя нелек път на:

- своя генезис, еволюция и утвърждаване;
- превръщане в защитник на интересите на българските граждани и на библиотечно-информационните специалисти;
- стимулиращ и жизнен субект в полза на колегията;
- фактор за развитие на професията и за формиране на добрия имидж в международен план на нашите професионалисти и експерти и т.н.

Пътят не бе „осеян с цветя“. Той бе съпътстван с редица проблеми, с опити за разцепление и за предателство на каузи.

Въпреки всички препятствия успяваме да имаме асоциация, с която се гордеем!!!

Най-важните щрихи за мен от живота на СБИР-ББИА са следните:

– През годините на нейното създаване, развитие и съществуване ние се учихме и се учим да се радваме на малките победи.

– Научихме се да приемаме с достойнство неудачите, да се борим, да побеждаваме. Да бъдем патриоти на гилдията и да отстояваме целите си.

– Ние разбрахме, че най-важното нещо за всеки един от нас е солидарността, подкрепата за мисии и каузи, уважението към колегите и на различното мнение.

– Ние моделираме нашата организация така, каквито са участниците в нея. Не мога да приема критики за липса на представителство, или за неравнопоставеност на различните групи библиотеки или на професионални направления. Всичко е в нашите ръце и воля!!!

– В нашата ББИА няма началници – има индивидуална и колективна воля. Липсват и разделителни линии – по възрастов, професионален и др. признак. Всеки е добре дошъл на националните форуми, или в регионалните формирания и инициативи.

– Има само една демаркационна межда – да работиш обществена работа изисква всеотдайност, жертва на лично време, както и лишаване от някои малки свободи, в името на по-значими – общи цели. Всеки един е в правото си да решава дали да бъде активна фигура, лидер или съмишленик. За всеки от нас има място за изява.

Това е моето разбиране за ББИА – една сбъдната мечта за нашата професионална колегия!!! Територия на свободния изказ и на доверието!

Още нещо много важно. Чрез СБИР-ББИА част от нас разбрахме и следното. Че сме част от държавата и можем да участваме активно в нейното моделиране (колкото и претенциозно, или отчуждено да прозвучи). Че ние сме суверенът в тези процеси, а не верноподаници.

Тази убеденост ще се задълбочава и осъзнава от все повече колеги, стига да работим заедно за хората в нашата страна. Да излезем от зоната – „какво държавата е направила за мен“. Защото ние сме държавата! Трябва да се опитваме да я подкрепяме на нашето работно място по начин, че тя да бъде в хармония с други „архитекти“ – от останалите гилдии, както и от нашите домове, улици, населени места и семейства.

Дълбок поклон пред всички, които споделят нейните цели. Пред хората които в годините отдаваха и отдават частица от себе си, за да бъдем горди с ББИА.

Защото днес ББИА все повече се утвърждава и набира скорост като непреодолим фактор и партньор. Институция, с която политиците и представителите от различните властови ешелони ще се съобразяват при вземането и отстояването на решения за българските библиотеки, а не и само за тях.

Позволете ми да направя малък „психопортрет“ на нашата асоциация. За 25 години определено ББИА придоби чар и облик. Тя се доближава до професионалните организации в други страни с дългогодишни традиции. ББИА излезе с достойнство от своята невръстна, яслена, детска, тийнейджърска, младежка и студентска възраст. Ориентира се постепенно към своята зрялост. От всички нас зависи да направим този преход по-плавен. За да успеем да изведем асоциацията до достолепната възраст на дама, за която нямат значение годините. Важното е как изглежда!

Д. Предизвикано становище за мястото на държавата в развитието на библиотечния сектор

Държавата ни все още не осъзнава своята роля за провеждането на реформи и за сериозна подкрепа на библиотечно-информационния сектор, като част от стратегическа и глобална визия за стабилизация и развитие на обществото.

До голяма степен това се дължи на безотговорност, неадаптивност, липсата на експертен капацитет и неуслужливост на **администрацията**. Която не познава добре процесите и тенденциите и продължава да работи със стари клишета, догми и подходи.

Министерството на културата е заело позиция – на изчакване. Вече шеста година не се изпълнява пълонценно Закона за обществените библиотеки – не са приети няколко поднормативни документа. Продължават легендите, че всичко е наред с тях.

Задавам и един въпрос. Къде са и нашите висококвалифицирани представители – експерти в Националния съвет по библиотечно дело? Или с определено послушание изпълняват ролята на „троянски кон“?

Проблемът на Министерството на културата се очертава като хроничен. Той се изразява в липса на капацитет на преобладаващата част от чиновниците в него, непризнаване на този факт, нежелание и отчужденост от страна на МК от експертите, от гражданското мнение и от проблемите на хората. Реално МК страда от самодостатъчност.

Не бива да виним само политиците и властимащите и да търсим причините само извън нас. Ние трябва да се опитваме да ги разбираме. Да им подаваме ясни сигнали за нашите нужди и цели.

Успехът на една библиотека в най-голяма степен зависи от **ръководителя**, от неговите лидерски и човешки качества, воля да застава и да отстоява интересите на своята организация, и на хората в нея. С годините този теза се доказва.

Принципно ще споделя следното. **Зад успехите, както и зад неудачите в нашата библиотечна система стоят ръководителите.** Това е причина да имаме нехомогенна библиотечна среда. През годините се създадоха много качествени ръководители, които направиха своите библиотеки „оазиси за публиката“.

В същото време **директори на големи библиотеки (част от тях и с национални отговор-**

ности), с претенции, не съумяват да решават проблемите на своите институции. Поради липса на експертно знание, недоверие в собствените си колегии, мнителност, прекалено самочувствие, неумение да работят с хора и институции. Най-вече поради липса на визия и кураж да променят себе си и организацията, в която работят.

Въпросите за **финансовите средства** стоят във всяка точка на света и във всяка организация... Разбира се въпросът е в техните обеми. Не само недостатъчното финансиране е причина за изпитваните трудности от българските библиотеки. Трябва да убедиш – да получиш..., важно да покажеш – за да извоюваш доверие. Това е и моето кредо през годините, на което уча и нашите чудесни студенти...

Защо изостанаха някои значими библиотеки като ЦБ на БАН НБКМ, ЦСБ и др. Причините са комплексни, няма еднозначен отговор. Понякога, полагаш огромни усилия, но срещу теб има стана, която е трудно да разбиеш. Въпросът обаче опира и до добро, и грамотно управление, до настойчивост, битки, лобиране и до ясни стратегии и планове за развитие. Като примери на подобни успешни практики бих посочил УБ на СУ, библиотеките на НБУ, ТУ-Сф и много, много други – РБ, читалищни и по-малко училищни.

През годините на прехода някои фондации предлагаха щедра подкрепа на големите библиотеки, но те не приемаха подадената ръка, най-вече поради липса на експертно мнение, грандоманщина, и най-важното отсъствие на разбиране за задачите, отговорностите и процесите...

С тези думи се насочвам към третата си теза, а тя е за „**троянските коне**“, които бяха допуснати в нашата гилдия. Хора, които се интересуват повече за собственото си ego, но не и за обществените задължения и очаквания, които са им вменени.

Скъпи колеги и приятели, позволете ми като контраверсия на споделеното дотук, и като въведение към следващия абзац, да припомня думите на „бащата“ на обединена Европа – Жан Моне:

„...Ако Европа трябва да се създаде отново не бих започнал с икономиката, а с културата, защото тя принадлежи на цялото човечество...“

2. Информационна политика и развитие на библиотечния сектор

А. Състояние на сектора

След 1990 г. има сериозен дефицит от ясно дефинирани политики от страна на държавата по отношение на библиотеките, информационния сектор и инфраструктура.

Поради отсъствието на политика в България след 1989 г. бяха закрити над 5500 библиотеки и информационни центрове от общо съществуващи около 9 800.).

През годините отсъства коректна **национална статистика**, която да отчита общия брой на библиотеките.

- **2005 г.** – Съгласно данни библиотеките са около 6400.
- **2009 г.** – Възлизат на около 5000. (От тях: една Национална; 51 към университети и висши училища; около 300 специални. В групата на обществените: 27 регионални, около 3300 читалищни, 12 общински библиотеки; 1465 училищни).
- **2015 г.** – Данни на ББИА сочат за 3994 библиотеки. В сайта на Министерството на културата има сведение за над 3500 библиотеки. **Последните резултати на НСИ от 21.05.2015, се отнасят за 2013 г. и включват факти за:**
 - 3938 библиотеки;
 - 1.03 млн. читатели, от тях деца под 14 г. 343 хил. (при население на страната – 7.2 млн. души);
 - посещенията са 11.5 млн.;
 - заетите материали възлизат на 17.7 млн. библиотечни единици, от тях за дома 11.3 млн.
 - целокупният библиотечен фонд съдържа близо 75 млн. библиотечни материали, през годината са набавени 812 хил. и са отчислени близо 740 хил. документи. (приложение 1)

Нека да си припомним за унизителните правни актове за регулиране на библиотечния сектор:

- ПМС № 19 от 31 януари 1996 г., отменено няколко месеца по-късно, поради остаряла регулация на обществени отношения, невписващи се в новата социална уредба и среда.

- ПМС № 153 от 28 юли 2000 г. За преобразуване на културни институти в регионални библиотеки и музеи, ревизирано с последващо ПМС 80 от 7 април 2006 и др. подобни недално-видни актове.

Освен обществените библиотеки, поради липсата на нормативна уредба и целенасочено финансиране в много сериозен колапс са изпаднали училищните и други видови библиотеки.

Важно да бъдат отбелязани последствията от състоянието на училищните библиотеки за обществото (неграмотност, безработица, липса на перспектива...).

Положителни тенденции в последното десетилетие се съзират в групата на библиотеки-те при висшите училища, които разполагат с повече собствени средства.

Поради финансови трудности новите технологии и услуги бавно си пробиват път в библиотечно-информационния сектор. Към 2015 г. около 54% от населението има достъп до Интернет. Средно в ЕС около 75-85% от населението ползва услугите на Интернет

Броят на читателите на библиотеките възлиза на 11-13% от населението на страната. Това е много нисък показател, съпоставен със страни от ЕС.

Съобразно статистиката на НСИ за 2011 г., 51.9% от населението не е прочело нито една книга за последните 12 месеца на сочения период (в селата, този възлиза на 71.2% от хората).

Б. Политики, програми и проекти за развитие на библиотеките

В годините след 1990 г. българската библиотечна колегия направи опити и положи сериозни усилия да започне модернизацията на библиотечния сектор, да съхрани добрите постижения и да спре разпада на библиотечната мрежа.

В основата на тези политики стоеше Съюзът на библиотечните и информационните работници (СБИР) – (Българската библиотечно-информационна асоциация (ББИА – от 2008 г.). Много активна финансова и експертна подкрепа българските библиотеки получаваха през годините от, фондация „Отворено общество“, фондация „Бил и Мелинда Гейтс“, Гьоте институт, Американския информационен център, Британския съвет, фондация „Америка да България“ и др.

Много важна роля през годините в прокарването на идеите и защита на библиотеките и на правото на обществото да има достъп до информацията, както за издигане професионализма на колегията и за въвеждането на съвременен модел на библиотечно образование играе Катедра библиотекознание, научна информация и културна политика при Философския факултет на Софийския университет „Св. Климент Охридски“.

Проектите, които се разработват през годините от СБИР (ББИА и от други субекти в полза на библиотечното дело винаги са били в съзвучие с международните тенденции за търсене на икономически изгодни и ефективни модели за действие и реструктуриране и осъвременяване на библиотечната инфраструктура.

Подготвени са следните по-значими проекти:

- Проект за Закон за библиотеките – 1993 г.
- Проект за Изграждане и развитие на национална библиотечно-информационна мрежа (НАБИМ) – 1993 г.
- Проект „КОМПАКТДИСК“ – 1994 г.
- Проект за „Национална програма за опазване на Националния библиотечен фонд“ – 1997 г.
- Проект за библиотечно законодателство – 1997 г. (Закон за библиотеките и Закон за депозита).
- Проект „Електронна информация за библиотеките – eIFL“ – 1999 г.

– Създаване на Национален център за продължаващо обучение на библиотекари (ЦПОБ)– 1999 г. – към (СБИР) и катедра “Библиотекознание, научна информация и културна политика” – Софийски университет “Св. Климент Охридски”.

– Обучение на кадри със средно образование -за III степен на професионална квалификация по професията „Библиотекар“ – от 2012.

– Мегaproект „Шанс за българските библиотеки за 21 век” – 1999 г. (Подобна матрица се използва от проекта „Глобални библиотеки“, финансиран от фондация „Бил и Мелинда Гейтс“ (2008-).

За съжаление при реализацията на проектите държавните институции, въпреки, че при повечето от инициативите декларираха, че застават зад тях и ги подкрепят, впоследствие се отказаха от своите ангажименти. По този начин бяха пропуснати много възможности за средства и подкрепа от спонсори, международни организации.

Липсата на политическа воля и на неразбиране на значението на библиотеките и информацията за обществото, доведоха до драстично изоставане на българските библиотеки и на информационния сектор в нашата страна.

В последните няколко години можем да говорим за активизиране и известна промяна по отношение на информационната политика и библиотечния сектор. Като конкретни стъпки могат да се посочат следните.

Б-1. Политики за библиотеките

– Предоставяне на делегирани бюджети.

– Помощ за българските читалища чрез проекта “Гражданско развитие и участие чрез мрежата на читалищата” – “Читалища”.

– През 2006 г. – проект „Правна регулация за библиотеките и библиотечно-информационната дейност в България”.

– От 2009 г. – консорциум за национален абонамент за научни бази данни..

– От 2007 – Проект „Книги за библиотеките”.

– От 2008 г. – програмата „Глобални библиотеки-България” на фондация „Бил и Мелинда Гейтс”.

–Страната ни в лицето на Националната библиотека и няколко от по-големите ни библиотеки е активен участник в „Библиотека Еуропеана“.

–ЦБ на БАН, УБ на Софийския университет и още около 30 библиотеки, с финансовата помощ на фондация „Америка за България“ осъществяват проект за развитие на „Национална автоматизирана библиотечно-информационна система (НАБИС)“.

– 2012 г. – Проект „Национална стратегия и програма за опазване на книжовното културно наследство в българските библиотеки и осигуряване достъп до него.“

– Като много значим и положителен момент в развитието на библиотечния сектор в България трябва да се отбележи сериозната промяна по отношение на състоянието на библиотеките и информационното обслужване във висшето образование. В това отношение сериозна роля играят приетите документи на Националната агенция за оценка и акредитация към Министерския съвет. Те могат да служат за пример за това как държавата е в състояние да участва в регулирането на процесите – дори и при автономни организации, каквито са университетите. Въпросът е на разбиране, на политическа воля и на контрол.

Заклучение

В заключение е необходимо да се подчертае – липсва адекватна политика на отговорните държавни институции в нашата страна по отношение разработването, приемането на нормативни документи за библиотеките, както и при тяхното прилагане.

Правят се плахи опити за налагане на стратегии от страна на Министерството на културата и на други организации. Също за реализиране на отделни проекти с валидност върху националната библиотечна инфраструктура. В повечето случаи процесите се развиват под въздействието на натиск от страна на библиотечната колегия, неправителствени организации и експерти, както и в резултат на добронамерени партньорски усилия и финансова подкрепа от чуждестранни институции и фондации.

Необходимо е да се заяви ясно, че държавата няма отношение към изграждането на стратегия и дългосрочна визия за българските библиотеки – в съвременен свят, белязан с термина „информационен“ и подчинен на знанието. Не се осъзнава значението от силен и ефективен библиотечно-информационен сектор за развитието на страната и за демократизацията на обществото. Няма нагласи и разбиране относно поемането на редица социални роли от библиотеките в защита интересите на различните слоеве на населението – най-вече в кризисни моменти.

Връщането на доверието изисква държавните институции да предприемат стъпки:

- за приемане на необходимите нормативни и поднормативни документи**
- да се преосмисли сериозно финансовата подкрепа за сектора с цел модернизиране на библиотеките, нарастване на техните информационни ресурси и потенциал.**
- да се разработят документи за бъдещите стратегии, които ще се подкрепят приоритетно.**

В това отношение библиотечната колегия, в лицето на професионалната ни организация, винаги е участвала активно, инициирала е разработването и реализацията на важни и структуроопределящи проекти – в полза на хората в нашата страна.

В глобалният свят, в епохата на общество на знанието, в които живеем, се налага изводът и за търсене на по-широко участие на нашите библиотеки в контекста на международни програми и проекти. (Отново поставям въпроса за организиране на конгрес на ИФЛА в България през 2019 г.?)

До голяма степен това ще зависи и от лидерските умения и професионализма на хората в професията.

Убеден съм, че САМО с обединени усилия ще успяваме да реализираме нашите намерения и мечти – в полза на хората от нашата страна!!!

Литература

- Гергова, А. Държавна политика и библиотечна стратегия. // Книга, четене библиотека : Сб. доклади от три кръгли маси, посветени на проблемите на книжния сектор и библиотечното дело в България, организирани от Министерство на културата. – София, 2008, с. 71-77.
- Димчев, А. Глобална информационна инфраструктура. Роля и мисия на библиотеките в променящия се свят. Университетска библиотека № 509 София 2014, УИ „Св. Климент охридски“, 480 с.
- Димчев, А. и др. Проектът „Правна регулация за библиотеките и библиотечно-информационните дейности в България“ – модел за трансформация на библиотеките / Съавт. А. Дончева и В. Грашкина. // Кирилицата в духовността на европейската информационна цивилизация : Пета нац. науч. конф. с междунар. участие, София, 1 ноем. 2007. – София, 2008, с. 424–433.
- Димчев, А. Закон за обществените библиотеки – основни положения. // Доклади от XVII национална конференция на СБИР. София, 7-8 юни, 2007. <http://www.lib.bg/konferencii/nk2007/programa.htm/1.11.2007>.
- Димчев, А. Конференциите „София – GLOBENET“ 2000 – 2008 г., или как светът ставаше всепо-малък. В: Юбилеен сборник на катедра „Библиотекознание, научна информация и културна политика. С., 2013, УИ „Св. Климент Охридски“. С. 94-150. <http://elearn.uni-sofia.bg/mod/page/view.php?id=8821>
- Димчев, А. Откритият достъп (ОД) до информацията и неговото място в Софийския университет „Св. Климент Охридски“. Опитът на специалност „Библиотечно-информационни науки“.

- Год. СУ „Св. Климент Охридски“, Филос. факултет, Кн. Библ.-инф.науки. Т. 5, 2013, с. 5-55.
<<http://elearn.uni-sofia.bg/mod/page/view.php?id=8821>>
- Димчев, А. Тенденции в развитието на библиотечното законодателство и политика в Европа : Пример за българските библиотеки. // Българската култура между държавата и пазара. – София, 2007, с. 399-408.
- Дичев, И. Три понятия за култура, три насоки за културна политика. // Българската култура между държавата и пазара. – София, 2007, с. 38-43.
- Дончева, А., А. Димчев. Постигане на ефективност на функциониране на българските библиотеки чрез законодателни промени. // Българската култура между държавата и пазара. – София, 2007, с. 138-145.
- Грашкина-Минчева, В., А. Дончева, А. Димчев. Насоки за развитие на обществената библиотека : Ръководство за библиотечни мениджъри. – София : Унив. изд. „Св. Климент Охридски“, 2009. – 126 с.
- Закон за обществените библиотеки. // *Държавен вестник*, №. 42, 26 май 2009.
- Знеполски, И. Глобализацията: културна и социална идентичност в периферните култури. // Българската култура между държавата и пазара. – София, 2007, с. 44-53.
- Кингам, Д. България : един книжен сектор в затруднение. – София, 1998. – 75 с.
- Ландри, Ч. Културната политика в България. Доклад на Европейски експертен съвет. – София : Съвет на Европа. Съвет за културно сътрудничество. Европейска програма за преглед на нац. културни политики, 1997. – 176 с.
- Меморандум на Министерството на културата и Съюза на българските писатели, Сдружението на българските писатели, Асоциацията на писателите в България, Съюза на преводачите в България, Българската библиотечно-информационна асоциация и Асоциация „Българска книга“. Проект. – 2011. – 3 с.
- Наръчник за местни власти по прилагането на Закона за народните читалища и Закона за обществените библиотеки“. – София : Национален фонд „Култура“, 2010. – 136 с.
- Насоки на ИФЛА за обществените библиотеки. – София : ББИА, 2011. – 140 с.
- Национална библиотека „Св.св. Кирил и Методий : Годишен отчет 2010. – София : НБКМ, 2011. – 126 с.
- Огнянова, Н. Стратегия и национална програма за развитието на информационното общество в Република България. <<http://archive.bild.net/infosoc/report.htm/11.09.2009>>.
- Приключи ли Националната кампания за възраждане на библиотеките? <http://www.lib.bg/index.php?option=com_content&task=view&id=688&Itemid=1/13.11.2011>.
- Рединг, В. Ролята на библиотеките в информационното общество. // Конференция на националните библиотеки. Люксембург, 29 септември 2005 г. [Превод].
- Томова, Б. След държавата и пазарът, или примирението. // Българската култура между държавата и пазара. – София, 2007, с. 29-37.
- УНИЦЕФ: Всеки 5-и млад в България нито учи, нито работи. 2 млрд. лв. губи икономиката от това. 24 часа, 19.05.2015//<http://www.24chasa.bg/Article.asp?ArticleId=4774448/20,05.2015>.
- Graskiana, V., A. Dimhcev and A. Donceva. The Law for Public Libraries in the Republic of Bulgaria: A model of transformation of the library sector and a prerequisite for the extended access to information. // Globalization and the Management of Information Resources : Intern. Scientific Conf., held in Sofia, Bulgaria, 12-14 November, 2008. – Sofia, 2010, p. 191-196.
- Digital Agenda: more open access to scientific information – Commission seeks views. 15/07/2011.
<<http://europa.eu/rapid/pressReleasesAction.do?reference=IP/11/890/03.02.2011>>.
- Dimchev, A. The Library. A Journey through Time... In: A Collection of Works by Teaching Staff Members in The department of Libarry Science, Scientific Information and Cultural Policy. Compiler A. Dimchev \\\ Sofia. “St. Kliment Ohridski” University Press., 2013, p. 61-98.
<http://elearn.uni-sofia.bg/mod/page/view.php?id=8821>

Dimchev, A.To Libraries, with Love. The Library-Information Policy of Bulgaria 1989–2013. (A Collection of Papers, Projects and Articles), Sofia. “St. Kliment Ohridski” University Press., 2013, 288 p. <http://elearn.uni-sofia.bg/pluginfile.php/24017/mod_page/content/34/To%20libraries%20with%20love.pdf>

Rubin, R. Foundations of Library and Information Science. – New York : Neal-Shuman Publishers, 2004. – 581 p.

Приложение 1

БИБЛИОТЕЧЕН ФОНД, ЧИТАТЕЛИ, ПОСЕЩЕНИЯ И ЗАЕТ БИБЛИОТЕЧЕН ФОНД В БИБЛИОТЕКИТЕ ПО СТАТИСТИЧЕСКИ ЗОНИ, СТАТИСТИЧЕСКИ РАЙОНИ И ПО ОБЛАСТИ ПРЕЗ 2013 ГОДИНА												
(Брой)												
Статистически зони Статистически райони Области	Библи- отеки	Библиотечен фонд				Читатели				Посе- щения	Зает библиотечен фонд	
		наличност на 1. 01	наба- вени	отчис- лени	наличност на 31. 12	общо	В това число:				общо	в т.ч. за дома
							с висше образо- вание	жени	деца под 14 години			
Общо за страната	3 938	74 770 366	812 196	734 778	74 849 727	1 031 007	179 571	532 380	343 141	11 477 353	17 690 027	11 226 785
Северна и Югоизточна България												
Северозападен	537	7 227 229	50 851	59 190	7 218 890	117 117	15 861	59 023	43 853	1 242 015	1 825 766	1 098 597
Видин	74	975 793	7 034	9 152	973 675	8 800	1 350	4 684	2 798	140 929	214 071	153 001
Враца	74	1 229 751	9 729	3 864	1 235 616	20 123	2 755	10 834	7 610	291 718	449 784	227 941
Ловеч	124	1 510 648	10 586	11 202	1 510 032	21 978	2 938	9 973	7 184	224 342	276 823	171 950
Монтана	110	1 250 563	7 084	12 580	1 245 067	23 246	2 510	10 701	9 969	213 283	316 588	149 226
Плевен	155	2 260 474	16 418	22 392	2 254 500	42 970	6 308	22 831	16 292	371 743	568 500	396 479
Северен централен	641	10 485 656	89 594	102 776	10 472 713	158 952	24 921	78 261	53 811	2 025 593	2 998 187	2 149 074
Велико Търново	183	3 891 330	30 516	56 243	3 865 842	53 563	11 690	26 804	15 381	793 740	1 184 342	857 241
Габрово	82	1 522 613	12 355	8 979	1 525 989	17 163	3 198	8 343	5 386	189 927	287 337	222 424
Разград	146	1 551 245	9 631	6 959	1 553 917	31 210	2 864	13 929	11 915	367 497	532 161	451 393
Русе	111	2 315 704	29 060	16 876	2 327 888	38 118	5 516	19 722	12 088	417 227	730 058	435 335
Силистра	119	1 204 764	8 032	13 719	1 199 077	18 898	1 653	9 463	9 041	257 202	264 289	182 681
Североизточен	664	8 908 571	93 698	82 240	8 920 029	157 186	24 437	80 189	53 937	1 634 138	2 589 523	1 575 793
Варна	227	3 428 892	40 830	49 086	3 420 636	70 395	12 854	36 619	19 269	610 097	1 224 213	688 781
Добрич	130	1 704 761	21 196	12 270	1 713 687	23 766	3 993	11 981	9 113	246 425	357 162	205 095
Търговище	136	1 262 388	9 728	5 475	1 266 641	28 307	3 163	14 854	11 645	384 713	513 904	322 008
Шумен	171	2 512 530	21 944	15 409	2 519 065	34 718	4 427	16 735	13 910	392 903	494 244	359 909
Югоизточен	579	8 251 271	214 735	208 101	8 258 223	142 101	25 525	73 406	50 644	1 475 742	2 630 302	1 772 348
Бургас	214	3 334 010	162 855	166 119	3 331 064	67 137	13 216	35 584	22 479	570 176	993 364	704 375
Сливен	137	1 622 793	23 695	13 228	1 633 260	33 312	5 320	15 680	12 629	442 988	661 679	433 167
Стара Загора	123	2 179 934	15 924	20 835	2 175 023	26 105	4 879	14 419	8 786	284 790	621 453	388 821
Ямбол	105	1 114 534	12 261	7 919	1 118 876	15 547	2 110	7 723	6 750	177 788	353 806	245 985
Югозападна и Южна Централна България												
Югозападен	753	29 087 043	260 708	208 389	29 140 748	248 549	56 126	129 622	72 916	3 034 597	4 435 596	2 403 111
Благоевград	169	2 532 509	75 776	13 783	2 594 502	41 113	5 640	19 495	20 403	473 587	592 891	429 736
Кюстендил	107	1 451 501	6 661	8 424	1 449 738	16 918	3 294	7 937	6 033	159 716	197 192	151 635
Перник	85	1 110 051	7 440	6 007	1 111 484	15 125	2 704	7 772	5 640	172 755	226 584	156 009
София окръг	141	1 806 050	13 787	52 622	1 767 215	27 897	4 143	17 163	11 805	361 302	502 363	335 689
София (столица)	251	22 186 932	157 044	127 553	22 217 809	147 496	40 345	77 255	29 035	1 867 237	2 916 566	1 330 042
Южен централен	764	10 810 596	102 610	74 082	10 839 124	207 102	32 701	111 879	67 980	2 065 268	3 210 653	2 227 862
Кърджали	108	1 160 556	4 720	8 734	1 156 542	21 480	3 434	10 619	9 547	234 987	333 712	215 297
Пазарджик	128	1 703 189	10 797	4 829	1 709 157	38 074	5 002	18 644	12 577	364 611	486 457	406 711
Пловдив	253	4 635 631	62 145	31 714	4 666 062	94 283	17 134	55 216	24 775	972 369	1 605 040	1 040 934
Смолян	129	1 357 467	12 099	15 288	1 354 278	20 980	3 226	12 716	8 624	214 930	269 121	167 222
Хасково	146	1 953 753	12 849	13 517	1 953 085	32 285	3 905	14 684	12 457	278 371	516 323	397 698
¹ Националната библиотека „Св. св. Кирил и Методий“, регионалните, общинските и читалищните библиотеки, библиотеките към висшите училища, училищните и специални библиотеки.												

21.05.2015

British Council
7 Krakra Street, 1504 Sofia
T + 359 (0)2 942 43 44
F + 359 (0)2 942 42 22
bc.sofia@britishcouncil.bg
www.britishcouncil.org/bulgaria
Британски съвет
ул. "Кракра" № 7, София 1504
T + 359 (0)2 942 43 44
F + 359 (0)2 942 42 22

Доц. д-р Александър Димчев
Декан
Философски Факултет
Софийски Университет "Св. Климент Охридски"
Бул. «Цар Освободител» 15
София 1504

09 Февруари 2007

Уважаеми доцент Димчев,

На заседание на работната група към проекта: «Правна регулация на библиотеките в България» бяха дискутирани следващите стъпки за осъществяване целите на проекта и бяха взети следните решения:

1. Да се сформират работни групи за написване на закон и стандарти за библиотеките в България.
2. На 16 февруари 2007 г. да се организира среща на работните групи в сградата на Британски съвет, с цел да се осъществи координация на участниците и да се направи план за съвместна работа.

Най-учтиво Ви каним да бъдете член на работната група за написване текст на закон за библиотеките в България и да вземете участие в срещата, която ще започне в 10.30 часа.

Моля да потвърдите Вашето участие.

С уважение

Цветанка Панова
Мениджър Партньорски проекти
Британски съвет
ул. Кракра 7
София 1504, България
тел. ++ 359 2 942 43 44 (Рецепция)
тел. ++ 359 2 942 42 20 (Пряк телефон)
мобилен тел. ++ 0887 20 30 94
факс ++ 359 2 9 42 42 22

email tzvetanka.panova@britishcouncil.bg
<http://www.britishcouncil.org/bulgaria>

The United Kingdom's international organisation for educational opportunities and cultural relations. We are registered in England as a charity.

The United Kingdom's international organisation for educational opportunities and cultural relations. We are registered in England as a charity.

Проект: Правна регулация за библиотеките и библиотечно – информационните дейности в България

I. Защо ни е необходим такъв проект?

- Библиотеките са важен компонент на образованието, науката и културата и играят съществена роля в изграждането на гражданското и информационното общество; в развитието на икономика, основана на знанието
- Българското законодателство е в процес на обновяване и хармонизиране със законовата рамка на ЕС. На фона на интензивното приемане на нови закони в различните сфери на дейност, обновяването на нормативната база за библиотеките изостава
- Библиотеките не присъстват в правното пространство като субект. България е единствената страна в Европа без специално библиотечно законодателство
- Редица новоприети закони, които се отнасят за библиотеките и техните основни дейности, не третираят статута и финансирането им
- Действащи закони в сферата на културата, науката и образованието частично засягат някои видове библиотеки и не създават предпоставки за пълноценното им функциониране
- Закон за закрила и развитие на културата /1999/
- Закон за народните читалища /1996/
- Закон за народната просвета /1991/
- Закон за висшето образование /1995/
- Закон за задължителното депозирание на екземпляри от печатни произведения и други материали /2002/
- Националната политика към библиотечния сектор не е ясно формулирана; на политическо равнище не се идентифицира потенциала, които имат библиотеките като най - демократични институции, гарантиращи свободен и равен достъп до информация за всички граждани
- В приетите национални стратегии за информационно общество, електронно правителство, за развитие на училищното образование, библиотеките не се разглеждат като активни участници, които могат да допринесат значително за осъществяване на целите
- Създаването на съвременна нормативна база е основна предпоставка за модернизирането на отделните библиотеки и библиотечната мрежа като цяло, адекватна на потребностите на информационното общество

II. Участници

Проектът е съвместна инициатива на:

- Министерството на културата
- Британски съвет
- Съюз на библиотечните и информационните работници

III. Основна цел:

Създаването на система от нормативни документи за библиотеките и библиотечно-информационните дейности, хармонизирани с европейските директиви и създаващи предпоставки за пълноценното реализиране на основната мисия на библиотеките като образователни, информационни и културни институции

IV. Основни дейности по проекта

I етап

- Проучване на британския опит в правното регулиране на библиотеките и библиотечно-информационните дейности
- Проучване на директивите и препоръките на Европейския съюз, Съвета на Европа и опита на отделни европейски страни
- Анализ на състоянието на действащата нормативна база в страната
- Експертна оценка на нормативната база и политиките за библиотечния сектор в страната от водещ експерт от Великобритания
- Изработване на програма за системата от нормативни документи, необходими за библиотеките и техните дейности. Обсъждане и приемане на програмата

II етап

- Създаване на работни групи по отделните нормативни документи и подготовка на проекто-текстове
- Обсъждане на текстовете на експертно равнище и в по-широк кръг с представители на заинтересованите страни. Процедури на съгласуване
- Внасяне на проектите в Комисията по култура на 40-то Народно събрание

Работна група по I етап на проекта:

Александър Димчев – декан на Философски факултет на СУ “Св.Климент Охридски”;

Анета Дончева – заместник директор на Народната библиотека “Св.Св.Кирил и Методий”;

Ваня Грашкина – председател на СБИР и изп.директор на НАЦИД;

Луизина Савкова – главен експерт в МК;

Стефка Добрева – зав.библиотеката на Народното събрание;

Цанка Бенчева – главен експерт в МК

Координатор: **Цветанка Панова** – Британски съвет

**Проект: Правна регулация за библиотеките и библиотечно -
информационните дейности в България**

Работни групи за изработване на закон и нормативни документ

I. Основен закон

1. Анастас Дончева – зам. Директор НБКМ
2. Александър Димитров – д-р-ин библиофизик, филолог при СУ
3. Ваня Градска – председател СБНР
4. Емил Милков – директор РБ ВАРНА
5. Ирина Сажкова – ил. библиот. МЧ
6. Нели Стоилева – директор РБ Силистра
7. Цанка Бачева – ил. библиот. МЧ

II. Университетски библиотеки – стандарти и критерии

1. Ивanka Янкова – председател Асоциация на университетските библиотеки
2. Татяна Ценова – директор библиотека при УНСС
3. Татяна Тодорова – секретар на Асоциация на университетските библиотеки

III. Училищни библиотеки – наредба и стандарти

1. Зорка Иванова – РБ Пловдив
2. Жигялка Саварева – председател секция "Училищни библиотеки" СБНР

IV. Специализирани библиотеки – ведомствени стандарти

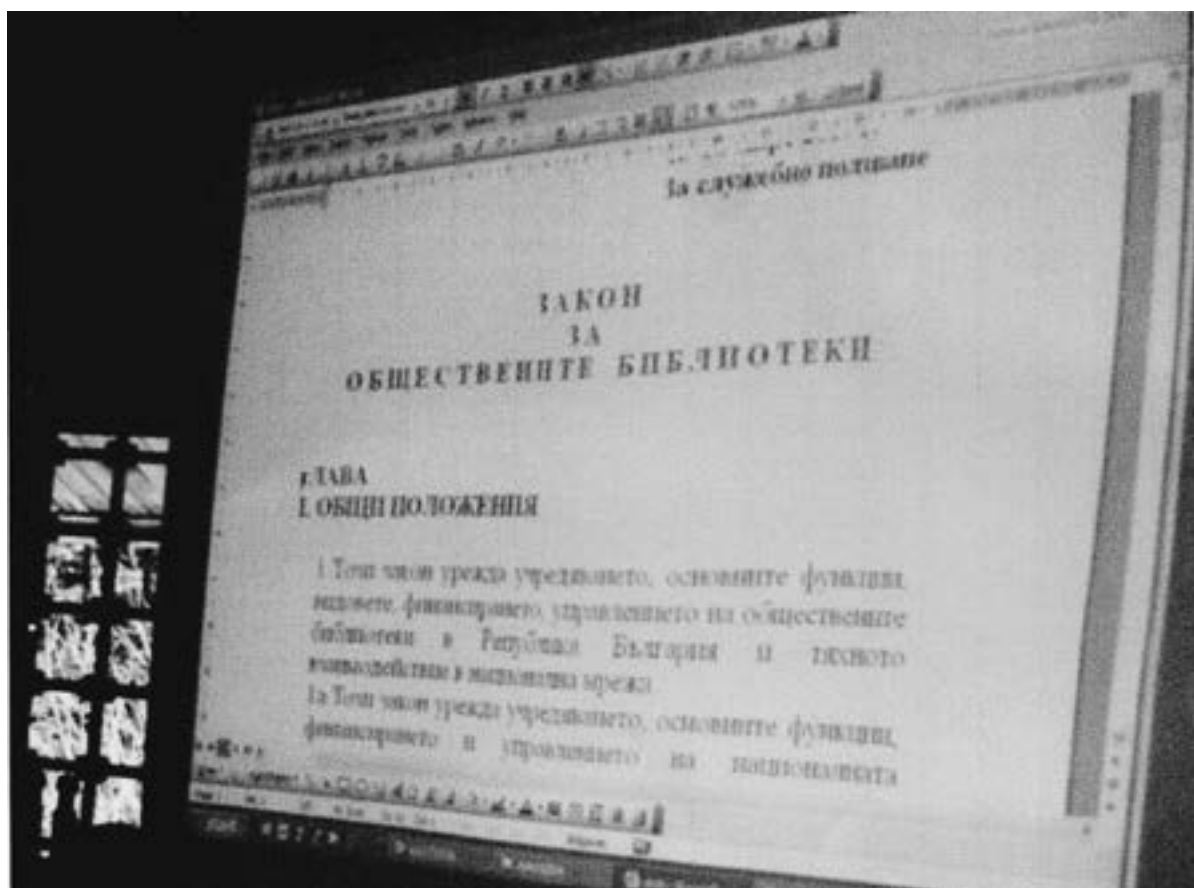
1. Мария Ангелова Тодорова – ЦН на БАН
2. Румяна Василева – център за "Библиотечното

V. Закон за депозита – предложения за промени

1. Александър Димитров – НБКМ
2. Ангелина Тодорова – НБКМ
3. Угола Йончева – председател Асоциация България книги

**Правна регулация за библиотеките и библиотечно-информационните дейности в
България**

ЗАКЛЮЧИТЕЛЕН ПРОТОКОЛ

Форум – дискусия
София, 15 декември 2006 г.

На 15 декември се проведе заключителният форум - дискусия за първия етап от проекта „Правна регулация за библиотеките и библиотечно - информационните дейности в България”.

Във форума – дискусия взеха участие: заместник министър Надежда Захариева и експерти на Министерството на културата; Йън Стюарт, директор и Уейн Харпър, зам. директор на Британския съвет; Джон Долан, директор библиотечна политика в Агенцията за музеи, библиотеки и архиви на Англия; г-н Фикрет Шабанов – зам. председател на Комисията по култура към 40 Народно събрание, УС на Съюза на библиотечните и информационните работници и библиотечни експерти, както и представители от следните институции и организации:

Министерство на финансите, Министерство на образованието и науката, Министерство на регионалното развитие и благоустройството, Министерство на държавната администрация, Министерство на труда и социалната политика, Министерство на околната среда и водите, Министерство на земеделието и горите, Министерство на вътрешните работи, Министерство на отбраната, Държавна агенция за информационни технологии и съобщения, Национална агенция за оценяване и акредитация, Асоциация „Българска книга”, Съюз на народните читалища, Асоциация на университетските библиотеки, Висше училище по библиотекознание и информационни технологии

I. На форума бяха представени:

1. Основната цел и дейностите по проекта,
2. Съвременното състояние на библиотеките в България,
3. Тенденциите в развитието на библиотечното законодателство и политики в Европа,
4. Националната стратегия за развитие на библиотеките във Великобритания и най-новите национални проекти,
5. Предложение за система от нормативни документи за библиотеките.

II. Проведена бе оживена дискусия по проблемите на развитието на библиотеките и нормативната база.

В резултат, участниците се обединиха около следните становища:

1. Библиотеките са важен фактор, който може и трябва да играе съществена роля при постигането на основните цели в икономическите, социални и културни, образователни, научни и технологични приоритети на страната; в процесите на изграждане на информационно общество и икономика, основана на знанието.

2. Настоящият проект за създаване на правна рамка за българските библиотеки, хармонизирана с европейските директиви и стандарти, е изключително необходим и актуален. Съвременната нормативна база е важна предпоставка и условие за ускореното развитие на библиотечния сектор.

3. Разработването на правната рамка е неразривно свързано с прилагането на нови принципи на държавна политика към библиотеките и разработката на национална стратегия за тяхното развитие.

4. Широка подкрепа получи първия вариант, предложен от работната група, който предвижда разработката на закон за обществените библиотеки.

5. Университетските и специалните библиотеки са важна съставна част от библиотечния сектор, за които трябва да се разработят подходящи поднормативни документи към действащото законодателство.

III. Направени бяха следните нови предложения:

1. Да се предложат спешни промени в Закона за задължителното депозиране на печатни и други произведения

2. Библиотеките да намерят своето място в новите проекти на закон за народната просвета и закон за висшето образование.

3. Да се предложат изменения в закона за местното самоуправление и закона за общинските бюджети по отношение на финансирането и библиотечните услуги, а също така и в закона за авторското право.

Участниците във форума се ангажираха да съдействат за изпълнението на втория етап на проекта, като предложат експерти от съответните организации за участие в работните групи и обсъжданията.

Съобщение до медиите
17 юни 2009

Покана за брифинг по повод приемането на Закона за обществените библиотеки

В последните дни от работата на 40-тото НС бе приет Законът за обществените библиотеки. Негов вносител е Министерски съвет. За първи път в историята на библиотечното дело в България се въвеждат единни условия и стандарти за създаване и функциониране на обществените библиотеки и за предоставяните от тях библиотечни услуги, като ги превръща в законова норма.

Законът за обществените библиотеки е изработен от работна група, състояща се от експерти от Министерството на културата, Българската библиотечно-информационна асоциация и представители на регионални библиотеки в България, ползвайки опыта и експертната на Обединеното Кралство в лицето на Джон Долан, началник на отдел Библиотечна политика към Съвета за музеи, библиотеки и архиви в Обединеното кралство в рамките на проекта на Британски съвет "Правна регулация на библиотеките в България".

За журналисти: Уважаеми колеги, имам удоволствието да ви покана на брифинг да Ви разкажем за Закона за обществените библиотеки и чаша вино да отпразнуваме заедно приемането на Закона. Брифингът ще се състои във фойето на втория етаж на Националната библиотека "Св. Св. Кирил и Методий" в понеделник, 22 юни 2009 г., от 16.00 часа. Ще присъстват: проф. д-р Боряна Христова – директор на Народната библиотека "Св. Св. Кирил и Методий", Ваня Грашкова, председател на Българската библиотечно-информационна асоциация; доц. д-р Александър Димчев – декан на Философски факултет на СУ "Св. Климент Охридски", Анета Дончева – заместник директор на Народната библиотека "Св. Св. Кирил и Методий". Поканена е и госпожа Надежда Захариева - заместник-министър на културата. Моля потвърдете присъствието си на тел. 942 4210 и 0887 424210 или E-mail: diana.zapryanova@britishcouncil.bg до края на работния ден в петък, 19 юни.

Бележки за редактора:

- Състав на работната група, изработила проекто-закона за обществените библиотеки:
Работна група по I етап на проекта:
 - Ваня Грашкова, председател на Българската библиотечно-информационна асоциация и изпълнителен директор на Националния център за информация и документация;
 - Александър Димчев, декан на Философския факултет в СУ "Св. Климент Охридски";
 - Анета Дончева, заместник-директор на Националната библиотека "Св. Св. Кирил и Методий";
 - Цанка Бенчева, главен експерт в Министерство на културата;
 - Луизина Савкова, главен експерт в Министерство на културата;
 - Емилия Милкова, директор на Регионална библиотека „П. Славейков“, Варна;
 - Нели Стоилова, директор на Регионална библиотека „П. Павлович“, Силистра, понастоящем заместник-кмет на гр. Силистра;На II етап се включи и:
 - Ана Емануилова, директор на Дирекция „Правна и управление на собствеността“, в Министерство на културата;

- Британски съвет и Българските книжници работят съвместно на българския пазар на книжарствения продукт в България. Проектът има цел да обхване всички библиотеки с резултат от успешното завършване на проекта на Британски съвет: Правна регулация на библиотеките в България. Част от основния цел е създаването на съвременна система от нормативни документи, регламентиращи основните функции и дейности на библиотеките, хармонизирана с европейските директиви и практиките на страните-членки на Европейския съюз.

В последствие в партньорство с Българската библиотечно-информационна асоциация Британски съвет реализира друг проект за менджмънт на публичните библиотеки, като предоставя на директорите на обществените библиотеки и читальни (содержимен поведени менджмънт на библиотеките и добри практики от Обединеното кралство чрез обучение и обмяна на опит и технически поддръжка, управлението на информационни ресурси, библиотечен персонал, бюджети и приходи, свързани с работата с други библиотеки, издателски организации и местната общност. Като резултат от проекта бе издадено и съставено "Българското национално библиотечно менджмънт", което бе разпространено до всички обществени библиотеки в страната.

- По време на реализацията на проекта "Правна регулация на библиотеките в България" Джон Дорън изпълнява функциите на началник отдела "Библиотечно-политика" към Съвета за музеи, библиотеки и архиви в Обединеното кралство. Съветът за музеи, библиотеки и архиви е националната агенция за развитие на музеи, библиотеки и архиви, която съветва правителството на Обединеното кралство по политиките и приоритетите в сектора. Съветът има много потенциални си партньорски отношения с сектора за да подбере, развие запалителни и институционални инициативи в сектора.
- Джон Дорън е член от множество работни групи и национални инициативи. През 1997 той съвместно работи за създаване на национална стратегия, която прераства в "Мрежа за хората". Днешната организация за предоставяне на интернет връзки към библиотеките в Обединеното кралство. През 1999 г. Джон Дорън получава специална награда за инициативите си в библиотечно-информационен. Подкрепен от този пенсионер

За допълнителна информация

Джон Дорън +359

Програми, комуникации

Британски съвет

Тел: 042 4210 0557 424210

E-mail: john.doran@britain.org.uk

СЪЮЗ НА НАРОДНИТЕ ЧИТАЛИЩА
UNION OF SOCIOCULTURAL CENTERS-CHITALISHTA

ДО Г-Н СТОЯН СТОЯНОВ
ГЛ. СЕКРЕТАР НА МИНИСТЕРСТВО
НА КУЛТУРАТА
ТУК

Уважаеми господин Стоянов,

Съюзът на народните читалища още при приемането на Закона за обществените библиотеки / 2009 г./ изказа своите несъгласия и резерви и формулира своите принципни различия с отделни текстове на ЗОБ. Те произтичат главно от това, че ЗОБ нарушва Закона за народните читалища в частта му за самоуправляващите се граждански организации, каквито са народните читалища. ЗНЧ категорично разписва задължителните дейности за отделното читалище, между които и поддържането на библиотека. В този смисъл читалищните библиотеки са ОСНОВНА читалищна дейност, а не самостоятелни юридически или граждански формирания.

Съюзът на народните читалища продължава да отстоява тази своя позиция и да не приема текстовете в Закона за обществените библиотеки, отнасящи се до читалищните библиотеки. Предложените текстове за промяна в ЗОБ са абсолютно неприемливи и няма да допринесат обществена полза. Считаме за целесъобразно да уведомим Европейската мрежа на културните центрове, чийто основен член е СНЧ, при предстоящото посещение на ръководството на СНЧ в Брюксел и Берлин за тази нормативна

СЪЮЗ НА НАРОДНИТЕ ЧИТАЛИЩА
UNION OF SOCIOCULTURAL CENTERS-CHITALISHTA

колизия и за нарушване правата на легитимно избраните граждански органи на управление, каквито са читалищните настоятелства при воденето на автономна културна политика, в това число и определянето на библиотечната дейност.

ПРЕДСЕДАТЕЛ на СНЧ, НИКОЛА ДОЙНОВ

[illegible]

(Писмо за оставка от НСБД, от А. Димчев до министъра на културата, вх. № 94-00-878/05.06.2014 г.)

ДО
Г-Н МИНИСТЪРА
НА МИНИСТЕРСТВОТО НА КУЛТУРАТА
Д-Р ПЕТЪР СТОЯНОВИЧ

**ОТКРИТО ПИСМО
ОТ ПРОФ. Д-Р АЛЕКСАНДЪР ДИМЧЕВ,
ЧЛЕН НА НАЦИОНАЛНИЯ СЪВЕТ ПО БИБЛИОТЕЧНО ДЕЛО**

Г-Н МИНИСТЪР,

Пиша Ви по повод на това, което се случва с нормативните документи за библиотеките. Или по-точно за това, че нищо не се случва с тях в повереното Ви министерство.

С Ваша заповед № РД 09-105/25.02.2014 г. съм определен за член на Националния съвет за библиотечно дело (НСБД). С писмо изх. № 92-00-108/11.03.2014 г., подписано от г-н Венцислав Велев - директор на дирекция, бях поканен да присъствам на 20 март 2014 г. на първото заседание на НСБД в Министерството на културата.

На заседанието, водено от г-н Василев - зам.-министър, и г-н Велев ни бяха предадени Вашите намерения до 30.04.2014 г. да бъдат разработени от експертна група и съгласувани с НСБД промени в Закона за обществените библиотеки (ЗОБ) и поднормативни документи, произтичащи от ЗОБ (изключително важни поднормативни документи за нормализирането на дейността на обществените библиотеки) – Стандарт за библиотечно-информационно обслужване и Наредба за библиотечните фондове, които не бяха утвърдени от 2009 г. Сроковете ни бяха заявени категорично с цел документите да бъдат внесени в Министерския съвет и Народното събрание за съгласувателни процедури и за последващо разискване и приемане.

Въпреки изразения скептицизъм на част от колегите, че това ще се случи, познавайки добре **традициите** в МК, повярвахме! Дадохме отново нашето доверие, разчитайки на честната Ви дума, изразена чрез Вашата администрация.

Наскоро след това бе събрана експертната група (ЕГ) в МК. На нейното заседание, ръководено от г-н Велев, постигнахме съгласие как да бъдат разработени необходимите документи. Основното, към което се стремяхме, бе да получим логистична подкрепа от представителите на МК по отношение на нормативната издръжаност на Стандарта и на Наредбата. Бяха определени и лицата, които да участват в тези процедури. Бяха ни поискани от страна на г-жа Луизина Савкова становищата на членовете на ЕГ за ЗОБ. Ние ги изпратихме в указания срок.

На мои предложения и въпроси как да се оптимизира дейността по разработването на документите не получавах никакъв отговор.

Днес, 31.05.2014 г. отново си „позволих“ де се обърна към „Нейно величество администрацията на МК“ – представлявана от г-н Велев, г-н Чипев и г-жа Савкова, със следния въпрос, който ми се струва, че трябва да бъде зададен и от Вас, цитирам:

„Уважаеми дами и господа от Министерството на културата,

Обръщам се към Вас, в битността ми на член на НСБ и на експертната група с молба за отговор на следния въпрос.

Какво става с документите, за които имаше воля от страна на министъра на културата да бъдат подготвени до края на м. април от нас и внесени за разглеждане в Народното събрание (ЗОБ) и Министерския съвет (Наредбата за...)?

Надявам се да получа отговор. В мои предишни писма до някои от Вас не получих никакви известия.

С уважение, проф. д-р Александър Димчев“

(На петия ден - 3 юни 2014 г. получих следния отговор от г-н Велев, за което все пак му благодаря: „Уважаеми проф. Димчев, Поне при мен, това е първото запитване, което получавам от Ваша страна. В момента се обобщават получените от всички предложения и в най-скоро време ще получите обратна информация. Дъжа да отбележа, че предложенията са малко, поради което и изчакахме да получим отговор от всички“. Само, че заявените намерения се разминават с времето, което ни бе заявено. Много пъти сме получавали подобни оптимистични и отлагащи обещания). (Вж. приложенията).

Г-н Министър, живеем във време, когато комуникациите не отразяват написаните наредби за изискуем срок за изчакване за официални отговори от институциите. Отделно не считам, че като член на НСБД, назначен с Ваша заповед, са необходими административни хватки, за да получа (или не получа) някога информацията. Въпросът е за елементарно колегиално уважение към едни от водещите специалисти и представители на национални и граждански обединения, излъчени от Вас в подобна структура, която да Ви подпомага в инициирането на политики за библиотечния сектор. Винаги в своята дейност съм се старал да бъда в полза на екипа, в който съм работил. Опитът ми с МК го е доказал, че, за съжаление, в тази институция нещата не стоят така. Основната причина за това е липсата на експертен капацитет на чиновниците, работещи в областта на библиотеките и читалищата, на самостоятелност и откъсване от реалността, както и на началнически синдром.

Г-н Министър, винаги съм уважавал и уважавам институциите. За мен те са изразител и символ на държавността. На подобно отношение уча и моите студенти.

За съжаление случващото се в повереното Ви министерство е пореден жест на нежлеание да се решат наболели въпроси, трупани години наред. Не бих приел логиката, че настоящият екип на МК не можеше да реши въпросите. Като се има предвид, че Българската библиотечно-информационна асоциация предложи в продължение на няколко години седем варианта на подобни документи.

Разбирам, че Вашите усилия, след като не успявате да организирате и да контролирате процесите в поверената ви институция, са поредната мимикрия по отношение решаването на проблемите на най-многобройните и значими културни организации в нашата страна – обществените библиотеки.

Не съм свикнал да се радвам на почести, позиции и други символи на властта. Винаги съм се стремил да работя, а не да бъда фон - където и да съм привличан в полза на обществени интереси и задачи. По подобна причина Ви моля моето име да бъде заличено от Националния съвет по библиотечна дело и от експертната група в МК.

Разбирате, че си подавам оставката в знак на несъгласие с липсата на сериозна политика в МК по отношение на библиотеките в нашата страна. Не бива да се търси какъвто и да е политически привкус в моето напускане на подобна високоотговорна национална комисия. Въпросът опира до морал! След като не са изпълнени задължения, вменени ни от настоящето желание на професионалната ни гилдия за регулиране на определени обществени процеси, свързани с библиотеките, е редно да се оттегля. Всичко това се свързва с липсата на разбиране от страна на МК.

Ще използвам времето си по-пълноценно в написване на новата си книга, озаглавена „Министерството на културата - срещу културата“.

В знак на моята академична добронамереност да уча неуките, Ви дарявам копие от последната ми книга „Глобална информационна инфраструктура. Мисия и роля на библиотеките в променящия се свят“, която излиза всеки един момент от издателството на Софийския университет „Св. Климент Охридски“. В нея непосветените Ви служители ще могат да надникнат и да видят как се правят (и как не се правят) политики в началото на XXI век и във времето на гражданското общество.

Подавам моята оставка пред колегите на моя неформален работодател - ББИА, събрани днес на своя национален форум да обсъждат проблемите на библиотеките в условията на глобални

предизвикателства, когато в документи на световни организации като ООН, ЮНЕСКО, ИФЛА и др. се обсъждат въпроси за изработване и за задължително включване на национални стратегии в контекста на развитие на обществата и икономиките в държавите.

В подобни отговорни моменти – с годините, рядко сме срещали съпричастност от страна на държавата. Най-често обещания, които не се изпълняват, и най-лошото - непознаване на процесите и на нещата!

Много е неприятно и непонятно когато в една държава - институциите не изпълняват законите, приети от Народното събрание. В случая 5 години не се изпълнява ЗОБ от МК. Странно и страшно – за държавността!!!

Въпреки, че Вие като историк знаете, че България е съществувала и без официални институции - благодарение на всеотдадеността на хора, посветили себе си на каузата за духовността.

В съвременна България има такива, сред тях са библиотекарите. Истински просвещенци, независимо от условията, в които работят, мизерните възнаграждения, които им са отредени, липсата на нови издания и на технологии... Те правят и невъзможното, за да могат потребителите на библиотеките, и обществото ни да получават онова, от което се нуждаят. Ще Ви дам само един пример. През 2013 г. за библиотекар на годината бе излъчена една истинска „Майка Тереза“ от малко населено място в т.нар. „Северозападна България“. Тази чудотворка, или по-точно светица, болна от неизлечимо заболяване, всекидневно със своето колело разнася книги и вестници до къщите на възрастните хора, наравно с хляб и лекарства. Книги и вестници, за които е абонирали библиотеката със средства от своята мизерна пенсия, в резултат на над 45 г. работа като библиотекарка в селото.

Докато има такива хора съм все още известен оптимист...

Приемете моята оставка като морален жест за неслучващото се и апел към отговорна промяна.

Приложения: копия от изслушвания в Комисията по култура в Народното събрание, свързани със ЗОБ и документите, произтичащи от него и др.

София, 05.06.2014 г.

С уважение, проф. д-р Александър Димчев

P.S. Отговор – От МК - НЕ ПОСЛЕДВА!!! Въпреки ясно разписаните разпоредби в Правилника на МК и съгласно нормативни документи в нашата страна. [Смешното е, че името на Александър Димчев фигурираше като на член на НСБД до месец март 2015 г. в сайта на министерството, въпреки направения отвод. С писмо беше помолен г-н Велев от дирекция „Нематериално културно наследство“ да изясни случая.]

06.01. 2016

**ЕВРОПЕЙСКИ
ФОРМАТ НА
АВТОБИОГРАФИЯ**

Лична информация

Име	АЛЕКСАНДЪР ГЕОРГИЕВ ДИМЧЕВ		
Адрес	СОФИЙСКИ УНИВЕРСИТЕТ „СВ. КЛИМЕНТ ОХРИДСКИ”		
	БУЛ. „ЦАР ОСВОБОДИТЕЛ” № 15, 1504, СОФИЯ, БЪЛГАРИЯ		
Телефон	(++359 2) 870 42 36		
Факс	(++359 2) 870 42 36		
E-mail	Dimchev_uni@abv.bg	Dimchev@phls.uni-sofia.bg	
Националност	Българин		
Дата на раждане	07 юни 1952 г.		

ТРУДОВ СТАЖ

• Дати (от-до)	2016 –
• Име и адрес на работодателя	Софийски университет „Св. Климент Охридски” – Философски факултет бул. „Цар освободител” № 15, 1504 София, България
	Катедра „Библиотекознание, научна информация и културна политика”
	Бул. „Цариградско шосе, 125, бл.1, IV ет. кабинет 411
• Заемана длъжност	Професор д-р
• Вид на дейността	Преподавател

• Основни дейности и отговорности	Преподавател и изследовател в областта на библиотечно-информационните науки -2012 – член и заместник-председател на Постоянната комисия по социални и правни науки и национална сигурност към Националната агенция за оценяване и акредитация (НАОА) към Министерския съвет на Р. България– преизбран за – 2015-2018 г.
• Заемана длъжност • Дати (от-до)	– 2007- 2011- декан на Философски факултет – 2003-2007 декан на Философски факултет
• Име и адрес на работодателя	Софийски университет „Св. Климент Охридски” – Философски факултет бул. „Цар освободител” № 15, 1504 София, България
• Вид на дейността • Заемана длъжност • Основни дейности и отговорности	Катедра „Библиотекознание, научна информация и културна политика” Бул. „Цариградско шосе, 125, бл.1, IV ет. кабинет 411 Професор д-р Декан Управленски функции. Отговаря за дейността и развитието на Философския факултет. Представя ФФ пред органите за управление в Софийския университет и пред външни институции.
• Дати (от-до) • Име и адрес на работодателя	– 2000-2003 – Зам.-декан на Философски факултет Софийски университет „Св. Климент Охридски” – Философски факултет бул. „Цар освободител” № 15, 1504 София, България
• Вид на дейността • Заемана длъжност • Основни дейности и отговорности	Доцент д-р Заместник-декан Управленски функции. Отговаря за учебната и административната дейност на Философския факултет.
• Дати (от-до) • Име и адрес на работодателя	– 1999-2003 – Ръководител на катедра „Библиотекознание, научна информация и културна политика” Софийски университет „Св. Климент Охридски” – Философски факултет, катедра „Библиотекознание, научна информация и културна политика” бул. „Цар освободител” № 15, 1504 София, България
• Вид на дейността • Заемана длъжност • Основни дейности и отговорности	Доцент д-р Ръководител катедра Отговаря за състоянието и развитието на катедрата, образователната и изследователската дейност. Представя катедрата пред органите за управление във Философския факултет, Софийския университет, както и пред външни институции.
• Дати (от-до)	– 1997-2015- преподавател

• Име и адрес на работодателя	Софийски университет „Св. Климент Охридски” – Философски факултет, катедра „Библиотекознание, научна информация и културна политика” бул. „Цар освободител” № 15, 1504 София, България
• Вид на дейността • Заемана длъжност • Основни дейности, отговорности и области на научни интереси	Преподавател Професор д-р Отговаря за образователната и изследователската дейност в областите, които преподава. – Библиотекознание – История на библиотеките – Организация и управление на библиотеките и на информационните институции – Информационна политика – Внедряване на нови информационни технологии – Библиотечно-информационно обслужване – Организация и управление на информационните ресурси – Потребители на библиотеката – Информационен брокеринг – Стратегии за развитие на библиотеките – Глобална инфраструктура и библиотечно-информационна политика – Комуникации в науката
• Дати (от-до) • Име и адрес на работодателя	– 1981-1997- заместник директор и научен сътрудник Софийски университет „Св. Климент Охридски” – Университетска библиотека бул. „Цар освободител” № 15, 1504 София, България
• Вид на дейността • Заемана длъжност • Основни дейности и отговорности	Организация, управление на библиотеките и изследователска дейност за научно-информационното обслужване в университетите. Заместник-директор (1981-1987) Научен сътрудник (1985-1997) Отговаря за управлението и развитието на научно-информационната дейност, административната дейност, внедряването на нови информационни технологии и за изследване развитието на Университетската библиотека, и библиотечно-информационната дейност във висшите училища.
• Дати (от-до) • Име и адрес на работодателя • Вид на дейността • Заемана длъжност • Основни дейности и отговорности	1980-1981 – библиотекар 1973 -1975 – библиотекар Народна библиотека „Св.Св. Кирил и Методий” Библиотечна дейност Библиотекар 1980-1981 Библиотекар 1973 -1975 Обслужване на читатели
• Дати (от-до) • Име и адрес на работодателя • Вид на дейността • Заемана длъжност	1979-1980- учител 101 СОУ, София Образователна Учител

- Основни дейности и отговорности

Преподавателска дейност

ОБРАЗОВАНИЕ И ОБУЧЕНИЕ

- Дати (от-до)
- Име и вид на обучаващата или образователната организация
- Основни предмети/застъпени професионални умения
- Наименование на придобитата квалификация
- Ниво по националната класификация (ако е приложимо)

– 1975-1979 – студент

Софийски университет „Св. Климент Охридски” –
Философски факултет

Специалност „Педагогика”

Педагог

Висше образование – „магистър”

Лични умения и компетенции

Майчин език

Български език

Чужди езици

Английски език – добре

Френски език – добре

Руски език – добре

Социални умения и компетенции-специализации и др.

В областта на библиотечно-информационната дейност:

– 2011 – професор

– 1997 – доцент

– 1993 г. специализация в Белгия.

– 1993 г. специализация в Израел.

– 1992 г. защитава докторска дисертация.

– 1991 г- специализация в Германия.

– 1988 г- специализация във Франция по програма на ЮНЕСКО

Организационни умения и компетенции

Управленски качества:

– Заместник-директор – Университетска библиотека

– Ръководител на катедра- „Библиотекознание, научна информация и културна политика

– Декан и заместник-декан на Философски факултет

– Председател на Съюза на библиотечните и информационните работници

– Ръководител на национални проекти в областта на библиотечното дело, информационната политика и въвеждането на нови информационни технологии

– Ръководител на изследователски проекти в областта на висшето образование

– Ръководител на международни програми и научни форуми.

ДОПЪЛНИТЕЛНА ИНФОРМАЦИЯ

- Автор на: 30 монографии и студии в областта на библиотечното дело; повече от 250 статии и доклади, публикувани в страната и чужбина; 60 електронни публикации; съставител и редактор на 34 издания.
- Изнасял е около 140 доклада и е участвал в научни форуми в страната и чужбина – Франция, Полша, Дания, Унгария, Германия, САЩ, Русия, Чехия, Словения, Словакия, Сърбия, Италия, Гърция, Малта, Тайланд, Кипър, Македония, Румъния, Холандия, Турция, Великобритания и др.
- Привличан е като експерт по проблемите на библиотечното дело в: Министерството на културата, Министерството на науката и образованието, ЮНЕСКО, Фондация „Отворено общество“, Център за КСУВО към Министерството на образованието, Световната банка, Гьоте институт, Американски информационен център, Британския съвет – България, Програма Глобални библиотеки на Фондация Мелинда и Бил Гейтс.
- 2015 – в Редакционната колегия на списание The Journal Media4u Magazine – National Library of the Czech Republic
- 2015 – излъчен за експерт по оценка на проекти от Европейската фондация за наука (The European Science Foundation (ESF) – <http://www.esf.org>)
- 2014 – избран за член на Националния съвет по библиотечно дело при Министерството на културата (подал оставка- в знак на несъгласие с политиките в МК)
- 2014 – удостоен от Сената на Белградския университет за Почетен гост професор с решение от 17 март 2014 г.
- 2012 – член и заместник-председател на Постоянната комисия по социални и правни науки и национална сигурност към Националната агенция за оценяване и акредитация (НАОА) към Министерския съвет на Р. България
- 2012 – член на Библиотечния съвет на Университетската библиотека – Софийски университет
- 2011 – член на Научния съвет на Център „Проф. Иван Дуйчев“ – Софийски университет
- 2009 – съавтор на Закона за обществените библиотеки, приет от Народното събрание
- 2007 – зам.-председател на Управителния съвет на Университетското издателство „Св. Климент Охридски“, преизбран 2011 г.
- От 2006 г. в издателския съвет на международното научно списание “History of Education and Children`s Literature”
- 2005 избран в секция „Образование и квалификация“ на Международната федерация на библиотечните асоциации (IFLA) като кореспондент, преизбран за 2007-2009, 2009-2011 и 2011-2013
- 2005 г. член на Специализирания научен съвет по библиотечно-информационни науки при ВАК
- От 2005 г. в Редакционната колегия на Явне библиотеки. Часопис за теорију и праксу библиотекарства. Градска библиотека “Божидар Кнежевич”, Белград (Public Libraries. Magazine for the Theory and Practice in Librarianship. Cit Library “Bogiidar Knezevic, Belgrade, ISSN 1452-1253
- От 2004-2008 г. член на Специализирания научен съвет по Философски науки при ВАК

- От 2003 член на Академическия съвет на Софийския университет “Св. Климент Охридски”, преизбран 2007
- 2001-2004 г. – представител на Софийския университет в Alliance of Universities for Democracy
- 2001-2004 г. – създател и ръководител на Центъра за продължаващо обучение на библиотекари към Специалност Библиотечно-информационни науки при Софийския университет “Св. Климент Охридски” и Съюза на библиотечните и информационните работници
- 2000 г. – ръководител на проекта “Център за продължаващо образование на библиотечно-информационни специалисти”
- 1999 г. – ръководител и съавтор на проекта “Шанс на българските библиотеки за 21 век”
- 1998 – 2000 г. – избран за Председател на Съюза на библиотечните и информационните работници (СБИР)
- От 1998 член е на Редакционната колегия на списание “Библиотека (подал оставка 2014 г. – в знак на несъгласие с политиката на цензура в изданието)
- 1997 г. – съавтор в проекта “Национална програма за опазване на библиотечните фондове”
- От 1994 до 1998 г. избран за заместник председател на Съюза на библиотечните и информационните работници (СБИР) в България
- 1994-2000 г. – член на редакционната колегия на СБИР
- От 1994 г. е член на Съюза на библиотечните и информационните работници (СБИР)
- 1993 г. – ръководител и съавтор на идейния проект „Изграждане и развитие на Национална автоматизирана библиотечно-информационна мрежа в България“ на Министерството на културата и Фондация „Отворено общество“
- 1993-1998 г. – представител на България в People to People International
- 1994 г. – автор и ръководител на проекта “КОМПАКТДИСК”.

**ДА ЗАПАЗИМ ДОСТОЙНСТВОТО НА БЪЛГАРИЯ ЧРЕЗ НАЦИОНАЛНАТА
БИБЛИОТЕКА „СВ. СВ. КИРИЛ И МЕТОДИЙ“**

**(Или да оставим ключа на директорката да заключи библиотеката – за последно)
(едно мнение)**

Днес научих, че в Националната съкровищница на България е извършено съкращаване с 15% на нейния състав (около 36 души). Принципно съм съгласен с подобни непопулярни мерки – когато става въпрос за съкращаване на администрация.

Циничното е, че става въпрос за съкращаване на специалисти. Хора, посветени и отдадени на институцията – срещу 380-450 лв. на месец. Заплати, по-ниски от хигиенистки в една фирма, или на улицата. Професионалисти, с добър образователен ценз и квалификации, придобити у нас и в елитни висши училища в чужбина. На същите тези хора в навечерието на Нова година са обещавани нови заплати и възможности за професионално развитие. Може би обещаващият е имал предвид – на трудовата борса?

Страшното е, че се оголват възлови позиции и задачи. Неща, които нашата Национална библиотека е вършила при много трудни условия. Наскоро в медиите се появиха материали, свързани с бомбардировките над София преди повече от 70 г., когато са унищожени хиляди документи. Само че тогава е имало истински родолюбци, които са помогнали през време на войната, без да жалят средства, сили и рискувайки своя живот, да запазят националната ни памет. В следвоенната ни история са останали символи за сериозна подкрепа от страна на държавата към НБ. Така например в най-трудните за нашия народ години е построена сегашната сграда на библиотеката (1944 – 1953 г.).

През последните 25 г. Националната библиотека на България е докарана до „жалко съществуване“ (по-точно до вегетиране) – да не изпълнява пълноценно задачи, които й вменяват настоящите предизвикателства. Тя дори не е в състояние да покрие елементарни неща, характерни за 20-ти, а не за 21-ви век!!!

Съгласно анализи на европейски институции националната ни библиотека по показатели се нарежда на ПОСЛЕДНО МЯСТО в Европа. По-ниски от държави, за които скоро се разказваха легенди... Жалко и мъчно. Не случайно нашите деца споделят участва на образователните и културните организации в страната ни, нареждайки се на последните места по грамотност и по постижения в световен порядък съобразно данните от PISA.

Като човек, чиято професионална кариера е тръгнала от Народната ни библиотека, и до ден днешен се вълнувам от съкровищниците на духа – не мога да бъда безразличен към подобен геноцид по отношение националната ни памет.

За мен два са факторите, за да се стигне до обезличаването на подобни организации.

На първо място го отдавам на нашия непросветен „политически елит“ – Господ Бог ще му прости. Това са хора, които не четат. За тях е гордост да споделят за една-две прочетени книги. Разбира се от куртоазия, иначе може да са се досегнали до заглавието или илюстрациите. Те нямат време, те са устремени към властта. Тя им дава хоризонти, пари, „мисъл“ и самочувствие. За тях 10-15% редуциране на персонала се отнасят от най-малката община, институция... до националноотговорните. Без да надникват в същността за значимостта на проблемите. Естествено за министерствата „стагмистиката“ сочи намаляване – но нагоре, за разлика от политиците, от демократични страни с традиции, които мислят за бъдещето на своите народи. Трима френски президенти оставиха за спомен на хората в своята страна няколко изключителни шедеври, свързани с библиотечно-информационното дело – Центърът Бобур, Медиатека и новата сграда на Френската национална библиотека. Ще припомня за думите и действията на настоящия президент на САЩ по време на голямата икономическа криза в подкрепа на библиотеките. При представянето на федералния бюджет за 2010 г. пред Конгреса той заявява: „За да дадем на нашите деца добър начален тласък за преуспяване в глобалната икономика на информационната

епоха, ние ще обзаведем хиляди училища... и университети с учебни помещения... и библиотеки, достойни за 21-ви век.“

В подобен контекст са документите и препоръчаните политики в ЕС.

Вторият, по-важен фактор, е свързан с ръководството на Националната ни библиотека.

Вече 25 години библиотеката няма разработена визия към бъдещето!!! Неща, които са непростими за която и да е организация.

Защо е така, ще бъде съвсем кратък. Националната ни библиотека няма добър мениджър в лицето на нейния директор, който е начело почти 17 г. Сегашният директор на НБКМ е чудесен специалист в областта на ръкописно-документалното наследство. Много добре споделя тези и е блестящ презентатор на различни събития. За съжаление тези свои умения използва през годините с мисълта за оцеляването – на първо място неговото, след това на институцията, която ръководи. Или с едно изречение „преклонена главица сабя не я сече“.

Тъй като не обичам кухите фрази и подхвърлените думи, тези действия могат да бъдат оценени най-добре при изслушванията в последните години в Народното събрание и при др. подобни срещи. Бил съм свидетел на „успокояване на страстите“, само да не се влезе в полемика с хората, от които зависи съдбата на библиотеките.

Проблемът е, че в сегашната драматична ситуация проф. Боряна Христова си изигра добре „тарото“, спечелвайки място в Софийския университет. (Място, което съм ѝ отказвал, когато имах определено влияние). Очакванията са към нея да се присъедини и друг член от ръководството. За чудесните колеги, оставащи в НБКМ, ще важи сентенцията „След мен и потопа“.*

P.S. През 2014 г. в знак на несъгласие с нищонеправенето по отношение на нормативните документи от Министерството на културата, оглавявано от г-н Стоянович, си подадох оставката от Националния съвет по библиотечно дело. Помолих нейното съдържание да бъде оповестено в сп. Библиотека. Получих отказ от проф. Христова (разбира се от редколегията). В разрез с цензурата в списанието си подадох оставка и от редакционната колегия. В резултат на това получих поредица от „приятелски“ препоръки: да публикувам в други издания; да не си давам така лесно оставката...

Както тогава и сега заявявам на ръководството на Националната ни библиотека в лицето на проф. Христова следното. Заставайки на определена позиция човек носи отговорност за институцията. Ако не е в състояние да се бори за нея и за хората в нея, не изпълнява дадените обещания пред колектива, или не чувства подкрепа от висшестоящите, не трябва да я оглавява.

Проф. Христова, струва ми се, че по-честната позиция е тази!!!

София, 07 февруари 2015 г.

Проф. д-р Александър Димчев

· *Днес, от позицията на изминалото време отчитам, че събитията се случиха именно по начинът, отразен в писмото:*

– Проф. Б. Христова не е вече директор на НБКМ – въпреки протекциите, с които обичаше да се хвали.

– Д-р Анета Дончева „се присъедини“ към Катедра БИНКП в Софийския университет.

– Остава да бъдат изчислени „щетите от потопа“, в НБКМ – за чудесните колеги, останали да се трудят в нея.

Справка за оставките на А. Димчев – 2013-2014 г.

Приложение № 57.1.

Протокол от ФС на ФФ № 4 от 03.12.2013 г, на която е обсъждана оставката на А. Димчев (вх. № 86/02.12.2013 г.)

(Вж. Протокол от ФС на ФФ № 4 от 03.12.2013 г, на която е обсъждана оставката на А. Димчев (вх. № 86/02.12.2013 г.), в присъствието на ректора на СУ – проф. Иван Илчев, представена в Софийски градски съд, във връзка със заведено дело (под № 100119/2014, насрочено на 16.02.2014) за клевета от А. Димчев срещу Мирослава Кортенска, обвинила незаслужено в медиите за Димчев – принадлежност към органите на Държавна сигурност). На същата е прошепнато „услужливо“ от наша колежка, че Димчев има проблем с катедрата, който да бъде използван в съдебна зала. (Протокол от съдебното заседание от 16.02.2015 г.) (На 19.02.2015 г. получих чрез моя адвокат предложение от г-жа Кортенска за извънсъдебно споразумение, след като нейните тези и обвинения тотално не издържат в съда. Доколкото получих информация, тя не се е съгласила на моите условия). Софийският районен съд излезе с осъдителна присъда срещу г-жа Кортенска в полза на А. Димчев (Решение № I – 48 – 71 от 24.06.2015 г.). По този начин бе оневинено неговото име, че има принадлежност към ДС.)

(Приложение № 57.2)

Българският съд защити достойнството на Софийския университет „Св. Климент Охридски“ в лицето на негов преподавател (Файсбук страница на Александър Димчев)

По време на студентските протести през 2013 г., оглавени от „Ранобудните студенти“, в тяхна защита застанаха над 400 преподаватели от Алма матер. Проф. д-р Александър Димчев, бивш декан (два мандата) на Философския факултет на Софийския университет подаде оставка на 30 ноември 2013 г. в знак на подкрепа към студентите. Този акт бе оповестен от повечето български медии. Той намери отражение и в международен план. Няколко дни след официално депозираната оставка от страна на Димчев, на свое заседание Факултетния съвет на Философския факултет (след поканване и изслушване на ректора на Алма матер, който също застана срещу приемането на оставката) отхвърли категорично оставката. Част от поставените условия от проф. Димчев към ръководството на СУ бяха подкрепени.

На 2 декември 2013 г. в предаването „Нюзрум“ по телевизионен канал „News 7“, излъчено под заглавието (За пианите професори в СУ) „Фракция от преподаватели воюва със студентите“ (качено в Youtube), както и в своя публикация във вестник „Жълт труд“, бр. 49 от 4 декември, 2013 г. под заглавие „Професорите са късметлии – преди това ги пращаха в Белене“ – проф. д-р Мирослава Кортенска, без да познава ситуацията в СУ и съществуващи документи се нахвърли върху Университета, срещу младите хора, олицетворяващи Ранобудните студенти и част от неговите преподаватели.

Най-потърпевш от всички беше проф. Александър Димчев. На Димчев му се вмени ролята на човек, работил за Държавна сигурност, с досие от нея. В продължение на две години той отказваше да се явява на публични места и отказа да чете лекции – до реабилитиране на неговото име.

Неприятни внушения, насочени към Алма матер и колеги, работещи и учещи в нея. Срещу младите хора, дръзнали да застанат срещу лицемерието на властите и срещу липсата на морал в тях, както и срещу ръководството на СУ. Преднамерени думи, изречени срещу тази чудесна институция, в която владее и ще има дух на академизъм, уважение към другото мнение, гражданско

чувство и противоборство на идеи...

От страна на проф. д-р Александър Димчев беше заведен съдебен иск срещу г-жа Мирослава Кортенска. Софийският районен съд с решение № I – 48 – 71 от 24.06.2015 г. осъди г-жа Кортенска. (Очаква се евентуално обжалване от нейна страна).

По този начин беше изчистено името на проф. д-р Александър Димчев. Бяха премахнати всякакви обвинения и внушения срещу него за принадлежност към бившата Държавна сигурност и към службите. (Официален документ, за това, че проф. Димчев не е принадлежал и не е работил за службите преди 1989 г., може да бъде намерен на сайта на Комисията за разкриване на документи и за обявяване на принадлежност на български граждани към Държавна сигурност и разузнавателните служби на БНА. Ако г-жа Кортенска си беше направила трудът да надникне в сайтовете на СУ и на цитираната Комисия, нямаше да изпадне в подобна унижителна ситуация. Решението на Комисията е публикувано под № 327 от 14 март 2012 г.)

Коректното отношение към проф. Кортенска налага да бъде отбелязано, че решението на Софийския районен съд все още не е влязло в сила и може да бъде обжалвано.

За справедливото решение и за оневиняването на проф. Александър Димчев, особена роля изиграха доц. д-р Милена Стефанова, зам.– ректор на СУ и гл.ас. Мария Капитанова.

Специално трябва да бъде отдадено заслужено признание на доц. д-р Емил Марков от ЮФ, който за съжаление вече не е между нас. До последния ден от своя живот той беше ангажиран с делото. Денят на излизането на справедливото решение на Съда.

Проф. Александър Димчев изказва на-сърдечни благодарности на:

- Колегите присъствали на заседанието на Факултетния съвет на чудесния Философски факултет и на всички от Факултета, които застанаха зад него, и зад неговия апел;

- Колеги, граждани, институции от страната, които го подкрепиха морално;

- Ранобудните студенти и на студентите от специалност Библиотечно- информационни науки за искрената подкрепа и изразеното уважение;

- Представители на чуждестранни университети и институции, на колеги от чужбина за тяхната солидарност и предложения за работа в техните страни, и за набиране на средства в негова подкрепа (от които Димчев не се възползва);

- Адвокатите, които застанаха в негова защита, но не пожелаха поради етични и професионални съображения техните имена да бъдат споменати.

- На онези, които не са съгласни с неговата позиция, но пожелаха да оповестят коректно своите становища в социалните мрежи.

- С изключение на колега от катедра БИН, която „услужливо“ е предоставила „информация“ по време на делото в полза на г-жа Кортенска, срещу Димчев. Сведения, които са отхвърлени категорично от съда – като нецелесъобразни.

Най-сърдечна благодарност и на моето прекрасно семейство – съпругата ми Кристина и на двамата ми сина – Александър и Георги, които ми вярваха и ме подкрепяха в моята кауза!!!

Информация за видеоклипа с участието на проф. Кортенска: <http://news7.bg/predavanja/newsroom/vsichki-videa/koy-i-zashto-izvadi-na-pokaz-piyanite-profesori-ot-su/38042#.VhICc7IcRr0>

(Приложение 57.3.)

**ПРОТОКОЛ ОТ ЗАСЕДАНИЕ НА ФАКУЛТЕТНИЯ СЪВЕТ, ПРОВЕДЕНО НА
3.12.2013 г.**

По точка първа беше поканен Ректора на СУ „Св.Климент Охридски“ – проф.д.и.н. Иван Илчев.

ПО ТОЧКА ПЪРВА

Проф. Димитър Денков: Колеги, има кворум, може да започваме. Гостите могат да присъстват, моля да се съобразяват с дневния ред. Вие го имате, аз ще предложа една промяна, свързана с молбата на проф. Димчев за оставка и апела на преподавателите, който събра съответните подписи; втора точка от тоя апел иска мнението на г-н Ректора за решението на Ректорския съвет. Аз моля това да бъде първа точка, а именно : обсъждане на апела на група преподаватели.

Проф. Александър Кьосев: Аз предлагам промяна във формулировката на тази гледна точка. Проф. Димчев е пожелал неговата оставка да не бъде коментирана и аз уважавам това мнение. Обаче оставката на проф. Димчев създава безпрецедентна ситуация във Факултета и тя не може да не бъде коментирана. Всички останали неща са следствие от нея, затова предлагам промяна във формулировката.

Проф. Денков: Добре, коментар върху оставката на проф. Димчев и обсъждане на апела на група преподаватели. След което вървят всички останали. Има ли други предложения? Няма, приема се. Нека преди това да обясня малко. Това е молбата на проф. Димчев за оставка чрез Факултетния съвет до Ректора на СУ. Първо: правната форма не е молба за оставка. ФС не е органът, чрез който стигат до г-н Ректора такъв тип решения. Второ: Проф. Димчев в последното писмо изрично е заявил, че не иска да се обсъжда тази негова оставка, поради това, че това е еднозначно негово решение, независимо от нашето решение. Това е така – независимо от нашето решение проф. Димчев би могъл да предприеме действия за прекратяване на своите трудови отношения със СУ. Ето защо предлагам ФС да не пуска по канален ред тая молба, тъй като тя в случая може да бъде подадена само от него. Т.е. ние не можем да бъдем инстанцията, която ще изпрати молбата на по-горна инстанция. Работодател е г-н Ректорът. ФС може да вземе отношение само към освобождаване по определен тип постъпки на преподаватели и не може да спре лично желание на преподавател за напускане; може де изрази само някакво мнение. Така или иначе, този въпрос ще го обсъждаме по-нататък, но вторият въпрос на колегите-преподаватели е обръщение към Ректора: да не приема тази оставка, да не я приемем и ние и да се опитаме да не допуснем прекратяване на трудовите отношения на проф. Димчев със СУ. Втората точка от апела е да поканим г-н Ректора, който е тук и се радваме, че той прие нашата покана. Гласуваме дневния ред, колеги. Който е съгласен, моля да гласува. Приема се! Против и въздържали се? – Няма. Нека сега да поканим г-н Ректора и да го изслушаме.

...

ФАКУЛТЕТНИЯТ СЪВЕТ С 24 ГЛАСА „ДА“ И 2 ГЛАСА „ПРОТИВ“ РЕШИ: ИЗКАЗВА МОРАЛНА ПОДКРЕПА КЪМ ГРАЖДАНСКАТА ПОЗИЦИЯ НА ПРОФ. АЛЕКСАНДЪР ДИМЧЕВ И АПЕЛИРА ДА НЕ ПОДАВА ЗАЯВЛЕНИЕ ЗА НАПУСКАНЕ ОТ СУ „СВ.КЛИМЕНТ ОХРИДСКИ“.

ПРОТОКОЛ № 4

Цитат от протокол от ФС на ФФ № 4 от 03.12.2013 г. на ректора на Софийския университет проф. дин Иван Илчев, негови заключителни думи: *...Аз се познавам с него [Димчев], когато той беше 2-ри курс, а аз бях първи курс. Винаги съм бил с него в добри отношения, винаги съм го смятал за етичен човек и затова искам, защото му го казах и на него в очите, искрено се обидих. Никой досега не ми беше казвал, че аз съм се държал лицемерно. Може да съм правил грешки – всеки прави грешки, но съм ги правил абсолютно чистосърдечно и заставам зад всяко нещо, което съм правил. Лицемер през живота си не съм бил никога. От клюки не съм се интересувал и тези, които ме познават, знаят, че зад мен на практика не стои никой друг. Аз се движа като вълк-единак. Никой не съм агитирал да гласува за мен, с огромно неудоволствие се съгласих да бъда Ректор втори мандат и сега съжалявам, че съм го направил. Между другото, един от основните хора, които ме убеждаваха да го сторя, беше проф. Димчев. Това е, което мога да ви кажа като обяснение за мотивите за това, което съм направил. Пак повтарям – поемам цялата отговорност за това, което беше сторено. Ще ви помоля действително да убедите проф. Димчев, защото той е човек, който е влюбен в професията си, той е човек, който се разбира със студентите, който е направил много за Университета и Факултета, независимо че и той като човек си има треските за дялане и конфликтите (това е неизбежно в нашата работа) – **просто да го убедите. Аз лично, ако той продължава да инатства, аз пък ще инатствам до последния момент да не му подписвам оставката. Това ви го гарантирам. Да използваме всички юридически начини да го убедим да остане във Факултета....***

(Приложения №№ 57.5, 57.6., 57.7, 57.8.)

(Писма до директорката на НБКМ, проф. Б. Христова, и до сп. „Библиотека“ от А. Димчев за оставка от Редакционната колегия на сп. Библиотека“ – 04.07.2014; 17.07.2014 г.; 18.07.2014.).

(Приложение № 57.5)

Писмо на проф. д-р Александър Димчев във връзка с нежеланието на професионалното списание „Библиотека“, да публикува отворено писмо до министър Стоянович, свързано с нерешаване на важни въпроси за българските библиотеки

**ДО ПРОФ. Б. ХРИСТОВА, ДИРЕКТОРКА НА
НАЦИОНАЛНАТА БИБЛИОТЕКА „СВ.СВ. КИРИЛ И МЕТОДИЙ“**

София, 04.07.2014 г.

Уважаема проф. Христова,

През месец юни 2014 г. изпратих в редакцията на сп. „Библиотека“ текст на открито писмо до министър Стоянович. В него поставям въпроси, жизненоважни за нормативната база на обществените библиотеки. Проблеми, нерешени години наред. За тяхното преодоляване сте работили и сте се включвали много активно през годините и Вие. На три пъти сме участвали съвместно с Вас на изслушване на комисии в Народното събрание. Въпроси, поставени за решаване и на заседанието на Националния съвет по библиотечно дело към Министерството на културата в началото на 2014 г. Тяхното системно нерешаване и игнориране ме принудиха да си подам оставката от НСБД и да помоля нейният текст да бъде публикуван официално в нашето професионално издание. За подобен ход бях помолен от колеги, тъй като текстът бе публикуван в три сайта. Програма „Хоризонт“ на Българското национално радио прояви интерес към него. Иначе бях далеч от мисълта да търся някакви лични дивиденди. Това е и причината да изпратя текста в редакцията на нашето списание с около две седмици закъснение.

Наскоро получих телеграфен и нищо незначещ отговор от главния редактор на изданието г-н Асен Георгиев. На мой последващ въпрос получих още по-груб и категоричен отговор. При трето мое запитване, тонът бе смекчен, но си остава категоричното нежелание за допълнителна комуникация. Най-неприятното в цялата ни кореспонденция с моя колега Георгиев е надменното отношение, нетърпящо никакви възражения, от рода „По лесно обясними причини няма да публикуваме твоето отворено писмо“. „... никакви обяснения не ти дължа“, „... Отговорих ти ясно и недвусмислено, че няма да публикувам писмото ти, смятайки, че така ти отдавам дължимото, а не се крия в мълчание. Струва ми се обаче, че ти не оцени това и се опитваш да предизвикаш някаква разправа, което според скромното ми мнение е напълно излишно и до никъде няма да доведе.“

Уважаема проф. Христова,

Считам, че подобно отношение е недопустимо!!! Дали имам заслуги към колегията и списанието или не, това вече не е от значение. Нарушен е добрият тон и процедурата за одобряване на материали в нашето професионално издание. Кой и как взема решенията. В случая бе еднолично? Преди известно време пак зададох подобен въпрос, не ми бе отговорено.

В заключение, бих желал да Ви помоля за следното: да бъде публикуван текстът на писмото предвид обществения интерес към него.

Що се отнася до начина на поведение на г-н А. Георгиев, е ваше право да прецените как да постъпите. За мен въпросът опира до културата на един чиновник и неговото некоректно отношение към колеги.

(Приложения № 57.6.)

**ДО
ПРОФ. ДФН Б. ХРИСТОВА
ДИРЕКТОРКА НА
НАЦИОНАЛНАТА БИБЛИОТЕКА „СВ. СВ. КИРИЛ И МЕТОДИЙ“
Копие: Редакцията на сп. „Библиотека“**

София, 17.07.2014 г.

Уважаема проф. Христова,

Благодаря за отговора, подготвен от колегата Асен Георгиев, доразвито копие на Вашето становище. Както ми бе обещано, то ми бе предоставено педантично на 17 юли.

Считам, че двамата с Вас се познаваме от години и не е подходящо да лицемерничим – знаете, че съм особено чувствителен на тема коректност в общуването и поведението. За мен по-добре биха прозвучали другите аргументи, които се прокрадваха в писмата, подписвани от г-н Георгиев.

Тъй като уважавам институцията, в която проходих и която ми посочи бъдещето към тази наша чудесна професия, и в която почувствах свободата на информирания човек, не бих хвърлил по никакъв начин камък върху Националната библиотека!!

Само ще си припомня следното, което ме вълнуваше, докато очаквах предизвестения отговор. Когато през 1973 г. постъпих в националната ни съкровищница съществуваше т.нар. „секретен фонд“, в който, както Ви е известно, се съхраняваха изданията, опасни за властта. Сега, струва ми се, че зад това добронамерено насочване към бъдните ми занимания стои нещо ужасно неприятно – наречено цензура. Тогава поне се публикуваха документите.

Тъй като не желая да съм верноподаник в едно издание, което уважавах през годините, но виждам, че се променя към послушание, Ви моля за следното. Да бъде изваден от състава на редакционната колегия. Също така си позволявам да изразя личното си мнение по отношение на моите бъдещи авторски планове: да спра да сътруднича на списание „Библиотека“. Изданието, в

което съм автор с най-много публикувани материали през цялото негово съществуване. Както ми се препоръчва най-учтиво, има и други издания, по-подходящи за мен.

Не предполагам, че днес ще се повтори историята със спирана моя статия, която се случи в друг исторически ареал. Тогавашният главен редактор се беше уплашил от – термина „меню“, непознавайки изобщо процесите и накъде отиват технологиите. За този човек, издигнал се след години до зам.-председател на Народното събрание, думата беше символ от „ресторантьорството“. (P.S. Статията беше за библиотеките във Франция. Държавата, провъзгласила свещените принципи за свобода, равенство, братство. Изпреварила в технологично отношение в библиотечната практика тогава страната ни с години.).

Пази Боже от подобни люде!!!

С настоящото писмо не целя да получа отговор нито от г-н Георгиев, нито от директорката, с идеята за незнание за дадения ми отговор.

С най-дълбоко уважение към колегите от НБКМ, с които работихме честно и всеотдайно през годините,

Проф. д-р А. Димчев

(Приложения № 57.7)

Списание Библиотека – до членовете на Редколегията

от: Александър Димчев (*dimchev_uni@abv.bg*)

дата: 18.07.2014 11:33

До колегите от Редколегията,

Бих желал да Ви информирам лично за мотивите ми за отказ от участието ми в РС на списание „Библиотека“. Част от тях са отразени в текста на двете писма до проф. Б. Христова, които помествам тук.

Ако някой от вас желае да се запознае с повече информация по случая, тя се намира в моя профил във Фейсбук.

Ще си позволя кратък коментар. Според проф. Б. Христова в този съвет (НСБД) трябва да участват директори и ръководни нива (в него съм попаднал по погрешка). Той е експертно-консултативен орган, съобразно Закона за обществените библиотеки, чийто съавтор съм. Но грешите госпожо, обременена сте от липсата на реализъм и познаване на процесите. Мога категорично и с гордост да заявя, че съм един от малкото експерти в България, който от 1984 г. се занимава с проблемите на организацията и управлението на библиотечно-информационни мрежи, законодателство и със сравнително библиотекознание и библиотечно-информационна политика. В качеството си на такъв съм участвал във всички национални проекти (с изключение на два), свързани с подготовка на документи за развитието на библиотечно-информационния сектор в нашата страна. Ръководил съм едни най-значимите инициативи, свързани с технологични и нормативни промени в библиотеките и др. Привличан съм като експерт в разработването и оценка на документи в ЕС, ЮНЕСКО, Световната банка, международни фондации и организации като „Отворено общество“, „Бил и Мелинда Гейтс“, Алианс на университети за демокрация и др. за развитието на библиотечно-информационния сектор и за образователните политики (например- European Curriculum Reflection on Library and Information Science Education. Edited by Leif Kajberg and Leif Lørring. The Royal School of LIS. Copenhagen. http://www.library.utt.ro/LIS_Bologna.pdf/28.12.2010). Канен съм да представям подобни тенденции, както и въпроси на глобалната информационна инфраструктура в близо 25 държави. Последната ми книга визира именно тези проблеми „Глобална информационна инфраструктура...“ Издадена е от Университетското издателство в престижната поредица „Университетска библиотека“. Няма да я намерите в Националната ни библиотека- не фигурира в каталога??? За сметка на това може да я откриете в Конгресната библиотека на САЩ – заедно с още над 15 мои трудове, или в други чуждестранни библиотеки.

Още нещо ще посоча за ролята на експертите (не на директорите, последните се сменят много често или са подставени лица). В развитите демократични страни политическите и ръководните елити ценят изключително много ролята на експертите, за разлика от „Големановска България“. Човек е необходимо да притежава организационна култура преди да говори празни приказки, изпълнени с жлъч, за да си върже тезата, колкото и несъстоятелна да е тя. Никой не може да ми отнеме експертизата, натрупаните знания и опит, колкото и да се старае и да хвърля кал. Хората имат памет за стореното, ако не – добре е да се надникне в библиографиите- (<http://elearn.uni-sofia.bg/mod/page/view.php?id=68218>), или в документите, съхранявани в библиотеките. (Или както беше казал проф. Николай Генчев с едно махване – „не ми се занимава с кандидатстуденти“.) Дори в моменти на озлобление е добре обвинителят да хвърли поглед към лицето – CV-то на „подсъдимия“, което е публично, за да не се срамува след време (<http://elearn.uni-sofia.bg/mod/page/view.php?id=8811>). Там ще забележи и нещо друго и съществено, ако човек не си постави черни очила. Че съм удостоен да бъда поканен в международни редакционни колегии на четири издания, както и дописен член на ИФЛА – три мандата – 2007 до 2013 г. С чувство на гордост заявявам следното. Голям успех за науката в нашата област – в България е поканата да бъде част от редакционната колегия на новото списание: „Open Access Journal – Open Information Science“, на De Gruyter Open (www.degruyteropen.com). Издателство, в което се отпечатват книги на нобелови лауреати в науката. Най-важното е, че в ръководния орган на списанието влизат едни от най-известните имена на световната наука (Prof. Paul Sturges – директор и гл. редактор, Prof. Gerd Berget – Oslo University College, Prof. Nico Carpentier – Uppsala University, Prof. David Benyon – Edinburgh Napier University, Prof. Judith Broady-Preston – Aberystwyth University, Prof. Robert Darnton – Harvard University, Prof. Johannes Britz – University of Wisconsin-Milwaukee, Prof. Rong Tang- University of North Carolina – Chapel Hill, Prof. Jenna Hartel – University of Toronto, Prof. Teresa Scassa – University of Ottawa.) Както да бъде част от екипа, в който са включени едни от най-именитите учени и професионалисти от областта на библиотечно-информационните науки на нашето време, от наложили се университети в световен порядък.

Съжалявам за допуснатата „грешка“ от министъра за привличането ми в НСБД. Може би и той е съжалил като вас, след моята оставка при единомислието за „грешката“. Може би навреме

се оттеглих, за да не ви попреча в „общото мълчание“, изразяващо се в липсата на политики за библиотеките?

Като краен продукт на тази „високопоставена и веща експертна“ комисия е допускането за публикуване на „Наредба № 3 от 2014 г. за съхраняването, ползването и разпореждането с документи от библиотечния фонд“ (ДВ, бр. 98 от 2014 г.) и „Наредба за изменение и допълнение на Наредба № 3 от 2014 г. за съхраняването, ползването и разпореждането с документи от библиотечния фонд“ (ДВ, бр. 10 от 6 февруари 2015 г.). Два „срамотни“ и „некадърно“ подготвени официални документи, под които стои подписа на Министъра на културата – г-н Вежди Рашидов, намерили място в Държавен вестник. Пълни с грешки!!! Дори втората редакция на Наредбата не изчиства пропуските: в приложенията. Не се знае още колко опита ще трябва да бъдат направени за появата на коректен и стойностен документ, очакван повече от 6 години от библиотекарите. Приложения, които всеки един колега от най-малката библиотека в страната, или студент от БИН би съставил. (http://www.lib.bg/index.php?option=com_content&task=view&id=954&Itemid=93).

Поставих този въпрос на Конгреса на ББИА на 01.04.2015 г., на който присъстваха част от членовете на НСБД. Отговор, не последва -никакъв – от тяхна страна?

Приложение 57.9.

Миленче, (доц. М. Стефанова – зам.-ректор на СУ)

Днес ще имам среща с проф. Илчев. Предполагам, че с него като приятели няма да си говорим за реколтата от твоите смокини в Резово-} Бих искал да имаме възможност да те „одуваме“ и затова.

Разговорът ни ще бъде на друга плоскост. От този разговор и от следващия във ФС ми се струва, че конкретно ще зависи дали ще остана на работа, оттегляйки си оставката.

Разбираш, че ситуацията е сложна. Не мога да очаквам, че някой ще ме моли да остана. В крайна сметка аз съм един от многото в този университет. Всеки човек си има позиция и гледна точка и никой не е по-специален от останалите. В случая съм изразил определена позиция, зад която стоя категорично. Бих останал, ако получа ясни гаранции, че ще има промени в отношението към: студентите; преподавателите, нарушили правилата; за подобряване на нормативната база; може би и за един бъдещ дебат за нашия У-т.

Може би ще бъде добре, ако стане въпрос на РС да обсъдите тези неща. Не бих желал да поставям Иван в ситуация сам да взема решения и да носи сам отговорност. Предстои и разговор във ФС, на който казах, че няма да бъда. Депозирах си оставката вчера във ФФ. Ако искаш покажи копието, което ти пратих на Иван. Моите предварителна молба за успокояване на нещата и за оттегляне на оставката ми са следните и с конкретни срокове:

- да бъде поискана веднага оставката на Людмил Георгиев, който нарече младите – „олигофренчета“ и с др. срамни епитети.– днес ще има дебат във ФФ за него.

- да бъде поискана оставката (или да не му бъде продължен трудовият договор) на Драго Драганов и публично извинение на проф. Рабаджиев (моля за извинение, ако бъркам името на колежата) – в клипа

- проф. Илчев да намери модус за извинение пред студентите (за втората част на декларацията. Имам индикации, че вчера той го е понаправил в неформален план, но по някакъв начин това да излезе в публичното пространство. (За мен той е достоен човек и ще го направи).

- да започнат консултации и конкретни процедури и за промени в документи и регламенти на СУ, както и за формиране на етична комисия (която да бъде помощен съвет към РС и Ректора, която а подобни случаи да подпомага вземането на решения, свързани с превишаване на права, нарушаване на академични норми, използване неправомерно името на СУ и др.п.) Срок: 30.03.2014 г. Отг.: зам.-ректор по администр. дейност

- тези неща да бъдат оповестени публично на сайта на СУ след разговорите ви в РС, и ФС.

Това са моите условия, за да остана. Считам че те не засягат правата и достойнството на част от визираните колеги. Всеки от нас допуска грешки. Затова има прошка, която ни помага да вървим напред.

3.12.2013 С уважение, Сашо

**ДО
РЕКТОРА
НА
СОФИЙСКИЯ УНИВЕРСИТЕТ
„СВ. КЛИМЕНТ ОХРИДСКИ“
ПРОФ. Д.И.Н ИВАН ИЛЧЕВ**

УВАЖАЕМИ Г-Н РЕКТОР,

Моля за извинение! В днешния тържествен ден Ви поднасям своята оставка като декан на Философския факултет. Моля да я придвижите по съответната процедура. Мотивите са ми искрени. Те не са продиктувани от никакви други намерения освен от следното:

– Обидното отношение и подценяването на образованието, науката и културата в нашата страна.

– Арогантното и недалновидно отношение на част от властимащите към хората на духа, науката и образованието. Към тези, които са били и ще бъдат в основата на градежа на тази държава. Към тези, с които тя се легитимира пред света.

– Неуважението и липсата на подкрепа към младите хора, които ще съзидат бъдещето на България.

– Липсата на уважение към хората, които са говорили с почит към нашата страна в тази зала-едни от най-светлите умове на човечеството.

– Дълбокото ми преклонение пред хората в България, за които Софийския университет е част от нашата държавност и надежда за бъдещето.

– За да запазя достойнството си пред моите студенти и моите деца. За да мога да ги гледам в очите без да се срамувам.

– Преклонението ми пред моите учители от Софийския университет.

– Чувството ми на дълг към нашите професори, които винаги са ни учили на морал, възпитавали са в академичен дух, както и да бъдем граждани.

– Дълбокото ми уважение към колегите ми във Философския факултет и към цялата академичната колегия в Софийския университет.

– Преклонението към покойните ми родители. Пред сълзите на моя баща когато ме приеха в Софийския университет – първите и последните, които видях в неговите очи. Пред сълзите на моята майка, когато ми връчиха дипломата.

Заедно с моите колеги винаги сме се опитвали да променяме Университета и себе си, и ще го правим колкото и да е трудно, и болезнено. Ние знаем, че живеем в трудни времена. Не бягаме от нашата отговорност. Решаването на въпросите трябва да се случва в партньорски диалог и с ясни стратегии от страна на държавата. Но не мога да приема обидата към Софийския университет, образованието и науката в нашата страна. Не може да се изместват ценностите и да ни се вменява пред обществото вина, за която политическия елит трябва да носи своята отговорност.

Този жест от моя страна може да прозвучи наивно. Не го правя от слабост. Това е мой личен протест с надежда и убеждение, че може би някой ще се замисли за случващите се негативни и разрушителни процеси. Защото дълбоко се надявам, че в тази зала да звучи и векове след нас „Многая лета“.

Горд съм, че избрах пътя да работя в Алма Матер.

Р.С. Оставката не беше подадена – след съгласуване и по молба на проф. Биолчев и проф. Илчев- ректори на СУ.

София,

24 май 2010 г.

С уважение,

доц. д-р А. Димчев

Приложение 57.11. – вж Снимка 194 – изпратена допълнит....

М о л б а
за оставка от преподавателска длъжност
от
проф. д-р Александър Георгиев Димчев
Катедра „Библиотекознание, научна информация и културна политика“
при Философския факултет

Уважаеми г-н Ректор,
Уважаеми г-н Декан на ФФ,
Скъпи колеги от ФС на ФФ,

Моля да приемете моята оставка както преподавател в Софийския университет..
Мотивите са ми отразени в писмото ви от 30.11.2013 г. до колегите ми от
Философския факултет (приложение 1)

Бих желал да подчертая категорично, че решението ми е взето с ясно съзнание и е продиктувано от моите виждания за начина на управление на една подобна институция. Принципи, за които се настоявали и заставили като колегия, и съм отстоявал в битността на ръководител на УБ, ръководител на катедра, зам.-декан на ФФ и декан на ФФ – 2003-2011 г.

Не мога да приема внушенията от най-високо място, че решението и писмото ми е плод на „обърканост, под въздействие на алкохол, или на психически проблеми!!!“
Звучи много познато?

Зад моето решени стои твърдо и моето семейство, всички от членовете на което сме възпитаници на Софийския университет. Това е отговорът на „любопитните и добронамерените въпроси“ за „банката и за политическите сили, които ме подкрепят“.

За мен Университета е бил и си остава олицетворение на дух, морал, образование и надежда!

С мъка ще напусна тази свята за мен организация. В нея минаха около 38 г. от моя живот. Тук получих възможност да сбъдна своите мечти и да бъда свободен човек.

Това е моя повик и жест. За някой той е наивен. За мен е опит да накарам хората, на различни нива, които ръководят процесите в Алма Матер да спрат да се жалват от лоши политики, или от... Нека да започнем да работим по-един по отговорен начин и да „чистим“ нашата къща от самозабравили се колеги, които ползват името на СУ, за осребряване на свои лични карьеристични подбуди – в разрез с академизма. Защото нашата мисия е била и ще бъде да даваме освен качествено образование, да развиваме изследователски умения и да бъдем пример за младите хора.

Искам да благодаря най-, най-сърдечно на цялата колегия на Философския факултет и на моите приятели и колеги от други звена в Алма Матер за подкрепата и за ползотворните ни контакти и сътрудничество през всичките тези години.

Накрая ще помоля за следното уважаемите членове на ФС, познавайки добре духът и добронамереността на колегията. Не желая никакви административни „хватки“, свързани с подкрепа за моето оставане. Смятам, че ме разбирате. Изборът е направен!

Моля оставката ми да се счита от 08.01.2014 г., поради довършване на ангажименти към моите студенти.

Писмо от проф. А. Димчев до Председателя на Общото събрание на ФФ, проф. Пламен Макариев – за освобождаване от Факултетния съвет на ФФ – с цел на мястото му да бъде избран колега от БИН, поради дългосрочен отпуск на Димчев, което не му позволява да участва пълноценно в заседанията на ФС.[2014]

ДО проф. Пламен Макариев
Председател на Общото събрание
НА Философски факултет
КЪМ СУ „Св. Климент Охридски“

КОПИЕ:
До проф. Димитър Денков
ДЕКАН на Философски факултет
До проф. дфн Оля Харизанова- Ръководител
Катедра „Библиотекознание, научна
информация и културна политика”

УВАЖАЕМИ ПРОФ. МАКАРИЕВ,

Във връзка с провеждане на Общо събрание на Философски факултет, моля за следното: да бъде приет отвода ми като член на Факултетния съвет на Философски факултет. Предлагам да бъде избран нов член от катедра „Библиотекознание, научна информация и културна политика на мое място. Причината за подобно искане е следната: в продължение на една година и половина боледувах. В момента съм в творчески отпуск до 1.10.2015 г. Считам, че е по –полезно да има нов представител на нашата катедра, предвид важните въпроси, които предстоят за решаване в рамките на катедрата и в във факултета.

Надявам се, че молбата ми ще бъде приета.

Пожелавам успешна дейност на Факултетния съвет на Философски факултет!

16.10.2014 г.

С най-искрени чувства и уважение:
проф.д-р Александър Димчев

(Приложение № 59)

За заседанието на катедрата на 17.02.2015 г. бях подготвил известни предложения, които се отнасят до бъдещото развитие на катедрата – на база на разпратените въпроси за очаквана дискусия.

Кореспонденция на проф. А. Димчев с колеги от катедра БИНКП – за участие в заседанието на катедрата на 17.02.2015 г.

От: Александър Георгиев Димчев – пон 16.2.2015 г. 10:49

До: Elitza Lozanova-Belcheva; Оля Борисова Харизанова; Цветанка Панчева; Боряна Христова; Симеон Недков Недков; Петър Филипов Миладинов; Силвия Свиленова Станчева;

Драги проф. Харизанова и колеги, прилагам Ви становище по въпроси, които ще бъдат обсъждани утре – за сламки:) Обсъждане в БИН-17.02.2015 г.

Предварителни становища по поставени въпроси в писмото на проф. Харизанова.

1. „Климата“ в катедрата

Тъй като се пооткъснах за известен период не мога да споделя становище за сегашния климат в БИН.

Принципно в нашата катедра винаги е имало добър климат, за разлика от други научни структури в СУ и ФФ. Надявам се, че нещата не са взели друг обрат?

Моето мнение е, ако има някакви нарушения, трябва да се реагира веднага – да се подлагат въпросите на общо дебат. Да се работи в екип, да се спазват академичните ценности. Да има общ живот в катедрата – празници, събития, конференции, прояви и пътувания извън СУ. Нещо много съществено – по-новите колеги да виждат солидарност м-у членовете на катедрата....

2. Настъпващите промени във връзка с новото законодателство и политиката в сферата на културата

Идеята за обсъждане на новите документи за културата си заслужават вниманието. В това отношение мога да изразя мнение за пасивност. Напр. през 2013 и 2014 г. на няколко пъти бяха разпратени писма, свързани с промяна на ЗОБ и др. док. Единствено беше отговорено от Петя Толева.

Ето защо ми се струва, че разговорът поставен в рамките на БИН ще има частичен характер и ще бъде свързан с личностни отношения. Струва ми се, че нашата катедра трябва да излезе навън в обществото да организира един национален форум. Дебатът е много важен!!! Той ще може да доведе до вземане на важни решения за културата в Б-я- особено в настоящия момент на съкращения – при отсъствие на стратегии. При нас работят специалисти в БИН, музейно дело, културна политика и др. Конференцията може да бъде организирана съвместно от СУ-ФФ (под егидата на ректора – в Аулата), ФФ, МК, катедри БИН, Културология, ИФ и др. национални организации- НБКМ, НИМ, Паметн. на култ, НПО...

Такава конференция. бе организирана от няколко души през 2007 г. „Българската култура м-ду д-вата и пазара“. Тя направи снимка на състоянието на културните политики в България. Може да се проследи опита на това начинание... В моя гардероб има 5-6 копия от книгата.

Предлагам на заседанието на катедрата да бъде поставен този въпрос. Срок за организацията до 30 дни. Отг. за проявата – проф. Б. Христова, проф. С. Недков, проф. К. Даскалова, доц. Цв. Панчева и гл. ас. с. Станчева. От ФФ- доц. Вълчев и др. Разбира се катедрата ще реши. Струва ми се, че това е част от пътя за по-активното ни участие в културните политики и ще доведе до издигане на нашият престиж.

3. Ситуацията около катедрата. (Не знам в какъв контекст ще бъдат поставени въпросите)

Тук ще си позволя нещица, които считам за важни:

3.1. Промяна в направленията и учебните планове

а. На БИН са нужни следните нови преподаватели- информационно право, психолог (познаващ въпроси за- формиране на инф. култура и развитие на потребителите; човекът в информационното пространство; диверсии в поведението на потребителите на информация в глобалния свят и др.); икономика на информацията.

Подобен тип специалисти могат да бъдат издирени от СУ... или формирани за няколко години – чрез обявяване на докторантури.

Щатни бройки за тези специалисти. Това е изключително труден въпрос. Новото р-во на СУ и на ФФ ще трябва да предприеме мерки за редуциране на съставите. **Предлагам: Катедрата да вземе веднага решение за пенсиониране на преподавателите, навършили 65 г. (Ако има нужда от тях – разбира се, че ще бъдат наемани на хонорар). Така се процедира във ФЗФ, ХФ и др. ф-ти.**

б. Промяна в учебните планове. Стоя зад позициите, представени при измененията на плановите и програмите през 2013 г. Материалите бяха раздадени на всички. (Прилагам примерен уч. план – в модули на най-добрия у-т в Европа – Робърт Гордън у-ти).

в. Акредитация и атестация – при нея тежестта все повече пада върху научната, проектната дейност и публикационната активност (в чуждестранни издания с импакт и „Н“ фактори и международни форуми). В това отношение изоставаме сериозно. Препоръките са в следващата акредитация да участват и чуждестранни специалисти

3.2. Учебната ни библиотека – да стане лаборатория за практически обучения. За целта да бъдат закупени – софтуер и технически устройства за контрол на движението на докум. и за охрана и др.... Да бъде разширена площта чрез присъединяване на стаята до нея.

3.3. Участие на наши колеги в национални и международни форуми. Преди известно време споделих тревога, че недостатъчно участваме в различни чествания и събития на библиотечната колегия в страната. Необходимо е подобна политика да се преосмисли с цялата сериозност за престижа и мястото на БИН. Разбира се, те тези процеси рефлектират върху цялата ни образователна и научна дейност (брой студенти, престиж,...)

По същия начин ще отбележа за чувството ми за известно занемаряване на участие и организиране на международни форуми. (С изключение на ISSS). Важно е БИН да възстанови идеите за организиране на сериозни и големи научни прояви – съвместно с др. организации. Това залог за бъдещето на специалността, за престижа на СУ, ФФ и Б-я. (Сега не стои така сериозно въпросът за финансирането им.)

1. Какви позиции ще имаме по въпросите, какво е бъдещето ни относно центъра с ББИА и пр.

а. Участието на колеги в работата на ББИА е от ключово значение!!! (за мястото, връзките и престижа...) Не бива да се забравя, че СБИР беше създаден от хора в БИН- от 1990 до 2002 г. 4-ма бяха председателите от БИН. Обществеността свърза ББИА до значима степен с нашата катедра. Хората в страната ни имат доверие. Време е през 2015 г. БИН да издигне кандидатура за председател –доц. Цв. Панчева или доц. Ел. Лозанова. Двете се ползват с безспорен авторитет сред библиотекарите в страната. (Бъдещето е на подобни организации и симбиоза!!!). Апетити към лидерството в ББИА е сериозно на сегашния етап.

б. БИН да постави сериозно въпроса и да работи за инициативата – да се проведе през 2019 г. конгрес на ИФЛА в България.

в. ЦПОБ – беше също инициатива на БИН. По този начин името на катедрата тежи сред общността. Не бива да се забравя, че колегите получават свидетелства от най-престижния университет. Още нещо важно- ББИА и БИН диктуват образоват. политики. Много бързо и гъвкаво се уреждат въпросите с курсовете, заплащането, рекламата, набирането на курсистите, по-ниски

цени... Преодоляват се сложните процедури в СУ, и не се налага използването на неуслужлива администрация...

Разбира се от 1999 г. досега нещата се промениха. СУ – ФФ има структура за СДК. Така, че при желание от наша страна можем да провеждаме обучение (с всички изтъкнати бариери – по нагоре. Най-деликатния момент е свързан със заплащането, което се бави в СУ). УНИБИТ имат изграден подобен център, само че те разполагат с голяма администрация (ние имаме само нашата Мая).

Изразените предложения и мнение не ангажират никого, освен мен. Ако бъде преценено могат да бъдат поставени за обсъждане.

.....

По време на дискусията на Проф. Харизанова постави въпроса за разговор и за обсъждане на част от направените от мен предложения:

- За предстоящите избори в ББИА и позицията на катедрата по отношение развитието на ББИА и мястото на БИНКП в нея.

Взех отношение по този въпрос, (както се изразих с „риск отново да бъда ментор“.). (Цитирам по памет):

- След изразеното позиция от проф. Харизанова, че ние нямаме интерес от тази асоциация. Колко е да направим една алтернативна...
- Позицията на доц. Ил. Пенелов, че ББИА и УС не работят в интерес на колегията. Решенията не се вземат от УС...
- Отказът на доц. Е. Лозанова – Белчева и на доц. Цв. Панчева да бъдат предложени техните кандидатури в надпреварата за Председател на ББИА.

А. Димчев: Идеята да се създаде алтернатива на библиотечната ни асоциация – ББИА, е неразумна и пагубна. ... Това е едно достижение, което е постигнато през годините с цената на много борби, усилия и солидарност от страна на колегията. Не бива да са забравя, че тя беше създадена основно по инициатива на колеги от БИН – в едни много трудни времена. Начело на тази прекрасна професионална организация стояха през годините четирима председатели от БИН. Колегията отъждествява ББИА с БИН. За мен така лесно подхвърлени думи в пространството не звучат сериозно. Така ще се самоизолираме. В същото време, знаете, че нашите сериозни опоненти това и чакат. Спомнете си битките, които се водиха от тях за издигане на председател. За мен разумното решение е да излъчим наш кандидат за председател. Имаме безспорни фигури. Не знам дали ББИА ще издигне свой човек. В обявата за конгреса се дава възможност отделни институции да предложат кандидатура. Нека Елица да ни каже какви са алтернативите. Не става въпрос да атакуваме предложенията на ББИА, а да имаме наши представители в тази толкова значима организация за нашия професионален живот... Като университетски хора, ни трябва да имаме напредничава мислене и поведение. Да уважаваме традициите и хората, постигнали нещо на попрището на библиотеките. По-добре е да участваме в събитията, да се опитваме да регулираме нещата, отколкото да се правим на важни и само да критикуваме.... По същия начин стои и въпросът за Центъра за непрекъснато обучение за библиотекари, съвместна инициатива на БИН и ББИА... Спирам дотук, за да не вляза в позицията на ментор, в което бях обвинен от доц. Пенелов – преди малко.

Отг: sreshta

ОТГОВОРОТГОВОР ДО ВСИЧКИПРЕПРАЩАНЕ

Маркирай като непрочетено

Александър Георгиев Димчев

съб 14.2.2015 г. 8:23

Показване на всички 11 получатели

До: olha

Драги проф. Харизанова и колеги,

Идеята за обсъждане на новите документи за културата си заслужават вниманието. Струва ми се разговорът, поставен в рамките на БИН, има частичен характер и ще бъде свързан с личностни отношения. Струва ми се, че нашата катедра трябва да излезе навън в обществото да организира един национален форум. Дебатът е много важен!!! Той ще може да доведе до вземане на важни решения за културата в Б-я- особено в настоящия момент на съкращения – при отсъствие на стратегии. При нас работят специалисти в БИН, музейно дело, културна политика и др. Конференц. може да бъде организирана съвместно от СУ-ФФ (под егидата на ректора – в Аулата), ФФ, МК, катедри БИН, Културология, ИФ и др. национални организации- НБКМ, НИМ, Паметн. на култ, НПО... Такава конф. бе организираната от няколко души през 2007 г. „Българската култура м-ду д-вата и пазара“. Тя направи снимка на състоянието на култ. политики в България. Може да се проследи опита на това начинание... В моя гардероб има 5-6 копия от книгата.

Предлагам на заседанието на катедрата да бъде поставен този въпрос. Срок за организацията до 30 дни. Отг. за проявата – проф. Б. Христова, проф. С. Недков, проф. К. Даскалова, доц. Цв. Панчева и гл. ас. С. Станчева. От ФФ- доц. Вълчев и др. Разбира се катедрата ще реши. Струва ми се, че това е част от пътя за по-активното ни участие в културните политики и ще доведе до издигане на нашият престиж.

С уважение, А. Димчев

.....

от името на Александър Димчев <dimchev_uni@abv.bg>

неделя, 15.2.2015 г. 9:50

Драги Оля и Мая,

Благодаря за отговора. Той ме удовлетворява. За мен е важна ориентацията. Не ме интересуват детайли. Важно е да дойда с някакви предложения, въпреки че се пооткъснах от катедрата. Сега имам по-добра известност. Пожелавам от сърце -хубава почивка

ОТГОВОР ДО ВСИЧКИПРЕПРАЩАНЕ

olha

нед 15.2.2015 г. 7:41

До: Александър Димчев <dimchev_uni@abv.bg>; Мария Борисова Богданова; Отговорихте на 15.2.2015 г. 9:50.

Здравейте.

Протокол от разговора не е воден: аз поставих проблемите, които вече изброих, след катедрата, докато Мая уреждаше документални въпроси с докторантите. Присъстваха: моя милост, проф. Недков, доц. Панчева, доц. Миланова, доц. Белчева, ас. Миладинов, г-жа Цокева. Нямам спомен, дали присъстваше гл. Ас. Станчева. Ако „четенето“ на протоколи е съществено условие за присъствието на проф. Димчев, очевидно то няма как да се изпълни.

Въпреки това се надявам, че във вторник ще се съберат всички хабилиитирани преподаватели. Достатъчно сериозни са въпросите, видно и от предходното писмо на проф. Димчев.

Поздрави, О. Харизанова

On 14.02.2015 г., at 23:04, Александър Димчев <dimchev_uni@abv.bg> wrote:

Драга Мая,

Визирам последното изречение на проф. Харизанова. Ще помоля за запис от протокола – „На катедрения съвет ние започнахме подобен разговор, но не бяхме всички“. Това е важно за ориентация за присъствието ми във вторник.

.....

Отговорихте на 14.2.2015 г. 8:23.

Здравейте.

За вторник няма да се подготвят материали. Ще обсъдим „климата“ в катедрата, настъпващите промени във връзка с новото законодателство и политиката в сферата на културата, ситуацията около катедрата, какви позиции ще имаме по въпросите, какво е бъдещето ни относно центъра с ББИА и пр.

Много са въпросите, по които все още не сме дискутирали, а е време да го направим. На този етап нямаме готовност за материали.

Извинявам се, че не написах горното в писмото до проф. Димчев. На катедрения съвет ние започнахме подобен разговор, но не бяхме всички.

Поздрави и до вторник, О. Харизанова

.....

.

Драга Оля и колеги, за вторник ще трябва ли да се подготвят някакви материали?

Хубав ден!!! А. Димчев

.....

...

Драги Оля и колеги, с удоволствие приемам поканата. Ако с нещичко мога да помогна, бих го направил. Ще Ви помоля за предварителни материали, свързани с обсъждането.

Ваш, А. Димчев

.....

Уважаеми колеги,

След мое предложение, изказано на катедрения съвет вчера (11.02.2015, 16 часа) и заявеното от вас съгласие за среща, моля все пак да потвърдите присъствие на 17 февруари от 15.00 часа в бл. 1 Поздрави, О. Харизанова

.....

Писмо от 20.02.2015 г.

**ДО РЪКОВОДИТЕЛКАТА
НА КАТЕДРА БИНКП
ПРОФ. ОЛЯ ХАРИЗАНОВА
КОПИЕ:
ДЕКАНА
НА ФИЛОСОФСКИЯ ФАКУЛТЕТ
на Софийския университет
„Св. Климент Охридски“
ПРОФ. Д-Р ДИМИТЪР ДЕНКОВ**

КОЛЕГИ,

Както Ви е известно, бях поканен на заседание на катедра БИНКП, което се проведе на 17.02.2015 г. по време на творческата ми отпуска (изрично съм предупреден, че за подобни служебни ангажименти трябва да си прекратявам отпуската, и този път не го направих). В общия план на дневния ред се включваха редица важни въпроси, свързани с „климата“ и развитието на катедрата. Както Ви е известно, няколко пъти в писмен вид преди заседанието питах за конкретизация в дневния ред, както и за необходимостта от подготовка на материали за заседанието. От страна на проф. Харизанова получавах съобщения, че няма да има материали.

На самото заседание, на което бяхте свидетели, се оказа, че сякаш всичките апели към мен са били да се явя на т.нар. от мен „другарски съд“ – остатък от минали времена. Всичко това, обвито и пазено от мен в тайна. Сценарият, който бе разигран, не прави чест на катедра във Философския факултет. На заседанието бях нападнат от проф. Боряна Христова, за мое мнение, в което съм изразил гражданска позиция, свързана със съкращенията в Националната библиотека, споделяна с тревога в обществото и от колеги в НБКМ. Бях обвинен, от нея, че изложените факти са „гнусна лъжа“. Готов съм да застана пред съда, ако проф. Христова реши да направи подобна стъпка. Тя се вживя в ролята на работодател и зададе въпроси от рода – за моите оставки (че не съм подавал, че съм излъгал за тях), защо съм в отпуск, защо получавам незаслужено пари от СУ... В „съдебното дирене и обвинение“ се включи и близък колега на проф. Христова – доц. Илко Пенелов. Съгласно неговото възмущение от моя акт – „Александър Димчев – вече не съществува за мен“. Оказва се, че съм бил „ментор, който съм налагал...“

Не бих желал да поставям отново нещата на дискусия след неприятните моменти за всички в катедрата и да се връщам към този казус. Всички сме на мнение, че е необходимо да настъпи успокоение в колегията. За съжаление, най-неприятното в случая е следното, което ме кара да повдигна въпроса.

Бе направен опит да се пренесе „духът на страх и на манипулации“ от други организации към Софийския университет и в част от неговия Философски факултет. Нещо, което никога не са допускали нашите предци и моя милост, в амплото ми на ръководител на катедра, зам.-декан и декан в рамките на около 15 г. А именно, да бъде пресечен опитът за изразяване на критично мнение по повод на регулации на общественозначими проблеми. Да бъде запущена съвестта на колеги. Факт, срамен за академичния живот и за ценностите в Алма Матер!!!

„Все още жив и съществуващ“, се обръщам към членовете на катедрата и към ръководителката на катедрата със следната молба. **На първото заседание в катедрата да се гласува дали съм член на катедрата, или не желаете да бъда ваш колега.** Все пак ще трябва да работим заедно и да си имаме доверие.

Многократно съм оставал сам в защита на каузи, които съм смятал за справедливи, така че изборът е ваш, колеги.

Бих желал да споделя няколко факти за моята дейност през времето на „моя незаслужен отпуск“ и малко преди това.

- Не съм от хората, които напускат „кораба“. Не търся дивиденди за мои заслуги.
- Средната ми годишна натовареност в рамките на годините, прекарани в катедрата е между 700-900 ч. – реални часове. Преподавани са 8 различни дисциплини, поради недостатъчна кадрова осигуреност в нашата катедра. Въпреки че като декан на ФФ имах право на редукция, никога не съм се възползвал от подобна привилегия.
- Имам над 220 публикации у нас и в чужбина;
- Прилагам справка за моята цитируемост;
- Само за времето, което съм в творчески отпуск и получавам „незаслужено“ заплата от СУ, имам около 55 публикации (вж. отчет на БИН.) В т.ч. и нови книги;
- Подготвил съм и три курса за дистанционно обучение в катедрата;
- През този период две мои книги бяха представени в Рим по предложение на Италианската академия на науките;
- Бях удостоен със званието „Почетен чуждестранен професор“ на Белградския университет;
- Организирах посещението на Монс. Брюгес – директор на Ватиканската библиотека;
- Подготвял съм дипломанти и докторанти-3;
- Осигурил съм със значителни суми за благотворителни каузи в СУ и др.;
- Участвал съм в пет международни и две национални конференции, в четири от тях съм дал възможности на 9 наши студенти и колеги;
- В момента подготвям две книги.
- Ще участвам в 4 международни конференции – ако бъда подкрепен частично от СУ (докладите ми са приети);
- Участвал съм с рецензии и становища в 4 журита.
- Член съм на екип, разработвал два научни проекта.
- Представлявал съм катедрата на различни форуми и чествания.
- Публикувал съм в сайта на СУ и др.п. материали, свързани с нашата катедра – за издигане на нейното реноме и име.
- Зам.-председател съм (като представител на СУ) в Комисията по правни, социални науки и национална сигурност в НАОА, към Министерския съвет.
- Изпълнявам и други задължения в рамките на СУ и извън него (зам.-председател на Библиотечния съвет на УБ, зам.-председател на УС на УИП „Св. Климент Охридски“ и др.).

Предстои ми пенсиониране след около две години. Това е причина да включа в моите предложения до катедрата идеята за пенсионирането на 65 г. Очертава се да бъде пръв. Трябва да бъдат освободени щатни места. Познавам тежкия проблем с необходимостта да бъдат осигурени щатни бройки за преподаватели в нови, перспективни за бъдещето на катедрата и за привличане на студенти в актуални научни направления. При предстояща акредитация катедрата ще може да се възползва от моята публикационна дейност.

Колеги,

Няма да присъствам на заседанието на катедрата – оставям решението на вашата съвест.

Приложения (при необходимост могат да бъдат предоставени оригиналите):

- Кореспонденция с проф. Харизанова – предложения от А. Димчев
- Уверение от УБ за цитатната активност на А. Димчев- от 2015 г.

CV на А. Димчев: <http://elearn.uni-sofia.bg/course/index.php?categoryid=112> – (актуализация за 2015 г.)

Библиографска справка за публикациите на А. Димчев: <http://elearn.uni-sofia.bg/course/index.php?categoryid=112> (актуализация до 2015 г)

Справка за оставките на А. Димчев – 2013-2014 г.

...(Едно мнение)– на А. Димчев от 07.02.2015 г.

Отворено писмо на А. Димчев – До колегията на хабилитираните преподаватели и до АС
относно: предложение за пенсиониране на всички преподаватели, навършили 65 г. възраст.

София, 20.02.2015 г.

С уважение,

(проф. Александър Димчев)

(Приложение № 59.2)

– Писмо на проф. А. Димчев до Декана на ФФ – проф. д-р Д. Денков

ДО

ДЕКАНА

НА ФИЛОСОФСКИЯ ФАКУЛТЕТ

НА СОФИЙСКИЯ УНИВЕРСИТЕТ

„СВ. КЛИМЕНТ ОХРИДСКИ“

ПРОФ. Д-Р ДИМИТЪР ДЕНКОВ

КОПИЕ: РЪКОВОДИТЕЛКАТА

НА КАТЕДРА БИНКП

ПРОФ. ОЛЯ ХАРИЗАНОВА

Уважаеми проф. Денков,

Поводът да се обърна отново към вас, е нежеланието да бъде поставено за обсъждане моето писмо до членовете на катедра БИНКП (Вх. № 10/25.02.2015г.). Намирам причината за отказ меко казано за неподходяща и несъвместима с нормативните документи.

Бих желал да Ви помоля за следното. Да не позволявате да си „играем“ с административни хватки и препращания към други органи в Университета, или евентуално извън него.

Тъй като съм участвал в комисии, които са съставяли правилника на СУ, и по специално раздел „Трети Структура и управление на катедрата“, съм учуден от заетата позиция на проф. Харизанова, ръководител на катедрата – да не бъде поставено за разглеждане моето писмо, свързано с отговори на нападки от страна на проф. Христова спрямо мен. Както и за нарушаване на академични норми. Съгласно Правилника на СУ, Раздел: **“Правомощия на катедрения съвет“**, катедрата: **Чл. 66 т.7. Обсъжда и решава и други въпроси, свързани с дейността на катедрата.**

По Конституция на РБ и по Правилника на СУ всички сме равнопоставени. Което означава, че не може да има два аршина. Един път, да могат да бъдат разглеждани и поставяни въпроси, свързани с „климата“ в катедрата, за друг да не може **Бих желал да Ви напомня и нещо много съществено- случаят е извънинституционален и бе разгледан на заседанието, което не прави чест на ръководството на катедрата.**

На ръководителката на катедрата трябва да ѝ е известно, че въпросите могат да бъдат поставяни в различна форма – вербална и писмена. Поради обективни причини, посочени от мен предпочитам втората форма.

Тъй като реших да спазвам правилата и регламентите изпратих писмото от 25.02.2015 г. до Вас по канален ред, спазвайки йерархията.

От изпратената ми извадка от протокола на КС от 11.03.2015 г., разбирам, че с пълното съдържание на писмото не са запознати членовете на катедрата. Пред тях е представен един от акцентите. Намирам това за неуважение и за неспазване на нормативните документи.

Както е видно моето писмо акцентува основно за нарушаване на академични и етични норми.

Това е причината да се обърна към Вас с молба: да бъде разгледано писмото на заседание на КС и да бъде взето решение по поставения казус. **В случая не става въпрос за „трудова-правни отношения“, а за защита на академични ценности и за оневиняване на моето име на преподавател. Това не са задължения на Ректора.**

Бих желал да Ви уведомя, че се възползвах от правото си на член на Катедра БИНКП и да разпространя текста на писмото до колегите, за да бъдат запознати с него преди обсъждането.

Убеден съм, че като ръководител знаете, че премълчаването, или бягането от фактите и въпросите не решава проблемите. То ги задълбочава.

Знаете, също така, че не бих предприел действия срещу Софийския университет. За мен е важно да имам добри отношения с колегията от катедрата. След случилото се трябва да знам дали ще можем да работим заедно.

При поискване от Ваша страна съм готов да обсъдим заедно фактите и да предоставя допълнителна информация.

Ще Ви помоля също така да получите протоколите от заседанията на катедрения съвет от 17.02.2015 г. и от 11.03.2015 г., за да се запознаете по-подробно с т.нар. от мен „другарски съд“. **Молбата ми е да ми бъдат предоставени заверени копия от тях.**

Надявам се на Вашата заинтересованост като Декан да бъде решен добронамерено този казус, като вземете отношение по случая.

Запазвам си правото да реагирам, ако не срещна Вашето разбиране.

София, 16.03.2015 г.

С уважение,

Проф. А. Димчев

– **Писмо от проф. Харизанова – покана за заседанието на катедра БИНКП [30.03.2015 г.]**

Уважаеми колеги,

Във връзка с поредно писмо [от 16.03.2015 г.] на проф. д-р Александър Димчев, изпратено до всички нас, както и до Декана на факултета, ви предлагам да определите възможен за вас **ден до края на м. март за провеждане на извънреден катедрен съвет.**

На извънредното катедрено заседание ще се разгледа само и единствено желаното от проф. Димчев, за да се отговори на неговите искания.

Възможни дни и часове според моя график на ангажиментите са: 25 март – 15 часа; 26 март – 15 часа; 30 март – 16 часа. **Очаквам вашите предложения до края на работния ден на 17 март 2015.**

В прикачени файлове: последно изпратеното от проф. Димчев до Декана на ФФ, макар да сте го получили лично от самия проф. Димчев. Моля да се запознаете със съдържанието на файловете.

Предлагам ви, за да няма повод за съмнения, катедреното заседание да се записва (видео, аудио), като се надявам всички вие да присъствате и да вземете отношение по въпроса/въпросите. Ако сте съгласни да се прави запис, преди заседанието ще получите за подпис декларация за същото. Ако не желаете да бъдете записван(а), вашето изказване може да бъде писмено протоколирано, а записът в това време – спрян. Моля за вашето мнение дали да се прави видео/аудио запис.

Освен това, имаме готовност и за **излъчване онлайн** на извънредното катедрено заседание, ако проф. Димчев присъства и с което да удовлетвори очевидното му желание за публичност. Моля за вашето мнение относно онлайн излъчването.

С настоящото писмо **каня проф. Димчев** да присъства лично на извънредното заседание на катедрата.

С настоящото писмо **каня Декана** на факултета да присъства лично на извънредното заседание на катедрата.

Моля да споделите вашето мнение дали на катедреното заседание да бъде поканен и **Ректора** на СУ, защото е време да се изясни какво всъщност желае проф. Димчев и от кого.

Поздрави, проф. дфн Оля Харизанова

Ръководител на катедра „Библиотекознание, научна информация и културна политика“

– **Отговор на Димчев на писмото на Харизанова:**

Относно въпроса „за излъчване онлайн...“, с което да удовлетвори очевидното му [на Димчев] желание за публичност...“ Ще споделя, че няма нужда от подобни иронични подхвърляния, които за мен са олицетворение на слабост и на гняв. Най-категорично и искрено заявявам: не съм се стремил към медийни изяви, въпреки че доста често имах предложения от различни медии през годините и понастоящем. Винаги съм се старал да бъда пестелив на публични изяви, до възможното. **Една-единствена причина има за това. Да не бъде злепоставен авторитетът на Алма Матер от търсещи сензации медии.**

По време на заседанието на Националния съвет по библиотечно дело към Министерството на културата, наш колега от В.Т. направи добра оценка за катедрата по БИН във ВТУ и кадрите, които подготвя (2014 г). След заседанието при мен дойде проф. Христова и ме зададе въпрос (цитирам по памет), защо не съм направил същото в защита на катедрата по БИН в СУ. Казах ѝ, че това е негово мнение и в момента не е било предмет на обсъждане в дневния ред. Дори и този факт беше използван срещу мен за настройване на колегите от катедрата. Бях обвинен, че не съм „защитил интересите“ на нашата катедра. Бих желал да посоча на проф. Христова следния факт. Като член на „Постоянната комисията по социални и правни науки, и национална сигурност“ (и като неин зам.-председател.) при НАОА към Министерския съвет съм подписал декларация, която не ми позволява да правя публични изявления, свързани с подобни полемики, или да критикувам висши училища и т.н.. Тъй като съм привлякъл проф. Христова за експерт в НАОА, би трябвало да познава тези норми. В интерес на истината, съм единственият човек в нашата експертна група, който е дал възможно най-ниската оценка за катедрата във ВТУ, поради констатирани слабости в тяхната дейност. Това е причина колегите във ВТУ да направят трансформации и да поискат през н.г. отново да бъдат акредитирани. В резултат на предложената от мен и утвърдена от НАОА оценка, на сегашния етап те нямат право да обучават магистри и докторанти. (Прилагам копие от моя доклад).

До: Председателя на Постоянната комисия по социални
и правни науки, и национална сигурност към НАОА,
гр.София

Д О К Л А Д

От проф. д-р Александър Димчев,
член на ПК по Социални и правни науки и национална сигурност
[с известни съкращения]
Уважаеми господин Председател,

На основание решение на ПК по СПННС към НАОА, от 2012 г. бе разкрита процедура за програмна акредитация на професионално направление на професионално направление 3.5. „Обществени комуникации и информационни науки“, област на висше образование 3. Социални, стопански и правни науки, за образователно-квалификационните степени „бакалавър“, „магистър“ и за ОНС „доктор“ (за ракриване) във Великотърновския университет „Св. св. Кирил и Методий“ – Стопански факултет (специалности: Библиотечно-информационни дейности; Книгоиздаване; Връзки с обществеността; Журналистика).

Експертната група (ЕГ) бе в състав: проф. дфн Елка Добрева – ШУ – ръководител; проф. дфн Искра Арсенова – БАН; доц. д-р Теодора Петрова – СУ; доц. д-р Георги Калагларски – ВСУ
Наблюдаващ процедурата – проф. д-р Александър Димчев, член на Постоянната комисия по социални, правни, стопански науки и национална сигурност.

Експертната група посети ВТУ „Св. св. Кирил и Методий“ в периода 26 – 29 ноември 2012 г. На Експертната група бяха осигурени приемливи условия за работа. **Всички срещи, разговори и посещения, предвидени в Работната програма, бяха осъществени по график.**

Експертната група получи следните документи:

1. Доклад самооценка.
2. Приложения към Доклада самооценка.
3. Доклад за изпълнение на препоръките, направени от Акредитационния съвет при предходната акредитация и процедурата за САНК.

При прегледа на документите бе констатирано, че Докладът- самооценка е непълен и

не може да се използва като надежден източник на информация. ЕК получаваше различни по съдържание справки по един и същи въпрос, което налагаше мнението за некоректност и въвеждане в заблуждение членовете на комисията. Поради това с писмо до проф. д-р В. Цанков – председател на Постоянната комисия по социални и правни науки и национална сигурност към НАОА, допълнително бяха поискани достоверни сведения, справки и документи. Допълнително поисканите справки и документи бяха своевременно подготвени и предоставени на Експертната група, но към качеството на повечето от тях биха могли да се предявят сериозни претенции. Това затрудни подготовката на настоящия доклад и налага убеждение, че е необходимо да бъде подхотено сериозно от висшето училище към подобни прецеденти с документацията.

Изложените факти ме принуждават да изляза от утвърдената структура и начин на списване на съдържателната част и да поискам налагане на процедура за акредитация на направлението 3.5. „Обществени комуникации и информационни науки”, област на висше образование 3. Социални, стопански и правни науки, за образователно-квалификационните степени „бакалавър” и „магистър” във Великотърновския университет „Св. св. Кирил и Методий” (специалности: Библиотечно-информационни дейности; Книгоиздаване; Връзки с обществеността; Журналистика) за срок от три години. Предлаганата крайна оценка е между 4.00-4.99. В рамките на посочения срок да бъде обновена и съставена коректно документацията, след което да бъде направена отново акредитация на направлението за ОКС „бакалавър“, „магистър“ и за ОНС „доктор“ (за разкриване).

Категоричното ми мнение е, че ЕК положи всички усилия, добронамерено и в колегиален план, спазвайки етичните и академични принципи и дух, за да подпомогне акредитираната страна. За неточностите и некоректността в документацията бяха уведомени съответните нива във ВТУ.

Необходимо е да отбележа с уважение и загриженост, че по време на срещите и разговорите с представителите от направлението във ВТУ (преподаватели и студенти) чувствахме тяхната амбиция и мотивация да работят в полза на развитието на програмите и да получат добро и качествено образование. За съжаление зад техните намерения не стои добра логистика, управление и организация.

На основата на колебанията в съжденията на ЕК, изложени в доклада на комисията, както и при наличието на недостатъчно достоверна информация, с която разполагам, съвестта ми не позволява и не съм в състояние да изпълня по друг начин ролята си на наблюдаващ процедурата и на защитаващ държавните интереси.

София, 04.06.2013 г.

Наблюдаващ процедурата
(проф. А. Димчев)

L-UNIVERSITÀ TA' MALTA
Msida - Malta
IL-FAKULTÀ TAL-MIDIA U
X-XJENZI TAL-GHARFIEN

UNIVERSITY OF MALTA
Msida - Malta
FACULTY OF MEDIA AND
KNOWLEDGE SCIENCES

До Проф. Д-р Димитър Денков,
Декан на Философския факултет
на Софийския университет „Св. Климент Охридски“

20 февруари 2015 г.

Уважаеми Професор Денков,

Позволявам се да се обърна към Вас чрез Проф. Александър Димчев.

Идната седмица, на 25.02.2015, съм поканена да участвам в среща, организирана от Министерството на външните работи на Малта с Посланика на Малта за България и Румъния Негово Превъзходителство Проф. Лино Бианко и директорите на ключовите национални институции в нашия сектор – Кевин Елул, директор на Библиотеката на Университета в Малта, Оливер Мамо, Директор на Националната и всички публични библиотеки, и Чарлз Фаруджа, Национален архивист на Малта. Проф. Бианко е особено заинтересован да се подкрепи обменът между академичните и културни институции, работещи в областта на културното наследство. Проф. Бианко има желание да подкрепи и кандидатстването за финансиране от ЕС за консорциум, включващ Малта, Италия, България и Румъния. Исках да обсъдя програма за обмен с катедра БИНКП (УНИБИТ вече е изпратил предложението за сътрудничество), но в момента съм притеснена от новините за скорошни събития в нея.

Като ръководител на Департамента по библиотекостановие, информационни науки и архивистика на Университета в Малта редовно съм поддържала контакти с български колеги, като работата на Проф. Димчев особено ме е впечатлявала със своята актуалност, новаторство и обществена ангажираност и той винаги е бил основният ми контакт с катедра БИНКП от времето, когато беше ръководител на катедрата. В личен план мога само да се възхищавам на енергията, която той така успешно е влагал години наред, постигайки разширяване на областите на научни изследвания и преподаване и голяма обществена значимост с качествено подготвените специалисти за библиотечно-информационния сектор в България.

Участвала съм в няколко международни форума, в които Проф. Димчев е бил докладчик, и мога да твърдя съсем отговорно, че отношението към него в международната професионална общност говори за уважение не само към него лично, но и към българската школа в областта на библиотекостановието, в чиято история той вече играе изключителна роля. Едва ли е нужно да потвърдям общоизвестни факти за научната, преподавателската и обществената дейност на моя колега.

Когато се обърнах към него, за да обсъдим конкретни предложения за сътрудничество във връзка с предстоящата на 25 февруари среща тук, с недоумение разбрах за скорошни събития от заседание в неговата Катедра, където хора от по-широката колегия са си позволили да го атакуват по теми, незасягащи пряко работата на катедрата. Едва ли е белег за професионализъм, че катедрата не е парирала тези нападки, които не са по същество на дейностите на самата катедра и са атакували решението на СУ Проф. Димчев да ползва творчески отпуски.

Искрено се надявам подобни недоразумения да бъдат изгладени и Проф. Димчев да продължи достойното си дело – и бих се радвала да получавам новини за нови проекти, подобрения в образователните програми и растеж на колегите от катедрата вместо такива смущаващи новини. Не знам дали е възможно до времето на тази среща на високо ниво в Малта ще имам някакви по-положителни индикации за възможни дейности, но бих се радвала, ако може да се постигне съгласие за някаква предварителна програма за обмен в области от взаимен интерес.

Поради особената ситуация в катедрата предпочетох да адресирам писмото си до вас, вместо до настоящата ръководителка, защото въпросите ми са от стратегически характер и не бих желала създамата се ситуация предложението ми да бъде отхвърлено с лека ръка. Лично аз бих се радвала да имаме сътрудничество със СУ в нашата област и се надявам да достигнем до практическото развитие на идеи от общ интерес.

С уважение,

Prof. Milena Dobрева, PhD

Head of Library Information and Archive Studies Dept., Faculty of Media and Knowledge Sciences
University of Malta, Msida MSD2080 MALTA
milena.dobрева@um.edu.mt

** National Representative of Malta (DARIAH)

** Malta Libraries Council

** CILIP LIRG committee

Изпълнителна дирекция: катедра "Информатика" на Факултета по Информатика

Имядка

ПРОТОКОЛ № 4

ДНЕС: 11.03.2015 Г., СЪ: ПРОВЕДЕНЕ НА НЕОПРЕДЕЛНО ЗАСЕДАНИЕ НА КАТЕДРА
„БИЗНЕСКОЗНАНИЕ, НАУЧНА ИНФОРМАЦИЯ, КУЛТУРНА ПОБЛИКА“

ПРЕДСЕДАТЕЛ: проф. д-рн Оля Харизанова, проф. д. инж. Симеон Недков,
проф. д-р Краймара Даскалова, проф. д-рн Боряна Христова, доц. д-р Цветомир Панчев, доц.
д-р Елена Дюлгерова-Белчева, доц. д-р Милена Миланова, доц. д-р Нико Пенелон, гл.к. Силвия
Станчева, д-р Петър Миланов.

Присъстват и докторантите: Борислава Маннинова, Кирил Камбуров, Милена Катенева,
Светослава Топчева, Матлей Янела, Иван Христова, Лицели Нпазов.

Присъстват и Весели Цокова - библиотекар и Мария Болданова - инспектор учебни дейности.
ОТСЪСТВАТ: проф. д-р Александър Димчев - в отпусък, д-р Мария Аврамова - в командировка

ДНЕВЕН РЕД:

1. Докторантски въпроси
2. Учебни въпроси
3. Разни

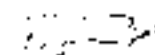
Поя. 1

(...)

Поя. 2

- проф. д-рн Оля Харизанова информира за заседанието, че през Деканата е постъпило
електронно писмо от проф. д-р Александър Димчев, озаглавено „Оставка-БНП 1--
20.02.2015.docx". Спикъра е адресирано до проф. д-рн Оля Харизанова - ръководител на
катедрата и до Декана на ФФ - проф. д-р Димитър Дешков. Тя не го представя за
разглеждане пред катедрения съвет с мотивировката, че според Правилника на СУ „Св.
Кирил Охридски“ катедрата има автономия при управлението си, но относно учебни
планиве и програми, научно-изследователска дейност и обемждане на научни трудове,
разпределение на учебна заетост и пр. (чл. 61). Проф. Димчев желее да се произведем
ли въпроса дали е член на катедрата и дали желее да бъде такъв колегата. Трудово-
правните отношения се уреждат с работодателя, т.е. с Ректора. Проф. Димчев е в
правото си да се обърне към него. Като ръководител на катедрата проф. Харизанова
добрият се перипетия за всички е напрегнат и няма да разтеглява членовете й с четенето
на писма, след като проф. Димчев може и продължава да може да заяви въпросите
си пред всички устно.

- (...)

Ръководител на катедра:

проф. д-рн Оля Харизанова

Протоколистка:

Мария Болданова

**ЧРЕЗ
ДЕКАНА
НА ФИЛОСОФСКИЯ ФАКУЛТЕТ
на Софийския университет
„Св. Климент Охридски“
ПРОФ. Д-Р ДИМИТЪР ДЕНКОВ
ДО: ЧЛЕНОВЕТЕ НА ФС НА ФФ**
Копие:
**До ръководителката
на катедра БИНКП
Проф. Оля Харизанова**

УВАЖАЕМИ КОЛЕГИ,

Както Ви е известно, творческата ми отпускат завърши на 1.10.2015 г. За нея направих отчет, който бе представен и приет от ФС на ФФ.

От 1.10.2015 г. трябваше да се върна към своята преподавателска дейност. Ползвах и около 20 дни отпуск.

Каква беше моята изненада, научавайки, че на моето място четете лекции д-р Анета Дончева, хоноруван преподавател (общо – 120 ч.л.). По същия начин с решение на ФС на ФФ от 02.12.2015 г. са ми отнети часове (общо 60 ч.л.) – за разкриване на конкурс за г.ас. в специалността. Въобще не е искано мое мнение.

Реално нямам възложен нито един лекционен час за цялата, учебна година 2015-2016 г.

При попълването на отчетите и на плановете за учебните 2014-2015-2016 г. зададох риторичен въпрос какво ще попълвам (в моето писмо, изпратено по електронен път.). (Тъй като има промени в учебните ни планове.). Отговор не последва.

Няколко дни преди началото на втория семестър видях качените разписи на лекциите (качени на 17.02.2016 г.). Моето име отново не фигурира като преподавател. Лекциите ми са възложени отново на д-р Дончева, като хоноруван преподавател. При положение, че има титуляр, на който Софийския университет плаща заплатата, а не да чака да бъде пенсиониран. Реално са ми отнети всичките часове в бакалавърската степен, които влизат в учебните планове (общо – 270 ч.л., или 540 академични часа). С промени в магистърските програми – около 150 ч.л. и т.н... Или общо 840 академични часа. Трябва да отбележа и следния факт, сега тези дисциплини се водят (лекции и упражнения) от двойно по-голям състав. Когато бях ръководител на катедрата, зам.-декан и декан те бяха водени мен – лекциите – 840 ч. и от двама асистенти – упражненията (въпреки, че имах право на редуция на нагруката поради служебни ангажименти). Никога не съм си позволявал подобно нещо. Дори след напускането на ас. Красимира Ангелова не съм си позволил да назнача асистент.

Намирам това за некоректно по отношение към мен и за грубо нарушаване на академичните принципи. При поискване на информация от катедрата и на протоколи от нейни заседания не ми се отговаря, или получавам отказ.

Главният въпрос е, защо не се спазват правилата на СУ и кой ще заплаща за хоноруването на допълнителни преподаватели, които водят лекциите на титуляра? Нима Алма матер е толкова богата?

Не бих желал да влизам в излишни полемки и да обсъждам допълнителни въпроси, свързани с отношението на ръководството на катедра БИНКП към моята персона.

Моля за вашата намеса при решаване на възникналия казус.

Запазвам си правото на реакция, включително и в други инстанции

Както винаги досега се надявам на мъдростта и разума на колегията във ФФ.

София, 22.02.2016 г.

С уважение,

Проф. Александър Димчев

(Приложение № 63.1.) Кореспонденцията ми с декана и Нина Иванова – гл. Серетар ан ФФ (част от документите са в обратнотронологичен ред):

– Отг: varpos

от: (nina_pashova@abv.bg)
Add

дата: 11.03.2016 11:38

до: Александър Димчев (dimchev_uni@abv.bg)

Здравей, Сашо!

Страхотна въртележка ни върти, още повече че имаше много почивни дни, които, натрупвайки се, винаги объркват ритъма на работата. Почти всеки ден има някакви заседания или комисии – така че това е причината да не се свържем.

Като направя протокола, ще ти изпратя решението – заседанието беше на 1 март, а следващото е на 5 април.

С поздрави и уважение,

Нина

От:	Александър	Димчев	<dimchev_uni@abv.bg>
Изпратено:	10	март	2016
До:			г. 14:37
Тема:	varpos		nina_pashova@abv.bg

Нинче,

Извини ме за въпросите:

– Дали получи моето писъмце от 2 март?

– В него те питах и кога е ФС на ФФ

– Какви решения е взел по моя въпрос- от М.С. – разбрах, че се е провел. Много те моля да ми изпратиш протокола.

– Също така разбрах, че ще трябва да чакам обаждане от декана – да ми сведе решението.

– Вече два дни се опитвам да те намеря по тел. – безуспешно. Мислех си, че съм ти изтрил номера. Взех го отново от Ваня. **Според мен има нещо, което не ти дава възможност да ми се обадиш – познавайки твоята коректност, към всеки един.** Да не би да съм те засегнал с нещичко? Ако – да – съм готов да ти се извиня.

– Ще се радвам да се чуем утре, или когато ти е удобно. тел 0886 06 32 79

Re: informatzia i molba

от: Димитър Ангелов Денков (denkov@phls.uni-sofia.bg)
Add
до: Александър Димчев (dimchev_uni@abv.bg)

дата: 16.03.2016 11:29

Здравей, Сашо!

Разбира се, че ще получиш официален отговор – ако има забавяне, то е свързано с това, че имаше 4 дена празници и все още не е готов пълен протокол. Така или иначе въпросът се обсъди, решението не е в ния полза, доколкото след това заседание имаше и заседание на катедрата, на което присъствах. И на двете заседания стана ясно, че си предложен в екипа за водене на лекции, но тъй като първия семестър беше в отпуски и болнични, занятията са водени от заместник. Не ми стана ясно дали обаче си уведомяван за това и доколко си съгласен с направените разпреде-

ления на часовете. Вероятна причина е и неприсъствието ти на заседания на катедрата, но също така и чисто административни пропуски да се уведомяват всички колеги за взиманите решения.

Въпросът за включването ти в учебен процес е ясен: когато се явиш и заявиш, че ще поемеш часовете, може да го направиш. Това означава, че и трябва да се попълни индивидуален план за учебната година. При твое желание никой не може да те спре от правото да водиш занятия.

Ясно ми е, че ситуацията е много сложна в самата катедра, но при двустранно разбиране може да се оправят нещата.

Тази седмица ще се надявам да се видим... Търсих на стария номер, защото новия го нямам, за да поговорим както за случая, така и за книгата за футбола, но като се видим – повече.

Поздрави.

Митко

From: Александър Димчев <dimchev_uni@abv.bg>
Sent: Wednesday, March 16, 2016 5:07 AM
To: Димитър Ангелов Денков
Subject: informatzia i molba

Драги Митко здравей,

Пиша ти тъй като 14 дневния срок, за да бъде уведомен за решението на ФС изтече.

От Нинчето разбрах, че тя ще ми изпрати копие – допълнително от протокола (с изразените становища).

Доколкото имам информация от колеги, участвали на заседанието на ФС – решението е в моя полза. Тъй като не обичам самоуправството, а и винаги съм разчитал на коректността при кореспонденцията, са обръщам към теб с молба за предоставяне на решението. Разбира се и за механизма за неговото изпълнение. Знаеш, че д-р Дончева е натоварена да чете лекциите вместо мен. Не бива да се очаква да са правят сцени между нас или пред студентите – кой да влиза в часовете. Обръщам се и с молба към теб, надявам се на твоето разпореждане. Също така – от кога ще започна лекциите?

Готов съм да си поговорим приятелски, да обсъдим някакви варианти – за моята бъдеща дейност която изтича след почти година. Съжалявам, че накрая на моята кариера се получават подобни неща. Не бих желал да те товаря с проблеми, още повече, касаещи мен. За съжаление има конфликт и ти го знаеш. Той не е предизвикан единствено и само от „най-мързеливия колега“ във ФФ- А.Д. (Имаш информацията по случая. Ако пожелаеш мога да я систематизирам в едно писмо до 2 стр.). Допълнително ще изпратя и моя план – за одобрение от декана.

Ще се радвам да се видим...– на моя територия, за което ти пиша дълго време. Това може да стане до края на седмицата.

Наистина ще ми бъде много приятно!!!

С приятелски чувства, Сашо

(Приложение № 63.2)

Решението на ФС на ФФ последва след около 23 дни – много странно решение.

РЕШЕНИЯ: ПРОТОКОЛ № 6 ОТ ЗАСЕДАНИЕ НА ФАКУЛТЕТНИЯ СЪВЕТ, ПРОВЕДЕНО НА 01.03.2016г.

ПО ТОЧКА СЕДМА – Разни I. ФАКУЛТЕТНИЯТ СЪВЕТ РЕШИ: Да бъде уведомен проф. Александър Димчев, че има възложени часове, да попълни индивидуален план, като заяви пред катедрата кога и кои часове ще взима или да мотивира по съответния ред невъзможността да води учебен процес.

ДЕКАН:
Нина Иванова

Главен инспектор администрация: Проф.д-р Димитър Денков

То се случи след като отново в моята катедра е свикано по спешност КС – на нов другарски съд. – 8 март На него е поканен декана, но „подсъдимия“ не е уведомен изобщо.

varpro

от: Александър Димчев (*dimchev_uni@abv.bg*)

дата: 25.03.2016 08:56

до: *denkov@phls.uni-sofia.bg*

Митаче,

Много страшно изречение сте формулирали като решение на ФС на ФФ. Ходи го разбери – как се мотивира... невъзможност...???

С уважение, Сашо

проф. д-р Александър Димчев

Катедра библиотечно-информационни науки и културна политика

Философски факултет

Софийски университет “Св. Климент Охридски”

Настоящият документ съдържа катедрени информации за която няма процедура за открит достъп

ПРОТОКОЛ № 5

ДНЕС, 30.03.2015 Г., СЕ ПРОВЕДЕ ИЗВЪНРЕДНО ЗАСЕДАНИЕ НА КАТЕДРА „БИБЛИОТЕКОЗНАНИЕ, НАУЧНА ИНФОРМАЦИЯ, КУЛТУРНА ПОЛИТИКА“

Присъстват: проф. дфн О. Харизанова – ръководител на катедра, проф. д.изк. С. Недков, проф. д-р Красимира Даскалова, проф. дфн Боряна Христова, доц. д-р Цветанка Панчева, доц. д-р Елица Лозанова-Белчева, доц. д-р Милена Миланова, доц. д-р Илко Пенелов, глас. д-р Силвия Станчева, ас. Петър Миладинов, ас. Мария Аврамова, Весела Цокева - библиотекар, Мария Богданова - инспектор учебни дейности.

Присъства и: проф. д-р Димитър Денков – декан на ФФ

Отсъства: проф. д-р Александър Димчев - в творчески отпуск, поканен за участие.

Дневен ред:

1. Разглеждане по желание на проф. д-р Александър Димчев на неговни писма и вземане на становище на Катедрата.
2. Докторантски въпроси.
3. Учебни въпроси - разглеждане на молби за дипломни работи.

Проф. О. Харизанова: Открива заседанието. Информира присъстващите за дневния ред на извънредното заседание. Предлага допълнение към единствената точка още две: Докторантски въпроси и учебни въпроси. Подлага на гласуване предложението за изменение на дневния ред. Гласуват всички присъстващи, с изключение на проф. Денков. Всички са „за“.

т. 1

Проф. О. Харизанова: Информира присъстващите, че основната причина за свикване на извънреден катедрен съвет е свързана с изричното настояване на проф. Димчев членовете на катедрата да разглеждат изпратени от него писма. Това по-подробно е било разяснено в писмото-покана за извънреден катедрен съвет. Проф. Харизанова се обръща към присъстващите с въпроса: нужно ли е да се четат на глас писмата на проф. Димчев, преди да започне тяхното обсъждане? (В това време на екран се прожектират самите писма чрез мултимедия.)

В залата - Според мнозинството е излишно. Всички присъстващи са запознати, тъй като проф. Димчев ги е изпратил на служебните имейли на всички.

Проф. О. Харизанова: Предлага на присъстващите да се премине към дискусия по писмата на проф. Димчев. Отбелязва, че той самият иска това от Катедрата. Проф. Харизанова споделя, че от писмата на проф. Димчев е разбрала, че той иска да знае можем ли да работим заедно като демонстрира на екрана този пасаж от писмо на проф. Димчев. Споделя, че другите части на текстовете на писмата са или известни факти от автобиографията на проф. Димчев, или са странни мисли, с различни послания, а в част от текстовете се съдържат и обидни квалификации към някои от колегите.

Проф. Д. Денков: В писмата на проф. Димчев се разглеждат извънинституционални отношения, които не изискват становище на Катедрата. Това не са проблеми, свързани с Катедрата и тя не може да изказва отношение. Когато се разглеждат проблеми, свързани с културната политика в държавата се излиза извън правомощията на Катедрата като институция. Относно работата в катедрата, не е мястото тук. Той не вижда особени проблеми в самата Катедра.

Проф. О. Харизанова: Обръща се към Декана и споделя, че точно поради това на проведения предишен катедрен съвет не е разглеждан този въпрос. На него са присъствали докторанти, на част от които проф. Димчев е научен ръководител. Поради наличието на обидни квалификации към колеги-преподаватели се е решило да не се притесняват излишно докторантите и да не се уронва престижа на самия проф. Димчев като се четат в зала подобни писма. Призовава да се обърнем към проф. Димчев и да го помолим да разбере, че не може да се разглеждат проблеми, незасягащи Катедрата и да се четат текстове, които са обидни за други колеги. Засягането лично или на група хора от Катедрата не е приятно и Катедрата търси решение на този проблем. Проф. Харизанова заявява, че Катдреният съвет не е съд, не може да се произнася дали може да се работи или не с даден човек. Припомня, че заради проф. Димчев се е стигнало до оставката на предишния Ръководител катедра – проф. С. Недков. Заклучава, че подобно поведение може да се оприличи с вербален терор и се превръща в един нескончаем процес, за който е нужен рационален изход.

Проф. Д. Денков: Като частно лице, всеки може да вземе отношение. Катедрата има свой собствен режим. Не би трябвало да се засягаме. Проф. Димчев е в творчески отпусък и изказва единствено лично мнение. Той в момента няма прески учебни ангажменти в катедрата. Отделните засегнати членове на Катедрата могат да търсят лично обещание. Поради отсъствието на проф. Димчев, той може да получи решенията от Извънредния катедрен съвет, но не и протокола. Поканен е за участие, не присъства.

Проф. О. Харизанова: Информира присъстващите, че е провела среща с Ректора, заедно с проф. Б. Христова, за да го информира за писмата на проф. Димчев и натиска, който оказва върху членовете на Катедрата. Между присъстващите на срещата с ректора всички са изразили учудване от поведението на проф. Ал. Димчев и изпращаните от него писма с извадки от протоколи от катедрени заседания, от протоколи от факултетни съвети, от

протоколи от академически съвети до всички, които познава и ги прави публично достояние, което е дисциплинарно нарушение.

Доц. И. Пенелов: Прави констатацията, че проф. Димчев получава професорска заплата докато си стои в къщи. Споделя, че в последните години са водили съвместно учебни дисциплини. Според доц. Пенелов, отдавна конфликтът не е насочен към отделни лица. Очевидно отношенията не са само лични, а са насочени към това да се дели историята на Катедрата преди и след ръководството на проф. Димчев. В момента ние си губим времето. Всички са свърх натоварени.

Проф. Д. Денков: Тъй като проф. Димчев е в отпуск и няма учебна ангажираност в Катедрата, той може да изказва само лично мнение за въпроси, свързани с други институции - извън специалността, извън Философски факултет. Когато дойде на работа, тогава Катедрата решава какви са неговите задължения, например за учебната натовареност.

Доц. И. Пенелов: Споделя, че под писмата, които разпраща до „всички“ проф. Димчев се подписва като професор от Катедрата по въпроси, за които не е информиран. Така приписва своите инициативи на Катедрата.

Проф. Д. Денков: Публичните му изяви не трябва да се свързват с титлата. Тя важи вътре в Университета. В служебните имейли когато се изказват лични мнения, неподкрепени от Катедрата, следва да се подписва само с името си. Ще се опита да разговаря с проф. Димчев, защото той е адресирал писма до много получатели, като с тяхното съдържание косвено ангажира Катедрата.

Проф. О. Харизанова: Обръща се към всички в залата и предлага да апелираме проф. Димчев, когато има лични каузи, да не излиза с името на Катедрата, а от свое име. Пита дали не можем да помолим проф. Димчев да се премести в някаква друга група, ако не му харесват отношенията в настоящата Катедра? Ако той поиска, може да се премести в друга катедра, в друг факултет, в друг университет, където отношенията са според неговите разбирания – по-колегиални. Но, за съжаление, това е въпрос на лично съгласие от негова страна. В крайна сметка, в СУ сме на работа и следва да правим компромиси, както и взаимно да се зачитат правата на всички.

Проф. С. Недков: Съжалява, че проф. Ал. Димчев отсъства от заседанието. В присъствието на проф. Денков би го попитал „Защо в последните две години той се самоизолира“? Когато е в творчески отпуск, има право да взема часовете си в отределени дни, а в останалите да е в отпуск. Не води часове, не присъства на катедрените съвети. Защо се самоизолира? А пък поставя въпроса дали е нужен. Откакто не е Декан проф. Димчев не присъства в голяма част от учебното време. Натоварват се останалите членове на катедрата. Критикува без да оказва подкрепа, без да участва с принос. За последните 12-15 години е бил Ръководител на катедрата, Зам.-Декан, Декан. През последните две години е в пълна

самоизолация. На какво ние трябва да отговаряме? Защо не идва и да постави въпросите си или претенциите си към нас?

Проф. Д. Денков: Катедрата трябва да препотвърди решението си от миналия път, което му е предоставено писмено. Тъй като проф. Димчев не присъства, не може в негово отсъствие да се взема решение. Още повече, че Катедрата не може да взема становище по извънинституционални отношения. Проф. Димчев трябва да бъде помолен да споделя проблемите си първо в Катедрата. Права не се защитават задочно.

Доц. Цв. Панчева: В контекста на казаното от проф. Недков, Катедрата е свършила много работа по преформулиране на задачите и целите си; има приети нови учебни планове. Вече има нови приоритети в новия учебен план, с които не е запознат, не са в полето на интересите на проф. Димчев.

Проф. О. Харизанова: Пита присъстващите имали друг, който иска да се изкаже и да сподели мнение. Констатира, че няма такива. Предлага гласуване на решение: препотвърждаване на предходно взетото решение (11.03.2015 г.). Всички гласуват „за“.

Катедреният съвет реши:

Препотвърждава решението си от заседанието, проведено на 11.03.2015 г. Проф. А.Д. Димчев е в творчески отпуск. Тъй като не присъства, Катедрата му благодари за загрижеността, но поставените въпроси нямат отношение към специалността и са в посока извън Философски факултет.

След приключване на обсъждането проф. Д.Денков си тръгва.

г. 2

Проф. О. Харизанова: Поставя докторантски въпроси и разяснява, че поради предстоящото и предварително оповестено отсъствие на проф. Недков от запланирания редовен катедрен съвет през април се предлагат за обсъждане темите на задочните докторанти и индивидуалите им планове:

(.....)

Ръководител катедра:

проф. дфн Оля Харизанова

Протоколчик:

Мария Богданова

ДО
РЕКТОРА
НА
СОФИЙСКИЯ УНИВЕРСИТЕТ
ПРОФ. ДФН АТ. ГЕРДЖИКОВ

ЧРЕЗ:

- ФС на ФФ
- Декана на ФФ, проф. д-р Д. Денков
- И
- Директорката на УБ, доц. д-р А. Ангелова

ДОКЛАД

От проф. д-р Александър Димчев, катедра БИНКП при Философския факултет на Софийския университет „Св. Климент Охридски“

Относно: молба за вътрешно прехвърляне – от ФФ в УБ

УВАЖАЕМИ Г-Н РЕКТОР И КОЛЕГИ,

Във връзка със създадени нетипични взаимоотношения между представители на катедра БИНКП и мен, неприсъщи на академичните норми в Алма матер Ви моля за следното. Да бъда преместен на работа с бройката на щатно място в състава на Университетската библиотека.

Направени са съгласувателни процедури с декана на ФФ, проф. Денков и с директорката на УБ, доц. Ангелова.

През 2017 г. ми предстои пенсиониране. За мен е важно до край да служа на Софийския университет и да завърша академичната си кариера в институцията, в която работя повече от 35 г., и с която съм свързан 40 г.

В УБ ще работя по изследователски задачи.

Моля също така да ми бъде запазено правото от ФФ да издам двете книги които подготвих, които са включени в издателския план на факултета. Те са за нуждите на образователния процес в специалност БИН. Това е нещото, което мога да оставя на моите любими студенти.

Бих желал да благодаря най-сърдечно на колегията на ФФ, специално на членовете на ФС на ФФ – наричан от мен „Съвет на старейшините“ и на декана за уважението, поддръжката доверието и за всичко, ми бе дадено през тези около 17 г. във факултета (отминавам последните събития в катедра БИНКП).

P.S.

Ние българите се гордеем с наши негативни характерологични и народопсихологични черти Издигаме ги до пиедестал на достойнство и национална гордост.

(Цитат по памет по) Атанас Далчев

(Балезка № 1) Когато бях избран за декан на Философския факултет на Софийския университет „Св. Климент Охридски“ на 23.10.2003 г., заверих в бюрото си само празни чекмъджета и в едно от тях 5 кутийки с най-високото отличие на Алма матер „Почетен знак със синя лента“.

Нашата прекрасна секретарка Нина Иванова, която е опора и стълб на факултета ми даде разяснение, на кого са присъдени и причините да не бъдат връчени – на техните притежатели.

Оказа се, че наградите са гласувани от АС на СУ в различен период от време на едни от големите и значими учени от ФФ и нашата хуманитаристика. Имената са на култови

преподаватели и изследователи, хора с гражданска позиция, която отстоявах, пред които се прекланяхме и ние техните студенти: проф. Исак Паси, проф. Кирил Василев, проф. Николай Генчев, проф. Ради Радев, проф. Кирил Нешев.

Те бяха отстранени от Софийския университет по политически причини след 1989 г. По закона „Панев“, подготвен от Иван Панев от СУ. Един закон, който нанесе много щети и причини незаслужени обиди на подобни люде – демократи по душа, предвестници на промените, обичани и уважавани от колегията.

Поставих си задачата да възвърна доверието на моите учители в Алма матер. Да се опитам да ги одобря с институцията. Да намаля тяхната незаслужена болка и обида.

Това се оказа не много лека, напротив изключително деликатна работа. Особено като се има предвид тяхната гордост и силни характери. Успях на седмата година да предам и последната награда чрез доц. Иван Колев на проф. Кирил Василев.

За съжаление на проф. Николай Генчев, ректор на Университета не успях да я връча приживе. Получи я неговата дъщеря, подобаващо на тържествена церемония – по време на промоцията на ФФ.

Винаги съм смятал, че човек докато е жив трябва да се радва на онова, което е постигнал. На заслужено уважение! Не на унижение!!! Дано по-скоро да се лишим от подобни „национални особености и гордост“ с отрицателен знак.

Във връзка със запитвания на колеги: Бих желал да споделя няколко факти за моята дейност през времето на „моя незаслужен отпуск“ и малко преди това. Правя го, за да „подкрепя“ ръководството на катедра БИНКП, в тезата за моят „мързел“, изразена нееднократно.

- Средната ми годишна натовареност в рамките на годините, прекарани в катедрата е между 700-900 ч. – реални часове. Преподавал съм 8 различни дисциплини, поради недостатъчна кадрова осигуреност в нашата катедра. (Всеки един от нас знае как се поддържа актуалност в науката, за да си водещ специалист.). Въпреки че като декан на ФФ имах право на редукция, никога не съм се възползвал от подобна привилегия.
- Имам над 350 публикации у нас и в чужбина;
- Прилагам справка за моята цитируемост;
- Само за времето, което съм в творчески отпуск и получавам „незаслужено“ заплата от СУ, имам около 55 публикации (вж. отчет на БИН.) В т.ч. и нови книги;
- Подготвил съм и три курса за дистанционно обучение в катедрата;
- През този период две мои книги бяха представени в Рим по предложение на Италианската академия на науките;
- Бях удостоен със званието „Почетен чуждестранен професор“ на Белградския университет;
- Организирах посещението на Монс. Брюгес в България и СУ – директор на Ватиканската библиотека;
- Подготвял съм дипломанти и докторанти-3 (другите ми бяха отнети – без да бъде питан);
- Осигурил съм със значителни суми за благотворителни каузи в СУ и др.;
- Участвал съм в пет международни и две национални конференции, в четири от тях съм дал възможности на 9 наши студенти и колеги, предстои ми участие в три национални конференции – подал съм доклади;
- В момента подготвям три книги- две от тях са готови за предаване в УИП. Очаквам становище на декана.
- Ще участвам в 4 международни конференции – ако бъда подкрепен частично от СУ (докладите ми са приети) – участвах в Малта, Сърбия и Чехия;
- Участвал съм с рецензии и становища в 4 журита.
- Член съм на екип, разработвал два научни проекта.
- Представлявал съм катедрата на различни форуми и чествания.
- Публикувал съм в сайта на СУ и др.п. материали, свързани с нашата катедра – за издигане на нейното реноме и име.
- Зам.-председател съм (като представител на СУ) в Комисията по правни, социални науки и национална сигурност и отбрана в НАОА, към Министерския съвет. Това е дейност, свързана с чести командировки и писане на отговорни материали.

- Изпълнявам и други задължения в рамките на СУ и извън него (зам.-председател на Библиотечния съвет на УБ, зам.-председател на УС на УИП „Св. Климент Охридски“ (до януари 2016 г. и др.).

(Не съм от хората, които напускат „кораба“. Не търся дивиденди, или благодарности за мои заслуги. Не мога да остана равнодушен към липсата на академична етика и когато нещата не се представят коректно от някои колеги.)

Предстои ми пенсиониране след около една година. Това е причина да включа в моите предложения до катедрата идеята за пенсионирането на 65 г. (Отправих подобно предложение до научната колегия в СУ чрез ректора.). Очертава се да бъде пръв в нашата катедра. Трябва да бъдат освободени щатни места. Познавам тежкия проблем с необходимостта да бъдат осигурени щатни бройки за преподаватели в нови, перспективни за бъдещето на катедрата и за привличане на студенти в актуални научни направления. При предстояща акредитация катедрата може да се възползва от моята публикационна дейност.

Приложения:

- Академична биография
- Списък на публикациите
- Отчет, приет от ФС на ФФ – за творческата ми отпуса
- Цитатна справка
- Динамична справка за свалени над 300 документи на А. Димчев от чуждестранни учени – за 3 мес.

С уважение и надежда за благоприятно решение,

**Ваш, (Сашо)
проф. Александър Димчев**

София, 24.03.2016 г

Приложение № 65.1.

pismo do dekana i do FS

от: Александър Димчев (*dimchev_uni@abv.bg*)

дата: 25.03.2016 08:22

до: *denkov@phls.uni-sofia.bg* ,
nina_pashova@abv.bg ,
anna@libsu.uni-sofia.bg ,
dimchev_uni@abv.bg

5 прикачени файла

(~Уважаеми проф. Денков и Нина,

Разбрах, че моята молба ще трябва да мине на ФС на ФФ – на 4.4.2016.

Във връзка с това съм преправил моя доклад, който е насочен към ФС и Ви моля да го пуснете на членовете на ФС.

Катедра библиотечно-информационни науки и културна политика
Философски факултет

С уважение, Ваш Сашо

Iba

от: Александър Димчев (*dimchev_uni@abv.bg*)
Add

дата: 05.04.2016 08:45

до: *denkov@phls.uni-sofia.bg* ,
nina_pashova@abv.bg

Мите,

Пиша ти във връзка с моя доклад – за преминаване в УБ.

Молбата ми пред ФФ е: да не се подлага на някакви излишна дискусия. Познавам моите уважавани колеги от ФС. Една част от тях ми се обадиха. Искат да ме защитават???

Не време или място за внасяне на излишно напрежение.

Каквото има съм го казал на теб и в моя доклад. Нека да го гласуват – така както съм помогнал. Направо!

Имам само една молба, тя е отразена в докл. Да ми се запази правото за издаване на двете книги от квотата на ФФ. Те знаеш са планирани още през миналата година. Едната е готова и чака твоето разрешение да я дам в УИП.

Пожелавам от сърце, ама най-искрено много здраве преди всичко, и много, много успехи на колегите от ФФ и на всички от ФС!!!

Пази факултетчето!!! Знаеш, че времената са сложни. Нека да има един бисер в Алма матер.

Надявам се да продължаваме заедно!!!

Напомням- на 11 май – в Деня на библиотекаря , в УБ, от 18 ч. те каня да представите заедно с Б.Биолчев книгата за нашето „славно минало“ – футболът в СУ.

С уважение, твой колега и приятел, Сашо – (библиотекаря)

**ДО РЕКТОРА НА
СОФИЙСКИЯ УНИВЕРСИТЕТ „СВ. КЛ. ОХРИДСКИ“
ПРОФ. ДИН ИВАН ИЛЧЕВ
ЧРЕЗ:
ДЕКАНА НА ФИЛОСОФСКИЯ ФАКУЛТЕТ
ПРОФ. Д-Р Д. ДЕНКОВ
ЧРЕЗ:
РЪКОВОДИТЕЛА НА КАТЕДРА „БИНКП“
ПРОФ. ДФН ОЛЯ ХАРИЗАНОВА**

УВАЖАЕМИ ПРОФ. ИЛЧЕВ,

Съгласно Правилника на Софийския университет в частта: Освобождаване от учебно-преподавателска работа, Чл. 119. (1), (2) и (3) Ви представям отчет за „творческата ми отпускат“ за периода 1.10.2014 – 1.10.2015 г.

На първо място трябва да обърна внимание, че на няколко пъти ми бе прекъсвана отпуската по мое искане – за участие в дейности със служебен характер – около 30 дни.

Отчетът за дейността ми за периода е следния.

- **Подготовка на монография със заглавие:** „Министерството на културата срещу културата. Срок за предаване на книгата в УИП- край на годината. Текстовете са почти готови. Срокът ще бъде спазен.
- **Ръководство на двама дипломанти и на един докторант.**
- **Монографии, студии и статии у нас и в чужбина:**

I. МОНОГРАФИИ И СТУДИИ 2015

1. Димчев, А. Съществува ли библиотечно-информационна политика в България – поглед върху 25 годишен период. Реквием за библиотеките, или настроение за бъдещето? // XXV юбилейна национална годишна конференция на ББИА, 4 и 5 юни 2015 г. в Стара Загора на тема: Визия за бъдещето на библиотеките в България, 38 с.

(Под печат)

http://www.lib.bg/index.php?option=com_content&task=view&id=993&Itemid=112/ 16.06.2015>

Също и в: Научно-изследователски портал Софийски университет „Св. Климент Охридски“. <https://research.uni-sofia.bg/handle/123456789/1285/> 26.08.2015>

Научно-изследователски портал Софийски университет „Св. Климент Охридски“. https://research.uni-sofia.bg/bitstream/123456789/1285/3/A_Dimchev_conference_BBIA_2015.pdf 15.07.2015>

Читателски практики в България. Изследователски проект. Ръководител Александър Късов. (екип: А. Димчев, П. Кабакчиева, Е. Алексиева, М. Вакарелова и др.). Фонда „Научни изследвания – Софийски университет и Асоциация „Българска книга“. С. 2014. 50 с. <http://www.google.bg/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=1&ved=0CB8QFjAA&url=http%3A%2F%2F10.06.2015>

2014

2. Димчев, А. Глобална информационна инфраструктура. Роля и мисия на библиотеките в променящия се свят. Университетска библиотека № 509 София 2014, УИ „Св. Климент охридски“, 480 с.

http://elearn.uni-sofia.bg/pluginfile.php/112220/mod_page/content/61/ROLJA_I_MISIA_NA_BIBLIOTEKITE_OK_26.12.2014.

3. Димчев, А. Тенденции в трансформацията на комуникациите в науката. // Предизвикателствата на „откритият достъп“ до информацията. [Част първа]. Демократизиране на достъпа до научната вселена, или „берлинска стена“ към знанието. Кой път ще изберем? [Част втора] // Българско списание за образование. 2014, № 1, с. 16-60. <http://www.elbook.eu/images/Aleksander-Dimchev.pdf> 12.11.2014>

7. Dimchev, A. Library-information and Cultural Policy Models: The Model of Bulgaria. In: Information Policies in the Humanities. Concilio Nazionale delle Ricerche. Edited by Carla Basili. CRIS, Rome 2014, p. 53-82.

П. С Т А Т И И

1. Публикации в България

2015

8. Димчев, А. Един съюз на знаещите, можещите, независимите и на хората, които определят бъдещето: Съюзът на библиотечните и информационните работници (СБИР) – в периода 1998-2000 г. Александър Димчев, Председател на СБИР – 1998-2000 г. и зам.-председател – 1994-1998 г. ББИА – онлайн, 2015, 9 стр. (Под печат)

9. Димчев, А. Лидерство и информация // Международна научна конференция „Лидерство и организационно развитие“, Китен, България, 19 – 21 юни 2015 (International Scientific Conference Leadership and Organization Development, Kiten, Bulgaria, 19 – 21 June 2015), Софийски университет „Св. Климент Охридски“, Философски факултет, Университетски център за управление на конфликти и организационни изследвания, Катедра „Социална, трудова и педагогическа психология“, С., 2015, УИП „Св. Климент Охридски“, с. 89-95. <http://press-su.com/public_ft/incoming/62/895/Sbornik_full_Book.pdf/ 30.06.2015>

10. Димчев, А. Участие на представители на българската библиотечна общност в престижен международен форум: EIPub 2015: Нови възможности за електронно публикуване в ерата на безграничните колекции и гражданската наука: мащаб, отвореност и доверие. // Международна конференция, Валета, Малта, 1-3 септември 2015 г. <<http://www.easyconferences.eu/elpub2015/> // ББИА онлайн, 2015, брой 41, с. 39-40.>

11. Димчев, А. Информация и лидерство // Юбилеен сборник, посветен на 70-годишнината на доц. Нина Шуманова, С., УИП, 11 с. (Под печат).

12. Димчев, А. Библиотечно-информационна политика в България през последните 25 години. Мястото на Българската библиотечно-информационна асоциация (ББИА) в процесите. (Споделени мисли на един „ветеран“.) // Култура, 2015, 10 с. (Под печат).

13. Димчев, А. Съществува ли библиотечно-информационна политика в България? Анализ на 25 годишен период. // Наука, 2015, 13 с. (Под печат).

14. Димчев, А. За проф. Витан Стефанов – логикът и земният. // Логическата традиция. Юбилеен сборник на катедра Логика, етика естетика, посветен на проф. Витан Стефанов. Съставители А. Бешкова, Ец Латинков и Т. Полименов. С., УИП, 2015. с. 11

15. Димчев, А. Представяне на историята и дейността на Българската библиотечно-информационна асоциация в Сърбия. Участие на представители на Катедра „Библиотечно-информационни науки и културна политика“ на Софийския университет „Св. Климент Охридски“ в международна конференция в Белград на тема: „Дигитална хуманистика: ролята на науките в областта на хуманитаристиката в новия информационен свят“ // ББИА онлайн, № , 2015, 5 с.

16. [Димчев, А.] Изследователи от Философския факултет на СУ участваха в престижни международни форуми. <https://www.uni-sofia.bg/index.php/bul/novini/novini_i_s_bitiya/izsledovateli_ot_filosofskiya_fakultet_na_su_uchastvaha_v_prestizhni_mezhdunarodni_forumi/ 30.09.2015>

2014

17. Димчев, А. „Трансформации в информационния сектор и мястото на библиотеките в бъдещия свят“. В: Национална конференция „Слово, книги, библиотека“, посветена на 60 години от създаването на Регионална библиотека „Христо Ботев“ – Враца, Регионална библиотека Враца 4-5 ноември, 2014 година, 16 с. (под печат)

18. Димчев, А. Мисия на библиотеките в полза на неформалното образование в контекста на глобални и локални трансформации? // Педагогика. Предучилищно и начално образование. 2014, том 86, № 7, с. 1078-1099.

19. Димчев, А., В. Грашкина. Защо ни е необходим Стандарт за библиотечно-информационно обслужване? // Год. СУ „Св. Климент Охридски“, Филос. факултет, Кн. Библ.-инф. науки. Т. 6, 2014, с. 33-49. <<http://elearn.uni-sofia.bg/mod/page/view.php?id=8821> 25.10.2014>

20. Димчев, А. Франция и нейният модел за развитие на библиотечно-информационния сектор. Между: традиции – „статизъм“ – суверенитет – глобални проекти. // Сборник в чест на доц. Татяна Янакиева. С. 2014, УИ. С. 165-177.

21. Димчев, А. Библиотеките в глобализиращия се свят. // Наука, 2014, № 5, 34-42 с.

22. Димчев, А. Н.В.ПР. Жан-Люис Брюгес бе удостоен с Почетния знак на Софийския университет „Св. Климент Охридски“ със синя лента. – // ББИА онлайн, 2014, № 5, с. 13-14..

23. Димчев, А. Щастлив съм, че съдбата ми даде възможност да работя с Краси Папазова. За Краси Папазова – с най-искрено уважение. – // ББИА онлайн, 2014, № 5, с. 44-46 с.

2. Публикувани на други езици и в чуждестранни издания

2015

24. Dimchev, A. Global Information Infrastructure. The Role and Mission of Libraries in the ever Changing World. // Paris (IUT-Descartes University) for the 7th Qualitative and Quantitative Methods in Libraries International Conference (QQML2015, <http://www.isast.org>), which is organized under the umbrella of ISAST (International Society for the Advancement of Science and Technology. Paris, 26-29 May 2015. 14 p.

25. Dimchev, A. and R. Stefanov. Open Access in Scientific Communication: Bulgaria's Current OA Policies within the International Context // Proceedings from 19th International Conference on : New Avenues for Electronic Publishing in the Age of Infinite Collections and Citizen Science: Electronic Publishing Scale, Openness and Trust:, 1-2 September 2015, Malta. Amsterdam, IOS Press, p. 93-101. DOI 10.3233/978-1-61499-562-3-93. <www.elpub.org/08.09.2015>

26. Dimchev, A. Global Information Infrastructure. The Role and Mission of Libraries in the ever Changing World and Education. // International Research Electronic Conference Media and Education, November, 2015, Czech Republic. [The Journal Media4u Magazine is archived National Library of the Czech Republic.], 14 p.

27. Dimchev, A. and R. Stefanov. The Bulgarian Library-Information Association (BLIA) – Place and Politics in the Digital World, Support and Hope for Professional Community. // In: International Conference Digital Humanities (Дигитална хуманистика), Faculty of Philology, University of Belgrade_Conference, 24-27 sept. 2015, Belgrade. The book of Summaries (Зборник резимеа), p.69-70.

28. Dimchev, A. and R. Stefanov. The Bulgarian Library-Information Association (BLIA) – Place and Politics in the Digital World, Support and Hope for Professional Community. // In: International Conference Digital Humanities, Faculty of Philology, University of Belgrade_Conference, 24-27 sept. 2015, Belgrade. 16 p.

2014

29. Dimchev, A. Global Transformation of the Information-and-library Sector. Which way should we go? // In: III Международной научно-практической конференции «Электронное информационное пространство для науки, образования, культуры», проводимой Орловским государственным институтом искусств и культуры (кафедра информатики и документоведения) 5-6 декабря 2014 года в рамках года культуры в России, 17 p. (видеоконференция, 5 декабря, 11 ч.).

30. Dimchev, A. Global Information Infrastructure. The Role and Mission of Libraries in the Ever Changing World. // Journal of Library and Information Sciences. ISSN: 2374-2372 (Print) 2374-23 (Manuscript ID LIS 1021). 2014.vol.2, N 2. (also online publication.) DOI: 10.15640/jlis.

31. Dimchev, A. Global Information Infrastructure. The Role and Mission of Libraries in the Ever Changing World. In: The International Scientific Conference in Belgrade University, 2014. 15 p.

III. ДОКЛАДИ НА КОНФЕРЕНЦИИ В СТРАНАТА И ЧУЖБИНА

2015

1. Димчев, А. Съществува ли библиотечно-информационна политика в България – поглед. върху 25 годишен период. Реквием за библиотеките, или настроение за бъдещето? // XXV юбилейна национална годишна конференция на ББИА, 4 и 5 юни 2015 г. в Стара Загора на тема: Визия за бъдещето

на библиотеките в България, 38 с. (Под печат) <http://www.lib.bg/index.php?option=com_content&task=view&id=993&Itemid=112/ 16.06.2015>

2. Dimchev, A. Global Information Infrastructure. The Role and Mission of Libraries in the ever Changing World. // Paris (IUT-Descartes University) for the 7th Qualitative and Quantitative Methods in Libraries International Conference (QQML2015, <http://www.isast.org>), which is organized under the umbrella of ISAST (International Society for the Advancement of Science and Technology. Paris, 26-29 May 2015. 14 p.

3. Dimchev, A. and R. Stefanov. Open Access in Scientific Communication: Bulgaria's Current OA Policies within the International Context // Proceedings from 19th International Conference on : New Avenues for Electronic Publishing in the Age of Infinite Collections and Citizen Science: Electronic Publishing Scale, Openness and Trust., 1-2 September 2015, Malta. Amsterdam, IOS Press, p. 93-101. DOI 10.3233/978-1-61499-562-3-93. <www.elpub.org/ 08.09.2015>

4. Dimchev, A. Global Information Infrastructure. The Role and Mission of Libraries in the ever Changing World and Education. // International Research Electronic Conference Media and Education, November, 2015, Czech Republic. [The Journal Media4u Magazine is archived National Library of the Czech Republic.], 14 p.

5. Dimchev, A. and R. Stefanov. The Bulgarian Library-Information Association (BLIA) – Place and Politics in the Digital World, Support and Hope for Professional Community. // In: International Conference Digital Humanities (Дигитална хуманистика), Faculty of Philology, University of Belgrade_Conference, 24-27 sept. 2015, Belgrade. The book of Summaries (Зборник резимеа), p.69-70.

2014

6. Димчев, А. „Трансформации в информационния сектор и мястото на библиотеките в бъдещия свят“. В: Национална конференция „Слово, книги, библиотека“, посветена на 60 години от създаването на Регионална библиотека „Христо Ботев“ – Враца, Регионална библиотека Враца 4-5 ноември, 2014 година, 16 с. (под печат)

7. Димчев, А. Глобални промени, мисия и роля на библиотеките в изменящия се свят. Национална конференция на ББИА – 5-6 юни 2014 г. 17 с., http://www.lib.bg/index.php?option=com_content&task=view&id=912&Itemid=112/23.07.2014

8. Димчев, А. или Библиотеките на учещия се град – глобални и локални измерения и трансформации. // Сборник с материали от втория мобилен семинар по университетски проект „София – учещ се град“, ЦИИО, 29.05.2014, София, 17 с. <<http://www.ciino.eu/48374>>

9. Dimchev, A. Global Transformation of the Information-and-library Sector. Which way should we go? // In: III Международной научно-практической конференции «Электронное информационное пространство для науки, образования, культуры», проводимой Орловским государственным институтом искусств и культуры (кафедра информатики и документоведения) 5-6 декабря 2014 года в рамках года культуры в России, 17 р..(видеоконференция, 5 декабря, 11 ч.).

10. Dimchev, A. Global Information Infrastructure. The Role and Mission of Libraries in the Ever Changing World. // Journal of Library and Information Sciences. ISSN: 2374-2372 (Print) 2374-23 (Manuscript ID LIS 1021). 2014.vol.2, N 2. (also online publication.) DOI: 10.15640/jlis.

11. Dimchev, A. Global Information Infrastructure. The Role and Mission of Libraries in the Ever Changing World. In: The International Scientific Conference „Digital libraries and Digital Archives“, 2014. Belgrade. Summary book, 15 p. [The Faculty of Philology in Belgrade, in cooperation with the University in Novi Sad]

Моля отчетът за дейността ми през периода да бъде приет от КС и от ФС, и да бъде утвърден от Ректора.

София, 09.10.2015 г.

С уважение,

Проф. д-р А. Димчев

P.S. Отчетът е приет от ФС на ФФ с пълно единодушие.

Вх № 14/16.10.2015 г.

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
МИНИСТЕРСТВО НА ФИНАНСИТЕ

Изм. № 15-00-126
София, 13.10.2015 г.

✓
ДО
Г-ЖА СНЕЖАНА ЯНЕВА
ПРЕДСЕДАТЕЛ НА УС
НА БЪЛГАРСКА БИБЛИОТЕЧНО-
ИНФОРМАЦИОННА АСОЦИАЦИЯ
На № 371/07.10.2015 г.

КОПИЕ: ДО
Г-Н ВЕЖДИ РАШИДОВ
МИНИСТЪР НА КУЛТУРАТА

УВАЖАЕМА Г-ЖО ЯНЕВА,

Във връзка с Ваше писмото под горния номер, относно предоставяне на средства на обществените библиотеки през 2015 г. по програмата на Министерство на културата „Българските библиотеки-съвременни центрове за четене и информираност“, Ви уведомяваме за следното:

Съгласно чл. 77 от Закона за държавния бюджет на Република България за 2015 г., разчитаните до 2014 г. целеви средства по централния бюджет са включени по бюджета на Министерството на културата за 2015 г. В тази връзка, средства за попълване на фондовете на библиотеките в страната с нови информационни източници по програма „Българските библиотеки-съвременни центрове за четене и информираност“ е необходимо да се осигурят в рамките на бюджета на Министерството на културата за 2015 г.

Информираме Ви, че не е налице възможност за отпускане на допълнителни средства от централния бюджет по бюджета на Министерството на културата за 2015 г. за попълване на фондовете на библиотеките в страната.

МИНИСТЪР:

ВЛАДИСЛАВ ГОРАНОВ

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
МИНИСТЕРСТВО НА КУЛТУРАТА

гр. София, бул. "Александър Стамболийски", № 17, тел.: 02/ 9400900; факс: 02/ 9818145;
актурен тел.: 02/ 9879551; e-mail: info@mc.government.bg, URL: www.mc.government.bg

Изм. № 92-00-390/ 04.11.2015

ДО
Г-ЖА СНЕЖАНА ЯНЕВА
ПРЕДСЕДАТЕЛ НА УПРАВИТЕЛНИЯ СЪВЕТ
НА БЪЛГАРСКАТА
БИБЛИОТЕЧНО-ИНФОРМАЦИОННА АСОЦИАЦИЯ

На Ваш № 37/07.10.2015 г.

ОТНОСНО: Програма „Българските библиотеки – съвременни центрове за четене и информираност“ за 2015 г.

УВАЖАЕМА ГОСПОЖО ЯНЕВА,

В отговор на отправеното от Вас запитване, относно реализирането на програмата „Българските библиотеки – съвременни центрове за четене и информираност“ за 2015 г., както и изразената Ви тренога за забавяне на програмата, Ви информираме следното:

Във връзка с осигуряване на средства за попълване на фондовете на обществените библиотеки с нова литература и информационни източници се обърнахме към Министерството на финансите с молба за предоставяне на актуална информация, относно възможностите за финансово обезпечаване на програмата „Българските библиотеки – съвременни центрове за четене и информираност“ за 2016 г. С писмо № 04-0-162 от 28.09.2015 г. заместник-министърът на финансите г-н Кирил Ананиев ни информира, че допълнителни целеви средства за 2015 г. не са предвидени и такива следва да се осигурят в рамките на бюджета на МК за настоящата година.

От своя страна, министърът на културата се разпореди да бъде направен щателен анализ на финансовите възможности на министерството. В резултат на това се осигуриха средства в размер на 140 000 лв., което даде възможност да се обяви сесия за попълване на библиотечните фондове по програма „Българските библиотеки – съвременни центрове за четене и информираност“. Целеви групи са обществените библиотеки. В момента се набират проектните фишове, в съответствие и с разработените насоки за кандидатстване.

Оценявайки необходимостта от набавяне на нова литература и информационни източници, както и нуждата от осъвременяване на библиотечната дейност, а също така и разкриването на нови форми на дейност, Министерството на културата е отправило предложение, отбелязано в Тригодишната бюджетна прогноза за периода 2016-2018 г., за планиране и завишаване на средствата предназначени за българските библиотеки. За

програмите в областта на книгоиздаването, книгоразпространението и библиотечното дело е направено предложение да бъдат предвидени 500 х.лв. За програмата „Българските библиотеки – съвременни центрове за четене и информираност“ предлагаме да се осигуряват по 3 000 х.лв. - през всяка година от периода. Съгласно ПМС № 153/2000 година Министерството на културата подпомага финансово регионалните библиотеки и музеи за осъществяване на допълнителните им функции. За тази дейност през 2016 г. се предлага да се осигурят общо 1 270 х.лв. Също така, оценява се и значението на продължението на програма „Глобални библиотеки-България“, която заема важно място в общите ни усилия за повишаване на библиотечно-информационното обслужване на населението. За нея се предвиждат отделни целеви средства.

Използвам случая, да Ви благодаря за проявената активност и партньорство в намиране на най-точните решения за прилагане на политиките за развитие на библиотечния сектор. Както и до сега, разчитам на Вашата подкрепа, за да можем да постигнем общожеланата цел - българските библиотеки да заемат достойно място в общия културен живот на страната ни. Изразявам и готовност да проведем разговор по повдигнатите от Ваша страна въпроси, което съм убеден, че ще бъде от полза за всички заинтересовани страни.

С уважение,

БОИЛ БАНОВ

Заместник-министър на културата

БЪЛГАРСКА БИБЛИОТЕЧНО-ИНФОРМАЦИОННА АСОЦИАЦИЯ (ББИА)

Уза. № 2 / 9.02.2016г

ДО

ВЛАДИСЛАВ ГОРАНОВ
МИНИСТЪР НА ФИНАНСИТЕ

ВЕЖДИ РАШИДОВ
МИНИСТЪР НА КУЛТУРАТА

Относно: Финансиране на програмата на Министерство на културата "Българските библиотеки – съвременни центрове за четене и информираност" за 2016 г.

И във връзка с: Писмо на ББИА до Министъра на финансите и Министъра на културата от 07.10.2015г. и отговорите на двете министерства – Министерство на финансите (Изх. N 15-00-126 от 13.10.2015 г.) и Министерство на културата (Изх. N 92-00-390 от 04.11.2015 г.)

Уважаеми господа министри,

Преди всичко бих искала да благодаря на двете министерства за получените отговори на писмото ми от 07.10.2015г. и заделянето в спешен порядък на сумата от 140 000 лева, което даде възможност за обявяване на сесия по програмата на Министерство на културата "Българските библиотеки – съвременни центрове за четене и информираност".

За съжаление тази сума е далеч под планираната и очакваната от колегията сума за 2015 г. от 300 000 лева и много под минимално необходимата за осъществяване дейността на обществените библиотеки. Тя показва, че в изпълнение на ангажмента ѝ да осигурява конституционното право на българските граждани за достъп до информация, държавата е отделила по 2 стотинки на човек от населението за набавяне на нова литература и информационни източници.

Това би било чудесно заглавие на статия, но статията няма да реши проблемите. Недофинансирането на програмата на Министерство на културата "Българските библиотеки – съвременни центрове за четене и информираност" се случва във време, когато неграмотността на българските граждани е нелицеприятен факт. В европейски изследвания и националните програми за

София 1037, бул. "В.Левски" 88, стая 73; тел. (02) 841 24 87; bbia@lib.bg

развитието на България се отделя не малко място на борбата с неграмотността и ученето през целия живот.

Още по-неприятен е фактът, че вече години наред няма никаква прозрачност относно средствата по целевата програма за библиотеките. Въпреки нашите неколнократни запитвания към Министерство на културата не сме успели да получим информация какъв е механизмът за определяне на тази сума, в бюджета на кое от двете министерства се включва и в какви срокове се предоставя. В много случаи на края на годината се казва, че такива пари няма.....

В писмото си от 04.11.2015 г. Министерство на културата посочва, че е отправило предложение до Министерството на финансите, отразено в Тригодишната бюджетна прогноза за периода 2016 - 2018 г. по упоменатата по-горе програма да се осигуряват по 3 000 х. лв за всяка година. На посветеното на Бюджет 2016 г. заседание на Комисията по култура и медии, на което присъствах, зам.-министър Банов не спомена за средства, които са поискани и не са осигурени от Министерство на финансите. Такава информация не бе дадена и от зам.-министър Ананиев, който участва в заседанието. Общото впечатление беше, че Министерство на културата е получило всичко, което е поискало.

Проведените в Министерство на културата разговори в края на 2015 г. дават основание да считаме, че отново няма яснота какви средства са предвидени в бюджета за 2016 г. по програмата.

Предвид гореизложеното, моля да ни предоставите информация за размера на планираните в бюджета средства по програмата "Българските библиотеки – съвременни центрове за четене и информираност"; да ни уведомите в бюджета на кое от двете министерства са заложили тези средства, както и кога ще бъдат предоставени за обявяване на сесия според годишното разпределение на субсидията.

Належащо е също така в спешен порядък да се обсъдят възможностите за удовлетворяване нуждите на гражданите от информация в обществените библиотеки чрез прилагането на утвърдения от министъра на културата през 2015 г. (със закъснение от 6 години) в изпълнение на Закона за обществените библиотеки Стандарт за библиотечно-библиографското обслужване, който даже не е споменат в Тригодишната бюджетна програма на Министерство на културата.

С уважение,

Снежана Янева

Председател на УС на ББИА

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
МИНИСТЕРСТВО НА ФИНАНСИТЕ

Изм. № 15-00-126/15г.

София, 18.02.2016 г.

ДО

Г-ЖА СНЕЖАНА ЯНЕВА

ПРЕДСЕДАТЕЛ НА УПРАВИТЕЛНИЯ

СЪВЕТ НА БЪЛГАРСКА

БИБЛИОТЕЧНО-ИНФОРМАЦИОННА

АСОЦИАЦИЯ

БУЛЕВАРД „ВАСИЛ ЛЕВСКИ“ 88, СТАЯ 73

ГРАД СОФИЯ, П. К. 1037

На Ваш № 2 / 09.02.2016 г.

КОПИЕ:

Г-Н ВЕЖДИ РАШИДОВ

МИНИСТЪР НА КУЛТУРАТА

ОТНОСНО: финансиране на програмата на Министерство на културата
„Българските библиотеки – съвременни центрове за четене и
информираност“ за 2016 г.

УВАЖАЕМА Г-ЖО ЯНЕВА,

Във връзка с Ваше писмо под горния номер, относно финансиране на програмата на Министерство на културата „Българските библиотеки – съвременни центрове за четене и информираност“ за 2016 г., Ви уведомяваме за следното:

Министерството на финансите поддържа изразеното вече становище с наше писмо № 15-00-126 от 13.10.2015 г., а именно, че в съответствие с добрите бюджетни практики, се възприе подхода разчитаните до 2014 г. средства по централния бюджет, които са за финансиране на очаквани и предвидими дейности, каквато е „Българските

библиотеки – съвременни центрове за четене и информираност“, да се планират и одобряват по бюджета на съответния първостепенен разпоредител с бюджет, отговорен за конкретна секторна политика. Същият подход е приложен и при съставянето на Закона за бюджета на Република България за 2016 г.

Предвид гореизложеното, преценката за размера на средствата за финансиране на програмата „Българските библиотеки – съвременни центрове за четене и информираност“ е в правомощията на министъра на културата, който осъществява държавната политика в областта на културата, в рамките на утвърдения бюджет на Министерство на културата за 2016 г.

МИНИСТЪР:

ВЛАДИСЛАВ ГОРАНОВ

БЪЛГАРСКА БИБЛИОТЕЧНО-ИНФОРМАЦИОННА АСОЦИАЦИЯ (ББИА)

№ 38/08.10.2015

ДО

ВЛАДИСЛАВ ГОРАНОВ
МИНИСТЪР НА ФИНАНСИТЕ

ВЕЖДИ РАШИДОВ
МИНИСТЪР НА КУЛТУРАТА

Относно: Програма на Министерство на културата "Българските библиотеки - съвременни центрове за четене и информираност" за 2015 г.

Уважаеми господа министри,

Библиотечната колегия е изключително разтревожена от факта, че в началото на м. октомври 2015 г. все още няма яснота кога обществените библиотеки ще получат предвидените в бюджет 2015 г. средства по програмата на Министерство на културата "Българските библиотеки - съвременни центрове за четене и информираност".

Навременното предоставяне на предвидените средства и обявяване на сесията по програмата ще дадат възможност на водещите библиотеки в страната да подготвят възможно най-добрите проекти при ограничените средства, с които вероятно ще разполагат, и да осъвременят своите фондове при условията на сериозен недостиг на финансови средства за основните им дейности. **Всяко забавяне работи против интересите на гражданите!**

Бих искала да напомня, че през 2013 г. регионалните, общинските и градските библиотеки в страната не получиха предвидените по бюджета средства по тази програма за. През 2014 г. тези библиотеки получиха на конкурсен принцип общо 200 000 лева, а чрез конкурсната сесия за целево

финансово подпомагане на дейността на народните читалища за 2014 г. обществени библиотеки в читалищата получиха 140 000 лева.

През 2015 г., в изпълнение на Закона за обществените библиотеки и със закъснение от почти 6 години, бе приет Стандарт за библиотечно-информационно обслужване на населението. С него бяха определени и минималните изисквания за осигуреност на населението с библиотечни материали, като показателите са далеч под приетите в Европа. Според приетия Стандарт, за закупуване на книги и периодични издания за цялата страна са необходими около 10 милиона лева годишно – **малко над 1 лев на човек от населението.**

Ние ясно осъзнаваме, че постигането на тези минимални изисквания няма да е лесно и изисква усилията на държавата, общините и на цялата общественост. Но не можем да се съгласим с факта, че година след година българските граждани са лишени от възможността да ползват необходимите им ресурси и, де факто, не могат да упражняват конституционното си право за достъп до информация.

От името на Българската библиотечно-информационна асоциация бих искала да предложа свикането на спешна среща, на която представители на министерствата и на неправителствени организации да обсъдят възможностите за удовлетворяване нуждите на гражданите от информация чрез обществените библиотеки.

Оставам с надежда за Вашата бърза намеса.

С уважение,

Снежана Янева

Председател на УС на ББИА

ПОЗИЦИЯ НА МИНИСТЕРСТВО НА КУЛТУРАТА

Относно: Проект на законопроект за държавния бюджет на Република България за 2017 г.

Относно: Проект

На основание Решение № 56 на Министерски съвет от 28 януари 2016 г. за бюджетната процедура за 2017 г., Министерство на културата е разработило и с писмо с изх. № 04-06-42/02.03.2016 г. е представило проекта на бюджет за 2017 г. и бюджетна прогноза за 2018 - 2019 г. в програмен формат /Приложение №1/. С проекта се предлага разходите по бюджета за 2017 г. на министерството да бъдат определени на **213 686 хил. лв.** или със **70 000 хил. лв.** увеличение в сравнение с 2016 г. Разходите, предложени за одобрение, са разпределени по политики и програми и са обосновани с количествени и стойностни показатели.

С писмо с изх. № 04-01-32/09.03.2016 г. Министерство на финансите е уведомило Министерство на културата, че представената бюджетна прогноза значително надвишава разходните тавани, одобрени от Министерски съвет с Решение № 1025 от 2015 г.

В представения за съгласуване с писмо с вх. № 04-06-227/27.10.2016 г. от Министерство на финансите и приемане от Министерския съвет проект на бюджета за 2017 г., на Министерство на културата са определени общи разходи в размер на **157 143 хил. лв.**, което не създава условия за осъществяване на възложените ни политики и програми. /Приложение №2/

В последното становище на Министерството на културата преди обсъждане на проекта на бюджета в Министерския съвет, с наше писмо № 04-06-226/28.10.2016 г., сме предложили в хода на бюджетната процедура отново да се обсъди възможността бюджетът на Министерство на културата за 2017 г. да се увеличи поне с още 35 000 хил. лв. за следните приоритетни дейности /Приложение №3/:

I. ПО БЮДЖЕТА НА МИНИСТЕРСТВО НА КУЛТУРАТА:

1. За филмопроизводство да бъдат осигурени допълнително 2 500 х.лв.
2. За програмата „Българските библиотеки – съвременни центрове за четене и информираност” да се осигурят допълнително 2 000 х.лв.
3. За археологическите проучвания и консервацията и реставрацията на недвижими културни ценности да бъдат осигурени допълнително 7 100 х. лв.
4. За капиталовите разходи - увеличение от 9 940 х.лв.
5. За държавните музеи и художествени галерии - увеличение от 10 на сто на основния стандарт за издръжка на субсидираната численост и на допълващия стандарт за управляваните закрити площи. Увеличение на разходите е 1 600 х.лв.
6. За разходи за възнаграждения на персонала на организациите с регулирана численост, е наложително увеличение в размер на 1 100 х.лв.

II. ПО БЮДЖЕТИТЕ НА ОБЩИНИТЕ. - за увеличаване на единните разходни стандарти на делегираните от държавата дейности, включени във функция „Почивно дело, култура, религиозни дейности”, в т.ч. музеи и художествени галерии, регионални библиотеки и народни читалища – необходими допълнително **30 817 хил. лв.**

Мотивите за предложените допълнителни разходи подробно са развити в представения към Проекта на Министерство на културата подробен доклад по политики и програми с индикативни стойности и показатели.

РАЗИСКВАНИЯТА ПО БЮДЖЕТ 2017 И БИБЛИОТЕКИТЕ

На 15 ноември 2016 г. г-жа Снежана Янева, председател на ББИА, взе участие в заседанието на Комисията по културата и медиите, на което бе обсъден проектът за Бюджет 2017. В изказването си тя подкрепи първоначалното искане на Министерство на културата и изрази съжаление, че екипът на министерството не е успял да защити своето предложение и то не е прието. Тя подчерта, че днес библиотеките изпълняват важни функции, свързани с дигиталното и социално включване, насърчаването на четенето и ученето през целия живот, опазването, достъпа и популяризирането на културното наследство. Подценяването на ролята на обществените библиотеки и произтичащото от това системно недофинансиране не позволяват пълноценното изпълнение на тези функции.

Г-жа Янева връчи на Комисията по културата и медиите Становище на УС на ББИА и приложение към него, в което ББИА апелира:

- да бъдат осигурени необходимите средства за въвеждане на Стандарта за библиотечно-информационно обслужване като инструмент за финансово обезпечаване на основните библиотечни дейности за 2017 г. – 10 млн. лв. за нови книги, периодика и други издания;
- да бъде увеличен единният разходен стандарт за субсидирана бройка в библиотеките с регионален характер на 14 186 лв.;
- да бъде увеличен единният разходен стандарт за субсидирана бройка в Националната библиотека “Св. св. Кирил и Методий” на 15 500 лв.

С 10 гласа „за“, 5 „против“ и два гласа „въздържал се“ парламентарната Комисия по културата и медиите прие на първо четене проектния бюджет за 2017 г. Някои от гласувалите „за“ заявиха, че ако бюджетът за култура не бъде увеличен между първо и второ четене, на второ четене те ще гласуват против. Ние оставаме с надеждата, че в пленарна зала народните представители ще подкрепят един по-добър бюджет за културата, включително за библиотеките.

Александър Димчев

**Министерството на културата и
някои други... – срещу културата.
„Битката“ срещу библиотеките и грамотността
(1989–2016 г.).**

**Из опита на един наивен библиотекар.
Наброски с нормален и жълтеникав цвят**

Българска
Първо издание

Рецензент доц. д-р Александра Дипчикова
Редактор Кристина Бойчева
Коректор Кристина Бойчева
Художник на корицата: Кристина Бойчева
(С мотив на М. Вълканов – откупка за частно лице.)

Формат 60x90/8 Печатни коли 82

Университетско издателство „Св.Климент Охридски“
www.press-su.com